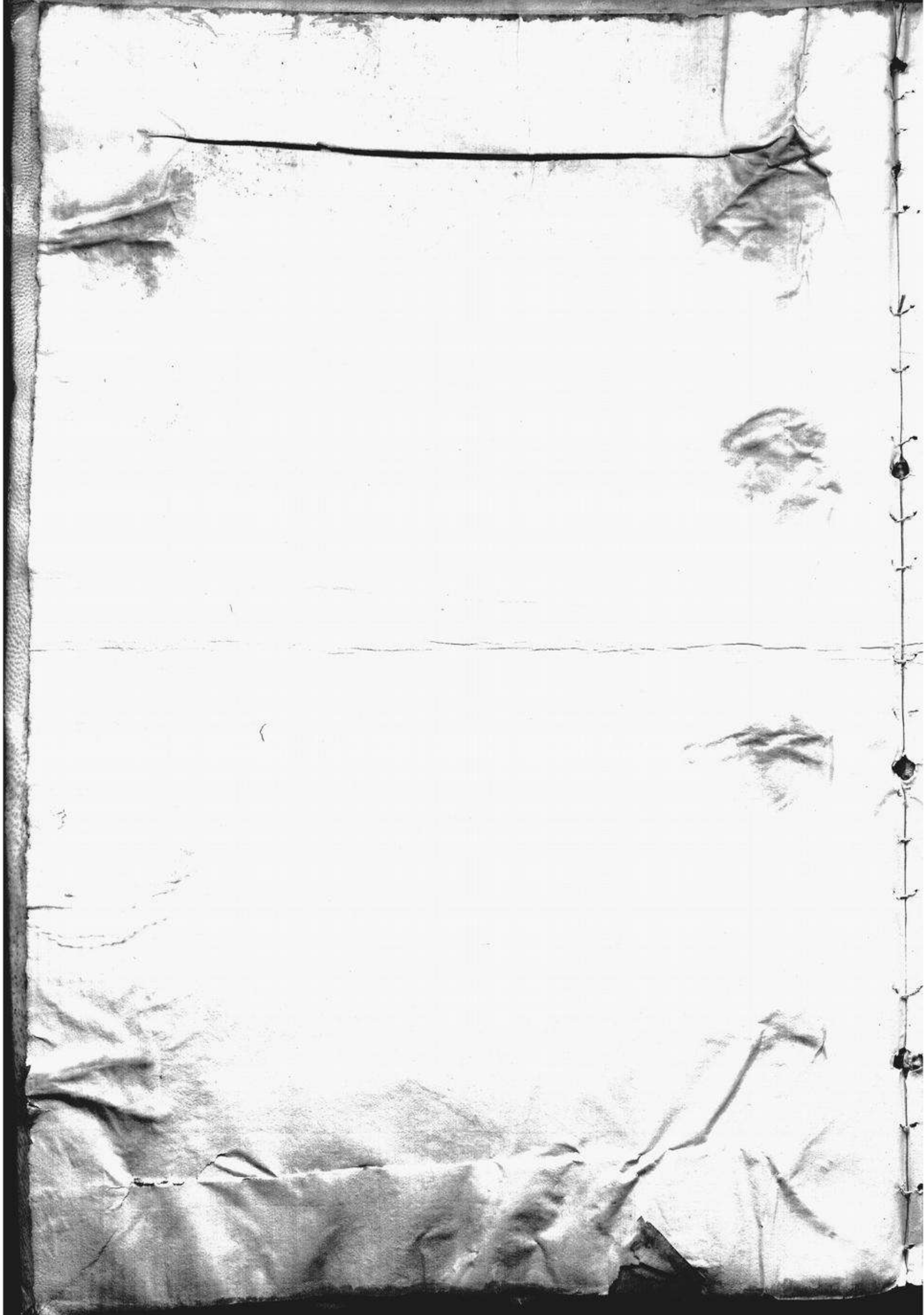

Feb 275

100

2 1/2

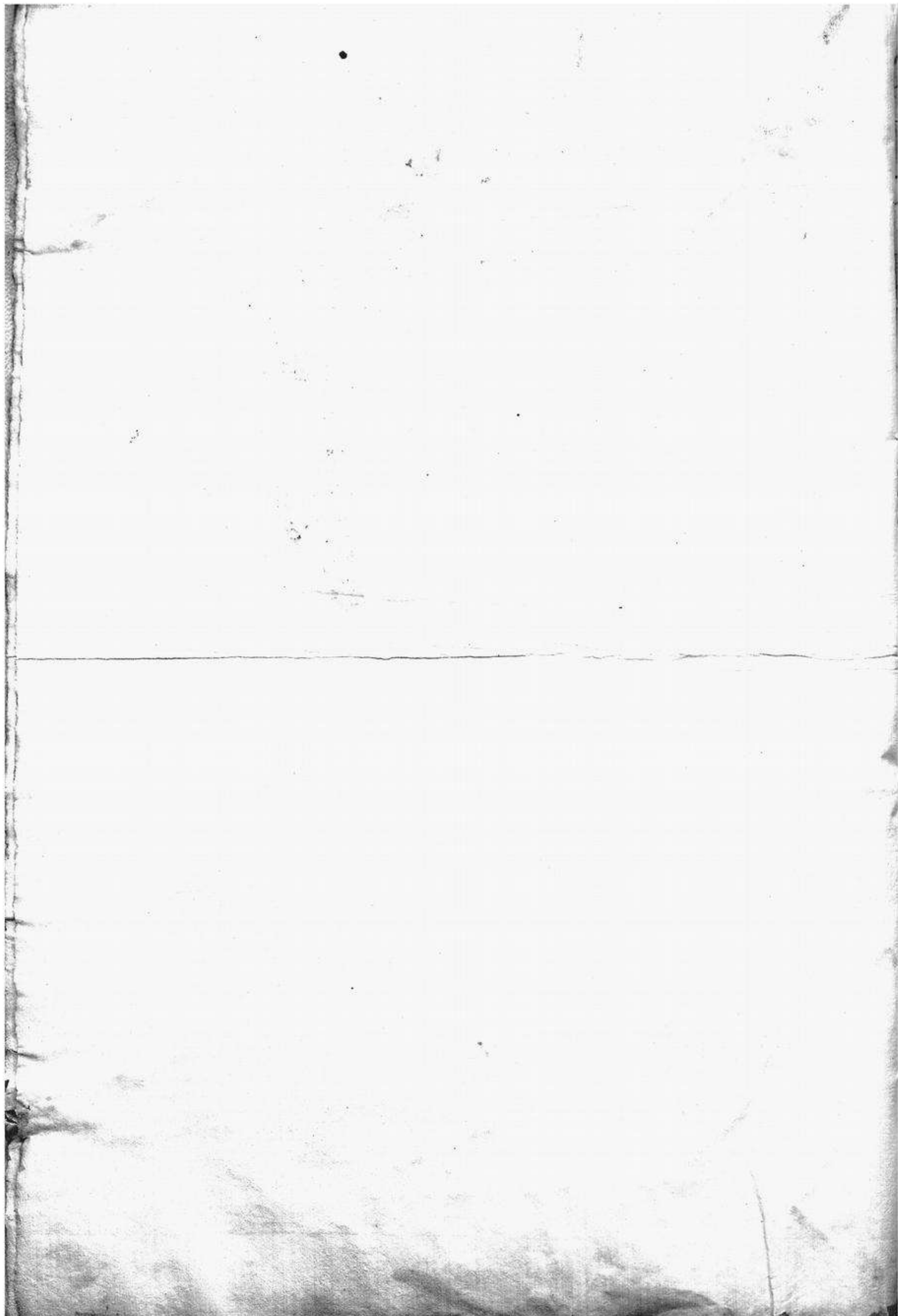

10
11

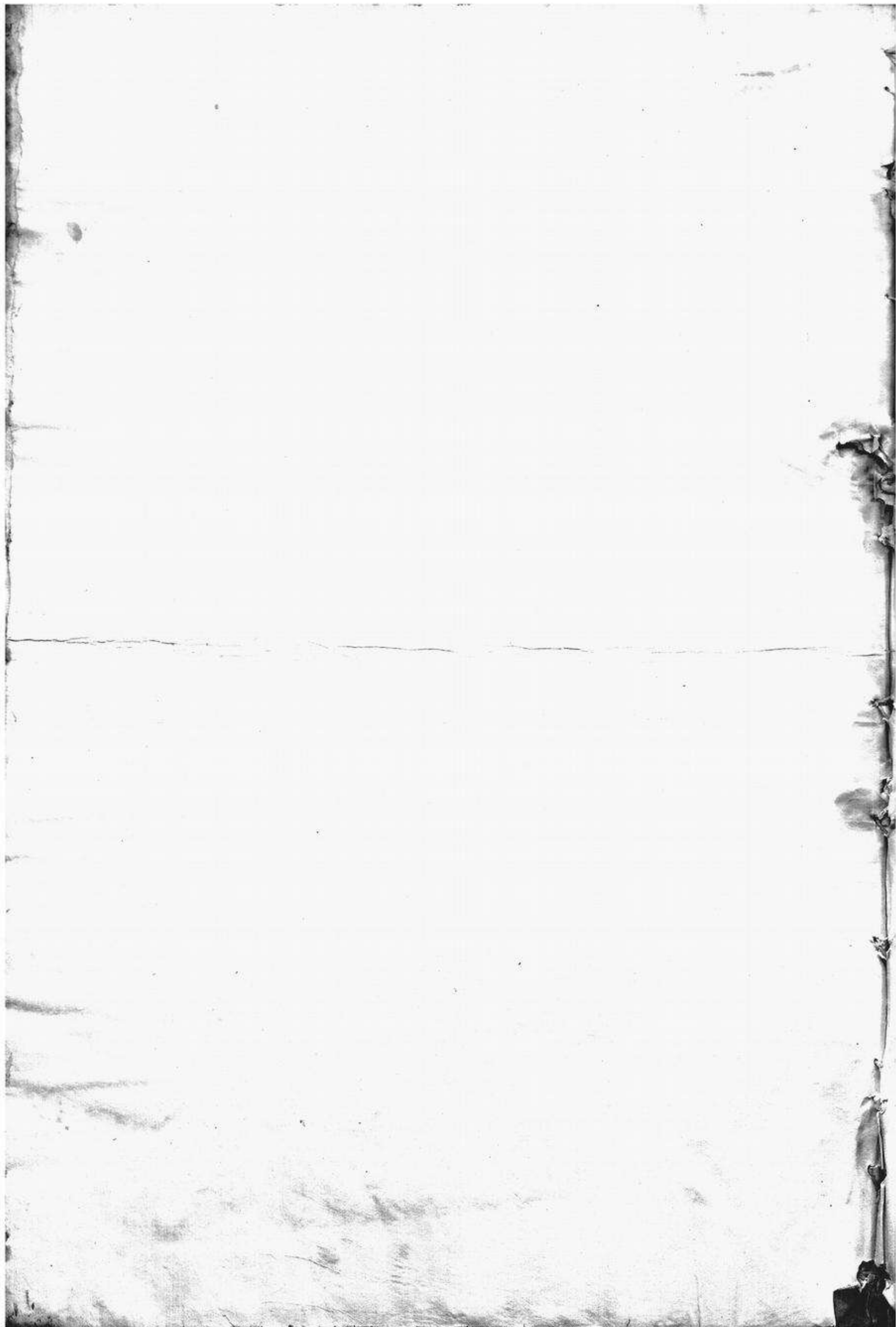

18475486

10

Opus excellentissimi iuris vtriusque monarche dñi Jo. fabri super institutibus: sine quo legū canabula incassus iuuentus animus assequi laborat.

Quoniam Jo. fabri. Sup. instituta.

A 29
3^b

omo natus de

muliere vivens breui tpe replet
mltis miserijs. aduersus q̄s armat
virtutib⁹ iduntur sciētis q̄ donum
dei sūt. xvi. q. i. reuertimini. z sola
vivendi rō optima. ff. de fideius.
l. l. apd iul. summope apperēda
j. i. proe. §. fi. xliij. q. iij. si habes

nam ignorātia scripturarū: ignorantia chāstī ē. xxxviii. di. c. si iuxta. z ignorās ignorabif. xv. q. vi. c. i. xxxviii. di. c. q. ea. vñd domin⁹. q. sciētia repulisti: z ego te repellā. ex. de renū. c. nisi. Dis. n. scriptura diuinit⁹ inspirata vtilis ē ad docēdū. ad arguendū. ad corripēdū. ad erudiēdū i iusticia. vt pfect⁹ sit hō dei ad oē opus bonū istruct⁹ scōz apostolū ad thimo. ij. c. mod⁹ rñ adhibēd⁹. ne doctrinaz eius dē apostoli q̄s pl⁹ sapiat quā sapere oporteat. xliij. di. c. hinc paulus. ex. d. renū. c. j. li. vj. z se cū dū eādē. qui se putat scire: nō dū scit quō oporteat euz scire. C. Hod⁹ aut is attēdēd⁹ ē circa multa. Et pmo circa qd. vñ bernard⁹. vigilātilime obſuare qd scire magis pus ue oporteat tēpus eni breue ē. iccirco tu q cū timore z tremore tuā ipsi us optare salutē p tps breuitate festinas ea pus scif amplius qz curato q̄ senseris viciniora salutē. Mā fm Senecā dmentia ē supuacua adiscere i tēta tps egestate. Quid enim congeritur ad virtutū cumulū. z i quo excitat anim⁹ ad salutē p s̄borū grāmaticaliū diligētia: metrificatiū pedes: logicoy fallacias rethoricoz ornat⁹. musicoz modulos. arimetricoy nūeros geometrorū mensuras astrologoy diuinarōes. poti⁹ n. sunt onus z sarcina ad beatitudinē: quā sub sidū. vñ Die. In vanitate sensus z obscuritate mentis igredif q̄ dieb⁹ aenocib⁹ i dialectica arte torq̄tur. xxx. vij. di. c. nōne. illa. n. adiscēda sūt que docent honeste viuere. alteruz nō ledere. ius suū vnicuiqz tribuere. sicut iur. cano. z ciuilib⁹ sciētia. ff. d. iusti. z iu. l. j. §. iu r. p̄cepta. j. e. z ex i. pbe. decr. §. iōqz. Adores isomāt. ff. de admī. tu. l. cū plures. §. cū tutor. d. tu. z cur. da. ab bis. l. scif oz §. cum reliquis. C. d. p̄f. l. magistros. C. d. se. nup. l. j. ff. de iu sti. z iu. l. j. circa pn. d. ritu nup. l. libertinus. Cupiditates z neqtias refrenant i auc. vt iu. sine quoquo suffra. §. cogitati. xl. vij. di. c. bonozū ex d. elec. auaritie. z. c. quā sit li. vj. ff. de euc. l. in creditof. j. d. le. fu. ca. tol. dic vt ibi. Docent pudiciā cō p̄scūt carnis petulantia. vt i autē. g. mo. na. eff. le. §. nouim⁹ ff. de adul. z. C. p totū. ex de vi. z do. de. per totū. z i pbe. in antiquis. Instruūt suūpsi fragilitatem cognoscere i auc. ut vt oēs obe. iu. puim. i pma colū. i autē. d. nup. i pn. Doctatur ad clemētiā z impietate detestantur. j. i rubz. sup s̄bo pl⁹. Et i sūma ad bonū iuitant. C. de nup. l. iperialis. Et mala pūm iuit z execrant. ff. d. iust. z iure. l. j. §. ius. vbi multas cōco: dā tias reperies sup s̄bo. metu penarū. oē eni studiū legillatorū ē vt hoies bene viuant i auc. vt nō luxu. ho. circa pn. z n̄ suas p dāt aias. e. ti. §. propter. Qu fm Senecā hē sapiētie sublūne. cetera s̄o pusilla z puerilia sūt. nō tamē dico ea penit⁹ p̄ficiē da. xvij. q. sigs grāmaticā. z. c. legim⁹. z. c. q. de mēsa. z. c. tur bat. §. a lūmine p̄spiciēda. nec ea debem⁹ discere. s̄ didicisse. se cū dum eū dē. vide. j. i rubz. sup s̄bo cupide. vana. n. doctrina ē ex q̄ vitia aiarū aut morū nō curant. scōz Jo. apostolū. Qu Die. i originali loquēs de carmibus poetarū z pōpā s̄borū. ibi nulla facietas mētis: nulla iusticie refectio reperif studio si earū in fama virtutū p̄seuerāt. Itē Ber. multi multa sciūt. stul te cognoscete ipsū q: multo laudabilior z melior es si te ip suz cognoscis quā si te neglecto cognosceres cursus syderū. vires herbarū p̄plexiores hoium. naturas aialū. oim celestū z terrestriū sciētia obtineres. C. Itē Basilius i omel. sup rez natura grecoz p̄bi disputarūt. s̄ nullus apd eos sermo fir⁹ et stabilis h̄i pore semp a sequēte deiecto. neqz eni opus nobis ē q̄ illoz sunt insinuare. cū ad d̄structionē p̄pnā s̄būmet ipsi sus ficiant. C. Itē Senecā i epistola vltia ad lucillū. An tu gequas i his credis eē boni quoz p̄fessores turpissimos oium ac flagi

ciosissimos cernis. qui aut de liberalib⁹ sty dijs q̄rēdis iudica uerūt: nec virū bonū faciūt. nec pmittūt nec hui⁹ reiscientiā af fecāt. Dilce ergo cū Hieronymo i. pbe. biblie. ppe fi. tale qd nitaris q̄ tecū perseueret in celis. insanus z em ē itinerās q̄ vl tra necessitate itineris se onerat his q̄b⁹ p voto i termino abū dabit. Unde i vita beati Bernardi legif qd ber. apparēs cui dam abbati dixit. nulla hic sciētia nulla hic xpi cognitō. surū sciētie plenitudo h̄a noticia virtutis. C. Itē attēdēdus ē mo dus ad quē finē. sunt nāqz nonnulli qui scire scribere disputaf z legere volūt vt sciāt querētes superare. nō p̄ficere em̄nere non s̄istere. z horū finis vanitas. Nonnulli vt sciāt z horum turpis curiositas. Nonnulli vt honores z diuitias hēant. z ho rū finis cupiditas. Nonnulli vt edificent. z hoz charitas. No nulli vt edificentur. z hoz prudētia. duo vltimi laudabilef. p mi abusus z d̄natiōis cumulus. Non tamē nego qn pauper possit z debeat discere p p̄e lucrādo. ff. d. ori. iur. l. ij. §. vi. ex de cētib⁹. c. cū s̄z ap̄sum. nā fm Arif. iij. thopicoy idigēti ma gis eligendū est dirari q̄ philofophari. C. Itē attēdēdus ē ad quē vsum. nāqz s̄z psalmistā itellect⁹ bon⁹ oib⁹ faciēb⁹ eū. vñ sicut cibus sumentī z nō indigēti p̄ciosus ē. sic sciētī z non faciēti bonū peccat s̄z est illi. Qu ps. descēdāt i infernū viuen tes. i. scientes z videntes malū. Qu Greg. admonēdi sūt qui accusāt p̄ua. nectū euitāt vt videant. qz occulta iā retributio ne iudicij est qz eoz mens malū qd p̄petrat illuminaf vt vide at. s̄z nō conat vt vīcat vt quo meli⁹ videt eo d̄teri⁹ pereat. Di sce ergo z in te p̄tica vt bon⁹ fias. z hec ē illa vera sciētia quā ps. requit. bonitātē z disciplinā z sciētia doce me zc. z p illaz p̄seq̄ris beatitudinē. de qua idē dicit. beat⁹ quē tu erudieris z docueris de lege tua zc. C. Itē est attēdēdus i dicēdo mod⁹ Sūt eni nonnulli qui se iter q̄stioēs z subtilitates glosarū z do ctroz inuolūt z ter. deserūt z ignorāt. Nonnulli q̄ multas le ges noiare sciūt. z ad aliqd modicū notabile allegare. z tñ ca sus eoz ignorāt. z q ad q̄stionē dubiā sciēt alle. aliqd: z tñ de mille casib⁹ leguz interrogati nesciēt ex iprouiso d̄ vnico respondere. Sūt nonnulli q̄ libroz multitudinē d̄lectant z per eos vagant d̄ doctrinā Senecē dicētis d̄strabit libroz multi tudo. itaqz cū legeres nō possis q̄tū habueris: satis ē h̄e quā tum legas. p̄batos itaqz semper lege. z si qñ ad alios diuerti libuerit: ad p̄iores redi. fastidiētis. n. stomachi ē multa d̄gu stare. que vbi varia sunt z diuersa iquināt nō alūt. Agif si hu ius sciētie verus z securus vis esse professor. text⁹ seu eoz effe ct⁹ i mēte retine. z cōclusiones doc. disputatiōes aut longas chartis cōmēda. cū oia nō possint simul memoria retineri. vt .l. ij. §. sigs aut. C. de vete. iur. enucle. Hoc hozoz q̄ non sis opinionū inuentor: nec facilis rēphēoz. s̄z i dubio sequere cō munes opi. z illorū q̄ p̄seuerūt i plurimis approbari sicut fa cit legillator. ff. de excu. tu. l. scire. §. ali⁹. z papa d̄ sū. tri. z fi. ca. c. j. i. fi. de. adhibēda ē. n. fides penit⁹ i arte. C. d̄ pōdera. z au. illa. l. j. ff. de ven. i. pos. mit. l. j. §. j. ex d̄ transla. c. iter cor po. z. l. septimo mēse. ff. de sta. ho. z minime sūt imutāda q̄ sp zc. ff. de legi. l. mīme. z p̄mi p̄mēdādi sūt. vñ s̄z p̄bm ex falsis cōmēdaboz qz māz iueſtigāde vitatis p̄bm. Temere at qz re p̄hēdit multis modis. z p̄of. pomt. xij. modos quos vid i sū ma i pn. scōde colūne. z vid ēt sup h̄i pbe. li. sniaz. §. fi. Qu tñ plz q̄ si vitas claret q̄ appiat. cū possit vn⁹ multos z maiores i aliqua pte supare. C. de vete. iur. enucle. l. j. §. s̄nz. C. Ete rū cū p̄rias iterptuz snias totū ius pene turbatū ē quemad modū z i antigorib⁹ factū erat t̄pib⁹ vt. d. l. j. §. nullis iure pe nitis. z nūc sicut h̄ic colligēf necesse sit dignū d̄uxi d̄missis ar gu. z disputatiōib⁹. iuxta gl. institutionū doc. opi. q̄ māz tan gunt: put occurrerūt cū his q̄ addere potuero. deo z beatissi ma virgine Maria agentib⁹ ad lectorz z auditorz hui⁹ volu mis vbi nox nocti idicat sciaz. z vt plurimū noui sūt sub sidū: put breui⁹ z pleni⁹ potero cōpillare: nō tacēdo eoz noia vbi ab ip̄sis recipiā vt appet a q̄b⁹ opi. oute z tradite fuerit. ff. de ori. iur. l. ij. §. iij. ciuilib⁹. C. d̄ vete. iure enucle. l. ij. §. tanta. z vt h̄ scriptura tantorū restimōio falcial. ff. d̄ vul. sub sti. l. i sub stitutōe ppe fi. ff. si ser. v̄. l. si qñ. §. j. z enim iuriscō. alle. opi. iuriscō. ff. d̄ noia. l. ij. §. fi. C. d̄ p̄di. ide. l. pe. z qz eozū opi. pp auctitatē i iudicijs vt plurimū approbātur illa tñ q̄ p̄p̄is n̄ re peries auctozib⁹ attributa reijcies p q̄to volueris. z si qd bōi

receptis lauda deū: cui magisterij doctrina fuit. vt dicit **Die. i.**
 plogo sup **Joeh. i. fi.** **C** Incipies ergo anq̄ venia ad rubicā
 q̄ro q̄ sit mā seu subiectū i sciētia legali. **Dic** azo i sūma q̄ du
 plex mā ē general. s. ius i iusticia. Itē negocia z duo vitia er
 roz z ptumacia. **Adā** cōis ē ius approbatū. rudis eqtas q̄ p.
 l. suaf. vt dicit z vltie volūtates. ista d̄ba sūt obscura z rudia. z
 ad intellectū eoz **Ja. z Pe.** h̄ multa scripserūt q̄ omitto. cuz
 per oēs be op̄i. reprobent. z iō circa eius intellectū nō expedit
 laborare. **C** **En** **Dy.** eā ipugnat egregie. nā cui attribuit ge
 n̄ vniuersale z ei spēs attribute vident. ff. d. le. iij. l. si chor. s. z
 negociū ita se h̄z ad d̄ct̄ sicut gen̄ ad spēs. ff. d. acq. re. do. l. li.
 homo. g. **Az.** ponēdo negociū sub ḡniali mā v̄ spēs posuisse.
 v̄z cōtractū quē posuit sub cōi. **C** **P**reterea posita spēs ponit
 gen̄ vt. l. iter agnatos. ff. v̄n legi. ff. d. le. iij. l. si qd eoz. s. iter
 p̄tū. z sic posito d̄ctū q̄ ē spēs i mā cōi. v̄ p̄i negociū qd ē ge
 nus. **C** **P**reterea remoto genere ab vno v̄ remota spēs. ff. d.
 fūdo istruc. l. fundi. s. fi. z no. ff. d. suis. z le. l. j. s. fi. ergo remo
 to negotio a mā cōi. z d̄ct̄ remot̄ v̄. **C** **P**reterea cū cā debe
 at p̄cedere cātū. vt. l. j. ff. d. acq. pos. l. i. p̄n. z mā mātū. ff. de ori.
 iur. l. ij. s. deinde. nō p̄t dici q̄ ipsuz ius qd ē sciētia sit mā sui
 ipsi. **C** **P**reterea cū delicta z d̄ct̄ sint paria q̄ ad obligatōez
 iducēdā. ff. d. iud. l. oēs. quō i diuersis mēbris ponūt. **C** **P**re
 terea cū iusticia z d̄icta sint d̄ria. vt i aut. vt h̄i q̄ res m̄io. ob.
 ha. i. p̄n. quō ponunt sub eodē. ff. d. h̄. l. h̄ d̄ba. **Az** dicit q̄
 iusticia ē subiectū. z h̄c v̄ seq̄ gl. ff. d. iusticia z iure. l. j. sup̄ d̄
 bo. a iusticia. **Az** q̄ bonū z equū i. d. l. j. s. j. **E**t h̄ctz **Ja.** de
 ra. **Din** dicit q̄ subiectū p̄t sumi simpliciter. **A**no mō p̄ mā
 disponēte seu disposita. z nihil aliū ē quā act̄ h̄oīuz i aut. d. fi.
 istruc. s. q̄r. **Sz** si q̄rat d̄ subiecto illi māe disponētis v̄z dispo
 site t̄ p̄t dici q̄ vniq̄qz h̄oz iusticia bonū z equū. v̄z iusticia
 rāq̄ radicale. p̄ncipiū bonū z equū t̄ q̄ illō ad cui cognitōez
 oīa t̄ d̄ct̄. ff. d. h̄. ob. l. si suuz. d. reli. ac sump. l. sigs. s. h̄ actio
 s̄ si ponas subiectū p̄ toto collecto ē ius approbatū s̄z eum.
C **Tu** ar potes dices q̄ si sit triplex. s̄z v̄nū. **Az** subiectū n̄ ē ni
 si mā ex q̄ aliqd sit. vt vas fictile d̄ terra. vel i quā. vt albedo in
 pariete. **E**t iō dicē eē subiectū hui⁹ scie iusticia. bonuz ar z equū
 n̄ sunt nisi q̄litates iusticie q̄ sp̄ bōa ē z equa vt dices. j. d. iust.
 z iur. l. p̄n. sicut d̄ possessiōe nāli z cūmī d̄suevit dici. **C.** d. acq.
 pos. l. j. z nō sunt pp̄tē mā hui⁹ scie. s̄z q̄litates ipsi⁹ māe v̄z ef
 fect̄. **S**ateoz t̄ q̄ mā. ff. o. z. **C.** fuerunt antiq̄ libri z leges. z
 ita itellige. **C.** d. vete. iur. enucle. l. j. s. iubem⁹ q̄ alias obstarēt
 huic op̄i. s̄z n̄ sunt mā scie. **C** **I**tē no. q̄ h̄ scia ē moralis z sup̄
 ponitur ethice. **C.** d. secundis nup. l. j. s. nē i bis. ff. d. sponsa. l.
 libertin⁹ z no. i aut. d. nup. l. p̄n.

C **I**n noie d̄ni nostri **I**esu christi imperator **C**esar flauus iu
 stinian⁹ alamaricus francus germāicus acticus v̄uandalicus
 affricus pius felix inclytus zc.

C **Q**uicqd agimus debem⁹ in noie d̄ni icipere. xvij. q. vij. c.
 nō obseruetis. qz q̄qd habes meriti p̄uentrix gr̄a donat. ni
 hil enī debem⁹ assignare nostre p̄uidentie. xvj. q. j. reuertimini.
 z iō quasi gestozes v̄z p̄cu. loqmur vt notaf i autē. d. be. z fal. i.
 rubrica. qz q̄ a semetipolo q̄ gloriā pp̄iā q̄rit **Jo.** vij. c. **I**tez
Petrus i epistola. sigs loqtur q̄si sermōes dei. z sic sp̄ icipit
 iustinian⁹ i rubricis. z q̄sigz in legib⁹. **C.** d. offi. p̄. p̄e. affri. i no
 mie d̄ni. z papa. extra d̄ testi. i noie d̄ni. xvij. di. c. i noie p̄ris. z
 sic d̄ p̄suetudie notarij icipiunt in ista. **C** **Sz** q̄rit qd si notari
 us h̄c omittat. **G**lo. dicit q̄ nō v̄z istm̄: vt i autē. vt p̄ponaf
 nomē impatoris. i gl. vt pura i noie zc. **G**l. p̄t eē h̄a i arduis
 z perpetuis. s̄z i minorib⁹ vel breui tpe duraturis p̄t dici p̄tra
 z ita tenz spe. t̄ri. de instr. edl. s. j. circa p̄n. **C** **M**ota q̄ papaf
 sic incipit libros d̄cretalūz nec in antiq̄s nec i nouis cōpillatō
 nib⁹. qz papa nihil p̄t facer q̄ sit in dei noie cū sit dei vicari⁹
 eē de iure iurando. c. romani. in cle. v̄z forte h̄ obmisit cā bre
 uitatis. **G**l. dicit q̄ ex h̄ p̄t notari q̄ impator fuit christian⁹.
In iustat **Ja.** de ra. s̄ gl. q̄ nō ex hoc p̄bat. qz saracen⁹ iuocat
 nomē d̄ni. **Sz** certe imo satis p̄bat additis h̄bis sequētib⁹ **I**e
 su xpi q̄ nō iuocat p̄ iudeos nec p̄ saracenos. **C** **I**tē p̄z qz im
 pator iuocabat h̄ginē **M**aria v̄t epistola iter claraz z eptali
 quēt. z credebat trinitatē. vt. **C.** d. sūma trini. l. j. **C.** de vete. iur.
 enucle. l. j. z. ij. **E**t scias qz s̄m cronicas is p̄m⁹ **I**ustinian⁹ fuit

hētic⁹ errore euticheni. postea ad fidē reduct⁹ p̄ agapitū pa
 p̄ā. **E**t icēpit i perare āno d̄ni. cxxvij. z regnauit. xxxvij. ānis z
 tpe ei⁹ flozebat bear⁹ b̄ndict⁹ i monte cassino. sanct⁹ cassiodor⁹
 ap̄d rauēnaz. scā ienouefa i pagāo parisiē. s̄z crōicas. ego vi
 di nomē **I**ustiniāni scriptū i cathalogosctoz⁹ p̄. **A**zale. augu.

Iesu christi. **C** **E**xpone h̄ d̄ba i rubicā d̄ be. z
 fal. p̄ gl. ipator. dicit **I**sdor⁹ qz hoc
 fuit antiq̄ nomē illi⁹ cui sūma rei militaris admistratō cōmis
 sa fuit z postea sibi iudices vsurparūt finat⁹ senat⁹ h̄ nomē so
 li cesari ad aliorū reguz d̄riaz appropriauit i p̄sonā octauiani
 qz regnauit tpe natiuitat⁹ christi. **C** **E**t scias qz h̄odie duo sūt
 iperia cōstātinopolitanuz z romanū. nā olī scā diuisiōe seu do
 natōe v̄bis p̄ cōstātinū ecclie d̄ qua ex de elec. fundamta. li. vj
 z de q̄ notaf i autē. quō opoz. iij. i p̄n. caput iperij fuit cōstāti
 nopolitani vsqz ad tpa **S**tephani pape qui trāstulit romanū
 iperū i germanos ex eo qz p̄stātinopolitan⁹ nolebat succurre
 re ecclie neqz v̄bi vt plene notaf ex d̄ ele. c. venerabilē. z iō ele
 ct⁹ p̄ alamanos ē ver⁹ iperatoz romanoz n̄ cōstātinopolitan⁹
 xvij. di. si ipator. vij. q. j. i apib⁹. **C** **E**t sūt electozes **A**z agun
 tin⁹ colonie. treuerēsis archiepi. ēt q̄ttuoz p̄ncipes seculares
 d̄ qb⁹ p̄ bo. dicto. c. venerabilē. extra d̄ sen. z re iud. ad aplice.
 li. vj. z p̄ h̄ p̄z res d̄sio ad quoddā ar. puerile. qd **Ja.** fac h̄c.
Imperator d̄ ab imperādo. cū ergo qlibet iperet i domo sua:
 v̄t qz p̄t dici qlibet iperatoz. non sic.

Cesar. **C** **G**lo. dicit qz iperatoz dicit⁹ fuit cesar a cesar
 augusto qz regnabat tpe natiuitatis xpi. **S**al
 ua pace gl. imo a **I**ulio cesar ei⁹ auūculo qz fuit p̄m⁹ mō archa
 romanoz s̄m cronicas. **Q**uare at ille dicit⁹ fuit cesar: **R**eferūt
 qz fuit execto v̄tre tract⁹. l. si m̄. **C.** de inoffi. testa. z q̄riā ma
 gnā cesariā pilloz hēbat cū exctus fuit de v̄tre s̄z cronicas.

Flauus. **C** **D**icit glo. qz fuit rubeus. v̄t dic qz flau⁹
 i. rufus sic fuit dauid rex ut legif regū.
 xvij. c. v̄tri. iō z ego **Jo.** fabi d̄ mōte dulp̄i dicit⁹ diocesis eu
 golisme burdegalesi. sum.

Iustinianus. **C** **E**xpōe oppōe z solue ut gl. **I**u
 stinian⁹. illō aut approba qz fuit s̄
 lius iustini p̄mi s̄m cronicas. dicit. s̄. sup̄ d̄bo i noie zc. **Sz** tūc
 oppo. quō successit p̄fi. qz p̄ successiōe nūq̄ iperatoz creat s̄z
 p̄ electionē. z sic admistratoz. **C.** de of. p̄. p̄. l. j. et. s̄. dcm ē per
 nouā electōez. no. **C.** d. mu. z ho. iter pa. et fi. n̄ p̄. l. j. et not.
 ibidē si rubica. z ex d̄ filijs p̄sby. p̄ totū nec aliq̄s fuit i medio
 s̄z cronicas. **P**ōt dici qz ille. l. nō obtinet i electōe iperatoz
 sic nec forme electōnū i electōe pape. ex d̄ elec. l. z. c. ubi mar⁹
 li. vj. **E**t forte fuit elect⁹ i d̄fectū alteri⁹. ff. d. mu. z ho. l. h̄ onoz
 s̄. fi. d̄cu. l. ḡn̄atr. s̄. spurij. **C** **A**llamāic⁹. dicit v̄t i gl. **Sz** q̄ro q̄
 remeli⁹ p̄t illas puicias q̄s d̄icit q̄ ats. dicit **Ja.** qz ex p̄bitate
 sua fuerūt acq̄site. **E**t maior honor ē qz q̄s vocet noie acq̄sito
 ex p̄bitate q̄ illo qd ei euenit alias. qz i bis q̄ ex nā pueniūt nec
 laudari nec vitupari debem⁹ v̄n illō qd meū ē p̄ acq̄sitiōez ma
 gis d̄ eē meū q̄ qd p̄ successiōez s̄z iac. z no. ff. d. cap. l. fi. ar. ff.
 de vsu z ha. l. plenū. s̄. si vsufr. ad mūcip. l. assump. s̄. fili⁹. **C**
 d̄ la. san. ec. l. sacro sc̄tē. q̄uis illa q̄ ex ḡnie veniūt difficult⁹ amit
 tant. ff. d. sena. feie de iter dic. z re. l. iij. i feu. ep̄z vel abbatē. s̄.
 fi. q̄ sit p̄ cā b̄n. amitrē. s̄. fi. si vas. feu. p̄. cui de. defe. c. i. si de
 feu. p̄ro. fu. c. ij. **E**t h̄ faciūt p̄ p̄suetudie q̄ i plurib⁹ locis ob
 tinet qz q̄s p̄t restari vel donare p̄q̄stas suas ad libitū s̄z p̄ri
 mōialia n̄ q̄ sibi ex successiōe obuenerūt. **Sz** qd si acq̄sivit illō
 qd erat sibi ex successiōe obuēturū. an cēlebit p̄q̄sta. **C** **A**r. **H**
 qz sic. qz he puicie obēbāt eē iperij. cū ipator d̄ns mūdi sit vt. l.
 d̄p̄cario. ff. ad. l. rodiaz d̄ia. z n̄ dicit⁹ acq̄site p̄ **I**ustinianū
C **Sz** s̄ faci i feu. d̄ vas. d̄ cre. c. j. ff. si qd i fraudē pa. l. j. s̄. q̄ at
 z. s̄. s̄z si lib⁹. **A**d ē notabile p̄ illis q̄ h̄nt d̄cias i feudatas q̄s
 d̄derūt i vita filijs qz n̄ videāt trāstare nec acq̄rantur ecclie
 cum essent alias successuri.

Ius. **C** **D**icit v̄t i gl. vel dic qz qlibz iperatoz d̄z eē p̄i⁹
 p̄ncipē. **A**dhibēda t̄n̄ ē mō deratio v̄n nec p̄miscuā nec vulga
 rē h̄e oz clemētiā nec abs̄c̄sā. **A**z i roma i capitolio scriptū ē.
 p̄ce vict⁹: frāge sup̄bos. **C** **A**z pleni⁹. **C.** d. sū. tri. l. j. sup̄ d̄bo
 clemēs. v̄bi scripti. z fa. **C.** d. nup. ip̄aliti aut. vt iij. sine quo.
 usfra. s̄. itaqz. z scribit p̄uerbioz. xvij. leo rugiens p̄nceps

impūsus populū paupes.

Felix. C. Juxta finem gl. hec ē fal. z mē dāx ex turbine fortune veniens que nō pmanet z fm hāc vsura rij cupidi male cōditionati q vrlurimū abūdāt z pnt i h secu lo dicitur felices. Unde tamen felicitas ē eterna beatitudo. Felicitas enī mūdāna nō ē via imo deuius ad felicitatē veraz. vñ Boeti de cōso. Quid enī pecuniā congregare conaberis eripies hnti: dignitatib' fulger velis dāri supplicabis z q pīre ceteros honore cupis: poscēdi hūilitate vilesces. potētiā ne d fideres subiectozū insidijs obnox' p'iculis subiacebis. Gloriā qris p aspera qzqz distract' secur' eē desistis voluptariāz vitā degas. Sz qz nō spernat atqz abiciat vilissime atqz fragi lissime rei eē suū. hec. n. mē dācis felicitatis formā habēt.

Francus. C. Mō gloriens impiales ex harguere q regnū frācie eēt subiectū impio. Et hic loq' d qdā frācia q ē in alamania de q' eē d spō. c. j. C. Et si sup hoc loq' pleni' volueris. vide Bo. ex q' si. sūt le. p vene rabilē. z qd scripsi. C. d summa trini. l. j.

Augustus. C. Augusti ab octaviano q regnabat tpe natiuitatis xpi q p'imo vocat' fuit augustus. qz adeo auxerit rempublicaz qz vniuerso orbi paci fice dñat' fuit. xiiij. ānis. Diuinos honores refutauit. imo nec se dñum noian permisit sz cronicas. z ab ipso fuit nomiatus mensis august' nō ipse a mēse sicut ignorātes aliq astruxerūt. C. Sz mirabile est quō ipator: se ita magnificat cū scriptuz sit nec te collaudes. zc. z laus in ore pprio zc. sz forte nō facit p pter se sz ad exaltationē dignitatis. An Sene. Tibi dico au guste induere te p'ciosus nō pp te sz pp honorez impij. P'apa at in h'bis se dicit seruū seruoꝝ se noian do: d factō tñ se ado rari p mittit qd angelus i apoc. refugit.

Cupide legum iuuentuti. C. Et iuuenes obem' icipere adiscere hmōi sciaz p' grāmaticā logi cā z rethoricā qd obem' adiscere i pupillarietate. ille. n. fm or cinales sūt z sū magna rōe. Sz p' xiiij. ānos obem' accedere ad has sciētias rōnales. C. d stu. li. vr. ro. l. j. sz. z qm. z no. cu p'ide. qz nisi amide z cupide qz studeat nō p' eē pfect'. An h' sus. Si qz velit iuriscōsult' hēri. Lōtinet studiū: velit a quocū qz doceri. Inuigilet nec vincat eū tortura laborū. Forciō: in surgat: cūctisqz recentior: horis. naz labor: iprob' oia vicit. C. de pe. bo. subla. l. j. ex d purga. cano. c. cū i iuēute. s. ceterz. de pe. di. j. iportūa. n. tñ sp i actu fis. sed iterdū regem aīo tuo dato fm Sene. Ja. hō h' altat qz pigris z negligētib' iura non subueniūt. ff. ex q. cau. maio. nā. n. z iuuenes sūt pspicatiores ff. de edili. edic. l. p'cipiūt. C. An si vides aliquē institutiū se nē: dicei amice tu eris aduocat' in alio seculo sz eū q refert: qz p hāc rubricā qffauit qdā aduocat' qdā pcuratorū. qz non erat ibi nomē iudicis. sz tñ pēdebat sigillū qz nomē scribētis d' iseri. Ego hñ credo qz sigillū nō sufficit. vñ nō sufficeret ad pbādū mādātū sigs approbarz sigillū dñi sui vt no. spe. i. ti. d p'cu. s. restat. z arch. ex d p'cu. c. q'uis. li. vj. Et scripsi. C. d p' cu. l. i. sigs hēat l'ras i qb' cōstituens loq' z dicat i fi. qz dicat l'ras fecit tali sigillo z ad sui istantiā sigillari: nō video cur fidez nō faciāt q'uis iudex nō loq'f. nā si ppriū apposuisset fide fa cerent. ff. d p'cu. si pcur. abntē. Ergo multo fort' si fecit poni autēticiū sz hñ pcedo qz pcuratorū poss' iputāi pp dfectū stipu latōis. qz iudex d'z referre se fuisse stipulati. vt. j. d fatif. s. si hō.

Elementorum. C. Quare d' elemētoꝝ vide bis. j. i. pbe. s. igif. sz d' insti tutionū. i. instructionū. Q: p ei' p'mitiua pncipia puenim' ad al tiora legū scita vel qz i statutū romāi iuris nos erigūt. vñ insti tutionū. i. introductionū siue isagorū. Sz qz meli' sonat institutio nū. iō hmōi vocabulo vtif fm Bo. i summa.

Imperatoriam ma iestate. C. Que rit vtruz duces z barōes dicant h'fe maiestates vt eorū subiecti i eos cōspirātes maiestatis criē teneant. ar. qz sic. ij. q. j. c. i p'mis. vj. q. j. sigs. iij. q. v. c. iij. C. d epi. audi. l. iij. h. reus autē. Et hāc vñ tenere arch. ex d pe. c. felicitis. Possēt dici d. qz speciale vñ vt hi q d' impatorē: vñ illos q ei' cōsilijs vel consistorio itersūt p'm itūt: illo criē teneāt. vt. C. ad. l. iul.

ma. qz qz. Et iō si vñ ad alios extēdēdū ne pene exaggerē. ff. de pe. l. iterptatōe. z facit p hac pte ex d sen. z re iu. i. c. pasto ralis. i. de. s. rursus. sz tñ i magistratu populi romani ē exp'ssū qz cōmittit si occidat. ff. ad. l. iul. ma. l. j. s. cui' ne opa. Sz il lud iō qz p ipera. instituūt z ei' psonā repitāt: negare tñ non possū qn iudices habeant maiestātē. ff. d iusti. z iur. l. pe. ppe si. vt p' distigui an tales hēant supiores vt tñ cōmittat. alias nō z facit. ff. d cap. l. nō dubito. s. j. cetera dic i gl. add tñ ibi p' h' bñ zc. sic. C. d cōsul. l. fi. C. Itē i. e. gl. sup h'bo attēdere cum ipse miles sit. z alios p'militones vocat. ff. d testa. mi. l. j. C. d ve te. l. j. Igif nō legi: sed armis itēdere deberēt. C. d iur. dli. l. fi. vñ si fuerāt ipatores q sex mētib' vacabant studio. sz armis. vt no. de excu. tut. l. s. itē diu' z no. ex bis q hic legunt z notant q fatui scholares q qz armati oberrāt sibi cās excusationū causant qz cū leges z arma sint adinuicē cōrelatiue ppter ne cessitatē gloriānt se pfectos si vtroqz se iuuare sciāt. Tu at te ne qz vix aut nūq' i eadē psona pcurrūt militā z sciētia. miles. n. d'z eē in cōtinuo cursu corpis exercitio. C. de remili. l. miles studēs hō i qete. C. stu. li. vr. ro. l. j. nā h'z p' h' m aia sedēdo zc. z fm Sene. nūq' ē qz vbiqz ē. p'miū mētis p'p'oste existimo cō sistere posse z secū morari. vitāz i pegrinatōe agētib' h' euenit vt mltā hospitia habeāt n' lasqz amicitias. Idē accidat neces se ē his q null' se ingenio familiariter applicāt. sz oia cursu z p perāter transeūt. ocū. n. necessariū ē docētib' z discētib'. C. d excu. tut. l. ij. C. Itē miles d'z eē dur' z fortis. studēs molis. vñ fm p' h' m molles carne aptos mēte dicim'. z facit. ff. de cap. l. plurimū. s. fi. reperit tñ p oēs historiographos qz militā sp secuta ē derū z p' h' az. p'mo fuerūt i egypto. vñ ppter admira ri ceperūt p'mo p' h' ari i egypto. hō in Asia. tertio i Grecia. q' r to Rome. qnto i frācia. vbi fauēte dño manebit vsqz ad finē. Et no. qz nobilioz z melior ē sapiētia qz militā. An ecd. ix. c. melior ē sapiētia qz arma bellica. z ps. nō i fortitudine eq volū tatē hēbit nec in tibijs viri hñ placitū erit ei. z iō d rōne maior honor obef sapiētib' qz militib' q nō dñt eē nisi executores p ceptoz sapiētū. z iō lex dicit milites n'fos o'z eē d'fensores nō dños. C. de capt. l. ab hostib' in fi. totū ē p'uersuz. hodie mili tes iprudētes domināt sapiētes obsequūtur. z multi oppamū tur. iuxta illd qd scribit puer. xxviij. dur' i digeas prudētia mul tos oppmet p calūniā. Itē i fi. gl. q' ē sup h'bo gubernare sup pōit ergo qz tpe guerre n' h' uat iura nec iusticia. qd vey ē d' scō sanctio: tñ eēt qz tūc faceret qz alio tpe. z legif i vita beati Gre gouij qz Theodosi' ipator: fuit saluat' z d' inferno ex'ct'. qz vā dens ad bellū fecit iusticiā d qdā pncipe. vey ē tñ qz n' d'z tūc rigor oio h'uari. vt ex. d treu. c. fi. z ibi not. xxxj. distic. c. sciētie. C. Glo. q' incipit. i. leges i fi. ven' vñ p tramites. i. semitas. qz sicut occurrit p semitas fugientib'. sic p leges calūniātib'. et facit ex i ph. d'c. de his q' h' scribūt videbis plēm'. j. d' pe. re. l. i. ti. C. In gl. si que ibi. C. d legi. z cō. l. leges religio. n. d' arellē go religas. vñ cū leges volūtates hoīuz religēt z coartēt ad iu ste viuēdū faciūt hoīez religiofū. z ē sife. ff. d le. ij. l. vnū ex fa. s. fi. C. Itē i. e. gl. cū dicit p'portio abilia. nā sic se h'nt arma et vsus armorū ad victoriā: sic victoriā ad triūphū. z sicut leges z vsus legū ad calūnie expulsiōē ita calūnie expulso ad reli gionē. C. In gl. q' ad leges meli' i auct. vt iu. sine quo quo suf fra. i p'n. C. de assef. l. j. C. Itē gl. s. quo ad atma. i fi. vñ Sene. d' p'ntib' si prudēs ē tu' aīm' trib' t'pib' dispēlef. p'sentia ordi na. futura p'uide. p'terita recordare. C. In gl. sub q' i fi. C. d of fi. p' p. affri. l. j. deo auxiliāte. C. Protestāf. i. p' testionis sūt qz notoriū ē ipso facto nec pbatōe idiget vt not. ff. q' fatif. cō. si hō. s. q' p' rei q' l'itate. ff. d do. ple. l. ij. i fi. sz d' riu no. C. d acc. l. ea q. Doc. iur. cano. distixerūt triplex notoriū. Qdā conti nuū qd p' tino p'suerat. sic qz philipp' fili' comitis valefij ob tēt sceptrū frācie. z i hoc n' regrūt pbatōes. imo valeret p'cef sus sine lit. pte. sine testū receptōe nisi ps negaret eē notoriū tunc. n. sz eos o'z p' bari notoriū qd p duos testes p' babil' qz de ponāt scm eē notoriū z maiorēz ptez populi h' scire reddēdo cās sufficiētes suoz testi. Et sic tenet Jo. gl. d'c. ij. q. j. c. d ma nifesta. Inn. z hof. ex d coha. cl. z mulie. c. tua. Spe. ti. d no to criē. s. iā d notorio testes. z. s. j. h. sz q' l'iter. C. Itē qdā ac tu trāfies sic sigs publice occidit hoīez. Itē qdā iterpellatū vt sigs si p' tione sz iterpellatū sz p' cubinā z i his regrūt pbatōem

vt notatur i. d. c. d. manifesta. z h videt seq Inn. z hosti. in. d. c. tua. i. glo. fama. z Spe. d. s. ia no isto aut. z arch. i. c. romana. ex d. cel. d. of. dle. c. statum i. gl. ordiaria. s. s. qd si ex post facto h snia no v. vera. p. c. qm. ex d. filijs p. l. v. bi actu trasiuerat nec requit p. bat. C. d. sta. z ima. l. ij. z bñ facit d. his q. i. eccle. ma. l. j. z v. exp. s. i. feudis d. pa. te. z i. fir. s. sigs hoiem ex d. sen. z re. iu. c. pastoralis. s. notoriu. d. sen. ex. si iudex laycus. lib. vj. z p. z. q. affrica fuit diu rebellis z p. victa p. iustniani z hoc h. p. testat ipsuz scñ rebelles z tamē rebellio actu transierat. imo et ipa victoria. q. s. eni iudex exigeret p. batio nes si negaretur Joāne natiōe ceteranen. papā fuisse v. bñ d. dictū post eū: vel philippū modernū regē frācie prostrasse fla mingos ap. d. cassellū q. oia trasiuerūt. C. v. ut h. mā q. ē legi stis ignota z penes cāonistas varia pleni. ligat. P. rō q. r. q. d. sit notoriū. Scō i. q. differat a māifesto. Tertio an i notorio sit opus citatōe. Quarto an litis cōre. Quinto an p. batione. Sexto an snia z an scrip. septio an z quō possit appellari. Oc tauo quō exeg. C. Circa p. mū dic q. notoriū ē qd ē ita evidens q. latere nō pōt nec tergiversatōe celari z cur. ē testis popul. vt i. d. c. tua nos. z. c. d. manifesta. l. j. di. c. sacerdotale. in. fi. xv. q. iij. qd scrip. s. C. Manifestū d. qd vulgo d. corā plurib. fa ctum: vt testamētū ticij scñ fuit corāz pluribus testib. ff. d. re sta. l. h. des palā. Quid ergo sigs occidit hoiem corā plurib. testib. an dices notoriū vel manifestū. Quidā dicūt q. si occi dit corā. x. q. ē notoriū z de h. notat i. d. c. d. manifesta. Alij rē linquūt arbitrio iudicis. z i. hac p. seuerat spe. n. d. noto. cri. s. iaz de notorio. s. z h. notoriū. S. qd arbitrat iudex: Bicas q. v. notoriū ē qñ scñ ē tale. qd d. sui nā oēs sciūt v. scire eos h. s. ite ē sic q. nō possit cadere ignorantia qñ sit supia sic sigs gerat se. p. epō i. aliqua ciuitate vel sigs i. mercato toto p. p. cō spiciente occidit hoiez vel suspēdit publice vel aliū actū exer cuit i. p. n. i. appli. Et iō credo q. sit notoriū illd qd in iudicio sit vel i. d. i. c. i. eccl. i. s. dieb. festiuis populo p. gregato: vel publi. z magnis assisijis. nec regim. q. simul tot. p. p. l. s. ciar. suffic. n. q. p. vicos h. i. z alij dicant. C. An latro d. manifestū q. plures spo liat. ff. de i. i. r. rup. z. i. r. i. sigs. s. h. i. aut. nisi qd itelligit i. di ueris vicib. vt. d. l. j. d. his q. i. eccl. ma. ex d. trāsla. ep. c. q. rō de cle. exco. c. i. d. C. d. lati. li. tol. s. s. z. si q. d. n. i. publi. testō. C. Et caue q. si p. p. onas notoriū i. aliq. puicia oz q. scñ sit tale qd de sui nā oēs d. puicia sciant v. scire possint. si i. villa q. illi d. tali villa municipio vel castro. ff. d. iur. i. z. fac. igno. l. j. s. s. f. c. C. Quid ergo si i. villula vbi sūt pauci h. itates si i. p. spectu oiz scñ fuit q. forte nō sūt sex v. octo. v. qd sit notoriū. ff. d. h. b. si. l. nerat. ex d. ele. c. j. Hoc nō credo: q. d. v. esse notū plimis z mlti tudī ex. d. coha. de. z. mulie. c. fi. z. vicinia d. z. scire ex d. pur. ca. c. pe. s. fi. ff. v. bono. rap. l. p. tor. s. j. d. h. si. palā. ff. d. i. s. i. s. si pupilli. s. p. scribere. z. ita p. z. d. fia. iter māifestū z notoriū: eui dēs qñq. p. d. i. c. d. vno qñq. d. alio. ex d. etec. si forte. l. vj. z. c. ab eo qñq. tñ māifestū ponit p. notorio. C. d. appel. l. ciuef. ff. ad turpil. ab accusatore. s. nūciatores. d. do. ple. l. ij. ex d. h. si. c. cōstitutōez in. vj. de off. dele. c. j. eo. li. vñ vbi māifestū scribi tur i. mā que nō requit iudicialē indaginē nec p. bationē: sp. ex pone manifestū. i. notoriū. aliogn i. p. p. r. a. significatōe retie: vt h. ba. s. z. māz itelligat. ff. loca. l. si vno. z. ita saluabūtur gl. iur. i. ciuili q. qñq. dicūt q. māifesta. p. batōe iura nō indigēt. vt no. d. l. ij. d. do. ple. C. Itē dicit q. ē it notoriū vbi cumq. z. stat iudici tanq. iudici. vt si in figura iudicij aliqd scñ v. d. c. m. sit quāuis popul. v. maiores populi h. nō sciāt. z. sic itellige C. q. z. ap. d. quos. l. i. ff. d. appel. l. creditor. s. i. i. s. i. s. ex d. sen. ex. c. venera bilib. s. sec. d. app. c. romana. s. si at. li. vj. d. offi. dle. c. d. cāis Quidā at exigunt q. sint tot cū iudice q. possit dici notoriū. z. ita v. tenere Spe. s. d. cō iā h. pe. d. sanfone. p. quo. C. d. cust. reo. l. ij. ibi cū dicit publico testimonio. qd nō ē v. z. q. s. z. becni h. i. l. faceret figura iudicij q. multū facit p. p. d. cā. C. Itē ē noto riū illd qd p. acta z p. cessus p. p. tes p. cordatos vel afr. solēniter factos appet. C. d. lit. p. te. autē. offerat. s. q. nō rātū no. ex d. ore scrip. cū p. t. ingat. ij. q. j. deus oipotēs. s. qm. autē. C. de dela to. l. ij. li. r. vel resultat ex iuris p. sumpsiōe i. autē. d. resti. z. ea q. pa. s. vñ. ff. ad turpil. l. j. ff. d. his q. sūt sui vel ali. iur. l. filius. C. Itē ē notoriū qd cōis z. antiq. traditio h. z. i. cōcusse. sic q. ka rolus vicit h. s. p. anā. seu passio xpi. z. silia. C. de sūma trini. l. j.

ibi q. diuinū. z. ff. d. re. di. l. si. d. cada. pu. l. j. j. d. ado. s. si. ff. d. legi. l. si. in. au. vt nō luxu. s. na. circa me. z. no. Hosti. i. d. c. q. rō de trāf. z. Spe. d. noto. cri. s. iā ver. notoriū scī. Inn. tñ dicit q. illd ē p. bādū z. dat modū p. bādī. ex d. h. bo. si. c. veniēs. P. mū tñ ego sequor: p. leges q. s. allegauī. C. Itē pōt dici no toriū qd idubitat. rumor z. vulgaris asserit. z. v. exp. s. i. z. de elec. vbi mar. s. si. ibi idubitat. z. c. C. Itē illd qd oculis iudi cis p. z. de se. ff. d. mio. l. mio. xv. an. ex d. cor. vi. c. tua. d. elec. si forte. d. ver. si. p. s. titutionē. li. vj. C. Et no. q. secuz ē z. cautū q. an. q. p. cedat i. notorio p. nūciatē eē notoriū. vt no. Joā. an. ex d. sen. z. re. iu. c. pastoralis i. cle. s. z. ps. et caute fac. si appeller ex illa p. nūciatōe: z. admittent. ex d. ap. c. romana. li. vj. s. sin. aut. i. dubio securi iudico ordine iudiciaz obsuari ne forte reputet notoriū qd nō ē. z. an. i. b. i. l. a. r. e. f. p. cessus nisi eēt ita noto riū euidenter q. eēt ridiculū ordine iudiciariū obsuar. ex d. ap. c. p. s. luit. z. no. Ho. i. c. cū sit. e. ti. d. purga. can. c. pe. z. ē simi le p. s. i. l. i. u. ex d. iud. d. i. s. p. d. i. o. s. i. f. i. i. c. l. e. C. Circa tertiu an op. sit citatōe. gl. dicit q. sic i. c. ad n. r. a. z. idē Inn. ex d. ap. cū sit ro mana. idē Spe. ti. de noto. cri. s. j. ver. j. z. ver. dicit quoq. q. b. ob. d. c. cū sit. de elec. bone. z. c. p. uenerabilē: z. v. exp. s. i. d. c. q. rō de trāsla. z. ibi Inn. xi. q. i. statum. z. d. c. qm. de filijs p. s. i. b. y. C. Bicas q. i. notorio iudici ut iudici q. illa die p. cedat p. p. te p. n. i. tē ē q. p. citatōe: vt si q. s. i. n. i. u. r. i. a. t. u. e. r. i. i. p. n. i. t. i. a. i. u. d. i. c. i. s. p. t. r. i. b. u. n. a. l. i. s. e. d. e. t. i. s. e. x. q. u. o. n. h. z. p. t. i. s. p. n. i. t. i. a. nō op. z. ampli euocari. z. sic p. t. itelligi. l. creditor. s. i. u. s. s. u. s. ff. d. ap. ex d. iureiu rā. c. fi. li. vj. S. z. die elapsa z. maxie p. te ab. i. t. e. v. i. n. e. c. e. s. s. a. r. i. a. c. i. t. a. t. i. o. e. x. d. h. si. cū oli. z. p. z. q. p. p. f. e. s. s. i. o. n. e. e. m. i. s. s. a. z. i. i. u. d. i. c. i. o. s. i. t. r. e. s. n. o. t. o. r. i. a. v. t. c. r. o. m. a. n. a. s. a. l. l. e. z. tñ pars q. p. f. e. s. s. a. ē uocaf i. snia. ut. ff. q. sen. sine ap. l. i. s. itē cū ex edicto. In notorio hō facti trāslati uel iterpellati dicūt oēs p. tē citādā. sed in p. n. u. o. s. u. n. t. o. p. i. s. e. c. u. r. i. t. tñ p. tē uocare. vt not. Ho. i. d. c. cū sit. ego cre do q. sit necesse. q. i. c. pastoralis. ex d. sen. z. re. iud. i. cle. pa pa nō negat notoriū. z. tñ sniaz i. s. i. r. m. a. t. p. p. d. e. f. e. c. t. u. c. i. t. a. t. i. o. i. s. z. facit. d. s. i. u. s. s. u. s. si tñ iudex timeat scād. u. u. l. p. i. c. u. l. u. p. t. s. i. n. e. c. i. t. a. t. i. o. e. p. c. e. d. i. v. t. p. c. u. e. n. e. r. a. b. i. l. e. z. c. b. o. n. e. z. m. a. x. i. e. a. d. s. n. i. a. z. e. x. c. o. i. q. f. e. r. i. i. n. a. b. i. t. e. m. e. x. d. e. s. i. m. o. c. a. c. c. u. s. a. t. u. z. d. c. cū sit. z. no. d. c. d. manifesta. z. facit bñ ex d. sen. ex. p. s. t. i. t. u. t. i. o. n. e. l. i. v. j. i. f. i. t. i. n. p. m. a. o. p. e. e. t. m. o. n. i. t. i. o. n. e. v. t. i. b. i. n. o. Hosti. z. c. cū sit. qd itellige si possit fieri si p. i. c. u. l. o. v. t. d. i. x. i. z. c. i. t. a. b. i. l. p. e. m. p. t. o. r. i. e. s. i. c. u. t. i. n. a. l. i. s. c. a. u. s. i. s. z. cū i. t. e. r. u. a. l. l. i. s. s. i. s. i. t. p. o. s. s. i. b. i. l. e. v. t. i. b. i. N. e. c. o. b. e. x. d. e. s. e. n. z. r. e. i. u. cū oli. q. i. b. i. u. e. l. p. a. r. s. f. u. i. t. c. i. t. a. t. a. v. e. l. p. a. p. a. p. c. e. s. s. i. t. d. e. p. l. e. n. i. t. u. d. i. e. p. r. a. t. i. s. v. t. i. b. i. n. o. t. p. g. l. z. Hosti. C. Quid si reus bonas defensionē habebat z. nihilomin. p. d. e. n. a. t. a. b. i. s. qd potuit fieri cū i notorijs p. cedat p. viā i. n. q. s. i. t. i. o. i. s. v. t. l. e. a. q. d. e. C. de accusa. z. sic ab. i. s. p. t. d. a. n. a. r. i. u. t. c. q. m. e. x. u. t. l. i. t. n. p. t. e. C. Spe. dicit q. audiet. z. si fuit p. d. e. n. a. t. a. t. a. q. d. e. n. o. t. o. r. i. o. cū s. i. e. e. t. r. e. u. o. c. a. b. i. l. e. x. d. e. s. e. n. z. r. e. i. u. d. i. c. cū bertoldus. C. Tu di cas q. si uult dicere sniaz nullā ex eo q. nō ē notoriū z. si fuit or do iudiciariū obsuar. vel q. i. n. i. q. t. a. t. e. e. u. d. e. t. e. p. t. i. n. e. t. q. a. u. d. i. e. t. u. r. u. t. c. p. a. s. t. o. r. a. l. i. s. a. l. i. a. s. a. u. t. nō a. u. d. i. e. t. n. i. s. i. s. i. c. a. l. i. a. u. d. i. e. t. q. p. d. e. n. a. t. e. e. t. a. b. i. s. d. e. b. i. t. a. s. o. l. e. n. i. t. a. t. e. o. b. s. u. a. t. a. s. i. c. i. t. e. l. l. i. g. e. q. d. i. d. e. Spe. no. e. t. s. j. S. z. an. debeat uocari ad singulos act. iudici ales. Inn. v. tenere q. nō i. d. c. tua nos i. gl. pura. C. Circa q. r. tū q. r. i. f. q. d. si pars cōpareat an debeat dari libellus. Bicas q. nō necē necessaria litis p. te. vt. d. c. ad n. r. a. z. c. de manifesta. z. c. scelus. z. no. i. c. tua nos d. libel. obla. c. j. i. au. d. d. ex. i. b. e. r. e. s. s. t. a. t. u. i. m. C. Quid si re. u. e. l. i. t. e. x. c. u. s. a. t. i. o. n. e. s. s. e. u. d. e. f. e. n. s. i. o. n. e. s. p. p. o. n. e. r. e. B. o. c. Inn. z. Ho. i. c. tua nos. z. spe. e. t. i. s. j. ver. si auditis. dicūt q. iudex audir. d. z. si nō audierit nō v. p. cessus. si tñ audierit z. p. bationes nō admittat. tūc bñ v. z. sufficit q. iudex corā supiore possit on. d. e. r. e. c. r. i. m. e. n. o. t. o. r. i. u. C. S. z. p. d. e. o. nūq. d. saltē supior: debet p. bationes illas audire z. admittere. Quare nō. ergo p. n. c. i. p. a. l. i. s. i. u. d. e. x. Quidetur veri. d. i. s. t. i. n. g. u. e. n. d. u. q. a. u. t. f. a. c. t. u. z. f. a. c. t. i. q. l. i. t. a. s. s. u. t. n. o. t. o. r. i. a. Verbi g. r. a. n. o. t. o. r. i. u. z. ē q. r. e. i. t. e. r. f. e. c. i. t. h. o. i. e. m. z. q. i. t. e. r. f. e. c. t. u. cū armis assaliuit occiso nō p. c. u. t. i. e. t. e. n. e. c. s. e. d. e. f. e. n. d. e. t. e. t. u. c. e. g. o. c. r. e. d. o. q. r. e. nō a. u. d. i. t. u. r. n. e. c. a. d. p. p. o. n. e. d. u. n. e. c. a. d. p. b. a. d. u. q. a. d. s. u. i. d. e. f. e. n. s. i. o. n. e. f. e. c. e. r. i. t. z. ē exp. s. i. z. i. f. e. u. d. p. a. t. e. z. i. s. r. c. si q. s. h. o. i. e. z. si hō facti q. l. i. t. a. s. nō sit notoria. Verbi g. r. a. q. s. i. u. r. e. p. f. e. s. s. u. s. ē q. occidit hoiem uel forte eū occidit plurib. p. n. t. i. b. q. v. i. d. e. r. u. t. m. o. r. t. u. u. nō tñ p. m. u. z. i. s. u. l. t. u. n. e. c. u. u. l. t. p. b. a. r. e. q. o. c. c. i. s. u. s. i. u. a. s. i. t. i. n. i. q. u. o. e. e. t. i. u. d. e. x. q. p.

bare eū n̄ admitteret. et p̄ hoc fac. §. si q̄s hoīem imo p̄t dici q̄ obiecto talis exceptōis fac d̄sinere rē eē notoriā et h̄ b̄i p̄ba. ff. d̄ta. ex h̄i. l. i. §. si si neget. ex d̄ sen. ex. c. uenerabilibus. §. idem cū. §. se. i. vi. Et iō p̄seruatores q̄ p̄nt se iromittere d̄ notorijs nō p̄nt se iromittere si exceptio talis p̄ponat. ex d̄ offi. d̄le. c. i. li. vi. et ibi no. **C**irca q̄ntū q̄rit nūqd̄ d̄eat p̄bari notorijs. **D**oc. dicit ut. §. q̄ i p̄tinuo nō regraf p̄batio i alijs sic. et h̄ tenet Inn. et Host. i. c. tua. Spe. i. ti. d̄ noto. cri. §. i. a. h̄. i. s̄tō cū se. archi. ex d̄ c̄si. c. romana. d̄ offi. dele. c. statum̄ i gl. ordiaria. ver. §. q̄d si q̄b̄ obstat iura q̄ sup̄ allegati. **C**ū v̄ meli' id̄i stincte tenēdū q̄ nō sit necessariū testes recipi casu veri notorij i eo q̄ notoriū ē et q̄ p̄denatio valeat et p̄cessus dato q̄ nihil sit p̄batū p̄ iura allegata. et sufficiet q̄ sup̄ior rep̄iat notoriū et sibi fiat fides q̄ sit notoriū si dubitaret esse notoriū. et p̄cedet sup̄ior: p̄ iformatōez ad h̄ uel rei euidentia sicut p̄m̄ p̄ iura sup̄ allegata. et maxie p̄. §. si q̄s hoīez. **Q**uid ergo si crimē denūciatū ē iudici sicut notoriū. **D**ic q̄ si sit tale q̄ iudex p̄ p̄p̄s uidere possit sicut ep̄m sedē: ē i solio publice tūc statū p̄cederet sine iformatiōe. Sinaut: iformationē recipiet et p̄ eā p̄cedet et sicutellige. l. ea q̄dē. C. d̄ accusa. C. d̄ defē. ciui. l. defēsores ciuitatū oblatos. et i illa iformatiōe d̄z uocari p̄ s̄m̄ Inn. et Ho. i. d. c. tua. §. s̄m̄ archi. non ē necesse vt no. d. c. i. li. vi. d̄ offi. dele. **E**go credo q̄ sit tutū eā uocari p̄. c. b̄oe. §. licet. d̄ elec. et ui de q̄ ibi no. Inn. et q̄ plures testes recipiant in iformatiōe ne sit tergiversatiōi loc'. **Q**uid si p̄plus sit mutar'. archi. dicit si eē notoriū. d. c. i. q̄d p̄t eē v̄x nisi q̄n̄ cōis traditio et idubitata h̄ retinuit. ut. §. p̄bau. **C**irca sextū an ē necessaria snia. **N**on v̄. ff. de ac. emp. l. emptorē. ex. de diuoz. c. significasti. et h̄ ac archi. ex d̄ c̄si. romana. §. si. i. gl. sciēdū q̄d ē v̄x vbi tēdit ad p̄niaz salutarē. sec' at. ex d̄ diuoz. porro. d̄ pur. ca. c. pe. iij. q. v. q̄ suspecti et. d. §. si q̄s hoīez. **S**z an d̄z dari i scriptis. **N**ō v̄ cū neclibell' def vt sup̄ scripsi. C. d̄ sen. ex p̄i. re. auē. nisi breuiiores i auē. d̄ mā. p̄n. §. sit tibi quoq̄. tutū tñ ē scribere. ex de h̄. si. c. sepe. §. sniaz. **S**z an p̄t appellari. **N**ō v̄ ex d̄ ap. c. p̄suluit. et. c. p̄posuit et. c. puēt. C. quoz app̄. nō reci. l. absi nēdū. ibi dūmodo euident' p̄uici. **D**ic q̄ nō p̄t appellari. si tñ appellei d̄ facto et corā iudice appellatiōis p̄ponat nō eē admittēdū appellatiōe. q̄ scām sup̄ notorio et iudici appellatiōis de h̄ p̄stet nō admittet. al sic ex de appel. c. romana. §. si at. et d̄z iudex appellatiōis p̄cedere p̄ iformatōes sic p̄m̄. et si repe riat notoriū p̄firmabit p̄cessus et sniaz. sinaut oīa annullabit. ut no. Inn. et Ho. i. c. tua. et. d̄. d̄xi. **C**ū q̄d ergo iudex p̄ncipalis exequet sniaz nō obstat appellatiōe. **D**ic q̄ nō. imo iudex appellatiōis p̄t ei ihiberi ex quo iāpiet cognoscere an sit appellatiō admittēda vel nō. vt. d. c. **S**z an ihibitiōe possit ea ereq̄ vt notat. doc. i. d. c. tua. q̄d ego nō n̄ credo i casu quo nō possit executio retardari. ff. d̄ ap. re. l. sciēdū. nisi i cāu. ff. d̄ ap. l. p̄stitutiōes. et v̄ notari. ff. nil no. p̄. appel. l. j. gl. appel. et fac. ff. d̄ in iustorup. et irri. l. si q̄s exhere. §. h̄i aut ver. qd at. **S**z an h̄i modi p̄cedēdi obtinēt i d̄ctib' et i alijs q̄ i criminib'. **I**nno. v̄ tenere q̄ nō i. c. tua. i. si. magne gl. **S**z v̄ veri' q̄ salti semp ob tineat q̄ notoriū p̄bari nō d̄z. et ibi no. Ho. §. h̄i v̄x ē q̄ illa q̄ sup̄ dicta sūt nō obtinēt nisi i casib' q̄b' i d̄ctib' p̄cedit p̄ uia in q̄stiois de q̄b' no. p̄ Inn. ex d̄ iureiu. ad n̄faz. **I**tem no. q̄ ex ceptiōes dilatoriē nō admittūt i cā notorij. nec excep. spoliatiōis vt Spe. de peti. et pos. §. q̄m ver. ven'. **I**tem quidā dicit q̄ p̄batio fieri d̄z ifra octo dies. dic p̄ Inno. de sen. ex. c. solēt. li. vi. in Spe. eo. ti. §. i. uer. itē notoriū facti. bec sufficiāt nouis lectoribus et auditoribus de notorio.

Omnes populi. **S**ubaudi qui de facto obediūt. nā q̄uis i perator sit dominus totius mundi. ut. l. deprecatione. ff. ad. l. ro. de iac. et oēs p̄ncipes ei subsunt. vij. q. j. c. i. apib'. et oēs natōes. xi. q. j. si q̄s uer. uolum' et oēs puincie. l. iij. di. c. adrian'. nihilomin' tñ leges nō extēdunt nisi ad illos q̄ de facto obediunt. ut. C. d̄ s̄ma tri. l. i. ibi cū dicit quos zc. de cōmer. et mer. l. mercatores i se. de pacete. et ifr. c. j. ex de sen. et re iudi. c. pastoralis. i. cle. **E**t iō v̄ q̄ rebelles de gestis uel cōmissis tpe rebelliois nō de beat iudicari h̄z leges romanor. ex d̄ diuoz. c. gaudem'. **E**t idē v̄ i decretis p̄. d. c. et sicuten' Bar. et Host. ex de p̄sti. c. j. et Spe. ti. de p̄sti. Sed Inno. d̄ i. d. c. i. Et p̄ h̄ v̄ q̄ illi de regno

frācie nō debeat iudicari p̄ leges romanor. **S**ed p̄t dici. nā eccliaz leges nō ligāt. ex de p̄sti. c. q̄ i eccliaz. et sicent ad ei' comodū. ut. c. ecclia. e. ti. x. di. c. j. et tñ d̄z p̄ eas i causis eccliaz sticis iudicari si canones nō repugnet. ex de iu. ca. c. j. d̄ causa pos. c. ad ultri. de noui. ope. nū. c. j. et si uis pleni' scire q̄s leges ecclia admittat et q̄s nō: dic p̄ Host. ex de solu. c. si. ut dixi. d. l. j. C. de s̄ma tri. Et ē ar. q̄ statuta et p̄suetudines nō ligāt nō subditos. **S**up̄ q̄ dicit q̄ ligāt h̄bētes uel deliquētes i territorio subiecto dū tñ sciāt. C. vbi de cri. agi opoz. l. j. et i auē. q̄ in puicia. ff. d̄ euic. l. si fūdu. Si ignorāt. **D**y. dicit q̄ i delictis ligāt. si q̄ faciat rē alias de se. p̄hibita alias nō. vt. ff. de accu. si cui. §. pe. **I**a. dicit q̄ imo id̄istictē ligāt ignorātes si statuta contineāt utilitatē publicā. ff. d̄ offi. p̄fec. vi. l. j. §. cura carnis. et h̄ videbat seq̄ speculatoz. de p̄sti. veri' v̄ q̄ id̄istictē nō ligent ignorātes ut pena statutū teneant. sed si rē faciat alias p̄hibita puniant iure cōi nisi eēt ignorātia crassa uel sup̄pina. ut ex de p̄stō. c. j. li. vi. ff. d̄ decre. ab oz. fa. l. si. §. quo ad obligatiōes ex p̄tib' seu q̄si resultātes ligāt. ut. l. si fūdu. ff. de euic. **D**ic plene ut scripsi i. d. l. j. q̄ possit h̄ p̄uenienter allegari et adaptari. **I**n gl. f. ab alijs. h̄ ac **I**a. **I**n gl. f. i unū de quo. C. d̄ iusti. C. emen. **I**n glo. j. statiz. simile. ff. de p̄di. et demō. l. iij. **I**a. **I**n gl. p̄ digesta i. si. **S**z ex h̄i p̄ba. q̄ plerūq̄ sit mētio de eo q̄d h̄dū ē. **S**z p̄ h̄ q̄ tpe cōpositōis h̄i libi p̄nceps erat in tertio gradu p̄ulat'. C. de ueteri iure enu. l. ij. §. leges tpe editionis. C. que habem' erat i q̄rto. et sic sic terti' an q̄rtuz: sic iste liber ante codicē. C. de emendā. iusti. C. in si. s̄m̄ **I**a. **N**ec ob. j. de libertinis. §. libertinorum. vbi sit mētio de cōstitutio nibus codicis. q̄ de p̄na constitutione loquitur.

Sunq̄ hoc deo propitio. **I**n suo simplici. ibi cū dicit p̄ mūdū. his diuersis noib' nūcupant i iure. q̄ susceptores et opiatōes. C. d̄ suscep. i rubica. d̄ an. et tri. l. missi. opi. de cano. la. tri. l. j. **I**tem i. e. gl. cū allegat. §. de inde cū errariū. Sumit et q̄rto mō i auē. d̄ q̄store. **I**tem q̄nto mō p̄ cācellario. C. de di. rescrip. l. si. et ibi no. **I**tem i. si. e. glo. oēs iste expositiōes recidūt i unū. q̄ ex admistratiōez posit' q̄s reti ner dignitatē. C. d̄ digni. oz. ser. l. j. et. ij. s̄m̄ **I**a. **I**n gl. nota due negatiōes i si. ff. d̄ h̄. si. l. duob'. **L**ōtra. C. de ser. fugi. l. j. **D**ic q̄ ubi ponūt circa idē affirmāt nisi sensus iuris d̄n' seq̄ref h̄ si circa diuersa negāt. q̄ tūc nō sūt due s̄z una. **S**z qd si sint tres. **D**ic q̄ q̄tecuq̄ i pari nūero affirmāt. q̄tecuq̄ i pari negāt. ff. de cada. pu. l. j. d̄ uen. i pos. l. nūc ex neo de iur. deli. nec nō i auē. de his q̄ ingre. ad appellā. §. si h̄o neuter. de here. et fal. §. iordiatū. **I**n gl. q̄ttuoz sūt ordies et i quo gradu q̄s sit p̄z ex ordie officioz. ff. et. C. naz i cipit a sup̄ illustrib' v̄sq̄ ad offi. p̄e. p̄e. et exinde sunt illustres v̄sq̄ ad i rubicā d̄ offi. p̄to. **S**pectabiles usq̄ ad rubicā d̄ offi. p̄si. et ille ē clarissim' h̄z **I**a. hoc at sic p̄ba. q̄ p̄sules sup̄ illustres sūt. ut. C. ubi se. uel cla. l. iij. et no. ff. d̄ ap. l. j. §. j. q̄uis q̄n̄q̄ uocēt illustres. C. d̄ dig. l. j. itē q̄storez p̄fect' v̄bis sūt illustres. C. d̄ ap. p̄cipim'. itē p̄tores duces p̄fect' uigil. sūt spectabiles i auē. de ap. §. fili mō. ff. d̄ of si. p̄. ur. l. iij. §. itaq̄z et p̄cōsul. C. d̄ cō. p̄stō. l. j. itē p̄ses ē clarissim'. C. d̄ pua. car. l. si. d̄ epi. et cle. l. raptōres. **I**tem i. e. gl. cū dicit mex impiū i auē. d̄ defen. c. §. iudicare. **I**n gl. scia in si. **N**el ancessorib'. i. doctorib' q̄ alios ancedūt. sic noiant in p̄be. ff. §. h̄ cū bos. uer. iōq̄z. et. §. nos h̄o i si. itē doc. dicunt p̄ ceptores. ff. d̄ dā. ifec. i edib' i si. itē p̄fessores ut i p̄be. §. si. itez magri. ut ibi. §. hoc igif. itē doc. C. d̄ p̄fe. et me. l. medico. ff. d̄ excu. tu. l. h̄z et reprobari. §. legū ex d̄ magi. c. ij. itē d̄xi ut i auē. habita. C. ne fili' p̄ p̄e. **I**n gl. h̄c ē itēpō. i si. h̄c aut p̄stat q̄ p̄ncipes d̄bēt q̄rere sup̄ oīa fideles p̄siliarios. nā sapiēs i si delis plus nocet q̄ i si piēs. i auē. d̄ his qui igre. ad ap. §. illud. **I**n glo. i. ex multis not. q̄ ex unico actu nō debet q̄s iudicari malus uel bon' nec ē vera p̄batio p̄ vnicū actū. et iō h̄z q̄s p̄su maf bon'. ff. d̄ le. ij. l. cū qdā. et. l. cū p̄f. §. rogo. C. d̄ inoffi. re. l. oīno. nisi malū fecerit. ff. d̄ accu. l. si cui. §. h̄i d̄. et plene no. dy. ex de re. iu. c. semel. li. vi. si repiat ip̄m fecisse bonū et malū v̄ p̄derādū q̄s plus p̄sueuit vt nō debeat iudicari malus si semel b̄n fecerit et semel deligt. ff. d̄ testi. l. ob carmen. et hoc ni si deliberate deligt. sic ille q̄ accusat calūniose. vt. d. §. h̄i d̄. i. illo. n. teuerē doctrinā dy. datā i. d. c. vt p̄sumat talis q̄lis

utro repit dicib. **C** Itē i. e. gl. cū dicit magis. i. cā laudis ē. **C**.
 d. offi. ma. mili. p. armenias d. offi. recto. p. certissimas. d. postu.
 l. gl. q. s. nemo. de. op. pu. l. h. **C** In gl. i. bona pte. vel dic sua
 sionib. i. suggestionib. q. pmissa sunt i. ope ordiato ad bonuz.
 ut no. ff. sigs aliquē tel. l. fi. C. e. l. iudiciū. nisi fieret dolose. ut
 ibi. ff. de dolo si legatari. z. l. sigs affirmaverit. C. d. apo. l. e. a.
 q. z. fac. p. religiosis q. suggerūt pueris q. irret religionē eē d. cō
 uer. pu. s. fi. **C** Itē i. textu. fabul. no. Sillos q. delectat i. romā
 cīs z. fabulis quos resp. h. dicit paulus. Ad fabulas autē pueritē
 z. tūcūde q. dicit i. pbe. an. rubricā. Splēdore idest p. stitutiōi
 bus impialib. q. splēdere dicit. z. p. hūc. s. dicit Jac. q. n. debēt
 cāe cōmitti viris ignaris. z. q. recusari p. nisi pncipes ex cer
 ta scia cōmitteret. ut i. au. d. iu. s. j. d. re iudi. l. qdā p. sulebat. s. z.
 iudices ordinarij p. eē. C. d. iudi. l. certi. **C** Ego nō credo q.
 ex h. possint recusari sit tū abs h. eant factoz. expientia p. l. certi.
 q. p. h. e. assessore eē de rescrip. statutū. s. pe. li. vj. q. loq. i. de
 legato z. ignaro qui indiget assessore. z. i. hac sententia ē Spe.
 titū. d. delega. s. excipi. s. item qui est illiteratus. q. uis nō uir
 diffet. c. statutum.

Quas est omnibus. **C** Nota s. m. Ja. q. i. arduis negocijs nō
 sufficit mādātū nisi ille q. mādauit p. approbet q. p. mādātā
 factū ē z. ratū hebat. ff. d. ri. nup. l. g. n. al. s. illa lex nō p. bat h. q.
 ibi nō mādauit q. m. m. m. i. u. s. heret. s. q. q. r. eret maritū. vñ si
 exp. se mādasset bñ ualere absq. alia ratificatiōe. ut p. h. o. die
 exp. se eē d. p. cur. c. fi. li. vj. s. si Ja. dixisset q. i. arduis mādātā
 rī nō p. t. alii substituere. tūc bñ dixisset ut ibi p. z. nec ista lex fa
 cit ad p. positū. q. hic nō dicit q. ualuisse h. itā mādātū fuisse. s. z.
 mādātū fuit q. op. facerēt z. postea p. baret sic. ff. loca. l. opus.
 z. l. marci. cetera dicit in glo.

De iustitia et iure. Rubrica.

C In gl. rubricae cū dicit m. hoc p. bat i. au. ut oēs obe. iudi.
 puin. i. p. n. ibi cū dicit q. iura nobis distribuit.

Iustitia est constās.

C In
 i. gl. circa mediū euz allegat. s. ut at. itellige q. illa
 duo s. ba tollit. i. a pte s. b. i. e. c. t. ponit ut dicam.
 Iustitia p. stās z. p. p. tua uolūtas ē ius suū unicui
 q. z. c. al. si tolleres oīno glo. resp. h. e. deret tex. q. ponit s. ba illa
 i. diffinitione z. posset dici gl. aureliā. s. m. Ja. **C** In fi. glo. uel
 diffinias s. Ja. si uis eē p. d. i. c. t. o. z. iustitia ē habit. mētis bon. ius
 suū unicuiq. tribuēs s. suā dignitatē maiorib. reuerētia. mino
 rib. disciplinā. deo religionē parētib. obediētia. parib. p. cordi
 diā. sib. i. p. i. castimonā. mis. s. seu paupib. cōpassionē. z. s. z. e. u. h.
 totū q. d. hic scriptū ē i. gl. ē trusa. q. hic loq. de iustitia q. cadit i.
 hoie z. illa s. ba p. stās z. p. p. tua itelligunt de p. stātia z. p. p. uita
 te q. cadere p. t. in hoie vñ nō op. z. ad h. q. hō sit iust. q. sit ita cō
 stās sicut bñ s. p. d. r. u. s. s. z. put cadit i. hoie. z. humana fragili
 tas z. c. in au. q. uo op. epi. z. cle. s. ordinādu. ff. d. edi. edic.
 l. si qd. Et q. d. ius suū z. c. distribuit p. generib. singuloz. nō
 p. singulis genex s. m. eū. **C** Ault dicere q. g. n. ale ē q. hō reddat
 unicuiq. ius suū nō tñ semp de facto sit. **C** Tu dic q. iustitia ē
 vna de q. tuoz. s. t. utib. cardinalib. sine q. alie nihil p. n. t. ut patet
 in au. ut oēs obe. iu. puin. i. p. n. z. hic diffinit. put ē s. tus in se
 nō aut. put exerceat p. hoies q. si hoies nō faciūt iustitiā. nō p. p.
 h. iustitia put ē s. tus de suo eē mutat. sicut nec ius si iude. ma
 le iudicat. ff. e. l. fi. s. j. **C** In gl. p. t. recte i. fi. qdā resp. h. d. h. t. h. c.
 gl. dicēs q. iustitia nō ē sūmū bonū. imo felicitas q. ex q. tuoz.
 s. t. utib. p. f. i. c. itē q. iuris prudētia ē scia iuris. z. mai. bonū est
 h. e. sciam q. lib. ros i. archa i. quib. ē ius s. m. iac. Glo. ē vera naz
 iustitia ē p. us q. ius sicut abstractū an. p. c. r. e. t. u. itē ante pruden
 tiā sicut scibile an. sciaz. z. sic iustitia ē p. ma z. p. cōsequēs sūma
 nā si sūmū d. s. p. m. u. p. ma. n. pars rei d. s. l. i. m. i. t. a. s. s. m. e. u. j. d. iu.
 per. in p. n. j. de obli. s. j. Et nota q. uocat cōcretū. i. coacerua
 tū seu conglomeratum q. concretum hoc p. p. rie significat.

His itaqz. **C** In tex. sup. s. bo. leui. **C** Ande. puerbi.
 xi. doctrina prudētū facilis. itez. p. h. i. l. o.
 sophus. i. e. t. h. i. c. o. z. q. d. i. s. s. u. f. f. i. c. i. e. t. e. r. d. m. o. r. a. l. i. n. e. g. o. c. i. o. s. i. f. i. a. t. m. a.
 n. i. f. e. s. t. a. t. i. o. s. m. s. u. b. i. e. c. t. ā. m. ā. z. **C** An. ambrosi. meli. est ut itelligat

nos ppli facilliter loquēdo q. si comēdēt grāmatici obscure lo
 quēdo. z. facit. C. de nudo in. quiri. tol. l. j. j. q. d. cum eo circ a
 p. n. **C** Simpliciter in bona pte. j. de fideiul. here. s. sed q. s. m.
 iac. **C** Rudē. Loquit p. iuuenib. q. si sit introduct. in alijs ar
 tibus debet statim ad oīa aīuz applicare s. m. iac. **C** Laueat tñ de
 textib. p. c. i. p. ue. ut dixi. s. in p. n. **C** Multitudine. Multitudo
 enim onerosa nihil habet honestum ut in au. ut deter. sit cle.
 nu. in p. n. d. testi. s. nouim. **C** Destorē. Quia vidēs tātā mul
 titudinē sper. ās nō posset attingere totū q. n. q. z. d. i. m. i. t. t. **C** Et ca
 ue q. nō te terreāt tot legū volumina. q. z. adiscēdo vñ adiscis
 alia. **C** Postes autē scolasticū ipugnātes sunt q. tuoz. timor. dif
 ficultatis. terror. p. l. i. t. a. t. i. s. pauor. aduersitatis. tremor. instabi
 litatis. **C** P. m. u. h. o. s. t. e. i. p. u. g. n. a. t. studiosus magnificentia z. ma
 gnanimitate. Scōz. p. t. e. r. i. t. f. i. d. u. c. i. a. z. s. e. c. u. r. i. t. a. t. e. **C** Tertiu. sustinet
 patiētia z. lōganimitate. **C** Quartuz repellit p. seuerātia z. firmi
 tate. **C** Propter p. m. u. d. f. a. p. v. i. i. j. h. ā. c. a. m. a. u. i. z. e. x. g. r. u. i. a. i. u. u. e. n. t. u.
 te mea: z. fact. s. u. a. m. a. t. o. z. f. o. r. m. e. i. l. l. i. **C** Propter scōz dicit Hiero.
 sup. illo s. bo. naz z. ego fili. sui p. ris mei tenellus z. c. p. u. e. r. i. i. i. j.
 nihil magis ad spes p. c. i. p. i. e. d. e. s. c. i. e. e. r. i. g. i. t. q. cū eos quos in scia
 clarescere miramur aliq. puulos z. i. d. o. c. t. o. s. f. u. i. s. s. e. m. e. m. i. n. i. m. **C**
C Avertit. No. s. m. gl. de incōstantia. tene secure q. vix uagās
 p. sciatias erit p. f. e. c. t. **C** An. Seneca. illud autē vide ne tua lectio
 sit actoz. multoz. z. oīs generis voluminū aliqd. vagū habeat
 z. instabile: certis igenijs imorari z. nutrirī oportet si velis aliqd.
 s. h. e. r. e. q. d. in aīo fideliter sedeat. **C** An. aut incōstātia admittat
 de iure. **C** Distinxit Dy. Quia circa idē uel p. n. e. x. u. z. nō admittit
 ff. de lega. i. l. n. e. m. i. n. e. d. e. d. ā. i. n. f. e. c. l. p. t. o. z. s. i. n. d. e. q. r. i. t. **C** S. z. c. i. r.
 ca sepata uel diuersa sic. ff. de ac. emp. l. si sterilis. s. fi. **C** Et not.
 Dy. ff. rerū amo. l. de reb. **C** Potuisset. Paudētia erudicē di
 est s. m. capacitatem recipientium s. m. Tulum. **C** Et facit. C. de
 ve. iu. enu. l. i. j. s. contrarium.

Juris precepta. **C** Hic sumit ius p. arte si
 cur. ff. e. l. j. s. ius est ars. z
 vide. xij. significata hui. s. b. i. e. x. de re. iu. s. rubata p. iōā. an. i.
 nouella l. vj. z. p. card. de elec. c. cupiētes. e. t. **C** In gl. i. cū di
 cit p. u. t. ff. de pe. z. c. **C** Aerat. C. d. agri. quēadmodū. i. fi. gl.
 C. de ordi. iudi. l. adire. **C** In glo. s. q. r. u. ff. de ri. nup. l. liber
 tin. z. l. adoptiuus. s. itē ecōtra. **C** In glo. vñ in fi. C. d. solu.
 cū p. pecunia. **C** In gl. ut nō. cū alle. c. nō satis. z. legi. textua
 liter in feu. de no. for. fide. circa mediū. z. facit. ff. d. ri. nup. l. g.
 liberos d. re. iu. q. nō facit. **C** In. e. gl. ibi duo. s. honeste uiue
 re. alterz. nō ledere. **C** Et rō s. m. iac. q. hic exp. se sunt. igi. nō cō
 tinent sub clausula g. n. ali. ff. d. s. ob. l. doli clausula de pe. san
 ctio legū. **C** Existo. s. sumit iac. ar. q. si clicus leuiat in seip. suz
 nō est excōicatus. nā cū hic ius p. h. i. b. e. a. t. a. l. i. u. d. e. r. e. v. t. p. m. i. t. t. e.
 re de seip. so. ar. ff. de pe. sed si d. an. s. si ipse. ipse tñ tenet con
 trap. l. omne delictū. s. qui se. ff. de re. mi. pro quo. ff. de pe. si
 quis. ad. s. fi. ff. de bo. eo. l. fi. s. sic aut. **C** Credo q. sit grauitē
 puniendus per leges predictas. nō tñ credo q. icidat in cano
 nem cum uerba canonis hoc non patiant. loquit enim vbi est
 alter agens alter recipiens. xij. q. iij. si quis suadente. item in
 e. glo. z. no. z. c. h. loquitur inutilia z. remora. vñ **C** Dy. uerz dicit
 q. hic imperato: nō diffinit ius. aliud enim est ius diffinire ali
 ud iuris precepta enarrare. vñ delict ex uerbis possit extrahi
 non tamen ex diffinitione. j. de testa. in p. n.

Huius studii. **C** Simile. de uerbo ad uerbus.
 ff. e. l. j. s. huius. **C** Circa glo. i.
 spēs. **C** Bicas q. legiste alio modo sumunt spēm q. loyci. nam le
 giste uocant species quod loyci uocant indiuidua. ut sicibus
 pampbilus. ff. si cer. peta. l. ij. **C** Ande. Pla. hic exposuit posi
 tiones idest spēs. **C** Et Jo. z. Az. voluerunt dicere q. ipse intelli
 gebat species pro indiuiduis. z. q. essent tot spēs iuris quot in
 diuidua de quib. iustrat q. nihil est. nec scribi debuit nec
 scriptum prodest. z. vide glo. dicti. s. huius. ff. que est magis
 clara q. ista. utinam hec z. alia que magis onerāt q. profint: z
 que forte facte fuerunt pro reprehensione essent delete. in glo.
 in iure ibi nam natura glo. videtur dicere contra. quia euz iu
 re naturali omnia essent cōmunia. ff. eo. ex hoc iure: hoc exem
 plum non conuenit iuri naturali nisi paliando dicas iure natu
 rali. i. ratione uaturali. z. est simile. ff. de condic. inde. l. si non
 for. s. libertus. s. m. iac.

De iure naturali gentium et civi.

Rubrica.

Us naturale.

Us naturale. **I**n. i. gl. q̄ in apit. et notatiue ibi cū allegat de minorib⁹. h̄ exēpla nō sūt p̄ueniētia. q̄ ibi nō loquitur de nā s̄ de rōne nāli s̄m̄ia. **I**n. fi. gl. s̄ nō v̄f̄ h̄ loq̄ d̄ do: s̄ de nā nāta q̄ ē q̄dā s̄r̄ istra reb⁹ ex s̄lib⁹ filia p̄creās s̄. ia. v̄n̄ istō ius est q̄d p̄uēit cuiuslibz aīate rei ex sui sensualitate sine scō. et doctrīna cuius q̄: et ex eo q̄ res ē sine p̄stitutiōe q̄cūqz. v̄t ī p̄n. d̄re. c. ius at Et caue q̄ oīa aīalia nō vtunt eodē iure: et tū ē ius nāle. **L**ep⁹ enī fugere scit sua nā. cāis ī seq. **S**ues h̄nt magfraz et p̄stituunt d̄ nocte excubias q̄d nō faciūt alie aues. **A**pes h̄nt regē cui p̄uidēt et s̄uūt. v̄f̄. q. i. c. p̄nceps. et. c. i. apib⁹ q̄d nō repit de alijs muscis seu auib⁹. **E**nī itellige h̄ q̄ oīa aīalia rē. v̄z q̄dlibet ī suo ḡne. et vide multos alios modos iuris nālis. d. s. ius in gl. q̄ si ī idē recidūt. **I**n. gl. i. effectū. dic q̄ m̄fimonū ē de iure nāli et dīno. vel. i. nāli rōe. et de biga. c. vt debitū q̄: als non v̄f̄ q̄ fit de īstinctu nāe m̄fimonū. s̄ p̄iūctio corpōz sic. q̄ nā adeo p̄na ē ad fornicationē sicut ad m̄fimonū. nec decretalis dicit de m̄fimonio: s̄ de p̄iūctiōe. v̄n̄ gl. q̄ ē. s̄. p̄xi. sup̄ h̄bo p̄ugatio. nō v̄f̄ bōa. rō. n. nāli sic. dicit q̄ liberi p̄ v̄trūqz pentē s̄m̄ educari d̄beāt et erudiri. et iō ne pentes icerti s̄nt rō nālis et ne cessaria dicit m̄fimonū. et p̄ h̄ d̄ m̄fimonū eē de iure nāli et put diffinit. j. de pa. po. ī p̄n. et adulteriū eē nā ip̄robū. ff. d. h̄. sig. l. pbū. et h̄ p̄z autē. q. mo. na. effi. le. s̄. sig sigif. s̄. licebit. collōne. vi. circa p̄n. collōnis et facit. ff. d̄ agno. li. l. sigs alij. s̄. parēs. **I**tē op. q̄: s̄mes nascunt sine p̄iūctiōe. **D**icit ia. q̄ h̄ h̄bū oīa distribuit p̄ ḡnib⁹ singulōz h̄ndō respectū ad v̄niuersale oīuz q̄ ī celo q̄ ī terra et c. nō p̄ singulis genēz. et d̄ h̄ et no. ff. e. **S**z q̄s parētū d̄z liberos alere. gl. dicit q̄ m̄f v̄sqz ad triēniū p̄ p̄. vt no. C. de pa. po. l. nec filiū. q̄d nō ē īdīstincte v̄z. iō dic. q̄: aut q̄ris d̄ nālib⁹ et legitimis filijs: et tūc aut m̄fimonū durat et p̄f̄ teneat alere matrē et liberos. vt. ff. lo. ma. si cū dotez s̄. s̄naut de v̄. i. pos. m̄t. l. i. s̄. idē ait. aut ē separātū. et tūc si sine culpa viri obtinet gl. alleg. si p̄ culpā viri nutrīunt penes v̄xorē expēs s̄ tū viri autē. vt li. ma. et auie. s̄. illō quoqz q̄ ē. C. de alen. li. autē. si p̄f̄. **A**ut d̄ nālib⁹ rātū. et tūc t̄z gl. alle. et sic itelligē ī autē. q. mo. na. effi. sui. s̄. pe. **A**ut d̄ vulgo q̄s̄itil: et illos alit m̄f̄ h̄z de q̄. ff. de alē. li. si q̄s ali. s̄. i. **A**ut de īcestuosis: et tunc nullus de iure ciuili. vt ī autē. ex cōplexu. C. de īces. nup. diure cano. s̄. et de eo q̄ du. in ma. quā pol. p̄ adul. c. cū h̄ret. **S**z q̄d si q̄s habz patrē. et auuz. **E**idē q̄ auuz alar. ff. de īiuri. l. s̄ si v̄n̄. s̄. q̄ aut ait. de castre. pecu. l. dotē. fa. here. si marit⁹. **Q**uidā s̄. C. de īsan. expo. l. i. **P**ūoz opī. īdubitatē s̄a ē v̄bi p̄f̄ et nepos sūt ī p̄tate: et auuz oīa possideat. **E**t no. q̄ p̄f̄ teneat alere filiū ē īdē. et forte magis q̄ aliū pauperē si delez de h̄ vide ī Spe. q̄ si. sūt le. s̄. qd si p̄f̄. **E**t p̄ h̄c. s̄. p̄f̄ dicit q̄ si q̄s getauit patrē de alimētis prestādīs forte recepto aliquo vel nō recepto q̄ nō v̄z getatio q̄n p̄f̄ teneat filiū alere si īdīgeat. q̄ cū h̄ educatio sit diure nāli. vt h̄. si p̄ tolli pacto. ff. de pac. l. ius nāle. et hanc p̄tē t̄z spe. ī d̄cō. ti. s̄. s̄z qd si emācipat⁹ et si de mā hac aliq̄ vis videre ego scripsi. C. de alen. li. l. i.

Sed quotiens.

Sed quotiens. **E**x h̄. s̄. p̄f̄ redargui s̄nā doc. q̄ dicit. C. de sa. san. ec. l. i. q̄ si legeē ecclie v̄z legatū. et itelligit de p̄p̄n̄. i. autē. de ec. ti. s̄. i. ff. de cōdī. et demō. l. q̄ cōdīto. s̄. si. et si s̄nt due vitīabū tur p̄p̄ īcertitudinē. ff. de. l. ij. sicut seruū. **E**go dico q̄ cū legatur ad p̄ias cās n̄ v̄f̄ p̄p̄ īcertitudinē. C. d̄ epi. et cle. id q̄d. et. l. si q̄s ad declīnādā: q̄ tale legatū nō vitīal s̄z itelligit de maiori ecclia p̄ h̄c. s̄. p̄ que ēt īnoleuit modus romane curie. de quo caue si velis supplicare p̄ p̄bēda ecclie cathedralis q̄ nō noīes eā specificādo vel dīcēdo ī ecclia lugduū. sancti Joannis. sed pone tantum ī ecclia lugduū. quāuis ibi s̄nt plures ecclie si e. alioquin nō valeret grā: nec trāfirēt ī cācellaria. mos ē. n. romāe curie q̄ q̄n noīat ecclia lugduū. v̄t parīteñ. q̄ itelligit ī cathedrali p̄ h̄c. s̄. s̄z magna ē cerimōia q̄ exp̄ssio vitiet. ita t̄n̄ vidī s̄uari de scō. **I**tē no. p̄ h̄c. s̄. q̄ si cā cōmittat officiali et s̄nt plures. itelligit de p̄ncipalioz. ut no. C. d̄ rescrip. et si p̄ncipalis ī de. vel si archidiacono: et s̄nt plures.

Ius autem gentium.

Ius autem gentium. **I**n. i. gl. q̄ in apit. et notatiue ibi cū allegat de minorib⁹. h̄ exēpla nō sūt p̄ueniētia. q̄ ibi nō loquitur de nā s̄ de rōne nāli s̄m̄ia. **I**n. fi. gl. s̄ nō v̄f̄ h̄ loq̄ d̄ do: s̄ de nā nāta q̄ ē q̄dā s̄r̄ istra reb⁹ ex s̄lib⁹ filia p̄creās s̄. ia. v̄n̄ istō ius est q̄d p̄uēit cuiuslibz aīate rei ex sui sensualitate sine scō. et doctrīna cuius q̄: et ex eo q̄ res ē sine p̄stitutiōe q̄cūqz. v̄t ī p̄n. d̄re. c. ius at Et caue q̄ oīa aīalia nō vtunt eodē iure: et tū ē ius nāle. **L**ep⁹ enī fugere scit sua nā. cāis ī seq. **S**ues h̄nt magfraz et p̄stituunt d̄ nocte excubias q̄d nō faciūt alie aues. **A**pes h̄nt regē cui p̄uidēt et s̄uūt. v̄f̄. q. i. c. p̄nceps. et. c. i. apib⁹ q̄d nō repit de alijs muscis seu auib⁹. **E**nī itellige h̄ q̄ oīa aīalia rē. v̄z q̄dlibet ī suo ḡne. et vide multos alios modos iuris nālis. d. s. ius in gl. q̄ si ī idē recidūt. **I**n. gl. i. effectū. dic q̄ m̄fimonū ē de iure nāli et dīno. vel. i. nāli rōe. et de biga. c. vt debitū q̄: als non v̄f̄ q̄ fit de īstinctu nāe m̄fimonū. s̄ p̄iūctio corpōz sic. q̄ nā adeo p̄na ē ad fornicationē sicut ad m̄fimonū. nec decretalis dicit de m̄fimonio: s̄ de p̄iūctiōe. v̄n̄ gl. q̄ ē. s̄. p̄xi. sup̄ h̄bo p̄ugatio. nō v̄f̄ bōa. rō. n. nāli sic. dicit q̄ liberi p̄ v̄trūqz pentē s̄m̄ educari d̄beāt et erudiri. et iō ne pentes icerti s̄nt rō nālis et ne cessaria dicit m̄fimonū. et p̄ h̄ d̄ m̄fimonū eē de iure nāli et put diffinit. j. de pa. po. ī p̄n. et adulteriū eē nā ip̄robū. ff. d. h̄. sig. l. pbū. et h̄ p̄z autē. q. mo. na. effi. le. s̄. sig sigif. s̄. licebit. collōne. vi. circa p̄n. collōnis et facit. ff. d̄ agno. li. l. sigs alij. s̄. parēs. **I**tē op. q̄: s̄mes nascunt sine p̄iūctiōe. **D**icit ia. q̄ h̄ h̄bū oīa distribuit p̄ ḡnib⁹ singulōz h̄ndō respectū ad v̄niuersale oīuz q̄ ī celo q̄ ī terra et c. nō p̄ singulis genēz. et d̄ h̄ et no. ff. e. **S**z q̄s parētū d̄z liberos alere. gl. dicit q̄ m̄f v̄sqz ad triēniū p̄ p̄. vt no. C. de pa. po. l. nec filiū. q̄d nō ē īdīstincte v̄z. iō dic. q̄: aut q̄ris d̄ nālib⁹ et legitimis filijs: et tūc aut m̄fimonū durat et p̄f̄ teneat alere matrē et liberos. vt. ff. lo. ma. si cū dotez s̄. s̄naut de v̄. i. pos. m̄t. l. i. s̄. idē ait. aut ē separātū. et tūc si sine culpa viri obtinet gl. alleg. si p̄ culpā viri nutrīunt penes v̄xorē expēs s̄ tū viri autē. vt li. ma. et auie. s̄. illō quoqz q̄ ē. C. de alen. li. autē. si p̄f̄. **A**ut d̄ nālib⁹ rātū. et tūc t̄z gl. alle. et sic itelligē ī autē. q. mo. na. effi. sui. s̄. pe. **A**ut d̄ vulgo q̄s̄itil: et illos alit m̄f̄ h̄z de q̄. ff. de alē. li. si q̄s ali. s̄. i. **A**ut de īcestuosis: et tunc nullus de iure ciuili. vt ī autē. ex cōplexu. C. de īces. nup. diure cano. s̄. et de eo q̄ du. in ma. quā pol. p̄ adul. c. cū h̄ret. **S**z q̄d si q̄s habz patrē. et auuz. **E**idē q̄ auuz alar. ff. de īiuri. l. s̄ si v̄n̄. s̄. q̄ aut ait. de castre. pecu. l. dotē. fa. here. si marit⁹. **Q**uidā s̄. C. de īsan. expo. l. i. **P**ūoz opī. īdubitatē s̄a ē v̄bi p̄f̄ et nepos sūt ī p̄tate: et auuz oīa possideat. **E**t no. q̄ p̄f̄ teneat alere filiū ē īdē. et forte magis q̄ aliū pauperē si delez de h̄ vide ī Spe. q̄ si. sūt le. s̄. qd si p̄f̄. **E**t p̄ h̄c. s̄. p̄f̄ dicit q̄ si q̄s getauit patrē de alimētis prestādīs forte recepto aliquo vel nō recepto q̄ nō v̄z getatio q̄n p̄f̄ teneat filiū alere si īdīgeat. q̄ cū h̄ educatio sit diure nāli. vt h̄. si p̄ tolli pacto. ff. de pac. l. ius nāle. et hanc p̄tē t̄z spe. ī d̄cō. ti. s̄. s̄z qd si emācipat⁹ et si de mā hac aliq̄ vis videre ego scripsi. C. de alen. li. l. i.

q̄b⁹ oriunt iura i autē. q. mo. na. effi. le. ī p̄n. h̄stitutio īno. cōsti. q̄ p̄f. c. an. in p̄n. col. viij. **I**n. gl. s̄z nūqd. **D**l. q̄rit et ī rēdit oppo. iste tex. inuit q̄ plura sūt humana ḡna ex eo q̄ hic dicit oīuz. q̄d signū tria exigit appellata. et rīde vt ī gl. **E**l dic q̄ h̄ h̄bū oī p̄omif p̄ toto. vt ī pe. ff. in p̄n. s̄z ia. **E**go vidī q̄ri an pigmei et plures alij q̄ h̄nt diuersas effigies seu hoies siluestres fuerūt d̄ semie adā. **E**t cōiter tenēt doct. theologī q̄ sic. **I**n. gl. s̄z quō Si teneas h̄c gl. bella nō sūt de iur. gē. q̄ nō p̄pete rēt oī humāo ḡnī. s̄z romanis rātū. et sic eēt de iure romanoz p̄ticulari nō gēnū. s̄. s̄. oēs. q̄d ē h̄c tex. **E**nī dicit q̄ nedum p̄plulari romano imo q̄cūqz p̄t facere licite bellū p̄ suo recuperando si p̄ superiorē als recuperare nō possit et puat⁹ de lnia tū supio ris sui. et nedū bōa detinētis suū occupare et cape. imo et ip̄z iu uantiū vt plene notāt īno. et host. d̄ resti. spo. i. c. oli. et h̄ satis p̄z īn seu. de mili. vas. q̄ cōtu. est. c. i. in fi. et facit. ff. q̄ ī frau. cre. l. aut p̄roz. s̄. si debitorē ī autē. vt iudi. sine quoquo iuffra. s̄. ne cessitatē. et sic tex. ē plan⁹. q̄ et bella sūt de iure gē. et ante q̄ roma fundata eēt bella plura fuerāt q̄ fuerāt post. an. n. fuerat bellū troianū et de ei⁹ residuis asserit roma fuisse s̄data. et ale rader fuerat an̄ tpa impatoz. vt p̄z p̄ croicas. et. l. hostes. loq̄ d̄ subiectis romano imperio qui bellum non possunt iudicare cū subiectz cū p̄nt ius suū p̄ superiorē recuperare. **E**t p̄ h̄ v̄f̄ q̄ rex anglie nō possit iudicare bellū regi Fracie p̄ reb⁹ q̄s t̄z ab eodē si rex Fracie velit sibi ius facerē ī sua curia. ut. d. c. i. fi. nec q̄ ei⁹ vasalli q̄ sūt de regno debeāt ip̄z iuuarē. ut no. ī spe. de feu. h̄. xv. **I**n. at possūm⁹ iudicare bellū sarracēis vel eoz bōa occu pare: vide plene de vo. et vo. re. c. q̄ sup̄. s̄z alij nō subiecti b̄n̄ p̄nt alijs. vt dicit īn. s̄. ius aut gēnū iuge īfra. d̄ re. di. s̄. itē ea q̄ ab hostib⁹. **A**n aut duellū sit p̄missum nō ē dubiū īn seu. d̄ pa. te. et īfr. s̄. sigs hoīem. et. s̄. sigs aliū. sed iure ca. ē ī oī casu p̄bī bitū. dicit īn Spe. de ac. s̄. seq̄. s̄. s̄z qd. **I**tē ī fi. e. gl. **D**ic q̄ h̄moderame attēdit circa tria. v̄z. ut talr q̄s se defendat sicut īnuadit. si cū armis se defendat armis. itē īcōtinēti. itē n̄ ad uindictā. **C**irca p̄mū dicit gl. q̄ aggrediētē ēt sine armis pos suz armis repellere: vel als meliori īgenio quo potero si als tu te me defendere nō possuz. vt. d. l. i. no. q̄d doc. approbat ī de fensioe p̄sone. s̄z sec⁹ ī defensioe rex p̄ q̄b⁹ ex de homici. sulce p̄m⁹. xxij. q. iij. c. nullus xpian⁹. **E**go v̄o īdīstincte cū glo. te neo. et idē v̄f̄ tenere īno. i. c. oli. et facit ex de sen. ex. c. dilecto. li. vi. C. q̄n li. se sine iu. vin. ff. l. i. ad. l. cor. de sic. ff. q̄s p̄cussorē. **C**irca scōm dicit q̄ ī defensioe p̄sone d̄ īcōtinēti ip̄a ac tus flagratia. ff. ad. l. agl. l. sciam. s̄. q̄ cū aliter. ff. eo. l. vt uim. sed ī defensioe rex p̄t eē īteruallū q̄d v̄f̄ exp̄ssū ex de resti. spo. c. oli. i. dū t̄n̄ nō diuertat ad act⁹ ex̄neos. vt no. ff. de v̄t et v̄ ar. l. iij. s̄. cū īgīf. v̄n̄ p̄t q̄rere amicos: uel īre ad iudicē s̄z ia. d̄ra. q̄ h̄ no. ff. de acq. poss. l. clā possidere. s̄. q̄ ad nūdinas. **C**ir ca tertū dicit q̄ attēdit modus facti et q̄litas p̄sonaz et potētia ex q̄b⁹ bon⁹ iudex p̄t app̄bendere an ad defensionē p̄cessū fue rit uel ad uindictā. ut no. d. l. i. et caue ne erres p̄ gl. ut magis attendas potētia facti q̄ diuitiaz. q̄ glo. minus caute ibi tran siuit. qd. n. si paup miles fortis et potens ad talia p̄suetus: bur gensem diuitē euaderet min⁹ potentē corpe et ad talia nō cor suetū. nōne bon⁹ iudex ī talib⁹ aduertere d̄z poti⁹ potētia cor poralem q̄ diuitiaz nō est dubitabile. **S**z cur ī defensioe p̄sone īspicit an alias possit euadere vt. s̄. q̄ cū aliter alle. d̄ d̄fē sione rex nō. ut. s̄. cum igitur alleg. ratio potens est. quia res nō tenet relinq̄re. ut ibi. et iō satis posset dici q̄ si eēt res mo biles quas facilius possz se q̄strare q̄ nō deberet expectare ag gressor: nec captare aggressum p̄ rōnē. s̄. q̄ cū aliter. **S**z an te net fugere ī defensioe p̄sone. **D**oc. dicit q̄ nō īn. d. l. i. q̄d s̄a tis admitto si īuasus sit honesta p̄sona cui eēt uitupium fuge re habito maxie respectu ad p̄sonā īnuadētis. ar. ff. ex. q. cau. ma. l. in eadem sed bec ratio nō v̄f̄ sufficiēs cū nō repiat q̄ q̄ p̄t eē cā homicidij p̄ fama defendēda imo cōtra. ff. q̄ me. cau. l. nec tutiozem. **I**tē q̄: defensio est de iure naturali quo iuf nulla est d̄ria p̄sonaz nec cōditionū eaz. ut hoc. s̄. ff. eo. l. ma numissiones. et bec rō posset īpugnari. q̄ de iure gen. est h̄ ut īn. l. ut uim. ff. de iusti. et iure. uel dic ut. j. dicā. uel si esset per uculū. q̄ forte īnuadens erat. p̄pe qui forte posset a tergo p̄cute reut forte redderet audacioz et facit. C. ad. l. cor. de sic. l. si q̄ p̄cussorem. **E**l dic q̄ nemo tenetur dimittere plateam suam vel iter p̄. l. illā. et sic nec fugere. ibi. n. expectabat veniētē et hoc

plz mibi. nec s. q. cu aliter facit ad dnu. ibi. n. a lorge stabat pro
 iicido lapides: et videbat posse fugere sine piculo. sz qm est p
 pe semp est in fugiedo piculu: et aduersari efficit audacioz. vt
 dixi. **Itē credo q si iuasus excessit modū i defēsiōe q si deat**
puniri vt dolosus. sz vt culpabilis. ar. ff. de adulte. l. impator.
ad tur. l. i. s. qm. nō. n. deliqstet nisi ali' cāz pstitisset. C. de rap.
s. pe. C. sz qd dices. potēs q magnā ducit comitiā p̄tinue ē
minat' mortē paup' q comitiā nō duxit: et eū forte distidauit.
paup vidēs q si expectet q diues iuadat eū occidet nec se pos
set defendere aduersus tot nec semp p̄t tenere comitiā q ipm
defendat: hora et loco captatis occidit potentē. qm an debeat
pūiri. Hides q sic. p. s. q. cu aliter. Itē q: pstat eū aggressorē.
et sic ē i cpa. ff. si qdru. pau. fe. di. l. i. s. cu arietes. Ego credo
dnu in casu p̄dicto. certū est. n. q ille semp erat in piculo mor
tis. q: ali' q mortē minat' fuerat poterat eū iterficere vel facef
interfici qm velle: et sic vt ad defensionē facere q: metu mortis
fac. ff. ad. l. ag. sed si qcuqz i pn. et n. odiū et mine potētis mor
tis piculū idicat iminef. vt p̄z ex d sen. et re iudi. c. pasto. in cle.
et sic cū ei semp piculū imineat iuste semp et qcuqz hora se defē
dit et totū d̄ ad d̄fensionē reputari. et p̄ h̄ fac qd notaf i. d. l. i.
ibi cuqz dic gl. q si h̄z expectaf q ali' p̄cuciat. et bñ fac. C. qm li.
sine iu. l. i. ad. l. cor. de sic. l. si vt alias. et p̄ h̄ vt q si toffico oc
cidat eū in casu p̄dicto. q non teneat in cōsciētia nec in foro iu
diciali. C. sz qd de iuuantib'. Glo. variat. ff. eo. l. vt viz. et de
vi et vi ar. l. cū fundū. Docto. iuris ciuiliis dicūt q iuuātes excu
sant a delicto in defensione p̄sonaz sz nō rez. Aeriis vt q ēt
in defensione rez sint excusati. vt extra de sen. ex. c. dilecto. li.
vi. eo. ti. c. quāte. in antiqs. xxiij. q. viij. in pn. C. de meta. l. duo
tū. ff. recteqz li. xij. nec icidunt in canonē si p̄cuciant clericum
ex de sen. ex. si d̄o. et ibi p̄ Inno. et eo. ti. c. oli. in gl. sz forte sūt
irregulares quāuis p̄suasa nō efficiat irregularis extra de ho
mici. c. i. dic. vt ibi. C. Quid si qs h̄z qsi possessionē alicui' iur'
ico: pora' is an p̄t. eā armis defendere. Inno. vt tenere q non
extra de cēsi. c. significauit de imunita. ec. c. i. qd p̄t eē rez vbi
debito: d̄ dicit soluere annuā p̄stationē. sed si alius p̄ viz leuet
reddit' quos mei coloni mibi p̄stabant vel in meis māsis ga
giat: ego nō video cur talē armis nō possim repellere. vel si me
impediat in possessionē fuituris mee. nā nedū possessionē reddi
tū p̄uaret me: imo et ipoz sūdoz quos p̄ colonos seu emp̄.
ciuiliter possideā. extra de restitu. spo. c. pisanis. et c. cū venis
sent. et c. oli. de prescrip. ad audientiā. ff. de acq. poss. quāuis
s. i. et de hoc aliquātulū p̄ Jo. an. ex de cēsi. c. ij. i cle. cetera vi
de i. d. l. i. C. vnde vi. vbi h̄z et alia scrip. vt. s. notaf. sz qd teneat
tur ad dāna si excessit in defensionē nō tñ p̄pter excessum tenef
ad restitutionē rei. vt. d. c. olim. de resti. spo. C. Itēz nota q si
duo repiant. vnus viu' et alter mortu': nec p̄stet qd fuit aggres
sor: viuus absoluēdus ē. ff. si qdru. pau. fe. di. l. i. s. cū arietes.
et ibi nota. in fili. Hec dic debere p̄siderari vite eius p̄cedentes
actus. ff. de re. mili. l. desertorē. s. is q. l. nō oēs. s. a barbaris.
C. Et nota q fm ca. vt q violētie repulsiō sit de primeuo iure
naturali. in decre. di. l. c. ius aut. sz de iure ciuili vt q sit de iure
gen. ff. de iusti. et iu. l. vt vim. C. sz potes dicere q defensio p̄
sone sit de primeuo iure naturali defensio rez de iure gen. q
fuerūt distincta dominia. ff. de iusti. et iure. l. ex hoc iure. Itēz
nota q de iure ca. nō v̄ licitū occidere hoīem p̄ defensionē rez
p. c. suscepimus alle. Hec dic q ibi loqtur de p̄sonis ecclesiasti
cis. C. In gl. ab initio. dic q de iure naturali oēs nascunt libe
ri nō q ius naturale hoc disponeret. q illud ius nil disposuit.
sed q: nō erat seruit' illo iure nec meū nec tuū v̄tinā neo adhuc
eēt. C. In glo. pone ibi. s. cōstitutā ille. s. non p̄bat fm Ja. qz
ibi nil dic nisi q ciuiliter obligaf. ita posset dici i mutuo et alijs
ff. de cōditio. indebi. si fideiussor. vñ scdm eū stipulatio d̄ d̄ iu
re ciuili. qz p̄ ius ciuile fuit reposita in d̄ct' specie. et idē de alijs
sequētib'. Hult vt credo dicere: et h̄c credo intentionē textus
q cōtractus d̄nr de iure gentiū. quos olim hoīes negociādo
p̄se inierunt absqz cōstitutioe iuris seu legislatoris sz ex necessi
tate mercādi. vt emptio et alij. ff. de d̄ben. empti. l. i. sz d̄ct' qui
p̄ legislatores fuerūt cōpositi certā formā acceperūt sicut stipu
latio quā legislator: introduxit ex interrogatioe et r̄siōe vltra pa
ctū simplex et l̄fax obligatio. d̄ct' emphite. donatio pp nup. et
colonarius de quo in autē. de nō alie. s. lex itaqz et feu. et forte
pactū. l. cōmissioe. et si q sint similes sūt de iure ciuili. qsi autē

actus uident esse de iure ciuili. et pretorio. j. de obli. que ex qsi
 d̄ctu. l. lris. ff. de s. sig. obuenire. j. de tute. in pn. ff. d̄ ac. et ob
 li. l. ex malefici. s. i. C. In si. gl. dic q nālis obligatio q orit ex
 p̄sensu ē d̄iure gen. q pacta suari uult. ff. de solu. in bis. s. impa
 toz. sz ciuiliis large recipiēdo ciuile et p̄toziā est a iur' ciuili. ff. ad
 macedo. l. creditore. mā. l. si fideiussor. s. i. C. Itē obligatōes
 ex d̄ictis oriūt d̄ iur. gē. i bis d̄ictis q iur. gē. cohercebant. j. d̄
 obl. q ex d̄ic. s. ij. ff. d̄ ori. iur. l. ij. s. deide comeli'. ff. rez amo
 ra. l. rez qdā. sz d̄ iur' ciuili i bis q iure ciuili cohercent.

Lex est. C. In glo. exēplificatiue in si. s. nouissime et
 s. deide cū eēt. C. In glo. nā p̄sul in si. ff. de
 reli. l. ossa. de admī. tu. l. ita autē. s. gessisse. ff. q cuiuscūqz vni
 uer. l. itē. s. si decuriones. C. Quid ergo siqs dicat i libello q
 semprom' ipz spoliāuit possessionē sua vel aliqd aliud exigit ex
 quo agit d̄ ipz et iprocesso nō p̄bat h̄ eū egisse. sz aliū ei' māda
 to et noie. an d̄z obtief. Hides q sic p̄ h̄c. l. cū p̄cor. ff. d̄ vi et vi
 ar. l. i. s. deieciisse. ff. p̄ socio. l. h̄. q in frau. credi. l. si p̄. qd cre
 derē rōnabile. tñ d̄nu suaf de scō et v̄ glo. Inno. ex d̄ do. iter
 dilectos i gl. licitos. An at libellus admittat. tu ut ali' tuos nō
 mine tale qd cōmisiisti. Spe. dic q sic. de litis p̄testa. s. iā nūc
 s. itē talis et sic de scō suaf. C. In gl. exēplificatiue in si. sz nec
 hodie illa vt ibi no. qd v̄z ē de his q h̄nt salaria. sec' i delega
 tis ex de rescrip. c. statutū. s. isup. l. vi. C. In gl. ē aut gen'. s.
 glo. recipit genus et speciē sicut loyci. sed legisse aliomō i mul
 tis locis. ut dixi. s. d̄ iusti. et iu. s. bui'. ff. de s̄bo. sig. l. ij.

Sed et plebiscita. C. Scire d̄bes q aūq
 tur erat dissensio iter nobiles et plebeios qlibz. n. suas leges cō
 debat et uolebat p̄ alios suari que tadē fuit sopita p̄ ortēsiū q
 statuit vnū p̄ncipē creādū i que fuit tota translata p̄rās. et tunc
 plebs retinuit q ordinatōes qis iā fecerāt h̄rent vim legis. et h̄
 potes meli' recolligē. ff. d̄ ori. iur. l. ij. Et fac iste. s. fm Ja. q
 statuta laicoz nō ligēt clericos. dice ex de p̄sti. c. q̄ i eccliaz. et di
 cā. j. e. s. ex nō scripto. Itē facit sz eū q populis nō possit in
 ducere p̄suetudinē sine uolūtate supioris. ibi ēt dicam.

Sed quod principi. C. Bl. dic q h̄c
 l. regia n̄ h̄m'. de
 eatū sit mētio h̄z. ff. eo. l. i. C. d̄ testa. ex ip̄fecto. d̄ ve. in. enu
 cle. l. i. s. studiosum. et s. h̄c nihilominus. ff. de ori. iur. l. ij. s.
 deide. Et ē mirabile q de ip̄erij et ip̄eratoris creatione ita pau
 cas leges h̄eā. et p̄z h̄ebāt canōiste antiq' de electioe p̄
 pe. sz hodie multū vt p̄zi. d̄ elec. li. vi. et cle. et ex h̄ qd h̄ d̄ v̄ q
 null' possit hodie legē p̄dere nisi p̄nceps cū i ipz tota sit trāsla
 ta p̄rās. et v̄ exp̄ssū. C. d̄ legi. l. h̄. Sz s. ff. d̄ l. l. n̄ abigif. C. d̄ of.
 p̄. p̄. l. formā. ad h̄ d̄ic iō. an. q. d. l. n̄ abigif. ē hodie correcta
 et ita nō. ibi gl. sz certe n̄ est correctā p̄ h̄c. s. q. l. illa fuit scā
 p̄ vulpianū q fuit tpe alexādi ip̄atoris q cepit p̄ ānos d̄ni. cc.
 et xx. vt circa. ut p̄z p̄ crōicas. q tpe sine dubio et aū erāt ip̄era
 tores p̄stituti et i eos trāslata p̄rās. H̄terea se. p̄sul. trebel. fuit
 scū tpe H̄eronis ip̄atoris. ff. ad trebel. l. i. qd tñ lex ē vt ibi p̄z
 ff. d̄ do. iter vi. et vxo. l. cū h̄ stat' i pn. Sz si uelis illā opi. tenef
 dicef posses q sit correctā p̄. l. h̄. C. d̄ legi. H̄ d̄eli' tñ v̄ q sol'
 ip̄ator possit legē facef gūalē uniuerso mūdo. ut. d. l. h̄. senat'
 at et p̄fect' p̄torio p̄nt ēt facef legē gūalē ex ui et p̄tate p̄ leges et
 p̄ncipē attributa. sz legē p̄ticularē p̄nt facef m̄tri sic legat' i p̄
 uicia sua ex d̄ of. d̄le. c. fi. et idē v̄ d̄ quolibz ordiario q possit fa
 cef legē q ad subiectos. ut no. ff. q qsqz iur. l. i. s. p̄ h̄. ff. d̄ cu
 sto. reoz. l. diu' ibi sz et caput zc. et p̄z d̄ ep̄o ex d̄ bis q fuit ama
 iori p̄te ca. c. fi. d̄ ma. et ob. c. ij. ex d̄ p̄sti. c. ut aiaz. li. vi. Itē qd
 qz rector collegij approbatū una cū collegio de his q ad colle
 giū p̄tinēt ex de rescrip. c. ex lris et m̄tro magis ipz collegiū d̄ p̄
 ui. cre. l. anthiocensiū. ad mūcip. l. luca'. s. fi. v̄ ibi d̄ p̄suetudi
 ne. tñ dicit. j. n. nō at. Qd at dixi ordiarios posse leges et sta
 tuta facere itellige sup bis q ad sui iurisdictionē p̄tinēt: et ad sui
 d̄fensionē et sine p̄iudicio iuris aliē. alias nō. ut no. Inno. ex d̄
 loca. et conduc. c. ij. et sic itellige quod nota. ff. de verbo. sig.
 l. p̄nunciatus. C. d̄ sen. l. nulli. itē itellige q nō ob̄stēt iurib' et
 p̄stitutiōib' supioris. mior. n. legē supioris tollere nō p̄t ex de
 maio. et obe. cū inferior. xxi. di. c. inferior. imo nec modificaf nec
 corrigēf nec mutaf ēt d̄ elec. c. ij. i cle. adiuuaf tñ p̄t pene adie
 ctōe vt ibi no. et i scō singlari disp̄esaf ex d̄ eta. et q̄li. c. ij. li. vi. ff.
 d̄ his q no. isa. l. qd g'. s. p̄ca grauior. C. ex qb' causis ifamia ir

ro. l. et si feuerior. **C**um aut capitula vel collegia possint facere statuta sine rectore vel epō. Sic q sic de mimis tātū. ex de p̄stitū. cū oēs. C. de le. l. fi. de scu. l. fi. q̄s et plene no. archi. de n. fi. p̄stitūtoz li. vi. itellige q̄ q̄ solus ip̄ator se. cō. et p̄f. p̄re. p̄nt le gē ḡialē facere. alia pot̄ d̄nr̄ statuta et sup̄ h̄ vide. ff. d. oī. iur. l. ij. §. de ide. et §. nouissime cū se. et qd̄ dicit̄ tex. solus itellige q̄ nulls ali' nisi senat'. et p̄. p̄to. q̄ iuicē ius faciūt et ei' aucte et p̄ā te p̄ legē sibi attributa. s̄ collegiū cardī. nō possz̄ facere legē vt p̄z in. d. c. ij. P̄d̄ ergo p̄nceps oīa vt p̄z h̄. an possit p̄ ius diuī nū nāle vel gen. vide. j. §. sed nātia.

Populus ei et in eum. **C** Et sic v̄ h̄ q̄ p̄nceps h̄z iurisditōez app̄to. et p̄cor. d. l. ij. §. de ide. et §. nouissime. C. d̄ ve. iu. enu. l. i. §. h̄t̄ n̄b̄lomin'. xiiij. di. c. l̄t̄iuf. et c. l. ātiq̄. S̄z p̄. imo a deo. x. di. §. i. xxi. di. c. i. nono. xvi. di. c. duo. xi. q. iij. c. q̄ resistit. i. aurē. d̄ fide istr. i. p̄n. q̄no opoz. epi. et cleri. i. p̄n. gl. ibi dicit q̄ ip̄erū. p̄cessit a deo dispositiue q̄ ei' dispositiōe sc̄m̄ est. **A**li' d̄icerz gl. si diceret q̄ p̄cessit a d̄o p̄missiue: s̄z a p̄p̄to d̄i s̄positiue q̄ ita d̄isposuit et voluit ex q̄dā necessitate. vt. §. de ide. §. alleg. si. n. eēt dei dispositiōe nō fuissent p̄lati multi turpes luxuriosi et fatui multis sapiētib' sc̄is p̄tinētib' et h̄oēstis. **A**er ro. n. sc̄ōtines et ihonest' p̄fuit petro paulo et senece quos i b̄iē nio occidi fecit. vt p̄z p̄ cronicas nec tor mali ip̄arassent q̄ sc̄ōf occidēb̄t. sicut p̄z in historijs eccl̄asticis et in legēdis sc̄ōz. imo et si historijs legas repies q̄ p̄tās romāoz fuit p̄ violētā acq̄sita: et maxime tpe Julij cesaris q̄ multas puicias debella uit. S̄z de papatu nō dubiū qn a deo p̄cesserit. vt plene p̄ In no. ex de fo. p̄pe. c. l̄z. d̄ic vt ibi. et iō ille p̄est oib' tā i sp̄ūalib' q̄ in t̄palib'. vt plene no. **D**of. q. fi. s̄t̄ le. c. p̄ venerabilē nō t̄n̄ d̄ t̄palib' d̄z se itromittere nisi i casib' q̄ notant̄ in. d. c. l̄z. s̄z in illis casib' p̄t̄ d̄z et quoscūq̄ p̄ncipes depōere si male regāt. et p̄o minoz cā q̄ aliū. vt p̄z ex de supplē. negli. pla. c. grandī. li. vi. de sen. et re iu. c. ad aplice eo. li. ex d̄ elec. venerabilē cū ibi no. xc. di. cōst̄atim'. xvi. di. **A**d vez. x. di. quāuis ex de vo. et vo. redēp. c. l̄z in fi. et hec negari n̄ p̄nt p̄ fidelē. nā cū sit vicari' xp̄i cui' ē plenitudo orbis et c. et q̄ ē p̄nceps rex regū sc̄m̄ ap̄sum: et cui data est oīs p̄tās et c. marci. vltio. et oīs iurisditio trāseat in vicariū ex de offi. vi. c. sua. C. de eo q̄ vi. al. ge. l. i. absurdū ē d̄i cere qn h̄eat p̄tātē in t̄palib' et sup̄ioritatē. nō t̄n̄ d̄z exercere. s̄z tenere illū gladiū in vagina. ex de appel. si duob'. de fo. cōpe. extenore. q. fi. s̄t̄ le. cāmz. de iudi. c. nouit. nisi in casib' vt d̄i xi. et de h̄ scripsi plen'. C. de sūma tri. l. i. **C** S̄z an p̄p̄tus p̄t̄ ip̄eratozē deponere. **A**ides q̄ sic. q̄ cū ad p̄p̄tum p̄tineat ei' creatio vt h̄. et p̄z et depositio seu destitutio. C. de off. pre. aug. l. ij. ex de hereti. cū ex iniūcto. de sta. mo. ea q̄. §. p̄cipim' de capel. mo. p̄sbyteri li. vi. **P**reterea cū mādatū iurisditio nis sit reuocabile de sui nā. ff. de iudi. l. iudiciū. §. soluit et ip̄a tor iurisditioz et p̄tātē h̄eat a populo vt h̄ cū p̄cordātis: v̄ q̄ populus reuocare possit. **P**reterea p̄stat h̄ sc̄m̄ fuisse anti q̄ p̄tib'. ff. d̄ orig. iu. l. ij. §. exactis. **C** S̄z v̄ p̄ h̄c. §. q̄ dicit ei et i eū. v̄n̄ plus sonat q̄ si diceret ei tātū. v̄n̄ sc̄m̄ gr̄maticos plus credis in eū q̄ ei vel eū et p̄ h̄ facit. q̄ electores nō p̄nt va riare electōez factā. ex de elec. i. causis. et c. cū iter. et c. publica to. et h̄c p̄tē t̄z gl. ff. de legi. l. nō abigif. in fi. **I**tem q̄ ip̄ator maior ē populo. et ad eū tāq̄ ad maiorē h̄ recursus. i. feu. si de iuesti. iter do. et vassa. lis oī. c. i. §. i. et sic p̄ minorē nō d̄z p̄poni p̄ iura. §. alleg. ex de maio. et obedi. c. cū isertoz. et v̄ exp̄suz q̄ populus ātiq̄o iure h̄bat iurisditioē sup̄ponēdo q̄ hodie nō. C. de pa. po. l. ij. i. fi. **N**ec obstat q̄ de iurisditioē arguit. q̄ iurisditio reuocari nō p̄t̄ vbi tota trāslata ē nec q̄q̄ remanet penes trāsserētē et maxie ex q̄ ali' vsus ē ex de of. d̄le. c. quāuis li. vi. et facit. q̄ p̄stitūtes n̄ p̄nt d̄struere dignitatē p̄ eos p̄stitū tā. ex de p̄stitūtoz. c. cū accessissent. **C** S̄z t̄n̄ satis possit d̄ci q̄ populus ex cā possz̄ eā d̄struere. vt i. d̄ris. ff. de eru. tu. l. sed et reprobati. h̄ t̄n̄ attētare piculosum ē. **C** S̄z an populus p̄t̄ hodie legē facē. **S**l. d̄ic q̄ nō cū totā p̄tātē trāstulerit. qd̄ ē verū ḡialē sed mūicipalē sic. §. oēs ppli. dū t̄n̄ h̄eant collegiū ap̄ probatū. alias nō cū tota iurisditio sit trāslata vt hoc. §.

Quodcumqz ergo imperator.

C Eo cor. ff. de p̄stitū. p̄n. l. i. C. de legi. l. ij. Sed ob. e. ti. l. iij.

Nisi iterlocutiōib'. d̄ic q̄ aut p̄nceps interloq̄tur aut diffinit. **P**̄d̄o casu ei' iterlocutoria nō facit ius in. d. l. ij. et notat. d. l. i. et h̄ nisi eēt i corpe iuris redacta. C. de no. co. cōpo. §. fi. xx. d̄is. c. i. ff. q̄ met' cā. l. metū. §. s̄z qd̄ p̄toz. C. de p̄stitū. pec. l. fi. **E**t idē si p̄nceps ad p̄sultationē vel supplicationē cuiusq̄ r̄i deat vel rescribat. nā nō facit ius nisi in illa cā: nisi r̄isio eēt in corpe iuris clausa: vt notatur. C. de sen. l. nemo. in. i. gl. **S**c̄ōo casu q̄n̄ diffinit: aut p̄sentib' p̄tib': et tūc sc̄m̄ **I**a. nō facit ius nouū: s̄z qd̄ ē d̄clarat. ff. de acq. re. do. l. adeo. §. cū q̄s. j. de re. di. §. si q̄s. ff. de testa. l. heredes palā. §. s̄z et si p̄ ius ita pay. vt j. eo. §. C. de pe. si vidicari. ff. de arbi. celsus. in aurē. de iudi. §. oēs at. si p̄ter ius tūc facit ius. vt h̄. C. de legi. l. fi. **S**i h̄o p̄tib' absentib' p̄t̄ d̄ci q̄ n̄ facit ius. q̄z magis ex p̄tumacia et c. ff. de ioffi. testa. l. q̄ repudiātis. de appel. si plusorio. §. i. de euc. si iō. §. fi. **I**n gl. ḡialē. l. leges. imo sex modis. vt ibi p̄z et ibi notat. **I**n. l. l. nō ibi minorē d̄ic. C. de pe. l. si vindicari. **I**n gl. vt cleric' in fi. d̄ic ut dixi. §. in distinctiōe. itellige t̄n̄ q̄ illo negocio facit ius. vt. l. ij. C. de legi. **I**n gl. ff. qd̄ q̄s iur. i. fi. glo. s̄z adhuc restat p̄t̄ h̄ l̄e p̄p̄ qd̄ pe. de bet. p̄ti. itelligit. l. il lā fi. sc̄m̄ sc̄ōaz casus positionē. q̄ ē ibi in gl. et reprobat p̄mū p̄ h̄c. §. s̄z h̄ nō ē tutū astruef. q̄z fieret violētia l̄e. **P**reterea v̄ exp̄sum p̄ p̄ia positionē. C. de p̄po. sa. cubi. l. i. sacri. §. fi. **P**ro p̄ter qd̄ d̄icas q̄ h̄ ē regula q̄ fallit i iudicijs rōne et ineq̄litas vitāde vt in p̄d̄o. **I**tem q̄n̄ q̄s ad sui postulatōez ip̄etrauit ius iniquū. ut. d. l. i. et de hoc dy. ex de reg. iur. c. in iudicijs lib. vi. **E**t itellige h̄c regulā in p̄uilegio nō clauso in corpe iuris. ff. d̄ re. iur. l. neraci'. **I**tem vbi ē p̄cessum p̄sideratiōe p̄sonē tātum nā si p̄tēplatiōe rei sec' ut. ff. de cēsi. l. iij. s̄z si rei p̄cedat cōtem platiōe p̄sonē eēt p̄sonale. ff. de sui. rusti. p̄di. l. p̄dio. et l. luci' in dubio aut censet̄ reate: ubi dignitati vel rei p̄cedit̄ vel loco ex d̄ isti. cū uenissent. ff. quēadmodum usufr. amit. l. si usufru ctus: de reli. c. cū loca. et no. in spe. de istru. edi. §. nūc aut. ver. itē qd̄ fuit. **I**tem d̄ic q̄ ubi p̄cedit̄ p̄sonē et ei' heredi: nō exce dit p̄mū. si heredib' trāsit ad oēs. C. de mune. patri. l. sordido rū. d̄ic vt ibi. p̄uilegiū aut̄ in corpe iuris clausū egredit̄ p̄sonaz ubi cōcedit̄ rōne nāli et eq̄tate iuris attēta. C. ad uelle. l. heredes. ff. de in itegrū restitū. l. nō solum. de mino. l. iter duz. C. si aduer. trāfac. l. i. de repu. q̄ iudi. d̄ iite. restit. fi. l. i. et p̄t̄ d̄ci vt no. ff. de mino. l. q̄ si minor. s̄z vbi p̄cedit̄ mere i fauore p̄sonē et ea attēta tātū nō trāsgredit̄ p̄sonā. ut. ff. de admi. tuto. l. ex plurib' eo. ti. a tutorib'. §. i. ff. de reg. iur. l. in oib'. in fine. nisi casu quo trāsit ad suū. ff. solu. ma. l. maritū. et l. et. **C** S̄z qd̄ si debitor ip̄etrauit dilatiōē nūq̄d extēdit̄ ad fideiussores. **A**ides q̄ sic saltūm p̄ q̄ndā p̄sequentia. ut in auē. de fideiuf. §. sed neqz v̄ s̄. ff. de re iudi. l. si fideiussor. **H**ac q̄onē plene p̄sequi tur. **E**p̄. in lec. C. de p̄ci. ip̄era. offe. l. quoties. **E**t d̄icas q̄ p̄uilegio nō gaudet nec ad ip̄z extēdit̄ directe. gaudere t̄n̄ possit idirecte. ut si re' in mora nō fuerat et erat electa p̄sonē idustria q̄ casu fideiussor n̄ p̄t̄ p̄uēiri q̄ usqz re' i mora fuerit. ff. de n. ob. l. si pupill'. et n̄ p̄t̄ eē i mora p̄p̄ dilatiōez ex q̄ iustā exceptō nē h̄z. ff. de re iu. l. ubi nulla. sed si nō eēt electa idustria: tūc ex sua mora possit cōueniri. **E**t idē in ḡbuscunqz obligatiōibus dādi. ff. iudi. sol. si reus et d. l. si pupillus. **C** S̄z qd̄ si fideiussore cōuēto reus p̄ncipalis q̄ h̄z p̄uilegiū defensionē fideiuf. reci piat nūq̄d ex p̄sona sua p̄t̄ saltē allegare p̄uilegiū. et ita fideiussore defendet. **A**ides v̄. q̄z ita demū p̄ncipalis p̄t̄ exceptōes ex sua p̄sona cōpetentes allegare si sua interfit. ff. de fideiuf. l. marcell'. ff. māda. l. idēqz. §. et ḡialiter. ff. rēra. ha. l. p̄curator ad exhibi. §. i. **H**ic aut̄ nō v̄ eius itereffe cū exceptionē habitu rus sit p̄ fideiuf. sicut p̄ alios creditores. sed hoc nō expedituz est. nā actio mādati icipit effectualiter cōpetere a tpe quo soluit fideiuf. C. māda. l. si p̄ ea. et p̄uilegiū nō extēdit̄ ad futura. ut scripsi. C. de seru. l. nō modus. extra de cens. c. cū sit in cle mē. et iō videt̄ itereffe. **P**reterea fideiussor possit damna sustinere que d̄curfa dilatiōe ab eo repeteret: et p̄pter interusu riiū mediū temporis. ideo d̄ic q̄ semper potest subire defensio nez. et p̄uilegio ex p̄sona sua uti nisi in casu quo fideiussor: nul lum haberet recursum contra eum. vt notat di. in dicta. l. et si de iuss. ff. de re iudi. **I**tem d̄ic q̄ quāuis p̄uilegiū nō ex cedat personā. ex quo tamen semel cōcessum est potest ab alijs impetrari. ff. de sena. l. fi.

Alie autem. C. Sub. duz tñ appeat eas factas p. l. qđ depħendit ex multis. vt dixi. s. in glo. gñalē. C. Sz an pnceps p̄t legē facere sine p̄silio pcerū. Mō vñ. vt. C. de legi. l. humanū ne si. p. pa. auct. habita. Dic. s. cū ei z in eū sit trāsata p̄tās. s. s. qđ p̄ncipi. De papa sunt opi. Dicūt qđā qđ papa dz z tenet p̄sulere cardinales i arduis z ita tenet Joā. mōach. extra de hereticis. c. sup. eo. sed archi. contra de offi. or. quāuis l. vi. dicit vt ibi.

Retorum. C. Videlicet ea qđ erāt scā ante leges regiā. hodie p̄ores si p̄nt legē facef dixi. s. s. sed qđ p̄ncipi. C. In gl. vt de morbo. in fi. z vide. ff. de or. iur. l. ij. s. itēqz. de edili. curu. in p̄stitutione greca.

Responſa. C. Mūgd g° hodie staref rñtis z rōni b° doctoz vt hēant p lege seu eoz in terptatiōib°. Videt qđ nō p hūc. s. qđ dicit h̄antiqt° fuisse. z ita supponit qđ nō hodie. z p h. C. de legi. l. i. z h̄ac p̄tē tenuit gl. ff. de legi. si de interpretatiōe. Sz s. vñ. ff. de iur. fil. lege nō puto. z ibi no. Dic p̄mā verā. vt h. De quo ergo opant illa s̄ba. Inia docēdi. regēdi. iterptandi. zc. qđ in licētis bacalarioz ponunt Dicat qđ solūmō vt docere possint publice. qđ ahs nō possent C. de p̄fes. qđ in vr. p̄sta. l. i. de stu. li. vr. ro. l. i. Sz tñ iudex bñ facit qđ eoz opiones seqf si sint cōsone rōne. ff. si hui. vñ. si qñ. s. i. ff. de vul. sub. l. i. substitutiōe. s. si. C. Sz cū ad impatorē p̄tineat creatio doctoz: vt h̄ p̄z cū dicit. qbus a cesare zc. z. ff. de ori. iur. l. ij. s. p̄m° dū. quo iure doct. legū creant i regno Frācie vbi ipator: nullā supioritatē h̄z saltē de scō. vt scripsi. C. s̄ sū ma tri. l. i. C. Itē quo aucte aplica creant cū h̄ scia civilis sit secularis. nec ad ecclesiasticos p̄tineat. ex ne cleri. vel mona. super spec. C. de testa. hac cōsultissima. C. Itē quo iure doctoz creat doctozē cū h̄ ad ipatorē p̄tineat. vt h. xrg. C. s̄ re mili. l. nemi nē. vñ ad ordinē ciuitatis d̄ p̄fes. z me. l. magros decretalis no ua hoc debuisset declarasse que est extra de magi. c. i. i. cle. z fuisse efficacior quā in eo qđ ibi statuitur.

Ex non scripto. C. Circa mām p̄suetudis ē istē dū p̄ncipat̄ circa sex. P̄mo circa nomē. Scōdo circa diffinitōez. Tertio circa introdu cēdi modū. Quarto circa modū agēdi. Quinto circa modū p̄ b̄adi. Sexto circa vñel. C. Circa p̄mū sciēdū ē qđ p̄suetudo qñ qz sonat scñ audū. vt. C. de epa. au. l. iij. s. si. de sui. l. i. C. cōia de ma. l. si. de iur. fil. l. sup. creādis. ff. s̄ si. sig. vt alphenus. eo. ti. l. aniculus. z ita nō sumit h̄. Sz quādoqz sonat ius. z ita su mit hic. z. C. qđ sit lō. cō. ff. s̄ legi. l. de qb° z itellige qđ sonat ius qđ ius ex ea resultat. ipsa tñ in scō est vt patebit. j. C. Sz in quo differt ab vsu dic p̄p̄ie sumēdo vsuz: differt tanq̄ cā a suo effe ctu: qđ p̄suetudo p̄ vsuz iducit. z vsuz p̄p̄ie dicit factū consue tudo ius. Sz tñ vsuz p̄ p̄suetudine qñqz sumit ex de s̄. sig. spe cu. in cle. s̄. z qz. z i vsu seu. ti. s̄ seu. cogni. z multis alijs locis z eodē mō cōis obsuantia t̄z de eta. z q. c. iij. de appel. q̄uis in cle. ff. de pe. l. p̄gnātis. z et mos. C. de p̄si. pe. l. iij. in fi. s̄ sup pellecti. l. labeo. C. Itē differt a stilo. qz stil° p̄p̄ie d̄r circa illa qđ rāgūt modū ordinādi acta z s̄nias z alia qđ scribūt a stilo cuz quo scribūt. z facit. C. s̄ ve. iur. emu. l. ij. s. s̄ si qđ. s̄ fa. san. ec. l. i. vñ p̄ reliquo sepe poni video. vt p̄z ex de fal. c. q̄ graui. z fac C. de dona. l. sui. de testa. l. testā. ff. de act. empti. l. veteribus. C. Itē differt a statuto. qz illd exp̄sso cōsensu itroducit p̄suetu do tacito. vt h. ff. eo. ti. s̄ ea. s̄. eo. s̄. oēs ppli. z no. qđ p̄suetu do d̄r a cō. qđ ē simul. q̄si cōis usuz. i. decre. di. i. c. consuetudo. C. Mūgd ergo iter singulares p̄t cadere p̄suetudo. Post. di cit in sūma. eo. ti. s̄. q̄līter h̄. sequit̄. z h̄. qđ ergo. qđ multi pos sūt ponere p̄suetudinē s̄ singularē. ut. ff. cōia p̄ di. uēditoz. s̄. si cōstat. s̄ singularis s̄ singularē. vel singularis s̄ multos nō p̄t nisi noie vel rōne dignitatis. z ita itelligit ex s̄ of. archi. c. dile cti. z. C. qđ sit longa p̄sue. l. h̄. s̄ Joā. de tre. dicit d̄riū qđ p̄suetu do cadit iter singulares. xvij. q. iij. fuitiū z gl. ex. eo. c. fi. z In no. ex de cā pos. cū ecclia. Et p̄ eis d̄cō. c. cū ecclia. C. de agri. z cēsi. l. litib°. z. l. cū satis. s̄. ij. z. l. d̄ni. ex de reli. do. c. qz sepe. i. cle. C. loca. l. excepto. Satis p̄t dici qđ in p̄testatiōib° p̄suetu do possit cadere iter singulares z ex ea agi p̄ iura p̄dicta z hoc in iurib°. s̄z nō in alijs. C. Itē qđ singularis p̄t p̄suetudinē p̄po nere s̄ cōitatez uille uel p̄rie. ff. de iniurijs. l. sane. z ibi no. Dic tñ nō est p̄p̄ie p̄suetudo de qđ hic tractamur. qz p̄ h̄aciū s̄ acq̄

ritur. p̄ illā de qua ibi tractat ius p̄stituit vniuersaliter. C. Que rit ergo in quo differt cōsuetudo p̄ quā ius acq̄rit a p̄scriptio ne. si sequeris opi. Post. d̄ria de se p̄z. qz p̄ s̄uetudinē acq̄rit tur multis. Et nō magis illi qđ illi. p̄ p̄scriptionē p̄t acq̄rit̄ sin gulari si aliā opinionē sequeris. dicit Jo. qđ nō est d̄ria. vt no. i d̄cō. c. fuitiū. Tu dicas qđ imo. qz in p̄suetudinē nō oz cām p̄po nere: in p̄scriptione sic. vt no. in d̄cō. c. fi. extra de cēsi. c. perue nit. z. c. sup. eo. z dicto. c. cū ecclia. qđ aut de p̄scriptiōe dixi in tellige nisi alleget tēpus. xl. annoz vel maius. dic extra de pre scripti. c. i. li. vi. C. Itē qz p̄uilegiū z cōsuetudo possunt con currere s̄z nō p̄scriptio. ut in sūma Post. eo. ti. s̄. si. h̄. extra sū mā. dic ibi. C. Itē cōsuetudo ligat oēs etiā cōtra quos nō est usitata. ut. c. dilecto. extra de offi. archi. s̄z p̄scriptio nō. C. Itē qz cōsuetudo non admittit in co:poralibus. vt no. in. d. s̄. ver su. extra sūmā. p̄scriptio sic. Illud no. qđ p̄ cōsuetudinē ita de mum acq̄ritur ius multis cōtra singularē: si ipse q̄si cōsensit re cipiēdo forte aliqd. alias non. vt no. Inno. extra. eo. in rubi ca. p̄ quo. qz cū populus hoc nō possit exp̄sso: multominus ta cite. ff. qz a qui. z si puatus de polli. l. toties. s̄. si. Intellige tñ nisi esset tantū tēpus elapsū qđ sufficeret ad p̄scriptionē. ff. s̄ aqua plu. arcē. l. i. s̄. si. z. l. si p̄uis. s̄. i. z dicto. c. i. lib. vi. C. de au. coro. l. i. lib. x. ff. de of. p̄con. obseruare ver. magni. C. Cir ca scōz quō diffinit. dic qđ textus decreti. diffinit vno mō in di cto. c. p̄suetudo. z s̄z alio mō ut no. C. eo. l. i. dicēdo qđ p̄sue tudo ē ius n̄ scriptū morib° itroductū. z illā seqf Inno. ex. eo. i rubri. Post. diffinit magis plene i sūma eadē. s̄. qđ sit. q̄libet sit tibi bōa. qz p̄ diffinitōes nihil mutat i iure nec obolū lucra beris. C. Circa tertiu v̄z itroducēdi modū. P̄mo q̄rif qđ regnū tur ad p̄suetudinē iducēdā. i h̄ varij varia dixerit ut p̄z i mult̄ scripturis glosaz z doctoz tu aut̄ conclusiōes ipsas que verio res videntur in sūma recolliges. dic qđ si qđ usitatus fuerit per tātum qđ non extat memoria de contrario. in casibus qui contigerunt qđ est cōsuetudo dato qđ non p̄bef sententia nec aliud. z ita firmat se Inno. z Post. ep̄a eodē. in rubrica. z Post. in sūma eo. titu. s̄. qualiter. uer. quanto. pro quibus est C. s̄ iur. oīuz iudiciū. l. magisterie. z. c. alleg. qđ de obsuātia lo quunt. C. s̄ calū. l. i. z istd vult dicit. l. si ea. aduersando. l. p̄ce dēti nec ē op° d̄clarat̄ act°. vt. j. dicit̄ circa q̄rtā p̄tē z is ē vnus mod°. C. Itē ē ali° si libelli q̄rimōiales si fuerit admitti. vt si fu it iudicatū p̄ p̄suetudie scōz gl. qđ ē h̄. z. l. s̄ qb°. Et idē Inno. z Post. i dictis locis alleg. plus tñ h̄ cāu ē necesse scōz Inno. qđ index h̄at aiuz iducēdi p̄suetudinē z qđ h̄ p̄bef. s̄z Post. i hoc d̄cō. ut. d. s̄. s̄. tertio. An s̄z eū sufficit ita fuisse bis iudicatū z p̄cor. i h̄ cū gl. qđ ē h̄. z. l. s̄ qb°. ut no. d. s̄. s̄. scōo. ioā. gl. d̄re toz vñ seq̄ opionē inno. z vltra p̄t qđ necesse ē qđ maior p̄s po puli usā sit aīo inducēdi p̄suetudinē z ex certa scia. si sit sic: vix aliqđ p̄suetudo pbabit. An ego credo p̄ Ja. z Be. z alios bo nos doct. z i hac et̄ vñ residere Post. qđ cū p̄suetudo iducat p̄ tacitū p̄sensuz ppli. ut. ff. eo. s̄z ea. qđ qñqz vn° act° sufficit. qñqz regrit̄ plures. nā si vn° act° ita solēnis fuerit qđ potuerit ad no ticiā ppli puenisse. vel maioris ptis. sicut si iter duos magnos comites vel barōes sit p̄tētio de comitatu uel barōia qđ p̄ illum unicū actū iducit una cū t̄pis trāsursu i autē. q. mo. na. eff. sui s̄. si qz iḡ. si at̄ unū uel modica negocia exp̄diant̄ oz qđ fue rint tot z cū tāta freq̄ntia qđ potuerit ad noticiā maioris partis ppli puenisse. z iō tex. dicit freq̄ntissimos in. d. s̄. s̄. qđ. z facit ex de testi. co. c. cetex. z ista appent ad sensum qđ si tacit° p̄sen sus ppli p̄suetudinē iduxit s̄ oz qđ pplis sciat ahs se q̄ref qđ qli bz fatu° iudex seu ignorās possz p̄suetudinē iducere z tollerē gē. Nec credo qđ sit necesse p̄ponere nec pbare qđ sit obtēta iō dicto iō iudicio si tñ p̄bari possz bonū est nec qđ maior p̄s ppli usa sit nec d̄ aīo utētū nec qđ ex certa scia. nā oīa ista p̄sumūt p̄ bata freq̄ntia actū z trāsursu t̄pis. p. l. s̄z ea. C. s̄ edī. p. an. i totū. z. l. i. C. eo. Et ad. l. iul. maie. l. fi. ibi cū dicit n̄fote. ff. s̄ testi. l. iij. s̄. si. ff. ad s̄it. l. i. s̄. e. recto. i seu. qđ sit p̄ria cā bñ. amit. s̄. de iqz. C. Sz an necesse sit saltē p̄ofē z p̄bas qđ s̄tute p̄suetu dis fuerit negociū exp̄ditū. Verbi grā p̄bas qđ cū duo s̄res di uiderēt hereditatē p̄iogēit̄ h̄uit auātagiū z ita de duob° uel plurib° nūqd ē necesse pbare qđ tūc allegaret sup h̄ p̄suetudo z qđ s̄tute illius p̄suetudis h̄uit vñ an sufficē p̄bas nudū sc̄m: v̄z qđ ita fuit diuisū: p̄t dici qđ si alleget t̄ps d̄ qđ n̄ extet mēoria vel

pres. xl. anoz de iure canonico: qd no sit op^o his cu no qraf ibi
titul^o vt. l. i. §. si. de aq plu. arc. l. i. §. si. et de prescrip. c. i. lib. vi.
Alias vt qd hoc sit necesse p iura pdicta. et hac vt tenere hos.
in dco. §. in pncip. et docto. moderni ea sequunt^r vel dic qd suffic
pbare vsum p lege alleg. §. in pncip. §. si. §. si. C. Quid ergo. si
pplius erret. Erte consuetudo no iducit. ff. eodē qd no rōne. et h
tenet gl. vbiqz et docto. vt not. in sūma. eodē. §. si. §. si. est et sex
to. et §. qd. §. si. qd ergo. Et h vey nisi erraret circa cam im
pulsuā scdm Jac. et Be. ff. de cōdi. et de. cū tale. §. falsam. Sz
no psumit error in pplo vbi tot pbati sūt. C. de testa. lege oīus
Sed ob. ff. eo. qd no rōne. vbi supponit qd erronea t3 s3 no tra
bit ad filia. Dicas qd bñ iducit si pīo fuit error: postea sciētia.
Sed qd semp fuit error: no. vt ibi cū pīmū zc. et ita potes itelli
gere. ff. de iniur. l. iniuriarū. §. si. §. si. usurparū. Vel dic qd illa
usurpatio no erat pscripta plene vt no. in. l. ij. eo. ti. C. Sz nun
qd regit p̄sensu supioris in psuetudine itro ducēda gl. vt di
cere qd sic. C. eo. l. ij. et idē Anno. extra eodē. i. rubrica. et c. pe.
et in. c. cū. p. de si. instru. nec sufficeret tollerātia. imo opus ē ex
presso p̄sensu sūm ei^o Et no. ex de pbē. c. cū no ignores. de cō
cel. pben. c. lras. p quo: qd sequeret incōueniens qd lex inferior
ris tolleret legē supioris qd est absonū. et maxime cū hodie po
pulus totā prātē et iurisdictionē trāstulerit. vt dixi. §. eo. §. sed
qd pncipi ego credo p̄ post iaco. dy. et Be. qd. n. p̄sensu req
rit ex quo p leges data ē pplo talis ptās. vt p3 hic. et lege de qui
bus. Et ē mirabile qd populus possit tacite legē tollerē et no pos
set exp̄sse simile. ff. de pec. filiussa. §. veterani. ex de iu. ca. c. i. li.
vi. et p hac pte vt exp̄ssum extra de cōsti. l3. lib. vi. et de hoc ē di
cef. j. circa sextā pte. C. Itē regit qd sit pscripta. vt lege de q
bus. §. iueterata. ff. de legi. et hic. nā diurni. zc. et C. eo. l. i. et
ij. extra. eodē. c. si. C. Querit quāto tpe. gl. post Jo. dicit qd. x.
ānis. vt not. in dco. §. iueterata. Anno. distinguit aut qd acq
rit h3 cam ptinuat. et tunc t3 cū glo. Aut discōtinuā et tūc tps
qd no sit memoria. vt not. ex. eo. c. pe. Hosti. t3 cū gl. de iure ci
uili. sed de iure canonico. Hic vniūm. xl. ānos. et idē bar.
in. c. si. Jaco. et pe. tenet cū gl. nra idistincte. Hic no agit de
inre alicuius in p̄scribēdo h3 de p̄sensu ppli colligēdo qd p̄sumi
tur p lapsū. x. ānoz. ff. qd a q. si fideiul. §. aristo. archi. disti.
an sit scdm ius cōe. an extra. eo. c. si. li. vi. p. c. p̄ia de p̄
scrip. eo. li. mibi vt hā opī. Host. qd cor. cū opī. gl. et docto. qd
tenus tāgit ius ciuili. et credo qd p̄cedit in vera cōsuetudine p
quā ius statuit sed in psuetudine p quā ius acqrit singulari. vt
p̄ singularē vt qd vuari. l. cum de in rē hō. ff. de vsu. et habi.
et qd ibi nota. et C. de pac. si certis ānis de iure ciuili et hoc inter
liberos. qd quo ad colon^o vt sufficere min^o tps. C. de agri. et cē.
lege dñi. notā in gl. h3 de iure canonico est p̄scriptio vniūm
xl. ānoz et host. not. extra de cēsi. sup eo. et hoc in cōsuetudie p
quā ius statuit. in alia disti. an hēat titū. vel non. et an sit p̄ ius
cōe. qd tūc regit qd sit tātū tps: qd no extet memoria p dictum
c. p̄ia de prescrip. et in h casu posset p̄cedere opī. archi. C. Itē
regit qd sit rōnabilis. extra. eodē. c. si. Sz vt qd irrōnabilis te
neat saltim in terminis suis h3 ad cōsequētiā trahi no debeat
nec ad filia. vt le. qd no rōne. ff. eo. in feu. si de feu. p̄tro. si. c. si
lij. H3 eterea cū sit ius vt qd teneri debeat quāuis durū. ff. qd a
q. p̄sperit. C. Ad hoc dicas qd si psuetudo ē irrōnabilis qd ē h
fidē. ius nāle. diuini. vel qd iducit occasionē peccādi. vel alias
est p̄tra bonos mores nec valet vt plene notat Anno. et ho. et
eodē in rubrica. et in sūma host. dicto titū. §. qd sit psuetudo.
et p3 in aut. vt nullū ius. §. i. Alias aut qd sit seuera nec ita rō
nabilis est sicut lex est nihilominus in suis terminis et terris. sal
uanda. vt lege dñi. H3 qd v3 institutionē iuris diuini. extra
de cogna. spiri. capto sup eodē. dic ut ibi. C. Itē qd vt qd seue
ra t3. dic vel min^o rōnabilis: dū tñ no sit oīno irrōnabilis v3
nisi p legē. vel p̄stitutionē reprobef exp̄sse. vt. C. de suis et legi.
autē. oēs. de fur. aut. nauigia. in feu. d va. q con. li. eodē p to
tū scdm Host. hec sūt remittēda iudicis arbitrio qd cōsideratis
singulis circūstātijs uideat an tēdat ad noxā vel no vt nota. di
cto. §. qd sit. vñ scdm eū no v3 psuetudo qd dat ius pignozandi
auctozitate p̄ia cū possit gñare scādala nec qd delictoz p̄uitio
redicaf ad emēdas pecuniarias nec illa p quā interdicit qd ca
nonic^o no hēat vocē in capto usqz ad tps ut ipse ibi notat vide
licet in. §. si. §. si. qd ergo. mediā credo uerā cū sit p̄ bonū iustit

cie. de alijs uidelicet p̄ia et ultia no credo cū p̄sensu partū h
posset. C. de pigno. l. iij. cur no cōsuetudo. C. Itē regit bona
fides scdm Anno. in dicta rubrica qd p̄t ee uey in psuetudine
p quā ius acqrit ut dixi. in alia no in qd no agit nisi de cōsensu
ppli colligēdo. itē nec illa p quā ius acqrit singulari uel p̄ sin
gularē. de iure ciuili si excedat. xx. ānos sicut nec in corporali^o
vt plene dixi. C. de sū. l. i. C. Sed qd si maiore pte ppli tacere
aliq p̄stant no cōsentire. vt qd maior p̄ eos liget. ff. ad mu
nicip. qd maior. sed illa in necessarijs secus in volūtarijs extra d
cōstitu. capto cū oēs. et capto cū accessissent. et in capto dilecto
de offi. archi. qd uidet obstare. nā cōstabat de contradictione
exp̄ssa. ut p3 ibi cū dicit pacifica. Et facit lex cum de consuetu
dine. ff. eo. de publi. lege licitatio. §. cap. iūcto qd no. eo. titū.
lege si publicanus. §. i. in magna gl. §. si. itē exp̄ssif. et no. in sū
ma. uey est tñ qd si post p̄ditionē illā sequet et pacifica frequē
tia actū cū tps trāscursu posset itro ducēda. j. §. p. ex d̄ pre
scrip. c. auditis. uel dic qd maior p̄ ppli ligat minorē vt vt nota
ri in sū. §. qd. §. si. segtur. C. Itē dic qd si itro ducta consue
tudine et p̄scripta fieret p̄ semel uel bis uel pluries qd no ex hoc
rollit cōsuetudo. nisi tāta sequeret frequētia actū et tps cur
sus qd possit nouā inducere. ut nota. in spec. de prescrip. §. qd si
post. et C. eo. l. ij. ff. de re in. l. nemo alieno. §. i. ar. ff. de iti. ac.
q3 pua. l. i. §. si. C. Circa q̄rituz uidelicet modū agēdi sciēdū qd
q̄rituz consuetudo dat ius in re: q̄rituz est ita itro ducta ut uides
in aliq^o locis in quib^o cōpetit ius in re p̄mis de gñe vedito
ris facta obligatiōe emptori et cōsignatione p̄ci. et dñio feuda
li in re feudali p uasallū allegata. et tūc agi p̄t actione reali vt
confesso: si sit ius incorporale. itē dū dat ius ad rē uel ad dan
dū et tūc condi. ex cōsuetudine cū no sit cautū quo genere et ē.
ff. de cōdi. ex l. vnica. uel implozatur offm iudicis. ubi cōsue
tudo tribuit tale ius qd deberet de iur p̄ offm iudicis exp̄diri
ut alimentoz et similitū. Cauet tñ ps qd semp cōmoroet con
suetudinē in libello. qd cū sit in facto ponēda est et pbāda. et d
constitu. c. i. nisi esset notoria quo casu iudex d3 supplere extra
de consu. cū inter in fi. de testa. raynaldus. de reli. do. constitu
tus. C. Sed qd si quis agat p̄ditione ex cōsuetudine de eo qd
est iure scripto cautū. Ja. dicit qd non p̄cedit libellus cū cōdi.
sit subsidiaria sicut condi. ex lege. Et hac opī. vt tenere Anno
et. in. c. cū ecclia sutrina. de cau. pos. et pprie. sed tū potes dice
re p̄tra p̄ illud. c. extra de iusti. cū uenissent. C. de ve. iu. enu. l.
ij. §. sed si qd. et qd ma. ac. po. c. vt. C. de decurio. lege qbus. et
de testi. co. c. ceter. et facit. ff. de ac. et obligati. quoties. C. Cir
ca q̄ritū uidelicet modū pbādī querit. Primo an consuetudo
p̄bari debeat: no est dubiū qd sic. qd in scō est vt. §. dixi. sed for
te statuta et cōstitutiones no debēt p̄bari vel supior: consuli. et
de fide iſtru. c. pastoralis. et h nisi sit notoria. qd forte quotidiana.
ff. de preca. l. ente in fi. dic vt. §. i. pe. i materia notoria vt ni
si tēderet ad litis ordinatiōē quo casu iudex si dubitet d3 se sit
formare sūmatim. ff. ad exhibi. l. iij. §. sciēdū. et §. ibidē. et ita ser
uat curia laicalis. C. Sed qd si iudex se ita informauit sūmarie
nec iſcriptis rededit et p̄nūciat p̄ consuetudie et fuit appella
tū quid faciet iudex appellatiōis. Satis p̄ dici qd iudex appel
latiōis eodē mō se iſormet vt dixi iſi in mā notoria. Itē q̄rit p
quot testes pbabit. H3 dicit p̄ dnos. ff. d̄ testi. ubi numer^o. cur
riat tñ frācie. x. recipit et i turba. C. Sz qd dponēt: p̄ solutiōe b^o
repetas qd circa modos itro ducēdi dixi. Et si pducas ad pbā
dā psuetudinē tps cui^o no extet memoria dponet ita se uidisse
obsuari. quis tps: et a suis maiorib^o auduisse sic obsuatū. nec
uidisse nec auduisse quēquā qd at̄ uiderit obsuari. Vide. ff. de
pba. si arbiter. d̄ h. §. qd p nouale. e. ti. c. uenies. li. vi. C. Nec
credo qd sit necesse dponere qd casib^o neciter qd uiderit obs
uari. Nā leges qd allegāt psuetudinē h no dñt h3 tātūmō dicūt
fuisse sic obsuatū. Nec dicūt iter quos. et tñ hoc tāq̄ efficac. ad
decisionē adducūt. vt dicta lege si. C. ad. l. iul. maie. ibi cū dic
nō tpe. et ē. §. h. sig. c. sepe i. de. et in alijs iurib^o. §. allega. qd de
obseruātia loquūtur. q̄rituz tñ specificat. vt. ff. ad. l. iul. ma. lege
i questiōibus. C. Itē qd in tāto tpe no q̄ritur titulus. vt. d. c. i.
de prescrip. Si uero pducant sup cōsuetudine minori tēpore in
ducta: oportet qd deponāt tot et tales actus qd presumat scien
tia populi: et decursus ex quo presumatur animus et alia que ne
cessaria dixi ad cōsuetudinē itro ducēdam. §. in tertia parte. et

io hic vñ necesse q̄ specificet casus et personas iter q̄s h̄ viderūt
als nō possz ex eoz depositiōib̄ dephēdi q̄ sint sufficētes act̄
ad p̄sensuz p̄p̄si p̄sumēdū. **C** Si tñ illi q̄ p̄ducunt eēt sapien-
tes hoīes et scirēt qd est p̄suetudo et dicāt se nō recordari iter
q̄s p̄sonas viderūt obsuari. nec in qb̄ casib̄ satis eēt eoz de-
positiōes admittēde p̄ d̄cāz legē si. **C** ad lege iul. maie. cū alijs
q̄s p̄ p̄cor. allegant. ff. d̄ pe. p̄gnātis. **C** Quid si deponāt p̄sue-
tudine eē: vñ q̄ nō vñ testimoniū nā vidēt se pot̄ iudices cō-
stituire: q̄ testes. **I**psi. n. debēt depōere sup̄ actib̄ et explet̄.
et cursu t̄pis. et p̄ iudex ex h̄ discernet an sit p̄suetudo alias nō
vñ testimoniū. et ita no. **I**nno. ex̄ i fili de testi. c. cūz cām. uel dic
q̄ valeat eoz depositiō: si vlt̄r̄ nō fuerit iterrogati. **C** d̄ testi.
solā cū ibi notatis. Et idē si deponāt eē p̄suetudine et dicāt cāz
sufficēte deponēdo de frequētia actū et t̄pis trāscursu. et h̄ sa-
tis admittit **I**nno. in fili in d̄cō. c. et facit de testi. cogen. ceterz.
C Quid si sint plures q̄ deponūt de frequētia actū et t̄pis trāscursu
singulr̄ tñ: q̄ vñ vidēt vnū aliū aliū. **D**octo. iac. et pe. p̄nt
q̄ nō vñ testimoniū nec ob. qd notat. ff. d̄ testi. ob. carmē. §. si.
de acq̄ plu. arc. i sūma. d̄ p̄ba. si arbiter. q̄ ibi d̄ponūt circa vnū
scm̄. h̄ circa diuersa scdm̄ eos. ego. n. h̄ nō credo oēs. n. h̄ idu-
cunt ad p̄bādū p̄suetudine sic ibi ad p̄bādū p̄scriptionē. **E**n-
de ego admittēre tales depositiones in oī p̄suetudine et p̄ quā
ius acq̄rit et p̄ quā p̄stituit. **C** Circa sextū q̄ sint ei p̄tutes seu
vires. dicēdū q̄ multe nā p̄ eā q̄nqz ius cōstituit: q̄nqz acq̄rit
vt satis dixi p̄cedētib̄. **I**te p̄ eā derogat iuri scripto sup̄ quo
dic q̄ aut p̄suetudo p̄cedit. et ius subsequit. et tūc si cōdēs ius ip-
sam nō ignorat. q̄ forte gñalis. vel alias cōstat eā nō ignorare
p̄suetudo tollit. **C** d̄ testa. lege si. alias nō. ff. de sepul. vio. lege
iij. §. dūm̄ ex̄ d̄ p̄si. c. i. li. vi. nisi cōdēs ius exp̄sse eā reuocaret si
cut facit i multis locis ex̄ d̄ sepul. sup̄ cathedrā moy si in de. cū
p̄cor. **C** d̄ fur. aut. nauigia d̄ legi. here. aut. oēs. vbi ar̄ ius p̄ce-
dit: p̄suetudo subsequens tollit ip̄m. dū tñ sit rōnabilis vt. §. dixi
circa tertiā p̄tē. **N**ō tñ oīno sed p̄ticulariter in loco in quo ser-
uat et h̄ vult dicere lex. ij. **C** eo. ti. scōz **J**oā. **A**z. et gl. uel expo-
ne eā ut ex̄. eo. c. si. legif et no. de h̄ plene **H**ost. i sūma. §. si. nō
tñ teneas q̄ ibi scribit vsqz q̄qz. q̄ d̄cū caplm̄ h̄. corrigif in ali-
qb̄. **C** Sz q̄rit an p̄suetudo tollat legē h̄bi ḡra. **M**ū q̄ fuit au-
ditū in regno frācie q̄ adulter puniret pena iuris nunqd. si ho-
die accusat debet et poterit puniri pena ius. **D**octo. dicunt q̄
sic vñ scdm̄ eos de p̄suetudo nō tollit legē. nisi q̄n h̄z scm̄ implici-
tū vt q̄ adulter alia pena punit̄ sit. et hoc sequit̄ **H**ost. in d̄cō
§. h̄. nunqd ergo et iō reprobaf op̄io **B**ul. **C** de iudi. re nō no-
uā. **E**t pro eis facit. **C** de iure do. impe. lege si. sed ob. **C** de la.
li. tol. lege p̄ia. et de d̄dili. lege p̄ia. ff. de pu. iu. lege ordo. in
decre. di. iij. caplo. leges. h̄z intellige eas scdm̄ modificationez
p̄dictā vñ q̄ p̄ de p̄suetudine et scm̄ d̄riū. **Q**uidā autē distinguūt
aut lex ip̄erat et penā apponit. vt no. **J**oā. an. post h̄ost. extra d̄
trem. et pace. c. i. in nouella. et facit. j. de iniur. §. pena. j. p̄ quas
p̄so. §. p̄mū. j. de satisf. §. i. ff. ad legē rodi. d̄ actu. lege depre-
cario. **I**te p̄suetudo cōstituit ius et artat singulos etiā illos q̄ h̄
habēt p̄sensuz vt furiosos et pupillos. ff. de ad. tu. lege tuto: si
ue. §. luti. sed cōsuetudo laycoz nō ligat clericos. nec eccliaz
vt no. extra de cōssi. que in eccliaz et in sūma. dicto. §. si. h̄. sed
pone nisi eēt gñalis qua clerici et layci vterent vt no. **I**nno. ex-
tra eodē cū dilect̄. in fi. **S**ed an ligat fiscuz: vel d̄m̄ terre in q̄
cōsuetudo obtinet. nō vñ. cū lex inferioris nō liget superiōre. vt di-
xi. §. si. sed qd p̄ncipi. de hoc fuit q̄sitū in scō ducatus britanie.
Tamē pot̄ dici q̄ sic. nō. n. inferior ligat sed ius ex cōsuetudine
emnat. vt plene no. archi. in fili extra de rescrip. c. vt aiaz. li. vi.
et facit bñ. **C** de sui. lege m̄ifeste. ff. q̄ vi aut d̄. lege. iij. §. ple-
ne. h̄. et si lege ad municip. lege luti. §. si. de puil. cre. lege an-
tiocēsum. **A**ut liget extra territorium. **E**t qd vbi sūt diuerse.
Et qd si alijs h̄z possessiōes in vno loco et habitet alibi dic ple-
ne vt dixi. **C** de sūma trini. lege p̄ia. **A**n ar̄ cōsuetudo trahaf
ad cās similes. glo. dicūt q̄ sic vbi rō p̄suetudinis se extēdit. vt
no. **C** eo. lege p̄ia. ff. de legi. lege de qb̄. potes dicere q̄ p̄sue-
tudo nō extēdit ad casus determinatos a ius in eo q̄ exorbita-
ret a iure cōi. ff. eodē lege q̄ rōne. et h̄ nisi eēt maior rō dubitā-
di in casu ad quē trahif q̄ in casu cōsuetudinis. vt si eēt cōsue-
tudo q̄ b̄nitus possit impune interfici. et vulneret. vel si cōsue-
tudo excludat filiā a successiōe: et tractet an excludat ei⁹ liberos

ff. de ser. expor. lege cui p̄cō. i. fen. de suc. fen. in p̄n. h̄z ad casus
nō determinatos pot̄ extēdi dū tamē cōueniant in ratiōe vt di-
xi et sic itellige in fen. q̄ sit cā bene. amit. §. p̄dictis. h̄. sed q̄nā.
C Abi ergo casus determin. idus occurrit p̄io attendif cōsue-
tudo: si q̄ sit. **S**cōdo ius exp̄sum si sit. **T**ertio simile ius. **Q**uar-
to cōsuetudo. **Q**uinto si p̄missa deficiat cōsuetu. metropolitani.
Sexto locoz p̄p̄inquo. **S**eptio ciuitatis romane gradatim
descēdēdo sic itellige. l. de qb̄ extra de cēsi. sup̄ eo. de cog. sp̄.
sup̄ eo. **J**o. tñ alio mō dicit in. c. cōsuetudo. i. di.

Sed naturalia. **C** **J**uxta textū reassumit tra-
ctatū iuris nālis volēs d̄riaz
inter ius nāle et ciuile assignare. **C** **I**n fi. gl. magnē. sed tūc ob-
stat magis d̄ria. nec aliqd est solutū. **E**nde vt lat̄ videas: dic
q̄ ius nāle nō pot̄ tolli vt h̄. nec obstat d̄ria vñ d̄ sūitate et liber-
tate. q̄ de iure p̄meuo nō erat fuit. ff. de iusti. et iu. l. ex hoc iu-
re. et p̄ p̄ns ne libertas formalis. **E**nde p̄ rāto d̄m̄ oēs nasci li-
beri. q̄ nulli erāt sui. et sic nō mutat qd nō fuit. **I**te nec qd obij-
cif de vsucapi. q̄ cū rex d̄minia sint de iure gentiū. vt dicta. l.
cōstat qd ius illud nō loq̄ de iure p̄meuo. **I**te nec q̄ arguit de
cogna. q̄ de iure gentiū est. **E**l dic vt in gl. vñ q̄ nō tollit co-
gnatio sed ius succēdēdi. **S**ed tūc obstat qd d̄ de successiōe si-
lij. q̄ de iure nāli. in autē. de triē. et se. §. i. d̄ here. et fal. §. semp
ff. de bo. d̄. l. cū rō. sed exp̄oe ibi iure nāli. i. ratiōe naturali se-
cundū **J**a. vel dicas scdm̄ eū q̄ ius naturale nō pot̄ mutari in
sui totalitate sed in aliquo articulo sic. vel dic q̄ mutari nō pot̄
faciliter. mutat tñ si cut d̄. vñ iuris cōsentire nō pot̄. q̄ d̄if-
ficile ē. ff. de dolo leg. sed si ex dolo. §. i. de acq̄. pos. l. iij. §. pe.
de li. vni. l. i. h̄z eū. **E**l dic q̄ destrui nō pot̄ vt hic. sed pot̄ mo-
dificari et declarari vt hic et p̄ iudicibus adiuuari sicut vides in
matrimōio qd est de iure naturali supra de iu. na. in p̄n. et tamē
modificat ex causis et impedif et dirimif p̄ iura ciuilia et canoni-
ca. vt patet. j. de iur. **C** et ff. p̄ totū. **E**t idē de iure diuino qd
h̄z tolli nō possit cū lex inferior. et c. nihilominus tñ in singulari-
bus casibus modificat declarat et p̄f. h̄onibus alteraf extra d̄
cōner. cōiu. c. vez. et c. ex publico de spon. cōmissuz. xxx. q. iij.
qd deus. extra de biga. sup̄ q̄. d̄ d̄. c. ex p̄te. uel dic q̄ ius natu-
rale nō mutatur hoīum tñ cōstitutiones faciūt p̄inde h̄re ac si
eēt mutati et p̄z. ff. de vsufri. ea. re. que vsu. cōsu. le. ij. **C** **A**un-
quid ergo p̄nceps pot̄ tollere ius p̄tis glo. dicūt q̄ sic. q̄tū ad
act. sed nō q̄tū ad d̄minia vt no. **C** de p̄. impato. offe. l. quo-
tiens. extra. de cōssi. que in eccliaz. p̄ innocē. tu dic q̄ imo ex
cā tollit d̄minū. ff. de rei uendi. l. itē si verberati. §. ij. d̄ enic.
lutius. **C** de sa. san. ec. iubem. de quadri. p̄scrip. bene a zeno-
ne **L**auetū q̄ p̄nceps p̄ rescriptū nō uidet uelle tollere ius vel
d̄minū. nisi fiat mentio de iure partis. ff. negd in lo. pu. l. ij.
§. si q̄s a p̄ncipe. extra de deci. c. dudū. sed si fiat mentio et d̄ iu-
re partis tunc tollit etiā per uerba gñalia si rescriptū non possz
in altera opari. ff. de bo. li. l. etiā. §. i. extra de dona. cū dilect̄
p̄ **I**nno. restringitū debēt uerba gñalia quātū potest fieri nec
p̄iudicēt alijs dūz tamē nō fiat eis ius. vt no. extra de cōsuetu.
cū oliz. **C** **Q**uid si rescribat i possessiōio: dic idē qd in d̄no. **C**
unde vi. l. iij. extra de pui. c. dudū. et ibi p̄ **I**nno. dico ergo q̄
p̄nceps ex cā possit tollere d̄minū. dum tamē faciat ex certa
sciētia et ita intellige. l. quotiens et apparet de bo. dam. **C** et ff. et
in oibus iuribus penas p̄fiscationū et cōmissionū iponētib̄. et
semp̄ ē cā p̄sumēda. **L**auetū tñ d̄ p̄scia et forte sciēs et recipiens
si h̄ret iustū titulū quo ad deū: nisi subesset cā h̄a et iusta. et p̄-
nceps male iformar̄ d̄z reuocare scā iformatiōe. ff. de iu. anu. l.
diu. d̄ na. resti. l. fi. **S**z an p̄uilegiū p̄ ipsum seu p̄ decessores cō-
cessum possit reuocare. nō vñ. et maxime si sit alijs ius q̄sitū. nisi
ex causa. ut dixi. **E**t ita no. **H**ost. in sūma d̄ pui. §. qualiter. h̄.
sed qd si ille. **E**t in spec. de istru. edi. §. nūc aut̄ h̄. qd si impa-
tor. **E**t sic itellige. **C** d̄ iter di. et relega. l. iussio. imo forte si pos-
set et cū cā si dedisset nō subiecto vel saltē oporteret cām p̄bari
extra de iudi. nouit p̄ inno. et **H**ost. h̄z iuri q̄redo p̄iudicari pot̄
et sine cā. et rescriptū per qd p̄iudicat iuri q̄redo q̄uis nō pbe-
tur ex certa scia p̄cessum valet. vt no. **H**ost. in sūma q̄ si. sint le.
§. qualiter. h̄. p̄ specialē. **H**ro quo. **C** de pag. l. pactū cū cura-
tore. cū sua gl. ff. de iniur. sed si vñ. §. i. et. **C** d̄ repu. here. l. fi.
et h̄ eo i quo p̄uilegiū se extēdit et nō i alio vt in filio l̄tato p̄ re-
scriptū cui⁹ p̄uilegiū nō extēdit ad successiōne alioz nec p̄iudic

cas aſſuſſurſus ſ autē. q. mo. na. eſſi. ſui. §. ſiliū. Sed an pnceps poſſit p reſcriptū tollere q̄rtā iure nature debitā. dy. t3 q̄ ſic. extra de re. iur. c. iura ſanguinis. z p̄ extra de teſta. raynaci.
C Itē no. q̄ pnceps nō p̄t p̄cipere aliqd oino irōnale. vt ſi in hibeat ne iuaſus ſe d̄ſendat ut p̄ ex d̄ ſen. z re iudī. paſtoralis nec ē ei obediēdū ſi p̄ſtat notoriē vt notat Inno. ex d̄ ſen. ex. c. inq̄ſitiōi. vii. dī. que ſ mores. xxxij. q. vij. flagitia. In dubio tñ nemini ſz de hoc iudicare vt ibi no. **C** Itē no. q̄ pnceps nō v̄ del tollere p̄ſuetudinē p reſcriptū niſi de ea faciat mētionē ex de p̄ſtitu. l3. li. vi. de eo q̄ mit. i. poſ. c. cū veniſſent. §. ſi. **C** Illō ſt nota q̄ pnceps p̄dendo leges vel faciēdo ſtatuta iniuā cōtra iuſticiā i opp̄ſiōe ppli peccat. vel cōdendo ius iniuū **I** ſcribiſ iſape. x. ve q̄ cōdunt leges iniuā et ſcribētes iniuſticiā ſcripſerūt vt opp̄merent zc. z de hoc hoſt. extra de cenſi. §. ex quibus. z. §. q̄ pena. ver. qd de cōdentibus leges.

O mne autem. **C** Juxta textū. nam paruz. zc. facit. ff. de iure co. l. quidam re ferunt. de le. ij. l. non oportet.

De iure personarum. Rubrica.

Continua per notata. s. e. ti. i. in fi. gl. fi.

Umma diuifio. **C** In fi. p̄me gl. nam nulla

brenuio: illa q̄ i duo mēbra diuidit. ff. de cōdi. in de. l. in ſūma de eo qd certo loco. l. q̄ ſi ephēſi §. ſi. **C** In gl. ſz pone. dicas q̄ pluraſte reſolui tur i ſingulare: vbi nō pōt remanere i p̄p̄ia ſignificatiōe qn ſe querēſ iniuū vel iconueniēs. alias nō reſoluiſ. vt legibus alle gatis hic ide. **C** Itē ſingulare i pluraſte: qm̄ nomē ē collectiuū vt. l. i. v̄ſu alle. i. gl. vel rōnis pitas ſeu p̄nexas h̄ iducat. de le. iij. l. ſi cui lana alias nō. ff. de h̄. ſig. l. ſuus. Sz v̄ ſm̄ ia. z **P**e. q̄ ſolutio gl. nō ſit h̄ ad h̄itatē diſiunctiue oz q̄ altera pars ſit h̄a. vt. l. ſz is q̄ ducēta. §. v̄trū. ff. de re. du. de h̄bo. ob. ſi q̄ ſi puleſ. Si ergo ponas hic alterā veram. vt ois hō eſt liber. alia erit falſa ois hō ē ſuus. p̄ſtat aut q̄ illa nō eſt h̄a ois hō ē liber. z ſic v̄ſ q̄ alia ſit vera. ois hō eſt ſeruus: q̄ ē manifeſte falſa. Ad hoc dicas q̄ vbi diſiunctiua h̄z diuerſa p̄dicata tūc p̄cedit argu mentū ac ſi eēt diſiunctiua. iſta h̄ba ſunt iac. q̄ vident̄ correcta vel vitio reportatoſ. vel ſcriptoſ. **C** In dic q̄ ille. §. ſi p̄bat q̄ in diſiunctiua oporteat alteraz eſſe verā ſed dicit q̄ ſufficit ad hoc q̄ ſtipuſto cōmittat vel legatum debeat q̄ altera ſit h̄a. q̄ valde ſūt diuerſa. nec hic de hoc agit: ſz de diuiſiōe artis i qua q̄libet vera eſt. vnde vbi verbū aut pōſit a lege z p̄ modū artis ponit verz z p̄ſiderat diſtincte z diſiunctiue z verificat i vtroqz mēbro. ff. de au. z ar. le. l. q̄ntus. z. l. ticie. dū tñ verificari poſ ſit. aſs nō. ff. de fideiuf. vbi cūqz iuncta lege valerē. d̄ p̄to. ſi. Et p̄ hec q̄ notatur in gl. iac. dicit q̄ pōt determinari q̄ſtio de illis q̄ dederūt bona ſua ecclie poſt mortē eoz q̄ altero de cedeſte ec cleſia recipit bona de cedeſtis non ſup ſtitis q̄ pluraſte reſoluiſ in ſingulare. z p̄ hoſtiē. p̄bat glo. ff. ad treb. l. lutius. §. gayo. **S**pe. videt̄ tenere p̄trariū in ti. de loca. z cōduc. §. nūc aliqua h̄. l. ix. p̄ quo. ff. de v̄ſu. le. l. codicillis. **C** de ipu. z ali. ſub. l. p. ff. de vulg. q̄ duo. **P**ro quo facit p̄ctio quā. s. poſui. q̄ pluraſte nō reſoluiſ i ſingulare vbi p̄t remanere i p̄p̄ia ſignificatiōe z §. gatio. z. s. cū ita d. l. heredes. e. ti. loquunt̄ i fidei cōmiſſaria ſubſtitutiōe. i. q̄ v̄ſ electa vniūſcuſqz fidei. ff. ad. l. ſal. p̄. §. ſi. ſec̄ i directa. z vbi cūqz h̄ba directa p̄ferūt vt i d̄ſis. **E**l p̄ores dicere q̄ vbi mulier erat ſueceſſura marito ex p̄cō: v̄ſ donatōe vel aſs: obſceat v̄ſtia opio. q̄ nō p̄ſumit̄ ſe p̄ poſuiſſe: ſicut nec p̄ ſiliū vt. d. l. p. ſic. n. paciſcēdo v̄ſ reſuare ius ſuū. ff. d̄ h̄. ob. ſi iſta ſtip. §. ḡriſogon aſs p̄ia v̄z opio iac. p. §. gayo. cū p̄cor.

Serultus est constitutio. **C** Sup

textu ibi p̄ſtitutio. Sz ob. j. h̄. aut iure. Sz dic q̄ p̄dicta iuentio fuit d̄ iu regē. vt hic. ciuile tñ in multis addit̄ p̄uidet̄ z declarat. vt dixi i ſili. s. ti. i. §. ſed z nāſia. **C** **L**ōtra nāz. **N**o. q̄ ſeruitus eſt p̄na turā q̄ oēs eē deberem̄ pares. cū ab eo dē p̄geniti z t̄ſducti. z q̄ ad deū n̄ ē d̄ſia i ter libos z ſuos. i aut. d̄ mōa. §. hic nobis eē. d̄ cōiu. ſer. c. i. l. q. i. ſi ergo ſacra. qd male aduertūt qdā d̄ſi q̄ ſue nature imemores ſuos tractāt vt aſalia z eos in mēſa vel aſs recipe de d̄ſignant̄. **C** In gl. ſz qd. ibi ſtatū libero. z. l. ſtatū libera. de h̄. ſig. l. cedere. **C** de fidei cō. lib. l. cū libertatē. q̄ ſuis

quo ad aliq̄ h̄eāt p̄ libero. vt. ff. de qd. l. ſtatū liber. de pe. mo di. §. ſi. **C** In eadē gl. cū allegat. l. quēadmodū hec ē h̄a ſine dubio q̄ liberi ſūt. z ē exp̄ſſum ex de iudī. c. ij. z dic̄ pleni in. d. l. ue d̄iuti ſz ſi credo q̄ poſſint teſtari i ter extraneos: cū nō poſ ſint alienare. **C** i. q̄b̄ cauſis co. d̄ſios accu. poſ. l. ſi. z d̄ādo vel legādo eīneo in teſtō: cēſet alienare. ff. d. l. ij. l. codicil. §. in re. de h̄. ob. ſi ita q̄s. §. ea lege. ſz i ter ſuos p̄nt teſtari. z ita nota. in d. l. ſi. z ē ſite i feu. de ſuc. feu. i p̄n. d̄ hereti. cognouim̄. d̄ ſcef. nup. ſi q̄s. z no. i ſpe. d̄ iſtru. edi. §. cōp̄ēdioſe h̄. qd ſi ſcripto z h̄. ſz qd. **A**n at poſſint eē teſtes i iudicio gl. q̄ ſic. **C** d̄ ſef. auē. ſi ſu. z p̄ h̄ v̄ſ q̄ poſſint eē d̄ oēs i iudicio p̄ter q̄ d̄ſis. z h̄ ſup ponit ſatis. d. l. ſi. z v̄ſ m̄iz q̄ d̄ſis d̄ peculio teneat: cū ipi poſ ſint eē i iudicio. z tñ gl. d̄ſit. q̄ d̄ſis eoz tenet d̄ peculio in. d. l. ne d̄iuti. z. l. ſi. Sz potes dicere q̄ ipi aſcripticij p̄ueniunt z ſit executio d̄ d̄ſim i peculio ad iſtar mōachi vt. **C** d̄ epi. z de. aut. cā. **C** In eadē gl. ibi liberi ſūt. q̄ ſuis mōachat̄ diſtinctio: dica tur ſuit̄ q̄ ſuit̄ ſecularis. l. iij. dī. mltos. **C** Itē i eadē gl. cū di cit. §. cogitādū qd ē verz cū ſupioris l̄nīa aſs ſi. ut i ſpec. e. ti. §. i. h̄. itē excipit. z h̄. itē ē ſu. **C** In gl. i quo ſcō ibi cū alleg. l. ſi miſteriū. nec h̄ ē correctū hodie p. §. ſi. j. ex q̄ cau. ma. q̄ loq̄ i v̄ſtia volūtate. vt ibi no. **C** In gl. ibi cū dic̄ qd. ad li. p̄cla. ſi l3. l. i. ſz q̄o p̄ciū p̄cipat cū totuz acq̄rit d̄ſio. j. p̄ q̄s p̄ſo. **R**ūder iac. q̄ p̄cipat fictōe v̄ſ aūq̄ ſit h̄e ſu. ar. p̄ eo. ff. d̄ le. i. l. ſi p̄ morte. z v̄ſ. ff. d̄ ſta. ho. l. z ſuoꝝ. **C** Itē i h̄. c. gl. iac. v̄ſ dicē q̄ poſſint reuocaf̄ cū. ff. de. li. ca. l. iij. v̄ſ p̄t dici q̄ p̄ſon̄ h̄z maī ius i libero: q̄ p̄ i ſilio. qd p̄z q̄ p̄ſon̄ oīa aliēata i ſui fraudē reuocat p̄ nō. ff. d̄ obſe. p̄ſo. p̄ſtan. l. ij. ſi qd i frau. pa. l. i. z. ij. **P**e. d̄ bel. p̄ti. v̄ſ uelle q̄ de eq̄tate poſſint reuocaf̄ p̄ leges p̄ dictas opi. gl. p̄ualet d̄ iur. ſatis tñ poſſz p̄cedi q̄ ſi cognati ve lunt reſtituere p̄ciū q̄ poſſint reuocare ar. **C** de pa. q̄ ſi. d̄ſ. l. ij. ff. d̄ p̄u. cre. l. i. i. ſi ſeu. ſi d̄ ſeu. p̄tro. ſue. c. titi. **C** d̄ cō. ſer. ma. l. j. d̄ capri. l. ſi. **C** Itē an h̄ q̄ h̄ gl. d̄ſit regran̄ i alijs cōditōibus hoīuz p̄ſtituē d̄ſi: ſi c̄ i aſcripticij. cēſitis. z colōis. z alijs p̄ditōi b̄ q̄ plures ſūt. vt no. **C** d̄ agri. z cē. i rub. **D**ic q̄ ſi imo tales ſi unt p̄ pactū: ſi cū ſcriptura ſe obligēt z hoc cōſtet. ſcriptura ta mē ſola nō p̄obaret niſi adminiculetur. veluti curſu temporis vel ſecūda p̄ſſione in actis facta. vel ſi fecit uel permisit ſe t̄ſ q̄ talem aſcribi in libris publicis cenſualibus. ut hic patet. **C** de agri. z cē. l. cū ſcim̄. l. l̄itib̄. nec ſi ſcriptura admicularet̄ te ſtib̄ q̄ cū ea deponerēt nedū de p̄ſſiōe ſz et de p̄ſtitutiōe cōdi tiōis ſufficeret niſi eēt p̄ſis t̄ſcurſus. vt ibi nota. i gl. quo acce dēte. nec ſolū t̄ſ ſufficit: niſi titulus ſuppōat. e. ti. cū ſatis. §. i. z ibi no. z vide pleni i ſūma hoſt. d̄ na. ex li. v̄ſ. §. ex q̄b̄ cau. i caſu tñ efficiſ colon̄ iuitus. **C** d̄ mēd. va. l. i. Sz illa ē correcta vt ibi no. Sz an q̄s poſſit ſe hoīez ligiū alteri p̄ſtituere ſolo pa cto. **S**pe. diſputat z t3 q̄ ſic p. c. gr̄adi. ex de ſupplē. ne. p̄la. li. vi. ibi cū ad nos acceſſerit zc. **C** de decu. z. l. ſi quos ſpōta. qz nō tātū iſtingit̄ libertas ſicut p̄ ſuitutem. z iō ſolo pacto p̄t ob ligari et niſa alia cā adiecta. z h̄ ipe diſputat z t3 i. d̄ ſeu. h̄. i. z h̄. q̄rto q̄rif. v̄ſ ibi plene. Sz an p̄ curſuz t̄ſis p̄beſ ius d̄ſi ſic q̄ ſi vaſallus z p̄ deceſſores ſui homagiū p. xxx. ānos fecerit q̄ p̄petuo faceſ teneant̄. ſpe. v̄ſ diſtinguere an vaſal. puocet de poſſeſſiōe homagij libertatē an eſ ſicut de ſuo d̄ſ. **C** de li. cō l. libēs. §. ſi. cū dic̄ q̄ p̄ſcriptio. xxx. āno. ſuffic̄ ſi t̄ſ. v̄ſ. x. v̄ſ. xx. ſi titulus ſuppōat p. l. cū de i re h̄ſo. ff. de v̄ſuris. z. d. ti. h̄. q̄rif h̄ſar̄ v̄ſ p̄ceder̄ et d̄ iur̄ ſen. vt i feu. ſi d̄ ſeu. p̄tro. ſue. c. ſi q̄s d̄ p̄ſue. recti feu. c. i. **I**tē dic q̄ ſūt alij modi ſuitutē iſtroducēdi. vt. **C** q. ad li. p̄cla. ſi li. l. ij. ex d̄ iude. ita quozū d̄ā. z. c. ad abo lēdā. **C** Itē alī modus ſatis eī ne. q̄ q̄libet gēit̄ ab ep̄o v̄ſqz ad ſub d̄ſconū ē ſū ecclie. vt. xv. q. vlt. cū m̄tre. **D**e mē quoz eēt hodie ſui q̄ i multis locis z puicijs d̄ſiant̄. canōiſte d̄ſit q̄ ſuit̄ iſcepit ab ebrietate. xxxv. di. ſexto. exp̄ōe ibi ſnit̄. i. ſuitiū. nō at loq̄ ibi d̄ ſuitute q̄ ius p̄ſtituit̄ i p̄ſona de q̄ h̄ aſs ob. bu icter. z de h̄ notat̄. ff. d̄ his q̄ ſūt ſui vel aliēi iu. l. i. **C** Sz qd d̄v ces d̄ eo q̄ locauit opas ſuas i p̄petuum. **E**idēſ q̄ ſi valeat lo catio. q̄ ſic puareſ libertate z ſuit̄ i d̄ducereſ q̄ ſi p̄t fieri niſi cer tis mōis vt h̄ ſatis appet z d̄ſi ē z h̄ tēuit gl. **C** d̄ li. cā. l. p̄ cer ti. Sz ſi notauit d̄ v̄ſufr. antiq̄tas. j. de v̄ſufr. §. neti. ff. de v̄ſufr. l. imo. **D**octo. p̄ſueuerit diſtingueſe an ſit electa i d̄ſtria vel nō. **P**̄ſo caſu d̄ſit nō valere. **S**cōo ſic. **E**l dic q̄ v̄ſ locatio in diſtincte. z poterit ſeruire per ſubſtitutū etiaz illo caſu quo eſ

set electa industria ne impediatur libertas. sz si locasset vsqz ad certu tps tuc no possit serui p substitutu vt. ff. d. opi. no. nu. l. stip. s. siue. z hac tenet spe. i. ti. d. loca. s. ppter s. quid figs. Sz legatu sic relictu no valeret vt conditione teneret implere. ff. d. pdi. z d. l. ticio. s. ticij. Sz qd figs se obligauit ad carcerem vel ad tenendu ostagia. Non videt valere p pmissa pferitiz p debito pecuniario. C. de act. z ob. l. obes. sz potes dicere. Sz et maxime quando iurauit. ff. de iu. fisci. diuus. xxiij. q. viij. c. f. si tñ sit clericus no pt ob hoc detineri iurauit sine nota excoicatio nis. ex diureiu. ex rescripto dic vt ibi i. tex. z gl. z p inn. z do.

In seruorum. C. Super tex. cum dicit differētia. hoc veru hodie. olim sec. C. de nu. iu. gri. l. j. Itē in glo. qd a ibi cuz dicit duo ratu vide licet de illo qui secum erat. Itē de illo q mau se poterat adiu uare. Itē de illo q voce. Itē i eadē gl. ibi cū dicit dic ergo q iij. sunt immo multe vt dixi. s. pximo. s.

De ingenuis. Rubrica.

Rubrica se ipsaz cōtinuat euidenter.

Ingenuus. C. Super tex. sup ver bo ingenuo quāqz nre perit qz liber nascitur ex duob' suis. vt. C. d. fideicō. liber. l. cū secūdu Jac. C. Itē i alio cāu ff. d. fideicō. l. l. cū do. s. appet. z. l. figs roga

tus. Itē sup sbo vulgo. pceptus qd sit dic. ff. d. sta. bo. l. vul go. C. In fi. gl. qz ventris stat' zc. z hoc itellige quo ad pditō nes quo ad honores z originē semper sequit patrem. ff. d. sta. bo. cū legitime. ad municip. l. j. dum tñ sint d legitio mfirmo/ nio pcreati. ff. d. sta. bo. l. lex nāe. z iō filius picardi ex mfe gal/ lica dz sequi nationē picardozū secūdu Jac. z facit. ff. d. decu. l. ij. s. i filijs. C. d. decu. l. exemplo. z caue qz non oz i filio colo ni. vel inquilini sed in filio ascripticij sic vt notat. C. d. agrico. cū satis. s. fi. z. l. fi. z. ti.

Sufficit. C. Ppo. ff. d. sta. bo. l. paulus nō dicit vbi ispicat tempus conceptionis. sz ibi agit d nouo statu querēdo. hic de nali iure z pmeuo retinēdo qd ē fa uorabilius scdm iac. z qz res d facili zc. ff. d. pac. sz si vn'. s. qz z i spē. C. Sup sbo calamitas. no. qz macula parētū nō dz no cere filijs. verū est natis ante. sed natis p' sic. C. d. li. z eoz. l. l. ij. ff. de sena. l. emancipatū. ff. d. decu. l. ij. s. in filijs. Sz si auus vi uir macula pris nō nocet vt. d. l. emācipatū. ff. d. iter dic. z rele. l. iij. dū tñ nascant i uita ani. ff. vñ cog. l. iij. vel cōcepti sint. vt h z ibi. z facit qz filij dānari nō sint nobiles si p' damnationem generent vt. d. l. emancipatū. ff. de excu. tut. l. sz z milites. s. Qui numero. sz quo ad deū peccata parentū nō obsunt nisi si lijeozū iniusticia p'osequerētur: vt pz i anten. vt oēs ob. iudi. puin. circa pmā colūnā. sz cū res debeat denomiari a pncipav liori z ipsuz seq. vt. l. qritur. ff. de sta. bo. z semen hoīs sit pnci pali' i generatōe. cur magis cōditionez mris qz patris ptul se gntur. Ptererea. qz libertas sit res fauorabilissima: cur nō se gntur patrē que seq magis esset fauorabile. videlz liberū. Po test dici qz cū part' coagulet z reuiuiscat z creat imfe qz mfez seqtur ad istar arborū que coagulascūt i terra. ff. d. acq. re. do. adeo in fi. de re. di. l. si titius.

Cum autem. C. In gl. igēuitati ibi cū dicit ni si diceret: hoc nō v' verū: vñ d tales scripture nō plene pbant. z maxime iter alias psonas. vt no. ff. de excu. tu. l. ij. s. etas z facit qd notat. C. de contrabē. z com. stip. l. optimā. sz pbat cū alijs. z facit qd notat. C. d. lib. cā. l. nec obmissa. ff. de sta. bo. l. imperator. Et facit is. s. scōz iac. qz i habēdo treugā nō psumat diffidatio nisi p' sisset. ipe tñ t'z. qz cū treuga nō possi t eē sine diffidatōe tacite v' diffi datio p' rpiis lapsuz ar. ff. d. procura. l. ad rē z. l. ad legatū. Et hlogtur i actu qui depēdet nec fieri pōt simplici volūrate. ff. d. li. cā. l. nec si volēs. meli' faceret p eo. ff. de acq. be. l. illd cuz cōcor. ff. de repu. l. iul. By. tamē tenet cōtra p. l. d. pdi. z d mō. cū tale. s. fi. z ibi no. Nec opi. iac. v' melior. treuge eni nō sp h unt ad tollēdaz guerrā: imo qūqz ne incipiant z ex treugis vi demus duriozem guerrā quandoqz isurgere: z si p' sideres be ne vix p' sit iniri treuge qn fiat mētio aliq' de guerra seu d' bato Itē facit is. s. qz qd petēdo absolutionē nō videat cōfiteri se excoicatu p quo. C. de ingenuis. l. ij. qz buic cōcor. z hac partez

tenet Innocē. ex de or. cog. cū dilectus. s. l. z Spe. ti. d. pro/ ba. s. fi. s. G. cōtra ex de elec. c. venerabile sup. sbo postula uit. z ibi idē Hosti. p qb' dca. l. iul. d. repu. hēf. z bñfacit. ff. d. iuf au. anu. l. ij. C. Pōt dici qz si petat absolutōez pure z sim pliciter qz sit sbo opi. Ver. si cōditionaliter: puta si i aliquo sit ligat' tuc opi. inno. v. z potes iducere qd notat By. i fili i mō excipēdi ex d re. iu. c. nullus li. vj. z caue qz si obest m' amissio d scō. vt h of. Tñ credo qz m' amissus redeat i statu quo erat nā si an erat i possessiōe fuitur: ita z nūc. ar. l. j. ff. d. nata. resti. C. de inge. l. pe.

De libertinis. Rubrica.

Libertini sunt. C. In. s. f. i. gl. j. drectio. ibi cū di/ cit absurdū. ff. d. acq. re. do. lege. traditō. C. Itē i fi. e. gl. hēc solu. nō ē bōa qz multiplicat icōnētes

f. qz qd dat qd nō hz. vñ dic qz regla d se sba ē. nemo dat qd nō hz sz bñ verū ē qz dat aliter qz hz vt appet i. l. qd nostrū in. s. f. h allegato creditor nō trāfert dñuz. sz lex. vñ h domin' nō dat su/ am libertatē sz remittit sūtutez z ex hoc causat libertas vt. ff. d. serui. v. pte. si edes. s. libertas. sic si remitto tibi. x. qz debes ego libero te. nā remittere ē dare z sic dare dicitur. ff. d. cōdic. cā. da. l. si mulier secūdu doc. Nec ob. j. s. iōqz vbi d' qz eadē libertatē zc. qz dicit eadē qua ipse z alij vtūtur. vel dic qzuis nō sit eadē numero tamē ē eadē specie.

Multis. C. In gl. z i boc i fi. z h verū vt valeat z iter uiuos sz valet vt ex vltia volūtae. vt ibi no. Tel dic veri' vt i hac gl. qz nō valeat vt ex vltia volūrate scdm doc. C. In gl. j. notabant i fi. h nulla. l. pbat scdm Jac. tñ bñ facit. C. d. la. li. toll. s. illd z qz h dicitur faciunt d illos qz faciūt se milites i mortis articulo. ff. de ma. tel. l. fi. de vsuf. l. titio cuz moreret. C. In gl. ex quo ptingit. i fi. Et dic qz ibi loqz vbi re mistius p' onat'. C. d. bo. li. l. fi. alias nil v' corrigi. imo oia iu ra antiqua seruātur. C. d. li. z eoz liber. si m' amissus scōz doc. C. In gl. qz nō habem' i fi. sz nō v' valere talis ipositio liber tat' vt. ff. d. ma. tel. l. si ali' i auctētiēz d mō achis. s. j. i aurtēca d nup. s. si vero ab initio.

Qui z ex qb' causis manumittere nō pnt. Rubrica.

Non tamen. C. In gl. scilz vt noce/ at i fi. Sz ob. ff. d. s' bē.

ēpt. si sciēs i fi. dic sec' i libertate qz i alijs. qz diffi cill' reuocat. j. s. semel scōz iac. ff. d. mō. si ex cā. C. In gl. scilz vnuz in fi. z ē rō pplexitas ptingēs ex testatois volūtae z si plures noiet pus noiat' erit h' s. ff. d. hē. isti. qz sol uendo. qz a q. figs habēs. si tamē aliq' alia cā ipediret illa cā nō tollit per. l. eliescētā. ff. de hē. isti. si ho. z dca. l. j. C. de ser. h' d' i. isti. l. j. z facit qz si dispēset cū illegitio sup natalib' qz nō videat dispēsatū s' alio ipediūto si qz sit vt qz forte mior. ar. ff. d. ius vo. l. libertū. C. In gl. no. qz pdest paupras i fi. alias qz fauet in fi. Dicit iac. qz aut tractat d fide adhibēda: tuc ob est. magis enim credif dūiti qz paupi ceteris parib'. i autē. de testi. cir. pn. ff. d. testi. l. iij. s. j. Aut d honore adipiscēdo: z tuc idē ceteris parib'. C. d. decu. l. ad subeūdā. ff. d. mu. z bono. l. rescripto. s. j. Aut tractat d dōatōe faciēda z tē magis paupi qz dūiti. C. d. epif. z de. l. figs ad dclinādā. s. pē. scōz ia. d' ra. Qd itellige si def cā pietatis. sec' si cā honoris. ff. d. lē. j. si ser uos pluriū. s. fi. aut tractat d remissioe: z tē aut pene corpali vel pecuniarie pmo cāu nō pdest. ff. d. incē. rui. nau. pedi'. C. d. sūma tri. l. iij. ff. d. iu. oium iu. figs id qd d mino. l. qd si mior. s. si hu'. d. pe. l. j. s. gñaliter alias pdest. ff. d. offi. p. l. illicitas. s. pe. C. de mō. mulc. l. eas. aut d remis. satidatōis: z tuc pdest C. d. ass. tol. l. j. s. h pcul. ff. si cui plus qz per. l. fal. cū nō facile C. d. epif. co. au. l. d creationib'. d cura. fu. l. fi. s. si ho talis. idē quo ad excusatōez munerū isfra de excu. tu. s. sz z ppter paup tatē. secūdu Ja. C. Et no. qz beatissima res ē paupral volūta ria: z qui cū pauprate bñ puenit diues ē scōz Seneca z ē cū le ta secūdu eū secūra. nō sollicita. nō litigiosa ad oē bonū expe dita. Laue tamē qz possessio nō facit pauperē nec diuitē sz cu piduz. C. In tex. iuria. Interest eni defūctorū h' dē h' re. ff. d. iterro. ac. l. z qz. C. Idem qz iure. s. dixit qn isstituūt cū liber tate hic sine. C. In tex. cū nō est verisimile. C. No. qz cū cōce dit aliqd z illud sine quo stare nō pōt videt cōcessuz scdm ia

cobū. p quo facit. ff. de reg. iur. l. qdaz. ff. d. excu. tu. l. idē vlp. z p hoc vñ posse dici z si pnceps cōmittat iurisdictionē alicui nō capaci sciēs ipm eē talē: q vñ ipm habilitare vt si cōmittat mo- nacho z h tenet Immo. eē de pūile. c. cū oli. z eē de rescrip. c. z si pncipa. l. de. Ar. z eē de rescrip. c. statutū sup p. audiant eē. vel si epus pferat bñficiū illi cū quo poterat dispēfare. q pferē do dispēfasse videat tacite. eē de si. pby. veniēs de cleri. cōing. c. diuersis. qdē verū si appet p aliqz cōiecturas d aīo pferētis eū dispēfare velle. vt q: an factus fuerat pmo de dispēfado. aīo nō fm Spe. ti. de leg. s. q̄liter. ij. qbus z p. dicit. Eane tñ qz nunq̄ cum indigno videt dispēfari nisi exp̄sse fiat. z sic pmissa procedūt vbi psona nō est indigna. sed aliq̄ est defectus sine ei⁹ vitio pueniēs. z sic itellige quod scribit dicto. s. ver. nunquid ergo z si plures modos tacite dispēfatiōis videre volueris. dic vt in spec. sen. s. vt aut. p. postremo. z se.

In fraudem. In glo. hic diligēter i si. dic ple- ne. ibi qz iter viuos regit p̄siliuz z euētus: i vltima volūtate nō nisi i directa libertate. vt. ff. si qz i frau. pa. l. j. de pba. p̄onus s; ob. ff. de ioffi. testō. l. sinaut vbi nō p̄unt fideicom. sed directe Jac. oppo. z non soluit. Sed dic qz ibi iō directe p̄erūt qz nō p̄nt deberi nisi ex testō qd rup- ptū ē s; fideicō. p̄nt etiā ab intestato deberi. C. de fideicō. eam quā. ff. de leg. iij. l. i. s. fi. z iō si directe remanerent eēt ibi abso- nū non sic de fideicō. h aut alia rō reformat pactū vt ibi nota. **In glo. r̄idet i si. s; ibi d̄ qz scire debēt s; nō seqtur qz pp h sciat semp. z iō dicit spe. d̄ d̄of. dicit vt dicit qz hic loq̄ i mer- catorib⁹ q nō h̄nt res d̄terminatas. ibi i alijs q h̄nt possessiōes vel ibi de valore p̄nti. h de futuro iō hic dicit sperāt. **Et fac** is. s. qz ille q v̄didit rē z fuit deceptus vltra mediam iusti p̄cij ignorans valōrē nō teneat p̄bare ignoratiā ad finē qz possint gaudere bñficiū illi⁹ legis. rē maioris. C. de rescin. ven. q nō h; locū vbi sciēs valōrē rei v̄didit minus. nec lex. qz ob. qz loq- tur qñ fuit i modico d̄ceptus nō aut qñ vltra medietatē iusti p̄ cij: vt ibi apparet qd est notabile:**

Eadem lege. In glo. sufficit in si. i actib⁹ qb⁹ fauor ampliat cōput. i do de mo- mēto ad momētū. alias dies icepta h̄ p completa si fauor ex hoc ampliat hoc itellige. ff. de mino. l. iij. s. mior d̄ vaca. mu. l. iij. de vsucap. l. i vsucap. z hoc i tpe p ius p̄stituto secus forte si ab hoīe cōditōaliter. ff. de p. sig. iter illā. de cōdi. z de. si in annos. de le. i. si cui. annus aut iceptus nō h̄ p cōpleto. ff. de p̄di. z de. nō putabā nisi in casibus sp̄alibus. ff. de mune. z ho- no. l. ad rempublicā. ad tre. q filii. s. labinus eē de elec. s; ca- nō. ff. de ma. tes. si ita fuerit relicta. vel ibi fuit alius modus lo- quēdi qd est verū. z no. l. i. si cui. z l. iter illā. **In glo. si. q̄ iā** pit quō i sine. dicit Jac. qz minor. xv. an. non p̄t eē pcurator ad iudicia z imputet sibi q talē elegit. ff. de mino. cū m̄dato. **Modie expeditū est qd minor. xv. an. non p̄t eē pcurator** ad iudicia nec minor. xvij. an. ad negocia. vt p; extra de p̄cu. c. q gñaliter. s; cui nō obstat. ff. de iſtito. s; sigs. s. fi. qibi nō p̄stituit p̄prie pcurator. s; opponit Jac. qñ p̄t eē iusta heccā cū ita bene p̄t eē pcurator seru⁹ ad negocia. sicut liber. ff. de p̄cur. seruū. sed secūdu cū n̄ ita plene possit exp̄dire negocia sicut liber. vel dic qz seru⁹ nō p̄t eē pcurator etiā ad negocia. vñ negociū gerit nō pcurat. z sic nō obstat. l. sed sigs supradī- cta. **S; cū pcura. ad negocia possit agere vt dicto. c. q gñal-** liter. nūqd minor. xv. an. maior. xvij. an. possit eē pcurator in iudicio p̄tute p̄stitutiōis facte ad negocia. **Uidef qz sic. qz con-** stitutio p̄cu. valuit. vt. d. c. z hoc ideo vñ qz admitti debeat ad oē illd̄ ad qd p̄stitutiōis effectus extēdi p̄t. Et ē simile de iudī. c. si annū. l. i. vj. vbi pro bñficiū agit qñ collo tenuit qñis agere alias nō possit. vt ibi p; z facit eē de bere. c. ij. in cle. i eo qd ibi loq̄ de erate inq̄sitoris z ep̄i. z p hoc possit dici qz p̄t sustine- re pcuratorē etiā ad iudicia. iuxta. c. i. eē. e. ti. l. i. vj. ar. de serui. vt. p̄di. l. cū eēt. s. fi. z facit. ff. de p̄cu. l. inuitus. z qd scripsi. j. q da. tu. pos. in p̄ma glo. ar. cōtra eē de p̄cu. c. pe. in cle. h̄ satis noua sūt. z sup his disputet nouus lector.

Semel. In si. gl. q̄ icipit. q. d. Ja. vñ iprobare h̄c gl. dicēdo rex. d̄ber plane itelligi d̄ cā h̄e falsa nihil tñ allegat. s; ita sicco pede trāsit h̄c. s. **S; tu op. qz li-** bertas sit ip̄o iure nulla. C. si ex fal. alle. l. i. z. ij. ff. de mino. l. ve-

rus. s. facto. ff. de transac. cum hi. s. si p̄tor. **Glo. oppo. de** hoc. s. illas leges dic qz hic loq̄ d̄ falsa cā s; d̄ iniusta quā d̄v- cit nō impedire actū quominus valeat d̄ minorē. s; cā falsa ip̄edi- ret vt i cōtrarijs. Et ita no. C. de p̄di. mino. z si p̄ses. s; in. l. tu- tores. C. si ex fal. alle. vñ notari s; qz etiā iniusta cā impediāt seu reddat nullū qz agit. **Querit q̄ verior z ita itellect⁹ huius. s. re** uocet in dubiū qñ factus nō eēt. Et vñ qz cā iniusta z falsa im- pedit z qz non sit d̄ria. ff. de re. eo. l. magis puto. s. si es. z. s. manet que loquunt de falsa z iniusta cā. z ita nō sit vnq̄ locus huic. s. **Ad hoc dicit qz is. s. itelligit i falsa cā. vt satis p; ff. d̄** ma. vñ. l. iusta. de fideicō. l. i. cū p̄o. s. hic senat⁹. C. de ma. vñ. l. i. **Uñ vt pleni⁹ videas cū querit an acta p̄ iudicē reuocent** ex falsa vel iniusta cā distingue. qz aut q̄ris i p̄hibitis p̄ legē cū cā tñ cōcessis. aut alijs. **Primo casu aut lex aliqd̄ ihibet z di-** sp̄sationē ex cā cōmittit iudici absqz cause limitatiōe: z tūc va- let qd iudex facit siue cā sit vera siue falsa vel iniusta. vt hic cum cōcor. lex enī eliescētia. p̄hibet minorē manumittere nisi ex cā vel illā cāz dimittit iudicis arbitrio vt p; ff. d̄ ma. vñ. l. et. s. j. z iccirco qz qd iudex agit t; vt ibi cū cōcor. vñ q̄uis p̄ iuriscon- sultus legē eliescētia declarātes alio; re cause fuerunt declarate vt. l. si minor. e. ti. cū legib⁹ sequētib⁹ nūquā tñ fuit arbitrium iudicis ad illas restrictuz vt p; d. l. etiā. s. i. iccirco valet dū tñ minor fuerit p̄ns z p̄sentiens. vt hic sec⁹ si ab̄s vel nullus legi- tim⁹ p̄ eo. vt ar. l. verū. s. ex facto. z h̄ nisi eēt error exp̄ssus i de- claratiōe iudicis vel cā eēt impossibilis cōsiderata q̄litate z mā- vt. e. ti. l. si. z l. alumnos i si. ff. de tu. z cu. da. ab his. l. seie. j. e. ti. l. si tutor: petit⁹. **Aut lex ihibet z cām specificat z limitat ex** q̄ possint tñ disp̄sari. z tūc ex alia nō p̄t. z illa non subsistēte n̄ valet qd agit. vt i alieni. p̄dij m̄o ius q̄ ihibet. s; ex cā eris aliēi tātū p̄mittit. vt. ff. d̄ re. eo. l. j. s. j. vñ n̄ valz nisi illa subsit vt. d. s. si es. z. s. manet. **Idē vbi certa forma dat p̄ legē sup mō de-** cernēdi seu disp̄sadi. qz si n̄ fuerit n̄ valz qz agit. s; ip̄a suata t; ip̄o iure q̄uis cā nō sit vera vel iusta. z sic itellige. ff. de trasac. l. cū hi. s. si p̄tor. z qd ibi nota. iūcto. s. vult ergo. ea. l. C. de sa- crosan. ec. auē. hoc ius. cōcedo tñ qz rescindi possit ex cā sic cut. j. videbis. vide super h̄ Immo. de re. ec. nō alie. c. dudū. l. vj. z p archi. l. c. h̄ p̄sultissimo sup h̄bo forma. l. vj. **Aut q̄ris i alijs** p. l. nō p̄hibitis. z dic qz aut queris i his i qb⁹ regitur certa z substāntialis solēntas: z tūc si qd de substāntialib⁹ d̄ficiat vel fal- suz sit nō valet qd agit. vt. C. de fide iſtr. z iu. bas. fisca. l. ij. l. x. de rescin. vñ. l. si quos. ff. ex qb⁹ cau. i pos. ea. fulcini⁹. s. si quis possideat aut i alijs z tūc aut i his q̄ sūt de sui nā z fieri p̄nt p̄e ab̄ite z nō vocata. tūc dic qz nō valet ip̄o iure i p̄iudiciū mino- ris. sic itellige. C. si ex fal. alle. l. j. z. ij. ff. de mino. l. verū. s. ex fa- cto. **Aut i his q̄ sūt p̄te vocata. z tūc t; de iure cōi nisi error sit** exp̄ssus i snia vel decreto vt. ff. q̄ sen. sine appella. l. i. s. i. vel ni- si appeat error ex actis vel alias notorie eē de sen. z re iudi. c. cū bertoldus. e. ti. c. pastoralis i cle. qb⁹ causis ē nullū ip̄o iure qd agit p̄ errorē z falsaz cāz z sic itellige. C. de adult. si q. eē d̄ purga. vulg. c. scōo. **Uel dic qz h̄ casu valeat si ab initio non** appebat error. verūtū retractat. s; vbi ab initio apparebat sit nulla ip̄o iure. sic itellige eē de sen. ex venerabilib⁹. s. idē ē lib. vj. **Itē dic qz acta p̄ iudicē ē solēnter facta qñqz annullant** z retractant p̄ viā restōnis z alias. vt si falsuz factū p̄batū fue- rit p̄ falsos testes vel iſtra. z h̄ siue iteruenerit dolus aduersarij siue nō. vt no. ff. de re iudi. diu. **S; Pla. dicit qz o; p̄bari** dolū aduersarij z corruptionē vbi p̄ falsos testes snia lata fuit vt ibi no. p quo facit eē de pba. c. l; **Canoniste dicit post** Immo. qz an sniaz sufficit p̄bare testes falsuz deposuisse qd pba- b̄it i directe. C. de p̄hē. z cō. st. l. optimā. post sniam o; p̄bare duo videlz corruptionē vel dolū aduersarij. z ip̄os falsuz dixit se. **Itē z tertii videlz iudicē eoz d̄cā secutum fuisse. C. si ex** fal. iſtra. l. ij. z no. in. d. c. l; **S; host. dicit qz sufficeret p̄bare** corruptionē tātū seu dolū aduersarij vt ibi no. z idēz vñ tenere io. an. i. q. iij. s. itē. Satis tñ inuit qz illā sit p̄bare necesse. nec sufficeret p̄bare testes falsuz dixisse post sniaz s; eos p quo. C. de sen. ad. fis. la. l. i. i vltimo dicto. z. d. c. l; op̄i. glo. iure civilis est satis bona. z ē iusta saltez vbi post sniaz supuenit copia pro- batiōis qd falsuz deposuerūt vel puenit de nouo ad noticiam **Iuxta illa que notant. C. de excep. l. si. extra de elec. vt circa. li.** vj. **Alias vñ op̄i. Immo. melior ne lites fiat imortales. S; qd p-**

babif iudicē eoz dicta fecutū fuisse. dic q pbat si iudex appue rit hoc in snia. vel añ: vel si nulle pbatōes alie fuerint pducte vt no. i. d. l. si. ptoz. §. i. in Spe. de sen. §. q. §. r. no. **C** Sz qri tur an is. §. obrineat si cā fuit p falsos testes pbata vel falsā instrumēta vt nō retractet data libertas. **E**idē q sic p hūc. §. q. idistincte loqf sed si tu exponas pbata. i. p iudicēz approbata is. §. nihil facit. r ita expōit gl. **A**d h aut vī posse dici q qñ ali qd factū est iudicialiter debita solēmitate seruata. non reuocaf nisi p restitutionē vt. l. diuus. ff. de re iudi. nisi aduersari^o dōlū cōmiserit. quo casu ipō iure reuocaf. vt notaf i. d. l. si ptoz. §. marcellus. de iudi. r p3 ex. de excep. cū venerabilis. r de pba. l3. **I**deo vī q cū minor restitui nō posset aduersus libertatē. C si ad. liber. l. i. q in pmo casu nō possit retractari in scōo sic ipō iure nulla p p̄dicta. **I**te q hoc. §. dicūtur itellige d minore. ma iore tñ. xiiij. an. alias vī q sit opus auctoritate tutoris. si maior sit ifante. si minor nō pōt manumittere ex q̄cūqz cā. ff. de ma. vindi. l. pe. **I**n super nota q vbi agit de retractāda snia p̄ textu falsitatis solent multa qri. **P**rimo an necesse sit pmo agi crīaliter r glo. r doc. dicūt q nō p. l. damus. C. de fal. r no. C. de fide istr. l. si. **C** Sz §. C. de aduo. di. iu. l. i. si ex fal. istr. l. ij. de accu. sigs homicidij. de iure fil. eius. de adul. denūciasse. §. si. q vident pcludere q pmo agi oporteat crīaliter. r hoc mihi placet vbi terti^o cōmiserit falsitatē: nō ille q obtinuit alias opin. glo. **I**te p̄sueuit qri an vbi q̄ritū fuit de falso i pmo iudicio ciuili. possit postea de falso queri crīaliter. **S**y. tenet q sic siue ciuilitate siue crīaliter q̄ritū sit vt no. ff. de excep. qui arguitis. r idē Inno. ex de pur. ca. c. pe. de or. cogni. c. ij. **A**r. C. de fide i stru. l. si. h̄ ibi nō negat qn possit agi crīaliter. sed ciuilitate si. **I**tem pōt qri an snia lata contra tertiū q forte falsum cōmiserit: p̄iudicet illi q obtinuit p falsas pbatōes. r ille q succubuit restituat absqz alia pbatōe. Inno. dicit q nō ex q. si. sint legi. cām q. Sz de sumo. dilect^o filius. xij. d. ppetu. i. **I**tez. an solutio p̄deset. **E**t q sic d̄ adul. denūciasse. d̄ ap. si q. §. si. r qd no. ff. de excep. rei iudi. si cū vno ar. cōtra. ff. de adul. l. adul. §. si. r qres iter alios r̄. **E**t hec vī verior. r Spe. t3 in simili de ad no. si. vtriusqz. §. illud. **I**te cōsueuit qri an si iudex mor^o ex falsa cā tulit sniaz cū tñ potuisset iuste idē sniasse ex alijs causis forte ppositis r pbatōis. an valeat. **E**t gl. dic q d3 retractari. vt no. ff. d̄ acq. here si is ad que. Sz Inno. t3 d̄ ex de renūci. i p̄ sentia. **E**idē casus p glo. ff. de excu. tu. l. q testō. C. de decu. l. decurionū formā. **C** Sed tñ credo q si appellatus fuerit q iudex possit cōfirmare sniam ex cā h̄a. ff. qd cuz eo. l. si. **C** Sed qd de snia excōicatōis an t3 si ferat ex falsa cā. forte excōicatur qz t̄ q̄ cōtumax. q p̄tumax nō est. **E**idē q nō teneat p. l. C. si ex fal. alle. r hoc t3 Post. ex de testi. co. c. i. d̄ que est hodie ca sus i. c. venerabilis. §. idē de sen. ex. li. vj. **D**e h̄ fuit dubitātū p Inno. de offi. dele. p. r. g. r p glo. de testi. co. cū sup. h̄ abso lutio ex falsa cā data nō tenet. r q sit rō dic plene extra d̄ offi. or di. ex pre. p Inno. **S**ed an disp̄satio obtēra ex falsa cā teneat. **D**icas q nō ex q. si. sint legi. trāsmisse. **A**r. §. e. ti. q circa. sed h̄ la dissimulatio que est ibi ē s̄ ius cōmune. vt ibi notat Inno. iō p̄cordat r facit ex de elec. c. dudū. ff. de fideicō. li. cum h̄o. §. pe. r de nara. resti. l. j. **M**ec ob. is. §. qz h̄c nō decipit i cā manu mittēs. ibi decipit dispensās r h̄c manumissio sit per minores ibi dispensatio per superiorem.

Cum autem. **I**n glo. vsqz huc in fi. glo. **D**ic q vbi rō cōcludēdi seu determinā di se h̄z idifferēter ad quodlibz extremoz. r sūt iter se cōpassi bilia: obtinet qd h̄c d̄ vt. ff. ad treb. l. titi^o rogat^o. d̄ l. pe. here. l. sed si lege cōmis. §. q. si. alias obtinēt d̄ria. **I**n gl. i. desider rii i fi. vñ nō tenet si p imprudētā cām amittit vt no. ff. de po stulan. l. i. §. pueritiā. r h̄c rōnē reddit ibi gl. quare nō pōt eē p̄cu. ad iudicia: r tñ pōt eē aduocat^o q si eēt p̄cu. teneret mā d̄ati s3 aduo. nō tenet. **D**ecrō nō ē bona. qz p̄curator ad nego cia tenet mā d̄ati: r tñ est sufficiēs etas. xvij. an. vt dixi. §. s. ea dē. **D**ic ergo q in iudicio requirit q p̄tes sint legitime p̄so ne quo ad etatē q minor. xv. an. nō ē. C. qui legi. p̄so. p. totū. sed aduocatus nō tenet ad d̄anuz partis nec est pars nec p̄so na necessaria ad iudiciū fundā h̄i. **C** Sed p̄ deo cur aduocat^o nō tenet ad d̄anū partis. si p imprudētā cāz p̄didit sicut tene tur iudex. vt. ff. de va. r extraor. co. l. si. ff. de iudi. filius. r med

cus. ff. ad. l. aql. l. qua actiōe. §. si. cū. l. se. ff. loca. cū plures. §. locator r maxime si doluz cōmiserit. quo casu pōt etiā criminalr accusari. C. de aduo. di. iu. l. i. ex de iure iur. c. si. nō video. r iō satis vī sequēda opi. spec. q tenet q aduocat^o teneat de impe ritia ti. de aduo. §. si. §. qd si per imprudētā. r hoc verū si se ob tulit. **S**i aut iudex eū coegit: possit dici glo. h̄a. in foro aut cō sciētie non dubiū quin teneat. vt in sūma Posti. de peni. satis poteris videre. r in ti. de postulā. **C**ōtra me loquor: q aduoca tus sum r fui annis. xiiij. distractus a studio sed parcat socii. qa me iudico sicut ipos. r est ar. q qz possit fieri doctor. in. xvij. an. r. de hoc fuit quesitū p̄pter quēdā filiū **A**curij q uoluit fie ri doc. in. xvij. āno. fm iac. **A**r. cōtra qz doctoratus est honor. extra de magi. c. ij. in. cle. r sic requirit etas. xv. an. ff. de mu ne. r ho. l. ad rem. r facit in p̄be. ff. §. pe.

De lege fusia canina tollenda. Rubrica.

De lege fusia canina.

In gl. sed quō ibi cum dicit laborabat in extremis nā tunc vi uēs est iō d̄. viuens morif. ff. de colla. bo. l. i. §. h̄ si mācipato. **I**n gl. h̄c no. in fi. ar. §. ff. de re iu. l. i. testamētis. **D**ic q aut d̄ctus r vltia vo luntas i rōnis idēp̄tate p̄ueniūt. r ar. de vno ad aliud ē bonū vt h̄c. ff. de leg. j. l. si seruū filij. §. eū q. r ibi d̄y. de le. iij. eū qui cirographuz. **A**ut discōueniūt: r tūc si sit maior rō in vltia vo lūtate argumētaf de ea ad d̄ctum negatiue: r de cōtractu ad vltimā voluntatē affirmatiue. C. de le. l. si. ff. de ac. r ob. l. obli gatiōuz fere. §. placet. **A**ut est minor ratio i cōtractu: r tūc sem per negatiue. ff. de pac. l. pactū. vt le. no. ca. l. scire. **I**n dubio obtinet regula i testamētis. r ar. de d̄ctu affirmatiue r de vltia voluntate negatiue fm d̄y. d. §. eū q. **E**t ē ar. h̄c d̄ p̄suetudinez que i qbusdā locis obtinē p̄ quā pōt qz dare inter viuos qz qd h̄z. h̄z in vltima voluntate nō nisi tertiā partē. **E**t nota d̄ iuidos fm glo. videlz q nō d̄beāt sustineri. **Q**uid ergo. pone q ha bes fontē i fundo tuo de quo: nihil farij. ego sine tuo d̄ano vo lo ducere aquā ad prata vel fundos meos qd possuz facere cū modico riuulo absqz tui lesiōe. tu inibes nullaz cām p̄tēdere volēs. nisi q nō placet tibi nūquid iure possis inibere. **E**t po ne habes vacuā terrā iuxta domū meā de qua nihil facis: nun qd possum te iuito aialia mea imittere de pascēda cū te non le d̄at. ar. q si ff. d̄ ser. rusti. p. l. diu^o d̄ iniur. l. iniur. §. sigs. **C** Bi cas latius ponēdo quatuor regulas. **P**rimā q ego possuz fa cere in tuo te iuito qd mihi p̄dest r te nō ledit ar. hoc r satis p̄bat. ff. d̄ aq̄ plu. ar. l. j. §. j. secus si lederet. C. d̄ serui. l. aquā. **I**te secūdā q qz nō pōt facere i suo qd alij nocet: r sibi non p̄dest. imo tenet de dolo si aīo nocendi faciat. vt. ff. de aq̄ plu. ar. l. i. §. deniqz r no. ff. de dam. ifec. l. p̄culus. r sic itellige. ff. de re. iur. l. domū. cū ibi no. nectū pōt agi iniuriarū. ff. d̄ iniur. l. iniuriarū. ff. sigs de honorib^o. **I**te tertiā etiā q qz nō pos sit facere in suo qd nocet alij r sibi nō p̄dest ē ad vtilitatē ter tij vt. ff. de le. p̄stā. l. iul. alias incipit virilis portio. §. h̄z si adierit r h̄ si facit aīo nocēdi alij r cā inuidie. si aut p̄ncipalr vt gratifi cet alij: vī q possit. ff. d̄ iu. do. l. cū i fundū. §. diuortio. i fi. r. n. anim^o faciēdi fac̄ illicitū qd d̄ se ē alslicitū. vt ex d̄ excels. pla. c. i. i. cle. r ibi no. de re. iur. locupletari cū ibi no. **I**te quartā q qz cōpellit facere qd alteri p̄dest r sibi nō nocet dū tñ d̄ctus p̄ cesserit ex quo agi possit. ad hoc. ff. de euic. l. in creditore. sol. ma. l. ij. alias non. ff. de aqua plu. ar. l. ij. §. itē varijs. **M**ec ob. C. de noua. l. i. qz ibi itelligitur fm hoc. vt ibi notat doc. q̄uis glo. p̄tra. credo tñ q cū quis nō p̄sumat dolo facere qui suo iu re vrit. ff. de re. iur. l. nō videt. et ei incumbat onus probandi qui dicit vt. ff. de pba. ei qui qz semper incumbat onus proban di ei q dicit inuidiose r animo nocēdi alijs qd fecisse vel probi bere quod ei non proffit. r sic videtur tenere glo. ff. de dam. in fec. l. fluminum. §. fin. in glo. que incipit animus nocendi r̄. **P**osset tñ dici q satis p̄bet eo ipso q offendit sibi prodesse r illi non nocere p. l. alle. que alias imponeretur verbis r p̄ has cōclusiones predictas multas alias questōes solues que quo tidie occurrūt sicut vidi qñqz de illo q boīes suos p̄hibet veni re ad molendinū vicini. r facit eos ire ad aliud. r ē qōnes qō gl. mouet. C. qñ r a qñ. r quarta pars. l. ij. multas alias. bec sa uis sūt notabilia r multis occurrūt malitjs vtiā bñ suarent.

De his qui sui vel alieni iuris sunt.

Equitur alia diuisio.

Super tex. alia diuisio. i. sub diuisio. mebzuz enim liberarum personarum sub diuidit. In glo. hic restringit in fi. Nec glo. pot tollerari sumpto iure civili largo mo put sumit sexto mo. ff. d iusti. z iu. l. ius civile. s. de iu. naturali. s. sed quo ad rei veritate iurige. est cu hic tractet de pte qua in seruos habem que est de iure gen. s. de iure psonaru. s. seruitus. In glo. quedaz neutro iure. De hoc magis no. in. d. s. si ab hostib. Et dic opi. glo. q est hic z ibi vera. ff. de testa. l. lege cor. de suis z le. l. in suis. s. i. de stip. s. suo capto. ff. de vscap. l. si is q p emptore. Quid ergo si faciat testametu pre exisite penes hostes. Videt q va leat cu sit liber i casu quo mortu fuit an regressum pris. ff. de le. i. si tibi ho. s. cu seruus iucta. l. huic scripture. ff. ad. l. aql. Glo. tenet tñ si. d. l. si. C. de sen. pas. sed sec in testameto filij de potati dic plene vt ibi. z tene opi. Az. qua doc. ibi sequunt. In gl. na vt in fi. z itellige disciplina. i. noticia seu doctrina. qz qd ponit de vno negat de alio no tamen est eadem dispositio: imo tria. vide qd notat ex de re. iu. c. qui sentit. li. vi. p dy. In glo. i. aio i fi. vt ait Latho i pn. pbe. liba sui. cu ai aduer teret q plurimos hoies zc. alias alio mo sumit. ff. d iur. om. iu di. l. imperiu. In glo. improprie ibi cu allegat. ff. e. l. i. sic at s pris p pterito. ff. de s. sig. s. bu erit. In fi. glo. Hodie no sic si tñ peccat i prez: dñ ei snia qua p vult. vt. e. ti. l. iij. In gl. f. iuste ibi cu dic. na reddere tenet. Pe. s. bel. pti. vt h i probare qz q si iuste acqsiuerit si acqrit dño ignorati s sciēti sic vt pa tere dicit in. d. l. q su z assignat rō qz qd su acqrit vt acqre re de volutate dñi. qz in dubio no vt accōmodare volutate ad il licita. vt. l. si pcurator. ff. de cōd. ide. q i frau. cre. si pater. Nec rō no vt sufficiens. qz etiā inuito acqrit. ff. de acq. re. do. l. etiaz inuitis. j. p quas p. c. ca mediū. ff. de sbo. ob. seruus vetate. Preterea s ipm vt. ff. de litigi. l. si seruus. Quid ergo dices Glo. vt tria isti i. l. qd seru. vbi ex pte z q nulli querit. C. s. z illā glo. z p ista vt. e. ti. si de eo. C. dicas q possessio no acq rat ex maleficio dño ignorati sed sciēti sic. vt. l. qd seruus. Nec ob. d. l. si de eo. qz ibi dñs sciebat. dñium aut bene acqrit etiā ex cā iniusta vbi titulus est aptus ad querendū dñium nec ē ali ud qd impediat. vt. s. celsus. z. d. l. si seruus. ff. de li. cā z. l. im mo. Et est rō in possessione. qz opus est aio. vt eo. ti. l. quemad modū. z ita has glo. concordat.

Sed et hoc tempore. Super tex. sub imperio. Not. q lex datur subditis no alijs. vt dixi. C. de sum. tri. l. i. Et nota q is. s. est qsi de sbo ad sbo. ff. e. l. ij. In tex. supra moduz i. imoderate. vt hic no. z idē in famulo mercenario filio z vxor ff. de penis. l. respiciendū. s. furta. ff. de furtis. l. libertus. Vel dic in his cam retri p dictas. ll. z credo q qsqz paterfamilias possit familiā ligare z carceri mācipare. p domesticis minorib delictis. vt vt notari. C. de priua. car. l. i. ff. sigs ali. testa. probi bue. l. i. s. si. qd tñ sup sbo coerceret z facit. ff. ad silley. z si p cuffor. de fur. l. serui. z filij. C. de agri. z cēsi. l. pe. Et in vxore clerici expssum est qñ est suspecta de adulterio. xxxij. q. v. c. pla cut z. q. vj. ab isto. z facit. C. de adul. l. quis. z idē de abbate seu priore q curā hz subiectoru ex de of. ordi. c. qto. z ibi de h. In gl. ad que loca in fi. ibi parū. vñ ob. huic. s. C. d his qui ad ec. cōfu. l. ij. vbi dño datur lnia p pta auctoritate auellēdi. Item ob. eodē ti. l. fi. s. z hoc qd. vbi dicit qz reddi dño. Su per hoc dicas q si seruus fugiat armatus ad eccliam hz locum l. si seruus. z ex de imu. ec. c. inter in fi. si sine armis: tūc si ppter seuitiā dñi z ei delicto no pcedēte hz locū is. s. z. ff. eo. l. ij. Si sbo ppter suū delictū dubitans correctionē dñi: tūc hz locū di ctus. s. z h qd est dictum. c. iter pest. dicto. z hoc vbi dñs repo scit eū. si sbo iudex p grauioris criminis punitiōe que ad dñm no pertinet vt hic. z. C. de emen. ser. l. i. tūc crederē q ecclēsia deberet ipm tueri sicut liberū. cū no sit dñia quo ad deū ex d cō iu. seruo. c. i. C. de libertis aut quomō gaudeāt securitate ec clesie dic q quis de iure civili oēs homicide. virginū raptores z cōsumiles no gaudeāt. vt. s. neqz homicidas allegato in gl. cū

ibi no. De iure tñ canonico z approbata psuetudine oēs gau det exceptis depopulatorib agroz. Isidiatorib itinerū. vt. d. c. iter. z homicidis pēfatis infidij ex de homicidio. c. i. vel in ecclia delinquentib extra de immu. ec. c. fi. z vide glo. sup sbo ex quo faciūt se indignos. vel ppe sm hosti. in sūma. e. tit. vel ptra ipsam ex de sen. ex. c. conquesti. xj. q. iij. c. canonica. Et no. qz hac securitate gaudēt excoicati z infideles. vt no. in sum ma hosti. s. a q. s. quid ergo. nisi infideles simulate ad eccliam cōfugerent. Et sic intellige. C. e. l. i. isto tñ casu debet reddi iu dici iuranti ei seruare vitā z membra. vt ibi notat hosti. z si sic redditus fuerit iudex no audiet accusantez. xvij. q. iij. minor. z c. reum z ibi no. z sic vt q officii epī pot extrahere clericuz de ecclia pro tpali pnia inungēda z hoc vt tenere Inno. d. c. iter z hoc p uilegio gaudēt etiā ecclie no cōsecrate z interdite z ci miteria ex de imu. ec. c. fi. z. c. cū ecclia. sed capelle que sunt in domibus no gaudēt. Idē nedū ipse gaudēt ecclie: imo ad herētia muris matricis ecclie vsqz ad quadraginta passus. sed alij no matricē ecclie. vsqz ad. xxx. nisi sit. j. ambitū muroz. xvij. q. iij. qsqz z. c. frater. z. c. sicut. dic plene vt in. s. iquātū i di cta summa. Sed an gaudet q adheret corpori xpi forte cum portat per vicū ad infirmos. Ar. hic q sic: qz corpus xpi maio ri dz gaudere p rogatiua q statuta pncipis. z hoc ē vt tenere hosti. in dicta sūma. Sed qro p que extrahet malefactor: de ecclia in casibus quibus pot extrahi. Videt q per clericos z rectores eccliarum. C. de adul. au. sed sigs. Sed forte h no pcederet de iure canonico. qz fierēt irregulares. Unde potes dicere q iudex possit extrahere vt pzin. s. neqz homicidas alle gato. Sed qd i casu hui. s. seruus fugit ad eccliam causan te seuitia dñi dñs ipm retri dicēs se no eē seuerū: z seruu hre culpā. vult tñ an oia restitui ad possessionē suā quā an habebat nunqd lite pēdēte sup hoc an imoderate seruū tractauerit re stitui dz dño. vt q sic ne puel sua possessionē. C. de li. cā. l. lite. s. or cog. l. si. de agri. z cen. l. litibus qd satis est rōnabile nisi eēt tanta seuitia de q p mpta fieret fides q no posset de securitate puideri. ex de resti. spo. c. l. fas. s. fi. In glo. qz interest in fi. dic q expedit. i. vtile ē no tñ in p puz ad hoc coerces. vt. l. si qz possessor. s. sicut. de pe. here. so. ma. l. si cōstāte. s. si marit z ibi no. z hoc nisi ppter magnā seuitiā. vt hic. vel nisi interui ciaret bōis. ff. d s. ob. l. is cui. Et no. ex hoc. s. iustā depca tionē exaudiēdā. ff. e. l. ij. de euic. l. minor. de his que in tes. de len. l. pxime. de ser. rusti. p dno. l. attilicini. z e s iniustā respuē dam. ff. de vsu. l. iij. in fi. z. C. q accu. pos. sigs ex familia. Et pē dici p hec iura q vbi qz grauat p supiorē suū duri sic q pos sit ad seuitiā reputari q pot eximi ab eius iurisditiōe z subiecti one. C. d offi. co. sacra. la. l. j. li. xj. si qua. pre. po. l. i. ff. d adul. si postulauerit. s. iubet. sigs a pen. fu. ma. l. fi. C. de epi. au. si lenones. z sup hoc dz iudex ex offō puidere. ff. de offi. p. si. l. il licitas. s. ij. s. neqz. z vide in spe. d denū. s. puata. imo si supe rio: grauaret indistincte subiectos pot oino ei iterdici admini stratio. z ex minorē cā q alij administratio bonoz suoz vt ex d supplē. negli. pla. c. grādi. li. vj. z ibi no. p archi. de sen. z re iu di. ad aplice. li. vj. z facit qd no. ex d elec. venerabilē. In gl. vel euidētē. Vel dic fraudē. qz supposuit emptorē a quo iteruz redemit. z hoc vult dicere tex. ita vt in ptate dñi zc. z hoc dz iu dex adicere in venditione. Et est arg. q iudex pot modificare sniaz suā. vt p. C. de sen. z iterlo. om. iu. l. cū eoz. qz is n pos sit cōditionē apponere. vt. ff. qñ appella. sit. l. i. s. biduū.

De patria potestate. Rubrica.

A potestate nostra. Alio de h. s. q sunt in ptate dñoz subiungit de his qui sūt i ptate parētū vt pmiserat. s. ti. i. s. i. i. fi. s.

Nuptie autem. Diffinit qd sint nuptie pro timū rñsuz declarādo. In glo. z dicūtur ibi. vt mater fiat: s. sm hoc dz dici primonium a pte q ē nobilioz z votū hz ad liberos vt mater. ff. de sbo. fi. l. li berū. vt in au. quō op. epi. z cle. s. q si lector vbi de hoc. sed dic q mulier plura sustinet z maius officii exhibet circa par tū q vir. qz mulier est onerosa an partum in partu dolorosa. z post partū laboriosa. z iō vocat mrimoniu non patrimoniu. z

post ptu laboriosa. et ideo vocat matrimonium non patrimonium. et hec ratio redditur in text. ex de couer. inf. c. fi. **In glo.** aioru ibi cu allegat. ff. de re. iu. l. nuptias qd ergo si adolefcentes forte i via sibi obuiares et sibi adinuice coplacetes in consensum mutuum matrimonij concurrerunt nullis verbis sup hoc pcedentib. an sit matrimoniu. **Ad idem qd sic.** qz e aioru coniunctio p hec iura. Sed si sic eent multa eent matrimonia et forte pauca legitima. vñ dic opus ee hñbis. nec coniunctio aioru sola sufficeret et si de ea p p fessione vtriusqz costaret ex de spo. c. tue et ibi de hoc p **Inno.** et glo. et notat. ff. de spo. l. sufficit. Sed an signa sufficiat. Non est dubiu qd si iter duos mutos vel alteru. ex de spo. c. cu apud s3 iter loquetes vñ **Inno.** dicere qd no. S3 gl. contradicit dum tñ sint signa certa. vt notat. e. ti. c. fi. qd pot ee vera vbi alter pfert hba et alter anuit signis. vt si forte subarratione recipit vel tradit als tene cu **Inno.** et h itellige quatu ad eccliam qz quatum ad deu sola coiunctio aioru sufficeret du tñ deliberata sit et pñs. et hoc tenet hosti. hñe post multas disputaciones. Quid si optarent se adinuice. **Ad idem eent matrimoniu.** qz no consentiunt adhuc in matrimoniu s3 qlibz optat consensuz concurrere. et facit qd notat. C. de hñen. emp. l. i. vededis. Sed dic cuz **Inno.** qd nec tuc sit matrimoniu et quo ad deu ex quo iura sic ordinant que pñt matrimoniu impedire vt dixi. s. de iu. na. s. hñalia et hec securior et verior. al. iura et ecclia deciperet multos qd no est dicendu. et hoc si nullus tractatus seu hba pcesserit. Si aut tractat pcederet. vel hba: et coniugadi in hoc consentiret. et hoc confiterent vel als euidenter p faret: satis videret tuta opinio hosti. ex de despo. impube. c. i. s. poro. **Itē dic qd nuptie sunt et matrimoniu sit qñqz ex coiunctioe corporu. du tñ hba spōsalioz pcesserint vel hba matrimonij: s3 matrimoniu ex cā aliq impediebatur. et de hoc ex d eo q dixit i mñ. quā pol. per adul. c. venigs de coniuga. ser. c. fi. de spo. isq fidē. et intellige cu effectu. ita qd emiserint semen. vt e. ti. c. fi. et p archi. l. c. j. d spo. li. vj. **Quid si alter emisit alter no.** **Inno.** vt dicere qd no sit matrimoniu. ex d eo q cog. constan. vxo. sue. c. frnitati. **Dic ibi qd copula illa o3 pbari p alos qd p confessione partiu si cu alia p fereit. nā sola p fessio no sufficeret i p iudiciu tertij. s3 i p iudiciu sui sic ex de eo q cog. p f. vxo. sue. c. sup eo. dic vt ibi. **An aut sit opus trāductioe.** **Dic qd no.** vt no. ff. ad municip. l. ea que. de codi. et demon. l. cui fuerit. et de hac mā pleni qd alicubi i iure ciuili i auē. de nup. s. dispōat hñ. si hño moriaf circa quartā colū. **Quid ergo si duo simul diu cohabitauerūt nec appet hba matrimonij eos pcessisse si bñt carnaliter adheferūt.** **Gl.** vt sentire qd si sit matrimoniu d iure ciuili. s3 secus de iure canonico. vt no. l. i. in cōcubitu. ff. de cōcu. **Satis pot dici qd et de iure ciuili si sit matrimoniu s3 qd sic detinēs possit cōpelli cu ea nubere vt ibi p3 qd et equū et iu stū est hodie. ex de adult. c. i. et ij. et facit qui. mo. na. effi. sui. s. qm aut interpellatiōib. **Et pstat hoc ar. qd si qd bñficiatus cōtraxit p hba de pñti cu muliere que an carnalē copulā cōuolauit ad religionē iuxta. c. i. ex de couer. cōiu. qd bñficiu nihilominus vacet. Ar. s. ex de regula. c. bñficiu. li. vj. **Am. tenet pmam vt no. in spe. de de. cōiug. s. fi. **In fi. gl. glo.** subintrat mā theologie de qua vide ex de biga. c. debitu i tex. glo. et docto. **In gl. quo ad affectionē. ibi et liceat mñ et auie. s. qz no. hodie iure canonu ex paucis causis sit sepatio. vide extra d dñtoz. p totū maxime i. c. quāto. et c. gaudem. sit tñ aliq vt ibi et qñ qz quo ad thoru vt. e. ti. ex lñs. de adult. c. itellexim. **In. e. gl. cu dicit. C. de iudeis. l. ne qd. dic no ee pmissuz muliere alteri legis religiois vel secte i cōiugez recipe et sub p dñtoe qd fiat xpiana. xix. q. vij. c. fi. hñ. si alter cōuertit. alter rem aet i hñe. dic vt dicitis. c. qto. et gaudem. et vid. xviii. q. i. p totū. **In ea. gl. cu alle. l. ex cōcubitu. du tñ vnū d qtuoz iteruēiat. ff. d p cū. l. i. et ibi plene notat. S3 hodie fm fidē no ē pmissuz. imo qlibz et simplex fornicatio ē mortale p ctm qñs aliq voluerūt astruere pñu. quoz opf. pfundunt ex de here. c. ad nñaz i cle.****************

Ius autem. **Gl.** psequitur multa iura que in libris habemus super quibus multa possent dici. sed melius est ad loca propria referuare vt. j. de acti. s. p iudiciales. **In gl. i. oim i fi.** **Hec gl.** suppōit qd frācigene sūt subiecti i pñto de q satis dixi. C. d sū. tri. l. i. et tangit ex tra qui si. sint legi. c. p venerabile et aliquatulu. s. i rubr. pe.

Qui igitur. **C.** Sub legitima. et ideo si illegitima si vterqz ignoraret cām impediret. vt. C.

de iest. nup. l. g. s. **Quid si alter.** **Gl.** ibi dicit qd ignorati ē legitim. et p pñs i pñte. j. de nup. s. sunt et alie. p quo facit. C. so. ma. l. si ignoras. p qua. ff. q. ad li. pcla. no li. l. si non sciēt. **Canoniste dicūt vtrūqz legitimū. vt no. **Inno.** ex qd si. sint leg. c. fi. et vide. e. ti. ex tenore. et idē spec. de succe. ab intesta. s. sed pone. e. ti. **Et ad. l. si ignoras poteris dicere qd no pot serui ee legitimū ipediēte serui cōditione. secus si cōditio pñs no impe dret et cōcordat cu hoc. s. ff. de hñs qui sūt sui vel alieni iur. l. i. pñte cum. l. seq. quasi de verbo ad verbum.****

De nuptijs.

Rubrica.

Habeat vnusqz suā ad corinthios. vij. non luxurie causa sed posteritatis dilectione in qua benedicta nomen dñi. vt qui permanere p se no pot p filios pmaneat. **Thobie. viii. ff. d. hñ. sig. libertoru. ppe si. in auē. de nup. prope pñ. **Item vt habeat cui credat cui credit q iudiciu non bz ecclie. xxxvi. di. **Et illud vbi no est sepes dirripit possessio. et vbi no est mulier igemiscit vir pfructu ergo vita cu vxore quā diligis cūctis dieb. vite tue ec. ix. et sit vena tua bñdicta. et leteris cu muliere adolefcentie tue prouer. v. nec te alliciāt dignitates eccliafice nec eaz piguedo cu fm apostolū meli. sit nubere qd vñ no valētib. continere loquor. **Si nubere volueris tria pncipaliter attende qd nuba pari cōditioe et etate. et ideo dictū est leteris cu muliere adolefcentie tue proue. v. **Unde **Quidi. Quā male iequales veniūt ad aratra iuueni **Lum pñit magno cōiuge nupta minor. si igit voles apte nubere nubepari. **Itē mulieri formose magnitudine et pulchritudine. qd vt plurimū pueri mñfāt in corpore et intellige pulchritudine cōpetēti no tñ mira vel nitēti. qd ille vētis patiumt et de illis concludit sapiēs: ē pulchra ergo fatua. **Itē mulieri boni pacifici et fidelis generis. qd vt plurimū ne dum lahem sanguinis s3 et mox ad posteros trāduci. et si possis pbes an oia mores ei et in cōtractu caue qd tibi tradat geta et libera ab oī obligatiōe seu donatiōe seu alio vinculo. **Et si hñas i patria i qd pte hñe debeat i mobilib. seu pquestis pvide tibi qd tum hñat. ne si p moriaris filios tuos spoliēt: et de tuis laborib. aliu dñtet virū. iter cetera i illo negocio deo te cōmēda. qd pñ dat do tē dñs bonā mulierē. et qd iuēit bonā mulierē iuenit bonū et hauriet iocūditatē a dño prouerbi. xviii. **Nuptie aut dicūtur ab obnuendo. i. velando. nam velate incedere debent seu cooperte. xxx. q. v. c. nec. illud.**********************

Utas autem. **In gl. i. liberi**

i d pñu. suo. c. i. et dño iuito vt ibi et si dñs vellet eū vedere i lōginqūa regiōez no pot nemulier d fraudē d bñto p iugali ar. C. d iof. te. l. filia cōia vtriusqz iudi. possessiois. d isti. et sub. rep hēdēda qd si ē p mittere dū ei abuti. s. de his q sūt sui vel ali. iur. s. s3 et hñe. Si tñ alq p iugū erraret i p dñtoe separes matrimoniu. vt. e. ti. c. l3. et c. fi. hñ. ij. qd verū ē si p dñtio erratis fieret dterior. sic si crederet liberuz et eēt su. ar. ex d puer. pñu. c. ex pte. q. de. vel vo. c. veniēs. j. de vul. s. fi. cu notatis. S3 forte sec. si liber nuberet cu ascripticia vel e3. qd illi liberi sūt. vt dixi. s. d iur. pso. i pñ. **Quidā s. i auē. d nup. s. ascripticios. col. iij. **Hoc. pmā approbat. **In gl. qd sūt i fi. qñs. n. matrimoniu sit iustitutu a deo nec p hoiez valeat se pari. ex d ref. l3 nihilomin. tñ ex cā iura dirimūt et modificāt vt dixi. s. d iure natu. s. sed naturalia et contrahēda impediūt. vt no. ex de conuer. coniu. c. ex publico.******

Masculi. **C.** Sup testu spete iustas nuptias coeūt masculi et. **In gl. maiores ibi cu allegat. l. spōsalib. S3 qre tps spōsalioz ē vniforme i mascto et femella. tps pñt matrimonij difforme. **Quidā rñdēt qd spōsalia sūt p p fessuz et ita cito pñt p fessuz vn. sic ali. s3 certe et nuptie vt. ff. d re. iur. l. nu. S3 dic qd hñ nuptie hñat p p fessū nihilomin. qd sūt ad effectuz pñctōis corpor. regrit qd ille p fensus sit iter psonas biles ad pñctōez pñtes. idē cu mulier sit an bñlis qd facili ē pati qd agere cit. pubescit. qd rō reddi no pñt i spōsalib. qd videat atre dēda malitia ex d spo. c. iuuetis. ff. d spo. l. i spōsalib. hñe. etas. **In fi. gl. p hac pte ē casus. ff. d adul. si vxor. s. fi. **Ibi. n. sūt cognita et tñ si pmissū fuit adulteriu qd i nuptā. S3 d iur. canōico est pñu vt p3 ex de despo. ipu. c. pñtebas. et c. a nobis. et c. d illis. et i hñ stabit iuri canōico. vt. d. c. pñtebas. **In gl. als si videt3 cu alle. l. paulus. S3 sec. de iure canōico vt ibi no. ex q ma. ac. pos. vel no. c. vñ. **In gl. nā de filia cu al. s. cu igit. meli. in. s.************

optimū. **C** In. e. gl. i. fi. q. falsa. eteni frigidior: hō d mudo cali
dior: ē calidissima muliere h3 nales rō at ē. q. facili labif z label
corruptōis ē turpior q̄ i viro z maior ifamia. **C** In gl. f. cū au
ctōitate i fi. **E**ult dicit gl. q. honestū ē h̄bere sic itrare mona
steriū. z iō sic t3gressus sine curatō: ita z m̄fōiuz. z h̄ ē vitas
d iuf canōico cū de neccitate n̄ regraf nisi p̄fēsus psonaz de q̄z
p̄iuctōe agit. xxvij. q. ij. c. sufficiat. z. xxvij. q. ii. c. fi. ex d spō. cuz
locū. z. c. cū apd. s3 d bōestate r̄grif. xx. q. ij. c. i. z. c. ij. z si vis ple
ni videri vide i sum. host. d spō. s. q̄r̄ h̄bat h̄. h̄būf. S3 si p̄ h̄
bat noie filie vt filij vidēf tacite p̄fēre. nisi exp̄sse diffētiāt. vid
host. ex de despō. ipu. c. si ifantes. li. vj. z vid. e. ti. c. i. in antigō.

Inter eas. **I**n gl. ado i fi. **H**ac opi. t3 fixē host. i. ti.
d p̄fā. z affi. s. vsqz ad quotū graduz. z
nedū stipes. imo z fili' stipitis vt filia cū abnepote q̄ ē i. v. gra
du a stipite h̄bere m̄fōiū phibef. ff. de ritu nup. l. sorore p̄
neptē. q̄ non repif correctā de iure canonico. z stipes z ei' fili
us reputant eadem caro. j. e. s. fratris. z. s. h̄ nec neptes.

Itaqz. **I**n fi. op. ff. de adop. l. i. oī. S3 pp hunc casū. z
quosdā alios d̄r ibi fēf. **C** In gl. f. vsqz ibi cuz
dic vsqz ad quartū. ff. d̄ritu nup. l. p̄ adoptōez. s. fi. **H**odie h̄o
v̄f idē h̄z canōistas p̄putatis t̄n gradib' h̄z q̄ ipi p̄putāt. qz cum
sit restricta phibitio ad q̄rtū gradū iter agnatos h̄os v̄f q̄ for
tiori rōe iter adoptiuos ex d p̄fā. z af. c. si d3. **C** In gl. h̄iō i fi.
s3 ille. s. fi. par fac. s3 fac. C. de le. tu. l. iij. s3 illa loq̄ i cāu suo
t̄n. v3 quo ad tutelā. v̄n nō imouef i ceteris d̄fia emācipatōis
sic p̄fueuit notari i auē. ex cā. C. d̄li. p̄. iccirco v̄f satis q̄ h̄mōi
p̄filiū remāeat. S3 fom' ob. qz hodie fili' adoptiu' nō trāsit i
ptatē. j. ti. i. s. s3 hodie. C. d̄adop. cū i adoptiuus. z sic v̄f istud
p̄filiuz cessare imo z phibitio. Sol. qdā d̄nt q̄ h̄ obriet in filio
arrogato i adoptiuo si p. ll. d̄rias fili'. n. arrogat' semp t̄sit. vt
e. l. cū i adoptiuus. s. fi. z h̄ac t3 im. ex d cog. le. c. i. gl. ibi trāsit
opponē' h̄of. z spe. ti. d cog. le. t3 q̄ h̄mōi phibitō durat p̄ qb'
fac qz decretalis ē magis noua quā lex q̄ iter adoptiuos h̄ibz.
S3 im. oppōit adoptiuos. i. arrogatos vt adoptiuos ab aliq'
z supiorib'. S3 t̄c h̄ rō ipedit. j. s. affinitatis. opt. im. ē rōa
bilis alie tenerent forte d̄fco nō t̄n p̄nt colorari rōe attēta hui'
s. z. j. e. s. ei'. **H**o eis t̄n fac. qz p̄fem adoptiuū si p̄t vocare
i ius et hodie. vt no. de in ius vo. l. adoptiuū s3 illud parū facit
ibi enī non attēdit p̄riaptas i nāli sic vt ibi no.

Fratris. **I**n glo. s3 op. in fi. vult dicere. e. s. duoz. z
vult dicere gl. qz neptē f̄ris adoptiuū possuz
ducef. qz mibi i q̄rto gradu d iuf ciuili. s3 nō neptē f̄ris nālis. z
idē vult dicere gl. i. s. duoz. tu at dicas idē i vtroqz. etni i s̄tex.
vtrūqz eqpat. Itē qd dic de vno itēdit de alio vt appt. j. s. iter
eas vsqz h̄ vbi pōit filitudies z d̄rias vbi d̄fie sunt h̄e h̄ nullam
pōit i h̄. s. z iō pueniūt. v̄n dic q̄ p̄uis i q̄rto gradu sint licite
nuptie d iur. ciuili. vt. s. duoz. z. l. i. celebrādis. C. e. **H**oc t̄n fal
lit et i adoptiuo z nāli i filio. vt filia stipitis ga nullū d̄ inferiorib'
trāsueralib' ex stipite eodē descēdētib' possū ducere. z h̄ ē qd
dicūt h̄i. s. vt dixi. s. s. iter eas. nec repio h̄ correctū de iure ca
nonico vt ibi dixi. z ad h̄uc casū restrige rōnē q̄ seqf cui'. n. z c.
z sic itellige. ff. d̄ri. nu. l. p̄ adoptōez. s. fi. z. l. sorore p̄neptē z
h̄ satis notabile. z h̄ ē voluit gl. dicere. j. s. itē nec mām. in glo
magna nō t̄n declarat pueniētā iter adoptiuos z nāles.

Eius uero. **F**acit is. s. z ē q̄n exp̄ssuz qd filia ado
p̄riua possit nubere f̄ri suo. filio nāli t̄n
p̄ris adoptiuū. vt. s. s. s3 si q̄. z t̄n sec' eēt i cognatione spiritua
li. ex de cog. spi. c. fi.

Affinitatis. **D**ic qz oli fuerit tres grad' affinitatis.
z iō oib' phibebat m̄fōiū. hodie solū i p̄ z d̄ isto p' psequēf h̄i
s. z no. qz phibef t̄nmō vsqz ad q̄rtū gradū. z dic de his oib'
ex d p̄fā. z af. nō d3 p gl. z doc. **C** In gl. ar. sumif h̄ i fi. i h̄ repi
unt iura d̄ria. v̄n dic qz aut p̄perūt d̄iuersos z v̄nū n̄ excludit
aliō. C. si tu. vel cu. l. et. z h̄ v̄z vbi ordiariū originē h̄z a neces
sario actu. vt. d. l. et. ff. d̄ m̄io. et si ap̄fē. i. p̄n. z. s. ipatore. ff. de
admi. tu. l. si m̄iores. **F**allit si modica sit lesio. C. de iudi. pp̄
dū. p q' modico nō recedif a via iur. cōis. ff. d̄ i. ite. rest. l. scio.
z iō si de iuf cōi p̄peteret b̄n p̄currerēt. z circa modicū. ff. d̄ cō
fū. cū emā. li. ei'. l. i. s. illd. vel dic spāle i iudicijs. z ita solunt
gl. qb' nō obfāt. C. q̄n puo. nō ē nec. l. si p̄f. si aduer. rē iudi.
l. fi. vbi p̄currūt appellatō z restitutō. qz restitutio plus cōcedit

q̄ appellatō z iō p̄currūt. sic no. l. edi. d op. no. nū. z i p̄fēf. s3 si
h̄uerūt originē ab actu volūtario tē n̄ p̄currūt q̄ diu ordiariuz
p̄t effectū h̄fē. ff. d̄ m̄io. l. cū m̄adato. d dā. ifec. l. dāni. s. ēptoz
aut p̄perūt d̄ eūdē: z tūc aut vtrūqz d̄ius cōe z v̄nū excludit ali
ud. ff. d̄ m̄io. iterē. nec ob. l. si p̄f. vt dixi. aut d iuf cōi. tūc aut ex
oidiariū ē iuētū ad suppletōez seu subsidiū. z excludif p̄ ordia
riū. als si. vt ibi dixi z sic itellige. ff. d op. no. nū. l. z i puiciali. s.
i. de dā. ife. q bōa. s. de illo. z. l. si edib'. z. l. iter quos z. l. dāni
s. q h3. z h̄ sūt de mēte dy. i. d. l. i. z i puiciali. s. i. in sua magna
di. is at. s. nō fac p nec d. qz h̄ n̄ loq̄ d̄ remedijs ordiarijs nec
exoz. s3 de phibitōib' q̄ nō vident posse p̄currere circa idēz et
ex diuersis causis p h̄uc. s. s3 d̄. ff. de h̄f. ifti. si h̄o lex eliescē
tia. ff. ad syl. l. q̄s i graui. s. fi. qd v̄f verū. z h̄ n̄ ibibef p̄curfus
s3 alia rō ipedimēti. z oñdif. j. s. illd. **I**n gl. f. p' natitatē ibi cū
dic de arbore. gl. itēdit loq de arbore affinitatis quā doc. iuris
canōici h̄nt sic arbore p̄fāg. si vis plene vidēf vad ad sumā bo
fi. de p̄fā. z affi. z h̄ gl. h̄a ē hodie. vt i. c. nō d3. s. all. **E**nī cano
nes p' correxerūt iura ista ibibēdo p̄iuctōez i h̄o z 3' gradu af
finitatis q̄ h̄ videbat p̄mitti. s3. c. nō d3. redit ad h̄ iura dic ple
ne ibi. **C** In fi. gl. h̄ gl. nō v̄f vera nec aliquo iure p̄t p̄bari qz
cognati vxoris excludant f̄scū z p̄fueuit reprobari per doc. C.
v̄n vir z vxor. auē. p̄terea. z ibi scripsi.

Si uxor. **I**n fi. is tex. v̄f concludere qz non dirimef
m̄fōiū iā h̄cū ibi cū dic recti' z c. qd ho
die ē fallū. **H**if. n. hōestas publice iusticie q̄ dirimit ex de spō.
e. sp̄ h̄. z. c. ad audiētā de despō. ipu. c. accessit. z vid host. ex
de spō. c. i. li. vj. S3 cū loquat de nuptijs. q̄nt an p̄ fornicarium
vel als illitū coitū h̄bat affinitas v̄f qz nō de iure ciuili. ff. de
grad. nō facile. s. affines cū se. s. i qb' v̄f regri nuptias s3 hec
opi. reprobat p̄ doc. iuris canōici. vt plene no. archi. d. c. i. lib.
vj. z qd d̄f i. d. l. nō facile. remāet hodie q' ad testm̄ z al os effe
ct' affinitatis de qb'. e. ti. l. affinit'. s3 nō quo ad m̄fōiū ipe
diēdū. qz illud nedū p nuptias imo p coitū illitū ipedit iter
affines vt dixi. z no. qz affinitas nō h̄bat nisi p coitū nisi vter
qz emittat vt ibi no. z dixi. s. de pa. po. ij. **R**n. t̄n b̄n h̄if hōne
stas publice iusticie q' ad psonas q̄ spōsalia h̄būt vt nulli d̄ ḡne
nubere possint p iura p̄dicta. z p h̄uc. s. s3 h̄ nō ē ex cā affinita
tis. s3 pp illā hōestātē vt h̄ p3 s3 q' ad alias p̄soas h̄ h̄if. vt. c.
nō d3 ex de p̄san. z affi. v̄n filiā nouerce mee possum ducere.

Illud. **H**ic fo'm' is. s. obtinet d iure canonico. extra
de p̄iu. ser. c. i.

Sūt z alie. **I**n gl. p̄nt at. ibi cū ācillis. **I**s modus cessat
hodie. vid. s. e. i. p̄n. **C** In. e. gl. cuz alle. ij. r̄iso dic
vt ibi dixi. **I**n. e. gl. s. duoz. dic vt i. d. s. **I**n. e. glo. i. s. itaqz. z
s. affinitatis. dic vt ibi. **I**n. e. gl. cum dic septio octauo. nono.
Hitres mōi nō repiunt de iure. z iō eos dicim' iustifatos. z sic
tenēt doc. iur. canōici. vt in sū. host. de m̄ri. s. q̄l̄ ipediaf m̄ri
mōiū. i. fi. q. fi. sint le. s. q̄l̄iter. h̄. s3 p̄pterea cū se. **I**n. e. gl. h̄. d
cim'. ibi cū dic. nō repiāt. qz h̄ v̄f itricatū. dic i sū. m̄fōiū ibi
beri iter baptizatū z baptizatē z ei' liberos. Itē iter baptizatē
z p̄tes baptizati. Itē iter suscipiētē z p̄tes baptizati. Itē iter
vxorē vel vix suscipiētis an carnali cognitā. h̄i soli vident ph̄i
beri alij at n̄ phibef. z iō oēs alij liberi p̄patriū an vel p' genitū
p̄nt cōiūgi q̄uis t̄n d̄ h̄ fuerit dubitatū. Itē dic qz p̄p̄ possēt cō
iūgi filie filioli vel cōm̄ filio filioli. q̄uis sec' i cognatōe legali.
vt dixi. s. s. f̄ris. **E**t ē rō qz sp̄ualia n̄ acgrūf ita p̄ aliū sic tpalia
z cognatio legalis tpalis ē. z h̄ac rōnē reddit host. i sū. d cog.
spi. ff. sigs sit effect' h̄. z iō no. cū se. vbi satis de hac mā ē ex de
cog. spi. c. i. li. vj. vbi tex. p̄soas phibitas sumariē colligit z p
h̄ restrigif q̄si tor' ti. ex d cog. spi. z maxie. c. i. z. c. martin'. **E**t
ē mirādū qz nō repif phibita p̄iuctio iter vxorē vel virū suscipi
entis z ipz baptizatū z t̄n v̄f tāta vel maior rō sic de parētibz
baptizati. S3 qd si aliq' mulier filiū vxoris tue quē de alio viro
suscepit de sacro fōte leuauit. **D**icit doc. qz n̄ phiberis illā du
cere i vxore. vt no. host. i. d. s. h̄. qd si aliq'. vel econuerso si vir
aligs tuū ifātē leuauerit. **I**n. e. gl. h̄. xij. i. fi. dic ex d voto z vo.
re. c. i. li. vj. vbi agit d̄ his duob' v3 d. xij. z. xij. **I**n fi. eiusdē gl.
Is mod' ē correct'. ex d rap. c. fi. **S**ūt at alij modi multi. v3 er
ror p̄sone vel p̄ditōis suilis. ex d cōm. f. c. p̄posuit. n̄ t̄n q̄l̄itas.
vt si crederet eā h̄ginē z eēt corrupta. diuītē z eēt paup. nobi
lē z eēt rustica. xxix. q. i. c. i. Itē vorū nō solēne ipedit h̄bēdū z

solene dicitur dirimit. vt. d. c. i. li. vi. Itē crimē hēdūipedit dicitur
 z dirimit: ex de eo q. du. i. ma. quā pol. p. adul. c. fi. z. c. sup. h. z.
 c. si significasti de quer. i. fi. c. laudabilē. de diuoz. gaudem. z. c.
 q̄ro. Itē i. casib. q. sequunt crimē spedit hēdū h. nō dirimit i. a.
 dicitur. ex de eo q. cog. cō. vxo. sue. c. trāsmisse. vt. i. cess. i. casu. ex
 de eo q. cog. cō. p. totū. Itē rapt. alteri. vxoris. xvij. q. ij. c. sta
 tutū. Itē si interficiat q. vxorē. ppriā. ex de diuoz. c. i. Itē si ppā
 sobolē d. sacro fōte leuauit. xxx. q. i. c. deo. at. Itē si interfecerit p.
 sbyterū. ex de pe. z. remis. c. ij. Itē q. peniteret solēniter h. z. quof
 dā. xxxij. q. ij. c. d. bis. Itē q. recipit mōiale i. p̄iugē. xvij. q. j. c. bi
 g. Itē dispitas cult. dixi. s. de pa. po. cir. pn. Itē violentia duz
 tū interuenit mer. q. caderet i. p̄st. itē vix nec p̄sensus tacit. vel
 exp̄ssus subsecut. fuerit. dicitur ex de spō. c. venies. z. c. de mulier
 z. c. p̄sultatiōi. z. c. ad id. qd. q. ma. ac. pos. vel. n. c. i. sup. Itē ho
 nestas publice iusticie. vt. ex de spō. c. spōsā. Itē defect. p̄sensus.
 ex de spō. c. dilect. Itē ipotētia coeūdi. ex de fri. z. male. p. totū.
 Itē ipediūt faciēdū h. sc̄m. n. dirimit vetitū ecclie z. tps. feriarū
 dicitur ex de ma. sc. p. iter. ec. pto. z. i. ti. d. ferijs. Sz q̄rif. an. cōsuetu
 do possit dirimere vel ipedire m̄fidiū. De h. fuerit. op̄i. host. tū
 vt. tenere q. sic. si. sit. p. pap. i. approbata z. ēt. remouere ipedimē
 tū i. gradib. q̄b. pa. p̄t. dispēsar. v. z. i. n. p̄bitis. l. dūna. imo. z. i. ill
 p̄t. h. z. ip̄z. dispēsar. q. ad. p̄terita. h. ab. initio. n. potuiss. vt. plene
 inno. no. ex. d. cog. sp̄i. s. q. sit. effect. p̄. itē. siue. p. cū. se. de. h.
 ex. de. spō. duoz. s. fi. de. p̄sang. z. affi. qd. sup. bis. de. cog. sp̄i.
 sup. eo. de. consan. z. affi. c. qd. dilecto.

Si aduersus. Querit iur. hūc. s. cū n. sit. dos. vt.
 h. cui. restituit. id. qd. datū. ē. nomie.
 dotis. z. q. actōe. Gl. dicit. q. in. oib. casib. p̄dictis. i. q̄b. i. bibet.
 m̄fidiū. applicat. fisco. z. h. z. locū. auē. d. ice. z. nepha. nu. s. h. no.
 ta. z. i. auē. de. icel. nu. s. i. sup. s. illicitas. h. h. eēt. duruz. Quid.
 n. si. cū. mōre. xij. an. aliqs. nupserit. vel. libā. cū. suo. Durū. eēt.
 dotē. p̄siscari. z. forte. d. canōica. iura. ex. de. do. iter. vi. z. vxo. c. i. z.
 c. si. necesse. d. pu. suo. c. ij. ff. de. p̄di. sine. cā. l. fi. so. ma. si. cū. do.
 tē. s. fi. Et. sic. dicit. q. aut. fuerit. tū. d. ta. spōsalia. z. nil. p̄siscatur. i.
 mo. ipenit. vt. d. l. fi. ff. de. p̄d. sine. cā. Aut. nuptie. z. tē. aut. n. fuit.
 carnal. copla. subsecuta. z. nil. p̄siscat. vt. d. c. z. si. necesse. Aut. fu.
 it. z. tē. aut. sciēter. z. gl. dicit. q. applicat. fisco. q. quo. mō. i. bibeat.
 tur. m̄fidiū. ēt. si. alter. eēt. su. vt. no. i. d. auē. d. icel. nu. C. d. p̄di.
 ob. cāz. l. i. z. d. l. fi. Ego. credo. q. vbi. m̄fidiū. i. bibet. rōe. etatis.
 q. tē. nil. p̄siscet. z. idē. si. rōe. p̄ditōis. z. maxie. d. iur. cano. h. z. qd. t̄z.
 m̄fidiū. cū. suo. vt. dixi. s. i. pn. et. cū. ipubei. cognoscibili. vt. s.
 s. i. et. sic. itelligit. ff. d. p̄d. ob. cāz. qd. su. In. alijs. it. casib. ad. he.
 reo. gl. q. ad. h. vt. loc. sit. l. s. et. penis. ipositis. Sz. quo. ad. h. vt.
 locū. hēat. pena. de. icel. nu. q̄. C. e. auē. icestas. nō. ad. hereo. q.
 nō. credo. q. hēat. locū. nisi. sint. iceste. vel. nephan. rōne. gūis. vel.
 nature. et. h. z. iac. i. d. auē. Aut. ignorāter. et. tūc. aut. ignoran.
 tia. iur. et. tūc. glo. variāt. faciēdo. d̄fiāz. iter. virū. et. mulierē. z. no.
 d. l. fi. d. p̄d. sine. cā. z. i. d. auē. de. icel. nu. Heri. tū. v̄. q. mulier.
 n. excuset. cū. nō. repiat. h. casu. excusari. et. n. possit. error. acuratis.
 sim. allegari. q. eēt. necessari. vt. C. de. icel. nu. l. q̄. Nec. ob. ff.
 d. adul. l. si. adulterū. cū. icel. s. i. q. loq̄. quo. ad. penā. corpale.
 Aut. ignorātia. sc̄i. et. tūc. dicit. vt. l. q. s. i. tex. et. glo. An. at. possint.
 sibi. adiūicē. dōare. dicit. vt. d. l. q. s. ff. de. le. l. i. fi. de. do. iter. vi. z.
 vxo. l. cū. h. stat. s. fi. Sz. qd. de. fructib. gl. dicit. q. vir. nō. lucrat.
 eos. vt. no. ff. so. ma. s. si. an. Et. idē. v̄. tenere. spe. ti. de. do. iter.
 vi. et. vxo. s. format. Glo. v̄. velle. ex. de. do. iter. vi. et. vxo. c. i.
 q. vir. lucrat. q̄. diu. durat. m̄fidiū. Dicit. q. aut. m̄fidiū. tēuit. h. dis.
 soluit. ex. aliquo. accidētī. z. tūc. lucrat. ff. so. ma. l. dotis. fruct.
 Aut. nullo. tpe. tenuit. z. tūc. si. vir. fuit. bone. fidei. possessor. alia.
 malefidei. lucrat. ff. so. ma. l. i. sulā. s. fruct. qd. fal. tu. auctore. l.
 pe. Si. vterqz. bonefidei. vel. malefidei. nō. lucrat. vt. l. s. si. an. ff.
 so. ma. Sz. an. pene. legis. locū. habeāt. i. gradib. n. p̄bitis. d. iur.
 tū. ciuili. de. iur. cano. n. v̄. n. n. lex. coeruit. qd. nō. nouit. z. de. h.
 scripsi. i. auē. icestas. Et. no. q. d̄hētes. icestas. nup. sūt. ifames. z.
 ēt. q. p̄bātes. d̄fēdētes. seu. p̄ociniū. p̄stātes. iij. q. iij. p̄. s̄guē. eo. p.
 z. ipō. iure. excōicari. ex. de. spōsa. c. i. i. de. qd. verū. ē. in. illis. sex. ca.
 sib. q. ibi. continet. secus. in. alijs. vt. ibi. nota.

Aliquādo. C. iur. hos. s. nota. q. multi. sunt. modi.
 legitimādi. i. iste. tex. pōit. h. duos. v. z. p. ob.
 ligatōez. curie. Itē. p. subsecutōez. m̄fidiū. Et. iō. iustian. circa. ho.
 duo. q̄rit. Et. p̄. q̄rif. qd. sit. h. curia. d. q. h. q̄rif. Dicit. h. m. doc. si. of.

ferat. sicut. impatoris. vel. p̄sidiis. pulcie. vel. cuiusqz. offō. rei. ser.
 uat. publice. i. curia. iusticie. vel. i. curia. p̄fie. sue. vt. i. rōana. veteri.
 vel. noua. vel. vbiqz. fuit. i. metropolitano. z. idē. itellige. d. filia.
 si. nubat. tali. curiali. z. h. satis. patēt. C. de. natu. li. l. iij. P̄. potet.
 tū. q. h. obligatio. p̄cedat. de. volūtate. eoz. vt. ibi. p̄z. i. auē. q. mo.
 na. effi. sui. s. ḡ. aliter. cōpellunt. tū. i. casu. qū. opes. p̄inas. possi.
 dēt. vt. d. l. iij. s. h. at. s. an. sic. legitimati. succedāt. p̄ri. Dicit. q. sic.
 z. ex. testō. z. ab. itestato. sic. tū. vt. nō. plus. habeant. q̄. v̄. legitimi.
 vt. i. d. auē. q. mo. natu. effi. sui. s. i. col. vij. non. tū. succedūt. co.
 gnatis. nec. sibi. adiūicē. vt. e. ti. s. filii. Sz. si. ipi. seipos. offerret.
 legitimaret. nisi. sup. sit. legitia. ples. vt. e. ti. s. p̄. m̄. itaqz. modus.
 Et. p̄missa. p̄cedūt. si. tales. filij. fuerūt. ex. libera. suscepti. sec. si. ex.
 ancilla. q. illi. n. legitimant. p. obligationē. si. legitimi. sup. sint. vt.
 e. ti. s. si. q. sig. fuerit. z. s. iste. mod. C. Circa. scdm. quō. legitī.
 mant. p. subsecutōez. m̄fidiū. sciēdū. ē. q. de. iur. ciuili. multa. regre.
 banf. v. z. q. eēt. suscepti. ex. libera. p̄cubia. vt. h. sec. si. ex. ancilla.
 vt. i. auē. d. triē. z. se. s. fi. z. no. i. d. auē. q. mo. na. effi. sui. s. sigs.
 Itē. q. p. fierēt. dotalia. istra. vt. h. p̄z. hodie. h. de. iur. cano. sub.
 late. sunt. h. mōi. d̄rie. vt. ex. q. fi. sint. le. c. tāta. h. tū. verū. d. natis. ex.
 p̄cubia. cū. q. poterat. eē. licitū. m̄fidiū. sec. de. alijs. vt. d. c. z. h.
 cū. dicit. m̄ime. legib. iterdictū. z. iō. nati. ex. adulterio. vel. al̄s. ne.
 phario. coitu. n. legitimant. p. m̄fidiū. subsecutōez. z. hoc. itellige. i.
 m̄fidiū. p̄bitō. p̄bitōe. iuris. cano. cui. stādū. ē. i. h. vt. no. s. e.
 i. pn. ti. q. si. eēt. iterdictū. leg. z. nō. iure. cano. legitimarent. p. m̄i.
 moniū. qd. ēt. retrorabif. ex. q. fi. sint. le. c. qd. nobis. z. dixi. s. s.
 sūt. z. alie. Laue. tū. q. h. of. dicit. q. geniti. z. nati. ex. clādēstino. m̄i.
 mōio. n. legitimant. h. z. p. approbet. m̄fidiū. vt. no. i. sūma. q. fi.
 sint. le. s. ij. Sz. qd. si. fuerit. p̄cept. ex. d̄nato. coitu. forte. tpe. m̄i.
 monij. alteri. pentū. nat. tū. tpe. q. erāt. soluti. Verbi. ḡra. gūa.
 sū. i. vxorē. titij. filii. tpe. quo. erat. titij. vxor. deinde. nascit. mortuo.
 titio. p̄t. dicit. q. sit. legitim. si. tu. z. vxor. titij. nupserit. tpe. natiui.
 tatis. vel. legitime. si. p. nupserit. vt. i. d. c. tāta. z. c. qd. nobis.
 z. ibi. no. host. z. p. h. fac. s. d̄ige. s. sufficit. Itē. ē. ali. terti. mod.
 legitimādi. si. p̄. p̄ncipi. p̄ces. sup. h. offerat. si. legitia. ples. d̄ficiat.
 z. n. possit. nubere. p̄cubie. vel. q. defūcta. z. q. occultet. vel. v̄.
 re. p̄hibeat. vel. al̄s. ipediāt. d̄bere. vt. sacerdotio. dū. tū. p̄ces. p̄.
 cept. admiserit. vel. si. p̄. istos. velle. succedere. dixerit. z. filij. testm̄.
 oñdāt. z. supplicēt. vt. i. auē. q. mo. na. effi. legi. s. s. aliō. col. vj.
 z. s. sigs. g. Itē. ē. ali. q̄rt. si. p̄. i. testō. manu. ppriā. scripto. cum.
 subscriptōe. triū. testm̄. vel. sub. gestis. mōimētoz. dixit. h. o. s. suos.
 filios. nec. adiecerit. nāles. z. si. plures. sint. filij. z. vni. testmōiū. ad.
 iecerit. p̄dest. alijs. ex. eadē. m̄re. natis. i. auē. q. mo. na. effi. le. s.
 si. hō. solūmō. vj. col. vt. li. ma. z. auē. s. ad. h. col. viij. z. h. oia. p.
 cedūt. q̄. h. sūt. ex. h. a. p̄cubia. q. at. sit. h. a. p̄cubia. dicit. ff. d. p̄cu. p.
 totū. ti. Itē. ē. ali. q̄nt. si. ipetraf. a. p̄ncipe. directe. n. suata. solēni.
 tate. q. ē. i. tertio. mēbro. Sz. h. cōcedi. n. d̄z. extātib. legitimis. vel.
 vbi. p̄nt. p. m̄fidiū. legitari. vt. i. auē. q. mo. na. effi. legi. s. si. hō.
 solūmō. Sz. p̄suevit. q̄ri. q. possit. legitiare. z. n. ē. dubiū. q. papa.
 p̄t. vt. p̄z. ex. q. fi. sint. le. c. p. venerabilē. z. ip̄. vt. p̄z. C. de. na. li. l.
 i. z. i. dicitis. auē. q. mo. na. effi. le. z. q. mo. effi. sui. per. tot. reges.
 at. n. p̄nt. vt. no. inn. ex. de. sen. z. re. iud. c. cū. te. qd. itellige. d. reb.
 q. superiores. hūt. i. alijs. v̄. idē. qd. ip̄. iur. illa. q. scripsi. C. d. sū. tri.
 l. i. Sz. cū. pa. possit. idifficite. saltē. q. ad. regimē. vt. dixi. d. l. i. q̄ri.
 tur. an. legitiat. p. pa. censeat. eē. legitim. quo. ad. bōa. tpalia. i. h.
 fuerūt. doc. varij. inn. dicit. q. nō. nisi. i. terris. i. q̄b. pa. iurisditiōez.
 obtinet. tpalē. vt. no. i. c. cū. te. z. i. c. p. venerabilē. host. t̄z. q. sol.
 pa. legitiat. ēt. quo. ad. h̄reditates. ip̄. n. legitiat. p̄t. tū. facere. vt.
 q. admittat. tāq̄. legitim. ad. hereditatē. z. dignitates. tpales. vt.
 plene. scribit. i. sūma. q. fi. sint. le. s. q̄tr. Salua. reuerētia. opi. inn.
 v̄. p̄babilior. de. iure. absurdū. n. ē. q. impator. nō. possit. legitiat.
 z. Somnes. illos. ti. in. auē. q. mo. na. effi. legi. p. totū. z. s. si. hō.
 solūmō. ff. de. na. resti. l. q̄ris. C. de. nup. l. ipialis. s. itaqz. Dec.
 at. p̄cedūt. i. illis. q. sūt. ex. d̄nato. coitu. q. i. illis. nō. v̄. posse. dispē.
 sari. saltē. i. gradib. diuisa. l. p̄bitis. cū. lex. inferioris. z. vt. dixi. s.
 de. iur. nālī. s. s. nālīa. s. host. dicit. q. q̄uis. papa. tales. legitima.
 re. nō. possit. tū. p̄r. facere. vt. admittant. ad. successiōes. z. digni.
 tates. vt. d. s. h. nūqd. g. z. sic. itellige. ex. de. trāsa. c. fi. An. gl. s.
 nunqd. i. fi. de. iur. cano. s. ex. q. fi. sint. le. c. tāta. z. no. host. i. sū. q.
 fi. sint. le. s. q̄tr. s. v̄. ex. aut. In. gl. vt. C. de. natu. li. l. fi. dixi. C.
 de. na. li. aut. s. z. i. i. i. ad. se. cō. o. fici. s. penultimo.

Non solū. In gl. subaudi i fi. Item dic
plures alios modos legitimādi
s. ti. i. s. fi. dic ibi. itē sit alio mō p iudicis pñciatio
nē. ff. de li. ag. l. i. s. fi. s. ff. d. excep. rei iudi. l. i. Et no. q. in nālib
repit distinctio. Quidā. n. sūt nāles vt nati ex soluto & soluta.
Alij manzeres nati ex scorto. Alij spurij vt ex p̄fesso & professa.
Alij noti nati ex adterio. dic p̄tē ex d̄mū. nisi cū p̄dē. s. p̄dē.

Adoptio. In gl. ē at in fi. s. h. h. diffinitio nō v̄r bōa
q. loq̄ d̄ filio t̄m nō de nepotib. & t̄m con
stat q. nepos efficit p̄ adoptioez vt fili. j. s. l. s. s. potes dices
q. appellatōe filioz p̄tineant nepotes. ff. d. h. sig. l. liberos. s.
s. qd. de le. iij. l. vxore. s. p̄ cubinis. large sūmēdo vocabulū. sed
pprie & stricte nō. ff. de testa. tu. l. q. filiab. q. nepotes efficiant
p̄ adoptionē p̄. j. q. da. tu. pos. s. fi. Si velis potes sustinere di
fictionē iōā. dūmō q. illa h̄ba ad solaciū nō sūt apposita vt sit
d̄ substantia s. vt cā ipulsua. In gl. h̄ verū vel an̄ ipm̄ i fi. sic
papatu vacāte cet. cardinaliū nullā h̄z iurisdictionē nisi i casib.
v̄s ex d̄ elec. c. vbi piculū. li. vj. de elec. c. ij. i cle. Hodie at v̄r q.
papa possit vacāte ipio q̄qd̄ impator possit cū teneat ab eo
ex de sen. & rei iudi. c. pastoralis. s. vt igif i cle. ex de fo. cōpe. c.
l. ex suscepto. & iō v̄r q. a papa possit ipetrari q. arrogare liceat
saltē in terra iperij p̄ p̄dicta & multo fort. i p̄monio ecclie.

Imperio. Mūqd̄ iperij d̄legati. Satis p̄t dicit q.
sic si ad h̄ delegat a p̄ncipe. q. ēt merū im
perij p̄ncipe p̄mittere p̄t. C. si p̄ius vel vti. pu. & si si cognitō
cū no. idē si ab ordinario ad vniuersitatē cārū. ff. de of. p̄cō. l.
solēt. de iur. om. iij. l. solēt i aut. de col. s. alij. S. si ad h̄ cōmit
tas sp̄at̄ possit dubitari p. l. nec q̄q̄. s. vbi d̄cretū. ff. de of. p̄
cō. & de re iu. l. omia. v̄r i adoptioe regit̄ auctitas iudicis q. v̄r
idē qd̄ decretū. vt no. ff. de of. asse. l. j. sup. h̄bo decreti. & fac. C.
e. l. i. ibi cū dicit apud quē plena legis actio. In p̄riū facit q. v̄r
cōpetere iure magistrat. vt h̄ cū no. & sic p̄t cōmitti. ff. d̄ offi.
euis cui mā. ē iur. l. i. & h̄ v̄r veri. q. in adoptioe nō ē op. decre
to. s. sufficit ap̄d̄ acta p̄fiteri. C. e. l. fi. & sic nō ob. p̄ma p̄ria. itē
nec ob. C. e. l. i. q. ap̄d̄ delegatū ē plena legis actio quo ad hoc
iac. de ra. q. nihil i p̄cedēti ti. dixerat resumit h̄lecturā & q̄rit q.
re maior solēntas regit̄ i arrogatioe quā i adoptioe & r̄ndet
q. i arrogato mā. ē piculū q. arrogat. bona h̄z. q. i adoptato
q. null a h̄z cū sit i p̄tate p̄ris. H̄el potes dicere q. mā. ē p̄sonā
liberā i alteri p̄tati subijci quā de p̄tate i p̄tate trāfferri. C. ne. li
cere. metr. ba. l. i. & t̄m i monachis p̄riū videm. q. facili. d̄ no
uo monach. efficit q. de mōasterio i monasteriū trāfferat iu
pta illa q. notant p̄ inno. ex de renū. c. i dubijs. & c. post trāssa.
& p̄ archi. extra de ele. si religiosus. li. vj.

Sed hodie. In gl. s. si ego in fi. idem no. in. l.
cum in adoptiuis & ē notabile.

Cū autē. In gl. i. cautioe. habeas h̄ cū fideiussor
re. nō at habeas sine sicut aliq. habuerunt
quos iac. rep̄hēdit. vt p̄. C. e. l. ij. ff. e. nec ei. s. fi. cū. l. seq. In
gl. vel ex iure successōis. ibi cū allegat. j. de pupil. sub. s. i. qd̄
ergo si ēt facta substitutio fideicō. maior. puta si sine liberis d̄
cesserit qd̄ ipossibile ē & plene videbis. j. de vul. & pu. sub. vt for
te legata ab eo relicta vel libertates cui nō subuenit p̄ hanc sti
pulationē. Dicas q. h̄ substitutio diui p̄ij nō remediavit nisi i di
recta pupillari. & i casu quo ipubes morit̄ i arrogatione. ff. e. h̄
at. q. at nō ēt piculū. nā p̄ datioez i arrogationem substitutio
pupillaris euanescit q̄si testm̄ ipsi. pupilli. ff. d̄ vul. l. p̄ris & q.
euanescat. ē exp̄ssus. ff. e. nec ei. s. eoz. & iō subueniēdū fuit ne
factū ternij p̄iudicet. s. sec. i q̄busuis alijs substitutōib. a p̄re fa
ctis. q. ille si euanescit. cū p̄petat ex testō p̄ris qd̄ nō euanescit
p̄ arrogationē filij. imo petunt a p̄re arrogate tanq̄ d̄bitū arro
gati. ff. d̄ pecul. l. i. arrogatorē. C. d̄ bo. auē. iud. pos. l. i. v̄r so
lū subueniēdū fuit tabulis pupillarib. & legatis i eis & v̄turis
ab iestato ipubere d̄cedēte. S. qd̄ si p̄ arrogator. p̄morat̄ &
p̄ pupill. i pupillari etate. tē cessat rō hui. s. q. p̄ si occupat
iure peculij. & t̄m pupillares tabule euanescent. s. dic q. conuale
scit s. doc. j. q. mo. tes. iur. s. si t̄m. ff. d̄ le. iij. l. i. s. i. Nec ob. ff.
d̄ bo. po. s. ta. l. q. ex liberis. s. plane. q. loq̄ i. ill. q. nouā volū
tatē & p̄sensū h̄re p̄nt qd̄ nō ē i pupillo s. z. eū. Itē i. e. gl. cū all. C.
d̄ rei v̄ro. actōe sup̄pōit g. q. agif ex stipulatu q. nascif ex ficta
stipulatōe. S. iac. dic q. h̄ casu agif v̄tū ex testamēto qd̄ fingif

si fuisse irritū p̄ puisionē hui. l. vt. ff. e. l. i. h̄bis i fi. Et idē seq̄
pe. de bel. p. S. q̄rit q. ager ex h̄mōi stipulatioe. iac. dic Ros.
dixisse q. fili. arrogat. si emācipet. p̄ restitutione bonoz suoz.
S. i h̄ nō ē infistēdū. q. certū ē q. h̄ stipulatio solū obtinet vbi
arrogat. ipubes morit̄. vt. s. dixi. ita ei non p̄dest s. alijs q. ius
poterat h̄re ex ipi. morte. vt p̄ p̄dicta. & i. l. si arrogator. In
fi. e. gl. & ipos ex heredasse. Quid ergo si p̄fa. dedit se in arro
gationē q. liberos hēbat quos nō poterat exheredare qn̄ p̄pete
ret eis q̄rela vel habuit p̄rez & m̄sem quos exheredare nō potuit
C. d̄ offi. tes. cū filiū. ff. de iof. tes. l. p̄. & ei succedūt ēt si i arro
gatioe moriat̄. vt. j. de acq. p̄ arro. s. mortuo. Et q. his d̄beat
subueniri p̄ satisfationē p̄ rōnē q. h̄ reddif i gl. nō. n. facere po
tuit arrogat. qn̄ eis d̄bitā portioez relinq̄ret vt ē d̄cū & t̄m non
subuenit cū h̄ cautio nō subueniat nisi qn̄ ipubes arrogatus i
pupillari etate moriat̄. vt dixi. s. e. s. S. forte p̄ditoz legū si ad
uertit hos casus. vel nō curauit q. p̄fa. potuisset v̄didisse bo
na sua. & ita nō erat firma spes p̄rimis h̄rdi. sic i casu q. ipubes
morit̄. Quō g. his p̄uidebit. Et dicēdū sic i illo q. mōasteriū
itruuit. C. d̄ sac. s. ec. auē. si q. Heri. t̄m ē h̄ casu q. si moriat̄ p̄re
arrogate viuēte. q. tales p̄dē succedāt i solidū i bōis aduētiā
is p. s. mortuo. i cognatis & agnatis v̄teriorib. exceptis s̄rib.
saluo q. h̄ scribit̄ in gl. v̄z q. p̄ occupat iure peculij. Et caue q.
q̄uis nō repiat scriptū equū ēt dicere q. h̄mōi p̄sone qd̄ p̄ sa
tisdatōez succurrif vocat̄ & q. heret iuētariū de bonis ar. C. si
vt ab here. se ab. auē. si oēs. C. de iu. deli. scim. dic. j. e. s. sed.

Item non aliter. In gl. veluti i fi. ē p̄a. v̄r
ex eisdē causis p̄t q. emāci
pari qd̄ exheredari s̄m iac. In gl. qd̄ ergo i fi. h̄ac t̄z v̄biq̄z gl.
& h̄ac approbat i aut. de here. & fal. s. p̄mū qd̄. Et h̄ac tenēt
doc. q. ēt d̄cūt v̄ltra q. h̄mōi q̄rta nō ē hodie āplīada p̄ anē. de
triē. & se. Be. t̄m de bel. p̄ri. t̄z q. sit aucta. q. cū illa auē. itē dat
subuenire aduersus q̄relā iof. tes. & is p̄t q̄relare sicut nālis le
gitim. & v̄r q. sit aucta. & alle. ff. sigs cau. l. si cū. s. q. iniuriaruz.
P̄ria v̄r verior. q. h̄ nō p̄ditioal s̄m q̄rta d̄bitā nālib. & legit
mis. vt dicā. j. p̄ri. s. In gl. & repete ibi cū allegat. ff. fa. herc. si
filia. s. i. iac. h̄ ip̄robat dicēdo q. statū totū restituit. q. s. ille. cū
aut. fact. fuit i fauorē filiorū. & ita nō d̄y i lesionē retoz q̄ri. con
stat at q. retozquetur i lesionē. q. h̄ iure statim plene restituit.
vt h̄ & sic ille. s. q. fact. ē ad āplīadū nō restrigerz s̄m eū p. l. qd̄
fauore. ff. d̄ leg. p̄terea is. s. loq̄ i nāli filio. p̄terea p. s. illū
nō retinet totū v̄sufu. s. dimidiā. v̄r veri. ē q. statū totū restitu
at si cū cā ipz emācipet. d. l. si. si qd̄ i frau. pa. Et caue q. bona
restituit statū cū emācipat. s. q̄rta post mortē suā q̄uis Ros. s.
dixerit s̄m iac. q. ēt in illo male dixit s̄m eū dicēdo q. si ipubes
moriat̄ i vita p̄ris arrogatois q. trāsmittit q̄rta ad herdē. suuz
ff. d̄ col. bo. l. i. s. si ipuberi. s. h̄ nō ē verū. & ibi loq̄ cū p̄ erat
mortuo. S. q̄rit q. actōe ager ad h̄ac q̄rta. & dic iac. q. nō peti.
her. cū p̄stitutio nō faciat eū heredē. Itē nec actione ex testō si
q̄rta fuerit relicta. q. d̄bita erat. & ita nō valuit legatū. ff. d̄ le. ij.
l. si d̄bitoz. si nō fuit relicta certū ē q. non cōpetit actio ex testō.
v̄r s̄m eū dic q. agif actioe ex testō si fuit relicta ex p̄stitutioe di
ui p̄ij. Et ad formā argumētū r̄ndet q. h̄ p̄ nō legat qd̄ d̄z. q. n̄
erat obligat. ad q̄rta. s. ad eā relinq̄dā sicut in illo q. p̄misit
pecuniā mutuarē q. nō ē obligat. ad mutuādū & t̄m si p̄t mu
tuet agif p̄di. ex mutuo. ff. si cer. pe. q. pecuniā. Satis p̄babitr
loq̄ tex. cum dicit alio mō. ff. fa. herc. l. ij. s. i. q̄re dic q. siue p̄
moriat̄ testat. siue iestat. dū t̄m nō referat qd̄ p̄prietatis. peti
tur p̄ iudiciū fa. herc. vt. d. l. vbi ē casus. Si at referat qd̄ & fili.
arrogat. i fi. possideat. tūc si exherdat. sit recurat ad q̄relam
iof. tes. vt. l. papi. s. sigs ipubes. s. p̄terit. p̄t dicere testm̄ nul
lū. vel petet eā vt d̄bitam ex p̄stitutioe diui p̄ij. Et dicit q. h̄bit
q̄rta bonoz q. p̄ habebat tpe mortis. ff. d̄ bo. li. l. et. s. fi. C. de
iof. tes. l. cū q̄rit. & ita si sint plures nāles & legitimi h̄bit plus
q̄ ipi. & ē site i auē. de tri. & se. s. i. Quid g. si alienauit. dic q. si
ti. gratuito fili. reuocat. ff. si qd̄ i frau. pa. l. si. Si ti. nō gratui
to v̄r idē p. d. l. q. dat q̄si caluisianā sic creditori q. reuocat. ff. si
qd̄ in frau. cre. l. q. aut. s. si h̄ mō. Et v̄r glo. sentire. C. si qd̄ i
frau. pa. l. ij. d̄ hoc. C. d̄ inoffi. do. si vt alle.

Minorem. In gl. i. tot ānos i fi. d̄ quo in feu. de
pa. te. & iur. c. i. cir. p̄n. dic p̄le. vt ibi. Ca
ue t̄m v̄bicūq̄ sit mētio d̄ pubertate itelligif i dubio d̄ masculo

de. xiii. annis i femella d. xij. z casus alibi sūt spales vt pz in. l. mella z ibi no. ff. d leg. tertio. l. cū filio. Et is. s. facit s multos de sumis pōtificib⁹ q carnis affectu z pōtib⁹ multos fatuos iuuenes ep̄ando fecerūt p̄fes antiquoz sapiētū: s; nō ē mirādū. q; dñs i euāgelio dixit faciā pdigia magna z signa in populo. hoc aut pdigiū ē z mōstrū vt hic pz in lra.

Licet autem. C In gl. qd non ē. ibi cū alle. ff. e. cū adop. Hec rō non v̄ bona. qz qñ adoptat loco nepotis nō ipedit i successiōe filiū q pcedit. vt videbis. j. d. ex here. li. p totū. ff. e. si is cui. Sz ē rō q lex nolu it q eo iūto agnascat fili⁹ ei cui tenet puidere z d bonis suis relinqre vt. l. cū i adoptiuis. C. e. s; cur nō vocant agnatis qb⁹ succedit. vt. j. d. le. ag. suc. s. p adoptionē. ff. d suis z. l. here. l. post. s. h. ar. Dicas q illi nō tenetur puidere adoptato nec eis succedit iūtis. nec pnt eū ex here dare si velint z iūituere aliū. z iō tene p̄mā opi. q̄ seq̄ h i gl. v; q iūto filio adoptat i nepotē z succedit. vt legf. C Et not. p h q h legunt q vbi id qd agit pōt p̄iudicare plurib⁹ irremediabit. q oēs sūt vocādi. als nō vt h z h itellige i actib⁹ voluntarijs vel vbi agit de aliq̄ p̄iūsiōe faciēda p offiū iudicis. Sec⁹ si via actiōis q; tūc sufficit vocare illū s; que agit z sic itellige h iura. z. ff. de aq̄ plu. ar. l. si i pcedē do. C. si vt ab here. se ab. auē. si oēs. Et h fac ad multas qōnes si agit de iure subiectiōis iter duos. Terbi grā Comes dic̄ baronē sibi subiectū. nūqd obēt vocari vasalli barōis. vel si p̄lat⁹ p̄latū: an vocabunt subiectiū q̄ perit i subiectū. Et d̄tēria p pcedētia. q; si fiat p̄iūsiō ex offiō obēt vocari si in via actiōis nō. z de h eē de ma. z obe. c. humilis. dic̄ ibi p doc. Sz in casu quo debēt vocari valebit p̄iūsiō si nō vocent. nō tñ i p̄iudiciū ab iūtiū vt ibi no. inno. Sz gl. iuris ciuilijs v̄ notare s̄riū. vt. d. auē. si oēs. Dicas q nō v; z sic itellige qd no. ff. d mino. l. et. s. si. Lōcedo tñ q nō oēs quoz i futurū iterē poterit vocādi sūt de necessitate s; illi quoz p̄ncipat: z p̄mo p hūc. s. z. ff. d ven. i spici. l. i. s. demū. nō tñ portabit eis p̄iudiciū nisi p̄senserit. ff. d leg. ij. l. pe. s. si. z. l. cū ita. s. i fideicō. i feū. si val. feū. p̄uc. cui d. def. c. i. qn possint venire s; si tñ alias nō disponāt facit eis p̄iudiciū ex p̄na. vt. s. d̄i p. s. p adop. j. de leg. ag. suc. nō tñ in iure q̄sito nō vocatis iūtis vt p̄dictis iurib⁹. Itē gl. v̄ q sic i si. Hoc verū qñ dat ex neo i adoptiōem. secus si auo vel alicui ascēdēt. vt. d. l. cū i adoptiuis. s. si s̄o p̄. z no. q pōt dari casus i quo neuter succedit nec p̄i nāli nec adoptiū. v; si adop tatus ab auo m̄no emācipet post mortē p̄ris nālis vt ibi not. facit q vna ecclia pōt v̄niri aliq̄ absq; cōsensu rectoris q eā gu/ bemat. nō tñ faciet ei p̄iudiciū qn eā teneat q̄ diu viuet. z h est hodie exp̄ssum eē de re. ec. nō ali. c. ij. in cle.

In plurimis. C In si. tex. h verum si filius vult ff. e. l. in adoptiuis.

Sed illud. C In glo. qui oēs iac. narrat dñm suū dicere s; v; spadonē sic natū castratus cui fuerūt amputata virilia z meli⁹ ē tenere cū gl. vt h. ff. de iure do. si serua. s. i. z tene rōnē gl. p q̄ facit. C. q̄ tel. fa. pos. l. di sceris. Itē pōt reddi alia rō. q; spado semel fuit apt⁹ ad generādū ali⁹ nō ar. ff. de leg. ij. cū filius. s. heres. ff. de cu. l. si. in si. glo. ff. de s̄b. sig. l. spadonum.

Femine. C In gl. i acie. ibi cū alle. l. si suspecte. s. si. s; ille. l. h nō dicūt vñ potes plane itellige re q femia semp cū rescripto possit arrogare cū nō h; liberos. C In si. e. gl. rescripta enī p̄ncipū sūt itelligēda s̄m ius cōe. ff. de vul. l. ex facto. z hoc factis pz. C. e. l. mulierē ibi cum dicit p̄inde atq; si ex te p̄genitum zē.

Illud. C In gl. i. p p̄ncipē. habeas i gl. z iō trāsit affir/ marie. nō aut habeas nō trāsit sic qd a libri h̄sit

Sic enim. C Gl. recitat h diuinādo historiā quā imperator qui fuit fili⁹ sororis iulij Cesaris adoptauit Tiberi um q erat p̄uignus suus z gener. z post ei successit imp̄io. z per adoptionē tiberij habuit germanicū in nepotem qui p̄i⁹ erat adoptat⁹ p tiberiū. z hec plene legunt in cronicis z hui⁹ tem/ pore passus fuit christus. z no. p hūc. s. q licitū ē querere vias indirectas vt possit ad p̄positū pueniri. ff. de leg. ij. l. cum pa/ ter. s. titio in si. de neg gest. at qui natura. s. cum me. z hoc bo/ nū z s̄m fidē licitum dū tamē nō fiat dolose ad finem nocendū.

alii. sed cōsulēdi. volūtas enim z propositum distinguūt male ficia. ff. de iniur. l. qui iniurie. de fur. l. vnde. Et facit p̄ illis qui diuertūt z distorquēt cōtractus ne sit loc⁹ distrabēdi proximis de genere vel dominio caueāt de consciētia. Et not. q in casu quis nō pōt adoptare etiam cū p̄ncipis rescripto. C. de na. li. l. legem s̄m iac. Vel ibi supplicabat super legitimatiōe. si at sup arrogatiōe supplicasset z p̄nceps rescripisset: posset fieri. z ita itellige in auē. q. mo. na. effi. sui. s. illud.

Apud catonem. C In si. glo. i. coraz. By. di/ cit q; aut tractat de actu obligatorio: z tūc si non valet vt agit nec alias. vt. ff. de s̄b. oblig. l. i. s. si q; ita. aut deliberatio: z tunc si non valet vt agit: va/ leat vt valere pōt. ff. de constitu. pecu. l. ij. s. euz qui. sed hec so/ lutio videtur tolli. ff. de accep. l. inutilis. s̄m communem litte/ ram sed responde vt ibi dicit textus s̄m eum. quia non videtur habere consensum. si ergo nō valet iure pacti consensu deficiē te ergo nullo modo. Hetera facilius datur exceptio q̄ actio vnde s; valeret acceptilatio ius pacti quo ad exceptionē. nō tñ contraheret obligatio iure pacti. z hec procedunt s̄m eum in contractib⁹. quia in iudicijs habet locum parsilla. si non valet zē. ff. de iure iur. sed z si possessori. s. si iurauero. s̄m euz. s; op po. contra p̄mum membrū. ff. loca. in sulā. s. in operis. ff. de do. cā mo: l. vbi. de cōdi. z dem. in testamento. ff. de serui. si tā augusti. d. ser. ruffi. predi. l. via. qdā distinguūt an actus peccet in forma. z tunc si non valet vt ago nec v; zē. S̄m in materia. tūc aut intrinseca. aut extrinseca. ff. de cōtraben. emp. l. in ven. in brocardicis vix pōt dari certa regula. t; tñ opi. dy. in cōtracti bus obligatorijs. Dicas tñ q fallit in s̄ctibus libertatē cōtinē/ ribus. vt. l. vbi allegat. z in vltimis volūtatib⁹. vt. l. in testamē/ to. ff. de re. du. l. in ambiguo. C Itē fallit vbi contract⁹ t; d se. verūtū aliquid incōpassibile quo ad executionē addiūcā vt. l. in sulam. s. in operi. z. l. si tam augusti. alle. z si qui alij casus oc curant semper poteris causas fallētie repire. Et facit is. s. q si testes deponāt aliq̄ eē filiū titij simpliciter q eorū testimo niū valeat q̄uis nō dicant filiū naturalē z legitimū. q; de taliū intelliguntur deposuisse vt in auē. vti. ma. z auie. s. ad hoc. s̄m iaco. z pe. in auē. qui. mo. na. effi. le. s. si vero solūmodo. col. vj. z scripsi. d. de nup. prope si. C Sequit in rex. l; hie querit nunqd saltē ex tali noiatiōe p̄sumat fili⁹. Et idē q nō vt hic C. de testi. nec p̄fessio. de here. in illi. si pater. de probatio. non epistolis. ff. de heredi. insti. nemo. Dicas contra. imo non talem p̄sumptionē inducit nominatio qn possit s̄. p̄bari. ff. d p̄batio. l. si. de ag. li. l. i. s. iul. de in offi. test. si institutus. s. i. z pz eē de p̄ba. c. per tuas. z no. eē de fil. p̄sby. c. Michael p gl. z doc. qui si. sint legi. c. transmissē. Et per hoc pōt dici q q̄uis papa nominando aliq̄ etiā ex certa scia decanū vel canonicū nō videtur cū in dignitate approbare. vt eē de sen. excō. c. si. in cle. z nihilominus sit p̄sumptio pro eodē. nisi cōtrariū p̄bet p iura predicta. Itē hūc. s. itelligo quādo dñs nō errabat. vt d. l. neq; sed in dubio p̄sumo ip̄m non errare vt ibi scripsi. j. qui tu. test. da. pos. s. i.

Quibus modis ius patrie patrie soluit. Rubrica.

Ideamus. C In glo. nisi in casu i/ si. doc. Jaco. z Be. in/ ducunt hanc glo. ad. q. q vbi aliquis moritur sine liberis in potestatem existentibus domi⁹ terre habet bona iure manus mortue de cōsue/ tudie terre. Bone q aliquis moritur relicto filio sacerdote vt episcopo qui per dignitatem exiuerat de patria potestate. nun/ quid dominus habebit bona iure manus mortue. Ipsi dicunt non. quia non videtur exiuisse de patria potestate in suū dam/ num p hec que h dicit s̄m eos exemplū eoz bonorū est in epi/ scopo. vt. C. de epif. z de. auē. sed episcopalis dignitas s; in sa/ cerdote nō videtur veruz q liberetur. vt patet. C. de epif. z de. auē. p̄sbyteros. z ita tenet Inno. extra de eta. z qua. in decorū q̄uis gl. ibi contra. sed bene verū ē q quo ad beneficialia non curatur de patria potestate. extra de iudi. c. si aunū. li. vj.

Cum autē. C In gl. h no. doc. dicūt q vicegerēs pape vel p̄fec. vrbis p̄nt deportare. z itelligūt vicegerēs q̄ locū d̄ficii substituti sūt de qb⁹. C. de eo q vi. al. obri. l. p̄ma. tales. n. ordinarij reputant. z iō dicū.

q̄ si duo sint nati i locū ep̄i mortui q̄ q̄libz p̄t exerceri p se. ff. d. offi. p̄colul. l. i. h̄ n̄ sūt h̄ mltm necessaria nec bñ sedēt. Seq̄ tur i. e. gl. ibi si aut aliud iudex cū allegat. l. si q̄s. §. ei. gl. alibi v̄f teneat q̄ v̄z. s̄z ē in susp̄so quousq̄ p̄nceps d̄liberet z iulā ass̄gnet vt no. i. l. iter. §. alle. z illā gl. seq̄ dy. ex̄ d̄re. iu. c. cū licz. q̄ cū licitū sit ei aīaduertes z ad l̄faz attēdes. ergo multo fort̄ d̄portat. s̄z h̄ v̄f s̄ior p. l. alle. s̄z bñ verū ē q̄ p̄t i iulā flegare vt. l. flegator. q̄uis gl. videat dices. ff. d. offi. p̄. l. oīa. **C**In gl. h̄ no. i. h̄. illa n̄ ob. q̄ ibi ē diuersa rō. z idē ius z nos loqui mur q̄ ē eadē rō. s̄z ob. C. d̄iterdic. ma. l. cura. d̄ p̄di. curi. l. si. **Q**uidā dicūt q̄ vbi p̄hibitio vel p̄missio ē odiosa nō. obriet f̄gta vt i s̄ris abs sic. ut h̄. ff. ad. l. ag. l. illd. s̄z h̄is. ob. ff. de in ius. rup. test. l. iij. §. j. q̄retz regla. z dic q̄ i. d. l. n̄ ē p̄ oīa eadē rō. l. l. n. h̄. rō ē q̄ p̄ctiuoz ē q̄s ad v̄dēdū ad si. q̄ h̄at p̄ciuz q̄ ad donādū. Et i. l. curatorē ē ēt aliarō. q̄ nō ē v̄sile q̄ filia trahat ita filiū ad volūtate p̄ris sic vir vxozē q̄ p̄ oīa obseq̄ v̄i ro z h̄ac op̄. seq̄ dy. ex̄ d̄re. iu. i. argumētū. z Jo. mo. ex̄ d̄ ele. c. vbi mar. Et caue q̄ h̄ p̄ma facie n̄ v̄f eadē rō. q̄ si fili. exeat d̄ patria p̄tate p̄fe amittēte ciuitatē n̄ ē mirabile. q̄ p̄ ex̄ d̄icto suo eā amittit. s̄z q̄ p̄ amittat ex̄ delicto filij z sine suo delicto. n̄ v̄f eadē rō. s̄z dic q̄ ē eadē rō attēto q̄ vterq̄z ciuitatē z iura ciuilia ex̄ q̄ p̄ria p̄as iducit amittit. **C**In gl. als p̄ncipali in si. **E**go credo q̄ hodie possint reges q̄ n̄ h̄nt sup̄iores s̄z alij n̄. z ita f̄strigo q̄ no. iun. ex̄ d̄ sen. z re. iu. c. cū te. z d̄m. s̄. d̄ nup. p̄pe si. **C**In gl. s̄. q̄tū ad honores. i. h̄. h̄ appropaf p̄ oēs do cto. z vbiq̄z. n̄ tñ i elligas q̄ p̄bū istitutio solū h̄ faciat q̄ i. l. si p̄f fuit istitut. s̄z h̄yba i iegrū istitutio. ut. e. ti. l. i. s̄z qd si fuit alij ius acq̄sitū. vbi ḡra aliq̄s q̄ tenebat res i feudū vel ad sensuz fuit d̄denat ad amissionē corpis z bonoz sic z bōa fue rūt d̄no applicata vel fisco a quo ea tenebat vel d̄ p̄suetudie v̄f d̄iur iuxta illa q̄ scripsi. C. d̄ bo. d̄a. auē. bōa d̄ana. q̄ro an si p̄i ceps i iegrū istitutat bōa alij acq̄sita f̄ddaf eidē. v̄f q̄ sic p̄ h̄ iura s̄. q̄ p̄nceps n̄ tollit d̄nuz. C. p̄ci. l. quot. z. l. f̄cripta. z facit. C. d̄re mili. semel d̄ sen. p̄. l. si. h̄. ita tñ. ff. d̄ d̄cu. l. iij. ff. d̄ nata. f̄sti. l. c. **C**Sz qd n̄ h̄at offm̄ z i iute. istitut. videt̄ fec. q̄ p̄nceps p̄t toller z d̄af officia sic vult. nec tertio p̄iudi cat cū tñ sint officialium quo ad p̄prietatē. s̄z satis p̄t dici s̄ saltē i cāu quo d̄linq̄rāt i offō. C. d̄ suscep. z archa. si aliqd. do cto. ia. z pe. iducūt h̄uc. §. cū gl. sua ad. q. **Q**uidā cui ḡra f̄cā fuerat i aliq̄ ecclia sub expectatiōe p̄bēde z ruocat p̄ sūmū pō tificē: ipetrauit istitutionē sue ḡre. q̄rit an p̄ferat alijs q̄ ipetra uerat iter ruocationē z istitutionē. ipi videt̄ dices q̄ sic p̄ h̄iur ra. ff. d̄ bo. pos. s̄. ta. l. j. ad si. **T**ñ dicūt q̄ d̄ns eoz dicebat q̄ posset dici s̄. z q̄ bñ r̄ideret ad h̄. z ita trāseūt. **T**u n̄o dic q̄ istitut nō p̄ferat p̄ illa q̄ dixit. z ē casus ex̄ d̄ rescip. c. q̄uis. li. vj. **C**In glo. no. h̄ d̄riam ibi cuz alle. C. de bo. d̄a. l. j. **D**e his b̄ānitib̄ habem p̄p̄ i iure nisi in iurib̄ nois. ut. C. d̄ sacro sa. ec. autē. itē nulla d̄ bereti. autē. gazaros. i feu. h̄. fi. lex i p̄n. z de bes sc̄i q̄ iterdū nōnulli b̄āniūt p̄pter p̄tumaciā. q̄ si veniūt vocat̄ p̄ b̄ānuz. z de his nō ē. q. q̄ nō assimilaf deportato ga nulla s̄nta ferf s̄tales. sed solū bōa ānotaf iuxtamāz d̄req re. s̄z sūt qdā q̄ b̄āniūt p̄ s̄ntas z b̄ānū eis. p̄ pena iponif. z de his poterat eē qd. z q̄uis gl. p̄babit̄ loquaf tñ doc. dicūt q̄ n̄ similanf d̄portato cū nulla eis i iula assignef z q̄ oēs b̄āniūt de p̄suetudie. z tñ nō d̄portant ut appet. ff. d̄le. iij. l. j. §. a p̄fa tis z ita p̄sueuerunt notare. C. d̄ her. i. h̄. l. j. **S**pe. tñ approbat op̄i. gl. d̄ si. i. stru. §. p̄pen. h̄. qd d̄ b̄ānitib̄. **C**Itē i. h̄. e. gl. doc. dicūt q̄ imo nō tñ p̄ rōnez gl. q̄ relegatio nō ē de mero impio cū nō p̄tineat mortē nec mēbz absc̄isionē. s̄z q̄ sp̄aliter p̄mittit̄ p̄fidi. ff. de iter. z fle. l. relegator. z iō credo q̄ m̄iores iustici arij q̄ nō h̄nt aliā iusticiā possint b̄ānre vel relegaf. z ita suaf d̄ facto. **C**Sed q̄rit an si p̄ ingrediat religionē filij liberef a pa tria p̄tate vel ecōtra si filij iuret. videt̄ q̄ sic cū amittat ciuitatez z mūdū z intret i alteri potestare v̄z abbatis v̄l sup̄ioris. xvij. q. ij. abbatē. ff. d̄ adul. l. sic eueniet. **H**ec qd tangit in spe. d̄ sta. mo. h̄. xij. z ibi recitant diuerse op̄i. finaliter tñ plus placz q̄ re tineat patria potestas cū nō reperiat iter modos eā soluētes. Satis tñ p̄t dici q̄ p̄fessus nō possit puidere d̄ tutore nec sub stituere. z ita itellige qd ip̄e plem notat in. e. ti. h̄. l. iij. z. l. v. z de tuto. §. sinaūt. h̄. sed queritur. q̄ testari nō p̄t. ut in auē. in gressi. C. de sac. fan. ec. z de hoc scripsi i auē. h̄. q̄ mulier. eo. ti.

Si ab hostibus. **C**In glo. hostes sūt in si. ego credo q̄ hodie ēt sint hostes quibuscūq̄ bellū licite idicif z p̄ quoscūq̄z q̄ licite idice re p̄nt. z vide plene s̄. d̄iur na. §. ius autē. **C**In glo. h̄ colligi gūf. ff. ad macedo. l. j. §. j. ff. d̄ sti. ser. l. si seru. cōis. §. pe. verū est tñ q̄ tex. dic q̄ nō ē plene liberat. ff. d̄ suis z legitimis be re. l. i. suis. §. j. doc. ia. z pe. mirant̄ quō lex introduit q̄ n̄ri ca p̄tini p̄ hostes eēt seruī. q̄ hoc est cōtra nos z n̄os. s̄z finaliter dicūt q̄ hoc fuit ex̄ quadā necessitate. q̄ si nō eēt seruī seq̄ rel q̄ haberēt bona z illa bōa hostiū eēt. sed p̄pter h̄ nō seq̄ q̄ eēt sua ex̄ quo de facto n̄ tenerēt. v̄i potes dicere q̄ sit v̄t le etiā ip̄is captiuis q̄ sint seruī ne forte inimici faciāt eos d̄be re uel als testari. put uellent uel als forte sine vi fauore inimico rum hoc facerent.

Preterea. **C**In si. magne gl. q̄rūt doct. nūqd si nis hui. §. sit hodie correct. p̄ auē. de her. ab itest. §. p̄ns. v̄ij. coll. imo m̄ p̄currit cū p̄fe. **D**icūt do cto. q̄ h̄z. dic q̄ sic. hu. dic s̄. **L**auē q̄ doc. n̄ multū b̄nt f̄citāt op̄i. doc. q̄b̄ az. z hu. mouēf. v̄i meli. f̄citāt i gl. ff. si q̄s a pen. fu. ma. l. j. cir. p̄n. in gl. q̄ eadē. v̄b̄i tāḡf rō q̄ mouebat az. q̄ h̄ f̄citāt. scōm illa scripta. dic op̄i. hu. **N**iozē. q̄rō illa q̄ ibi f̄ddif n̄ ē penit. correctā. imo f̄māet i aduēticijs quo ad v̄suf. i p̄fectū i toto. q̄ i illis nil corrigit. l. cū oz. C. d̄ bo. q̄z li. s̄z d̄ eo qd doc. subitāt d̄ quo h̄z. z hu. nō se itromiserūt. an hodie mater ad mittat cū patre p̄. §. p̄ns. **Q**ueram p̄fundi. z certū est q̄ de iure antiquo pater excluderat m̄fem. C. ad tertuli. l. ij. j. eo. §. p̄ferūf. z iō dicūt doc. h̄ de iure autēticoz i casu p̄nti z quādo tractat de successiōe ex̄ testamēto sicut hic. z. §. p̄ns. logtur in successiōe iutestati. ut p̄sueuit notari. C. de li. p̄e. auē. ex̄ cā. z ita rō. §. stat nec mutat in aliquo s̄m eos. **S**alua tātoz doc. re uerētia. imo p̄ificant̄ pater z mater q̄n̄ fili. fecit testm̄ in autē. cū de appel. cog. §. z hoc qd. v̄i dic q̄ ambo simul veniūt n̄ ex tātib̄ liberis p̄. d̄. s̄. d̄iuerfis tñ iurib̄. q̄ si mater p̄teriref vel exheredef d̄af ei querela. C. de inof. test. cū filiū. p̄ri h̄o exbe redato d̄af querela. ff. de inof. test. l. pater si p̄terreat p̄t di cere nullū p̄. d̄. §. z hoc quod. uel p̄t dici q̄ hodie mater p̄te rita possit dicere nullum. p̄. d̄. §. qui v̄trūq̄z parificat. nec ho die obtinet quod hic dicif. nec dictustū. uel posset dici q̄ ille ti. obtineat si pater p̄teriref cum causa. p̄mū tñ magis pla cet de hoc scripsi. C. de li. p̄e. autē. non licet.

Admonēdi. **C**In h̄. s̄z si p̄ in gl. no. patiētā i. h̄. **I**ac. dicūt q̄ h̄ ē regla. q̄ q̄ tacet n̄ p̄sentit s̄ria sp̄alia sūt vel p̄pter p̄iunctionē p̄sonaz ut h̄. z. ff. d̄ do. iter vi. z v̄xo. si h̄u. uel q̄ iteruenit aliqd ex quo p̄sensus p̄t p̄sumi q̄ re sua uēdita r̄cipit p̄ciū. ut. ff. de euic. l. qdā ex pte. **S**i. v̄f a s̄rio sensu q̄ q̄ tacet p̄sentit z s̄ria sūt casus sp̄a les. ut no. i. l. gat. de pig. ac. dy. ex̄ de re. iur. c. is q̄ tacet d̄stin guit q̄ aut tractat d̄ aliq̄ obligādo: z taciturnitas nō opaf cō sensū. ff. d̄ pecu. l. filiussa. §. iuitus. **F**allit p̄p fauore publicū. ff. ad munnici. l. ij. d̄ d̄cu. l. horel. §. si. **I**tē fauore pupilli. ff. d̄ fi deiul. tu. l. iij. §. si. aut d̄ exceptiōe q̄rēda uel p̄iudicio ḡfian do: tūc dic q̄ q̄ tacet nō p̄sentit nec dissentit. imo tacet est me diū iter p̄sensuz z dissensū. ut p̄z. ff. d̄ tribu. l. j. §. sc̄iaz. als aut trahit ad alterz extremoz p̄sensus ut dissensus. i quo dic q̄ aut d̄dicēdo poterat ipedire. z tūc trahit ad p̄sensuz. ff. d̄ pig. l. si deiul. §. p̄f. d̄ aq̄ plu. ar. l. labeo. aut nō: tūc nō assimilaf d̄dici oni. ff. d̄ pig. ac. l. gat. d̄ le. ij. l. titia. §. luti. ex̄ de re. iu. spe. li. vj. **C**Sz op̄. s̄p̄mū mēbzū. C. de fideiul. l. j. ff. d̄ usu. cū d̄ in rē ver. **S**ed q̄ic q̄ regula intelligitur de nuda taciturnitate. non de adminiculata aliquo extrinseco quod faciat p̄sumi con sensum. in legibus autem contrarijs est adminiculum p̄stati onuz z temporis transcurfus ex quibus p̄sumif consensus. **C**Item oppo. ff. si seruī. ven. si ate. vbi operaf oblationem z actionem. **S**ed dic q̄ regulariter non obtinet nisi quis cōpelli posset ad consentiendū. C. de ag. pos. l. minus. **C**Itē nō obti net in actu comcupiscibili. quia tunc videtur consentire. secus in oneroso. ut notat **I**nno. ex̄ de elec. c. in genesi. extra de de sp̄o. ipu. c. j. §. poro. li. vj. itē f̄gta n̄ obtinet q̄n̄ agif d̄ obligā do vbi tacit̄ fraudē. C. ad velley. l. si sine. C. si res ali. pig. da. l. ij. illd no. q̄ vbi i casib̄ q̄b̄ op̄ ē exp̄sso p̄sensu patientia nil opaf. ff. d̄ auc. tu. l. ij. doc. iducūt h̄uc. §. ad. q. **Q**uidā marita

ut vn. s. duab' suis filiab' de bonis p'p'is post maritauit alia d' b'ois m'f'is p'ite z no' d'icere p'mo maritata. nu'qd' p'udicaf ei vt n' possit petef p're i b'ois m'f'is d'atis i d'ote. v' q' sic p'p' co' iunctione p'sonaz. z i. l. si sus. i'pi' distiguat an e'et em'cipata. z t'ue p'udicet. als' n' i' au'c. s' nup. s. si ho' expectet. ite' fa' q' si alter d' s'rib' i' d'iu'f'is maritet filia' su' d' b'ois co'ib' sci'ete z n' d'icere altero q' sciens z n' d'icere p'udicet sibi p. l. si suus.

Illud. C' In gl. sec' in fi. z e' ratio fauor: libertatis ut ibi scripsi.

Et quide'. C' In gl. h' no. e' ex vna d' ca'is p'd'cis: q'z suu' n' e'et sibi ca' pene imo libertatis acq' re de s. l. flegator. ff. d' iter. z fle. C. d' d'cu. l. ne q's officialiu'. v' p'pter i'gratitudi'ne' f'ducif ad p'tatez. C. d' magi. l. j. quasi sibi sit pena. ergo p'pter delictu' no' o'z habere p'mium libertatis.

De tutela. Rubrica.

Hanc rubricam tex. continuat.

Kraseamus. Ad aliam diuisione' i. subdiuisione'. na' p'mu' mebru' diuisione' posite. s. d' b'is q' s'nt sui vel ali. iur. subdiuidit. C' In gl. qd' ergo i. h. glo. h' n' p'cedit i' casib' i' q'bus p'ri' vsuf'ru. no' q'rif. v'is. C. d' bo. q'z li. l. cu' n' solu'. s. sinat. z. l. cu' p'z. s. exceptis cu' au'c. ibi posita. ff. ad trebel. l. i'pre. C' In glo. na' nisi i' h. h' distictio n' e' suffic'ies. q'z p'mu' mebru' d'struit. s. s'z si suo. d. l. cogi. v'is dic' q' aut h'f' d'itas z libertas flin'quif ab eo d' h'f' de. aut a diuersis h'f' d'ib'. aut ab vno libertas. ab alio h' e' reditas. aut a diuersis vno legatario alio h'f' de. P'rio cau' aut suus erat h'f' d'itari' z p'ot cogere. aut h'f' d'is. z n' p'ot sic intelli' ge. s. s'z z si suo. z. s. h. d. l. cogi. z ibi no. Seco' cau' n' p'ot cogere. ut. l. si res. s. j. e. ti. nisi v'riusq'z p'otio ad vnu' deuenient. ut d. s. h. In tertio cau' dic' q' si sit vn' heres n' cogif. ut. l. no' e' coged'. e. ti. si plures cognif. ut. d. s. ff. z no. e. ti. l. ap' d' m' l. s. an tistes. z s'z h'ac distictio'ne' itellige. l. mulier. s. n' e. e. ti. s'z cu' su' h'f' d'is n' possit cogef qd' si alieo fuerit f'icta libertas z fideiuf. h'f' d'itas. Satis p'ot dici q' ille possit cogef si d'ns su' velit eu' v' def. ut v' notari. ff. ad trebel. l. ita. s. h. Dec distictio v' pleni' or z planior. q' illa doc. sa. z pe. z e' d' m'ete d'p. i. d. s. h. z glo. z doc. q'rit h' an tutor debeat sust'itari d' b'ois pupilli. z dic'it q' sic i' eo q' plus exp'edit negociado p' pupillo q' exp'ederet i' do mo sua. z si e'et ho' q' als' v'iueret d' laborib' suis o'z ei satisfieret de eo qd' posset lucrari. z sic itelligo. ff. e. l. a tutorib'. s. h. ff. ad ex bi. l. si h'f' d'itas. fa. h'ef. ex pte. d' pe. h'ef. s'z si lege. cu. s. qd' au'it. C' In gl. no. tutela. Et h' e' p' opi. z q' dixit q' h' s'ba iur' ciuili s'nt d' distictioe' P'la. Ja. s' cui' opi. i' p'robat. d' h. ff. e. l. j. i' gl. C' In gl. f. a. l. v'ra iudice i' fi. vel dic' data a. l. ut p'z i' legitis tu' torib' quos lex dat. ff. d' le. tu. l. legitios. ac p'missa. ut p'z i' tuto' rib' test' am'etarijs z datiuis quos. l. n' dat s'z dat' p'mittit. ut p'z ex p'sse. ff. d' test. tu. l. j. d' tu. z cu. da ab his. l. j. e. s. p'missum.

Itaqz. C' Sic in defensore. C. de defe. ci. l. d'fensores nihil. z in co'sule. in au'c. d' co'suli. s. alioz.

Permissum. C' Par'entib' itellige mascul. na' fe mie n' p'nt dar' tutores. ff. d' p'fir. tu. l. i. j. ite' h' v'ez i' p're n'ali. qd' d' adoptiuo v' arrogate. P'ot dici d' arrogate q' possit p'uidef q' p't substituef salt' i' q'rt'a. ff. d' ado. l. si arrogator. s. ii. z i' d' adoptiuo si sit d' maiorib' p' quoz a' d'optione' fil' i' r'asit i' p'ate. sec' i' alijs. d' quo. C. d' adop. l. cu' in adoptiuis. d. d' adop. s. s'z bodie. C' In gl. n'lib' i' fi. cu' tutor def' p'soe' n' f' b'. j. e. ti. s. certe quod h' cau' dat reb'. P'otes dice re q' i' h' casu' dat' p'sone. z qd' dat' reb' exponit. i. p'pter res. In gl. uel codicil' i' fi. als' si no' e'ent p'firmati. ut. ff. d' p'fir. i. l. i. j. v' s' bodie cu' h'eanf p' p'firmatis. j. d' codicil. s. n' tm. z sic v' tenef gl. i. d. l. i. j. ff. e. C' Quid si vn' def' i' test'o. ali' i' codicil. dic. C. d' testa. tu. l. i. j. q' vterqz erit z sec' in p'cur. ff. d' p'cu. l. si q's cu' p'cu. s. h. q'z pupillo plures exp'edit h'fe tutores. no' sic d'no h're plu res p'cu. C' s'z qd' si test'm sit i' p'fectu' vel min' solene. v' q' n' va leat. ut. d. l. i. j. ff. e. C. d' p'fir. tu. l. i. j. C' s'z h' v' correctu' p. l. hac p'sul. s. ex i' p'fecto. C. d' testa. z itaqz ibi gl. z. d. l. i. j. s'z als' s' cui' opi. v' seq' qd' a' gl. noua. e. ti. l. j. z Spe. i' ti. d' tuto. s. j. h. qd' si def. z iac. d' ra. l. d. l. i. j. pe. ho' d' bel. p'ti. z p'ma. s'z opi. ab. z alio r'umagistroz p'ly ut euitet legu' correctio z q'z tutor q' ligat ex d' p'one test'atis e' ex'nea p'sona. z sic n' facit. s. ex i' p'fecto imo ad s'ru'. C' In gl. h. z nu'qd' i' h. l. i. j. tres. n. s'nt al. q' sic incipit C' In gl. h' at' ibi cu' dic' nepotes. sub. nati z p'cepti an em'cipa

tionē. ff. d' cu. fu. si furioso i' p'uberi. C' In gl. no' ergo ibi cu' alle gar. s. si d'creto. E'otra q' si sit datiu'. q'z datiu' q' se excusat no' amittit legatu'. z t'n' p'firmat' amittit q'si testari'. ff. de excu. tu. l. n'efenni'. cu. l. se. C' Itē q' p'cedit legitimu' qd' n' faceret si effet datiu'. ff. d' testa. tu. l. e. i' o'z d' tu. z rō. distra. l. si tutor. s. j. Itē q' si satisfat. ut. l. q' a p're. ff. d' p'fir. tu. z t'n' p'firmat' sine cogniti one cae. ut e. ti. l. j. s. pe. C' s'z opi. gl. v' s'ior z illa seq' d'p. in l. q' a p're alle. p' qua' fa'c. ff. d' sal. l. v' r'oi. s. j. z. l. si furioso p'ube ri q' h' allegat i' gl. d' ad. tu. l. q' negocio. s. test'o. q'z p'firmatio ali qd' addit. ff. de iust. z iure. l. ius civile. aliqd' t'n' sapit d' n' test'arij. ut legib' s'ru'. C' In. e. gl. i' z p' h' e' t. d. l. i' o'z d'p. dic' q' vbi certu' e' test'm n' tenef. tunc p'cedit legitimu' vbi e' dubiu' tūc p'fir matus. s'z i'pe no' euadit. l. si furioso p'uberi al. p' qua' v' q' dat' curatora p're p'firmat' z excludit legitimu'. q'z cura. furiosi legit mus e'. vt. l. de creatioib'. C. epa. au. d' cu. fu. l. fi. z t'n' ibi certu' erat n' tenef cur. datione'. si opi. gl. tenef vis dic' q' ibi erat nul lus legitimu'. Et p'otes dicef q' ibi test'm t'z uel semel tenuit v' r'itū tutoris datio n' t'z ex aliq' ca'. q'z tūc p'cedat p'firmat' s'z vbi test'm d' se nullu' e' i' p'o iure z ordiata i' eo. q'z factu' forte ab i' p'sta bili p'cedat legitimu'. vt. l. p' z s' alle. fa'c. ff. d' re. tu. l. si q's sub co ditoe. C' In gl. q'z no' satisfat ibi cu' allegat d' cu. fu. l. fi. i' feu. si vas. s'z p'fi. lora. s. j. i' fi. e. glo. s'z no' v'f' anceps p'pter fidē test'a tis p' qua' fuit approbat'. j. d' satisf. tu. s. j. Itē q' hic dicit q' no' sit i' q'stitio: itellige nisi d' illis q' pater ignorare potuit. ut. ff. d' co fir. tu. l. vtilitatem.

Qui testamento tutores dari possunt. Rub.

Ar. C' In gl. nisi sit i' fi. s'z p'ot esse p'cur. ad ne gociā. ff. d' p'cur. l. mut'. nu'qd' ergo tenef v' q' sic cu' def' cura. bonoz admistratioi. j. e. s. cer te. s'z cu' p'cura. h'eat agef i' iudicio z cas' d'fender: satis v'f' pari hibitio i' tutor' z curator'. ut. C. q' da. tu. pos. in rubrica nisi p'fi ciscant. z. e. ti. l. lumib'. C' In gl. cu. n. sit i' fi. ibi v'f' cau' s' glo. i' v'f'io d'co' ibi nec m'ltm z e'. v'f' dic' q' aut dator a testator'. tūc te nef t'n' d' peculio siue agnouerit siue n' i' ut. l. luti'. ibi nec m'ltu' z ita ibi no. vel a iudice. z tūc distiguat' aut agnouit. uel n' ut h. no. i' h' t'n' e' d' r'ia iter tutela' z alia munera publica. q'z i' alijs p'f' p' sens tacite agnoscat: si no' d' dicat. ff. ad municip. l. i. j. h' ar' op' e' aliquo actu p' que agnitiois p'se' sus d'eph'edat. z ita p'z i. l. si fili us. z scripsi. C. q' cu' eo. l. j. z d' h' n' v'f' gl. canisse. s'z q' e' rō q' p'f' agnoscedo magis tenef q'si dat' a iudice q' si a testator'. r'ido q'z dat' a testator' n' satisfat. iō nec p'f' agnoscedo tenef ut fide iussor. ut. d. l. i. j. ad municip. i'ucto. j. d' excu. tu. i' p'n. sec' si a iudi ce. s'z h' rō n' e' p'petua. q'z si dat' a iudice cu' i' q'stitioe' n' satisfda ret vt videbis. j. d' attil. tu. iō dicas q' lex n' p'uidet ita sedulo q'si testator: tutorē dat' sicut q'si iudex d' quo n' ita p'fidit ut apparet per totā hanc materiam.

Sed et seruus. In gl. s'z a p'side in fi. q'z p'se' n' poss'z dar' lib'atē. ff. d' nata. rest. l. h. C' In gl. h' n' exp'sso. q'z si sic exp'meret n' valeret datio nec casu ex p'ieitura tacite volūtatis p'peteret libertas. cu' i'cer tis z certis z e'. ff. d' h' ob. l. p'tinu'. s. cu' ita s'z iac. z pe. s'z ob. q' adiectio i'utulis d'beret reici' z act' valef. C. d' lati. li. l. j. s. illo p cul. d' pec. le. l. si peculiu'. s. j. So. ibi q'si p'stabat d' d'atioe' volū tatis lib'atē dat' h' e' s'. ff. d' ma. te. l. fi. C' In gl. ibi v'f' i' h' v'f' dic' q' su' h'z test'i factione' cu' adicif libertas. ff. d' le. j. l. si suus lega tus. z. l. pe. C. d' nece. h. h'ef. isti. C' In. gl. si pus i' fi. illa v'f' s' q'z agēdo n' h'z i'ustā cāz ignoratiē q' alteri' ius succedit vt testator q' agit d'ado tutorē. s'z dic' q' illd' obtinet q'si asstitit i' iudicio nō sic i' actib' e' x' iudicialib'. ff. p' socio. l. fi. z fa'c. C. d' iur' e' p'bi. l. i. j. cu' no. C' In gl. n' n' erit i' fi. lex quā gl. alle. n' v'f' p' ea. q'z tutela test'aria b'n' f'cipit die vel d' d'itoez: q'uis n' datiuā. s' p'xi. ff. e. l. tu tor dat'. z. l. si q's sub d' d'itoe. s'z dic' q' gl. itendit ita i' ducere act' legitimi n' f'cipiūt die v'f' d' d'itoez p'hibita. ita at' e' p'hibita in odiū d'ni: q' potuit p'uidef stat' d'ado libertatē q' no' potuit q'si dat' alienū suuz tutorē. iō no' v'z tutoris datio h'z doc. iac. ho' re fert h' q' Ac. scōaz approbat' z faciūt h' i. s. ad illa. q' notauit. d. q. z ex q. ca. ma. non pos. s. idemqz.

Furiosus. C' In glo. siue h' d'cm fuerit ibi cu' alle gat. s. furiosus. z e' mirabile. Q' i' i' h' t' u' toib' z legatis e'et sec' si i' h' t' u' r' z legatari' e'ent i' h' abiles seu nō capaces t'pe mortis. vt dices. j. d' h'ef. q. z di. s. i' e' x' neio. C' s'z tutor dat' ad p'uisioez alteri': n' sui. z iō ei' i' h' abilitas nū i' p'edit

quoniam valeat eam valeat poterit. sed illi ad sui modum recipiunt. ff. ad trebel. cogi. §. hinc. et factum quod si furiosus constituit pcuratorem. quod valeat constitutio ut possit exequi furor cessare. et ita intellige. ff. de pcur. l. ij. Et per hunc videtur quod possit ei offerri beneficium cum nuda pvideat pro se et ecclie. Sed hunc credo cum collo non possit esse in pedem. ex de elec. c. ij. li. vj. C. Tre is. §. non obiteret si daret a iudice cum non possit dare sub conditione. ut videbis. j. §. primo.

Si certum. C. In gl. a testator. hanc hanc gl. si a iudice. quod a iudice hinc: vel ab iudice. et est falsa. ff. de tute. l. muto. §. sub conditione. C. Sed quare non potest dari iudex sub conditione. Rudeo: quod actus iudicialis non dicitur esse in pedem. ff. de iudi. si que admodum quasi appell. sit. l. j. §. biduum. C. Lerte doc. dicit quod si pupillus hinc rem in iurisdictione vni iudicis quod ille iudex potest dari tu tori. de hinc vobis plerumque. j. §. de excu. tu. §. dat. §. de artil. tu. §. hinc iur.

Siquis filius. C. In gl. ab oib. §. hinc. Sed hinc vbi quod quilibet dilectus appellatone filij potest esse. ff. de her. isti. neo. §. j. quod tunc. l. liberorum. non inuit. imo dicitur. iac. sol. ut ro. ff. e. quod si nepos quod dicitur talis dicitur varietas non cadit in idiosyncrasiam. vult dicitur quod idiora cum loquitur non facit dicitur inter liberos et filios. et ideo non est vis quod noietur sed i sciencia est hinc vis ut hinc tu dicitur quod dicitur ppa significatone vocabuli appellatone filiorum non dicitur nepotes nec vteriores. et hinc est f. g. ut hinc. ff. e. quod si nepotes. i. aut. §. de her. fideico. §. j. §. si ali. se. nub. §. cum igitur. §. si itesta tus. C. ad trebel. iudem. ff. de excu. tu. l. hinc. §. de milites. §. j. §. hinc et hinc proba. quod hinc no. Et ita hinc gl. quod vbi hinc dicitur. ff. de hinc. sig. l. filij. Et de. e. ti. ista. vbi est casus. ibi cum dicitur ex interpretatione. quod hinc tunc ad eos ex interpretatione extendit. vbi per duram separationem. ut. d. l. liberorum. §. hinc et pap. ff. de le. iij. l. vxo. §. de cubine. C. coia vtriusque iudic. l. possessionis. vbi propter idem rationis. ff. de ri. nup. l. senar. vbi propter miam quod dicitur. ut. d. l. liberorum. Et ideo si testator nullo filios heret credere nepotes appellatone filiorum potest esse. ff. de le. iij. liberorum. §. quod tunc cassi. Et per vbi loquedi et ignoranti testatis si te neas op. ro. et iac. ut. ff. de hinc. istru. l. cum dicitur. §. asina. i. hinc. de le. j. l. si hinc pluri. §. hinc. C. In gl. et nati. i. hinc. intellige hanc gl. quod hinc hinc motu erat in vita potest esse pro hinc gnate. et au. mox ea adhuc hinc gnate vbi est non est posthumum vel caderet in parte potest esse. nec potest esse dari tutor. §. si. §. pmissu. et §. cum aut. et gl. non pcedet.

De legitima agnatorum tutela. Rubrica.

Uibus. C. Op. quod cum principatim tutor def p hinc. §. si. §. certe. et sp. primiores vocet. j. n. j. §. si. ff. eo. l. si plures. et quod sibi successuri sunt et tales suspecti sunt. C. vbi pu. edu. d. l. ij. vbi quod tales admittuntur non debuerunt. Sed dicitur eos admitti. quod lex presumit quod diligenti et meli faciat quod alij. si tunc sit suspitio persona educat alibi. et ibi p. ff. vbi pu. edu. de. l. ij.

Sunt autem. C. In gl. nome in hinc. meli. ff. vbi li. l. iter agnatos. C. In gl. et si mav scul in hinc. quod n. nihil p pres sibi attineat nihilominus quod abinitio fuerit p iuncti p linea femina sunt cognati. et oes dicitur ab eis. C. de le. hinc. l. hinc. m. hinc no cognata est et oes quod ex parte ipsi attigunt j. ad. orphi. i. pn. de suc. cog. §. vulgo. ff. vbi cog. l. hac parte. et l. spurius. et ibi nota.

Quod. C. In tex. i. hinc. sup hinc dcesserit. secus si excu saree vbi rmoueret. et gualiter vbi cuqz remanet flige test. i. ut. ff. de testa. tu. l. si quod sub conditione. §. i. Sed quod si fecerit testm et dederit turore postea testm annullat ex aliq ca. Dic si ee locu hinc. §. ff. de testa. tu. l. iur nro. §. hinc. cu. l. se. et. §. de tu. §. pmissu. et §. hinc. C. Sed quod si legitimum gradu tutor fuerit: et dderit ex aliq ca. gl. dicit in. l. si quod sub conditione quod sequens legitimus admittit quod potest esse vbi si non remaneat potes flige. ut no. ff. de le. tu. l. itestatos. §. j. §. l. pcor. cu isto. §. et ideo satis videt ap probade. gl. quod dicit quod mre quolate ad scdas nuptias succedit daria. ut no. d. l. si quod sub conditione et in aut. m. C. qda. tu. pos. et in aut. §. de nup. §. sinat tutela. et has seq. dy. multi tunc contra.

Sed agnatiois. C. In gl. no. diligenter ibi cu dicit. hinc at dicitur. Silis gl. C. de legi. tu. l. j. §. no. ff. e. l. j. cir. pn. i. gl. j. rone nali. hinc vbi hinc. ff. e. l. iij. §. si tunc. et l. pe. C. Tre i. e. gl. ibi cu allegat. §. cu admonedi. hinc intellige quod dicitur hinc ius atq quod p spudiatonez quod si p spudiatione non admittat ut cognati: si spudiet simpli et sci enter. ff. de acq. pos. l. illud. et l. i. pluri. secus si specificet spudiet al

ter ius. ff. vbi le. l. ij. isto ponit i gl. hinc. quod est sup hinc oes. C. In hinc. gl. hinc cu tutela et hinc dicitur dicitur civilis et agnatis et cognatis. ut. §. de tute. cir. pn. ff. de tute. l. j. ff. de hinc. si. l. obuenit. cur sit hinc ista dicitur. Tre quif quare meli potest dicitur vna cap. di. quod alia. Dicitur et hinc vult dicitur ista gl. quod lex. xij. ta. dedit pro gatiu. i. agnatis et rone nalez: quod na et. C. de li. pteri. l. maximu. vbi quod vtraque dicitur civilis dicitur at nihilominus ius spale et pro gatiu facit tolli debuit. vbi hinc negat tex. quod dicitur at dicitur civilis abbe. hinc tunc ille quod cognatis. sic ille quod agnatis. sic videt quod lex dicitur i stipulatoib hinc hinc si negado quod i pactis hinc. hinc adeo. ff. de pac. l. vn. §. pact hinc iaco. et pe. C. In gl. j. p oem cap. di. ibi cu dicitur nisi i duob ca sib. hinc gl. ffert se ad ius nouu d quo. C. de le. tu. l. iij. hinc dicitur an riquo tolleb at ut no. i. d. l. iij. hinc alleg. C. In gl. j. certe cuz alle gat. ff. ma. l. si fideiussor. hinc hinc i hinc dicitur. hinc no i tutela. illa. n. pitia adepta missima capi. di. j. q. mo. tu. si. §. minima. ibi enis dicitur pit. ergo erat. atq pite si possit. ff. de iur. rup. et irri. l. et si sub p di. §. si scriptu et p defectu. §. l. quod vulgo. Et est ro dicitur sita tis quod hinc dicitur aditio vno tpe et mometo acgrif et actu vnico et ex sola ai dclaratone. ff. de acq. her. paulus m dicitur. igitur ex quo pfectoet fcapit ex supuenienti actu tolli si dicitur. ff. de hinc. ob. l. plurib §. j. C. de hinc. ep. si gaudeti. si hinc i tutela. quod vno actu si p hinc. quod hinc hodie gerit ita cras. et sit actus successiu et multa ipediut hinc. et. vt. l. pte fu. ff. de hinc. q sunt sui vel ali. l. ij. de mino. l. emili. ex q. cau. i. pos. ea. apud. iul. hinc iac. et pe. hinc opi. plz mibi. et vbi expssa. p eis. ff. de le. tu. l. legitios. §. hinc. Sed eo rone possim pugnari. quod tutela semel abinitio acgrif hinc hinc dicitur. et ideo excu sationes supuenientes non possunt necesse tollit nisi i casib. ut p. ff. de excu. tu. l. ij. et l. tutor. §. hinc. et no. pte. ff. de mino. l. vep. §. ex sco. hinc hinc hinc dicitur acgrif p successiuos actus quod hinc. C. de pe. he re. l. si fili. ideo posses dicitur quod citi potest dicitur tutela quod min dicitur per deti cu no sit nisi on quod hinc dicitur quod elucrosa coiter. C. Tre in. e. gl. ibi cu allegat. de hinc. abitel. §. ex his. hinc ille. §. si tollit dicitur nisi quo ad delatione tutele abinitio. hinc quo ad missionem si loq tur. vbi cu hinc repiat correctu vbi hinc dicitur iurib atiqs vbi quod hodie agnati amittat cap. di. p hinc. §. et p. l. tutelas hinc alle. et ita vbi no tari. ff. de le. tu. l. legitios. Sed dicitur quod cu abinitio non impedit in choari sequit vt recte i choata non dicitur illa d ca. C. de hinc. tu. l. si ut pponis. et l. iij. §. hinc. et hinc opi. t. dy. in. d. l. ij. Et credo quod hinc noluit dicitur hinc gl. quod ergo. Tu dicit quod i quibusda ptrib quod d co sive iudie stat iurib atiqs et agnati pferit cognatis i hinc dicitur bus et tutelis si i ptrib pictamiesib hinc ranectionesib et englen. vbi dicitur quod amitteret cap. di. cu sit eade ro. hinc l. tutelas cogit ad hinc riu. n. n. l. xij. ta. dicitur hinc hinc hinc p hinc dicitur. et ideo iudicadu quod ex alia. l. noua. vbi se. co. delate eent quod non admittunt. ut ibi p.

De capitis diminutione. Rubrica.

C. In ti. ponit hic ad declarationez. §. si. precedentis ti. alias inepte sederet hic.

St autem capi. C. In gl. hinc stat. ibi cuz dicitur. et duo vltia vbi ciuitate. hinc uis. n. ciuis si est p manumissionez icipit. ut. ff. ad municip. l. ei. §. j. C. In gl. si ergo. ibi cu suo dicitur. quod face re dy. ff. de do. l. hinc. C. In gl. iudic hinc mori certu sic dei dispone. ff. de co. et d. l. j. i. aut. de hinc. et fal. §. ex his. si at credas quod dei di spone seu fati vnicuique sit dispositu quod et quod moriet. quod quod dicitur fatiasticimathematicis astruet voluerit dicitur quod fatu et co stellatio hinc et necessario facei debeat quos elegatissime rephed dit Gre. i omelia sup eu angelio Ath. quod legif i die ephye. et p. xvj. q. iij. c. igitur. hinc getilitati. et q. ij. c. illud. hinc neqz ab hoc. C. In gl. et at ibi cu allegat. §. pene. at meli. C. de ve. iu. enu. l. ij. §. septim. C. In si. e. gl. meli. §. quod at pus et est signata. C. de do. iter vi. et vxo. l. res vxoris. quod hinc at hinc hodie hinc liber tatē nec hac diminutione capitis diminuat: nihilominus tunc credo eos p de hinc ciuitate cu quo ad hinc sit correctu. et ideo credere me dia capitis diminitos. C. In gl. i. hinc. hinc gl. et hinc hinc ee et hinc in se. Sed ob. quod p leui culpa i faciedo non debeat hinc dicitur i hinc tute. sed ats castigat. C. de op. li. l. ij. Sed dicit quod i electione dicitur vtru malit castigare uel i hinc tute hinc dicitur. Tre hac gl. intellige in eo quod spote manumissit. secus si coactus quod tunc non hinc dicitur in hinc tute. hinc ats castigat. C. de op. li. l. m. de liberti. l. j. ff. de iu. pa. l. j.

Minor. C. In gl. hac pena. ibi cu dicitur dnegari. hinc iur ca noico eqparat excocatis et flegati ex d ap. c. past. et ibi no. i. si. e. gl. vbi meli dicitur. ut ibi no. i. gl. secus si i metallu

q: tunc vtrūq; pdir. C In fi. e. gl. z sic est ibi spāle vt ibi nota.

Minima. C In gl. als i fi. nā vbi due rōes circa idē pcurit vna sublata r̄māet dispō alteri. ff. dicit. ac. q3 pua. l. iij. §. plane. i. aut. d. fsi. z ea q; pa. §. quāobrē.

Seruus. C In gl. idē ibi cū dicit i libero capite. sū n. i capitalib; p libero hf. z sic liber legitī mar. ff. d. ac. l. bos icufar. §. oib; d. edil. edi. l. qd sit fug. §. qd at. In gl. fi. e. gl. C. d. p. expo. l. moueo. ff. loc. l. sig. signoz. al.

Quibus. Mo. q; ex dignitate n̄ mutat stat;. honor n. act; ē n̄ dicitō mutata. ff. d. p. di. z d. mō. l. falsa §. s; si cui. Hoc male aduertit in nulli dñi q; puecti i altuz credētes se glificatos n̄ d. dign. ā p; se spicet quosdā socios at q3 pes d; quos fuit dēū. Begines aīo cū q; puecti i altū. Hoc nouisse negāt quos hūer pes. Et poterat ar. q; si tabellio effici at p̄sbyter vel iudex vt vocet ad aliq; dignitatē: q; nihilomin; possit d; fieri i ftra. C. d. dig. l. maior. d. magi. municip. l. j. d. d. cu. l. si q; d. curio. nō tñ p̄pellit. C. de tabu. l. vniuersos.

Quod aut. C In gl. aliō ibi cū dicit. z. l. ij. §. s; oēs loz quū i restituto. sec; si als ex indulgētia sola dic pte. §. q. mo. ius pa. po. sol. §. cūz at. z facit i feu. d. bñ. feu. c. j. C In ea. gl. ibi cū dicit d. minia capi. di. vt q; sibi loq; d. restituto vt ibi nō. p. ro. In fi. e. gl. qd hāc approbat p. l. j. i. aut. ut li. d. ce. i. p. n. gl. tñ alia: vt nō. i. l. s; r̄ia. ff. vñ cog. l. is oz. z fac; is. §. q; f̄suscitat; n̄ f̄cupet bona vxo. de quo nō. ff. d. ac. vel ob. l. fer. uua. z plenius. xxij. q. vij. c. dicere. dic vt ibi.

Cuz. ar. s; eiusdē. sup. tex. ibi cū dicit p̄riet. vñ tñ te neres eligē q; gerat. q; segm; expedit p̄missa nego cia plures. s; si n̄ possint p̄cordat; p̄tor eliget dic pte. ff. d. ad. tu. l. iij. §. appet vt q3 ad fi. l. z sic intellige aut. si cut. C. de ri. nup. z facit. ff. de legi. tu. l. legitimus. §. in legitimis. illō sūme nō. q; stat; p̄riet p̄culū ad legitūz nisi admittret. vel accedat ad iudices p se excusando nec d; expectare q; sup; h; graf. vt p3. C. quida. tu. pos. l. si sororis.

De legitia patronozū tutela. Rubrica.

De eadē l. xij. ta. In gl. q; cūq; mō i fi. intellige hāc gl. p. l. illā q; qñq; libtas ip̄n taf p. l. z tñ ē tutor q; m̄mittet; d̄bit. vt p3. l. d. l. §. s; si hac. vñ h; p̄cedit qñ libtas rep̄ntat p. l. z sit orchin; q; cāu ē tutor fil; restatoris. ff. d. fideicō. l. l. si fili;. §. erit. In gl. l. ex legū mu. ibi aut cā q; forte n̄ diligebat pupillū. ff. d. tu. z cu. da. ab his. l. si pub. vt q; se i gerbat. ff. d. tute. l. eos. d. fal. l. vxo. §. j. d. p. cu. q; oia. In gl. vt. s; d. le. tu. i. fi. vñ. s; pte q. mo. ius pa. po. sol. §. pi. In gl. q; r̄e h; dicit i fi. ar. §. h. ff. e. l. j. §. iterdū. como. l. si is cui. §. si que q̄stū. j. e. §. si. qñ circa comodū z icomodū ē ca dē rō z par z p̄dōe suscipiētis habitas ff. de picu. z como. rei vñ. l. sui ep. j. d. s; hē. ep. §. cū at. ats n̄ ob. vt h; j. vt si vciat ex di uerfis cāis. tē n̄ obriet f̄ gla ut. l. is cui. §. si que q̄stū. z d; h; p dy. c; d. re. iur. c. q; sctit p hūc. §. possit fundari q; si vassall; q; nihil possidebat nisi feudū moriat flicto pupillo null; agnatis exñti b; q; i feudū p̄it succeder; q; tutela pupilli p̄treat ad dñuz feu. q; successur; ē p h; ac l. r̄z. ibi cū dicit eo. n. ipo. Itē q; sigs i cāu q; pupill; moreret i pupillari etate substituatur vt que q; aliū q; tute la pupilli dēat p̄tinet ad substitutū ad que ē h; ditas dñctura.

C Itē nō. i fi. hui; ti. q; q; s; n̄ possit exercef q; nihilomin; exer ces n̄ valēs n̄ puef iur; sibi d̄bito ex successiōe alteri;. s; reuera p̄pelli z fieri d; p aliū. z iō vt q; mulier z elic; possēt succeder; i feu. z p aliū sūir. ff. ad. l. iul. d. vi. l. ij. d. s; hē. ep. l. q; officij. z tñ d; iur; feu. ē sec; ut i feu. d. suc. feu. c. j. d. mil. val. q; ar. bel. d. po. c. j. p; hūaf d; p̄sue. in regno frācie vbi feuda nobiliū sūt q; p̄rio nia z h; ditas z vedūf. z ē magis d̄bit. Et p ista p̄t ēt dicit q; si mulier succedat h; timent; ipiuz q; duoluaf ad eā z faciet iudi caf p aliū. ex ne cle. vt mo. c. fi. li. vj. Vel poss; ipa iudicaf si h; p̄suetudo hēat. ex d; arbi. c. dilect;. Cōtra. l. cū p̄tor. ff. d. iudi. S; q̄rit cū h; tutela d̄feraf a. l. p̄tozia. q; successur; ē. qd d; cura liberti furiosi. vel p̄digi. Elidel enī q; illa d̄feraf a lege sicut tutela. j. de cura. §. furiosi. C. de epa. au. l. de creatiōib;.

De legitima parentuz tutela. Rubrica.

Quia hecest legitima quo ad mētem. iō de ea subiūgitur. **Exemplo.** C In gl. l. p iterptatiōez ibi cū dicit cū d̄sinebat. vult dices gl. q; si ē legitim; ex h; bis. Certe n̄ q; d̄sinebat zc. C In fi. e. gl. i tñ ex. l. xij. ta. ut dices. j. p̄ri. ti. i fi. magne gl.

De fiduciaria tutela. Rubrica.

St et alia. C In gl. nā si puberesi fi. S; dicit q; ibi loq; extēsiue d; curator. h; p̄prie z sic curator adulti n̄ ē legitim; s; da tiu; vt h; no. z idē no. ff. d. tu. z cu. da. ab his. l. neutri. §. j. C. de epif. au. l. d; creatiōib;. S; d; no. i. d. §. luti;. s; be h; iores sūt ut appet. i. d. §. luti;. vbi fuit dat;. e. ti. l. s; z milites. §. sinaur. ve rū ē tñ q; p̄ d; dari curator; si nō hēat excusationē. ut. d. §. luti;. Nec ob. C. d. epif. z cle. aut. p̄sbyteros q; qd ibi d; d; cura. i ftri ge ad cāus p̄rimos q; sūt legitimi; s; furioso z p̄digo dat; a lege. j. d. cura. §. furioso. z p̄t ē rō q; sūt misabiles p̄sone. z iō pupillo dat; tutor; i testō s; n̄ curator; puberi. C In gl. q; remā se r̄ti h; gl. dicit pleni;. j. i gl. s; certe. Et caue q; h; gl. a. v. itē pu ro. loq; qñ emancipant z extabant filie z nepotes z sic satis plana ē. C In gl. s; certe i fi. h; gl. vt d; itētione l̄fe i v. atq; q; vt dices q; f̄r n̄ ē tutor; legitim; z ex mēte. z i h; differt a p̄ono z a filio patrōi vt euidenter appet. vñ dicas q; f̄r emācipat; ē fiduci ari; tutor; fr̄is sui emācipati vt i p̄tate p̄stituti z nullo mō legitī mus. s; si p mortē p̄ris fr̄es vt eoz alter efficeret sui iuris: tūc eēt legitim;. z sic itellige. l. aduersus h; alle. q; vocat eū legitūz z ff. ad. velle. l. tutor. §. nec difficilē. C. d. le. tu. l. si. Et est rō q; qñ p emācipationē exiuit d; patria p̄tate vt eoz alter: tūc capite diminiūt emācipat; z ius agnatōis p̄dit. ff. d. capi. dimi. l. tute las z appet. d. i. ti. d. li. agna. tu. z de capi. di. z icognit; p. l. xij. tabu. z d; iur; quili; q; tuz ad successiōnē. s; p p̄tozes vocaf tñ p bo. pos. vñ cognati vt h; pleni; videbis. j. d. li. ag. succe. §. fi. C. d. li. here. l. si. z iō cū nulla le. vocarēt ad succes. nec ad tutelā. s; q; p̄ditores legū maiorē fiduciā hūerūt d; ipo pp̄p̄tate q; d; alio vocauerūt eū ad tutelā q̄uis emācipatū z vocauerūt euz fiduciariū. s; qñ p mortē p̄ris efficiūt sui iur; tūc n̄ minuiūt ca pite. ff. ad mace. l. si fili;. §. si. nec d̄sinit eē agnati. iō sūt legitī mi. Et pōt dicit q; ex h; bis z ex mēte. ff. d. li. ag. tu. l. j. z ita itelli gt. e. ti. l. iij. §. h; cū. l. se. d; p̄re at n̄ pōt ita dicit casu quo emāci pauit. q; ille vocaf d; iur; ciuili ad succes. ff. ad tertul. l. ij. §. obij cif. s; si emācipat; n̄ erat icognit; d; iur; ciuili. iō nullo mō p̄t vo cari legitim; vt p̄dicit. an at hodie sit legitim;. dic. j. i gl. p̄. i. h; z q; dixi d; s; h; itellige d; nepotib;. ut h; i tex. z i gl. C In gl. at. q; certe i fi. h; opi. n̄ ē h; a cū. l. xij. ta. fr̄es emācipati sūt icogni ti. ut. d. cū. ē. s; sup. gl. p̄ri. s; bñ vey ē q; p̄rit dicit legitimi. q; co gnati sūt vocati p leges nouas. n̄ tñ p. l. xij. ta. h; attribuēdū ē legitimie tollēti ipedimētū. z h; appet q; q̄uis p. l. xij. ta. h; d; i tas d̄feraf p̄rimis agnatis: si tñ sit ipedimētū. q; forte ille cur; erat hē d̄itas morif captū: lex cornelia tollit illō ipedimētuz fingēdo ip̄z eē mortuū p̄ia hora captiuitatis z talis hē d̄itas n̄ cēset d̄ferri p. l. xij. ta. s; p. l. cornelia. q; ipedimētū tollit. ff. d; vulga. z pupil. l. cor. i fi. z sic ē dicit dū i p̄posito s; doc. ia. z pe. quoz opi. vt satis h; a q̄uis nō p̄bet p. l. quā alle. imo fac; ad s; r̄iuz. sed h; satis p3. ff. ad. l. fal. l. filiusfa. z no. ff. vñ li. l. ij. §. pe. z fm h; hodie ff emancipat; sit legitim; p3. C. d. le. tu. l. pe. que coregit. l. fratres de inof. testa.

Item tñ. In fi. sup. tex. S; q̄rit qd si primio: pp̄ mio rē etatē ipellit an admittet sequēs i gradu. Et q; sic. ff. d. legit. tu. l. fi. Cōtra. ff. de tes. tu. l. idē fiet. Dicas q; si spes sit alter; fieri p̄fecte etatis an q; alter ad legitimā etatē p uenerit: tūc succedit datiu; n̄ legitim;. als legitim;. z sic itelli ge qd no. ff. d. excu. tu. l. nō soluz. §. si libertus vbi d; h;. Sed an adulto scō p̄fecte etatis datiu; d̄sinet. vt q; sic. ff. d. tu. z ra. di. l. si tutor. §. j. z vide qd ibi no. z de h; i Spe. de tutore. §. j. h; pe. z antepe. z. j. ti. p̄ri. super gl. ex testamēto.

De attiliano tutore. Rubrica.

Quibus tractatus fuit d; testaria z legitima seq; de datiuā. **I cui.** C P̄no tractat ius antiqui; vsq; ad §. s; ex his. z ibi ius antiqū vsq; ad §. s; h; iur; z ibi ius nouū vsq; ad §. nos at vbi nouuz supplet qñ ip̄z d; nouo creādo. z sic sūt q̄tuor iura. z q̄uis tex. lōg; sit: breuis ē tñ s; d; z effect;. C In gl. ex testō. i fi. gl. z h; p bāf. v3 p̄mū. ff. d. testa. tu. si tutor. §. j. z s; e. ti. si q; sub p̄ditōe Et caue tibi. q; adeo testaria z legitia p̄cedūt datiuā q; nō v3 datio scā p iudicē: testario vt legitio n̄ excusatis. ut p3. d. l. h; soroz. vñ h; caueāt legitimi q; p̄culū admistratōis ad eos p̄ tinet ex quo pupillus tutore i d̄iget vt p3 in. d. l. si soroz. z hoc est notabile q; nō oēs hoc aduertūt nec p̄uidēt p̄culū qd eis i minet ex negligentia administradi uel excusandi. Ista autem nō obtinent in matre z auia. q; ille nō sūt rutricos nisi h; velut

et frater. ut i. au. ut li. ma. z. au. Et id dicit gl. q. v. dativa an q. regrant. C. de confir. uti. l. ij. z. no. i. au. C. q. mulier tu. offi. sed eis regrantibus datiuo definit z sic intellige qd no. ff. de tu. z. cu. da. ab his. l. tutor si petit vbi glo. tener. C. In glo. in duob. ibi cu allegat de offi. p. p. l. ij. h. l. nihil facit fm Jac. z. Pe. q. loquit de numero p. no. tribunoz. h. eos. Sed dic q. satis p. p. s. h. d. t. p. b. C. In glo. z. bodie in fi. h. veru in h. d. trib. casib. sed non p. l. attilij. vel titij. q. ille sublate sut. j. s. h. bis. sed p. d. l. si q. sub p. ditione fm eos. C. In glo. sed qd si nullus in fi. de h. pleni. ff. de tes. tu. l. si nemo. vbi sut varia remedia. Spe. t. n. v. tenere illud q. def. p. iudice tutor ad adendum. ut i. Spe. de tu. in pn. Quid aut dicit q. adeat de facto p. l. ff. de p. di. insti. l. mulier. s. j. Hel dic q. ex quo tutor no. dat nisi suo. q. s. uitas h. p. aditione. ff. ad trebel. l. ita t. s. si pater cu nota. tis. j. de here. ab intel. s. posthumi. C. In gl. h. tutor. i. fi. Hel dic q. hoc casu posset expse. q. cu h. p. ditione intelligeret in datione si expmat no. facit actiuo p. ditionale. ff. de le. ij. si ita de p. di. z. de. l. j. in fi. z. l. p. ditiones q. extrinsec. fm doc. z. h. satis appet in. l. mutuo. s. sibi sub p. ditione. ff. de tu. Sed qd si p. ditione non euenit. uel tutor testam. mor. u. fuit an diei vel coditionis euentu. Hel dic q. et sic dat. definit z q. succedat legitim. cuz nulle remaneat relige. ut. l. si q. sub p. ditione. ff. de testa. tu. z. d. l. si tutor. s. j. de tutel. z. rom. de tu. z. cu. da. ab his. l. si ipu. beri. Nec ob. ff. de tu. l. q. s. t. q. ibi fuerat tutor ille in cui. locu. dat. fuerat. h. no. C. In gl. in q. d. in fi. meli. ff. de tu. z. cu. da. ab his. l. scire. s. cu. relig. de suspec. tu. l. suspectus. C. In glo. ad p. ceptu in fi. Sed quo cu ille q. h. cognitione tantu. de criminib. de ciuilib. se intromittere si possit. ff. de iudi. l. solem. s. latriculatoz. Bicas q. p. fec. vrbis etia. de ciuilib. cognosce. bat. ut p. in. l. j. s. q. es. z. s. cura. z. in. l. ij. C. In glo. l. eu. q. in. fi. sed ad que locu. reducef. Glo. h. no. appet. sed tex. v. h. expe. dire. C. vbi petant tutores. Et t. n. clari. ma. notia. h. eas in q. doc. z. gl. variat. distingue q. aut pupillus h. t. domiciliu. z. bo. na in ead. puincia. z. t. cu. no. dubiu. qn. iudex illi. loci debeat p. uidere de tutore. ut. d. l. vnica. Aut h. in vna. domiciliu. tantu. z. in alia bona. z. t. cu. sut. opi. Pu. dicit q. iudex domiciliu. no. da. bit sed iudex bonoz. ff. de tu. z. cu. da. ab his. l. pupillo. Bz. di. cit q. imo iudex domiciliu. ff. de tu. z. cu. da. ab his. l. j. s. j. h. z. diu. sionem hac dy. tu. potes dicere vtriu. q. dare posse. si t. n. alter p. uenerit alter dar. si pot. q. tutore. h. t. n. nisi i. casu quo ille oia. gerere no. posset vt. j. dicef. sed si no. appet. q. s. puenerit forte i. pedi. t. se i. p. cursu. ut. l. duo. sut. titij. de tes. tu. Hel dic meli. q. ambo admistrat. q. libz. in iurisdic. tione sui iudicis. C. de tes. tu. l. ij. ff. de tu. z. cu. da. ab his. l. filij. z. l. duo. sut. titij. ubi fuit metis. testatis dare vnu. sed no. p. stabat de quo h. p. stat. q. duo fuerunt. dati z. d. me. t. d. t. i. z. h. z. domiciliu. z. bona in vna. puincia. z. in alia. b. o. a. t. n. z. t. cu. glo. variat. Heri. t. n. e. q. dar. tutor in loco. domiciliu. p. t. vbiq. admistrare siue dar. fuerit a testatore d. quo. si e. dubiu. siue a iudice. C. de excu. tu. l. ij. s. j. de excu. tu. s. dar. s. h. si excuset se d. bis q. sut. extra. puincia. t. cu. iudex illi. puincia. in q. sut. bona. puidebit de tutore. z. sic intellige. ff. de excu. tu. l. no. solu. s. q. testam. to. cu. ibi. notatis. z. l. pp. s. licz. z. l. iurisper. tos. s. cu. oriud. de re. eo. l. magis puto. s. illud. z. sic dz. itelli. gi. l. expupillo. Vbi aut. morat. i. vna. puincia. in alia. h. z. domi. ciliu. z. b. o. a. dz. reduci. ad locu. vbi. h. z. domiciliu. z. b. o. a. ut. h. no. z. p. in. l. vnica. p. dicta. z. fiet. h. reductio. p. suppositione. iudicis. iuxta. l. cu. vn. s. is. q. ff. de bonis au. i. u. pos. d. hac. ma. no. i. l. Halle. z. i. Spe. ti. s. tut. s. g. aliter. h. ite. no. q. pupill. C. Mo. t. n. q. h. v. o. c. o. locu. domiciliu. locu. originis pupilli. vbi. p. tenebat. domiciliu. t. p. e. mortis. sue. no. origis. p. ris. imo. nec. suu. si. p. do. miciliu. t. r. a. s. t. u. l. e. r. a. t. C. de munic. p. z. ori. l. j. ff. ad munic. l. assu. ptio. s. filij. z. sic. restrige. z. itellige. l. j. C. vbi. pe. tu. C. Sed. q. ri. tur. nu. qd. iudex. ecclesiastic. possit. dare. tutore. Et. v. q. n. s. q. ab. sur. du. est. z. c. de. testa. p. s. u. l. a. x. j. q. j. c. te. q. dez. de. p. mo. v. f. ex. p. s. u. j. j. p. r. i. s. C. Preterea. cu. datio. tutoris. nedu. respiciat. p. sona. imo. et. p. r. i. m. o. n. i. u. ut. l. pupillo. z. alijs. s. alle. z. iudex. eccle. siastic. de. h. se. itromittere. no. debeat. vt. ex. de. iudi. c. nouit. de. fo. p. p. c. ex. tenore. Ad. v. q. possit. z. ad. h. p. n. t. i. d. u. c. i. o. i. a. i. u. r. a. q. p. s. u. e. u. e. r. u. t. i. d. u. c. i. a. d. a. n. t. i. q. u. a. q. o. n. e. z. a. n. l. e. g. i. t. i. m. a. t. p. p. a. p. a. s. i. t. l. e. g. i. t. i. m. q. u. o. a. d. t. p. a. l. i. a. e. x. t. r. a. q. u. i. s. i. n. t. l. e. g. i. c. p. v. e. n. e. r. a. b. i. l. e. P. s. o. t. d. i. c. i. q. p. u. p. i. l. l. o. c. l. i. c. o. d. a. b. i. t. t. u. t. o. r. e. e. p. s. i. d. e. f. p. n. c. i. p. a. t. r. p. s. o. n. e. u. t. s. q. d. a. t. u. p. o. s. s. e. r. e. z. d. a. t. p. e. u. b. o. n. a. o. i. a. a. d. m. i. s. t. r. a. b. i. t. n. i. s. i. s. e.

excuset d. pte. quo casu iudex territorij dabit in pte illa. q. tunc dat reb. p. l. pupillo. z. alias allegatas. s. secularis aut iudex di. cis q. no. possit dare clerico cu. no. sit de iurisdic. tione sua p. hunc s. C. de epif. z. cle. auten. statum. ff. de tuto. z. cu. da. ab his. l. p. ma. i. fi. C. S. an. ep. s. possit dare tutore. laicu. no. v. f. cu. no. h. z. iurisdic. tione. t. p. a. l. e. z. s. u. p. e. u. nec. i. u. s. c. o. g. e. d. i. ff. de tu. z. cu. da. ab his. l. i. u. s. d. a. d. i. d. a. b. i. t. e. r. g. o. c. l. e. r. i. c. o. s. p. s. b. y. t. e. r. o. s. z. m. o. a. c. h. o. s. z. e. o. s. c. o. g. e. t. d. e. i. u. r. e. c. a. o. n. i. l. x. x. v. j. d. i. c. p. u. e. n. i. t. x. v. j. q. j. c. g. u. a. l. i. t. e. r. l. i. c. z. d. e. i. u. r. e. c. i. u. i. l. i. s. e. c. C. de epif. z. cler. auten. p. s. b. y. t. e. r. o. s. z. s. i. t. a. l. e. s. n. o. r. e. p. i. a. t. p. o. t. e. r. i. t. n. o. i. a. r. e. s. e. c. u. l. a. r. e. s. q. u. o. s. i. u. d. e. x. s. e. c. u. l. a. r. i. s. a. d. e. i. r. e. q. s. t. a. c. o. g. e. t. ff. de tu. z. cu. da. ab his. l. diu. march. laico no. v. f. q. possit dare p. iura p. dicta. nisi in defectu secularis iudicis. quo casu deuoluit iurisdic. tione ad ecclesiasticu. iudice. ut. d. c. ex. te. noze. z. c. cu. sit. z. c. licz. z. h. in terris in qb. no. obtinet t. p. a. l. e. i. u. r. i. s. d. i. c. t. i. o. n. e. in illis eni. p. n. t. s. i. n. e. d. u. b. i. o. e. x. d. e. a. p. p. e. l. c. s. i. d. u. o. b. u. s. C. Sed qd dices de ep. s. q. de p. s. u. e. t. u. d. i. e. c. o. g. n. o. s. c. u. r. i. n. t. e. r. l. a. i. c. o. s. i. n. d. i. s. t. i. c. t. e. d. c. a. s. i. u. i. l. i. b. ut. n. f. c. u. g. o. l. i. n. e. n. s. e. p. s. Adhuc no. v. f. q. possit q. u. i. s. e. n. i. p. s. u. e. t. u. d. o. d. e. t. e. i. c. o. g. n. i. t. i. o. n. e. c. a. r. u. z. c. i. u. i. l. i. u. z. n. o. t. n. d. a. t. e. i. c. o. g. n. i. t. i. o. n. e. c. a. r. u. z. m. i. x. t. i. p. e. r. i. j. c. u. s. i. n. t. a. r. t. i. c. u. l. i. d. i. u. i. s. i. v. n. i. l. l. e. q. h. z. d. e. i. u. r. e. v. e. l. d. e. p. s. u. e. t. u. d. i. e. i. u. r. i. s. d. i. c. t. i. o. n. e. s. i. m. p. l. i. c. i. t. e. s. i. p. p. t. e. r. h. p. o. t. d. a. r. e. t. u. t. o. r. e. c. u. t. u. t. e. l. e. d. a. t. i. o. s. i. t. m. i. x. t. i. p. e. r. i. j. ff. de tute. l. m. u. t. o. s. t. u. t. o. r. i. s. d. a. t. i. o. z. h. n. i. s. i. f. a. c. u. l. t. a. s. e. e. t. j. q. n. g. e. t. o. s. a. u. r. e. o. s. z. t. u. c. p. o. s. s. e. t. v. n. a. c. u. m. a. g. i. s. t. r. a. t. u. ut. j. p. r. i. s. s. i. t. n. i. p. s. u. e. t. u. d. o. a. l. i. o. d. e. i. t. r. i. b. u. a. t. s. p. a. l. i. t. e. r. i. n. h. c. a. s. u. v. f. t. e. n. e. d. a. C. d. e. m. a. l. i. l. i. i. u. d. e. x. a. t. s. e. c. u. l. a. r. i. s. n. o. p. o. t. d. a. r. e. n. e. c. c. o. g. e. r. e. c. l. e. r. i. c. u. s. e. d. r. e. q. r. e. r. e. p. o. t. e. p. s. p. o. c. a. s. l. l. n. i. s. i. s. i. t. c. l. e. r. i. c. o. p. i. u. g. a. t. e. x. d. e. c. l. e. p. i. u. c. j. l. i. v. j. e. p. s. t. n. i. n. u. l. o. m. o. p. o. t. c. o. g. e. r. e. n. i. s. i. p. p. t. e. r. p. i. e. t. a. t. e. i. n. c. a. s. u. q. u. o. a. l. i. n. o. r. e. p. i. e. r. e. f. u. t. x. j. q. i. i. j. c. i. i. j. C. de epif. z. de. au. c. p. s. b. y. t. e. r. o. s. C. Sed an. i. n. p. e. r. i. o. p. o. t. d. a. t. e. t. u. t. o. r. e. i. n. t. e. r. r. a. s. u. b. i. e. c. t. i. V. e. r. b. i. g. r. a. s. e. n. e. s. c. a. l. l. u. s. r. e. g. i. d. e. d. i. t. t. u. t. o. r. e. p. u. p. i. l. l. o. q. e. s. t. d. e. t. e. r. r. a. b. a. r. o. n. i. s. s. i. b. i. s. u. b. i. e. c. t. i. z. i. n. q. b. a. r. o. h. z. o. i. m. o. d. a. i. u. r. i. s. d. i. c. t. i. o. n. e. m. e. x. z. m. i. x. t. u. i. p. e. r. i. u. n. u. q. d. t. e. n. e. t. d. a. t. i. o. v. f. q. s. i. c. q. p. s. e. s. p. o. t. d. a. r. e. i. n. l. o. c. i. s. i. n. q. b. e. s. t. d. e. f. e. n. s. o. r. i. n. a. u. t. e. d. e. d. e. f. e. c. i. s. n. o. v. a. l. e. t. e. s. z. s. n. o. i. u. d. i. c. a. r. e. ff. de offi. p. c. o. n. l. m. e. m. i. n. i. s. s. e. z. f. a. c. i. t. b. n. C. de do. n. l. i. n. h. a. c. C. B. i. c. s. c. u. s. e. n. e. s. c. a. l. l. u. s. s. i. t. i. u. d. e. x. z. s. u. p. i. o. r. i. n. t. e. r. r. a. b. a. r. o. n. i. s. i. c. a. s. i. b. v. z. r. e. s. s. o. r. t. i. j. t. n. i. z. s. i. c. n. o. p. o. t. e. x. e. r. c. e. r. e. i. u. r. i. s. d. i. c. t. i. o. n. i. s. a. c. t. u. n. i. s. i. i. n. d. e. f. e. c. t. u. i. p. i. a. d. i. s. t. a. r. a. r. c. h. i. e. p. i. q. e. s. t. s. u. p. i. o. r. e. p. o. z. t. n. i. n. o. p. o. t. e. x. e. r. c. e. r. e. i. u. r. i. s. d. i. c. t. i. o. n. e. i. n. d. i. o. e. p. i. n. i. s. i. i. n. c. a. s. i. b. u. t. a. p. p. e. t. e. x. d. e. o. f. f. i. o. z. c. p. a. s. t. o. r. a. l. i. s. z. c. r. o. m. a. n. a. e. o. t. i. l. i. b. v. j. a. d. h. f. a. c. i. t. C. de o. f. f. i. p. f. e. c. v. r. l. j. N. e. c. o. b. s. t. a. t. t. r. i. a. q. l. o. q. u. u. n. t. i. n. l. o. c. i. s. z. i. n. t. e. r. r. i. s. i. n. q. b. o. i. m. o. d. a. i. u. r. i. s. d. i. c. t. i. o. n. e. p. t. i. n. e. b. a. t. a. d. v. n. u. s. o. l. u. u. t. a. d. i. p. e. r. a. t. o. r. e. q. u. t. r. o. s. q. i. n. s. t. i. t. u. e. b. a. t. n. e. c. e. r. a. t. a. l. i. c. u. i. o. f. f. i. c. i. a. l. i. u. p. p. r. i. a. h. a. u. t. e. s. t. p. p. r. i. a. b. a. r. o. n. i. s. z. h. s. a. t. i. s. d. e. c. l. a. r. a. t. s. t. a. t. u. t. a. r. e. g. i. a. q. i. n. h. i. b. e. t. q. g. e. t. e. s. r. e. g. i. e. n. o. e. x. p. l. e. n. t. i. t. e. r. r. i. s. b. a. r. o. n. u. n. i. s. i. i. n. c. a. s. u. r. e. s. s. o. r. t. i. j. C. P. r. e. m. i. s. s. a. o. b. t. i. n. e. t. i. d. a. t. i. u. s. i. n. q. b. l. o. q. f. h. m. a. S. e. d. q. d. d. i. c. e. s. d. l. e. g. i. t. i. m. i. s. z. t. e. s. t. a. m. e. t. a. r. i. s. B. i. c. q. d. i. s. t. v. e. n. i. r. e. c. o. r. a. i. u. d. i. c. e. z. i. u. r. a. r. e. u. t. i. n. a. u. c. u. t. h. i. q. r. e. s. m. i. o. b. h. a. p. s. f. i. z. d. m. a. d. a. t. o. i. u. d. i. c. i. s. u. t. e. i. a. u. c. t. a. t. e. r. e. s. r. e. c. i. p. e. C. a. r. b. i. t. u. l. i. s. i. d. e. a. d. m. i. t. u. l. i. s. i. d. e. t. u. q. s. a. t. i. s. n. o. n. d. e. l. f. i. C. L. o. r. a. q. u. o. i. u. d. i. c. e. h. f. a. c. e. r. e. d. e. b. e. t. B. i. c. q. c. o. r. a. i. l. l. o. q. d. a. r. e. d. e. b. e. r. e. t. s. i. n. o. e. e. n. t. t. e. s. t. a. m. e. t. a. r. i. u. u. e. l. l. e. g. i. t. i. m. i. a. r. l. i. n. h. a. c. z. d. i. c. t. a. l. p. s. u. l. t. o. i. u. g. e. j. g. l. o. p. r. i. C. In glo. e. r. g. o. d. e. l. e. g. a. t. i. b. i. c. u. d. i. c. i. t. d. f. S. e. d. a. d. h. u. c. o. b. q. l. e. g. a. t. p. c. o. s. u. l. i. s. d. a. t. t. u. ff. de tu. z. cu. da. ab his. l. j. G. l. o. v. a. r. i. a. t. q. i. n. d. l. j. i. n. g. l. a. b. s. i. t. e. d. i. c. i. t. q. p. s. e. s. p. o. t. c. o. m. i. t. t. e. r. e. p. p. t. e. r. s. u. i. a. b. s. i. t. i. a. z. i. n. l. j. ff. de offi. e. i. c. u. i. m. a. e. s. t. i. u. r. i. s. d. i. c. v. f. d. i. c. e. f. t. r. i. u. d. y. e. a. s. p. c. o. r. d. a. t. q. c. o. g. n. i. t. i. o. s. e. u. i. n. q. s. i. t. i. o. p. o. t. c. o. m. i. t. t. i. s. e. d. n. o. n. d. a. t. i. o. z. v. f. n. o. t. a. r. i. e. l. j. s. h. u. i. r. e. i. C. S. e. d. d. i. c. c. l. a. r. i. q. c. u. i. u. z. h. z. r. e. g. i. m. e. p. u. i. n. c. i. e. v. e. l. t. e. r. r. i. t. o. r. i. j. z. i. n. e. o. o. e. i. p. e. r. i. u. p. o. t. d. a. r. e. t. u. t. o. r. e. s. p. l. j. a. l. i. j. q. n. o. h. u. i. t. o. e. i. p. e. r. i. u. n. o. p. n. t. n. i. s. i. f. a. c. u. l. t. a. s. z. c. u. t. s. e. q. z. s. i. c. i. t. e. l. l. i. g. o. d. l. j. ff. de tu. z. cu. da. ab his. z. e. t. i. i. n. p. n. z. h. s. i. h. u. i. t. e. x. u. i. d. i. g. n. i. t. a. t. i. s. z. q. s. i. i. n. s. t. i. t. u. t. i. s. s. u. t. n. o. n. u. l. l. i. q. n. o. i. n. s. t. i. t. u. u. n. t. s. e. d. l. o. c. o. d. e. f. u. n. c. t. i. p. o. n. u. n. t. p. i. l. l. u. q. p. o. s. s. e. t. i. n. s. t. i. t. u. e. r. e. v. e. l. q. u. i. b. o. f. f. i. c. i. u. c. o. m. e. n. d. a. t. a. d. t. e. p. u. s. u. e. l. c. o. m. i. t. t. i. t. a. t. a. t. a. l. i. q. u. i. p. o. s. s. e. t. i. n. s. t. i. t. u. e. r. e. z. d. a. r. e. t. i. t. u. l. u. d. i. g. n. i. t. a. t. i. s. v. f. o. f. f. i. c. i. j. z. t. a. l. e. s. p. n. t. e. t. d. a. t. t. u. t. o. r. e. s. z. d. t. a. l. i. b. l. o. q. f. d. l. j. C. d. e. o. q. v. i. a. l. g. e. r. i. t. i. l. i. n. p. n. t. o. i. a. q. o. r. d. i. a. r. i. j. p. n. t. u. t. i. b. i. p. z. n. e. c. d. i. l. l. i. s. m. e. r. u. i. t. f. i. e. r. i. t. r. i. r. i. u. s. u. t. a. t. a. l. i. j. q. b. z. p. m. i. t. t. i. t. i. f. n. p. i. l. l. o. s. q. i. t. u. l. a. t. p. n. t. i. o. f. f. o. s. z. p. i. t. u. l. a. t. o. s. s. i. c. p. p. s. i. d. e. s. z. a. l. i. o. s. o. f. f. i. c. i. a. l. e. s. i. t. u. l. a. t. o. s. z. d. h. i. s. n. i. r. e. p. i. o. q. p. o. s. s. i. n. t. d. a. t. t. u. t. o. r. e. n. i. s. i. d. e. l. e. g. a. t. o. p. c. o. n. s. u. l. i. s. i. q. u. o. v. f. s. p. a. l. e. u. t. d. l. j. d. t. u. z. c. u. z. s. i. c. v. f. q. t. u. t. o. r. i. s. d. a. t. i. o. d. e. l. e. g. a. r. i. n. i. p. o. s. s. i. t. c. u. v. n. i. u. e. r. s. i. t. a. t. e. n. e. c. a. t. s. s. p. a. l. i. t. e. r. ff. e. o. n. e. c. m. a. n. d. a. n. t. e. S. e. d. a. n. h. o. d. i. e. p. o. s. s. i. t. d. e. l. e. g. a. r. i. s. a. l. t. e. m. i. n. c. a. s. u. q. u. o. c. o. m. p. e. t. i. t. i. u. r. e. m. a. g. i. s. t. r. a. t. u. s. i. n. f. r. a. p. r. o. x. i. s. ff. e. l. i. u. s. d. a. d. i. z. t. a. m. e. n. n. o. p. o. t. e. r. a. t. d. e. l. e. g. a. r. i. u. t.

l. ius dadi. Glo. vñ dicere qd nō in. d. l. j. de offi. ei. cui mā. ē in-
ris. Qd satis vñ verū qd specialiter p. l. cōmittit. z sic nō pōt de-
legari p. d. l. j. Itē ē de iure. ff. iura magistrat. ppetebāt. vt
d. l. ius dadi. z tñ nō poterat delegari. vt. l. nec mā d. are. d. iure ca-
nonico vñ s. extra de of. dele. c. venerabilis. ex de of. vica. c. ij.
li. vj. C Sed qre pōt iuberi saltē vbi nō sunt magne facultates
z nō pōt mādari. C Rūdeo lex q tēdit ad vtilitatē pupillorū
magis pōdit de officialib. et minorib. q de priuatis. quia ma-
gis sūt electi: z cū maiorī maturitate. iō pmissit illis iuberi non
alijs cōmitti. C Quid ergo dices de officiali epī vel iudice bay-
liuo vel senescallo baronis. C Nō videt q possint dare tuto-
res q: loco alteri sūt: nec sūt intitulati tanq in offō qd appet.
q: vnuz z idē auditoriū est ipoz z dnoz suoz. ex de p. sue. c. nō
putam. li. vj. C Preterea in tales nō trāsit nisi simplex iurisdi-
ctio nisi largior detur p. as. ex de offi. vica. c. ij. li. v. C Sed pri-
um ē exp. suz ex de iudi. c. si anuz. li. vj. z q. uis ibi loq. de cura-
toze ad litē: nihilomin. loq. de g. nali nō ad certā litē. sed in s.
se. loq. qñ ad certas lites. q dixi de datioe tutorū itellige in da-
tioe curatoz. de cura. s. j. Sed forte legati pōt dare curatoz
ad litē. q: ille nō instituit cū tāta solemnitate nec ē antū piculū. ut
dixi. C. ar. tu. l. si. qd veruz est d. legatis a pncipe. Sec. si ab alio
z ita p. in. c. si anuz alle. li. vj. z ibi no. p archi. Inno. tñ nota-
bat alio mō. ex de p. c. c. petitio. cui. opi. est adhuc s. in alijs
delegatis q a pncipe.

Mos autem. C In glo. quā nō habem. s. quō
sibi blādif iustinian. q: de iure. ff.
videbat idē. ut. l. ius dadi. Sed dic q. l. illa itelligebat s. m. s.
sed s. iure alle. s. p. rime. ut ibi no. iō iste. s. addit ad illā sicut
ad. d. s. C In glo. l. aureos in fi. qñ qz aut valēt lib. ā argenti.
C. de argē. p. cio qd thesau. infer. l. j. lib. x. z ita lib. ā auri valet.
xij. libras argēti. z vltra duos aureos. z tñ mercatores regni vi-
cūt q marchā auri nō v. valere nisi duodecim marchas argēti.
sed tūc forte erat aurū cari. q nūc sit. vñ hodie in regno ē ma-
gna abūdātia auri z iō vili. C Sed q. tuz valēt hodie qugenti
solidi vt sciam. vñ hui. s. C Gl. vñ dicere q septuaginta duo
aurei valēt lib. ā auri vt no. in auē. d. ofen. ci. s. z iudicare ponē
do lib. ā auri p sex lib. ā argēti. Sed certe vel moneta de q loq
tur erat nūmis fortis: vel aurū nimis vile. C An scias q i lib. ā
sūt. xij. vncie: z i marchā. viij. Ex quo scias q. lxxij. aurei faciūt
lib. ā auri. z quot vncie faciūt lib. ā. satis cito cū cāpsoz. scire
potes q. tuz valēt. reglā sen doctrina certa dari nō pōt ppter di-
uersos valores mōete auri z argēti q i diuersis tpib. s. cibus re-
gnis z regionibus ponunt ascēdūt z descēdūt p voto regen-
tiū. C In glo. l. tabellionū in fi. ibi videbis z. ff. de ma. con. l.
magistros.

Impuberes. C Is. s. reddīt rōnē qre impube-
res debēt eē i tutela z ē plan.

Luz igitur. C In glo. sed z si. ibi cū dicit. nō na-
scit actio tutele. sed obligatio nascit
ex qlibz mala administratione. ff. tute. l. tutorē q tu. ge. obliga-
tio aut bonoz. cēsel esse nata a tpe delate z suscepte tutele. vt
C. de administra. tu. l. p. offō. C. d. bo. qz. li. cū opz. s. fi. d. epa.
au. l. de creatiōib. qñ mulier tu. offi. fun. po. l. fi. de scōis nup.
hac eadē ali. s. is illud. Lōtra d. p. uile. fil. si debitor. S. in cāu
isto pcessit qñ sct. ibi nō. sed in eo q subijcīt q alie nō inten-
tant ob. j. ti. j. s. fi. ibi videbis pleni. C In glo. j. actioe in s.
est z alia. ibi ppter doli. Dicit doc. Jac. z Pe. q par. aut ni-
hil dixerūt s. q glo. qñ qz dicunt q h actio datur ex dolo v. vbi
tutor: male z dolose sct. est in admīstratione. S. qñ qz dicūt
q daf siue dolose siue nō q est s. ius s. m. eos. z sic trāsēūt. Sci-
as q h actio de rōnibus dīstrahēdis est p. p. iū nomē actiois. z
ponit iter ciuiles in arboze vt ibi videbis. z oñ ex interceptōe
rep. pupillaz. ut no. ff. de tu. z ra. dīstra. l. j. s. p. s. derandū. s.
hūc tñ. sup. s. bo. eiusdē facti. vult dicere interceptioe in amori-
one alicui. vel aliqz rep. de illis reb. pupillarib. forte ponēdo
inter suas vel in vsus suos quertēdo vel sicut de p. p. ijs negoci-
ando. z in ista actioe sufficit pbare rē inceptā nec o. z pbare do-
lum. C Itē nec q inuito dno. sed i actōe furti o. z pbare doli.
vt no. in. d. glo. si tñ ille q agit hac actōe velit pponere z pbare
doli bñ pōt. z in h casu pcurrit cū actioe furti. z sic itellige
ff. de admī. tu. l. tres tutores. z. l. nō existimo in fi. z h actio nō

tollit act. furti nec ecōtra. s. actio tutele z h adinuicē se tollūt.
vt no. z ibi p. In h ē mirū qre h actio d rōnibus dīstrahēdis z
furti nō se tollūt nisi saltē in eo q excedūt iuxta regulā. ff. d. ac.
z ob. l. q seruū. vi. bo. rap. l. j. como. l. vñ qñ. S. z tex. r. fider in
d. s. pe. nec. n. eadē obligatio est furti z tutele: ut qd dicat plu-
res eē actioes eiusdē facti: sed plures obligatioes. nam z tu. z
fur. obligat h sūt s. ba. tex. z sūt multū obscura. vñ gl. dicit ibi q
diuerse sūt. q: vna ex sola itēptatioe nō dolosa alia ex dolosa.
Itē una qñ p. hē altera qñ dno iūto. C Sed h nō vñ posse su-
stineri in casu saltē quo pcurrit q: tūc vtrōbiqz doli z uolun-
tas dñi s. dic q adhuc sūt diuerse obligatioes q: qñ actio d
ra. dīf. extēdat ad casuz illū nō mutet suā originē nec nām nec
in casu quo currit ille q agit actioe de ra. dīf. p. bat doli nec uo-
luntatē dñi. vñ ibi nihil tāgit de mā acti. furti nisi de sola itē-
ceptioe. s. in acti. furti o. z pbare doli q aīo lucrādi sibi: z for-
te volūtate ppter ius admīstrandū qd hz tutor qd eū excusat a
furto. ut. l. merito. ff. p. socio. z. d. l. tres tutores. z ita diuerse
sūt obligatioes. C Itē daf actio furti qñ s. x. nē. nec hz dice-
re nec pbare eū tutorē. i actioe de ra. dīf. o. z q dicat z p. bet tu.
fuisse q vellet dicere q h actio de ra. dīf. oñ ex qñ sctū sic tu-
tele. sed ex itēceptioib. tutor obligat sic ex singulis malis ad-
mīstratioib. in acti. tute. vt dixi. s. in pnc. s. tūc appent magis
diuerse obligatioes hui. acti. z fur. z tex. satis h inuit d. s. pe.
s. in tutela ex vna obli. z. vñ acti. tu. z de raf. dīf. qñ eadē sūt
nā una nō pōt itentari nisi finita tutela sicut nec alia. ut. l. j. s.
fi. de tu. z ra. dīf. Itē est aliō mirabile qre acti. tu. tollit bāc sal-
tē in eo q excedūt d. d. cās. ll. q: si dicas q sunt ex una obligatōe
sicut tex. dicit i. d. s. i tutela nō vñ bōa rō q: p. ditio fur. eā i to-
tū tollit q tñ nō est ex eadē obligatōe. ut. s. dicitū ē. ut. l. acti. eo.
ti. Sed pōt dici q iō p. ditio fur. illā tollit. q: abe cōtinēt rei p-
secutionē. S. cur tollit in eo q ē pena. q: forte fuit visuz legilla-
tozi q sufficiebat actio furti. z vñ spāle i ista actioe. q: forte ni-
mis rigorosa. punit enī tutorē de cui. malo aīo nō pstat q fuit
s. rōnem fauore pupilloz.

De auctoritate tutorum.

**Postq. s. dixit q. l. iter tutores creant: subiungit q. l. iter crea-
ti se regere debeant.**

Auctoritas.

C In tex. ibi cū dicit
nō ē necessaria tūc aut
si sit maior infāte. ff. de s. ob. l. si mulier. s. j. ff.
repu. sal. fo. l. ij. z. l. seruuz publicū. C In glo.
q. tūc ibi cū dicit de pac. cōtra iur. Et itellige q
valet auctas in sctib. ex q. b. pōt utilitatē reportare q: donare
nō possēt ēt cū aucto. C. de admī. tu. l. nō oīum. s. m. doc. Jac. z
Pe. z in. l. fi. c. si ma. fac. sine decreto factā ali. ra. ha. C In
e. glo. ibi cū dicit. qd ergo in excōicato. Est e. s. q: pōt facer dā
nū suū z se obligare sed nō acqrere s. m. hosti. i sūma de peni.
s. fi. s. qd si is. Sed Innoc. dicit q pōt sibi acqrere. ut no. de
do. z p. tu. c. vitanis. C In glo. z sic no. ibi. s. p. s. p. xim. s. spā
le fauore pupilli. ius cōe s. C. de rescī. v. l. ratas. z est ar. q si
qs maior: z habit. s. hit m. rōmōnū cū pupilla q maior: sit ligat.
S. dic q nō ē ligat. vñ cū m. rōmōnū s. p. nūssiois ex de despo.
ipu. c. d. illis z ibi no. C In e. glo. in fi. in hac mā sunt diuerse
opi. glo. z doc. An colligēdo dicas q aut pupillus est ifans
z dic q nullo mō obligat ff. d. p. di. inde. l. q pupillus de act. z
ob. l. pupillus. Aut maior: ifante: z tūc si sit p. xim. ifante vñ gl.
dicit q sit idē ac si eēt p. xim. pubertati. ut no. ff. d. do. l. j. Quiv-
dā dicit q est idē sic d. ifante. z sic vñ tenef d. y. in. l. ipuberes.
ff. e. z gl. C. de iutli. sti. l. j. Et h satis ē p. s. rōnī cū enī obli-
gatio s. hāf p. s. sensuz. ff. d. pac. l. j. vix possēt dici q pupillus p
xim. ifantie p. sensuz hēat q oīa daret p uno pomo ut p una bur-
sa. Et ad h. fa. q: nō delinqt an q sit p. xim. pubertati z p. sen-
sus pcedit ex aīo sicut delictū. ut. ff. d. re. iu. l. pupillū. z. l. pu-
pillū d. fur. l. ipuberē. ad. l. agl. l. s. si quēcūqz. s. si ifas z. h. ca-
su pōt dici p. xim. pubertati si ex ānis: s. ex capacitate itellec. z
ita forte volūt leges p. rime alle. pleriqz enī reperit magis do-
li capaces in nono uel. x. āno q alij. l. xij. vñ multū aduertēdū
eēt an sit maliciosus vñ capax doli z p. sensuz ut tūc obliget. z h
videf bñ p. bari. ff. de sponsa. l. in spōsa. cōtra. etas. s. m. vnum
intellectum. tamen in omni dubio ex quo est. vñ. annorum iu-
ra p. s. uunt ipsum habere consensum. ut patet extra de de-

spou. ipu. p totū. de iudi. si aum. li. vj. ff. de admi. tu. l. j. §. suf-
ficat. et iō nisi euideret apparet ipm nil sentire. dic q obligat
si c̄ pubertati prim⁹. In quo dic q aut hz tu. et tūc aut s̄bit cū
tutore. et refert an clā vel palaz. et an cū tutoris auct. vel nō. ff.
e. l. pupillus. §. i. et §. sane. de admi. tu. l. nō existimo. an cū ex-
traneo: et tūc si cū aucte. tu. rite adhibita: obligat nāliter et ci-
uilit̄ sed restituit si sit lesus vt plene no. in. d. l. j. de noua. ff.
e. l. ipuberes. Si sine auct. gl. dicit q obligat naturat̄. vt no.
d. l. j. et vbiqz. et h̄ seq̄ B. y. fm Ja. et Be. q nullo mō p. l. si cu-
ratorē. C. de iute. resti. imo eqparant̄ p̄digo et furioso. vt ibi
et sic pōt intelligi. l. j. C. de iur. i. si. si non hz tutorē obligatur
naturat̄. vt. d. l. j. de noua. ad. l. fal. l. si pupillus. qñ di. le. ce.
l. cū illō. §. heres et ciuilit̄ et naturaliter si sit fact⁹ locupletior
vel dolū cōmisit. ff. de po. l. j. §. an in pupillū. in. l. h̄ alle. i. glo.
ff. de excep. do. l. apud celsus. §. si qz tutorē. et h̄ in casib⁹ in q
bus obligat naturaliter. sed nullo mō obligat et fact⁹ locuple-
tior. sed agit ad exhibendū vel rei vē. vt no. ff. pmo. l. ij. §. sed
mibi. als est lex. dicit ibi. ex quasi s̄ctu extra iudiciū obligat si
sit sibi vtilē. als nō ut p̄. ff. d̄ neg. ge. si pupilli. et l. iij. §. curato-
res. i. iudicialib⁹ q̄liter obliget videbis infra p̄xio. §. dicit vt ibi.

Neqz tamen. C. In glo. ex testamēto ibi cū di-
cit. cū pupillus nō hz tutorē. ergo
a p̄trario sensu si haberet nō posset iudex auctorizat̄ vt v̄ exp̄s
suz extra de iudi. c. si anum. li. vj. C. de iu. deli. l. si infanti. in. fi.
et h̄ intellige in h̄ casu. qz in alienatiōe rez immobiliū nō suffice-
ret iudicis auctoritas. C. si p̄pter pu. pen. l. fi. et v̄ notari de fi-
deiusso. mino. l. ij. sed i alienatiōe rez mobiliū forte sufficeret.
et ita posset itelligi qd nō. ff. de mino. l. qd ait p̄tor. §. p̄mittitur
vbi v̄ glo. Sria qz si iudex et tutor auctorizat̄ eū nō v̄ valere
vt nō. i. Spe. e. §. ḡialiter h̄. qz si pupill⁹ qd pōt eē verū si iudex
crederet eū verū tutorē. ut. d. l. j. C. q admi. ad bo. pos. C. In
gl. fi. e. gl. Glo. i h̄ dubitar in. l. impu. ff. de tu. et cu. da. ab his.
Et dy. v̄ tenere opi. p̄mā q̄ est ibi fm quosdā. h̄ h̄ si est in meo
dy. v̄ v̄ h̄ verior p. l. si infanti in. fi. alle. C. Itē dic alios casus
in qbus fallit infra d̄ heres ab int̄el. §. sui. C. Itē. C. de bo. qz li.
l. fi. §. si aut̄ p̄re. S̄z posset dubitari an tutor sine pupillo pos-
sit bonoz possessionē acq̄rere. Et glo. qñqz dicit q nō si pu.
sit ma. infan. sicut nec hereditatē. C. de iure dli. l. potuit. et ita
no. C. q admi. ad bo. pos. pos. bonoz. h̄ in. l. potuit no. §. z.
d. l. ipu. qd ē h̄ius h̄z dy. qz i bo. pos. interueniūt iudex et tutor.
qd nō est in aditiōe fm eū. ff. bo. pos. si pupillo. et l. tutori. nū-
qd ergo iudex et tutor possent adire. nō: qz nō cōmittit iudici
aditiō qñ pupillus hz tutorē. vt. l. si infanti in. fi. sicut datio bo.
pos. C. q ad. ad bo. pos. pos. leg. fi. C. In gl. vt p se cū allegat
§. sed qz et h̄ vbi maior est infante als sit restitutio soli tutori. ff.
ad trebel. l. restituta. §. j. C. ad trebel. sancim⁹ in. fi. glo. j. de eo
cui bo. li. cā adi. §. j. C. In glo. cui administratoris ibi cū alle-
gat. ff. eo. l. iij. h̄ verū si nō administrat. qz nō pōt. qz forte p̄-
hibitus vel oēs iussi sunt. ff. de admi. tu. l. titiū et meuiū. alias
aut si nō administrat: qz nō vult: sec⁹. ff. de acq. here. l. si pupil-
la. in dubio aut oēs p̄nt nisi testator aliud disposuerit vel iudex
C. de auct. p̄. l. si. si vnus ex pluri. l. j. ff. eo. l. qd dicim⁹. §. j. vi-
de in. d. l. iij. ff. eo. C. In fi. eiusdē glo. quedā h̄nt h̄ in adul-
to sufficit. C. d̄ ad. tu. l. cū qdaz si h̄ h̄s suppleas. et vid qd nō
ta. d. l. cū in vna. §. j. C. In glo. ea. et alia ibi cū allegat minor.
xxv. anis. Sed h̄ rō nō v̄ p̄petua. qz posset eē adeo lucrosa qz
exp̄dieret talia et plura sustinere. vel forte nullos habet credi-
tores. odof. reddit ut fert aliā rōnem. qz pupillus obligatur
adeūdo. ff. de acq. here. l. more. ex qui. cau. in pos. ea. l. apud
cel. §. si. quē p̄stat nō posse obligari sine tu. vt dixi. §. ff. e. l. et si
p̄ditioalis. §. j. iō adire nō pōt sine tutore et lucrosam. Sed q̄
re nō saltē ut alios obligaret et ipse nō obligaret sicut. d. p̄xi. §.
Dicit Ja. et Be. q in p̄xi. casu p̄uidef p̄trahētib⁹ cum eo. qz
habēt exceptionē. ff. de rei vē. l. si id qd. nō sic creditorib⁹ he-
reditariis nō enī debitorib⁹ hereditarij possent excipere ad vtili-
tatē creditoris cū nil eoz interfit fm eos. Vel dic q p̄trahenti
pōt imputari qz cū minore cōtraxit. ff. de mino. l. cū mādato. nō
sic creditorib⁹ hereditariis. C. In. e. gl. cū allegat. l. clarū. Bo-
cto. et maxime B. y. p̄sueuerunt h̄c distinguere qz aut pu. seu
minor fuit semp sine tu. vel cu. in iudicio et nō valet ut. l. euz et
minores h̄c alle. qd verū est cōtra ipos sed p̄ eis sic. l. nō ideo.

minis. C. de pecu. Sed Ja. §. qd indistincte si v̄ vt ibi scripsi qd
pōt eē verū de diffinitiva. sec⁹ de iterlocutoria. ff. d̄ bo. auct. iu.
pos. l. si minor. ex q. ca. in pos. ea. l. h̄ aut. aut fuit abinitio tu.
et cu. sed non in fine. et tunc si v̄ qz ad p̄clusionē vel cām plene
exanimatā v̄z sn̄a et p̄cessus si qz secut⁹ sit. C. de adul. l. q̄uis.
qd posset p̄cedere si tutor vel curator eēt legitime p̄tumax. als
nō valeret sn̄a. ut. C. quō et qñ iu. l. si ut p̄pōis. aut fuit ex post
facto sed nō in initio tūc nō v̄z ut. l. momētanee. C. q li. p̄so. h̄z
doc. Sed fm glo. v̄z q nō pōt eē h̄a si nō fuit in p̄testatiōe et in
alijs substātib⁹ sine qd iudiciū red dif nullū. C. de li. con. l.
j. et l. platā. de sen. C. Hoc aut fallit in q̄tuor casib⁹ q s̄nt h̄ in
qd m̄io: pōt esse in iudicio sine tu. et cu. et v̄z p̄cessus et sn̄a fm
glo. Et caue qz p̄m⁹ et ultim⁹ possit loqui in pupillo. sed medijs
nō. ut p̄z in glo. multos alios casus ponūt glo. et doc. extra de
resti. spo. c. ex p̄re. ut in cā m̄rimonij b̄nficiali seu eccliaistica. in
uoto morte p̄ris et c̄. de qbus. xv. q. iij. c. de crimine. sed h̄ non
uidef verū p. l. clarū. C. eo. v̄n credo q in b̄nficialib⁹ et sp̄iali-
bus depēdentib⁹ ab eis dē possint eē in iudicio sine curatorib⁹
minores. xxv. an. maiores. xiiij. et i casu quo ueniā etatis i p̄etra
uerūt. in alijs nō. nisi habeāt curatorē p. c. si annz. extra de iur-
di. l. vj. ex quo enī ibi sp̄aliter in illis p̄mittit inbibet d̄ alijs. ut
l. marit⁹. C. de pecu. et h̄ ibi uidef tenere Bzo. pupillus aut nō
pōt eē i iudicio i aliq̄ cā sine tu. aucte. ut ibi p̄z. §. q accu. pos.
uel nō. l. ij. ubi est casus qz p̄sequēdo mortē p̄ris opus ē tu. ni-
si in casu momētanee pos. ubi et seru⁹ agere posset et sic intelli-
go. l. momētanee. et si p̄ uizuel alio modo. l. j. C. Quid ergo si
agā §. minorē et nō vult cōparere. C. Rūso si sit maior. xiiij. an-
nis: et sit p̄tumax pōt p̄denari si talis sit cā uel i tali statu qz pos-
sit ferri sn̄a i absentiē. ff. d̄ mino. l. mī. et si qñ p̄tumax. uel pōt
excōicari et pupillus si sit doli capax et cōtumaciā tu. uel cu.
nisi purget cū possit. ut nō. in Spec. de p̄tuma. §. nūc dicam⁹
h̄. fi. de sen. ex. §. sequit̄. h̄. sed pone. et pōt fieri missio cōtra ta-
les. imo et p̄tra infantē. ut. l. hic aut ex q. cau. in pos. ea. nec do-
li capaces restituent aduersus cōtumaciā qñ soluat exp̄se. ff.
de mino. l. cū mādato. si aut̄ ipi aut tutor et cu. si quos habeāt
tenent. ut in. l. p̄perandum. C. de iudi. C. In gl. fi. i. ff. m̄a.
l. hereditatis. h̄z q̄uis n̄ subesset n̄bilomin⁹ idē eēt ut h̄ apper.

Tutor. C. In gl. nō cōpellit in. fi. dicit ut ibi qz in iudi-
cialibus cōpellit qñ pupillus est re⁹. C. de ad-
mi. tu. l. fi. §. pe. et idē ubi cūqz est euidēs. et indubitatū dānuz
pupilli. uel tertij qd cōmode refarciri uō posset. meli⁹ ē enī et c̄.
C. in qui. ca. in inte. resti. nō est ne. l. fi. et ita uidef sentire dy. in
solutiōe dicte. l. fi. q̄uis glo. ibi alias. Si enī qz cōpellit de p̄-
pria facere utilitatē alteri⁹ sine dāno suo. ut plene dixi. §. de. l.
fusa cani. cur n̄ tutor p̄ euidētū pupilli utilitatē cōpellit. C. In
glo. si nō modicū in. fi. sed cur iustus p̄ris dy p̄cedere in aditiōe
h̄z auctas totoz sufficit seq̄ continētī. Quidā dicit qz filij nō ē
itegra p̄sona iussu nō p̄cedere. iō. o. p̄cedere. h̄z ita parū pupil-
lus. §. p̄xi. §. Alij dicit qz aditiō dy eē certa ut p̄z totū ti. de
acq. here. et maxime in. l. licz si dubitet. et l. sed si de sua. iō m̄a
datū p̄cedere o. z ne aditiō filij depēdeat ex uolūtate p̄ris. S̄z
idē p̄ oia in pupillo an auctoritatē p̄stitā adeūtē. pōt dici qz n̄
est idē. qz penes filiū nō remanet hereditas et p̄ momentū. ff.
de acqui. here. plz. iō opz p̄cedere uolūtate p̄ris cui acq̄ritur
emolumentū et dānuz. nō sic d̄ pupillo et tutore pōt dici. et si di-
cas qz ius hereditariū residet in p̄sona filij cui q̄rit. ff. de solu.
qz hominē. §. qdē. d̄ le. j. cū filio cū notatis. r̄ideo qz n̄ sic sicut
in p̄sona pupilli cui q̄rit et nō alij quo ad utilitatē et dānuz h̄z
in p̄sona filij remanet adeo nudū ius hereditariū qz eius sub-
stātia tota et exercitiū cū emolumentō et dāno trāfferit in patrē.
Et ideo opus est eius animū et declarationē p̄cedere. cum pe-
nes filiū i tali q̄litate et substātia remanere si possz. C. S̄z qd d̄
decreto iudicis. Uidef qz sufficiat si interponat ex postfacto
C. de iu. fil. l. instar. de decu. si quos. Sed doc. iuris canonij. vi-
dent uelle qz debeat interponi in p̄tractu statiz. ar. hui⁹. §. et de
hoc notat archi. de re. ecclie. nō alie. c. j. li. vj. et fac. ff. dere. eo.
l. si pu. §. si p̄to: et de hoc scripsi. C. de sacro san. ec. auct. hoc
ius. De cōsensu capli constat qz sufficit interuenire ex postfa-
cto in casibus qbus requirit̄ extra de his qz si. a prela. sine cō-
ca. c. cū uos. C. In glo. nota caute ibi cū alle. de obli. ex cōtra-
ctu. et h̄ itellige ubi tutor et pupillus mittūt epistolā. alias si §.

ratorē. de appel. l. cuz i vna. §. tutor. et hoc tñ fieri nō dñ nisi ex cā. ff. de tu. et cu. da. ab his. l. curator et l. curatorē. **C** In glo. fallit. ibi de tu. l. pe. hoc vey. de ppetuo furioso. Secus si i eo q̄psuevit hēre dilucida iterualla. vt. ff. d. excu. tu. l. nō solū. §. pe. et no. e. t. l. post susceptā. **C** In fi. eiusdē gl. bñ repit q̄ nō danf simul et vterq̄ admistrat. C. de rel. tu. l. ij. sed ibi danf si mul habito respectu ad tēpus mortis quo vtrūq̄ confirmat. **C** Itē p rōe gl. d. posita q̄ plenū nō admittit zē. facit qd̄ dici mus q̄ duo nō pnt esse dñi in solidū. ff. cōmo. l. si vt certo. §. si duob⁹ de castre. pec. l. hereditatē. §. pater. et de possessorib⁹ ibi. ff. de acq. pos. l. iij. §. ecōtrario. Est ergo regula q̄ nō dat tutor tutorē hñti: vt hic si pām nō fuit ver⁹ tutor: q̄ forte nō iure dar⁹ vt q̄ prim⁹ debeat remanere ante q̄ ali⁹ def ad istar electōis q̄ scō nō pōt fieri nisi pma cassata. ex de elec. q̄ si dera mus et c. auditis. Sed v̄ exp̄sum. C. de cōfir. tu. l. si vt ppo nis. et p hoc videt q̄ collo facta de bñficio qd̄ ali⁹ detinet vel in quo istitur fuit de facto tenet. qd̄ est vey si fiat ab ordiario. Sec⁹ si ab executore. vide extra de pben. c. l. l. vj. cū notatis.

Quod si tutor. **C** In glo. si emz i fi. si sit ergo minor ifante vel absens: tunc necessario actor fit. vt. l. decreto. si aut maior sit et p̄sens inuit is. §. q̄ nō possit dari actor s̄z p̄stituat p̄cu. q̄ tūc nulla neces sitas nec cā iterponēdi decretū et sine cā neminē audit p̄tor vt hic et ff. de trasac. cuz bi. §. vlti. ergo et istud satis v̄ pbabile: q̄ nō recurrit ad iudicis auctoritatē de eo qd̄ pupillus pōt p se. ff. repu. sal. fo. l. ij. et iij. C. de iu. deli. l. potuit. gl. tñ v̄ velle q̄ et eo casu possit cōstitui actor. vt. l. decreto. ff. de admi. tu. p qua facit tex. ibi cū dicit si tñ zē. s̄z expone ipm̄ put scō nō exponit ibi in gl. **C** In gl. tutor ibi cū allegat. l. in oēs. hoc nō videt vey. q̄ alius adiutor sine actor. ali⁹ curator est. adiutor eim̄ siue actor cōstituit a curatore seu tutore cū decreto iudic is: s̄z curator a iudice. vt no. i. l. soler dicit ibi. **C** In eadē gl. cū allegat. §. h̄ pculdubio. hoc vey in reb⁹ ep̄alib⁹. in reb⁹ capli ipm̄ capitulū cum p̄sensu ep̄i si res sint discrete i casib⁹ si mul cōstituit ep̄s et capitulū. vt no. i. Spe. de iudico. §. Itēz q̄ nō ē cōstitut⁹. **C** Itē no. q̄ d̄z p̄stitui de illis q̄ sunt de ecele sia. C. de ep̄i. et de. l. i. ecclis. ad istar iudici. ff. qd̄ cuiusq̄ vni uer. l. plane et ibi no. dñtamē nō sit cognit⁹ ep̄i. vide qd̄ scripsi C. de sa. san. ec. autē. q̄buscūq̄. et l. i. i. ubem⁹. an aut regraf de cretū in cōstōne. gl. voluit q̄ sic. extra de iura. ca. c. i. perator: s̄z Anno. et doc. ibi §. **C** In eadē gl. ibi cū allegat. §. defensores cōstituit aut iudic⁹ ab vniuersitate ad oēs cās p̄sentes et futu ras. nec in ei⁹ cōstōne opus est decreto. vt pōt colligi. ff. qd̄ cuiusq̄ vniuer. l. Itē eoz. §. si decuriones cū se. ibi sed hodie hec oia. Quidā tñ voluerūt dicere q̄ eēt opus decreto. p qui b⁹. ff. vt in pos. lega. l. a municipio. C. de serui. reipu. manu. l. i. et ij. exēplum vt no. in Spe. de sentētis. §. itēz qd̄ cōstitutus est. quoz op̄i. nō est vera: vt aut huius plen⁹ noticiā habeas querit an oēs de vniuersitate debeāt vocari creatōe iudici. Ad hoc dicas q̄ si vniuersitas cōmisit aliquib⁹ q̄ hoc facere possint illi vocādi sunt et facere pnt alijs nō vocatis. ff. qd̄ cui usq̄ vniuer. l. itēz eoz. §. si decuriones. si aut nō cōmisit vidē tur oēs vocādi q̄ p̄mo de vocari potuerūt qd̄ arbitrio iudicis reliquo. ex de elec. cū iter. si tñ i hoc sit aliqua p̄suetudo serua eaz. e. ti. c. i. genesis. et c. ne p defectu. s̄z qd̄ si vocati nō veniūt oēs. Bñt qd̄ q̄ si due ptes sunt p̄sentes pnt pcedere ad crea tionē: et illud i quo cōsentiat maior: p̄s duay partiū tenebit. vt no. ff. qd̄ cuiusq̄. l. q̄ maior. C. d̄ decurio. l. notatiōnū. p quo ff. de decre. ab or. fa. l. iij. et h̄ac op̄i. sequit̄ Inn. ex de elec. ec clesia. l. do. e. ti. cū iter. gl. lxiij. di. c. iij. Ber. h̄ac op̄i. sequit̄ ex de elec. c. l. de his q̄ fi. a ma. p. ca. c. i. S̄z i. c. q̄ pp tenet op̄i. Bñt q̄ valeat qd̄ sit a minori pte p̄stitū p quo facit. d. l. nomi nationū. et h̄ac tenet archi. ex de rescrip. c. duob⁹. Possit di ci q̄ i his q̄ nō necessario icūbunt s̄z hñt ex ḡra q̄ si sint ardua q̄ oporteat adesse duas ptes et oēs p̄sentire. in auē. de defen. ci. §. si. iuxta illa q̄ cōsueuerūt notari ex de p̄sti. c. cū oēs. i his q̄ icūbunt necessario videt̄ distiguēduz an negociū sit ita artū q̄ eēt dānuz vel piculuz expectare p̄sentia alioz: et tūc p̄sentes pnt expedire q̄uis sit minor p̄s: et sic saluaretur op̄i archi. Si vero nō sit ita artū videt̄ q̄ due ptes sint necessarie et q̄ ma ior p̄s illay duay p̄tiū cōsentiat. ar. l. maior. **C** S̄z quid saltrē

ad defensionē posset minor pars cōstituere iudicū. Et idē q̄ sic: q̄ vn⁹ solus posset defendere. ex de p̄cel. pben. c. p lfas. et hoc tenet Spe. ti. de iudico circa p̄n. et ita asserit fuisse obten tuz. q̄ op̄i. pōt pcedere s̄z ea q̄ dixi: q̄ necessario icūbit defen sio i cāu: tñ vn⁹ posset p̄stituere si ius vniuersitatis redisset ad vnū. ff. qd̄ cuiusq̄ vniuer. l. sicut. §. si. dic vt ibi. Quō aut p̄ba bunt nō vocati. Sic ex de elec. c. bone i magna gl. S̄z quid si vniuersitas h̄z rectorē et cōsules an possint creare iudicū et si nō sit sp̄aliter hoc eis p̄missuz. **C** Gl. videt̄ dicere q̄ sic. ff. ad trebel. l. ita tñ. p quo facit q̄ ordo d̄curionū p̄stituit. vt. l. nul li. et l. itē eoz. et facit. ff. de ori. iu. l. ij. §. deniqz. iquire quid cō suctū est. vt. l. nulli ibi cū dicit lege. et facit. ff. de condi. et de. l. municipes. **C** S̄z qd̄ si ostēdit̄ insti i quo cōtinet̄ q̄ talis vni uersitas facit iudicū nunq̄ sufficit. Doc. dicit q̄ si istm̄ di cat q̄ tota vniuersitas vel oēs d̄ vniuersitate q̄ sufficeret. Sin aut oz noiarī p̄stituētēs nisi eēt tot q̄ esset ip̄sibile iscribi in pelle p̄gamēni: tunc. n. sufficeret si tabellio scribat maior et sa nior p̄s zē. vt plen⁹ notat host. i sūma de iudico. §. qualiter. et spe. e. §. porro. §. §. quid si i aliquo. q̄ dixi in duab⁹ partib⁹ et maiori pte vniuersitatis: itelligo et de admistratorib⁹ et ma iorā pte pcuratorz i quo sunt et pnt expedire nō vocata vniuer sitate. Itē hec oia seruiūt ad p̄stōnez yconomi. illud aut p̄stat q̄ in p̄stōne iudici d̄z uocari rector vniuersitatis. vt notat in spe. §. sed nūquid vniuersitas nisi esset excōicat⁹ vt i sūma ho sti. dicto. §. §. tā et si. Ego vidi B̄riuz iudicari parisi⁹ q̄ ubi ma ior p̄s seu rector est excōicat⁹ q̄ vniuersitas nō pōt cōstituere iudicū: et nō video quō possit sustineri iudiciū. q̄ cū excōica tus habeat pro mortuo. xj. q. iij. nemo ep̄oz. ius vniuersitatis reledit penes alios vt. l. sicut. §. si. ex de regula. c. fi. l. vj. vide ex de p̄cu. c. fi. vel forte fuit iudicatū q̄ curia laicalis non ad mituit exceptōez excōicatōis. **C** In fi. eiusdē glo. hec ē veritas q̄ differūt sumēdo p̄prie verbū actoris: q̄ actor cū decreto et ad lites p̄sentes: iudic⁹ sine decreto et ad oēs p̄sentes et futuras ut. §. dixi. S̄z iter actores v̄ eē differēt: q̄ actor p̄stituit a tu tore cōstituit cuz decre. sed actor vniue. sitatis non. ut no. ff. rem ra. ha. l. actor. sed hoc nō est ueruz: imo et actor vniuersi tatis fit cum decre. vt. l. item eoz. §. si decuriones de liber. vniuer. l. i. §. fi. est ergo differētia solū i mō cauēdi ut ibi notat. Glo. i. l. neqz. C. de p̄cu. v̄ assignare aliaz differētia: q̄ actor vniuersitatis pōt dari ad vnū casuz: sed actor tutoris nō. S̄z illa gl. nō est uera et est B̄ria. C. de appel. si actor. **C** S̄z q̄ro an vniuersitas possit facere pcuratorē. Et dic q̄ sic tota: q̄ domi na est: sed ei⁹ admistratores nō. et sic itellige. C. de decu. l. p̄ curatores. et i auē. d̄ sanctissimis ep̄is. §. si q̄n ex d̄ p̄cu. q̄ i cau sis. et p hoc videt̄ q̄ executores testamētoz nō possūt p̄stituere pcuratorē de quo scripsi. C. de ep̄is et clicis. l. nulli. Spe. tñ B̄ri. de istru. edī. §. nūc vero. §. sed nunq̄ ante litis cōtest. p quo facit q̄ p̄cura. ad negocia p̄cur. p̄stituit. ex de p̄cu. c. i. §. fi. l. vj. et ē magnū mirabile q̄ p̄cu. ad negocia possit facere p cui. et tutor nō qui latiorē admistratōez habere videt̄. Et idē ergo plura noia et qd̄ significāt et i quo differant de iure ciuili. de iure uero canonico v̄ hec d̄ria sublata ex de p̄cu. c. petitio. **C** Hoc nō credo q̄ frustra ponerēt̄ ibi duo tituli diuersi. vn⁹ de p̄cu. ali⁹ de iudico. hoc tamē bene credo q̄ d̄ria noiaz sit sub lata quo ad hoc q̄ nō vitiet̄ mādātū factū p illū q̄ mādare p̄t seu facere: s̄z solēnitās p̄stituēdi nō. Unde si q̄ p̄cu. p̄t p̄sti tuere dicat p̄stituo talē meū iudicū vel actorē cū plena p̄ate agēdi: nō credo q̄ debeat vitari ex quo constat de mādato e simplex mādātū sufficit. s̄z ubi simplex mādātū nō sufficeret: q̄ nō dñs forte cōstituit: tūc modus cōstituēdi nō imutat nec solēnitās: imo credo q̄ nec differētia nominū in casu illo.

De satisfatione tutorum. Rubrica.

Continua ut in prima glo. que est super tex.

Et tamen. **C** In glo. idem in cura toribus. ibi cuz allegat. e. ti. l. i. Vel dic q̄ ille satisfat cum confirmetur cum inquisitione. e. ti. l. ij. de inquisitione ta men itellige vt dicā infra prox. §.

Item ex inquisitione. **C** In glo. l. p̄sumptione ibi cū dicit in cōtrariū. C. ad mace. l. fi. de rei ux. ac. §. accedit. si ra

me apperet notorie de hris deberet remoueri. ff. de adm. tu. l. tres tutores. §. si. C. In ea. gl. ibi ut hi q res minor. §. si. de bet et de mandato iudicis bona recipere. C. ar. tu. l. fi. et facere iudicariu. C. de adm. tu. l. tutores. ff. de adm. tu. l. tutor q re pro. de hoc no. ff. de legi. tu. l. legitimos i pa. C. In fi. eiusde gl. distiguit ergo i datiuis: an dati fuerint cu iquisitoe uel sine ut h no. Sz gl. vñ dicere q idistice oes datiuu satisfat. C. d. tu. qui satis no de. l. j. p q videt expsum. s. de artili. tu. §. sz hoc iure ptinuado. §. nos aut i fi. C. Bic q aut danf a maiorib iudicib z cu iquisitoe z no satisfat. ut. l. ple. C. e. z h. Aut a minorib cu iquisitoe: uel a maiorib sine iquisitoe z illi satisfat ut in hris. z. ff. de magif. conue. l. j. §. si curatores. vñ de qñqz danf sine iquisitoe. ut. d. l. fi. p. C. de auc. pfta. z sic videt notari i aut. ut hi q res mino. ob. ha. phi. §. si. dic ut ibi. C. Itz nota q patron no satisfat. ut dicta. l. legitimos in prin.

Sed et si ex testamento.

C. In glo. duo ponit i fi. z expsum. d. l. legitimos. §. i legitimis dic ibi. bodie vñ q et iudex hoc facere debeat. C. de legi. rure. aucte. sicut. C. In gl. dumo dic q i his q spectat ad singulos iure pprao: tuc no stat maior pti. ff. q z a. q. l. z si puat. §. si. de polli. l. toties in reb coib e potior pditio phibetis. ff. coi diui. l. sabin. z. l. p fundu. nisi vellet uri ad usuz destinatu. ut. l. si edes. ff. coi di. de re. di. l. z i tm. §. si. uel nisi i caib fauorabilib. C. q bo. ce. pos. l. fi. C. de coi ser. ma. le. j. de pactis. l. mator. In his aut q spectat ad vniuersos: tuc maior ps obtinet i his q facienda icubut. z ide i delictis. ff. ad munici. l. qd maior d re iud. l. aliud §. referf. Fallit i casu. ff. de magif. co. l. j. §. j. uel ibi i negocio qd vniuersitate no tagit. ut. d. l. circa pa. Sz i his q sut gre no ex d pti. cu oes i au. de ofen. ci. §. si. i his q ptinet roe officij ide. ff. de arbi. l. Itz si vn de re iud. duo ex trib. C. de aucto. pft. l. fi. C. In gl. j. se. i fi. qda habet. l. quotiens p cor. alij p hris. Potes dicere q ob. i eo q ibi ordo attedif hñ ad pmu dic q h ordo no attedif: qz oes sit pnt admitti: ibi no. Itz hic pcurfu se si ipediunt: qz dissensus eoz causaret danu publicu. ibi dissentientib tm. C. Itz ordo no suat ubi iur. dispo e certa uel ee pt. ff. d sol. l. nec. n. Itz itellige q ptoz iterponet presu as si tm ppetlet si si cõsentiãt. ff. d ad. tu. l. iij. §. plane q als ob.

Item et in pluribus.

C. In glo. per oia ibi nisi qz hic e gl. obscura z nullius utilitatis: vnde vult dicere q illud qd dictu est. s. pr. §. h. qd si. no pot appropriari ad datu ex iugitioe. Unde quo ad hoc no e ide sz quo ad alia sic ibi cu allegat.

Sciendum.

C. In gl. f. tutele. ff. de adm. tu. le. si plures. z. l. ij. hoc vey sz opi. Az. qua gl. seqf ubiqz z marie. ff. de tute. z ro dif. l. j. §. no tractem. sz hñ. dicebat. s. ut no. i. d. l. si plures. §. si p. sz. Itz itel lige hos pmos tres casus q pmo ipsi tutores: deide magistra t. si ibi si fuit fideiuf. q pmissit p tutorib. si aut fideiuffores fuerut: tuc pao fideiuffores postea magistra. C. d magif. co. l. aduersus. z no. C. e. t. l. j. q ualde obstat nisi expdas ibi: qua si exercueris. f. actoez s tutorē vel eos q caz ab eo huerut non aut itelligas s mgfat. z h facit. d. l. luti. §. pe. h. p cotu. vbi ponit huc ordinē. Sz an hi duo casus pcedat siue sit diuisa admistratio siue no. Gl. supponit q sic cu hic no distiguar: sz i se queti casu distiguit. z ide i §. nuc tractem. Sz videt ver q eet i his duob casib distiguedu sicut i illis: vt si diuisa eet a te statore vel a iudice q pao qlibet p pte: demuz mgfat. z vñ ex psum. d. §. pe. z. d. l. duo. z gl. hoc satis dñ velle i. l. ij. C. de di. tu. Sz an i pdictis duob casib qlibz tenet isolidu. gl. no apit hoc. sz i. l. si plures de hoc tangit. vñ hñ. dicit q no. Az. dicit q imo. Gl. seqf opi. Az. C. de trasac. l. j. z i. l. ij. de adm. tu. sz opi. hñ. i. d. l. si plures. z i hoc no est magn effect: qz Az. pcedit q qlibet isolidu puenit: no tm vn sine alio. Hñ hñ pcedit q qlibet isolidu puenit: sz hñ hñficiu diuisiois. sz Az. di cit q no hñ vbi volu pmissit. vide ibi. C. In fi. eiusde gl. hec gl. no facit metoez nisi de qtuor caib. Sz. C. de di. tu. l. ij. ponit qñqz vñ tres q sunt i tex. z duos alios addit i gl. ides si vn. tu potes addere sextu. ff. de adm. tu. l. tutores. §. hēres. C. Itz hec. gl. omittit vñ mēbrū qd hñ tagit i §. nuc tractem. vñ qñ vn gessit gñaliter: ali aliq. z dicit q qlibet p sua gestioe pue

nif z p toto oes are magistratu. qd vey e qñ admistratio e idē uisa z p illis q gesta sūt. sz p omisio e idē ac si nil gessissent. vt l. tres tutores. §. itē i eo. nisi esset cōnexa vt ibi p. z sic quo ad magistratu. i hoc no e dñia sz quo ad se: qz qlibet pao cōuenif de eo qd gessit. Sz qre pti pueniunt vbi nil gesserūt qz qñ vn gessit. ali no. Dic q vbi oes gesserūt vel no gesserūt est culpa eqlis: z no e dare ordinē i pueniedo. vt. ff. de adm. tu. l. tutores. §. i eū no sic vbi vn gessit ali no: qz i maiori culpa e q male gessit qz q nil gessit. z eodē mō magistrat q male officiu suū exercuit e i maiori culpa qz tutor q no gessit z iō ante pueniūt. ar. ff. de ac. ep. h sterilis. §. cu p vēditore. Cōtra. j. d suspe. tu. §. libert dicit vñ ibi. Et eadē rō pot reddi: qre i caib exceptua tis pao conuenif magistrat qñ e diuisa qz collega. Sz qñ vn gessit ali no pao no gerēs qz magistrat: qz i illis caib maior culpa e i si gerēt qz i magistratu: qz p fide vñ agere i illis caib sed qñ e diuisa no e ei tāta culpa iqrere qd agit collega sicut magistrat si male officiu exerceat. C. Itz q dixi itellige vbi admistratores sūt in eadē puicia. si i diuersis no vñ q vn p alio teneat. C. de pi. tu. l. ij. de di. tu. l. ij. a hris sensu. z ibi no. q vñ verū nisi i puicia vñ i caderet negociū alteri. vt. l. titiu z me. §. j. z. l. tutores. §. hēres. si vis ergo hāc mās pstrigere distigue qz aut e diuisa admistratio aut si. pao cau aut p diuersas puicias aut i eadez. z si i eadē aut oes uel nulli gesserūt: aut vnus gessit ali no: aut vn gñaliter: aliis aliq. Si no sit diuisa distigue eodē mō: aut oes gesserūt vel nullus: aut vn gessit aliis no: aut vn qdā: ali gñaliter. z dic z dtermina put ex supradicris de his q hic no. potes de quolibet colligere. C. Itz vbi cu qz vn isolidu puenit danf ei tria remedia. f. cessio actouz. Itz vñ si no sit cessa. Itz beneficiū diuidē daz actouz nisi argue ref de dolo sz Az. vel et tuc sz hñ. cui opi. puenit approbari p. §. nuc tractem. C. de cōtra. iu. tu. l. ij. z. d. l. si plures. si tm q libet ex ppraa culpa conueniat nulla sit ei cessio vt ibi. hoc aut no obtinet i publicis admistratoib vsque qz. C. de cōue. fis. dñi. l. qm. caue tamē qz ibi e vna gl. q e hris isti i eo q hic dñ qz vñ gessit ali no: qz pao cōuenif pao gerēs post magistra t tertio no gerēs: qz gl. ibi vñ dicere q imo i tutorib pao no gerēs post magistra qñ no e diuisa admistratio. cui hñ dñ cit h z i. §. nuc tractem. q vident hiores. Nec ob. ff. d ad. tu. luti. §. j. qz ibi qñ oes gesserunt z diuiserūt iter se quo casu est dñia. sz in casu quo iter se nihil diuiserūt: tunc no est dñia: imo uterq cōuenif ante magistratu. z sic itellige. C. quo quis. or. con. l. ij. li. xi. z qd ibi no. sz i curatore bonis dato est et dñia: qz illi tenent isoliduz nisi inuitus z c. ff. de cura. bo. da. l. ij. §. si. hec liga bene: qz labilia sunt qñis nodosa z spinosa.

Subsidiaria.

C. In tex. ibi donec uel alias in culpa fuerunt etiam leuissima vt notatur. ff. de magif. conue. l. antepe.

Quibus.

C. In fi. glo. uel alijs remedijs pretoruna que multa sunt. ff. ad. l. iul. pec. cum eo. z nota. de re. iur. l. non potest dolo.

Neque.

C. Et circa gl. ibi cu dicit: sz no exigere. sz q sūt illi teiz ptes satisfatōez exigit z recipiē dā cō mittit. ff. de magif. con. l. j. §. si curatores. pp qd dic q magni iudices no tenent hac actoe: qz psumif q solēuiter oia faciāt z sic itellige. ff. e. l. j. §. sz neqz ptoz: qz ad ipsos no ptinet recepere fideiuf. sz ad minores: vñ si dederūt cu iquisitioe tutores no cauet. si sine debēt remittere minorib ut cautoez recipiāt. ut. §. si curatores. z ipi tutores debent se offerre: qz alias non pfit admistrare. ut. l. no dubiu. C. d tu. z cu. q sa. no de. l. pte. ubi miores iudices tutores dāt debēt sibi cauere qz fideiuf. re cipiāt. vt. ff. d adm. tu. l. emili de tabelliōib si credo q se ad h itromittere obeāt nisi eis pmitteret nec hoc iure aliquo repif. C. De excusationibus tutorum uel curatorum. Rubrica.

Excusantur.

C. In gl. sz nuqd i fi. igif ultra no extēdit. ff. so. ma. l. si nero. §. de viro de edili. edic. sciē dū. §. illud sciē dū. C. In gl. j. onerz ibi q hono ri sub. primoniali. ut. l. i honorib. C. In gl. z hoc dico ibi marie. f. no pstat excusatōez. C. In fi. eiusde gl. rō aut pot ee qre no hēnt loco filij hoc casu: qz i ptae eet ado ptatis rot adoptare qz respu. defraudaret munerib. z est sicut

ubi non hēnt p filijs i feu. si de feu. pto. fu. c. adoptiu. ff. de le. ij. l. si ita de p. di. z omō. l. fideicō. **In gl.** appet i fi. hē mī rabile cū au' hēat curā z on' alēdi eos. s. rō ē qz p sunt pfi suo z nō dōt pdesse duob'. C. q. mili. l. ij. i fi. z facit qz si cōnōicus hēat duas p bēdas i eadē ecclia forte ex dispēlatōe qz nō hēat nisi vocē vni'. S. ff. de op. li. l. duoz. de assig. li. l. j. S. fi. cū. l. se.

Sed si in bello. **In** tex. ibi solos. supponit ergo qz si moriā ex acie qz nō pfit. vt. ff. e. bello amissi. Quid ergo si ex acie moriā ex ictib' ibi receptis. Nō v' qz p sint. ar. S. ff. de icen. rui. nau. l. si qz ex icēdio de dā. i. se. l. dāni. S. sabini ad. l. ag. ita vulnerat'. z forte possit hic p babiliter dici: z p h' possit dici qz equ' sal data rui p cussus i acie v' ibi mortu'. z facit ex de pben. c. pnti li. vj.

Item diuus. **In** gl. qd' pcur. in fi. S. qd' de admistr. i tribus res alioz pici puz. Bici dē vt. ff. c. l. admistrates. z. l. atblete. S. gentiū p fidat' z dic a tutela: q' tūc defert s. nō a delata. vt. d. l. admistrantes.

Itē hi qui reipu. **In** glo. vel affuturi in fi. doc. Ja. z Pe. dicunt hoc v' vbi de p'rio est affutur' z parat se ad eundū. vel si de magno tpe eēt noīatus ad legatiōez nō pōt se excusare ante q' recedat vel se parat ad eundū. ff. ex q. cau. ma. l. q' mittunt. S. s'it s. z eos meli'. ff. de lega. l. legato. de vaca. mune. l. tps. **Itēz** dnt hoc obtinere i affuturo lōga absentia. C. de le. l. trāsmari na. ego credo idē i b'zui si vocari nō possit ad admistrādū cū sit eadez rō: imo nō p'pellit gerere nisi i casu necessitatis. ff. de lega. l. si absentī. S. j. i. tex. nā nec anni quez hūerunt reuerfi de legione de quo. C. si tutor cā reipu. i. fi. ab alijs munerib' hūit biēnijs. ff. de le. l. filius z. l. se. Et no. qz hec antiphorizat.

Et qui. **In** gl. vt qz ibi cū aliat. l. admistrates. me li'. e. ti. atblete. S. gentiū. z hoc in p'atib' magna: cūntariū sec' si municipioz. ff. eo. pp. magistratū. vt no. l. l. atblete. S. remittunt. **Itēz** in gl. vt. s. px. S. vbi est s'ria: qz excusant a suspecta saltez ad tps qz maior occupatio.

Itē propter litē. **In** glo. imo z sine i fine dicit ibi z in auē. minor de bitoz vt dixi. s. de aucto. tu. S. fi. z hec faciūt ad id qd' no. C. de testi. auē. si pō odiosus ex de resti. spo. frequs. S. illū aut li. vj.

Item tria onera. **Sup** tex. ibi vel cure p' st. ar. qz plurib' existenti bus i vna domo cōibus z p' indiuiso nō sit iponenda nisi vna collecta. C. de fi. fa. z quead. pa. pro eis tene. l. si hi qui de mulieri. z in quo loco. l. j. li. x. sed cū oīa bona estimabunt qūo sit pro solido z libra. de ope. pu. l. omnes zc. **Itēz** dic qz quādo qz vna tutela prestat excusatiōem. ff. e. si is qui. S. fi.

Sed z propter paupertatem

In gl. z si nō i fi. illa loq' i munere qd' i mero obsego p'one p'filit: qd' de tutore nō pōt d'ci. **Uñ** dic qz paup nō pōt dari: z si dat' sit pōt se excusare. vt ff. ff. e. l. paupras. nō eiz eēt rōa bile qz paup opari' eēt tutor magnatis qz tota die hēret agere cū magistratib': z hoc vult dicere ipator. magna eiz ipitas eēt si vñ paup teneret locū vñ baronis. z p hoc. ff. de mune. z ho. l. rescri. i. pā. C. de cura. fu. l. fi. S. si vero. z sup h' iudex d'z arbitrarī. si tū datus sit z se nō excusauit nō d'z remoueri si alio sit fidelis. ff. de suspe. tu. l. suspectū. z videbis. j. ti. j. S. fi. non tū p'mittendus est solus admistrare. C. de suspec. tu. l. j.

Itē propter aduersam. **In** gl. ibi cū dicit z q' dā: illd' aut aduertēdū ē an sit spes vel dubiū d' sanitate: z tūc excusat ad tps an nō: z tūc i ppetuū vt ibi p'z. z no. z tū i milite v' qz semp excuset ppetuo nisi itez vocet. C. d're mī. l. semel. qz ibi statiz loco illi' ali' substituit si d'ficiat numer'. ff. d' cura. l. ij. si iudex icidat i iurmitatez v' d'ictio adhibēda qz h' vide ff. d' vaca. mūe. l. pe. S. fi. nō sic i plato no. vij. q. j. pastoralis i fi.

Similiter. **In** fi. gl. h' notabile nō bñ sumit h' qz admittit illiterat' si sit expr' nego ctoz. l. atblete. S. pe. s. z v' pbari in. l. ij. de postu. C. sm qz tex. tacet de admī. tu. l. nemini. S. iurisp'ito lauē. de iudi. cir ca pñ. vñ in actib' qz nō pnt expediri sine l'is nō admittit illiterat'. Et iō credo qz illiterat' nō possit iudicare: qz cuz s'nta hēat ip

scriptis recitatōe pferri: z p se nō p aliū. C. de sen. ex pi. rec. l. fi. z est exp'is hodie ex de sen. z re iudi. c. z si li. vj. z illiterat' hoc nō possit facere: i dubitate nō pōt eē iudex nec ob. l. certi iur. C. de iudi. qz ego nō credo qu' ignar' iuris possit iudicare vt militares z tales. s. de illiterato nego de quo loquit illa. l. vñ miles pōt eē illiterat': vñ i aliquib' cāis opus ē qz sit iurisp'itus. ex de p'fan. z affi. c. j. **Uel** dic qz bonū est qz sit z ita eē d'z. si tū nō sit nihilomin' ē capax iurisdicōis s. host. ibi: z sic itelligē dicit auē. de iudi. Spe. z nōnulli alij dixerūt d' astruēdo qz sufficit qz s'ntaz recitēt verbo z p'clusionē legāt. vt no. i Spe. de sen. S. iur. s. z no. cū se. s. ego nō video quō leget p'clusionē si nescit l'ras: iō nō credo eoz opi. pcedere nisi i cāib' ex qz p nō scripto p'nuiciari pōt de iure vel p'uetudie sicut d' de ceco ff. d' iudi. l. cecus cū notatis. Quid si nescit legere latinū s. bñ gallicū sicut sunt multi i frācia hodie z sperat qz erunt plures p'bdoloz v' qz nō pnt iudicare cū debeāt scribi i latino. ff. d' re iu. l. decreta. nisi i p'rib' vbi oēs l'ati sciūt gallicū legere z itelligere. i auē. vt p'po. nomē ipe. S. fi. C. de sen. l. iudices. qz hodie nimis viger i frācia. vñ qūqz sūt vt d' aurelianen. lectozes qz p'iz latinū z p'iz gallicū i cathedra loq'ban: qbus meli' eēt qz hēret grossuz ydioma engolifinē. vel picrauiē. z scirent loqui latinū z itelligere scripturas qz latinū spernere z falsa opi nione gallicuz iudicaret supremū eloquiū obtinere.

Item si propter. **In** gl. vt qz ibi cū dicit vt dicit. z hoc semp psumit s' recōciliatio nō iterueniat. vt. S. dat remissionē. s. pp hoc aut. z hoc obtinet s'z doc. qū ē grauis sec' si leuis. ff. d' admī. lega. l. iij. S. fi. cū. l. se. **In** ea. gl. ibi cum dicit: post testm hoc si sit grauis vt. s. px. **In** e. gl. ibi qz v' remissio. hec opi. v' i dubitate vera vbi offensa venit ex pte dātis: qz dans remissio v' sec' si ex pte testamētoz vt. d. S. dat. S. gl. ibi v' sentit eide a q' cūqz pte veniat: qz ex eo qz dat' tutor se excusat: nō v' recōciliatiōez recipe nec forte deponere a iuratu. vnde Seneca: nemo cū iurto tut' i gratiā redit: vnde meli' est excusatiōez ad mitti. p'mati ē magis amica l're illi'. S. s. ego teneo scōaz. ff. d' suspe. tu. l. iij. S. suspect'. **In** fi. e. glo. qz hoc dicit de capitali: itellige idēz si sit grauis p. d. l. iij. S. fi. z no. qz totusis. S. z gl. loquit in testamētario. de datiuo videbis. j. e. S. **Itēz** pp. dic ibi. **Itēz** q'uis alius distinguat cuius culpa inimicitie interuenierint. ff. so. ma. l. i bis. loca. l. si merces. S. culpe. hec tamē nō distinguit: qz quāuis ex pte creati sit culpa magis est suspect': vnde dato qz se nō excusaret nō deberet admitti tanq' suspectus. vt. d. l. iij. S. suspectus. hoc i dubitate in datiuo.

Non esse autem. **In** fi. gl. hec gl. z. S. quā allegat pcedūt i testamētario. nā dari nō pōt extrane' nisi i subsidiū z tūc suo req'firo iudice: quo casu pp hoc excusatiōez nō p'dit. ff. de tuto. z cu. da. ab his. l. diu'. z facit ex d' iudi. c. cū d'putati. s. secus i testib' qz debēt cognoscere s' hētes. i auē. de here. z fal. S. si vero absūt i auē. de testi. S. si vero ignoti i feu. de pace te. S. si tres. dic p inno. ex de accu. c. inquisitiōis. extra de testi. c. cū cām. p'uenit dicit qz vbi deponit de facto persone d'z eaz cognoscere: alias non est opus vt si deponat aliquid sic fuisse aliquo tēpore. de hoc scripsi. C. de iure deli. l. fi. S. si aures. s. testibus.

Itē propter inimicitias. **In** gl. capitales i auē. de testi. S. si pō odiosus. **In** e. gl. ibi cū dicit s'z h' ar. C. qū li. se sine iudi. vidi. l. j. de extraordi. crimi. l. sacularij. S. sūt qdā i feu. quoz testes sūt ne. ad pban. i grati. c. j. idē si ita mauit de turpi crīe. ff. d' arbi. l. l. qz hoc capitale reputat. ff. d' ma. vin. l. iuxta. vel si hūit qd'nez iter se debēt censerī capitales dūti de oib' bonis vel maiori pte. ff. e. l. pp. s. e. S. itē pp. vel si forte alter alteruz atrocī iniuria affectit. C. de reuo. do. l. fi. **Uel** dic qz his cāib' sūt graues nō capitales: qz i. l. diffamatio distinguit tanq' diuersa spēs a capitalib' inimicitijs. Fateor tū qz diffamatio z ēr minor cā vel nulla possz eē cā inimicitiaz: capitaliuz vt. j. dices. z vide i feu. qz sit pma cā bene. amit. S. poro. Et v' vbi cūqz tale qd' omisit vñ erga aliū: qd' verisimile ē qz vñ mortē alteri' appetat. vel si appetat ēr sine cā z hoc cō fter: possūt dici capitales i feu. qz sit pma cā bene. amit. S. poro. talia. n. nō pnt sub rubrica tradī. in feu. qz sit pma cā bene.

amit. c. j. §. s. q. nā. imo quāvis nulla fuisset offensa. si tamē al-
ter se teneret p̄ offensa & hoc d̄fer viderent inimicitie vt. j. §.
px. vnde Sene. & si nullos causauerit inimicos iniuria mltos
tū p̄parabit inuidia. & idē credo si hēret amicitias cū inimicis
patris vel cū ipsiis cohabitaret. vt ex de accu. repellant. & c. cū
p. & d. ti. quot testes sūt ne. vel forte sit vasallus dñi cū quo ha-
beat inimicitias. vt. d. ti. quot testes sūt ne. & ex hoc qd̄ hic d̄f:
nisi recōciliatio t̄c. v̄ q̄ si testis sit odiosus pp̄ accusatōez q̄
uis accusatio scā fuerit q̄ nihilomin⁹ remanet inimic⁹ & odio-
sus & tāq̄ inimic⁹ possit repelli a testimonio quousq̄ recōcilia-
tio iteruenerit. iij. q. v. accusatores cū ibi notatis. in d̄riū facit
tex. i. auct. si testes. §. si vero odiosus ibi cū dicit. nō ante audif
q̄ de criē iudicē. supponit ergo q̄ post audif. §. sub. si recōci-
liatio iteruenerit. de hoc v̄f notare gl. ff. de testi. l. iij. §. p̄ p̄ma
pre facit i seu. q̄ sit p̄ma cā. §. sed & qui. & dicit. c. cuz. p.

Item maior. C In gl. i. a p̄pletis. ibi cū allegat
l. h. li. x. iccirco cum iudicatura sit
mun⁹ p̄onale maior. lxx. an. nō pōt p̄pelli esse iudex. ff. de mu-
ne. & ho. l. h. §. iudicādi. q̄ maior labor est i iudice qui plures
h̄z regere quā in tutore s̄m iac. & Pe. idem videt in assessore.
C. de p̄xi. sa. scripio. l. ij. li. xij. & iudice delegato. C. de aduo.
diuer. iudi. l. scimus. §. de teste videt q̄ d̄beat hēre. lxx. anos
sicut tutor ad hoc q̄ p̄pter senū excusetur: q̄ nō est magnus
labor s̄m eodē. de hoc nota. ff. de testi. l. inuiti.

Minor. C In gl. C. de legi. tu. l. h. dic vt ibi idē i mili-
te. C In gl. j. i militia existere. ibi q̄ reipubli-
ce dic pleni⁹. ff. e. l. §. z milites p̄ totā. l. z. l. pp̄ magistratū. §.
j. dic vt ibi. q̄ si nō def i castris a p̄si d̄te: nulla ē datio. nō pp̄
p̄uilegia militū: s̄z p̄pter defectū iurisdicōis d̄atis vt ibi plene
no. C In h. gl. ff. ex q. cau. ma. l. pe. de militib⁹ n̄f̄ t̄pis nō est
dubiu⁹ q̄ nō gaudet huiusmōi p̄uilegio cū nō gaudeat nisi mi-
litātes vel veterani. vt. l. §. z milites. §. quāq̄ cū. §. se. dic vt ibi
nisi eēt i acie vel castris: q̄ tūc ē eadē cā d̄adi p̄uilegiū q̄ anti-
quit⁹. & sic gaudet & p̄uenerūt notare doc. C. de iur. & fac. ig.
l. j. & ibi scripsi. C In gl. & ita i si. doc. iaco. & Pe. dicit q̄ nul-
la. l. p̄bat q̄ hic d̄f de q̄to: q̄ i. §. p̄byteros de sanc. epis nō
fit mētio de hoc: s̄z dicit q̄ pōt purgari argumētatiue p. §. in-
terdicim⁹ i auct. de ecclē. ti. q̄ signata. C. de epis & cle. auct. li-
cētā. vbi dicit q̄ de his q̄ obuenerūt epis a cognatis vsq̄ ad
q̄rtū graduz p̄nt testari epi. Erte v̄z dicunt q̄ illa verba nō
sunt i corpore. Yr. tū posuit ea de bursa sua in auct. p̄byteros
que hic allegat: hodie vero mutatu est de iure canonico vt ibi
scripsi. & scripsi. §. de attilia. tuto. §. §. hoc iure. vnde p̄nt ho-
die oēs clerici & p̄uetti monachi & epi suscipere tutelam ex cā-
p̄tatis. lxxvj. di. puenit. xvj. q. j. generaliter. tamē nō cogun-
tur nisi p̄o miserabilib⁹ p̄sonis qui alias tutore nō reperiunt.
vt. d. c. peruenit. & sic itellige. xxj. q. j. Eyprianus.

Item romane. C In gl. j. magistri. ibi cū alle-
gat iurispitos. & est mirabile q̄
cū excusent ab alijs munerib⁹ et p̄rimonialib⁹. vt. C. de p̄fe. &
me. l. medicos. nō tū excusent ab isto. S̄z forte ē rō pupilloz
favor: & q̄ pp̄ peritiā pupilli p̄ eos meli⁹ d̄fendunt & regent.
& nota q̄ regētes actu vident gaudere illis p̄uilegijs. vt. l. me-
dicos. & d. §. fi. & hec mā clare relinquet i tota. l. si duas cū. l. se.

Qui autem. C Pro euidētia hui⁹. §. scire debes
q̄ ex quo tutor scit se noiatū d̄z veni-
re ad iudicē. j. l. dies. & excusatiōes siq̄s h̄z p̄ponere. alias nō
audif. ff. e. l. scire. §. quinquagita. & ifra q̄ttuor mēses p̄seq vt v̄
debis. j. px. §. & videbis. ff. e. l. v. & iudex d̄z vocare amicos pu-
pilli & alios q̄ d̄fendere velint vel dare ad hoc cura. vel per se
adire. C. si ex fal. alle. l. j. C Op. ad hūc. §. q̄ quinquagita dies
nō currāt ex quo alterā p̄sequerent. C. de iof. te. l. §. maiores. ff.
de bo. pos. l. cū qd̄. ff. de adul. l. denūciasse. §. q̄re & l. ququē
niū. Dices q̄ vbi t̄ps p̄fixū ē ad faciēdū aliqd̄: si plurima sint
remedia d̄fensōis seu iura p̄partibilia & q̄ p̄nt simul ab aliquo
itētari seu p̄sequi: ei t̄ps currit nisi simul. p̄sequat vt hic. si au-
tē nō pōt p̄sequi simul si currit vt i d̄rijs. & hoc nisi sciēter & ca-
lūniose p̄sequerēt p̄mo ius qd̄ nō p̄petebat sibi: q̄ tūc currit.
vt. d. l. cū qd̄. ff. qd̄ v̄i aut clam. l. seru⁹. & semp v̄f q̄ calūniose
ex quo succūbit. ff. de admī. tu. l. tutor vel curator. ff. de appel.
l. negocioz. nisi alias de bona fide appeat. ff. e. l. q̄ testō. §. si.

C S̄z quid si in p̄io casu ignorauit ius sibi p̄petere. Videt q̄
debeat admitti nō obst. lapsu t̄pis. ff. de pe. he. l. luti⁹. & ita v̄f
q̄ hoc cā d̄z admitti post. l. dies. vt no. i simili. C. d̄ exceptio.
& videt exp̄ssuz ex de excep. pastoralis. S̄z hoc nō videt v̄z i
istis. §. q̄ si d̄ nouo post lapsuz t̄pis excusatio nata eēt nō pos-
set p̄poni. vt. ff. e. l. ij. §. pe. ergo ita par: imo multomin⁹ si p̄-
ueniat ad noticiā de nouo. Et eim h̄ duo casus egparant l. c.
pastoralis. & hoc totū v̄f dicēdum favore pupilli: q̄ aliq̄s cre-
derē q̄ semp deberet admitti siue t̄ps eēt p̄fixū ab hoīe siue a
iure. vt no. ino. & host. d. e. §. gl. ibi §. & in Spe. ti. de excep. §.
nūc vidēdū i t̄pe p̄fixo ab hoīe. S̄z quid si certū t̄ps fuit p̄fixū
ad oēs exceptōes p̄ponēdas & sunt d̄rie. Gl. dicit q̄ nihilomi-
nus post t̄ps pōt p̄ponere. vt no. ex de reli. do. cōsti. ut⁹. Sed
hoc nō credo p̄ hunc. §. cū plures exceptōes ēt d̄rie possint si-
mul p̄poni saltē p̄ditōaliter. ff. d̄ excep. l. nemo. & norat dy. ex
de re. iur. c. nullus. Et idē dicerē d̄ eo q̄ p̄seqbat nullitatē snie
q̄ post nō possit appellare. Sec⁹ crederē in eo q̄ dicebat rē v̄-
ditā p̄ cognatū ad se p̄tinere & succubuit q̄ pōt petere tāq̄ p̄-
xim⁹: & retrahere virtute p̄suetudinis q̄uis annus sit elapsus
nisi sciēs t̄c. l. cū qd̄. §. alle. C Querūt doc. iac. & Pe. q̄ hic
nihil aliud dixerūt. Quid si q̄s plures excusatiōes p̄posuit. v̄nā
p̄bauit: aliā nō. Et dicit q̄ sufficit. illa cū culpa que tota die
apponit i libellis prestans: q̄ nō astrigit se ad oīa t̄c. apponi-
tur sup̄fluo s̄z ipsos & nihil allegat. tu aut p̄ illis alle. ff. de ap-
pel. l. appel. §. j. §. certe si sup̄fluo apponit: q̄ euitat oppō de
d̄cretali. l. §. ex. de p̄ba. q̄ videt eē d̄ria. §. illa itelligit vbi se astra-
xerat ad hoc. vt satis notat extra de rescrip. c. ex parte.

Qui autē. C In glo. §. §. si. querūt doc. q̄s ē esse
ctus an se excuset an appellet: certe ma-
gn⁹: q̄ appellādo p̄querit de iniqtate iudicis. & iō nō ipse sed
ali⁹ cognoscit. C. de appel. eos. nō sic q̄ se excusat. Itē q̄ ap-
pellat h̄z. x. dies t̄m ad appellādū: s̄z turo: h̄z quinquagita ad se
excusandū. S̄z q̄re d̄uersuz i tutore noiatō q̄ i alio: Dicit q̄
dā q̄ i noiatōe alioz interponit d̄cretū qd̄ imitat sniaz. C. de
appel. l. noiatōes. i nomiatōe tutor nō. S̄z ipsi reprobat p. l.
nālī. ff. de p̄fir. tu. Et dicit q̄ i noiatōe alioz fit plena d̄libera-
tio & iqtio. iō si male nomient appellat ab eis vt eoz iniqtas
d̄tegat. ff. de appel. l. j. i creatōe aut tutor nō tāta. & est rō q̄
ibi nō de tāto agit p̄iudicio: sicut in creatōe magistrat⁹ q̄ mul-
tos h̄z regere s̄z eos. S̄z h̄ rō nō v̄f p̄petua. Quid. n. si cū ma-
gnā iquiritiōe creet seu noietur tutor: qd̄ sit q̄nq̄ vt vidisti. §.
de satisfda. tu. & C. d̄ auct. p̄stā. l. fi. C P̄terea canō repit q̄
maior fiat iquiritio i vno q̄ i alio. Itē possibile ē q̄ noiatō ad
mun⁹ publicū noiat ad min⁹ negociū & min⁹ p̄iculosuz q̄ tu-
tor. vt si noiet ad faciēdū aliqd̄ modicū op⁹ reipublice. Pro-
pter qd̄ potes dicere q̄ vbi q̄s noiat ad aliqd̄ munus: noiat p̄
illos de ciuitate: vel p̄ illos qb⁹. §. reipu. administratio p̄missa ē
vt. §. solēt. & i auct. de d̄fen. ci. §. iteriz. C. de d̄curio. l. noiatōuz
de le. j. v̄n ille appellare pōt & d̄z & hoc merito. q̄ si hēret p̄po-
nere excusatiōes suas corā noiatorib⁹: ipsi essent iudices in cā-
sua: qd̄ nō eēt iustū. Itē lex statuit q̄ duoluat ad sup̄iorē p̄ ap-
pellatōez. Itē sic i noiatōe tutoris: q̄ noiant nullū generat
p̄iudiciū nec vtilitas emergit sit vel nō sit tutor: iō ipsemet ex-
cusatōez audit. s̄z alias emergeret vtilitas vel dānū si noiatō
mun⁹ nō acceptaret vel eo oneraret q̄ referret ad eos. iō non
audiūt excusatiōes q̄ ipsi sūt ps. P̄terea si tutor appellaret
nō eēt q̄ p̄seqret appellatōez p̄ pupillo: iō meli⁹ ē q̄ se directo
excuset: & iudex q̄ dedit sup̄ hoc videat sūmarie vocari ami-
cis. C. si ex fal. alle. l. j. in alio t̄m casu ipsa reipublica p̄sequit.
In veterano aut ē spāle q̄ nō tenet appellare. C. q̄n puo. nō
ē ne. l. veteran⁹. C In gl. ita t̄m i si. hec ē opi. Alz. q̄ approbat
vbiq̄z & p̄ oēs: & maxie i. l. quinquagita. ff. e. vbi pleni⁹ de hoc
no. in alijs aut munerib⁹ cā nō durat nisi p̄ duos mēses. C. de
tēpo. & repa. ap. l. j. dic vt ibi. C In gl. §. nūquid i si. hec vera.
& vide qd̄ no. i. l. hoc aut & i. §. fi. de. l. p̄cedēti. C In gl. §. dan-
do i si. qd̄ dicit q̄ hec q̄ hic scribunt & p. d. §. opz. q̄ excusa-
tio ē dāda i scriptis: & p̄ hoc q̄ oīa acta i scriptis redigēda sūt
C. de appel. l. cās. & l. p̄ p̄sulib⁹ ex de p̄ba. c. q̄n cōtra. s̄z hoc
argumētū nō est v̄z: q̄ nō sequit redigēduz ē i scriptis: ergo
pars d̄z i scriptis dare s̄m doc. iac. & Pe. q̄ sic trāseūt. Quid
ergo dices. Ver. dicit q̄ d̄z dari i scriptis. ex de offi. dele. p̄u-

dentia in glo. ex hoc loco et ita seruat de facto. Credo tñ q si nō def si viciet pcellus: cū hoc nō repiat iure cautū nisi i vna. C. de nō nu. pec. auē. hanc aut. C. In gl. caueas i si. hinc nō est difficultas: imo est facillimū hz doc. s. ad huc remanet iniquitas nō obst. ite. pūisōe sceuole. nā ille q ē ifra cētesimū lapidez nō hz tñ quātuz ille qui ē i ciuitate qui hz itegros. l. dies: et illi de trahit quātū distat. itē illi qui distant vltra xx. dietas: vel p. xx. vel min⁹ nō hnt tñ tps sicut ppinqui: qz redigunt ad. xxx. dies si distent vltra. xx. dietas. et si min⁹ in diebus pputat eis tēpus ifra qd veniūt. C. S. dic q qm̄ hoc vep. sit rat⁹ ē legilla tor q hz tēpus sufficiens ad pponēdas excusatōes suas: et iō ita vniformiter statuit. Simile vides i eo q hz testes vltra mare et in puincia. pmo dant nouē menses: alij tres: et tñ citius et facili⁹ poterit hēre i trib⁹ mētib⁹ de puincia q forte de duob⁹ annis de vltra mare. itē nō sit differētia inter oriētales occidētales et mediterraneos. et tñ pstat q mediterranei facili⁹ possent hēre q occidētales vel de oriēte. Vel posses ponere aliō exēplum fm̄ doc. nā vides q vbi partes sunt de eadē puincia prescribunt adinuicēz. x. an. si de alia sunt necessarij. xx. anni. C. Bone ergo q duo sunt vicini i pñio duar. puinciar. habēt tps. xx. an. et tñ sunt ppinquiores sibi q si alter eēt in alio cornu eiusdē puincie. S. hoc exēpluz non bene placet eis: qz ibi pōt dari alia rō: qz forte in alia puincia nō est quis ita stipa tus p silio sicut in sua et ita parat⁹ ad litigādū. hoc exēplum est notabile: et qñqz de hoc dubitauit. Et posset argui q vbi sunt ita vicini fm̄ eos cessat ratio. l. et per consequens ipz. ius. et facit. ff. ad syl. l. si. de adul. l. si marit⁹. §. j. et scripsi. C. de p̄scrip. lon. tē. l. si. C. Et nota q legitima dieta est. xx. miliaria per diem. ff. si quis cau. l. j. et ita d. computari dieta in decretali que in hibeat q quis nō trahat vltra dietas fm̄ iaco. et pe. C. S. doc. iur. cano. dicunt q d. intelligi de vulgari. vt no. extra de rescrip. c. statutū. §. cuz aures l. vj. et ibi archi. pōt dici q i italia et alijs locis vbi sunt miliaria sit vera opi. iac. in alijs vbi non sunt miliaria vt in frācia opi. canonistaz.

Datus. C. hoc. iac. et De. itelligūt hunc. §. si bona sunt in eadē puincia. alias quilibet iudex dabit i territorio suo p. l. cū vnus. §. j. dic pleni⁹. §. de attilia. tu ro. §. j. et p hūc. §. pōt dici q pcur. simplr p̄stitutus videat cōstitut⁹ ad oēs cās. vt. ff. de tute. l. qui hz. §. si. p̄tra. ff. de pecu. l. si pcur. vbi alia forma dat. Et hoc videt tenere iac. et De. Sicut tñ q velle tenere p̄riū posset bene r̄ndere ad. l. illā et sic trāseunt. S. dic q illa loquit qñ ad certā cām datur pcur. qz si generaliter nō posset habere locū. et ita vsus approbat vt no. in Spe. de pecu. §. rōe aut forme. §. s. quid si pcuratoriū. et videtur hodie expressuz extra de procu. c. j. in cle.

Item rescripserūt. C. ad hūc. §. cōcor. l. marit⁹ hic allegata. ff. de cura. fu. l. vj. sed pōt esse pcur. vt hic no. Et est rō qz nō de t̄ro p̄iudicio agit cū possit facilliter reuocari: et p hoc videt q possit eē curator ad vnā litēz. et forte hoc casu loquit. l. l. et iō. §. i hoc qd dicit de excusatōe nisi itelligas cū glo. qz hic excusatō accipiat ip̄oprie. qd videt verius qz alia nocuisset imixtio. ut. ff. e. l. nō tñ. §. uacare. et. l. iij. C. si ex fal. alle. Hāc opi. qd possit eē ad vnā litē tener Spe. ti. de tuto. §. viso. §. s. nunqd vir. s. vitricus pōt eē p̄iugne tutor uel curator. C. de p̄tra. iudi. tute. l. si. uel socer uel nurus. l. j. C. de excu. tu.

Si quis autē. C. De mā hui⁹. §. dixi. §. qui et ex qui. ca. §. semel. tñ quātuz tangit mām hāc tutor ptes dicere qz leges q dicunt q sn̄a lata ex falsa cā et que p̄tra ius p̄tis uel erronee errore nō exp̄sso tenet q fallūt i hac mā ut hic et. ff. eo. qui testamēto de mino. l. verū §. ex facto. nec distiguo an fuerit defensio uel nō qm̄is rex. inuauat p̄tra. C. si ex fal. alle. l. j. et hoc totū fauore pupilli uel minoris. nā quoquo erratū fuerit etiā in facti cā nullū est qd agit. ff. de tuto. et cu. da. ab his. l. tutor sit petitus.

De suspectis tutoribus. Rubrica.

Sciendum. Primo dictum generale. Secūdo ponit p quos. Tertio qui remoueri. Quarto qui hoc p̄sit requirere. Quinto ex quib⁹ causis. partes patēt i littera. C. In gl. x. quo in si. dicūt doc.

qz p̄pterea nō bene p̄batur: qz licet p̄dēnatus sit infamis: nō p̄pter hoc sequit q actor debeat se i scribere. nā sicut videt in acti. mandati depositi iniuriar. in quibus reus efficit infamis si p̄dēnetur: et tamē nullus diceret q agens debeat se i scribere: et ideo videt in hoc remanere q nō sit opus i scriptione. et idē tenēt. C. e. ti. l. vl. sed ipsi nō euadūt scōam rōem glo. q ē pena corporalis q remoto i ponit. ff. e. l. iij. §. tutor q de offi. p̄fe. vr. l. solēt. C. S. potes dicere q cū ex omni crimie possit agi criminaliter et ciuilit. vr. ff. de p̄ua. delic. l. si. q si quis agat ciuilit. ad finē q remoueat p vtilitate pupilli tūc nō sit locus i scriptioni. atqz si cōcludat q remoueat et puniat videtur q sit locus p. d. l. si. et ff. ad turpil. l. et in p̄uatis. de in iurijs. l. qui iniuriar. C. de accu. l. si. et punif arbitrio iudicis. vt no. d. l. p̄uatis. et scripsi i. d. l. si. vnde cū nō reperiat istud exceptuz quō excipiemus: bene tñ repitur i isto speciale q existens nō incidit in turpil. ff. ad turpil. l. iij. §. suspecti. p. quaz l. doctores fuerunt moti ad predicta dicenda.

Datum est. C. In gl. j. de legato in si. gl. i fert hic qz h̄ duo possunt cognoscere et remouere: alij nec cognoscere nec remouere. et idē. ff. e. l. j. §. i. si. l. solēt. ff. de offi. p̄e. vr. dicit q alij p̄nt cognoscere s. nō remouere. nihil ad te. qz hodie oēs ordinarij cuz ip̄os abesse cōtingit: possunt facere vicarios qui oia possunt que ipsi possunt p̄ter mortis illatōez vel mēbz abscisionē. vt in auē. vt nulli iudi. §. ad hoc phibemus. vt no. de offi. p̄con. l. aliquādo.

ostendimus. C. In gl. s. qualiter in si. hoc nō placet doc. iac. et De. qz obiect⁹ doli facit infamē. vt no. j. e. §. suspectus. pp qd dicit ipsi parceduz: qz actio verbis tēperabil. qz si p̄tēs patronū a tutela remoueri dicat patronū doluz omisisse: iudex ip̄m nō audiet. sed si alias dicat eū male administrare admittet. ff. de do. l. nō d. p. ip̄is facit. ff. de obsequijs. l. si parens in si. Vel pōt dici fm̄ iaco. qz patron⁹ p̄dēnatus ex cā famosa nō sit infamis. ff. de pu. iudi. l. si. S. hūc obstarēt. l. nō d. et. l. parēs. §. si. que supponūt qz eēt infamis. et. l. illa finalis d. cām singularē pp iustuz dolorē. Forte posset dici q fame sue parcat p̄pter. l. q sibi parcat. Vel posset dici q si dolus p̄bef nō remoueat. sed curator adiūgit. vt. l. si tutor. ff. de suspe. tuto. et ita ei parcat. S. qd si remouet vt suspect⁹ forte dolo p̄bato: iudex tñ i sn̄a reseruauit ei famā: nūquid eēt infamis. Videt qz nō p hūc. §. ff. de tu. l. gūaliter de le. iij. figo. §. miles. de bo. liber. si pater exheredat⁹. in p̄riuz. ff. de furtis. l. nō pōt ad turpil. l. j. §. j. de diuersis officijs quōqz. et videt exp̄sum. ff. de iniur. l. diuus. et p hoc vt q si iudex p̄nūciet notariū falsariuz qz nō possit ei famā reseruare nec qz possit facere instrumēta.

Consequens. C. In glo. ideo in si. non est p̄p̄e publica nec desistēs incidit in turpillianū. ff. ad turpil. l. j. §. suspect. iūtra. l. si quis repetens. §. j. C. In glo. et in publico in si. hoc contrariū meruit signari. nō tamen decipiet te glo. sed intellige eā. vt no. ff. de in litē iurā. l. in actionibus super verbo ex magna causa.

Sed et si qua. C. S. an d. se i scribere hoc cā qz de patre nō est dubiū qd nō. vt. l. de crimie. C. q accu. nō p̄nt. sed i hoc casu vt q sic p ea q ibi no. iūcto eo qd scripsi. §. i p̄n. et illū sequit doc. iur. ciuilit. Doc. iur. canonici tenēt q non vt in sn̄a host. de accu. §. qz possit. et vide i spe. de accu. §. itē. §. qd et mulier. vbi plene enumeratur casus quib⁹ mulier admittit iter quos ē vnus iste qz hic. ff. ad. l. iul. maie. l. si. et. l. i qm̄ib⁹. ff. de accu. qui accusare p̄nt. l. iij. et. l. mulierē. ff. q. j. phibētur. §. mulierēz. dic ibi.

Suspectus autē ē. C. Quid si nullo mō gerit exp̄sum ē. ff. e. l. be. n. §. si. p̄nt eiz remoueri sed nō accusari. vt ibi p̄z. Et no. qz peius facit q gerit et male qz qui nullo mō gerit. ff. de ac. emp. l. si stentis. §. cuz p v̄ditorē hz doc. iac. et De. meli⁹ h. p̄bat ex his q no. et scripsi. §. d. satis. tu. §. sciēdū. et h̄ tagit gl. satis hic.

Suspectus autem remotus. C. In gl. excepto i si. meli⁹. ff. de pe. si p̄ses hz doc. iac. et Pa. Et caue qz hec gl. p̄cedit fm̄ opi. Azo. que ē. j. gl. p̄. de que ibi vides. Quia fm̄ opi. que ē i dicta gl. eēt distigendū an ob

leue an oblati. et iunge hoc qd no. j. in gl. i. similiter. Sz pra
hac gl. z opi. doc. q ea sequunt op. d. l. militis. ar. s. missionu.
ff. de remili. Sz illi a itellige sz hac distinctioez. vt no. ff. de his q
no. isa. l. ij. s. e. n. in gl. no. q quis videat fieri calunia textui zc.
Itē dic q ea q dicitur no pcedit vbi tutor remouet ex offi
cio: q iudicis offi. no infamat. vt no. ff. e. l. iij. s. pe. C. de mo
mul. l. j. qua dy. segtur p. l. qua gl. allegat in. d. s. p. rera. C. si
tu. no gef. l. j. Sz Spe. dicit q iudicis offi infamat vbi pp deli
ctu pena istigif. in Spe. de sen. s. spēs. h. est autē. z h. qd er
go. Credo q infamer saltes ifamia facti. C. de his qui no. isa. l.
pbu. Et pot pbari q reuocatio q fit officio iudicis. ff. de req.
reis. l. j. ifamat. C. de requi. reis. l. ij. z ibi no. Et vñ expfuz. ff.
vbi pu. edu. debe. l. fi. ibi cu dicit tali no. zc. Et sic potes itelli
gere has opi. s. vt no ifamet ifamia iur. sz facti. z facit qd no. j.
i gl. j. no sifr. C In gl. j. leue. ibi cu dicit leuissima. hec gl. no ē
bona q: tutor de leuissima no tenet. C. arbi. tu. l. qcquid. z ibi
no. i gl. q ē huic dria. C In ea. gl. cu dicit: vt no fiat ifamio: cu
fame amissio mortu pparet. ff. d. ma. vin. l. iusta. z hoc vñ pbari
i. l. i actōib. sz ob. d. l. fi. vbi pu. edu. de. C Sz saluādo gl. po
tes dicere q loqtur de ifamia facti vt. s. dixi. Et si hac opi. te
neas restrigas z subaudias tex. C. de tu. q no sa. de. l. iij. z hec
satis vera. C. d. til. fi. z hic. C In gl. j. no similiter tora hec gl.
pcedit sz opi. illoz qui dicebat q lata culpa ifamat. d. quo. s.
gl. pr. sz tenedo opi. Sz no ē dria iter lata z leuez vt ibi dixi.
C In ea. g. ibi cu allegat. l. late. sed fm hoc oēs de mūdo sūt
i lata culpa: q nullus oia iura scit maxie ex iprouiso. Sz doc.
itelligit q hoc fit vñ de iurib vulgarib z cōib z q frequē
tatur satis i facto. sec. forte de mā de manumissiois z de vul
ga. C In e. gl. ibi cu allegat. s. no. vult dicere q quis p sniaz
ifamat: dānat ex lata culpa no ifamat. sed vbi ipso fco tūc ex
lata culpa fit ifamio. z i illo cau loquit. s. dria. qui no meruit
signari fm doc. C In fi. eiusdē gl. pot addi quart in crib. pri
uatis. nā. d. l. loquit de publicis. vt no. ff. d. ver. fig. l. magna.
z pz. C. de iniur. si no puicij. z hoc quo ad ifamā. sed quo ad
dandā actioem de dno equiparatur. ff. de incen. rui. nau. l. q
edes. z. l. si foruito siqs resta. li. esse iustus. l. j. s. no autē.

Siquis autem. C In gl. ar. i fi. Doc. distin
guat an accuset de mala ad
ministratōe. z tūc iter dicit. Si de alio crimie no. vt. ff. de solu.
l. calipodi: als q quis. De iure vero cañ. no iter dicit: et in pri
mo casu nisi demū facta iformatōe de dilapidatōe. vt extra de
symo. l. z heli. z ibi ino. de offi. dele. c. venerabili. z ibi per glo.

Sd si suspecti. C In gl. q: no nisi i fi. quidam
tū dicit q durat lis pp expen
sas: q quis extinguat quo ad principale. C. si reus vel accu. mor.
fu. l. iij. sed fm tac. z pe. illa facit magis ad dria q: obtinet vbi
sup bonis erat expsa qd. Si aut accessorie no durat et pp bo
na vt ibi pz. z i. l. ij. e. ti. ff. de iur. fisci. l. lutiis. sed melius facit
ff. de rei vē. l. vbiqz. sed illa no dicit q daret pp expen. sed pp
fruct z part z stipulatōez de euictōe. sed ppter expen. no ap
paruit: vñ no vñ q pp expen. debeat ea durare p hūc tex. vbi
extingunt. z. ff. e. l. post finitā vbi dicit soluit. vñ post dimissum
negociū nephasē zc. C. de fruc. z li. ex. l. termiato. z hec pce
dūt qñ agit de re que nullū hziteresse cā finita. vt d accusatōe:
q no agit ad dādūz sibi aliqd: sed ad merā vndictā: z i re no
trāsmiffibili ad heredē. Sed si agit inter duos de cā bñficiali
vel sit pntio de aliquo officio: vñ no vñ q heredes teneatur
nec possint psequi. imo quo ad defunctū extinguit cognitio.
ex vt lite pē. c. ij. li. vj. Et iō vñ q si mulier agat dotē: q vir ver
git ad iopā: q si pēden. lite efficiali locuplex q cessat actio. ff.
so. ma. l. p. tate. s. fi. i reb. aut acqfibilib. agēti z trāsmiffibili
b. no puto q extinguat actio semel qfita q quis desierit interesse
ff. si quis cau. l. qui aut. s. j. cu multis alijs pcor. que sunt ibi.

Siquis tutor. C In tex. ibi cu dicit q no pstat
alimēta. eo eiz q subterfugit p
sumif d euz. ff. de suspe. tu. l. i. p. uerib. s. fi. z. l. fi. z no. q p su
mif d fugientē. ff. de libera. cā. qd diximus. C. vt oēs tam ci. q
mili. l. j. de affe. l. p. siliarios. de cōi agro deserto. l. locoz i au. zc.
de exhi. z itro. re. s. si vero intrū. q pot supponi qōmib. vel in
dici duellū. vt no. i spe. de accu. s. sequif. h. quid aut. si no tū
habef p puicto. vt no. C. de requi. reis. l. j. d. fal. l. vbi. Et si qñ

reperias haberi p puicto die speciale. Et pot dici p hūc. s. q
vbi pcedit ex officio pot pcedi fm sniam lite no prest. sz doc.
ff. e. l. fi. hoc est expeditū de iure cañ. ex vt lite no cōtest. c. qm.
C In gl. quid si no i fi. gl. videt velle. ff. e. l. fi. q mater nutriet
ifra triēniuz. tu potes dicere q in casu isto qñ no habet patres
nec habet de quo viuāt q mater z superiores tenent alere. vt
ff. de alē. li. l. si quis ali. s. j. dicit vbi vide pleni vbi scripsi. C.
de pa po. l. nec filius extra de conuersi. infide. c. fi.

Libertus quoqz. C In glo. ob hoc in fi.
h gl. videt sentire q ob
hoc reuocet i seruitutē. ff. e. l. ij. distinguit. aut nū gessit z tunc
reuocat. aut gessit z male: z tūc non p. l. magistrat. ff. de iure
patro. vbi tenet idē. Cōtra qd facit: q magis delinquit q ma
le gerit q qui nullo mō vt scripsi. s. de satisfda. tu. s. sciēduz. s.
e. s. suspect. aut. Sed dic q magis delinquit quātū ad arguē
das pfidā sz no quātū ad pumaciā z igratitudinē que ex ea
puenit. Et dic q no reuocat in seruitutē nisi qñ denegat ali
menta. Et videt notari in. d. l. magistratus. tunc eiz est ipius
z homicida. ff. de li. agno. l. neca. e. Super tex. ibi cu dicit pu
niendus. hoc vñ in vrbe. sed in prouincijs ad presides. s. de
attilia. tuto. s. sed h iure. ff. ad turpilia. l. j. s. suspecti zc.

Mouissime. C In gl. j. aiandū in fi. vel dic. i. male
ficiose ifidiose. ff. e. l. iij. s. nūc videat
mus. C In gl. facit i fi. doc. dicit q sufficit veditōi si de euic.
caueat z cauebit cu fideiussorib. C. de euic. l. si post pfectā. ff.
de. peri. z co. rei vēdi. l. habitatum. s. fi. de excep. doli. l. fi. s.
ex qdrate. z cauebit nedū de appenti euict. i limie dētus: imo
z d alia. ff. de rescin. ven. l. fi. z ibi de hoc idē dico de vitio si sit
dubiū. si tñ sit notoriū z euidēs pot ptiū retineri. ff. vt in pos.
lega. l. fi is a quo fm eos. satis posset dici idē si euincens hēret
ius notorie. z hoc forte vult dicere gl. h. de ac. emp. l. emptor.

Suspectum. C Vide h que scripsi. s. de excu
sa. tu. s. sed z propter paupertatē
tem. dicit vbi zc.

Explicit liber primus.

Incipit liber secundus Institutionum.

De rerum diuisione.

Apriori libro de.

C In gl. talis diuio in fi. glo. vult
dicere q no possunt censerī tanquā
per se stans. z hoc bene vñ in cau
sali seruitute que formata no est. qz
quāuis fundū habeas i quo posses
cōstituire alijs seruitutē. non tñ ha
bes seruitutē formalez nec ius serui
tutis formatū qd sit in bonis vel extra bona. Et dic q et pot
itelligi i formali reali: qz illa p se no cēsent cu no possint acqri
nec trāfferri sine re ipsa z multomin. psonales. vñ p se n cēsent
cu n possint stare sz cu re vel psona cui sūt. ff. d. vfuca. l. si alie
na. s. h iure. ff. de hē. emp. l. si aqduct. qz qd sit lex illa loqf
de vfu vel vfu. alteri. seruitutis legato. C Quid ergo siqs de
dit oia bona sua vel totū patrimoniū suū: nūqd veniūt bona
gia reddit. z alia iura ico: poralia. Et dicit q no qz no sūt i bo
nis vel i pñimonio p. l. p dicitā. z p hoc i feu. si de feu. p. tro. fu.
c. gūali. de capi. qui cur. ven. c. j. Dic q trāferūt bona q trāffer
ri dñt et de se: alias singulariter no possent trāfferri. vt. l. qdā
ff. de acqui. re. do. ff. si serui. ven. l. pe. s. j. d. ser. rusti. p. l. vna
est via. de hēn. emp. l. creditor. s. fi. z. l. modicis. extra de iu.
pa. c. ex litteris. z hoc de illis que ex trāslatōe no pmitterēt: qz
d illis no ē verisimile q trāfferre vellet. vt. c. i. general. s. alle.
Et iō credo q si quis daret oia bona layco: qd no videt dare
decimā q no acquirif p trāslatōez: sec. si ecclie cui acqri possz.
z vide qd no. i. d. c. ex lris. C Itē credo et q cu hodie de psue
tudie regni fracie feuda alienari possint: et sine voluntate dñi
lz dñs hēat ius retinēdi p pñcio qd veniāt in gūali alienatōe. p
ll. p dicitas cu esset rō dictoz. capituloz. z idem credo de mero
ipario. z no. i quadā additōe. ff. de offi. pñdis. l. j. s. in initio.

Quedam enim. **C**In quo differat cōe a publico. vide. j. §. littorum.

Et quidem. **C**In glo. j. iurgeniū. vel potes dicere qd cū oīa eēt de iure nāli cōia z post ius gen. dñia repit i alijs reb⁹ q̄ i his i qb⁹ nihil imutauit: qd p̄meuo iure nāli hec remanent cōia. j. e. §. fere. z vide dī. viij. c. quo iure. alias nō eēt dñia inter publicū z cōe sicut. j. subiunges. **C**In gl. j. de celo. hec expositio vī satis eēnea: vī posset dici qd ipsa aq̄ que currit ē elemētū. **C**In gl. j. p. consequēs i si. gl. nō nouit naturā maris occidentalis q̄ i plenilunio equinoctiorū crescit tātuz qd quādoqz operit prata z ripas. vnde nō est dicēdū qd illud sit cōe. ff. de flu. l. j. §. ripa. vñ tene primā rōnem que est in p̄nt. gl. z vide. j. §. est aūz littus.

Nemo igitur. **C**In gl. j. cōia i si. hec gl. videt p̄hibere villas monumēta z cetera edificia. p̄terea si itelligas sicut gl. itelligit hūc ver. qd nō sūt iurgen. z ē. i edificijs factis i ferret qd mare sit cōe de iurgen. qd̄ tex. negauit. s. p̄. §. Unde potes dicere qd nullus pōt facere villas monumēta edificia p̄petua i littore maris ex qb⁹ icōmodet vsus. z hoc vult dicere is. §. ff. de acq. re. do. l. q̄uis. z. l. qd̄ i littore. ne qd̄ i loco publico. l. littora. z. l. i littore. s. casulas modicas sic. j. §. littorū. z tūc sequit qd nō sūt sub littore iurgen. vt cad. it i dñio. **C**Sicut z mare sub. nō est iurgen. quo distiguunt dñia: sed cōe de p̄meuo iure nāli. vnde quāuis supponēs casellā sit dñis materie supposita nūquā tamē littoris. vt legib⁹. s. dictis. z. d. l. in tantū. z sic itellige. ff. e. l. nemo. vbi ē is. §. de verbo ad verbū z p̄pter hoc in. d. l. quāuis dicitur qd d̄z iterponit decretū z debent vocari vicini: alias potest prohiberi dicibi.

Flumina. **C**In gl. l. p̄petua i si. **C**Laue qd̄ publicū est siue fluat p̄meuo siue nō: dūtamē sit p̄bene. sed p̄uatiū qm̄ nō est p̄bene si forte de quoz vel de sex annis vel de plurib⁹: nō p̄tingit qd fluat. z iō torrēs q̄ fluit tū i h̄yeme z q̄libet h̄yeme ē publicū vt pōt colligi. d. l. j. ff. e. §. ite fluminū cū. §. se. cūz notatis ibidē. **C**Quid ergo d̄ riuis p̄bēmb⁹. **C**videt qd sūt publici i. §. ite fluminū. quāuis distiguant a fluminib⁹. vt i. §. j. e. l. **C**In gl. nec q̄ primo i si. **C**Quidā itelligūt opi. io. an. qd loquit qm̄ ille qd piscabat erat in actu piscadi: qd quādiu est pōt alios p̄hibere. Sed is intellect⁹ nō videt sufficiens: qd sic nihil faceret p̄scriptio. vt. l. qd̄ i littore. ff. de acq. re. do. Ja. z pe. itelligūt qd siqs plurib⁹ annis piscatus fuerit z alios p̄hibuerit: qd querit sibi ius z pōt alios p̄hibere. s. si nō p̄hibuisset quāuis frequēssime z quotquot annis solus piscat⁹ fuisset: nō q̄rit sibi ius ad alios p̄hibēdos. Simile illo qd tenuit domū depressaz qd nō pōt p̄hiberi eleuare nisi alias p̄hibet⁹ fuerit. vt. C. d̄ serui. z aqua. l. j. fm̄ eos. ff. d̄ serui. ru. p̄. l. qui lumūib⁹. z ibi no. bene dicūt sed nō respōdent ad. l. si. de vsucap. que de nihilo seruiet si hec opinio sit vera: qd hoc est regulare in reb⁹ ēt p̄uatis qd nūquā quis q̄rit sibi ius in iurib⁹ quib⁹ fas est vti oībus nisi a tpe quo alios p̄hibuit. vt. ff. de aqua quoti. l. si. z videbis magis late i mā de serui. z aqua. sic i reb⁹ publicis nihil iducit sp̄ale. z illa. l. si. facta est p̄ nihilo. **C**Tu potes dicere qd nūquā p̄scribit talia iura. vt. d. l. si. sed tū de p̄suetudine p̄nt acquiri. vnde si plurib⁹ annis piscat⁹ solus fuerit quis z alios p̄hibuerit sciēte populo z nō p̄tradicēte: videt qd possit sibi ius q̄rere ex tacito consensu populi. z sic itelligo. ff. de iur. l. iniuriarū. §. si. cūz. l. se. **C**Et videt exp̄ssum. ff. qd̄ vi aut clam. l. iij. §. ij. s. h̄ira vez. **C**Unde aliud ē p̄suetudo aliud ē p̄scriptio. vt dixi i. §. ex nō scripto. s. de iure na. **C**Et ita vides obtineri hodie de p̄suetudie regni frācie vbi sūt piscarie z d̄fense i multis locis fluminū. **C**Quid ergo de baronib⁹ qui p̄hibēt piscari in fluminib⁹. **C**Dicit doc. qd nō possunt de iure p̄hibere: sed eodē errore quo dicunt se dños z i peratores i terra sua. vt notat. C. de stu. li. vr. ro. in rubrica videt qd possint hoc facere: qd i perator hoc posset. ff. de seruitu. l. seruitutes. z tū ibi dicit sine incōmodo. **C**Ego credo qd barones qui supiores hēt hoc nō possint facere sicut nec p̄sides. vt. d. l. iij. §. plane. ff. qd̄ vi aut claz. nisi cōsuetudo p̄guis ius eis tribuat: z ita seruat curia frācie. **C**In gl. in cōi in si. vult dicere qd ius p̄scadi nō sit publicū licet ip̄z flumen sit publicū. sed contra. j. §. riparum vide. j. §. littorum.

Est autem littus. **C**In gl. j. h̄yemat. Gl. videt sentire z clarū i. l. littus. qd̄ sit differētia iter maris littora z fluminum: qd littora maris sūt quousqz maxim⁹ fluctus puenit. nō sic de ripis si flumen inundet vt. l. j. §. ripa de flu. **C**Ego credo qd litt⁹ maris sit quātū maxim⁹ fluct⁹ estuat in h̄yeme p̄bēniter qm̄ fortiter v̄to p̄cutit. s. nō credo qd illō qd̄ vltra coopit i plenilunio martij semel vel bis i anno: sicut euenit i mari occidentali sit litt⁹ p̄ d. §. z dixi. s. §. quidē. z per hoc solui possūt multe questioēs. qd quādoqz contingit qd quis habet ius in his que in mari capiuntur sicut forte etiaz decimā. in his que in terra nihil. vel forte vnus habet iurisdictionē in mari: alius in terra. vnde per hec iura videt qd ille qui habet ius in mari: habet in littorib⁹ z quātū littora durāt. patet per hec que dicta sunt de littoribus lacuz z stagnozū. dic. ff. de acqui. re. do. l. lacus.

Riparum quoqz. **C**In gl. qd̄ si i si. z hoc si concurrāt. alias ē melior: p̄ditio occupātis. ff. e. l. intarū. ff. ne qd̄ i loco pub. l. ij. §. hoc interdicitū. vide qd̄ ibi no. qd̄ per illaz. l. posset dici qd neuter vince ret vbi cōcurrerent. de hoc no. ff. e. l. riparū.

Littorum. **C**In glo. s. e. §. z qd̄ in si. doc. iac. z pe. approbat opi. Pla. **C**Plāo tū p̄uē dētia sciēdū est qd̄ sit dñia iter cōe z publicū. **C**Et dicit qd cōe est oībus animātib⁹: p̄z hoīb⁹ z aīalib⁹. s. e. §. z qd̄. vide ibi cūz dicit oīz: d̄z esse aīalū. z ita habet qd̄ aīalū. s. publicū dicit qd̄ est i vsu hoīz tū. vnde publicū quasi populū: z appella tōe populū nō p̄tinent aīalia. **C**Itē cōia maioris cōitatis sūt oībus aīantibus quā publica. z enim mare aer z aqua de celo p̄fluens oīb⁹ patēt flumina nō tot se offerūt. **C**His vīsū dicit qd opi. Pla. ē vera. **C**Pla. dixit qd ip̄z mare ē cōe: nec ē i alicui⁹ dñio nisi dei: ita z flumina z oīb⁹ se offerūt. z ita quodlibet publicū est cōmune: nō sic de vsibus. qd̄ qdaz sūt vsus qui congruunt hominib⁹ tāuz: vt nauigare z piscari qd nō cōgruunt aīalibus. alia sūt que p̄gruūt hoībus vt bibere alere trāstare. **C**Plāo vsus est de iurgen. qd̄ solis hoībus applicat. z ita itelligit is. §. z est publicū. sed alius vsus est cōis z publicū. s. qd̄ mare aer aqua p̄fluens magis applicat oībus in cōi qd̄ flumina: iccirco fuerūt reposita sub noīe cōis: z alia idēz nōle publici. **C**Itē dicit qd vie publice nō sūt vni⁹ populū: sed oīz sicut flumina. vnde tāuz ius habet vni⁹ de anglia i via quo ad eundū quātuz illi de partib⁹: z hoc de vīsū militarib⁹. z iō cūz vie sūt populū domini terraz nō possūt dare vias nec mutare qd̄ qd̄ oīum interest ab oībus p̄cedi debet. C. de auc. prest. l. si. s. eos. hec opinio nō placeret mihi: qd̄ ex quo tex. diuidit cōe z publicūz oportet qd sint specificē differētie. alias eēt frustratoria diuisio vt hic notat. vnde credo qd aer aqua p̄fluēs mare z littora sūt cōia. z iure naturali nūquā i alicuius dñio fuerunt: s. fuerūt relicta i suo iure: z eē p̄meuo quo oīa erāt cōia. sed flumina portus z cetera sūt publica: qd̄ sūt populū quo ad dominū. z per ius gētiūz quo fuerūt dominia adinuenta fuerūt appropriata z i dominio populū reposita. z hoc vult dicere is. §. z videt exp̄ssū. ff. de acqui. re. do. quo i littore. j. e. §. fere. z ista publica differūt ab alijs qd̄ sūt ciuitatū z vniuersitatū: qd̄ ista sūt citi⁹ populū: illa nō. s. illi⁹ vel illius vniuersitatis vel ciuitatis: que vice vni⁹ p̄sone fungunt nō populū. ff. de fideiū. l. mortuo. z no. j. p̄mo. §. vnde rō eoz non videt bona: qd̄ mare nō est magis in vsu oīz animātū qd̄ flumina. qd̄ apparet qd̄ bestie terre nunq̄ v̄tūtur mari. z tū bestie z aues z oēs bestie terre fluminib⁹ utunt. vnde qd̄ mare est incōprehēibile sicut aer: ideo nō fuit in bonis populū applicatū sed dei. vnde psal. tu dominaris mari z c. nō sic de fluminib⁹. sed vsus maris z littoris est de iurgen. quo fuerūt distincta dñia. vnde de iurgen. repertū ē qd̄ siqs edificauerit in littore maris vel pilaz iactauerit i mari dñtā nō noceat vsui publico sit illi⁹ qd̄ edificauit quādiu erit desup. ff. e. l. intarū. z quicq̄ ibidē cepit sit suū: vnde eis vsus ē de iurgen. ex quo resultat meū z tuū: ex quo repta sūt dñia z ius acgrendi sibi ut. s. de iure na. §. ex hoc iure. z hoc vult dicere is. §. nec dicit. §. z qdaz qd̄ de ipsa re loquit. s. is. §. de usuf. z est mirabile: qd̄ ioan. z glo. ponūt opi. suas z tamē nō respōdent ad p̄trariū. **C**Illud aūz qd̄ doc. dicit de via publica satis credo. Sed cōtra. usurpaf ut scripsi

§. e. §. flumina. Sic ut ibi dixi. ff. de flu. q̄min°. **C** In gl. f. bo-
minis singularis in fi. imo dicit q̄ i bonis nulli sunt. ut dixi. §. §
p̄xi. 7 p̄z. ff. de acq. re. do. l. quod in litore.

Vniuersitatis. **C** In gl. necessitatis. idē si sū
necessitate nā oēs ciuitates et
vici possunt h̄re ppriū i cōi et buriaz cōem de iure. ut. ff. ad tre-
belli. l. oīs. §. leg. j. l. citatib⁹. z. l. si q̄s a. §. si. z. l. si h̄f. §. j. imo
scdm̄ Inn. p̄it sibi maiorez cōstituere q̄ eos iudicet. ut not. eē
de offi. ord. c. cū ab ecclesiarū. Eredo tamen q̄ dbeāt p̄firma-
ri autē. de defen. ci. §. j. z. no. C. diuif. om. i. l. puatorz curia
francie de fco p̄missa nō p̄mittit nisi velle hēant vniuersitatē
approbatā specialiter p̄ curiā. imo nec p̄gregare p̄ faciēdo p̄-
cura. sine lñia domini sui tamē cum lñia p̄mittit eos agere z cō-
ueniri. z facere buriaz cōem quo ad illud. z non plus. **C** Itēz
q̄d hīc dicit de vniuersitate intelligo de q̄buslibet corpibus ap-
probatis de q̄b⁹. ff. q̄ cuiusq̄ vniuer. l. j. de colle. illi. l. j. Et p̄
h̄iura gl. cōsueuerūt diceſ q̄ qlibet vniuersitate possit eē te-
stis i cā vniuersitatis ut not. ff. e. l. i. tm̄. §. j. z p̄z eē d̄testi. c. i. su-
per. **S**ic q̄ p̄t i defectū alioz. eē d̄ iureiurā. c. z i xps si cā nō
tangat pprietates z puatas utilitates vt c̄ie pascuorum. d̄ h̄ in
spe. d̄ testi. §. j. h̄. §. si nūqd i defectū alioz. §. adm̄stratores vni-
uersitatis repellunt. eē de testi. c. cū tu. z i. d. c. isup z ibi no. z
maxie p̄ Inn. **C** In. e. gl. ibi sed Bla. dixit vsu tātū. p̄ quo v̄
expressus. §. e. §. thesauros i fi. ff. de d̄bē. ep. l. §. z celsus. **S**icas
q̄ quedā sunt destinata usui publico toti pp̄li: z illa sunt vere
publica. nec sunt vniuersitatis ut via publica. §. e. §. flumina.
Quedā sūt destinata vsu toti pp̄li alicui⁹ ciuitatis. z ista uere
sunt publica. nec sunt vniuersitatis ut via publica. ut. §. e. §. flu-
mīa. quedā sūt destinata usui toti pp̄li atq̄ ciuitatis: z illa sūt
vniuersitatis ut theatra. vñ q̄uis eē nei q̄si vadant ad theatrū
nō tamē sūt p̄ncipaliter d̄stīnatū p̄ illis z sic itellige. ff. de acq̄.
pos. l. j. §. si. q̄ v̄ cōtraria. §. corrigi. p̄. l. sequētes z facit d̄ d̄bē.
emp. lege v̄ditionis. z h̄ dicuntur publica i larga significatōe
Quedā sūt vniuersitatis nō tñ destinata ad vsu p̄li: z illa dī-
cūtur publica i largiss̄ma significatōe. z hoc ē q̄d p̄t dep̄bēdi.
ut. l. iter publi. ff. d̄ d̄b. sig.

Nullus. **C** In gl. f. boīs cū dicit singularis imo dic
q̄ cōmunia i nulli bōis sūt. ut. §. fere. ff. de
acq. re. do. l. iij. z dixi. §. §. litorz. differūt tñ cōia a sacris z reli-
giōis. q̄ sacre sūt i vsu z seruitio dei cōmunia sūt i vsu z ser-
uitio hōim. Itē cōia efficiuntur occupantis. sacra non. **C** In
gl. papa in fi. **P**ro hoc v̄ q̄ ip̄erator cōsecratur. ut eē de ele. c.
venerabilez. de iureiurā. c. ne romani in gl. z sic v̄ q̄ possit cō-
secrare. sed ip̄roprie sumit cōsecratio. ut no. d̄. c. p̄ venerabilez
per host. unde hodie certū ē q̄ ad ip̄eratore nūqd p̄tinet de ta-
libus extra d̄ deci. c. tua. z no. host. i summa d̄ re. do. §. qd̄ sit.
unde tene q̄ nullus loc⁹ dicit hodie sacer nisi p̄ p̄t̄fices sit cō-
secrat⁹. ut hic p̄z. de p̄se. di. j. c. nemo in autē. ut nullus fa. ora.
do. i rubro z i nigro de mōa. §. illud. de ecclesia. §. si quos ora-
culuz. sed ex quo fundat cū auctoritate z volūtate ep̄i statiz ef-
ficatur locus sacer: seu religiosus. de p̄se. di. j. vnicuiq̄. xvij. q.
ij. qd̄am z capelle que sūt in domib⁹ v̄t ibi p̄z. **I**n ecclesia cathe-
drali est necessaria auctoritas pape eē ne se. va. c. j. p̄dochoia
z hospitalia p̄t vnusq̄q̄ edificare sine volūtate ep̄iscopi. sed
nō diceſ locus religiosus. ut eē de re. pmu. c. ad hec z. c. man-
cipiū. **S**ed q̄ritur de reb⁹ ecclie que nō sūt p̄secrate. ut fun-
di z alia patrimonialia i cuius dñio sūt. **I**nn. v̄ velle q̄ sūt i
dñio vniuersalis ecclesie: z ei⁹ capitis q̄ ste ch̄ist⁹. ut not. eē de
cā pos. c. cū sup. sed mibi v̄ q̄ qlibet ecclesia h̄z dñio rerū si
bi assignatarū. vel donatarū ut uidetur expressum eē de sen. z
re iud. c. abbate. sane i vi. de re. eccl. nō alienā. c. j. z. i. §. eo. l. i. z
in antiquis. de testa. c. requisiti. d̄ testi. spo. c. j. z. c. cū ad sedez.
z. c. pisani. de dona. c. pastoralis. de pecu. cler. c. j. z. fi. cū infu-
nitis. z apparet q̄ ecclia p̄scribit cōtra eccliam. z. c. illud. eē de
prescrip. **I**tem romana ecclia h̄z aliud t̄ps p̄scriptionis. p̄
reb⁹ p̄p̄riis. z sic quelibz ecclia v̄t habere pp̄riū. **C** de sa. sanc.
ec. aut. q̄s actōes. z h̄ satis p̄z autē. si q̄ mulier. z. l. i. ubem⁹. §.
si q̄. e. ti. z d̄ ep̄iscopis z cle. deo nobis. §. h̄u⁹ autē. z i iustit
iurib⁹. z qlibet ecclia vice p̄sone obtinet. ut dixi de vniuersita-
te. §. p̄z. §. z h̄ i illis ecclijs seu domib⁹ religiosis q̄ p̄nt h̄re p̄-
p̄riū in cōmū. **S**ec⁹ illis q̄ si p̄nt. ut fratres mōrez. q̄ papa

dñs bonoruz que ad tales deueniunt quo ad ppriates ut eē
de p̄bo. sig. c. exiui. §. deniqz. **I**tē videtur q̄ ecclia possideat
ut eē de elec. q̄rela. q̄uis sit viduata rectore secus i vniuersita-
te. ut no. ff. quod cuiusq̄ v̄uer. l. sicut. §. si. **C** Et no. q̄ rector
z benefici vni⁹ p̄sone vice fungūtur sicut dicit de hereditate
z herede. ff. de vsucapi. l. h̄f d̄itas. iō nō refert an in libello re-
ctor dicat res ad se noīe ecclie pertinere vel ad eccliaz seu b̄f
ciuz suuz. §. i possessore videtur d̄tia: q̄ si dicat se possessore no-
mie ecclesie v̄ q̄ debeat. cedere si possessionē nō fuerit adept⁹
ff. de acq. pos. l. cū h̄des. **E**l d̄ dic cōtra hoc casu. q̄ sicut dixi
ecclesia possidet: z habet vice p̄ioe iccirco z minister nomine
ei⁹. nō sic d̄ hereditate q̄ illa nō possidet nisi quo ad vsucapio-
nez. ff. de acq. pos. l. p̄p̄omi. §. q̄siti. d̄ vsuca. l. fi. z h̄c partē
v̄t teneſ inocen. i. c. cū sup. z spec. ti. de peni. z pos. uer. §. p̄oē
§. si nō ageret noīe benefici: §. suo: q̄a d̄ceret se i possessione
benefici: esset secus. ut plene notat hosti. c. i. literis. uide ibi
C In glo. nā hominū i fi. **I**n hoc dicas q̄ qdā sūt deputata
seruitio dei imediate: ut calices cruces. z ornamenta: z de illis
v̄t hic loq̄. qdā h̄o ad sūitū sūitū deo. ut fūdi z alia z de illis
v̄t loq̄ auren. d̄ alie. z emphi. §. hoc igif sup bis col. viij. z iter
ista v̄t faciēda differētia. q̄ p̄ma non possunt alienari nisi pp̄
causā pietatis redēptōis captiuoz. pauperū tēpore famis: ut
hic §. z alia possūt p̄pter utilitatē ecclesie vel equitatē. ut. C. de
sa. sanc. ecclie. aut. hoc ius. z aut. si q̄s. et aut. pp̄etua. z d̄ modo
alienandi dic ut scripsi i autē. hoc ius. **C** Et an hec possint ali-
enari cā necessitatis. **N**ō videt de iure isto p̄ has. ll. §. de iure
cāonico videtur cōtra eē de pig. c. j. sed forte ibi loq̄ d̄ficiēti
b⁹ alijs. ut. e. aurum. hic allegato.

Si quis autem. **P**er hunc. §. v̄ q̄ res
date ecclesie sint proph̄e
q̄d ueruz ē d̄ fūdia z aljs q̄ nō danſ p̄ sūitio dei imediate. ut. §.
p̄xi. §. z notat hosti. i. c. ad hec. de reli. do. tñ ex quo acq̄sita ē
ecclesie: nō p̄nt aliari nisi ex cā. ut dixi. §. p̄xi. §. **Q**uid ergo
si quis p̄struxerit hospitale vel capellam cui assignauit reddi-
tus vel bona sua pp̄ria auctoritate sine volūtate ep̄i. **E**t q̄ re-
maneat proph̄anū. ut. §. p̄xi. §. dixi. ar. extra de reli. do. ad
h̄a d̄rio sensu. q̄d v̄t uerum. sed tñ p̄struēs obligat ad tenēdū
uel cōplendū. ipse tamē res nō efficiuntur sacre uel religiose. ff.
de polli. l. si q̄s rem. i autē. d̄ ec. ti. §. q̄s autē. **Q**uid ergo de
illis q̄ p̄struunt oratoria in suis domib⁹. **E**idet q̄ si possint z q̄
domus debeat publicari. ut dicta autē. de ec. ti. §. si q̄s i sua do-
mo q̄d uerū ē si ibi faciat celebrari. nā oratoriū simplex p̄t q̄qz
i domo sua h̄re z paupes recipere. ut. d. c. ad hec et ibi doc. **I**n
no et hostien.

Locus autē. **I**n tenēdū ē secundū host. q̄ si
ecclesia sit dirupta: dū tamē remaneant
parietes. uel si dirupta sit ex una pte. dū tamē remaneat
maior p̄s q̄ nō ē itēz cōsecrada. als sic de p̄se. di. i. ecclia ar.
ff. de d̄bē. emp. l. d̄im. ff. de ser. l. sicutites. §. si sublatuz. si nō
tota rūperet successiue p̄ pres: nō ē opus. ut. c. di. de fabrica.
ff. de lega. l. i. q̄ i reuz. de iudi. p̄ponebat. **I**tē nec v̄t opus si ex
eadē mā rep̄iā q̄uis tota diruat. ff. de h̄. sig. l. iter stipulātes
§. sacra. §. forte hoc nō esset de iure cāonico. **D**e altari uero
dicit q̄ si mēsa mutet uel destruat enormiter sup quo statū est
arbitrio ep̄i. an oporteat itēz p̄secrari. alias nō nisi lapis i quo
icludunt relige frāgeret uel d̄minueret. sic itellige eē de p̄se.
ec. uel al. c. i. et. c. qd̄ i dubijs. z i. c. ligneis. hic quo ad p̄secra-
tionē quo ad hoc tñ q̄ nō debeat i vsus p̄phanos redigi. p̄t
dici q̄ remanet sacrū. ut hic d̄f. ff. de re. di. l. i. tātū. §. sacre. i. fi.
eē de re. do. iter q̄ttuoz. xix. q. iij. c. q̄ set. §. loc⁹ qd̄ religiosus
p̄pter reliquias definit esse religiosus ablati reliquijs: ut hic
notat. **C** In glo. definit ibi cū allegat. l. cū loca. **S**ecus videt
de iure cano. ut. vij. q. i. pastoralis. dic ibi.

Religiosum autē. **E**t ergo d̄tia ex his. §.
iter religiosuz z sacrū. **E**t
scias s̄m̄ hosti. i sum. d̄ reli. do. q̄ religiosū ē gen⁹. sacrū sp̄s
s̄c̄ d̄f̄ d̄ adop. z arrogatōe. ff. d̄ adop. l. i. §. si. cū. l. se. z d̄cogna-
tiōe z agnatōe. ff. vii legi. l. iter agnatos. d̄ gradi. l. ex affiub⁹
§. i. §. q̄ religiosū trāstr ad sp̄ez differūt ut sp̄s. ut h̄. **S**z cū h̄
dicat q̄ vnusq̄q̄z p̄t locū religiosū facere i fere do mortuū zē.
q̄rit nunqd alio mō h̄ possit. dicit q̄ nō nisi auctitate ep̄i. v̄t de

bes scrire q̄ ex his que p̄ ac̄ sunt potes colligere q̄ ecclia tres modos h̄z habēdi p̄mū. v̄z. illa q̄ h̄z imēdiatē ad dei s̄uitūz z auctoritate p̄tificūz z illa s̄ūt sacra z inaliēabilia. nec ad vsu p̄phanos redigēda. xix. q. ij. c. q̄d̄ semel. Quedā h̄z p̄ s̄uitūz b̄ imēdiatē z pro vsu p̄sonarūz. vt domos ordiatas p̄ religio sis auctoritate p̄tificū. z illa dicūtur religiosa. vt ex. d̄ reli. do. in rubro z nigro. z illa ē nō sunt redigēda ad vsu secularē. ut .e. ti. inter q̄ttuor. Quedā h̄z p̄ emolumētis. vt fundos z alia p̄rimonialia que ex largitione fidelū tota die acq̄runtur sine auctoritate ep̄oz. z illa sunt p̄phana. ut. l. si qs rem. z dixi .s̄. pxi. §. z illa p̄nt alienari p̄ utilitate ecclie z tradi ī manus laycorū. Nūquid ergo hodie sc̄oz cāones locus vbi īferī mortuus sine ep̄i auctoritate sit religiosus. Satis v̄t q̄ sic cū iura ciuilia nō reperiant ī hoc correcta exp̄esse. S̄z Inm. t̄z. ex de sepul. c. ad abolēdas. Satis credo q̄ n̄ efficiat sacrū. seu religio sus ea religione q̄ cimiteria per ep̄os benedicta. s̄z credo q̄ est locus religiosus vt uendi seu pignozari nō possit. cū iura ciuilia nō reperiant correcta quo ad hoc. C. q̄ res pig. obli. pos. l. iij. nūqd̄ ergo qs possit h̄re p̄pria sepulchra. Et q̄ nō. cuz ī nullus b̄ois s̄ūt vt hic. z. s̄. pxi. §. z hoc nisi cū auctoritate ep̄i scopi. secūduz hosti. l. d. c. ad abolēda. Contra. ff. de reli. l. familiarēz cū. l. se. sed ibi de locis q̄ religiosa fiebant p̄ illationē mortui sine alia b̄ndictione. s̄z nos loq̄tur d̄ cimiterio b̄ndicto q̄d̄ in nulli⁹ bonis est. z ē sacrū. z vide q̄d̄ no. xiiij. q. ij. c. i. ecclia stico. verū ē tamē q̄ cū maiorib̄ debeat q̄libz tumulari. z ita p̄ inde ē ac si eēt p̄prie sepulture. ex de sepul. c. f. Et no. q̄ ef ficitur religiosus quātū durat corp⁹. ff. eo. l. j. §. sepulchrū. nec tale ī quo īferī mortu⁹ īne auctoritate ep̄i scopi ē religiosus nisi quādiu corp⁹ ē ibi. ff. e. l. cuz loca. z. l. cū ī diuersis. C̄ In gl. .f. totū īn fi. q̄ nō est caput q̄d̄ ita diuisus est. ff. d̄ v̄. ob. inter sti pulantē. §. sacra. Jac. tamē z pe. dicit q̄ vterq̄ locus ē religio sus. ff. de sui. rus. pre. l. via. §. si s̄ud⁹. d̄erēt allegare. §. q̄cūq̄z.

In comunem. C̄ In gl. hoc fauore ī fi. h̄ n̄ videt verū. z gl. meli⁹ soluit ī. l. fabin⁹. Unde lati⁹ dic sc̄m dy. q̄ aut socius vult vti facere seu reficere ī re cōi ad eū vsu ad quē parata ē z p̄t alio p̄hibēte vt. ff. cōi. d̄. l. si edes. p̄ socio. l. cū duob⁹. §. itez mela. Si ad vsu ad quē res parata non est. subdistiguit q̄ aut īterest p̄hibenti z nō vti. z ē melior: p̄ditio p̄hibētis vt. l. fabin⁹. ff. d̄ sui. ur. p̄d. l. qd̄ p̄berus. §. parietē. aut nō īterest. z tūc ē melior: cōditio faciētis. ff. d̄ serui. ur. pre. l. fistulas. §. pe. z. d. l. cū duob⁹. §. idē r̄ndit. nisi veller facerē iure s̄uitutis. vt. l. parietē. ff. d̄ serui. ur. p̄d. l. Si no. dy. ex d̄ re. iū. ī re cōi. l. vj. p̄missa fallūt. vt. ff. de relig. l. si plures. C. d̄ cōi. ma. l. j. ff. d̄ off. p̄. vr. l. iij. §. effracte ī fi. C. d̄ do. l. sc̄imus. §. ne aut. Itē ī refectioe. s̄z ibi ad uersus destiatos. ff. de d̄. īfec. l. si edib⁹. z. l. ī reficiēdo. Quid si cōcurrāt ī casu quo vn⁹ sol⁹ tantū vti p̄t. dic p̄ferri illū q̄ vult vti ad vsu d̄stinatū. at. d̄c. ff. d̄ vsu. l. quot. at. d̄termina p̄ illa q̄ not. ff. ne qd̄ ī loco pu. l. ij. §. j. Itē ītelligē hunc. §. iuxta d̄ terminationē. l. sunt p̄sone. z. l. si plures. ff. de relig. p̄ q̄s v̄t q̄ is. §. obtinet vbi socius vult īferre extraneū. sec⁹ si ip̄m sociū: z nō sit locus al⁹ vbi ita cōmode possit reponi. ff. cōmuni di. l. si qs putans. §. si qs ī cōmunes.

In alienum. C̄ In gl. qd̄ si p̄mo ī fi. is. h̄c gl. im probat p̄. l. q̄ saxi. ff. de do. z idē pe. ff. d̄ do. si cū mibi. S̄z v̄t q̄ hec l̄ra sit directe p̄ eos. z l̄z zē. p̄tinuat. n. casuz p̄cedentē q̄ d̄ns p̄cesserat z post diuersificat. s̄z si velis eos suare dices q̄ post ratū nō habuit cū iam eēt illat⁹ mortu⁹. z sic ad h̄itatē loq̄ l̄ra. sec⁹ si post p̄cessionē. z an̄ illati onē p̄hibuisset. z sic saluānt eoz opinio. z reprobat gl. S̄z hodie satis possit sustineri gl. per illa q̄ notant īn. l. si eny. z forte meli⁹. q̄ sola voluntas obligat ī talib⁹ q̄ religionē r̄gūt. ff. d̄ pol li. l. si qs rem. C̄ Quid ergo dices si qs ī fundo alieno nō p̄sentiente domino fecerit eccliam vel cimiteriū p̄ ep̄iscopum de d̄cart. Ad v̄t q̄ efficiat sacrū p̄ h̄ic. §. ar. C. d̄ his q̄ a nō do. l. fi. Boc. iuris cāonici dicit s̄. ex d̄ p̄bē. c. cū sc̄m app̄m. z no tar host. l. s̄uma de ec. ed. §. j. ver. i. xiiij. q. vj. c. cōperim⁹ scri p̄. C. de ep̄i. z de. autē. si suus sciēte domino.

Sancte quoqz res. C̄ In fi. gl. i. citatis cum allegat. §. mu ros. z. l. sed d̄ni. C̄ In fi. eius d̄ gl. imo nec l̄z vniuersitati sine

p̄sude. eē vt dicto. §. muros. z p̄ hoc v̄t q̄ barones seu iusticia rij nō possint dare l̄nam appodi ī di sup muros villarū ī q̄bus iusticia obtinet: nisi cū p̄silio z assēsu senescalli vel baliui regis p̄ dictuz. §. z satis patet īn. l. oēs. hic allegata q̄ dirigūt rectori b̄ p̄uinciarū. C̄ Sup̄ textum ibi. Quodāmodo d̄ni iur. p̄ si mili: uclinez. q̄ sicut illa nō s̄ūt ī comertio nostro sic nec bec. vt īfra loq̄tur Ideo autē alia rō reddīt īn. l. s̄z diui. ff. de re. di. C̄ In gl. sc̄licet tr̄scēdēdo. Quidā habēt hic v̄t r̄p̄ēdo. alij h̄o habēt: nō rumpendo. Et si habes vel: v̄t intērio gl. q̄ r̄p̄ēdo p̄ntes puniant capitaliter. si hēs nō. ē s̄ria potes dicere q̄ di stinguat an dolo: vel alias. p̄mo cāu p̄nif capitaliter. sc̄o nō .ff. ad. l. cornelia de sicca. l. ī lege. Et p̄ hoc v̄t q̄ nullus possit appodiare vel aliqd̄ opus facere ad muros. z si fecerit q̄ d̄be ar puniri. vt hic z op⁹ d̄ni. C. d̄ oper. pu. l. edificia. z dicto. §. muros. q̄d̄ veruz ē si opus noceat vsui publico. alias nō d̄niūf s̄z imponit salariū: z hoc nisi edificaret p̄hibitus. ff. ne qd̄ ī lo. publi. l. ij. §. si qs a p̄ncipe. z. l. fi. S̄z an saltē licitū ē reficere si ne l̄na. Dic q̄ nō vt. §. muros. hic allegato ī gl. s̄z forte emēda re seu sarcire esset licitū. ff. ne qd̄ ī lo. sa. l. j. ī fi. Et d̄c q̄ sic. ff. de lo. pu. fru. l. fi.

Singulorum. C̄ In glo. s̄z vbi. ī fi. imo ibi lo cōia. ut dixi. s̄. e. §. litorū. īn d̄re. di. f. c. ius at. d̄c ergo vt īn. §. sed naturalia: z sc̄m hoc v̄t approbari bec vltia op̄i. q̄ ibi po nitur ī gl. s̄z īla nō videt vera. v̄nō d̄c ut v̄cō. §. p̄mo. §. q̄ h̄o .s̄. de iure n̄ali. C̄ In gl. i. statz. ī fi. s̄z sc̄m hoc ius gen. nihil distat a iure n̄ali p̄meo z tū tex. cōtradicit d̄cō. c. ius at. ff. d̄ iusti. z iure. l. j. §. ius gē. d̄cas q̄ radicale p̄ncipium iuris gen. simul cū iure h̄iano p̄cessit videlicz rō n̄alis q̄ apud oēs hoies idē cōstituit. sed ipsuz ius gen. p̄cessit postea multiplicato po pulo vt potes uidere. s̄. de iū. na. §. ius aut gen. z q̄ h̄ d̄cāt v̄t tustius sub. iure ciuili. sed ipsuz merū naturale vetust⁹ est.

Fere igitur bestie. C̄ In h̄. pl̄e. ī gl. ali ud ibi cū allegat. C. d̄ ser. fu. l. ij. vide. j. de obli. que ex d̄lic. C̄ sc̄m. §. furruz. C̄ In gl. qd̄ si post ī fi. gl. t̄z cōtra. ff. de ser. rusti. p̄di. l. diu⁹. ff. e. l. iij. §. plane. q̄ videt veriores. nec. n. qs p̄hibere p̄t aucupātes s̄z īgressuz. ut. ff. de iniur. l. iniuriarū. §. si. h̄. s̄z nec agit nec p̄hib itio debet op̄ari nisi quo ad īgressuz vt ipsuz faciat iniuriusuz nec actuz impedit. ff. de le. p̄fan. l. virilis. §. S̄z si adiret: z fac .ff. d̄ acq. pos. l. peregre. īn fi. j. Respō. ff. de acq. re. do. īn laq̄ um ī eo q̄d̄ ibi reprobat d̄stinctio sui. z alieni. z īn. l. fundum z īn. l. certū duo requirunt ad hoc q̄ qs fruct⁹ lucret: p̄ceptio et bonafides. Adic aut sufficit sola occupatio. s̄. px. §. C̄ S̄z qd̄ si fecit īhiberi per iudicē. forte tūc non facit suū si īhibitio fa cra fuit cū cognitione. ff. pro emp. q̄ fundum. §. q̄ sciens. l. pol licitationib⁹. de pollicitationib⁹. īn fi. z enī p̄hibitio iudicis v̄ pedīt dominij tr̄slationē. z multo fortius acq̄s̄tōez. z facit q̄ notat Inm. ex de accu. c. fi. z h̄. si īdex īhiberet venari. sec⁹ si īgressuz tantuz per ratioem iam d̄cām z p̄ hoc appet q̄ si p̄t ī fundo retineri. ut no. d. l. diu⁹. hodie h̄o d̄ psuetudie p̄ quas tollerant garenē z defensi nō videntur q̄ faceret suū capiēs. z q̄ d̄beret restituere n̄ si p̄hibitio iudicis h̄ facere possit vt di ctū ē: multo forti⁹ lex cōsuetudinaria q̄ magis p̄t īterdicere d̄niū tr̄slationē. ff. d̄ iū. pa. si liberr⁹. de agri. z cēsi. l. quēadmoduz l. xj. v̄t cū talis occupatio tribuet ius de iure gē. vt dixi. s̄. px. §. p̄ psuetudinē tolli z limitari p̄t vt dixi. s̄. de iū. na. §. fi. q̄ ali as videt obitare. d̄ iure h̄o feudoz ē īhibitū venari cū laq̄is nisi ad apros lupos zc. ī feu. d̄ pa. te. z ei⁹ v̄io. §. n̄eo retia. col. x.

Quicquid. C̄ Hūc h̄. n̄alē hēs fere d̄ h̄o ad h̄bū ff. d̄ acq. re. do. l. n̄alē. C̄ In gl. j. ipossi bilis ī fi. meli⁹ v̄t q̄ itelligat pl̄e difficultis dū r̄si sit adeo q̄ ad habēda diligētā capī nō possit. ff. d̄ acq. pos. l. iij. §. s̄na. at̄ se q̄ref q̄ vix aut nūq̄ n̄alē recipet lib̄tatē: cū n̄ ē ita leuis fera q̄n possibile sit eā capī. z h̄ vult dices iste tex. ī h̄. n̄alē. z. j. e. §. exa mē. z ī fili notat. j. px. §. z facit. ff. d̄ acq. re. do. l. īn laqueum.

Illud. C̄ In gl. p̄siderata l̄ fi. vult dicere q̄ si oimō fa ctas p̄siderat s̄z illa q̄ possz fieri cū maxia exactis s̄ma z solita z psueta solertia ut si p̄gregarē canes z hoies vni us citat: s̄z factatē solitā z psuetā sic p̄uēt et sc̄paz n̄ari. ff. d̄ edi. edic. si qs v̄d̄itor z h̄ p̄firmat z scripsi. s̄. px. §. si t̄si p̄p̄cer

tum nō efficiat capientis nisi realiter capiat vt sequit in rex. fac qd si sint duo iusticiarij in solidū in eodez territorio ita tñ qd nō fit melior conditio occupātis qd videat occupasse qd pmo male factorē cepit realiter. C. de rei ven. quotiēs. z facit qd scribā. j. e. §. itē lapilli. C. In gl. nota qd respicit i fi. qd uis vie brocardice sint periculose z glosatoz sapientissime egerit nō prosequēdo: potes dicere qd in his qd ex presenti tpe estimant z incōmutabiliter statuūt z statui possunt rationabiliter pñti statu attempto: nō est inspiciēduz quod euenire pōt ad hoc qd iuris dispositio variatur vel differat vt. ff. de fur. l. eū q. §. pap. ff. d iurisd. om. iud. quēdā. §. si. iūcta. l. amplioz. C. de appel. ff. qd satif. co. l. sciendū. §. si. de in litē iur. l. j. z d pecu. eo tpe. i alijs aut pōt distingui. qd aut querit quo ad ius disponēdū z tūc inspiciatur z attēdit qd euenit potest si nā rei sit parata z apta ad immutationē. vt. ff. d dā. infec. qui bōa. §. cū iter isti. q. mo. ius pa. po. sol. §. si ab hostibz de iurisd. oīuz iu. si idē. §. si. sol. ma. l. ij. cū notatis. z hoc nisi expectare hoc z attēdere esset icinile siue irroabile. ff. d ob. ob. l. iter stipulātez. §. sacraz. q. z a q. l. iulian. aut quo ad culpā arguēdā seu negligētiā tendēt ad utilitatē vel dānū puate personeticūle cuius interest inspiciere dō si verisimile sit z pspicef possit. ff. loca. sigs donū. §. si. ex q. ca. ma. l. si p ptoz. §. si. ferie. de neg. ge. diuotio. §. si. ad tre. lutiuz in glo. pe.

Spium quoqz. C. In gl. qd Bul. i fi. z fac is §. ad questionē qd ibi notat videlz qd cera non efficiat illius cui incidit laqueū quousqz eaz apprehenderit saltem p oculoz inspectionē z affectōz z sit ita cōstricta qd ita reluctando euadere nō possit que opi. p oēs cōmuniter approbat reprobat opa. mar. que ibi nō. C. In glo. qd si fuit ingressus in fi. hec gl. loqtur cum fuit ingressus ante phibitionēz hīdē post phibitionē vt scripsi. §. §. fere.

Examen. C. In gl. vbi vniuersitatis i fi. h bñ verū ē in regno Frācie vbi domini terrarū occupant z vocant hespana. h qro iuxta sinez tex. qd si prosecutio sit facilis nō tamē est icōspectu qd forte itrauit foramē vel pina culuz ecclesie. Videt idē vt sit tuum. ar. §. nālez. adhuc enī est in tua custodia. ff. de acq. pos. l. iij. §. verna. C. Sz an dñs pōt prohibere hoc casu ne intres dñiuz vel fundū suū videf qd sic. ar. §. ppi. §. z. §. plane. C. Veri vñ nā ex quo res tua ē vt qd ea pseq possis. ff. ad exbi. l. thesaur d dā. infec. hoc apli. §. alphenus imo posses agere rei vendicatōe contra detinētē cū dñs remaneas. ff. de rei uen. Itē pōponit si fur. §. d arbo re. z cōtra. loquūtur qñ psequēbat qd suū nō erat.

In his. C. Sic ergo nota qd tales fere nre sūt z i bōis nris. z hoc d feris que domū vadūt z redeūt iter boies vel que sunt icluse in loco stricto. Seco alijs que sūt in loco circumspecto z lato. ff. d acq. pos. l. iij. §. item feras z. §. sequēti. C. Quid ergo de colūbis que volant z reuolāt i columbarijs. Satis videtur qd sunt dñi colūbarijs scōz quoldā Et pro hoc facit. §. aues ver. itē apes z hoc d p̄suetudie approbatur i regno Frācie. magis. n. accedūt māsuētudini qd pisces qui sunt i stagnō. uel fere qd sunt i foresta circūspecta z hec vñ dñia in illis. §. colligi. Quid ergo d falconibz qd fugāt. qñis essent māsuēti seu māsuēte. Et qd sint capiētis ex quo nālez recipiūt libertatē. §. §. nālem. z i. §. verna. z qd nō reuertūt vt consueuerūt. ut hoc. §. tamē seruaf de cōsuetudine.

Reuertendi. C. Facit qd qñ qd dimittit locū in quo p̄sueuit ire z redire qd videat desinet animo possidere iuxta illud qd p̄sueuit notari. ff. d vsu capi. l. furtum. §. j. Itē facit. p capellano qd petit cereuz vel aliō donuz quod p̄sueuit parochian i aliquo festo offerre. qd possint ad hoc eū cōpellere ex tali enim cōsuetate z diutina pateratione vñ se velle obligare quāuis ab initio libaliter icēperit argui. hic z ita tenet Inn. ex d simo. c. ad aplicam. Sz d facit qd notat de cā. pos. c. cū ecclia futria. z. ff. quēadmodū ser. amit. l. si. de aq. quo. l. si. de acq. pos. l. qui ius familiaritatis. Sz potes dicere qd si cōstaret qd iure debiti hoc nō faceret. qd forte h p̄staref qd nulla diuturnitas euz obligaret. i dubio aut p̄sumit ex diuturnitate aimus obligandi. z ideo sigs iuitatus comederit i domo alicui quātriscūqz tēporibz: nō credo qd possit allegare qd iure obiti. qd iuitat veniebat p qd appet qd iure fa

miliaritatis. si autē sine iuitatione frequēter fuisset sicrecepto ex antiq z diuturna cōsuetudine p̄sumere animū oligādip p̄dicta. C. Sed qro i hoc quomō videtur dimisisse reuertēdi cōsuetudinē nūquid tñ tps regratur sicut fuit ad iducēdā p̄suetudinē reuertēdi z mansuescendi Arguit qd sic. ff. de re. iu. l. fere. ff. de acq. pos. l. quēadmodū. Satis pōt dici qd ex quo nō reuertit quādo vidit dominū vñ familiares ad quos p̄sueuit redire z uenire: qd videtur deposuisse aim. C. Sz tñ hoc nō crederē si per dies aliquot iret z oberraret per siluas. ar. ff. d edī. edic. l. qd sit fugitiu. §. illd. hoc aut itelligas de aīali cōsuetō nō detēto in vinculis. si aut in catena tenerent vel i cabia sic fit in domibz potētum tūc obrinet. §. e. §. nālem. z. ff. de acq. pos. l. iij. §. nerua cū. §. sequentibus.

Ballinarum. C. In gl. f. vt hēat. ibi cū allegat. ff. d penit. l. aut facta. §. si. h rō nō videtur bona. qd furtū nō fit sine dolo. infra de ob. qd ex delic. §. j. z. §. placuit. z dolus bene cōmittit sine furto. vt p totū ti. de dolo. z sic frequēnt dolo qd furtū p̄mittit. ppter qd dic qd actio de dolo est odiosa z restrigēda. vt no. ff. e. nālez. §. pe. sed certe eque odiosa vñ actio furti cū infamet vt illa. ut. ff. de fur. l. nō pōt. Sz potes dicere qd furtū est ip̄robi quā simplex dolo z iō magis puniēdus. vt. d. l. aut facta. §. si. vel dic qd actio de dolo daf pro restrigēdo ea qd cōsensus partū firmauerat. iō nō daf pro modico. ff. de in ite. ref. l. nō solū de dñe. ēpt. l. res bona. C. In ea. gl. ibi cū dicit. vt dcm est potes dicere generali qd circa expēsas i sustētatione rei factas de qua mīstrās vñ non curatur d modico. ff. de ipen. i re. do. fac. l. qd dī in fi. de edili. edic. itē si serui. §. j. z. in. §. pūt. h si nō vñaf vel si recipiat emolumētum tūc bene curaf. ff. de pig. ac. si necessarias. circa alia vero bene curaf vt. ff. vt i pos. le. l. quāuis de bo. li. z si ex modica nisi petatur rescindi per restitutōem qd de iure cōi aliasz. vt. §. dixi. C. Itē i fi. eiusdē gl. hec exceptio nō bñ sedet hic qd ibi non tractatur an curef de modico. sed an d magno. Et no. ex hoc. §. qd illa que vocātur diuersis vocabulis ad sui dñiaz d bent censerī diuersa z diuerse species. C. de codi. l. si idē. z fac qd sint due possel. ut no. ff. de acq. pos. l. j. C. de acq. pos. l. j.

Item ea que ex hostibus. C. In gl. i qb. in fi. dic melius. §. de iu. na. §. bella. Sz oppōit hūc. §. d. l. ab hostibz. C. de capti. ff. de iu. fil. diuus de cap. l. si captiū. §. publicantur. C. Dicas qd aut capiunt res que nō fuerūt nre z tunc mobiles efficiūtur capientū. ut hic. z. ff. e. l. nālez. §. si. z l. transfugam. imobiles publicātur. ut. l. diuus. §. publicant. debēt tamē per pncipē distribui. xxij. q. v. c. dicat. j. di. j. c. ius militare. C. de do. sigs p redēptione. §. j. aut res qd alias fuerūt nostre: z tūc immobiles reddūtur illi cui erāt. ff. de capti. l. captiū. §. expulsif. mobiles efficiūtur lucrantiū seu capiētū. e. ti. si qd i bello. nisi fuissent acquisite ab initio pbitate armorū. ut ibi no. z in illo casu p̄t itelligi. l. ab hostibz. Et forte posset dici qd et mobilia deberent reddi p dcm. l. z hoc vbi capiuntur in bello romanorū. z idē credo i quocūqz alio iusto bello idicto. z ita vñ sentit host. i summa d treu. §. j. circa tertiā colūnam. Sed vbi fit isult: z pugnat forte pro defensione rerū vel persone. non credo qd sit licitū occupaf bōa partis aduerse. sed sua z se tantū d fendere: qd nullo iure reperit. z ita videtur sentire Inn. ex de iureiuran. c. sicut. Itē dic qd nedū possum occupare bona illorū cui est pncipaliter guerra. imo z iuuantuz. z ita notat Inn. in. c. oliz de resti. spo. z hoc itelligo vbi guerra erat licita z iusta. C. Sed quid si sit licita et nō iusta qd forte rex qd superiorē nō habet vel ipator iniuste idixit. Dicas qd superior ille qd hz iniusticiā tenet ad oīa dāna nec qd facit suuz. subiecti aut obediētes p̄tate declarata tenētur etiā reddef capta i bello iniusto. si aut hoc fuit dclaratū: in dñbio p̄t reti neri i foro contētioso. in feu. hic finit lex. circa pncipiū. colla. x. sed i foro aīe caueant de itētōe. qd illa dānat z si in hac mā quo ad foruz aīe uis dilectari. uide plene hosti. i summa d pe. §. si. §. quid si de rapia uel preda cū hsi. sequētibz. C. Que at faciant belluz iustū. uis. xxij. q. iij. c. dom. et i. c. iustuz. C. In glo. iure posslūminij. ille parū facit. qd ibi loqtur d illis qd reuertūtur ab hostibz ad nos. h de illis qd a nobis vadūt ad illos in qb nō videtur esse ius posslūminij

Item lapilli. C In gl. ita demū i fi. Boc. Ja. z De. dicit idē in thesauro qd in lapillis. unde si duo sunt q iueniāt non ē illi q pāo uidit. sed q pmo occupauit. ff. d. acq. pos. l. iij. §. nerati. e. ti. l. j. circa pnc. z. l. peregre. unō ille dī. pprie iuenire q capit. C. d. fideiul. si bas fardo. nō nulli autē q tenebāt opi. gl. red debāt rōnem diuer sitatis quare secus in lapillis z secus in thesauris. qz ille q iuenit thesaurus grauat. q: nō hz nisi medietatez. j. eo. §. thesauros sz in lapillis secus. sz h rō nō ē perpetua. q: si q iueniret thesaurū i litro esset tor iuenietis. Alij aut red debāt aliā rōnem diuer sitatis q: hic loqitur de eo q nūquā fuit i dominio acqretis. sz thesaurus qūqz fuit. Sz verior ē alia opi. sm eos. Sz qre h poti loqitur de lapillis q in litore maris iueniūtur. q si i fundo alterius. Pōt dici q sit idē q i thesauro cum egparentur sequendo opi. Docto.

Item ea que. C In gl. nūc mutat i sine. i. q cōsi sit i mente nec sensib copalibus copaliter pfiatur. als essentialiter pcpif. C In glo. feminini generis ibi cū allegat. l. si frumētum alias icipit. l. idē pōponi us scribit: z dic qd h regulare ē. fallit tū i multis casib q notā tur. C. d. agri. z cē. l. ne diuti. C In glo. vt qsi i fi. dic vt ibi.

Preterea. C In gl. sua ē qsi dībo ad hū ff. e. l. adeo. §. j. C In gl. l. z tota. i fi. ibi cū dicit agrū aut. Alij red dūt aliā rōnem v3 ne def materia mili tibus q satis ad hoc proni sūt occup. adi alienū. ff. de pac. do. cōuenire. z vt per. l. illaz q diocezes episcopozū q limitate sūt nō habeāt accessionē in ipsis limitib. sicut nec pferibi pnt eē d paro. sup eo. de prescrip. qz iudic. ite. xvj. q. iij. q. iij. C Sz qd si qd dedit aliqū funduz limitatū ad censuz vel epbi. z ei accedat p alluionē: an icremētū ptribeāt ad emphi. vt cōforē Hides q nō ex quo fuit datū limitatū p dict. l. i. agris. Hides dīstin. quēdū an fuerit icremētūz patēs: an la. es. ff. d. vsuf. si iun dū. §. hūc. Hec forte possit dīlligui an dans icēluz vt epbi. ali qd sibi retineat vel nō. vt in seu. qui luc. te. c. ij. §. si qd de mā so. gl. tū vt sentire indīstincte q pnteat ad epbi. C. d. iure em phi. l. ij. §. si. pro quo. ff. de aq. quori. l. hoc iure. §. aqua. i fūdis tributarijs est expsiuz. C. de alluio. l. fi. C In aut ppter allu uionez crescat pensio vel dimnuatur si fundus fuerit dūmū. dic vt ibi scripsi. C In gl. j. lōgo i fi. ff. de flu. l. j. ar. C. de remi li. l. semel. C In gl. vtilis. i fi. imo nec i factū dat vt. d. l. h am pli. §. ita de nū. Nec ob. §. d. arboze. z. §. i. rē qcu. qz. qz ibi lo quif quādo fait facta vniō facta hoīs. sz hic fur facta facta flu minis z icēre cum qrif de flumie. hoc videt satis rationale z fuit opi. antiquoz. sed opi. que hic notat i gl. fuit opi. Alio. que satis est equa.

Insula. C In gl. q poterit ibi cū allegat iter eos. z fa cit. ff. de ope. no. nūci. l. nō solū. §. j. C In gl. existētis. in fi. vide ibi in rex. Sz ob. e. ti. l. pe. §. si q. z. fi. §. Sol ue ut ibi. qz publica est quo ad vsuz vt ibi. nō quo ad pprietatē vt hic. C In gl. qtrū ibi cū allegat. l. adeo. §. insula. i fi. §. dic vt ibi. z h. ic approbat ibi doc. z p hūc. §. p dīci q si q hfer aliqō dbitū vt domū sup aliq pōte vt passagio q mutata pōte vt pas sagio domū amit. ff. q. mo. vsuf. amit. l. si ager d aq. q. z esti. hoc iure. §. si aq. z ibi de hoc. sed si rediret ad pōrez locū resti tueret p hec iura. z h pcedūt vbi naturalit vel ex cā necessaria mutanf. si aut facta hoīs z volūtariā eēt secus. qz dolose videre tur facef. pro quo. ff. de le. iij. l. nomē. §. filio. de d. j. ifec. l. iter quos. §. dāni. de eo qd cer. lo. l. ij. §. stichuz.

Cum ex aliena. C In gl. facta aut. hoc nō vt veruz nisi eēt ita cooptuz q nō posset redire ad pōrē mām ut. j. ver. z post multā. imo pos set pbabiliter dici q cuz specificacione dominiuz acqrat: z res non dīcat esse specificata nisi sit pfecta z psumata. ff. ad. l. fal. si is qui. §. qd. d. §. b. sig. l. edificia. §. j. q hoc icelligat d speci ficatōe realiter pfecta ar. ff. de le. iij. l. libroz. §. chartis. C In gl. f. bonafide. in fi. Ja. z De. dicit qz determinatio vltime qz stionis ē vera sed superioris nō. imo ē dīstīguēduz sz eos ex p te cuius maioris est. z si equalia sūt: qd nobilius z qd maioris pre cū qd minoris: vt min cedat maior ignobili nobiliori. vilius ma gis caro. z ita totū erit alteri. vt. ff. de acq. re. do. l. qd. §. si. vbi loquitur i ferruminatis: z vbi subtiliter totū est vniū p fer

ruminationē. sm hoc pcedit dēterminatio gl. vbi ē oīs eqūitas. alias nō vel vbi pnt ad pōrē māz reduci z ita p gl. ff. d. do. iter ui. z v3. si spōsus. §. j. quori. le. l. j. §. si due de duo. re. his ver bis. C In gl. que nec vni. i fi. dic qz i dubio rōe ad quolibz ex tremozū eqūiter se habēte: media via eligēda ē. sed vbi claruz est pro altera parte nō vt i Brio. z vid qd scripsi. §. q. z ex q. ca. ma. pos. §. cū ergo. C In gl. z ita apparet ibi cū dicit corrigi. sed rō quā red dīt ibi Sat videtur fortissima. vnde vt ven q frumētuz efficiat executientis. Quid ergo ē qd h dī. dic q gra exempli ponit de his q nō redeūt ad pōrē mām: sed non vt in ferat e adē dēterminatōe i illo imo ē alia attēta rōne iuriscō sulti q ibi red d. f. z hoc voluit dicere pla. z bene.

Quod si partim. C In gl. sz si possit i fi. se cūduz hoc is. §. ē inutilis z nihil addit ad pcedētē. qre pōt dici qz i casu hū. §. nō dīstī gūtur an bona vel mala de. z in hoc addit. qz duo cōcurrāt hoc casu. ut i fi. §. subicitur: q nō cōcurrunt i pcedenti.

Si tamen. C In gl. pciusus. in fine icelligen truz possidere simul sed sepatiz sic. ut ibi p3. C Sed qd in dubio hoc casu qn māe nō cōfundit sed vniū. Et vt sentire q neutru accedat alteri: z qz vtrūqz pos sīdeat. ut no. i. d. §. qd ergo h allegato. C Sz satis vt posse di ci saltez in ferruminatis q min pciusuz cedat pciusiori: z vi lius magis caro per. l. qd. §. si. ff. de acq. re. do. z appeti. §. quo ad legata vt dicēdū qd gratia orn. adi z qd pciusus. ff. de le. iij. l. legatis. §. si ex officio. z. l. suis vbanis. §. suis. z. d. l. z si nō sint. §. perueniam. C In gl. alias istis i fi. vū eo ipso qz iterit sciens alienū: furtum committit pando. C. qd cū. e. l. si liberā. de fur. l. alienuz. C In gl. veluti a pdomib i fi. Sed ob. qz dī. furtina nō dat nisi dō. ff. de cōdic. fur. l. j. §. d. obli. ex delict. §. furti. Sz dic qz verū est qz nō dat. i. nō acqrit nisi do mio. sed si dherit eē dñs sine facto suo. bñ durat. ff. d. dī. fur. l. sine. §. t. adū. cū. l. se. z se. C Itē op. qz res exticte uēdicari pos sunt. ff. de rei ven. l. itē si pberatus. §. si. cui prium dī. C Bī cūt doc. Ja. z De. q prium pueni dērit qz rei ven. dat d furez re extincta cū seuper sit i mora. sed contra nitētē nō daref. et ita loqitur hic pro quo facit. ff. de condic. fur. l. fi. z. l. i re furti ua. §. si ex cā. Hec solutio nō videtur vera qz hic dī qz a furib uēdicare non pōt sz cōdici. vū hic loqitur qn agif cōtra furez uel possessore malefidei qz p fure bētur ut hic p3 cum dicit h vē dicari nō possit p dīci tū p a furib. z tū potes dīcef qz in. l. itē si pberatū. §. si. erat lis mota. z hic loquit qn lis nō erat mota. C Hec dīc qn dominiuz ē amissū: ibi nō vt dñuz amissū cuz semp psumatur res extare ppter morā furis. ff. d. h. ob. si suuz §. si. Hec dīc dīstīctē qz res uēdicari nō pōt extincta. h repe riat q actio itērata durat ppter fruct z part z alia accessoria. secundo durat p extimatōe. ff. de dī. fur. l. i re furtiua. Et p hoc pōt dici qz qnis per actionē psonalē res exticte possit pe ti a moroso quasi ext. is. ut. l. si suuz. §. si. tamē uēdicari non potest cū dñum sit amissū ut h. C Sz qremel pōt p dīci cuz cōditio reqrat dominiū. sicut rei ven. ut. l. j. ff. de dī. fur. Dic qz nō adeo reqrat sicut rei ven. ut h. ff. d. cōdi. fur. l. sine. §. tā dū iō casu quo res eēt per acti. ad exhibēdū sepaata possit uē dicari. ff. ad exhi. gemma. z ita nō dī ppe extingui sz cessaf. sic alias dī d ac. ff. d. h. ob. iter stip. §. sacra. d. solu. qz res. §. areā.

Si duorum. C In gl. nū dicit i fi. z h vey si se cit noie suo. z idē eēt i hoc casu si alter fecisset nomine suo. ff. d. acq. re. do. l. ubi. Itē dīc qz ef ficif duoz p pōrē cuiuslibz. ut. e. ti. qd. §. si. C In gl. gen ualis: glosator fuit maximus legista: sz parū vī nosse i alijs fa cultatib. unde scire debes qz electuz est gen meralli pciusuz diuersuz ab auro z argento. vt h. ff. de le. l. si qz in fundū. colo ris ualde splendētis non ita rubei sicut auruz nec ita albi sicut argētū. vñ legif i apochalipsi z erat spēs ei sic spēs electri zc. z si sit uey electrū hz multas ppetates z stutes. nā si i vase fa cto de uero electro uenenū ifundaf. statī efficiat uas diuersoz colorū. ut arcus celi. sz electrū sophisticaf v3 d auro z argēto: z ponunt due ptes d auro z tertia d argento ad rectū pōd. z fit sile vo electro d quo h loqf. ff. e. adeo. §. volūtas. H repies i libro ethūno. H idori i mā d metallis z pdest h scif si vis sui re alicui magnati d aliq vale metalli eēnei sic ego tētaui z feci

Quod si frumentum. C In gl. qd fit p errore i fi. gl. vel dicat speciale in pecunia. ff. de usufr. unariuz. l. si i uinari. sed ca e ibi bonafides. et q: suu recipit et sic dicit ibi Ja. Sznerioz uf opi. gl. q: bonafides seu receptio debiti no faciut pecuniaz alienaz recipiens. ut eo. tit. d. solu. l. cassius e ergo ca in ministro que p psumptione hetur ut ibi pater. C In glo. j. q. cuilibet ante huz. Et no. hec gl. e difficilis sm Jac. et Pe. vn vult dicere secudu eos q: pncipiū hui' h. sed si alterutro loq: tur quādo frumētū duorum mixtum fuit sine volūtate eorū. et est eoz ipossibilis separatio. q: tūc cōe: et agit cōi di. nō rei vē. cū ipossibilis sit sepatio. et petet p qūitate et quāitate zc. Sz a ver. arbitrio loq: tur qū est possibilis sepatio et agit rei ven. et tūc exponitur littera quale. i. qd et hoc vult dicere gl. vsq: ad h. vel dic scdm eos. et ibi itendit ponere aliū itellectum vt abo. h. loquatur quādo est impossibilis separatio et agit cōi di. i quo extimat quale sit frumētū. et quātū. et tūc qle stat pprie. Sz sm eos hec littera nō patitur has lecturas que dicit agi rem. qre dicit q: ambo ver. loquūtur qū sine volūtate dominoz fuit mixtur. et e impossibilis separatio. naz agit i rez et extimabitur quātū et qle fuit. an grossi. et albi. et qlibet restituet grana sua et is casus e leuior et planior scdm eos. Quid ergo si nō pōt discerni. Satis pōt dici q: tūc sit vera opi. Sz. vt tantū faciat restitui q: tūc zc. Sed hec littera hoc nō dicit. sz satis e lucrū i se. et ita cōsequitur partes per rei ven. et diuisione in directe. cōtra. l. ff. si pars here. pe. l. nō possumus. sed hoc cōtingit pp iustā cāz quā habet ff. de rei ven. que de tota. §. j. C In fi. e. glo. et e rō qa hic remanet qlibet i sua specie et substantia vt hic dī.

Cum in suo solo. C In gl. suū in fi. facit. ff. d. h. obl. l. pupillo. §. fi. C In gl. j. i ipain fi. immo ibi nō edificat i alieno nec i suo: sz in cōi oium. s. e. §. et quod. et regula loq: quādo in dñio ali cui' edificat. C In gl. i. ibi cum dicit. sz alia cā. s. vncapionis vel prescriptois. et dic vn. l. q: allegatur. C In glo. f. vt extimat ibi cū dicit. sed tūc nō extimat nec ad hoc agit seu pcludi tur. sz vt precū seu extimatio reddat. vt. d. l. j. §. ff. d. tig. in. et not. in. §. tignū i pma glo. C In gl. q: actōe ibi cū allegat. l. ppetit. §. fi. vt hāc gl. que videas q: an teneat i duplū ille q: i iunctuz habet. Et videtur q: nō per. ll. hic allegatas. et sic tenz gl. in. l. in rez. §. tignū. per. l. de eo. ff. de do. iter. vi. et vt. sz pōt dici q: sic si sit i actione bōefidei. vt. ff. de aq. plu. ar. is cū quo. et l. emptor. Hoc ergo pmissio dic q: vn' aliū liberat si dupluz soluit alias si simpluz remanet aliū obligat i eo qd est pena. ff. ad. l. acq. item mela. §. si plures vide ibi. C In eadez gl. ibi cum allegat. l. cetera. §. si duob' melius. ff. d. dam. ifec. l. si curatōrū. et hoc veruz indubitate i malefidei possessore. sz i bōefidei possessore videt q: teneat. et ita t3 hic gl. et vbiq: q: videt vera saltez ad hoc q: prestet pecuniā per dictas. l. is cū quo et l. si tertius. §. fi. e. ti. Bicas q: successor singularis bōefidei nō tenetur p dictam. l. de eo. Nec ob. q: leges d'rie. q: dicit q: tenet patientiaz prestare q: loquūtur in alijs opib' q: pstructione vel destructione rei publice nō interest: nec verite sunt destrui hic autē ve: itū est tignū extimi ne vrbz zc. et iō nullo mō p: agi ptra: cum agi nō possit nisi ut prestet patientiam q: nihil oparetur cum i eo nihil sit patientiā p: stare. ff. d. le. j. l. cetera. §. si duobus. et huz ubi d' aliū agi pōt q: iniunxit. si aut agi nō possit vt q: agi possit d' bo. fi. pos. ad extimationē. vt. d. l. cetera. §. fi. cuz. l. se. ar. C. de rei ven. ma. sz ipse iniungens bo. fi. vt semper teneri in extimatione per dcās. ll. Item vt q: si sit talis mā q: possit remoueri absq: deformatōe q: nō sit locus huic māe. ff. loca. sz addes. §. si iqlimus. Et nota q: i casu quo tenet possessoz bo. fi. liberatur cedēdo totū rei p dictas. l. is cum quo. ff. de usufr. l. cuz fructuari' si ser. ven. l. si forte sz et. C In eadē glo. ibi cū dicit sz malefidei poss. sub. iniungētē sec' si ali' iniunxit. q: tūc nō videtur teneri furti nec d'ic. furtiua is q: nō iniunxit licet malafidē hēat cū nō possedit nec d'rauerit rem mobilē sed totū edificū. vt. s. in pn. ff. d. usu. l. rerū mixtura. §. labeo cetera q: desunt huic gl. videlicz qliter vna harū actionū tollat ali' am et an faber q: iniunxit teneat: dicit in. §. tignū. C In gl. nulla ibi cū allegat. C. de an. ex. l. j. §. fi. et hoc nisi vsucapio esset incepra: et pauci dies restarent ad pncipiū. ff. de usua. l. rex mix.

tura. §. labeo. C In fi. eiu' de glo. p gl. facit q: nō refert cum quo agi possit. ff. vi bo. raptō. l. iij. C. de his q: a non do. ma. l. fi. Boc. Jac. et Pe. dicunt idifficite q: nō curit pscriptio. q: nō pōt agi ad ipsaz rem sed ad extimationē vt p3 h. §. cū notatis. et sic nō d3 eis iputari. q: alias compellere rez suā vendere qd esset iniquū. ff. re. amo. l. nō eniz. C Et no. per hūc. §. q: duo possant eē domini eiusdez rei. hic enī edificans effici dñs edificij. et tamen pō: remanet dñs māe iniuncte. et p eundem modum facit. ff. de acq. re. do. l. adeo. §. cū in suo. sz hoc pcedit diuersis respectib'. immo nec est verū q: duo sint dñi hic. q: q: uis edificans efficiatur dñs edificij nō tū māe. et aliud ē edificū. aliud mā. ut. d. l. rerum mixtura.

Ex diuerso. C In gl. q: alienata in fi. n' ibi q: d. re. ppria uel aliēa. et psumit aius donandi si sp fuit malefidei sz si aliqui fuit bo. fi. aliqui male secus ut. j. notabit. C In gl. fabrozū. i. magistroz. de lignamie. i. fi. ff. de h. b. sig. l. ferri. §. j. vñ q: cuq: operis structoz d' faber. ut i. nuif. in. d. §. itez iul. extra de ele. fūdamēta. circa pncipiū. vn de domin' fili' fabri fuit. ut ibi fabricauit auroz et solem. et fuit fabri fili' putatiu' videlicz Joseph. q: fuit faber lignari' et h' i properabant ei iudei. vnde si hā cogites sine fabro ē ferrario pauca seu nulla opera manualia exercētur et ego dictus fui faber nō ferrari': sed qlibenter operoz et facio eperari. In gl. cū de nouo ibi cū allegat. ff. de pe. he. l. plane. h' snia Jo. ap probatur cōiter p doc. Vel dic q: aut expēse fuerunt tales ad q: faciendas domin' necessario tenebat: tūc loq: tur opinio d' Marti. ff. de reli. at figs. §. figs dum. aut nō: tūc opi. Jo. q: neminem zc. d' boci spe. ti. de expen. §. j. C In eadē gl. ibi cū allegat legē in hoc iudiciū sm Jo. p hoc videt. ff. d' exce. l. vir ab vxore. d' do. iter ui. et vxo. l. si vxoz filio in fi. Sed distingue an edificāo nullā cām habuit a domino. et obriet opi. Jo. aut habuit: et tunc aut a tali et a quo donatōez nō poterat recipere: et tunc recuperat. vt dicitis legib'. et no. l. l. si vxoz filio. Et ut poterat: et tūc in dubio nō psumo eū uelle dare expē. ut. d. l. ii. d' rei uen. ff. de so. si cū aurū. C Et no. q: hoc qd in hoc. §. d' fal lit i clerico q: edificat i pprio solo de pecunia ecclesie. q: edificium est ecclesie. notat spe. i. ti. de emp. et uen. §. tertio h' si. qd si cleric'. C In. e. glo. ibi cū allegat. ff. de rei uē. l. in fūdo ibi si abrase nō eēt alicui' vtilitatis. ff. d' ipē. p volūtarijs. et est filio gl. ff. de rei uē. l. ex diuerso. Sed qd si fuit bo. fi. quo ad alios male. verbigrā credebat uēditōrez eē dñm. sed sciebat rem eē obligatā. vt q: agente aliquo pro dño censet bo. fi. sed agere creditōf si ut. ff. q: ad li. p. cla. si li. l. fi. §. pe. d' h. ep. l. fūd' ille.

Si titius. C In uerfi. an autē q: is casus nō ē diu. bius i pmo casu q: alienā plantat i suo. sed quādo suaz plantat in alieno videtur dubi'. nā donare vt sed intellige quando ignorās plātauit i alieno: sec' si sciens. s. §. ex diuerso. C In glo. sed videt nō pmutari ibi cū dicit uel damus de extimatione hec cōsueuit approbau i ad ista: ferruminatoz. ff. d' rei ven. l. in rez actio. §. itē si quocūqz. C In gl. imo ut ibi cū dicit poterat. hoc cōsueuit approbari. et vult dicere q: ubi arbor: ab initio radices imisit i solo uni' et nutrimētuz recepit: tūc nō efficitur cōis. q: uis radices extēderit ad soluz alteri' ex pofacto. ut. l. si plures. §. j. sed ubi fuit plātata: nō recta sz pressa sic q: oēs radices egerit i terra uicini. tūc ē uicini ut h' si autē i terra uni': ita tamē q: radices egerit i utraqz ē cōis. ut hic et idē itellige q: efficit cōis eqlit si eqlit uiuebat d' cōi alioqn put nutrimētuz recepit a quolibet. ut. l. adeo. §. fi. cū l. se. Et is. §. facit ad q: stionē de eo q: seminat porros i una parochia et p' trāstulit et plātavit i alia: q: dcima deat bo curato h' ac qdēz disputat io. an. et t3 q: utriqz ex. d' re. iur. c. q: por. li. vj.

Qua ratione. C In gl. is. §. certe. i. fi. intellige totā hāc gl. i bōa fide semināte. itē i eo q: semiatuz habet bōafide et dic ut plene dixi. d. e. §. cū i suo super glo. qua actione. **Littere quoqz.** C In gl. si at mala. ibi cuz al legat. §. certe. hāc gl. itellige sm distictōez magne gl. q: ē ibi. q: si i reficiēdo puta corrigēdo lras scripserit ut fecerit expē. eas nō ut dōare si cāz hūit a dño ut ibi scripfi. Itē i eadē gl. ibi cuz allegat. §. idē si q: cuqz. Sed ob. q: q: facit expē. i alieno ē bonafide non repetit iure actio.

nis. ut fuit notatū in .s. ex diuerso sequēdo opi. Jo. i. vnde hoc glo. nō vī posse subſtineri niſi dicas q̄ ſcribēdo videt rem ſpecificare et eſt expreſſus in pictor. e. j. p. .s. ſi bñ inſpicias text⁹ nō vī velle q̄ ſcripto: rez ſpecificet q̄ ſic efficeret ſcriptoris. s. eo. s. cū ex aliena. quod tñ textus. negant hic et i. p. cor. C In. e. gl. in ſi. gloſato: fuit i hoc paſſu vari⁹. n. 35. ff. de rei v. l. i. rem. s. s. et illd. approbat aliaz opi. Et pro q̄ facit q̄ nō mirū ſi ad variationē factorū et. in aut. d. nō alie. s. ſancim⁹ hoc verū p cōditores iurū non per alios. C Preterea h nō cōſtat q̄ illa eſſet vnica et finalis ratio q̄ mēbrana precioſior. vt dicaz. j. . p. xi. s. s. ſuppoſito q̄ ratio legis ceſſet ex quo dēterminatio certa eſt vī tenēda. ff. q. 7. aq. l. p. p. perit.

Siquis in aliena. C In gl. ſue bōa i ſi. gl. Dec glo. vī verior. q̄ in ſpecificatōe videtur op⁹ eē bō ſi. ut no. s. s. cū ex aliena. C In gl. qd ſi i marmore in ſi. ſibi nō refert q̄ idē effect⁹ ſeq̄tur et idēptitas rōnis. hic nō eſt ratio idēptitatis. q̄ tñ precioſitas attendat. et marmoz ſit precioſior tabula. ſeq̄tur diuerſa dēterminatio. Bie tamē pleni⁹ de hoc. j. poſt ſinez magne gl. C In glo. ff. de rei ven. ibi eū dicit. hic corrigi ill. i. Hoc nō vī veruz qa de iure. ff. idē erat cautū vt. ff. e. quaratiōe. s. s. non. C In ſi. eūſdē gl. hec dñia de hōie et viſo nō videt bōa: q̄ ita precioſe et tam de bonis colorib⁹ pōt pingi imago homis ſicut vī ſi. Itē nec alia i bono colore uel atramēto. q̄ ibi epparat pictura ſcripture i q̄ nō refert an atramēto an litteris aureis ſcripta ſit ut. s. . p. xi. s. in pn. vnde dic q̄ ibi paulus nō reſpōdet ad q̄ſtionē de pictura: ſz de ſcriptura. ſi rñdet: corrigitur p Baiū i. l. qua rōne. s. s. non cuius opi. hic approbat p ipera. C In gl. p. p. i. i. ſi. iſte appelles nī fuiſſe iudeus q̄ pūxit tumultuz uxoris Barj. de quo plene ſcribitur in Alexandro. C In glo. in rem. in ſi. ff. de publi. l. finali. C In glo. hoc mirabile cum dicit B petentis. quia ſi peteret rem haberet eam oblato precio tabule. ſi poſſideat res ei aufertur et recipit preciaz picture. ut hñ videtur inui. et caue q̄ leges quas glo. allegat ad cōcord. ātia huius i conueniētis nō p. p. facit ad hoc: ſed facit ad hoc q̄ cōditio poſſidētis ē deterior q̄ nō poſſidentis. C In ea. gl. ibi cū dicit item cūz hec glo. vult rñdere ad hoc in cōueniētis q̄ fuit hic allegatus. et vult dicere q̄ ſicut pictor agendo pōt offerre precū et habere tabulā ita defendēdo. et ſic nullū ē in cōueniētis et hoc magis aperte i. d. s. s. nō. C In ea. gl. ibi cū dicit ſecūduz Jo. ar. cōtra. ff. ſi ag. vecti. pe. l. j. de pen. i. cāe. s. s. ſz ibi vtraq̄ natura. hic aut vtilis datua eſt. datur enī a lege ex q̄ daz equitate ſecūduz Jac. Vel dic q̄ vbi hñ vtilē eēt reſtitutus hñti directaz p. fertur directa. vt hic cauſa vitandī circū tuo. ff. de cōdi. i. debi. l. dñs teſtō. i. ſi. eūſdēz gl. Hec ratio nō videtur ppetua. q̄ ſcriptura precioſior eē pōt et carior q̄dam picture. Quid enī ſi modica imago pingere de carbonib⁹ vel de nigro atramēto vel ecōtra ſe d auro. Videt q̄ mēbrana cederit litteris. et tamē cōſtat de cōtrario. vt. s. s. littere. i. pn. Quid dñ dicit et attribuit Jac. de ra. q̄ i ſcriptura tota ſubſt. ātia nō mutat cū ſit ſpaciū iter l. as lineas et dictiones. ſz i picture ex toto mutatur. ita q̄ nil apparet niſi pictura. et ſic pñde eſt ac ſi nō eēt. ff. s. s. hē. ep. l. i. lege. et ſic vī forma mutata. Hec non vī bona rō cūz ſubſt. ātia tabule remanet et poſſet ad rudez materiaz reduci colorib⁹ abra: s. et nlla videt trāſſormatio p quā dominiū deberet amitti. e. s. cū ex aliena. C Preterea poſſibile eſt totam tabulaz nō pingi: vel dimitti ſpaciū iter pictureas. Alij dicūt et attribuit Fran. accuriſij. q̄ ſcriptura nō pōt ita cōuenienter fieri ſicut i pergameno. ſed pictura ſic. ff. s. rei ven. l. in rez. s. j. iſtud eſt male ſapidū et forte vitio ſcriptoris. s. qd ergo dicem⁹. Pōt dici q̄ d rōne ſtricta pictura et ſcriptura cedūt mē in qua depingunt ſicut ea q̄ in edificat aut iterſerūt et hoc cōſiderauit paulus i. l. i rem. s. s. et illd. ff. de rei ven. Balus tñ aduertēs ridiculū eē q̄ pictura cederet tabule dixit cōtra q̄ p. g. i. tabula. p. p. vī itatē p. i. tabule. et hāc approbat imperator hic. C Quid ergo ſi tabula ſit de cūſſo vel cēdro que ſunt precioſe: et p. g. i. de carbone vel alio vilī colore Videtur p per dictaz rōnē. ſed potes dicere q̄ cū i conſtitutio ne iurū nō attēdantur que raro ſz que frequēter fiunt. vt. l. naz ad fa. ff. de legi. et raro cōtingat q̄ precioſa tabula pingat vilī colore. ſz ecōtra: vilis tabula colore nobili. q̄ ſemp tabula cedat

picture. ff. s. s. sig. l. labeo et ſabi. et eſſet ſec⁹ ſi ſtatua ēt iguea pingere vel paries ēt ligneus quia pictura cederet mē cūz ſi deroget rationi pauli niſi i tabula rātū. ff. s. rei v. l. in fūdū p. p. ter ei⁹ vilitatē. vī ſi pictura fieret i mēbr. āis ſicut tota die hē de p. cello: et ederez q̄ cederet charte vī mēbr. āne. Quid ergo ſi ſcriberet i tabula forte dealbata. ſicut ſit lemouicis. ſp. ſtarē rationi pauli q̄ ſcriptura cederet tabule. q̄ ſec⁹ in pictura. nā vt plurimū pictura eſt difficilior et precioſior quam ſcriptura. an enī ſcripſiſſes vnū foliū papiri q̄ aliq̄s pictor p. i. xerit imagi nē quātūcūq̄ modicaz: et picture vt plurimū ſūt d colorib⁹ p. cioſis. et iura adaptant ad ea que frequēter et. C Quid ergo ſi i pncipio tabule ſit pictura i pmo loco: et ſcriptura poſtea ſequatur. Videtur q̄ tūc pictura cedat tabule q̄ illa pictura ſit appoſita grā omandi lram et ſic cedit tabule vt ſcriptura. ff. s. au. et ar. le. ſi nō ſint. s. perueniam⁹. ſed illud obtinet i legat. s. s. quo ad translationē dominiū p. p. ſpecificatōe. vt p. p. ter id qd p. ſpecificatōe habet. vel propter imiſſionē i alienū nō cōſiderat illud. ff. e. quicqd. s. s. et dixi. s. e. ſi tñ. Cur ergo nō ē ſic i lris ſicut i alijs vbi vilius cedit precioſiori vt. l. q. quid. s. s. cū littere et maxime auree et picture ſunt precioſiores mēbr. āis vt dixi. Preterea ex quo partim facit de ſuo atramēto auro vī colorib⁹ et ſua opera: cur nō efficitur totū ſuū. s. e. s. q̄ ſi partē Ad hoc reſpōdeo et dico q̄ illa materia a. s. cū ex aliena vī q̄ ad. s. cūz in ſuo. loq̄tur vbi q̄ ex mixtione vnione ſeu cōfuſione nouā facit ſpeciem et q̄t ex hoc dñū hēat. ſed a. s. cū i ſuo. citra loq̄tur cūz aliqd imittit in alienū tantuz nec queritur an dominiū queratur vel perdat p. ſpecificatōe. ſz an q̄rat vel perdat p. imiſſionē i alienū. vel de alieno i ſuū inter q̄ eſt magna dñia vt appet per proceſſuz hui⁹ mē. C Quid ergo ſi qd de alieno pergameno facit librū. Videtur p. hunc. s. q̄ liber ſit illi cui⁹ erat pergamenū. At contrariū videtur. nā cū aliud ſit charta ſeu mēbr. āna q̄ liber q̄ ſpecificando in libruz efficit dñs per. s. q̄ ſi partē. vnde videtur obere itelligi hāc māz q̄ ſcribit i charta ſeu mēbr. āna nō facit nouā ſpeciem. ſz q̄ ſi ſit i. ter efficitur noua ſpecies. qa aliud liber aliō charta. ff. de leg. iij. librozū. s. q̄ tamē caſſius et iō videtur q̄ per ſpecificatō nez efficitur domini⁹ iſte qui libruz facit. ſz ſi librū i cepiſſet et nō perfeciſſet ſic q̄ non eēt ſpecies perfecta nō fieret dñs. immo eſſet locus huic. s. vt dixi. s. in. s. cum ex aliena. hoc nō ē verū q̄ i hac mā a. s. cū i ſuo tractat vbi aliqd imittit vel ſit miſſio i alieno. et materia eſt talis nature q̄ trahit ad ſe materiātū: nec ſpecies efficitur ſpecificantis. ſicut vides i edificio quod non efficit edificantis: ſed domini ſoli. s. e. s. ex diuerso. et iō clarū eſt q̄ liber eſt illius cui⁹ erat pergamenū. ſz i p. ceteri mā a. s. cum ex aliena vī q̄ ad. s. cū in ſuo apparet q̄ d. ſpecificatōe vī citur. ſed ab illo. s. qd ſi cedit mē i q̄ ſit q̄ ſi radicali et pncipali materie.

Siquis a non domino. C In gl. q̄ i initio. i. ſi. Ja. et p. de. dicit q̄ quantūcūq̄ faciat fruct⁹ ſuos bo. ſi. poſſeſſor ab initio: nihilomin⁹ tenet per officiū iudicis reſtituere fruct⁹ quos perceperit a tempore quo ſuperuenit malaſides. et allegat. ff. de rei ven. ſi a bo. ſi. q̄ parū facit p. ut glo. et itelligit. ſed no. j. de off. iud. s. illoz. Itē hec gl. p. cedit niſi fieret ma. ſi. per lit. cōte. i. ſingularib⁹. C. de rei ven. l. certū. vt. p. con trouerſie motionē i vniverſalib⁹. C. de pe. be. l. i. C In gl. cūz multe. illa. l. hoc non dicit. ſz Ja. et p. de. et tñ he leges videtur ſupponere q̄ habeat tituluz vt hic alia q̄libet iuſta cā et. et tñ doc. hoc tenent ſm eos. S. pōt iſtari s. h. q̄ nī vī poſſe dicit ali q̄ bo. ſi. poſ. ſine titulo. cū illud qd ad ſe nō pertinet: ſcire debeat ad alios pertinere. C. vī vi. l. ſi. C S. potes dicere q̄ imo vt ſi iuſta cāz hūyit credēdi p. p. ſiniū duorū locorū. vel ſi credebat tñ. et nō erat. et h vult dicere h gl. q̄ eſt notabilis. et eſt ſite. ff. s. rei v. l. ex diuerso. p. q̄ facit. ff. s. pe. be. l. ſz ſi lege. s. ſci. C In gl. ſ. i. d. uſtriales i. ſi. Suppōit q̄ gl. q̄ d. i. d. uſtriales p. ſup. ſi tenet et fact⁹ locupletior: et ita vī q̄ gl. q̄ ē i. s. illoz. j. d. of. iud. ſit itelligēda d. nālib⁹ p. ſumptis. q̄ alias eēt huic p. ſia. et ita no. gl. i. l. ex diuerso q̄ dicit q̄ nullo mō tenet. ſz h vī ſi h. titulū. ſi ſi h. vī q̄ teneat d. cōſumptis i. quātū fact⁹ ē locupletior ff. s. pe. be. l. i. rē ueniūt. s. eos. nā pe. be. daf s. illū q̄ poſſidz ſine titulo. et iō quod in illa ſtatuit et in rei vendi. ut no. s. s. ex

diuerso in magna glo. ppe finē sūm Ia. et pe. docto. sed ille. §. eos. nō clare loquit de sumptis. s. e. ti. sed si lege. §. p̄sultit. cū. §. sequētib. usq; ad. §. itē. loquit satis clare. **In glo. vt segetes in fi.** Quid ergo si alter coluit. Dicunt doct. q; bo. fi. pos. nihilomin' lucraf. ff. d. vsu. q. scit. §. in alieno. hoc est satis clar. ff. e. l. b. d. fi. circa pn. et p hoc dī q; si fruct' rei sint in red ditib' q; sit idē iudicādū. sicut d' industrialib' q; uis ille q; p̄cipit nullū laborē adhibet in cultura rei nec in p̄ceptione sicut nec in nālibus et hoc si puenit ex cultura colonor' sec' si p̄cipiunt sine cultura q; in illis cessat illa ratio. Quid ergo dices de mortuarijs q; debetur capel. ibi uidetur idem q; de industrialib' quia debentur ppter seruitiū. Itē intellige hāc materiā d' bo. fi. pos. qui possidet ciuilit' secus si naturaliter tm. unde si uado ultra mare et possessionē meā retineo aīo ciuilit' licet ali' itret de facto rē illā et fruct' p̄cipiat. nō faciat suos. Nec ob. q; usuf. facit fructus suos qui tantū possidet naturaliter. q; illud nō ex eo q; naturalē possessionē habet: sed quia habet ius utē di fru. sūm Ia. et Pe. Hoc est notabile. et facit p̄ eis. ff. eo. ac. qritur. §. si. de acquir. pos. l. i. §. per euz. et hanc opi. attribuunt Azo. qui tñ de hoc loquit sumēdo hāc materiā in ti. de rei uē. **In glo. nec ad p̄cium in fi. qualiter teneatur bo. fi. et malefi. et qua act. uidebis plenius. j. de offi. iudi. circa pn. et notaf. plene in. l. ex diuerso.** **In glo. distinte. p̄o euidētia huius glo. est sciēdū q; fruct' p̄cipiēdi dicuntur duobus modis. Uno modo nondū p̄cepti qui pendebāt: p̄cipi tñ possunt qm̄ placuerit. et de illis nō loquitur hic q; illi cuz re ueniūt. q; et pars rei sunt. ff. de rei uen. l. fruct'. Alio modo qui nullatenus fuerūt percepti nec adhuc p̄cipi possunt: sed perierunt vel nō fuerūt p̄curati et de illis loquitur hic. et dic p̄cipiēdis id est qui p̄cipi poterunt. **Sed a quo. Cōsueuit dici q; a uero dño rei. docto. Jac. et Pet. dicunt q; a malefi. pos. unde si dñs erat bon' cultor: et possessor malus: solū tenet de his quos p̄cipere potuisset possessor. per. l. domuz. C. de rei uen. sūm eos quibus ob. ff. de rei uen. si nauis. §. si. per quā glo. mouetur ad dicendū cōtra in. l. fruct' eo. titu. Unde pōt dici q; omnes quos possessor p̄cipere potuit debet restituere p. d. l. domū. Itē nedū illos sed quos dñs p̄cipere potuisset. et si plus potuisset p̄cipere q; pos. ut. d. l. si nauis. §. si. et hoc si potuisset p̄cipere honeste. alias dñs nō pōt petere. ut no. i. d. l. si nauis. §. si. nisi eos malefidei possessor p̄cepisset. ut. l. cum hereditas. ff. de peti. her. et. l. si quid possessor. Hoc supposito dicūt doc. q; nulla lege cautuz reperitur q; titulus excuset a p̄cipiēdis. nec. l. illa si fundū hoc dicit q; tantum presupponit. in eo enim q; dicit q; tantum ad fructus perceptos: uidetur denegare q; tenet ad p̄cipiēdos. ut. l. cū p̄tor. de iudi. Ipsi tamen nec hoc approbant nec reprobant. imo quasi tenēdo cū glo. dicunt q; illud qd dicit gl. ē uer' an lit. pte. nā p̄ litē pte. oēs possessores egparantur. ff. d. pe. here. l. sed si lege. §. si aut. Item dicunt q; quatuor casus q; hic ponunt in glo. possunt reduci ad unū quādo quis non habet iustū tñ. unde nullus est iust' sūm eos. **Collige ergo hanc materiā et dic q; omnis possessor reddit naturales extantes: p̄sumptos non: nisi in quātū fact' est locupletior sūm gl. qd intellige in eo qui fuit bonefidei semp. als si fuit malefidei sp. vel si supuenit malefides tenet ut scripsi. §. i. gl. industrialis. et de industrialib' dic q; qlibz bo. fi. po. facit fruct' suos scienti. habeat siue nō. si tñ extāt tenet restituere. si nō extant: nō tenet q; uis supueniret malefides. et si fact' sit locupletior. sed sūm Boc. supueniente malefide tenet restituere et maxie si superueniat per lit. conte. ut dixi in. i. glo. malefidei tenet d' extantibus et p̄sumptis p̄ceptis. de p̄cipiēdis distingue an habeat iustū titulū. vel nō iustū uel nullum. ut. §. prime qua autem actione fructus petantur dic. j. de offi. iu. §. illorum.******

Si uero. **In gl. alio in fi. dic ut. j. glo. pxi. in fi.** **In glo. vt si in horreo. ibi cū allegat. l. si usufructuarius. et hec fuit una de opinionibus que ibi notantur que tamen ibi nō approbatur per doc. Ia. et Pe. sūm opi. Jo. et Azo. que ibi notātur. uidelicet q; bo. fi. pos. sunt p̄ quecunq; leuentur. fructuarius nō nisi ipse leuet uel alius ei' nomine si tñ ipse leauerit uel alius ei' noie sui sunt. q; uis nō sint recōditi. et ita reprobatur glo. que uidetur requirere q; sint cō**

sumpti. ff. de fur. si apes. §. j. **Quid ergo d' rectorib' et p̄latif ecclesiarū. Uidetur q; faciant fructus suos ex quo leuauerūt eos ad instar fructuarij. Sed de hoc iure nō est uerū cū nō trāsmittant ad h̄des. ut extra. de testamen. c. ad hec de offi. ordi. c. si nali. lib. sexto. si tamē eēt alia cōsuetudo. uideretur idē q; i vsu fructuario. Sed qd de redditibus seu p̄sionib' q; debetur ratione fructuū: et fructus iaz percepti sunt uerū tamē dies nō uenit. Uidetur qd attēdatur dies p̄sionis d' functi: non tps collectionis fructuū. ff. d' iure fil. lege finali. Uidetur cōtra. ff. d' vsu fruc. lege defuncta. Itē uidetur q; diuidantur. ff. soluto matrimonio. lege diuortio. Itē uidetur q; totū sit acq̄sitū ex quo annus inceperit. ff. de varijs: et ex. cogni. lege p̄ma. §. diuus seu rus. de leg. lege legat' autē. de officio asse. lege diē functo. C. de prox. sac. scri. lege siqs in sacris. et uide ibi multas p̄cor. **Bi cas quod aut q; facit fruct' suos iure suo: non ppter officium uel seruitium uel supportationē oneris: et tūc aut res transferret ex uolūtate illius ad quē pertinebat: et tūc attendit dies p̄sionis. ut lege finali. d' iure fil. aut sine: puta per morte: et tūc tēpore collectionis fructuū. ut dicta lege defuncta. et nō p̄sionis. Et est ratio. quia in p̄mo casu est qd ipse trāsserēt. i secundo nō. ubi autē debetur ppter officium uel seruitium dic plene. ff. loca. si uno. §. itez cuz qdez. et si propter onus qd supportatur. diuiditur. ut dicta lege diuortio. **In glo. q nummis. ibi cum dicit. ut hic dicitur. Nec dñs nō uidet bona sequēdo opinionē Joā. et Azo. ut dixi. supra p̄rio. §. In eadē glosa. ibi cū dicit. secū dū Azo. Uult dicere iter colonū partiarū et fructuariū est differētia. q; fructuarius facit suos fruct' p̄cipiēdo colonus partiar' non per. §. messem. sed hoc nō uidet p̄cedere. q; sūm hoc nulla est conuenientia iter colonū et fructuariū quo ad acquisitionēz dominij fructuū. qd tamē iste. §. uult eadē fere rē. **Preterea. §. messez nō pōt log i partiarū. q; ibi dī agi ex conducto qua actione nō agit partiarus. ff. depo. l. j. §. siqs sūū. qre dic q; iō dicit fere. q; fructuari' nō trāsmittit ad h̄dē ut sequitur glo. **Sed nūqd fruct' sūnt coloni aquocūq; d' cerpan tur. Uidetur q; sic ut. d. l. si apes. in fi. ibi cū dicit d' cerpt' ē impersonaliter et sic uidetur ut ibi gl. sentire h̄c nō. uide uer' p̄mo ex cōtinentia istorū. §. qz. §. pxi. §. loqf de bo. fi. pos. i hoc. §. de fructuario denotādo differētiā iter eos quo ad hoc ibi q; si ipse rē. et post egparat colon' fructuario quo ad h̄. **Preterea si efficerent coloni aquocūq; d' cerperētur p̄stat q; fur decerpēdo acq̄reret eos colonū. et sic daret ei cōditio fur. ff. d' vsu fru. l. si fur. alias ē. §. iul. sub. l. arborib'. qd tñ text' denegāt. ut dicto. §. messez. **Bic ergo eē idē quo ad hoc in eo q; nummis colit et in partiarū. saltē quo ad portionē suā. ff. de vsu. l. q sic in p̄nci. Quare ergo. §. ille. de. l. si apes. loquitur de eo q; nummis colit. **Bicas iō: q; illi datur act. furti p̄ solis fructibus partiar' autē nō posset agere nisi pro parte iua. s; nullus eoz cōdicere potest. nec hoc dicit iste rex. vñ ibi exponit furti acturuz nō cōdic. fur. q; ut p̄muz rē. hoc aut nō credo p̄cedere in colonū q; cōduxit ad nō modicū tēpus q; ille sit uilis dñs p̄prietatis multo forti' fruct'. ff. si ager uecti. l. j. et plene sūnt ei' ex quo separati sūt. et sic p̄nt intelligi. ff. d' vsu. l. q scit. §. sic. q; als mltū ob.****************

Sed si gregis. **In gl. aliūde in fi. vel dic q; tenet ex an natis nō aliūde. ff. d' iu. do. l. plerūq; §. si serui. Et no. ex his. §. q; rectores seu p̄lati ecclesiarū nō p̄nt affranchare suos seu ascripticios ecclesiarū cū nō sint i fructu. et sic nō sui nec alienabiles. ar. §. ff. so. ma. l. dotale. C. de iure do. et sic dotis. dic q; p̄nt si sunt soluendo ut aliū daf possint. C. d' s. pig. da. ma. l. j. et d' ser. si or. c. d' familia dic ut ibi. ut si bñ meruit et tñ cū d' cre. C. d' s. rei pu. l. j. et ibi d' h̄.**

Thesaurus quos quis in lo

co. **In gl. ē autē in fi. qd ergo si quis pecuniā extraxit d' fundo tuo ubi fuerat abscondita tu petis medietatem dicens esse thesaurū. ille negat et ponit se deposuisse uel ibi abscondisse cuz p̄testatione q; nō astringit se ad p̄bandū. cui incūbet onus p̄bandi. ut q; agenti eo q; reus h̄z possessionēz pecunie. j. d' interdic. §. cōmodo. **Pōt dici q; agētī incūbat p̄bare q; memoria nō extet. Et p̄babit p̄ modū q; tradit in. l. si arbi. ff. d' p̄ba. Sed reo incūbit onus probandi factum quod ponit uidet q; deposuerit uel abscondit et q; de hoc extet memoria. ut. l.****

ab eo parte. ff. de pba. **In glo.** iure directo ibi cum dicitur licet pla. aliud dixerit in his quatenus tangit feudatarius facit p. pla. q. feudatari^o censet usufructuari^o feu. q. mo. feu. amit. §. i. p. mis. de iuesti. de re. alie. fac. §. si. s. ad usufructuari^o non pertinet sicut nec ad vix. vt. ff. so. ma. l. diuortio. §. si. s. d. u. et no. in. l. i. C. de thesauris. ergo nec ad feudatari^o. idē v. s. emphi. cū nō dicat uere dñs. C. de māci. et colo. l. ij. p. gl. fac. ff. ar. fur. l. cedere. §. si. q. satif. co. l. sciendū. Itē q. feudatari^o ē utilis dñs et ei cōpetit utilis rei v. in feu. d. in. d. re. alie. fac. rei. Itē q. emphiteoria dñs vocat. ff. d. s. pa. l. possessores i. si. et p. hoc q. cū incommoditas ex forma pueniēs ad emphi. pertinet vt. l. i. C. de iure emphi. p. psequēs et cōmodū. ff. de re iu. l. fin. nām. Doc. Ja. et Pe. dicūt q. si res mobilis repiat pertinet ad emphi. vel feudatari^o. si immobilis vt argētifodina ad directū dñs nihil tñ allegat nec p. nec s. **Si vis tenere opi gl.** potes rñdere ad s. rīa q. censet fructuari^o. v. q. q. facit fruct^o suos vltra. tñ h. q. utilis dñs vt. s. d. i. **Itē nec ob. l. ij. C. de māci. et colo.** vt ibi notat. S. qd si aliqs p̄scripsit fundū tuuz lōgissimo tpe. sic q. nō ē fact^o dñs iuxta illa q. notant. C. de bo. ma. auten. nisi s. p̄scriptione. xxx. annoz. l. si. q. s. emptionis. et i. illo sūdo iuent^o sit thesaurus. vt p̄tinere ad te v. dñm p. hec iura. In hoc dīcas q. si possessor rei. q. p̄scripsit tenet thesaur^o q. repellit dñm sicut si rē p̄ncipaliter peteret. Si autē dñs agat p̄tra tertiu^o forte inuentorē vel aliū ille nō pōt eū repellere sicut nec repelleret si peteret fundū. vt. d. l. si. q. s. emptionis. p. in. tex. et in. gl. et in. his q. ibi scripsi. sed vbi q. s. p̄scripsisset lōgo tempore titulo et bona fide: tunc p̄tineret ad p̄scribentem cui p̄scribenti datur actio etiā s. dñm vt ibi notat. sed si aliq. p̄scripsit verus dñs agat et obtineat s. bo. si. pos. bone si. possessor: restituet thesaur^o inuentū. q. nō est in fructu. vt. §. si. fundū et ita restituet sic partū. s. §. i. pecudū. S. qd si plures dñi ex ineq̄lib^o p̄tib^o. v. applicari p. eq̄lib^o p̄tib^o. ff. de ope. li. l. sed iura s. C. de cōi. ser. ma. l. i. §. si. j. de iniur. §. si. suo. cōi. ibi videbis pleni^o in simili. **In e. gl. i. si. dic. de mercenario** v. si ad hoc locat^o nō fuerat si autē ad hoc dñs locasset eū videret totū eē dñi. ff. d. p. cu. l. q. p̄p̄o. §. p. cu. ut i. ceteris cū ibi notabis. **In glo. ff. d. iu. fil. l. si. he. sotes** sūt ualde s. rīe. q. s. p̄m. i. s. d. obtinet. s. m. scōz illō: nō illō. Et v. v. q. illō obtineat et iure nouissimo i. feu. q. sunt rega. i. si. et est mirabile q. hec. l. q. est magis noua nō obtineat. nōnulli dixerūt q. ille. s. deniq. s. exponi idē sicut i. ver. p̄ime sequēti nō idē sicut in p̄cedenti. istō non est absq. violentia littere. et maxime cum sequatur aduersariua: at si q. s. v. de pbabilis videt q. hec corrigat illam: et illa que sunt regalia si faciant ius istam. Sed cū hodie religiosa pertineāt ad ecclesiaz q. i. nullo subest i. p̄operatori. vt. c. s. specula. ex. de ma. et obe. i. autē. quō oz. circa p̄n. v. n. applicari ecclesie. et maxie si in bonis eccle. repirent. vide. s. e. §. religiosuz. **In glo. als totuz dño reddidit et si volēte dño q̄sūt vt p. d. l. vnica.** Et ē rō forte ne hoīes p̄pter hoc derelinq̄t culturas naturales. vel forte iuitarent ad malas artes p̄pter hoc adiscēdas: i. metallis q̄rē dñs est aliō. C. de metallis. l. quosdā. qd autē dixi si volente dño et c. intelligo noīe p̄p̄o q̄rentis. alias si tanq̄ mercenari^o domini et eius nomine faceret ipse dñs facere videt. cui licitū est vt sequitur. **In glo. sed per quā in si. sic alias.** C. de iu. emphi. l. ij. melius est autē agi rei ven. et maxime si tertius non inuentor thesaurū teneat absq. dolo et culpa iuentoris. tunc enī est necessaria vindicatio. **In glo. et publice in si. ex hoc no. q. illa que vsui publico destinata sunt non sunt in bonis alicuius vel videntur sicut nō ciuitatis vel vniuersitatis pro quo q. quia nō sunt in cōmertio hominū. ff. de s. ben. emp. sed celsus. de le. j. apud iul. §. si. Sed cōtra p. s. eo. §. vniuersitatis. Sic ut ibi q. quod dicit hic applicari sisco si in publico sit inuentuz est verum si in tali publico sit inuentū qd non sit vniuersitatis. als videtur q. vniuersitati. vnde intellige hoc s. m. distinctionē quā ibi scripsi. et iunge quod ibi scripsi. s. eo. §. item lapilli.**

Per traditionem. **In gl. cā p̄cedēte** vt putatiua. Doc. v. v. vbi tradens et accipiēs in causa cōueniunt et tamen si tradēs credat causā subesse: accipiēs sciat eā nō subesse cōmittit furtuz si res mobilis tradatur. ff. de fur. si. iussu. §. j. **Si disconueniāt.** tunc si p̄cessit vera causa i. putat illa. vt. l. cū corpus. ff. e.

sed si plures eā p̄cederent: tūc obtinet. l. j. ff. de solu. si nulla vera p̄cedebat distiguit an vellet ex illa sola trāfferre. ita q. ex nulla alia. an nihilomin^o ex alia. ff. si cer. pe. l. si ego. vide ibi. **In gl. l. q̄tū i. si. itē differūt q̄tū ad dñuz:** q. puīcīales sūt tñ viles dñi p. eo q. soluit tributa: et p. hoc possūt viciari. q̄tū oēs libelli q. formant in rei ven. p. re immobili. nā vix est aliquis quin soluat celsuz vel pensionē p. re immobili vel quin teneat in feu. et sic nō habēt directū dñuz sed vtile idē cū agunt rei ven. debēt cadere q̄tū septē trent. ites. ff. si agri mes. fal. mo. dix. l. j. s. docto. Ja. et Pe. **In s. rīuz** possēt dici: q. in dubio agendo rei ven. videt tales actionē in iudicio deduxisse q̄tis sibi cōpetit. ff. de le. j. si dom^o §. si. ar. ff. de iure iur. l. s. si possessoi. §. itē si iurauero s. iudi. l. si quis itentōe. p̄mū nō ē v. q. soluetes tributa nō sūt dñi: q. tributa nō erāt nisi quedā ipositiō sicut collecta p. subsidio populi romani. vnde nullo iure repetit q. ex hoc dominia amittant: imo lex supponit puīcīales dños sicut italicos. vt. d. l. vnica de vsuca. trā. et ita d. intelligi qd no. ff. de ope. no. nū. l. et i. puīcīali. s. vtilēs dñi sunt solū illi q. reci piunt in emphi. vel in feudū vel cōducūt ad nō modicū tps. et sic itelligē qd no. ff. si ager vec. i. rubrica. et i. illis adhuc possz dici q. p̄cedit libellus p. p̄dicta possunt. n. se dicere dominos. vt. l. possessores. C. de fun. pa. **In regno autē francie** nō sūt p̄dia tributaria. vt. l. si. ff. d. cēsi. ibi lugduni et galli. et ita cessat ret opi. doc. i. regno. Itē iunge. j. §. iterdū. et j. §. acti. §. oīuz.

Vendite uero res. **In glo. q. loco in si.** itelligē q. nō ē pign^o q. adhuc res sua est vt ante traditōez: et sic nō h. pign^o i. ea. ff. de re. iu. l. neq. pign^o. verūtū empro: non pōt agere nisi offerat. vt ibi p. z. e. t. qui p̄dēte. **In gl. quid si ddit i. s.** Itē qd q. pactū. l. cōmissorie fingit sctū nō fuisse factū. ff. de le. com. l. j. Itē q. dādo diez h. s. d. de p̄cio et sic trāstatuz est dñuz vt hic: idē nō daf v̄dicatio. et hoc est exp̄ssuz. C. de pac. iter emp. et ven. l. qui ea. l. C. de pac. iter emp. l. j. In. e. gl. in si. illa pag aut nihil facit s. imo ibi notat idē q. p̄hic. et ff. de s. ben. emp. l. qd v̄didi. doc. tñ p̄suerūt tenere s. rīuz v. q. i. dubio nō v. deat h̄re fidez de p̄cio tradēdo rez venditā. Et dicūt q. s. hoc t. in sūma. C. de sūma tri. circa p̄i. vbi p̄yloquit s. hoc vnde satis credo q. tradēdo nō h. fidez de p̄cio: sed pot^o v. def uelle i. plere sctuz: sed p̄mittendo duci vel tacēdo. cū dicit credo q. videt habere fidez. et sic itelligo. C. de acq. pos. l. mīn^o. de rei uen. i. ciuile. nisi appeat de s. rīo: q. dolo esset in ductus. ut. ff. de pig. ac. l. si quādo de excep. rei ven. l. j. §. si. et facit p. hac opi. ff. depōsi. l. die sp̄saliōz. §. j. Itē videt habere fidē si recipiat fideiussores uel pignus. ff. de s. ben. emp. l. ut res. **Sed an salrē p̄feret uenditor alijs creditorib^o i. re uendita.** Satis videt expeditū q. nō in. d. §. s. si dedi. et tñ Spe. t. s. rīum in ti. de obli. et solu. s. s. quid si p̄o. et hoc nisi uxori. et s. quid si uendidi. p. quo. ff. de le. ij. i. p̄operator. §. si. de p̄uul. cre. l. ucter. §. i. bonis. p. prima. ff. de i. rez verso. §. qdā fundū. S. quid i. p̄mutatōe. Videt idē cum sit vicina emptioni. ut. ff. de re. p̄mu. l. si. Glo. uidet sentire contra. C. de re. p̄mu. l. ij. pro qua. e. t. l. cū p̄cib^o. sunt enī aliqua singularia in emptione et uenditione p̄pter frequentia p̄tractus. ff. p. sol. l. iij. C. de vsuca. pro empro. l. uenditioni cū notatis. **In glo. nisi in si. idem qd i. p̄cur. sicut uidet in p̄conomio uel p̄elato ecclesie uel tutore seu curatore rem pupilli uel minoris uēdente. ut notat in. d. l. si domin^o uenderet pro p̄o. C. de fa. san. ec. auē. hoc ius. pro secūdo. ff. de re. eo. l. magis puto. §. ne autez meli^o de cura. furio. l. si. **S. quid de p̄cur. p̄nati uēdente.** Videt idē ac si domin^o uenderet et traderet. ff. de insti. l. quicūq. §. si. et de tribu. p̄cur. uer. nō autē. Et quāuis illa loquat generaliter in i. s. tūto: idēz tamē i. speciali habere mādatur uēdendū: q. pōt facere cōditōez domini deteriorē. Et caueat sibi et c. ff. de mino. l. cū mādato. et hoc vult dicere uersus nihil qui sequit qui equiparat habētes speciale mādatur uel generale cum libera.**

Interdum. **In glo. s. a traditōe in si.** hec non vident bone concordārie ad hūc. §. imo uidetur potius ad contrarium: q. in quolibet est aliquid qd pro traditione habetur: et aliquis actus corporeus uel uisus uel actus corporis alieni uel proprii: et sic non videtur q.

sufficiat nuda voluntas. cuius dñum hic dicitur. Ad hoc dicitur q̄ illa iura que hic allegant loquunt̄ pro maiori pte in acquisitione possessionis. sed tñ glo. colligit q̄ sicut ibi acquir̄ possessio ita et dñum vt satis patet in. l. quedā mulier. ff. de rei v̄. vnde ad h̄itatē nihil allegant nec est h̄a traditio. sed est qd̄ p traditio habetur: et actus corporalis vel acquirētis vel illius qui ei acq̄rit. nec ibi acquir̄ dñum nudo p̄sensu. imo opus ē factu. nec sunt h̄e fallētie quo ad hoc nisi in casu. l. q̄squis. et. l. q̄dam. ibi enim nullus est actus corporalis: et trāffertur dñum sine actu corporali. Et idē credo vbiq̄ celebrat̄ dicitur ex quo dñum trāffertur: sibi tñ retinēdo tale ius quod nō est cōparabile cuz pleno dñio. vt si det̄ in emphite. vt retineat pignus. vt no. ff. de re. eo. l. i. §. si. Potes tñ addere alios casus in q̄ bustāffertur sine actu corporali. vt in vltia voluntate: ecclia: ciuitate: p̄do: adiectionis in diez. manus iniectio: legis cōmis. et in do. cā mor. vt no. C. de pac. l. traditionis. C. Itē i societate oīum bonoz. ff. pro soci. l. ij. ex eo enī q̄ dicitur societas oīum bonoz fingitur traditio cū alter pro solido possidere nō possit et idē videtur q̄ donat oīa bona vel quedā ar. dicit. l. i. C. Itē in bñficiis ecclesiasticis acquir̄ ius per solā concessione. dicit plene de hoc extra de p̄ben. c. si tibi li. vj. p archi. Itē in alijs casib⁹ nō est opus traditōe. C. de iur. do. l. in reb⁹. de dona. q̄ sub mō. l. i. de pac. inter ep̄. et ven. l. cū te. C. S. qd̄ in feudali. Videt̄ q̄ ibi sit necessaria inuestitura. nec in eo obtrineat iste. §. vt in feu. q. mo. feu. p̄sti. po. c. i. s. ibi nō negat qui sit feu. et qd̄ dñum vtile trāffertur s. dicit q̄ nō transit ad h̄des quasi verū feudū cū verū feu. nō possit eē sine inuestitura ēt per traditionē. ut in feu. de cogni. fue. §. si. nisi fieret in presentia partū si sint vel testū extraneoz si nō sint. nā in illo casu sufficeret traditio. ut i feu. d. p̄fir. feu. c. i. hoc aut̄ itelligo q̄ feudū de nouo p̄stituitur. nā p̄stituti dñiuz pōt transferri sine inuestitura: et sine dñi voluntate. vt extra d̄ fide instru. c. iter dilectos. ibi enim erat res feudalis s̄m doc. et tñ supponit q̄ erat trāslatū dñum et ante p̄firmationē dñi. s. in inuestitura abusuua que sit p̄ traditionē annulli vel haste. vt in feu. qd̄ sit inuesti. in p̄n. habeatur pro traditione vt p̄ eā dñiuz transferatur. Non v̄ cum hoc nō repiatur immo s̄ extra de dona. p. tuas. de p̄sue. c. ij. et p archi. d. p̄ben. cū in illis. §. i. C. Et de hoc dy. extra de re. iur. c. i. et vide hos. §. quasi ad l̄az. ff. e. qua rōne. et. §. interdū. et iunge. j. pxi. §. C. It̄ glo. si res ibi cū allegat. ff. pro ep̄. l. iij. imo dicit ibi q̄ intelligit̄ p̄ns si sit apud euz. et eā habeat aliogn opus est app̄hensioe. vt ibi is ar. §. nō obtrinet i trāfac. C. d. trāfac. si sup. s. ibi si erat aīus trāffert̄ volētis.

Item si quis. C. In gl. et possessionez. ibi et hoc ppter p̄ntiuz visionē. s. v̄sio nihil operatur. q̄ licet q̄ sit corā horeo: nō videt merces q̄ ibi sūt. v̄i v̄sio nihil facit. s. traditio clauū in p̄ntia horei: q̄ clauē reputant̄ pars rei. imo ipsaz rē rep̄tant ad instar iudiciorū: C. de doñ. l. i. s. p̄ traditionē festuce vel cyrothecarū dñum nō q̄ritur nec ius hoc dicit nec rō patitur s̄m doc. iac. et Pe. idē dy. ff. de acq. pos. l. i. §. si iusseris. vide. s. pxi. §. C. S. an p assignationē dñum transfer̄. Videt̄ q̄ sic. ff. de rei v̄. l. itē si p̄beratū. de euc. lucius. de le. i. si fundū p̄ fideicō. Contra d̄ le. ij. l. cū pater. §. pater plurib⁹. ff. d̄ solu. l. titia. fa. hf. ex pre. §. si. Potes tñ dici q̄ p assignationē transferat̄ si res sit in p̄sentia et p̄cedat cā habilis et voluntas transferēdi: vel si res sit abis ea apprehēsa. alias nō vt i iurib⁹ hincide alt̄. C. Quid ergo si quis abis redditus portāres dñum eos mibi assignet an h̄am dñis fundoz sup quibus assignati sunt. Ad videtur nisi eēt in cōspectu vel coloni vel emphi. apprehēdant noie meo ipsos fundos ēt si se obligassent mibi. q̄ obligatio nō ē modus querēde possessionis: vel transferēde obligationis. vt notat Inno. extra de elec. q̄relam. C. In eadē glo. in fi. si glo. intelligit̄ q̄ equustradat̄ p capistrū vel p frenum videt̄ questio. nā alias nō pōt bene nec apte tradi. Preterea equus dicitur et sic nō mirum si dominiū transferatur p visum. S. forte glo. intelligit̄ q̄rere quid si frenum vel capistrum tradatur nō sup equo nec equo forte in presentia existente. et in hoc casu nō v̄ equustraditus. ar. ff. de pos. l. q̄ depositis.

Hoc amplius. C. In gl. ar. cōtra. in fi. magis ob. e. ti. §. incertis s. ibi certifi

carinō possunt. hic aut̄ certificant̄ ex postfacto. v̄ ibi nō valet vt actio oriat̄ sicut nec hic: s. bñ valeret vt dñiuz trāffertur si h̄s vellet dare sicut hic p̄tores et cōsules volebant.

Qua ratione. C. In glo. si abiecit. in fi. dicit clarus vt i q̄libz illaz v̄i oportet q̄ abieciat rē mobilē: vel q̄ exeat de re immobili aīo p̄dendi possessionē et dñum sed vbi vult in aliquē trāfferre. tunc nihil p̄dit q̄uis exierit vel tradidit animo derelinquēdi nisi alius capiat. ff. de acq. pos. l. qd̄ meo. §. si furioso. cū notatis. ff. de do. iter virū et vxor. l. vir vxori. vel dicit q̄ ibi nō habuit aīum perdendi. C. In glo. ff. de fur. ibi cū allegat. §. si q̄s metu. hec distinctio intelligit̄ vbi nō erat instās piculū alias semp̄ p̄sumit p̄ quo instanti piculo sic p̄suevit distinguī eo q̄ sibi man⁹ intulit. ff. de bo. eo. qui sibi mor. l. i. s̄m Ja. et Pe. C. In glo. si intellige de casu rei v̄trobiz cum occupatio sit domino ignorante. C. Sed qd̄ in casu huius. §. si q̄s reperit rē. et nō appareat alius quis qui eā pro sua aduocet vel req̄rat. Facit qd̄ lex p̄sultit. p̄ponat libellū p̄tinentē q̄ talē inuenit rē. et redditurus et. ff. d̄ fur. l. falsus. §. qui alienū. si nullus req̄rat poterit retinē si sit paup̄. si sit diues dabit pro deo vt in sum ma. Ho. de peniten. §. q̄ pena ver. quid si q̄s inuenit. xiiij. q. v. si qd̄ inuenisti. hodie aut̄ n̄ri iusticiarij regis francie sibi vsurparūt q̄ sic inuēta faciūt sibi reddi et trahūt ad emēdas non reddentes quod ē contra ius et malefaciunt.

De rebus corporalibus et incorporalibus. Rubi.

Hic est quedā glo. que habet diuersimode et vt plurimum est corrupta. effectus tñ est q̄ quedā habet rubricā de rebus corporalib⁹ tantū et vult dicere glo. q̄ Rubrica sic bñ sedet. q̄ in hoc ti. et sequētibz tractat̄ de incorporalib⁹ vsq̄ ad tit. de vsuca. si sic habeas: hec rubrica ē ḡialis ad tres titulos sequētes. si habeas rubricā de rebus corporalib⁹ et incorporalibus est ḡialis ad oēs sequētes vsq̄ ad finē. q̄ nedū in his reb⁹ p̄titul⁹ tractat̄ de incorporalib⁹. imo i vltimis alijs et i materijs h̄f̄ditatū: obligationū et actionū de q̄bus tractat̄ in inferioribus.

Adam preterea. C. In

q̄ de hac diuisione. i. si. dicit plenius vt i q̄libet notatur. C. In glo. q̄ in iure i. si. s. q̄re corporalia dicuntur iura seu in iure p̄sistere. Scire debes q̄

legislatores noiauerunt et posuerunt eē in iure et eē iura illa q̄ videri nō p̄sūt nec tāgi corporaliter. s. p̄sistūt et habētur p̄ animi noticia et ex aīo. vt vides in materia possessionū. nā possessio dicitur iuris seu i iure p̄sistere q̄ in solo aīo p̄sistit. ff. de acq. pos. l. i. §. furiosus. e. ti. q̄ saltus. v̄i cū hic incorporalia videri non possunt nec tāgi: s. in sola cognitione animi sunt: et p̄ solaz cognitionē p̄sistūt iura vocātur: et merito q̄ p̄ ius substāntiā creantur: et noiantur: et p̄ hoc pōt dici q̄ talia iura q̄si possident̄ ciuilit̄ tantū nec possunt q̄si possideri naturaliter tñ ēt quādo d̄facto vtunt̄ nā cū p̄sistunt in iure: et q̄s corporaliter non possit insistere iuri cū ius sit incorporeale: nō pōt dici q̄s possidere iura naturaliter. i. corporaliter: qd̄ idē est. vt. ff. d̄ acq. pos. l. i. circa p̄n. et hoc est qd̄ intēdunt. ff. de acq. re. do. l. acq̄ritur. §. si. de vsuca. l. segtur. §. si viā. de p̄ca. l. certe. §. is qui. qd̄ vi aut clā. l. i. §. qd̄ ait. s. q̄si possident̄ ciuilit̄. vt. ff. ex qui. ca. ma. l. ait p̄tor. §. itē ei. si vsuf. pe. q̄ vsuf. §. si. et. l. vti frui. et ppter h̄ac q̄si ciuilit̄ danf̄ iter dicta. ff. de sui. l. quotiēs. d̄ vi et vi ar. l. iij. C. v̄i vi. l. i. vti pos. l. i. circa p̄n. Nec ob. ff. d̄ acq. pos. l. naturaliter. ut videbis. j. p̄ q̄s p̄sonas. §. de his in fi. q̄ d̄ re ipsa in qua ē vsuf. intelligit̄ nō de iure vsuf. ē ergo aliud ipsuz ius corporale: aliud vsuf ut patet p̄ p̄dicta. Quid ergo si quis agere itendat p̄ possessione iuris corporalis: et nō dicat i libello q̄ sit in q̄si possessione iuris. s. in q̄si possessioe vtēdi fruēdi vel p̄cipiēdi nō v̄ libellus p̄cedere p̄ p̄missa cū sit aliud ius: et aliud usus iuris. et tñ inno. v̄ tenere s̄m. c. q̄relā. extra de ele. qd̄ satis pōt eē vex. q̄ s̄ba referrī debēt ad vex intellectuz v̄delz q̄si possessore iuris. ff. de iure iur. s. si possessori. §. itē si iuratero. et facit. ff. d̄ vsu et habi. l. p̄ seruū. §. i. C. In glo. de q̄bus. j. titu. proxi. in fi. et tamē anima patit̄ ab igne qui corporalis est: et est in loco nec rāmen locuz occupat: nec loco circū scribitur s̄m theologos et.

De seruitutibus rusticorum prediorum. Rubrica.
De hac materia paruz hic. quia de ea agetur inter sol nia
infra de actioni. §. eque.

Usticorum. **Ordinem.** ff. re-
 trogradat pmo tra-
 ctado de rusticis q̄ urbanis z et diuisiones re-
 citat. §. proxi. in glo. i. sicut in fi. ff. d. ma-
 tes. l. meua. Sz querit de fundis emphi. z de

his q̄ tenent in feudū: z certa debet deueria: an p̄siones seu
 deueria sint sicut in re. Et nō v̄ p̄ legē vt pomuz. ff. e. Prete-
 rea si sicut in re debent in re p̄sone z tñ nō reperunt nisi
 tres q̄ debeant are p̄sone que hic notantur. z. ff. e. si binas.

Ad hoc dicere p̄sueuerūt doc. q̄ p̄statio canonis non sit
 sicut nec possit agi p̄ses. vt dicā infra loca. §. adeo. Sz ob.
 ff. d. publi. l. i. perator. sz ibi loquitur de tributarijs. ut ibi notat
 imo. **Nonnulli tenēt q̄ res nō est obligata pro canone: nec**
 possessor possit p̄ueniri nisi ille cū quo ē sicut. vt no. in Spe.
 de loca. §. nūc aliq̄. q̄. q̄ritur. tu aut dicas q̄ in iure pauce vel
 nulle repiunt sicut nisi tales de q̄bus hic d̄r sz per p̄suetu-
 dinē multe potuerūt itro duci. vñ in hoc aduerte quomō con-
 suetudo loquat. q̄ si sit cōsuetudo in aliq̄ terra q̄ dñs castri
 habeat aliquā domū in territorio castelline: z rōe castri talis
 est realis. si sup p̄sonas. est p̄sonalis. si a p̄sonis castro est m̄-
 xta: q̄ a p̄sona rei vñ solū attēde ius q̄ p̄suetudo dat z iudi-
 ca seruitutē ex mō. Sed an p̄ his iurib⁹ z maxie p̄sonalib⁹ seu
 p̄o p̄stationibus cōpetant p̄fessoria z negatoria. videbis ple-
 nius. j. de actio. in. §. eq̄. in glo. q̄ est d̄ria. in fi. inter iter z ac-
 tū apparet d̄ria: q̄ qui h̄z iter non pōt ire cū iumento nisi sit d̄
 sup. qui h̄z actū pōt ducere corā se. z credo q̄ vehiculū trabe-
 re: sed nō lapides vel trabes ad terrā sine vehiculo. z hoc vo-
 lunt dicere glo. hic z in. l. q̄ sella. **In glo. hoc. l. in fi. ff. quē**
ad. serui. amit. si sic. cu3 ibi notatis. **In glo. hec. l. pecora i**
fi. dicas q̄ vbi fructus predioz sunt in pecorib⁹: z vterq̄z h̄z
prediū. tūc est realis. nisi fuerit p̄cessa persone quo casu ē p̄so-
nalis vt extinguat cū persona sed p̄sona viuente est p̄dialis z
realis imo. id p̄tra cui⁹ opi. nō approbat dic plene. l. mella.

Ideo autem. **In glo. nec q̄q̄z in fi. sic itelli-**
 gitur. ff. de sui. vr. p̄di. si seruitus
 §. futuro. z p̄ hec iura v̄ q̄ donari possit ecclesie nō du3 edi-
 ficate vel mōasterio nō fundato. **Extra extra d̄ sen. z re iudi.**
c. abbate sane li. vj. dic vt ibi. z extra de ec. cdifi. c. ad ecclesiā.

De usufructu. Rubrica.
Hic est ordo postposit⁹. q̄ in. ff. z. C. p̄mittit de sicutitib⁹
p̄sonalib⁹. §. de realib⁹. sed pp̄ diuisionem quā facit. §. de re.
cor. z icor. §. si. hoc sc̄m ē: vt vno p̄textu diuisionis mā se q̄ref.

Usufructus est ius. **In**
 glo. i.

sicutus. ibi cū dicit. vtile d̄riuz h̄z. tales enī ma-
 ius ius h̄nt q̄ fructuarij: z h̄nt iurare alia z p̄-
 petua que ad h̄des trāsmittunt. ff. ar. fur. ce-
 sa. l. cedet. §. si. in fue. q. ca. feu. amit. §. si. ff. d̄ vsu. q̄ sit. §. por-
 ro. **In eadē glo. in fi. z iō magis aliter p̄sueuit dici eē dupli-**
cem vsūfru. scilz cālez z formalē. Causalē h̄z qui h̄z funduz in
pp̄rietate vel quasi. Formalē q̄ h̄z separatū vsūfru. a pp̄rieta-
te per. ll. p̄dicas ut. ff. so. ma. l. vsufr. **In glo. ibi p̄stita. ibi**
cū allegat. §. plane. in hoc fuerunt opi. Al. dixit q̄ cautio est
adeo de substātia q̄ nō facit fructus suos quousq̄z eā p̄stite-
rit. Al. dicit q̄ imo si bona fide credēs se nō teneri ignoran-
tia facit uel iure p̄cipit ut notat in dicta. l. vxoi. gl. seq̄tur q̄
q̄zopi. Al. q̄q̄z opi. Al. vt. d. l. vxoi. h̄ aut magis fixe z deli-
berate z q̄ nō sit de substātia: z q̄ faciat fructus suos nec di-
stinguit ignorātia a sciētia. z i hoc v̄ diuersificare ab Al. z
h̄c credo ver. q̄ si eēt de ea. substātia: nunq̄ eēt vsuf. sine
ea: cū substātia separari nō possunt: z tñ constat d̄ p̄trario.
ut hic no. z hoc est expressuz. ut. ff. de vsuf. ea. re. que vsu. con-
su. l. hic senatus. §. si pecunie. al. l. ibi cū dicit finito vsuf. ergo
an erat. itē ibi cū dicit cōstante vsuf. z sic erat. z tñ ibi non erat
p̄stata cautio ut. ff. ad exbi. l. iulii. §. si tibi. de p̄es. ver. l. par-
tis. Preterea p̄stat q̄ h̄s pōt remittere cautionē. ut. C. eo. l.
i. ut ibi plene notat. z sic nō est de substātia sicut p̄sueuit dici
de cōtestatione. vt. C. de lit. p̄tes. auē. offerat. extra d̄ iura. ca.

c. i. li. vj. bñ tamē credo q̄ si pp̄ietarius possideat rē: z excipi
 at de cautione: q̄ fructus suos faciat q̄ diu cautio nō p̄sta-
 bitur ut. l. vxoi. §. allega. si tamē rē tradidit. uel alias vsufu-
 ctuarius adeptus fuerit possessionem sine rei vitio: nec fuerit
 in mora p̄stadi cautionē p̄culdubio facit fructus suos. z p̄
 hoc facit. ff. de do. ple. l. pater. **Sed qd si pp̄ paupertatez**
nō possit p̄stare cautionez. **Glo. v̄ velle q̄ non gaudeat**
vsuf. vt no. C. e. l. iij. qd perq̄ duruz est iō potes dicerē p̄trari-
um. ff. si cui plusq̄ per le. fal. l. cū non facile. C. d̄ sc̄dis nup. l.
hac edictali. §. his illud. z hoc in rebus imobilibus q̄ deper-
dī nō possunt. in mobilibus aut est iniquius z magis duruz:
si pp̄ietarius traderet sine cautione. q̄ hic possit rē p̄dere: z
ea p̄uari. iō eēt fortiores sequestranda in tuto loco: z emolu-
menta tradēda vsufuctuario ar. C. de agri. z cēsi. l. fi. **In**
glo. no. deducto. in fine facit. ff. de vsuf. le. l. si alij.

Ne tamen. **In gl. i. separato in fi. de hoc scripsi.**
 §. de iure perso. §. seruit⁹. **Et not.**

q̄ in nullo loco: in q̄bus glo. notat de hoc fecit hanc disti-
 ctionē an hic ageret vt per se tantū operaret an nō: imo doc.
 hoc semp sibi attribuūt. z facit p̄o cartusienibus z moniali-
 bus z reclusis. q̄ se nō potuerūt obligare ad p̄petuā clausu-
 ram. **Extra de sta. mo. c. piculoso li. vj. C. d̄ capti. l. fi. **Itē****
facit p̄o qui h̄z tot exploratores in sua foresta: q̄ fundus ē
ei inutilis q̄ possit eos facere restringi tantū: q̄ pp̄ietas ali-
quid ei valeat. sic vides q̄ lex restringit illud ad r̄ps quod de
se debeat eē p̄petuum: ne inutilis sit pp̄ietas. ff. e. si vsuf. no-
mine. C. eo. antiqtas. vñ interpretandū ē: q̄ quilibet sic v̄raf
ciuilitatē: q̄ d̄no aliquid remaneat nec forte valet lōgus vsuf.
imo nec cōcessio ad d̄num. ar. h̄z legū. Al. §. ff. quēad. sui.
amit. l. nā satis. §. ceterz. ff. quēad. vsuf. amit. l. repeti. sz ibi si
oīno redditur inutilis pp̄ietas. vñde quēadmodū est de na-
tura vsuf. q̄ nō d̄ esse inutilis. nec cōsistit in rebus in quibus
nullam v̄lilitatem asserret. ut. ff. e. l. statue. z. l. si infanti. z. l.
arboribus. §. de illo. ita videtur q̄ eē p̄beat d̄ p̄oprietate. z
facit. ff. de pac. do. l. si conuenerit.

Constituatur. **In glo. ff. e. si qd. in fi. glo. ca-**
 ue. q̄ hac glo. intendit. allegare
 §. z si vestimentoz in fi. §. in eo q̄ dicit: q̄ locare pōt: q̄ si sint
 perpetua z sic videat verus vsuf. qd glo. v̄ hic concedere. sz
 d̄m notare videt in. d. §. qd videt uerius. z q̄ etiā illa tradā-
 tur extimata. **In glo. nāq̄ cōiter. est glo. hic male scripta.**
d̄z enim eē extinguit ubi ē cōiter scriptū distinguit. z ita facit
§. si tñ qui hic allegatur. **In glo. sz nōne ibi cū allegat. C.**
de usufruc. l. i. sed h̄s potest remittere. vt ibi notatur. **In**
glo. improprie in fi. uide. C. eo. l. iij.

Finitur. **In glo. l. naturalit in fi. uidef ergo p̄clu-**
 dere glo. q̄ cedēdo actionē cōpetētem ad
 vsuf. nō permittit vsuf. morte cedētis. sz cessionarij. sz ceden-
 do ius p̄stitutū: p̄imitur morte cedētis. z magis exp̄sse v̄ hoc
 notare in. l. tria. sed p̄tra. q̄ nō maius ius transfert qui actio-
 nem h̄z: q̄ ille qui rē h̄z. z tñ cōstat q̄ ille cedēdo amittet: nec
 ius aliq̄d acq̄reretur cessionario. ergo nec p̄ cessionē actionis
 acq̄ret: imo p̄detur. z hoc uidef p̄bari. ff. de vsuf. le. l. sem-
 pronius arbalus. ff. qui. mo. vsuf. amit. l. i. z p̄ hoc facit. l. cō-
 traria in p̄n. que dicit nō nouat z rē. p̄pter qd dicit: q̄ ibi de
 volūtate debitoris seu pp̄ietarij fuit trāslatus iō non finitur
 morte vsuf. p̄mi. sz ubi sine eius volūtate: tūc uidef amitti p̄
 cessionē. ut hic. §. itē finitur. z hoc uidef p̄bari. ff. solu. ma. l.
 usuf. §. nel. fi. z tūc ob. l. necessaria. §. si. que dicit finiri morte
 p̄mi. nō per cessionē. sz dic q̄ ibi nō fuit uēdituz ipsuz ius usu-
 fruc. sed fructuū p̄ceptio ut no. j. p̄ime. **In gl. q̄ icipit. j.**
ti. i. sz hoc nō uidef rex. ibi pati. qui dicit inter est utrū ius rē.
d̄c ergo q̄ aut cedif seu transferf actio p̄ vsuf. p̄petens. aut
ipsum ius p̄stitutū. primo casu si sine volūtate debitoris non
uidef q̄ ualeat trāslatio. sicut nec vsuf. iam p̄stitut p̄. l. sem-
pronio arbalus. si cū volūtate debitoris v̄z. z perit p̄ mortem
cessionarij. ut. l. si usuf. de nouo. sc̄do casu. q̄ ius iā p̄stitutuz
est. aut transferf p̄ceptio seu emolumētū fructuū: iure utēdi
penes fructuariū remanēt: z v̄z trāslatio. uerūtamen perit
vsuf. p̄ mortē ueri z p̄mi fructuarij. ut. ff. d̄ iure do. l. si usuf.
z. l. cu3 in fundo. §. q̄ si mulier. ff. e. arboribus. §. si. z ibi no-

aut ipsum ius. et tunc aut sine voluntate proprietarii et non vs: vt. j. pxi. §. imo potest per translationem. vt. d. l. si usufr. de iure do. aut cum voluntate: et tunc valet vt obstat doli replicatio saltim debitorum si excipiat. ar. dicit. l. si usufr. verumtamen per cuius mortem perierit: distinguitur. quod si simpliciter proprietarius presenserit. potest per mortem perire. si autem non simpliciter: sed agendo: et quasi presertim de usufructu. de nouo: tunc per mortem scilicet sic intelligo. l. necessario. §. si. z. d. l. si usufr. ff. so. ma. §. sed si vel. **C** Sed quare. quoniam creditur actio de voluntate debitoris potest simpliciter et indistincte per mortem perire. sed quoniam ipsius ius presertim distinguitur. Rursum quoniam creditur actio de voluntate debitoris: semper nouum est usufructus in persona scilicet. ideo eius morte perit non sic in alio casu quoniam ipsius ius iam presertim est. dic ergo quod in. l. hinc signata fuit facta cessio actionis et de voluntate debitoris. nec sit ibi nouatio. quod obligatio et actio que celebratur: non transit de persona in personam: per eo quod usufructus persona respicit. et videtur speciale in eo vt. l. si id quod. ff. de duobus re. quod alias permittendo alij sine voluntate debitoris fieret nouatio. ff. de noua. l. si stichum. §. si. z. l. si quis absente. sed actio competens per usufructum non potest transferri quoquo modo vt sit eadem. nec ideo debitorum. ideo non fit nouatio. ff. de noua. l. i. §. bene verum est quod noua actio et nouum usufructus. possunt creari: si hoc agatur. sed non est nouatio. id est potest obligacionis in aliam translationem per leges predictas. **C** Et hec faciunt ad quoniam. nam vasallus vasalli mei debet perari suo feudo: si meus immediatus vasallus presertim cam contra me ex qua perire eum possum. Que vero posse per presertim determinari: quod aut scilicet vasallus fuit in feudo datus de presertim meo. aut uero primo casu non debent perari. scilicet vt in feudo. de inuesti. de re. ali. fac. §. i. et de ali. feu. §. et si diuulcus. sed ob. l. necessario: per supra fuit intellectus. sed non est bonum argumentum de ea quoniam. l. usufructus non potest in aliam personam transferri sine voluntate proprietarii: feudum vero bene transferri per infeudationem scilicet sine voluntate domini: dumtamen fiat sine fraude. in feudo. si de feudo. pro. fu. c. beneficiu. de. l. cora. c. i. §. i. usque ad finem unde indistincte credo quod si dominus non consensit scilicet vasallus non potest perari. propter feloniam perire. et ideo in scilicet episcopi. quod non peratur: si perimus de emphiteusis. committat. nam si cut scilicet secundum non obest primo in feudo. de per. ali. per fede. §. illud: ita contra factum perire non debet scilicet: et hoc est expressum in feudo. qualiter olim feudo. po. ali. §. sine. et facit. ff. de §. sig. l. modestinus. et quod ibi no. z. l. §. i. ff. pro socio. l. nam socij. ff. de act. et ob. l. accessionibus et ibi de hoc. et vide in Spe. de feudo. §. xiiij. **C** In glo. l. ibi paterfa. glo. hic videtur sentire quod si usufructuarius non utatur ut bonus paterfa. quod ex hoc non amittat usufructum. in eo quod sequitur vel melius etc. sed agi vel. l. aq. vel ex cautione interposita. ff. de usufructu. l. si cuius de presertim. z. l. equissimum. §. i. cum se. z. l. se. z. se. §. de re. di. §. sed si gregis. ff. de usu et habitacione. l. diuus. §. si. **C** In eadem glo. ibi cum allegat. C. de usufructu. l. corruptione. **H**ic dicitur per modum per quem legatus fuit sed alio modo. ff. qui. mo. usufructus. amit. l. is qui. que ad. ser. amit. si quis aq. §. si. **C** In eadem glo. ibi cum allegat. l. an usufructus nisi alias perierit. vt quod passim est aratri ducere. ff. qui. mo. usufructus. amit. l. si usufructus. §. sed non uten. C. de presertim. xxx. an. l. oes. **C** In si. eiusdem glo. de hoc plenius notat in. d. l. corruptione. **Q**uidam enim dixerunt quod actio competens pro usufructu. presertim non finitur de. x. uel. xx. annis. sed durat sicut cetera personales. et intelligitur. l. corruptione in usufructu. presertim. et illo tempore sequitur ibi glo. **C** Alij dicunt quod sicut ipse usufructus finiretur tempore. x. uel. xx. an. sic actio competens ad presertim tuendum. et illaz opus sequitur ibi §. 30. et doc. p. l. sempromius. ff. de usufructu. l. ff. qui. mo. usufructus. amit. l. i. et hoc opus videtur hic sequi glo. que videtur illi contraria.

Item finitur. **C** In prima glo. in si. illa parum aut nihil facit sed l. usufructus. bene facit. et vide plenius. ff. e. l. arboribus. §. i. **E**t per hoc potest dici quod quia ius decime non potest transferri in laicum: quod nihilominus potest perceptio fructuum et emolumentum transferri: et maxime si fiat per modum locationis. ff. de le. ij. l. pe. §. presertim. et facit. d. l. si usufructus. quod est indubitatum si ad modicum tempus fiat si ad non modicum: videtur ideo per dictum. §. cum ibi notatis. **C** Sed contra. quod talis locatio equiparatur emphiteusis. C. de lo. predi. l. si. cum ibi notatis. et ex ea videtur ius presertim in re. ut in au. de ali. et emphiteusis. §. locacione. et sic videtur inhibita sicut alienatio. C. de re. ali. si ali. l. si. in au. de non ali. aut per. re. ec. §. alienationis. et hoc est ex

presertim hodie quo ad bona ecclesiastica. extra de re. ec. non ali. c. i. in si. in cle. et sic videtur debere intelligi in feu. quod licet feu. po. ali. §. donare §. licet possit. **Q**uid ergo si vendantur ad modicum tempus. et ex nunc ad aliud modicum. **V**idetur quod non l. ut in au. de non ali. aut p. §. neq. ar. §. ff. qui. mo. usufructus. amit. l. sicut et. l. repeti. **C** In eo. §. sup. tex. ibi cum dicit. **N**ihil agitur. et sic videtur quod usufructus non amittatur ex hoc sed quod cessio amittitur. et hoc tangit glo. et videtur tenere in. l. arboribus. §. i. §. allega. sed alij dicunt. quod nihil agitur de eo quod intendunt. agitur tamen ut usufructus perierit et consolidetur. ut. l. si usufructus. et ibi no. post. io. et hoc videtur verius. et est simile. in feu. de feu. ali. in prin.

Et amplius. **C** In glo. sic. ff. in si. dicitur quod ibi in creditore qui certat de dano vendendo. hic in usufructu de lucro captando. et non pariter. C. de codi. l. si. sed certe usufructus potest constitui titulo oneroso. ut. l. necessario l. §. si. ff. de picu. et co. re. uen. et sic non videtur hec solutio bona quoniam glo. inuariat. ff. de leg. i. si ita legatum. §. si. unde dicitur quod obligatio pignorum rem percipit principaliter. ff. de pig. l. et quod non dicitur. §. quod dicitur. et ideo ideo presertim quod si seruitute reali. sed usufructus. personam. ideo aliud ibi quod §. ff. de sui. ru. p. di. l. huiusmodi. §. si sublatum. et vt notari. ff. de le. iij. l. si grege legato. j. de legatis. l. si grex.

De usu et habitacione. Rubrica.

Idem istis. **C** In glo. l. in si. vi. de plenius. C. de usufructu. l. iij. **C** In glo. ibi cum allegat. §. si usufructus. et est ratio quare fuit usus usufructus. est diuidua alie indiuidue. quod usus usufructus est diuiduus sed usus ceterarum est indiuiduus. ff. ad. l. fal. l. si fundum mihi. **H**ic rationes redditur. ff. de §. ob. l. stipulaciones non diuidunt. **H**ic dicitur quod usus aliarum seruitutum est incertus. quod nescitur quatenus quis expediet uel quantum ibi. et sic de singulis. ideo incerte rei non potest certa ratio assignari. sed usus usufructus semper est certus. quod semper recipit quicquid crescit in re. et ita videtur quod usus vestis est indiuiduus et tamen usufructus est in ueste et est diuiduus. **I**tem casus reperiuntur in quibus est ideo modus utendi: et utendi fruedi. ut no. j. pxi. §. et sic in illis uide retur ideo in usu. et usu per dictam rationem quod euidenter falsum est. **Q**uid de iure percipiendi certam et annuam pensionem annone uel quartam uel quintam uel decimam in fundo. **V**idetur quod sint diuidua an instar usufructus. cum sit eadem ratio. unde licet leges dicere uideantur quod certe seruitutes uideantur indiuidue: intelligitur de seruitutibus cognitis iuri. et de quibus agitur in iure. si tamen alie reperiuntur inducte per consuetudinem in quibus sit eadem ratio que in usufructu. cur non diceretur idem. **E**t uide quod scripsi. §. de seruitutibus.

Quinus autem. **C** In glo. §. in casibus. ibi cum allegat. l. fundi quod hic dicitur de feno intellige ideo de alijs fructibus quod sunt oes necessarii pro usu. ut in seruo et domo ibi §. 30. **C** In eadem glo. si. §. cur melius usum silue uedere potest quod aliarum rerum. ff. e. si habitatio. j. proxi. §. glo. hic uideatur intelligere quod lex illa loquitur in silua remota. de qua nullum fructum habere possit ut est usuarius. unde si est prope sic quod usufructus possit habere utilitatem uideretur se cus. et hoc satis innuit. l. diu. hic allegat. et facit quod hic de lignis etc. z. ff. e. plenius. §. i. et §. ij. de enim aliquod emolumentum reportare. ff. de le. i. si quoniam. de usu. l. si stipulatus. et hec faciunt quod illi quod habet usum in foresta aliena potest locare uel alij uedere emolumentum si ipsi uti non possunt: et de uno loco transferre ad alium. ff. eo. l. plenus. §. pomis dicitur tamen seruatur de consuetudine.

In eodem. **C** In glo. alle. in si. dicitur quod est dicitur inter usum domus et rus. ut p. ff. e. l. diuus §. §. z. ibi nota. **C** In gl. §. ti. i. in si. **E**t est ratio. quod futures per diales debentur a re rei. et ideo sine re esse non possunt. ff. coia p. di. l. i. locari non possunt sed cum ipsa re possent: cum re sequantur. ff. de sui. rusti. p. di. l. uia. §. si fundus.

Item is. **C** Sup. tex. ibi cum dicitur hospitem etc. et in gl. nu. cum pecunia. cum tamen ipse habitet. ut. l. ceter.

De usucapionibus et longi temporis prescrip. Rubrica.
C In si. glo. quod est sup. rubrica. b. tamen reperitur in. ff. quod prescriptio est in rebus immobilibus. ff. de diuer. et tempo. prescrip. l. rescriptis.

Ure civili.

In glo. pma in fi. h. glo. supponit qd h. nō erat in re ffoz. Quod ergo tps erat i vsucapio nibus iure ffoz. Rūdeo quātum est de vsucapione rerū mobiliū nō declarat: s; supponit ff. e. l. iij. ibi cū dicit diffinitū. s; satis vī qd ann^o erat ar. ff. e. iō q; et ita vī glo. sentire in. d. l. iij. remittendo ad pn. hui^o. l. sed de reb^o imobilibus erat decēniū et vniformiter. nec fiebat dīa iter absentes et ignorātes p̄sentes et sciētes. vt. d. l. rescriptis. et l. bone fidei. ff. de acq. re. do. e. ti. l. p̄scriptio lōge. p̄ ep̄to f. l. qui fundū q̄si p̄ totā. l. e. ti. l. alienā. p̄scriptio aut lōgissima nō erat nota iure ffoz. vt notaf. ff. ex q. cau. ma. l. nō soluz in auē. vt ec. ro. c. an. circa pn. imo nec isto iure in stōnuz cū h. nul la fiat mētio de ea. et vide. j. pxi. §. **I**n glo. qd p̄sumit ibi cū allegat. l. veris. hec glo. vadit variādo. h. finaliter tñ se firmat in hoc. et meli^o. C. de p̄scrip. lon. tēp. l. si sup. et l. ep̄t. d. eut. l. pe. et hoc vey fm. cano. si h; titulū. alias nō extra de i integrū resti. c. cū venissent. p̄ inno. de p̄scrip. vigilāti. et idē si nō h; titulū dūtāmē in itaf iuri cōi. extra de puil. c. cū p̄sone de p̄scri. c. l. li. vj. et hoc i reb^o corporalib^o. in sūtutib^o videt qd nō p̄su matur. s; qd oporteat eā p̄bari. vt notaf. ff. de iti. ac. q; pua. l. i. §. ij. de hoc videbis plenius. j. eo. §. actio eq̄ **I**n eadem glo. ibi cū dicit. tpe traditiōis. ff. p̄ solu. l. iij. Et est rō pp̄ fre quentiā dētus ēptiōis et veditiōis. ut no. ff. p̄ emp. l. ij. circa pn. **I**n glo. s; cur s; illa rō videt magis ad dētum. qd pp̄ fre quentiā debuit magis p̄mitti vsucapio: et emptōib^o subueni ri. ff. de vsuca. l. iusto. circa pn. Si vis sustinere gl. potes dicef qd in. l. iusto nullus dānificabaf ex illo dētū. sed in ēptiōe et veditiōe dētū rex dānificaf p̄ vsucapi. qd puant dētū suis. iō strictius et p̄pensius p̄cedi d; vsucapio alieni qd acq̄sitiō ex re dētū. et hāc eandē rōnez potes reddere ad. l. celsus. cū ibi not. ff. e. vbi nullared dīf rō q̄uis dca glo. dicte. l. ij. ibi remittat er ronee. Quid ergo in casib^o vbi nō est opus traditiōe de qbus scripsi. s. de re. di. §. interdū dic p̄siderari tps dētus tñ: cū to tuz sit vnū et idēz tps. ar. qd p̄sueuit dici de exneo h; dē et suo. j. de h; qua. et disse. §. in eñeis. cū ibi notatis. **I**n. e. gl. ibi cū dicit sec^o in pe. h; intellige quo ad hoc qd cōpetat here. peti. q̄si qd nō sit titulus. s; secus quo ad vsucapi. seu p̄scriptō nez. qd h; nō p̄scribit s; res singulares. et illo casū p̄scribitur actioni. xxx. an. ut. C. d. pe. h; l. h; dītatis petitiō. in q. ca. ces. lon. tēp. p̄scri. l. h; dītate in q̄ nō requirit bona fides: et ab ini tio. sed in casib^o quib^o daf peti. h; s; ti. possidentē sufficet cre derē h;re bonā fidē ab initio quo ad p̄scriptionē. vt q̄i res ē p̄ modico distracta vel ēptio nō cōpetat. vel emit a fisco. tūc enī idē iudicat in peti. h; sicut in alijs realib^o et tollit. x. annis. C. de edic. di. adri. tol. §. si. et vidē i casib^o illis qui notant dicra. l. h; dītate. Nec ob. d. l. s; si. §. de eo. ver. qd si ab initio qd h; al legat in glo. qd nō loquitur quo ad p̄scriptōez: s; quo ad hoc vt pe. h; cōpetat. vt. s. dicitur est. vñ hec regula qd sufficit h;re bonā fidē ab initio: nō obtinet nisi quo ad p̄scriptionē et vsu capionē. nā alias obfaret dicitus. §. et. C. de inces. nup. l. cum ancillis. ff. depo. l. i. §. si. hoc aut p̄cedit de iure civili. de iure canonico requiritur bona fides et ab initio et ex postfacto. ex de p̄scrip. c. quonā. et hoc an cōpletā vsucapionē seu p̄scrip. **Q**uid si ea cōpleta supueniat mala fides. Sic qd qui p̄scri p̄sit vel vsucepit pōt rē retinere et sine peccato. ut no. ex de p̄ scriptiōibus vigilāti p̄ glo. et inno. ex d iure pa. c. cura pasto ralis. **I**n glo. que tpa ibi cū allegat. l. nunq̄. §. i. ibi loquit de vsuca. mobiliū tantū idē tñ i imobilibus. C. d p̄scrip. lon. tēp. l. ij. ff. e. l. iij. e. ti. l. naturaliter. **S**ed quomō pbabit qd p̄tinue quis possederit. nemo enī pōt deponere qd p̄tinue vi derit quē tenere fundū vel eū ibi esse. doc. p̄sueuerūt dicere qd sufficit pbare ab initio possedisse et in medio. et in fi. et ita nota tur in Spec. de pba. §. i. h. sed q̄ritur q̄liter. xvj. q. iij. c. volu mus. ex de pben. cū de bñficio lib. vj. et ibi p archi. Vel posset dici qd p̄sumat p̄tinuasse ex quo semel pbat se possedisse nisi aduersarius p̄bet s; ar. eius qd p̄sueuit dici et notari. C. de pba. l. si. S; an hec oīa de necessitate sint pbanda in libello vel exceptione. v; titulus. bona fides. et p̄tinuatio. Inno. vt tene re qd nō ex. e. ti. oliz. de deci. c. dudū. eo enī ipso qd pponit p̄ scrip̄tionē. v; et ea pponere sine quib^o. j. de fideiuf. §. si. C. de

fideiuf. blandit^o. ff. de s. ob. l. sciēduz. Et caue. qd in aliquib^o p̄scriptiōib^o nō est tps p̄tinuū. dic ut. ff. de diuer. et tēp. p̄res. in rubrica. **I**n fi. eiusdē glo. intellige h; glo. in p̄scriptiō ne. xxx. an. secus in p̄scrip. x. vel. xx. qd ibi idē vt in vsucapione ff. de diuer. et tēp. p̄scrip. l. in vsucapioe in pn. et ibi no. et no. eo. ti. l. i. sed nō vī p̄cedere. qd fm hoc lex illa in oībus. loquit in p̄scrip. xxx. an. qd est impossibile: cuz illo iure illa p̄scriptiō sit icognita. vt dixi. s. in pn. s; dicit qd p̄scrip. x. vel. xx. an. que p̄ cedit bona fide et ti. sicut vsucapio ē fauorabilis salte; in pte. vt dicit dy. ex de re. iu. c. possessor. li. vj. Et idē dicit idē vt i vsu capione. et l. in oībus loquit in reddibitoria et in alijs p̄sonali bus quib^o p̄iura. ffoz. p̄scribat absq; ti. in quib^o p̄putatur de momēto ad momētū. et idē hodie in p̄scrip. xxx. an. nō p̄ illaz. l. sed p̄ rōnis identitatem. et vide in. l. in oībus in additione. **I**n glo. q̄si q; ibi cū allegat. §. non aut. dicit remitti arbitrio iudicis q̄si nō est in iure declaratū. ff. de re mili. l. deserto;e. §. mansor. h. deserto;e. Et no. qd breuius est diu qd tps p̄lixuz. ut ibi no. **I**n glo. l. in eadē in fi. s; quid vocas hic puinciam. Glo. dicit in. d. l. si. qd oī vnū p̄sidatū. s; cuz iurisditiōes sint hodie diuise: glo. vt vocare vnā puincia quod d; regimē iurisditiōis diuisuz ab alio. ut si vnus sit de vna iurisditiōe ali^o de alia. vt ibi notaf. alij recipiūt puincias sicut canoniste. i. vnum archiep̄atus. et hāc approbat petrus de bella p̄tica in. d. l. si. pro quo facit ex de elec. c. corā. Alij vnā dīo. p̄ quib^o ex de ele. c. ne ronani. in de. **A**si vī qd iura aduerterūt facultatem pueniendi. vt. d. l. si. in h. nihil enī. et idē hoc casu recipio vnaz puincia vbi cūq; est vnū auditoriū et vnū iudex cui vterq; subditus sit. in auē. ut iud. sine quoquo suffra. §. illud in fi. vñ si sint plures iurisditiōes sub vno p̄side vel sub vno senescallo q̄uis ptes sint de diuersis territorijs et de diuersis iurisditiō nibus: qd tñ corā vno maiore nel supioze v; corā senescallo li tigare p̄nt: dicerē eos p̄ntes ar. dicte. l. q loqtur de p̄sidatu. nō de q̄libet ciuitate. et tñ certū est qd in qualibz ciuitate d iure sūt singulares iudices subiecti p̄sidib^o. ut p̄pet in auē. d. defen. ciui. ego. C. defen. ciui. p̄ totū: sicut sunt barones subiecti se nescallis i regno frācie. Quid ergo dices hodie i hoc casū. tu rē meā possides qd es subiectus vni baroni seu dño castri. sum subiectus alij. ambo barones vni senescallo seu p̄sidi pueniō te corā senescallo supioze. p̄suetudo ē in curia senescalli seu su piozis qd vbi imediatuz iuridic^o seu baro rei petit obedientiā seu cognitionēz cause sibi remitti. qd ei remittat et reddat. et h; p̄suetudo obtinet q̄si in toto regno frācie. nūqd hoc casū di ceremur abñtes vel p̄ntes. Videt qd obeamur reputari absen tes. qd cā remātura est in auditorio supiozis. et ita ex quo puen tura ē ad diuersa loca diuersaz iurisditiōnū: nec in supiozi cu ria remanere pōt vt cessare rō legis: nā p̄inde erit difficile aoto; litigare. et sic oportebit actorē venire ad foz et domū rei si cut si eēt de diuersis puincijs. et facit. ff. si qd in ius voca. nō ierit. l. i. de ali. iu. mutā. cā facta. l. i. §. si. s; durū est recedere a textu qd incipit p̄sidatus. nō singulas iurisditiōes sen ciuita tes. ut in. d. l. si. ut dixi. et p hoc. qd i iudicialib^o non inspicit qd euenire pōt. s; ex p̄senti tpe iurisditiōem extimam^o. ff. de iur. oīum iu. l. si idē cū eodē. §. si. p̄stat et qd p̄ses seu senescall^o iu dex ē in p̄senti. nō ergo inspiciedū ē an ali^o sit obediētiā petiūt^o q forte nō peter. **P**reterea cū p̄scriptiōes sint itroducte s; p̄si des. ut. l. si. C. d. hui. et d an. excep. l. si. i magna dñdia ē qd nō fa cit p̄te pueniri corā p̄side supioze vt saltē interrūpat. C. d an. excep. vt p̄fectius. **S**pi. aut pe. de bel. perti. nō credo veram nec p̄sonatē rōni. Tū qd lex diuidit puincias p̄ p̄sidatus non p archiep̄atus. ut. d. §. illud. Tū qd illi de diocesi nō p̄nt age re nec pueniri corā metropolitāo nisi in casib^o. ut p; p oīa ca pitula qd incipiūt romana. qd sunt ex li. vj. maxie de foro cōpe. et de appel. et de offi. ordi. c. pastoralis. nec illā opi. q loqtur d diocesi. qd lex nō loquit de diocesi: sed de puincia. **P**reterea dioc. ep̄oz fuerūt ignore legū p̄ditiōi. vñ de illis nō vī sensil se. **S**ed qd si domicilia actoris et rei sūt d diuersis p̄sidatib^o seu senescallis: sūt tñ vicina: qd abo sunt i finib^o cuiuslibz puin cie. **V**idē vt dixi. s. d excus. tu. §. q aut. ppe fi. §. **S**ed qd si sint in diuersis p̄sidatib^o seu senescallis: sūt tñ in eodē ep̄atu. **P**er p̄missa vī qd debēt reputari abñtes. Satis pōt. dici qd si ep̄s p̄sueuerit cognoscē d causis realib^o et secularib^o qd censēat

presentes. qz negligētes fuit cū agere posset corā ep̄o. & sic nō refert cū quo fit: nec d̄z referre corā quo. ff. vi bo. rap. l. iij. C. de his q̄ a nō do. ma. l. fi. & facit. l. vt p̄fectius. C. de anna. ex cep. **I**tem qd si domicilia sint ī diuersis puincijs: res tñ p̄tētiōsa est in puincia actoris. **E**t videt qz n̄bilonim⁹ debent reputari absentes cū. l. illa finalis solūmō domicilia notet s̄i locuz rei p̄tētiōse. **P**osset dici s̄. nā cū actor: posset reū trahere corā suo p̄prio iudice: & ad forū suū rōne rei. C. vbi ī rē act. l. fi. cessarō. l. ad. l. finalē p̄dictā q̄ inspicit dōcilia. dic qz domicilia inspicunt ī alijs casib⁹ qñ res ē in tertia puincia vel qñ domicilia sunt in eadē & res alibi. s̄z hoc casu nō. qz eēt rōnem. & facit eēt de rescrip. c. i. in cle. **S**z qd si domicilia sint in eadē puincia. reustū ē p̄uilegiatus qz nō tenet r̄ndere coram ordinaro aliquo de puincia. qz forte exēptus est. uel forte h̄z p̄p̄riū iudicē extra puincia ex p̄uilegio vel p̄suetudie. videt qz tales p̄uilegiati deberēt haberi p̄ absentib⁹ cū p̄ueniri nō possint in puincia ar. p̄dicte. l. fi. s̄z n̄ s̄aum videt verius p. l. ut p̄fectius q̄ expresse cōcedit p̄scrip. x. an. currere: ēt si s̄ possidentē nō possit agi. qz forte sit in p̄tate magna vel furore vel ī frācia: fiat ergo s̄z p̄siliū illius. l. in casu p̄dicto. **S**z quid dices de abbatib⁹ p̄latis & religiosis q̄ domos h̄nt in diuersis locis & puincijs nūqd si possideant alienū attēdemus locuz sui domicilij puta abbatia vel monasteriū p̄ncipale v̄ locū dom⁹ ad quē p̄tinere asserit illud qd detinet. **E**t videt qz debeāt inspicī domicilia. ut. d. l. fi. dicas s̄ per dcm. c. ex de rescrip. i. de. & per ea q̄ doc. p̄sueuerūt notare in. c. statutū de rescrip. l. vj. **I**tem qz actor pōt p̄uenire gubernatorē vel gestorē. & qñ contestari litē cū eo. C. vbi in rē ac. l. ij. & hoc indubitabile vbi actor & domus ad quē p̄tinet res ip̄ia p̄tentiōsa sunt in eadē puincia si aut res esset in alia adhuc idē dicerē p̄ p̄missa. Si domus esset p̄ozatus seu b̄nificiū per se: & haberet p̄sonā intitulatā casus nō eēt dubius. qz tūc p̄ior agit & p̄uenit extra d̄ rescrip. c. edoceri. **E**t hoc est v̄z vbi religiosus vel p̄latus vel alius potens secularis possidet rē alteri. **Q**uid e contra si secularis possidet rē que p̄tinet ad aliquā domū ecclesiā. **H**ec qd nō est dubia in re q̄ p̄tinet ad ecclesiā. qz in reb⁹ ecclesie nil agit de p̄scrip. x. uel. xx. an. s̄z de. xl. in quo nō curat de presentia vel ab̄ntia. vt in auē. quas act. de sac. sanc. eccle. sed qd potest p̄cedere in nobili vel potēte q̄ h̄z plura castra vel maneria cuius res detinet. **E**t certe glo. t̄z qz si h̄z vbiqz domiciliū. vbiqz pro p̄sente habet. vt no. d. l. fi. **S**z ego q̄ro vbi nō h̄z vbiqz. sed vno loco: nō in illo in quo ē castrū seu domus cui⁹ est p̄tinentia seu res p̄tentiōsa. **E**t videt qz p̄missa qz eēt idem: ac si haberet ibi domiciliū p. d. c. i. p̄babilibus videt posse dici p̄tra hoc casu. qz cū p̄scriptio sit introducta s̄ desides. vt. s̄. dictū est: & iura subueniāt ab̄ntibus duplicādo eistps: p̄ eo qz in loco domicilij p̄p̄rij detentores rez suaz trahere nō possunt: merito huic subuenire debēt hoc casu. secus ī casu diuerso. qz actor in ouerso casu pōt trahere reū ad locū sui p̄p̄rij domicilij. vñ deses est nisi trahat. ideo currit ei tps decēnis per p̄dicta. hec satis noua sunt & p̄sūt esse quotidiana. & iō placuit plenius attingere. ff. de liber. le. l. legauit. **I**n glo. hac littera. in fi. hec glo. v̄ sentire cū bul. v̄ tñ qz op̄i mar. sit verior per hūc tex. cui sit manifesta violētia si referat ad vsucapionē tantū: sicut glo. hic dicit. imo nec ē possibile. qz text. loquitur pluraliter. & is modus r̄. referēdo se ad oīa sup̄iora. **P**reterea cū relatio sit faciēda ad p̄ima: magis d̄z referri ad p̄scrip̄tionē. de q̄ nouissime locut⁹ est: q̄ ad vsucapionē. & hanc op̄i. sequit mar. glo. ff. de diuer. & tēp. p̄f. in rubrica. ff. d̄ vsucap̄i. l. iij. d̄z. dicit qz p̄ vsucapionē acquir̄ directus p̄ p̄scrip̄tionē. x. uel. xx. an. si bona fide tenuit v̄tile. per p̄scrip̄tionē. xxx. an. male fidei possessor nullū s̄z exceptionē tantū. vt plene no. extra de re. iur. c. possessor: l. vj. **V**erius v̄z qz acquirat directū per p̄scrip. x. uel. xx. an. cū in eo bona fides requirat. & titulus. sicut in vsucap̄i. **I**tem qz possessio rez immobiliū ē fortior: q̄ mobiliū. ff. de acq. pos. l. fi. r̄. & iō fortiorē effectū d̄z parere. & hāc op̄i. t̄z Jo. glosator: decretor. xvj. q. iij. i. lūma. & archi. extra de p̄scrip. c. i. l. vj. **E**t pro hac facit. qz p̄scrip. xx. an. tollit dñūm. & facit seruum quem & liberum. C. de p̄scrip̄t. lon. temp. que p. l. i. ij. in fi.

Sed aliquādo. In glo. nullo tpe in fi. si tñ

per. x. an. vt seruus detētus fuerit: p̄sumit talis. C. d̄ inge. l. ij. cū no. ar. C. de pa. po. l. i. & hoc in s̄a s̄uitute. s̄z ius ascriptū v̄t acquiri solo tps trāscursu. ut v̄t notari. C. deli. cā. l. liber. sed hoc nō est v̄z vt no. C. de ag. & cen. l. cū sancim⁹. s̄. cū at. **I**tem solo tps trāscursu & lapsu anni obligat: & astringit qz religioni. vide extra de regula. c. i. & iij. l. vj. s̄z hō legitimus efficitur p̄ p̄scrip̄tionē in Spec. de feu. s̄. & q̄rit cū se. in feu. si de feu. p̄tro. su. c. si qz p. xxx. an. an aut obliget curie vel alicui oficio p̄ cursu tps. **M**ō v̄t. ff. de decu. l. herēnus d̄ sui. reipt. ma. l. fi. **S**z vna curia b̄n̄ p̄scriberet p̄sonam s̄ alia. C. de d̄cu. si qz decurio. de fun. reipub. l. eū qui. d̄ cohar. l. si cohartali. **E**t p̄ hoc v̄t qz si qz religiosus apostatauit de aliquo monasterio qz nō possit v̄dicari p̄ p̄mū monasteriū: si in alio intrauerit & steterit p. xl. an. secus si remāserit in seculo. vide. C. de p̄scrip. xxx. vel. xl. an. l. p̄scrip̄tione. **I**n gl. nisi desinat in fi. **H** nō est bona fallētia. qz si desierit nō est sacra. & iō nil agit tunc de p̄scrip̄tione rei sacre. & caue. qz hoc qd h̄ic d̄ intelligit d̄ tali sacra: q̄ in nullius dñio est. alias enī q̄uis est res eccle. si sit in dñio eccle. p̄scribi pōt. ut in auē. q̄s actōes. C. de sac. san. ecc. **E**t vide qd no. ff. de mor. infe. l. longa. & ad intellectū hōz v̄t de qd scripsit. s̄. d̄ re. di. s̄. nullius. **S**z obstat. qz decima v̄t res sacra. qz eā dñs retinuit in signū vniuersalis dñij. ex de deci. c. tua nos. & tñ p̄scribit extra de p̄scrip. c. cām. **S**z dic qz decima nō est destinata imēdiate ad s̄uitiū dñi. s̄z ad vsuz deseruientiū deo: de qbus nō loquit h̄ic. qz illa p̄scribi p̄nt. ut. s̄. di. xi. **C**ur ergo nō p̄scribit laycus decimā sicut p̄scriberet alia rē ecclesie. **P**osset dici. qz nec possidere pōt ex de deci. c. cām. s̄z cur nō eā bene sicut alias res. **R**ūdeo qz deus sp̄aliter p̄ suis s̄uitozib⁹ decimas retinuit: qd nō reperit de alijs reb⁹. **I**n glo. qui facit in fi. s̄z hoc nō sufficit imo q̄rtuoz regunt. vide l̄z qz apprehēsus fuerit: & paratū se obtulerit pro libertate litigare & diu steterit. & bona fide. ut. ff. e. si is q. s̄. si suus. vbi v̄t alia glo. q̄ h̄ic. **S**z dic qz nec illa nec ista penit⁹ s̄a est. vñ distiguit qz aut fuit diu morat⁹. aut apprehēsus se p̄ libero gessit. & tūc nō est op⁹ bona fide imo his p̄currētib⁹ ex tūc incipit possidere: aut nō fuit diu morat⁹: & tūc bene requit b̄oafides. & sic intelligit. ff. de libe. cā. l. qd aut & ibi no. nec approbo qd glo. no. in. s̄. si su⁹. ff. d̄ acq. pos. l. iij. vult qz. l. qd aut. loquat quo ad onus p̄bādī. qz nec onere p̄bandī onerat dñs. nisi diu r̄. C. de p̄ba. l. vis. de hoc notat Inno. ex de ser. non ordi. c. ij. **I**tem v̄t qz glo. hic in eo qd dicit qz suus fugitiū p̄scribit libertatē & p̄scribit ab alio. xxx. an. sit s̄ tex. hui⁹. s̄. qui dixit. **N**on tñ illi vsucapio v̄llo tpe r̄. s̄z dic qz is tex. loquit s̄m tpa s̄oz. & sua: quib⁹ erat incognita p̄scrip. xxx. an. ut dixi. s̄. circa p̄n. vñ tex. loquit s̄m sua tpa. glo. s̄z iura noua. & no. idē qz h̄. C. d̄ ser. fugi. l. i. de p̄scrip. lō. tēp. q̄ pro libe. l. i. & sic iste casus quo ad hoc ē diuersus a p̄mis duob⁹ qz in illis nullo tpe. h̄. xxx. an. **S**unt & alij casus in qbus nulla currit p̄scriptio. vt. C. de p̄scrip. xxx. an. l. p̄scrip̄tione. de agri. & cen. l. cū satis. & l. fi. d̄ s̄u. reipub. l. euz qui. ne rei dñi. uel tēplo. l. i. de fundis limitosis. l. i. x. l. fi. de muris. l. fi. ff. e. ti. vsucapionem. C. de operi. pu. l. p̄scrip̄tione. ff. de via pu. l. viā publicā. ex de p̄f. cām. xvj. q. iij. c. pōt. & c. cleric. & c. l̄z. & c. nā liber. extra de p̄f. cū ex officij. & c. cū nō liceat. in feu. de legi. cora. c. i. de p̄bi. feu. alie. circa p̄n. de hoc not. j. e. s̄. res fisci. ex. e. c. cām. per inno. & p̄ber. in. c. cū nō liceat. nō tñ tot casus ponit ibi sicut h̄ posui.

Furtive quoqz. In glo. no. qz p̄ualet in fi. illa pōt induci sic. qz actō mādati que sp̄aliter datur s̄ p̄cura. & actio tutele que daf s̄ tutorē p̄ualet magis q̄ ḡnialis p̄uio actiōis in factū s̄z si me ruit signari qz ex eo sunt ḡnalis mādati & tutele sicut actio in factū in p̄senti p̄posito. **I**n glo. s̄z v̄t ibi cū allegat. l. voluz imo in singulari pleni⁹ distinguit an sit ex cā lucratua vel nō: & an ad agendū vel defendēdū. & an sit reuersura res ad dominiū vel nō. vt plene notat. C. de acq. pos. l. vitia. s̄z illa distiguit obrinet vbi successo: singularis agit. sec⁹ si conueniat. vt no. in. d. l. an vitii in gl. cū s̄ me. vñ indistincte nō obest quo ad vsucapionē: nisi vtatur acce. eius ut hic no. **I**n fi. eiusdem glo. hec glo. v̄t supponere qz aut. male fidei. C. de p̄scri. lon. tēp. habeat locum in re mobili: & tñ doc. tenēt s̄ in dicta auē. & ē ipsa veritas. quia male fidei possessor: nō pōt alienare

quin furtu committat. et sic res non usucapitur. ut hic. et sic distinctio illius autem non posset locum habere. et sic videtur supponere glo. in d. l. an vitium in glo. cum contra me. in fi. **C**In glo. an ipse heres in fi. dic plenius. ff. pro here. l. ij. unde semper mala fides predecessoris nocet successori vniuersali quae reputatur vna persona. ut in aut. de iureiur. a mo. prescri. circa pn. et bona fides prodest. j. eo. diutina. **Q**uid de successione in beneficio ecclesiastico. **N**on videtur idem cum ille habeat nouo iure nec casibus a predecessore. ar. contra extra de deci. c. dudum. et quod notat inno. extra de iur. pa. cura pastoralis. **P**roterea cum prelati seu rectores quam malam fidem habuerint administrationem habere. et ecclesie diuim. ut dixi. s. de re. di. s. nullus. videtur quod illa mala fides administratoris et acquirere que debet nocere ecclesie debeat semper nocere ecclesie etiam ipso accipiente ab administratione remoto. ff. pro emp. l. non solum. s. populo. **C**In glo. et ita in fi. **I**n solutioe horum trium sunt glo. varie quibus dicunt iuris ignorantiam non prodesse imo nocere indistincte quo ad usucapionem. ff. eo. si fur. s. i. quibus dicitur quod prodest et causat bonam fidem. C. pro emp. l. iij. dy. et indistincte quod nocet: et causat malam fidem. ut no. ex de re. iur. c. possessor. **E**t de potes dicere quod iuris error causat bonam fidem quo ad fructus. ff. de pe. h. l. sed et si lege. s. si scire. **S**ed quo ad usucapionem distinguunt quod aut est error ex parte tradentis: et non nocet quo ad hoc quod causat malam fidem. ut hic: aut ex parte accipientis. et tunc aut per errorem puenit ad prohibendum: et tunc causat malam fidem. ut usucapionem impedit ut dicitur. l. aut non: et non causat malam fidem. **N**ec ob. l. si vir. ff. pro dona. et no. ff. de iur. et facti igno. l. viris ignorantia. **Q**uid autem distinguunt voluerunt an error in apicibus iuris vel non. ff. ma. si fideius. s. pe. erras aut in iure et in facto est bone fidei. ut no. in d. l. si vir. in glo. et in c. possessor per dy. de re. iur. li. vj. et vide. j. e. s. error.

Quod autem. **S**uper tex. ibi cum dicit tale ius. id est talis iur. responsio. **I**tem ibi cum dicit incuriam. id est non curam et exponere vel pro id est. **C**In glo. sed hoc in fi. doc. presueuerunt reprehendere gl. in eo quod dicitur quod per obliuionem non perditur possessio per. l. peregre. ff. de acq. pos. quod oblitus non habet animam pendendi. et possessio non perditur sine animo. vnde dicunt non per obliuionem. sed per negligentiam presumit depositio animi: et per depositionem animi perditur possessio. **S**ed si bene aduertas glo. idem intellexisse videtur. dicit enim. hic per obliuionem et depositionem animi etc. **S**ed cum tale tempus remittitur arbitrio iudicis: quid arbitrabit iudex. **Q**uidam dicunt quod si quis stetit per annum quod non operetur in re. vel non vadat et veniat: presumit deposuisse animam. et hec opinio attribuitur Host. pro quo bene facit in feu. si de feu. inter do. et val. lis or. c. ij. in fi. sed text. quod dicit aliquandiu in simul: videtur supponere de maiori tempore. ff. de va. infec. l. si finita. s. non autem. **E**t de hoc quod iudex debet aduertere ad omnes circumstantias. nam si possessor presens sit et videat alium occupare et detineri presens depositio animi si negligat quod alter collectum sine detractione sine murmure receperit quod deposuerit animam possidendi et hoc casu vnde animus sufficere per dictum. c. vel si forte non negligat sed non audet venire ibidem suspicans se repelli desinit possidere ex tunc. ut. l. si id quod. s. fi. ff. de acq. pos. sed tunc non occupatur possessio vacans immo sic suspicatus spoliatur. si autem esset absens causa necessaria vel voluntaria non presumetur in causa modico tempore animam deposuisse. et maxime si ignoraret occupatam vel si aliquo impedimento detineatur quominus vti vel venire possit. imo videtur in casu possessore absente quod venire non potest vel mittere: quod semper possessionem suam retineat animo. cum in dubio non presumatur velle quod suum iactare vel derelinquere ut. l. cum de debito. ff. de proba. et bene facit. s. de re. di. s. fi. cum ibi non. non enim presumitur relinquere qui venire non potest. ff. de edil. edic. l. quid sit fugitiuus. s. ite ait. **E**rius tamen videtur quod amittat. non tamen tam breui tempore. ff. de iti. ac. quod pua. l. i. s. si quod pro. sicut vbi absens est et venire potuit vel mittere per suis rebus gubernandis nam tunc presumitur deposuisse animam si aliquandiu steterit quod non venerit vel miserit et forte sufficeret quinquentium arg. ff. de repu. l. uxores. s. fi. **Q**uid autem si sit presens et nemo occupat nec ipse colit nec intrat. et ita fuit per aliquod tempus quod non intravit deinde venit alius et occupat. nunquam censetur occupare vacantem possessionem et presumit desisse possidere ante.

Videretur quod sic pro incuriam et negligentiam. ut hic et ff. eo. furtu. s. i. et videtur sufficere biennium ar. de nup. l. ij. de omni agro deser. l. quod agros. in hoc tamen esset aduertendum nam est respicienda rei qualitas nam in vinea videtur minus tempus sufficere quam in nemore. si enim per annum dimisit vineam incultam: nec eas vindemiavit cum faceret alias suas vineas colere vel vindemiari: cur non presumitur velle eas desinere possidere. **S**ed si steterit per sex. vel .x. annos quod non iuit ad siluam. cum nec ire nec colere opus sit. quod crescit per se sine cultura sine alia diligentia cur presumere vellet siluam desinere possidere: cum non sit negligentia nec incuria. **I**tem est attendenda conditio persone ut ex ea presumatur animus ut si consueuerit ita deserere res et ad alios transire. ff. de repudi. l. si. ff. de remili. l. non oes. s. a barbaris. si. enim sit diligens qui bene curat de alijs: et vna vineam incultam dimisit per biennium vel circa presumitur facilius animus derelinquendi quam si est negligens qui alias male coleret oes. **I**tem attendendum an propter paupertatem dimittat. quod tunc non presumetur ita cito animus desinendi habere. **I**tem est attendendus mos regionis in cultura. ff. de flu. l. i. s. i. **S**ed quod si antiquus possessor vult probare triennium videtur quod non habuit animum desinendi: an admittitur. **N**on videtur. quod hec presumptio est iuris et diuine contra quam non admittitur probatio. C. de pba. l. siue possidetis cum ibi notatis. ego hoc non video. quid enim si probare velit se coluisse terram vel breuē absentiam: cur non admittatur ad talia probanda. ff. de proba. l. circa. **N**on videtur dubium. **S**ed hoc est dubium an probata vel confessata longa absentia vel incuria vel negligentia primus possessor admittatur ad probandum non deposuisse animam. **E**t videtur quod sic. **N**am cum ut dixi in his quod animo consistunt debeat iudex inquirere et audire circumstantias rei. ut. d. s. a barbaris: non video quin vtriusque partem admittere debeat ad ponendum super hoc et probandum. **Q**uid ergo si probet se fuisse protestatum nolle desinere possidere per absentiam vel incuriam. **N**on videtur quod sufficiat. ff. loca. l. cum in plures. s. locator. ff. nau. cau. l. dz. s. item si predictum. **C**ontra ff. de acqui. h. l. qui in aliena. s. si. **S**atis potest dici quod valeat eius protestatio: maxime vbi causam adicit iustam: quod dicit se non posse colere propter paupertatem vel alias vel se affuturum ex causa ar. extra quod metus ca. c. i. de spon. cum in tua. et ibi de hoc notatur. **F**orte idem in iuribus ut videatur amisisse possessionem quod eis non vitur per negligentiam vel absentiam. et uide quod no. **I**n nocē. extra de elec. c. querela. **E**t per ista posset reperiri uia quod uix aut nunquam res absentis possessoris prescriberetur. nam cum usucapio seu prescriptio incipiat a tempore quo primus desinit. et secundus incipit ciuilitate possidere. ut plene notat By. extra de re. iur. sine possessione prope si. li. vj. ff. e. l. sine. et primus non desinat quandiu durat animus possidendi. et de hoc stare potest per modum prescriptum: sequitur quod nunquam contra tale absentem prescribatur intellige tamen ut scripsi. j. per quas p. s. de his in fi. **S**ecundum hoc ergo intellige glo. et doc. iuris ciuilibus et canonicis qui nec in quoque iudice instruxerunt. et vide alios modos quibus dicitur vacua possessio in l. conquerebas. **C**In glo. s. x. vel. xx. an. in fi. ex quo est extracta autem. malefidei. C. de prescrip. xxx. uel. xl. an. **E**t caue. quod primus quod hic dicit glo. non est verum. vnde quod huiusmodi possessio sit uiolenta. quod quod dicitur in l. conquerebatur. **Q**ui uacantem possessionem occupat ut predone intelligi debet: debet intelligi quo ad hoc ut ei competat remedium illius. l. quod operat eundem effectum quo ad restitutionem sicut si esset pro dono. non quo ad usucapionem seu quo ad alia. ut ibi no. alias illa. l. multas. l. corrigere quod non est dicendum. et hoc vult dicere glo. C. de acq. pos. l. uitia. quod dicit quod clandestinitas non est uitiu reale. et j. e. s. nouissime. et certum est tale occupantem esse clandestinum. unde notanter tex. dicit in d. l. querebas. ut prodone non dicendo eum uerum predone. et eodem modo corrige glo. quod est huic similis. ff. e. l. sequitur. s. ite si occupaueris. sed aut dicta glo. uerum est per currentibus duobus quod sunt in illo autentico alias obrinet is. s. **S**ed quid si ego emi a malefidei. pos. bona fi. et uendidit alij bona fidei et sic ego et ipse eramus bone fidei. possess. sed primus. uedito: malefidei. an prescribat res. **E**t vnde quod sic. quia mala fides non est uitiu reale. ut no. d. l. uitia. **C**In fi. text. ibi cum dicit nec cui longa. id est longe possessionis effectus qui aufertur si in uitiu furti rei eaderet uel uolentie.

Aliquando. C In gl. vel quasi in fi. & hoc vbi de bito: surripuit. alias si extraneus. vñ dic q̄ aut dedit rē suā pignora. & tunc si ipsemet surripiat nō incurrit vinū. ut in. §. si rē hic alleg. si alius incurrit & oportet q̄ veniat in p̄tatez debitoris nec sufficeret q̄ creditoris. vt. d. l. sequitur. §. quod aut. aut alienam & tūc aut ipse debitor surripuit & oportet venire in p̄tate creditoris vt. l. fi. ff. pro solu. aut extraneus. & tūc i p̄tatez dñi per. §. qd̄ aut alio. Quid aut si in penultimo casu veniret in p̄tatem domini & nō creditoris. Videtur sufficere p. §. quod autē. C Sed q̄ro an si res surripatur gratia vsustantū: an cadat in vitū furti. Et non videt cum talis fur nō intendat rē lucrari: & ita nō committit furtū vt. §. itē si is. nec p̄uat possessione cū hoc nō intēdat. ff. de acq. pos. l. si rē quā. S; s̄aum potest dici. q̄ neduz vsus immo ipsa res extimatur quāuis gratia vsus furtuz fiat. ff. de fur. qui iumēta de condic. fur. qui furtū. & pro hoc bñ facit. ff. eo. l. sequit. §. labeo. ibi ei seru⁹ furabatur vt vteretur tāquam peculio tantū nō vrē lucrifaceret. & tñ in expellente qui intētabat tantū vti ad tps & nō acquirere possessionē secus eēt. ff. eo. l. nō solū. §. si dominus & l. sequit. §. si tu me vi. & facit. ff. de acq. re. do. l. bonafidei. C. pro emp. l. si partē. vide quod ibi scripsi in glo. vel q̄ in fi. Fallit. e. l. §. si rē. ver. fi.

Res fisci. C In glo. s. trienio ibi cū allegat. C. ne rei dñice vel tēp. illa est cōtra q̄ ibi dicit multo tēpore sed specialē casuz p̄tinet vt ibi no. C In ea. gl. cum allegat hec p̄stitutio innouat p̄stōne circa mediū de hoc plene dic ut no. dicta. l. fi. & autē. ibi posita. & vide q̄ ibi scripsi. & quod notat dy. extra de re. iu. c. possessor. C In ea. glo. ibi. cum allegat. l. bonaf. vide. C. de p̄scrip. xxx. an. l. sicut. C In fi. eiusdē gl. vide alios casus. §. §. s; aliqñ. C In gl. s. trienio vel. x. in fi. glo. Dic plenius. q̄ aut q̄ritur de iuribus p̄cernentibus statū imperij & superioritate vel tributorū prestationez & nō currit p̄scriptio tps cuiuscūq; C. de p̄scrip. xxx. an. l. comperit. extra de p̄scrip. cū ex officij. & c. cū nō liceat. Aut de alijs: & tūc aut de q̄sitis aut querendis. p̄mo casu h; locuz p̄scrip. xl. an. regulariter vt. l. oēs. C. de p̄scrip. xxx. vel. xl. an. & hoc in casibus in quib⁹ currit p̄scriptiones trienij. x. xx. xxx. an. cōtra aliū. nam in alijs. in quibus minora tēpora specialiter statuuntur. illa seruantur in fisco q̄ in alijs. ut in tpe ad appellandū in reddibitoria & alijs minorib⁹ p̄scriptionib⁹ arg. ff. de diuersis & tēp. p̄f. l. in oibus. itē hoc est veruz nisi reperitur aliud tēpus sp̄aliter in casibus sp̄alibus in fisco statutū quod quicq; reperitur. vt. C. de fund. rei p̄ua. eū qui & o fun. pa. l. fi. de decu. l. eū qui de sen. in fiscum la. nō retractat. l. i. in quibus casibus fallit. & in casu dicte. l. i. ne rei dñi. vel tem. in secō casu vbi tractatur de acquirēdis: distinguit an quis possidet cum titulo & p̄scribit rem mobilē trienio. rē immobilez. x. annis. ut hic in secūdo dicto. ff. e. quāuis. nec approbo qd̄ gl. hic & ibi dicit de. xx. ann. q̄ fiscus d; semper p̄sents reputari C. de qua. p̄f. l. i. eū ibi no. Aut sine ti. & tūc aut fiscus admittitur cōtra ius cōmune & tunc si possessor tēpus vult cōputare a tēpore quo bona fuerūt renūciata p̄scribit quadrienio si a tēpore quo fiscus incipit ius h̄re. xx. annis. ut. l. intra h̄ allegata. ff. de iure fī. l. i. §. p̄scriptio. si de iure p̄muni admittatur videt q̄. xl. annis. ut. l. omnes. hodie s̄o statuit aliud tēpus in acquirēdis quo ad ecclesias eē de p̄scrip. c. fi. lib. vi. vel verius dic q̄ ibi nō statuitur aliud tēpus. quib⁹ loquitur in his que erāt ecclesie quo ad directū dñium vel ab ea tenebantur & que ecclesia petit ut sua & iaz sibi cōsolidata p̄ promissionem vnde nō est mirū si sit necessarium tantū tēpus ad eaz excludendā sicut in re sua in q̄ h; directū dñium & vtile. extra de p̄scrip. c. auditis in fi. sed secus in re que a fisco non tenebat ad cēsum emphiteoticū. vel fundum. vt hic & ideo videt q̄ si res teneat a fisco ad homagiū vel cēsum q̄ requireret p̄scrip. xl. an. nec sufficeret. xx. & s̄m hoc p̄cordare viderent iura canonica & ciuilia. & tñ tex. dicit ibi cōtra. l; leges humane rē. s; intellige quod ibi dicit. videantur rē. ad veritatem tamen aliud nō statuit in hoc casu quem etiā non p̄uiderūt cum feudalia & censualia essent antiqs legūlatoribus incognita immo & emphi. j. loca. §. adeo. sed ex eo q̄ gñaliter statuerant tempus. xx. an. videbant statuisse & in isto casu. sed nō est sic cū sit

alia ratio i eo. De rebus aut pub. distinguitur aut sint sepu blice totius populi: an vnus. p̄mo casu nullo tēpore p̄scribitur. secūdo p̄scribunt. xl. annis. nisi in quatuor casib⁹ quibus centum an. spacium requiritur vt. C. de sac. sanc. eccle. l. fi. de p̄scriptio. xxx. an. l. omnes.

Novissime. C In glo. vel quasi in fi. de hoc not. plene in. l. vitia. C. de acq. pos. & ad de q̄ scripsi. §. eo. §. furtiue. & pauca sunt vere realia nisi vi possessa furtiua. & data cōtra. l. iul. repetundarum. sed quasi realia sunt quādo inhibetur vsucapio propter fauore perso ne: vt pupuli & fisci. vide plenius ibi. ff. e. l. vbi. §. fi.

Error. C In glo. de errore ibi cū allegat. l. nūquam dic plenius. §. e. furtiue. C Prope fi. eiusdē glo. ibi cū allegat. ff. pro emp. l. ij. dic plenius. ff. eo. celsus. vbi dicit glo. q̄ in alijs sufficit iustus. in emptore iustissimus. C S; pro deo dic mibi qui ē iustus error: & quis est iustissim⁹. C Glo. dicit q̄ est iustissimus in alieno scō quo ad emptionē. sed in alijs s̄cribis quicumq; reputatur iustus etiā cū cā tali quali. vt no. ff. pro solu. l. tertia in glo. alias nō. s; hoc non videtur procedere. q̄ si in alieno facto est iustissimus. ergo videtur q̄ in suo sit iustus. qd̄ non videt verū immo est suppinus. vt. ff. de acq. here. l. cū falsum. de iuris & fac. igno. l. pluriū. Unde melius videtur q̄ in quolibet s̄ctu requiratur iusta cā erroris. sed in emptione iustior: & maior. & sic loquit hec glo. q̄ melius loquitur q̄ illa de. l. celsus. Et est iustus si forte p̄cur. vel seru⁹ dicat dño rē sibi donatā fuisse vel alias acquisisse. vel forte alius cui credēdū sit vel si dicatur res legata p̄ aliquos de testibus testamēti & post apparet testū nullum. vnde quicumq; cā sufficiens ad mouendū animuz ad credendū facit reputari iustū errorē. si autem non eēt sufficiens secus. Terbi gratia. si seruus vel procura. dicerent dño donatū sibi equum ab auaro potente cui nil deseruierūt & nullam cām proponāt cur dare deberet vel aliud qd̄ non est facile credendū. s; in emptione requirit cā sufficientior. vnde ibi nō sufficeret si crederet simpliciter dicto familie: nisi interrogaret cām & modum vel nisi videret iustū emptions vel audiret testes ita q̄ quib⁹ p̄stans & diligens indagator hoc deberet credere & sic d; intelligi. l. q̄ vulgo. ff. pro emp. & hec arbitrio iudicis cōmittitur qui hec & alia que mouere p̄nt d; indagare & aduerrere & pro hoc facit. ff. e. iusto. §. filius. in fin. vnde quāuis glo. exponat ibi nō leui. idē si leui & c. tu dicas q̄ non idē in emptione p̄ dicta & sic debes intelligere opi. glo. Ja. tamē de ra. i dicta. l. celsus. dicit q̄ quicumq; error cū bonafide causat vsucapioez per. l. hominē. ff. pro suo. excepta venditione in qua requirit iustus. ff. pro emp. l. qd̄ vulgo & respondet ad. l. celsus que videtur cōtra eū q̄ illi quos. l. celsus reprehēdit dicebat duo p̄mo q̄ errās vsucapit pro suo. secūdo q̄ etiā illo titulo quo putabat verum ut pro donato pro legato & in hoc vltimo reprehēdit eos nō in p̄mo s̄m eū. opi. gl. videt securior. quia leges quasi vbiq; loquunt de iusta cā erroris neduz in emptōne. immo in alijs. ff. e. l. nō solū. §. qd̄ vulgo ver. hoc amplius eo. ti. l. iusto i p̄n. & §. filius. Preterea est hic expressus. & C. pro dona. l. fi. Nec ob. l. hominē. q̄ intelligitur vbi fuit error iustus. q̄ credebatur sibi deberi & ex cā b̄fdiraria vel ex p̄tractu procur. vel serui alias nō vsucaperet cū non posset h̄re bonā fidem. ff. pro emp. l. qui fundū. §. seru⁹. item intellige q̄ quādo error est sufficiens ad parandū vsucapionē q̄ est opus traditione vel eo qd̄ pro traditione habet. vt plene not. in. l. celsus sed quid si traditio nō intercessit: credebatur tamē interuenisse iusto vel iniustiore errore. Glo. dicit dubitative q̄ sufficit. iac. de ar. reprehēdit eam ibidē. q̄ si dominium nō trāsfertur sine vera traditione. ergo nec cā vsucapiēdi. ff. de p̄tra hen. emp. l. clauibus. sed dy. t; ibi cum glo. & videtur expressum. ff. e. l. iusto. §. filius in. ij. dicto. Nec ob. ratio iac. q̄ procedit ex falso. ut pater. ff. de acq. pos. l. fundum.

Diutina. C In glo. vt continētur. in fin. iunge. §. eo. §. furtiue dic ut ibi. ff. de acquirē. pos. l. pompo. §. cum quis.

Edicto. C In glo. vt a procur. imperialiuz rerū qui procur. fisci vocatur. ut. l. bñ a p̄nōne. §. i. C In glo. l. a fisco ibi cum allegat. C. si aduer. fisci. l. fi. item

obtinere hec. l. ubi fiscus ignorans ius tertij alienat secus si sci ret. vt no. C. de ven. re. ff. com. cu pua. l. x. l. i. et hoc ubi alienaret cu ca sufficienti et rei publice euidenter vtili. ff. de euic. l. ex mille. de rei ven. l. ite si verberatu. §. si forte. ite no obtinet ubi princeps bz aliquod ius in re. qz tunc illud solu videt alienare no ius tertij nisi exprimat. C. de loca. p. ai. l. fi. ff. de lega. j. si domus. §. si. sed qz nihilominus hec lex est iniqua no videtur obtinere de iure canonico. xvij. q. ij. quicunqz. ite non obtinet etia de iure ciuili in rebus in quibus no cadit comertiu. C. de li. ca. l. non ideo. C. In. e. glo. cu allegat. l. quero. §. inter glo. dicit forte. qz nonnulli dixerunt qz statim cadit per. l. impa. tor. ff. de publi. hoc tamē approbatur. C. si propter. pu. p. l. j. C. In glo. ff. de pe. here. in fi. he solutiones no vident bone. quia secus in vniuersitate qz in re singulari ubi ipsa vniuersitas petif. Tandem dic qz no obtinet hec lex ubi creditores agunt ptra illu qui emit hereditate. qz fiscus no videtur vendidisse vel alienasse nisi ius suu. et sic intelligit. C. de hf. ven. l. j. sed ubi ipsa hf ditras petitur tota secus erat de iure ff. x. et secus de iure Rodicis. Et io vñ melius dicendū qz illud vñ hoc nouū. qz de iure ff. x. hmoi prescriptio erat incognita sicut et multe alie. vt scripsi. s. eo. circa pnci. sed hodie reditur per ius canonicum ad ius vetus vt dixi. et c.

De donationibus.

Rubrica.

Textus continuat hanc rubricā. est et aliud et c. Et no. qz qdam habet sup rubrica talē gl. donatio est quedam liberalitas que nullo iure debet pro qua ff. e. l. donare de re. iu. l. donari. Et aut hoc plenius videas scire debes qz ad hoc qz donatio posset dici vera et pprie donatio quoz requirunt. Primo qz fiat pure et mera liberalitate: et sic qz donarius no sit astrictus ad aliquid dandū vel faciendū. ff. e. l. i. et l. hoc iure. Secdo qz no detur ob cam. C. e. l. fi. Tertio qz sit libera videlz qz donas no sit obligatus ad dandū aliquo vinculo inducete actionez vel impediēte repetitionē. qz si alias esset vinculu quod actionem induceret vel repetitionē impediret. vt qz erat obligatus ad anti dota vel cofessus fuerit accepisse pecuniā quā no receperat: et erat. j. bienniu. non impeditur retro qn esset vera donatio. sic intellige. ff. e. l. hoc iure. §. si qz seruo. et l. donari. ff. de re. iur. et ibi de hoc. Quarto qz sit absoluta sine aliqz repetitōe. ff. e. l. senatus. §. i. Quinto qz fiat inter viuos vt. j. e. §. alie. et hec co fuerunt ponū in instis et lris donationū et bñ. et hec faciūt ad qōnem de illo q donauit seu veditit oia que ti. donationis atqz fuerat a sempromio qz no videat dedisse nisi illa q data ei fuerunt sva pura et simplici donatione: cu sbuz donationis pprie sū prum nihil plus iporet. et de hoc solum predicet p prius. et io sic vñ recipienduz. ff. si ager. vecti. l. i. et bñ facit. ff. pro socio. l. ij. §. de illo. et ff. e. l. ex hoc iure. §. i. et sic no veniūt donata ob cam. qd pot esse veruz nisi appareret aliud vel p pecturas vel alias. vt qz forte no acquiuerat titulo donationis a sempromio nisi ob causam. ff. de leg. i. l. si quando. C. de inoffi. testamen. si quando.

Et et aliud genus. C. In glo. f.

de iure a. ibi cu allegat. §. de pstituta he allegaciones faciunt p puentione. n. a. ff. de cōstituta pec. pbat qz stipulatio fit de iure ciuili vt. l. si quis argētuz. C. de dona. qd hodie pacto sbitur. vide. j. e. §. pficiunt. C. In glo. f. large ibi pntent. n. a. sub donatiōe inter viuos pntent multa largo sūpto vocabulo. ff. e. l. i. C. In glo. ibi cu allegat. j. de leg. in prin. ff. de leg. iij. l. legatū est donatio. C. In glo. l. instantis. in fi. et l. bñs meus. §. i.

Mortis causa. C. In glo. i. si mortis in fi. hec glo. multas bz similes. naz ibi notat. C. e. l. fi. ff. e. l. mortis ca. §. titia. ff. de excep. do. l. apud cel. §. iul. sed s. no. ff. so. ma. l. que dot. de do. ple. l. seya. Bicas qz aut donat simpliciter absqz eo qz fiat metio de morte et tuc in omni dubio ē donatio inter viuos: nec distinguit an eēt euidens piculu vel non. et hoc dicit. d. l. seya. §. si. Si aut fiat mentio mortis et post mortē pfertur vel p puentione vel alias: psumitur donatio ca mortis. Et ideo credo si nulla fieret

mentio mortis si tñ de natura sctus effectus omnis referret post mortem donantis. ut. l. seya. de do. prele. ar. ff. de leg. ij. cu pater. §. mater. et facit dictus. §. iul. ibi eni ex eo qz volebat vxore hñe: coferebatur in rps mortis de natura donatiōis iter vi. et vxo. et d. l. seya. in prin. ff. e. et fm hoc est intelligēda. C. d. s. ben. et comit. ff. scrupulosaz. et j. de inuti. ff. §. post mortez: qz quis stipulat ex alia ca qz donatiōis. alias si donatiōis. dic qz valet stipulatio vt donatio ca mortis. no alias. et hoc in nuit. d. l. scrupulosaz in fi. cu dicit pro tenore sctus uel testamenti et c. et hoc vult dicere. §. et in sūma. j. e. si recte itelligas. et hoc nisi sctum exprimat per sidentes. vt. s. in rubrica dixi. C. In glo. qz voluntas in fi. hic no videt perpetua rō. qz quā do datur ob causam impeditur quādoqz etiā peniten. repetitio. ut. l. si pecuniā. e. ti. et ibi ple. no. qz no est tradendum ad do. causa mortis. sed tamen est argumētatiua vt. d. l. senatus. §. i. in fi.

De mortis causa. C. In glo. i. donatio

ibi cu dicit liberalitas. Szcerte legatū est liberalitas. ff. de leg. i. l. legatū est delibatio. vñ collige in signa ex his que notant. j. glo. ij. C. In glo. fere dicit ibi cu allegat. ff. e. senatus. §. si. dic ibi plene. C. In ea. glo. ibi cu allegat. j. de lega. in pn. hec etiā no dicit bona. legatū quoz traditur a defuncto. ff. de leg. ij. l. lucius titius. et no. e. ti. l. legatū est quedā in fi. glo. s. potes dicere qz quāuis tradat a testante. semp videt ab hf de proficisci. ff. ad. l. fal. l. cu quo. §. si. no sic in donatiōe ca mortis in qua donas obligatur. ut. j. statuz no. vñ in donatiōe sbitur cu testanti. in legato quasi sbitur cu hf de. C. In eadē glo. ibi obligatur donans ut post mortē soluat nisi alias actū sit. ff. e. l. mortis causa doatio. sic et in. l. ut debitoz. et no. ff. e. ti. l. no videt. C. In eadē glo. ibi cu allegat. l. ut hf dibus vult dicere glo. qz in donatiōe ca mortis no pot substitui sine promissione substituto faciēda in legatis sic et hoc idē videt tenere. C. e. l. fi. s. hoc verū est directe sed p fideicommissuz pot. ff. de le. ij. cu pater. §. eoz. l. seya. de do. prele. et ideo absens pot substitui p fideicommissuz fm dy. in. d. l. si cui. et sic intellige. C. e. l. i. cu ibi notatis. C. In eadē glo. cu allegat. §. in extraneis hoc non est verum et ibi dicit. et no. ff. e. l. in morte de hf di. insti. si seruum. §. in extraneis. C. In fi. eiusdē glo. azo. in ti. s. quoz legat. hoc tñ no est veruz. immo dat saltē in eo qd est vltra falcidiaz. s. in hoc differunt qz quoz legatoz datur ad reuocandū totū legatum sed no ad reuocandū totā donatiōē ca mortis: sed il lud tantū qd ē vltra. et ita no. ff. quoz legat. l. i. §. si qz ex mortē in glo. potest vtiqz. C. Itē est alia dña qz donatio ca mortis no potest repudiari. legatū sic. ff. de le. ij. l. cu pater. §. mater. et ibi no. qd pot esse verū ubi fuit facta pactio vel per stipulatōnem. secus si valeret vt fideicommissuz nisi agnouisset post mortē vt. ff. de bo. li. l. si s. §. sed mortis. C. Itē datur alia dña. qz legatū inter absentes sed donatio ca mortis a pñte pñti. ff. e. l. inter mortis. sed hoc vñ vt valeat ius donatiōis. s. ut valeat iure fideicommissi pot fieri inter absentes. ff. de le. ij. l. miles. et l. cu pater. §. donatiōis. et sic intellige qd no. azo. in summa q dicit qz valet ex nuda pollicitatione. qz vñ est vt valet iure fideicommissi. et de hoc scripsi. C. de iu. do. l. ij. et vid. j. pr. §. Quidā dixerunt qz sit opus traditōe vt. l. papi. ff. d. do. inter vi. et vxo. Ceterus dicit cōtra. ff. de publi. l. ij. et ibi nota. C. Itē intellige qd hic no. qz rps mortis inspicit quantuz ad donatarium sed quantum ad donantes inspicuntur duo. ut in legante. ff. de lega. iij. l. i. §. i. quia cum habeat instar legatoruz. et regula canoniana locū habeat ubi est defectus ex parte legantis sequitur qz impediāt donatiōem causa mortis si cut legatum et sic reproba. quod no. in. l. i. mortis. et hoc. ibi etiam reprobant.

Alie. C. In glo manifestauerit in fi. glo. hec glo. non videtur pcedere in eo qz dicit qz valet donatio p verba dabo. quia iure pacti valere non potest cum non fiat pactum per verba de futuro vt hic notat et in. l. tale pactum. Item nec iure stipulationis. quia non pcedit interrogatio. ff. de verbo. ob. l. i. Preterea videtur simplex pollicitatio. q non obligat. ff. de pollici. l. i. Preterea nullus contractus perficitur nec ille per verba de futuro. si enim promisi mutare

non mutuo. uel si promisi vendere: non vendo. ff. de ac. emp. l. si sterilis. §. si. si cer. pe. qui pecuniā et testō: non videt vendere qui damnat hōdem vendere. ff. de le. i. l. si equo. de le. ij. si cui. de le. iij. qui concubinam. §. si fundus. vñ in. §. stipulatio. fuerunt hōba de presenti. nā ibi precessit interrogatio q̄ nō potuit eē alia q̄ per hec hōba p̄mittis te daturū. et rīdes bene. ista stipulatio et p̄missio erant in p̄senti de re in futurū dāda. et ideo hñ aduertere q̄ donatio nō pōt fieri per hōba de futuro qn̄ sint aliqua hōba de presenti vel exp̄ssa vel suū intellecta. vñ si te interrogē: p̄mittis te dare vel daturū mihi. x. et tu rīdeas p̄mittito apparet q̄ est p̄missio de p̄senti: vel si sic dicā. dabis mihi. x. et tu rīdeas dabo: nō est dubiū q̄ est stipulatio et valet et ē exp̄ssum. j. de hō. ob. circa p̄n. Nā sunt hōba equipollētia p̄senti. nā interrogādo dabis. est p̄inde ac si diceret: p̄mittis q̄ dabis. Unde p̄cedente interrogazione vñ sine dubio. sed si nulla p̄cederet: tunc nō videt valere cum pactuz nō fiat per hōba de futuro. et sic videt q̄ glo. possit saluari que alias eēt si bī cōtraria. **Quid** ego si quis dicit ego dabo tibi tales fundum: et tu acceptas dicēdo magnas grates. non videt valere donatio s̄m p̄missa. q̄ nō donat in p̄senti: nec in pactum donatiōis p̄mittis s̄ de faciēda in futurū. et istud pactū videt nudum. nā. l. si quis argentū loquit q̄n̄ per pactū donatur in p̄senti. sed in sēdo casu quis nō donat sed se daturū pacificē in futurū: iō nō valet vt donatio nec ut forte pactū efficacē ad agendū vt det. q̄ nudū de iure ciuili. secus forte de iure canonico quo agitur ex pacto nudo vt. c. antigonus extra de pac. s̄m illud ius potest eē vera opi. host. q̄ post hāc gl. dixit q̄ nō refert vtrū dōatio fiat p̄ hōba de p̄senti vel de futuro vt no. in sū ma. e. ti. circa si. **Vel** verius dic nō esse verā. q̄ tale pactū non causat donatiōē q̄ ipse p̄cludere vult. Sed hñ vey. est q̄ ex tali pacto pōt agere vt det sicut q̄n̄ per stipulationēz p̄mittit dare. j. de ac. §. appellamus z. §. sic itaqz. et caue. q̄ q̄n̄ sit donatio per verba de futuro in casu quo agi pōt non agitur simpliciter ut retradatur s̄ vt res donec. et ex cā donatiōis tradat rē. ff. de hō. emp. l. qui fundū. C. de pac. inter emp. l. ij. **Vel** forte pōt dici q̄ etiam in p̄dicto casu agitur vt rē tradat et agitur ad hoc ex stipulatu vel certi condī. nō ex lege vt pōt colligi ex. l. si q̄s argentū. §. sinaut. hic minime. et hoc. §. **Et** an illud q̄ hic dicit videlicet q̄ agat ex pacto obtineat in donatiōe ob causāz. **Vel** q̄ sic. C. de dona. añ nup. l. cū veterū. et idē videtur in donatiōe cā mortis. vt dixi p̄i. §. et no. ff. de le. ij. l. cum pater. §. meuiō. **In** glo. ex hoc hōbo. ibi cum allegat de ac. emp. l. i. dic vt ibi et videbis. j. de hō. emp. §. p̄ciū. q̄qd tamē et in v̄ditiōe sit et donatiōe videt exp̄ssum q̄ teneat rē p̄cise tradere si eā habet. in feu. si de feu. cōtro. fur. c. si facta. et facit. l. si quis argentū. et q̄d hic dicitur necessitas zē. **In** e. glo. in fi. hec est cōmunis opi. glo. vbiqz et forte fuit rō sic opinādi. q̄ ubi a traditione nulla fuit obligatio: iccirco cā uel obligatio super euictione nō habuit s̄p̄ quo fundare. sed ubi a p̄missione secus. s̄z hec ratio nō placuit. **Ia** in. d. l. i. de iū. do. q̄ donatio nō fit sine hōbis nisi iter mutos. cōstat aut q̄ per hōba hōbitur obligatio. vt hoc. §. et l. si quis argentū. quāuis tradendo p̄ferendo. **Et** si q̄s equū tradēdo v̄deret et uendendo traderet. quis dubitaret obligationē nasci. Traditio enim nō tollit: imo ualidat p̄tractuz et obligationē imo uestit pactum. ut uidebis in materia obligationū. **Et** ideo videt p̄cludere indistincte q̄ donator nō teneatur de euic. nisi exp̄sse p̄miserit. C. de euic. l. ij. et hec opi. placet mihi. nam oēs textus dñt non teneri. et est diuinare eis imponere q̄ loquantur ubi a traditione inceperit. ut. d. l. aristo. ff. de dñl. edict. l. ad res donatas si fa. fur. se. di. l. quot. §. sinautēz. C. de fal. l. et si a te. et uidetur exp̄ssus. ff. de hō. ob. l. iul. §. qui fundū in fine ibi enī incipit a p̄cedēti p̄uentione: et tex. supponit nō agi immo dicit traditione reum p̄tinus liberari. **Nec** ob. e. ti. l. ubi aut. ff. de solu. l. si rē q̄ intelligitur ubi ex aliqua cā onerosa fuerat p̄missum dari. quo casu potest agi de euictione. hodie pe. d. bel. perti. tenet opi. glo. in. d. l. i. sed cōferens beneficiū videt teneri. extra d. p̄ben. c. cum s̄m et. c. inter cetera. itē dominus qui p̄fert uel dat feudum in feu. si de feu. uaf. ab ali. interpel. fu. c. i. **In** glo. per p̄dic. hoc uerū ubi sit donatio per pactuz s̄z per sti-

pulationē agitur ex ea. vt. §. scripsi et p̄batur in. l. si quis argē. §. sinautem. **In** ea de z glo. ibi cum alleg. l. eum qui plenius eodēti l. in edib. §. j.

Et cum retro. **In** tex. solidus idē est q̄ aureus. j. de pe. te. liti. §. penult. **Quid** aut fuit et quātū valet d̄ moneta currete vide. §. de at tili. tu. §. nos aut. **In** glo. i. scriptura in fi. cū ibi dicit publi. non intelligas notariū seu tabellionū s̄z illorū que sūt vt. l. in hac. unde nō sufficeret facere corā notario. imo cōfectuz instrumētū sup̄ donatiōe per notariū debet donās deferre ad iudicem et ei insinuare etiā post contractū perfectum. C. de do. ante nup. l. si. §. i. et iudex debet recipere et videre in actis seu in papiro curie reponere instrumētū tenorē et diē insinuatiōis: et dare litterā de hoc parti si hoc requirat. nullū aut decretū interponat nec aliā iformationē faciet et hoc potes colligere i. l. hic alleg. et. C. de offi. iudi. alex. l. i. et pōt h̄mōi insinuatio fieri coram quocūqz iudice et corā alio q̄ ubi res sunt posite. vt. l. in hac. **Nec** ob. l. si p̄dium. C. de p̄di. m̄no. vt ibi scripsi. **Quid** ergo dices de donatiōib⁹ que sūt hodie coram auditoribus sigilloz autētiqz qui conficiūt de donatiōib⁹ litteras quas p̄sentant custodib⁹ sigillorū et eas faciūt sigillari. nūquid habetur pro insinuatīs. **Et** p̄romptū est dicere q̄ nō si custos nō habeat iurisdictionē p. ll. p̄dictas. sed si iurisdictionē habet de cōsuetudine custodes sigilloz regis in plurib⁹ locis videt sufficere. p. d. l. vnica. **Uerū** tamē ē q̄ nō sufficiat nisi ipse donata insinuet vt. l. in hac. oportet ergo q̄ sit p̄ns corā iudice ad instar emācipati. C. de emā. li. l. iubem⁹ et. l. si. vel forte p̄ocuf. ad hoc cōstitutus cū nō repiat cautum de contrario. **Et** q̄d si in l̄ra cōtineat q̄ donās confiteatur donatiōē insinuatā solēniter non tñ alias cōstat. nō videt sufficere. q̄ cū solēnitas requiratur oportet q̄ p̄bef intercessisse. C. de agri. et cen. cū satis C. d. admī. tu. l. tutores. vbi iubet exhiberi publicas p̄sonas vt de solēnitate cōstet. nā p̄ tales cōfessiōes mutare forma a legibus data q̄ nō ē faciēdū. ff. de admī. tu. l. q̄dā decedēs. de leg. i. l. nemo. quāmo exp̄ssa renūciatio donantis nō teneret. C. de sac. san. ec. l. illud in fi. et per. ll. p̄dictas credo q̄ si donās iurasset nō posset venire d̄ confessionē suā ēt de iure canonico quāmo nec repetere q̄d ē ultra sūmā dato q̄ nō confessus fuisset. cū iuramētū hoc seruari possit sine p̄iudicio salutis eterne. extra de iureiur. c. l. vj. **Si** tñ h̄mōi donatarius caderet a possessiōe nō posset rē v̄dicare q̄ten⁹ excedit. imo nec agere d̄ aliū q̄ cōtra iuramētū. et iō si donās daret obligaret vel v̄deret aliū vltim⁹ eēt potior: cū sit nulla donatio ipso iure i eo q̄ excedit ar. l. sancim⁹. C. e. nā non obstā. iuramētū v̄dere potuit. et in aliū transferre etiā de iure canonico vt no. **In**no. ex de p̄ben. c. d̄lco. et scripsi. C. de cōdi. ob cām. l. ea. l. vel potes dicere q̄ confessus nō audiat cōtra cōfessionē suā si in iure cōfessus fuerit. ff. e. q̄dā ibi. C. de li. cā. l. interrogatā. sed qua ac. repit id q̄d excedit. pōt dici q̄ rei v̄. cū donatio nō teneat ipso iure in eo q̄d excedit C. eo. sancimus. et hoc si extat res. als dat cōditio sine cā. ff. e. l. vt mihi. **Sed** vsqz ad q̄d t̄ps pōt repeti. **Vel** q̄ vsqz ad decētiū. C. si ma. fac. ra. ba. l. si. vel vsqz ad quinquēniū. C. de hō. iū. l. i. §. q̄d dictū. veri⁹ vt q̄ tūc donatio nulla sit ipso iure in eo q̄d excedit q̄ nō causet titulū. et p̄ p̄ns possit repeti vsqz ad. xxx annos vbi iterueniret iustissim⁹ error. vt scripsi. §. de v̄scap. §. error. excipi aut pōt p̄petuo. ff. de excep. do. l. i. §. si. **Et** an heres possit reuocare si donās nō reuocauit. **Vic** q̄ sic. ff. de le. ij. l. q̄ solidū. §. p̄diū. C. de do. iter vi. et vxo. l. donatiōes circa mediū. itē si de iussor: posset excipere. et credo q̄ repetere. ff. e. l. si de iussori. et si intercessisset animo donādi q̄nis glo. ibi notet d̄ que p̄ oēs reprobat. **In** tex. ibi cū dicit n̄ra cōstitutio. C. e. l. pe. **In** glo. si nostra i. fi. itē ali⁹. C. de do. ante nup. l. minorib⁹ s̄z ille redactus est ad ius cōe p̄ dictā aut. vt sp̄s alicia largitas. C. de do. ante nup. aut. eo decursu. itē donatio ob cām ff. de dona. l. aquilius. et ibi no. hoc tñ sane itellige q̄n̄ donans tenebat ad remunerationē. als sic vt p̄z i. l. pe. C. e. q̄ ibi donabat ob cām. et tñ ibi supponit q̄ als debet fieri insinuatio p̄nēdo illos casus pro specialib⁹. ff. ad municip. l. i. donatio aut cā mortis non eger insinuatione. C. de dona. cā mortis. l. si.

Sciendum est. **Super** tex. ibi cū dicit collaturū est secus si heres eius esset i

gratus: vel successor: ut. l. si. C. de reuo. do. §. hoc autem. Sed ob. s. de lib. z eozū li. l. si. itē qz sicut vasallus primus pp ingratitudinē amittit feudū: ita filij z posterij. in feu. qz sit p̄ma causa bñ. amittē. c. i. circa pn. §. z ecōuer. Qui vellet tenere hanc partē posset r̄idere ad. §. hoc aut. qz ibi dicit qz ex ingratitudine cōmissum nō p̄t agere successor: donantis p̄tra ipsuz donariū vel eius successorē. sed si successor donantis cōmitteret ingratitudinē cōtra donantē viuentē nō aperit sed d̄ mē te tex. videt qz ex eius ingratitudine nō reuocet ibi cum dicit hoc aut vsqz ad p̄imas p̄sonas sp̄ aliter referendo se ad p̄sonas donantis z donarij vt. e. ti. l. i. z iura d̄ia loquunt in alijs casib' v̄z in libertis quibus sit maior gratia. ut. j. videbis. z in feudalibus que nō sequuntur naturā aliarū donationum. ut dicam. j. proxi. Satis tamē videtur posse dici qz ipse donator posset agere cōtra heredē donarij pro ingratitudine cōmissa per donariū. C. de adul. l. si. sed forte nō cōtra singularem successorē. C. de reuo. do. l. his solis donatoribus nō successoribus. ut dicit. §. hoc aut. z hoc veruz si habuit satis tempus ad conquerendū donator: z non fuit cōquestus. Si vero cito mortuus fuerit sic qz p̄queri nō potuit. videt heredē eius posse agere ar. ff. de cōfir. tu. l. in cōfirmando z. l. utilitatē. itē hec non intelligunt vbi donarius nō implet p̄uentiones factas in donatione. qz tunc successor agere posset z p̄uenire. C. de dona. que sub mō. l. quotiens. **C** Sed de qua querimonia intelligitur: an de iudiciali. vel extrajudiciali. videt qz de iudiciali per. l. his solis. ad suos tamē videtur trāsmittere eū iudicialē. ut. C. de inoffi. tes. l. sancimus. §. si. uel ibi in alio casu. ff. de fideicō. liber. l. restem. i. **C** In glo. l. qnqz ibi effundat que autē sint atroces dicit. j. de iniur. §. atrox. z p̄dēra verbum effundat. i. sepe imoderate dicat uel faciat vt. C. de do. promif. l. si. ibi effuso. z c. vnde nō sufficeret semel nisi qñ iniiceret man' ipias uel fur faceret sp̄ alitātē de iniectioe cū manus iniectio sit atrox. vt. d. §. atrox. z cōprehendē sub p̄mo mēbro. **C** In eadē glo. ibi cū dicit intulit qd dicit de dāno intellige graui arbitrio iudic. in feu. qz sit p̄ma cā bñ. amitt. delator. nō aut intelligas qz sit necesse d̄ oibus bonis sicut. s. de ex. tu. Item pp paupertatem alias lites. nisi in casu. C. de re. do. aut. quod mater. itē de vite piculo intellige ex insidijs. vt p̄z notatur in. d. l. si. sed q̄ritur an sint alie cause ingratitudinis. Glo. dicit qz sic si donatorē egentē nō alat. ut notat in dicta. l. si. sed hoc nullo iure reperit. ut no. ff. de re. iu. l. in cōdōnatione. Tamē oēs doctores hoc approbant per. l. alienanda que hic allegat. idē videretur si alie cause emergerent maiores ingratitudines ingerētes. ut si eū cucurbitauerit nā est grauior ingratitudo q̄ graue dānuz bonozū vel alia atrox iniuria z nonnulli vellent plus eē vulnerati q̄ talia pati. uel si occidit filiū donatoris uel p̄rem. z pro hoc facit qd lex dicit qz abolitis certis p̄scriptionib' cetera admittunt p̄ crimē adulterij que enumerant in. l. z tamē cōstat qz nōnullē alie admittuntur. z iō quāuis cetera enumerētur hic vident alia admitti. d̄ quibus ē tanta ratio uel maior. j. de adul. l. ita nobis cuz notaris. z hoc v̄r expressuz in feu. qz sit p̄ma cā bñ. amitt. §. sed qz hoc nō credo. ex quo enim lex enumerat certas causas nulle alie sunt admittē de sicut in simili in auē. ut cū de appel. cog. §. aliud quoqz. ibi cū dicit. p̄ter igitur istas nullas liceat z c. z hoc in simplicib' donationib'. qz in donatione feudi sec'. ibi enim multe alie cause sunt z leniores q̄ iste ex quib' cōmittit feudum pp fidē quam vasallus d̄z que nō debetur ex alijs donationibus. z ita intellige in feu. que sit p̄ma causa bñ. amitt. per totum z ex qui. cau. feu. amitt. tacite enim importat datio feudi seruitium z fidē. quāuis expressa fides fieri nō deberet in feu. si de feu. cōtro. fu. c. pen. itē z in libertate secus. ibi enī sufficit etiaz leuis ingratitudo p̄pter imensitatē bñficij vide. C. de li. z eo. li. l. iij. **C** Itē est hodie casus sp̄ alis in quo donatio reuocatur tantū ex tribus causis. C. de reuo. do. autem. qz si mater. sed ille casus correctus est fm canoñ. dic ut ibi scripsi. Sed an donatio facta ecclesie reuocetur p̄pter ingratitudinem prelati. uel rectoris eiusdem. Videt qz sic. C. de sacrosan. eccle. l. iubemus. quod potest eē verū ad uitam ingrat. in feu. de ca. cora §. si. de hoc. s. qui. mo. tu. si. §. idem si is. **C** Sed an pupillus p̄uatur donatione sibi facta p̄pter in-

gratitudinē tutoris arg. qz sic. C. d̄ admini. tuto. l. si tutoris. ff. de poli. l. imperator. §. fin. **C** Contra. C. vnde vi. l. meminerit. vi de qd ibi notat z scripsi. **C** Quid si renunciatum sit. Specu. videtur tenere qz nō teneat renunciatio in spec. e. §. qz si actū. sunt z alie cause q̄ ingratitudinis ex quibus donatio reuocaf. vt si quis iratus dedit. xij. q. ij. c. si quis irascitur. ff. de re. iu. l. quod calore. vel per dolum inductus extra de testa. c. filius. xx. q. iij. c. constituit. item propter dandi imporetiam. extra de tes. c. filius. ff. de re iudi. l. cum ex causa. **C** Item si ob turpē causā z res non eēt tradita vt p̄ totum ti. de condi. ob tur. causaz. eē de simo. c. de regularibus.

Est et aliud. **C** In glo. sic. C. de episco. z cleri. in fin. bec. l. que hic allegatur. ff. de ali. le. nil facit ad propositum. sed forte voluit allegare de suppellec. le. l. iij. z. l. labeo que satis concludunt qz non curaf de nominibus sed de effectu. Sed dic qz consonum est qz nomia conueniant rebus z decens non tamē pro captanda consonantia debet recedi ab effectu seu intētionē. nam verba deseruiūt intentioni non intētio verbis. vt. d. l. labeo. de leg. i. l. si quis i fundum z scripsi. s. de testa. si quis in nomine. **C** In glo. si de nouo ibi propter nuptias maritus. vide de pac. con. auē. equalitas. z. l. si constante. z. l. si. **C** In. e. glo. ibi sit illa donationis pro hoc videtur quia datur ei rei v̄e. C. de dona. ante nuptias auē. dos promissa. de iu. do. auē. donatione. Sed contra facit quia datur p̄p̄the. ut auē. siue a me. ad velley. z sic non ē differētia. ff. de re iu. l. neqz pignus. **C** Sed ad hoc posset responde ri sicut in legatario. C. communia de le. l. i. z. ij. **C** Erius tamē videtur qz non sit differētia. z videtur notari in auē. dos data. argu. ff. de leg. ij. l. cum parer. §. pater pluribus. de solu. l. ticia cū propter. Ad quid autē proficit huiusmodi donatio ante nuptias. sequitur in glo. hic. **C** In eadem glo. ibi cum al legat aut. siue a me. Item proficit in casu. l. vbi. C. de iu. dotiū Item quia melius est rei incumbere q̄ in personam agere. j. d̄ obli. que ex de. §. furti. vnde p̄t agere vt fiat ei donatio s̄z gl. immo etiam vt tradatur fm opin. mar. quam approbat Jaco. in auē. dos data. **C** In. e. glo. ibi cum allegat de equa. do. §. i. hodie est hoc expressum extra de dona. inter vi. z vxo. c. si. §. i. z intellige qz redit si tradita fuit als remanet. z sic intellige in auē. de nup. §. per occasionem vbi dicit remanet. **C** In eadē glo. in fin. hoc non videtur verum. eo. titu. si tibi z. l. si filio. dic qz aut stat per alterum. z habet tacitam conditionem. vt. l. vbi veterum. aut p̄ fortuituz: z tunc distinguit an interuenerit osculum. vt. l. si a sponsa. glo. tamen alio modo intelligit. ff. de do. l. i. §. fin. vbi distinguit quando stat per alterum an interuenerit osculum vel non. sed p̄imum credo verius. vt scripsi in. l. veterum. Et no. qz q̄uis glo. hic assignet differentiam inter donationem ante nup. z sponsalia. lex tamen recipit vnuz quādo qz pro alio vt auē. eo decursum est z auē. siue a me. sed impro prie vt hic notatur.

Erat olim. **C** In glo. sic. C. de proba. ff. de pe. l. si quis aliquid. §. qui ab orationis. **C** In glo. vel eo. in si. vide. s. de his qui sunt sui vel ali. iur. §. si. Et nota qz idem videtur si alter consentiat qz promoueatur ad ordines z idē dicitur de hominibus talliabilibus ad voluntatē q̄uis nō sint serui quo ad p̄sonam. vt possūt libere recedere: bonis tamen dimissis. quia quoddam genus seruitutis vt qz nō possint recedere nisi bona dimittant. C. de dona. l. iij. spoliatio enī oium bonozū est similis morti extra qz me. ca. c. ij.

Quibus alienare lz vel non. Rubrica.

Cecidit aliquando. **C** Su

pra di
cit de dñijs z de modis ea acgrēdi. nūc declarā do aliq̄ d̄ effectiōib' dñij subijcit qbus ali. lz vel nō. et enī effect' dñij est qz liceat v̄dere z obligare. ff. d̄ re iu. l. fruct' rei ē i gl. s. iextimātū ibi de fundo. l. i. in dubio aut p̄su mis' extimātū vt sit emprio. vt no. i. l. si iter. z p̄z i. l. quotiens. ff. loca. cum fundus non sit i cōmodato fm Jo. sed potes dice re contra vide quod scripsi. C. commoda. l. i. **C** In. e. gl. in si. ff. so. ma. l. dotale. glo. tamē tenuit indistincte qz possit alienari in. §. z cum lex. z illam opi. tenet Azo. in summa de fun. do.

CIn hoc dicitur quod res que pondere numero et mensura consistunt potest alienari. ff. de iu. do. l. res in dotē. alias nō nisi eēt dante extimate. vt. e. ti. plerunq; nisi essent tales res que seruando corūperent. q; nō minus d; ei p̄mitti q̄ tutori cui hoc p̄mittit. C. d. ad. tu. l. lex q̄ imo si talia nō alienaret eēt in culpa. ff. ad. trebel. l. mulier. §. s; enī. §. s; si cū. Distinctionē autē q̄ hic fit v; an maritus sit soluēdo vel nō. non multū approbo. durū enī est q̄ marit⁹ quātūcūq; soluēdo sit rē dotalē que de natura sui ē inalienabilis possit alienare. et videt sp̄ale in manumissioe sui. et vide qd̄ scripsi. C. de iu. do. l. et si. §. p̄ gl. facit autē. siue a me. C. ad. velle. que ē plenius i cor. ut imo. an nup. do. s; ille loquunt i donatioe pp̄ nup. **C**In glo. nisi puocet ibi cū allegat de fun. do. l. si. §. et ipse puocare pōt si expediat mulieri ar. l. si ita p̄stare. ff. d. iu. do. et ei qd̄ hic scribit et scripsi in dicitra. l. si. **C**In eadē gl. ibi cū allegat. ff. de fun. do. l. i. et intellige de neccate et vniuersitate in talib⁹ sic ibi fit mētio vñ pp̄ neccitate suā nō pōt vendere nisi esset neccitas famis nam tūc videt satis tollerabile pp̄ substitutionē sue mulieris et liberorū si nō h; alium de. C. de iu. do. l. vbi ar. C. de pa. q. si. distra. l. i. itē nō credo q̄ si venderet oīa bona sua vniuersaliter. vel abs alienaret q̄ venirēt bōa talia q; nō ē verisite q̄ alienare veller bōa q̄ sunt alteri⁹ vsib⁹ affecta. et ad certos vsus data: que nec pp̄rie sua sunt in feu. si de feu. contro. fu. c. in generali. C. que res pigno. obli. pos. l. spem eorū p̄miorū. si tñ constaret q̄ hoc veller videt q̄ trāsiret cū vniuersitate. naz s; oēs p̄hibita alienari p̄ legē transeūt cū vniuersitate. ut. l. que dā. ff. de acq. re. do. et ibi no. et pleni⁹ p̄m dy. ff. s; bo. obli. si ita q; s; ea lege. **C**In e. glo. in fi. et hoc siue pmutatur de re in pecuniā siue de pecuniā in rē. e. ti. l. si ita p̄stante. et facit. ff. de le. ij. cū pater. §. qui dotalē. de fun. do. l. dotalis. §. si. et p̄ hoc videt q̄ alienatio rei eccliaſtice teneat si sit vtilis ecclie: q̄uis nō iteruenerit solēnitās. ff. de trāsac. cū bi. §. cā. §. qd̄ ergo. et ibi hoc. ff. de offi. pcur. ce. l. i. sup̄ s; bo p̄sensu de bo. q; lib. l. si. §. ipsuz aut. S; secus ē dicere q̄ sit op̄ solēnitare. abs nō teneat ipso iure. ff. d. re. eo. l. si fund⁹. ex de dona. c. aplice. C. de sac. san. ec. aut. itē si p̄diū. **C**In gl. qd̄ si fiat in fi. et si iurasset tenere s; iū et nō venire s; ut no. in. §. hac tñ et hoc d iur ciuili. s; de iure canonico est s; iū extra de iure iu. c. cū cōtingat. e. ti. l. i. vj. cautela tñ pōt dari ad finez q̄ iuramentū nō liget. videt q̄ p̄mo iuret nō alienare et iuramentū s; p̄mū nō tenebit vt no. Host. in. d. c. cū p̄tingat. et archi. et Jo. mo. in. d. c. l. i. In spec. ti. de emptioe et venditioe. §. i. S; hec cautela nō est bona quo ad aīam. q; nō p̄seruat a periurio. imo precipitat in infernū. **P**reterea si fiat ad fraudādos ēptores iniquū esset q̄ gauderet tali fraude s; emptores p̄mū iuramentuz ignorātes. **A**ū satis eq̄ poss; dici q̄ nō obstāte p̄mo iuramento: s; liget eā in casu p̄dicto qñ emptor ignorat p̄mū iuramentū: et multo magis si ignorat rē eē dotalē saltez quo ad hoc vt teneat ad itereffe. ar. ff. de s; b. ept. l. et liberi. de le. ij. l. si. §. si. C. ad. velle. aut. siue a me. vide qd̄ ibi scripsi. **I**tez vide qd̄ no. glo. in. c. cū p̄tingat. vbi no. q̄ si sint liberi iuramentū nō ligat eā. et multomin⁹ si vderet sine voluntate viri. q; iuramentū cederet in detrimentū alteri⁹ videt q̄ viri q; d; facere fructus suos. ut. l. p̄ onerib⁹. C. de iu. do. imo cū publice interfit dotes mulieribus p̄seruari: ut. l. i. ff. so. ma. nō pōt dici qñ iuramentū cedat in alteri⁹ detrimentū videt q̄ rei pub. et ita dicta decretalis videt p̄tinere nugationē. s; voluit intelligere alteri⁹ us p̄uari detrimentū nō rei pub. S; cur nō ita rei publice artēditur. ut. e. ti. quāto. Sed dic q̄ hoc casu nō ita itereffest reipublice p̄ncipaliter sicut in illo. S; qd̄ i casu p̄missio quo dicim⁹ iuramentū nō ligare eā qñ h; liberos de iure cāonico vel de iure ciuili idistincte. nūq; saltē soluto m̄rimonio ligat ut vediticare nō possimus. **V**idet q̄ sic ut. l. cū vir. s; ibi de viro i cui⁹ fauorē nō fuit facta p̄hibitio. hic de muliere in cuius fauorez fuit facta in qua durat rō. i. aut. ut imobilia an nup. do. §. si. Sed an ipsa teneat de euic. **V**idet q̄ sic. C. de p̄di. mino. l. et si is. et maxime si sciens veditidit et emptor ignorās emit. ff. de s; ben. empr. l. et liberi et videt notari. ff. fideius. li. l. cū lex. sed hoc videt durū. nā cum lex succurrere ei intendat nullus erit succursus si de euic. teneat. ut. d. l. cū lex in fi. **P**reterea ex quo venditio nulla est nō uidetur contrahi obligatio

p̄ euictioe. ff. de s; ben. empr. l. si i emptioe. §. itē si emptor. eo. ti. domū. §. si. In h articulo vñ dicendū q̄ si marit⁹ alienauit et ipa volēte q̄ marit⁹ teneat de euictioe et sic itellige qd̄ no. i. d. l. cū lex. ff. de fun. do. l. fundū ar. i. aut. de nō alien. iōis. §. si q; igif emere cū se. et h si emptor ignorabat. alias nō nisi eēt stipulatus. vt. l. si fundū. C. de euic. Si aut ipa mulier sola vel ipa et marit⁹ alienauit: nō vñ q̄ mulier teneat p̄ p̄missa. i. feu. de p̄bi. feu. ali. p̄ se. in fi. p̄mi r̄si. teneat tñ reddere p̄ciū bo. si emptoris si p̄uersum sit i vtilitatē suā vt ibi. **C**S; quid si p̄misit p̄ stipulationē. **A**d huc credo idē p. d. l. cū lex. et p̄ illud qd̄ notat in d. §. Nec ob. qd̄ no. in. l. que admo. C. de agri. et cē. q; p̄hibitō q̄ ibi facta fuit: fuit facta i fauore s; uorū nō venditoris. h aut i fauorem venditricis. qui fauor: nihil operaret si posset alia via regressus hri s; eā. et ita pueniret ad veritū p. l. qd̄ nō est faciendū. ff. de noua. l. doli. et p̄ h non ob. l. et is. nec. §. si quis igif. q; ibi nō recusat ab illo in cui⁹ fauorem vetitum erat emere. s; ab alio. si tñ iurasset de iur canonico eēt s; p. d. c. Et vñ q̄ maritus vel ipa soluto m̄rimonio possint reuocare ad opus seu nomie liberorū. vt. C. de dona. l. si quis argentū. §. sed si quis. Et non mouearis ad reprehendendū illā gl. s. alle. ex eo q̄ filij nō habēt ius in re dotali viuēte m̄re. et ita nō videt in eorū detrimentuz iuramentū interpositum. nec p̄nt cōqueri de venditioe rerū parentū. ff. si quis a paren. fu. ma. l. et nō vsq; adeo. q; illa. l. est hodie correcta s; m̄ quosdā. vt scrip. C. de inof. do. l. i. **P**reterea il la lex loquit in alijs reb⁹ q̄ dotalib⁹. q; i dotalibus filij hñt ius saltem q̄ exinde ali debent. vt. l. vbi. C. d. iu. do. et ita esset eorū detrimentū. S; quid si iuramentū fuit interposituz: et ita mulier non poterat petere nec vendicare rem ab emptore. emptor forte cecidit a possessione: et tertius tenet rē alienatā. an mulier pōt vendicare. **V**idetur q̄ nō quasi mulier veniat cōtra suum p̄p̄riū iuramentū p. d. c. **I**n s; iū videt q; s; c. de se nō tenuit vt hic et. §. ar. cū lex. et sic ex eo dñiūm trāsferri nō potuit. ff. d. acq. re. do. l. nunq; nuda. et ita possit vendicare ab alio: s; non ab emptore sicut dicim⁹ de illo cuius res p̄scripta est mala fi. et sine titulo qui vendicat ab alijs cui dñs remisit. s; nō a p̄scribēte C. de p̄scrip. xxx. vel. xl. annoz. l. si quis emptiois. nec deierat nā ille tertius qui possidet nō pōt excipere de iure emptoris nec de venditioe ei facta. et sic in nullo venit s; venditionē. ff. de testa. mili. l. militef. §. veteranus. si vsufu. pe. l. vti frui si ps be. pe. l. i. s; si ipse possessor h̄ret causam ab emptore. credo q̄ possit repellere eā. q; exceptio rei ven. trāsit ad eū. ff. de excep. rei ven. l. pe. et si. et excep. iuriur. que est in rē. ff. de excep. l. excepti ones. et facit ad p̄missa. ff. de iuriur. l. nam et postea. §. si. cu. l. se. et se. vñ si bñ inspicias decretales non dicūt q̄ s; ctus sit validus: s; q̄ mulieres ipse suare debēt h̄mōi iuramentū vñ iuramentum non est eā validandū s; ctum: nec ipm vestiendi. vt scripsi. C. de ope. li. l. i. et ibi de hoc. et extra de institu. c. cuz venissent. **Q**uid ergo si mulier sit mortua: an liberi possunt rem vendicare. **V**ideretur q̄ sic. q; iuramentum videt p̄sonale: et solum ligare animā iurātis. vt notat Host. ex de iure iurā. c. veritatis. et vide in spe. de cōpe. iud. ad. §. s; pone clericus. et ideo decretales notanter videt dicere ipse mulieres et. qñ dicant q̄ non liberi seu alij. s; ob. l. nam et postea. §. si. de iure iur. ff. et. l. ait p̄tor. §. si. cum. l. se. ff. de iure dotiū: nisi illas intelligas i iuramento iudiciali. Sed ea viua et durante matrimonio haberent meliorem conditionē p. l. vbi. **I**tem videt q̄ talis emptor qui emit etiam iuramento interposito: nō possit vendicare ab alio q̄ a muliere: si cadat a possessione. q; dominiū nō fuit in eum translatum ex p̄dicto contractu inutili sicut supra dictum ē. agat ergo possessorio vel seruet bene possessionē si velit. Sed an qd̄ hic dicitur obrineatur in parafernalib⁹. **N**on videtur cū. l. nō dicat. et sic tenet Anno. ex de cōsue. c. ex parte in fi. **C**In glo. similia sūt. ibi cū alle. ad. l. iul. ma. l. si. supponit cū gl. q; cōmittentes crimē. l. iul. maiestatis vel hereseos remaneant dñi vsq; ad sniam. Et vñ exp̄ressum. ff. qui et a qui. l. que sitū s; decreta. lis bonifacij dicit i here. s; ex de herē. cū s; m̄ leges li. vj. **C**In e. glo. si. multi aut sūt alij. vt minor an. xxv. hñs curatore et va. fallus furiosus prodigus. et prohibitus per testatorem alienare prout in singulis materijs patet. **I**tem potest fieri per contrariū inter viuos q; q; nō possit alienare. vt no. ff. de acqui. pos. l. qui absentis. §. si q; s; et notant doc. C. de re. ali. nō ali. l. si.

Contra aut. C In glo. vt si actū ibi cuz dicit
vendere possit sine denūciatione.
vt no. in. l. iiii. C. de distrac. pig. C In eadē gl. i. si. elapso biē-
nio. ut no. dicta. l. iiii. C. de distrac. pigno. a quo tempore cur-
rat biēnium. vide in dicta. l. si conuenerit. z dic ibi.

Nunc autem admonēdi. C Hic
ponitur
alius casus quo dñs nō alienat p̄tinuādo se ad p̄mūz casum.
C In glo. rōne i. si. hec glo. vt sentire qz minor non ha-
betes cu-
ratorē nō possit alienare: nisi res q̄ suando suari nō p̄nt z tñ
.l. q̄ hic allegat in sc̄do r̄iso vt s̄ supponere: videlz qz v̄z alie-
natio: s̄z restituit. dic pleni. qz aut tractat de rebus mobilib⁹
aut imobilib⁹. P̄mo casu oēs alienat z t̄z v̄ditio ip̄so iure
vt dca. l. si curatorē. C Quid ergo vult dicere ista gl. loquen-
do de his q̄ suādo suari nō p̄nt. Dicit qz in illis t̄z alienatō:
sic qz nō possit restituī nisi sit graue d̄nū in alijs aut restituī
quīs nō sit graue d̄nū d̄tamē sit d̄nū nō modicuz: quāmo
si inter sit et̄ rē h̄e dato qz nō eēt v̄dita legitio p̄cio. ut po-
tes colligere. ff. de mino. l. z si sine. circa p̄n. s̄. idē faciūt. e. ti.
l. pe. cū notatis in qualibz. C Sc̄do casu non v̄z. ff. de re. eoz.
p̄ totū. C. de p̄di. mino. l. nō solū z. l. si minor. s̄z si iurauerit: n̄
p̄t venire s̄. C. si aduer. v̄. l. i. z autē. sac̄a dic ibi. C In gl.
credēs in fi. dic ut ibi. z. ff. p̄ dona. l. si vir. vñ quo ad fruct⁹ et
alios s̄tus q̄ vsucapionē error iuris. vt cāre bonā fidē. ut d̄i-
xi. s̄. de vsucap. s̄. furtiue i. si. v̄d̄ d̄ re. iur. c. possessor. li. vj. per
dy. C In gl. certi p̄di. in fi. z pleni. ff. si cer. pe. l. ij. s̄. appella-
ta. In gl. ex q̄cūqz cā i. fi. z hoc itelligē: si h̄eat p̄sensuz vel affe-
ctum: alioquin opus est alio qui pro eo recipiat. C. s̄ dona. l.
si quis emancipatū. de acqui. pos. l. donatarius.

Ideoqz. C Quia in solutōe nedū recipit. s̄z dat libe-
rationē. iō zē. iij. ge. j. de inutili stipu. s̄. si qz
aliū. nō tñ dicas qz is pupillus teneat stipulatoz: s̄z ip̄uter sibi
q̄ talē eligat. ff. de mino. l. cū m̄dato. C In gl. i. interlocuto-
ria i. fi. qd si nō dicat ita. s̄z dicat p̄mitto. Nō v̄r idē ut ibi no.
.C. de fideius. mino. l. ij. vel dic idē cū p̄stet de mēte iudicis z
s̄ia loquūtur i decreto iudicis appposito sup alienatiōe rei i-
mobilis. C In gl. vel sporulaz ibi cū alit̄ d̄ fruc. z litis expē.
z v̄r exp̄sus. C. de pri. sa. sac̄i. l. in sac̄is. ppe finem. C In ea-
dē gl. in fi. qd hic d̄ de sporulis. itellige ab executorib⁹ p̄cipi-
endis. C. s̄ p̄n. agē. i. re. l. si. d̄ p̄ui. scola. l. quot. s̄. si. lib. xij. in
dex enī nō recipit. ff. de offi. p̄si. l. plebiscito. z i cor. autē. scri-
ptū exēplar. nec ordinarius vt d̄cū ē nec delegat⁹. cū decretū
iterponere nō possit. ff. de offi. p̄cōsu. l. nec q̄s̄. s̄. vbi decre-
tū. de re. iu. l. oia. C In gl. no. qz tutor i. fi. h̄ gl. ē s̄a in hoc ca-
su. z in alienatione rerum mobilium sed in alienatione rerum
immobilium opus est vtroqz. v̄z iudice z tutore seu curatore
z sic itellige quod nota. C. de fideiusso. minor. l. ij. si prop.
pu. pen. l. fi. Et qd no. i. d. l. si curatorē. z facit. ff. s̄ solu. si sti-
pulat⁹. s̄. q̄ lancē. C In gl. vt nec restō in fi. s̄z certe ēptio q̄z
qz sit ex necessitate. ff. de re. eo. l. magis puto. s̄. nō p̄nt. s̄z est
rō. qz in alienatiōe mobiliū maior: solēnitās req̄rit. z iō opus
est autē vtriusqz. ut scripsi. s̄. p̄xi. gl. z iō qz maior d̄nū n̄
hilomin⁹ dat i itegz restō. C In gl. qd ē in fi. hoc itellige i ca-
su illius. l. qn̄ rē necessariā emit: q̄ perijt. alias si simplr z ḡia-
liter itelligeres: h̄eres dicere qz semp eēt paupior: si nō h̄eret
debitū nec pecuniā. z q̄liter sit locupletior: v̄d̄. C. p̄ ēpt. l. eū
q̄ cū ibi notatis. C In gl. i. ip̄so m̄iore in fi. gl. vult allegat. l.
fili⁹ z itellige suo noie vel h̄ntis cāz ab eo. qz b̄ficiū i itegrū
restōnis cedi p̄t z trāst ad h̄f̄ez ex̄neū. ff. s̄ mino. qz si mi-
noz. e. ti. l. minor. C In gl. s̄ h̄ac. ibi cū allegat. C. ad trebel.
l. sancim⁹. ibi sunt tres casus. z due. ll. statiz alleg. p̄tinet v̄mūz
z sic repies cōputū glo. C In fi. e. glo. qd de p̄sonis ecclia-
sticis. Aderef idē. cū ecclia eq̄paref pupillo. ut saltē m̄iori quā
tū ad itegrū restōez. ut p̄z ex̄ de i. ite. resti: p̄ totū. z ita vidē-
tur notare inno. z Post. ex̄ de spon. c. i. p̄ hoc v̄r qz tutor pos-
sit recipere laudimia seu v̄d̄ez z iuestire de reb⁹ q̄ tenent a pu-
pillo. s̄z n̄ de nouo ut dixi. C. ar. tu. l. sancim⁹. dic ibi. itē qd si
solutum sit p̄ tutore. Dic. ff. de solu. l. debitor. eo. ti. l. filie.
C In glo. distingue. ibi cū dicit cū non sint excepti. ff. de mi-
no. l. verū. s̄. itē nō restituūt. C In eadē glo. ibi cuz dicit si
legitime. i. cū tutore. C In eadem glo. in fi. imo vendicabat si

extat. si non petat in itegrū restitutionē z cōdicet vt plene no.
in. l. interdū. C. si aduer. so. l. i. zē.

Per quas personas nobis acquiritur. Rubrica.

C Glo. ponit hic in rubrica versus multū notabiles z post in-
fert ex eis. s̄z tamē nō videtur recta nec bona illatio. versus. n.
illi facti fuerūt ad refrenandas cōcupiscētias de quo aliquantu-
lum scripsi supra in probemio circa p̄n. C In eadem glo. ibi
cum dicit de quib⁹ h̄icti. dicit. sūt z alij qui acquirūt. sicut reli-
giosi suis monasterijs extra de sta. mo. cū ad monasteriū circa
p̄n. z beneficiati suis beneficijs. extra de pecu. cleri. p̄ totū. C.
de ep̄is. z de. auč. licentiam.

Acquiritur. C In glo. vt. j. e. s̄. idē
placet. ibi de vsucap. l.

qui scit. s̄. fin. dic. ibi. iac. de ra. videt sentire. ff.
de acqui. re. do. l. quesituz. qz sciētia semp noce-
at z indistincte. nam. ff. de acqui. re. do. l. qui
bona fide. s̄. i. loquitur i liberto z seruo bo. fi. possesso z fit vio-
lētia l̄re si alias itelligat secundum eum. sed tanta fit violētia
l. qui scit. s̄. si. que directe dicit cōtrariū si itelligas vt ip̄e. als
nō soluas. vnde potes dicere qz semp acquirit. vt. l. qui scit. s̄.
fi. s̄z tenet restituere si extēt. vt. l. qui bona. s̄. i. z. l. quesitū in fi.
z hoc in alijs q̄ in hereditate de qua dic. e. ti. homo liber. ff. de
acq. here. l. si ex semisse. j. e. s̄. de his. z vide. ff. s̄ rei v̄. l. pater
cū ibi no. z hec possunt eē vtilia pro illis qui se trāstulerunt de
monasterio in monasteriū: vt acquisita per eos remaneant se-
cūdo monasterio quod bona fide recepit ip̄m. etiā si appareat
trāstionē eē minus canonicam. vel si coniugatus quē mona-
steriū nō credebat cōiugatū itrauit religionē qz acquisita p̄ ip̄z
remaneāt monasterio si vxor ip̄m v̄dicet.

Igitur. C Sup̄ tex. de p̄mo m̄bro non tractat qd iā
satis dicitū ē in superioribus. C In glo. idem in
quasi. ibi cū allegat. l. castrēsis sed ob̄t̄ vt huic gl. l. sed si forte i
eo qz glo. dicit hic a quolibet quia ibi distinguit an a notis p̄-
pe castra an alias. vnde dicit latius qz aut dantur necessaria pro
guerra vt equus vel arma: z tūc nō refert a quo. alia vt fundus
bos: vel asinus: z tūc habet locuz distinctio an ab als noto vel
non. z sic potest itelligi. C. de castren. pecu. mili. l. i. libro. xij.
fm Dymm. C In eadē gl. in fi. quid ergo hodie de illis qz nō
recipiūt salaria de publico. vt aduocati z notarij. Spe. v̄r dice-
re qz non h̄nt quasi castrēse in ti. de actore. vel quasi castrē. gl.
Acur. variāt in. l. fori. C. de aduo. di. iudi. v̄z. antiq̄ cū quadaz
additiōe. naz antiq̄ v̄r tenere opi. spe. addo s̄riū. P̄t̄ tñ dicit
qz h̄nt quasi castrēse. qz assessores nō recipiūt salariū d̄ publico.
ex̄ de rescrip. c. statutū. s̄. pe. lib. vj. z tñ cōstat qz h̄nt quasi ca-
strēse. C. de assesso. l. velut. que nedū v̄r loqui de salarijs. imo
de lucris. C P̄terea. l. fori nedū dicit s̄ eo qd ex p̄fessioe seu
salarijs acquirit. imo q̄quid occasiōe zē. z pro hoc facit. C. de
castrē. oium pala. peculio. lib. xij. l. i. ibi cum dicit z labore. zē.
C Sed qui sunt hi qz quasi castrēse h̄nt. Et certe. l. fi. C. de iof.
test. satis declarat. qz quicumqz dignitates habent seu admini-
strationes a p̄ncipe z ēt omnes qui de publico h̄nt z p̄cipiūt
salaria q̄uis forte nō habeāt administratiōes seu dignitates.
idē credo de alijs qui non percipiūt de publico. s̄z habēt officia
per que compelluntur seruire quibuslibet sicut aduocati z no-
tari. vt. l. prouidēdum. s̄. si quis vero. z ideo videt qz pro se-
nete ciuitatū qui publice instituntur z publice seruiunt habe-
ant quasi castrēse. z idem videtur de quibuslibet officialibus
qui cuiuslibet tenent seruire: z compelluntur pro pecuniā de con-
suetudine vel d̄ iure. vt seruiētes curie. cū ratio ad hoc se exten-
dat. In contrarium tamen videtur. C. de silēti. l. fi. de castrē.
pecu. pala. l. i. in qb⁹ videt speciale. s̄z ibi loquit de illis qui sūt
in seruitio hospitij p̄cipis. vel reipublice. z i illis ē bene speci-
ale. ego autem loquor de his qui destinati sunt ad seruiēdum
vniuersē reipublice z cuiuslibet de populo i qbus est cōmune vt
quasi castrēsa habeāt. C Quid ergo dices de officialibus ep̄i-
scoporum comitum z baronum. Et certe. l. illa fi. de inoffi. te-
sta. videt innuere qz tantū officiales p̄ncipis habeāt quasi ca-
strēsa ibi cum dicit a nostra consequūtur manu zē. C Sed sa-
tis p̄t dicit qz cū hodie de cōsuetudie glibet itituat officiales

suos: et de iure impiorum seu iurisdictiones terrarum sunt diuise et ad diuersos titulos translate hereditario. quod omnes tales habeant quasi castrensia: cum ratio antiqua ad hoc se extendat ut hi videantur subrogari in locum aliorum ut non in. l. fori. in additione in fili. **C** Sed an quicquid acquirat tales quasi castrensia herede possunt dicere quasi castrensia. Et idem expeditum quod non nisi illud quod ex officio acquiritur vel occasione officij ut. l. fori. et d. l. fi. de inoffi. tes. **I**n sum facit. l. illa unica in fi. C. de castre. pecu. pala. ubi dicitur primo: nia circa p. n. in fi. cu. dicitur et labore. ut dictum est et. et v. exp. sum in clericis. C. de epis. et de. au. psbyteros. q. extracta est de corpore fere de verbo ad verbum de sanc. epis. s. psbyteros. ubi dicitur quocumque titulo. **A**d hoc potest riteri quod non dicat quasi castrensia nisi illud quod ex officio vel officij occasione acquisitum est. ut. l. i. alleg. ad instar castre. de quo. s. dictum est. et de hoc satis probatur. C. de silen. l. fi. **N**ec ob. l. C. de cas. pec. pala. quod dicitur intel. ligi secundum predictas. l. cu. dicitur. pprio suo labore. sub. adhibito seruicio pncipi uel parsimonia. subaudi parcedo p seruicium acquisita. si ergo mercator acquirat vel ei detur a noto: non est quasi castrensia nisi ille notus est collega. et simul eunt iuxta. l. cu. alleg. gas. C. de castre. pecu. mili. l. xi. **Q**uid ergo si est aduocatus vel mercator. **B**ic inspiciedum vbi acquiritur si sciri possit. alioquin recurrit ad ptecuras ut dicitur in fili. j. eo. s. et no. in fili in. l. cu. oz. et au. psbyteros. **B**ic quod spale est in clericis. s. an illa au. obtineat in pugnatis non videtur p. c. i. extra de cleri. p. iuga. quod est vix in eo quod privilegium impetrat dicitur coe. s. i. eo quod est ius coe. quod forte ex clero vel occasione clericatus acquisit. videtur s. cu. illud. c. tollat privilegium. istud autem non videtur privilegium s. ius coe quod tales habeant quasi castrensia pecu. cu. quod damo deseruiat reipublice deo seruiendo et orando pro populo. vbi p iura antiqua habeant quasi castrensia: saltem in rebus ex clericatu acquisitis. ut. l. de sacro san. ec. et l. cu. le. s. qd si acquiserit non conu. gatus et postea pinguetur: et ita non gaudet privilegio in ciuilibus. extra de cleri. co. i. c. i. l. vj. nuquid remanet totum an questus quasi castrensia. **A**r. q. sic in. l. fi. de inoff. te. s. s. veterani et cogita si velis super hoc. **I**n glo. large ibi cum opponit de. l. eo te. pore in fi. illa. l. obstat ad huc. s. q. glo. dicitur hic. uel occasione patris et. ibi cum dicitur. quoniam magis et. s. dicitur quod ibi nil pte. platione bo. fi. pos. dabat: sed pp re qua putabatur euz posse dare qua dare non poterat. vbi nil ei querit: s. hic cu. occasione patris datur uel pp re que vere sua erat. **I**n. e. gl. in fi. dicitur ibi in glo. **I**n gl. que h. in aduenticijs in fi. vide multos alios casus. C. de bo. q. li. au. idem est. dicitur ibi. et ad illos potes addere alios in au. de inces. nup. s. i. de sen. pal. l. fi. de iu. do. l. vbi. de fideius. l. quis. ff. ad trebe. l. impator. ite si nuda pprietas filio legatur. ff. de vsucapi. l. si cui fundu. in glo. quid dicemus in fi. similis gl. e. C. de bo. q. li. cu. oz. **E**t caue. quod videtur implicare dicitur. **P**rimo enim dicitur quod presumit quod habuerit de bonis patris. et post dicitur quod recurredum est ad ptecuras. **B**ic tamen quod hec est veritas quod presumitur de bonis patris habuisse eadem ratione qua vxor. quod ita bene committeret furtum filius sicut vxor. j. de ob. q. ex delict. s. hi aut. et facit ad hoc. C. de colla. l. filie. **S**ed bene admittit pbatio in sum probat autem directo si ponit quod fortuna laboribus uel alias acquisit. et si directo non possit: probabit per ptecuras que hic notantur: et per alias videtur an sit industrius uel non. **S**ed quid si acquisit de fructibus rerum sibi assignatarum pro alimentis suis. Satis potest dici quod videatur quasi sum de bonis patris. ff. ad trebe. l. balista. **T**ertio quod si de pecunia patris vsuras acquisit. **E**t idem quod non gratia patris. s. do. inter vi. et vxor. l. fi. de vb. sig. l. usura. **I**n gl. ar. s. in fi. **P**otest dici quod onus cum emolumento pecuniario potest esse causa honoris. s. honor sine emolumento non potest esse causa honoris. ff. de le. i. l. si fundu. s. fi. cu. l. se. et se. in pn. et. s. fi. pringit tamen quod quod honor est sumptuosus. ff. de mune. et ho. l. hono. municip. C. de psuli. l. nemini. negari tamen non potest quod detrahatur honori per vxor diana p huc. s. per que potest argui quod ille qui plus expedit in festo doctoratus sui minus honoris habeat. h. tamen plus de uanitate extra d. magi. c. cu. sit in de. et hoc nisi potest esse cui est honor: large expendere. l. nemi. s. alleg. ite opponit s. hec s. ba. et quod honoris et. ff. de adop. l. p adoptione. sed ibi loquitur de cogitatione extrinseca que non diminuit extrinseca. s. hono. persone vel diminuit et libertas. ut hic. **I**n glo. q. semp in fi. in hoc v. mirabile.

quod potest em. acip. do. v. plus iuris retinet in peculo aduentitio quo minus iuris h. cu. ppetas pteat ad filium qui in peculo pfectio cuius ppetas pteat ad eum de ptem quod tamen em. acip. ando donare v. ff. de dona. l. donat. s. p. ar. C. de pecu. et. q. li. me. l. i. s. h. pringit ppter. l. pusionem que puidit in peculo quod potest adimere non poterat. in alio autem non fuit necesse pui. dere cum ipse adimere possit et totum ex eius depedit voluntate: ut p. d. s. pater. ff. de liber. le. l. post em. acip. ando.

Item uobis. **C** Sup. tex. ibi aut promissio sub. simplici sine interrogatione. vel ex donatio sine pmissio. de dona. l. doatioes. s. p. ficunt. **I**n gl. sic. ff. i. fi. i. h. est s. q. p se nil inuito regulariter. h. aut querit s. i. icommutabiliter. quod refutare potest. ut ibi no. ff. de iur. l. inuito iuge. s. de his que sunt sui vel ali. iu. s. et quodcumque. **I**n gl. s. ad su. in fi. glo. supponit quod valz quo ad alimeta. et tamen in. s. illo dicitur s. q. non valet legatum etiam quo ad alimeta quod pprio seruo legat. s. q. alieno sic. sed potes dicere quod valet. ut p officium iudicis. copellat exhibere secundum voluntatem testatis. ut. l. seruos. ibi enim erat serui testatoris: et remanebat in dno heredis ante quam templum esset extractum et h. v. dicere. s. ille. **E**t ideo dicitur quod si aliquid legat vel donec alicui religioso. quod non potest habere pprium p vestuario vel alia necessitate corporis quod valeat. saltem quod possit officium iudicis implorare p. l. seruos. et quod in tali casu possit esse in iudicio quibus alias non posset. et accedit quod non. i. spe. de denuci. s. i. n. puara. **I**tem facit quod conuentione facta inter abbatem et monachos d. certo modo videtur ut de danda certa quantitate vini panis vel carni debet per iudicis officium seruari. et de hoc plene extra de re. iur. c. non est obligatorium li. vj. in nouella. io. au.

Sed si seruus. **I**n glo. no. ibi. cu. allegat re. ra. ba. l. pe. ff. de bo. po. l. iij. s. acquirere. que autem sit ratio diuersitatis no. C. qui ad. ad bo. pos. l. i. quod aditio est de iure ciuili secundum quod curat de p. ria p. rate. sed de iure p. torio non curat de p. ria p. rate. id est bo. pos. q. est de iure p. torio solentitas iuris non attendit. s. secundum hanc rationem ita parum deberet curari de ratificatione que tamen est necessaria. ut ibi p. **P**reterea h. ratio cessat in restitutione hereditatis seruo facienda. **Q**uare dicitur quod per aditionem desinit vacare hereditas et actiones directe acquirunt et ideo dicitur esse et fieri certa nec suspendi potest: nec sub incerto fieri. ut. l. eu. qui. s. fi. ff. de acq. here. quod fieret si sine ius su posset adire: quod si dno non ratificaret nihil esset actum. ff. ad tre. l. qui ita. s. i. sed p bo. pos. et restitutione ex causa fideius. factam non acquirunt nisi vtilis actioes. ut patebit. j. de fideico. here. s. restituta. he autem vtilis pnt esse in suspenso cum p bo. pos. seu restitutione ius hereditarium quod inheret osibus et p quod heres fingit vna persona cum defuncto: non queratur nec fiat verus heres. id est ratificatio in his v. ff. de bo. pos. l. iij. vbi magna dicitur est in iure ipse rei et comodo seu vtilitate ipse. et ideo vides quod ius vsufu. non potest cedi. et tamen comoditas eius potest cedi. ff. de vsufu. arboribus. s. vsufructuarius. et ibi no. **I**n. e. glo. in fi. imo nec con. sensu serui. j. in glo. et no. plenius in. l. seruo inuito.

Non solum. **I**n glo. i. iuste. vide ibi. ff. de acq. poss. l. q. seruus. **I**n glo. etiam in fi. vide. ff. de acq. pos. l. i. s. ite acquirimus. et quod ibi no. dicitur ibi. **I**n gl. in reb. in fi. ff. p emp. l. ij. s. cellus. **S**ed quare dicitur acquiratur ignoranti domino. ut. s. ite nobis: et non causa vsucapiendi cum sit idem iudicium de utroque. ff. de publi. l. iur. et alic. s. fi. et l. eu. qui. de cotrab. emp. l. claubus. **P**otes respondere per ea que notant. d. l. ij. ff. pro solu.

De his autem. **C** Sup. tex. ibi adiciatur iure dno acquiratur sup. tex. bona fide ibi cum dicitur suu. l. alienu et non loq. de libero hoie bo. fi. possessio. quod ille vsucapi non potest. ut no. s. e. i. pn. **I**n gl. nisi cotemplatione i. fi. **S**ed adhibi iusu dno q. fructuarios restituet p. di. sine ca. ut no. e. ti. l. sigs mibi i. pn. et si dno iubere non vult: coget ut ibi no. ff. de vsufu. l. si serui. **Q**uidam autem ut iaco. de ra. hoc ipro bat. ut. d. l. sigs mibi. arbitantes iniqui quod dno cogat iubere et se p. p. oneribus hereditarijs implicare et creditoribus obligare: et maxie i. h. casu quo non fieret translatione actionu p se. p. q. bus. ff. ad tre. l. q. ita. s. ena. sed dicitur quod dominus debet consentire. et seruus debet fructuario iubente adire. ut. l. liber homo. ff. de acqui. re. do. **C** **A**terio: videtur opinio glo. **N**ec ob.

quod obijciat q̄ iniquū esset zc. q̄ hoc casu ipse dñs nō videt fieri hñs cū tantū iubeat ad vtilitatē alterius. ff. de re. iu. l. nō vult. Sed huic rñsioni ob. ff. so. ma. l. seru⁹ dotalis. Sz posset dici q̄ ibi dicit nō q̄ iubeo obligetur. sz ut eius sollicitudini p̄sulatur: vel trāfferunt oēs actiones in fructuariū sicut in fideiuf. vniuersales. z dñs iubens nullū cōmodū p̄sequit. siue dānum. ff. ad trebel. l. nā quod liquide. §. qui cōpulsus. j. d. si deicō. here. §. sz etiā. Et dicit q̄ in dubio seruus v̄ institui cōtēplatione fructuarij si in instituēdo fiat mentio de eo. C. d. iu. deli. l. cū aliquis. **C**In glo. p̄ter possessiones. ibi cū allegat. l. sic eueniet. Sed an mibi q̄rat possessionē. Sic plene. ff. de acq. pos. l. i. §. sed nec p̄ eū. in textu z in glo. iuncto q̄d no. eo. ti. cū hñdes. §. itē quero. **C**In. ea. glo. ibi cū dicit. itē p̄t̄ dicit. hoc posset eē verū vbi iustus nō interuenit. q̄ tūc nō videtur sibi velle acquirere in dubio. vt no. ff. de acq. hñ. l. qui aliena. §. i. Et p̄t̄ distinguit. q̄ aut adijt necessitatus. z nullū q̄rit siue sciret p̄ditionē suā siue ignoraret. ff. de acq. re. do. l. liber hō p̄ope si. Fallit. C. de iu. deli. l. cū aliq̄s. **C**Aut spontaneus: z tūc aut habuit p̄positū sibi q̄rendi: z q̄rit sibi: sz dñs restituit si eius p̄tēplatione fuit institutus vt. d. l. liber hō. aut si habuit p̄positū sibi q̄rendi z tūc nullū. Aut dubitatur de p̄posito: tūc aut iustus p̄cessit: z nō v̄ hñe p̄positū. Aut nō: z videt̄ habuisse: z hoc si sciat p̄ditionē suā. ista tñ fallunt in. l. cū aliquis. z hoc potes colligere ex his q̄ hñc notant. z in. l. li. ber hō. de filio vide. ff. de acq. hñ. huius. §. si is qui. tñ multū immutatū est in filio. in. l. cū o. C. de bo. q̄li. **C**In gl. l. ciuilit̄. intellige ergo. l. q̄ dicunt simpliciter q̄ nō possidet fructuarius. ff. de acq. re. do. l. acq̄ritur. §. si. de p̄ca. l. certe. §. his qui. ad exhi. l. celsus. §. iul. quoz le. l. i. §. quid ergo scōm hanc glo. q̄d v̄z est ciuilit̄. sed naturaliter sic scōj ius v̄tēdi fruēdi q̄si possideat ciuilit̄. z ita videt̄ notari. ff. de vi z vi. ar. l. i. §. de iur. ex q. cau. ma. l. ait p̄t̄. ei qui. z p̄ hñc. §. z p. l. acq̄rit. §. si. p̄suevit dici q̄ naturalis possessio nō ē apta nec sufficiens ad causandā vsucapionē seu p̄scriptionē z ad hoc quotidie allegant. **C**Sz h̄z doc. videt̄ q̄ emphiteote. vasall̄. z coloni ad nō modicū t̄ps nō p̄scribūt qui tantū possidēt naturaliter. ut p̄suevit dici. ff. de acq. pos. l. iij. §. econtrario vt p̄. q̄ vasallus equiparat fructuario. in feu. in qui. cau. feu. §. huius. q̄ tantū possidet naturaliter. vt est dictū. Et tñ p̄stat de h̄o q̄ vasallus p̄scribit in feu. si de feu. cōtro. fue. c. si quis p. xxx. an. z p̄ in feudo vectigali. ff. de dā. infec. l. si finita. §. si de vectigalibus. ff. de publi. l. cū sponsus. §. in vectigalibus. absurdū enī eēt dicere q̄ emphite. z alij qui soluūt pensiones ad p̄petuū nō p̄scriberēt. Ad hoc p̄t̄ dici q̄ sunt nōnulli q̄ simpliciter detinēt rez nihil pro suo in re ipsa sibi v̄dicantes. vt coloni ad modicū rē depositarij. vñ tales dicunt naturaliter possidere. ff. cōmuni di. l. cōi di. §. neq̄. z tales nullo mō p̄scribūt. nec talis naturalis est apta ad vsucapionē. C. cōia de vsuca. l. i. §. quānimo. nec talibus datur vñ vi ut. d. §. de iur. citur. **C**Sed sunt quidā qui aliq̄ ius vendicant sibi in re ratione cuius eā tenēt z illud ius pro suo habēt z q̄si possident perpetuo. vel ad vitā vel ad t̄ps non modicū. z hec possessio censet̄ hñe aliquid ciuilitatis. z ideo sufficiens est ad parandā vsucapionē seu p̄scriptionē s̄m qualitatē iuris: quod posses for in ea se iactat hñe. vnde vasallus z emphiteota z vectigales dicēdo se tales p̄sidentur se non eē directos dños rei sz vñ les. vnde respectu dñij directi nihil p̄scribūt nec p̄tra ipsos dños nec cōtra alios. immo illo respectu naturaliter tantū et nuda naturali possidēt. sz respectu vñlis dñij: z vt tales sicut se dicunt. vñ p̄scribunt z rē possident naturaliter. z illa naturalis h̄z tantū ciuilitatis q̄ parat z causat p̄scriptionē si ex q̄litate iuris res ipsa p̄scribēda sit z tenēda z explicanda p̄ manutentē. z patet q̄ talis possessio habeat aliq̄d ciuilitatis. q̄ extēns retinet eā animo sicut ciuilit̄. z ideo reuertēti daf̄ interdici. vnde vi. ut patet. ff. de vi z vi l. iij. §. vnde vi. Sz s̄m hanc doctrinā videt̄ q̄ vsufr. qui possidet naturaliter rez p̄dictā naturali p̄scribat eā q̄d est aperte falsus. imo nec ipse vsufructus p̄t̄ p̄scribi. ut p̄suevit notari. C. d. p̄scri. l. o. tēp. l. si. in fi. **C**Ad hoc dicas q̄ vsufruc. nō p̄scribit rē nō p̄pter defectū possessionis: sed q̄ ad hoc non tendit. etenim vsufr. nihil cōtendit: nec se iactat hñe in p̄prietate rei vñli vel

directa de natura z qualitate vsufr. iō nil p̄scribit d̄ p̄prietate. scc⁹ de supra dictis z tenēt tanq̄ dñi vñles rei. z hoc vult dicere tex. cū dicit q̄ nō possidet sub. p̄prietate rei p̄ suo. Et posset dici q̄ illud q̄d dixi. §. de vsucapi. §. q̄d aut̄ i si. magne gl. nō ob̄tinet i his casib⁹ v̄z q̄ naturaliter possidens ita demū icipiat p̄scribere cū abñs d̄sterit hñe auz desinendū possidere. q̄ illō itel ligif de illa naturali que non est apta nec abilis ad p̄scriptionē. ista autez est apta abilis z sufficiens. vt. §. dictum est.

Non solum. **C**In glo. no. de trib⁹ in fi. quid er go de libero hoie. **C**Uide p̄te. ff. de acq. pos. l. i. §. sz z per eū. e. ti. l. cū heredes. §. itez quero. vñ ex re z opera acq̄rit possessori bone si. sicut seru⁹ alien⁹ bona fide possessus eē rē z operā sibi p̄p̄i vel possessori s̄m intentionē quā h̄z. sed tunc nō vt possessus sed vt qlibet eñneus. e. ti. l. si me i vacuā. §. si. **C**Sed quid si seruus alienus non possidetur a me vult tñ mibi querere. Videt̄ q̄ possit possessionem querere mibi. z videt̄ notari. e. ti. l. pompo. §. si liber. z hec faciunt q̄ fligiosus vñus mona. possit acquirere possessionē aliū si h̄ gerat in animo.

Ex his. **C**In glo. C. de acq̄. pos. i si. dic plenus. e. ti. l. i. §. per p̄curatorē. vñ videt̄ distinguēduz an nō habuit mādatum an habuerit. z si habuerit: aut vterq̄ gerebat i animo z mibi querit: aut neuter: aut alter: z si alter. aut tradēs. aut accipiēs. z si accipiēs distingue inter domini um z possessionem: vt potes colligere ex his q̄ ibi notant̄ z ibi scripsi. Sed quid de seruitute p̄diali videtur idē. ff. de castrē. pecu. l. ex castrēsi. contra. ff. cōia p̄edi. l. proprium.

De testamentis.

De rubrica cōtinuatur in text. §. tit. i. §. si. Et no. q̄ diuersis modis rubricat̄ hec materia. ff. C. z. hic. hec tamen plenior est z fit hic diuisio rubrice vt melius capiatur materia per iuue nes. z eodem modo fit in codice.

Testamentum. **C**In gl. ponit̄ ibi q̄si argute inuentū. sic alludit̄ vocabulo. ff. de acq. pos. l. i. §. de dona. §. est z aliud. **C**In ea. glo. ibi z s̄m h̄ codicillus zc. non tñ ad veritates est testamē tum. C. de codi. l. si. z idem de quolibet legato siue fideicō. dic plene. ff. e. l. i. **C**In si. eiusdem glo. oppo. contra diffinitionē. z solue. d. l. i. **C**Itē oppo. q̄ q̄uis sit institutio nō est testamē tum. ff. de le. ij. l. codicillis. §. si. sed dicit q̄ ibi non recipit vt he res directus z verus testamētarius vel solēnis. vt ibi no. **C**In glo. vt. C. in fi. dic q̄ bonus est scire breuiter veteris iuris scientiam non onerosam non prolixam. sed si esset plixa ad sciēduz non. z maxime si per eius scientiam introducatur ad perfecti us sciendum nouū vel ad melius iudicandū. q̄ forte ideo cor recta. sicut d̄. ff. de coniungen. cū eman. in rubrica z facit con tra multos qui non student iura antiqua: z correpta negligūt. **C**In glo. i. bonis in fi. dic. ff. de v̄b. sig. l. bisextus. **C**In glo. proprium in fi. immo s̄m iaco. z p̄e. z per eslibratum seu exti matum. q̄ testator emācipabat filios: z heres institut⁹ emebat bona a testatore pro modico. z erat ibi quidam qui librabat. i. extimabat z modice: z sic heres detinebat. z hoc fiebat vt he res teneret firmius. q̄ fortior est causa non lucratiua q̄ lucrati ua. C. de iure deli. l. si. §. lnia. de impo. lu. def. l. vna. **C**Uel dic q̄ q̄ p̄ habebat filios i p̄tate debebat eos emācipare anq̄ testa res. q̄ viuēte p̄e filij sūt q̄si dñi. vt. l. i suis. ff. de libe. z posthu. iō vt testator eēt magis plene dñs debebat emācipare. modus at̄ emācipādi erat antiq̄ p̄ imagiarios v̄ditōes. vt. §. p̄teas h̄ alleg. z de ista imaginaria v̄ditōe loq̄ h̄ s̄m ipos. z s̄m h̄ gl. nō bñ exponit familie. i. hereditates. imo v̄z recipi p̄p̄ie. sz h̄c itellectū nihil ad nos. hoc scire nō p̄ficat. **C**In gl. si nō p̄t̄ i si. imo si ali⁹ noiet z ip̄e approbet sufficit vt no. in. l. iubem⁹. z h̄ verū nisi i casu quo nō posset articulate loq̄ vt ibi p̄z q̄d ē no tabile. z vide in spe. e. ti. §. q̄ si is. **C**In glo. est autem tenor. in fi. sed illud correctum est vt notatur. §. p̄xime.

Wossunt. **C**In gl. f. habēte in fi. Nota q̄ signū z sigillum idem sunt. naz quod antiquitus di cebatur signum hodie nominatur sigillum. vt notatur i Spe. de proba. §. videndum. ver. x. z videtur per hanc glo. q̄ non possit sigillari aliquo signo vel sigillo nisi habeat caracterem

et per dictum. §. signum. **C** Sed quid vocas caracterem. Et certe tex. videtur dicere quod cuius suū vel alienū in. §. signū autē. ut si habeat imaginē illius cuius ē: vel arma: vel nomē: vel aliū caracterē quēcumq; vel alterius imaginē cuiuscunq;. Sed ob. extra de fi. instru. c. inter dilectos. vbi videtur exprefsum q; h; suspectū: q; nō imaginē illius cuius dicebat s; aliā proferre videbat. l. imagines. **C** Ad hoc pōt dici q; in materia in qua sum^o sufficit signare sigillo qd nō h; ppriū caractere signātis. et rō est. q; in his sigillis que apponūtur in testis nō adhibet fides plena. sed solūmō apponūtur ad finē q; testes ipsos recognoscāt: et ipsis recognitis attestet. ff. quē ad modū tes. api. l. si quis ex signatorib;. et videbis. j. e. §. s; cum aliqs. sed in scribitis et in oibus casib; qbus fides adhibet sigillo tanq; autētico ē secus. ibi enī requirit q; hēat caracterē illius cuius ē sigillū et nomē ut in dno. **C** Quid ergo dices de his qui sigillāt cū lapidibus israheliticis vbi sunt sculpte vel ignote imagines bestiarū vel diuersorū caracterū. Satis pōt dici q; talibus sigillis nō esset credēdū nisi lapides eēt impī s; in auro vel argēto in cuius circūferētia eēt nomē sigillātis p dictū. c. et per. c. ij. e. ti. sigillū enī d; cōtinere nomē sigillātis. C. de aq; duc. l. decernimus. §. vniuersos. d. meta. l. i. ff. d. au. et ar. le. l. gutus. §. si aurū. Et hoc vey nisi probaret q; tali sigillo vteret tanq; publico et autētico vbi erat psona autētica vel si puata q; vteret eo cōter vbi agit de fide faciēda s; illuz cuius ē iuxta. l. si pcuratoris. ff. de pcur. tūc enim videt sufficere. q; vsus multū in talibus attēditur extra d. appel. c. si signifi cauit de fi. instru. c. cū dilectus. facit ergo fidē sigillū siue habeat ppriū caracterē siue alienū. opus est tū q; pbetur q; tali vti apponēs. **C** S; quid si lra h; cōtineat. Verbi grā. in lra sigillata scriptū est. Ego talis tale signū cū tali caractere apposui quo vroz: si v; adhuc sufficet quo ad fidē faciēda nisi alias adminiculat. ut dcm est q; q; cūq; scriptor possit hoc apponere. et alio sigillo v; dcm ē sigillare. et esset apte uia fraudibus patēter. **C** S; qd si alieno sigillo sigillauit et hoc expmas in lra. **C** Hic expressus q; valeat lra: et faciat fidē. S; potest dici q; nō facit fides nisi pbaretur p testes quos apponi fecerit. et hoc dico rōne q; supra. quimo possit dici q; quis pbaret q; fecisset apponi q; nō faciat fidē nisi s; se ipsuz. naz ad hoc q; scriptura sit autētica et faciat fidē requir q; hēat formaz videl; subscriptiōis et signū tabellionis vel sigillū autēticum. et quo ad h; parificat instrū publicuz et lra sigillata. ut p; dicto. c. ij. de fi. instru. sed instrū de manu uel signo alteri^o cōsignatū nō valeret. ut p; in aut. d. tabelli. §. nos autē. ergo sigilluz alienū nō facit fidē ut. §. signū. s. alle. et is. §. s; aliēo loquit in alio casu quē p dixi. imo plus credo q; quis credat lre sigillate vel de p̄suetudine uel de iure q; nō crederet ipsi sigillifero nisi oīdarur lra sigillata. extra de pba. c. cū a nobis. C. de arbi. l. ne in arbitris. **C** Et forte possit dici q; si habēs sigilluz autēticū faciat apponi illud sigillū autēticū in abētia p; p; q; faciat fidē. sec^o si puatus. ut. s. e. ti. de tabelli. §. ut tū. et facit qd scriptū d. artili. tu. §. nos autē. et sic pōt itelligi extra de offi. ordi. c. ij. li. vj. et vide ibi p archi. quis possit dici q; ibi facit fidē in scō illoz q; faciūt apponi quo casu sine dubio facit fidē. S; in scō mere extraneo possit ēē hā opinio quā p dixi. Et nota q; credif sigillo seu lre sigillate. Sup hoc tū dic q; aut ē puatū. et tūc nō credif nisi s; puatū. C. de re. ali. l. ij. de pba. in instrumēta. ff. de pcur. l. si pcurator abūtez. aut est autēticum. et fuerunt opi. Nonnulli dicūt q; vni nō credif s; plurib; et p hoc archi. extra d. elec. ut circali. vj. Alij q; vni soli credif. et d. hoc i Spe. de pba. §. si. s. x. **C** Verius videt q; vni credat dumtamē sit autēticuz. quia iura que d. hoc loquunt nō dicunt sigilla in plurali: s; sigillo in singulari. ut p; dicto. §. ij. extra d. fi. instru. de offi. or. c. ij. d. sen. ex. c. cū medicinalis. li. vj. d. pba. post cef sionē in antiqs. S; quid si lra cōtineat q; duo sigilla debeant apponi et nō fuerit appositū nisi vni. illud tū ē autēticū. an faciat fidē. Nō videt ex quo p̄trahētes vtrūq; apponi voluerunt ad hoc se quodāmodo astringentes. extra de pba. c. l; Sed dicas p̄tra. C. de testa. l. testm. et in. c. l; astringerat se expresse. ut ibi notatur extra de rescrip. c. ij. **C** Sed quid vocas autēticum. Satis potest dici q; sit autēticuz sigilluz cuiuslibet ordinarij. et enim acta facta coram ipsis faciunt fidem si

cut si coram tabellionibus in forma publica redacta eēt. C. d. fa. san. ec. iudicib;. §. his quoq; iudicib;. de ma. vin. l. ij. d. pac. l. pacta nouissima. de testa. l. omnū. et l. sancim;. S; ob. ex de fi. instr. c. cū dilect^o vbi v; sigillū regis demū fidē facere si consuetudo terre h; habeat inuēdo q; nō alias. s; pōt dici q; ibi loquitur de instrumētis nō de litteris sigillatis. vñ iudex ordinari^o nō posset creare tabelliones publicos: et tū h; sigillū autēticū ut p̄misi. **C** Itē dic q; sigillo cuiuslibet p̄sone credif i his q; ad ei^o offiū spectāt: et ideo credif sigillo exequētis citationē et cuiuslibz cōmissarij i negotio ei cōmissio et cuiuslibz dñi ruralis: si asserāt se ēptorē inuestiuisse d reb^o cēsualib; vēditis. et ita notant doc. maxie Anno. l; talia nō ponāt exēpla ex de fi. instru. c. i. de pba. c. qm̄ d falsaz. s; nunqd op^o est subscribere noīa testm̄ in lris sigillatis sicut i lris publicis. **C** Hic expressus q; sic. ut c. cū a nobis ex de testi. v; d. C. de dona. l. i donationib;. si bñ inspicias decretalē cū a nobis parū facit fidē. q; ibi nō d; q; facit fidem. s; q; tale scriptū nō est tate auctoritatis qn duoz vel triū bonorū testm̄ debeat testimoniū p̄ualere in his tū sūt cōsuetudines patriarū potissime attēdēde. ut. c. cū dilect^o de fi. instru. **C** S; posset dubitari an lre facte sub sigillo faciāt fidē si nō sint facte et req̄site de cōsensu vtriusq; ptis. Verbi grā. si petij lram mihi fieri sub sigillo de aliquo s;bo emisso vel de aliqua obligatiōe vel alio negotio i quo vtraq; ps nō p̄sentit: an d; si eri et an facta fidē faciat. De instrū publico nō v; dubiū. tū idēz de lra sigillata. et ita v; tenere Anno. ex de fi. instr. c. i. et in rubrica p quo. c. cū medicinalis de sen. ex. li. vj. de offi. or. c. ij. Itē nota q; in fide faciēda et exhibēda sigillo sūt multū attēdēde p̄sone sigilliferoz: et illoz ad quoz relatōez sigillat vñ si sint p̄sone faciles et que idifficte signāt et sigillāt q; offerunt eis: nō ē adhibēda fides oīo. ut. c. cū dilect^o. de fide instr. et facit ex d. iur. reu. c. ne romani. i de. ibi cū dicit magno sigillo et. vbi inuif q; magis credif magno sigillo q; minorū q; diligētī obseruat. **C** S; qd si sigillū sit ignotū: forte es i ptib; alienis Anno. v; dicere q; nō facit fidē in arduis negocijs nisi isoformē sup h; sed i modicis sic. spe. nō admittit tales op̄iones nisi p̄ducēs esset p̄sone suspecta vide qd scriptū. C. de epi. et cle. l. si q; p calūniāz et qd notat ex de pcur. c. i. h; de sigillo dixisse sufficiāt. **C** In glo. hac rōne i fi. hoz op̄io nō v; rōnabilis. s; tū h; dicebat adherēdo textui. **C** In gl. et lintheū i fi. d. bes scire q; nonnulli testāt et nolūt q; q; sciat q; i testō p̄tief. ut. l. hac p̄sul. C. e. Et ē vald cautū p; duo. P̄mo ne illi q; sperāt hēre emolumētū ex testō puocēt ad odiū si nullū emolumētū ibidē capiāt vel si exheredant. Scōo ne illi q; daf legat vel q; istituunt captēt vel pcurēt mortē testātis ad finē q; nō mutet testm̄ vel ut citi^o capiant qd se hituros spectāt: sic de quodā vicino meo fuisse dudū factū audiui. modus at iste testādi tradif. C. e. l. hac p̄sul. **C** Dicit apti^o. nā p̄mo scribes testm̄ p te si velis q; nullus sciat vel p se cretariū tuū si magis velis. nā i hoc ē correcta. l. iudicib;. C. e. p. au. ibi positā deide vocabis testes et dices i eoz p̄sntia q; h; vis fore testm̄ tuū: et rogabis q; sint tibi testes. et si p te et manu p̄pa scripseris et h; p̄tineat in cedula: nō est op^o q; plus scribas si autē oportet q; scribas si scribere scis. si nescis: octauum adhibeas qui subscribat et in hoc corrigif. l. hac consultissima in parte per. l. cum antiquitus. C. e. in fi. et in parte stat. et post facies testes subscribere in eodem tempore et instanti. et poterit talis esse subscriptio vbi per te subscribes. Ego talis volo eē huiusmodi chartam testamentum meum: et sicut in ea est scriptus testatus sum. et subscriptio testm̄ d; eē talis. ego talis vocatus et rogatus in testem ad testamentum talis q; hac cedula continetur mea propria manu subscripsi et tali signo signaui et hoc satis patet in. l. hac consul. et melius. ff. e. l. penul. Et fiet sic quia recipies satis de pergamento: et in prima parte scribes totam ordinationem tuam: et plicabis in rotulo: et plicato rotulo remanebit tantum de pergamento q; possunt fieri subscriptiones et quando fuerint facte plicabis totam chartam: et in q; dro: sicut plicantur bulle romane curie: et inuolues in panno seu lintheo. et illud lintheuz fuerit ita large q; possint poni corde ad latera et desubtus que transibunt per lintheum. et illis cordis pendebuntur sigilla et erit bonum si ponatur duo sigilla ad quodlibet latus: et desubstraria: si non habeas lintheū ponas in rotulo totum et recipe cordas vel licas de p̄gamento

quas perforato pergamenno figas per ultimam superficiem rotuli: et claudas cum sigillis: et sic de consuetudine clauduntur testamentum. Et quibus iure non caueat: bonum erit subscribere diem et locum, de hoc non. *Alzo. in summa. an ita clare vide ibi. sed an debeat fieri mentio in subscriptione ubi alieno sigillo sigillat: non reperitur iure cautum. tutum tamen erit si fiat.*

Testes autem. In glo. passivae. in fi. vult dicere glo. quod ista textus vult dicere quod illi possunt esse testes qui possunt facere testamentum ut bona sit exceptio et cetera. sed certe hic nulla videtur exceptio. imo est additio diversorum casuum ut patet ex serie textus. Item patet quod aliqui sunt casus qui concordant cum rubrica. quoniam puberum non dicitur facere testamentum nec ipse dicitur. et idem de furioso. Preterea non cures an active vel passive recipiat. de his tamen videbis plenius. ff. e. l. cum lege. In glo. in alijs ibi tunc falsitatis. Et n. mulier corruptibilis et varia: ut non. d. s. mulier. p. q. C. de iof. test. l. filia in orbitate. et de i. i. et substi. sub codici. fac. l. reprehendenda. Item quod variu et mutabile semper profert. extra de s. b. sig. c. forus. s. fi. Sed ille. s. videtur expresse contra glo. hanc quod ibi videtur concludi expresse quod mulier non possit esse testis in aliquo negotio. glo. ibi dicit quod potest esse testis in civili nisi in testamento. sed in criminali non per dictum. c. de iure canonico. sed de iure civili concedit quod possit in criminali. Sed videtur quod etiam de iure civili possit repelli in criminali quia si non potest esse testis in testamento propter ponderositatem negotii ut hic: multominus in causa criminali. ubi de perderosiori negotio agitur. ff. de pe. l. in feruorum. s. fi. quia corpora et cetera. C. de sacrosan. ec. l. sancimus. Et hoc fortificat. quia nos videmus quod pubes quicumque potest esse testis in testamento et tamen in criminali non potest nisi sit maior annis. xx. ff. de testi. l. in testimonium in fi. et enim in criminalibus probationes debent esse luce clariores. C. de proba. sciant. Satis posset dici quod possit esse testis in criminalibus de iure civili. ff. de accu. l. i. de adul. l. si postulerit. s. haberi et tamen in testamento non potest esse testis ut h. Et est ratio. quod in testamento possunt bene alij pro voto adhiberi et repeti. et est in ipso testamento quos adhibeat. non sic in maleficio ubi delinques non vocat testes quando delinquit. id est ne probationum facultas angustetur mulier admittit. Sed cur non ita pubes minor. xx. an. admittitur in criminali sicut mulier et quare admittitur in testamento melius quam mulier. Rursum ad primum. quia minor non ita perfecte de uno negotio et eius circumstantiis. iudicat sicut mulier perfecte etatis. ut. l. qui. ff. ex q. cau. ma. s. eadem. Ad secundum respondeo quod mulier est vaga et instabilis. ut. s. dictum est. in testamento autem ut plurimum plures articuli continentur quos sensus mulieris vagus et mutabilis capere non possit faciliter: et si caperet facilius narraret. quare non admittit in testamento. Preterea testificari in testamento est quoddam officium et fere publicum. ff. de test. curie. et ff. que ad. testa. ape. l. si quis ex signatoribus. quod officia mulieribus non bene conveniunt. ff. de re. iu. l. femine. et ex hoc se haberent consortiis hominum voluntarie iungere quod non convenit C. de offi. iu. l. i. extra de iudi. c. mulieris. li. vi. Quidam vero canonice videntur velle quod mulier possit esse testis in causa criminali etiam de iure canonico. vide in Specu. de testi. s. i. s. item quid est mulier. Sed an mulier possit esse testis in codicillis. glo. et docto tenent quod sic. ut dicto. s. mulieres. C. de codic. l. fi. not. Et ideo dicitur Iaco. et Be. quod cum hodie pauca fiant testamenta seu institutiones heredum quod mulieres possunt vocari ad testamentum secundum eos. Item nota quod est dare casum civilem in quo repellitur ut in casu feudorum in feu. qui test. sunt neces. ad pb. a. no. inuef. c. i. In glo. quid de eo. in fi. Similis glo. est. ff. de testi. l. iij. s. i. doc. Ja. et Be. dicunt quod quidam eorum domini tenuerunt contra glo. nec est bonum argu. de. l. notionem. s. i. quod servus erat discretus sicut si liber. esset. et ideo factus liber testificatur non sic de pupillo ar. ff. de ser. ex. p. l. si minor. sed ipsi dicunt quod de his que vidit. primus pubertati potest ferre testimonium. de his que vidit. primus infantie non. ff. ad silleya. l. excipitur illa lex bene facit et est de legibus quas glo. allegat in. s. lege. s. alle. C. sup. ser. neq. servus. vide. ff. e. l. qui testantur. s. servus. Quid de monachis et alijs religiosis presertim medicantibus quod hoc libenter se ingerunt. Scis quod glo. tenet quod religiosi possunt esse testes in iudicialibus. C. de testi. au. si testis quod est verum cum inia superioris sui. ut non. i. spe. de test. s. i. s. item excipit. s. i.

testis non boni. quod ex hoc se modo ingerunt et secularibus: et opte-
bit eos venire coram iudice et se immiscere secularibus disceptationibus.
C. eo. l. hac consul. et hec est una de rationibus quare mulier prohibetur esse testis in testamento. ut dixi supra proxime. Satis potest dici quod possunt esse testes cum licentia alias non. et facit quod possunt esse executores ultime voluntatis extra. e. c. i. in de. multa ergo testamenta impugnare poteris in quibus religiosi sunt testes inscripti sine licentia. Quid de ascriptiis. Sic quod illi possunt esse testes cum testari possunt. ut dixi. et no. s. de iure p. so. in prin. In glo. qui nihil. in fi. sed quid si alterum habeat virtutem a casu et scit litteras. Et def. quod possit esse testis cum testari possit. C. e. l. discretis. et hec sunt convertibilia testari et testificari. ut in fi. huius. s. ff. e. l. cum lege. Satis potest dici quod non possit esse testis. ut hic. etenim testis debet proponere s. bo: quod minus facere non potest. ff. que ad. testa. ape. l. cum ab initio. Item testes debent exaudire quod surdus facere non potest. ff. e. heredes palam. s. i. Preterea credo quod testimonium quod redditur in scriptis. sicut ibi quandoque fieri non valet. ut no. in Spec. de teste. s. nunc tractandum. s. quid de muto. etenim plurimum in executione veritate vox ipsa et cetera. ff. de qoi. l. de minore. et facit. C. de testi. l. nullum. ibi cum dicit s. bo. In glo. vel a lege. in fi. vide quod scripsi. s. de cura. s. furiosi. In glo. de crimine in fi. per leges hic allegatas videbatur probari quod qui non potest esse testis non potest testari et contra ut bene patet in. l. is cui. quod aperte falsum est. quod mulier non potest esse testis in testamento et tamen potest testari. et contra. filius non potest testari et tamen potest esse testis. s. pater. unde intellige hanc regulam in eo qui propter improbitates efficitur intestabilis. ut dictis. l. hac allegatis in glo. etiam per dictas. l. videbatur quod infamis infamia iuris non possit testari: cum repellatur a testimonio. ff. de testi. l. iij. s. in lege. et h. videbatur intentio glo. in. l. ob carmen. ff. de iniur. l. lex cor. s. si q. li. sed in hoc obstat aperte. C. de secu. nup. l. i. ubi supponit. l. quod mulier scilicet nubens infra tempus luctus testatur: et tamen co-testat eam infamem esse. de incestis nup. l. si q. in testa. Potest dici quod infamis potest testari nisi in casu quo leges expresse dicunt eam intestabilem. sicut qui diffamat ad carmen famosum. ut. l. ob carmen. s. alle. ibi enim datur intelligi quod secus est si propter aliam iniuriam damnare. quod ad veritatem scientia infamaret. Et sic intelligas. C. de here. au. credentes. et hoc vult dicere. d. l. cum. l. se. quod sic intellige et restringe. et hoc apparet quod relegati propter crimine testantur non distincto ob quod crimen danati sunt. ff. e. l. is qui. s. s. et relegati. supponedo quod relegati propter crimen famosum testantur. condanati vero ad mortem non testantur etiam hodie. ut. d. l. si cui. et ibi no. De banitis potes ridere per ea que scripsi. s. qui. mo. ius patrie po. sol. s. cum aut. Quid de excoicatis. Inno. videbatur velle quod possint testari. extra. de sen. ex. c. cum voluntate. de dolo et contu. c. veritatis. Alij contra. vide per archi. de excep. pia. li. vi.

Sed cum aliquis. In glo. in fi. dicit ibi quod aut veritas patens est et attendit. aut occulta: et tunc non. vel dicit quod aut attendendo opi. fauor ampliat et attenditur. ut hic et ibi. aut non: et tunc non. dicit ut ibi. In glo. quidam hoc intelligunt. ut hanc glo. que est hic varia illi que est. C. e. l. i. de bo. pos. scilicet ta. l. bene intelligas. debes premittere quod est quoddam testamentum in scriptis quod fit cum solennitate contra in hoc. s. proxime. s. et quoddam nuncupativum. de quo. j. s. fi. Et ut bene videas pro quod quomodo scitur an quis velit testari nuncupative: an in scriptis. Bicut antiq. doc. ut Jo. de beluofco quod apparet si testator hoc dixerit sicut dicit in scriptis. C. de fi. instru. l. scriptus. vel si fecit sigillari et subscribi chartam clausam vel apertam. ut scripsi. s. proximo. s. alias autem quavis fiat inde scriptura non presumit quod fiat nisi ad memoriam vel ad probandum per dictam. l. contractus cum ibi notatis. iaco. aut et Be. dicunt. j. s. fi. quod in dubio testamentum valet ut in scriptis et sine scriptis: non quod sint duo testamentum sed unum quod valet quasi cum scriptis et sine scriptis sicut ex eodem contractu resultat duo vincula. ut si mihi vendenti et interroganti promittas precium. quod oritur ex venditione et stipulatione secundum eos. Sed contra hoc facit. ff. de nona. l. cum eius. sed pro hoc facit de act. emp. l. non est novum. et ita heres non habet eligere secundum eos. Vel dicitur prima veritas et est indubitatum si non posset vale

re ut testamentum in scriptis, q; non est presumendum testato-
rem voluisse testasse in scriptis si ex hoc eius iudiciū posset im-
pugnari. ff. de testa. mili. l. si miles. et de preb. c. nisi. et facit. C.
e. l. in testamētis. i. fi. **C**Seco queritur nunquid scriptū testamē-
tum faciat fidem glo. hic videtur distinguere testamentum in
scriptis a nuncupatio ut primū probetur p scripturaz fm nō.
nisi testes deponant. Contrarium videtur notari. C. e. l. i. vbi
parificat vtrūq;. Ad hoc dicas q; quandoq; testamētum fit in
scriptura pūata coram pūatis. quādoq; in publica et in for-
mam publicam redacta et corā publica persona. ut fit i puata
et corā pūatis. Si queratur an illa scriptura fidem faciat vide-
tur q; sic p hūc. §. q; cum seruus detectus testificari non possit
ut hic no. testamētū nō posset probari nisi illa scriptura face-
ret fidem. et tamen per hunc. §. testamento subuenitur. ut hic
tenet Azo. **C**Præterea pro hoc videt. q; talis charta dicitur
autētica. ff. quēad. testa. ape. l. si. de secū. ta. l. i. §. sed si vnum
glo. sentit contra. in. d. l. i. vbi dicit q; testamētum deficit p bati-
one nisi p bēf p scripturam redactā in formā publicam vel p
partis cōfessionē. Dicit q; testamētū in scriptis p baf per il-
lā cartā: et illi statur hoc tñ addito q; testes debeat venire cor-
am iudice: et sua sigilla recognoscere et subscriptiones: et iudex
in ea charta vel in alia d; hoc referre et discernere an illa char-
ta faciat fidem vel alia: si in alia trāslatum sit coram iudice et te-
stib; et hoc ē qd vult dicere. C. e. l. publicari. alias aut illa char-
ta fides nō faceret. imo si alter testū eēt mortuus ante recogni-
tionem: deficeret testamētum p batione. et hoc volunt dicere iu-
ra. ff. quēad. testa. ape. l. cū ab initio. et l. si quis. in fi. et not. C.
quēad. testa. aperi. l. ij. nisi p baret per confessionē vel per scri-
pturā. C. e. l. i. sed in hoc ob. is. §. et. C. eo. l. i. q; certū est q; ser-
uus nō admittitur ad testimonium. ff. e. l. qui testamēto. §. seru-
si ergo alter de testib; detectus sit seruus quomodo veniet pro
recognoscendo signo et subscriptione: cum tunc suū videatur
ferre testimonium et tempus testamēti est inspiciēdū. ff. de test. l. iij.
§. l. iul. de p. sig. l. notionem. §. i. Timore huius. l. oppositio-
nes glo. sic variant. ut dicitur est. Ad hoc dicunt qdā q; si tem-
pore testamēti et tpe recognitionis sigilloz credebatur liber q; te-
stamētū valet. et sic pōt intelligi is. §. pro quo facti. l. barbarus
ff. de offi. p. si. et si supponit q; cōditio eius est detecta tpe quo
testamētum aperit qd nō valet: et ita intelligebat quidam do-
meus. Sed hoc videt cōtra mētē huius. §. et. ff. e. ad testium. §.
i. vbi dicitur q; inspiciatur cōditio cū testamētū fiebat nō tem-
pus mortis: et multominus tps qd post mortem cucurrit. vnde
videt melius dicendum testamētū valere dato q; status sit de-
tectus ante aperturam nec obstat cōtrarium. q; hoc est spāle p
pter fauorem testatoris et hoc dicit istex. subuenire se ex sua li-
beralitate testamēti de iure spāli iuris cōis rigore et in hoc est
liberalitas et subuētio innuēdo q; de iure cōi secus eēt vnde nō
habeas hic in tex. libertate sicut gl. habuit et male s; liberalita-
te nā si hēas libertatem nō est p pūa nec bona snia. et hoc etiā ap-
pet. C. e. l. i. vbi cū dicit i hac cā. q. d. nō i alijs. et est rō qre spāli
ter sic statuit h fauor testōrū q; emēdari seu retractari nō pōt p-
eritū. Itē iusta ignorātia. q; ab oibus credebatur talis. Itē q; ni-
hil cōtra tertium deponit sed pro testamēto nisi in casu quo istitu-
it talē qui nō esset successurus ab intestato. nāz tūc deponeret
cōtra tertium sed leges nō respiciūt ad ea que raro accidūt et.
CItē nec illi tertio erat ius questum iure spāli. vel dicit q; non
sit speciale. ut. j. dicam in fi. huius note. et hec procedūt in testa-
mēto in scriptis de quo loquit is titulus vsq; j. §. fi. **C**Quid
si fuerit adhibitus in nuncupatio: an sit locus huic. §. gl. te-
net hic q; non. contrarium tenet. C. e. l. i. pro hoc glo. videt. q; in
testamēto in scriptis testes nihil habēt facere nisi recognosce-
re sigilla et subscriptiones: nec de necessitate habent deponere
de substantia testamenti vnde videtur nudum factum seu mi-
nisterium. sed in testamēto nuncupatio oportet q; deponant
de substantia testamēti. j. §. fi. ideo videtur aliud et q; magis eo-
rum cōditio indagāda sit. Et hāc sniam tenent iaco. et Pe.
j. §. fi. Pōt dici q; possit loqui in nuncupatio cum oēs pēdi-
cōnes concurrāt: q; quis ad veritatē biter. oēs loquunt in te-
stamento i scriptis. q; dicunt cū signaretur vel signabatur. sed
si bene cogites tantum periculū est seruū admittere in testa-
mēto in scriptis: sicut in testamēto nuncupatio. ideo semper

sequēdo fauorē potes idem dicere. hec aut pcedūt vbi testamē-
tum fit in scriptura pūata. **C**Quid si fiat in publica: certe h; locum is. §. multo magis. Sed an scriptura publica et i formā
publicam redacta probet testamētū absq; alia depositione te-
stium vel recognitione sigilloz. Fuerunt opi. io an. dicit q; sic. et
hanc opinionem approbat consuetudo. et istud est quod glo.
vult hic dicere. Azo. tenuit contra. ut no. plene. C. de fideicō. l.
fi. tamē opi. Azo. videtur verior de iure fm glo. et doc. Et iuxta
tacta hic ut bene intelligas pone q; instrumētū dicit q; talis sic
testatus fuit et pntibus talibus testib;. Si queras an talis scri-
ptura fidem faciat et valeat ut testamētum in scriptis: certū est
q; nō: q; nō facit mētionē q; solēnitas iuris fuerit adhibita ut
de sigillis et subscriptionib; testū. sed quomodo pcedit in ca-
su quo instrumētum facit mētionē de hoc videt q; talis sic fu-
it testatus in pntia talium qui subscripserunt et sigilla sua ap-
posuerunt. videt talis tale et talis tale. Et pone q; de facto fue-
runt apposita et subscriptio facta et non videtur ad hoc dubiū.
q; de iure requiritur solēnitas in testamēto in scriptis q; testes
recognoscant sigilla et subscriptiones. ut. s. dictum est. alias ad
quid appōerent vnde lex sic voluit puidere et in tāto numero
et tali modo nequid falsitatis et. C. de fideicom. l. fi. ideo non
videtur q; talis scriptura p bēt testamētum in scriptis imo nec
nuncupatio q; et ibi oportet q; testes deponāt de substantia
testamenti coram iudice. nec sufficeret fieri coram notario sim-
plici. C. e. l. testamenta omnia. **C**Quid ergo dices de testamē-
tis que transeunt sub sigillis autēticis ad relationē auditorum
sigilli vel sigilliferi. Certe creditur de cōsuetudine et posset p-
bari de iure. q; de stilo iudex cōmittit talibus auditorib; vices
suas super potestate audiendū et in actis redigendū contractus
et vltimas volūtates. Sed constat q; si iudex esset presens et in
actis redigeret: nō oportet aliā publicationem fieri. ut. C. e.
omniū. ergo nec in presenti proposito. Notarius vero publicus
habet officium a lege seu intitulum ex quo creatus est nec vti-
tur vice iudicis cuiusq;. secus ergo de iure in lra sigillata. et sec-
in lra redacta in formam publicā per notariū q; quis ad verita-
tem tantū vel maius periculum falsitatis possit esse in simplici
auditore. sicut in notario. vnde in hoc multū attendere condi-
tionē persone. ut dixi. s. §. possunt. **C**Hel dic q; lex oium loqui-
tur quādo iudex in p pūa psona fuit presens nec pōt cōmitte-
re. ut. l. testamēta. e. ti. ibi nec vsq; pmittat et. **C**Itē dic q; he-
solēnitates possunt tolli cōsuetudine ut no. in Spe. de instru.
edi. §. cōpendiose. §. sed premisse. **C**Laue tñ q; quis credat de
cōsuetudine lris sigillatis in patria consuetudinaria: nihilomi-
nus cōsuetudo nō tollit qn debeāt in testamentis septē testes
apponi. Et credo q; si testes in scriptis q; tota solēnitas suscri-
ptionū et sigilloz debeat seruari. et vix posset cōsuetudo in tali
casu probari ad contrariū. Et hec i dubitate procedunt q; lra
nō facit fidem: nisi septē testes deponāt: vbi querit de viribus
testamēti et volūtate testātis. s; si dubitetur de solēnitate: dicit
Azo. et. G. q; sufficiūt duo testes. ut no. in. d. l. ij. de bo. pos. s; z
tab. et per consequēs videt q; sufficeret instrumētū qd vicem
duorū testū obtinet. ut. l. in exercendis. C. de fi. instru. consue-
uit notari. sed illa opinio reprobat ibi in gl. et p doc. vnde vi-
dent septem testes requiri et eorū depositiones per modum
supra tactum siue de voluntate siue de solēnitate sit questio.
Sed vbi esset questio an factū eēt testamētū tūc sufficeret duo
ut ibi no. **C**Quid ergo dices epi in aliq; locis. et in alijs col-
legia vendicāt sibi bona clericorū intestatorū de cōsuetudine.
sicut aureliani. **C**Pone ergo q; bona alicuius clerici petunt tā-
q; intestati. excipit q; testatus fuit: p quot testes p baf hmoi
exceptio. Satis pōt dici q; p duos. p. d. gl. et etiā p alios testes
q; p illos qui fuerūt p testatorem ad testamētū vocati. q; queri-
tur tantū an testamētū factū sit. **C**Sed qd si replicetur q; fuit
minus solēne et ideo presupponitur intestatus. j. de here. que
ab intestata. §. aut nō iure. circa principiū. tunc videtur q; po-
sterior quadruplicās debeat p bare solēne p septē testes. q; ibi
q; rīf de solēnitate in qua septē sūt necessarij p dictā gl. q; quis p-
babiliter posset dici q; ex quo re. p bavit testamētū factū q; di-
centi min. solēne incubat p batio: sicut dicimus in fili si dicam
te excōicātū q; nō soluiisti infra tps: incumbit mihi onus p bā-
dis. ut no. Ja. et de accu. sup. his. et gl. iuris ciuili videt q; cor-

dare. C. de condi. ob tur. cau. l. i. Itēz dicit q̄ p̄missa p̄cedūt vbiē questio de substātib⁹ testamētū. q̄ si sit questio de aliq̄ declaratiōe facta post testamētum sufficiūt duo testes. vt. ff. de testa. l. heredes palā. §. sed si q̄ post testamētū. z iūge. ff. de lega. ij. l. cū p̄ponebat. Nec que dixi q̄ instrumētū non p̄bat testamētum p̄cedunt de iure ciuili. Sed qd de iure canonico. videtur cōtra. q̄ de iure canonico sufficiūt duo testes saltē in legatis ad pias cās vt oīum opiniones includam extra de testa. cum eēt z. c. relatum. z sic cū instrumētū obrineat vicem duorum testium. vt. s̄. dictum est videt q̄ p̄bet in foro ecclīastico. z idē videt in foro seculari in patria in qua duo testes sufficiunt de consuetudine. In his autē ē multū cōsuetudo artēdēda eē de fi. instru. c. cū dicit. C. e. l. si nō sp̄ali. Inspicif ergo ī testamētis conditio testis quā habebat tpe testamētū quantū ad notam seruilez. C. Sed qd in alijs notis. vt q̄ infamis vel alia nota notatus q̄ testificare non posset. Videtur idē cū sit eadē ratio. C. P̄terea. §. cōditionē. ff. e. l. ad testiu. loquit̄ ḡnālīter nō distinguēdo nec specificādo notā seruilem ab alia. z iō si adhiberet mulier que crederet vir: q̄ forte erat in habitu virilī. vel minor. xiiij. annis qui crederet maior. videt̄ valere testamētū per hūc. §. Est ergo hoc speciale ī testamētis. q̄ ī alijs īspicif cōditio quā habet testis tempore quo recipit vt. s̄. dixi. Sed quid si tēpore receptiōis nō poterat reprobari s̄ tpe depositiōis pōt. Videt̄ q̄ nō possit reprobari. q̄ tps receptiōis īspicifur. vt. l. iij. §. le. iul. ff. de testi. z illo tempore est faciēda p̄statio de dicēda. extra de testi. p̄ntata. C. e. si q̄ testib⁹. In cōtrariū facit. q̄ tales ideo repellunt q̄ p̄sumunt p̄pter vilitatem cito a veritate. deuiare. vt. d. l. iij. §. i. z sic etiam tempore quo deponit ē aduertēdum. q̄ tunc agitur de veritate sciēda z extorquēda. z in hoc posset eē lesio nō in alio tempore. z hec ē veritas: z hoc tenet Spe. ti. de testa. §. i. §. quid si testes. z §. Itē opponit q̄ est criminofus. Sed quid si seruus vel infamis fuerit adhibitus testis ī instrumētū publico. Non videt̄ idē qd ī testamētū cū sit speciale ī testamētū vt dixi. Spec. videt̄ tenet idē. dicit tamē q̄ si instrumētū vertit in dubiū q̄ nō pōt verificari p̄ tales testes. vt in spe. de fi. instru. §. postremo. §. qd si testis. z facit qd no. extra de trasac. c. ex lris. per Jo. de h̄ vis plene eē de re. iur. c. factū legitime. l. i. in nouella. io. an. Et posset dici q̄ in oī casu z actu in quo p̄pter solēnitatem plures testes q̄ duo requirunt q̄ is. §. obtineat: z q̄ stat depositiōi illius qui nūc repellit pōt vna cū depositiōib⁹ aliorū. z sic intellige ī seu. an re. tes. qui pa. eē des. c. i. etenī lex voluit q̄ introductio solēnitatis eēt iusta cā destruedi actū vbi est iusta ignorantia vt hic. z sic iste. §. nō cōtinet sp̄alitātē quo ad act⁹ solēnes s̄ quo ad alios sic. C. In glo. no. errorē in fi. hec gl. supponit q̄ istex. intēdit. loquit̄ de cōsensu oīum de populo. z hoc appet p̄ ea que allegat. C. Sed qd erit si p̄bet aliquos de populo scire cōditionē testis: aliquos nō. Videt̄ sufficere p̄bari q̄ maior ps credat liberū q̄ in popularib⁹ talib⁹ minor ps cedit maiori ff. ad municipa. l. maior. de re. iur. l. aliud. §. refer. z hoc v̄ s̄ r̄re spe. ti. de testi. §. i. §. itē qd est seruus. Sed ob. is tex. q̄ dicit oīum sed maior pars reputat̄ oēs p̄ dicta. z facit. ff. ad mace. l. si q̄ patrem. ibi cū dicit pleriq̄. de edil. edi. l. quid sit fugi. §. apud cellum. C. S̄ qd si credebat cōiter liber. testator tū sciebat vel credebat eū seruū vt aliqui de testib⁹. Et q̄ scia testatoris debeat ei nocere. q̄ est qd ei imputari possit cur alios testes nō vocauit ex quo sciebat. z cessat ratio ignorātie que. s̄. allegata est. z facit. ff. de ag. here. l. cū quidam. §. quod dicit. qui. ad li. p̄la. non l. l. si. §. si. C. Sed qd si testator z cōis opinio credebant eū liberū. quidā tū de contestib⁹ sciebant seruū. Videtur q̄ nocet. q̄ contestes sunt de membris solēnitatis actus: z sic eorum sciētia videtur nocere sicut reuocatio p̄curatoris mādato sciētia iudicis nocet: q̄uis pars ignoret reuocationem. C. de satis. l. i. §. z consuevit dici z notari. extra de procu. c. mādato. sed pōt dici cōtra. z hec solēnitās hui⁹ actus nō rātū dependet a conteste sicut iudiciū a iudice. z ideo cum lex aduertat iustas ignorantiam z cōmunem opinionem. sufficit in hoc casu publicus error z ignorantia testantis. z idem crederem si omnes contestes crederent seu scirent ipsum seruū: dum tamen testator crederet cōtrarium. z maior pars populi per predicta. Et is. §. facit ad multa. P̄ūmo ad illud. si instrumētū

p̄feratur z negetur cōficientē fuisse tabellionem: an sufficiat p̄bari q̄ pro tali publice haberetur de qua per By. ff. de decuri. l. herēnius. vbi videtur tenere q̄ non sufficit. pro quo. ff. de re. eo. l. qui neq̄ de eo qui pro tu. ne ge. l. is. C. si a non compe. in di. l. fi. z facit. l. barbarius. q̄ ibi habuit titulum z sic supponit q̄ si non habuisset: non obtineret. l. illa. Inno. videtur tenere contrarium extra de fi. instru. c. i. z spe. titu. de proba. §. i. Concedunt tamē si ip̄e tabellio viueret z se tabellionem diceret: tūc non crederet ei nisi doceret. vt ibi no. pro quibus facit. ff. qui z a qui. l. competit. put iacet. C. de sen. z inter. omni. iudi. l. ij. de fideicō. l. i. ii. ff. de ma. tes. l. cum ex falsis. de iure pa. l. pe. §. si. Sed si bene aduertat in l. barbarius non attenditur tantū titulus quantum vtilitas publica. z q̄ pro tali publice habebat. Unde potest dici q̄ in officijs publicis auctoritate z vtilitate gesta iudicialia z alia statum reipublice concernentia etiaz per non capacem officij. dum tamen publice pro tali haberetur valent. nec oportet doceri de intitulatione ex quo pro tali publice habebatur per iura ad hāc partē allegata. immo plus q̄ si aliqua nota opponeret ip̄o existente in officio veluti infamia vel ex cōmunicatio vel factum ex quo esset ip̄o iure p̄uatus q̄ nihilominus acta per ipsuz valent. nec talis oppositio eēt admitenda siue opponatur post actū siue ante. z hoc videtur nota re Inno. extra de offi. dele. c. cum super. z hoc in ordinario secus in delegato vt ibi no. z no. Jo. an. magis plene extra de re. iur. c. mora. in nouella. l. i. vj. In alijs autem que non cōcernūt statum reipublice forte quia contraxerunt vel receperunt fruct⁹ vel solutiones debitorum ad dignitatem pertinentium: satis posset dici q̄ si fuerint intitulati: z appareat q̄ etiam facta per ipsos teneant dum tamen haberēt bonam fidem. z sic potes intelligere que Inno. z Hosti. no. extra de testi. spol. c. in litteris. de causa posses. c. cum olim. z hec indubitate procedunt ī his que possent pertinere ad eos si essent vere z legitime intitulati sicut fructus ius presentandi extra de iure pa. c. p̄sultationib⁹. z. c. ex litteris z in illis administratorib⁹ qui faciunt fructus suos sicut administratores ecclesiariū secus dicerem in alijs qui non faciunt fructus suos sicut tutores. z sic intellige. l. qui neq̄. z. l. si is. §. allegatā. ff. de solu. l. debitorū. z. l. filie. C. Itē z in dictis administratoribus dicerē. sec⁹ in his que tangunt p̄rietatem rei. p. l. qui neq̄. nisi in libertate in qua est speciale p. l. alleg. nec credo additionē que est in l. competit esse veram. Sed quid si tali seruo esset mota questio status testator: tamen z populus nihilominus credebant liberum nunquid obtinet is. §. Videt̄ q̄ sic. q̄ propter hoc ab officio non remoueretur ff. de solu. l. casibus. §. i. Videt̄ur distinguī an de possessiōe libertatis prouocetur in seruitutē vel econtra. C. de ord. cog. l. fi. z. l. cū h̄ status. ff. de libe. cau. le. ordinata. C. Itē videt̄ dicēdum q̄ deponeret ex euentu. C. de testi. auē. si testi s̄ quod videtur verius. z hoc satis apparet hic in fi. non enim est iusta ignorātia vbi stat⁹ questio eēt mota vt hic p̄. z h̄ si testator sciuit. C. Quid si testator ignorauit motam z populus illius loci. quia forte alibi erat mota vel secreta. Bic q̄ habet locum ratio huius. §. C. Sed quid si appareat omnes testes fuisse seruos: nūquid obtinet is. §. Non videt̄ cum hic dicat. sed cū aliquis quasi diceret secus si omnes. sed. ff. de testamēt. l. at testamētū. §. i. C. de test. l. i. videt̄ loqui generaliter de omnibus. qd pōt concedi. ar. l. barbarius.

Pater. C. Ratio dubitādi fuit in hoc. §. q̄ suspitio videri poterat q̄ plures de eadē domo cōferret inter se z p̄meditatos: z forte falso compositos sermones p̄ferret. ff. de testi. l. iij. §. tu magis. s̄ hoc nō obstāte nihilomin⁹ admittunt. q̄ nō sequit̄ q̄ si sic fieri possit q̄ p̄pter hoc fiat. qd ergo si se adiuicē instruxerint testes. nūquid valet testimoniu. Spe. videt̄ dicere q̄ nō in ti. de testi. §. i. §. itē opponitur. sed illud pōt intelligi cuz pars eius instruxit.

In testibus. C. Sup̄ s̄bo. Qui in potestate īter. Quid si sit emācipatus. Non videt̄ idē vt hic a cōtrario sensu z facit. ff. ad. l. fal. l. si pater. glo. tenet contra. C. de testi. l. parētes. nam affectio p̄ emācipationē non tollitur. C. In glo. aliud si ante in fi. que sit ratio ibi not. q̄ ante missionē etiā cū nullo teste valeret. s̄ illa ratio non ē vera. vt. ff. de testa. mili. l. i. i. est ergo ratio quia ante remissionē

quinq; testes sufficiunt sine solennitate etiam non rogati. C. e. mi. lre. ff. de testam. mil. l. i. **I**tem dicitur que dicuntur in hoc. §. obtinent indistincte siue recipiant utilitatem siue no. quia nec pater filio nec filius patri possunt esse testes in testamento. i. alijs negotijs pater nullo modo filio nec mater: nisi i. casib; quos scripsi. C. e. l. pareres. sed filius potest pro se si nihil filio acquiratur ff. e. qui testameto. §. quecuq; dicibi plene. **I**n glo. idem et in alijs ibi cum allegat. l. pade intellige quod hic dicitur de colonis conditionatis in persona non de simplici colono. **Q**uid ergo dices de hominib;. Et certe si sunt de corpore. vel tali habiles ad voluntatem et videtur idem quod imperari eis potest. ff. de testi. l. testis idoneus. et de alijs hominibus non videtur idem nec de subiectis ratione iurisdictionis quicquid ibi notet illos credo posse testificari ex de offi. deleg. c. cam. ij. cum notatis nisi essent tales qui non auderent aliquid domino displicens asstruere attetis austeritate domini et eorum paupertate et impotetia. ut scripsi. C. e. l. ij. hic al. leg. **I**n e. ibi cum allegat. §. ite cum his. p. hoc facit. C. de rem. l. quicumq;. sed contra facit. ff. de fal. l. vxori i. pn. iuncta. l. domicius. ff. e. l. h. bec verior fm. By. et talis potest ascribere qui non potest esse testis. e. ti. l. impuberem. §. i. et idem videtur in quolibet alio negotio quod non admittant nisi pars hoc requirat tunc enim debet admitti et cogi fm. spe. ut in spe. de teste. §. i. n. quid si aduersarius. **I**n ea. glo. in fi. hac glo. sequitur de. in. d. l. qui testameto. §. i. **B**oc. tñ iuris canonici videtur in hoc varij. quod Inno. videtur velle quod seruitores admittant in testimonium nisi sint i. potestate. ut videtur notari ex de testi. in lris. eo. ti. cum nuci. Alij dicunt e contra quod non admittunt. ut no. in spe. e. ti. §. i. n. itez quod est domesticus. quod gl. iuris civilis sequitur hic. et d. l. ij. de testi. et consuetudo approbat hoc. tñ intellige de seruitore comensali. nam si non est comensalis credere contra. sicut de illis qui testes recipiunt stado in domib; suis non in expensis dñi et ad hoc facit ex de hb. sig. c. fi. de p. i. c. l. z. li. vj. **B**oc. iaco. et Pe. qui par locuti sunt in hoc ti. dicunt quod dominus eorum dabit consilium quod si quis vult probare p. seruitores tales vel familia quod det ei licentiam et tunc poterit testificari. quod rps quo producit et deponit inspicitur. ff. de testi. l. iij. §. l. nec facit doli dominus quod parat sibi probationes. sed dicit ipm dicere quod si posset constare quod est data illi licentia sub spelato testimonio reuertendi quod non admittetur in testem. ff. ad. l. iul. de adulterijs. si postulauerit. §. iubet. quod ipsi sequuntur et facit pro eis. ff. d. edil. edil. l. quod sit fugitiuus circa p. n. de ri. nupti. l. plurim. de do. inter vi. et vxo. l. vir vxo ri. sed nunquid familiares seu seruitores possunt esse testes filio vel illi filij patri. Videtur quod sic. quod non prohibentur. ff. de testi. l. ex eo. **F**orte potest dici eos suspectos: et videtur notari in simili. ex de of. dele. c. insinu. p. Inno. et gl. et hoc indubitate verum ubi simul morantur. et vñ notari. c. in lris ex de testi. p. Inno.

Sed neq; **I**n glo. quod ex in fi. et hoc apparet quod p. filius acquireret p. et p. p. nis ipsi oēs possent hñe utilitate videlicet pater cui acquiratur et frater propter p. uisionem que debetur eis in bonis p. tis. item propter successione imo quod amodo sunt dñi in vita patris. j. de here. q. et disse. §. sui. **Q**uid ergo hodie quando non querit patri quo ad p. p. ietatem videtur idem propter vsum fructum. **S**ed quid in casibus quibus nihil queritur patri qui non tatur. C. de bo. que. li. au. excipitur. Videtur becō cessare et ita prohibitio. sed cum iure cautum sit quod pareres non possint dicere testimonium filio nec filij eis ut. l. pentes. et l. testis idoneus. de testi. C. et ff. p. p. ter affectionem quam habet adinuicem. credo quod hodie non possint sicut nec antiquis temporib;. et i. testameto non attenditur an queratur vel non ut dixi. §. §. in testibus. sed de fratribus est maius dubium. quod alias consuevit dici quod possint esse testes vnus alij ut no. in. l. parentes. sed satis potest dici quod non possint esse sibi testes in aliquo negotio ubi simul morantur et sunt in eadem potestate. et sic intellige quod ibi no. et per hoc videtur quod si instituat monasterium quod religiosi illius monasterij non possint esse testes. sed hoc casu non cederent quod dicunt quod religiosi esse possunt testes in factis monasterij. ex de testi. c. insuper. **S**uper tex. qm et iter testator et vult dicere quod sicut in alio negotio p. one hic c. p. ente non possunt esse sibi testes sic nec in hoc quod dñā negotio cum agitur inter heredes et testatorem non tñ tale quod descendari specie factus vel quasi. iō dicit agi. **I**n glo. nā oīi primis duo

bus generib; de quibus. §. eo. ti. in pn.

Legatarius. **I**n gl. discrepant in fi. dicibi dile. i. l. p. oia. **I**n gl. sed melius. C. de here. insti. quotiens de dona. l. eris. ff. ad trebel. §. si heres. et p. hoc apparet quod fideicō. vniversalis non possit esse testis. quod habet loco heredis. §. de fideicō. here. §. restituta. **I**n glo. greca. in fi. vel forte vult dicere de le. dictantibus C. e. ij. dicto. **I**n glo. C. de testi. ibi alij. bec glo. videtur velle quod si agat inter duos de viribus testameto quod forte vendicat hereditas ab herede scripto quod legatarius possit esse testis. sed si petatur legatum: nullus legatarius possit esse testis nec in cā quod ageret nec in cā cōn legatarij s; alio modo videtur dicere. ff. de re. du. l. si quis ita. ubi videtur dicere glo. quod pncipaliter non est testis in re sua sed secundario. et ita vult concludere quod valet legatum et p. cōsequens ei at testatio. quod alia non valeret. cum oporteat p. bare p. sepre testes C. de fideicō. l. fi. n. cum enim. **B**y. ff. e. l. qui testameto. videtur dicere quod testameto valet et legatarius possit esse testis. quod non se quis valet testameto et valet institutio. ergo et legatum. et ita supponit quod legatum probari non poterit. et sic non valebit. **I**ac. et pe. dicunt quod p. testamento potest esse testis: sed non pro legato suo. sed de contentis in testamento sic. h. tunc videtur esse testis in directe pro comodo suo ar. ff. de aucto. tu. l. ij. bec sba fuerunt male reportata et videntur implicare contrarietatem potes dicere quod is. §. loquitur in testamento in scriptis in quo est non dubium quod legatarius possit esse testis. quod non testificatur nec deponit de legato suo: nec de contentis in testamento. sed solum recognoscit sigillū suum. imo possibile est quod ignorat an sit sibi legatum ut dixi in superiorib; sed cur heres non possit esse testis quod ita potest ignorare cōteta in testamento sicut legatarius. **R**espondeo quia quicquid est in testamento tangit heredem vel ad suū comodo vel incōmodū ideo lex p. uisionem maiorem adhibuit in eo prohibendo quod legatarium. quod totum negotium heredis est supra. §. sed nec **Q**uid ergo in testamento nūcupatio nūquid obtinet is. §. Videtur quod non. quod ibi deponit testis de substātib; et de toto tenore. ut dixi. §. circa pn. et §. sed cū aliquis. **E**go credo cōtra. et est expressum in. l. dictantib;. ij. responso. etenim lex illa nedum loquitur de testamento: imo de qualibet voluntate. unde continuando primū et secundum responsū videtur ibi expeditum. et quicquid sit in locis ubi testameto p. batur p. literas sigillatas casus non est dubitabilis sicut nec de testamento in scriptis. **E**t ad. l. in omnibus respondere potes ut not. d. l. si quis ita. quod non pncipaliter dicit testameto in re sua. sed secundario. **S**ed bec solutio non videtur bona: quod habens cām consilium non fert testimonium pncipaliter in causa sua et tamē repellitur extra de testi. c. personas potes dicere quod hoc sit speciale in testamento quod licet possit ad legatarium ex cōsequētia comodo vel incōmodū pertiere quod nihilominus possit esse testis. et idem in alijs casibus ubi est magnus numerus testium sed ubi non est tantus numerus testium et duo sufficeret haberet locuz lex contraria. et c. p. sonas. sed ubi sunt tot testes potest dici quod illi quos secundario tangit admittant p. p. ter adminicula aliorū. **Q**uid ergo si oēs sint legatarij. dicit idem ut est expressum in. l. si quis ita etiam si omnibus est vnus legatum factū cum sit eadem ratio. **S**ed cur non potest ita bene legari scribenti sicut testi. C. d. his qui sibi in testa. ascri. l. ij. et p. totum. **R**espondeo. quod scriptor posset facilitate maiore committere. et hoc in testamento in scriptis cuius tenore testes ignorat. in alijs videtur quod legari possit etiā scribenti cum cessat ratio. et hoc scripsi. C. e. l. dictantibus et per hoc videtur quod si fideiussor velit probare reū pncipalē esse soluēdo vel esse presentē quod possit p. confideiussorem. ut hic scripsi. item quod beneficiati per p. elatum possint ei esse testes de creati one sua i. titulo. **I**n eadē glo. ibi quod erat dictū. s; ad id solum quod de expensis sibi subiūgit. **I**n eadē glo. in fi. et hoc nisi eēt eedem defensiones priusq; simile per dictum. c. personas. ff. de libe. causa. l. duobus.

Nihil autem. **I**n glo. sic supra i. fi. sed an possit in talibus cereis dicitur sic. ut. ff. de bonorum possessione fm. tabu. l. charte que inuolueretur panno. ut dixi supra circa pncipi. et etiam in pargameno raso ut no. dicta. l. charte. non sic de instrumeto in auct. de tabelli. §. il lud quod quis notetur. d. l. charte.

Sed et unum. In glo. sic in auē. in fi. hic in fine debet esse additio que dicit. sed hec ambo sunt principalia. quoniam quolibet seruatur sollemnitas subscriptionū et aliorum supradictorum et facit quod notarius vel auditor litterarum possit conficere duo instrumenta vel duas litteras de eodē contractu et utriusque sit originale et de consuetudine non audent conficere de debitis semel soluēdis sed de perpetuis sic. Et est ratio quod littere talium debitorum consueuerunt reddi nec recipitur alia littera de solutione et ita si creditor haberet duas posset fraudari debitor. verum est tamen quod si vnus semel reddiderit quod non potest conficere aliam nisi parte vocata. de hoc. C. de discussio. l. ne casu. libro. x. vide in speculatore de instrument. edi. §. postq̄. §. sed nunquid. **C** Sed quid ecōtra. nunquid duo testamēta possunt scribi in eadē charta. videtur quod sic. C. de anna. excep. l. fi. ff. de euic. l. cum plures. de here. in sti. duo socij. caue tamen quod testes pro vtraque parte rogentur et alie sollemnitates obseruentur. ff. de vulga. sub. l. patris. eodem titulo. l. ex pupillari.

Siquis autem. In glo. quādoq; nullus ibi cum allegat. l. milites ibi not. contra. quod immo sunt necessarij duo ad minus. dic. j. proximo titu. §. i. **C** In glo. i. rogatis in fi. sed per quē rogabūtur videtur quod sufficiat per quēcumq; cum lex non dicat per quem. ff. e. l. heredes. §. penulti. sed contra. in aut. rogati. videtur quod sic sicut dicitur de tabellione. ut notatur in auē. de tabelli. §. i. dy. tenet contra per. l. quicūq; ff. de publi. et no. in spe. de instru. edi. §. nunc aut; et videtur expressum in. d. §. licz. ibi cum dicit per testatorē demonstrare. An autē presumatur nūcupatiuum vel in scriptis dic. §. §. cum aliquis.

De militari testamento

C In glo. rubrice. ibi cum allegat. ex qui. cau. ma. l. fi. Et de hoc in auē. de man. prin. §. titulos. An autē requiratur quod sit de genere militari non videtur quia libertini possunt esse milites. C. de liber. et eorum li. l. fi. ff. de testa. mili. si duobus. C. qui milit. pos. l. penul. de bo. pos. que ex testa. mili. l. i. **C** Ecōtra in feu. de cleri. violē. pal. §. si miles. C. nego. ne mili. l. i. l. xij. sed ad primam posset respondēri. quod in illa non prohibetur fieri miles qui non est de genere militum sed ad actum duelli non admittitur nisi sit de genere. imo facit pro prima parte. quod supponit quod alij qui sunt qui non sunt ex genere quos prohibet duellare. item ad alium responde. quia ibi non ob defectum generis prohibentur immo propter negociationem que non pertinet ad milites. C. loca. l. milites. de re mili. l. milites. sed de consuetudine debet esse de genere militari multi tamē his diebus consuetudinem interrumpunt. **C** Sed quis potest creare militem. videtur quod solus princeps. C. de re mili. l. neminem. sed de consuetudine miles creat militem ut tota die videmus. sed an miles est in dignitate. videtur expressum quod sic. C. qui milita. pos. l. fina. de eques. dig. in rubro. et in nigro. lib. xij. sed glo. dicit ibi contra pro qua facit quia condēnatus de crimine publico et capitali efficitur infamis. ff. de publi. iudi. l. infamem. et tamen miles condēnatus miles remanet. ff. de iniusto rup. et irri. tes. si quis ex hereditate. §. irritū. et tamē si eēt dignitas amitteret per infamiam. C. de dignita. l. neq; unde legitur quod non est liber a laqueis diaboli qui mundane militie se voluit implicare de peni. distin. v. c. contrarium et c. fallas. **C** An autem milites nostri temporis isto privilegio gaudeant. potest dici quod sic quia hoc privilegio non gaudent nisi illi qui sunt in procinctu. ut. j. in prin. titu. et propter rationem que redditur. ff. e. l. diuus et l. i. que habet locum in militibus nostri temporis sicut in illis cum hoc casu de fendat rempublicam sicut illi et ideo privilegium idē hnt. Nam sicut docto. milites nostri temporis eisdem gaudent privilegijs quibus antiqui. quando ad hoc eadē ratio se extendit. ut scripsi. C. de iur. et fac. ig. l. i. et hoc notant Jac. et Be. qui dicunt quod milites nostri temporis qui vadunt ad bellum licituz gaudent huiusmodi privilegio. sed si in iudicio omisissent aliquē exemptionē perēptoriam non gauderent. quia hodie non continentur in castris sicut antiquitus. imo vadunt ad assisas et litigia sicut eos. verum dicunt maxime in normania et pictavia ubi sunt

ut plurimū aduocati. Et nota quod nedū gaudēt hoc privilegio testandi milites. imo quicūq; alij qui ad bellum iuerunt. duo tñ sunt necessaria. quod sint in loco hostili et ibi moriantur. ut patet. ff. de bo. pos. que ex tes. mili. l. i. ff. e. l. fin. Itē tertium est quod ad bellū licitū vadāt. vide quod scripsi. §. de re. diui. §. item ea. Itē videt quod uxores et familiares militum predictis concurrentib; gaudent illorū privilegijs. C. de vx. mili. et eorū qui reipu. causa. l. i. vide quod ibi scripsi. et hoc privilegiū consistit in trib; ut dicta. l. et no. ff. de bo. pos. que ex tes. mili. l. i. **C** In fi. e. glo. Ja. et Be. dicunt quod milites dicuntur a malo. non quod nobis mala faciunt. sed quia a malo nos seruare debēt. C. de offi. pre. afri. l. ij. et facit quia milites defensores esse oportet non dños. C. de capti. l. ab hostibus in fi. Jo. fabri.

Apradicta.

C Textus seipsum conuincit euidenter. **C** In glo. argu. cessant et c. in fi. vult dicere quod causa finalis propter quam prebenda datur est seruitium dei. igitur cessante seruitio: cessat prebenda. videt quod non debeat gaudere. et hoc est expressum in auē. de clere. colla. v. in rubro et nigro. extra de cleri. non resi. quasi per totum. nec valet consuetudo seu statutum ad contrarium. saltem in distributionibus in. e. ti. §. i. l. vj. **C** In glo. quo ad sollemnitatem ibi cum allegat glo. l. pap. ut hanc glo. recte intelligas dic quod peculium quasi castrense nunquid subiacet querelle quod diu est peculium. ut dicta. l. fi. §. fi. C. de inoffi. test. Sed in castrense est diuersitas in glo. Unde dicit quod castrensia bona non subiacent querelle si testamentum fiat in castris ut. l. si instituta. C. de inoffi. testa. Sed si alia bona sint non castrētia: illa subiacet. ut. ff. e. l. si a milite. §. fi. et in hoc differt filiūsa. a patrefa. quod filiūsa. non potest habere alia bona de quibus testari possit. et ita nunquid ei testamentum subiacet querelle. sed patrifsa. sic et ideo quandoq; subiacet. Si vero testamentum fiat extra castra a veterano: tunc est differentia inter filiūsa. quod illius testamentum non subiacet. sed patrifsa. sic. ut hic no. glo. que est verior quod illa que est in dicta. l. fi. ubi ecōtra notatur. hodie vero debet semper relinquere legitimam. in auē. ut cum de apel. cog. §. sed hoc de parētū. Sed si non delinquat consuevit queri quomodo expugnabit testamentum. Et alique glo. dicunt quod querela. ut no. d. l. fi. C. de inoffi. te. l. pap. §. i. si quis a parē. fu. ma. in rubrica. Alibi dicunt per cōdi. ex. l. C. de epif. et cleri. auē. presbyteros. ff. de inoffi. testa. l. aduersus. et hec consueuerunt per doctores approbari. et est magnus effectus. quod querela rumpit omnē institutionē sed conditionē non ut scripsi. C. de inoffi. testa. l. dñof. tes. et ibi doc. de hoc iunge j. de exhere. li. §. sed si in expeditione.

Plane de testamentis. **C** In glo. saltem. ibi cum allegat. C. eo. l. milites. hec glo. habet similitudinem. §. n. i. §. fi. sed ecōtra no. in. d. l. milites. et ff. e. l. i. sed dicit quod nulla est contrarietas bene enim dicunt quod nullo teste vocato valet testamentum sed non negant quin oporteat post probari quod miles sic voluit. ut in contrarijs. in hoc tñ bene aduerte quod si miles in conflictu scripsit testamentum suum in quacūq; materia et de quocūq; nullo teste vocato nullo pñte nec sciēte quid scribitur valet testamentum oportet tamē quod probetur vel per testes qui cognoscant manus suā vel per cōparationem litterarum vel per testes qui eum viderunt scribere quod hoc sit de manu sua vel de voluntate eius per alius scriptum et hec est probatio de qua fit mentio in dicta. l. lutiū. et h; volunt dicere hec gl. **C** In glo. forte in fi. et pro hoc facit quod not. C. in qui. cau. co. cen. do. ac. pos. l. ij. libro. xj. **C** Sed quod si aliquis dedit bona sua nunc dicit donationem non valere. quia causa ioci dixit. quod presumet in dubio. Hoc. ia. de ra. et pe. post eum dicunt quod presumit quod sit vera donatio. ff. de pac. l. iurisgen. §. quod scire nouissima parte nisi per cōiecturas appareat de contrario. coniecture autem possunt esse modus et consuetudo loquendi puta ille qui protulit verba consuevit dicere quicquid habeo vestrum est ut ex conditionibus hominum dicta pensemus. C. si quis impera. maledi. le. i. ff. de pigno. l. vel vniuersorum. item dictum precedens. ff. de mino. l. deniq; §. i. melius allegarent. ff. de testa. l. heredes. palam. §. sed si notam de le. ga. l. i. si seruus plurius. §. fi. **C** Item mos regionis. ff. de fun.

instru. l. cū delationis. §. labeo. z. §. asinam. melius. ff. de hb. sig. l. aniculus. **E**go credo q̄ nulla verba operentur testamētū z presertim institutionē nisi expresse appareat q̄ testator volebat testamentum facere z ad hoc se disposuisset sed p̄ hāc litteram in p̄. is ergo. z. d. l. diuus. z. facit q̄ nō. ff. de here. in. sti. l. i. §. si autem. z. hoc nisi in discrimine vite positus verba p̄ferret sapientia vltimaz volum. ff. deleg. iij. l. pamphilo. §. propositum. **I**n contractibus credo cōtra q̄ q̄uis nulla verba precesserint alia nec contractus q̄ si verba proferantur contractū sapia q̄ presumant obligatoria nisi ex cōiecturis aliud apparet p̄ predicta. z. hec faciūt q̄ verba quecūq̄ proferantur inter masculos z femellas que matrimoniū sapiunt sint matrimonialia: nisi ex cōiecturis aliud apparet. Docto. Jaco. z. De. querunt si quis dicat relinquo tali omnia bona mea an sit testamentum. Et dicūt q̄ hec. l. inducit q̄ sic. z. ff. ad trebel. l. cogi. C. de sacrosan. eccl. l. si. Sed illa nihil facit. quia ibi verbum relinquēdum pertinet ad institutionē z legatum. Ipsi dicunt q̄ vltima voluntas in qua talia verba proferuntur non potest valere vt testamentum. q̄ forte non sunt nisi quinque testes. z. tūc vt res potius valeat q̄ pereat: erit codicillus. ff. de re. du. l. quotiens. si potest valere vt testamentum. tunc aut reperitur in aliqua parte institutio directa. z. operatur legatum. si non reperitur operatur institutionē. ff. de heredi. institu. l. i. §. si ex fundo. C. de heredi. institu. l. quotiens. hic fm̄ eos hec lex nihil facit ad hoc quia hic non ideo reprobat talis ordinatio q̄ vsus est miles p̄bis relinquo. sed q̄ voluntas non probatur. z. ita nō. in au. de here. z. fal. §. si nō nulla. vbi de hoc vsū circa hoc dicit plenius q̄ aut p̄ verbū relinquo dimittitur vel relinquitur aliquid singulare. tunc operatur legatum seu fideicommissum indistincte siue alius esset institutus siue non. ff. de leg. iij. l. p̄philo. §. propositum. de vulga. l. paterfa. aut aliqd vniuersitatem importans. de quibus i. d. l. cogi. ff. ad trebel. z. tē aut alius est institutus sine parte per verba directa z tūc ē fideicom. Terbi gratia. herede instituto dicit. bona mea relinquo tali videtur fideicom. de instituto q̄ restituat z ita not. ff. de here. institu. l. his vbi p̄ quo. ff. ad trebel. l. luti. §. filia. sec⁹ si per verba directa institueret. q̄ tunc videretur vocare in aliū effectū. ff. de heredi. isti. l. luti. si autem alius esset institutus in partem postea diceret bona mea relinquo tali. videretur q̄ deberet venire in partē vacantē q̄ operatur institutionē vt nō. dicta. l. his verbis. **S**ed quid si primus esset institutus ex fundo z post dicit tali omnia bona mea relinquo per premissa videtur institutio. argu. C. de testa. l. quantum. z. facit. ff. de tabu. exbi. l. i. §. si.

Quinimmo. **I**n glo. habet hec glo. vult continuare hūc. §. precedētib⁹ qui male z inepte videt hic sedere. sed cōtinua prout glo. dicit hic. Sed mirandum si sit surdus z mutus a natura quomodo facit testamentum cū ignoret quid sit testamētū z omnia idiomata: nec quicquā intelligat nisi que ratio naturalis ministrat. Forte potest dici q̄ si gnis intelligat. vnde hoc probare oporteret q̄ ē talis qui intelligere posset p̄ signa: z q̄ talia signa facta essent p̄ que appareret ipm̄ voluisse sic testari. ar. s. p̄ri. §.

Sed hactenus. **I**n glo. quidā dicit in fi. hanc glo. approbant doctores Jaco. z. De. quicquid h̄ recitant z non probāt sed pro p̄mis facit multū. l. iure militaris. vbi dicit ante causariam missiōne supponit ergo q̄ nō post. dicas q̄ hec glo. bene dicit faciēdo hic. §. q̄ ad veritatē hic loquit generaliter de quolibet milite q̄ apparet in eo q̄ subicit. post missiōne nō z. vbi nō dber esse. §. sed versus. vnde hec est veritas indubitata q̄ filiussa. veteranus testatur cōmuni iure. z. est expressum. s. e. circa p̄nci. h̄. sed et testari. sed de surdo z muto a natura q̄ de illis loquimur alis nullū esset p̄uilegium. vt. l. discretis. C. e. non est verū. q̄ cum post missiōne testari oporteat iure cōmuni. vt hic in dicto h̄. sed z. testari. z. impossibile sit q̄ tales testantur iure communi. cū noia omnium rerū ignoret: nec scribere possint: cū nullam doctrinam litterarū recipere potuerūt que per auditum ingredi nec sciāt quid est institutio nec legatū. sequitur q̄ dicta lex. z. §. proxim⁹. s. non habeāt locū post missiōne intelligēdo eas de muto z surdo a natura ideo signanter tex. dicit ibi. in. l.

iure ante causariam. z. si sic glo. intelligeret mala esset. glo. tamen nō loquitur nisi de muto sed in illo nullū est p̄uilegium dū tñ scribere sciat vt dicta. l. discretis. in fi. alis nō potest facere testamentum post causariam cū iure cōmuni testari oporteat: z. de iure cōmuni testator debet exprimere nomē heredis. C. de testa. l. iubemus. **I**n glo. scilicet honestam. ibi cū dicit finito tempore militie. scilicet. xx. an. vide. ff. de excu. tu. l. s. z. milites. maxime in. §. qui. j. super tex. ibi vel extra castra comiteatu accepto. ff. qui. ex cau. ma. l. qui mittuntur. §. si. **I**n glo. q̄ cōditio. in fi. contra extra de rescrip. c. si pro te. de sponsa. c. i. lib. vj. ff. de lega. iij. l. luti. locusto. solutio conditio non retrotrahitur quo ad fructus nec quo ad hoc q̄ mora contrahatur nisi a tempore existentis conditionis. vt. l. luti. alle. item nec retrahitur in casu reuocabili per apponentem cōditionem si aliū actū p̄dēre cōditione fecerit non cōpatibile primo vel ex quo posset p̄iudicari secūdo acui si retraheret vt dicto. c. j. sed vbi non esset reuocabile per celebrantem actum fm̄ secus z. z. partem huius solutionis potes colligere ex dictis By. extra de reg. iuris. c. qui prior. li. vj. z. facit. C. de testa. ma. l. statu lib. beris. z. hec faciūt ad illud q̄ ibi scripsi. si q̄ ex cōmunicet sub cōditione z. ante cōditionis euentum desinat eē subiectus an ligetur sn̄a in quo sunt diuerse opi. vt ibi scripsi.

Sed et si quis. **I**n glo. videtur in. Quid si nil addidit nec detraxit nec alis apparet eius voluntas nec contraria videt q̄ nō valeat vt hic a contrario sensu. ff. e. l. tribunus. §. i. z. l. titius. s. cōtra est e. ti. l. in fraudem. §. p̄mo. Solue vt in. d. l. tribunus. quia in. l. in fraudem testamētum fuit factū a milite nō tamē militate. s. hic quādo a pagano. sed quomodo intelligis a milite nō militante. Forte sicut. ff. de bono. posses. que ex tes. mili. l. i. §. si. s. ibi valet iure militari propter q̄ intelligas de milite non militante. q̄ misso ob causas. s. §. post missionē. Et nota ex hoc q̄ hic dicit detraxit q̄ qui detrahāt in vno articulo videtur in aliis cōfirmare. vt hic. z. d. l. tribunus. §. i. z. ita illud q̄ fit ad diminutionē videtur operari augmētum cōtra. l. p. de cōdi. z. demon. l. cū tale. §. si. Et facit q̄ per instrumentum emphiteo. probet dominium. ff. de repu. l. iul.

Sciendum. **A**d materiam huius. §. vide. s. p̄ quas p̄sonas nobis acqui. circa p̄n. vbi scripsi. **I**n glo. f. castrensi. in fi. dic. j. ti. i. §. i. **I**n glo. nisi sit in fi. dic. s. e. §. i.

Quibus nō est pmissum facere testamentum. Rubrica.

Supra dixit de modo ordinādi testamēta sequit de personis que ordinare possunt declarando enim que nō possunt declarant que possunt. ff. de accusa. l. qui accusare ordo tamē videtur preposterus. q̄ p̄ius debebat inquirere de p̄sonis q̄ de rebus. ff. de leg. iij. l. nō oportet. d. iure codicil. l. quidā referūt §. i. sed nō est vis. q̄ fit in eodē contextu.

Non tamen. **S**uper tex. ibi cum dicit subiecti ratione si liatiois. de illis enim qui subiecti sunt alias dixi. s. d. testa. §. testes. de iur. p̄so. §. seruitus. C. de sacrosan. eccl. au. ingressi. **I**n gl. sed causamoz. in fi. Alia ratio reddi. C. qui testa. fa. pos. l. senium videlicet q̄ testamēti factio publici iuris est. z. in his que ad ius publicū pertinet nō curatur de patria potestate. vt. l. ille a quo §. si. cū. l. se. ff. ad trebel. l. naz. q̄. sed ex hoc posset opponi. q̄ si publici iuris est ergo filiussa. potest testari. **S**z ad hoc potest responderi q̄ solēntas introducta in testamētis est publici iuris id est pro publica vtilitate reperta que non est pro voto cuiuslibet immittēda non aut est alis publica sed fm̄ hec predicta ratio non remanet ratio. propter quod tene hanc que hic not. sed cum ista donatio causa mortis sapiat naturam vltimē voluntatis. vt. l. marcellus. §. si. z. l. omnibus. ff. de dona. causa mortis. C. eodem. l. si. cur ista donatio magis potest depēdere ex arbitrio patris q̄ legatū. Dicas q̄ donatio causa mortis plus accedit cōtractū q̄ vltimē voluntari. vt dixi. s. de dona. §. i. z. not. ff. d. do. p̄le. l. ij. de dona. l. aristo. ideo sicut cōtractus potest

dependere ex alieno arbitrio. vt. C. de contrahen. emp. l. si. sic et donatio causa mortis. Jac. et Pe. dicunt qd actus testandi est sollemnis: qd donandi causa mortis. sed certe actus legandi vel codicillandi non videtur sollemnis: cum vtrobiq; requirantur. v. testes. vt dicta. l. si. **Quid ergo si filius de voluntate patris legat et dicit qd si non valeat vt legatum qd valeat iure cuiuslibet vltime voluntatis. nunquid saltem valebit vt donatio causa mortis.** Spec. videtur dicere qd non in spe. de instrumen. edi. §. compendiose. §. quid si filius. sed ob. ff. de donati. causa mortis. l. vbi. extra de dispon. ipu. c. i. lib. 20. vj. C. de codicil. l. si. **Quid si donauit causa mortis de voluntate patris. nunquid solus pater potest reuocare. ar. qd sic. ff. de pecu. l. non statim. de spōsa. l. in potestate. hodie videtur qd possit legare pro anima sua de consensu patris. extra de sepul. c. licet. §. quis. lib. 20. vj. **CSz an ipsi patri possit donare causa mortis de voluntate ipsi.** Ad videtur. ff. de aucto. tu. l. i. et ibi no. Et hec faciūt qd religiosus non possit testari etiam cum licētia superioris. sed forte potest dare causa mortis vel bona diuidere. C. de sacrosan. ecc. auē. si qua mulier. in fi. et ibi scripsi. **In glo. nam liberi in fin. et si non sint liberi: pater admittitur cum fratribus. vt eo. titu. §. si vero. et hoc si castrense peculium deuoluatur tanq; hereditas de quo. j. proximo. §. **In glo. nō hereditario. idēz no. in dicta auē. circa principi. dic vt ibi et idē in aduentitio. vt ibi no. in specu. de succ. abintesta. §. quid si filius. sed tamen propter hoc filius non potest testari etiam in casibus quibus nil queritur patri vt no. ff. ad trebel. l. i. §. in filij. et est expressum. C. qui testa. fa. pos. l. nemo. et hoc est nisi haberet castrense vel quasi vt. j. sequitur vel nisi sit clericus illi enim possunt de bonis vnde deciq; questis vt. C. de epis. et de. auē. presbyteros. **Sequitur tex. ibi. nec aliter inquietare. sed quid in aduentitio et profectio. videretur idēz. ff. de mino. l. iij. §. sed vtrum. sed istext. facit ad contrariuz. Unde potest dici qd propter debita patris possit fieri executio in profectio peculio per hunc. §. et etiam in fructibus aduentitijs quatenus ad patrem pertinent deducto tamen quod ei necessarium est i provisione filij et rerum oneribus supportandis quia illud non videtur fuisse in bo. patris. C. de bo. que libe. l. cum non solum. §. si autem facit. ff. de re. iur. l. a diuo pio. §. qd si res. Sed filio condēnato an fiat executio in bonis paternis vide. j. de noxa. §. si. et scripsi in. l. cuz nō solum. §. necessitatem. **In glo. idē de seruo. in fi. et est ratio qd actus codicillandi non est ita sollemnis sicut testandi quia in codicillis non fit institutio. ideo non est tantum periculum. et videsi simili qd i institutione tria requiruntur tempora. ff. de here. institu. l. si alienum. §. in extraneis. i legato tempus mortis ff. de iure fil. l. non intelligitur. §. quando. de rebus du. l. si cognatis. et dic qd etiam in codicillis opus est qd appareāt aliqua signa retentionis voluntatis. ar. l. tribunus. §. i. ff. de testa. mili. et dixi supra titulo. i. §. sed si quis. dic vt ibi sed opponitur. ff. de bono. pos. fm tabu. l. qui ex liberis. §. testamēto. dic ibi et vbi debis. j. qui. mo. testa. isir. §. alio. et concor. huic. ff. de testamē. l. si filius.**********

Preterea. **In glo. sed ex quo. i. fi. Et ideo figs promisit soluere sub pena infra certos dies fit computatio de momento ad momentum fm Jacobū et Petrum. sed computatio mensis fit alio modo. vt scripsi. C. de tempo. appella. l. cum prioribus. et vide per hosti. extra de supplen. negli. piela. c. licet. et per archi. extra de rescrip. si propter. libro vj. Et facit qd si pupillus sit canonicus qd non habeat vocem in capitulo. vide extra de elec. ex eo. lib. vj. **In gl. hac eadez in fi. quia equiparatur. s. de cura. §. sed et mētecap. et hoc intelligo de tali qui nō intelligit perfecte nec haber iudicium secus dicerem in fatuo qui iudicium rei recipit ad istar discretorum surdi et muti qui intellectum capiūt. C. e. l. discretis.****

Item prodigus. **In glo. si dicas. in fin. dic plenius. j. §. in. in fin. magne glo. hec autem littera non potest loqui de illa interdictione sed de facto prodigo vt euidenter apparet hic. sed et illi interdicitur a. l. quando est notorium. vt scripsi. sup. §. furiosi. **In glo. quid si fiat. Jaco. et Pe. primam approbant. quia impossibile preceptum non tenet dato qd nō exprimatur error in sentētia. vnde si contemnat ad hominem mortuū reddendū****

dum non valet dato qd nō exprimatur qd sit mortuus fm eos vt de de hoc plenius in. d. §. furiosi.

Eius qui. **In glo. que fingit ibi: preambula hora credo qd docto. iaco. et Pe. habent hic prima. dicunt enim si uerum sit quod glo. dicit qd fingatur mortuus prima hora captiuitatis. ergo mortuus fuit seruus ergo testamentum non valet. sed ipsi prima hora. i. ex quo incepit venire in captiuitatem et de libertate in seruitutem. vnde si est seruus tunc quousq; vere captiuus sit. sicut si de albo velis facere nigrum semper est album quousq; ceperis denigrare quousq; denigratum sit fm eos si habes preambula sicut ego habeo non est opus his. **Sed quid dices de obsidibus qui testari nō possunt. ff. eodem obsides. Non videtur qd eorū testamēta cōfirmantur per. l. cor. cum hoc non caueatur. sed si bene aduertas loquitur de omnibus qui apud hostes decesserunt. Et ideo videtur idem in illis qui equiparantur. ff. de iure fil. l. diuus. et si intelligas de captis vel obsidibus datis a veris hostibus. secus si de vna ciuitate alij. ff. de capt. si quis ingenuam. §. si. ff. eodē l. qui a latronibus. qui autem sunt veri hostes. vide. s. de iur. natu. gen. et ci. §. bella. **Item quero cur in casu quo captiuus redit testamentum eius non valet cum fingatur semper in ciuitate fuisse. ff. de cap. l. retro. Dicas qd tus postliminij nil fingit in his que apud hostes gesta fuerunt vel acquisita nisi haberent preiacētē mām. vt. C. de cap. l. i. ff. de capti. l. diu. §. qd d codicillis. Videtur qd valeant si redeat. vt. ff. eo. in bello. §. codicil. sed ibi propter confirmationem precedentē. **Sed qd si nulla fuerit confirmatio precedentē. Videtur idem. ff. de leg. iij. l. i. §. i. **In ea. glo. ibi cum dicit. ff. e. l. si filius. dic ibi i. p. titu. **In ea. glo. cum allegat. l. cum. l. dic vt scripsi. s. titu. ij. §. testes. **In eadem glo. ibi cum allegat autem. si qua mulier. dic vt ibi scripsi. quia ibi non testatur sed diuidit inter liberos. et scripsi plenius in auē. ingressi. eodem titu. **In eadem glo. in fi. hoc est verum et idubitatuz vbi sequitur condēnatio in vita vel post mortem. ff. de dona. l. post contractum sed vbi sequitur absolutio est per qd durum. qd. tamen videtur velle s. e. §. item prodigus. ff. de dona. l. donationes et l. donans. §. si. sed hoc est iniquū qd si absoluatur qd nō valuerit testamētū vnde textus qui interdicit alienationem loquuntur a tempore quo contraxit crimen. vt. l. ex iudicio. ff. de accu. et d. l. si. ad. l. iul. maie. supponendo qd si non contraxit qd non interdicitur alienatio sed in hoc est differentia inter hec et alia crimina. quia in criminibus exceptuatis depēdet testamentum ab euentu scientie si ante moriatur in his valet. vt. l. qui a latronibus. §. si. ff. de iniusto rup. et irri. l. si quis. §. irritum. cum seq. §. alio possent fieri multe fraudes. nam si quis vellet impedire quomīnus aliquis testaretur posset eum accusare vel facere falso accusari de crimine exceptuato et non posset testari quo nil iniquū. **Itē no. aliquos casus et causas impugnādi testamēta. i. spe. de fi. instru. §. compendiose et c.******************

De exheredatione liberorum.

Rubrica.

Quia inter cetera que testamentis inseruntur principalior pars est heredis institutio a qua omnia alia dependent. j. de legatis. §. ante heredis. iccirco primo de institutione ponit. verū quia institutio nulla est nisi de liberis sit prouisum instituendo vel exheredando. j. §. i. igitur de ea preponit. q. hoc principale ius est. ff. de lib. et posthu. l. inter cetera. Et continua s; tex. s. dixit de solēnitate que in testamēto requirit sequitur d alij que etiam requirunt ad hoc qd testamētum valeat.

Non tamen. **In glo. secus in fi.**

non tamen per omnia idem quia suus rumpit ipso iure. exheredatus per contra ta. vt ibi in fi. **In glo. ff. de iniusto rup. Coniunge has duas solutiones. vnde dic qd vbi filius natus preteritur testamētum non valet ipso iure si filius moriatur i vita patris. vt hic. et ff. de lib. et postu. l. si fili.**

Si filius moriatur post mortem patris gl. videt velle hic q̄ valet et eodem modo in l. filio et hoc intellige de equitate nō de iuris ciuilibus rigore. immo est nullum vnde attenda illa equitate contra tale testamentum datur contra ta. ff. de le. prestan. l. si qui. C. de libe. prete. l. maximus. que dari non deberet si oīno esset nullum et hoc indubitate quando filius supuuit et abstinet expresse confirmando testamentum. Quid si moriatur post mortem patris anteq̄ abstineat se et voluntate sua super hoc declarat. Glo. videtur tenere idem hic. et in l. filio. vbi non requirit confirmationē nec de ea loquitur: sed solummodo q̄ viuat filius sed in l. filio dicitur. abstinuit: q̄ non videtur dictū sine ministerio. **P**reterea tanta et maior preterititas est preterire iam natum filium quanta preterire posthumum et difficilius reconualescit testamentū nato preterito q̄ posthumo preterito. sed posthumo preterito post mortem patris morietis approbatum non reconualescit ergo nec nato preterito sic moriete. maior probatur quia posthumo preterito moriete viuente patre testamentum valet vt. l. posthumus. ff. de inuis. rup. et in. test. et tamen non sic in filio preterito. vt. l. si filius et hec minor probatur. C. de posthu. here. insti. l. ij. Ad hec potest dici q̄ ad hoc q̄ testamentum valeat oportet consistere de voluntate abstinerē volētis per aliqua signa. quia forte permisit sibi tempus ad abstinedū vel recipiendū prefixum labi iuxta. l. si quis instituitur. de here. insti. et sic videtur notare. ff. de excep. rei iudi. l. ij. vel recepit vel petijt legatum vel emolumentum in testamento relicto ff. de contra ta. l. si preteritus. vel als apparet de voluntate. als si preteritus fuerit anteq̄ posset dicere nullum vel appet ip̄s velle confirmare vel se abstinerē dicere testamentum non reconualescere nec tenere per dictam rōnem. Quid ergo dices sempronius habebat tres filios instituit extraneum in bese. duos filios in trientē. tertium preterijt tertius preteritus abstinet duo instituti dicunt testamentum nullum et volunt repellere coheredē extraneum et legatarios et succedere ab intestato queritur an debeat audiri. Et videtur q̄ sic q̄ testamentum est nullū et ita videtur eis ius quesitum ad repellendum tertium. igitur repudiatio seu abstētio tertij preteriti eorū ius tollere pot. ff. de edil. edic. l. i. §. vnusquisq̄. **P**reterea v̄ exp̄ssū. ff. de tra. l. si post mortem. §. si. et l. illud. §. si. et l. n̄ putauit. §. si. Sed. l. filio obstat directe. Quidam dicunt. q̄. l. filio obtinet vbi erat instituti qui als erant ab intestato successuri. secus si extranei. et allegant. ff. de vul. l. si filius q̄ patri. et hāc vident tenere hic docto. Jac. et Pe. non disputando sed narrando pro quib⁹ facit ff. de li. et posthu. l. si posthumus. §. ideoq̄. Secundum vnum modum intelligendi potes dicere q̄ lex filio obtineat indistincte quous loquatur vbi non erat scriptus extraneus. et hoc pot probari. q̄ vbi posthumus moritur in vita testantis quicunq̄ scriptus succedit. et omnia legata et fideicō. valent. q̄ tūc testamentum valet. et tenet de equitate. vt. d. l. posthumus in princ. ergo et in casu p̄senti quo tenet de equitate sicut ibi et sic in questione p̄missa videtur q̄ filij instituti nō debeant audiri. et hāc partem videtur sequi spe. ti. de testa. §. pone berta. nec obstat l. si post mortem. §. si. quia ibi loquitur quando erat edictum per preteritum commissum. i. aptum quia agnouerat bonorū possessionem coram iudice in absentia partis. iuxta illa que notantur plene. ff. de bo. pos. l. iij. et post non prosequatur imo agnitam repudiare volebat. et sic intelligit glo. que est illi contraria. e. ti. l. iij. §. si quis ex libe. et l. is qui de lega. p̄stan. secus si ab initio repudiasset vel non agnouisset. vt. l. filio. §. alleg. et hec faciunt ad illa que consueuerunt notari extra de concess. p̄ben. c. auctoritate. li. vj. **I**n gl. aliud in fi. Et est ratio bonū initium quod multum operatur. ff. de fur. l. qui vas. §. si ego. §. leg. ij. l. cum filius. §. heres. et hoc intellige si viuo testatore posthumus moriatur vt dixi. §. proxime. C. de posthu. here. insti. l. ij. ibi vide. **I**n glo. s. hoc modo in fi. ista est additio que nihil probat sed probat d̄ institutione oportet q̄ constet. d̄ quo sentit. C. qui tes. fa. pos. l. hac consul. ff. de here. insti. l. quotiens. §. si quis nomē cū. §. se. et vide. j. pri.

Sed ne nominatim. **C**hic imperator facit interpretatiōnem anteq̄ veniat ad decisionem et correctionem iuris antiq̄. **I**n glo. item alijs modis in fi. hec glo. habetur diuersimodē

de. nam quidam habet. §. circa prin. ibi cum dicit. sunt exheredati. vel vnus et c. Et si habeas ibi vel sicut habeo et omēs habet vt communiter videtur in gl. deficiunt duo verba videlz. siue sint plures et tūc bene sequeretur. vel vnus et c. sed tūc glo. non esset vera vt apparet manifeste in. l. ij. de lib. et posthu. habeas ergo si. et si non habeas: expone vel pro si. **I**tem post medium glo. ibi cū dicit. extraneū instituo. Quidā habet ceteros liberos et c. et dicit q̄ glo. vult facere d̄rias an testator dicat omnes liberos: an dicat ceteros liberos vt primo casu videat. nominatim exheredari. secūdo non. sed hoc non est verum p̄ l. ff. de s̄bo. sig. l. ceterorum. vnde nō habeas ibi ceteros quia etiam male sederet. et fm hoc facit differentiam dicat omnes liberos vel an dicat liberos tñ. vt primo casu sint omnes nominatim exheredati sc̄do non. cōtrano. in. l. titius vbi dicit q̄ si dicat omnes liberi exheredes sunt q̄ non videtur nominatim exheredari. Et illā approbat ibi Dy. dicēdo q̄ refert an dicat liberos an filios q̄ appellatione liberorū nedum continētur liberi primi gradus imo et nepotes non sic appellatione filij. §. qui tes. tu. da. pos. §. si. Sic ergo q̄ aut exheredans habet vnicū et tūc videtur nominatim. aut plures et tūc aut v̄tis verbo singularis numeri. et videtur nullus exheredat⁹. vt dicta. l. ij. aut pluralis. tūc si dicat filios vel filias videtur nominatim siue dicat omnes siue non si dicat liberos secus: vt predicti et h̄ indubitate vbi habeat nepotes et filios. quid si nullos haberet nepotes. Videretur contra p̄ illa que dixit. d. §. fin. Verius tñ videtur q̄ in presenti casu non videatur nominatim propter odium exheredationis et largam significationem vocabuli. ff. de libe. et posthu. l. cum quidam. Doc. Jac. et Pe. dicit q̄ quidā eorū domini dicebant q̄ rescriptum concessum in p̄iudicium alterius non valet quous clausula adijciatur etiam si iuri p̄iudicet alieno nisi nominetur i p̄sona cui p̄iudicatur. Et idē dicunt si papa fecit gratiam vni et post faciat alij p̄ferēdo eum quibuscūq̄ alijs priorib⁹ in data q̄ non p̄fertur nisi exp̄sse nominet primos. ip̄s tenet contra et dicunt q̄ h̄ valet exheredatio dicēdo oēs filios et c. vt. l. titius. et hoc nisi ille cui p̄iudicatur eēt talis p̄sona cui n̄ ē verisimile principē velle p̄iudicare vt pupillus vel vidua. arg. ff. q̄ res pig. ob. pos. l. obligatiōe. et dicit quasi exp̄ssū. C. quādo impera. inter pu. et vi. l. i. contra Jaco. et pe. facit extra de rescrip. c. si propter. li. vj. ff. de nata. resti. l. si. de iure anul. aure. l. diuus. si. pro eis facit. ne quid i lo. pu. l. ij. §. si quis a principe in fin. de bo. libe. l. etiam. Dicat latius q̄ aut p̄ rescriptum p̄iudicatur iuri quesito in re. aut iuri querēdo in re quous quesito ad rez. primo casu dic q̄ aut p̄iudicatur tali p̄iudicio q̄ faceret fm rescriptum nō valere etiā si totū exp̄pressum eēt de quo vide. C. de p̄ci. impe. offe. l. quotiens et tūc nō est questio an debeat specificare vel nō ius vel personaz cui p̄iudicatur. extra de rescrip. c. cum ordinem de p̄uile. c. dudum et dicta. l. si. de nata. resti. vbi nō p̄iudicatur iuri querēdo non oportet specificare. vt extra de concess. p̄be. c. auctoritate. li. vj. et p̄ hoc appet opinionē doc. p̄dictorū p̄cedere in aliquo.

Posthumi. **I**n glo. ista institutiōe in fi. gl. Nota contra in. l. placet. sed potes dicere q̄ si loquitur idiffinitē nō extēdit ad futuros. vt hic. si per verba multiplicatiua vel vniuersalia secus vt si dicas quisquis uel quicūq̄ posthumus nascetur sit exheres sic intellige. ff. de inuis. rup. l. iij. §. penul. etenim hec s̄ba quisq̄ et quicūq̄ multū important. vt. ff. de here. insti. l. hoc articulo. ad trebel. l. balista. et facit C. de lib. p̄. l. si. et q̄ ibi scripsi. hoc aut hodie correctum ē. C. de inoffi. test. l. oimō et l. sigs. et hic sequit in gl.

Posthumorum. **I**n gl. s. in fin. et est ratio quia preteritio matris habet p̄ exheredatiōe. ff. de contra tabu. l. illud. §. at testamēta. quo casu opus est querela. j. de inoffi. testa. l. posthumi. **I**n gl. secus ibi cum dicit a vero posthumo. hec gl. videtur inferre q̄ si posthumus nascatur filio mortuo post mortem aut q̄ rumpit testamentum aut et hoc non esset verum. vt. d. l. si quis exhere. ff. de lib. et posthu. l. sigs posthumos. §. si filium sed intellige eam i vero posthumo testatoris. q̄ ille rumpit nascēdo post mortem vt hic. **I**n. e. glo. in veris posthumis. ibi cū allegat. §. vide q̄ cōsiliū galli fuit quādo filius institutus h̄z vxorē gravidā q̄ instituat uel exheredes nepos nascitur⁹ post mortē aut filio

pmortuo p hec sba si fili^o meus me viuo moriat tunc zc. sicut heres. vt. l. gallus. in pn. z qz istud cōsiliū nō sufficiebat ad oēs casus q cōtingere poterāt fuit facta lex velley. que habet duo capita z puidet i quatuor casib^{us}. **Prīmā** caput puidet in casu qñ posthumus nascit viuo auo post factū testm̄i z mortuo pte suo de quo gallus nō dixerat. z hec pūisio hz duos casus. videlz qñ tpe testamēti filius erat mortu^o vxor relicta grāvida vel qñ erat viuos tpe testamēti z post mortū. z posthum^o ei nascit in vita auī in qb^{us} casib^{us} lex velleia cōsuluit puidēdū de istitutiōe vel exheredatiōe. s^{ed} caput puidet qñ filius z nepos viuebāt tpe testamēti z fili^o mortū in vita auī z is casus tangit h^{ic} in tex. Est z quart^o q non cōtinet nec sub vno nec sub alio qñ filius viuit tpe testamēti z ei^{us} vxor ē grāvida. vnde possibile est q posthumus nascet in vita auī z filij nec cōtinet sub pmo capite qd loq^utur vbi pater erat mortuus tpe quo natus fuit posthum^o nec sub secūdo qd loq^utur qñ ambo viuebāt tpe testamēti. z h^{ic} plenius repies in. l. gallus in pn. z. §. nūc de lege. cū. §. seq. vsqz ad fin. z no. in §. fin. z sic vides quō tibi puidere deb^{et} in his casib^{us} testando. si aut^{em} has difficultates aperte velis pone talē clausulā. oēs natos z nascēdos q mihi agnascere vel eē possent in tali portioe vel in talib^{us} portioib^{us} heredes istituo vt. l. gallus. z. l. istitues. sic enī nō ē opus talib^{us} pūisioib^{us} exq^uisitis. z cessant oēs p^{re}dicte difficultates que sunt modici effectus hec pūisio non obtinet quo ad exheredatiōem q noiatim non fieret p hūc modū s^{ed} op^{er}at. alioq^uo vt dixi. §. §. noiatim dic tñ quo ad exheredatiōem posthumorū hīc est hodie vt istitutiū. qz exheredari non pūit vt. l. oī mō z. l. sigs in suo. Sed quo ad exheredatiōez qñ posthumorū q eēt eratis tpe testamēti p^{re}dic^{ti} q in illis oporteret nomiatim^{us} z ex cā exp^{re}ssa fieri mentio iⁿ circo oportet dici talē neporē meū si qñqz meus fuerit ex tali cā exheredo. ita qz eos nominet vt. §. noiatim alioq^uo possent rūpere testamēti si p^{re} moreret vel de p^{re}ate exiret. ergo si filius si at religiosus nunq^u nepos ei^{us} fili^o rumpit testamēti auī. Hec qñtio depēdet ab illa an religiosus exeat de potestate patris p ingressum religiōis. z si dicas qz exeat certū est qz rumpit p hūc §. ibi aut qualibet aliarōne zc. Idem dicas si filius fiat epus vel aliam dignitatem consequitur: que ipm liberet. C. de episco. z cle. auē. sed epalis dignitas.

Emancipatos. C In gl. supple ibi cum dicit ad filios zc. hec pugnatio nō vt bona. qz filius nō hz necesse p^{re}em instituire vel exheredare quo ad h^{ic} qz testamēti valeat. nā p^{re}terito patre valet testamētum de se. lz possit rumpi p cōtrata. ff. sigs a paren. fu. ma. l. i. s^{ed} in doc. Jac. z Pe. Sed forte glo. uoluit se referre ad iura noua z asserere qz de iure nouo p^{re}teritus dicat nullū. de quo vi debis inferius. C In gl. lz. in fi. vult glo. qz iure p^{re}torio nō est d^{is}ia qd ue. ū ē in exheredatiōe. qz vtrūqz exheredari oportet. lz i mō exheredatiōe d^{is}ia ēt de iure p^{re}torio. ut h^{ic} in tex.

Sed hec quidem. C In glo. f. d^{is}iam i fi. qz illa non corrigi^o imo remanet d^{is}ia ut no. j. C In glo. quo ad cōmodū. ibi cuz dicit C. de lib. p^{re}. l. maximū. Hoc idubitatū de iure antiquo. Quid de iure nouo. gl. uariat qñqz dicūt qz emancipat^o p^{re}terit^o rumpit ipso iure. vt no. j. de inof. tes. §. i. C In glo. hoc tātū ad lineā sed hīc vt dicere §. ff. de mino. l. si fili^o. de libe. z posthu. l. gallus. §. qd tñ. C. de libe. p^{re}. auē. ex cā z i. l. maximū. Pro quo facit is tex. qui remouet d^{is}iam s^uitatis z emancipatiōis. in auē. de heredi. ab itesta. qñ p^{re}torū. Sz rīde ut hīc no. z in auē. ex cā. vñ dic qz is. §. z alia iura que cōparāt emancipatos z suos loquūt quo ad exheredatiōem z eius effectū. lz quo ad p^{re}teritiōez nil imutāt. Sed. §. aliud in auē. vt cū de appel. cog. vt imutārī in p^{re}teritiōe qz ibi p^{re}terit^o olim nō poterat dicere nullū ipso iure. hodie pōt nisi cā inserat in p^{re}teritiōe. sed ubi cā inserit: nil imutaf qñ p^{re}terit^o hīc dē remedijs z vijs uenire debeat qbus olim. z hoc uult gl. dicere i auē. de here. z fal. §. exheredatos. C. de inoffi. testa. l. filiā. Sic ergo qz suus p^{re}terit^o nullū dicit si ue cā p^{re}teritiōis inserat siue nō. qz noua iura nō intēdūt suū face re deterioris cōditiōis qz eēt olim. imo semp ipsi puidēt z ita teuer lzo in sūma. z dy. in. l. gallus in magna distinctiōe. z gl. in auē. nō lz z quasi vbiqz. Emancipatus p^{re}teritus cā non inserat nulluz dicit. p. §. aliud. Causa s^{ed} no inserta non dicit nullum

ipso iure. sed rūpit p cōtrata. sicut hīc no. Sed de hoc pōt diu bitari quomodo p^{re}terit^o filius causa adiecta forte si dicat filiū p^{re}tereo ex tali cā. z hec vt exheredatio. C. de lib. p^{re}. l. iij. Et dic qz in illa. l. sunt verba exheredatiōis exp^{re}ssa dicēdo hereditatiōe mee alienus esto. uel dic qz est p^{re}teritio cū cā si forte dicat filiū meo quē ex tali cā p^{re}tereo lego cētū. vel potes dicere qz vbi cūqz nō noiatim exheredat. lz iter ceteros. §. e. i. pn.

Sed si in expeditione. C Bictū ē ite statorem liberos debere instituire vel exheredare. fallit hoc casu z ideo seq^u sed si in expeditione. C In glo. qd si non est in fi. melius. ff. de testa. mili. l. si filius. §. sed si quidē z intellige i expeditione siue i castris siue i cāpo verū dū tñ missus non sit. ut. e. ti. §. post mis^{is} siōez. z est mirabile qz h^{ic} mōt pūilegiū nō dat nisi militatib^{us}. sed pūilegiū ne querele subiaceat oib^{us} de quo dic ut in. d. §. i. §. de tel. mili. item dic qz licz in casu in quo ignorat nō videat exheredare z rūpal testamēti qz p^{re}ter hoc legata non tollunt. ff. de here. insti. l. fi. C In glo. si cū in fi. z p hoc pōt dici qz sigs renunciat iuri qd ignorat sibi cōpetere ualet renūciatio. In glo. ideoqz in fi. hec glo. nō est uera ut scripsi. §. de testa. mili. §. illa sup glo. f. quo ad solennitatē. itē dic qz is. §. ē hodie correctus nisi p^{re}tereat cū cā vt no. C. de testa. mili. l. si cū. uel dic vt ibi.

Water. C In glo. quo emancipati in fi. vide quod ibi no. C Item dic qz is. §. hodie corrigi^o. quia nullus p^{re}teriri pōt sine cā ut. §. i. auē. ut cū de apel. cog. z dixi. §. §. lz hec qdē z no. in. l. filiā. C. de inof. tes. z auē. ex cā. C. de lib. p^{re}. z idē i ascēdētib^{us}. vt i cor. e. ti. §. z hoc qdē. z dixi i auē. nō lz. C. de lib. p^{re}. j. de iof. tes. §. non rātū. dicit ibi.

De heredi. institutio.

Rubrica.

Alis est i rubrica. de hereduz istitu. z p^{re}tinua vt. ff. eo. i rubrica.

Heredes. C In gl. q. d. in fi. nō sic in possessione. ff. de acq. pos. l. cū heredes. z itellige s^{ed} in doc. iac. z pe. qz nō ea dē iura numero trāsēūt ad heredē qz erāt penes defunctū. qz mors oīa soluit lz fingūtur eadē si

cut z heres fingit eadē psona cū d^{is}uncto i auē. d^{is} iure iur. a mo. p^{re}. qz fictio nō hz locū i possessione. qz hereditas nō t3 quo ad illā vitā d^{is}uncti. qz nō hz auz. ff. sigs tes. li. eē iustus fue. l. i. §. seculo la. s^{ed} eos. C In alia gl. q. d. nō iduxim^{us} ibi cū nō ē h^{ic} sitē facit p^{re} illis q scripta z dicta alioz cōpilāt qz videant cōpilātis. ff. de ori. iur. l. ij. cir. pn. C In. e. gl. ibi z liber eē videat. imo dic s^{ed} in doc. iac. z pe. qz p^{re} fuit iusi legis necessitatē z post abrogatum tertio p iusti. ad. l. redactū. lz nō p inuatiōez: qz aū erat dictū z p iure suatū s^{ed} eos. C In. e. gl. in fi. glo. dicit h^{ic} dubitative. ff. e. seru^o z tñ h^{ic} est hodie expeditū. C. de ne. ser. here. insti. l. fi. si aut^{em} eū istituat z eū nolle h^{ic} libertatē exp^{re}mat dic qz nō valet istitutio. vt. d. §. idē iuris. i fi. z ibi no. z vide qd ibi scripsi.

Proprius aut. C Facit is. §. qz p^{re}teritari^o d^{is} iuestire vasallos z emphy. vt ff. ad s^{ed} illa. §. i. Sz forte utilitas seu emolumentū laudimioz p^{re} tinet ad usufructū. ff. d^{is} vsuf. l. vsuf. legat^o. z op. z sol. ut no. i d. §. i. Sz qd si istitues p^{re} h^{ic} in suo. possit argui p z §. p. ll. p^{re} dictas. ff. d^{is} le. iij. l. sigs suos. Bictū qz si istituat cum libertate. valet istitutio z erit liber. si simpliciter valebit istitutio z si erit liber. lz acqrit alteri socio hereditatē vt no. ff. e. l. lz si i p^{re}ditioe. §. si suū cōez. lz qd si istituit^o erat vicari^o ordinarj istituetis nunq^u dē se b^{is} p^{re} p^{re}. Ad vt. ff. d^{is} le. iij. l. eos. §. fi. d^{is} fi. l. lz. §. i. z l. modestin^o. cū p^{re}cor. z ita non vt loc^o huic. §. nec huic materie. Ven^o vt qz h^{ic} casu sit heres z liber. cū nulli possit acgrere z p h^{ic} fac. ff. d^{is} pec. l. si su^o ordinarj. z. d. l. eos. §. fi. si sit ibi l^{ra} affirmatiua z eōcor. Quid si marit^o dotalē suū istituit. Et vt qz sit liber z heres. qz eū manumittere pōt z iter viuos z in vltia uolūtate ff. d^{is} manumif. vin. l. suū dotalē so. ma. l. dotalis. z sic i dubio vt facere liberū dū tñ sic soluēdo. C. d^{is} h. pig. da. ma. l. i. z sic corrigi^o. ff. so. ma. l. suū dotalē. d^{is} acq^u here. l. aditio vel itellige qñ alius istituit quā marit^o. Quid i alieno suo bona fide p^{re}cesso istituito sine librate. Et idē. qz p^{re}ter appellatiōe sui. vt. d. l. eos. Itē qz libras vt valere si def^o a bōa s^{ed} possidēte. ff. qz a g. l. cō

petit h3 vnā f3az z sic corrigif. ff. d. acq. here. l. si qm mibi bōa in
pn. Vel dic q nō corrigif supra p q3 psonas no. acq. §. d. his.

Est autem casus. In glo. j. accusata. ibi respondeo: bñ potest ma
numittere hoc nō videtur verum. qz manumissio phibetur in
distincte infra tempus quod computat a tēpore diuortij nō ac
cusationis z facit. ff. qui z a quibus. l. p. sperit in. §. si. cum. l. se.
z. l. sed si maritus. §. si. Sed nūquid saltē post tēpus erit liber
z heres si reperitur ignotus. videt q sic. ff. z. C. ad filla. l. cuz
fillanianū. Contra. ff. qui z a quibus. l. si puar. §. si. C. qui ad
liber. pue. non pos. l. i. ff. de leg. ij. l. cum filius. §. seruus. de li
bera. causa. l. qui de libertate. In glo. quia z si valeret in fi.
Cōtra. ff. de auct. tuto. l. j. Solutio aut in se phibitū sequit ad
positionē pmissi seu nō phibiti: z tunc obrinet contrariū. ff. de
pac. l. si vnus. z. §. illud. ff. de vsucap. l. si aliena. §. hoc iure. d.
li. le. l. si quis duos. Et idē si pmissus nō potest pcedere sine p
hibitiōe. C. de iudi. l. quotiēs. Sed huic solutioni obstat hec. l.
qz hic ad positionē institutionis sequit datio libertatis tm z tñ
neutrū valet. Itē videtur q prohibitiuz remaneat in terminis
phibitionis: z pmissus d se pcedat. ff. de dona. inter vi. z vxo.
l. si sponsus. §. j. Potest dici q vbi est eadem rō causa z mo
dus phibēdi qz obtineat regula que est hic vel vbi p obliquus
puenitur ad venium directo nec alias posset opari obliquum
alias contra. vt. §. illud.

Alienus seruus. In glo. z ideo ibi cum al
legat. l. i. veditio. ff. ad fil.
l. j. §. dictus. In ea. glo. cum dicit nihil duraret. ff. de manu.
rel. l. si. de vsufu. l. titio. cum mox. ff. In ea. glo. in fi. opoz
tebit tñ qz adeat iussu dñi. ff. de acquir. here. l. si quis mibi. §.
iussu. z facit. C. de nece. ser. here. insti. l. quidē. §. illo.

Seruus. In glo. nisi aliqua lex. ibi cuz allegat. l.
quotiēs. §. si. sic debet intelligi. ff. d. testa.
tu. l. qui tutelam. §. j. licz glo. ibi alio modo intelligat. vñ quā
do aliqua dispositio sit p testantē de libertate non competit li
bertas nec representatur. l. nisi fm ordinationē testātis. vt. d.
§. quoniā. Ja. z Pe. glo. idē. ff. e. l. seruus alien. §. j. vide tñ
decisionē in casu singulari. C. de nece. ser. l. si. z. l. quidā. §. s3 cū
veteres. itē vide. ff. de condi. insti. l. seruus alienus. cū ibi no.
In glo. directa enim in fi. hec ratio nō videtur bona qz he
reditate inspicitur tēpus quo cedit. ff. e. l. seruū meū. Pre
terea. l. qui gl. allegat nihil facit ad ppositū qz ibi dicit qz quo
ad acquisitionē inspicitur tēpus quo cedit dies. sed quo ad h
qz valeat nō loquit sed posset sic induci z glo. forte hoc volu
it dicere in legato inspicitur tempus quo cedit legatum. sed
tēpore quo cedit inspecto nō pōt valere huiusmodi legatū. qz
libertas nō pōt competere ppter alienationē. vñ cū cōnexa am
bo fuerunt legata. si vnū nō valet nec aliud qz nō videt in tētio
testātis qz haberet vnū sine alio. s3 certe idē videt in heredita
te sed in illa est ratio. qz difficilius reuocat institutio qz legatū.
ff. de adimē. le. l. ex pte. s3 an hoc sit vep qz p alienationē extin
guat legatū. doc. Ja. z Pe. dubitative trāseūt dicētes qz vbi
expisse libertas z legatū legat z expisse adimitur libertas qz tūc
legatū reuocat qz nō valet adēptio libertatis. qz illā reuo
cando: videt reuocasse legatū. qz p. l. si seruo. cōnexa data fue
rant. sed vbi non adimit expisse libertas sed alienat tñ seruus
legatū videt qz legatū ptinere debeat ad tēpore qz nō sustinē
do glo. pmissa possent dici fm eos. z facit p ipis. ff. e. qui filio.
§. si quis seruus. d. igitur.

Alienus. In glo. l. pcedēte in fi. nō sic in pte. C. d.
bo. que libe. l. si. nec in bo. pos. nec in fidei
cō. ff. ad trebel. l. seruo iuito. z iuge. §. p. quas psonas. §. si he
res. In glo. hoc in hereditate in fi. si bene cogites idē vtro
biqz. qz a tpe cessōis hereditas cedit a tpe aditionis. C. de ca
du. tol. l. vnica. §. in nouissimo.

Seruus autē alicuius. In glo. l.
passiue in fi.
dic. j. in glo. In glo. z est forte ratio. ibi cū allegat. §. poste
riore. z sic a certo nō recedit ppter incertū. ff. de resan. ven. l.
id qd. de here. insti. si te soluz. sed obstat. ff. de noua. l. noua
tio. vbi apte dicit qz hereditas sustinet vicē heredis nō defun
cti. Itē ob. ff. de re. iur. l. ois hereditas. z. l. oia ferre. Itē

ob. huic tex. z glo. §. pri. ff. de leg. ij. l. si mibi z titio. qz i duob
obstat qz ibi dicit nō inspicit psonā defuncti. Itē dicit inspicit p
sonam heredis. Ad hoc dicit qz inspicit psona defuncti quo
ad hoc qz actus valeat. quia p inde valet ac si defunctus viue
ret vt in his concor. nisi in casu. ff. de stipu. seruo. l. vsufu. sed
quo ad acquisitionē inspicit psona heredis qz supposito qz de
functus eēt capax: nō tñ heredi acqret nisi sit capax. vt in con
trario. Quid ergo si defunctus eēt nō capax. Et idē expssū
qz nō valet institutio. vt. l. seruus hereditarius. eo. ti. l. non mi
nus. de serui. l. z si maxime. C. eo. l. neqz. z no. §. pri. Et idē
cōtra. in. d. l. si titio z mibi. §. j. eo. ti. l. debitor. §. si. Posset di
ci qz institutio tenet z videt expssū. ff. de acqui. here. l. si seru
eius. verūtamē nō acquirif ipsi hereditati quousqz adita fuerit
hereditas. ff. de acq. re. do. l. hereditas. ij. z p pñs nec heredi si
sit nō capax. qz legatū statim acqrit hereditati. vt. l. si mibi. §.
j. sed hereditas nō. Et similiter differt in alio legatū ab here
ditate. vt. ff. de leg. ij. l. qz seruus. z. d. l. hereditas. Quid er
go est qz dicitur in. l. seruus. ibi si modo testamēti zc. z in alijs
concordātijs. ut. ff. de lega. j. l. si mibi z tibi. §. j. Respondeo
subaudiendū est ibi maxime. qz idē esset si nō eēt testamēti fa
ctio cum defuncto. vt dictis legib. Vel si modo zc. qz erat ra
lis psona qz habebat hereditatē. secus enim in filio habēte ser
uum in castrēsi peculio mortuo intestato cuius pater bona pe
culij occupauit. vt. l. ij. ff. de castrē. pe. qz in illo nō possz obtine
re hec lex. qz non est hereditarius. licz hodie sit secus. quia ha
ber heredē vt notatus ē. §. qui. nō est p. fa. testa. §. j. Decautē
cessant hodie in filio instituto. qz valet institutio siue p sit ca
pax siue nō vt. l. cum nō solum. C. de bo. que libe. Sed qd
pdest talis institutio qz heres ē non capax. Dic qz multū. qz si
seru manumittat an aditā hereditatē in qz institutē vel aliquo
mō pueniat ad libertatē acqret sibi ipi. ut. d. l. si suus d. acq.
here. vel si forte heres sit si capax. z hereditas nō pueniat ad
successores ab itestato vel si forte eēt capax tpe mortis istitu
tis z post mortē illi institutis efficit nō capax tpe institutōis
sui: z tpe quo adit hereditas pmi testātis ē itē capax: habe
bit vtrāqz. Sed nūqd ipa hereditas pōt institui heres. vide
tur qz sic qz psona vice fungit. ut. l. mortuo. ff. de fideicō. z eg
paf municipio vel curie. ut ibi qz possūt institui. C. e. l. hēditatis
z eis pōt legari. ff. d. l. si hēs. §. vicijs. z. l. ciuitatib. Et mul
to forti ecclesia vacas pōt institui p pdicta. sed si nō dū eēt creata
seu edificata non posset institui nec ei legari. vt ex d. snia z re iu
di. c. abbate sane. li. vj. In tñ facit qz seru illi qz ē vtero
pōt institui. ut h. qz nūmo ipē posthum. §. ti. j. §. posthumoz.

Seruus plurium. In glo. si hō i fi. dic
meli. §. eo. §. pprius.
In gl. qd ergo i fi. doc. Ja. z Pe. dicit qz nō v3 institutio ta
lis. imo ē v3isoria. ar. ff. d. iur. do. l. cū p. §. gener. z facit qz cū
hēs no iari dbeat. ut. C. d. testa. l. iubem. vt certis d mōstrari si
gnis idubitatilib. ff. e. quotiēs. §. si q3 nomē. z. §. heres. quō
d fiet d toto mūdo. Preterea cū icertis psonis legari si pos
sit. §. d. l. §. icertis. quō pnt institui icerti. S3 an paupes pos
sint institui. dico qz sic ex d. testa. c. j. li. vj. C. de epif. z cle. l. id qd
paupib. z videbis i. d. §. icertis. z ē spāle ppter pietatē. Si ve
lis tene glo. posses dicere qz l3 oēs adhuc nō possint aliq tñ po
terunt qb ptes quas alij si adibūt accrescent. ff. e. l. liber hō. §.
si titi. S3 si aliā teneas rñde huic tex. qz v3 facere p glo. vsqz i
institū exclusiue vt in finitas excludat qz faceret institutōes icertā.

Hereditas. In gl. iō dicit i fi. S3 cur h pōit p
rubrica cū reguli z d. ppria significati
one vocabuli ptineat. xij. vncias. vñ v3 h pōi iprope plerūqz.
S3 dic qz h iō. qz h d pēdet ex facto z voluntate hōiuz sup quo
regla artis vari nō pōt. certū ē tñ qz si nō appeat d alia dispōne
diuisio sit i. xij. vncias. ut p3 in i ferionib. In glo. j. iposite i
fi. ff. d. l. j. l. si pū plerūqz. i fi. d. testa. l. hēdes palā. §. s3 si notā.
In gl. j. vncia. ibi cū allegat. l. nā natura imo dic qz vncia est
ipm nomē ppriū z puenitissimū. z ab ipa residue ptes deriuā
tur. glo tñ qstuit quare vnica de oib p dicit. Nam si queras
quot vncias continet sextans: dicam duas. z sic deinceps. vñ
vncia est pncipium ponderis sicut vnū est pncipium nu
meri. Sed potius videtur potuisse queri cur vncia cum dimi
dia habet pproprium nomen. z tamen sextans seu due vncie ch

dimidia non habent propriū nomen: nec deinceps reperitur aliqua dimidia q̄ p̄prium nomē hēat. forte sextans octies sumpta facit totum assem. et recte puenit ad suum numerum totū. nō sic de alijs dimidijs. et ideo huic fuit data progiatiua nominis. **In** ea. glo. ibi cū dicit sextans enim dicitur. hoc non est verū s̄m doc. Jaco. et Be. q̄ sextans est octaua pars assis. et sic denominaret a quantitate in qua se habet respectu assis. vñ nō dicit a quantitate in qua se habet respectu assis. sed a numero vnciarum. **In** glo. nam in totū ibi cū allegat. C. de testa. m. l. l. iij. hoc nō est verū indistincte dicit plenius. ff. de test. m. l. l. si miles vnū. C. de testa. m. l. l. i. dicit vñ ibi. **In** glo. immo videt ibi cū allegat. l. cū duobus. sed videt q̄ nec ex post facto. ff. de iniur. rup. et irri. testa. l. si ego. de fideicom. liber. l. si pater duos. dicit q̄ nec ab initio nec ex post facto pōt decedere p̄ pte testatus. et p̄ parte intestatus. vt in regula iuris ius nostrū. ff. de reg. iur. nisi sit miles vt hic. et hoc est verū quo ad hoc vt bona deferant iure testati et intestati. sed bene potest testamētum rūpi p̄ parte et p̄ parte teneri. bona tamē solida deferent iure testati. vt. ff. de iniur. rup. et ir. test. l. iij. §. si. i. casu tamē iofficiosi fallit p̄dicta regula. ius nostrū. vt in glo. et est rō q̄ quando rūpitur testamētum p̄ p̄teritionē declarat peccasse i forma et substantialibus et in institutione seu exheredatione liberorū q̄ est p̄ncipalior pars testamēti. §. de exhere. libe. in prin. ff. de libe. et posthu. l. inter cetera. iccirco totū annihilatur. sed secus est in querela. q̄ p̄ illam non declaratur peccasse in forma sed in quadam qualitate videlicet in falsa causa q̄ totū subiectū nō vitiat. nō ergo intelligas p̄ regula q̄ ex post facto possit decedere p̄ parte et c. sicut glo. dicit s̄ intellige ut. §. dixi. Hodie s̄o in aliquo imitatur. vt in auc. ex causa. C. de libe. p̄te. vel exhere. vel illud dispēsariue ex quadam equitate. **In** ea. glo. ibi cum allegat. l. iurisgentiū. §. adeo. sed ibi est eadē ratio in parte q̄ in toto non sic hic. q̄ absurdum est q̄ bona alicuius deferantur iure testati et intestati cū sit vna hereditas et quasi vnū corpus vñ regula idē iur. de parte et c. obtinet vbi est eadē ratio secus si diuersa. et p̄. ff. de p̄teritio. heredita. l. s̄ et si lege. §. adeo cuz ibi notatis. **In** si. eiusdē glo. melius in regula ius nostrum §. allegata. Et nota illud quod hoc. §. dicit p̄cedit indubitate vbi scripsit in parte et nō fecit mētionē de alia. **Quid** si expressam facit mētionē dicens instituo titium ex semisse. in residuis bonis volo esse intestatus satis potest dici idē. quia semper via testati trahit ad se aliam: vitio de medio sublato. ff. eo. hereditas. vel ex die eo. ti. l. potest cum no.

Sed si plures. **In** glo. ea. ibi cum dicit. nō ignorat. l. assem nō eē completum si vocaret qui sine parte est in aliū assem. nā semper sequi mur id quod testator credebatur vt. ff. de lib. et posthu. l. titius. et facit q̄ si papa vel alius conferat bñficiū q̄ vacare credebatur p̄ mortem q̄ valeat collatio si vacabat p̄ cessionem vel resignationem vel alias.

Videamus. **In** glo. j. quod diximus ibi. cum dicit. et ita concordat. Nam ibi dicit q̄ institutus completo dipondio vocatur in trientē. et est p̄inde ac si diceret in aliū assem. vt ibi no. **In** ea. glo. ibi cum dicit computatio vnciarū q̄ ibi trāsfertur ad dipondium. sed si ad assem reducat tñ faciunt quinqz vncie in asse q̄tuz. x. in dipondio. vt. §. pxi. est dictū. **In** ea. glo. in si. Jaco. et Be. dicunt q̄ lex illa nō obstat q̄ in p̄mo legauit vni fundum et postea alij dimidiū et nihil ultra. sed si postea legasset alicui ultra sine parte esset cōtraria sed sic nō est cōtraria. q̄ habet tot adiectiones. finaliter p̄cedit recitādo distinctionē glo. nihil addēdo. et sic trāseūt. **Supponunt** ergo q̄ si expleto asse legasset vel instituisset in semisse vel in aliqua parte q̄ nō trāseatur ad dipondium. sed detrahatur tñ p̄mo q̄ vñ legasset sc̄do. sed huic opinioni ob. ff. eo. l. interdū. §. sed si duos. et §. si. **Itē** ob. distinctio glo. ff. eo. l. qui nō militabat. §. filijs. vbi videt cōcludi q̄ in dubio videt ad dipondium trānsire cuz asse toto distributo nominatim residua portio nō inuenitur. **Preterea** videt q̄ si fiat trānsitus ad dipondium plenū: sed vsqz ad computationez vnciarum quas distribuit. vt. d. l. interdū. §. si. **Propter** has opiniones glo. valde intricate p̄cessit in. l. quo questio. potest tamē dicere q̄ interdū agit de hereditate diuidēda i casu omni

so et nō puilo. et de hoc nihil in p̄senti speculatione. sed de h̄ agitur. ff. e. clemēs patronus de libe. et posthu. l. si ita interdū agitur de ea diuidēda vbi nulla facta est mētio de quota. et de hoc. ff. ad trebel. l. marcellus. **Interdū** vbi facta fuit mētio de quota. et de hoc tractat hic in quo casu distinguit glo. q̄ aut certū est q̄ excedere voluit: aut q̄ noluit: aut dubiū. et in casu dubij subdistingue. q̄ aut impleuit nominatim assem et tūc in dubio videt trānsire ad dipondium. aut nō et tūc nō. vt. d. l. qui non militabat. §. filijs. **Sed** quid vocas nominatim. forte si dicit instituo talem insolidū. vel lego tali solidū fundū vel instituo talē in duodecim vncias hereditatis mee. et post aliū sine parte vel cū parte. **Sz** q̄s est effectus vtrū trāseat ad dipondium vel si. gl. i. l. interdū. §. sed si excesserit. vñ supponere q̄ nullus q̄tuz ad substantiā s̄ q̄tū ad nūerū vnciarū supponēdo q̄ nec plus nec min⁹ hēbit p̄ plurium vnciarū cōputationē: nisi q̄tuz hēret si infra assem tota cōputatio facta esset. vt no. ff. eo. l. interdū. §. pater. §. sed si excesserit. et in. l. cū q̄stio. et p̄ hoc faciūt. l. ita q̄ fabinus. in si. et l. ex vncijs sex. **Sed** ob. l. interdū. §. sed si dominos. et dicto. §. sed si excesserit. **Hic** ergo q̄ vbi est trāsit⁹ sic ad dipondium est magnus effectus. q̄ si p̄mus fuit institutus in. xij. vncijs secūdus in semisse. p̄mus habet bessem. sc̄os trientē. vt in. d. §. sed si excesserit. sed si nō fieret trāsitus ad dipondium haberet tantū sc̄os q̄tuz p̄mus. **Et** caue q̄ leges q̄qz dicunt q̄ vbi sit trāsit⁹ ad dipondium. sit cōputatio vsqz ad. xxiij. vncias quādoqz min⁹ vt. d. l. interdū. §. pe. et si. et hoc quādo p̄mptio est sub illo numero diuisio et i hoc casu bene pōt dici q̄ quo ad substantiā idē est ac si ad. xxiij. vncias fieret cōputatio. **Sz** glo. in. d. l. cū questio. q̄rit qd econtra si p̄mo legauit semissem post assem. et dicit q̄ nō idē ratione q̄ ibi no. **Illam** glo. rep̄hēdunt hic doc. dicētes q̄ nō refert. q̄ s̄ba trāspōsita et c. ff. de lega. ij. l. cū pater. §. si dei heredi meorū cōmitto. C. de testa. l. p̄posteri p̄ ip̄is facit. ff. eo. l. iulian⁹. §. si. et glo. hoc videt notare ibi que est cōtraria illi de. l. cū q̄stio. sed hoc nō pōt eē verū in casu quo nō sit trāsitus ad dipondium. q̄ si p̄mo legasset semissem deinde alij assem videt detrahi s̄qz diminui p̄mo q̄ legasset sc̄o et p̄mus nil haberet. et tñ glo. illa dicit p̄trariū. et sic in hoc casu pōt eē s̄a glo. de. l. cū q̄o. et hec faciūt q̄ si papa p̄uideat quob⁹ de eadē p̄bēda q̄ vterqz admittat qd pōt esse verū si ex certa sciētia p̄uideret. extra de rescrip. c. duobus in si. li. vj. als contra extra. e. c. mandatū. de p̄ben. maioribus. et c. vacante. et iuge. ff. de lega. j. l. si pluribus eadē res cū. l. sequēti.

Heres. **In** glo. ibi cū allegat. l. extraneū et est rō q̄ re nō ad diē. q̄ si semel est heres nō potest de sinere esse heres. ff. de mino. l. j. §. sine. et §. sed q̄ papa. item nec ex die. q̄ q̄s nō pōt p̄ pte t̄pis decedere testat⁹ et p̄ pte intestat⁹ sicut nec p̄ pte rex qd p̄tingeret si ex die institueret. ff. de testa. m. l. miles. sed nō sic si sub conditione fiat institutio q̄ cōditio q̄tuz tarde impleat retrahit. et ita semper videt fuisse heres a tpe mortis. ff. de peri. et cō. rei vñ. l. q̄ si pendēte. et iō valet sub cōditioe et in diē incertā q̄ p̄ cōditioe habet. ff. de cōdi. et demō. l. dies incertus. s̄m doc. p̄ quib⁹ ff. eo. l. pōt. **Sed** in eo qd glo. hic dicit sequēdo azo. q̄ hoc tenuit in sūma hui⁹ ti. C. vj. q̄ talis institutio cū heres moriet valet ibidē doc. cōtradicit q̄ si talis institutio valet et suspēderet vsqz ad extremū mortis articulū. quo casu nō posset fieri heres cū nō hēat velle nec nolle imo est mortuo filio similis. C. de test. l. iubem⁹. iccirco nō vj. sed azo. q̄ hoc tenuit dicit q̄ nō itelligit cū moriet q̄ expectet vltim⁹ articulus mortis s̄ diē q̄ debz itelligi s̄m opi. vulgī. ex quo in lecto mortis decedit de quo non surrexit q̄uis moriat p̄. xl. ānos post. ff. de fun. instru. l. cū delamōis. §. as nā. doc. tñ hoc nō approbant in suo satis videt tolerabile. ff. de p̄di. isti. l. si. dicit tñ ut ibi et. ff. e. l. feru⁹. si uelis sustinere gl. posses dicere q̄ uiuens moriet iuxta. l. j. §. si emancipato. ff. de colla. bono. **Et** potes dicere q̄ tēpas subducat seu tollatur et ualeat de p̄nti. et ita videt tenere glo. in. l. extraneum. C. sed azo ibi tenet contra cuius opi. videt hic sequi glo. quia institutio ad diē certam facta valet vitio tēporis ablato. et si in hac institutione vitium tēporis tolleretur. glo. est hic q̄ uidetur facere differētiā inter diē certum et incertum et ponit inter exēpla diē incerti hoc cum heres moreretur est falsa uel contraria illi quia si tollatur vitium temporis non erit differētia

inter hanc institutionem vel diei incerti cum utrobique tollat tempus et valeat de presenti. et hoc videtur verius. Quid ergo si quis instituat unum heredem usque ad certum diem. et alium ex die illa. videtur quod valeat institutio quia tunc per nulla parte temporis reperitur intestatus. et ita cessat ratio supradicta. sed alia videtur ob stare primo institutus non potest desinere heres esse quid ergo. Videtur quod teneant ambe institutiones et quod ambo sint heredes ac si pure instituisent detracto vitio temporis. ut dicitur d. l. hereditas. in fideicommissio vniuersali videtur quod valeat ex die. ff. ad trebel. l. recusare. §. 2. l. sed si ante. Et est ratio quia ibi cessat ratio supradicta quia nulla parte temporis reperitur intestatus. in libertate videtur idem quod ad tempus dari non potest. ut l. libertas ad tempus. ff. de manu. test. sed ex tempore sicut eo. ti. l. qui duos. de sta. libe. l. cum heres. §. seruire. in legato videtur quod possit dari ex tempore et ad tempus. ff. de le. ij. l. si ita legat. §. pegasus de annu. le. l. eum qui. eo. ti. l. iij. §. sed ita. sed beneficia ecclesiastica non possunt conferri ex tempore nec ad tempus extra de elec. c. ij. li. vj. vij. q. j. pastoralis et ibi de hoc sicut nec ad optiones. ff. de adop. l. questu. Et videtur per hanc. l. quod si platus conferat beneficium ad tempus vel ex tempore quod valeat collatio vitio temporis sublatum per hunc. §. 2. l. hereditas. §. allegata.

Impossibile. In glo. tribus. ibi cum allegat. l. cum heres. §. j. Petrus de bella. p. rita dicit quod ibi nulla est impossibilitas facti sed difficultas et de tali loquitur ibi et per eo facit tex. ibi. cum dicit causam difficilem imo pene impossibilem. et hanc potest tenere. vbi si ibi esset apponita conditio impossibilis valeret libertas. vbi ibi ponitur tria de longo tempore de conditioe difficultate quando conferretur in tempus quod non pdesset. et per hac opinione facit. ff. de lega. l. ab omnibus §. intestato. ibi enim tollitur conditio de facto impossibilis. vbi ibi non erat impossibilis de natura quia non est contra naturam quod rationes extaret et tamen habet per non scripta que enim bona ratio posset reddi quare impossibilis de facto vitiat et non impossibilis de natura seu de iure. in hoc tamen remanet quod cur. conditio difficultatis et pene impossibilis vitiat tamen sed omnino impossibilis habet per non scripta et actum non vitiat. Ad hoc potest responderi quod quando apponitur conditio impossibilis videtur apponens causa derisionis apponere nec videtur eum velle asstringere seu teneri ad hoc quod non caderet obligatio et per conuentionem ubi apponitur difficultas conditio est secus quia difficultas non impedit obligationem seu asstringentem. ff. de verbo. obli. l. continu. §. illud. Et ideo quia testator sciebat quod ad hoc asstringi non debet videtur velle actum valere talem difficultatem apponendo quam sciebat asstringentem et compleri non posse. et hec est ratio que pplexitas vitiat actum ut sequitur in glo. In ea. glo. ibi cum allegat. §. si impossibilis. Hoc. Jac. et Be. dicit quod sic est pplexitas. ff. de verbo. obli. l. si tamen ut dicitur quod dam asini. sed falsissimum dicitur quod potest dari vterque vel neuter. et pplexitas est quando duo non se compatiuntur sicut eos de hoc videbis plenius. §. si impossibilis. In e. glo. solue ut ibi. dicit ibi ut plene dicam in glo. sed cur secus. in fi. Alias rationem reddidit glo. ff. de condi. insti. l. j. quia contractus pfecti duorum consensu sicut vltima voluntas nititur tamen voluntate testatoris. et ideo vult concludere quod minus subuenit contrahentibus qui potuerunt aptius planius et pure contrahere et declarare quam legatariis institutis libertate donatis qui nil poterunt facere declarari. et hoc in ptractibus nominatis secus in innominatis. ut ibi no. et videbis. §. si impossibilis. dicit ut ibi.

Si plures. In glo. si sit potestativa. in fi. Ja. Be. dicit hanc glo. diabolicam. dicunt enim quod vbi plures conditiones coniunctis ascribuntur quod omnes sunt implende nec sciunt quo spiritu glo. fuit ad hoc mota. vere mirandum est quod nullatenus cogit hunc. §. sic restringere. nec l. si heredi. ff. de condi. insti. que huic concordat vbi intelligit. l. si heredi. put. Jo. ibi intelligit et iuge infra se. gl. In gl. id est subdit iunctiva. ibi cum dicit obtemperari. hoc videtur verum in legatis. in institutionibus videtur quod per quod extiterit ut. d. l. si plures et in hoc casu est differentia inter institutionem et legatum. et debuisse glo. scripsisse. et forte contingit ex errore scribentis et in hoc casu posset forte distingui causalis a mixta et potestativa. sicut gl. dicit In ea. glo. ibi culibet. que ipsi comodior et leuio. ff. de condi. demon. l. quod traditum. et l. leuissima. et facit quod si quis habeat li-

centiam intrandi religionem artiorum quod censetur artiorum non inspecta regula sed modo eam tenendi. et ideo religio monachorum nigrorum non censetur artiorum illa fratrum minorum vel predicatorum inspecto modo seruandi. p. l. quod traditum. et l. nouissimo. In ea. glo. ibi cum allegat. l. quod traditum. sicut Jo. Et est ratio. quia hec equiparant legatis cum per manum heredis debent. C. q. manumit. pos. vel no. l. si. et quia testator non ita liberaliter voluit subuenire fideicommissariis sicut directis. C. de lega. l. cum quod. **Hi quos.** Facit ad hunc. §. C. eo. l. extraneum. Et per hunc. §. potest dici quod omnino ignotus potest eligi et ei beneficium conferri extra de iudi. c. cum deputati. ar. contra. extra de cleri. peregrini. c. tue. et. c. fi.

De vulgari substitutione. Rubrica.

In glo. rubrice. ibi cum dicit. substitutiones dicuntur. ff. ad. l. fal. l. in ratione. §. quod vulgo. In e. glo. in fi. ff. e. l. j. quot aut sunt genera et que sint videbis. §. ti. j. §. que ratione. i magna gl. Et dicit vulgaris. quia vulgariter et communiter fit. vel quia potest fieri ab omnibus. ut hic no. Et nota quod diuersi sunt modi intitulandi. C. et. ff. et hic vnus tamen est effectus et hic diuiditur per titulos propter facilitate doctrinam inueniunt. ut. j. titu. j. dicam.

Test autem.

In glo. i alia ibi cum allegat. l. p. sceuola. in casu tamen valet iurisditio. ff. de here. in sti. l. asse. de condi. et demon. l. si ita scriptum. Et caue quod nunquam videtur codicillare in casu in quo facit institutionem primam vel secundam: nisi hoc dixerit. C. de testa. l. non codicillu. sed si dixerit quod si non valet iure testamento valeat iure codicillorum. tunc satis apparet quod debet valere iure fideicommissi. si non potuit valere iure testamento. quia si semel valuit iure testamento modo non valet iure codicillorum. quia conditio habuit locum suum. ff. de inoffi. testa. l. titia. de leg. iij. l. patronus. §. si. et scripsi. C. de libe. pre. autem. ex ca. et idem si heres hoc elegisset quasi ex testamento C. de condi. l. si. et ibi no. et scripsi. In glo. ad similitudinem in fi. hoc verum vbi constat. quia dixit si heres non erit talis sit heres quod in dubio. verbi gratia instituit titium si nauis ex axia venerit et si non venerit seium nunquam cessabunt ambo instituti vel vnus institutus alius substitutus. et pdeset hoc scire quia si sint instituti ambo possent petere sicut tabul. ff. de bo. pos. sicut ta. l. ij. §. deserf. et. §. sub condicione. doc. tangunt in rubrica et dicunt recurrendum ad mentes testatoris. Sed quod in dubio videtur quod censent ambo instituti. ff. de here. insti. l. luti. et l. titi. et seius. nisi institueretur pater et filius per ascendente. et sic intellige quod no. ff. de libe. et posthu. l. gallus. §. j. ff. de here. insti. l. interdum. ar. ptra. ff. de bo. pos. sicut ta. l. si ita circa p. In glo. j. vltimo in fi. glo. non vult negare quod substitutio valeat. credit tamen quod nullum habet effectum. Sed non videtur verum sicut doc. quia ratio glo. impediri potest dupliciter et de facto. et de iure. primo via facti. Bone quod titius fuit institutus si heres non est seius substitutus et seruus tertius liber mortuus seruus autem adeat primus repudiat certe tertius admittit. quia verum est sicut si fuisse herede. ecce via facti. Ecce via iuris quia quous seruus sit heres necessarii omnino in casu quo fuit simpliciter institutus in casu tamen quo habuit substitutum videtur commissus ei voluntati. ff. de heredi. insti. l. i. dubitari. igitur potest hoc casu repudiare. et ita hereditas veniet ad substitutos sicut eos. vel posset omnino iube dire. C. de here. insti. l. iij. et facit bene per eis. ff. si quis omnia causa testata. l. j. §. si pponat. §. q. ma. pos. §. licet. ff. de here. insti. si is qui soluedo. et facit is. §. quod epi et barones possint plures gradus iudicum sub se constituere. ita quod de vno ad alium appellet. ut ppositos castellanos iudices foraneos. Sed contra quod idem auditorium vbi sicut epi et officiales. ex de p. sue. c. non putam. li. vj. et quodam modo videtur vices dominorum suorum gerere et ita si appellet nisi ad illos ad quos ab ipso instituente appellaret sicut de vicariis. dicitur. C. de appel. l. precipim. Preterea cum princeps gradus appellationum in l. scripta statuerit. ut. d. l. precipim. et in aut. de appella. iij. col. videtur quod nemo alius hoc possit. Ex hoc enim posset via reperiri quod nunquam appellaretur ad eorum superiores si plures gradus faceret cum non liceat tertio puocare. C. ne in vna eademque causa ter. li. pro. et per hoc appet quod is. §. cum concordat. nihil facit. hic enim testator plures gradus faciendo nulli primum

dicar. sed in casu pmissio esset iudicium republice et superiorum ad quos cognitio causarum appellacionum deuolui debet.

Et si ex disparibus. In glo. puta i. si. Et hoc verum si nominibus appellatiuis sint nominati in substitutione secus si proprijs ff. ad trebel. l. non nunc. Et hoc verum nisi aliud appareat per coniecturas. ff. de re. du. l. vtrū. §. si. Sed quod si nominauit eos nominibus proprijs et appellatiuis. Distingue. vt no. in. d. l. non nunc. et vide. ff. de re. du. l. sine. cum ibi notatis.

Sed si instituto. In glo. l. ordinis. ibi cum dicit. in si. d. legis. Sic melius ibi. i. ti. §. liberum in si. eiusdem glo. bene procedit distinguendo hostres casus. sed in casu huius. §. verum est quod indistincte substitutus admittit ad partem vtriusque. vni is casus nullam distinctionem recipit. sicut tex. plene dicit. sed an hoc obtineat in pupillari substitutione. non videtur per l. qui habebat. ff. eo. ti. Glo. ibi videtur velle contrarium dicit enim quod ibi in substitutione de fecerunt conditiones. vnde vult concludere quod si non defecissent non obtineret illa lex. Sed hoc non est verum secundum doc. Ja. et Be. vbi enim testator aliquem heredem instituit et filium vel filiam exheredatam substituit et illi exheredato adhuc substituit pupillariter et pupillus mortuus anque locus sit substitutioni primi instituti nunc quid ius illius substitutionis quod erat conditionale et nondum euenerat transmittit ad substitutum. vt. §. sin autem. C. de caduc. tol. et ideo substituitur pupillo non succedit primo instituto quous pupillus est illi primo substituitur si pupillus mortuus fuerit anque sit locus substitutioni primi. Quid ergo est in casu nostro. Dicitur ipse quod hic erat habiturus iure accrescedi. per quibus facit. ff. eo. l. lucius. §. si. Sed quid prodest hoc cum iure accrescedi esset habiturus vtriusque parte. Possent dici quod prodest forte quod expedit magis vno iure habere quam alio iuxta illud quod no. ff. de acq. her. l. nec his pro quo. ff. ad trebel. l. recusare. §. titius de le. j. l. si seruo meo stichus. Item prodest in casu qui sequitur. Bone quod testator tres heredes instituit. titium sempromium et meuium titio substituit sempromium et sempromio lucium. interest istius luti potius habere partem titij fructe substitutionis quam iure accrescedi. si enim iure accrescedi lutius admittit ad portionem titij. meuius haberet iure accrescedi nisi si substituitur lucio et tunc si fructe substitutionis admittit meuius nihil habebit et facit. ff. de iniur. rup. testa. l. si ego. et idem in omni casu vbi erant plures coheredes. Quid ergo si non esset substitutus coheredis sed substituti singulariter. vbi gratia. testator titium instituit in solidum. titio substituit sempromium et sempromio lucium. sempromio mortuus. den. um repudiat titio: nunquid lucio admittit. Videtur quod non secundum intellectum doc. quod tunc substituitur substituti admittit quam vna parte erat habiturus fructe substitutionis alia iure accrescedi. vt. §. dictum est in pnti aut proposito non facit id videtur quod substituitur non admittat et facit quod no. ff. eo. l. quod duos. et hoc videtur per bar. l. q. habebat. ibi enim fuerunt substituti mater et soror filie que substituta fuerat fratri. et non admittit fructe substitutionis filia primogenita. nec potes dicere sicut glo. dicit quod id substituit non admittant quod defecerunt conditiones ex eo quod filia pubes decessit et ipse erat substitute si anque nuberet mulier decessisset. et ita esset facta pubes deficiente conditione quod ibi glo. notat nec implet ea sed nuptie de facto vt. C. de nup. l. sancim. vni illud quod ibi dicit de illa conditione. si nuberet nihil facit sed id non admittunt ibi quod pupillaris substitutio expirat et erat ibi dubium per huc. §. et per l. si titio per quas videbatur quod deberet admitti quasi essent substitute pupillo mediante persona filie. sed hoc non est verum vt ibi per quod is. §. et per similes obtinet in casibus suis vbi est facta substitutio coheredi et per ius accrescedi substituitur deberet habere partem illi cui non fuit substitutus vt. §. dictum est. Quid ergo si vterque coheredum habuit substitutum. Satis potest dici quod alter de substitutis habeat portionem institutorum amboz alijs omnibus repudiantibus vel mortuis per hunc. §.

Si seruum. Si esset proprius et testator crederet eum liberum non obtineret is. §. sed est institutio oino nulla. ff. de testa. mili. l. neque. §. si seruum. In glo. sed in qua. in si. glo. semp hac sustinet. vt. ff. eo. si pater et hanc videtur sequi doc. Ja. et Be. recitatio et tunc videtur quod magis

esset sequenda opinio testatoris. ff. de here. institu. l. quo loco. §. j. et d. l. si pater. §. atqui. Item per hoc facit quod in dubio fit inter pretatio contra filium. ff. de iure fil. l. non puto. Sed quomodo hic substituitur admittit cum instituto contra regulam. ff. de acq. her. l. iij. et l. quod diu. institutus. doc. Jac. et Be. rident quod dubia voluntas testatoris. nam rationabiliter videbatur possedici quod dno instituit totum haberet altera opinio de testatoris per iura hic in glo. al legata. Et ideo imperator eos coniungit media via eligendo propter consuetudinem rationum et iurium. et idem reperit in filio emancipato qui repellat nepotem in parte detentus de iure pretorio. et de iure civili nepos repellat filium propter quod via media fuit electa vt vterque admittit. ff. de iungent. cum eman. l. per totum. Sed cum dno habeat fortior rationem per se vbi veritate cur non repellit in totum substitutum. Dicitur idem doc. propter dubium voluntatis testatoris sed in tanto dubio videtur nullus admittendus. ff. de re. du. l. si fuerit de testa. tu. duo sunt titij. sed ibi dubium de personis. hic constat. vni leges ille nihil faciunt ad propositum. In glo. supple in si. et habes. ff. de condi. et demō. l. falsa. Doc. tunc dicit in l. cum proponas. quod in hoc casu sicut duo semisses. vt hic. et ff. de vul. l. si. et vni habebit instituit alium substituit. quod est satis rationale in dubio. Item pmissa procedit vbi habet substitutum. si non haberet substitutum et testator crederet eum liberum cum esset seruus proprius non valeret institutio. ff. de testa. mili. l. neque. §. si seruum. sed si esset communis vt plene no. et scripsi. C. eo. de here. institu. l. cum proponas. Quid si esset religiosus et crederet secularis. Forte possent bec iura locum habere. et ad hoc possent esse utilia.

De pupillari substitutione. Rubrica.

Materia se prouat euidenter et ponunt hic duo tituli per eundem detiori intellectu. j. de le. §. sed non vsque et c.

Iberis. In glo. nota ex hac ibi allegat. ff. e. l. ij. §. j. nisi firmi les. ff. de tes. mili. l. miles ita. §. exheredato. et hec tria requiruntur ex parte pupilli. Item requiruntur ex parte pupilli quod non fiat sui iuris ante mortem

testatoris. ff. e. l. coherede. §. cum filie. Item quod mortuus post mortem patris. alias substituitur non admittit. quia nulla bona habet pupillus. totum enim deuenit ad patrem hoc iure. Sed quod hodie secundum iura noua secundum que habet heredem. vt. §. q. non est permissa. testa. circa principium. Dicitur idem quod illa non est sola ratio cur non valet substitutio: sed est ratio cur testamentum patris nullum est viuo patre quo ad effectum: nec ex eo aliquid adhuc est heres nec esse potest. ideo non valet pupillare. ff. e. l. ij. §. quous. et sic intellige. ff. e. l. lex come. de capti. l. q. si filius. et ad hoc facit extra de sepul. c. licet. li. vi. Sed an saltem substituitur pupillo admittit ad bona patris pupillo mortuo in vita patris glo. variat. vt videbis. j. in materia. Item ex parte patris requiritur id quod quarto hic ponit vt exheredet vel instituat. de quo vide. j. §. non solum. Item quod testes sic quod possit adiri hereditas et adeat de facto vide. j. eo. §. qua ratione. super verbo adolenerit. Sed quod re non potest substituere emancipato cum substitutio fiat ad personam. forte ideo. quod substitutiones sunt de iure civili secundum quod emancipatus reputatur exneus vt dixi. §. de exhere. li. circa principium. In glo. no. hoc caute ibi cum dicit prima verba institutionis: quod substitutio non potest esse sine institutione. vt no. ff. e. l. l. vbi institutio est nulla incipiat a substitutione. ff. de here. institu. l. ex facto eo. titi. si filius et ff. eo. l. ex facto. §. lucius. In ea. glo. in si. Ja. et Be. reprehendunt hanc glo. dicentes quod imo bec oia verba sunt verba substitutionis pupillaris quod necdum substituitur pupillo in casu quo heres fuerit imo et si non fuerit veluti exheredato vel si primogenitus anque sit heres. vni tex. non voluit hanc exemplum care vulgariter quod de ea. §. locutus est sed pupillare tunc. Sed hanc potest colorari glo. in tali exemplo. titium filium instituo. et si heres non erit sempromium ei substituo. et si heres non erit vel in pupillari etate decesserit talem ei substituo. est enim exemplum vulgaris et pupillaris. Sed is tex. non ita loquitur nec hoc intendit secundum eos pro quibus facit. ff. eo. l. j. §. duplex. circa prin. Credo quod verum dicunt quod tex. hoc non intendit si tamen fieret per talia verba si heres fuerit et infra pupillarem etate decesserit talem substituto bene valeret non tamen esset ita plena in glo. et solus in si.

De h videbis magis in mā qm̄ h est magna dissensio iter doc.
Qua ratione. In glo. z ita ibi cum dicit alia
 compendiosa glo. solummodo
 diuidit directas substitutiones. Est alia quando substitutus
 deberet recipere de manu heredis. de qua infra de fideicom.
 here. per totum. sed videtur q̄ non sint nisi duo genera substi-
 tutionū directarum. alias rubrice de hac materia. ff. z hic sunt
 insufficientes que non faciunt mentionem nisi de vulgari z pu-
 pil. z vides in breuilo qua que continet semp vulga. z pu. vel al-
 tera. z eodem modo in compendiosa que continet solum vul-
 ga. sine dubio omnes vadunt ad casum additionis uel nō ad-
 ditionis. z hoc respectu non essent nisi due. veruntamen ha-
 bito respectu ad hoc quod continēt z earum naturam potest
 dici q̄ sint quinque. vñ breuilo qua certum genus facit. ut patet
 ff. e. l. nam hoc iure. ver. quod ius. nā quando ex diuersis ma-
 terijs in vnum congeritur efficitur tertia species vt. s. de reruz
 di. s. si duorum. Præterea vbi compendiosa fit a milite pube-
 ri non est vulgaris nec pupillaris igitur oportet dici q̄ sit gen-
 per se z idem de exemplari. nec ob. q̄ in rubrica non fit metio ni-
 si de vulgari z pupil. quia hoc ideo. quia ille sūt principales z
 ad illas sequitur aliaruz tractatus. In glo. ibi cum allegat
 l. cum liberis. s. hec verba. doct. Jac. z Petrus z By. dicunt
 quandoq̄ expressa fit uerbis affirmatiuis. ut si tilius heres in-
 stituitur z ultra dicatur. si institutus me uiuo moriatur. uel añ
 q̄ sit heres uel adiuerit talis sit heres uel talē substituo. ut. l. cū
 in testamēto. in prin. unde non cures de uerbis hoc tamē solū
 attende q̄ expressa dicitur quando ex certa significatione z vi
 verborum deprehenditur prolata. sed tacita dicitur quando
 vis verborum de sua recta significatione hoc non ipōtāt sed
 deprehenditur ex coniectura voluntate testantis uerbis pati-
 tibus. hoc etiam aduertat q̄ substitutionis effectus referit ad
 casum non existentie heredis uel expressa si uerba expriment
 uel tacita si nō exprimentur ut dixi. Illud uero nota q̄ nūq̄ sub
 expressa continet tacita si ambe exprimentur. ff. e. cum ex filio
 s. filio. de ali. le. l. alimēta. s. basilice. de le. j. l. si fundū. sub cō-
 ditione. s. si pater de here. insti. l. cum in testamēto. s. si. item
 nec vbi esset imparitas. C. e. quāuis. ff. e. l. nam hoc iure. iūge
 infra in quarta additione. Sed quid si pupillum instituat sub
 conditione si nauis ex asia ante pubertatē uenerit nunquid cē-
 sebitur pupillaris expressa. Respondeo non quia non pupillo
 sed sibi expresse prouidet. Sed tamē in illa intelligit tacita pu-
 pillaris. z de hoc infra in materia pupillaris. In e. glo. cum
 allegat. l. post aditam. hoc fallit B in casibus ut ibi no. videlicet
 vbi heres qui adiuerat restituitur. vt. l. z asine. s. sed quid pa-
 pi. ff. de mio. z. ff. e. l. ij. s. ergo. Quid si alias desinat cē he-
 res primus videtur idem in autenti. de here. z fali. s. si q̄ ve-
 ro non implens. z hoc intelligunt quidam si primus heres es-
 se desinat ipso iure. alias contra. ff. ad filla. l. si sequens. de suc.
 edic. l. si. uerius videtur esse dicendum q̄ si p̄mus abstinuit q̄
 substitutus admittatur. ut no. in. d. s. sed quid pap. quia in in-
 tegrū restitutio omnia in pristinum statū reponit. z perinde fa-
 cit haberi ac si testamētum non fuisset. contradicit. c. q̄uis. de
 testa. li. vj. C. de repu. que sunt in iudi. l. j. si aduer. trāf. l. j. vbi
 autē alias desinat primus: tunc videtur q̄ expirauerit per adi-
 tionez nisi in casu. s. si quis uero. in quo est ratio singularis.
 ibi enim ius facit ipsum desinare esse heredē vt melius implea-
 tur voluntas testantis non ppter aliā causam. si igitur substi-
 tus repelleretur nō adimpleretur uolūtas. imo impugnaretur
 in parte illa. iccirco iura in casu illo uoluerūt substitutū admit-
 ti z magis ibi admittitur auctoritate iuris q̄ uirtute substitutio-
 nis si bene inspicias. vt ibi no. Jo. In hoc uerū de exp̄ssa.
 Sed quid de tacita vulgari que continet sub pupillari exp̄s-
 sa. distingue. q̄ aut pupillus adit z tūc extinguit. ut. l. post adi-
 tā. aut nō. tūc aut mox in uita testātis. z in hoc casu glo. vari-
 ant. quedā enim dicūt q̄ vulgaris tacita extinguit vt no. ff. de
 capti. l. q̄ fili. Sed cōtra no. ff. e. l. lex. cor. z. l. si pater capt.
 By. dic q̄ si pupillus habuit coheredē vulga. tacita durat si nō
 habuit extinguit. z ita concordat illas glo. Ja. de ra. uidef vel
 le q̄ distinguat indistincte. q̄ cū pupillaris exp̄ssa extinguat.

multo forti⁹ tacita vulgaris. ff. de serui. rusti. p̄edi. l. itē. s. qui
 habet. z ista uidef uerio: z rōnabilior. p̄ q̄. ff. ad trebel. l. ap̄
 iulianū. s. j. s. de exp̄ssa nō est dubiū. q̄ nō extinguit casu. ff. de
 fideicō. li. l. thais. s. splēdofor. aut mox post mortē testātis
 z tūc aut post pupillare etatē z dic q̄ expirat exp̄sse p̄ p̄ns z ta-
 cita. vt. s. dicitū est. ff. e. l. ex facto. s. itē quero. vñ sicut tps p̄fi-
 xū a testāte extinguit oīnd substitutionē exp̄ssā z tacitā. ff. e.
 si plures z. l. ita si quis. ita tps p̄fixū a. l. multo magis uidelicet
 pubertas. Aut in pupillari etate: tūc si nō habuit coheredem
 admittit substitut⁹ ex tacita vulgari. idē si habuit dū tñ oēs es-
 sent sui: z abstineat. ff. e. si filius q̄ patri. z ibi dy. z enim existen-
 tia sui q̄uis abstineat facit ualere secundas tabulas. ff. e. l. si fili-
 us de acquirē. here. si fili⁹ ad trebel. ita tamē. s. si pater. Si ha-
 buit heredē uidef q̄ tacita vul. expirat si ille adijt. ff. e. l. ij. s. in-
 terdū. ad trebel. l. apud iulianū. s. j. Sed quid si pupillaris ex-
 pressa sit nulla. uel ppter etatē uel q̄ nō in ptate uel ex alia cau-
 sa. Uidef q̄ vulga. tacita sit nulla. ff. de serui. rusti. p̄di. l. item
 s. qui habet. de do. inter vi. z vxo. l. si donāte. Cōtra q̄. mo. pi-
 gnus uel p̄po. sol. l. si. s. j. ff. de le. j. l. fideiuf. Prima est ve-
 ra. ff. de bo. aucto. iu. pos. l. cū vn⁹. z p̄traria loquunt q̄ exp̄s-
 sum uita de iure speciali. ut. d. l. j. uel q̄ nō est oīno inutile.
 vt. l. si fideiufor. Sed q̄rit qd sit effect⁹ vulgaris. z p̄mptuz
 est dicere q̄ effectus exp̄sse vulgaris est q̄ substitut⁹ hēbit bo-
 na testātis solius ex vi vul. ut no. s. p̄xi. s. ibi enim fuit exp̄ssa
 vulga. z exp̄ssa ēt pupil. vt ibi no. sup hoc. Bic lati⁹ q̄ sola vul-
 garis nō extēdit nisi ad bona testātis. s. si misceant vel ambe
 fiunt expresse vt. s. s. j. uel vna exp̄ssa alia tacita: tunc ueni-
 unt bona patris. Itē bona impuberū si impubes moriat nō ex
 vi vulga. sed ex vi pupil. exp̄sse tacita. z ita no. dy. z illū tex. itel-
 ligit. ff. ad. l. fal. l. g fundū. s. coheres. de acquirē. here. l. iulīa-
 nus. Sed an p̄allegata ueniāt in hac substitutione. dic q̄
 non. ff. de le. iij. l. sextilia. in fideicōmissaria dic. C. de fideicō. l.
 cū uirū. In ea. glo. ibi cū dicit. s. p̄xi. s. dic ibi q̄ imo quan-
 doq̄ sit h̄bis negatiuis. vt ibi scripsi sequēdo Jac. q̄ ponit q̄
 oīa illa h̄ba sunt exēplū pupillaris. Uel potes ponere exēpluz
 si fideicas. si pupillare etatē nō excesserit uel nō attigerit uel si
 ad annos testādi nō puenerit. vñ de h̄bis nō cures. vt scripsi
 s. in materia vulgari. z p̄zin. c. si p̄ extra de testa. li. vj. In
 ea. glo. ibi cū allegat. l. nā hoc iure. hoc uerū si pupillus fuit in-
 stitutus solus. als si habuit coheredē z ille adijt nō uidef q̄ ta-
 cita vulgaris continet uel si continet expirat. ut dixi. s. p̄xi.
 Itē vbi est exheredat⁹ nulla est tacita vulga. cū nō succedat
 p̄ri. uel vbi p̄ri nulla habet bona. nā vulgaris nō h̄z effectū nisi
 in bonis p̄ris. vt dixi. s. p̄xi. h̄ aut de exheredatiōe ē hodie cor-
 rectū. dic. j. e. s. nō solū. Sed q̄s ē effect⁹ hui⁹ pupillaris. Bic
 q̄ trahit ad bona p̄ris z filij si pupillus fuit solus institut⁹ uel
 substitut⁹ institut⁹ cū ip̄o. uel si oēs instituti erāt sui z abstineāt.
 ff. e. si fili⁹. z. l. si plures. s. filio. de acq. here. l. iul. vñ substitū-
 tus pupillo admittit ex vi tacite vulgaris pupillo se abstinēte
 a bonis suis. ut scripsi. s. p̄xi. s. sed ita. ff. e. l. ij. z hoc no. e.
 ti. l. si m̄. s. j. z vtrōbiq̄ dy. z h̄ quo ad bona p̄ris. itē h̄ itellige
 q̄ substituit ei p̄ h̄ba directra pupillariter si decesserit infra pu-
 pillare etatē: sed q̄ substituit ei sub p̄ditōe: h̄bi gr̄a pupilluz
 heredē instituit z ei substituit posthumū si nascat infra. viij. mē-
 ses uel aliū forte frem suū natū si docto: fuerit ip̄o pupillo exi-
 stente si docto: factus sit uel posthumus natus sit ip̄o pupil-
 lo uiuēte z ex vi substitutiōis petat nō uideo q̄ habere debeat
 bona pupilli que grauare nō pōt illo casu nisi de bonis suis vt
 l. coheredi. s. cū filie. ff. e. sed bene p̄cedo q̄ si pupillus moria-
 tur in pupillari etate q̄ substitut⁹ erit coheres ex tacita pupilla-
 ri q̄ in illis h̄bis itelligit. z h̄ vey nisi als sit p̄uisuz p̄ testātē. ff.
 e. cū filio. s. filio. z. l. ij. s. si ita. z h̄ q̄ substitutio sit a p̄re nālī
 z legitimo. sec⁹ si a legitimo tñ. ff. e. l. sed si plures. s. in arro-
 gato. Itē sec⁹ si ēt substitut⁹ talis q̄ solidū capere nō possit. ff.
 de vulga. l. si is qui. itē sec⁹ in fideicō. ff. e. coheredi. s. cū filie.
 sed ad que deueniēt bona q̄ nō cadūt in substitutiōe. dic. ff. de
 adop. l. si arrogato: In ea. gl. ibi cū dicit vt in si. hui⁹. dic
 vt ibi. ff. eo. l. impuberi. In ea. gl. ibi cū dicit quia hic ēt ma-
 ioribus. glo. supponit q̄ impuberibus possit fieri exemplaris
 substitutio pro ea facit textus ibi cum dicit z si puberes sunt
 argumentum contra. ff. de tute. l. qui habet. s. q̄ in pupillari.

Sed forte hec ratio: q; si pupillaris tñ fieret nō esset plene p' uisum si mētecaptus moreret post pupillare etatem. vñ in. l. q. habet potest ei puideri post pubertatē p iudicē d curatore. hic non posset p testantē de substituto qui forte mortu' esiet q̄uis posset dici q; ab initio potuit puidere ut dicat si filius meus mentecaptus infra pupillare etatē decesserit uel post anteq̄ respiscat talē ei substituto. hoc enim casu est pupillaris infra tēpora pubertatis. post exemplaris: q; uellet sustinere aliaz ptem q; ipuberib' nō possit fieri exemplaris a patre q; pōt substitue re pupillariter p p̄dictā. l. q. h3. nō eēt multū absonum. Et ad hūc tex. potes dicere qd istud z si: q; est hic in lra nō ponit p q̄ uis. imo declaratiue. z si sint puberes. sed hoc esset recedere a p̄prio sensu littere iccirco p̄ma uidet magis de mēte tex. vñ q; pupillaris nō pōt fieri nisi ab illo q; habet in p̄tate. hīc autē ab oībus. lex unīformiter uoluit q; possit fieri oībus pūberib' z im pūberib'. z in hoc differt a pupillari. C S3 querit nunqd fieri possit a matre. Glo. dicit q; sic in. l. hūanitatē. vt p3 in. e. l. p' pe si. ibi cū dicit. q; ut q; testat z ibi testatori ut restatrici sūt z c. C Sed qd si pater z mater mētecapto fecerūt testm̄ z diuersos heredes q; p̄ferē. Et uidet q; substitus a patre qui h3 p̄tatez in filio. z facit q; pater dat tūtozē filio nō mater. ff. de cōfir. tu. l. j. z. ij. C Itē q; hūre pater excludit matrē in successione filij. ff. ad tertul. l. ij. §. obijcī. z sic fori' ius uidet hīe quaz mater q̄uis pietas eq̄lis sit. ff. de curato. furi. l. furiose m̄ris. Sol. pōt dici q; substitur' p matrē p̄ferat in bonis q; ab ipa pueniūt substitur' p patrē in bonis que euenerūt ab ipō. ff. de adop. l. si arrogator. ff. e. l. sed si plures. §. ad substitutos. §. in arrogato. C Sed qd de alijs aduētitijs. Pōt rñderi p illa q; no. i. d. l. si arrogator. Herius tñ uidet q; ambo substituti ueniāt p uirilibus in aduētitijs. ff. de here. insti. l. quotiēs. §. si duobus. z l. si alteri'. z hoc uerū si pater z mater habēt bona in qb' mentecaptū iustitiat. si autē mater nulla bōa habuit z p̄ multa uel ecōtra tūc uidet p̄ferri ille q; maiorē affectioez habuit ad mētecaptuz z a quo mētecapt' h3 bona. C. d. testa. tu. l. pater. de cōfir. tu. l. utilitatē. C Sed qd si mētecapt' h3 patrē z matrem z auā z cōcurrūt in faciēdo ei testm̄ cuius ordinatio p̄ferē. uidet q; patris z m̄ris q; p̄pingores sūt. ut. l. ij. §. obijcī. ff. ad tertul. C. d. suis z le. here. autē. z defūcto. C Potes rñdere p p̄remissa q; p̄ferat ordiatio ill' a quo bōa pueniūt mētecapto q̄tuz ad illa. q̄tū ad alia vñ q; oēs substituti admittant p eq̄libus portionib'. ut. s. dixi. Et tēde tñ oīa q; s. dixi i patre z matre. hoc uerū si pater sit ex p̄tatem. C S3 qd si p̄ sit i potestate nūqd pōt testamētū facere filio mētecapto. Et uidet q; q̄uis nō possit sibi testari tñ posset filio mētecapto. ff. d. sui. rusti. p. cū eēt. z enī nō capaces sibi possunt capere ad opus alterius. ff. ad trebel. l. cogi. §. hi q; solidū z facit. ff. de manu. uir. l. si pater. z ad hoc facit. q; intestabiles testant' liberis. C. d. sacro s̄a. eccle. autē. si q; mulier. C. de secundis nup. l. femine. §. si. alias posset occurrere iniquitas. ut si forte auus uel mater nollēt facere testm̄ mētecapto z filius nō posset sequere q; remaneret sine testamēto qd esset iniquū. S̄ tñ facit ex de pcur. c. si religiosus in de. j. e. §. liberis. Itē oīa iura q; dñt filiūsa. nō posse testari. Sed ad illa multipl' possēt rñderi. Et p̄mo ad. c. si religiosus. q; ibi ē rō. q; monach' nō habet uelle nec nolle. Et ad. §. liberis q; ibi in pupillari q; in hoc differt ab ista. Et ad iura q; p̄hibēt filiūsa. posse testari z c. q; hic nō testat sibi sed alij. z ē sp̄ale. Tūc' tñ vñ posse dici filiūsa. posse hāc substitutioez facere cū nō reperiat iure cautū. P̄terea lex humanitatis supponit q; atq; possēt testari. ibi cū dicit testatori uel testatrici. z ibi cū dicit legitima portōne. p̄terea q̄uis lex tollat vnā. p̄hibitoem uidet q; q; possit testari pūberi. qd est s̄ ius nō tollit aliā v3 q; habilitet inhabilē. ff. de here. insti. l. si nō lex. C Sed an p̄ legitim' tñ possit hāc substitutionē facere. uidet q; sic. in bonis q; ab ipō obuenerūt mētecapto. ff. e. l. si plures. §. in arrogato. C In e. glo. ibi cū dicit hoc incertū: Quid si fiat ad certū t̄ps. Verbi gr̄a. substituit mētecapto si infra decē annos in tali statu decesserit nō uideo cur nō valeat z maxime q; hec introducta est ad exemplū pupillaris in qua sine dubio sit. ut. l. hic alle. nec est lex q; p̄hibeat. nō enī ex hoc hereditas dat in diez ut scripsi. §. ti. ij. §. heres. sed glo. retulit se ad h' qd cōiter sit. S3 qd si fuit substitutū mētecapto simpliciter z respuit: de

Idē itēz reuincit z sic mori' nunqd tenet substitutio. uidet q; sic. C. de cu. fu. l. cū alijs z facit qd scripsi. §. d. exhe. li. §. j. Forte posset distingui an reuincat in vita patris uel post mortē p illa q; ibi scripsi. vñ p̄babiliter pōt dici q; si post mortē resp̄ uerit q; si cōualecat substitutio. nā certū est q; fuit finita. ut h. z ff. e. l. ex facto. C Quomodo ergo recōualecat q; semel desijt ipō iure. ff. de solu. l. q; res. §. areā. Nec ob. lex cū alijs. q; ibi tenet cura ex p̄uisione legis s̄ius cōmune. nā iure cōi cura erat finita ipō iure. ut. l. j. ff. de cura. fu. z iō nō est trabendū ad p̄se quētias. nec ad alios terminos in qbus hoc nō repit cautum. C In e. glo. ibi cū dicit lex humanitatis. si filij sint alioqn f̄res uel q; cūq; ut ibi p3. z statim notabit in gl. pxi. C Sed cū m̄ hodie p̄currat cū frib'. ut in auē. defuncto. §. alle. C Nunqd hodie pater uel mater debēt substitui cū frib'. vñ q; sic cū sint in gradu eq̄li. ut dictū est cū fribus. C In s̄riuz facit. q; h' substitutio fuit introducta ad exemplū pupillaris. z p̄tra pupillare testm̄ mater nō pōt dicere. ut. ff. de offi. testa. pap. §. s3 nec impuberū. Et uidet q; nec s̄ istud si nō instituat. z hoc est exp̄ressū in pupillari. extra de testa. c. si pater. li. vj. C Itē q; h' iure m̄ uocabit cū fribus sicut de iur' autē. j. ad tertul. §. sed cū a natura. z tñ nihil cauet q; mater debeat d necessitate institui z si lex uoluisset hoc dixisset. P̄terea i hoc nō attēdit quō succedet ab intestato. nā si h' attēderet oporteret substitui oēs f̄res equa liter. q; sic oēs ab intestato succederēt z tamē testator uel testatrix pōt vnū eligere. ut. l. humanitatis. i. si. uel vnū d' liberis mētecapti. C Sed an oporteat alteri parēti nō testatū legitimā re linq; alioqn possit dicere testm̄ factū mētecapto nullū uel ip̄z pugnare. vñ q; sic cū nō possint p̄teriri nec exheredari sine cā. ut auē. ex testō de suis z le. here. in auē. vt cum de appel. cog. §. sed hoc b̄daz. C Sed p̄tra uidet in. l. humanitatis. ibi cū occasione huius z c. vñ sicut mater p̄terita uel exheredata nō potest ipugnare testm̄ pupilli. ut. §. sed nec. z. d. c. si pater. ita nec testamentū mētecapti. Et uidet q; ibi loquitur de testamēto parētis. Sed ob. qd dicit ad exēplū pupillaris. C Sed an d̄z relinq; qui liberis mētecapti nō substitutis legitima. nō uideo cur nō maxime si mētecaptus alioqn p̄uaret p̄pter moribū patris legitima sua qd eēt iniquū. z ita no. in. l. humanitatis. Nec ob. qd s̄ dixi. q; matri nō d̄betur adeo legitima sicut filijs. ff. de offi. testa. l. nam z si. C Sed qd si pater relinquit mētecapto minus legitima nunqd ualebit testm̄ factuz mētecapto uel ager curatoz ad supplementuz tñ iuxta. l. oī modo. C. de inoffi. testa. Et uidet q; sit nullū vñ rumpēduz lege q; p̄mittit testari parēti d̄ p̄fatiue sub certa forma v3 legitima portione derelicta z c. si ergo forma non seruetur nullum est quod agitur. C. de si. istru. z iure haste. fil. l. ij. li. x. extra de rescrip. c. cum dileta. z. l. omni modo loquitur in casu suo cum quis testatur sibi z alijs s̄z ius commune oportet ergo q; relinquat mētecapto legitimam de bōis suis. z eodē mō legitimā de bōis mētecapti q; nō substituit Et in h' differt a pupillari q; illa pōt fieri oīno exheredato. j. §. nō solū. ibi no. C Sed qd si parēs nullū faciat sibi testamētuz sed tñ filio mētecapto nūqd ualere. nō vñ q; pupillaris nō ualere. ff. eo. l. ij. §. quisq; j. §. liberum. ergo nec ista q; ad exēplum eius sit ut hic. P̄terea pro hoc facit. l. humanitatis q; supponit q; parēs sibi faciat testamentū i eo qd dicit legitima portione z c. Sed hoc eēt durum asstrue re ex quo lex hoc non dicit. vnde h' exēplaris est introducta ad exēplum pupillaris. vt sicut potest parēs substituere impuberi sic possit pūber mētecapto. sed non propter hoc sequitur q; omnia que requiruntur z obtinēt in pupillari requirantur z obtineant in exēplari nec contra. immo in multis differunt. ut hic no. Secundum hoc ergo sunt multe differentiē inter pupillare z exemplares. tres sūt i gl. hic. q̄rta q̄re h' nō pōt fieri oīno exheredato illa sic. Quinta q; illa nō pōt fieri nisi sibi testetur. ista sic scripsi. §. pxi. Sexta que depēdet. quia pupillaris non ualet nisi ad eatur hereditas patris. ista sic. Septima quia illa filio in potestate cōstituto tñ. hec etiam sui iuris constituto. Octaua illam pater hec ē mater z auus maternus. Sed qd si h̄mōi mētecapt' habeat dilucida interualla. Non uidetur q; possit ei substitui. vt d. l. humanitatis. ibi cum dicit perpetuo. Et est ratio quia cū est in dilucido interualla potest sibi puidere de testamēto. se; cus qū est in continuo. vñ expone ibi p̄petuo idest continuo.

CSed quid in alijs q ppter morbu testari nō possunt. ut mutus et surdus. Item quid in pdigis. videtur idem. qz eadē rōe et facit. s. de cura. §. sed et metecaptus. **C**In cōtrariū facit. ff. e. l. ex testamēto. Itē qz lex nō loquit de his que locuta fuisset si idē statui voluisset. equū tñ esset hāc legē equissimā ad oēs ex extēdere. ut in. l. ex facto pater habuit p ipetrationē. qz tūc nō erat hec lex cōdita. sed certe ibi supponit qz erat cōdita de furiosa. sed non de muto. et sic facit p pma opi. nisi dicas eā correctā qd erit durū. cū nō reperiat correctā expresse. **C**In e. gl. ibi cū allegat. l. iaz h iure. §. j. Aded dicitur breuiloquia respectu sboz. qz breuibus sbois multas substitutiones cōtinet. et est nomen magistrale. nec reperit in tex. Sed cōpendiosa de qua. j. pxi. dicitur respectu temporis. qz multū tps cōtinet. Et vt hāc glo. recte intelligas no. qz he breuiloquia qñqz cōtinet quattuor substitutiones qñqz plures qñqz pauciores. naz si fiat duobus ipuberibus cōtinet qrtuor qd intellige si sint in pte. et tales qz possit eis substitui pupillariter. et sic intellige. ff. e. luti. cū ibi no. et hāc glo. **C**Si autē essent plures impuberes cōtineret multas substitutiones. qz in persona cuiuslibz duas et sic multas pōt ptenere sūm numerū ipuberū. eadē rōne qz qrtuor qñ sit duobus. sed si fiat vni puberi et alij ipuberi: nō cōtinet nisi vnā psona cuiuslibz. C. l. e. qñuis. et d. l. luti. et l. iā h iure. Si tamē essent duo ipuberes instituti cū extraneo cōtineret duas psona cuiuslibz ipuberis. et in psona tertij vnā vulgarē. ar. ff. e. l. coheredi. §. q discretas. **C**Sz qd si testator ad inuicem substituit duos ipuberes et alter sit factus pubes: nunquid expirat pupillaris in psona vtriusqz. vt qz nō. ff. de duobus re. l. eadē. de carbo. edic. l. iij. §. ibidē. Quidā dicūt qz si expirat p. dictas. l. sed si em. iapatione efficeret sui iuris. tūc sic p illud qd nō. ff. de fur. l. falsus. §. si. de cōdi. fur. l. et ideo. Ego nō video qñ finiat pupillaris in psona maioris p pubertatē ut hoc. §. in si. ff. eo. in pn. qz illa qrtuncunqz recte facta et nata euanescit p aduentū pubertatis. In alia ergo qz fuit in psona illius q remanet ipubes posset obtinere illa opi. Sz mibi videtur qz expirat qd certū est qz nō sūt due nisi ex pte iura ta mēte testātis. ut. l. iā hoc iure. cū igif lex nō presumat testantem velle eē duas nisi in psona vtriusqz esse possent. ut. l. iaz h iure. ibi incongruēs enim uidebat rē. sequitur qd testator: nō videt velle remanere in casu quo in psona vtriusqz obtinere nō posset et facit. ff. de adi. le. l. alteri. Nec ob. lex eandē. qz ibi in cōtractu q ab initio suā formā recipit vt. ff. de posi. l. j. §. si conuenerit. de sbo. obli. si filius. hic in vltima voluntate qz sūm voluntatē testātis exp̄ssaz uel ptecuratā regulat et ambulat volūtas aut nō videt hic ut dixi. **C**Sed qd ecōtra si instituit ipuberē suū quē postea arrogauit uel adoptauit nūqd pteineant qrtuor cōditiones. videt qz sic. ff. e. l. ij. §. sed si extraneus. et l. si is. de here. insti. l. q soluēdo nō erat duos. ad trebel. l. si res. §. si. Sed cū in suo requirant tria tpa vbi ex testamēto nitif. ut. j. d. here. qua. et disse. §. in extraneis. nō videt hoc bene pcedere. **C**Sed quid si alterū de ipuberibz instituit et alter exheredat: ut: et eos inuicē substituit nunquid tūc qrtuor substitutiones cōtinet. Nō videt qz exheredatō posset succedere ex vi vulgaris. qz exheredatō nō fuit substitutū vulgariter. vulgaris enī non fit nisi instituto. igif nec i psona instituti fuit vulg. ne sit iparitas ut. l. luti. et l. qñuis. §. alle. **C**Itē qd si instituit vnū filiū ipuberē et aliū puberē furiosum q nullos habebat liberos. Et idē qz sint qrtuor substitutiones. due vulgares vna pupillaris et alia exemplaris: cū testator vtriusqz facere poterit. ut hoc. §. Sed cōtra facit. qz vbi testator: duas pōt facere. vnā iure puilegiato: aliā iure cōi. nō videt in dubio facere nisi illas quas potest iure cōi. ut. C. de testa. mili. i testamēto. Et ibi scripsi post Jac. de ra. igif cū hoc sit puilegiatū qz qz furiosus puberi posset testari: nō videt p hec sba vos inuicē eos substituere: nisi vulgariter p dictā. l. luti. iuncta. l. in testamēto. Itē qz pupillaris et exemplaris nō sūt p oia eiusdē nature imo in multis differūt. ut. s. pxi. additiōe scripsi. igif nō esset pitas et sic nō cōcurrūt. ut. l. iā hoc iure. **C**Sed qd si nō substituant p hec verba sed separatim. verbi gratia. titiū ipuberē instituit in parte: et illi substituit lutiū fratrem suū impuberē. deinde instituit lutiū in alia parte et eidē substituit titiū nunquid est hoc gen. certum substitutionis. nō videt. sed idē videt effect. sūt enī due

pupillaris et vulgaris tacite uel exp̄sse sūm modū loquēdi et videt exp̄ssum. extra de testa. c. si pater. li. vj. et facit. l. iaz hoc iure. §. pe. **C**Sed querit an he substitutiones qz continent sub breuiloqua omnes sint tacite uel omnes expresse. In hoc fuerunt opinionēs inter antiquos doc. et sunt inter nouos. Szo. dicit qz oēs sunt expresse. Du. dicit qz omnes tacite. Dy. sequitur opi. azo. et glo. in. l. lutiū. Jac. de ra. et De. de bel. per. sequunt opinio. Aug. nō hic qz aut parum aut nihil dicūt. sed in. l. precibus et ubiqz ubi tractant de hac materia. Szo. pma opi videtur. qz si essent tacite pupillares in breuiloqua nō excluderēt matrem. ut. C. e. l. precibus. et certū est qz pupillaris que continet in breuiloqua eam excludit. ff. e. l. lutiū. **C**Sed ad hāc rationem consuevit respondēri qz tacita pupillaris non excludit matrē verū est nisi aliud appareat ex coniectura mente testantis. qz tūc excludit. ut in. l. lutiū. ibi enim filios heredes instituerat et ad inuicem substituerat. unde non presumit qz testator: velle matrem preferre filio. ff. de le. iij. l. paulo calimacho. §. pomponius. cū ibi no. C. de insti. et substi. l. generaliter. cū aut. Sed si alius extraneus fuisset substitutus: mater excluderet eum et hoc videtur sentire glo. in. l. lutiū in glo. hāc differentiā ibi. forte rē. C. de insti. et substi. l. si. et sic nō ob. hu. Et p opinione eius facit. qz tacita substitutio dicit que nō sit verbis expresse. ut dixi. s. circa principij huius. §. in breuiloqua nō expr̄ssunt uerba vulga. seu pupil. que sunt supra. §. j. iccirco videtur qz sint tacite. et hoc videtur expresse in cōpendiosa. in. l. precibus. in s. si uero substitutio. **C**Sed huic opi. obstat directe. c. si pater. extra de testa. li. vj. vbi nō sunt sba exp̄ssa et pupillaris extranei. sed pauperes fuerūt substituti et tamen censent expresse pupillares. et mater excludit ut ibi p vnde ibi non sunt uerba expresse pupillaris. dicit enim si sine liberis obiret siue moriatur rē. que nō sunt uerba expresse pupillaris. uerba enim expresse pupillaris sunt si infra pupillare etatem decesserit rē. ut. s. in pn. ti. si uis sustinere opi. Jac. dices qz uerba illa nō sine liberis ualent tñ ac si infra pupillare etatem rē. et tñ important et ita ibi est expresse pupillaris quod uidet contra. l. precibus. ubi sub cōpendiosa est tacita pupillaris. **C**Quid si fiat duobus puberibus an saltem ualeat i fideicommissaria. Dy. dicit qz nō qz potuit ualere ut vulgaris iure directo. et sic nō trahitur ad fideicommiss. ut. l. centurio. ff. ad trebel. l. sceuola. in simili. **C**In ea. glo. ibi cum allegat. C. e. l. precibus. in hoc dixit pyleus cōtra. uidelicet et semper ualere iure fideicommiss. Sed eius opi. reprobatur ut no. in. l. centurio. ff. e. Et hoc intellige quando miles substituit directo. ut. l. centurio. alias si per fideicommiss. ualere ut fideicō. et tunc pcederet opinio pilei. **C**In eadē glo. in si. quia super hoc sūt gl. uarie et diuerse. Sic plenius qz aut paganus substituit per sba omnino obliqua aut p sba omnino directa aut p sba eqnoea. Primo casu ubi per sba omnino obliqua. uerbi gratia tales instituo et quādocunqz decesserit uolo qz restituat rē. nō est dubiū qz nō est cōpendiosa. sed est obliqua que p omni tempore ualeat iure fideicō. ut. l. coheredi. §. cū filie. et in hac si ueniunt nisi bona testantis. ut ibi. et. ff. e. l. centurio. vide. j. de sing. re. p fideicō. §. hoc solū. Secundo casu quando per uerba omnino directa. uerbi gratia. talem instituo et quādocunqz decesserit talis sit heres glo. uariant. Nam in. l. centurio videtur qz ualeat si fiat pupillo: et moritur in etate pupillari ut pupillaris. postea est nulla. in. l. precibus dicit idem nisi addatur illa sba si sine liberis. nā dñ tūc p oī tpe fideicō. ut not. in. d. l. iij. §. si sbo. **C**Sz ille gl. nō uidetur se i h vltio dco. nā cū sba sint directa et psona talis cui directo substitui pōt: semp ē directa cōfenda. ut. C. d. fideius. l. si sup. et exp̄ssū ex d. testa. c. si p li. vj. igif illa gl. vñ p̄obāda ubi substituebat pupillo. si at puberi: glo. dicit qz ē nulla substitutio. ut hic et. ff. e. l. sbois. et j. e. §. si. nec trahit ad fideicō. et si talis substitutio fieret in codicillis. nam certum est qz talis substitutio nō debet esse maioris effectus nec magis debet ualere si fiat in codicillis qz si fieret in testō. qz qñ sit in codicillis: duo reputat v3 qz maior substitui nō potest. Item qz in codicillis nō pōt dari hereditas sed constat qz substitutio facta sbois directis in testō non ualeat. ut hic no. et l. in uerbis civilibus patet. et j. e. §. si. ergo sequi qz multominus si scā sit i codicillis. Est ergo intelligēda. l. sceuola qñ

substituere pupillo. et in illo casu ad veritatem loquitur vel si maior quoniam verba erant equiuoca. et ita intellige glo. difficile et male composita que est in l. verbis. quod si verba essent directa nullo modo traheret ad fideicom. ut dixi. Item intellige quoniam constabat quod codicillari uolebat quod in dubio non presumitur ex quo faciebat mentionem de institutione et substitutione. C. de testa. l. non codicillu. sed hoc extra de testa. c. raynutius. ibi enim substituit altero che per verba directa et valet iure fideicom. post pubertatem. sed ibi est verbum equiuocu succedat. et ideo trahitur ad fideicom. ut. j. pxi. dicam. C. In tertio uero casu quoniam substitutio fit per verba equiuoca sicut per verbum substituo. et tunc aut puberi. et glo. dicit quod uel si deicommissum. ut hic not. j. §. fi. et d. l. precibus. et in hoc nulli seu pauci discordant. si autem fiat pupillo. glo. dicit quod per tempus pupillaris etatis valet iure directo. post pubertatem trahitur ad fideicom. et ita no. hic. et in l. ceturio. sed in l. precibus non distinguit nec. j. §. fi. presupponendo eam fideicom. per omni tempus. Et hanc opi. tenet Inno. in d. c. raynutius. in gl. si quoniam verba illa apponuntur: si sine liberis et. Alii dicunt quod in pupillari etate valet iure directo. post pupillarem etatem euanescent. ut no. in l. sciuola. et hanc ultimam tenet Iaco. et Archi. in d. c. si pater. quod hoc plene disputant. By. dicit quod per omni tempus valet ut fideicommissaria. ut. ff. ad trebel. l. ex facto. et l. q. filiu. de condi. et demon. l. pater. §. conditionu. et l. si tibi olega. l. filius. §. j. de codicil. l. ij. §. et si e contra. Ego non uideo quomodo possent responderi ad. c. raynutius. ubi fuit facta substitutio impuberi quod valet iure fideicom. post pubertatem. ibi enim altero che facta pubes et desponsata et filium concepit et tunc valet substitutio iure fideicom. Item opi. illoz quod dicunt quod per omni tempus iure fideicom. valet uidef. expresse contra. c. si pater. unde uidef. tutius dicendum per illa capitula quod per tempus pupillaris valeat iure directo. ut. c. si pater. et post pupillarem etatem iure fideicommissi. ut. c. raynutius. et ita dicimur quod per unum de dictis. c. determinat aliud. et iure quod scripsi supra in questione sed an. C. Sed quod si testator dixit substituo vulgariter pupillariter et per fideicom. By. dicit quod quelibet substitutio locum habebit suo tempore. ff. eo. l. cum ex filio. §. filio. et l. ex facto. §. item quero. C. Sed an hec verba quandoque vel sine liberis sunt de substantia comendiose. Bie quod sic vel equipollentia. si enim diceret. titium tali substituo. contineret tantum vulgare si fieret puberi. si impuberi vulgare et pupillare tacita et in eum casum directa est substitutio interpretanda. ut. c. si pater. verba autem equipollentia sunt. ut si dicas quandoque talis institutus religionem intraverit: talis substituo. vel si ultra mare iuerit. unde apponendo talia verba videtur velle extendere vim substitutionis ad tempus pubertatis et ad fideicom. cum pupillus talia facere non possit. uidef. licet preare liberos. ire ultra mare. intrare religionem. unde cum in potestate testatoris sit regulare substitutiones. putat vult. ut in §. filio. et satis voluntas eius posset deprehendi quod ultra pubertatem vult extendi vim substitutionis: apparet quod fideicom. mittere uoluit per tempus pubertatis quia alias substitutio in euentum illius non posset habere locum. Quid ergo si testator substituit pupillo et hoc non apparet. uerbi gratia. Dixit istius filium et quando frater eius doctor fuerit: eum ei substituo. quod forte tunc erat prope doctoratum vel doctor comode fieri poterat instituto existente pupillo nunquam traheret ad fideicom. uel ualebit iure directo. Certe ratio. §. prime posita cessat hic. unde uideretur directa per. c. si pater et forte in hoc casu posset habere locum quod no. in l. sciuola. uel quod ex quo potuit ualere iure directo: non ualeat iure fideicom. nisi sint uerba precaria. ut. l. coheredi. §. cum filie. §. nec aliud. C. Sed quod si substituat pupillo in codicillis et ita ualeat iure fideicommissi. ut. l. sciuola. an extendatur ad tempora pubertatis. By. dicit quod non per. l. si fundus per fideicom. §. si. cum. l. seq. ff. de lega. j. Et hoc credo uerum quo ad bona pupilli. sed quo ad bona patris non uideo cur non si appareat de eius uoluntate. ut. §. scripsi. Et nota quod uerba equiuoca dicuntur que possunt trahi ad utrumque ut verbum substituo. §. ti. j. §. generaliter. uel uerbum succedat. ut. c. raynutius. et enim fideicom. uniuersalis loco heredis est. j. de fideicom. herede. §. restituta sed ubi sunt uel precedunt uerba precaria tunc sunt obliqua. ut. l. ij. C. comunia de lega. quando iniungit instituto quod faciat ex persona sua uel sui heredis. ut. l. §. alleg. de le. j. l. filius. §. ut quod ad trebel. l. ex facto. §. j. et l. q. filium. C. In

glo. l. filios. in fi. uide supra in materia exemplaris. C. In glo. ite finitur in fi. Alia ratio reddidit in. d. l. ex duobus. §. si. quod contra ta. rumpit testamentum de iure proprio et ualeat de iure civili. sed querela rumpit ipso iure quod in idem recidit. et sine hoc non obtineret si contra tabu. impetraretur ante aditam hereditatem. quod tunc rumpit ipso iure. ut. C. de colla. l. filie doretz. et l. ut liberis. et esset idem sicut in querela cum sit eadem ratio uerum est tamen quod in utroque casu existencia sui heredis si suus sit institutus facit ualere ita pupillares tabulas. ff. ad trebel. l. ita tamen. §. si pater. et dixi supra in materia.

Igitur. C. In glosa nota quod duo in fine dic plene. ff. de l. patris et filij.

Sin autem. C. Dicitur est supra quod duo testamentum sunt. et ita supponit quod fuerint in diuersis chartis seu tabulis: ita quod paternum sit clausum pupillare apertum. sequitur. Sin autem et. C. In glo. linuz appellat. ibi cum dicit. consilium nullum esset hoc non procedit sine doc. Ia. et Be. quod dicunt post dominium eorum quod sicut tignum iniunctum domui non potest uendicari propter utilitatem publicam ne uerba deformet. ff. de rei ven. l. in rem. §. tignum. sic nec charta nec cera qua factus uel sigillatus est testamentum ne detrahatur copia probationis. quod sicut uerit publica utilitas in uno sic in alio. C. de here. l. quoniam niam. C. Item cum per aliena charta exhibenda possit agi si interest actione in factum. ff. ad exhibe. §. interdum. multo fortius posset excipi si dominus uendicaret. unde ad ueritatem hec non fuit intentio legislatoris. sed illa que sequitur. C. In fi. eiusdem glo. quidam habent hanc additionem. hoc consilium est contra imperitos. uult dicere quod hoc consilium nihil ualet contra peritos. quilibet statim cogitabit quod in vulgari continet tacita pupillaris. ut l. iam hoc iure. et sic semper remanet periculum. Ad hoc dicit Ia. quod posset dici uulgari expresse non continet tacita pupillare. licet expresse pupillaris contineat tacita uulga. Et est ratio diuersitatis. quod charitas bene ordinata incipit a seipso. ideo prouidendo pupillo uidetur sibi prouidere. ut. l. si pater. C. de serui. et aqua. non sic e contra. Sed communis doctrina. Ad primum itaque dicas quod est bonum consilium quod expresse non intelligit tacita quando alias ordinatum est. ut. §. §. qua ratione circa p. et ff. e. l. cum ex filio. §. filio. igitur uulgari expresse non facit certum substitutum de tacita pupillari. quod possibile est quod testator ordinauit alias de substituto pupilli. et ita consilium remanet bonum. C. In glo. uel alia in fi. imo iste tex. supponit quod sit in alia. quia alias remanet periculum. ut. j. pxi. §. Vel potes dicere quod in eadem. et erit is modus faciendi. Primum enim faciet sibi testamentum: et post interposito magno spacio pergamini faciet substitutionem et testamentum pupillo. et in fi. sicut subscriptiones iuxta modum que. §. tradidi de testa. et deinde finis plicabit usque ad illud spacium pergamini et ibi finis ille claudet curulino seu cordulis per medium et per latus sicut dixi. §. de testa. C. Sed querit an sit opus solennitate sigillorum et alioz de quibus in. d. ti. de testa. in testamento pupilli si cut in principali. et non uidef. ff. eo. patris. et ff. de bo. pos. fm. ta. l. ut bonorum. C. Ad hoc dicas quod si testamentum utrumque fiat in eadem charta sufficit solennitas adhibita in testamento patris. et hanc intelligo duntaxat subscriptiones et signa ponant in fi. Vel si post testamentum paternum uel ante testamentum filij quod claudis sicut §. dicitur est. et sic intelligo leges predictas. Sin autem in diuersis chartis: tunc non credere nisi testaretur in scriptis et includeret chartam pupillarem cum alia: ita quod utraqz esset clausa et in fine paterni essent subscriptiones et sigilla. nam tunc uidef. sufficere. et sic dictas leges intellige et que ibi notantur.

Illud. C. In glo. diximus in fi. nam non est preceptum: sed consilium. quod sequi non tenet. ff. ad trebel. l. p. nisi adijceret quod esset irritum si contra fieret. e. ti. l. ticiu. et meuiu. in p. n. et §. j. ut nisi adijceret faceret ad sui prouisionem. unde si diceret fac hoc quod ad me pertinet de consilio talis. tunc uidef. quod debeas petere et sequi consilium illius. ff. de acquire. heredit. l. si quis mihi bona. §. si quorum. et uide de hoc extra de arbi. c. cum olim. de rescrip. ex pte. ne sede uacat. c. j. et ibi per archi.

Non solum. C. In glo. imo uidef. in fi. certe immo uidetur ibi loqui de suo sicut de emancipato quod apparet. quod loquitur de exheredato. quod uidef. in telligi de constituto in potestate. quod in alio esset res incepta. ff. de

ver. ob. l. quidā cum filiū. Sed dic q̄ in emancipato non ē res inepta qui alias ueniret per contra. ta. ff. de contra. ta. l. non pu. tauit. §. si emancipatū. z min^o hodie p̄ auē. de here. ab itesta. u. de. §. de exhere. li. i. iuge igit̄ istā solutionē z illā q̄ ibi no. C In gl. qui substitutus. ibi cū allegat. l. cū qdā. Et est speciale i odi um exheredantis. quia als possit. ff. de lega. l. si fuerit. C In fine eiusdē gl. Mo. hāc gl. quia als non sic tangit. z ita obtinet adhuc is. §. in casu illo. sed als non cum exheredari nō possit. Quid si sit exheredatus bona mēte z ad sui promissionē. iuxta l. si furioso. ff. de cu. fu. de libe. z posthu. l. mulier. de bo. li. l. si p̄son^o. §. si q̄ non mala. Videt q̄ possit substitui ēt hodie p̄ leges p̄dictas que non vident̄ conrecte. Et hoc uerū in eo q̄ p̄ouider ultra bonoz subsidiū. Quid in debito bonorū subfi dio. Videt̄ tolli omnis cōditio oīs modus. C. de inoffi. testa. l. quoniam. e. ti. sed ibi no. p̄tra. By. videtur dicere q̄ in debito bonorū subsidio pōt pater substituere directe sed nō per fidei cō. C. de inoffi. testa. l. ex tribus. Et est ratio sim eum. q̄ substi tutus directo recipit quasi heres ab impubere scriptus. §. igit̄ sed fideicom. videtur a patre fideicommittente recipere. ff. de le ga. ij. l. vnū. ex fa. §. si de fal. Bie ergo q̄ is. §. hodie obtinet i casu qui hic no. si p̄rimus pubertati cōmiserit ingranitudinē z fu it exheredat^o causa inserta. vt in auē. hic allegata. C Itē q̄n fu it exheredat^o bona mēte: z tūc pōt substitui etiā in legitima s̄z By. z glos. z hoc directe. per fideicom. autē non pōt substitui pupillo exheredato nec instituto in legitima tantū per rōnem quā dixi. vt no. ff. eo. l. j. §. substituere. C Sed an p̄teritus pos sit substituere. dic q̄ non vt ibi no. z hic vbi p̄teritus dicit ip so iure nullum. alias si ueniret per contra. ta. de quo vide supra de exhered. libe. C In glo. vt quia gratiofus in fine. Hoc v̄ mirabile cum in bonis his substituere ei possit: cur non potest ei eligere sepulturā. e. de sepul. c. licet. li. vj. C Credo q̄ papa hoc sic ordinauit in fauorē eccliaz parochialiu seu antiquarū sepulturarū p̄tra ius cōe: z doc. olim tenebant contra. vide ibi archi. Vel dic verius q̄ illud. c. loquit̄ q̄n in vita p̄fis fil^o mo ritur quo casu nō valet substitutio etiāz pupillaris. vt scripsi s̄. in prin. hui^o titu. sec^o si faceret sibi testamētū z pupillo. z in illo colligeret ei sepulturā: q̄ illo casu v̄ q̄ possit eligere z va leat electio sicut pupillaris substitutio valet. z sic non corrigū tur opī. docto. qui notabant contrarium.

Liberis. C In glo. hic no. in fi. vel dic q̄ vbi incō tinētū facit sibi testamētū z pupillo. tūc nō est vis cui p̄us. secus si ex interuallo. ff. eo. l. si quis. sup vltima glo. C In eadē glo. ibi cū allegat. l. femine. C Itē ali^o. C. de sa crosan. eccle. auē. si qua mlier. C Quid ergo si quis bona sua alienauit titulo donationis vel als retento sibi q̄ de eis possit testari z ordinare an valeat testamētū qd de ipsis facit. Mo vi detur. ff. de iuris. om. iudi. l. eum q. §. j. de pe. l. fina. z enim te stator per exp̄sionē nō mutat iuris dispositionē. infra qui. mo. testa. infir. §. sed si q̄ in fi. ff. de lega. l. nemo. Cōtra. v̄ cum pacta apposita in actu setuari debeāt. C. de do. que sub mo. l. j. C. si manci. ita fue. alie. ne. pro. l. j. z. ff. z per totū titū. C Sz quid si quis omnia bona sua alienauerit z aliqs gerit se p̄ here de an ligat additione. Mo v̄ cū nulla sit h̄ditas. ff. de here. v̄. l. cū hereditatē. j. de heredi. q̄ abintesta. §. p̄ trimum. dicit ibi.

Singulis. C In glo. pōt esse in fin. non est veruz q̄ per illa verba velit unum substituere alij: sed p̄pter illa p̄ba quibus rogauit nouissimū alij substituere voluit q̄ iure accrescēdi de vno ad aliū deueniret. fm Ja. z Pe. pro glo. ff. de lega. ij. l. cū p̄. §. libertis. C Itē obstat. ff. eo. l. si p̄. Sed ibi fuit facta reciproca iter ipuberes. iō sibi ad inuicē v̄ substitutionis succedunt hic nō imo abintestato.

Substituatur autēz. C In glo. sibi met in fi. Dic pleni^o in. d. §. hec verba. C Sed an filius emancipatus vel alias sui iuris effe ctus per quoz p̄sonas fuit hereditas paterna dño vel patri ac quisita succedat. v̄ q̄ non saltē seruus manumissus. q̄ nec re nec nomine fuit heres. ff. de acqui. here. l. placet. Sed de filio videt̄ cōtra. ff. de lega. l. cū filio. z sic tenet Ja. ff. eo. vbi de hoc. Ego tñ credo q̄ sit idē de seruo manumisso sicut de filio. q̄ hec verba sunt p̄ditionalia. vt. l. qui liberis. §. bec p̄ba z cō ditio implet in p̄sona serui. ff. de cōdi. z demon. l. q̄ heredi. z

p̄ hoc. ff. eo. l. ex testamēto. §. si. de acqui. here. §. si solus s̄ be re. insti. l. si p̄. §. ti. j. §. si. C Sed qd. dices de fideicō. vniuer sali. Videt̄ idē qd de herede. vel patre vel dño. ar. §. ff. de le ga. p̄stā. l. ij. Itē habet loco heredis. j. de fideicom. here. §. s̄z q̄. sed in alia materia loquunt̄. C Itē obstat. q̄ p̄ditionalia i p̄sona heredis z illius qui p̄ aliū fact^o est heres implent̄. ff. de sta. li. l. statu libera pene. §. si filius. sed ille est ali^o casus ibi enis queritur an in p̄sona illoz ipleri possit dādo eis vt implēti que rat. bicaūt an possit ipleri in p̄sonis eorū vt eis q̄rat. qd nō est idē. q̄ dispositio p̄ditionalis nō trāsmittit ad heredē nō ipte ta p̄ditione. C. de cadu. tol. l. vnica. §. sin autē sub cōditione.

Quasculo. C In glo. scilicet directo. i fine hoc verū si verba sonent ad fideicō. als si iure dire cto potuit valere nō trahit ad fideicō. ff. ad trebel. l. seuola. z no. extra de testa. c. si pater. vide. §. §. proximo. qua ratione in materia compendiose.

Extraneo. C In glos. q̄ semp in fi. dic. §. e. §. qua ratiōe in materia cōpēdiose.

Quibus modis testa. infir. Rubrica.

Continua vt in glo.

Testamentum. C Textus inten dit facere differē

tiam inter ruptum z irritū. z determinat quid sit ruptum. z exēplificat vsqz ad. §. alio. infra eo. z ibi tractat de irritō. C In glo. si aut̄ ibi. extrane um nepotē accipe. hoc nō videt̄ v̄z in nepote. q̄ in illo nō est exheredatio res inepta. imo lex p̄sultit exheredare nepotē vel instituire. §. de exhere. li. §. posthumoz. ff. de libe. z posthu. l. gal lus. v̄ si glosa hoc uoluit dicere mala eēt. sed forte voluit di cere extraneū accipere nepotē illa extraneitate qua extraneus est emancipat^o. vt sicut ille pōt exheredari. ita z iste. nec est res ine pta. z sic bene sequit̄ post in glo. alias frustra esset substitut^o. si esset omnino extraneus. C Sequit̄ in glo. z tūc exheredat zē. Jac. s̄ra. dicit hic q̄ si quis fecit testamētū z intrat religioz nem q̄ rūpitur. z eius monasteriū ē loco filij. in auē. de ecclie. ti tu. §. sed hoc s̄ p̄nti. z ita agnascit ei q̄n filij adoptatus qd pōt esse uerz si non reliq̄rat monasterio legitimā z ita no. C. de sa crosan. eccle. auē. si qua. verius tñ v̄ q̄ fiat oīno irritū. q̄ ca dit in potestate alterius oīno. vt infra. §. alio z hanc sequunt̄ canoniste. extra de p̄ba. c. p̄sentia.

Posteriore uero. C In glo. hoc est uerum ibi cum dicit. cum ex secū do adeatur hereditas z hoc itellige vbi ex interuallo fuerit. si aut̄ vno cōtextu z corā eisdē testib^o: possunt fieri duo origina lia. ff. de testa. l. si vnū. de his q̄ in testa. delen. l. si. de secū. ta. l. j. §. si quis duob^o. ver. sed si. C In eadē glo. in fi. hoc ē v̄z vbi p̄traria continent. si autē vnum z idē videt̄ q̄ vtraqz valeat vt no. C. q̄n p̄ouo. nō est ne. l. j. que glo. est cōtraria istī nisi si cū telligas. C In gl. no. nō p̄sideranti. in fi. Solutio. aut act^o nu da vel tacita volūtate tollit. z tūc id qd plus v̄z tollit p̄ illō qd min^o valet. vt legatū. nō sic in actib^o solētib^o vbi p̄currit volun tas duoz. vt. l. id qd. vel solēntas adhibet. j. §. ex eo. z ibi ple nius videbis. z hoc By. extra de re. iu. in. c. non p̄stat. li. vj.

Sed si quis. C In glo. nota argumētū in fi. In hoc sunt glo. varie. Itāz quādoqz dicitur q̄ ex secunda. z ita videtur hic. ff. de his qui no. infra. l. furti. §. j. ad trebel. l. si quis priore. C Sed cōtra videt̄ nota ri in. l. eos. C. de appel. Jaco. dicit q̄ ex p̄ima agit sicut vides in permutatione in qua agit ex contractu dudū inuito rei tra ditione ex interuallo secuta. vt. l. ex placito. C. de re. p̄mu. Sed dominus suus dicebat semper ex secūda agit tribus rationib^o. P̄ima q̄ p̄ima sententia fuit extincta per appellationē. vt. l. j. §. si. ff. ad turpil. Secunda q̄ iudex appellationis facit execu tionem. C. de appel. p̄cipimus. Tertia q̄ p̄ami fideiussores li berati sūt z opz alios dari. z ita suppōit q̄ ex scōa agit als fru stra iterponeret secūda cautio de iudi. sol. ff. iudi. sol. l. iij. z l. cum apud. z ita transit. Tu autem distingue plenius vt scripsi C. de episco. au. auten. si quis litigantiū. q̄ aut appellat ab in terlocutoria aut a diffinitua. P̄imo casu aut p̄nunciat ma

et appellatū: tunc est questio. quia causa principalis remitti-
tur ad p̄mū iudicē q̄ eā decidit et exequitur. ex de appella. c. vt d̄
bitus nisi in casu. ex de appel. c. cū appellationib⁹ li. vi. quo ca-
su dicitur. j. pxi. Aut bñ appellatū. tūc causa p̄ncipalis remāet
ap̄d iudicē appellationis. et p̄sequēs ei⁹ diffinitio et executio.
vt. d. c. vt debet. eo. ti. c. dilecti. Si appellat⁹ a diffinitū: tunc
aut p̄ma p̄firmat⁹: et tūc sunt opiniones. Anno. videt tenere q̄
ex p̄ma agit et p̄mus exequitur. extra de offi. delega. c. pastorā-
lis. Post. q̄ ex vtraq̄. in sūma. de appella. §. q̄s sit effect⁹. et b̄
satis est rationabile. Si h̄o infirmat nō est dubiū q̄ ex vltima
C. de appel. l. p̄cipimus. circa mediū. Si h̄o p̄nūciat appella-
tionē deserta ex p̄ma agit. extra. e. sententia. ¶ In gl. testator.
in fi. Quid si in p̄mo continet clausula derogatoria. Videt q̄
p̄mū valeat. vt. l. si q̄s i p̄n. ff. d̄ lega. iij. d̄ hoc disputat Dy. ex
d̄ re. iij. c. quod semel. et finaliter tenet q̄ p̄mū testamētū tenet
nisi in sc̄o facta fuerit mētio sp̄ialis derogatoria. Et caue q̄
specialis mētio videt fieri si exprimat clausulā derogatoriā: q̄uis
nō adimpleat. Verbi gratia si i p̄mo dixerit q̄ nō vult valere se-
cū dū: nisi in sc̄o tota biblia adiciat valere secundū: si dixerit
se penitere de illa clausula q̄uis nō adiciat totā bibliā. ff. d̄ iu-
re codi. l. diui. §. licet. Et vide hūc. §. fere de h̄o ad verbum.
ff. ad trebel. l. si quis priore.

Alio autem modo. Collige ergo diffe-
rentiā inter ruptū et irri-
tū. nam irritū d̄r cū per casum in p̄sona testatoris contingētē
ad nullitatē deducet. sed ruptū q̄n alio modo. Sed certe irri-
tum p̄prie dicitur quando non adit b̄ditas. ff. e. l. iij.

Non tamen. In gl. vt q̄i. i. fi. Caue q̄ hic ha-
beas bonā glo. q̄dā habet affirma-
tiuā et debet esse negatiua. vt q̄n maximā uel mediā capi. di.
passus nō fuerit. als esset euidenter falsa vt apparet. s̄. de capi.
di. §. j. et iij. et iij. ¶ In gl. et aliquo. in fi. duz tū in illo iudicio
sunt quinqz testes. vt ibi no. p̄ quo d̄ testa. l. hac p̄sul. §. penul.
¶ In glo. nota q̄ de iure ciuili. in fi. hec glo. fuit Azo. et Du. q̄
reprobaf. in. d. §. testamēto. vñ vult dicere q̄ capi. diui. est de
iure p̄torio. testamētū est de iure ciuili. iccirco cap. di. q̄ ē de
iure p̄torio nō p̄t tollere testamētum quod ē de iure ciuili. va-
let ergo testamētū de iure p̄torio nō obstāte capi. di. Hec glo.
fundat ex falsis et falsis p̄cludit. nā dicit q̄ capi. di. est d̄ iure p̄-
torio falsū ē. s̄. d̄ legi. ag. tu. §. fi. et ita reprehendit gl. hanc opi-
nionē. d. §. testō. Itē dicit q̄ testamētū tenet de iure p̄torio nō
obstāte capi. di. nō ē verum. quia sic sequeret q̄ testante rema-
nere in patris adoptiui potestate valeret d̄ iure p̄torio. q̄d̄ eu-
dēter reprobaf. hoc dicit. Dic ergo q̄ testamētū fuit ruptū. s̄
de iure p̄torio cōualescit propter nouam volūtātē et statū testa-
toris renouatū quod quidam ius p̄torii egatē sequitur. et h̄z
hoc est hic vnus casus in quo bono. pos. fm tab. est necessaria
etiā hodie. nā is de iure ciuili nō admittet ad adeunduz.
sed admittit d̄ iure p̄torio per fm tabu. vt supponit is. §. et §.
testamēto. ¶ Quid ergo fiet si tabule nō extēt. dicit Jac. q̄ he-
res videt omni remedio destitutus. q̄ bonoz possessio nō cō-
petit nisi tabule extēt. ff. si ta. tel. nulle. ex. l. j. §. si heres. et dicit
q̄ d̄ns suus nullū voluit dare p̄siliū sup hoc. Eerte supposito
q̄ testamētū nō tenet de iure ciuili nullū est remediū. et ideo di-
xi supra q̄ is est casus in quo bonoz pos. fm tabu. ē necessaria.
¶ Verumtamē in casu quo tabule extitissent post mortem testan-
tis bene esset remediū. q̄ sufficeret hoc probare. ff. d̄ secū. ra.
l. j. §. semel. sed vbi nō fuerunt facte vel desierunt extare in vi-
ta testantis non ē remediū. ¶ Quid si erat testamētum sigil-
latum sigillo autentico quod facit fidē de cōsuetudine. vt scri-
psi supra in materia de p̄testa. Ad videt sufficere. q̄ is. §. sup-
ponit q̄ heres nō admittit nisi p̄ bono. pos. fm tabu. illa autē
nō cōpetit nisi ex testamēto in scriptis. vt hic cum dicit. Nāz si
testamētū signis et. ff. d̄ bo. pos. fm tabu. l. j. in p̄n. et ibi no. Et
hoc verum sequēdo docto. et cōmunes opiniones que tenēt q̄
de iure p̄torio solū p̄ fm ta. admittit. Qui autē velle dicere q̄
huiusmodi institut⁹ etiā p̄t adire q̄ esset iniuria. nūquid is ti-
tulū loquit de testamēto in scriptis et nūcupatiuo. et textus re-
fert se indifferēter ad p̄missa non s̄t p̄ omnia. Nec obstat h̄ fi.
nā et. vbi dicit q̄ venit p̄ bonorū possessionē. nāz nō sequit q̄
tantū p̄ illam: imo et p̄ adiōnē: que bñ cōcurrūt. infra de boz

no. pos. §. aliq̄n. ¶ Itē quero q̄d si filiūssa. facit testamentum
in casu quo potuit. de quo. s̄. qui. nō est p̄mis. facere testa. De
inde dedit se in adoptionē nunquid obtinet is. §. et p̄cedens.
nō videtur. quia nō mutatur status quo ad facultatē testādi.
semp̄ enī p̄t testari de quasi castrēsi. et ita ratio cessat quare
testamētū p̄mo factū irritatur. Et ad hoc facit is textus q̄ v̄
detur notare causāz huius impedimenti. ibi et mortis tempore
in patris adoptiui potestate sit. et pro hoc v̄. s̄. de testa. mili.
§. penul. cum ibi no. dicit enīz ibi glo. sicut tunc de nouo face-
re p̄t. ita vetus non rescinditur. et est quasi similis modus ar-
guēdi. ff. de iniusto rup. et irri. l. si quis. §. s̄z si quis. ¶ Sed cō-
trarium videt verum. quia certum ē q̄ per capi. di. testamētuz
irritatur. vt hic igif non conualescit nisi aliquid accedat vt no-
ua volūtās. nec testm̄ militis valeret nisi noua volūtās accede-
ret vt l. l. allegata. In hoc tamē caue. q̄ nuda volūtās militis
militantis facit conualescere. vt. l. in fraudē. §. i. ff. d̄ testa. mili.
Sed in casu nostre q̄stionis oportet eam declarari cuz quinqz
testibus. quia filiūssa. in quasi castrēsi testatur iure cōmuni.
vt. s̄. de testa. mili. §. illud. et ideo idēz in pagano patrefa. et sic
restringe hunc. §. q̄ non obtinet in adoptiui qui p̄mo testat⁹
fuerat scilicet de quasi castrēsi. S̄z cōtra si testatus sit de qua-
si castrēsi existēs in potestate et post emācipet dicit q̄ capi.
di. minuitur et eius testamētum irritatur et videtur exp̄sum in
d. §. penul. verumtamē videt q̄ conualescat ex noua volūtate
vt supra dictum ē in casu proximo. ¶ Quid si fiat religiosus et
post exit vel de licētia pape vel absolut⁹ a regula q̄ fit episcopus
uel a patria potestate. Et videt idē dicit dū et in omnib⁹ si-
milibus casibus. ¶ Quid si dedit omnia bona sua p̄sentia et
futura: et ita videt testamētum p̄ius factum irritari. q̄ de alie-
nis nemo testatur. vt dicit. s̄. tiru. j. §. liberis. et post donatari⁹
quiritat donationē. Potest dici idē in oibus his casibus et simi-
libus. ¶ Sed quid dices hodie si filiūssa. qui testatus fuerat
de quasi castrēsi adoptet ab extraneo: et ita non transit in pote-
statē supra de adoptionibus. §. sed hodie. C. de adop. l. cum
in adoptiuis. nunquid irritat testamētum. videt q̄ non cū ces-
set causa. quia sui iuris remanet. quia mutat familiāz et ideo vi-
detur testamētum irritari. et hoc satis probatur. q̄ in emācipa-
to non habet locum illa ratio: et tamē dicimus testamētum p̄
emancipationē quia mutat familiā. vt dixi. s̄. proxi. et ē qua-
si simile quod no. s̄. de capi. di. §. minor. in glo. alias ē litiera.

Ex eo autem. In glo. imo in fi. hec glo. est
multū notabilis si sit vera. vt tū
luculētius videas distingue. q̄ aut testator reuocauit p̄imum
testamētuz nudo verbo aut facto. P̄imo casu dicit q̄ nō valet
reuocatio q̄ ad institutionē vt hic patet. Fallit si decenniu efflu-
erit. intellige a tempore conditi testamēti. vt. l. sancim⁹. C. de
testa. Itē fallit si dixit heredes imeritos. C. d̄ his qui. vt idig.
l. b̄ditas. et vide q̄d̄ ibi scripsi. Sed an reuocant legara. Hoc.
p̄sueuerūt dicere q̄ sic. per. l. ff. de testa. mili. l. m̄ites codi. §.
veteran⁹ moliēs. q̄ sola volūtate reuocant. ff. d̄ adimē. lega. l.
ex pte. Secūdo casu q̄n facto reuocauit: tūc aut cācellādo vel
delēdo. aut sc̄m testamētū faciēdo. P̄imo casu aut fuerunt
plura aut vnū. si plura vel si plures tabule: dicit q̄ si oēs delete
sunt nō valēt. si q̄daz sunt delete q̄dā nō delete: nō delete valēt
nisi p̄bet alia volūtās testantis. vt. l. ff. de his q̄ i testa. delē.
si vnū vel q̄dā tabule fuerint tūc aut fuerūt cācellate vel de-
lete p̄ testatorē vt p̄ aliū aut p̄ casuz fortuitū. Si p̄ testatorem:
aut consulto: aut nō p̄sulto aut dubitaf. si p̄sulto reuocaf ante
p̄sumationē ipso iure illd̄ q̄ cācellatū ē vel deletū post p̄suma-
tionē ope exceptōis. ff. de his q̄ in testa. delē. l. j. §. j. et §. sed si
legi. et §. sed si p̄sulto. S̄z an alia q̄ nō sūt cācellata valēt. Dic
q̄ sic in dubio. vt. l. j. et l. p̄xime. eo. ti. dicit ibi. Si incōsulto:
aut deletū p̄t legi et valet. vt in p̄n. l. i. eo. ti. Aut nō tūc dele-
uit uel cācellauit aū p̄sumationē et nō valet. aut post: et v̄. vt. §.
s̄z si legi. cū. l. se. ¶ Si dubiū sit an p̄sulto vel incōsulto: p̄sueuit
dici q̄ si testm̄ sit reptū ruptū vt cācellatū uel deletū in domo
testantis q̄ p̄sumit q̄ p̄sulto. si aut extradomū q̄ incōsulto. si
cut dicit in cyrographo cācellato. ff. d̄ p̄ba. l. si cyrographuz.
de pac. l. postq̄ cū ibi no. ¶ Sc̄o casu q̄n p̄ aliū aut d̄ volūta-
te testantis. et dicit. s̄. p̄xi. q̄nō v̄. aut ipso nolēte: et tūc valet
nisi q̄s iduceret illd̄ d̄ quo emolumētū b̄fereberet. nā tūc quo

ad illud non valeret. et sic intellige. ff. de his qui in testamento. de len. l. i. vers. id est. et ver. et si quidem. si sit dubium an de voluntate testatoris vel non. vel quod in dubio presumat quod non de voluntate testatoris nisi si non presumat quod sit de voluntate ubi penes alium repositum est cancellatum ut scripsi super primo: multo minus ubi per alium. In tertio casu qui per casum fortuitum: dicit quod si ante mortem testatoris valet hereditas quod possit adiri de iure civili. sed bono. pos. si potest peti de iure peritorio. sed si post mortem. tunc potest adiri. et bono. pos. peti. vide. C. e. In nostra. ff. de iur. rup. testa. l. si. de bono. pos. fm ra. l. i. §. semel. in dubio autem presumat quod testator hoc fecerit si habet testamentum penes se. ut. §. dicit. nisi illud probet. Sed ad quem duentur hereditas ubi testamentum annullat propter deletionem vel cancellaturam. Glo. dicit quod si ideo cancellavit vel deleuit. quod noluit venire ad successionem ab intestato: tunc ad illos. si ideo quod reputavit scriptos idem gnos: tunc ad fiscum quod soluit legata. ut no. in. l. nostra. ff. eo. l. p. prime. Sed hoc probat omnes doc. dicit enim quod in dubio venit hereditas ad successores. Et quod hic maior favor est quam est si legata soluerent et iura magis eis fauere. ut apparet. C. de test. l. hac consul. §. pe. ite qui dubio heredes scripti non presumunt offendisse. ff. de lega. ij. l. cum pater. §. rogo. Quid si probat eos offendisse et testamentum cancellatum. Tunc videtur satis vera opinio glo. nam ex hoc presumit mutata voluntas si offensa sit grauis. ff. de adi. le. l. iij. §. si. cu. l. se. C. fa. her. l. in ipsius. Ita tamen vix tenuisse in. l. p. ri. quod non licet accusare mores etc. ff. so. ma. l. alia. §. j. C. de ioff. test. l. omnimodo. C. de adul. l. si. de reuo. do. l. si. Sed dicit quod testator satis vix coqueat fuisse cancellando testamentum. In secundo vero casu distinctionis principalis quam processit ad alios testamentum factum: tunc aut non proficit aut proficit: quod forte uoluit complere: tunc vix potest ualere. ut hic. et ff. de testa. l. ex ea. de codicil. l. i. de le. iij. l. si deicom. §. j. Aut quod non potuit: et tunc dicit quod a potest ualere quo ad institutiones sed legata reuocant. l. p. milites. §. ueteranus. sed ille. §. h. non probat. quod loquitur qui testator expressit quod uolebat decedere intestatus: et ea quod ordinauerat uolebat esse irrita quod hic non est imo uolebat testari et forte legare illis quibus primo legauerat vix non vix uelle recedere a potest uoluntate nisi posterior teneat. et sic probat. ff. de lega. iij. l. si iter. Necob. ff. de his qui. ut in dig. l. cum quodam. quod loquitur in casu quo uoluntas posterior ualuit et fuit solennis. ueritatem heredes erant indigni. ut ibi no. ite nec obstat. ff. de adim. le. l. ex pre. quod ibi inimicitie interuenerunt quod plus faciunt presumi mutationem uoluntatis quam in testamento. Item nec obstat. ff. de pba. l. quinquaginta. quod ibi sunt due uoluntates comparabiles quare una non reuocat aliam. In secundo casu qui proficit: tunc aut non solent. et non reuocant potest regulariter. fallit in casu ut. C. de testa. l. hac consul. §. penul. et in casu. l. sancim. et in casu. l. hereditas super alle. et credo de legatis sicut supra dixi. dixi quod cum posterior non ualeat etiam quo ad legata vix potest remanere. ff. de codicil. l. i. ubi non fuit scilicet solent: secundum reuocant potest. ut. §. posterior. quod scripti in secundo sunt non capaces. ff. de his qui. ut in dig. l. cum quodam. nisi fuerit adiecta clausula derogatoria. ut. §. eo. §. posterior. in casu oportet solennitate singulari. C. de testam. aut. hoc iter. et vide multos modos impugnationis testamenti. Spe. de si. instru. §. copeditiose. In glo. not. nihil. in fi. et signat. C. de testa. et incipit hoc inter liberos que. §. pri. allegam. Sed obstat huic text. de auro et argento lega. l. et si non fuerit. §. infecti. ff. de h. si. l. edificia. Solutio quo ad illos qui opus non habent facere si sit eis favorabile opus infectum habet per factum: et obtinet tria. dum tamen ad instar habeat opus. ff. de ope. no. nu. l. stipulatio. §. sine. sed quo ad illos qui opus habent facere non. ff. de le. iij. l. si deicom. §. si. ad. l. falci. l. si is qui. §. qdam. et de hoc no. ff. de h. si. res. §. j. de potestum mebrum. ff. de lega. iij. l. librorum. §. chartis. sed ibi non fuit ceptum. et hoc in reb. quod potest fieri compellunt successiue et per pres. in illis qui vno potest fieri debent secus sicut testum quod vno potest fieri debet. ut. l. heredes palam. §. si. ff. de testamen. ideo nihil est nisi sit perfectum. ff. de le. iij. l. si deicom. §. j. et hic.

Eadem. In glo. scilicet in solenni. hoc uerum si potest quod inuidiose. sed in dubio non vix quod fiat in fraudem nec causa mutandi iudicij. ut. ff. de alie. iudi. mut. cau. fac. l. ex hoc. §. sed ut heredi. glo. in. l. qua hic allegat dicit quod speciale est in principe quod plus debet sibi prouidere. Ita dicit ibi quod in fisco idem est et potest si de dolo potest. alio in utroque ualeat si recedas a glo. quod bona et scilicet et per ea facit. quod nec ex actu iter uiuos fisco de

bet alienam litteram recipere quod uis potest possit. C. de fil. uel respu. l. ij. iij. et iij. unde presumptio est illud quod fisco instituit quod facit causa vexationis. nam non est simile quod uellet fisco preferre proximis nisi propter odium aduersarij. Et idem dico de nris baronibus quod quasi imperatores in suis terris dominant cum sit eadem ratio. et hoc uerum ubi habeant litteram inceptam uel sperabat incipi de primo agendo uel defendendo secus si tunc sperabat. et ideo dicitur ca. Item dicit quod hoc obrinet ubi est questio de magna parte bonorum. si cum de modica non uideret. ar. ff. de excu. tu. §. ite propter litteram. Item potest dici quod in casu quo instituens nullos haberet propinquos quod is. §. non obtinet. quod tunc fisco erat habiturus alia via tanquam uacantia. ff. de vul. l. si filius patris. In glo. i. uiuere in fi. Et no. quod licet princeps sit solutus legibus: non tamen est solutus canonibus in his qui tagunt peccatum ex diuini. c. nouit. imo nec in alijs de sen. et reudi. c. ad aplice. li. vj. ex de iureiu. c. ne romani in cle. cuz no. Quid si princeps hinc hereditate in terra consuetudinaria nunquid liget consuetudine patrie. Certum est quod non. quod solutus est legibus: quod consuetudo est lex. §. de iure na. §. ex non scripto. Preterea cum consuetudo introducat tacito consensu populi quod propter inferior ligabit superior. ut super scripti. §. de iure na. §. sed quod principis. Possit dici quod non ligat. nihilominus tamen debet iudicare secundum consuetudinem. quod cause principis debent iudicari secundum leges nisi reperiatur privilegium. ff. de peti. here. l. Item ueniunt. §. in puatorum. Et stat autem quod consuetudo habet vim legis. et auctoritate legis et principis quod uult eam habere vim legis. ut. l. de quibus. §. in ueterata. C. qui sit longa consue. l. fi. et sic princeps debet secundum eam iudicare. et per hoc facit. ff. de iur. i. si manifeste. et hoc de consuetudine tali seu re efficiente quod etiam ligat principem. ut. ff. de ad. tu. l. tutor sine herede. §. lucius. Sed arg. §. ff. de iure fil. l. si procurator. Sed ibi se privilegiabat et ego excepi. §. casus in quibus se privilegiat specialiter. quod de iure communi teneri deberet si esset usus religionis. ff. de pig. ac. l. si pignore. §. si.

De inofficio testamento. Rubrica

In glo. rubrica ibi cum dicit ipso iure. vide quod not. C. de testamentis. l. sancimus.

Via plerumque. In glo. hoc

hoc sunt glo. tria. quod ibi no. §. et ff. de mino. l. si filius. vide. §. de exhere. li. §. emancipato. In glo. l. ab adita. ibi cuz dicit. C. qui. cau. in inte. restitui. l. ij. secus in bono. pos. Ita. quod competat ante aditam et post. ff. de bono. pos. §. Ita. l. illud. Et potest esse ratio quod quarela datur heredi igitur cum heres fiat per aditionem. ut pater. j. ti. i. p. totum ante non competat. sed bono. pos. datur testamentum. ut. d. l. illud. et t. quod vulgo. testamentum aut ante et post. et ideo potest ante et post impugnari. uel potest dicere quod bono. pos. datur absque parte iudicialiter uocata et absque figura iudicij. ff. de bono. pos. l. seruus. et no. plene eo. ti. l. iij. §. si causa. non sicut in quarela ubi requiritur figura iudicij et pars cuz habeat actionis vim. Sed cur secus in bono. pos. fm tabu. que datur liberti quod competat ante et post. Respondeo. quod illa datur heredi sicut quarela et partem hereditatis ab eo auocati. ut. l. sed cum patrono. et ti. Sed mirandum quod in hoc quarela parum aut nihil proficit si heres malitiose differat aditionem quod potest usque ad. xxx. annos. ut. l. cuz antiquioribus. C. de iure deli. quod sic oportebat eum. xxx. annos expectare ante quod moueat quarela et interim mendicare. Sed ad hoc potest rueri quod statuet heredi scripto tempore ad adendum. ff. de here. isti. l. si quis instituat. et no. in simili. ff. de acq. here. l. quod diu. §. ij. In eadem glo. in fi. consuevit dubitari an per querelam debeat obtineri et restitui hereditas absque libello dando in peti. heredi. et nonnulli uident dicere quod sic. pro quibus vix expressus. C. e. l. j. Glo. tenet contra ibi plenius scribit. in. l. q. de inofficio. Ita dicit cum glo. quod oportet intentari petitionem hereditatis alioquin non fieret restitutio hereditatis per querelam. Bicit tamen quod querela et petitio hereditatis potest simul et eodem libello intentari sicut iudicium rescindens et rescisorium. iuxta illa que notabuntur. j. de ac. §. rursus. Et fm hoc concludet in libello quare petit testamentum predictum tanquam inofficiosum per querelam rescindi: et ipso resciso declarari hereditatem ad ipsum actorem tanquam legitimam pertinere et b

declarato talē scriptū heredē ad dimitte dā eidē hereditatē p̄dictā cōpelliūris remedijs cū fructib⁹ zc. z bec conclusio ē pleni or q̄ illa q̄ no. in. l. qui d̄ inofficioso. C. Sup. tex. ibi nō aut̄ ex officio. Nota q̄ hoc dicit̄ testamētuz inofficiosum. q̄ pater debet filio officiū pietatis. unde homo debet hominī officiū pietatis. ut. l. si seruus. ff. de ser. expoz. s̄ p̄ magis filio qui d̄z euz alere z instruere. unde d̄ officiū pietatis qd̄ ei incūbit agit si ip̄sum exheredet sine causa. C. d̄ neg. ge. l. officio. z. l. alimēta.

Non autem liberis. C. In glo. f. est ibi cū dicit̄ exhereditari. si s̄o sunt p̄teriti si quidē pater. hoc iure daf̄ ei cōtra ta. ff. si quis a paren. sue. ma. l. p̄tonius. C. Sed qd̄ hodie. Videt̄ q̄ si p̄terant̄ parētes simpliciter nulla mētiōe de eis facta q̄ possint dicere nullū. vt in auē. vt cū de appel. cog. s̄. sed bec qd̄. Sed si p̄terant̄ causa adiecta mater agit querela. C. e. cū filiū. p̄ p̄ contra ta. ff. e. l. pater. z no. in. d. l. cū filiū. z s̄m hoc m̄ plus habebit q̄ pater. q̄ mater in totū impugnat p̄ querelā p̄ non nisi turpi p̄sona instituta. vt. d. l. pantonius. Sed rō est. q̄ m̄ habet p̄ exhereditata: pater p̄ p̄terito. C. Itē est qd̄ pōt p̄teriti purari: quia emācipauit. filiū matri nihil. bec aut̄ p̄cedūt i bonis filij emācipat. In bonis in potestate constituti dic. q̄ aut non est miles z nō ualet testamētū. aut est miles z nō subijc̄ querelē. vt hic no. glo. que nō videt̄ vera putiacet. q̄ filius in potestate constitut⁹ pōt testari de quasi castrensi. Itē testamētū filiū militis pōt impugnarī. per cōdi. ex lege q̄re supple z intellige eam per illa que notant̄ z scripsi. s̄. de testa. mili. s̄. j. q̄ testa. fa. pos. circa p̄ncipium.

Soror. C. In glo. hoc accipe in fi. sed an hoc hodie sit correctū p̄ auē. d̄ here. abintef. p̄ quam remouet̄ differētia cōgnatiōis z agnatiōis. dic q̄ nō vt ibi no. z specu. d̄ testa. s̄. nūc dicēdū. s̄. sed hodie. z idē doc. hic. C. In glo. f. infamib⁹ in fi. hoc idē sentit glo. in. l. fratres. z tū tex. vt supponere q̄ nedū pōt agi d̄ infames. imo z d̄ q̄scunqz turpes p̄sonas. ibi. n. ponit̄ distinctiōē iter infames z turpes q̄ s̄ sunt diuersi. iō dic q̄ d̄ oēs infames agit. C. Itē p̄tra turpes q̄ als sūt vt es vt excoꝛiatores equoz. lusozes. ebrioz. b̄ngozos. disolutos. z male vite z inhoneste. vt infra magis dicitur. ff. d̄ testi. l. testium. circa p̄ncipium.

Scortis. C. Quid d̄ muliere soluta q̄ semel aut bis lapsa est in peccato carnis. Non vt q̄ agi possit contra eā. q̄ nō est infamis. ff. de ri. nup. l. palā. C. P̄terea non repellitur a testimonio nisi ille q̄ publico q̄sui se exponit. ff. d̄ testi. l. iij. s̄. l. iulīa. z tū turpes z rep̄hēribiles repellunt. vt. e. l. iij. in pn. Ita nō vt talis turpis. sed d̄ facit. ff. d̄ ritu nup. l. stuprū. ij. respōso. Itē q̄ filia pōt exheredari q̄ in corp⁹ suum peccat q̄ si inhonestā z turpis. C. e. l. filiā. cū auē. ibi posita. sed textus vt notāter loq̄ de scorto. P̄terea qd̄ adderet p̄bū adulterinis qd̄ sequit̄. C. Sed qd̄ si ē passa se imescere si ne pecunia seu q̄stu solū ardore libidinis. Bicerē eā vilē. iuxta illud qd̄ no. ff. de his qui no. infamia. l. athletas. s̄. ait p̄tor. Sed qd̄ si dudū fuit meretrix nūc non est. Videt̄ q̄ adhuc sit turpis. ut. d. l. palā. s̄. nō solū. Glo. vt contra. notare in simili ff. de testa. mili. l. miles ita. s̄. mulier. Prima vt vera i illa que fuit infamis. q̄ palā z euz p̄sona se exposuit q̄ est infamis. vt. l. iij. s̄. l. iulīa. z ibi no. sed q̄ sine questu nō est infamis. vt no. i d. l. p̄toni⁹. z i illa posset secūda obrinere. Et facit. C. d̄ nup. l. imperialis ubi post p̄nīaz remanet infamis z turpis quousqz diuinos affat̄ meruerit. Et eodē mō posset rīderi de eo q̄ malā vitā sequebat̄: nō tū talē que faceret eū infamē z post emendatus est. C. Sed qd̄ si erat turpis p̄sona tpe testamenti. tempore mortis emēdatus vel post mortē anteq̄ querela irētaref. Videt̄ q̄ essent attēdēda tria tpa. j. ti. i. s̄. in extraneis. vide ff. de cōdi. z demō. l. eū qui. cū ibi no. z. l. itercedit. de re. di. l. sicognatis. d̄ his q̄ p̄ n̄ scrip. habē. l. i d̄ lictis. d̄ le. iij. si d̄ potati.

Adulterinis. C. Si sint damnate vel deprehēse in adulterio non est dubium qn̄ infames sunt. vt. l. palam. s̄. que in adulterio. als non sunt infames. Sed an sint turpes. Lredo q̄ sic. naz filia q̄ in corp⁹ peccat cum pater nō differt eam matrimonio copulare pōt exheredari tanq̄ mulier flagitiose turpis vite vt. d. l. si filium. ergo multo fortius censenda est turpis q̄ matrimonio fuerat copu-

lata. P̄terea tertius vult facere differētia iter adulterinas si p̄a cū locut⁹ est d̄ scortis publice expositis hic loquitur d̄ adulterinis que forte cū vno peccauerūt. z in hoc addit vti sicut ille cēsantur turpes peccando cum pluribus sic adulterine peccando cum vno q̄uis nō sint condēnate nec repte in crimine. C. Sed quid de crimine adulterij. nō vt idē. vt no. in. l. palā. s̄. si. s̄ in hoc multum videt̄ attēdēda cōditio p̄sone. si enī sit p̄sbyter vel forte alius qui in continuo adulterio p̄seuerat non video quin talis debeat v̄sis z turpis reputari extra d̄testi. c. testimoniū d̄ vita z bo. cle. c. vt clericoz. Ego credo q̄ ne duz infamis infamia irrogata ip̄so iure vt p̄ sniam: immo omnes diffamati d̄ criminibus q̄buscunqz homicidio. rapina. furto. falsitate. uel alijs censeantur eē turpes q̄uis nō fuerint cōdēnati nec interlocutiones pro talibus habite p̄ iudicē. z p̄tra tales possit intētari q̄rela. z hoc satis p̄batur. C. d̄ digni. l. ij. li. xij. P̄imo casu loquitur d̄ infamib⁹ infamia iuris vt p̄ sniam. scōo d̄ infamibus infamia facti. Tertio d̄ turpibus z sceleratis faciēdo diuersa mēbra. vti turpes p̄p̄ie dicunt̄ criminosi malā vitam ducētes. vt ibi p̄z z contra tales intētari q̄rela. vt p̄z in. l. f̄res. C. S̄z quid si nō probetur criminosi: s̄z p̄bat q̄ sunt diffamati apud bonos z graues. vt idē. vt. d. l. ij. in ultimo dicto. Itē quia ex hoc grauatur opinio qd̄ vt inducere infamiaz facti. C. ex qui. cau. infra. l. ea q̄. s̄ in hoc obstat. ff. d̄ inoff. testa. l. si filiam ubi supponit q̄ opz q̄ p̄bat flagitiū. s̄z ibi ē ratio. q̄ exhereditatio filie ē odiosa. z eodē modo rīdet̄ ad. s̄. aliū. vt in auē. vt cū d̄ appel. cog. hic aut̄ loquit̄ in extraneo instituto repellēdo z legitimo admittēdo quod ē fauorabile. z iō vt sufficef̄ p̄bare talē eē infamē apd̄ bonos z graues: licet nō p̄betur factū ip̄m. Itē nota q̄ aliqua faciunt turpē p̄sonā in quare quiritur maior honestas: q̄ nō facerēt alios in q̄bus nō requiritur tanta. si. n. religiosus mēdicās vacat negociationibus z mercaturis. vt rep̄iref̄ ad p̄stibulū vti taberna: reputaref̄ turpis. z tū scutifer vt mercator: nō reputaref̄ ex hoc vti hoc vt satis fuisse cōmittēdū iudicis arbitrio qui ex d̄ditione p̄sonarū z vulgi opinione pōt multa p̄sare. ff. l. iij. s̄. tu magis. ff. d̄ testi. C. P̄simis. hoc intellige d̄ talibus qui sui faciūt spectaculū p̄ pecuniā z publice. alias si secrete causa solacij luderēt cū guiterna contrariū no. ff. d̄ his qui notā. infra. l. quod ait. s̄. si. s̄z si sine pecunia penes socios facerēt se ioculatores turpes: bis vel factis reputaref̄ eos turpes ex ne cle. vel mo. c. j. xlvj. di. c. clicus. Et idē credo d̄ illis qui uadūt cū guiternis in societatis inhonestis d̄ nocte z p̄ hospicia socioz. C. publice leti. vel cōsu. l. i. li. xij. ibi cū dicit̄. Actū iubemus eē castissimum. C. In glo. f. q̄ d̄ facti. ibi cū dicit̄ excludi z ē exp̄ssum. C. e. f̄ris. C. In fine eiusdē glo. Ita vt tenef̄ post d̄m suuz q̄ nullo modo admittant̄. Nam cū vnus laborauerit. vt ad opus suitantū laborasse. S̄z hoc nō credo. z illa ratio nō p̄cedit. ff. d̄ bo. aucto. iij. di. pos. cū vnus. C. e. ti. l. si. Tū potes dicef̄ q̄ nō admittit̄ ad q̄relā: s̄z rupto testamēto p̄ patre vel auunculū z redacta read causam itestati: tūc admittit̄. vt. s̄. si quis ex his. ff. d̄ cōtrata. l. si post mortē. s̄. si. z hoc si extraneus eēt institut⁹. si alter frater nō vt q̄ agēs q̄rela rūpat nisi pro portioe sua vt. ff. e. l. m̄ri. z filio in p̄an. S̄z in hoc vt mirabile. quia patri p̄terito nō daf̄ q̄rela. s̄z fratri. n̄i be leges nō vidētur facere differētiā an frater sit p̄terit⁹ vel exhereditatus s̄z daf̄ q̄rela indistincte f̄ri turpi p̄sona instituta. sed hoc ē. q̄ frater nō d̄z necessario iſtituere fratrem. iccirco p̄teritio p̄ exhereditatiōe habet sicut matris q̄uis nō eēt res inepta exhereditatio fratris turpi p̄sona iſtituta. vt no. ff. d̄ contra ta. l. non potuit. s̄. si quis emācipatus. z p̄ bec q̄ hic notantur pōt rīderi ad aliam q̄stionē. P̄one q̄ extabāt parētes z fratres illius qui instituit extraneū turpē nūqd̄ oēs p̄current in q̄rela. Videt̄ q̄ sic. q̄ hodie pariter succedūt. vt i auē. defuncto. C. de suis z le. here. z omnib⁹ cōpetit̄ q̄rela. S̄z ad d̄ pōt rīderi q̄ auē. illa loquit̄ ubi nullū fuit factū testm̄. si s̄o factū sit. nil imutat̄ d̄ iur̄ antiquo vt no. in auē. ex cā. C. d̄ libe. p̄ te. vel exhere. vt. s̄. dixi. Bic tū q̄ si p̄ z m̄ fuerint p̄teriti nulla d̄ his facta mētiōe: tūc testm̄ ē nullū. vt dixi. s̄. i. z iō parētes succedūt cū fratrib⁹ iur̄ auē. d̄functo. si non fuerint p̄teriti cū causa uel exhereditati: tunc si ambo agant de inofficioso uel mater sola ubi fuerint p̄teriti z rescindant testamētum. succedant eodē modo re redacta ad causam intestati. si s̄o m̄ non

sit uel nō agat : tūc si p̄ fuit ex h̄f datus et agat q̄rela: dicit idē. si nō nō fuit ex h̄f datus opz q̄ uēiat p̄ cōtra ra. et in totū rumpit hoc casu quando fuit turpis p̄sona instituta. et adhuc credo q̄ testamēto sic rupto fr̄es d̄functi succedēt cū eo. si nō fuit turpis p̄sona instituta : tūc p̄ nō auocat nisi portionē suā et v̄ q̄ fr̄es nihil h̄eant et idē v̄ vbi parētes agunt cōdi. ex lege iuxta auē. p̄ byteros. nā nō auocant nisi portiones suas. iccirco v̄ q̄ tūc fr̄es nihil h̄eant et has solutiones potes colligere ex his q̄ supra scripsi. vt. s. s. p̄xi. et. s. de testa. mili. s. j. C. s. q̄ro an ff̄ h̄eat cōdi. ex lege. in casu quo nō ē locus q̄rela. iuxta illa q̄ scripsi. i. d. s. j. videlz turpi p̄sona instituta a milite militātes uel a filiofa. testāte d̄ quasi castrēsi. et nō v̄ cū auē. p̄ byteros si loquat nisi d̄ parētibz et filiis. s. certe eadē ratio uideret in fratribz sup hoc tū adeas augustū pro lege cōdēda. itē no. q̄ frater p̄t ex here dari tribz d̄ causis. vt in auē. d̄ nup. s. in gratitudinē. et si sic ex h̄f datur nō daref ei q̄rela p̄bata causa in gratitudinis ēt turpi p̄sona sicut nec patri nec filio ingratis. vt. l. omnimodo. C. eo.

Tam autes. C. In gl. scz et legitimi in fi. illa nihil facit. l. humanitatis. C. d. na. li. quaz glo. ad hoc allegat. ff. d. bo. pos. p̄tra tabu. l. p̄ma ubi idē nor. C. In glo. j. arrogati ibi cū allegat. s. si quis impubes. Doct. Ja. et Pe. dicunt q̄ rex. bñ ponit adoptati et male exponit id est arrogati quia arrogato succurrit p̄ cōdi. ex. l. ut. d. s. ff. de adop. l. si arrogator. et ita illi non cōpetit q̄rela cū ei alio remedio consulat. vt hoc. s. C. In glo. i. uenire possent in fi. uel dic uenire possent alio remedio uel alia actione. C. d. libe. p̄te. l. maximum et vide qd no. C. d. libe. p̄te. auē. ex causa. j. eodem. s. fi.

Sed hec. C. In glo. scilicet iure institutionis in fi. ne dic. j. s. fi.

Si tutor. C. In glo. testator i fi. s. certe offm̄ aduocacionis ē necessariū ex postfacto ut. ff. d̄ postulan. l. puidēdū. s. si qs̄ nō monitis. ff. d̄ bo. li. l. qui cum maior. s. patroni s̄ dicas q̄ suspicaf̄ natura officij p̄meua q̄ ē necessaria in tutore. et v̄ q̄ si aduocat cōpulsus p̄staret patrocinū q̄ nihilominz p̄dit q̄relam s̄ si tutor ēt ab initio spontanea suscepiss̄ officū nihil p̄dit ipectra natura officij p̄meua. sed huic obstat. ff. d̄ his qui. ut idig. l. post legatū. s. his nō cū s. se. cū ibi no. C. In glo. ut aduocat vel pcurator. p̄p̄ter qd p̄t distinguī an ab initio fuit cōpulsus an uolūtari? vt ibi no. et hec p̄cedūt in q̄rela q̄ est odiosa. in alijs iuribz distinguī an sciēs uel ignorās. vt no. ff. d̄ rei v̄. l. inter offm̄ dic ut ibi. C. In glo. dicit testator in fi. illa ē tria. ff. d̄ cōdi. inde. l. si nō sor. s. si filius. d̄ le. ij. l. fi. s. quatuor. P̄d̄t dici q̄ ē regula qd nō p̄t vt ipse p̄t ut al? vt hic cū cōcor. ex de iure patro. cū dilecti. C. de fal. l. si qs̄ decurio cū ibi no. ex d̄ p̄uide. c. cū capella fallit uel ratione fidei. vt. l. j. C. d̄ do. ff. m̄. l. cū duobz. s. j. uel cōionis. ut d. s. quatuor. s. uel contrarietatis. vt. l. fi. ff. e. dic ut. s. p̄xi.

Igitur quartam. C. In glo. s. hodie in fi. gl. hic sequit̄ opi. l. 30. et s. s. s. h̄ec. S. in corpe ut cum d̄ appel. cog. v̄ indistincte uel le q̄ semper sit opus q̄ iure institutionis. p̄ quo facit. q̄ hono rabilior. ē. ff. d̄ le. p̄el. l. filii. s. s. si legata et uulior. p̄p̄ius ac crescēdi. C. d̄ cadu. tol. l. vnica. s. in nouissimo. C. s. huic opi nioni v̄ obstat. c. raynucius ex p̄ testa. vbi non fuit altero cha instituta. Et illā sequit̄ ibi P̄ost. s. ibi factū recitat. nec apparet q̄ hoc fuerit oppositū. et si fuiss̄ oppositū nō trāsuiss̄ vñ multa nō opposita trāseunt q̄ opposita nō trāfirēt. ff. eo. posthu mus. s. si quis ex his. et si p̄ recitatione uadas repies decretalē ubi institutionis iure habuit filia instituta i re certa. ex d̄ testa. c. si p̄. li. vj. C. In glo. scz data. in fi. alias aut nō cōputaret sed legata et fideicō. cōputaretur exceptis fructibz. sec̄ in falcidia vt no. ff. ad. l. fal. l. p̄. C. d̄ testa. mili. l. si cū uel in utero. C. fa. her. l. filii quē habēt. C. Sed an p̄bēda uel p̄siones date ut acquisite exp̄sis patris. Dic q̄ nō nisi eēt talia q̄ possunt v̄ di uel eēt transmissibilia. ut. l. omnimodo. s. imputari. C. eo. C. s. qd dices d̄ illo quē p̄ facit ad sacros ordines p̄moueri et cui pro titulo redditus assignauit sicut fit tota die nūqd̄ huiusmodi titulū tenet in quartam computare. Non v̄ cū non possit v̄ di nec ad h̄des transmitti p̄ dictū. s. C. In glo. ut scz h̄z ibi. ut tertia illi? partis quā eēt habituri ab intestato vt no. i auē. nouissima. Vel possz dici tertiā partē h̄f ditatis vt i auē.

de triete et se. s. j. qd ē idē in effectu. vt in auē. nouissima. dicit ibi. C. In. e. glo. ibi cū dicit. vt olim imo dicit q̄ non p̄ omnia ut oliz. ut plene no. in. s. aliō quia olim facta ex h̄f datione cū causa uel sine causa hodie nō nisi causa legitima iuxta et nō p̄bato ut ibi no. itē hodie datur p̄terito cū causa in bonis matris cuz non sit nullum ipso iure. ut dixi. s. d̄ ex here. li. in p̄in. item hodie datur matri p̄terite q̄rela. ut dixi. s. s. non tantū. Jac. s̄o dicit h̄ q̄ p̄teritus p̄ patrē semp dicit nullū si erat suus. nec de iure nouo facit differētiā an fuerit p̄teritus cum causa uel sine causa. sed prima opinio ē uisitata. In. e. l. glo. ibi cū dicit. nihil tenebat dūmitte e. uerūtū de h̄ faciet mētionē vt i. s. aliō.

De heredum qualitate et differentia. Rubrica.

Heredes. C. In glo. ad hoc ibi cū alle

gat. l. si alienum et hoc infoludum uel pro parte. dicit ut. ff. eo. l. sed et si in conditione. s. si seruum cōmunē. C. In glo. j. statim in fi. imo uidef̄ demuz post aptas tabu. ff. de h̄f di. insti. l. qui soluēdo nō erat duos. Glo. dicit ibi q̄ il lud olim hoc hodie. S. certe idēz v̄ et olim. ff. si cer. p̄ta. l. ei? qui in prouin. vñ dicit hanc glo. fuisse ueram ibi cum dicit. ante aptas tabu. sub. et ante mortē testātis. ut ibi scripsi. itē in eo qd dicit glo. q̄ a seipso v̄ contra quod immo a testāte iō d̄ orchi nus. ff. d̄ fideicom. li. l. iij. s. hi qui. infra de singulis re. per fideicom. re. s. qui. autē. imo dicit lex q̄ ex ipsa scriptura libertatem accipiunt. s. ex qui. cau. ma. nō pos. s. idēqz dicas q̄ quis dicitur cape libertatē diuersis respectibus uel legatus. vno modo a testante tanq̄ a dante. et ideo transit recta uia. Alio modo ab herede tanq̄ ab alio cui tantū detrahif̄ et qui in hoc one ratur. et isto respectu recipit a seipso. ut. d. s. fi. in. l. si alienum. C. In glo. ante aditam in fi. quia loquitur quando libertas ē legata sine institutione que statim non cedit. ut. C. d̄ cadu. tol. l. vnica. s. libertatibus.

Sui autes. C. In glo. ita in fi. imo dicas q̄ habet hodie locum quando cumqz filius uenit per contra tabu. nā auē. illa loquitur quando nullū fuit factū testamētum et succeditur ab intestato. et illo casu est correct? ille. et materia de coniungen. cum eman. sed quando factus est testamentum et rumpitur per contra tab. uel p̄ querelā nō est sublata. et illo casu remanent iura antiqua et p̄dict? tit. de cō iungen. sed Jaco. et Pe idē tenuit in glo. ff. d̄ libe. et posthu. l. gallus. s. quid tamē. C. de inoffi. test. l. fratris de libe. p̄te. auē. ex causa. Sic ergo q̄ ille titulus obtinet filio emancipato p̄terito cum causa s̄m glo. uel sine causa s̄m doc. vt dixi. s. ti. j. s. fi. Vel ambobus p̄teritis et v̄ vbi p̄ cōtra tabu. cōpetit semp̄ per coniungitur etiā hodie. Sed iuxta hunc. s. q̄ritur quid sit ex h̄f datus filius qui erat in p̄tate: nūquid nepos ex eo q̄ est etiam in p̄tate est suus. Dic q̄ sic s̄m Jac. ff. de acqui. here. l. ḡ aliena. s. interdum. et pro hoc facit q̄ ex here dat? pro mortuo habet facit de coniungen. cum eman. li. l. j. s. si pater. Nec obstat q̄ pater p̄cedit et sufficit eum ex here dare vt. s. d̄ ex here. li. s. posthumorū et quod dicit hoc. s. quia non intelligunt sui quo ad hoc q̄ rumpat testm̄. s. bñ quo ad hoc dicunt sui uel sint sui et necessarij ex testamēto uel ab intestato. ut. d. s. et ad hoc bene facit. ff. de iniusto rup. et irri. testa. l. si quis ex here dato. C. In glo. l. ex artificio. quasi dicat q̄ nō uere dñs. et glo. dicit in. l. in suis q̄ hoc p̄sistit i nudo intellectu. q̄ nō est realiter. ars sequeret q̄ eēt duo dñi eiusdē rei qd eēt absonū. C. In eadē glo. ibi cū dicit. ita et possessione. Nec glo. habet similit̄ in. l. cū heredes. ff. de acq. pos. sed in. l. cū miles. ff. ex qui. cau. ma. v̄ tenere s̄. Her? tñ v̄ q̄ nō habeat possessionē. ff. de acq. pos. l. possessio quoqz. s. fi. Et p̄t dici q̄ p̄ fictiones p̄dictas censeatur possessor. vt d̄ de dominio. s. et iō v̄ q̄ si qs̄ mortuo p̄re occuparet possessionē anteq̄ filius adipiscat̄ realiter eandem q̄ filius possit agere interdicto retinēde uel recupande et se dicere fuisse semel possessorē q̄ uis realiter nō extiterit et hoc fatil possit dici vbi morabat̄ cū p̄re et maxie qñ negocia admistrabat et hoc nō est nouū q̄ quqz uidem? possessionez cōtinuari. ff. d̄ v̄fua. l. ceptam. et ita suaf̄ de consuetudine curie laicalis. C. In glo. l. liberis in fi. Ja. iducit hūc. s. ad q̄onez facti. Do

ne q̄ aliquis p̄miserit pro se z h̄f d̄ib⁹ nō facere turrim vel aliqd̄ factū z si ipse vel heredes contrariū facerent p̄miserit magnam penā filij faciūt p̄tra eo viuo. queritur an cōmittatur pena. Et dicitur q̄ sic q̄ filij sunt d̄m̄i vt h̄c. ipse dicit post d̄m̄i suum recurrendū ad cōmunem z vulgare locutionez patrie videlicet an appellatione heredū filij p̄tineant. vt. l. cuz delationis. §. asinā. ff. de fun. i. stru. hec q̄ nō uidet n̄strū dubia i his terminis q̄ s̄ba stipulatōis nō se extēdūt ad hoc. Nā filius nō ē heres ipso viuo. z factū filij nō debet obligare patrē nisi in peculio. ut. j. de noxa. §. si. videbis pleni⁹. z p̄missio fuit facta p̄ se z h̄f de. z ita nō factū filij vt filij sed ut h̄f d̄is cācellat. ff. d̄ pac. l. z heredi. §. si. cū. l. se. Sed q̄stio melius p̄cederet si ponas filios abstīnūisse z alios eē h̄f des p̄ris: z q̄ filij faciūt cōtra post mortē p̄mittētis z nō h̄f des. z tūc facit magis hec lex. itē facit q̄ filij qui abstinent: nihilomin⁹ sunt h̄f des. ff. d̄ bo. li. l. z si ex modica. §. si. ff. ad tertul. l. ij. §. adoptiui. sed uerū est q̄ sunt h̄f des noīe nō re. vnde dūz: vt q̄ videat p̄miserit factū eorū. Sed ad hoc ut h̄c. §. luculētius videas z ei⁹ intellectu. Queritur an sui statim post mortē p̄ris obligent creditorib⁹. Glo. dicit q̄ nō q̄d nō. i. d. l. i. q̄ h̄c allegat. ff. d̄ acq. her. l. necessarius. Doctores tenēt ibi cōtra z ibi uidet text⁹ ad d̄m̄i sed exponit ipm vt gl. ibi exponit. **Quid ergo dices an talis libellus p̄cedit.** Pater tuus mihi ex tali causa tenebat in tali q̄titate: mortuus est tu es sibi vnicus z suus peto te condemnari an habeo p̄bare q̄ te imiscueris. Glo. z By. post eā uident te nere q̄ debeo p̄bare q̄ sis heres vt no. ff. lo. ma. l. si cū dotē. §. transgrediunt illa glo. nō est uera p̄t iacet. q̄ nō habeo p̄bare q̄ sis heres sed q̄ te imiscueris. z forte hoc uoluit dicit gl. Sed p̄t dici q̄ libellus p̄cedit. certū est enī q̄ suus est heres uelit nolit sed ei p̄mittit abstinerē. vt i. d. l. necessarius. **Igitur ante q̄ abstineat est fūdata intētio actoris q̄ heres est nisi reus p̄bet se abstīnūisse.** Nec obstat. l. j. C. si ut ab her. se absti. q̄ vex. est q̄ nō ē necessaria testificatio. ut ibi d̄. f. q̄ se non imiscuit vel p̄testatus fuerit se nolite eē herede. q̄ sufficit q̄ cōuentus dicat uolo abstinerē vel abstīnui ex quo senō imiscuit hoc tū dicere d̄z etiā si actor nō p̄ponit imixtionē seu p̄bat sed hoc p̄posito ex p̄te rei uidelicet q̄ abstīnere uult z abstīnuit dato q̄ hoc nō p̄bet oportet q̄ actor p̄bet imixtionē als succūbit hec aut p̄cedūt in suo. **Quid dices in emācipato.** Hodie v̄r idē cū sit remota differētia zē. p̄ auē. de her. abinte. z not. in simili. C. d̄ repu. her. l. si. Sed p̄t dici s̄. q̄ iura nō debent dici correctam nisi repianf. z auē. illa si b̄n cogites nō tollit differētia nisi quo ad succedēdū: sed quo ad modos succedēdū nō tollit. v̄r emācipat⁹ nō ē suus hodie sicut nec olim fuit. z iō iura ista remanēt quo ad h̄. Itē q̄d h̄c d̄c ex testamēto uel ab intestato intellige q̄ fuerūt instituti. si enim eēt ex h̄f dati cā legitima iserta nō eēt ip̄o iure heredes quousq̄ obtinūissent in q̄rela. vt dixi. s̄. ti. p̄xi. z hoc satis patet in. l. necessarius.

Ceteri qui. C. In glo. sic. C. in fi. Alio modo d̄f eēneus qui nihil attinet in auē. de her. z fal. §. inordinatū. Alio modo q̄ nō est de ascēdētī vel descēdētī linea. C. d̄ impo. lu. def. l. j. sup. s̄bo. dicibi plene. Et hec faciūt ad questionē d̄ illo q̄ p̄miserit penā si alienaret rez in manu eēne. i. q̄ cōmittat penā si alienet ex illoz manum q̄ sūt in potestate vel forte extra cognationē ut. §. inordinatū.

In extraneis C. Sup. tex. ibi cum dicit mortis s̄o. Quid si erat inhabilis tēpore mortis ante causā aditā sit habilis. vt q̄ sufficiat. ff. de manum. testa. l. vex. q̄ huic obstat. q̄ ibi satis v̄r fuisse defuncti ex quo acq̄situs fuit h̄f d̄itati. q̄ h̄f d̄itas vicē defuncti sustinet vt. s̄. de her. isti. §. q̄ seru⁹. s̄m hoc uideret q̄ sufficeret eē capax an aditā z p̄ hoc facit q̄ aditio h̄f d̄itatis p̄tinuat cū tpe mortis z ad illō tps referf. ff. d̄ reg. iu. l. ois h̄f d̄itas. z l. oia. z sic v̄r q̄ sūt vnū. Sed hoc nō v̄r vex. nā is tex. z similes euidenter oñdūt q̄ nō sit vnū imo tria tpa z diuersa v̄r dic ibi speciale in libertate. sed z illō est speciale q̄ p̄ alienationē legatū libertatis nō reuocet si reclamaf. §. l. cū seruus d̄ adimē. lega. **In glo. ut q̄ in fi. q̄ hec d̄ria parū aut nihil faciunt glo. nō currāt soluere. v̄r p̄ma ualet. ff. p̄ emp. l. ij. allegat. p̄ cōcoz. in l. si alienū. §. in eēneis. z p̄cor. quo ad d̄ctū emptionis in quo regitur bona fides tpe d̄ctus z traditionis sicut z h̄c tpe te-**

stamēti mortis z aditionis q̄ acq̄rit d̄m̄i sicut p̄ traditionem. Sed in alijs d̄ctib⁹ in quib⁹ sufficit tps traditionis vt discordare arguēdo de d̄ctib⁹ ad ultimas uolūtates. sed ibi loquit i eo qui capere poterat nec ex p̄sona sua patiebat defectū quomin⁹ fieret d̄m̄i si tradēs eēt. h̄c loquit i eo q̄ est nō capax. Ad scōm d̄c q̄ ē fauor fidelē vt penitētes admittantur. i. auē. d̄ pui. her. mulie. nō p̄f. ibi licebit zē. **In glo. scilicet in extraneo. in fi. vt b̄n h̄c materiaz p̄stringas d̄c q̄ aut est pura institutio aut p̄ditionalis.** P̄mo casu d̄c q̄ aut q̄ris de eēneo z requirunt tria tpa. ut h̄c. z l. si alienum. §. in eēneis. Aut d̄ suo. z d̄c q̄ aut queris quo ad hoc an reputet suus aut an reputet capax. Si quo ad h̄ q̄ reputet suus. d̄c q̄ aut succedit ex testamēto aut ab intestato. Si ex testamēto z est institutio pura. vt q̄ inspiciaf tps mortis z sic p̄cedit opinio Jo. ff. de her. insti. l. iij. §. si. de libe. z posthu. l. si. §. si. Si ab intestato v̄r inspiciaf tps mortis si illo tpe deferaf h̄f d̄itas. si autē tps quo defert. j. d̄ her. q̄ ab intesta. §. cū aut. dū tū eēt talis q̄ tpe mortis potuisset eē suus si nullus p̄cederet eū. ut ibi. s̄. si quo ad hoc an reputet capax. Glo. dicit in suo inspiciaf tria tpa si mitaf ex testamēto. uerū tū tps mortis z existētie h̄f d̄is idē sūt. ut no. in. §. in eēneis. s̄ ab intestato v̄r sufficere tps mortis. ff. d̄ p̄tra tab. l. j. §. si. idē in necessario. ff. e. l. si alienū in p̄n. z l. seruū meū si sit cōditionalis z ea p̄ditione q̄ suspēdat q̄ forte eēneus uel suus sub potestate statua de quo. C. d̄ isti. z substi. l. si p̄f. ff. d̄ her. insti. l. si suus uiderent debere inspiciaf q̄tuor tēpora testamēti. mortis p̄ditionis existētis z adite h̄f d̄itatis in eēneo. i. suo existētia cōditōis z h̄f d̄is idē sunt. tria p̄bant h̄c. q̄ tū existētia p̄ditōis p̄bat ff. d̄ p̄di. z demon. l. eū q̄. tūc enim cedit dies h̄f d̄itatis. C. de cadu. tol. §. si sub p̄ditōe. iō tūc p̄ditio h̄f d̄is uidet inspiciaf. **Ter⁹ v̄r q̄ in p̄ditionali sufficit q̄ sit capax tpe existētis p̄ditionis q̄uis nō eēt tpe mortis z hoc p̄bat h̄c. z. §. i. eēneis. in s̄. medio ibi uel p̄ditione institutionis. ubi apte v̄r inuui q̄ non p̄sideraf in p̄ditionalib⁹ tps mortis ex eo q̄ ponit distinctio nē uel inuendo q̄ tū facit in p̄ditionalib⁹ existētia p̄ditionis q̄tum in puris tps mortis quo ad p̄positū.** **Præterea q̄ loquit d̄ tpe testamēti z mortis text⁹ nullā facit mētionē d̄ p̄ditione q̄ si diceret q̄ quo ad hoc idē est in pura z p̄ditionali. s̄ in superiori r̄iso nō sic.** D̄c ergo i p̄ditionali inspiciaf tps testamēti z existētie cōditionis z adite h̄f d̄itatis. sed obstat. ff. d̄ regula catoniana ubi uidetur inuui q̄ nō h̄z locū regula catoniana in cōditionalib⁹ institutiōib⁹. q. d. q̄ q̄uis nō sit capax tpe testamēti q̄ ualet institutio nec catoniana obstat. Ad h̄ d̄icas q̄ regula catoniana nō h̄z locū in institutiōib⁹ p̄ditionalib⁹. imo nec in puris nisi quo ad mēte s̄m quosdā vel nullo modo s̄z aliqd̄ ut ibi no. uerūtamē nō ex hoc sequit q̄ is. §. locū habeat. z quin s̄m ip̄m debeat iudicare als seq̄ref q̄ eēt correct⁹ is. §. q̄ d̄c inspiciaf tria tpa zē. **Unde opinio quorū d̄ dicentū q̄ sufficit q̄uis nō possit capere tpe testamēti dū tū ex post facto possit: reprobat ut ibi no.** **Quid i legatis. glo. nō t̄git h̄c sed i. d. §. in eēneis b̄n t̄git ubi dicit q̄ in legatis sufficit q̄ sit capax tpe mortis z idē no. ff. d̄ lega. iij. l. si de p̄trati. d̄ dona. cā mor. l. in mor. d̄ dona. iter vi. z vxo. l. s̄z interim. §. j. super s̄bo vitia. Sed p̄tra no. q̄ etiā d̄z eē capax tpe testamēti. ff. d̄ p̄di. z demon. l. eū qui. de iure fil. l. nō intelligit. §. q̄n. **Alibi dicit q̄ inspiciaf tria tpa sicut in h̄f d̄itate. s̄. d̄ donatio. §. j. in gl. fere. Quid dicem⁹ doc. Ja. z Pe. nō intelligunt has glo. sed transeūdo dicūt q̄ in legatis cuz q̄rit an legatarius sit capax uel nō inspiciaf tps quo dies legati cedit z ideo in puris inspiciaf tps mortis in his que cedunt a tempore mortis. in cōditionalibus tempus existētis cōditionis quand autēz cedat dies uide. ff. quando di. le. ce. p̄ totū. C. d̄ cadu. tollē. §. i. nouissimo z idē tenet By. in. §. in eēneis. Sed p̄tra. ff. d̄ lega. j. l. si minor. eo. ti. l. si suus legat⁹. de lega. iij. l. si. §. q̄ in diuisaz. j. d̄ lega. §. s̄z an seruo. D̄icas q̄ p̄dicte q̄stiones z r̄siones p̄cedūt q̄n legatū deficit p̄pter p̄sonā legatarij. ubi s̄o p̄pter p̄sonā legatarij uel qualitātē rei uel mixta p̄sideratiōe v̄triusq̄ tūc nō obtinet ut uidebis in. §. sed an suo. itē nō obtinet q̄n q̄ritur que q̄ litas seu que estimatio rei legatē inspiciaf. vt. §. qui quinqz z. §. qui indiuisam. Sed qd̄ i fideicomisso vn̄uersali q̄ de singulari uidet idē qd̄ in legato. Boc. Jac. z Pe. dicūt q̄ tria requirunt tpe sicut in directa institutione z allegat. ff. ad trebell.****

facta. §. si. illa lex parū facit p̄ma facie tñ p̄t̄ inspicī finisibi cū dicit q̄ i fideicō. est p̄inde ac si suus fuffz ab initio liber et h̄s institut⁹. s̄z tunc requirunt̄ tria tempora: ergo et in fideicom. Itē q̄ sicut i directā institutione testator p̄t̄ vnū necessariū instituire. ita p̄ fideicom. s̄z in hoc v̄ contra. q̄ in institutione inspicit̄ t̄ps testamēti vt constat institutio a qua cetera depēdēt q̄ ē basis et fundamētum testamēti q̄ ratio locum n̄ habet in fideicō. etiā vniuersali. q̄ testamentum bene teneret etiam si fideicō. nō teneret iccirco v̄ q̄ solum d̄z inspicī tēpus quo dies fideicom. cedit quādo aut̄ cedat vide. ff. ad trebel. l. apud iul. §. utrū eo. ti. l. quidā. et hec iura faciūt ad q̄stiones. Donec q̄ quidā impetrauit a papa p̄mum b̄nficiū vacatur deinde post impetrationē facto legitimo p̄cessu cōtraxit matrimoniu vel dimisit̄ habitū clericāle. demuz uxore mortua vel iam resumpto habitu vacat b̄nficiū. q̄ritur nunqd̄ possit acceptas et sibi facere p̄uideri. Vide q̄ sic q̄ sic vides i institutione inspicī tria t̄pa ita i ipetratione duo. ex de rescrip. c. si eo t̄pe. li. vi. igif sicut media tēpora non nocēt in institutionib⁹. ita v̄ q̄ nec i ipetrationibus. Cōtrariū v̄ uey. q̄ recipiēdo vxore vel talē habitū v̄ renūciasse gr̄e seu impetrationi. et sic v̄ extincta. vt no. Inno. ex de rescrip. c. mādatum quō ergo reuuiisset ex post facto. ff. d̄ solu. l. qui res. §. areā. Sed b̄n dicerē q̄ si occurreret aliqd̄ impedimētū seu inhabilitas p̄ quas non possz̄ tacita renūciatio colligi ut excommunicatio vel aliqua irregularitas q̄ nō noceret si eēt habilitatus t̄pe vacationis p̄ hec iura. ff. d̄ condi. et demon. l. intercidit. **Quid ergo in casu n̄re legis.** Quidā h̄s institutus qui t̄pe conditi testamēti et mortis erat secularis intravit religionē fratru minorū an̄ aditaz h̄ditate et eā p̄fessus ē deinde absolutus a regula p̄ papaz vel ē factus ep̄s nūquid p̄t̄ adire v̄ q̄ sic p̄ hunc. §. q̄ media t̄pa nō nocēt. Sed ex p̄missis credo contrariū etenim uouēdo talē regulā renūciat omni proprio et improprio vel cōmuni igif repudiat h̄ditatē tacite faciēdo actum contrariū nō cōpassibile. ff. d̄ acqui. her. l. illud. unde cū ipse et religio non sint capaces tacite repudiat sed secus dicerē si intraret religionē q̄ haberet p̄prium in cōi. vt monachoz nigrorū vel p̄dicatorum. quia tunc posset acquirere monasterio iuxta legē deo nobis. C. d̄ ep̄i. et cle. **Quid ergo si tota h̄ditas ē in rebus feudali⁹ q̄ nō possunt acquiri monasterio de p̄suetudine vel de iure.** Vide q̄ it̄rado monasteriu quīs possit habere p̄prium i cōi tacite repudiet p̄ p̄missa cū monasteriu nō sit capax re⁹ feudaliū et q̄ nō possit adire etiā absolut⁹ a regula nisi eēt d̄ liberis. C. d̄ repu. here. l. si.

Extraneis. In glo. Sed qd̄ erit in si. hoc nō exp̄mit̄ ibi. sed in auē. d̄ here. et fal. §. si h̄o non fecerit v̄ et b̄n videas distinguere q̄ aut statim abstinet seu repudiet. aut statim adit vel se imiscet et tūc clax̄ ē vt. l. sancimus. p̄mo responsio q̄ in p̄mo casu nullo modo tenet. in secundo insolidū creditorib⁹. Sed an legatarijs insolidum. Clarum ē q̄ non s̄z usqz ad vires patrimonij d̄ iure. ff. of. ad. l. fal. in ratione. §. qd̄ vulgo. si cui plus q̄ per. l. fal. l. i. §. si. ff. ad trebel. l. j. §. si is qui q̄dringēta idē v̄ d̄ iure. C. q̄ p. §. i. d̄ lege sancim⁹ nūl imutat̄ de iurib⁹ antiqz. sed hodie imutat̄ q̄ tenet insolidū legatarijs si non fecit inuētariū. vt. §. hinc nobis i si. in auē. de here. et fal. Si h̄o dubitauit et nō petijt t̄ps ad delib̄randū tūc si fecit inuētariū legitime clarum ē vt in. §. si nauit dubius. si petierit t̄ps ad deliberādū et non fecit inuētariū insolidū omnibus tenet si fecit insoliduz creditoribus tenet. legatarijs h̄o vsqz ad vires patrimonij et detrahēt falcidia et is casus nō corrigitur p̄. §. hinc nobis. **Sed in casu quo nō fecit inuētariū quū tenet insolidū nec falcidia detrahit nūquid p̄t̄ saltē portionem iure nature debitaz detrahere et retinere.** Glo. et docto. dicunt q̄ sic vt no. d. l. sancim⁹. §. penul. et d. §. si h̄o nō fecerit. **Sed q̄ritur nunqd̄ de hoc b̄nficio poterit gaudere fideicomissari⁹ vniuersalis hec q̄stio ē p̄gnans nā p̄t̄ q̄rere p̄mo an si heres institutus fecerit inuētariū p̄sit fideicō. vniuersali. et an ei⁹ b̄nficiū ad fideicom. transeat facta restitutione.** Secūdo p̄t̄ q̄rere an fideicom. vniuersalis possit facere inuētariū et eius b̄nficio gaudere si heres nō fecerit et vtrā qz mouet Spe. post Bultiniū de bononia a quo multa exiit i spe. de instru. edi. §. dicto. §. qd̄ si heres rogatus. et videretur in p̄ma p̄ parte affirmatiua qz facta restitutione oīa iura tran-

seunt in fideicom. ff. ad trebel. l. facta in prin. et §. si. ff. d̄ cōsti. pecu. l. si post constitutā. veritas est ad d̄rium qz iura quesita h̄di an̄ restitutionez et maxime que heres facit seu p̄curat sibi et ad suam p̄uisionē nō trāseunt ad fideicom. ff. ad trebel. l. si heres pecuniaz et hoc nisi exp̄sse crederet. quia tunc fideicō. gauderet p̄m ipsos. in secunda tunc dicunt q̄ cū fideicom. vniuersalis sit loco h̄dis. ff. quod cū eo. l. si filius q̄ possit facere inuētariū et facto gaudere. sup̄ primo hesito in eo q̄ dicunt q̄ cedēdo transfert ius sibi acquisitum p̄ b̄nficiū inuētarij. quia non videt̄ q̄ tale ius possit transferri p̄ cessione. etenim hoc est ius quoddam p̄uilegiatum s̄ ius cōe p̄ quod heres h̄z exceptionē s̄ creditores. nam de iure cōmuni insolidum tenebatur. v̄ istud ius quod ei concessum est vt heredi non videt̄ posse transferre p̄ cessionē. ff. d̄ admī. tu. l. ex plurib⁹. et facit. ff. ad trebel. l. qui ita. §. si legatus. et l. si patroni. in pn. et hoc b̄n p̄z. qz nulli gaudēt b̄nficio inuētarij nisi illi quibus heres uēdidit res h̄ditarias p̄ legatis seu creditorib⁹ soluendis. vt. l. sancimus. §. s̄z si p̄fataz et si crederet possz̄ legatarij et alij gaudere possent facta eis cessione quod eēt s̄ rationē et dispositionē legis. v̄ si facto inuētario sp̄te uēderet vel daret h̄ditatē et cederet ius ei quesitum ex b̄nficio inuētarij seq̄ret q̄ emptor vel donatarius eēt tuti aduersus p̄mos creditores si soluisset vltimis vel legatarijs qd̄ nulla ratio patit̄. nec lex q̄ ē p̄tra ius cōmune ad hoc ē attēdēda. **Sz qd̄ si heres fecit inuētariū et moritur nunqd̄ heres suus gaudebit.** Credo q̄ sic qz rep̄ntat eius p̄sonam si fingitur eadē p̄sona. in auē. d̄ iure iur. a moriē. p̄ssi. s̄z tunc opponit̄ qz iura trāsmisibilia ad h̄dē sūt cessibilia. ff. d̄ mino. l. q̄ si mior et ibi no. ff. d̄ admī. tu. l. si mior s̄z ego r̄fideo q̄ illud h̄bum ubi est eadē ratio quod hic non ē v̄ h̄ditas non dū q̄sita trāsmittitur quandoqz et tamen ius adeundi non ceditur. ff. d̄ iur. do. l. si mulier. §. ex affe. In secūdo v̄ mibi idē q̄ fideicom. vniuersalis non possit facere inuētariū: cū hoc non rep̄iatur cautum: et hec lex sit s̄ ius cōmune. v̄ nō ē extēdēda. v̄ lex non dicit q̄ fideicom. sit heres s̄ effectu quodāmodo ē h̄s. **Preterea quīs rep̄iatur d̄ substitutis q̄ detur eis tēpus ad deliberādū sic p̄ncipaliter institut⁹.** ut. ff. d̄ iure d̄li. l. penul. non tñ rep̄ies q̄ de fideicom. vniuersali fiat ibi uerbu. Si concederes q̄ fideicom. vniuersalis posset facere inuētariū et ipso gaudere: ego concederē in casu quo nollet heres adire et ipm faceret cogi. quia tunc est p̄inde ac si ab initio fuffz institutus. ff. ad trebel. l. facta. §. si. uel ubi deferret h̄ditas fideicom. quia h̄s non complet. iuxta auē. d̄ here. et fal. §. h̄is. et §. si quis aut̄ non implēs. Ratio enīz q̄re fauet h̄dibus ē ne testm̄ d̄feratur et d̄functus remaneat sine h̄de q̄ p̄t̄ extēdi ad hos casus. nō sic vbi heres sponte adit. ut dixi. et iunge. s̄. eo. §. in extraneis. **Sed q̄ritur a quo t̄pe currat t̄ps ad inuētariū faciēdum.** Glo. dicit q̄ a t̄pe adite uel aditionis uel mixtionis. ut no. in. l. sancimus. §. si nauit. s̄z in auē. s̄z cū testator. C. ad. l. fal. t̄z q̄ a tēpore scie. **Hoc tenet p̄mam ut ibi scripsi p̄. §. si h̄o post q̄. in. l. sancimus.** Et caue qz h̄z. xxx. dies ad incipiēdū. et lx. ad p̄cipiēdum. qui oēs collecti faciunt tres mēses. v̄ in computatione triū mēsiū de quibus loquitur in. §. donec computant̄ p̄mi. xxx. dies sicut. lx. dies qui dant̄ ad p̄ficiēdū ats non eēt tres mēses s̄z duo. s̄z an h̄ t̄ps currat minorib⁹. **Hic q̄ sic cū tales minores et breues p̄scriptiones currant contra eos.** Et v̄ notari. ff. d̄ mino. l. auxiliū. in prin. glo. vlti. **Sz quid si heres conuētus p̄misit se condemnari non allegando b̄nficiū inuētarij.** Spe. t̄z q̄ nihil ominis post sn̄iam p̄t̄ obijcere vt. d. §. h̄si. s̄z nunqd̄ heres. **Itē quid si soluit insolidū vni ante q̄ faceret inuētariū.** Ipse dicit q̄ nihilomin⁹ p̄t̄ facere et eo vti. vt ibi no. **Quid si filius sit heres nunquid p̄ faciet inuētariū v̄ filius.** Vide tur q̄ p̄. ff. d̄ iur. d̄li. l. j. Et idēz v̄ d̄ monasterio si mōacho deferaf h̄ditas. In filio est aduertendū qz est h̄s iur. l. cū nō solū et q̄ ille faciet qui est heres. si nauit volūtates amborū currat et v̄ h̄z vsumfructū alter p̄prietatez expedit q̄ ambo faciant cum vterqz possit h̄re piculum. Si vis h̄re formā faciēdi h̄mōi inuētariū v̄ aliud recurre ad speculū. d. §. et formā h̄mōi rep̄ies circa finē. §. dicit ibi.

Itē extraneus. In glo. l. in si. et iō si emācipatus gessit pro h̄de non

obstat ei nisi petat bono. pos. s. hoc est hodie correctus saltem in
 successione ab intestato ut ibi scripsi. **In glo.** opz ibi cu dicit
 declaret. **Boc. Ia. z Be.** dicit q glo. bñ dicit s. nesciut an b
 aduertat. vñ querit nungd ratihabitio metalis inducat obli-
 gatione. Done aliqs gessit negocia mea. ego ratu habui nul-
 lus scit nisi deus z ego nungd obligor ipsi. **Bicur** q no nec ob-
 stat lex duo sunt rici. ff. d. testa. tu. vbi dicit q no dicit ius. sed
 pbatio iuris. z sic supponit q d iure t3 sed q incerta e pbatio
 fingit no teneri sic z talis metalis aditio seu ratihabitio qz illd
 non e veru sm eos imo non t3 datio. **Unde** si legē fundū titio
 z sunt duo titij nullū e legatur ipso iure. ats seqref qz hñs non
 possz rē legatam petere si caderet a possessione qd eēt eviden-
 ter iniquū. **Sed** contra hanc opinionē facit. ff. d. hef. insti. l.
 qui soluēdo. **Bic** ergo sm eos q volūtas talis nō facit aliqūē
 hñdem nisi declaret p vba vel facta. vt hñc no. **Simile** scripsi
 d matrimonio qd cōtrahit consensu. z tamē sunt necessaria et
 cū non consensu. vt dixi. s. in materia d nup. z extra d spōsa. c.
 tue p Innocē. **Quid** si dicat volo adire. **Quidaz** dicit q non
 e aditio. **Nam** nō sequitur volo currere ergo curro volo ascen-
 dere arborē ergo ascēdo. ipsi tenēt contra p illa q notatur. C.
 d. contrahē. emp. l. fi. z dicit q si qs dicat volo eliger: p inde e
 ac si dicat eligo p illā glo. **Itē** dicit q vba. nolo eē hñs nō
 sunt repudiationis. vt. ff. ad terrulli. l. filij. §. j. **Sed** si dicat vo-
 lo nō eē hñs tūc repudiat s3 tamen sm eos caute faciet heres si
 a primis z secundis vbis temperet ne effuso smone zc. C. d. do.
 promi. l. fi. **Secūduz** hoc ergo e talis positio impūnēs ad
 probandum q qs sit hñs. **Pono** q tu designasti in animo te
 velle eē hñdem itē q voluisti eē hñs qd est notabile si sit veruz.
Sed ego non recedo a vbi stex. z credo q nuda volūtas est
 heres vt hñc. z in. l. si auia. C. d. iure deli. ff. d. acquirē. hñ di. l.
 gerit. **Et** ideo tales positiones admitterē. z si confiteret stare
 sue confessioni cōtra ipsum s3 bñ verū e q si nō confiteat q im-
 possibile e pbari nisi p vba vel actus declauerit. **In. e. glo.**
 ibi cū dicit. **Nisi** pteket bec ptestatio nō e necessaria vbi ius fa-
 cit actū purū qui dilationē non recepit. vt. ff. d. rei. z sump. fir.
 l. si quis. §. pleriqz. vide. ff. eo. l. pro hñde. §. si quis suos. **Et**
 bec iura possunt induci ad materias canonistarū videlz qz im-
 petrans videat acceptasse. j. mēsez bñficiū si fecerit actus p
 quos possit psumi acceptatio qz ius d acceptatione expssa non
 appareat. z facit extra d. concess. p bñ. c. j. §. secus in cle. itē vide-
 retur q si confiteretur se acceptasse nuda volūtas q sufficit i
 p iudiciū sui si forte petat aliam p bñdam z officiet ei acceptat
 se aliam nec fecisse determinari ad quē p tineret. **Et** breuiter d
 tota hac materia pōt argui ad illā in multis pūctis. **In glo.**
 dummodo in fi. s3 ibi erat acquisituz domino vel ibi in actu q
 realitatē requirit. **In glo.** nota ergo. **Quid** d illis. vide. C.
 d. cura. fu. l. fi. z facit. ff. d. acq. hef. l. v. vide ibi.

De legatis. Rubrica.

Textus continuat hāc rubricā. iccirco non e insistēdum.

Est hec. **Hic** nihil notatur nisi
 q sm verum z congruum
 modum artis materie debent cōtinuari. C. d.
 vete. iure emu. l. ij. §. idqz. sed quādoqz ex cā
 sit intermissio. vt hic patet sm doctores.

Legatum. **In glo.** sunt enim in fi. **Hec** glo. p/
 cedit scōm ea q communiter sunt quia
 donatio inter viuos quādoqz reuocaf. vt p totum ti. C. d. re-
 uo. do. itē legatum est cuz honore. vt. ff. d. lega. iij. l. j. §. penul.
 cum. l. se. z se. habes ergo hic q legatum est qdam donatio.
Quid si testator testando donet alicui pnti z recipiēti fun-
 duz nunquid e licita donatio iter viuos z ita irrenocabilis vel
 legatum. **Videret** q donatio inter viuos qz vba hoc impor-
 tant. z in vltimis volūtatibus sit quādoqz cōtractus inter vi-
 uos. ff. d. assigna. li. l. assignare iuncto eo. tit. §. assignare. z no.
 ff. d. testa. l. hñdes palam. §. fi. z pro hoc facit. qā in testamēto
 quādoqz constituunt duo rei qui adinūcē vident inter se si-
 de iudicare. ff. d. lega. ij. si titio aut seyo. §. fin. **Sed** ego credo
 contra cretūm in dubio sermones sunt interpretandi sm status

z mām ad quā se testator parauit. vt dixi. s. d. testa. mili. §. ple-
 ne. ff. de hef. insti. l. j. §. si aut cū notatis. vñ cū legatū dicat do-
 natio. vt hic. si testator: i testamēto ita dicat cēlebif legatū z fa-
 cit eē d sepul. c. dudū. §. vey i cle. ppter hoc glo. caute rñdet
 in. d. l. hñdes palā. §. fi. qz valer veditio z nihil rñdet d dōa tio-
 ne supponēdo qz illa v3 vt legatariū in causa dubij. si aut certū
 eēt qz volebat valere vt dicitū inter viuos bñ v3. vt sup pmissuz
 e. hoc aut qd dixi qz iure legatū min⁹ h3 dubij vbi erat absent
 ille in quē p ferebat liberalitas qz tūc nō pōt valere iure dona-
 tionis inter viuos vt scripsi. s. in materia donationis. z no. C.
 d. sacrosan. eccle. auē. illd.

Sed olim. **In glo.** iterdū. ibi cū allegat. l. labeo
 Dic qz semp e validior: si p flet. vt no. in
 l. si alij z. j. seqf. e. gl. qz vey zc. **In glo.** j. p rei vē. i. fi. vide qz
 ibi no. **In glo.** l. in reb⁹ q fuerit d functi. l. alijs qz legatis. qz
 p se re legata nō dat cū statim efficiat legatarij. vt. l. a titio. ff.
 d. fur. z in re sua pign⁹ nō cōstitit. ff. d. reg. iu. l. neqz pign⁹ z ita
 no. i. d. l. j. C. cōia d lega. s3 doctores dicit qz p re legata z ad
 eā dat p hypothecaria si legatari⁹ nō dicat eā suā s3 si bñ debitas p
 l. hñmōi. §. fi. ff. d. leg. j. illa nō multū facit. vñ gl. satis vt rōnq
 bilis si. n. hñs sic excipiat si res quā p ppothe. petis eēt tibile
 gata tu effes fact⁹ dñs. z ideo possēt eē tibi obligata vt posses
 ppothe. agere cur nō bñ excipit nō video. s3 in eo qd glo. dicit
 qz ppothe. cōpetit p reb⁹ d functi vñ supponere qz nō p reb⁹ be-
 redis vel grauati fideicō. vel legato. z bñ dicit meli⁹ qz i. l. j. C.
 cōia d lega. vbi dicit qz post sex mēses pōt agi p reb⁹ bñdis vel
 grauati. qd nō e vey. s3 bñ vey. e qz pōt fieri missio in bonis be-
 redis z cōstitui p tōriū pign⁹. vt. l. certa forma. C. vñ in pos. le-
 ga. **S3** cū ppotheca def p reb⁹ d functi qz an def d collega-
 tarios. **Doctores** p s uerūt dicere qz nō ne qd dat vni alij tol-
 latur. C. qui po. i pig. ha. l. assiduis. **Sed** qd si res qz p po-
 the. auocat nō erat defūca s3 eā bona fide possidebat. **Dice** eā
 sufficere. ff. d. pig. l. z q nō dū sunt. §. qd dñ. **In eadē** glo. ibi
 cū dicit cōpetunt iste tres. hoc vey vbi corp⁹ rei legat. **Sed**
 qd si testator legat bñditū vñ aliū dñs cōpale. sicut deueria vt
 reddat. **Vide** qz tūc competat confessoria. ff. quē admo. bñi.
 amit. l. si ptem. §. fi. nō rei vēdi. vt. l. veditio nō vt gregio. ff.
 d. rei vēdi. itē actio ex testamēto. itē ppothe. z h3 alijs reb⁹ re-
 stantis p ipsa enim re nō pōt agi. ff. de excep. rei iudi. l. penul.
 §. latius. itē qd si damnat hñdē certo p cōio vēdere. **Satis** vñ qz
 possit vēdicare oblato p cōio. ff. d. lega. j. l. vxore. §. agri plagā.
 itē dat actio ex testamēto. ff. d. lega. j. l. si fideiussoz. §. fi. z agel
 ppothe. saltē p alijs reb⁹ testatis. **S3** qd si res nō erat d fun-
 cti s3 eā bona fide z titulo possidebat. **Pōt** dici qz def publi-
 ciana legatario d hñdē sicut vēdicatio si testator est dñs vide
 ff. d. publi. l. ij. z d hñbi no. **S3** qd si al⁹ vē legatā possidebat
 nunqd legatariuz possit eā p publicianā petere. **Bic** qz nō s3
 ager d hñdē vt cedat ei actiones. ff. le. j. apud iul. §. idē scribit
 quicquid olim fuerit vñ hodie in casu p dīcto qz legatari⁹ ager
 nō possit s3 hñs. C. d. legi. tu. auē. nūc si hñs. **In eadē** gl. ibi
 cū dicit si in gñe idē si quantitas. z idē vñ si spēs alternatiue le-
 gētur. **Naz** nō vñ cōpetet vēdicatio q non datur ad incerta. ff.
 d. rei vē. l. si in rē. cū ibi not. **In. e. glo.** ibi z vna exceptio cuz
 auē. ex testamēto cōpetit pro liberatione. vt. l. qz mihi. z no. in
 d. l. j. C. cōia d le. plenius. **In. e. glo.** ibi cū allegat. §. varijs.
Hec glo. caute loquit. nam nihil dicit d ppotheca. illa enīz vñ
 passa intētari cū actione ex testamēto. in auē. d. hñdeius. §. s3 ne-
 qz z. §. hoc vey. dū tñ ab iūio simul intētent. vt no. **Dy. c.** nul-
 lus plurib⁹. eē d. reg. iu. l. nemo ex his. §. quoties in fi. gl. ff. d.
 re. iur. **Hec** obstat. §. varijs. qz loqf d ppothe. z rei vēdicatiōe
 ex testamēto z iur ffoz. nō cōpetebat ppothe. p legato sed p
 pstitutiones. qz ius videat s. ff. d. separa. l. creditorib⁹. s3 itell⁹
 ge hñe ius pignoris p tōrij si fiat missio. ff. d. enic. l. hñs suuz cū
 l. se. ff. vt le. no. ca. l. filiofa. in fi. vñ actio ex testamēto z vendi-
 catio nō pñt simul intētari qz est qdā dñetas nā vendicando
 dicit rez suā. agendo ex testamento dicit debitā. **S3** rei vendi-
 catio z ppothe. nūqd se cōpatiūt. satis vñ qz sic si agat rei vē.
 p re legata z ppothe. pro alia re testatoris. **Et** no. qz hñmōi
 ppothe. tacita nō dat nisi p portionib⁹ bñditarijs. ff. d. iur. fil.
 l. mochis. C. d. obi. ciui. l. fi. li. xj. z idē vñ d rei vē. ff. de lega. j. l.
 si tibi bñ. §. si fū duo. s3 ibi fuit legata res bñdis. sec⁹ si testato-

ris. **C**In si. e. gl. hec opinio non pcedit ita generaliter q: mul-
te actiones psonales vana dno sicut depositi comodati z oēs
q: dant ad restitutionē rei. vt videbis in. §. sic itaqz allega. in
glo. **C**Sz opinio pcedit q: actio ex testō v: competere ad dā-
dum z ita non videt dari domino. Sz ia. dra. dicit q: fortior.
est opinio in cōditiōe q: daf. p legato. ff. si cer. pe. l. certi cōdi-
tio §. cōpetit. Sz ipse dicit q: certiaditio daf. p legato factō in
genere vel pecunia vel p legato facto in specie cui? dñum trā-
sūt ad legatarium. Nonnulli dicūt q: cōditio non daf. domi-
no nisi contra furē. l. si. ff. vsuf. quē admodum. Fallit h. ca-
su sicut est speciale q: domino def. ppothe. in hoc casu z i mu-
liere q: est domina donationis propter nup. z ei datur vēdica-
tio z ppothe. sz ipse non videt causam specialitatis quare pri-
ma verior. z videt q: ex hoc non respondet quō agit vt detur
res q: est actoris z legatarij. ptra. §. sic itaqz nisi dicas q: actio
ex testamēto nō competit nisi quando est legatum in gñe vel
in pecunia sicut ipse dicit in cōditiōe. Sz hoc ē falsuz. quia
sic nūquaz competēt simul tres actiones pro legato. quod
tamē is text. supponit. vt. l. i. c. cōmunia delega. Et hoc vult
dicere glo. q: actio ex testō cōpetit pro possessione. sz si sic pclu-
detur ad possessionē. vt. d. l. ij. d. triti. z tamē p actionē ex testa-
mēto concludet ad pstandā rē legatam. ff. d. lega. i. l. nō quo-
cūqz. §. i. z. l. apud iul. §. i. z. l. si domus. §. q: pntes. **B**icas q:
legatarius non ē verus dominus de iure cōi p quod non acq-
ritur dominiū nisi traditione: sed efficitur dominus dispēsari-
ue legis potestate. vnde. §. sic itaqz loquitur in domino vero
p traditionē facto z non obrinet in dño legis pte scō. z ē si-
mile. C. d. dona. q: sub mo. l. i. nō. n. p oia legatari? an traditio
nē censet verus dñs vel realis. ff. de lega. i. l. si heredis suus.
Vel dic q: p actionē ex testō agit ad pstandū nō ad dandum
iter q: est magna differentia. ff. de usu. l. videamus. §. si actōez
Itē nota q: pmissa z q: hoc. §. dñr pcedūt vbi legatur in testō.
Quid si i codicillis. dic vt infra de codicil. §. penul.

Sed non usqz **C**In glo. quātū ad senten-
tiam. hoc pcedit in fideicō.
z legato singularib?: sec? in vniuersalibus. ibi. n. remanet quo
ad substantiā q: in una sit hōs directe in alia p obliquū. itez in
vna cogitur: in alia nō. vt infra seqtur. Itē non sunt exequa-
ta p oia quo ad singularia. vt pōt colligi. §. qui ma. pos. vel si
§. prenaluisse. C. qui ma. pos. l. si. vñ intellige equari regulari-
ter. quādoqz tamen fallit sicut dī d. regula catoniana. ff. de re-
gu. ca. l. i. z ibi no. Sz de q: antiq̄tate loquit hie cū iure. ff. qz.
idem sit. ff. d. l. i. Itē quō sibi blandit iustinianus cum vulpi.
idē dixit. Rūde ut. d. leg. no. in hoc tñ aduerte q: illa glo. in
p. in. in eo q: assignat ibi multas dñas nō pcedit d. iure. ff. qz.
immo est falsa si singularis nam de iure. ff. pētūtur fideicō. effy-
caciter. ff. de lega. i. l. si alienus seruus. ff. de libe. le. l. q: mihi.
Itē z de iure ff. qz. nedum legabatur in testamēto. immo z in
codicillis cuius contrariū sentit ibi glo. ff. d. lega. i. l. si tibi ho-
mo. §. i. de lega. ij. l. codicillis. vide pleniū infra de fideiuf.
§. pterea. Itē de iure. ff. qz. post mortē poterat legari. vt dī-
ces infra. e. §. si post mortē. nō adhereas illi glo. vñ expone h
antiq̄tatem. subaudi q: fuit an cōpilationez. ff. qz. an tpa vul-
pi. Et no. q: leges dñt adisci i adolescētia. vid. §. i. rubrica phe.
sup hōo cupide iuuetuti. dic vt ibi. z ego dico q: tunc incipi-
endum z per totum tempus vite continuandum reseruatō
congruis horis pro seruitio dei z requie corporis. C. de athle-
tis. l. i. l. x. n. tñ semp scie istū dū. ē imo frequēter negociādū h
sene. in epla ad lucillū. vñ hōi scia paz. pfitit nisi bñ z frequē-
ter negocijs applicet. Itē nota q: traditio diuisa melius capi-
tur supra de pupil. substi. in rubrica. dum tamen diuisio non
sit nimis onerata z plura. q: tunc hebetat ut i me exptus suz.

Non solum **C**In gl. in his idē videtur si leget
rem legatarij. ff. de lega. ij. l. impe-
rator. vel heredis cum sit eadē ratio. ff. de lega. ij. si fuerit. §.
i. **C**In fine eiusdē glo. vult dicere q: ubi credebatur totam su-
am non ualet nisi in parte sed si sciret communem tunc uale-
ret in totum. hoc est falsum fm doc. Ja. z Be. immo indistin-
cte ualet in parte tantum siue sciret siue ignoraret. Sed que
est ratio q: ubi legat alienā sciens ualet in totū. ubi cōez nō us-
nisi i pte. cū idē ius dēret eē de pte ad pte q: p toto ad totū. ff.
de rei ue. l. q: d. tota. Rūdet doc. q: ubi legat rē alienā sciēs ua-

let in totū q: est maior ratio q: ualet in una pte q: in alia sed
secus ē vbi res ē communis. quia tunc refertur ad eam partēz
in qua hz ius. ff. d. lega. i. l. si domus. §. si. de sum. istru. l. fundus
qui fm eos. Sz nō dum rīdetur. quia in parte in qua non hēt
ius videretur eadē ratio q: q: legat totum ex quo sciēs legat
sz credo q: ipsi volunt dices quod in re communi legatum af-
fert utilitatē in portioe testantis. sz in re penitus aliā nulla ra-
tio seu diuisio portiois fieri pōt q: nulla ratio possz dici q: te-
neat magis in vna portioe q: in alia z iō vt legatum emolumē-
tum asserat v: in totum. z hoc verum idubitate vbi legat fun-
dū suum. **C**Quid si simplr fundum vel fundum cornelianū.
Glo. in. d. l. v. dicit q: tunc v: totum legat. sz contra. ff. d. leg.
ij. l. iul. q: v: hō: p. l. si domus. §. si. **C**In glo. et hostium. h
glo. vult dices q: res hostium q: nunq: fuit nostra pōt legari. sz
in. l. id quod v: contra notari. sz cum ista cōcor. glo. q: ē in. l. li-
ber homo in stipulatū. z ibi redditur ratio diuersitatis iter cō-
tractus z vltimas volūtates. Docto. hoc nō approbat immo
dicūt idē in legatis z contractibus. vt res q: semp fuit hostiuz
non possit legari nec in contractum deduci. Sz si quādoqz fu-
it nostra sic z hoc probant p regulam catonianam q: locuz hz
vbi legatuz dicit p conditionē rei legatē sicut z hic ē z sic nō
v: legatum cū non valeret si testator moreretur tpe testamēti
ff. d. regula catoniana. l. i. **C**In glo. redime. in si. **B**icas nil
speciale q: nullus compellit emet regulariter. Fallit vbi pces-
sit contractus obligatorius ad hoc sicut pceptuz testatoris v:
ali? **S**cr? fm doc. z d. h. scripti. §. d. his q: sūt sui v: alie. iu. §. si. dic
vt ibi. vñ ibi pcessit pceptum testatoris. **C**In glo. si apud. ibi
v: cū grandī difficultate. ibi dicit ptra. §. si. d. l. apud iul. **P**re-
terea nunq: ē gradis z maxima difficultas q: dominus v: de-
re non vult: z tñ v: legatum. vt. l. non dubium. vñ itellige hāc
gl. in re de qua nullum ē cōmercium v: si sit non tñ d. iur? com-
muni nec sine ipetratione pūilegij. z d. qua non ē hō simile pū-
cipē alienationē concessurum alias autē difficultas non impe-
dit quo minus valeret quo ad extimationē. **C**Quid si laicus
qui hēbat dōcīam eā legauit. **B**ic q: si ecclie ad quā d. iur? com-
muni pūinet non ē dubium si alij q: ecclie. non v: valet. nec ex-
timationē dēri cum non possit transferri in aliam eccliam sine
voluntate z decreto epi. vñ v: idē sicut in rebus patrimonialib:
bus pūncipis qui sine eius iussu distrabi non possunt vt. d. §.
si. iuncto. c. extra d. dis. q: sunt a ma. par. ca. cum apostolica se-
des. z iō v: q: non deberetur ēt extimatio. z multo minus si le-
getur laico cum illi non sit cōmercium extra d. d. c. prohibe-
mus. **P**ōt dici q: valet legatum factū ecclie. d. d. c. quia ēt
ecclia pōt eā possidē z pscribē vt. c. ad aures extra d. pscrip.
sz laico non. qui non hz cōmercium nec possidēre pōt ut. c. cāz
eo. ti. **C**Sz quid si alia res ecclie legetur ecclie v: laico. videt
q: non valet ēt vt extimatio debeat. z hoc v: expōsum extra d.
testa. c. filius. alias incipit dilectus filius z hoc ibi no. inno. **P**o-
st. videtur tenere §. z dicit q: extimatio debet. z. c. illud nō in-
tendit excludere qu extimatio dbeat. sz si sit onerosa heredi
ecclia non d: onerare hō dē singulari z excessiua extimatiōe sz
moderatā d: recipe. **P**ōt dici q: qdā sunt ecclie q: non cadūt
in cōmercium sicut sacre fūitō dī d. d. c. tura spūalia. z si il-
le legatur non debet extimatio sine dubio. vt. d. §. si. d. l. apud
iul. **Q**uedā sunt res ecclie q: cadunt in commercium sz cū diffi-
cultate iuxta formā aut. hoc ius pōrectū. z in illis v: fm hanc
glo. q: extimatio non res dēatur z ita v: ēt tenere inno. in. d.
c. filius i hoc pōt dici q: si legat res quā nō ē hō simile vñ q: alie-
nari si cuti domus epalis v: aliud patrimonium p pōtētis ecclie
sic d. quo nō ē hō simile q: alienari debeat tunc nil v: sz si legat
res ecclie quā hō simile ē alienari q: forte ecclia ē onerata d. d. c.
z iā tractatur de aliqua re v: dēda z illa legat: videretur satis
deberi extimatio fm doctrinam quam supra posui. z h. p: ocer-
dūt in re immobili. nā si sit mobilis q: si nō sit d. d. c. tura dei
debet extimatio. **C**Quid. n. si legat palafredum v: curseriū
abbatis v: prioris qui semp mutāt z v: dunt equos suos. **E**go
non video cur extimatio nō dēat. z sic itelligas dictum. c. cūz
filius. nō autē itelligas sicut aliqui dicere voluerūt q: illud. c.
corrigit iura ciuilia q: nō possz res aliā legari ēt vt extimatio
dbeat quia hoc ēt irrōnabile nec. n. ex tali legato sit pūdi-
ciū tertio sicut ipsi dicere voluerunt. **C**In eadē glo. ibi cum
dicit contrarium manifeste. i. vt extimatio pferretur. **C**In eo

dem glo. ibi sic intelligit. l. si res. Sed certe illa lex non loquitur in isto casu. imo dicitur reponi in sequenti membro quod legatarius non habet commercium. **In** si. glo. docto. dicitur indistincte hoc casu debere extimationem siue testator sciret siue non p. s. si quis alicuius p. l. multum interest. sed ubi non est capax pro conditione persone siue ut sibi acquiritur sed alij tunc obtinet illa distinctio. ut in s. si seruo. Sed que est ratio diuersitatis. non videtur bona ratio. idcirco satis est glo. rationabilis. **Sed** opponitur contra primam mebrum huius glo. quod ubi non est commercium saltem extimatio debetur. ff. de lega. l. i. cetera. s. si duobus. sed dicitur quod ibi est rei illius commercium verumtamen propter causam aliquam prohibetur quo casu non obtinet quod hinc. imo debet extimatio ut ibi patet. **Quid** ergo si legitur res feudalibus que non possunt alienari. in feud. quali. feud. oli. po. ali. s. donare. videtur quod debeatur extimatio quod res de se est alienabilis. verumtamen propter quadam causam extrinsecam prohibetur ne alienentur seu detrahantur dominis inuitis ut de co. s. si duobus.

Quod autem. **In** glo. que ignorantia. ibi cum allegat. l. cum aliena. et h. iteligeni si haberet causam credendi quod ad ipsam pertinet. nam tunc ignorantia noceret et coniuncte persone. ff. de usufru. l. Stichus et dicitur coniuncte persone arbitrio iudicis secundum glo. et secundum docto. usque ad decimum gradum. ut scripsi. in. l. cum aliena. **In** e. glo. ibi cum allegat. l. si a substituto. s. si heres nisi esset legatum coniuncte persone. ut. s. in principio glo. vel nisi sciens alienum legauit ut no. in. l. heres seruus. **In** e. glo. ibi cum allegat. l. pater. s. euitis. Docto. dicitur quod idem est si essent coheredes extranei et alteri esset legatum. ut scripsi. in. l. cum aliena. sed gl. magis est ratioabilis. **Quid** si non est iuncta persona sed est persona que meruit et quas diligebat ut proximam. Videtur idem ac si esset proxima. ut. l. cum alienam. ibi. vel alij tali persone et c. ff. de here. insti. l. nemo. s. q. frater. **Sed** iuxta premissa potest queri quod si heres redemit et tradidit eam legatario qui post euincit nunquam illo casu tenetur heres de euictione. Verum est quod totum redimere teneatur. ff. de lega. iij. l. fideicom. s. si quis quod sed cedit actionem quam habet pro vendito re. ff. de euit. l. in creditore. **In** gl. q. negat. in si. Dicitur plenius ff. de pba. l. iij. et scripsi. C. de proba. l. actor. Sed opponitur contra hunc. s. quia non est verisimile aliquem res suas ignorare. C. de rescin. vendi. l. quisquis. propter hanc igitur presumptionem videtur legatarius releuatus ab onere probandi scientiam. Docto. iac. et Be. dicitur quod nisi sit iusta causa ignorantie semper presumitur scire. et sufficit legatario probare quod testator emerit vel alias acquisierit. quod in suo feodo non cadit ignorantia. ff. pro suo. l. si. fin. eos. **Dec** verba videntur mirabilia si. n. testator emit rem vel alias acquisit quod ex hoc presumatur scire quod non sit sua et ideo nulla incumbit probatio legatario: immo ex hoc maior incumbit probatio quam enim emit vel alias acquisit presumitur bona fides propter titulum et quod credebat eam suam. C. de euit. l. penul. igitur dicitur quod legatarius probat ipsum scire alienam. verum non video quod opinio docto. procedat in quocumque. et credo quod male fuit reportata. Sed magis obstat. quod quod suum non est dicitur ad alium pertinere. ut. l. cum querebatur. C. unde vi. igitur presumptio est quod testator sciat alienam quod ergo incumbit onus probandi legatario de eo quod ius et ratio presumit. **In** hoc ergo dicas quod aut testator possidebat rem legatam aut alius. Si rem possidebat: tunc aut ut suam et credens esse suam: non habet locum hanc distinctio nec probatur. immo heres dabit eam talem qualis est. nec extimationem reddet. ut. l. Stichus. ff. de usufru. l. si ut alienam. quod si ut deposita vel comodatam: tunc debet extimatio. et tunc merito legatarius probat scientiam testatoris: quam probat eo ipso quod testator eam pro tali habebat. vel si probet quod penes eum fuit deposita vel ei comodata. nam cum aliquis res tunc presumitur quod sit sua et sic presumitur quod testator crederet sua et ideo legatario petenti extimationem quasi non esset testatoris et sciret non esse suam: incumbit onus probandi. C. de pauile. fil. l. i. de bonis prescrip. l. i. et hoc ubi agit ad extimationem. nam si res petat sufficit probare sibi legatam. ubi autem alius res legatam. tunc si testator credebat eam ad se pertinere vel ius habere ad eam: fuerunt diuersa iura olim. hodie videtur expeditum quod heres petet eam. et si obtinere potuerit reddet eam. sicut nihil. nec hoc casu distinguatur an sciens vel ignoranter vel an iuncte persone vel extranee. ius. n. quod habebat videtur tantum legasse vel quod se habere credebat. ut au. n. cum si heres. C. de liti. et dicitur. Si non nec ius nec actio ad rem habet nec habere se credit

tunc hanc locum distinctio huius. s. non tamen credo quod hoc casu legatarius teneatur probare scientiam eo enim ipso quod euictus alius teneatur sicut sua nec testator ius in re reclamabat habere presumitur quod sciret ad alium pertinere. ut. l. cum querebatur. solum ergo hanc locum probatio ubi testator rem legatam tenebat et fuit euicta heredi antequam daret legatario: et legatarius petit extimationem que est non. **Sed** quid si testator rem tenebat et in veritate fuit sua: sed alius habebat ius ad eam quod forte vendita ei fuerat vel donata. nunquam dices ipsum legatarius rem suam vel alienam. Jaco. mouet hanc infra de sing. re. p. fideicom. re. s. cum ar. et tunc quod alienam. quod res abesse videtur que restituenda est. ff. de nego. ge. l. si quis mandato. pro quo facit. ff. de lega. iij. l. q. habebat.

Sed et si rem. **In** glo. tribus modis in si. re si ipsemet obligauit. ut ibi no. **Quid** si res debebat reddita perpetuos. videtur quod legatarius debebat soluere pro tempore suo ff. eo. apud iul. s. heres. de usufru. l. l. quod quod est verum nisi eentia tunc quod redderet inutile rem. ff. de lega. iij. l. q. co. cubina. s. q. huiusmodi hoc sum si sunt assignati super rem ipsam tantum. secus si super toto patrimonio. nam tunc huiusmodi dicitur solui et vniuersum patrimonium. ff. de iudi. l. fideicom. s. tractu. **Sed** quod si redditus sunt assignati super rem legatam et nihilominus totum patrimonium est obligatum. Videtur idem dicitur ac si super rem ipsam tantum. C. de pigno. l. iij. **Quid** si dicitur alius fuit. in hoc refert an deberet usufru. vel aliam fuit. vide ff. de leg. iij. l. meuius. s. penul. item quod si legatarius agit pro habere ut rem habeat huiusmodi dicitur recipere si alius euincat pro hypothecaria vel alias ego te defendam vel luas. nunquam sufficit. ut quod sic. ita quod nec legatarius ante agere possit. C. de euit. l. q. re. ff. de euit. l. si non adducta. **Dicit** pro. C. de euit. l. si ex p. dijs. ff. de actio. emp. l. creditore. s. p. dium. item quod hoc. s. dicitur non videtur tunc procedit ubi testator si crederet obligata acquisit. ut. n. talis legatarius sicut acquisit. ff. de do. p. l. l. 3. **Et** dicit contra quod ibi loquitur in casu quo legatarius aliam acquisit: quo casu forte huiusmodi non teneret luere pro. l. illam quod est notabile. item hoc non procedit ubi res diuersae sunt obligate pro quanto valent. C. eo. l. si vniuersae. nisi in casu quo huiusmodi non fecit iudicari. in au. de h. di. et falci. s. si non non fecerit.

Si res aliena. **In** glo. id est. illa parum facit sed facit. ff. de lega. iij. l. huiusmodi. s. q. sum. et hinc dicitur textus vniu. quod tunc magis dubium quam videtur quod tunc melius agere possit. **In** glo. nota caute. ibi cum allegat. l. in re furtiua. **Hanc** opinio tenebat doctor me. **In** no. dicitur stringit an actor sciret rem non extat: et tunc dicitur petere extimationem aut ignorat. et tunc rem petit. ut. d. s. effectus. ut no. extra de sen. exc. sacro. Jac. de ra. videtur hinc tenetur cum gl. dicitur tam quod iudex dicitur in processu. alias impossibile est iudicem posse condemnare in extimatione. **Et** dicitur sic actor in libello. Legatus est mihi Stichus in testamento cuius huiusmodi es. unde cum Stichus mortuus sit vel ipse consecutus sum ex causa non lucratiua: peto Stichum ut consequar pro eum. **Nisi** sic dicatur non possit fieri condemnatio in extimatione et is libellus probatur in simili. quod lex dicit. peto fundum ut de euictione careat. ut. l. iul. s. q. fundum. ff. de h. ob. fin. eum. pro quo. C. de fideicom. l. i. l. si. **Quid** dicemur. iura videtur multa quod perat extimatio. nam alio fieret condemnatio in alio quam quod peteret pro dicta. l. si. C. de fideicom. l. i. et sic cum iura dicatur quod sit condemnatio in extimatio videtur superponere quod extimatio def. ff. de p. l. iul. de dolo. l. arbitrio. s. i. de co. di. ide. l. si non forte. s. libertus. **Pro**terea videtur expressum. e. ti. i. l. ma. s. in frumeto. **Pro** opi. gl. videtur expressum. ff. de fur. l. si quis uxori. s. penul. ff. de p. di. fur. l. si dicitur. et h. videtur melior cum declaratione iaco. dra. supra posita pro quam rursus ad. l. si. de fideicom. l. i. **Et** hanc videtur sequi Spe. in ti. de solu. et li. s. sequitur h. ad liberioze. et h. sum quando agit actione personali. nam pro reale non potest peti res que non extat. ut dixi. s. de re. di. s. si tamen. videtur ibi. **Sed** quod si quis petat rem vel extimationem. Spe. videtur tenetur quod talis libellus procedit in deo h. s. h. non videtur sum. nam cum extimatio non sit in obligatione: quo petetur per iura predicta. bene tamen credo quod si ignoret an res extat vel non: tunc possit concludere sic peto Stichum mihi dari si extat. si non extat peto eundem Stichum ut mihi eius precium detur. sicut supra dictum est. verum propter iustam ignorantiam videtur satis talis conclusio admittenda. ff. quo le. l. i. s. quod autem rem. **Sed** quid si rem ipsam petam: et fuit facta condemnatio in ea que tamen non erat in rerum natura. Videtur sententia nulla. ff. que sen. sine appel. rescin. l. si. dicitur ibi melius.

CIn e. glo. ibi cum allegat. l. qui res. i. Rn. be due leges nihil faciunt. nam loquuntur quia res fuit euicta: et tunc non habet et ita non sunt de presenti proposito. nec ibi potest dici re heredo: et re peto. sed facit. ff. de lega. i. l. non quocumque in primis. ite pone alium casum: quoniam res tradit forma tamen mutata. ut ff. de h. sig. l. mulier. §. res abesse ad exhi. l. iul. §. si quis. **C**In e. gl. ibi cum dicitur ut hic. et d. l. non quocumque. e. ti. l. hmoi. §. q. seruum. **C**In e. gl. ibi cum dicitur. si aliquid iuris quod concernat totam rem et ex quo totus pedet effectus. ff. de lega. i. l. si domos. §. i. **C**In e. glo. in fi. ff. de h. sig. l. labeo et idem iuris in illis que sunt stricti iuris que sapiunt naturam boni. ff. de leg. ij. l. meum. §. in fundo. et l. huiusmodi. §. edes. sub hac determinatione debet intelligi. ff. de solu. l. q. sibi. §. si. **C**In gl. et si sua nisi defineret iura testamentis. ut ibi no. et p. b. ff. de lega. i. l. si a substituto. in pn. **C**In glo. ff. de leg. i. si seruus. in fi. gl. vel dic melius quod non concurrunt. quod ille. §. non obtinet ubi per seruum acquirat domino in cuius rem versus est. ut ibi no. Item quod hic debet obtineri ubi ab initio due cause lucratue concurrerunt in eadem persona. secus ubi si ab initio fuerunt in diuersis. quibus redigantur et postfacto ad unam. ff. de acti. et obli. l. si his que sibi et sic forte posset intelligi. l. assignata hic per contraria. glo. tamen intelligit aliter dictam legem si is qui. Sed tamen textus multum facit pro hac opinione. **C**In glo. i. spe in fi. idem ubi si in genere. ut ibi no. **C**Item dic quod si non obtinet ubi alternative legat. ff. de lega. i. l. non quocumque modo. §. si. **C**In glo. i. duorum hominum. ibi cum allegat. §. posteriore. hoc verum si duo testamenta esse voluit. si autem unum: verum si due scripture facte fuerunt. et in uno continetur plus in alio minus: debet tantum quod minus est. ff. de lega. ij. l. sempromius. p. culo. Et nota quod hi. §. obtinent siue scies siue igno: ans acquirat. ut no. in l. si a substituto. **C**Quid si est res semel legata in uno testamento et legatarius egit rei vendicatione contra quemdam possessorem rei: quod dolo forte desiderat possidere et habuit litem extinctionem. nunquid potest iterum vendicare a possessore. vel agere contra heredem actione ex testamento. Et sic per hunc. §. et ff. de solu. l. l. Stichus. §. dolo. et peti. h. di. l. et. §. si. nisi ille qui litem extinctionem dedisset. habet regressum contra possessorem vel heredem. ff. de re. eo. l. licite. si fami. fur. se. di. l. quotiens. §. plane.

Ea quoque. **C**In gl. tunc competat. in fi. et censetur conditionale legatum. ff. de pac. l. ite quod quentones. non tamen impedit transmissio. ut ibi no. et facit quod quilibet possit legare ecclesie vel capelle que non dum fundata est. ff. de serui. ut. p. di. l. si seruus. §. futuro. de serui. rusti. p. di. l. labeo **C**Contra. ubi de iure canonico. extra de sen. et re iudica. c. abbate li. vi. de eccle. edificandis. ad audientiam.

Si eadem. **C**In gl. i. legatarius si per modum ditione posset dici quod aut deficit legatus pro defectu legatarii. et tunc si pro suo delictum tale quod legatum debeat fisco applicari facit partem ut. l. si titio. et ei quod. aut deficit alias quod pro eius delictum tale. quod forte repudiavit vel non erat in re natura. tunc non facit partem. imo totum accrescit coniuncto. ut hic et. §. in p. no. et. §. p. scdo. et hoc si non erat nec esse sperabat in re natura. alias contra. ut. d. l. si duobus. in pn. ff. de lega. i. ubi non dicitur legatum alia ratione. tunc autem ratione rei legatarii et facit partem. ut. §. si titio. aut altera persona legatarii vel mixta consideratione rei et persone legatarii vel ipsi legatarii. tunc non. ut. §. si duobus. d. l. plane. et hoc verum ubi legatum omnino deficit. si autem valere potest vel equa re iuris vel iudicis officio tunc secus. ut in legato facto primo suo ut. §. si coniunctum in nota Rogerij que est ibi. **C**Sed queritur que sunt rationes horum. De primo est proprium respondere. quod ubi acquiratur fisco non capax capit ad opus fisci. ideo non mirum si partes faciat vel ipse vel fisco. ff. de vul. l. ex facto. §. iul. De secundo ubi deficit ratione rei legatarii. queritur fortius: quare magis facit partem ubi res sua legatarii sibi quam quoniam legatarii a seipso sibi ipsi. Sed responderi potest quod maior est defectus quam deficit ratione rei quam in alio casu. ideo minus subuenitur legatario. hoc videtur in regula catoniana que non permittit legatum confirmari ubi est defectus ex parte rei et tamen secus si ex parte persone. ff. de reg. cato. l. i. cum ibi no. ideo in uno casu magis subuenitur ut valeat legatum in totum. in alio non valet nisi pro parte. ite minus valet legatum quando a se sibi legatur. quo casu semper inutile est quod quando alicui res sua legatur. quo casu potest valere si vivo testatore alienauerit. infra. §. sed et si rem. cum ibi no. iccirco non

mirum si sit diuersitas sic ibi. Sed obstat. ff. de bo. pos. fm ta. l. si post mortem. §. liberi. Sed aliam est. quod nos loquimur si an quis admittat herede relicto ubi in parte legis. h. e. spiritus trans cito. glo. sapienter agentes nullam doctrinam dederunt in articulo. recipe predictam pro quanto uoluerit. **C**In glo. re et h. bis. in fine dicit plenius infra in magna glo. **C**In glo. sed ratione in fi. et hoc probabit si testator expressit. ut. l. sicut. uel si non expressit. sed cum commemoratione primi legauit secundo per hec verba. Si dum quod seyo legauit: lego sempromio. ff. de conditioni. et demon. l. nam ad ea. secus si simpliciter faceret commemorationem. ut si dicat. lego fundum meum. cum de lego sempromio. ut hic in fi. ff. de lega. ij. l. nemo. nisi faceret ex interuallo. ut. d. l. nam ad ea. vide plenius. j. ti. j. in fi. **C**In glo. i. h. bis tamen. ibi cum dicitur. ut. d. l. et p. culo. Ista glo. ubi contra legem illam in qua dicitur quod ubi est locus iuri accrescendi. Dicitur quod inter duos quorum cuiuslibet fuit legata dimidia non erat locus iuri accrescendi. quod omnino erant defuncti. sed tamen titio totum legat. istud coniungit eos re cum illo titio seu titulum cum eis. ideo habet locum ius accrescendi. et hoc uoluit dicere glo. **C**In eadem gl. cum dicitur. §. pri. §. vult dicere de primo responso ver. coniunctum. ut lego titio et seyo Stichum. Sed contra hoc opponitur. et ubi quod non sunt re coniuncti sed tantum uerbis in predicto exemplo illi enim dicuntur coniuncti quibus singulis totum datur. sed pres concurrenti sibi faciunt. ff. de lega. ij. l. coniunctum. **C**Sed constat quod sic legando videtur cuiuslibet medietatem legare. ff. de lega. ij. l. et p. cul. de h. bo. ob. l. si mihi et titio. de re iudi. l. paulus. igitur videtur quod non sunt re coniuncti. **C**Timore huius opinio. quidam dicunt quod hoc exemplum non est bonum et ponit alio. Lego fundum sempromianum meum: et titio eundem fundum. dicunt quod sunt hic re et h. bis coniuncti. et per hoc facit. ff. de here. in sti. l. id quod sabinus. ibi nam quantum ad ius accrescendi et cetera. Sed contra hoc videtur expressum. ff. de h. bo. fi. l. tripliciter. nec dubium. Quid dicimus per primis facit multum. l. re coniuncti. ibi cum dicitur. separatim dando. et intelligo quod si simul quod non essent re coniuncti. Si habereamus quod respondebimus ad. l. triplici in qua vulpi. ubi contra dicere cetero et paulo quod condiderunt leges predictas. Potest dici quod lex triplici. intelligit in casu suo. videlicet licet quoniam testator instituit tres. vel legauit tribus. h. bis gratia titio et meum sunt heredes quibus per dimidia. sempromio ex parte dimidia vel lucius et titio heredes sunt. sempromio heres esto. certe in his casibus sunt re coniuncti. Nam instituendo titio et meum in dimidia: quilibet instituit in dimidia totum non in dimidia dimidie. et per hanc institutionem non sunt re coniuncti: sed cum alii instituit in totum restringit ad unam dimidiam et in illa faciunt sibi partes concurrenti: et ratione illi concurrenti sunt re coniuncti. et hoc vult dicere illa lex. et l. meum. de lega. ij. de here. in sti. l. si ita quis heredes. dic ergo si in hoc quod si quis legat titio et meum fundum non sunt coniuncti re. sed si legat titio. et meum fundum et aliam dimidiam fundi vel e contra sunt re coniuncti. et sic legem illam intellige et restringe. Hoc autem iaco. et Be. recitant exempla glo. nihil obijcietes nec soluentes vel alias reprobatas. et sic vident ipsam approbare. et idem dicit. Quid ergo respondemus ad legem re coniuncti. Dicit quod verum prinetur iacet. sed si nihil excipiendo titio et meum lego Stichum. videtur singulis solidum legari. et ideo partes concurrenti faciunt. ut no. in. l. i. §. si. ff. de vul. fr. accres. Sed lex et p. culo dicit contra. Sed dicit quod ubi nulla est coniunctio. cum. n. testator sciret seruum comem et quod unicuique duorum sua pars erat acquirenda. non presumit velle eos coniungere. ff. de vul. l. si. nec est aliquid quare debeat presumi. Sed hic quoniam coniungit eos h. bo. presumit quod eos velit coniungere re et alterum vellet totum h. re in casu quo alii non possit h. re. ubi quod si unum corpus eos efficit. C. de cadu. tol. §. his itaque et. §. si autem ex his. ubi h. p. b. et ideo notat ubi in lege re coniuncti eque portionibus. et facit quod ubi per copulam coniungunt presumunt coniungi uno corpore rei. ff. de h. bo. ob. l. eum quod in pn. de lega. i. l. si quis testamento. Nec obstat lex si mihi et titio. nec lex paulus qui loquuntur in actibus iter viuos. in quibus non habet locum ius accrescendi nec talis coniunctio. **C**Sed quod si sic dicitur. quisquis ex cognatis meis capitolium ascenderit: sit heres titio heres esto. plures ex cognatis ascendent. alter repudiat vel moritur antequam sit h. re. nunquid hi cognati sunt coniuncti re et h. bis ut accrescat cognatis tantum. Ita dicit quod non. quod h. bo. quod quis distributum est. C. de ipu. et alijs substi. l. si. **C**Sed quod si dicat per h. bo. oes. ubi gratia. lego meis omnibus et titio fundum. iaco. distinguit. quod aut dicit demonstratiue cum essent presentes: et tunc habet eos pro

nominationis propriis noib⁹. q³ demonstratio vice nominis rē. ff. si cer. pe. l. certū. et eēt distincti. si non demonstratiue. vt q³ dicit. volo q³ oēs legatarij mei et meius hēant fundū. tunc sūt coniuuncti p³ vba pluralis numeri appellatiui. ff. de usufr. accres. l. si q³ titio. C. In. e. glo. in fi. d³ hoc fuit dubitatu an re coniuuncti p³ferant vbi coniuuncti v³ e contra. in hoc tū refidēt oēs q³ si mul admittant. Et d³ dicit q³ est casus in. l. re coniuuncti bñ stelle tra. et in. l. si ita quis h³ dē. ff. d³ h³ est. in fi. et d³ hoc vide plenius i d. l. i. ff. d³ usufr. accrescē. multa possent tangi circa ius accrescē di: sed non est materia huius.

Si cui. C. Is. s. facit q³ illa q³ consolidant nō videat³ tur acq³ita illo iure seu titulo quo res cui consolidant tenet. Et ē notabile ad facti q³stionē. De consuetudine mulieres habēt partē in rebus emptis p³ virū et acq³itis vir hēbat feuda q³ tenebant ab eo anquā nuberet. et ita vxor nihil habuit in illis p³tingit q³ durante matrimonio aliqua consolidant et redeunt ad dominum ex aliqua causa. q³ritur vtrū mulier h³ dēat partē in his consolidatis. Et v³ q³ sic. q³ cēsentur alia a rei proprietate p³ hūc. s. et iccirco tanq³ alia iudicāda sūt et p³ se. iccirco h³ q³ consolidata sunt vidētur p³ se iudicāda. ff. d³ legatis. ij. l. meius. s. fundo.

Sed si rem. C. In glo. vt. ff. d³ libe. le. in fi. p³ter ea v³ ratione iuris quod in ea credi tor hēbat. vt ibi notat. C. In glo. sic infra d³ atti. tu. in fi. et p³ hoc apparet q³ q³ non pōt dicit se dñm ex plurib⁹ causis nec rē ad se p³tinē. q³ v³ ē agēdo. s³ forte d³ defendēdo sic. extra d³ fi. instr. c. inter dilectos. vt no. archi. extra d³ elec. vt q³. et d³ hoc scripsi. C. de contrahē. emp. l. cum res. C. In glo. ff. de regu. c. j. in fi. Hanc apperit d³. et glo. in. d. l. cetera.

Si quis rem suam. C. In casu hui⁹. s. faciebat dubium error. alias nullum dubiu eēt quin valeret legatus et rei aliene ex quo sciebat supra. s. q³ d³ xim⁹. C. In glo. no. sic in fine. Dicit q³ aut act⁹ ex sui natura requirit v³ritatē et opi. p³currere vt aditio h³ditatis: tūc requirit v³rumq³ vt. l. is qui putat. et l. heres institutus. e. titu. cū. l. se. aut nō. tūc aut ē cōis opinio et eā sequimur i casib⁹. d³ quo dicit vt. d³ testa. s. s³ cū aliq³. ff. de off. p³to. l. barbarus. aut singularis. et tūc aut in d³ictis aut i alijs. si in d³ictis tūc aut in d³icto causando. et tūc aut in d³icto q³ causat ex solo animo. vt iniuria q³ fit patri vt domino p³ d³ictū cōmissum in p³sona sui vt alij nam due oriuntur. vna q³ cōcernit p³sonam iniuriati d³ facto. alia q³ cōcernit patrē vt dñm. et illa magis causatur ex aīo q³ ex fēo. et attēdit magis opinio q³ v³ritas. et idē i alijs q³ ex animo magis q³ ex fēo causant ff. d³ iniurijs. l. itē ap³. s. in terdum. et l. eū q. s. fi. Aut in d³icto q³ causat ex fēo: et tūc attēditur v³ritas magis q³ opinio. ff. d³ fur. l. vulgo. s. si quis es. de iniurijs. l. eum q. s. si iniuria. et hoc si habuit animū delinq³di alias non. ff. d³ fur. l. iter oēs. s. recte. Aut q³rit in d³icto causato reponēdo sub certa forma aut sub certa spē criminis. et ibi magis attēdit v³ritas. ff. d³ crimi. expi. h³ est. l. fi. In alijs autē regulariter attēdit magis v³ritas q³ opi. vt hic cū p³cor. docto. Jaco. et p³be. nihil dicit nisi q³ opinio p³erit v³ritati in his q³ cōsistunt ex aīo. Et inducūt hoc ad q³stionē facti. De iur. canonico nullus pōt tenē duo bñficia. subaudi curata vt plures dignitates. extra d³ p³bē. c. d³ multa. C. Bone q³ papa cōcessit cuidam epō q³ poss³ dispēsar cum aliquo d³ clericis suis q³ poss³ duo talia bñficia obtinē. epō dispēsauit cum quodā suo clerico habēte vnū bñficiū tale q³ possit aliud cum illo obtinē clericō ignorāte conferē clericō aliud quod acceptauit credēs se primo p³ acceptationē secundi p³uatū. supuenit ad eius notitiā dispēlatio et ambo retinē contēdit. an poterit. Dicit q³ dñs eoz dicebat q³ sic. q³ iurisditio acq³rit ignoranti. ff. de iudi. l. cum furio sus. et ad hoc inducūt. l. ei⁹ q³ in puincia. ff. si cer. pe. ff. d³ fur. l. inter oēs. s. recte. ff. d³ condi. et d³ monstr. l. multū interest. q³ multū bñ facit. q³ in casu q³stionis ē impedimētū iuris sicut in conditione iuris d³ qua ibi dicitur. C. Itē h³ faciunt ad multas al³ q³stiones. Quidā credēs vxorē suā viuerē d³posauit aliā. rep³ q³ tpe quo secundā d³posauit p³ia erat mortua. q³rit vtrum sit ligatus. Et non videtur: quia non hēbat consensum nec p³positum contrahēdi. ex eo q³ credebat primā viuā et se non ligari et nuptiē nō causant sine p³sensu. vt. l. nup. ff. d³ re. iu. C. Cōtra

riū. vt p³. s. quoties. cum p³cor. Preterea vbi conditio impossibilis apponit. nō v³ anim⁹ contrahēdi. ff. d³ sta. libe. l. cū h³ s. i. et tū ē m³imontū eē d³ cōdi. appo. c. fi. Et hāc q³onē potes for mas iuxta. c. veniēs. extra d³ eo q³ dux. in mat³. quā pol. p³ adul. quando eris canonista.

Sed et si legatariū. C. Opponit cōtra hunc. s. q³ cū legatū depēdeat ex sola volūrate et aīo testantis. vt. l. ex parte. ff. de adimē. le. et testator: qui scit p³sumit credebat legatū non valē cū crederet eā eē legatarij non vidēt q³ legatū valeat nec habuit animū legādi. C. Preterea cū errans nō videat dñm trans ferre quō hoc casu transferē. ff. d³ cōdi. causa da. l. iij. s. subtili⁹ docto. dicit q³ testator credebat eē rem legatarij: verūtamē ali quod ius hēbat in ea re quod eē credebat se hēre vt pignus vt redditus et ita habuit animū legandi. S³ ex hoc nō rīdēt. q³ sic non hēret animū legandi rē ipsam s³ illud ius. et ita non valeret in re ipsa legatum. Preterea nil rīdetur ad. s. subtilius. C. S³ ad primū pōt rīderi q³ imo quia eē rē legando vt ius q³ hēbat legat³ et ita rē ipsam si erat sua. vt. l. si domus. s. fi. ff. d³ le ga. i. C. Ad secundum dicit q³ illud obtinet in contractu inter viuos. hic in vltima volūrate in qua dñm trāfferē facilius auctoritate iuris sine traditione. vt itellige plane sicut iacet. Nec obstat q³ nō habuit animū legādi rē. immo constat q³ habuit q³ apparet p³ vba. q³ legauit et pōt eē et hoc eē p³sumitur q³ errauit in iure: et q³ credidit valē legatum. et hoc d³ h³ius. C. S³ querō quid si testator non credat rē legatam legatarij s³ eā ei debi tam. et vere non erat debita nunq³ d³ legatus. Vidēt q³ sic per hunc. s. non. n. refert an rē legatam credat legatarij vel ei d³bi tam. C. d³ fal. causa adie. l. ij. In d³uū facit. q³ sicut non v³ cōfessio p³bato errore: ita non vidēt valē legatū. C. d³ proba. l. ratio nel. C. cōia vtri. iu. l. scriptura. ff. d³ lega. iij. l. titia. s. gapul. et videtur exp³sum d³ au. et ar. lega. l. qui vxori. in fi. i. rīsi. ibi. nisi in contrariū rē. C. Quid dicit d³ glo. vt sentire q³ si probet testatorē errasse q³ non v³ legatus vt. l. lurtus. s. quisquis. d³ lega. ij. Vidēt posse dici q³ legatum v³ nō obstante errore p³ rationē huius. s. et p³. s. quisquis. Nec ob. l. qui vxori. quia ibi dicit q³ v³ legatum et p³sumitur testatorē habuisse animū legandi nisi probet heres contrariū videlz q³ non habuit animū legādi. et hoc p³bauit si forte testator hoc exp³ssit. vū nō sufficeret p³bare ipsuz errasse hoc casu p³ hūc. s. q³ ē notā d³. S³ his ob. C. d³ fal. causa adie. l. i. vbi supponit q³ probato errore non p³sumitur animus legandi. In hoc dicas q³ refert d³ erroib⁹ an fuerit deceptus vel non. vbi gratia. Si legatarius falso suasis testatori q³ solueret forte pcuratori vt suo suo pecuniā quā debebat. vt q³ res q³ erat testatoris ad ipsum p³tinēbat. tūc nō v³ animus legādi vt ibi. si autē non fuit d³ceptus s³ simpliciter errauit: et forte iprobabiliter i fēo suo tūc v³ fuisse animus legādi imo i tali casu p³sumit scire erroz et nō obstāte eo legat³. et forte in tali casu loq³ is. s. et ad hunc d³ restringi.

Si rem suam. C. In gl. vedēdo. ibi cū dicit. si ex alia cā ē volūtaria. dū tū p³ lucy. vt no. i. d. l. rē legatā. C. In eadē gl. i. fi. h³ v³ vbi ex necessitate aliē aut. vt ibi no. C. In glo. q³ aius. in fi. et h³ obtinēt in legato puro. In d³ditionali v³ i d³stincte legatū reuocatū si res sit aliena tpe existētis cōditionis. ff. de au. et ar. le. l. quin tus scribit. s. fi. de lega. i. l. fuchum. vel ille in casib⁹ q³ fuit ap³posita cōditio si me⁹ erit vel silis. Et hanc glo. inducūt doctores ad q³stionē. C. Bone q³ dñs q³ pcuratorē ad cāz p³stituerat cōparuit i aliq³ articulo cāe. nūq³ ex h³ cēses pcurator eē reuocat⁹. Ipsi distinguūt an ex necessitate cōparuerit vt tunc nō v³ deatur reuocatus. hoc est expeditū hodie eē d³ pcura. si quē. li. vi. vbi approbatur eorum opinio.

Idem rescripserunt. C. In gl. fi. s. d³ etra d³stinctioe ibi vel dic nullo mō. hoc nō ē v³. q³ semp admittit illa d³stinctio an hūit animū adimēdi vel nō. S³ gl. h³ vt credo fuit corrupta vitio mali scriptoris. debuit dicit q³ illa d³stinctio an ex necessitate vel ex voluntate dedit pignori nō admittit h³. et ita no. i. l. q³ post. C. In. e. gl. i. fi. Gl. vult reddē rōnē diuersitatis q³re dōa tio iter vi. et vxor. reuocat si res dōta def pignori et nō legatū. et dicit q³ legatū valuit ab initio de se. iō non ita facilius reuocat.

sed donatio inter vi. & vxo. nulla fuit ab initio. ideo zc. Et hac solutione glo. plenius declarat & probat per leges: reprobatam solutione quorundam q dicebant q donatio e odiosa. ff. d. dona. l. si. §. pe. dicibi. & per hanc solutione potes rñdere ad duas videlicet licet. Quid in donatiõe causa mortis. nũqd reuocat si donas ddit rē pignori. videt q sic. p. l. si marit. ff. d. d. in. vi. & vxo. l. cū hic stat. §. si marit. Per hanc solutione dices contra. qz donatio causa mortis t3 ab initio sicut legatū. & id dicendū est idē qd in legato. C. S. qd in donatiõe facta a patre in filius non emancipatū. In illa dicit idē sicut in donatiõe inter vi. & vxo. q non t3. docto. qui nihil dicunt circa glosam adducit hunc. §. ad qstionē facti. C. Bone q baro qdaz promisit ad magnam penam q nihil acqret in terra alterius. cōtingit q cepit magnam manū pignoris. nũqd incidit in penam. Non videt. ff. de pig. l. in quoz. Item facit ad hoc is. §. qz res non videt alienata si def pignori. ergo nec alij acqfita. C. Sed contra. qz appellatione alienationis continet pignoris datio. C. d. re. alie. non alie. l. si. Finaliter dicit q nō committit pena nisi esset res obligata pro tanto debito q non esset vnq̄ verisimile posse redimi inspecta psona obligatis & eius statu. ff. de lega. iij. l. qui hēbat. de suppellect. l. l. legata. §. si. Secūdu eos per has leges posset restringi intellectus hui. §. nam si testator dedit rem pignori pro quanto valet & plus: & sit impotens ad redimendū: satis potest deprehēdi mutatio volūtatis nec sit locus huic. §. per dictas leges.

Si vero. C. S. §. videt supponere q pars nō alienata debebat etiam si hēret animū adimēdi. qz dicit omnimodo. & in seqnti distinguit an hēret animū adimēdi vel non. & tamen hoc videt apte falsuz. qz legata solo adimunt. vt. l. militis. §. veteran. ff. de test. milit. C. S. dicit qz hec lra se reportat ad probationē. qz pars non alienata debet dato q legatari n̄ nihil probet. s3 in alio cāu non. si tamē heres probaret in primo casu q animo adimēdi audiret per iura predicta. Iaco. & Pe. inducunt hūc. §. ad questionē. Ha fallus qui alienat feudū absqz licētia domini ipsū perdit. in feu. q sit prima causa be. amit. §. si. Bone q alienat partes nū qd perdit totū. Non videt p hūc. §. & qz nil videt actuz q diu aliqd remanet zc. C. de his q. vt indignis. l. si. Ad oppositum arguūt. qz res incepta habet pro completa. ff. d. au. & ar. le. l. si non sint. §. qd ergo. Ipsi dētermināt pro hac pte q totū amit. qz in indiuiduis q delinqt in parte: reus habet in toto. hic est qdam indiuiduis in feudo qz si pars rediret ad dominū non eēt forte sufficiens ad seruitiū. vnde lex dicit q si dominus sit occisus a familia. & heres apereat testm̄ priuaf hereditate. nisi qstio p̄habita fuerit de familia. & idē si partem testamēti a peruerit. ff. ad filla. l. si qz in gravi. §. si antez non totū. C. Si liber feudoz sit authenticus est casus contra eos. in feu. de val. q contra consti. l. otha. c. i. Unde aduerte q qdam sūt cāe admittēdi feudū q concernunt psonam domini & totū feudū vt si vasallus committat feloniam. & in qbus non ē maior rō q vna pars feudi magis perdat q̄ alia & in illis obtiet opi. doc. Sed in casu nostro est ratio pdendi vnam partem: & non ē ratio pdendi aliam qz sufficit qz qz puniat in eo in quo delinqt. ff. de his q. vt in dig. l. rescriptū. & l. heres q. ad. l. fal. l. paulus iō nō v̄ opinio eoz. pcedere nec de iure feudozū nec romanozum salua eozum reuerentia.

Si quis debitori. C. In gl. qz tribi cū allegat. l. aurelio. §. si. qz dolus nō remittit. Pōt dici q tenet rōnes reddere in grosso. ff. d. le. l. si bu. verit. imo plus. qz si dolus remittit exp̄sse: nihilominus tenet reddere chartas & papirof. ff. de lib. le. cre. ditor. §. iter cetera. C. In. e. gl. ibi nec exerceat. C. Nec gl. sto machauit Ja. & eū fecit prūpere ad blasphemias. dicit. n. Hic mihi asine. nō ne idē ē dicere heredē meū petere nolo. vel dāno heredē meū ne exerceat actiones? Certe mirandū quō gl. de hoc fecit tertiu moduz: & primos duos reposuit sub vno q videt magis iter se differre. sed glo. videt intellexisse q is modus omnino differt ab alijs. qz quando per hunc modū legat peti nolo. tunc indistincte valet legatū liberationis. & pōt agere legatarius vt liberef. vt. ff. de libe. le. l. quod mihi. C. Sed quando testator dānat heredem q non exerceat actiones tūc

distinguit an valeat legatum vel non. vt hic subijcit & p3 in. l. petitor. Nec forte potest agere ut liberef cū hec non uideatur fuisse mens testantis. & si agat e3 q dicat se h̄re malam causaz quod non o3 quando legat per verba illa peti nolo. & ita non videt idem modus seu effectus legandi. P̄terea is modus legandi obrinet in actiōibus intentatis. vt p3 in. l. petitori. ali in intentandis. vnde non sūt idem nec idē effect. vtp3 in superiorib. & is intellect. non est asinus do. Iaco. satis tamen posset dici q vbi essent actiones intentare q esset vnus modus legandi. peti nolo. uel damno heredē ne actiones exerceat. & in illo casu potest saluari iaco. C. In si. e. glo. contrarium no. q teneat legatum in sumptib. ff. de le. iij. l. iij. §. si rem. Sed illa potest intelligi vbi testator habuit iustam causam. tunc enī valet legatū in principali & in sumptibus. Sed vbi iniustam. tūc non videt valere etiam in sumptibus. quia si non v3 exp̄ssum nec tacitū. vt. l. sp̄sus. §. i. ff. de dona. inter virū & vxo. C. In glo. licet sua. in si. vide. ff. de lega. iij. l. fideicō. §. si rem. C. In glo. sicut est bonozū possessor. in si. C. Sed quid de successore singulari qui tenet rem q obligata erat pro debito pro quo fit liberatio legata debitori: uel rem pro q testator poterat agere. B̄ic non prodesse illi & posse agi contra euz nisi h̄ret regres sum contra illum cui legata ē liberatio. ff. de libe. lega. l. si qz reum. ideo is textus loquit notanter de vniuersali successore. C. In glo. scilicet p̄ acceptilationē. s3 cur nō competit ipso iure deliberatio sicut ipso iure transit dominiū rei legate sic q agere non oporteret pro vltiori liberatione. q sic statuisset: non peccasset. verūtamen pōt dici q obligationes magis inherēt ofibus q proprietates rez. & non ita facilliter transeunt. ff. d. pecu. l. sticho. pro suo. l. iij. C. Itē dic q is. §. procedit indubitate quando reus liberandus ē acceptilatione. C. S. quid si pacto tantū liberandus sit iuxta. l. sigs reū. Non videt obtinet is. §. qz frustra fieret cum competat exceptio ex legato. B̄ic cōtra. vt notat. ff. d. libe. lega. l. iij. §. nunc d̄ effectu. in glo. s3 nūqd. Nec obstat. ff. d. peti. here. l. penulti. qz secus in cautione. secus in pacto. vt dicta glo. & ē ratio. qz difficult. ē daf cautio e3 cum non ab omnibus zc. in autenti. d̄ dpo. §. si. qz pacto liberare. iccirco concedēdū ē qz facili. fiat p̄ pactum ad maiore securitate q̄ def cautio supflua seu non necessaria.

Potest. C. Hoc casu non potest agi vt liberef p̄ acceptilationē. s3 an p̄ pactū. B̄ic q sic. vt. l. aurelius. §. cētum. & notat in. l. non solū. §. i.

Ex contrario. C. In glo. s3 nūqd. in si. Hoc. Iaco. & Pe. dicit q quocūqz sit plus v̄ in p̄pothe. ut alias: semp t3 legatum. p. l. si creditor C. Sine dubio illa lex videt exp̄sse contra glo. qz ibi non continet plus actio d̄ dictis quattuor modis. quoniam honorarie additur ciuilib. & tñ v3 legatum. H̄i aduerte si legatū nō afferat emolumētū v̄ in obligatiõe bonoz v̄ alias. tunc non v3. vt si qz teneat actione bone fidei & obligauit bona. ibi. n. nulluz emolumētū affert. qz nō addit obligatio bonoz q iā erat contracta. Itē nec p̄ legatū addit cursus vsurarū q currunt i actione bone fidei. sicut in actione ex testamēto. vñ non v3. s3 ubi testator legat illud quod dēbat p̄ obligationē psonalē tantum. v̄ qz semp v3. qz additur realis p̄pothe. & rei v̄ dī. si sp̄s d̄ beatur. ut dixi. s. in p̄nci. ti. & dominiū statim trāsit in quo ē emolumētum. ff. d. lega. iij. l. iij. §. si rē. Plus dico qz ubi cūqz legat id qd dētur ex stru stricti iuris quāuis prima eēt sub obligatione bonoz qz v3 legatum. qz semp ē plus in re p̄p vsuras q currūt in actione ex testamēto & non in actione stricti iuris. C. i. q. causis in integ. resti. non ē nece. l. in minorū. & hoc d̄ iur̄ ciuilib. s3 attēto iur̄ canonico cessaret h̄ ratio. Itē cessaret si eēt vsuras creditor stipular. vñ illo casu nō crederē ualef legatū. Aduerte ḡ ad nām d̄ rē & rei & si repias qz emolumētū aliqd afferat: dic valet. als si. nec obstat. ff. d. lega. iij. l. si d̄ portati. §. si. qz nō v3 ut possit fideicō. onerari. v3 tñ ut agi possit. C. Quid ḡ dicitur d̄ his q d̄nt tota die i testis. uolo d̄bita mea p̄ solui p̄ man. executorz meoz. nūqd creditores stute illi. cte potest ager v̄ iplozaf offiū iudicis qz stute illi. cte faciat eis solui. B̄icaz qz si legatū dēat ipozaf emolumētū qz forte h̄uit executores ad h̄ obligatos. qz si sūt nudī mistri. iur̄ illd̄ qd scrip. C. d̄ epi. & cle. l. nisi v̄ forte ē p̄mprior executor d̄ p̄suetudie v̄ d̄ iur̄ qz t3 leg. als

non. **C**In glo. no. ar. in fi. **Ia.** **z** **Be.** dicit qd hec via brocardica soluit per hunc tex. quia quando actus puenit ad casum a quo incipere non potuit aut erat cōpletus **z** pfectus aut nō. p̄mo casu **z** secundo non. vt h̄ cum dicit. qd qd semel constitit **z** c. hanc eadē solutionē sequit̄ dy. qui plures allegatiōes colligit p̄o **z** contra. extra de reg. iur. c. sc̄m l̄tie. **Sz** contra hoc **z** contra h̄c. **§.** facit apte. ff. de his q̄ p̄o nō scrip. ha. l. si i me tallū. in fine. ibi enim consistit ab initio legatū. **z** tamē redactū ad causam a quo incipere non potuisset annullatur quantū tāgit contrarietate huius. **§.** glo. soluit ibi. casus contingēs in p̄sona legatarij impedit. hic utilitas rei legatē. **z** ita vult concludere qd casus sunt diuersi non aduersi. **Sz** certe ad minus nō vidētur diuersi in ratione quia eadē videt̄ ratio in vtroq; nisi des causam diuersitatis. **C**Sz dicas qd est ratio. quia quando dies vel conditio viuo testante euenit: nullum absurdum sequitur si legatū teneat **z** debeat. quia est persona cui debet **z** res que deberi potest sed vbi testator redemit seruū alienū non est p̄sona in qua possit consistere legatum. vnde sine p̄sona stare non potest **z** ideo non mirum si sit nullum **z** p̄o non scriptum **z** hoc quantū tangit contrarietate huius. **§.** sed quantum tangit viam brocardicam ob. p̄mo mēbro. **Ite** obstat quia sacerdotium recte datur **z** p̄fecte amittit̄ si sacerdos contrahat euz corrupta. quia venit ad casum **z** c. in autē. quomō opoz. epif. **z** cleri. ad sa. ordi. per. **§.** sacerdotio. **C**Ite quia actio furti p̄fecte quesita extinguit̄ si pueniat ad casum a quo. **z** c. ff. de fur. l. falsus. **§.** fi. **Quidaz** addūt ad distinctionē precedentē. quia aut venit ad casum illum facto illius ad quē res ptinebat. aut alterius. p̄mo casu annullat. secundo non. **z** ita ibi no. **Sed** contra hoc quia seruitus recte constituta nō tollitur quantum factu acquirentis pueniat ad casum **z** c. ff. de verbo. ob. si sub vna. **§.** i. **Item** ob. ff. de ri. nup. l. si qua. **Ite** ad secundum mēbrum qd iniuratum licet non perfectum non vitatur nec casus superueniens impediatur. ff. de ri. nup. l. si quis officium. **Si** vis euadere dicas qd vbi casus superueniens est talis qd ex dispositione iuris vel ratione actum annullat. vel forte quia sequeret̄ non compassibile vel absurdum vel ex alia causa. tūc casus superueniens **z** c. alias obtinet regula que hic traditur. ff. de reg. iur. l. in ambiguis. **§.** non est nouiz. ad. l. fal. l. verbis legatū. **z** hoc in his que consistunt ab initio. quia in his que pendebant **z** retrahuntur inspicit̄ status ad quem retrahuntur. vt. ff. ad mace. l. i. **§.** si pendeat. **z** hec faciunt ad illa qd dy. notat in. d. c. sc̄m legitime que congruenter potes h̄ adduce. re. dic vt ibi. **Item** facit qd si quis de genere stute p̄suetudinis retrahat rem a suo proximo venditam **z** moriatur pendente lite extraneo instituto qd extraneos non admittatur. cōtra. ff. de inoffi. tes. l. posthumus. **§.** fi.

Sed si uxori. **C**In glo. l. in commodo. ibi cū dicit olim gl. supponit qd immobilia olim reddebatur annua bima **z** c. quod posset obtinere quando morte soluebat matrimonij. secus si diuortio. vt no. ff. solu. ma. l. diuortio. **Et** dic qd olim statim reddebantur. ut dicta. l. diuortio. **Sed** secundum hoc non videt̄ qd hodie teneat legatū dotis quo ad res immobiles cum nō esset commodū representationis. si ita nullum emolumentum asserat. **C**P̄ter terea si vera esset opinio **Ia.** de ra. qui dicit. **C.** de rei vxo. acti. **§.** exactio. qd mobilia statim debent restitui si extant **z** sunt parata: cessat etiaz predicta exactio in casu illo. nec dicas qd p̄pter aliam rōnē teneat. que ē. ff. de vo. ple. l. i. **§.** est **z** illud. quia illa ē cessat. qd hodie nō fieret retentiō ob res donatas. vt. d. l. i. **§.** sileat. de rei vxo. acti. videtur ergo qd non teneat legatū dotis nisi in casu quo pōt asserre aliqd emolumentū vel comodū representationis vel alias. vnde si nulla essent mobilia in dote: vel si essent **z** esset pactū qd statim redderet: non videt̄ tenere iuxta illa que dixi. s. p̄o. **§.** **C**In eadē glo. ibi nisi. in falcidia enim detrahit̄ de comodo representationis non de ipsa dote. ff. ad. l. falc. l. si vsus. **§.** i. **z** nota. e. titu. l. cū dote. ff. e. l. i. **§.** idē querit. **C**In fi. e. gl. expense aut non videt̄ legatē. ff. de le. ij. l. nemo. **§.** i. **z** ibi no. **z** in. l. iij. **C.** de fal. cā adie. **C**Super tex. inutile ē nisi p̄obes pecunia numerata vel dos soluta vt **C.** de fal. cau. ad. l. iij. **Iam** tunc videt̄ legatū valere. **C**Irem sup̄ h̄bo. certū corpus. **Iuic** ver. obstat. ff. eo. l. i. **§.** adeo. **§.** fi.

na; siqs. **Glo.** soluit ibi. quia aut quāritas exprimit̄ vt corpus **z** non debet q̄ s fuerit certa. aut quāritas in genere. **z** tūc debetur. **Sed** huic solutioni videt̄ ob stare hec l̄sa que videt̄ dicere qd quāritas certa fuit legata **z** vt corpus: **z** dicit̄ dberi. **Ite** obstat. **§.** qdqs. de. l. lutius. vbi testator: referebat se ad certum corpus **z** valet legatum **Ite** plenius qd aut legat̄ quāritas certa vt quāritas: tunc semp debet. vt. l. legauit. de lib. leg. **z.** d. l. iij. **C.** de fal. causa. **Ite** vt species. vt lego centum que sunt in illa archa tunc non vs. vt. **§.** adeo. **Ite** est dubiū quomodo legat̄ **z** tūc aut testator: seret̄ ad certam quantitatem quā asserbat de presenti. **z** tunc legat̄ vt species. ff. de lega. i. l. plane. **§.** sed si non corpus. **Si** vero non referebat se ad certam speciem s̄ in genere **z** ad causam certam sicut dotis vel aliam: tunc si sit causa ex qua consuevit pecunia deberi vt quāritas. sicut dotis vel mutui: presumitur legata vt quāritas. **z** est idem ac si legetur vt quāritas. vt. l. si non designata allega. **Si** vero consuevit deberi ut species sicut ex causa depositi: tūc p̄sumit̄ vt species. **z** est idem ac si legetur vt species. **C**Sed obstat. **§.** qdqs. quia secundū hanc doctrinam non valeret legatum hoc vltimo casu. tamen constat de contrario ut ibi dicit. quia ille. **§.** loquitur vbi legat̄ illi penes quem deposuisse se dicebat. secus si alij secundū dy. qui p̄missa notat in. **§.** adeo. **I**ntellige ergo hunc textum cū dicit. **Si** vero certa pecunia. ut quāritas. vt decē vel viginti. non certa vt species seu vt certū corpus. s̄ litera non videt̄ hoc pati. qd videt̄ loqui vbi pecunia fuit legata vt species equiparando huiusmodi legatū legato fundi: sed dic qd hec l̄sa loquit̄ vbi res extabat. verumtamen falsa demonstratio erat in causa h̄bi grā. **Lentū** que in archa h̄eo que recepi in dotē ab uxore mea: uxori mee lego quamuis. n. nihil receperit: ex quo tamē certa est quāritas **z** ē in archa debet. **z** hoc dicit̄ is. **§.** **Sed** si nihil esset in archa. tunc nil deberetur. vt. **§.** adeo. **Ite** ergo aut legat̄ certa quāritas vt quāritas. **z** debetur. vt. d. l. iij. nisi i casu. di. l. virilis. **§.** si qd. de le. p̄. ff. vt no. d. l. iij. **Ite** vt corp⁹ tunc aut extat **z** debet nō ob stare falsa demonstratiōe seu cā. aut non. **z** tunc nō debet. **z** hec sola distinctio videt̄ sufficere ad oia contraria.

Si res legata. **C**In glo. uel nō compareat in fi. dic. ff. de lega. i. l. cū seruus vbi distinguunt̄ quattuor: tēpora vt ibi plenius no. **C**In glo. qd qd in specie in fi. **C**Sed an teneat cedere actiōes cōtra interficientē. **Sunt** opiniones. **Quedam.** n. glo. videt̄ tenere qd sic. vt no. ff. de dolo. l. arbitrio. **§.** fi. **Quedaz** qd nō. ff. ad. l. aqli. l. pinde. **Ia.** **z** p̄mam. p̄o quo. ff. de condi. fur. l. si seruus. **§.** bone. de contrabē. emp. l. quod sepe. **§.** itē si res. itē in d. l. p̄o inde. **Petrus** de bel. p̄ quē moderni sequunt̄ tenet se eūdā p̄. d. l. arbitrio. **§.** fi. **z** l. si fideiussor. de in di. adiec. l. vbi aut. **§.** i. **Quid** dicem⁹. **P̄o** **Ia.** facit. ff. de fur. l. cum qd de admi. tu. l. si. de peti. here. l. qd si in idem. **§.** iul. **Et** videt̄ exp̄sum de peri. **z** com. rei ven. le. lectos cū. l. se. **P̄o** petro videt̄ multū facere. ff. de here. v̄. l. v̄ditor: here dicitatis circa mediū itz. ver. nam si eundē. ubi dicit̄ qd si habeat rei precium: non tenetur reddere. ergo multo minus actionē cedere. **In** hoc est aduerrendum quia interdum qd habet actionem ad rem tanq̄ ad suam interdū tanq̄ ad rem sibi debitā. ubi habet actionē ut ad suā qd uerus sit dñs. tūc nil d̄ remanere penes possessore **z** ideo p̄o eo qd extat siue corūm siue caro datur actiō cōtra possessorem etiam si nihil habeat nisi actionē que ei com̄petat saltē ad hoc qd cedat. ut. l. si seruus. **§.** boue. ff. d. lega. ij. l. mortuo cū notatis. ad. l. aqli. l. huic. i. p̄n. **In** eo qd distinguit an an adit̄ a v̄p⁹. ff. d. rei uē. l. iul. aut nō solū **z** c. aut tanq̄ ad sibi debitā: tūc aut nlla actiō p̄petit̄ d̄ occidētē. qd forte nil ei⁹ iter ē. qd liberat̄ iteritu sp̄ei. tūc frustra q̄rit an actiōes cedet̄ teneat. cū nlla ei⁹ p̄petat. ut. d. l. arbitrio. **§.** fi. cū. l. se. **Ite** p̄petit̄ qd forte ei⁹ itererat. **z** tūc aut p̄cessit̄ mora vt p̄uētiō v̄aliō p̄p qd sibi liberat̄ p̄ iteritū. **z** iste articū⁹ si cadit̄ i terminis n̄re q̄ōnis. qd nos q̄rim⁹ qd liberat̄ iteritu an teneat cedet̄ actionē. in isto art. articulo nō liberat̄ iteritu. vñ claz ē qd teneat ad rē vel extimationē vt dixi. s̄ **§.** si res aliena. uel ad cedendū actiōes vt. d. l. idē iul. **Ite** libat̄ tūc si nō oīno. qd res nō ē oīo p̄mpra. s̄ i eo tātū qd deterioratū ē teneat cedet̄. vt. l. huic scriptur. ij. **Rū.** **z** ita loq̄ l. lectos. cū. l. seq. ibi. n. edūis d̄cidi t̄ lectos s̄ nō cōbūlit. **z** ita

saltem remanebant frustra seu petie. et ideo non fuit liberatus venditor oino. et sic nihil facit ad questionem que loquitur ubi res fuit pempta oino et debitor liberatus. in quo casu videtur quod si tenetur cedere per dictas. l. huic scripture. i. Rii. et l. venditor.

In glo. ptra. ff. de le. ptes. Quidam habet hinc naturam alij naz in dco titu. no repies lege nam: sed bñ repies legē nā: in q̄ nō labores. qz nihil facit. iō glo. nō soluit. **In glo. l3 ad extimam** mationē ibi. ff. qz a q. l. heres. Hec gl. est male situata hic. dz enī eē sup sequēti s. si nō heredis. s. quā glo. dz deponere d dī cra. l. heres. Hā ibi dicit qz tenet heres q manumisit. et supponit qz extimatiōē p dictā. l. figs inquilinos. s. i. et ita supponitur qz manumissio. et tñ in. d. l. vñ s. qz nō t3. glo. rñdet et vñ fuis se additio legis. et caue qz sit bñ scripta. dicit enim. sed hic non dicit tenere manumissionē. sed qz non mius v3 legatū quo ad extimatiōē sed hoc nō videt. pceder. nā si nō v3 manumissio quare agit ad extimatiōē. imo res ipsa petēda est. s. s. si res aliena dicit. Erte vey est qz illa lex nō obstat huic. s. qz hic dicitur herede teneri s3 nō aperit ad qd an ad seruū vel extimatiōē. s3 obstat glo. que dicit ad extimatiōē. et d. s. i. de lega. si qz inquilinos. sed solue vt no. in. d. l. heres. et plenius. ff. de man. l. seruū qz sub cōditiōe. vnde dicit qz aut legat seruus p pri testantis et nō pōt manumitti. vt. l. seruū aut heredis. tūc sunt glo. varie tñ vt in pluribus sequunt Jo. vt valeat manumissio et teneat heres ad extimatiōē. vt no. in. d. l. heres. et l. qd i. s. si. ff. ad trebel. et hoc siue testamēto manumiserit siue inter viuos. quānis glo. qñqz aliter dixerit. sed quādo testator. p̄hibēdo seruū heredis manumitti impedit libertatē sicut si p̄hibet seruū p̄prium. ff. de manumif. testamē. l. si qz ita. s. i. C. de testamē. manumif. l. cōtra voluntatē. et tamē legando nō impedit si leget seruū heredis. sed si p̄prium sic. Solutio. si prohibitio impediret manumissionē serui heredis in nullo satisfieret volū tati defuncti seu testātis si heres faceret cōtra. at hic satisfiit: qz extimatiō p̄stat legatario vt s̄ no. **Quid ergo sit. p̄hibuit ma** numitti seruū heredis: et in casu quo p̄tra fieret legauit extimatiōē vel penā alicui. videt attēta hac rōne qz tūc possit manu mittere. nec sit locus illi. l. **In gl. cur secus. i. si. hec ratio vi** detur in Sāū qz magis sc̄m est eius qz recipit et manumittit qz qz solū sc̄pit et nō legauit. s3 gl. vult dicit qz sc̄m testatoris cēlet fa ctū heredis cu3 fungat eadē p̄sona. s3 hoc non potest dici quo ad tractatum ignorantie qz p̄babilis ignorantia non cadit in scō p̄prio. ff. p suo. l. si. et tamen in scō testatoris. ff. de reg. iur. l. qz alterius. iō vñ melior: ratio que ibi no. **Vel dicit qz is. s. obti** net ubi non cadit p̄babilis ignorantia: qz heres iā adiuerat he reditatē et sciebat vt verisimile est qz scire potest onera et qz sup hoc fecerat diligentia. et ideo tenet quāuis legatarius nō p̄o bet scientia. secus si possit h̄re probabilem ignorantia. qz forte añ aptum testm̄ vel anteq̄ sciret sibi delatam hereditatem ma numisit. nam tunc non videtur teneri. ff. de libe. lega. l. cu3 he res. et ibi vñ notari. et eodē mō p̄t itelligi. s. si suū: qz sic nō pos set cadere. p̄babilis ignorantia secū dū q̄litate facti: qz forte fu it ei solutū tanq̄ debitū ex s̄ctu suo de quo ipse est vel dz eē cer tus. tunc indistincte tenet ad p̄cū ar. ff. de dona. cau. mor. l. si is cui. s3 si fuit ei solutū tanq̄ debitū ex s̄ctu alterius forte p̄cu ratoris vel p̄decessoris sui tūc nō tenet nisi sciret. et hoc satis cō sonat rationi. tamē de mēte legū videt qz nulla ignorantia excu set heredē. sed recipiētem in debitum excuset. et iō adherendo h̄re est melius seq̄ illud quod no. in. s. si seruū. **Sed cōtra il** lam rationē que ibi redditur facit. d. l. cu3 heres. vbi iusta igno rantia vñ excusare. s3 ego itelligo illō qd ibi d̄r qz post aditaz pōt repeti et. maxie. nā idē si ante p̄ hāc legē cum concordantijs.

Sed et si alii. **Intellige hunc. s. si exte** ser uus. nam si mortuus sit non te netur quāuis in culpa fuerit manumittendo. ff. de acti. et obli. l. is qz stipulatu. et ita etiam intellige. ff. de s̄bo. obli. l. si suū s. i. et. s. de illo. Sed cū manumissio similis sit morti: cur heres tenet seruo p̄ illum in quem transfuit manumissio. et tamen eo mortuo non tenet. **Potest dici qz sc̄m successoris reputat suū.** et illa culpa que fuit contracta alienando erat ordinata ad casum illum. **Cogitare. n. heres potuit qz successor manumittere** possit. s3 culpa qz s̄bif manumittē dō nō ē ordinata ad casum mortis. iō nō facit teneri d̄ interitu.

Si quis ancillas. **In glo. qz duo ibi cū** allegat de pec. le. l. iij. et ff. de lega. l. l. figs. **Quid ergo si p̄gnās moreret et ptus ex ma** tre secreta extraheret viuus nunqd debet. **Non videt p̄ hāc so** lutionē sed tamen potest dici cōtra. qz cū homo homini nō ac cedat. vt infra non pōt dici qz sint duo legata p̄ncipalia. **Hec** obstat qz sit portio viscerū quādiu est in ventre. qz nō ex hoc se ḡtur qn possit legari p̄ se. ff. de lega. l. l. qd in rez. natura. et ita attēta ista rōne v3 legatum quasi p̄ncipale. **In gl. qz acces** sio. ibi cum allegat legē iustissime. p̄ hanc rōnē videt qz si legat equā vel vaccam cū fetu: qz equa vel vacca mortua non debeaf fetus: et ita iste. s. in pn. obtinet tātū in ancillis legatis. **Itē** quod hic dicit obtinet in his que se habēt p̄ modum p̄ncipa lis et accessorij. secus si vnum nō esset de natura seu accessiōe al terius. vt si dicat lego equū cū asino tunc perinde est ac si dice ret equū et asinū. sc̄m iacobū et **Pe.** etiam hec faciūt ad que stionem de eo qz intrauit monasteriū qz si non valeat ingressus ex aliqua causa. nec dedicatio bonoz. s3 si diceret expresse do me et mea: tunc essent duo p̄ncipalia. et si non valeret vnū nī hilomin⁹ valeret aliud secundū eos. **Quid si non diceret.** do me et mea. sed dicat concedo me huic monasterio cū bonis meis. **Videtur p̄ hanc theoreticam qz tunc non valeret datio bo** norum vitato ingressu. Quia bona sunt accessoria ingressui d̄ natura sui. vt autē. ingressi. C. de sa. san. ec. sicut hic peculium. igitur si non valet p̄ncipale: nec accessorium. vide in dicta au tē. ingressi. vbi consuevit de hoc agi solēniter. **Item potest in** duci ad multa alia. vt si papa conferat dignitatem cū p̄benda qz valeat collatio p̄bende quāuis nō valeat collatio dignitat̄ propter defectum etatis vel alias nisi p̄benda esset accessoria extra de p̄ben. c. sup eo. lib. vi. e. ti. c. si. in de. **Et nota qz pe** culium censet accessorium vbi legat alij. sed et ipsi seruo cu3 li bertate secus. ff. de pecu. le. l. cū dñs. s. i. **In eadem glo. in** fi. videretur idem si essent in peculio vicarij et alie res eadē rō ne. obtinet ergo is. s. qñ vicarij exprimunt. **Quid ergo si le** gat ordinariū cū vicariis et peculio. **Tūc vñ obtinere: qñ sepa** ret vicarios a peculio. ff. de pecu. le. l. si peculū. s. si suū. et fac p̄ hac gl. ff. de rei vñ. l. vñ dicitio. de vsu. l. eqs. cū ibi no.

Idem est. **In glo. huic p̄mo. ibi cum dicit sic lo** quitur. **Ista non valet vt ibi no. et in simi** li. s. de rerum diui. s. i. **In eadem glo. ibi cum dicit sub. tā** tum. s. de vsu. et habi. l. si. ista glo. hic vult se referre ad opinio nem quorundam que no. plenius. C. de s̄bo. sig. l. ij. vbi no. i ij. oppositiōe. qz siue legat fundus cū instr̄o. siue fundus instr̄u ctus. siue fundus et instr̄m semp vñ fuisse legatum instr̄m fundi et patrisfa. et qz alienato fundo extinguit legatū instr̄i fundi. vt hic s3 non instr̄mēti patrisfa. vt. l. cōtraria. et sic quo ad reuoca tionem concordat cum solutione a3. que plenius in. d. l. ij. et in dicta. l. contraria. vbi dicit dy. qz solutio a3. est veritas. sed i di cra. l. ij. gl. discor dat i p̄rio dco vbi dicit qz vbi legat fundus cū instr̄o nō venit i legato instr̄m patrisfa. et iō in duobus modis legandi qñ legat fundus instr̄uctus vel fundus et instr̄m: alie nato fundo valet legatum in instr̄o patrisfa. vt ibi. sed nō i in str̄o fundi. vt h. doc. ia. et **Pe.** dicit eē duas d̄rias iter hec lega ta. **Unā qz si legat fundus instr̄uctus venit i legato instr̄s fundi et** patrisfa. s3 si legat fundus cū instr̄o vel fundus et instr̄m nō venit instr̄m patrisfa. et hec d̄ria ē h̄a et olim et hodie. s3 ē alia. qz qñ le gat fundus cū instr̄o: alienato fundo extinguebat legatū instr̄i. s3 in alijs duobus modis legandi nō. vt no. l. si cui. s3 h̄ d̄ria ho die corrigi in altero casu: qz qñ legat fundus instr̄uctus: alie nato fundo extinguitur legatū instr̄i sicut qñ legat fundus cū instr̄o. s3 si legat fundus et instr̄m. remanet legatū in instr̄o per l. si cui. qz hic nō corrigi quo ad hoc. nec de eo fit mētio et ē rō qz duo sunt legata p̄ncipalia vt dcm̄ ē. s. p̄pri. s. et sic videtur accedere ad proximā solutionē qz lex si cui. corrigat h̄ casu et hu ic solutiōi vñ accedere gl. in. d. l. si cui ibi cū dicit qz satis eē p̄t. **Ego credo qz p̄ria d̄ria. quā Jaco. et Pe.** ponūt sit h̄a et olim et hodie. **In sc̄da credo qz vey dicit in altero mēbro videlicet** si legat fundus et instr̄s qz alienato fundo remaneat legatū i in str̄o. qz duo sūt p̄ncipalia legata vt dixi. s3 i alio cau. v3 qñ le gat fundus instr̄uctus credo qz remanet legatū in instr̄o patrisfa. vt. l. si cui. s3 nō i instr̄o ipsius fundi. vt hic et ita cuitabitur coz

rectio que regulariter non fit in hoc libro. quia hic liber nullas aut paucas constitutiones noui iuris introductorias continet: sed factas colligit et recitat ut. s. p. facilioz introductoe. s. in pe. s. cuqz. et est uidere per totum hoc uolumen. Quidam contra primam opinionem uoluerunt dicere quod esset definitio inter hec verba fundus ut instructus est et tunc ueniat in istum patrisfamilias. et illa fundum instructum. et tunc non. quos confundit. s. neratius. et s. pap. de l. questu. **C** Sed quare est plenius huiusmodi legatum fundi instructi quam aliorum duorum. Rursus propter vim et uerba. quia ubi legatum fundum cum instructo uel fundum et instrumentum semper fit relatio ad fundum secundum uerum modum intelligendi et constituendi. unde quod dicitur cum instructo uel instructum. o. subaudiendum fundum alias nihil significaret: id uenit in istum fundum tantum: sed in alio modo legatum fundum instructum. ut sicut instructus est non obtinet hoc. immo significatio est larga et potest referri ad omnia que prefata in fundum habet ut esset instructio. Et ergo huius textum sane intelligas ubi cum dicitur extinguere sub. quo ad legatum instructum fundi: sed non quo ad legatum instructum patrisfamilias. ut l. si cui. q. alias obstat. et est ratio. quia unum est magis accessorium ipsi fundo quam aliud idem facilius accedit ad naturam principalis sui.

Si grex. **C** In glo. q. ex. x. in fi. quot equi boues uel asini. dicitur sed boues tres faciunt collegium ff. de sbo. signi. l. neratius. decem populus. x. q. iij. unio. x. uel. xv. turbam. ff. ui. bo. raptio. l. si. s. i. **C** In glo. sic. ff. in fi. facit quod si collegium redigatur ad unum quod ille solus possit eligere. uide extra de elec. c. i. de iu. patro. postulastis. p. inno. Item quod hic dicitur obtinet siue uiuo testatore siue mortuo ad unam uenerit. ut l. grege. ff. de lega. i. scdm doc. q. nitunt reprehendere hic quamdam glo. solum supponentem quam ego non habeo. **C** In glo. tria. i. fi. Et facit is. s. q. si quod impetrat canonicatum in aliqua ecclesia cum expectatione prebende: quod si post uacauerit aliqua prebenda cui forte facta fuerit unio etiam pendente expectatione: quod tota prebendam habeat uirtute gratie. Item credo quod hoc dicitur obtinere in omnibus que habent pertinentiam uel manerium cum pertinentia. Sed idem uidetur in singulari legato. ff. de lega. i. l. quod in rerum. s. ij. et l. seruus filij. s. si aree. et ideo is. s. uidetur inutilis. Hic quod idem est in utroque. sed in grege erat maior dubium quia quod reducitur ad unam uel minus una definit esse grex. ut l. grege. s. allegata. et ita uidebatur quod sicut interitu speciei reuocatur legatum singularium rerum quod reuocatur legatum gregis cum unum corpus censeatur ut h. et tamen contra. statuit. ut. s. proxi. et in casu illo non consideratur ut unum corpus. sed ut multa. sicut et in l. rerum mixtura. s. si. ff. de re. di. Sed quod est ratio quare in superioribus casibus habetur consideratio ad singularitatem. hic non. Rursus ut utrobique fauor legatorum extendatur. Item dicitur is. s. obriet et si augeatur post mortem testatoris et ante mortem. secus si per mortem singularitatis fuisse legatum. ff. de usu. l. eqs. e. titu. l. berennius. cum no. in qualibet.

Si peculium. **C** In glo. notatur tria tempora. ubi cum dicitur relictum est unum uel h. In hoc dicitur plene quod pure est relictum uel in die certam quod aut quod transmissio. aut quod ad dominum translationem. aut quod ad obligationem. Huiusmodi casu dicitur ut hic. Secundo casu distinguitur plene. quia aut res erat aliena: et tunc a tempore traditionis facte de uoluntate domini alioquin a tempore uisus completionis. ff. p. lega. l. i. et idem si res heredis legatur. ff. de lega. i. l. si seruus. cum notatis p. 330. ibi. et no. ff. de seru. l. pap. de actio. emp. l. titi. Sed huiusmodi. C. contra delega. l. ij. sed p. me ueriores. ff. de lega. i. l. si quis in quibus. s. i. et l. si tibi h. s. pe. ubi o. dicitur quod agebatur ex testamento alias obstarer. ff. de pro. sti. l. ij. s. si. aut erat testatoris: et tunc fictitio a morte testatoris. ff. de fur. l. a titio. de noxa. l. si seruus per adita hereditate. ff. de lega. ij. l. legatum. quemadmodum seruus. amit. l. si partes. s. i. commutabiliter tamen sed incommutabiliter ab agnitione. ff. de conditioni. insti. l. si quod ita. in hoc tamen caue. quia quantum ad dominum fingatur questum a tempore mortis: tamen in actionibus acquisitis ante aditam nihil fingitur quo ad hoc ut acquiratur legatario. ff. ad. l. aq. l. p. inde. et l. huiusmodi scripture de lega. l. seruus filij. s. i. et d. l. si heredes seruus. et l. si tibi h. s. cum seruus. et uide quod ibi no. sed quod ad h. quod acquiratur heredi sic. ff. de stipu. fer. l. si ex re. s. si. et hoc intellige nisi causa subsit translationem dominij impediens. ut quia litigiosa hodie in autem. de liti. s. hoc autem. ubi et eaz dominus fuerit demonstratus et hoc uerum de legato pure. quia in legato in die certum non uidetur dominum transire usque post diem. ff. de usufru. lega. l. sempronius atbalus. In tertio casu quod quiritur quantum ad obliga-

tionem contrahendam. glo. dicit quod in legato in die certam non quiritur obligatio nisi post euentum diei de legato pure subicitur ut no. C. de cadu. tol. circa prin. sup. s. cedere. quasi aliud esse inuat. Dicitur quod in puris obligatio dicitur ab adita hereditate sed fide a tempore mortis. quia omnis hereditas etc. ut in regula iuris. l. omnis hereditas. quia per aditionem heres primus obligatur. et tunc nascitur actio ex testamento. j. de ob. q. ex quasi co. s. heres et ibi no. de iudi. l. de eo. **C** Sed quid dices quando sui succedunt qui statim uelint nolint heredes sunt supra de here. q. i. et dif. s. sui. Uidetur quod ubi cedat a tempore mortis cum ex tunc sit heres ut dixi. sed satis potest dici quod in illis cedat a tempore immixtionis. quia tunc incipiunt effectualiter obligari. ff. ex q. cau. in pos. eatur. l. sed et is qui. In legato in die certam tenet glo. quod cedit quo ad obligationem ab euentu diei. et tamen satis potest dici quod cedit ab adita. cum tex. indistincte equiparent legatum in die certam et pure. nec faciant differentiam quo ad cessionem. ut d. l. unica. de cadu. tol. ff. de sbo. sig. l. cedere. cur ergo nos faciemus. **C** Nunc restat querere cur in legato in die certam cedit dies quo ad obligationem ab adita secundum hanc opinionem. et tamen non transit dominium usque post euentum diei. solutio ubi testator dies apponit in legato uult remanere rem cum fructibus penes heredem ante diem ideo non transit dominium ante: alioquin cederetur heres medio tempore fructuarius. quod non uideatur fuisse de mente testantis. sed si heres obligetur statim in nullo fit contra mentem testantis nec per hoc iudicatur in aliquo heredi. quia legatarius ante tempus petere non potest. nec modus nec qualitas percipiendi fructus mutantur. Item quiritur cur fingitur dominium questum legatario a tempore mortis. et tamen quo ad actiones personales ei querendas nihil fingitur. ut. s. dixi. Respondere potest per ea que no. ff. pro socio. l. ea que. heres enim fingitur eadem persona cum defuncto. et hereditas vicem defuncti obtinet. s. d. here. insti. circa prin. dixi. et per hoc actiones personales ei acquiruntur et quod sit transferri non possunt sicut dominium quia magis inherrent ossibus. ut d. l. ea que cum. ibi no. **C** In eadem glo. ubi cum alio legat. l. si cum p. mitione. sed ubi in die certam. In hoc tamen distinguitur. quia aut inest conditio tacite. et habet pro pura. ff. de lega. i. l. iij. de condi. et de. l. conditiones. et l. si in die. s. si. et hoc quod tum ad transmissionem. quod tamen ad obligationem uidetur quod differatur in euentum conditi. ut no. ff. de pac. l. ite quia. dicitur ubi. aut non inest tacite. et tunc uere est necessaria: et refert. quia aut certum est eam extituras in uita legatarij: et quod se omnino habet ad esse obligationis. et tunc habetur pro pura. et in partibus et in legatis ff. de s. obli. l. in illa. de nona. l. si pupillus. s. qui sub conditione. ff. quando di. le. ce. l. cum heres. ij. responso. de condi. et de. l. heres meus. i. responso. non tamen potest statim agi. ut no. d. s. qui sub conditione. Si autem est certum eam extituras sed dubium an uetura sit ad effectum obligationis: tunc habetur pro conditionali et casuali. ut d. l. heres meus. ij. responso. et l. si post diem. i. responso. et ita determinat glo. que indistincte loquitur in hoc articulo. ff. de ver. sig. l. cedere. de re. iu. l. in omnibus. aut est casualis et tunc certum est quod nec cessit nec uenit dies ante conditionis euentum. ut l. cedere die. C. de cadu. tol. l. unica. s. sicut sub conditione. ubi autem dies apponitur: tunc si certus sit dies ut s. proxi. in aditione precedenti. si incertus tunc quo ad transmissionem distinguitur ut in conditione casuali quia aut est certum ipsum uenturum in uita legatarij aut non ut dictis legibus Ad obligationem contrahendam glo. variant. Nam in l. cedere dicit statim cedere in l. in omnibus dicit contra. sed determina eas per precedentia quia refert an sit certum in debitum iri: tunc cedit statim an dubium tunc idem. ut in condi. ff. de condi. et de. l. di es incertus. de le. i. l. talis scriptura s. si sub conditione.

De peculium. **C** In glo. cur tam. ubi cum allegat. s. pap. Hec ratio non uidetur efficax cum manumissus debeat operas exhibere filio. ut l. si operarum iudicio. ff. de operis liber. Preterea opere debentur si conuentum sit. C. de ope. li. l. i. unde potest dicere quod magis uideatur affici dominus ad seruum cum manumittit inter uiuos quam quando in uita uoluntate. quia quod inter uiuos ex affectioe dimittit illud quod retinere poterat. i. dominum sui et ei fuit quo se puat et idem per operationem affectiois ius presumit munificenti ut est peculium concessisse uideatur non sic ubi mortuus dat quod tunc dat quod retinere non potest sibi ipsi. nec de quo amplius potest uiri. Et hoc facit. quia magis meretur qui

dat elemosynā uiuēs q̄ qui moriens: q̄ q̄ moriens dat: ideo dat q̄ retinere nō p̄t: sicut dixit beata Lucia matri sue. Uñ auari tūc sunt largi s̄z Senecā q̄ dicit q̄ auarus nisi cū mori n̄bil rōne agit. Itē q̄d hīc dicit de seruo obtinet i filio cū emā cipat. ff. de dona. l. donatōes. §. pater. Itē si detur libertas per epistolāz nūquid uidet dari inter uiuos ut peculū hēat manumissus nō uidet. ut. C. de lat. l. l. sancim. sed ibi dicit similitudinariē: quasi dicat ualet ut codicillus: et tamē est iter uiuos. S̄z quis conueniet de peculio quādo peculū transiit ad manumissuz dicit. ff. de pecu. l. si s̄icho.

Idem rescripserunt. C. In gl. quasi di. ibi cū allegat. l. si seruus uetit. Et p̄t esse rō: q̄ cū iubet rationē reddere et reliqua prestare: testator uidet hoc preeligerē p̄ herede magis q̄ peculū. si enīz peculū penes heredē remaneret: n̄bil ultra petere poss̄z heres a seruo: nec aliqua reliqua. C. an ser. ex suo facto. l. si ut allegat. vbi ergo cū de reddēdis reliquis onerat uidet et peculū dimittere et magis uelle heredē habere rōnes et reliqua q̄ peculū. et onerādo eū uidet ei relinquere de quo facere possit. ff. de le. iij. l. titi. ff. de pe. le. l. deniqz. et facit. e. ti. l. seru. libertates. secus ubi uetat ratiōes reddere. C. In glo. alias reliquas in fi. Ille leges non dicūt hoc: unde uidet q̄ cuiusq̄ peculū legetur nō possit agi p̄tra dñm cū ipso iure de bitū dñi non augeat peculū. ut ibi. ff. de pecu. sed si dānuz. §. si creditor. Et facit q̄ si abbas esset obligat alicui p̄iori suo q̄ si prior cedat vel decedat nou. prior cui abbas cōtulit non possit agere p̄tra abbatē p̄o debito etiā rōne sue admīstratio nis. s̄z hoc nō est bonū argumētū: q̄ quāuis abbas possit remouere priorē ad nutū. ut extra d. sta. mo. c. cū ad monasteriū §. tales. sicut dñs seruo peculū. ff. de pecu. l. peculūz. n̄bilo min. iura priorat. nō p̄t diminuerē. ut extra ut ecc. bene. c. j.

Tam autē. C. In gl. actōes in fi. dicit plenius. ff. de ser. le. p̄ totū d. ser. rusti. p̄ di. l. pecoz. et uide q̄d ibi nō. et quā actōe possit tale legatum peti. uide. s̄. hoc rī. circa p̄in. ubi scripsit. ff. quēad. ser. amit. l. si pa. c. §. j. C. In glo. sine successiōe in fi. et hoc ubi res nō est litigiosa vel lis cepta: tūc enīz aliud est. C. de litig. l. quōtiēs. et autē. nunc si heres. et uide q̄d scripsit. C. de act. et obliga. l. j.

Si generaliter. C. In glo. a p̄icipio cū dicit s̄. Ro. credo ex defectu scriptoris corrupta narrat. Nā in. l. legato et in. §. cū homo attribuit p̄mā op̄i. Ro. et hanc Jo. et hīc attribuit secūday Ro. et p̄mā Bul. quicūqz tamē secūday tenuerit approbat p̄ doc. §. cū homo. de opti. le. l. ij. l. seruo generaliter. In. e. glo. ibi. et tūc subdistingue. glo. debuit distinguere pleni. q̄: aut legauit in genere indefinite aut incertū de certis. P̄mo casu subdistingue: aut q̄d legat habet dictos fines q̄ nec cresci nec minui possunt facto hominis p̄mode ut homo uel equus. aut p̄nt ut fundus uel dom. Hec oīa mēbra intēdit gl. p̄sequi ut apparet ex lectura eiusdē. et quāuis iordinate mēbra accipiat sequamur ea q̄ effectus nō imutat. P̄mo casu quādo legat i genere indefinite et habet certos fines vel formā qui mutari nō possunt recipe glosaz: q̄ aut habeat et. C. In eadē gl. cū allegat. l. qui duos. hoc est de sequēti mēbro quādo legat incertū de certis sed facit argumētū. alie bene probāt et. §. cū homo. qui sub hoc mēbro debet reponi. C. In eadē gl. cū allegat. l. iij. et iij. et meli. ff. de lega. j. l. huiusmōi. §. si cui homo. C. In eadē glo. ibi cū dicit exp̄sso nomie sed p̄pter equiuocatōez nō minis est dubiū. C. In ea. glo. in fi. doc. iac. et pe. hoc ip̄robāt dicētes se nō uidere cām diuersitatis inter fundū et domū. nāz sicut fundus destinatōe hominū cōstituit: ita domus interiecto pariete. ff. cōia predi. l. si quis duas. et sicut fundus possit dari uerisozius sic dom. ita modica q̄ nō possit caput redinari. Dicit ergo idē in domo et fundo ut utrobizqz ualeat si testator habeat fundū vel domū: alias nō. et sic uidet p̄bari per. l. si dom. C. Quid in alijs corporib. sicut granarijs dolijs. Dicit idē q̄ in domo eadē ratōe. et s̄m hāc opinionē restringēde sūt l. que dicūt p̄missionē fundi in genere nō ualere. ut. d. §. genere. ff. de verbo. obli. l. ita stipulat. ad casum in quē testator nō habet fundū in bonis suis. et hec procedūt in speciebus legatis specialiter vel generaliter. C. Quid i quātitatib. Videtur q̄

premissa cessent et debeant q̄d minus est. ff. de le. iij. l. nūmis. nisi aliud possit percipi ex consuetudine restantis vel dignitate et. ff. de le. j. l. seru. pluriū. §. si. de le. ij. l. quid i. vel nisi legaretur deo vel ecclesie. ff. de auro et ar. le. l. titia. §. si. et ibi nō. q̄d ē notabile. C. Sed querit dictū est. s̄. q̄ ubi est electio legatarij q̄ nō p̄t eligere meliorē sed mediocrem. Quid i casu quo electio est heredis. Videt q̄ sit idēz q̄ teneat dare mediocrem. et hoc tenet iacob. et pe. in reb. in quib. est dare tale quid q̄ p̄t ex pediret nō habere q̄ habere: sicut in seruis. talis enīz seruus possit dari qui plus dānificaret q̄ p̄deset. sed in rōnis et quātitatib. dicit secus. ff. man. l. si de iustoz. p̄o hac op̄i. facit. C. de dona. l. si quis ar. §. simili modo. ff. de verbo. obli. l. quicquid astringēde. ij. Rñ. de le. j. l. si heres generaliter. C. S̄z contra ff. de le. j. l. apud iul. §. seyo de verbo. obli. l. qui ex plurib. Bicas q̄ ubi est electio heredis vel p̄missoris. p̄t dare uilius: dū tamē nō sit oīno inutile. ut nō. d. l. quicquid astringēde et l. legato. et hoc nisi contrariū possit cōiecturari. vel p̄pter cōtractuz precedentē. ff. de ver. obli. l. triticū cum ibi notatis. vel ex alijs p̄iecturis que sunt in. l. apud iul. §. si. et in. l. nūmis. quas bīc admitto sicut in casu p̄cedēti cū sit eadē ratio. alias si semper deberet dari mediocris parū referret in effectū: cui. effectus electio heredis vel legatarij p̄missorū vel stipulatorū. C. S̄z quare magis restringit arbitriū electōis ex parte legatarij vel stipulatorū qui nō possunt eligere meliorē q̄ ex parte heredis vel stipulatoris qui possunt eligere uiliōz dū tamē nō oīno iuteles. Bicas q̄ in talib. dubijs sit interpretatio p̄out uerisimile ē partes sensisse. unde quādo legat vel promittit et ē electio creditoris nō est uerisimile q̄ quis uelit legare vel p̄mittere illud q̄d nō esset in specie p̄cessurus: uidelicet actorē domus sue vel alias meliorē. ut. l. legato. C. q̄ res pig. ob. pos. et l. qui filios. Sed ubi ē electio debitoz: testator et stipulator bene poterāt cogitare q̄ obligat daret minus. et ideo sic legādo vel stipulationē recipiēdo uidet se p̄mittere eius uolūtati interpretatiōe iur. C. Et hec itellige uera ubi ius dat electionē legatario vel stipulatori. si autē detur per hominē sunt op̄i. nā quidā dicūt q̄ p̄t eligere optimū. ut notat. ff. de op. le. l. ij. C. cōmunia de le. l. iij. §. sed si quis. Alii dicūt p̄tra q̄ satis uidet rōnabile per predictā rationē. C. Sed quare est electio seu interpretatio heredis ubi legat incertū de certis et sensit de certo: alias est legatarij. Respōsio ubi sensit de certo et est dubiū de quo forte p̄pter equiuocationē nominis est magis interpretatio q̄ electio. unde cū nullus sit qui tātam idēritatē habeat cū testatore sicut heres qui fingit. vna persona cū eo: cōmittēda fuit ei interpretatio sicut quādo dubiū est iter p̄sonas legatarioz quo casu ei cōmittit. ff. de le. ij. l. si quis seruū. §. si iter. Sed quid si legatur alternatiue ad quez pertinet electio: Glo. distinguit ad que dirigunt uerba: et i dubio dicit ad legatariū pertinere. ff. de le. ij. l. lucio. et hanc sequitur iaco. de ra. et pe. de bel. perti. per dictā. l. lucio de le. j. l. plane. §. si. C. Sed p̄tra notat. ff. de re. du. l. j. C. de verbo. sig. cū quidaz. p̄o quib. ff. de le. j. si quis §. si. et l. cū res. §. s̄icho. P̄t dici q̄ i alternatiua rez sit uera predicta legis distinctio quo ad duo p̄ma mēbra. C. In tertio possit subdistingui: q̄ aut res sub alternatiōe cōprehēse sūt quasi equi ualoris: et tunc sit electio heredis. aut uia maioris ualoris q̄ alia: et tūc legatarij. et si sic dictas gl. cōcor. q̄ si hoc casu ultimo eēt heredis semper eligeret minorē. et hec p̄cedūt in casib. in quib. cadit alternatio: q̄ in quātitatib. nō cadit huiusmodi distinctio. ff. de verb. obli. l. si ita stipulat. fuero. x. aut. xv. C. Sed an premissa p̄cedāt in cōtractib. Videt q̄ sic et q̄ sit electio illius cui debet: ubi uerba p̄ferunt in p̄sonā ei. ff. de verbo. obli. l. si sic stipulat. fuero p̄ te nō fieri. C. S̄z contra facit. ff. de cōtract. emp. l. si in emptiōe. §. pe. C. Potest dici q̄ in cōtractib. stricti iuris p̄ma obtineat. alia in p̄tractibus bo. si. sed hoc nō p̄cedit. nā in cōtractib. bo. si. faciēda ē uerior interpretatio q̄ in legatis. ut notat in. l. lucio. unde bene aduerte: q̄ in. l. si in emptiōe. uerba sapiētia electionē nō p̄ferunt in p̄sonā emptoris. que sunt uerba sapiētia electionē certe uerbu sumitō uel capito. ut si dicat: sit tibi uēdit s̄icho aut p̄p̄hilus que sumere placuerit. Vel sit mihi ēptus s̄icho aut p̄p̄hilus que sumaz vel capiā. in his oibus cōpeteret electio ad emptorē. s̄z in dicto. §. pe. nō sunt hec uerba vel similia: s̄z

tantū illa esto mibi emptus stichus aut pampbilus. vnde illa verba nihil super electōe sapiūt: s; tantū super substantia tractus. vnde si testator dicat stichus vel pampbilus sit tibi legat⁹ nō ex hoc videtur conferre in psonā legatarij verba: et s; hoc nō differt cōtractus allegatus in p̄mis duob⁹ mēbris. **C** S; in dubio hū credo q; differat legata a cōtractib⁹: q; in cōtractibus est indistincte electio debitoris. vt. l. plerūq;. §. si. ff. de iud. do. In legatis distinguit vt. §. et hoc in alternatiōe rez. s; vbi est alternatio iter psonas accipit p̄ cōiuncta. vt. l. cū quidam. C. de verbo. signi. vbi exp̄sse datur electio. ff. de le. ij. si quis titio. vel nisi aliud appareat forte ppter cōiunctionē psonaz. ff. de le. ij. l. cū pater. §. a te peto. **Q**uid si certuz tēpus fuerit p̄sum per legē vel p̄ testatorē illi ad quē ptinet electio et tēp⁹ labit et nihil sit dictū quis post illud tēpus eligeret. Videf conuertit ad aliū extra de p̄bē. c. si plurib⁹ in fi. li. vj. C. de fideicō. li. l. si quis. ff. de ver. ob. l. si stipulat⁹ fuerit illud aut illud. S; an postq; elegerit sit licitū variare. Dic. ff. de le. ij. l. statu liberuz. **I**te p̄missa procedūt quādū res extant. si altera perierit dic. ff. de solu. l. stichum in p̄in. de verbo. obli. l. si stipulatus sum d. amam.

Optionis. **C** In glo. bona ratio in fi. s; nō videtur bona: q; aut habet cōditionē exp̄ssam. et hoc nō pōt dici. q; legatū nō trāsmittet. aut tacitaz: et tūc trāsmittet vt dixi. §. si peculiu. ff. de condi. et de. l. conditiones que extrinsecus. et hoc casu gl. nō pcederet. **V**icūt doc. iaco. et pe. q; legatū optōis habet in se cōditionē. cōditio autē adheret p̄sone cui ē scripta. ff. de cōdi. et de. l. qui heredi. vnde si ēt dictū in forma cōditionis lego tibi seruū si tu optaueris et nō optares vituus nō valeret legatum hodie: s; hīc nō erat in vim cōditionis: ideo valet. hec sunt verba eoz fere ad litterā. **Q**uid ergo si testator nō sit vsus verbis hīc optōis: s; sic lego titio illud aut illud q; elegerit. **N**ūquid tale legatū trāsmittitur si titius decedat anteq; eligat: nō videtur q; hīc verba q; et qui ad futuz tēpus adiecta ipotat cōditionē. ff. de le. ij. l. nuper. et h; in alternatiua hoc tacite intelligeret videtur quē eligeret nihilomin⁹ exp̄ssum videtur ipotare cōditionē. ff. de le. j. l. si ita legatū. §. illi si volet. In cōtrariū videtur exp̄ssum. ff. de verbo. obli. l. si stipulat⁹ fuerim illud aut illud. s; ibi in cōtractu inter viuos in quo cōditio non ipedit trāsmissionē. j. de ver. obli. §. ex cōditionali. videtur tamē verius q; trāsmittat. vt dicta. l. si. §. j. C. cōmunia dele. nec ob. q; videtur cōditionale: q; ex equitate illi⁹ legis et istius. §. hīc tollit quātū ad trāsmissionē cōtrariū rigorē. et idē credere quocūq; modo detur electio siue p verba elegerit siue p alia cōditionē faciētia nō eim testator videtur velle suspēdere substantiā legati. ff. de ver. ob. l. si. x. cū petiero. **I**n glo. vel cū taxillis in fi. **I**te cur non sequimur ordinē vbi apparet. ff. de vsuf. l. quotiēs. **V**icaz q; vbi vnus solus admittit d; p̄mo: alius post successiue: tunc sequimur ordinē. q; et de ordine tātuz querit vt. d. l. quotiēs. s; vbi simul et eodē tēpore plures admittit debēt: tunc distinguit q; aut vni eoz ē maior pars relicta: et tunc ille eligit ut no. l. si. C. cōmunia de le. aut nō s; uterq; equaliter: tūc aut discordiare dūdat in p̄iudiciū tertij: tunc opellunt cōcordare et sortiri ut supra de exeu. tu. §. sin autē. et. d. l. huiusmodi. §. pe. aut in p̄iudiciū solūmodo discordatiū: tunc si alter petat cōpellit alter venire ad fortē. ff. de iudi. l. in trib⁹ fa. herc. le. si que sunt caut. si nullus vult seu petat tūc nō opellunt p̄cise ad causatiue q; dnegant eis actōes. ut. ff. qui. mo. usuf. amit. l. ij. §. si. et. d. l. quotiēs. **Q**uid ergo si plures sunt patroni eiusdē ecclesie et p̄sentant diuersos. **I**te quid si alter legatariuz sit mortu⁹ pluribus relictis heredib⁹. vide hodie extra de iud. pa. c. si. in de. dic. ibi. **I**n autem licituz sit hodie sortiri. vide **H**ostii. i. sūmati. de sortil.

Legari. **C** In gl. et cōtrā in fi. nō tamē intelligas q; hīc sit consequētia ut illis solū legari possit q; testamētum facere possunt actiue: q; falsuz ēt. nam seruū et filij. ipuberes nō possunt testari ut. §. qui. non ē p̄mi. fa. test. p̄ totuz et tamē possunt ex testamēto capere. ff. de le. j. l. seruo le. et. l. si post mortē. et. l. cum filio. et. §. posthumo. j. eo. **I**n glo. j. passiva ibi cuz allegat de here. insti. l. j. nec ad sui cōmōduz nec hī. ff. de iud. fil. l. in metallū. sed glo. tenet cōtra i dicta

l. j. que videtur hūc p̄traria quā doctores nō approbāt. nec ob. ff. de le. ij. l. si de portati seruo. q; secus in seruo de portati qui fisco cuius ē seru⁹ acquirit et secus in ipso de portato qui omnia ciuilia amittit. ff. de bo. dā. l. sed si alia. **C** In ea. glo. cum allegat. §. ij. ibi loquit de institutiōe s; probat: q; manumitti nō potest vt ibi et sic nec ei legari. C. de lega. l. seruis. **C** In eadē gl. ibi cū allegat. l. collegiū. **L**auē aut sunt licita collegia: vide in glo. ff. q; cuiusq; vniuer. l. j. an autēz singuli capiēt vide. C. de sacro san. eccl. l. j. et ibi scripsi. **C** In eadē glo. ibi cum allegat qui. mo. na. et. et hoc intellige a parētib⁹: s; ab alijs sic vt ibi no. ad orphi. §. si. hodie vero de iure canonico possunt legari saltē ad alimēta. vt extra de eo q; duxit i. mari. q; pol. p. adul. c. cuz haberet. vide infra. §. posthum⁹ alienus. **C** In eadē glo. ibi cum allegat. l. bi qui. idē videtur in excōicatis extra d. hereti. c. excōicamus. §. credētes. C. eo. au. credētes. notat hosti. in sūma de testa. §. quis sit effect⁹. §. et prodest. **C** In fi. eadē gl. s; hoc hodie cessat vt scripsi. C. de secūdis nup. l. j. **B**oc. iaco. et pe. dicūt q; quidā sunt qui capiūt: quidā sunt qui accipiūt: s; non capiūt. nam inter capere et accipere ē differētia. ff. de verbo. sig. l. aliud ē capere. vnde tituli. C. et. ff. de his qui. vt idig. intelligunt de his qui possunt accipere s; nō capere. **E**rbigratia: si heretico leges: ille non pōt capere nec accipere. et ideo p non scripto habet. s; ille qui non vindicat mortē defuncti vel fidē accōmodat de restituēdo non capaci accipit s; nō capit. **N**am nō capit ad suuz cōmodū s; fisci. ipse tamē accipit et heres remanet. ff. de vul. l. ex facto. §. iulian⁹. **D**ec satis sunt: mo dicuz tamē instruit. vnde videtur posse dici q; omēs sunt capaces nisi reperiant p̄hibiti et q; p̄hibetur hīc no. in magna parte glo. **C** **L**ui aut applicet si legetur non capaci potes distinguere sicut ip̄si distinguūt an capiat. si nō capiat an nō capiat nec accipiat vt dictū ē. et iunge q; scripsi. C. de his qui. vt idi. l. hereditas. et vide. §. §. nō soluz cum ibi notatis.

Incertis autem. **C** In glo. quasi di. in fi. ille nihil faciūt: q; loquunt de incertitudine rei legate. hic loquimur de incertitudine psonaz. **V**ult ergo glo. cōcludere q; incerto de incertis dūtamē post certifice pōt legari hodie. et hoc probat p hanc litterā s; iaco. dicit enī: s; nec huius. quasi di. nedum spēs p̄misse: imo hīc est correctā. et h; vbi ex post facto pōt fieri certū: alias si semp̄ certum remaneat nō valet. vt si dicat: relinquo vni de mundo. et hoc nisi leges paupibus in quib⁹ ē speciale. et erat ratio antiq; quoz: q; q; legatur: legat ratōe amicitie vel meriti. nullaz autē amicitia habem⁹ cum incerto: quāuis sub certa demonstratiōe. si enī dicat lego illi qui p̄im⁹ capitolū ascēderit: nulla erat affectio: q; nesciebat quis p̄ior s; eum. glo. hoc reuocat in dubiū. ff. de re. du. l. quidaz. et videtur tenere q; nō valet relictum incerto de incertis: etiā quāuis sub certa demonstratiōe: vt ibi in p̄ima solutiōe. **S**; ego credo q; possit legari incerto de incertis dūtamē post certifice etiā dūre. ff. de re. du. l. si quis ita scripsit. **E**nde antiquitas de qua hic loquit fuit ante tēpora. ff. de re. du. l. si quis ita scripsit. **E**nde antiquitas de qua hic loquit fuit ante cōpilationē eorū dē. et ille codex de quo hic loquitur fuit et ante cōpilationē noui codicis quo vtimur forte in codice hermogoniano vel theodosiano. **C** S; videtur q; et incertis possit legari: q; legatur collegio. C. de sacro san. eccl. l. j. **S**; ibi nō legatur incertis: imo ip̄si collegio q; vice p̄sone certe fungitur. ff. de fideicō. l. mortuo s; m. **I**de. **H**ec oppositiō nō meruit signari: melius potuisset opposuisse d. l. ciuitatib⁹. ff. de le. j. ff. de re. du. l. ciuib⁹. **E**t dic generaliter q; vbi cūq; aliquib⁹ legatur qui corpus faciunt quāuis incerti sint valet legatū p. l. p̄dictas dūtamē corpus ip̄sum certū sit. **S**; si corpus vel collegiū ēt incertū nō credere valere sicut nec si incerte p̄sone legares. et hoc nisi leges ecclie vel collegio ecclesiastico: tunc enī incertitudo nō viciat. vt au. §. de. ti. §. si quis in nomie. et. §. si quis autē. C. de episcopis et de. l. si quis ad deli. vel nisi reipu. ff. de condi. et de. l. q; cōditio. §. j. q; pia causa reputat. C. de sa. san. ec. l. illud q; ex veterib⁹. §. j. et idē credo in omni pia causa cuz sit eadē ratio. que aut sint pie cause satis colligit in. d. §. j. **I**te hoc q; hic dicit videtur intelligēdū nisi legatari⁹ velit p̄bare q; testator senserit d; ipo p aliquas verisimiles cōiecturas. ff. de here. insti. l. in tēpus. §. j. et ita videtur q; legatum de se valeat nec incertitudo viciat: s;

defectus pbatōis, sed hoc videt contra mētes huius. §. Po-
test dici q̄ vbi testator legat oīno incerto sicut vni de mundo
vel de ciuitate q̄ nō valet legatū ipso iure vt hoc. §. s̄ vbi sen-
sit de certo verūtamē nō cōstat de quo tūc valet ipso iure lega-
tus, sed ppter defectū pbatōis nullus admittit nisi heres gra-
tificet vel alter pber de se sensisse. ff. de le. ij. l. si quis seruū. §. si
iter de re. du. l. si fuerit. et vide de reg. iur. c. in obscu-
ris li. vj. et vide. j. e. §. ante heredis i. si. S̄ de iure canonico vi-
det q̄ valeat in cāu quādo pmittit in alterius dispositione. ex-
tra de testa. c. cū tibi. ibi enī testator nō sentiebat de certo: s̄
ibi loquit quādo ad pias cās: vel ibi certificādus erat ex post-
facto p electionē. **Quid ergo si quis iubet creditorib⁹ et que-
relantib⁹ suis satisfieri: an valeat talis dispositio.** Nō videt p-
pter incertitudinē: s̄ satis pōt dici q̄ sic cū sit pia causa propter
liberationē anime. Itē q̄ ex postfacto sit certū. et vide i Spe.
d̄ istru. edi. §. nūc autē. §. de hoc autē. **Sed nūquid pōt le-
gari ab incerto.** Sic q̄ si post certificet. ff. de codi. l. ab inte-
stato. et l. si quis cū de codi. et de l. publius. s̄ cū hec antiqui-
tas corrigat p modū qui dicitur ē: nūquid eodē modo corri-
gitur q̄ dicitur ē de tutore. §. si tutor: quoq̄. q̄ sequēs. §. nihil
aperit de hoc: ibi enī loquit de psona tutoris. et supradictus
§. seu. §. loquit de psona illius cui datur. Et pōt dici q̄ sic in
testamētaria: q̄ certe psona datur tutor in testamēto dūtāmē
post certificet. §. de tute. §. cū autē. ff. d̄ testa. tu. l. si quis ita di-
xerit. §. si. S̄ de datua nō videt cū iudicialia non debeāt eē
in pēdenti. ff. de iudi. l. nō quēat modū. et sic nō videt posse
dari tutor posthumo p iudicē. vnde hic loquit tātū de testa-
mētaria: et iō in materia testamētōz de hoc agitur hic. **Itē
dicit q̄. §. libertas et corrigat vbi post certificari pōt. et ē idē si
cut in legato. vt no. in. l. cū ex plurib⁹ hic allegata in glo.**

Tutor autem. In glo. ut si ita in fi. S̄ pro-
deo que ē ratio quare tutor in-
certus qui pōt post certificari dari nō pōt sicut pōt dari certe
psona post certificāda et legari vt supra p̄io dictū ē. R̄ deo
fm iaco. de ra. iura quātum possunt prouidēt pupillis. vnde
si possit dari tutor incertus ut ille qui p̄mo ueniet ad portam
uel alias sub conditōe: possit eē q̄ aliq̄s ribaldus ueniret p̄-
mus: et ita non eēt prouisus s̄ iprouisus pupillo: iccirco nō po-
test dari incertus fm euz. Et ideo dicit tex. certo iudicio et.
ut hic in tex. satis exprimitur.

Posthumus. In glo. sc̄z iure proprio in fi.
Quidā habēt in glo. §. hunc pro-
prio. sed nihil facit cōtra q̄ enī hic dicit antea: non refer-
ad ius antiquissimū de quo fit ibi mentio. sed ad ius. ff. fm q̄
potest posthum⁹ alien⁹ heres institui. ff. de le. j. l. pe. de testa. l.
filius. q̄uis glo. videat dicere contra. ff. de li. et posth. l. si quis
posthumos. §. j. **In glo. sed que ē in fi. sed mirādū cur hic
in textu dicit. Qui vix eē non pōt et. cuz hic loquit de alieno
posthumo qui pōt ab alio q̄ a parētib⁹ capere vt scripsi supra
§. legari. et sic videt posse institui quāuis in rex natura eē non
possit: tū natus possit institui vt ē dictū: oportet dici vel q̄ ista
cauda nō loquat in posthumo p̄prio et subaudiā sic post illa
verba: et nūc pōt sub. sicut et p̄p̄us q̄ pōt institui nisi i vtero et.
et p̄coi. ff. de li. et posth. l. si quis posthumos. §. j. vel q̄ dicamus
sec⁹ in posthumo et sec⁹ in iaz nato: vel q̄ illa glo. sit falsa.**

Si quis in nomine. In glo. nomen est
gen⁹ ibi agnomen. de
agnomine nō agit hic de eo fiat mētio in. d. l. iij. C. de testa.
**In glo. a testate in fi. dic q̄ interdū est error in nomie per-
sone heredis vel legatarij: et ille nō viciat dūtāmē p̄stet de per-
sone vt hic. Interdū in nomine rei legatē: et tūc aut errat i no-
mine p̄prio aut appellatiuo. Et si in appellatiuo. aut verborū
prolatōz significatio se pōt extēdere ad mēte testātis: vel de
significatōe sui vel ex cōsuetudine loquēdi tūc valet. vt. §. q̄
tamē. ff. de suppelle. le. l. labeo. Aut nō: et tūc glo. que ē i. l. iij.
ff. de le. ij. videt velle q̄ valeat dūtāmē constet de mēte: q̄ sine
verbis nutu possit legari. Sed p̄tra facit. ff. de re. du. l. i. ambi-
guo de ver. signi. l. nepos pculo ibi. naz qui et. et ibi notat. ff.
de here. insti. l. j. §. si aut. d̄ le. ij. cū pater. §. cū impfecta. et hoc
nisi res eēt in cōspectu. ff. de verbo. obli. l. quicq̄d vt. §. simili-
ter in re. Interdū errat nomie regionis: et ille error nō viciat**

ff. de le. iij. l. patron⁹. §. libert⁹. et hoc nisi in rescriptis. extra de
rescrip. c. significāte: vel dic melius vt ibi nō. per doc. in dubio
aut nō presumit alia mens testātis quā que verba significant.
tenēz nemo estimādus est aliud dixisse q̄ q̄d in mēte cogitauit.
vt. d. l. labeo circa mediū. ff. de auro et ar. le. l. plauci⁹. et iō
opus est pbare aliā fuisse mēte: vel forte q̄ testator hoc ali-
as exp̄sserat sicut no. in. l. iij. vel per p̄iecturas vt ex p̄textu ma-
terie. ff. de le. ij. l. vñ ex fa. §. si. vel ex vsu loquēdi. vide. ff. d̄ le.
iij. l. nō aliter. **Quid ergo si quis ipetrauerit capellanā san-
cti stephani institutā in tali ecclesia et nulla ē ibi capellania san-
cti stephani s̄ forte sancti petri: nūquid viciat gratia vel extē-
detur ad capellanā sancti petri.** Videt q̄ non viciat per hūc
§. cū concor. **Contrariū videt in. c. significāte.** **Item q̄
ipetrans dedit causaz errori qui potuit melius d̄clarare vt ibi
notat. Satis pōt dici q̄ si cōstet de mēte p̄ferētis: q̄ forte ex-
pressit capellanā institutā per tales et vacantē per mortē talis
quāuis sit error in nomie sancti: in cuius nomie fundata ē q̄
valeat per p̄dicta. et vide. C. de le. si fortidianū. de fideicom. l.
volūtatis et ibi scripsi. **In glo. vnde i fi. Vel dic q̄ nō refert
dūtāmē sine fraude et. vt ibi notat. S̄ verius credo q̄ seruo
nō possit. alias tex. frustra diceret. si liber et. vt dicta. l. vnica.
Et est ratio ne sit eis materia fuge: et vt facilius reperiant si fu-
giant. et ideo forte in monachis et alijs religiosis qui debēt re-
sidentiam cum sit eadez ratio.****

Hic proxima. Quia sicut error nominis
nō nocet: sic nec demonstratio
falsa. **In glo. vna in fi. ff. de le. j. l. titie textores. In glo. idē
et si nō emit. s̄ alio titulo acquisiuit. In fi. eiusdē glo. s̄ ibi fuit
cōditio. **In glo. nota cōditio. ibi cū allegat. l. muto. §. sub
conditōe. Itē per dictionē. vbi. de le. ij. l. si ita scriptū. §. si pa-
ter. Itē per dictionē. in. de p̄di. et de. l. publius. ibi in honore
cōsularis. Itē per dictionē. ita. ff. e. l. iul. noster. Itē per abla-
tiūz absolutū a p̄terito formatū. ff. de sta. li. leg. si quis ita li-
bertatē. §. si duos. Itē p̄ dictionē. quis quis. ff. de li. et posthu.
l. iij. §. filius. iij. dicto. Itē per qui que vel per q̄d ad futurū tē-
pus relarū. ff. de le. j. l. stichū de le. iij. l. nuper. vide. §. §. actio-
nis. et l. si sic. §. i. hic alle. **Idem videt si ad p̄teritū. ff. de
here. insti. l. ij. hoc itelligit ut ibi scripsi: q̄ illud itelligit cum
ad factū propriū refertur cōditio: tunc enim distinguit an de
p̄terito an de futuro. dicit ibi per glo. et doc. Itē sit condi-
tio per dictionē. ad. ff. de ma. res. l. si duos. Itē per dum. ff. de
le. iij. l. qui concubinā. §. uxori. Itē per quo ad. C. de le. l. j. s̄
illa videt contra. dicitamen ut ibi. Itē per q̄dū. ff. iudi. sol. l.
hec stipulatio. sed per nullaz harū dictionē fiet expressa p̄ditio
nisi per si. et cum. ut notat. ff. de here. insti. l. trebat⁹. et i dicta
l. stichū sup verbo conditōalis. pro quo facit. ff. de codi. et de
mon. l. j. i fi. et hoc ē multū notabile si sit vey p̄ effectū trans-
missiōis cū sic tacita p̄ditio nō ipedit trāsmisionē. ff. de p̄di. et
demon. l. p̄ditōes q̄ extrinsec⁹ cū ibi notatis q̄n̄ d̄. le. ce. l. cuz
illis. §. si. s̄ exp̄ssa ipeditur. ut in. §. sin autē. C. de cadū. tol. s̄
hoc forte non p̄cedit nisi quādo talis p̄ditio p̄ talia verba ap-
ponit q̄ de natura legati subitelligebant. ff. d̄ le. j. l. iij. **Itē
nota hec verba de se nō p̄ditio alia faciūt cōditionē si testator
sentiat uel partes hoc agāt et cōstet. ff. de verb. obli. l. si ita sti-
pular⁹ fuero hāc sumā. de codi. et de. l. in p̄ditionib⁹ ibi cū alle-
gat. §. sub conditōe. hoc videtur cōmune vbiq̄z apponit in
actus executōe nō in substātia act⁹. ff. de ver. ob. l. si. x. cuz pe-
tiero. et tale q̄d apponit q̄ ipso iure inheret: vt i p̄coi. ibi alle-
gatis. **In eadē gl. ibi cū allegat. C. d̄ dona. q̄ sub mo. l. ij. s̄
q̄n̄q̄z apponit cā p̄ vt: q̄n̄ gratia legatarij apponitur. C. de iu.
do. l. si mulier. ff. de do. l. ij. §. si. **In eadē glo. ibi cū allegat
l. si sic. §. j. vide pleni⁹. ff. d̄ codi. et demō. i rubrica. **In eadē
glo. ibi cū dicit nō nocet ut hic. hoc vey nisi cōditio aliter ap-
ponatur ut hic i textu. et notat in. d. l. si sic. s̄ sit ip̄proprie cōdi-
tio de p̄terito: uel nisi alias legatur⁹ nō erat. ut. ff. de condi. et
demō. l. cū tale. §. falsaz i fi. **Secūdū hoc ergo videt distiguē-
duz de cā aut fuit ipulsua aut finalis. aut ē dubiū sicut distin-
guitur in cōtractib⁹. **P̄mo casu certū ē q̄ valet legatū quā-
cā sit ipulsua ut hic. **Secō casu nō. ut. d. §. falsaz in fi. **In ter-
tio videt presumi q̄ sit ipulsua cū incubat p̄partio illi q̄ dicit
testatorē nō alias fuisse legaturū. ut. d. §. falsam in fi. **Vel pōt************************

distingui hoc ultimo membro: quod aut est talis causa que si uera esset compelleret testatorem inuitum ad dandum ut lego tibi. x. que in meis negociis expeditidisti: et tunc presumitur finalis. ff. de pac. l. si cuius te. Aut non compelleret: ut lego. x. quia mea negociata tanquam uerus amicus tractasti: tunc non. ff. de condi. inde. l. in summa. §. id quoque quod ob causas. **Quid ergo si testator poterat compelli ad dandum: non tamen legat illud quod poterat sed aliud.** Verbigra: quod. x. in negociis meis expeditidisti. lego tibi librum vel castrum satis uideret impulsua ea ratione qua donare noluit. et hoc si notabiliter exce debat precium in quo credebatur se teneri. ar. dicti. §. id quoque. **In eadem glo. ibi cuius allegat. l. itaque. ff. de condi. insti. l. si quis ita hereditate de condi. et demō. l. qui heredi. §. si. et hoc nisi conditio ex aliqua causa remittatur a iure vel improbet. ff. de condi. insti. l. conditioes. et l. quedam. et l. que sub conditioe. j. c. §. si. dic ut ibi. **In eadem glo. ibi cuius allegat. l. si tibi legatum. imo in modo est distinguendum sicut in causa: quod aut impulsua. aut finalis. aut est dubium. et si sit dubium. aut apponitur ad utilitatem testamentorum vel tertij et presumitur finalis. Aut ipsi legatarij: et tunc impulsua. ff. de condi. et de. l. titio. de do. inter uirum et uxorem. l. si si mors. §. si. et hoc nisi impletur modi contineret primam causam. ut quod alicui fuit legatum ad sui redemptionem. tunc enim presumitur finalis. C. de dona. l. pe. §. nulla. ff. de iure do. l. promittendo. et l. dotis. et l. si ego. **In eadem glo. in fi. vide. C. de fal. ca. adiec. l. iij. §. si si uxori.******

An seruo. **In glo. C. de neces. ibi cum allegat. l. seruos. vide pleni. §. per quas pro. no. acqui. §. item nobis. ubi scripsi. Et dic quod. p. traria non ob. quod ibi loquitur quando testator legat seruo proprio. hic quando seruo heredis. **In ea. glo. in fi. heratio non videtur procedere: quod legatum factum seruo cedit ab adita hereditate. C. de cadu. tol. §. in nouissimo. ff. de op. le. l. si optio. quando di. le. ce. l. legato. et sic videtur valere in casu quo esset manumissus vel alienatus per dictas leges pro quo. ff. de condi. et demō. l. iulianus noster. **Item regula catoniana non haberet locum hic cum non extendatur ad legata quorum dies cedit ab adita hereditate. ff. de regula ca. l. catoniana. Et no. in. d. l. si optio. Solu. dicas quod aut libertas legat seruo proprio vel heredis: et nihilominus aliud legatum pure: et tunc dies cedit in dubitate a die competitis libertatis. vel ab adita ubi utrumque legatum pure est: vel a die existens conditio vel euentus diei si libertas fuerit relicta sub conditioe vel in die. ff. de le. iij. que concubinam. §. cuius testamento ad. l. fal. l. in ratioe. ij. §. pe. et dicta. l. iul. e. ti. l. cum seruus. nisi liqueret de mere iura testatis. ut dicta. l. iul. in fi. de le. j. l. questio. §. j. dic tibi. et §. cum testamento. et ita intelligitur. §. in nouissimo. aut legat sine libertate et pure: et tunc aut seruo legat et valet et cedit ab adita hereditate. ut. l. cum legato et. §. in nouissimo supra allegato. et ideo hoc casu distinguatur an succedat necessarius heres vel non ut dicta. l. si optio. aut legat simpliciter seruo testatoris vel heredis tunc obtinet is. §. et statim dies legati cedit et locus catonianus. et sic voluit intelligere hic glo. et. ff. de here. insti. l. si socius. ubi ideo notat. nec refert an uiuo testate manumissus fuerit vel non. ut hic per quosdam glo. contra. C. e. l. seruus. Sz op. adhuc contra hunc. §. ff. de fideicō. li. l. generaliter. §. si homini. sz ibi libertate relicta cuius dies cedit ab adita ut supra scripsi. **Preterea ibi dicitur legatum propter impedimentum persone legatarij: quo casu non obtinet regula hic mixta consideratione utriusque qui obtinet. ut plene notat. ff. de re. ca. l. j. vide ibi. Item is. §. non obtinet in testamento militis. C. de testa. mili. l. si ex his. **In eadem glo. quod actus sub. pure conditioalis sic. ut per totum titulum. ff. de condi. et demō. et de condi. inser. et de condi. insti. **In glo. nam nemo in fi. Hec glo. intendit reddere rationem diuersitatis. inter hunc casum et primum textum. reddit aliam. sz ratio textus non est bona in eo quod dixit. nam posset per eum alius heres effici: quia posset in primo casu. possibile est in primo casu quod institutus se vedat ad precium principalem vel dabit se in arrogationem et acquirat hereditas alij. Sed hoc non est considerandum expectare aduersam fortunam. ff. de ver. ob. l. inter stipulantes §. sacra secundum docto. iac. et pe. **Sed quid si legat filio a patre instituto: vel contra patri a filio instituto. Uideret quod in primo casu sit idem sicut quando legat seruo a domino herede instituto cum uterque acquirat videlicet seruus domino: filius patri. Sz hodie acquirat proprietatem ipsi filio: ideo videtur valere. et hoc potest dici probabiliter. In alio casu est distinctio. olim non valebat donatio fa-**************

cta de patre ad filium: quod filius patri acquirat: sed hodie non acquirat quo ad proprietatem. **Sed hec opinio est reprobata in auct. de imen. do. secundum docto. iaco. et pe. quorum sunt hec verba. non bene percipio quid voluit concludere. De tamen questionibus videtur expedite: quod a filio potest legari patri. ff. de le. j. l. a filio et a patre filio. e. ti. l. questio in prin. primum casus non est dubitabilis quin possit a filio patri legari: quod et a seruo domino potest legari ut supra. Sed secundus videtur dubius: quod a domino non potest legari seruo. et videtur idem in patre et filio saltem de iure. ff. unde vi. l. questio. ideo valet: quod cum uterque filius instituitur et nepos suus fiat legatarius et eent in potestate vnius videbatur legatus a filio illi in cuius potestate ambo erant: et perinde est ac si filio eent legatum patri directo. quo casu sine dubio valeret. sed ubi instituitur non est in potestate alicuius videtur quod non valeat cum sit eadem ratio que in legato prestado seruo domino instituto saltem de iure. ff. de. Et in hoc errat glo. in dicta. l. questio. que videtur sentire quod l. questio procedat secundum iura noua: imo dicas quod in casu que ponit procedit secundum iura. ff. de. ut dixi. Sed in casu de quo ego quero ubi legat directe a patre instituto filio non procedit. nec. l. illa casus istum tangit. Unde credo quod de iure. ff. de. non valet. **Quid de iure nouo. Forte docto. in eo quod supra dixerunt voluerunt sentire quod non valet: quia iura noua nil corrigunt quo ad acquisitionem in his que proficiunt a patre. ut in auct. de imen. do. cir. prin. hoc tamen non est verum: imo ceterum aduersarius. ff. de iu. do. l. profecticia. §. si quis doret. et idem videtur de monacho vel religioso instituto et legato facto abbati vel superiori alij vel contra sicut dicitur de seruo.****

Ante heredis. **In glo. no. ordinem dic quod ubi dispositioe iur vel testatis non admittendus est vel primus vel solus: tunc recurrit ad ordinem. ut. l. contra. ff. de usufr. l. quotiens de here. insti. l. qui soluendo. alias autem si non constet quod alter sit admittendus non admittitur ordo sed impediunt se concursu. ff. de usufr. ea. re. que usu consu. l. ij. §. si. vel propter incertitudinem repellunt. ff. de testa. tu. l. duo sunt titij de re. du. l. si fuerit. vide. §. c. §. incertis et. §. optiois. **Item dic quod ubi ordo est de substantia: tunc bene attenditur. ut extra de cle. per sal. promo. p. torum. C. de sen. l. prolata. de acqui. here. l. ut obitu. ff. de iu. codi. l. quidam. et vide. ff. de vul. l. moribus. **In glo. nisi in duobus. ibi cuius allegat. l. si quis a filio §. pe. Laue quod iste due. l. faciunt per communcionem et allegant per primo casu: quod incertitudo viciat libertatem. ut. l. cum pluribus. non autem aliud. ut dicto. §. pe. Bicit tamen quod hoc non est uerum: imo dicit idem utrobique: quod incertitudo viciat legatum. ut. l. si fuerit de re. du. unde ubi est incertitudo inter personas legatariorum: tunc incertitudo viciat et legatum et libertatem. Secus si in re legata. ubi autem libertas legatur est incertitudo et in re et in persona. et sic viciat ut plene notat By. extra de re. iu. c. in obscuris li. vi. **In eadem glo. in fi. illa nil facit. ut ibi no. quod heres non cogitur adire nec pro legato nec pro libertate ut ibi notatur.********

Post mortem. **In gl. in stipulatioe in fi. be. leges par. faciunt. unde vult dicere glo. quod in stipulationibus statim contrahitur obligatio: non sic in legatis. In hoc aduertit sed docto. quod hoc procedit quando legatur post mortem heredis sicut si legat cum legatario morte tur. ff. quando di. le. ce. l. si cuius heres secundum iaco. **Item dic quod hec glo. non procedit ubi constat de contraria mente contrahentium. Nam tunc possunt etiam obligatos contra heredes in stipulationibus in pere. ut. d. l. ut ac. ab here. et contra here. l. j. et hoc ubi tale quid legat quod potest compelli post mortem. **Quid si daretur heredes post mortem facere domum vel scribere librum. Non videtur valere quasi impossibile ut infra. §. si. Sz satis potest dici contra. semper enim in dubio videtur intellexisse quod heres heredis faciat. C. de contra. et comit. stip. l. veteris.******

Bene quoque. **Sup. tex. dic antea. i. ante iur. ra. ff. de. Idem quod hoc iure. ff. de pe. le. l. j. qua. di. le. ce. l. cum sine et. l. si penus ad. l. fal. l. j. §. ite si ita. ubi eent probrosa vel impossibilis. ff. de condi. et demō. l. multa ff. de his que pe. no. l. j. et placet hoc magis quam illud. quod no. C. e. l. j. ubi glo. videtur sentire quod hec antiquitas erat de iure. ff. de illis sequuntur ibi multi docto. Sz contrarium videtur verius per. l. predictas. Unde in dicta. l. j. reijcit probrosa vel impossibilis et sic sup.**

ponit q̄ non alia. Et nota q̄ illud q̄ nomine pene adiicitur petitur iure legati et detrahif fal. vt dicto. §. si ita. extra de testa. c. rainuti. et ibi de hoc per docto.

Exceptus. In glo. ff. e. ibi cū dicit. nō autē sol uere. hoc nihil ualet q̄ tunc nō eēt du biuz. et frustra dicere angustias tēporū non nocere cum tunc nulle eēt angustie. Quid dicem? By. sequitur primā extra de reg. iur. c. nemo pōt ad ipossibile li. vi. s̄ illi solo nō ob. regula cation. docto. iaco. et pe. dicit q̄ angustia tēporis nō nocet in contractib⁹. vt. ff. loca. l. insulā. §. j. ergo nec in vltimis voluntatib⁹ in quib⁹ ē plenior interpretatio faciēda. ff. de re. du. l. cū in testamēto. s̄ adhuc non respondet: q̄ hic ipossibilitas viciat: ibi non. **C** S̄ dicas q̄ ibi fuerūt duo: ipsuz legatū et tempus dandū. legatū non cōtinet ipossibile: ideo ualet: sed adiectio tēporis est ipossibilis que nō viciat legatū puruz et possibile. sed hic loquit̄ quādo ipsum legatū est ipossibile. sed certe eodē modo sunt hic duo: ipsuz legatū q̄ est ipossibile et pena possibilis. cur ergo nō ualet in pena possibilis. Respōdeo: legatū ē p̄cipale: pena ē adiectio. vnde cum ipsuz p̄cipale non tenet nec accessoria adiectio. ff. de verb. obli. l. si hō mortu⁹. s̄ in cōtrario tenet ipsuz p̄cipale. **C** In. e. gl. in si. hanc sequif By. in dicto. c. nemo. doctores vero iac. et pe. dicit q̄ hāc sequebat̄ dīs eorū et reddebat rationē: q̄ quādo cōditio apponitur in p̄sona honorati: nūquā ualet q̄d ip̄lef. vnde testator non videt uelle ualuisse legatū. sed ubi apponit̄ in p̄sona onerati certū est q̄ ille uellet implere si posset et nil ē q̄d ei debeat imputari si non impleat: ideo ualet legatū. ipsi tamē dicunt idē eē siue in p̄sona onerati siue honorati apponit̄ cōditio: s̄ dicit referre an apponat̄ ipossibilitas p̄ modum p̄cepti an p̄ modum cōditiois. nam si p̄ modum p̄cepti nō ualet. **E**rgo gratia heres meus da montē aureuz semp̄onio uel ascendas celum. et si nō feceris da ei cētum: hoc casu neutrū ualet. sed si p̄ modum cōditiois apponet̄ ipossibilitas bñ ualet: uerbigratia heres meus si celuz digito nō tetigeris. uel si mōtē aureuz nō dederis semp̄onio da ei cētum. **H**oc casu bñ ualet: et ē ratio q̄ hoc casu videt̄ legatū in cōditioe necessaria quo casu ualet: ut si sol cras oriet̄. sic uides in cōtractib⁹: q̄ si promittis dare stichum mortuū et si non dederis p̄mittis penam neutra ualet: q̄ ipossibile apponit̄ in cōuētionē: secus si p̄ modum cōditiois. ff. de ver. obli. l. si homo mortu⁹. et l. ipossibilis s̄m eos. **H**ec solutio videt̄ bona et glo. uoluit eā ponere ff. de condi. insti. l. j. in secūda solutioe ibi cum dicit. vel ibi nō fuit ipossibilitas et c. s̄ si p̄fundius inspicias: leges cōtrarie nil faciūt p̄tra hanc litterā: q̄ hic nil agitur de cōditioe s̄ de adiectione pene que nō sunt idē. ff. de his que pe. no. l. ij. iccirco iura loquētia de cōditioe nil faciunt ad p̄positū nisi p̄ simile. vnde pena dicit̄ non pōt nisi ubi p̄cedit dispositio testantis de aliquo dādo vel faciēdo et adiicitur pena ad cōfirmationē dispositiois p̄ uerba negatiua: tūc enī certū est q̄ neutrū ualet si p̄cipale dispositū sit ipossibile. **E**rbigratia dāno heredē meuz attingere celū cum digito: et si nō feceris dāno eum cētum dare neutruz ualet. et ē ratio q̄ nemo ad ipossibile obligatur. vt. ff. de reg. iur. l. ipossibiliū. per penā autē nolit̄ eū obligare ad p̄cipale dispositū q̄ est ipossibile et nulluz: ergo accessoriū d̄z eē nulluz et maxime q̄ pena non d̄z p̄mitti nisi sit culpa uel mora. vt. l. s̄ si d̄cesserit. ff. qui satis. co. de excep. do. l. apud celluz. §. si in arbitriū. nam dando uel faciēdo ipossibile non pōt mora argui uel culpa: et sic non d̄z pena ligare. nec hoc casu locus eē pōt illi distinctioe an apponatur in p̄sona onerati uel honorati: q̄ pena de sui natura nō pōt apponi nisi in p̄sona onerati: et is ē uerus intellect⁹ huius. §. nec ultra de cōditioe loqui oportuit nec disputare: et tamē glo. subintrat queram⁹ an p̄ditio ipossibilis viciet dispositionē testantis uel vicietur. et si cut uides glo. distiguit an apponat̄ in p̄sona onerati an honorati. **B**y. plenius distiguit q̄ aut apponit̄ affirmatiue aut negatiue. secūdo casu habet̄ p̄o pura. **I**n primo sub distiguit aut semp̄ ipossibilis aut aliquo tēpore ipossibilis alio possibilis. **E**t si semp̄ ipossibilis aut apponit̄ in p̄sona onerati aut honorati. vt nota. in dicto. c. nemo. subijciam⁹ ista examinatiōi. certe primū mēbzuz est indubitātū q̄n ponit̄ negatiue: q̄ illa ē necessaria nec facit̄ actuz conditionalē. ff. de cōdi.

et demon. l. heres meus. de verbo. obli. l. ipossibilis. s̄ quādo ponit̄ affirmatiue non cōsentio sub distinctioe an fuit ab initio ipossibilis et c. q̄ illa distinctio resp̄ hēditur per regulas cationū. vt supra dixi. et in. l. si mihi et tibi. nō fuit cōditio sed quedā adiectione extra substantiā legati que nō viciat sicut nec in cōtractibus vt supra dixi: iccirco. l. illa nihil facit ad p̄positū. **E**t nec illa qua sub distiguit an in p̄sona honorati uel onerati: q̄ leges indistincte dicunt conditionē impossibilē pro nō scripta haberi. vt. §. de here. insti. §. ipossibilis. ff. de cōdi. insti. l. j. et l. conditioes de condi. et de. l. obtinuit. et l. multa. §. si. et l. cum tale. §. falsaz. nec aliqua lex dicit contra: q̄ iste. §. ob cuius timorē fuit facta distinctio nihil facit: imo alio casu loquit̄ vt. §. respōsuz est. nec aliqua bona ratio reddi pōt cur debeat distigui. **I**gitur videt̄ indistincte dicēduz q̄ ipossibilis cōditio de natura rei iaciatur. nec in hoc ē faciēda difficultas nec ē sufficiens p̄dicta distinctio: q̄ debuit distigui an fuit ipossibilis de facto an p̄pter p̄lixitatē quibus casib⁹ viciat. vt. ff. de condi. insti. l. si titius de sta. li. l. cuz heres. §. j. sed ego hoc nō admitto in ipossibili de facto vt dixi supra de here. insti. §. ipossibilis. recollige ergo cum queris an ipossibilitas viciet dispositionē extremaz distiguit q̄ apponit̄ ipossibilitas in vim p̄cepti: et tunc aut in substantiā ipsius legati et viciat vt hic cū concor. aut in cōstantijs et non viciat ut. l. si mihi et tibi. §. j. aut in vim cōditiois: tunc aut est ipossibile p̄pter difficultatē rātum et viciat. ut. l. cum heres. §. j. aut de natura ut q̄ forte res nō est in reruz natura tunc habet̄ p̄o nō scripta. ut. l. ab omnib⁹. §. j. de le. j. et d. l. j. de condi. insti. cuz cōcor. aut p̄pter perplexitatē tunc viciat si sit oīno p̄plexum. ut. l. si titius. hoc soluz tene alijs sub distinctioibus omissis. quomodo autē ipossibilitas viciet cōtractus videbis in p̄pria materia. j. de inutili sti. §. si ipossibilis. sed queramus: hic dicit̄ q̄ ubi testator p̄cepit ipossibile pena adiecta q̄ neutrū ualet. **Q**uid si difficile non videt̄ idē: q̄ difficultas non ipedit obligationē. ut. l. cōtinuus. §. illud et scripsi. d. §. ipossibilis de here. insti. ad hoc pōt dici q̄ ubi est talis difficultas que annullat legatū oīno pōt dici idē q̄ ipossibilis. sed ubi oīno non annullat s̄ facit teneri ad estimationē: tunc non idē: imo cōmittit̄ penam nisi det legatū uel estimationē. que autē sunt ille difficultates que annullat legatū uel non. vide. §. non soluz. **Q**uid ergo si p̄cepit fieri tēplum uel palaciū uel aliud opus q̄ ē supra vires hereditarias acipit̄ heredis. et si non fieret adiecit̄ penā. satis pōt dici q̄ neutrū ualet: q̄ talia pena ipossibilia non ualet. ut. l. cū heres. §. j. et d. §. non solū. **I**n glo. ut in quilib⁹ nos. idem si non sint interdita si tamē de iure rescindi possint. vnde si filiū grauaret in portōe legitima sic q̄ loc⁹ sit que rele et apponeret penā si cōtraueniret non cōmitteret. et idem credo si p̄ciperet aliquid contra cōsuetudinē patrie et adieceret penā. j. de offi. iudi. in prin. trasgressor enī legis et consuetudinis eadē pena punif. xi. di. c. in his. **C** S̄ quid si legauit alicui fundū et uoluit q̄ adipisceret possessionē auctoritate p̄pria. et si heres ipeditet adiecit̄ penam nūquid heres in penā incidit̄ si ipediat. videt̄ q̄ non: q̄ huiusmodi p̄ceptū ē contra legis interdicitū. certū ē enī q̄ interdicitū est per ius legatario ne auctoritate p̄pria adipiscat legatū. s̄ sine uolūtate heredis. ff. quo. le. l. j. igitur tale p̄ceptū non ualet nec adiectione pene ut hic. **C** de his que pe. no. l. j. hoc nō credo. imo testator hoc pōt ordinare q̄ legatari⁹ auctoritate p̄pria adipiscatur. ut. ff. de le. ij. l. titia cuz testamēto. §. lucius. et ibi no. iccirco ualet pene adiectione. vnde aduerte q̄ ubi aliquid ē p̄ ius dispositū q̄ testator imutare nō pōt: ut q̄ forte ob ius publicuz uel fauorē tunc obtinet̄ hec lex et potes ponere exēpla. ff. de testa. tu. l. iure nostro de ad. tu. l. quidā. **C** de condi. inser. l. ij. ff. de le. j. l. nemo pōt. **S**ed in his quibus pōt disponere p̄tra iuris ordinationē sicut in cautioe de legato p̄stando. ut. **C** vt i pos. le. l. scire. uel de nō faciēdo inuētario. **C** arbi. tu. l. si. hec. l. nō obtinet. nec ubi ordinatio ē p̄ter. l. legē. vide. ff. ad. l. fal. l. q̄d de bonis. §. j. **C** de pac. l. pacta.

De ademptione legatorū. Rubrica.

In glo. q̄ ambulatoria. doc. iac. et pe. dicit̄ q̄ non potest
g iiij

legari vltima volūtas etiā per iuramentū iure isto. Unde si quis fecit testamētum et iurauit se in eo p̄sistere: nihilomin⁹ p̄t reuocare. Quia ambulatoria zc. ff. e. l. iij. §. si. ff. de do. inter vi. et vxor. l. cū hic status. §. oīno s̄m eos. **C** Hec questio ē multū antiqua et f. equēter est in facto. Unde spe. tenet q̄ primū testamētū iurātū tenet et non reuocat. vt spe. de fi. instru. §. cōpēdioso. ver. quid si iurauit. Posti. distinxit. Quia aut reuocauit sine causa et tenet primū: aut cum causa et tenet secūduz. vt notat archi. post euz extra de sepul. c. j. glosator decretorū tenet idē q̄ iaco. et Pe. xiiij. q. ij. c. fi. Jo. an. disputauit plene de hoc. et tenet idē extra de re. iur. c. qd̄ semel in nouella. Et hoc placet. Et videt ibi. d. c. j. de sepul. ibi enim non sepelit in loco iurato. et ita supponit q̄ valuit reuocatio. verūtamen in penaz per iurij eligi alia via. Unde si dicerē non tenere secūduz testamētū ad huc dicerē primū reuocātū in effectu. Quia primū nō habuit voluntatē testantis. ff. de his quib⁹ vt indig. l. cum quidaz de test. mili. l. milites. §. veteranus. **C** Preterea conuētio ex qua ligat arbitriū est contra bonos mores. ff. de verbo. obliga. l. stipulatio hoc modo. Ideo non ligat iuramētū. extra de reg. iur. c. non est obligatorij.

Ademptio. In glo. l. testamēto i si. ille. §. par facit s̄m doc. iac. zpe. et prima fuit opinio pla. que p̄t fundari s̄m eos. q̄ qui nitit̄ ipugnare testamētū non h̄z cōmodū ex testamēto. C. de le. l. si legatarius. ff. de inoffi. te. l. pomp. §. meminisse. itez frustra legis auxiliū inuocat qui in legē cōmisit. ff. de mino. l. auxiliū. ergo codicilli qui cōtrariant testamēto nō cōfirmant p̄ testamētū nisi hoc exprimat. Quia nō est verisimile q̄ illud qd̄ fit ad finē contrariū confirmet per id. ff. de cōdi. z de. l. cuz tale. §. si. ipsi tenēt cum glo. et dicūt q̄ nō est ridiculū si codicilli cōtrarij cōfirmant per testm̄. q̄ quīqz videm⁹ agi ex cōtractu vt cōtract⁹ destruat. ff. de p̄raben. emp. l. s̄z et celsus. §. j. de ac. emp. l. ex empto. §. is qui vna. tene ergo q̄ legata in testō p̄nt adimi in codicillis p̄firmatis expresse vel nō sic de hereditate. C. de cōdi. l. ij. **C** In glo. vt si eodē testō cū allegat. l. si ita scriptuz dic melius ibi. et C. de leg. l. datū. q̄ aut adimif expresse aut tacite. Et si expresse: aut in eodē testō: aut alia voluntate. Et si alia volūtatē: aut eque solēni: aut minus solēni. si tacite: aut p̄ dilectionē: et tunc aut ante cōsumatū testm̄ aut post: vel alias tacite vt p̄ inimicitias: et tunc glo. tenēt q̄ per exceptionē vt potes colligere ex his que notant̄ i dicitis legib⁹. **C** In. e. gl. i si. iac. dicit q̄ vix potest dari bonū exēpluz illi regule: s̄z videam⁹ modū apponēdi vt melius soluam⁹. Dic dicit q̄ vbi testator dicit. lego titio non do non lego valet ademptio. Contra vbi est repugnātia in testō neutriū valet vt dicta regula. S̄z in his verbis est manifesta p̄tradictio: ergo videt q̄ neutriū valet: ergo male dicit hic tex. q̄ valet ademptio. Istud p̄trariū intēdit soluere iac. distinguēdo. nā aut p̄tradictio seu repugnātia fit in cōtinētī: et tūc viciat vtrūqz. Aut ex interuallo: tūc nō: sed valet vltimū. et hoc dicit per. l. naz ad ea. ff. de cōdi. z de. de ma. testa. l. s̄ichus. imo p̄p̄hilus. Nonnulli voluerūt dicere q̄ oīa verba testamēti quocūqz tēpore scribant̄ vel proferant̄ debēt referri ad idem tēpus qd̄ ipse reprobat. S̄z salua gratia tanti doct. hec solutio non videt vera nec bon⁹ intellect⁹ illius regule: q̄ regula dicit q̄ neutriū valet. et tamē in. l. nā ad ea et i. l. si ebus valet vltimū. ff. de here. insti. l. si ita scriptū. qd̄ est cōtra mentē regule et solutiōis. Unde de oībus exēplis que dant̄ in dicta regula non videt aliquid p̄cedere nisi exēpluz p̄plexitatis verborū. Quid ergo respōdebimus. Bicas q̄ regula nihil facit ad p̄positū. loquit̄ enim q̄ sūt verba incōpatibilia nec vnū magis interpretatiōe p̄t eligi q̄ aliud: tunc enim vtrūqz viciat ut in exēplo p̄plexitatis. l. si titius. Vel si dicat instituo sempromiū et meuiū ita q̄ qlibet habeat i solidū. vel lego funduz titio et sepo ita q̄ quilibet sit insolidū d̄sis nec obstat huic exceptio. l. cū questio. C. de lega. q̄ ibi nō expresse q̄ quilibet eēt insolidū domi⁹. Nec similiter. ff. de le. j. l. si pluribus que videt obstat. Vel pone exēpluz: si i eodē testamēto dicat volo sepeliri penes fratres minores et p̄dicatores sub vna clausula. vel si dicat volo q̄ mihi fiat capella sup̄ tumulū meuz penes p̄dicatores. Itē penes minores cuz elegerit sepeliri in al-

tero loco. Sed tex. noster loquit̄ quādo ex interpretatiōe vel ex vi verborū apparere p̄t p̄traria voluntas reuocatoriā p̄sone. et vbi nō implicat̄ ipossibile ex dicitis: tunc enīz vel alter valet vel vtrūqz s̄m distinctionē dicte. l. nā ad ea. nec ē repugnātia. **C** In glo. si seru⁹ in si. ff. e. l. legatū. §. pe. et ē ratio: q̄ cū nuda volūtatē adimaf cōstat voluntatē mutatā quāuis alius nō capiat. ff. de his qui. vt indig. l. cū quidā. **C** Sed opponit q̄ nō videt ademptū primo sed d̄beat cōcurrere. ff. de le. j. l. cū pluribus. Posset dici q̄ is. §. obtinet: si probet anīm⁹ adimēdi: alias nō. et ita nota. s̄. ti. j. §. si eadē in glo. sed nōne. Alij dicūt q̄ aut legat secūdo cū p̄memoratiōe primū: vt fundū que sepo legauit: lego meuiō: et tunc p̄sumit anīm⁹ adimēdi. als non vt ibi scripsi. Et hāc tenet By. in. d. l. si plurib⁹ in quadā interlūneari. pro quo. ff. e. l. sicut et hic. Sed huic ob. ff. de le. ij. l. meuiō. vbi est verborū p̄memoratiū eundē. Sed ibi cōmemorat rem legatā tantū: nō ipsum legatū. **C** Itē ob. ff. de here. insti. l. iulian⁹. sed ibi in institutiōe que non ita faciliter reuocat seu adimif. Vel refert vtrū in cōtinētī adiciat verba cōmemoratiua: vel ex post facto vt primo casu non videat̄ adimere vt in cōtrarijs. secundo sic vt hic per. l. nam ad ea.

Ad legem falcidiam. Rubrica.

Uperest. In glo. ideo sic dicta in fi. ista magis placet ia. quā prima: q̄ eodem modo posset dici ab ense qui melius refecat: et dic q̄ bec. l. fuit introducta a falcidio cōsule nō p̄tore: q̄ falcidia ipso iure refecat. vt. l. linea. ff. e. et si esset p̄tore: non posset ipso iure tollere zc. vide que plene no. in glo. sicut ipse scribit hic. ff. e. l. j. Et nota q̄ l. falcidia habet duo capita: et nominat̄ ab effectu vltimi. vt. d. l. j. **C** In gl. nō tamē lz in fi. quidā habet aditionez sed hodie zc. si nō habeas pone eam. Et i si. pone et dicit ibi no. et scripsi. et respōde ad. l. si. C. de pac. q̄ in. l. fal. non solum vertit̄ fauor testatis: imo heredis et iuris publici. vt. d. l. qd̄ de bonis. §. j. S̄z mirādūz cur corrigūtur iura antiqua cuz p̄dicta ratio semper remaneat. sed Ecce q̄ p̄cipaliter fuit statutū ob fauorē testatoris vt hic patet ne decederet̄ testati. Hodie vero aliter p̄sum est super hoc. vt in auē. de here. et fal. per totū. et maxime in. §. si vero expresse. et ideo cessat illa p̄cipalior ratio. Et potest p̄hibere fal. expresse sed non tacite vt scripsi in dicta auē. sed cuz testator. **C** Quid in trebellianica. Glo. sunt adinuicē cōtrarie. nā in. d. §. si vero expresse tenet idē in vtraqz in dicta auē. s̄z cū testator tenet p̄tra. Hoc tenet idē in vtraqz vt ibi scripsi. Pro quib⁹: q̄ est eadē ratio i vtraqz et sic idē ius. C. e. l. si. imo maior: q̄ in trebellianica cessat ratio que erat in falcidia: videt q̄ testator haberet heredē vt hic. Et certuz est q̄ per trebel. non magis habet heres: q̄ etiā inuit⁹ erit heres et cogitur. vt. l. apud iul. §. antistia. ff. ad treb. Multo magis ergo p̄t eaz testator p̄hibere q̄ fal. cuz non sit tāta ratio eaz inducēdi et fouēdi si cut de falcidia quīqz p̄hibere p̄t. Unde. l. p̄miscue vtitur his verbis fal. et trebe. C. e. si vt allegas. ff. eo. l. filius qui militauerat. Unde satis fuit q̄ lex loqueret̄ de fal. quidem videt̄ intellexisse de trebelli. quinimo videt q̄ noua lex que loquit̄ de falcidia videt loqui de trebellianica. de hoc infra titulo primo. §. s̄z quia. **C** In glo. etiā causa mortis ibi cuz allegat. l. exceptis. Sed ibi loquitur quādo proficiscit̄ ab alio q̄ ab herede. Unde dicit plenius: q̄ aut q̄ causa mortis capis: recipis contra voluntatē testantis: tūc non detrahif fal. ff. de do. causa mortis. l. qui precio et ibi no. aut non proficiscit̄ ab herede et non detrahif. vt. l. acceptis. aut proficiscit̄: et tunc detrahif ut hic no. nisi heredis mora vel culpa caperet. ff. e. l. j. §. itē si ita. De hoc notat glo. et doc. C. e. l. si mortis. **C** In eadē glo. ibi cum dicit morte cōfirmatur: secus si voluisset ab initio. ff. de do. inter viruz et vxorē. l. si sp̄sus. §. cōcessa. **C** In glo. j. ix. vncias ibi cum dicit etiā rei ven. hoc indubitātū si legatari⁹ vel fideicō. possideat sine facto heredis. Sed si heres tradiderit vel de volūtatē eius legatari⁹ occupauerit: non videt̄ procedere maxime attēta auē. s̄z cum testator. **C** In eadē glo. in fi. dicit plenius. Quia aut legat̄ pluribus: et tūc obtinet opi. huius glo. Aut vni: tunc p̄pter vtilitātē uel necessitatē p̄t i vna retineri. vt dicta. l. plaucius. et. l. plane. §. si. cuz. l. se. et. l. lex fal. et. l. si is. §. si. sed in trebellianic

ca iurare. ff. ad trebel. l. marcellus. §. res q. C. fa. her. l. filius quez habentē. **C** In glo. s. quartā partēz ibi cum dicit impu-
tabit i quartā nisi illi qui sibi dat. vt no. C. e. l. pe. vel nisi testa-
tor hoc expressisset. ff. e. qd autē. **C** In. e. glo. ibi cum alle. qd
statu libe. hoc verū si sit solus heres. si vero habet coheredes
sunt glo. cōtrarie. **N**ā quedā dicit qd iputar. p parte sua: non
p parte heredis. vt dicta. l. qd statu lib. no. s. i. l. illud aut no.
q totum iputar. z idē no. l. nēfenius. e. ti. z illas approbant
ibi **D**y. z iac. z in. l. cū pater. ipsemet picipiebat. in casu aut no
stro dabat statu lib. z hoc idubitatē vbi nō fuit peculius ple-
gatū. **Q**uid si fuit prelegatū z dat de peculio. **N**ō videtur
iputari. ff. e. si a me. **S**z verius videt qd legatū peculij nō tene-
at quousqz sit ipeleta cōditio: z implēdo cōditionē tradit rem
hereditariā: secus in tali exēplo si libertate z peculio legatis
pure legare fundūm si. x. dedisset: tunc enīz non hereditario
iure capit vt ibi notat iacobus. hec autē non procedūt i quar-
ta trebel. vt. l. in quartaz. e. tit. z vide qd ibi nota. z dicta. l. nē-
fenius ad trebel. l. deducta. §. nūmis.

Quantitas. **C** In glo. s. de lega. §. si peculū cō-
tra. quidā nō habēt plus i gl. alij ha-
bent. **S**olutio ibi remanet seruus quasi peculij dominus.
Hec solutio supponit talem opinionē: tu dicit qd inspicat tps
mortis in quāritate patrimonij z ita supponit qd augmētū su-
perueniēs spectat ad heredē nec iputabit i fal. **C** **L**ōtra imo
ad legatariū. vt. §. si peculū. §. qd si post mortē. gl. soluit. ibi
remanet seruus quasi peculij dñs. **V**ult dicere qd seru⁹ ē quasi
peculij dñs in vita: z post mortē remanet quasi domin⁹. **I**deo
nō mirū si ad euz p̄ineat augmētū. **H**oc p̄rtatū non meruit
signari: ideo glo. antiqua nō soluit in quo enim tangit hic ad
quē pertineat augmētū: certe frustra de hoc agit hic. **C** **S**ed
glo. debuit opponere de. l. cū quo. ff. e. sed soluit ibi: qd qd hic
dicit obtinet in estimatiōe rez hereditariā: nō in estimatiōe
debitoz. **E**st ibi obscura glo. nā i p̄ncipio sequēdo **A**z. z hic
recitat vnū. in fine videt uariare ibi: sed in debitore zc. **T**amē
doc. ibi dicit qd hec **M**eritas qd ubi debitor efficit nō soluēdo
cedit dāno heredis. ubi augētur facultates cedit lucro legata-
rioz quo ad fal. **S**z pro deo que ē ratio qd augmētū pertineat
ad cōmodū legatarioz: diminutiō ad dānum heredis. **P**ōt
dici qd spes ē qd de iopia ueniat ad pinguorē fortunā. **C**. ar.
tu. l. si defunct⁹. sed nō ecōtra. sicut ergo maior hereditas re-
putat ppter debitū cōditōale conditione adueniēte: sic fa-
cultatib⁹ auctis ppter spez que erat ad augmētādū: z sic sol-
uit ibi iac. **C** In glo. z tūc idē ibi cū dicit qd hic dicit. hoc vey
nisi eēt relicte p moduz speciei. ff. de le. j. §. si certos. **C** In
glo. j. aliquid oportet in fi. vide supra ti. ij. ff. de le. j. l. j. z con-
cor. quasi de uerbo ad uerbum. ff. e. l. in quāritate.

Cum autem. **C** In gl. mos erat prope finē. ibi
tūc nullā patit: imo dicit qd tūc pa-
titur. vt dicta. l. sed si nō seru⁹ in p̄ncipio. **E**nde vt bñ videas
hic dicit qd vbi seruus testatoris manumittēdo est: nullo mo-
do detrahif fal. de ipso seruo. de alio legato ei vel alij legatario
relicto sic. vt. l. si seru⁹. z. l. plane z hic. **A**bi aut seru⁹ heredis
tūc etiā nō detrahif. vt. l. sed si nō seru⁹. §. si vero. **A**bi seru⁹
legatarij tūc detrahif: qz tanti videt estimasse zc. vt. l. si nō
seru⁹. **A**bi autē alien⁹: tūc heres deducit totū precij: sed lega-
tarius patit fal. in eo qd sibi remanet vltra estimatiōez serui. ff.
eodē. l. eius serui. §. j. z dicta. l. iul. z. l. si non seruus. ver. qd si
alien⁹. **C** **S**ed quid dices. **D**ixi qd vbi legatari⁹ v̄z suū ppriūz
manumittere certo legato sibi facto qd detrahif fal. hoc verū
si agnouit legatū. sed pone qd non vult agnoscere ppter metū
fal. nūquid detrahif tunc fal. **P**otest dici qd nō: qz impedire-
tur libertas z eadem ratio habet. locuz que in alijs in quibus
detrahif fal. **C** In glo. iproprie n sine. **S**uper h̄ consueuerūt
dari versus magistrates. **F**alcidiā cessare facit pars debita na-
to. **C** **C**alculū: dos: miles: pietas: phibitio: crimen. **R**es vetite
vēdi: libertas: sponte solutū. **D**ebita nato. vt. C. de ioffi. tes. l.
fancim⁹. z. l. quoniam. **C** **C**alculū. vt. C. e. l. si p̄dioz. **D**os. ff. e. l.
cum dotē. **A** **P**ietas. C. e. l. in testō. **P**ietas. C. e. auē. similiter.
Prohibitio. C. e. auē. s. cū testator. **C** **C**rimē. C. e. l. etiā. **A** **E**dī
vetite. C. e. auē. s. i ea. **L**ibertat. C. e. l. si ea p̄xi. §. Sponte so-
lutū. ff. e. l. qd de bonis. §. j. z dicta auē. sed cū testator.

De fideicommissariis hereditatibus. Rubrica.

Tunc trāseamus. **C** In glo.

j. p actionē
in fi. sed nec per officij iudicis sm hanc anti-
quitatē vt apparet ibi cū dicit tm pudore. itez
nihil esset inouatū per ius nouū per qd petitur

iudicis officio vt videbis. j. §. sed qz. z. §. sed si recuset i textu
vel qz per ipsius augusti. **N**ota qd princeps potest vltra iuris
cōis dispositionē in eo qd suam tāgit personā facere valere: qd
alias nō valeret sicut facit per sui presentia z facere teneri. C.
de testa. l. omnium. **S**ed hoc fuit dispētiue: non de iure cōi vt
patet i littera ob insignē quorūda: qui erant amici vel creder-
batur in vita: z post rūpunt fidē iuxta. l. ff. de here. insti. l. qui-
da: cum filiū. vnde in signe sumitur in malaz partem.

In primis. **C** In glo. pōt i fi. videt qtra. s. nō est
qz hic loquit qm volebat testari. z hoc
pstat ibi ecōuerso qm pstat qd nō: sed codicilli tātuz vt dicit
super glo. se. **C** In gl. nota nō valere. **D**ic qd aut cōstat testa-
tores nō voluisse facere testamētū: z tūc requirit ibi institutio
heredis. ff. de codi. l. j. **A**ut constat qd voluit solum legare vel
fideicommittere: z tūc valet sine herede scripto i fra. §. p̄te rea.
Aut est dubiū: z tunc si fecit mentionē de here. videt qd vellet
valere vt testamētū. z iō si non valet instō: nec legata. vt dicta
l. j. ff. de testa. si is qui. C. de testa. l. nō codicillum. nisi testator
hoc expressisset. C. de codicil. l. si. vel nisi in alia dispositiōe fe-
cisset mentionē de institutiōe. vt dicta. l. fina. vel alias consta-
ret qd vellet valere vt codicillos. ff. ad trebel. l. sciuola.

Cum igitur. **C** Super textu i fine. vel dic secus
i directa. ff. de here. insti. l. heredi-
tas. s. e. §. heres. **E**t ē rō: qd p hoc ius hereditariū nō ē in su-
spēso qd remanet penes directo istitutū i fra proximo. §.

Restituta. **C** In glo. nota qd semel i fine. **H**oc ob-
tinet in imutabilibus de natura vel cō-
stitutione iuris. nam in alijs qd fuit semel non est semper. vt su-
pra qui. mo. tu. fi. per totum. ff. de cura. fu. l. j. §. j. imo omnia
sub pprio motu cōsistunt. in auē. de nō ali. §. vt autēz. **C** **A**n-
de hoc qd glo. hic elicit non est multū notabile sed magis eēt
notabile: an illud qd fuit semel presumat hodie. **V**erbigratia
dico me dominū rei in libello. non probō me dominū in pre-
senti: sed probō me olim fuisse: vel ago interdico vnde vi di-
cēs qd cum essez in possessiōe talis rei tu me vi deiecasti. **E**t pro-
bo qd ante deiectionē possidebā: non tamen qd tempore deie-
ctionis nūquid sufficit. **I**n hoc consueuerūt doctores dicere
qd aut est talis actus qui solo tractu tēporis imutatur z tūc qd
semel fuit non presumif hodie nisi alias pbetur. C. de in ite.
resti. l. si minorem. l. illa facit ad contrariū: sed probatur in. l.
cum te. C. de proba. dic ibi. **E**t qd ibi scripsi de minoritate: in-
tellige idem in alijs que tractu tēporis solo mutatur. **A**ut est
actus qui solo tractu tēporis non mutatur: tunc aut non mu-
tatur de difficili vt dominū: z tunc qd fuit olim presumif ho-
die. aut de facili vt possessiō: z tūc fuerūt opiniōes. vt no. in. l.
sue possideris. C. de probatio. vide ibi z qd ibi scripsi. **I**llud
autēz videtur qd illud qd est hodie presumitur olim fuisse nisi
cootra probetur. ff. de ma. cō. l. j. §. probatio. **I**n questiōe au-
tem de qua supra tetigi an agenti vnde vi: sufficiat probare se
possidisse ante tēpora deiectionis: consueuerūt doctores di-
cere qd non z maxime docto. iuris canonici extra de resti. spo.
cum ad sedes. de causa pos. c. cum ecclesia. sed **H**ost. ibi tenet
contra. qd est verius. **N**am cum possessiō non amittatur sine
animo. ff. de acquiren. posses. quāuis. z. l. iij. §. in amittenda.
semper presumif possidere salte:z ciuilitē qui primo possedit.
z pro hoc facit. C. ad exhibi. l. nō ignorabit. **C** In glo. j. nō exi-
stentibus. iste fuit Seneca sapiens magister neronis quem
nero fecit occidere ex eo qd dubitabat z fremebat p eo qd cor-
reperat eum iuuenē: z post fecit occidere apostolos **P**etrū z
Pauluz. **H**ec autem omnia fuerūt post passionē dñi. **E**t p-
pter hoc apparet qd iura. ff. o. z iuriscōsultoz qui tot iura ad-
diderūt ad cōmendationē huius Senecae fuerūt post passio-
nē domini z post tēpus gratie. z per hoc potest reprehēdi qd
nota. ff. de ferijs. l. p̄dicie de iusti. z iure in rubrica in p̄nci. su-
per verbo in nomine de an. le. l. annua. §. a titia. **C** In glo.

Imo non omnes ibi sicut Joann. Jaco. voluit facere differentiam inter omnes et totus: quia primum distributum universalius: aliud singulorum. Sed ego non video hoc: quia qui omne dicit nihil excludit. ff. de leg. iij. l. iulianus de re. du. l. si is qui ducenta. §. vtrius. quare tene sequente solutione que est ipsa veritas. **In glo.** non facta cessio in fine. C. de lega. l. ex legato. Sed in hoc videtur mirabile quod senatusconsultum sit de iure civili cur primus ipso iure non desinit: et secundus ipso iure sit heres et ei competant actiones directe: quia qui semel est heres potest iure civili desinere esse heres. ff. de vul. l. i. substitutio. et ibi de hoc et senatusconsultum. heredes facit et transfert directas. et potest responderi quod non sic de creuit: potuisset enim hoc si voluisset. et est quasi similis responsio ff. de fideicommissis. heres. pe. l. ij. in glo. **In glo.** vel etiam pretorio ibi cum allegat. ff. e. l. j. §. quavis ibi est. §. quaquam non. §. quavis. Et ille. §. parum facit: et tamen glo. est verissima. quia si penales non trahuntur ad heredes: certum est quod non transferuntur. Quid ergo si lis erat prestatata in vita testatoris et sic trahuntur ad heredem. **Potest dici quod tunc transferantur.** ff. de ac. et ob. l. omnes.

Sed quia. **In glo.** j. dicere ibi cum allegat. l. si totas. et non dicitur hodie proprie quarta: sed semis vel triens. Item nec iure nature: saltem in transversalibus sicut in iaco. **In eadem glo.** cum allegat supra titulum primo hoc potest dici iure institutionis: quia pro institutis fuit ab initio inuenta. sed tamen debet non institutis ut venientibus ab intestato. C. vt le. no. ca. l. fina. sicut in iaco. et ideo in trebel. C. de fideicommissis. l. si per fideicommissum fa. heres. l. quotiens. **In fine eiusdem glo.** item est alia que debet in bonis curialibus. C. de sac. san. eccl. l. sancimus. quando et a qui. quarta pars. l. ij. C. de epis. et de. au. s. neq. Item alia. C. de secun. nup. l. hac edictali. Item alia. C. de divoz. l. si. Item alia. C. unde vir et vx. au. p. terita. Item alia sicut in quosdam C. de episco. et cleri. au. presbyteros. Silla iure nature. item alia. ff. de hered. insti. l. si pater. s. de vul. §. si. item est alia. C. ad trebel. au. contra rogatos sicut iac. item alia. C. de suis et le. l. fina. alia infra de succes. liber. §. sed nostra. Alia. ff. de iudi. l. sed si restituat in si. si pars hered. pe. l. antiqui. item est alia extra de testa. c. requisisti. item alia extra de sepul. c. duduz in cle.

Post quod. **In glo.** scilicet iuris. ibi cum dicit sine onere dicas in hoc plene: quia aut legat per modum quote universalis: tunc aut vtriusque his verbis. lego partem hereditatis vel alijs sonantibus ad ius et nomen hereditarium: et tunc legatum supponit onera pro illa parte. et sic intellige quod hic no. ff. de leg. ij. cum filius. §. j. Aut per verbum bonorum: et tunc non supponit onera precise: sed heres tantum deducit quantum est es alienum. ff. de lega. ij. l. cum autes. Nec ob. ff. ad trebel. l. na. qd. §. fina. cum. l. se. vbi verbis bonorum importat tantum quantum hereditatis: quia illud vix in materia illa ne fideicommissum intercedat: sed non de propria significatione verbi. vt. l. cogi. in si. j. responsio. Si autem per modum singularitatis. Quia forte certam rem que valet tertiam vel quartam: tunc non portat onera sed heres duntaxat de residuo satisfieri possit creditoribus. Vide. ff. ad trebellianum. l. fina. §. si is qui. C. de iu. deli. l. scimus. **In glo.** licet in si. ideo videtur in recusatione iudicis ut ibi no. Sed contrarium est expressum extra de offi. dele. c. prudentia et de appel. C. cum speciali. De hoc scripsi. C. de iudi. l. apertissimi. sed in operis noui nunciatio an de eam exprimere. Dic quod sic. ff. de oper. no. nun. l. non solum. §. sed cum inter. et ibi de hoc. **Sed an allegas causas futuri periculi.** Credo quod sic: vbi propter periculum vult vitare illud ad quod alias tenet: vt si dicat se non posse comparere coram iudice propter periculum: alias non. vide quod scripsi ibi. C. de his qui ad ec. confu. l. denunciamus. et vide. ff. so. ma. l. ij. ii. rii. sup. textu iussu ptoris et ad hoc iudicis officio compellit. ff. de iudi. l. sed si restituat in p. ad trebel. l. facta in principio. et l. non est cogendus. et l. si legatus cum notatis in quolibet infra. §. sed et id.

Sed quia. **In glo.** nota simplicitate in fine. Et de hac simplicitate que est contraria fraudi. C. de fur. l. manifestum. §. tales. sed quedam est simplicitas ideo fatuitas. et illa non est amica legibus: imo inimica et danabili. ff. de suspe. tu. l. iij. §. si. **In glo.** hic nota in si. simile notatur. C. de sen. ex per. reci. l. ij. Docto. tamen consueverunt dicere contra ibidem. quia nulla lege reperitur hoc expressum: consuetudo vbi quatenus tenet quod sunt recitata de principales obligationes sicut libellus

li. contest. et exceptiones. ideo tenet spectari qui dat formam sententiam. In specu. de sen. §. nunc videtur. §. ceterum. ego vero preterea quod bii et p. grue fiat. Sed si factum non sit an tenet sententia: non video cur non cum nulla lege exprimat quod debeat tractari ut dixi. unde si dicat lite orta coram nobis interp. vdicantem fundum ex vna parte et titulum defensoris ex alia parte. Hic libello exceptionibus et allegationibus vtriusque partis pronunciamus et declaramus suum ad actorem pertinere: cur non valet huiusmodi sententia cum referat ad acta. ff. de penis. l. si preles. In sententia tamen absolutoria posset dici quod sit opus declarare causas quare mouet: non tamen omnia acta. ff. de iu. fil. l. ij. §. senatus de fideicommissis. l. l. si legatario. §. si. de hoc per By. ff. de verbo. obli. l. qui rome. §. si. **In glo.** etiam contra in si. dic plene supra ti. j. in p. in ci. et dic ut ibi no. **In glo.** propter factum in si. vide plenius. C. de iu. et fac. ign. l. cum quis. **In glo.** si creditoris in si. dic plenius. ff. e. l. j. §. si. unde plenius potes dicere quod aut heres nihil retinet et tunc fideicommissum. soluit totum ut hic in fine. §. aut retinet tunc aut vnam rem: et non tenet nisi in subsidium. C. e. l. j. §. si quis. Aut quotam tunc aut rectam quartam: et tenetur pro illa parte creditoribus sed non legatariis. C. e. l. si. si retinet plus quarta: tunc in pluri tenet vt no. d. §. si. et hec procedunt post restitutionem. nam ante tenetur omnibus et tanto minus restituat. ff. e. ita tamen. §. qui ex trebe. itez in duobus casibus qui notat. C. e. l. si fideicommissum. aut detrahit quartam de relictis ab herede: sed non de relictis a se. ff. e. l. j. §. inde. et l. mortis. §. j. et l. si patroni. §. qui fideicommissum.

Sed etiam id. **In glo.** cui etiam ibi cum allegat. l. cum hereditas ex fideicommissum. et intellige bii quod pro preteritis. l. pro iaz inceptis seu mortis cauet et etiam pro futuris et. vt sequitur in glo. non tamen intelligas quod fideicommissum teneat cauere nisi p. motis. **In glo.** vt supra e. in si. sed dic quod vbi est identitas rationis tunc obtinet regula: alias non. ff. de pe. heres. l. sed si lege cum. §. cum a deo. Unde in contrarium non est eadem ratio vbi pars euincit: quia remanet alia cui potest accrescere que quando totum: quo casu nil accrescere potest vt ibi satis no. Et nota quod vbi vna ecclesia vnus alij quod omnia iura sua transferunt in illam cui fit vnio: et pro nomine illius de exerceri. C. de rei vx. ac. l. j. §. j. nota. per doct. extra de reli. do. c. quod monasterium. ne se. vacan. c. j. **In glo.** vel etiam minus in si. et vide quod ibi no. quia eo casu quo agit ad supplementum: tenetur creditoribus pro eo quod supplet.

Preterea. **In glo.** in codicillis vel sine codicillis nudo verbo infra. e. §. et quod. Et caue quod vbi fideicommissum committitur certe persone non valet nisi illa persona succedat. ff. de le. iij. l. j. §. si. cum. l. se. dic ibi. **In glo.** sicut quo iure in si. glo. supponit quod legata directa possunt hodie reliqui in codicillis. Et tamen notauit contra in dicta. l. legata quod non valet iure directo nisi in testamento. sed valet in fideicommissum. que hodie ideo est re et effectu. vt. l. ij. C. de. dele. Unde potest dici quod illa differentia semper remanet: est tamen sine effectu. unde potest dici quod si testator leget in codicillis quod valet vt fideicommissum. et hodie. habet tamen effectum legati nisi in libertatibus et tutelis. dic infra de codicillis. §. non tantum.

Et quia. **Sup verbo** pretendentes nota quod non est peccatum velle superare aliquos in bono non in laudem humanam. sed propter incrementum virtutum in au. de mona. §. cogitandum ibi zelus: alias est peccatum superbie. **In glo.** sed quomodo in si. dicitur doct. quod ioan. hoc dixit vt puniat rationem mendacii. vt in casu de non nume. pe. au. contra qui propria. Et querunt in simili: petis a me. x. negaui. conuincis me de mendacio volo dicere quod per pactum nondum promisi: possum ne. Dicitur ipsi quod sic. sed ipsi dicunt quod homo viuens non possit colligere in. l. si. quod loquatur de pena mendacii. et hec lex est intelligenda sicut illa. Unde dicitur quod casus illius legis et nostre de e. Pone quod instituo heredem soleniter. deinde facto et completo testamento sine aliquo teste: rogo heredem vel fideicommissum. de aliquo dando seu faciendo vel duobus vel tribus testibus adhibitis: certe heres cogit iurare. et si confiteatur cogit soluere: siue primo negauerit siue non. Et littera soluit omnes opiniones. Primo illa de. l. si veritas. et quod debet esse ad minus quinque testes et. quia illud verum vbi legatum vel fideicommissum. fuit in testamento vel codicillis. Sed

vbi extra testamētū vel codicillos. tūc cōpellitur soluerē si cōfiteatur nec auditur si velit impugnare propter defectū solennitatis: scōm eos. **Dic** nō videtur posse dici q̄ illa lex loquat̄ seu iste. §. nisi in casu quo heres p̄fiteretur ab initio. **Itaqz**. l. illa et is. §. qui i parte est cōmentū et glo. illius legis sūdanē sup̄ d̄latione iuramētū: qd̄ frustra deferretur si heres vel grauat^o cōfiteret̄ ab initio. **Et** nō pōt̄ poni casus nisi grauato seu onerato negante. **Et** maxime i hoc. §. vbi littera hoc exprimit q̄ hic heres negabat. et sic absqz dubitatione est verū secundū mēbrū intellectus. **Dicit** Joannes q̄ vbi grauat^o seu onerat^o negavit cōpellitur solvere si cōfiteat̄ in iuramēto. nec audiet̄ si dicat volūtate min^o solēnez per dictaz. l. si. et hūc. §. qui ponit hunc casuz. **Et** de p̄mo mēbro videlz vbi h̄s seu grauat^o ab initio non negavit potest i dubiū reuocari q̄ nō est casus harū leguz. vt dixi. et vides q̄ Joā. dicit q̄ tūc heres pōt̄ dicere nō solēne et p̄ hoc impugnare legatum. doc. dicit contra vt dixi quando legatum fuit extra testm̄. vel extra codicillos. **Quid** dicem^o is tex. put ego ipsuz habeo facit multū p̄ Jo. ego habeo i textu i libro meo. et idē vidi i aliqb^o libris bonū. i ver. quid si is a quo relictuz dicitur. hec s̄ba: postq̄ negauerit et c. in quibusdā libris deficiūt dicta s̄ba. **Postq̄** negauerit. Si sint ibi textus euidentē: et exprimūt a p̄trario sensu q̄ si ab initio nō negass̄ q̄ possit recurrere ad iuris subtilitatē opponēdo de nō solēnitate. **Et** p̄ hoc facit. q̄ alias confitens factum pōt̄ ipsuz impugnare p̄pter defectuz solennitatis. C. si ad. re iudi. l. si eum. C. de fi. instru. et iure h̄s. fil. l. i. lib. xi. ff. de transac. l. cū bi. §. si ep̄toz. ff. de re. eo. l. magis puto. §. nō passiz. Ja. sentit. vt. s̄. dixi nihilomin^o q̄ tale legatū v3 quādo est factū ex testm̄ vel codicillos. et facit p̄ Jac. C. delegatis. l. i. cū no. ff. de le. i. i. tacitis. **Et** ē q̄ si similis casus i seu. qd̄ testes sunt necessarij ad pb̄idū iuestiturā. c. j. **Preterea** hoc v̄ cōcludi p̄ rōnē. d. l. si. C. de fideicō. que redditur i textu i ver. cū eniz. et s̄. cū autē. si eniz coactus cōfiteatur ad alienā fidem nō recurritur cur si sp̄ote dicat recurretur. **Tene** ergo cū Ja. **Hec** ob. l. p̄ alia parte allegata. q̄ ibi alia solēnitas requiritur q̄ testamētum. **Ego** bene credo q̄ cōfiteas actum seu negocium potest ipsuz impugnare p̄pter defectū aliarū solēnitarū. s̄ vbi solēnitas testiū nō requiritur cessat rō adhibēde solēnitarū q̄ pars cōfiteatur. et iō opinio illorū q̄ dicūt valere iuestiturā dato qd̄ pares nō fuerūt ē bona si d̄ns eaz nō cōfiteatur. et factis hoc supponit tex. ibi in. d. c. j. et hec p̄cedūt vbi ex testm̄ p̄ codicillos legat̄ vel fideicōmittit̄. **Quid** si i testō vel codicillis. **Jac.** supponit q̄ tūc hoc nō obtinet s̄ h3 locū. l. si veritas et l. ex testō. s̄. allegare. s̄ cū testm̄ et codicillis nūcupatiui p̄bentur p̄ testes: cur non idē sicut q̄ ex testm̄ vel codicillos legatur cū rō. d. l. ad h̄ extēdā cū enim et c. **Et** v̄ idem. et maxime q̄ ex neus est iuestitus qui ats nō erat successurus q̄ nō pōt̄ allegare testm̄ si iure sc̄m. q̄ eo ipso se repelleret. **Preterea** si legatū heret in p̄ntia qnqz testiū essent codicilli vel haberet v3 codicillorū vt. l. i. ep̄stola. C. de fideicom. et tamē text. dicit in. d. l. si. q̄ si quinqz testes fuerunt i legato ē locus illi. **Preterea** si dicas q̄ vbi h̄s cōfiteatur legatum et negat solēniter eē factum haberet pb̄are legatari^o solēnitate: et b̄n̄si um hui^o. l. eēt nullū. q̄a semp̄ h̄s confiteret̄ legatū et negaret solēnitate. et legatariū oneraret p̄batione. et nūq̄ peruenit et ad remedium huius. l. **Potes** ergo dicere q̄ vbi heres p̄fiteretur legatū non sit opus pb̄ar solēnitate. **Quando** ergo obtinet illa. l. si veritas. et l. ex testō. **Dicas** quādo h̄s i iudicio negat lit. cōtes. tunc legatariū h3 duas vias vel q̄ deferat ei iuramētum. et tūc obtinet is. §. et. d. l. si. vel si magis vult onerabit se probatione. et tūc quādo se onerat oportet q̄ p̄bet d̄spositionē solēnē. et si nō probat cadit et hoc casu obtinet d̄cē leges. **Sed** si confiteat̄ ab initio legatum: condemnatur. nec ad legis subtilitatē recurrit per hunc. §. s̄ per rōez d̄cē. l. si. **Si** velis tenere opi. Joā. que ē cōmunis. oportet restringi rōnem illius legis ad casuz ipsius q̄ heres negat et defertur ei iuramētū. **Et** hec que dixi loquūtur q̄ legatariū i testamento nūcupatiuo vel voluntate nūcupatiua. **Quid** si i scriptis. **Non** videtur idem vt. d. l. si. circa p̄ncipium. ibi cū dicit sine scriptura. s̄ exponit ibi si p̄ quāuis. ut ibi no. **Sed** qd̄ si sit q̄tho iter iuestitū scriptum et p̄ximū. **Verbi** gratia. scripte

agit peti. here. cōtra legitimum. legitimus excipit negādo eū scriptuz et si script^o probaret dicit euz minus solēniter scriptū fuisse. vel ab initio confitetur euz iuestitū s̄ dicit q̄ min^o solēniter. nūqd̄ ē idem sicut in superiorib^o dixi. **Ad** videt. qz. l. p̄ dicta. si. et is. §. sunt d̄ius cōmune quod amō. qd̄ apparet. q̄a heres cōpellitur iurare cōtra. l. generaliter. **Itēz** nō auditur propter defectū solennitatis impugnare volens. igitur nō sint extendēde. ff. de legi. qd̄ h̄o. si enī legislatoz hoc voluisset vtiqz hoc dixisset. et statuta in legatis nō extendūtur regl̄ ad institutiones. C. de fideicōmis. l. et ep̄stola. d̄ testa. l. i. i. ubem^o. §. finali. **Et** qd̄ si legatariū agat cōtra legitimum a quo potest legari. s̄. §. p̄terea. **Dic** idem q̄ in scripto cū sit eadē rō. **Sed** que erit forma hui^o iuramētū quod p̄stat heres. **Et** dicit i dicta. l. finali. q̄ si heres erat absens tpe institutionis. et ignozet legatū debet iurare q̄ nihil tale a testatore audiuit et allegat hunc. §. hoc nō v̄ equū nec rationabile. **Itēz** vbi absens erat semp̄ iurabit: et iurare absqz piculo poterit q̄ nihil tale audiuit a testante v̄ melius videretur q̄ seruarietur hec forma iuramētū q̄ presens fuit oneratus. et testator fuit fidē ei^o secur^o q̄ si esset absens. vnde credo q̄ si p̄ens onerat^o fuerit q̄ cōpellatur iurare. vt hic dicit q̄ nihil tale et c. **Si** vero absens esset tpe legati videretur q̄ possit recusate iuramētuz vel petere tempus ad certiorandū se ut. ff. de iureiurā. l. i. i. i. i. rādū. circa p̄ncipium. ne anceps peritium subeat. ff. de i. li. iurā. l. videam^o. re. amo. l. marcell^o. et i illo casu credere q̄ d̄beret iurare non fuisse legatū. uel satē se hoc nō credere. si. n. iuraret se hoc nō audiuisse a testatore frustratorūz eēt h̄mōi iuramētū vt dixi. **Itēz** nota q̄ is tex. facit p̄ Jo. q̄ dicit q̄ testamētuz pōt̄ pb̄ari p̄ scripturā d̄ quo supra de testa. §. s̄ cū aliqz et si vis potes iugere qd̄ scriptū i aut. s̄ q̄ p̄ximū.

De singulis reb^o per fideicommissum relictis. **Rica.**

In ff. p̄ponūtur fideicom. singularia. et eodē mō i codice hic et c. **Sz** ratio quare hoc fit in hoc volumie tangitur i Rubrica supra titulo proximo et c.

Est autē. **In** gl. antiqua

In fi. Glo. allegat hic. l. j. §. finali. C. com. delegatis. que nihil facit s̄. l. ij. §. si. e. titu. **Et** posset forte dici q̄ recipiendo legatū p̄prie nō possit legari ab herede. s̄ fideicōmitti. ff. de leg. iij. l. si fuerit. §. j. s̄ quia legata et fideicō. vnum et idem sunt. et facta sunt hodie synonyma ideo illa differētia nō tenet. ut. d. l. ij. §. finali.

Hoc solum. **In** gl. facit. ff. de le. j. ibi cū dicit. vt ex eadē colligitur hoc veruz vbi species erat sua. **Quid** si aliena. **Doctores** q̄ non tene tur. nisi inquātū valet legatum et nihil allegat. s̄ facit. ff. de fideicom. li. lege generaliter. §. si quis alienum. **Sed** quid si in specie legatur et in quantitate grauat̄. **Dicunt** docto. q̄ hoc non est lex. tamen dici pōt̄ q̄ nō teneatur vltra valorem rei. nam ratio est in casu quo datur sibi quantitas et grauat̄ in specie. quia ipse videtur sc̄if extimationem rei sue. C. de re sc̄in. v̄. l. quisquis. et p̄ tanto extimasse. que ratio cessat quando species legatur et in pecunia grauat̄. **Itaqz** potest probabiliter ignorare valorem speciei: que sibi datur. **Sed** attenda hac rōne debet in plus teneri quando quantitas legatur et in quantitate grauat̄: cum sciat extimationem ab initio. **Sed** potest dici q̄ quando i pecunia grauat̄ et onerat: non est locus alicui coniecture. quia pecunia est certa extimatō semper: sed non specieruz. ff. de eo quod cer. loco. l. iō. vnde domin^o coniecturatur tantum extimare speciem quantum legatur. **Quid** ergo si extimatō p̄mo possit variari. verbi gratia lego tibi centum onera frumenti. et volo q̄ post triennū: m deo ex. sempronio. horum extimatō est incerta. quia possibile est q̄ centū valent plus nunc q̄ tūc centum. xl. C. de vsu. l. si ea lege. tunc potest dici sicut in speciebus p̄ predictā rōnē. **Itēz** videtur contra hanc distictionē. ff. de adi. le. l. pe. §. j. **Sed** ibi

speciale ppter alimēta. Et vide qđ no. ff. ad l. fal. l. si debitor ad trebel. l. ita tamē. §. trebellianū. Et no. qđ hodie hō ob-
tinet in herede qđ nō facit inuentariū i autē. d. be. z fal. §. si hō
nō fecerit inuentariū. C. In eadē gl. i. fi. de hoc no. pleni. C.
cōmunia de lega. l. j. vñ non detrahatur nisi pmo fuerit detra-
cta. ut no. i. d. l. penales. §. ānua. nec in illo casu nisi quādo
fuit rogat⁹ de portione reilegate restituēda. sec⁹ si de tota vñ
de alia re. z ē rō. qđ vbi de portioe legatur. testator vñ velle ali-
qd penes euz remanere secū dū doctores.

Sum aut. C. Dic supra de lega. §. non soluz. cū
§. sequenti.

Libertas. C. In gl. quod differ. ibi cū allegat. l.
si usufr. legat⁹. qđ plures sūt qđ sic capi-
unt. Sylla cōcordat. nā differēdo nō aufert. cū dānum refer-
riat vñ ibi. Item. l. scim⁹. §. si. nihil. qđ ibi nō pmittit differri.
Itē dic qđ hec regula nō obtinet i actibus qui solo lapsu tē-
poris pereūt ut ibi i versi. Nec alijs. ibi directo sec⁹ per fidei-
cō. ff. de fideicō. liber. l. gñaliter. §. si hominū.

Verba at. C. In gl. iō i. fi. dū tamē vba possint p
fideicō. ipotat vel ad hoc extēdi ex cō-
iecturata mēte testātis. alias nō. ff. de lega. iij. l. pater. §. mī
filios. z. l. iul. §. ex his. de le. j. l. etiaz hoc mō. Itē op. qđ vñ
mando operes cōsiliū rātū. ff. de le. ij. l. cū pater. §. manda-
to. Sz dic qđ ibi vba illa fuerūt appositā fauore onerati tan-
tum. C. Itē adde qđ verba importent dispositōem. at nō hz
vñ fideicō. nisi ex cōiecturata mēte testātis. ff. de leg. ij. l. ij.
z. l. peto. i. pñ. z. l. vñ ex fami. §. si. cum no. d. le. ij. l. codicilli.
§. mfe. Itē dic qđ vba recōmendatiōis nō operātur fideicō.
ff. ad trebel. l. luri⁹. §. filiam. C. Itē dic qđ vba fideicom. sūt
qñ dirigūtur ad psonā onerati sec⁹. d. pñ. §. z scripsi. C. com.
delega. l. ij.

C. De codicillis.

Ante augusti. C. In glo. codi-
cilloz ibi cuz di-
cit scapha ad nauez. ff. de fundo instru. l. fi.

C. In. e. gl. i. fi. Pōt ergo qđ codicillare nū
cupatiue vel in scriptis. qñ tamē sit i scriptis
debēt testes subscribere z solēnitates seruari. quas scripsi. §.
de testa. §. possunt. vbi de h. C. e. l. fi. §. si. i. gl. fi. C. In. e. gl.
h. no. in fi. iunge. j. §. sed cum ante.

Post que tempora. C. Super tex. no.
h. vñ mirabile qđ
reputetur ius z habeat pro lege illud qđ pnceps expresse nō
statuit cōtra. l. ij. C. de legi. z sena. l. nemo. Sed hec tria pcur-
runt. vñlitas. cōsiliū qđ pnceps requirit z habuit vsus labe-
onis iuriscō. Et no. qđ actus pncipis nostra dy ee instructio. dū
tamē sequēdo rationē cōmunē faciat sec⁹ si pūlegiaret. vt. d.
l. ij. Item nota h. locū ab auctoritate. Itē no. qđ h. pnceps cē-
seatur hfe oīa iura in scrinio pectoris. ut. l. omniūm. C. de te-
sta. nihilomin⁹ tamē pōt cōsiliū iuriscōsultorum. C. d. legi. l.
humanum.

Non tantum. C. Vide. ff. e. siqs cum. z. l. ab i-
testato.

Sed cum ante. C. In gl. l. expressus. ibi cuz
dicit secū dū Jo. z meli⁹ se-
deret hic. Sed hodie ut. d. l. ante. nota. Mā de iure. ff. de du-
bitatum fuit an codicilli p⁹ testhū facti cōfirmarent per testa-
mētum tacite. z qdam dixerūt qđ nō. z illoz opi. videt sequi
glo. ff. de leg. i. iij. l. psonus. §. codicillis. h. in. l. ante z cōtra.
hodie tamē istud est expeditum. ut ibi no. Sz si bñ aduertis
is. §. loqur de factis ante. z sic remanet idem dubiū qđ ante
ppter qđ glo. vult dicere qđ Jo. ē i opinione illorū qđ siue añ
siue post vident cōfirmari. Et quādo gl. dicit Jo. cōtra. vi-
de opinionem illorū qui dicebāt qđ codicilli facti post idige-
bāt expressa cōfirmatione per. l. siqs cū. §. si. qui necessario lo-
quitur i factis post. qđ si loqueret i factis ante. obstarēt. l. an-
te. In hoc tñ remanet hodie oīa secū dū doctores. qđ qñ cō-
firmantur expresse valent. qđ ibi cōtinētur directo ac si testamē-
to data eēt. secus si nō sint cōfirmati expresse. ff. d. ma. testa.
libertates de testa. tute. l. iij. z h. satis pōt sustineri quāuis gl.

ibi notet cōtra. z iuge qđ scripsi supra de fideicom. here. §. p-
terea.

Codicillis. C. In gl. directo. i. fi. §. ti. ij. §. pterea
Sz qđ si i codicillis appōant vba di-
recta videretur qđ deberēt trahi ad fideicō. ff. ad trebel. l. see-
uola. de lega. iij. l. cū qs decedens. §. sepam. z ibi no. ff. e. l. ij.
§. si. C. In glo. sed qđ hac. in fi. glo. alibi dicit qđ officio iudic-
is. C. e. l. fi. Pōt dici secū dū doctores qđ vbi codicilli fuerūt
expresse in testamēto pfirmati. qđ tunc agit directa ex testamē-
to. qđ iure directo legata valent vt. l. libertates. §. allega. atq
vñl ex testamēto. ff. e. l. abintestato. C. In gl. cui z ditioni. in
fi. illa cōsuevit approbari p doc.

Codicillos. C. Ibi cū allegatur. l. cū pponas.
vide ibi. C. In eadem gl. ibi cū alle-
gat. §. cū posteriore. Et ē rō. quia plenum non compatit ali-
ud plenum. testamētum est plena voluntas z nō comparitur
aliā plenā. sed codicilli sunt minus plena uolūtas z aliāz
patiuntur. Sic vides qđ tutorē habētī non datur aliū tutorē
C. in qui. cau. ha. tu. da. pōt per totū. z maxie in. l. licz. C. In
gl. l. de illis. in fi. C. Hec gl. est falsa secū dūz doc. qđ in o om-
nes solēnitates requiruntur quo ad sigilla. z subscriptiones
que in testamento. sed non quo ad numerum testium. C. eo.
l. fi. de testa. cū antiquitas. Et hoc verū qñ codicilli fuerūt fa-
cti i scriptis. vide. d. i. pñ. in scōa ad ditione.

C. Finit feliciter liber secundus.

C. Incipit liber tertius institutionum.

C. De hereditatib⁹ que abintestato deferuntur.

C. In glo. hec Rubrica i fi. glo. non bene allegat. qđ ibi tra-
ctatur satis in genere quando certum petitur. vt. l. certi con-
di. sed debuit allegare. C. de re. cre. z in rem. vbi de cre. nihil
tractat. z de reli. z ale. vsu. vbi de alea nihil in tex. h. in. l. gre-
ca que non est de textu.

Atestatus decedit.

C. In gl. vel quia noluit i sine. Et ē rō. qđ
pñatio dicitur proprie respectu habitus.
ff. de re. iu. l. eius est nolle. z per hoc vide-
tur expeditum de quo dubitari pōt. d.
consuetudine dcan⁹ sancti amiani aurelia-
nē. capit z sibi appropriat bona clericorū abintestato decē-
dentium. Pone qđ clericus erat filiūfamilias qui habebat
aduenticia tñ de eis testari non poterat. nunqd pertinet ad
decanum. C. Vel forte erat ipubes. vel alias iestabilis. nun-
qd pertinet ad decanum. Pōt dici qđ non. quia vbi vñbum
duo significans vnum proprie. z aliud iproprie. pferunt i ma-
teria odiosa. restringit ad significatiōē propriā. ff. de ven. i
pos. mit. l. j. §. queritur. de lib. z posthu. l. cuz qdā. Sed hō
suetudo ē odiosa. quia cōtra rationē z contra ius cōmune. p-
que debet successio deuolui ad pñimos vt p p totum hunc
ti. ff. de bo. dam. l. cum ratio. ergo restringēda vt intelligat d
illis qui proprie dicūtur intestati. vñ qui possūt facere testamē-
tum. qđ alij non possūt pprie dici intestati. ut. d. l. i. ff. vñli.
l. ij. §. si quis decesserit. z facit. ff. de lega. l. qđ rōne. Sz qđ si
testari poterat z fecit codicillos. nūqd dicitur intestatus. Et
datur qđ sic ex quo nō habet heredes. ff. de iu. codi. l. abinte-
stato. z. l. siqs cum. Pōt dici qđ saltē de benignitate cano-
nica nō possit dici iestatus qui quoquo mō disponit. extra d
testa. c. cum tibi de benignitate. nam sponte suā cēset pñimis
reliquet hereditatē. ff. de iu. codi. l. cōficiūtur circa pñ. z sup-
posito qđ decan⁹ succederet: deberet soluef legata vt. d. l. ab-
intestato. z eodem mō pōt dici d episcopis qđ iure consue-
tudinis vendicant sibi bona capellanorum suoz iestatoz
seu de domis terrarū. C. In gl. arrogatione. ibi cū allegat. §.
q. mo. tes. collige ibi pleni⁹ differētiā iter ruptū z irritū vt ibi

dicti. **C**In e. gl. in fi. vide plenius. C. de li. pteri. autē. ex cā. z ibi scripti qz hodie valēt ex vtroqz. ff. de testa. tu. l. iur. nostro §. fi. z. l. si p̄. de capti. l. bona. §. fi. In glo. sunt alij. i. fi. S3 p̄ cōtra ta. nō rumpitur ipso iure: siue itentur ante aditā siue post. qz p̄tor: nō pōt facere vel desinere h̄ dē. infra de bo. pos. §. quos autes. Sūt z alij modi qb⁹ qz remanet. intestat⁹. C. d. testa. l. sancimus. e. ti. l. nostraz.

Intestatorū aut hereditates.

CIn tex. xij. ra. que legitimis succes. defert. ff. de vbo. signi. l. lege. multos vidi q peccare credūt qui tū bene istituūt alios q̄ primiores: ad quos deberet duolui h̄ ditas abintestato. p̄ quozū foandatione facit. qz hereditas ē q̄si debita legitimis C. de codici. l. fi. z ad ipsos p̄tinet. vt h̄. z p̄ hoc facit ex d̄ p̄ ni. z re. c. officij. Ad hoc pōt dici qz si p̄p̄ rancorē animi inu sū ipsos p̄uaret h̄ ditate qz tūc peccaret. s3 si alias ex affecti one aliū eligat. nō video qz peccet. cuz hoc sit elicitū iuris p̄ missione legitima relicta illis ad quos p̄tinet vt p̄ totū ti. de i. offi. test. nec ob. c. officij. qz ibi nō puabat sua: sed alteri⁹ hereditate. p̄pter factū suū damnabile ac culpam. vnum tū cre do qz si quis institueret extraneos obmissis legitimis i digētib⁹ seu medicātib⁹: qz facit d̄ offiū pietatis z peccat. alias non posset anathematizari. xxx. dist. c. si quis reliquerit.

Sui at heredes extimantur.

CIn gl. itē aliud in fi. j. e. §. ita demū. **C**In gl. j. p̄cul. i. fi. Hoc. mediā approbāt. nec interest. **C**In gl. quo ad hoc. ibi cū dicit: vt sui dicantur. hoc vey abintestato. s3 ex testamēto secus vide. s. de adop. §. s3 hodie. C. d. adop. l. cū in adopti uis. **C**Item hoc obtinet in feudo. si d̄ feu. cōtro. fu. §. ado p̄tius. Et hoc forte i adoptiuo extraneo. secus si aliqsd̄ de scendentib⁹ adoptetur cū tūc naturalia z adoptiua iura con currāt vt. l. cū in adoptiuo capln. n. illd̄ restrigēdum ē cū sit d̄ ius cōmune. **E**l meli⁹ d̄c idē i omni adoptiuo. nā cū vaf salus nihil possit i feudo i p̄iudicium successorū testando vel alienādo sine p̄sensu d̄ni. v̄ qz nec adoptando i feu. de suc. feu. cir. p̄n. **P**reterea. cū trāslatio feudi p̄tineat ad d̄num z sine cōsensu. eius fieri nō debeat. vt p̄z i. de alien. feu. per adoptionē facta. sine eius volūtate suū feudū ad aliū trāsser ri nō debet nec talis adoptio quo ad suū feudū teneret. ff. de adop. l. si is q. **S**ed qd̄ si domin⁹ cōsensisset. **E**idē qz nō possit p̄iudicare agnatis. in feu. si vaf. feu. p̄ue. cui d̄fe. c. j. de alie. feu. pa. c. j. S3 ab initio potuisset p̄ dominū ita dari i feu. si de feu. cōt. fue. c. pe. z vide. e. ti. c. si vaf. culpaz. de ali. feu. pa. c. j. z eodē mō si eēt feudū nouū. vt. d. c.

Quibus cōnumerari necesse

est. **C**De mā bui⁹. §. v̄sqz ad. §. ita omū vide. s. d̄ nup. §. fi.

Ita demum tamen nepos.

CIn gl. vel capitis in fi. qd̄ de emancipatione **H**oc est ho die correctū vide. s. de her. qua. z dif. §. sui. z q̄re vt ibi q̄si ni z faē is. §. qz si res sit v̄dita alicui d̄ ḡie remotioz gradu. qz p̄ ximioz possit retrahere p̄tute p̄suetudis. ff. d̄ iof. re. filio. z v̄ exp̄sū i feu. si d̄ feu. p̄t. fu. c. tici⁹ ff. d̄ le. ij. vnū ex fa. §. j. cū no.

Sui autes heredes sunt.

CIn glo. f. sui in fine dicit ibi. **C**In gl. hoc iō i fi. vide. s. d̄ he. qua. z dif. §. sui. z d̄c qz q̄si sit cōtinuatio. qz suus cēsel q̄si d̄ns i vita pa tris. ff. de li. z post. l. i. suis. v̄n quasi cōtinuat d̄niuz. S3 nō ve re cōtinuatur. qz nō erat vere d̄ns. illd̄ aut qd̄ hec glo. dicit: qz possessio ē i corpatē verū d̄ iur. civili. ff. d̄ acq. pos. l. quāuis. n̄ denāli. q̄ ē q̄si pedū positio. ff. d̄ acq. pos. l. j.

Per cōtrarium at hoc eue.

CIn glo. nota qd̄ d̄ delicta ibi cum allegat. l. apostatarum i fi. **H**oc est pessime d̄m̄i secū dū doc. qz delicta trāseant i he redē. qz sic heres accusaret z damnaret. s3 hoc nō ē itētio gl. ut. j. glo. hoc scilicet modo. **C**In ea. gl. i fi. doc. dicit qz nō ē faciendā d̄fia iter publica z priuata. ubi agit̄ c̄rialiter quia nulla transeūt i heredes. **C**S3 actio civilis descēdens ex p̄ua

ro delicto: transt̄ ad heredē lit. cōte. afs. nō. C. si ex d̄ d̄fun. l. j. **P**otest dici qz quecūqz ciuil⁹ trāst̄ ad heredē siue ex publi co siue ex puato q̄ten⁹ cōtra h̄ dē datur. ff. de pu. iu. l. defun cro. **C**In gl. iō dicit ibi. nisi de iure eēt. **H**oc n̄ v̄ verū d̄ iure C. de ac. z ob. l. negantes. C. de gladiā. l. j. z q̄cqd̄ sit de iure canonico sunt inibita. nec sunt admistrāda sacramēta eccle siastica maxime puocandī. vid. ij. q. v. monomachiā. i Spe. d̄ accu. §. legtur̄. s3 qd̄ si. de iure vero feudoz p̄mittit̄ duellū i feu. de pac. tenē. z et⁹ viola. §. j. z. §. si qz aliū. z. §. si miles d̄ ali. feu. pa. c. nō est. **P**er statuta regis frācie tolleratur i oī cāu cuius pena ē mors. excepto furto. q̄si crimē ē ita occultuz qz nō pōt p̄bari clare p̄ testes. z ē p̄sūptio d̄ reū talis qz pōt fer supponi questioib⁹ si accusator hoc req̄reret. alias si p̄mit tit. z sup hoc sunt statuta regia **P**bi. pulchri. q̄cqd̄ sit puo cans z ipōte recipiēs z iudex iudicans peccāt p̄. d. c. nec abiu sus cōsuetudinis a peccato excusat in autē. ut nulli iudī. §. j. ibi male. n. adiuenta. **C**In gl. lata sn̄a in fi. **E**t pōt eē rō qz bōa nō cōfiscatur ipso iure. immo remanet d̄ns deliquēs v̄ qz ad sentētiāz. quāuis alienatō ei iterdicatur. ff. qui z a. q. l. q̄situz. de accu. l. ex iudicioz. **Q**uid ergo in casib⁹ i qb⁹ bo na cōfiscatur ipso iure. **E**idē qz ipso iure non sit heres. qz ex quo desineret si ab initio fuisset heres. z ad talē statū res d̄ue nisset ergo multo forti⁹ ex quo est nūc in talī statu nō efficit̄ he res. ff. ad carbo. l. iij. §. pui. ff. ex q. cau. i pos. ea. l. fulcini⁹. §. si qz nō latitat. z hoc facit ad id qd̄ scripsi. s. de pupil. substi. §. liberis. v̄z. qz vbi nulla sunt bona aditio nō t̄z. **C**S3 nūqd̄ qz heres eē desinit. d̄sinit teneri creditozib⁹. **N**ō v̄ q̄si p̄pter volū uel culpā suā desinit eē h̄s. ff. ad filla. l. p̄p̄ necē. §. ne p̄tis. d̄ iure. fil. l. et⁹ q. §. fi. **C**ōtrariū ē exp̄sū. ff. d̄ his q. vt i dig. l. eū q. §. bonis facit. ff. de vul. sub. l. ex fco iuliani.

Cuz filius filiaue ex altero.

CIn gl. sec⁹ si ex filia. i fi. ibi loq̄tur de alio iure vetustissimo. naz hoc iure idē. vt. j. ti. j. §. hoc ē. C. d̄ le. her. l. lege. xij. tab. **C**In gl. si c̄ autē. i fi. **C**redo qz gl. d̄buit allegare. §. filius ibi cū dicit qd̄ n. legalius z c̄. **C**In gl. idē est i fi. hec solutio ē cōtra illū tex. qz reprobat hanc diffictōem an i locū filij p̄ris nepotis fuerit adoptat⁹ v̄ nō z ibi gl. **S**ria huic glo. z alia so lutio ibi daf p̄ gl. v̄z qz nō loq̄tur vbi omnes qz veniūt p̄ cōtra ta. sunt i p̄tate. afs sec⁹ vt ibi. S3 d̄y. dicit qz. l. illa loq̄tur i eo dez casu. qz oēs erāt i potestate vt pōt d̄prehēdi i littera. q̄re d̄c qz ibi fuit adoptatus i locū p̄ris nepotis. z si nō exp̄sē. ta mē p̄sumitur scōz d̄y. z hoc vult dicere l̄ra illa. **C**Oppone cōtra hūc. §. qz nepotes nō succedāt i locū p̄ris sui. j. ti. j. §. si plures. S3 d̄c qz is. §. loq̄tur i successioe auī. i successioe ho collateralīū nō obtiebat hoc iure. vt. d. §. si plures: s3 hodie obtinet i successioe patruī. C. de suis. z le. he. autē. cessante. s3 nō i successioe alioz collateralīuz ut autē. p̄ f̄el. **C**Itē ob. ff. de bo. li. l. si libert⁹ p̄terito. §. j. S3 d̄c sp̄ale i iure p̄rona tus qz nō defertur iure h̄ d̄itario. vt. ff. de ope. li. l. vt iusurā. §. fi. **Q**uid ergo dices i feudo qd̄ nō v̄ iure h̄ d̄itario duo lui. cū possit obtineri per agnatos repudiata h̄ d̄itate i feu. an ag. v̄ fi. repu. pa. her. c. j. **E**t idē. z tamē ē cōtrarium ex p̄sūz i feu. de suc. feu. circa p̄n. de gradī. suc. i feu. c. j. §. his vero. **C**S3 qd̄ de iure p̄ronat⁹ eccle. **D**icerē nepotes admit ti cū patruis. cū illud iure hereditario ē ad extraneos deuol uatur nec reguletur vt ius p̄ronat⁹ libertoz. ex de iu. pa. c. cū secū dū. z vide p̄ **I**nn. i Rubrica eiusdē tit. de sen. z re iudī. c. cū bertoldus. **C**S3 qd̄ dices si h̄ d̄itas sit i diuisib̄lis. sic qz ozonū admitti. vt regnū. ducar⁹. marchioat⁹ i feu. d̄ p̄bi. feu. ali. p̄ fe. §. p̄terea. nūqd̄ filius excludet nepotē filīuz fratris. **C**Satis potest dici qz sic afs eēt d̄terioris cōditionis filius q̄ nepos. cōtra. l. iij. C. d̄ bo. mar. z hoc i dubitate vbi fili⁹ vni us p̄mogenit⁹ ē. z nepos ē fili⁹ ho geniti d̄functi. **C**Si ho ne pos sit fili⁹ p̄mogeniti defuncti videt̄ cōtra. qz cū is nepos re p̄sentet p̄soz p̄ris sui. z ille si viueret excluderet ho genitum. p̄ p̄ns z iste p̄ hūc. §. **C**Itē no. qz is. §. loq̄tur i filijs filioz v̄ filiaz. qd̄ si eēt p̄nepotes. **E**t vbi gr̄a auus habuit vnūz ne potē. z ex alio nepote d̄functi p̄nepotē: nūqd̄ p̄nepos succe dit cū nepote. videt̄ qz sic. p̄p̄ rep̄itatōz d̄ q̄ h̄ loq̄. s3 d̄ical qz h̄mōi rēp̄sentatio nō extēdit̄ vltra p̄sonas nepotū: vt i au-

ren. de he. abintef. §. huiusmodi: et sic ille nepos excludit. et idem in Spe. de succe. ab intef. §. si. qd si aliqs. sed huic ob. §. si. vide ibi. **Item** dic qd huiusmodi repitatio n̄ h̄z locū nisi in success. ascendētium vel patruorū. vt in autē. cessante et autē. post fratres. §. allegata. **Item** nec habebat locū qm̄ parē res supererant et fratres mortui. vt in autē. de here. abintef. §. sed et ipsis. s̄ illa corrigitur. vt ibi no. **Item** obtinet h̄mōi representatio quādo ascēdētes succedūt descēdētibus vt i autē. de he. q̄ abintef. §. p̄sequēs. et iuge. j. ti. j. §. hec etiā. itē hoc n̄ obtinet qm̄ rūpif testm̄. vide. §. d̄ ioffi. te. §. sozoz. i. fi.

Item si ex duobus filiis. **Mo.** **h** casuz **330.** qd dixit qd nepotes qd patruos nō habēt: succedūt p̄ capta gl. dicebat §. vt no. i autē. cessante et i autē. e. ti. §. si autē d̄. functo. pro q̄ est h̄ expressuz. s̄ h̄ loq̄tur i successiōe descēdētium. vide. j. §. si. **333.** q̄rit i successiōe collateralium. vide j. ti. j. §. h̄ etiam vbi scripsi.

Quomodo autē queritur an quis.

In glo. §. e. §. ita demū cōtra. sed hic qm̄ fuit factū testm̄. ibi nullū. vt. j. ti. j. §. p̄. in tex. **In gl.** anteq̄ i fi. hec gl. fuit h̄ pro n̄bilo. qd n̄ tractatur hic de aditione. nec d̄ q̄rela. s̄ solū mō qm̄ fili⁹ mortu⁹ fuit anteq̄ testm̄ destitueret. **In gl.** nec. n. fuit i fi. hanc sequūtur doc. **In gl.** j. cognati. i fi. h̄c ē sequunt̄ doc. s̄ magna ē iniquitas qd i nullo succedat et tñ ita ōz dicit qd iura sunt expressa q̄ sic ordināt. et tñ admittitur ad bo. pos. liberti autini. ff. de bo. li. l. paul⁹ r̄ndit. §. pe. et q̄ sit ratio ibi notaf. **333.** cur saltē per repitator̄ p̄sōe p̄sui si admittitur. vt. §. p̄ri. **Dicas** qd illi solū representant qd nati erant et agnati vel cognati tpe mortis vel cōcepti. h̄c nō fuit agnatus nec cognatus tpe mortis. videt̄ ergo oī remedio destitutus. **333.** aperiam⁹ hoc et v̄ qd succedat i omni casu. qd aut pater huius cōcepti fuit p̄teritus: et tñ testm̄ fuit nullū. et transmittit h̄ditatem ad liberos. etiā nō aditaz et etiā ignorās. **C.** de suis et le. here. l. apud hostes. aut fuit exhibitus. et tunc transmittit querelā. vt. l. scim⁹. §. si. **C.** de inoff. test. si erat emācipatus et fuit p̄teritus: cōpetit ei §. ta. quā transmittit etiā ante aditam. ff. d̄ cōtra ta. l. illud. **Dicas** qd hodie is casus p̄cedit qm̄ fili⁹ fuit exhibitus rite et iuste et nō fuit secuta aditio d̄ quo scripsi supra de exhib. li. circa pn.

Hac rōne si filius exhereda.

In gl. de cōtra ta. ibi cum allegat. §. sed hodie oportet qd dicas qd ista d̄na ēēt secūdum ius antiquū. qd secūdū iura noua d̄beret dici ecōtra. qd qm̄ datur ascēdēti n̄ admittit ad successiōe p̄sōis n̄alis. qm̄ extraneo sic. vt. d. §. s̄ hodie. et. l. que statū q̄ ifra allegat. **In gl.** si autē morte p̄sui. ibi cū allegat d̄ adop. l. antep. meli⁹. ff. vñ cog. l. j. §. cognationē in fi. gl. s̄ nō durat vt m̄mōniū ipediāt. ff. deritu nup. l. s̄ si adoptiō nē extra de cog. le. c. j. sup̄ de nup. §. et si qua.

Post mortē uero naturalis.

In gl. n̄ et si nō in fi. sed hec rō nō ē bona. qd p̄t i uita emācipare. et sic debz ex eius arbitrio. et remanet icōueniēs. s̄ dic qd nō ē eadem ratio. qd si i uita emāciparet: p̄ n̄alis p̄t sibi p̄uidere ordinādo sic ei placuerit. **Item** p̄ mortē aufere ius q̄situm agnatis. qd ēēt icōueniēs. ff. depac. l. si.

Eadem hec obseruātur et in

ea. **In gl.** bis enī instituit. vide qd scripsi. §. de exhe. li. circa princi. et hic inducunt docto. ad questionem. Si aliquis qui debuit vocari ad electionem contempnatur. nulla ē electio. **Pone** qd contemptus non vult prosequi contemptum suum nec dicere nullam. alij qd iter fuerūt volūt eaz dicef nullam ex p̄sona ei⁹ nūqd p̄t. **Videf** qd sic per. l. si post mortē. §. si. ff. d̄ cōtra ta. **Arguitur** p̄tra in. l. filio de iniur. rup. **Ipsi** dicūt qd nō p̄t p̄ dcāz. l. filio et ipsi disputant d̄ casu eā d̄ elec. c. sicut. **In gl.** emācipatū i fi. h̄c approbāt omnes. et vident̄ tex. illaz legū. et sic suus h̄z duo remedia. et forte eadē emācipat⁹ p̄ autē. de he. abintef. s̄ autē. illa n̄ loq̄tur vbi factū est testm̄. vide. §. de exhe. li. §. si.

Sed ea omnia quidē ātīquū

tati. **In gl.** hoc idē in fi. gl. videtur reprobare hanc i. l. cū in adoptis. et v̄ cōcludere qd si ē oī auxilio destitutus iputet si bi qd se emācipare permisit. in gl. nūqd in fi. **Placētū** nō ē solus i respōsiōe p̄me questionis. qd **333.** tenuit idē. ff. in ius vo. l. appositū. Et pro hac opi. facit tex. dicte. l. adoptiū ibi cum dicit iure p̄tatis i alia v̄ satis cōclusuz gl. vera. nisi operaret patri adoptiuo. qd tūc p̄ adoptiu⁹ tenet ipsuz alere. ff. cōmo. l. in reb⁹. §. possunt. vel nisi p̄ n̄alis egeret. nā cū sit h̄ li⁹ quo ad successiōe abintefato: et quo ad oēs effect⁹ excepto qd nō trāsīt i potestate et m̄mōniū impediāt et cognatio contrahatur satis v̄ qd teneatur eum alere. ff. de adop. l. penul. **In gl.** simul cū alijs. i fi. hoc verū iure nouo. sec⁹ d̄ iure antiquo. ff. de adop. l. qd i adoptoz de suis et legi. h̄. l. ij. §. p̄i.

Item uetustas ex masculis. **In gl.** no. parū in fi. illa. l. parū facit. Et hec possūt induci ad multa. si aliqs vendit fundū. et dixerit eū esse. x. iugerū vel parū min⁹ qd non possit agere si sit min⁹ tertia parte. Et p̄ hoc facit. **C.** de decu. l. nominationū forma. Sed hoc ēēt durū. **Uñ** credo qd in dubio debeat itelligi de modica sūma arbitrio iudicis ff. de v̄b. sig. l. hec stipulatio. habita cōsideratiōe ad p̄cium. ff. de re. du. l. j. **In gl.** qd de hac i fi. q̄ est signata. **C.** d̄ col. la. super. l. illam et icipit que tertiē. Et no. hoc in. §. si. qd ne dum nepotes succedūt in stirpes. imo et nepotes et veniūt p̄ representationē cū p̄riū d̄ in autē. de he. abintef. §. h̄mōi s̄ dic qd illa corrigif. v̄ dic qd illa obtiet vbi nepotes veniūt ad success. patruoz cū ascēdētibus. tunc enī nō ē loc⁹ representationi. nisi sicut ibi dicit. Et ē rō. qd tunc nepotes veniunt cōtra ius cōe cū ascēdētibus secus autē vbi nepotes in pari gradu soli succedūt ascēdētibus. ut hic. itē sec⁹ in successiōe collateralium. j. ti. j. §. hoc etiā.

De legitima agnatorum successione.

Rica.

Hec rubrica pp̄tē sequitur post p̄cedētē habito respectu ad ius legis. xij. ta. per quā agnati succedūt p̄ legitimos in ifra ti. j. §. ff. d̄ suis et le. here. l. j. §. post suos. **333.** habito respectu ad ius nouū. nō bene cōtinuaret. qd parentes veniūt post suos. vt appet p̄ p̄cessuz autē. de he. abintesta. et iō tituli sequentes melius sederēt hic illo respectu.

Nemo suus heres.

In glo. capite ibi cum allegat. ff. eo. vult allegare d̄ suis et legi. **In gl.** sic. ff. Lauē. qd hec ē mala allegatio cōmuniter. et credo qd deberet allegare. ff. d̄ suis et legitimi. l. ij. §. j. **In gl.** ad suos in fi. vide. §. ti. j. §. cū aut. vbi dixi.

Per adoptiōem quoqz agnationis. **In gl.** q̄si diceret in fi. dic. §. ti. j. §. s̄ ea oia. **In gl.** j. agnascif i fi. vide. §. ti. j. §. eadē in fi.

Eteterum inter masculos qui

des. **In gl.** no. caute. cum dicit. et per mediū iur. prudentiā glo. vult soluere quādā oppositionē. **Textus** iste videt̄ qd p̄ l. xij. ta. nō vocētur mulieres: v̄ sorores. **Cōtra.** imo omnes j. e. §. et hoc. quedā gl. vult soluere qd hoc p̄m. neduz recitat ius. l. xij. ta. imo et mediā iur. prudentiā in genere. sed in inferioribus magis specificat et declarat. **Et** vt bene videas scire debes qd quatuor fuerūt iura in successiōe femellarū qm̄ agitur de success. fratrum patruorū vel auūculorū. **Primo** ius ius legis. xij. ta. per quod admittebantur omnes siue masculi siue femelle. dum tamen essent in eodē gradu. **Postea** superuenit fm̄ ius. scilicet mediā iuris prudentiā. que distinxit masculos a femellis et admisit masculos. et repulit oīno femellas p̄ter sorores p̄sanguineas. quas admittebat ad success. fratrum secūdū glo. v̄ forte nullas. **Tertiū** ius fuit p̄teroz qd vocauit eas post agnatos per bonozū possessionē. **Quartū** ius fuit imperatorū qd vocauit sorores vna cū agnatis eius

nouas vocantur ut dixi. s. de fidu. tu. z de legi. paren. tu. p q potest determinare z intelligere q hic dicuntur. Sed hodie certū ē q fili' emancipat' ē legitim' ab intestato p leges nouas vt i auē. de here. q abintef. s. nō p hunc. s.

Ad senatuscōsultum tertulianum. Rūca.

Rubrica euidēter se cōtinuat. dcm ē. s. d. success. suorū z legitimorū. nunc de successione cognatorū. mater enī cognata est ut statim infra dicitur.

Ex. xii. tabularū. C. Tex

tus clarus ē z breuis nec summatione eget. C. In gl. iproprie. in fi. Maz proprie nō dicit' preponi ille que nemo seqt' q'uis dicat' proxim' post que nullus. ff. vñ cog. l. j. s. primus. s. hō. sig. l. prim'. C. In gl. hodie in fi. nō tamen simul vt ibi. C. In gl. l. mris. ibi nisi quo ad debitū carnis: z quo ad operas. ff. de ope. l. l. sicut. C. In ea. gl. in fi. de p'suetudine regni francie transiuit i potestate vi ri. nō tamen eas eximit a potestate patris.

Mater uero. C. In gl. s. auū z matres. dicas q potest induci pro regula sic. auus vicit p'fem pater matres. Ergo auus m'ez qz vñco vincētez te multo fort' zc. contra regulā si pater vicit m'ez m' auū. ergo p'f vñcit auū secūdu regulā sed nō ē verū z regula fallit h. vt sic. mater vñcit auū. auus p'fz ergo m' p'fz sm regulā. quod est falsuz ista regula fallit h. Vel dicas q regula pcedit i victoria nāli. z transmissibili z rebus existētib' i vnuz vt tūc. s. in his fallētis nō existūt vnuz. mater vñcit auū verū ē quādo p'f nō ē i medio. Si ergo sit i medio. casuz varias z terminos. z tunc lo qtur regula. Itēz dicit' casu trāsmisibili. q: si sit victoria psona lis. victoria vnus nō extendit cōtra alium. qz res iter alios in dicata zc. z iunge extra de pben. c. auctoritate. vide ibi. Item no. q hoc hodie corrigif. qz p'f z mater in simul admittuntur ano excluso. C. e. autē. defūcto i autē. s. de. abintef. s. p'ns.

Sed nos. C. Quidā habēt h in gl. C. qd nō habe m' alij hnt super hōo p'stitutione que ē. de iure deli. l. ij. illa nō dicit in libris quos vidī. z tamē doc. sic allegant sequēdo hanc additionem.

Sed cum. C. In glo. etiā pater que ē. C. e. auē. s. functo. C. In gl. hoc casu est hodie in fi. ut bene perstringas hic dicas q hec mā i multis ē correctā. nā hodie pater non excludit matres imo simul admittuntur si sint soli z in stirpes. si sint fratres seu sorores cuz eis hoc iure admittēbantur siue eēt cōsanguinee siue vterine. z istud est hodie correctū. qz parētes excludūt fratres ex vna pre coniun ctos. C. Itē z i alio qz pater z mater excludūt auū hodie z ali os ascendentes. Sed secūdu doc. duo restant dubia hūre. qz filius in potestate p'stitutus moriebaf. pater retinebat vsuf. vt. l. h. C. eo. hodie veniūt simul. hoc verum qn filius erat emā cipatus s. si erat i potestate pater toto tempore vite sue habe bit vsuf. z proprietās diuidetur secūdu doc. credo q fue runt male reportata qz contrariū videtur expressum in. d. s. cō sequens. verū. nullum vsuz zc. Scdm dubiū fuit. si fili' emanci patuz facit testm patre z mfe p'teritis. p'f hz cōtra ta. m' nullū hz remediū patre sup'stite. eo mortuo m' hz qrelā. nunqd hoc est correctuz ex quo simul succedūt hodie. Nō videt' qz autē. de here. abinte. non loqtur quando factū est testm. nec qn lo cus est q'rele. z qd nō fiat titulis exequatio appet. qz f'res patru eles z vterini exequantur i successione abintestato. z tamē non exequātur i querela ad quā admittunt tantū p'sanguinei. vt. l. f'res. C. s. ioffi. test. s. sm eos ratio ē q exequēt. qz eqle officii patris z mris. ff. d. cu. fu. l. furiose mris. sic pater admittet p cō tra ta. m' per querelā. sic z alibi. ff. de cōtra ta. l. filii secūduz doc. vide qd scripsit. s. de inoff. test. s. soroz. i additōe ia. vt zc.

Sed quemadmodū. C. In gl. aliūba beal bona. gl. cō mūit ē male scripra. qz aliq hnt si ipuberes z vñ eē si puberes Et rō qz qn ipubes mort' nō p't testari. nec pūit delictū seu negligētia mris. s. ex quo fact' ē pubes p't: licet forte ex hac cā tā ex h'dare nō possit cum nō sit de causis enumeratis in. s.

cas. z i. s. aliud. in autē. vt cum de appell. cog. s. ad min' pōt eaz grauari excepta legitia: vel aliū istituere. Item no. multas cas ex qbus matres excusant. ff. e. l. siue igenua. s. si m' que vī de cuz. s. se. qz notabiles sunt.

Licet autem. C. De materia huius. s. vide. j. s. nouissime.

Ad senatuscōsultum o:phicianum. Rūca.

Continuatio per se patet.

Er contrarium. C. In gl.

isti vsus sunt legistarū q regulr nō sunt boni metrificatores. sunt enī falsi i metrificatura in multis. nō sit tū tibi cure. qz nil imutat in effe ctu s determinatōe iuris. C. In gl. stricte. i. fi. vide. s. q tu. pos. da. pos. s. fin.

Sed cum. C. In gl. idē in alijs ibi cū dicit' dicit' qz dscēdētes succedūt in infinitū vt i auē. de he. abintef. circa prin.

Sciendum autem est. C. In gl. ff. vñ

li. i. fi. vel i acqui tis q nō peunt. ut dixi. s. de le. ag. s. fi. vide ibi. Et h faciunt ar gumētum q si cā sit cōmissa canonico ecclesie cathedra lis. qz alij cōmitti nō pōt p. c. statuti eē s rescriptis. qz nihilominus possit cognoscere si desinat eē canonicus. dū tamē ante iceptū set cognoscere. de hoc no. in. d. c. statuti. z plen' i nouella io an. i. c. rōi. l. vj. s. re. iu. z scripsi. C. de ap. p'cipimus.

Nouissime sciendum ē. C. In gl. nū

qd i fi. videt' ergo hec gl. pcludere q vulgo q'sit' succedat m'fi. Et rō quia lex nō intromittit se de meretrice sic palaz exposita ppter vite vilitatē. ut. l. q adulteriū. C. de adul. nisi eēt illustis. vt. d. l. si q illustis. z sic spuri' vulgo quefit' z nat' ex cōcubia succedūt matri. vt h. quimo z cognatis. ff. vñde cog. l. si spuri'. z. l. hac parte. Sed videam' circa p'mum. qz si meretriz palaz exposi ta erat cōiungata. Satis pōt dici q partus sit ex dānato coitu. ff. s. adul. l. si vroz. s. j. S. qd dices hodie de nato ex cōcubina Et q sit ex dānato coitu. qz q'uis d iure ciuili cōcubinar' esset p'missus: nihilomin' sm iura canonica z fide ē dānat'. extra de here. ad nostram. in cle. z sic tales liberi nō vident' posse succe dere. sed hoc eēt durū dicere cū iura hec nō reperiant' correctā expresse. vñ q'uis cōcubinar' sit peccatū mortale: nō tamen re perit' q liberi sint adeo dānati sicut qn nascūtur ex coitu dāna to oio. iunge. j. de vñli cog. s. fi. i fi. tractat'. Itē dic qz beciu ra nō obtinet' i feudo i quo nulli succedūt et m'fi nisi sint s' hō z legitimo m'fimo nio. i feu. si d feu. cōtro. fu. c. naturales. nec forte i emphiteosi. ut no. i spe. s. loca. s. nūc aliq' uer. lxxij.

Sed si ex. C. Pluribus legitis heredib' facit. ff. s. suis z legitimis here. l. si ex plurimis.

De successione cognatorū. Rubrica.

Continuatio patet de se.

Est suos heredes. C. In

gl. nū qd ergo. i. fin. S. hoc nō obrinet iure nouo. vñ s. de he. q abintef. s. post mortē. i. fi.

Liberi quoqz. C. In gl. vt. s. s. de. q abintef. in fi. Hoc nō ē imutatu vt scripsi p l. cū in adoptiuis. C. s. adop. C. Vulgo vid. s. ti. j. s. nouissime

Hoc loco et illud. C. In gl. imo vñ i fi. p'

approbat' z ob. i duo b' q ad agnatos z cognatos. s. ibi sp'ale qz ius puilegiatū qd nō trāsit sic ius cōe. C. In gl. s. nūqd ibi cū allegat. l. scripto i fi. s. bes scire q sobrin' z sobria dicit' filij duoz fruz: vel duaz soroz nū quos vulgo appellam' cognatos germ. ios. nati ex ipis ad mittūt vsqz ad septimū gradū qn cognatōe iū gūf. alij vsqz ad decimū: z ē rō qz successio ex sui nā dscēdit: bi vadūt dscēdēdo s. si p'sideres i ascēdēti sic tritauū mris vt nepotes vt p'nepotes patruoz vt p' patruoz vt amitarū vt pamitarū ibi ascendendo potius quā descendendo. ideo non tantum extendunt' secū dum gl. Hoc. vero dicit' qz cā ē frequentia. nam frequent' re

peritur q̄ descendentes ex sobranis uiuant z repiantur supstī-
tes vsqz ad. viij. gradū: q̄ de ascēdētib⁹. vix enī aut nūq̄ trita-
uus vniū tpe trinepotū. sed secus ī linea trāsuersali. naz ibi fre-
quēter reperit. ff. de usua. l. iusto. supponit q̄ ī oī trāsuersa-
li extendat successio usqz ad septimū z tñ ter. uidetur solū di-
cere de natis ex sobano z sobana. **C**In. e. gl. ī fi. doc. appo-
bant opi. gl. Ad cōtraria pōt dici q̄ ibi maior trahitur ad mīo-
rem. q̄ cōstat pres in hoc puenisse: z de maiori nō constat. hic
autem satis constat de mēre legis que ampliāre uoluit iura co-
gnatorū in successiōib⁹. **C**Dietera cum uocati p̄ q̄cūqz.
l. sunt lti. ut. s. in prin. ti. z lex hodie uocet cognatos z agna-
tos constat iure legitimo cēseri z ut in legitimos debere suc-
cedere usqz ad. x. gradum ut hic. §. siue. de lege zc. z p. xxxv.
q. v. ad sedē. de iure uero feu. usqz ad. vij. q. feu. da. pos. §. h̄ q̄
qz. de suc. feu. §. hoc ideo. ī iure patronat⁹ usqz ad. v. infra de
suc. li. §. sed nostra.

De gradibus cognationum. Rubrica

Textus se continuat.

De loco. **C**In gl. s̄ qd ad nos
in fi. in bis. n. nil mutat
pius canonicū. ut p. xxxv. q. v. c. ad sedē.
sed quo ad mīmonia tantū. **C**In gl. s̄ q̄
re in fi. debes dicef q̄ gradus nō potest di-
ci nisi descēdēdo vel ascēdēdo. ī plano nō

ē grad⁹. igit̄ vbiqz uolueris scire quoto gradu qs sit extrā
uerso: oq̄ īcipias ascēdere a p̄sona a qua cōputas vsus p̄so-
nā ex q̄ descēderūt. **C**Herbi grā. sunt duo fratres. iter ip̄os n̄ ē
grad⁹. qz eadē plana z līea sūt qd ergo. ascēde ab vno filio ad
patrem: z ē vn⁹ grad⁹. descēde ad aliū filiū z est secūdus. z sic
bi duo sunt in so. z ita p̄puta deinceps in collateralib⁹. **C**In
glo. hoc aut in fi. nō possuz uidere qd mouit Rū. qui bonos
cōlueuit motus hēre. **C**In gl. hoc vez. ibi cuz allegat. §. trā-
seamus z ibi cuz allegat. C. de trāfac. nā tūc oēs nō faciūt nisi
vnū cuz oēs sint in eodez gradu. **C**In. e. gl. in fi. s̄ h̄ dicitur
statim magis ī inferiorib⁹. **C**In gl. hoc pōt colligi in fi. dicunt
doc. q̄ glo. diffinit gradum per gradū. z ē absurdū qd idē ca-
dat in sui diffinitione. **C**Canoniste cōsueuerūt diffinire alte-
ro de duobus modis. Grad⁹ ē distātia vnus p̄sonae ab aliā
ī linea cōsanguinitatis. **C**Vel grad⁹ ē bitudo distātiuz p̄sona-
riuz qua cognoscit quoto agnatōis vel cognatōis distātia. ap-
proba quaz uolueris qa nihil mutat ī re. **C**In gl. pp̄ duas in
fi. ut uidebis statz in fi. **C**In gl. unde qdaz habēt hanc arbo-
rem. tex. uidef supponere q̄ h̄ sit arbor. s̄ ego n̄ habeo nec vn-
q̄ uidi arbores agnatōis ī iure ciuili. s̄ bene uidi ī iure canoni-
co. z hosti. pōit ī summa vsqz ad quartū gradū. **C**Ego tamē
ponam vnaz nouā vsqz ad. x. gradum que inferi⁹ p̄iget. **C**Pro
cuius euidētia p̄mo uideam⁹ cur dicatur arbor. **R**espo. qz ar-
borē immitatur. sicut. n. arbor. iij. h̄z v̄z trūcū in medio ramos
ad latus. palmites s̄ surfuz. pedamēta defubtus: sic ista. **S**ed
ut meli⁹ uideas hanc mām z arborē: scire te uolo aliq̄ p̄reabu-
la p̄ modū regularū. **P**rimo qz p̄sona p̄sonae addita p̄ carnis
propagationem gradum adijcit ī linea ascēdēti z descēdē-
ti. **C**Herbi grā. recipe filiu: addas patrez: ē vn⁹ grad⁹ ascēden-
do. recipe patrē ad das patrem: est vnus gradus ascēdēdo.
recipe patrē z auū ē aliū. z sic deinceps semp̄ ascēdēdo.
Eodē mō descēdēdo. recipe p̄fēz: adde ei filiū ē vn⁹ grad⁹. re-
cipe nepotēz adde ei filiū est aliū. **E**t sic deinceps descēdē-
do unde quot sunt p̄sonae vna min⁹ tot sunt gradus. si q̄rtuoz
sunt p̄sonae: est tertius gradus: si q̄nqz q̄rtus. oportet enim qz
vna excedat p̄ gradū faciēdo. z hoc p. i. §. hacten⁹. z p̄ totū
ti. **E**t no. qz ī oī casu p̄putat p̄sona a q̄ fit cōputatio z p̄sona
ad quā. z h̄ regla ē cōis p̄ iure ciuili z cāonico nec ē variatio d̄
iure ciuili z canonico ī linea ascēdēti z descēdēti. ī linea uero
trāsuersali est variatō. nā quos nos legisse dicim⁹ ī so gradu
ip̄si dicūt ī p̄mo. z quos nos ī q̄rto ip̄si ī secūdo ut no. s̄. ī gl. h̄
uerū. **E**t uidef qz nos legisse meli⁹ moueamur nos cōputam⁹
agnatōem p̄ grad⁹. grad⁹ n̄ pōt dici nisi ī ascēdēdo z descēdē-
do. vis ergo scire d̄ duob⁹ cognatis quoto gradu distāt d̄ iure
ciuili. īcipe ab vno z cōputa ab alio ascēdēdo ad p̄sonaz ex q̄

oēs descēderūt z p̄ descēde ab illa ad aliā vsqz ad quā vis p̄pu-
tare. z appebit quoto gradu sūt sicut uides d̄ duob⁹ fr̄ib⁹ ascē-
de ab vno ad patrez: z est vn⁹ grad⁹ descēdas a p̄fē ad aliū est
aliū. z ita sunt ī scōo gradu: vel de filijs fr̄um. v̄l sorozū. d̄ qui
bus. s̄. §. cōsoban⁹ recipe alteruz: ascēde ad patrē ei⁹: est vn⁹
gradus. z de p̄fē ad auū ē ali⁹. z post descēde de auo ad filiū
ē aliū. de filio ad aliū nepotē est ali⁹. z sic sūt ī q̄rto. s̄ de iure
canonico fit alia cōputatio. qz canoniste incipiūt a stipite v̄z a
p̄sona ex qua descēdūt p̄sonae de quaz gradu agit s̄bi grā. v̄l
tu scire quoto gradu sūt filij duoz fr̄atru de iure canonico. in-
cipe ab auo z fac vnū gradū ad filiū. de filio aliū ad nepotēz.
z sunt duo grad⁹. z eodē mō ad aliū nepotē ex alio q̄ similiter
ē ī secūdo gradu vnō quoto gradu q̄libz distat a stipite t̄li gra-
du sūt iter se. z si distent se quatr̄ quoto gradu remotior distat
a stipite toto gradu distāt inter se z remotior addit graduz. ut
.d. c. ad sedē. z sic v̄l vna p̄putatio iure ciuili z canonico ī esse
ctu duplicādo de iure ciuili numerū iuris can. z sic v̄l cōcludi ī
.d. c. ad sedē. **S**z hoc nō v̄l uerū. nā abauus ē ī q̄rto gradu de
iure ciuili z ab patru⁹ z ab amita frater abauī z ab auie sunt ī se-
xto. s̄. §. sexto. z. §. q̄rto. z sic secūdū dictā doctrinā ab patru⁹
z ab amita de iure cāonico ī tertio ip̄si stipiti simp̄ ādo qd ius
ciuile duplicat. z tñ p̄stat qz sūt ī quinto stipiti de iure canōico
q̄rtuoz enī sunt descēdētē ab attauo vsqz ad abnepotē. z ipse
est ī vno cum attauo. z sic in q̄nto. **S**olutio in ascēdētib⁹ z de-
scēdētib⁹ est conuenientia ī iure ciuili z canonico. ut. s̄. dixi in
cōputatiōe. ergo ascēdētūz z descēdētūz nihil duplicat nec
simplatur. s̄ idē numerus seruat ī cōputatiōe. cōputando er-
go vsqz ad abauū nihil duplicat d̄ vtroqz iur. s̄ statū qm̄ fit trāf-
gressio ad ab patruū qui collateralis est. tunc fit variatio. qz le-
gista p̄putat iter ab auū z ab patruū duos grad⁹. cāonista vnū
z iō ab patru⁹ ē ī q̄nto d̄ iure canonico z iō p̄fata obrūēt h̄ ca-
su ī trāsuersali q̄ ē duplex d̄ iure ciuili. qz qd legisa in trāsuersa-
li duplicat canonista simplat. **C**Sz v̄l obstare alteri regule
q̄ dicit qz isto gradu distat remotior in eq̄li gradu zc. qz abau⁹
nō distat ab abnepote nisi per q̄rtuoz grad⁹. z ita īspicit gra-
d⁹ q̄ est iter ab auū z ab patruū. z tñ de iure canonico nō d̄z īspi-
ci nisi quātū remotior distat a stipite non aut cōputat grad⁹ p̄
p̄nquoz. **S**ed dic qz p̄cordat. qz de iure canonico īcipit p̄pu-
tū a stipite. z ita ab attauo patre abauī. z ille facit gradum. z
sūt qnqz gradus absqz eo qz ab patru⁹ p̄putet. z ita ī alijs gra-
dib⁹ p̄puta. z nō potes deficere. z hēs clarā z certāz doctrinā
ī vtroqz iure. **C**Et p̄ euidētia arboris scias qz ego pono p̄ sti-
pite locū vbi est caput. z ad locū illū reducūt z īcipiūt cōpu-
tationes z h̄ nō repiant p̄p̄ria noīa nisi vsqz ad. vi. gradū ego
uolo facere grad⁹ vsqz ad. x. cuz tātū successio hodie extēdat z
singat̄ vel reperit noīa que deficiūt. **C**Itē scias qz p̄ arbores
nō reperies grad⁹ nisi de p̄sona illa cuius ē h̄ caput depictū et
q̄ ponitur p̄ stipite z ad alias noīatas ī arboze z de alijs ad illā
nō at̄ de qualibz līea ad aliā līeaz. s̄ p̄ doctrinā p̄cedētē potes
luculenter gradus discernere z nihilomin⁹ per arboze leui⁹ co-
gnosces. nā potes p̄putare ī successiōe trāsuersaliū q̄t sūt cellu-
le in arboze ascēdēdo vsqz ad p̄sonaz ex q̄ descēderūt z quot
ab illa vsqz ad p̄sonaz ad quā cōputare vis: z reperies statim
quoto gradu distāt. **S**tipes autē p̄ nulla p̄sona ponit. sed qm̄ vo-
lueris descēdētē representat p̄sonā p̄fē. qm̄ uolueris ascēdētē p̄so-
nā filij ip̄s enī caput nec addit gradū nec interrūpit. nec ab ip-
so cōputum incipit. **C**In hoc tñ aduerte. qz si uelis p̄putat d̄
aliq̄ līea trāsuersali ad aliā trāsuersalē supiorē oqz qz supueniat
a p̄sōa a q̄ īcipies p̄putat vsus trūcuz. **E**t qm̄ eris vsqz ad trūcū
ascēde ad p̄sonā a q̄ abo descēdūt. z repies gradū. **C**Herbi grā.
si vis scir̄ ī q̄ gradu sunt filij fr̄is stipiti ad filios patruī magni.
seu ad ei⁹ nepotes īcipe a filio fr̄is: z ascēde ad p̄fēz suū fr̄ez sti-
pit. z ē vn⁹ grad⁹: d̄nde ad auū p̄fēz stipitis ē ali⁹: z ex illo ad
pauū p̄fē a q̄ īcepisti auūqz stipitis ē ali⁹. z ex illo descēde ad
patruū magnum z est aliū. exinde ad filium z est aliū. z
z exinde ad nepotem patruī magni z est aliū. z sic deinceps
unde h̄ super omnia tene in mente qz quando ascenderis vs-
qz ad trūcū z uolueris ītrare līeā alicui⁹ fr̄ōdis qz ascēdas vnū
circuitū ultra frondem z computes p̄sonā q̄ ē ī illo circulo z ex
illa descēdas ad līeā fr̄ōdis quā ītrare uolueris z no. qz līea ar-
boris q̄ p̄rinet ascēdētē z descēdētē uoco truncum: oīa que

sunt ad latus voco frondes, lineæ s̄o que p̄tendit p̄sonas cōtentas in vna fronde. **C** Per doctrinā. s̄. postā potes infallibiliter cōputare gradus huius arboris. In hoc t̄i caue q̄ si de vna linea transversali velis cōputare ad aliā q̄ descendas sicut supra dixi. **I**te nota q̄ quāuis posuerim. x. circulos t̄atū in lineis descendētū z ascendētū; nihilominus succedūt in infinitū si esset possibile q̄ tantū durarent p̄sone. ut dicā. j. ti. i. s̄. fi. **I**te nota q̄ multi sunt in hac arbore in frondib⁹ q̄ non attinēt sibi adiuicē. sed oēs attinēt stipiti z cellule vbi est caput q̄s facilliter potes videre p̄ doctrinā. s̄. datā. q̄liter aut̄ parentela p̄betur z qd̄ testes deponere debeāt. vide extra de testi. c. licet. z. c. quoties. z. c. series. q̄ filij sunt legitimi. c. tua. ex. c. ex trāsmisse. ff. de p̄ba. l. fi. C. e. l. nō epistolis. z. l. nō nudis.

C Sequitur arbor.

C De serui cognitione. Rubrica.

C Credo q̄ non debeat hic esse Rubrica. si tamen est nō est magna vis.

Alud certum est.

C In gl. s̄. nec aliā i. fi. s̄. i. alijs casibus nō est p̄prie fallētia. cū habeat p̄ libero quo ad illos casus. **C** In glo. hec v̄t in fi. aliud ē in monacho z monasterio. vt. l. deo nobis. C. de epi. z. de. s̄. mirādū cur nō acq̄rit domino abintest. sicut ex testamēto. s̄. de here. i. sti. in p̄n. ff. de here. insti. non minus. sed potest eē rati⁹. q̄ius solum defert successiōē abintestato s̄m q̄ suus nihil est diuisi. ff. de re. iur. l. q̄ attinet. sed ex testō volūtas testantis q̄ius ius sequitur. z. idem nota. C. cōia de suc. l. seru⁹. z. semp sine lege. **C** In gl. aliud ibi cū allegat. s̄. q̄ autē. dic vt ibi. **C** In. e. gl. in fi. hec verior. **C** In gl. j. parentes i. fi. opi. Jo. v̄t p̄stātoz q̄ fori⁹ ius h̄z patron⁹ q̄ ip̄gnat testū liberti q̄buscūq̄z insti. tutis. q̄ frater qui nō potest impugnare nisi turpibus insti. tutis. vt dixi. s̄. de inoff. te. s̄. soroz. Et q̄d̄ hic dicitur alterum in alterius zc. restringe ad parentes: ut p̄imo no. z. vide. j. de bo. pos. s̄. cumq̄z.

Reperitis itaq̄z. **C** In gl. no. rubricā i. fi. cū ca h̄ac māz possit fieri lōga distinctio que poti⁹ inuenes oneraret q̄ istrueret si vellem⁹ antiquas summare z subdistinctōe p̄strigere. z. vt in ā impato: p̄dictis antiquitatib⁹ non furatus fuisset hūc libzū. **D**icas q̄ pleni⁹ q̄ hodie obtinet de successiōib⁹ sub distinctiōe. q̄ aut q̄ritur qualiter descēdētes succedant ascēdentib⁹. aut q̄liter ascēdētes descēdentib⁹. aut qualiter collaterales collateralibus. **P**rimo casu. aut sup̄sunt legitimi z naturales t̄m. aut legitimi t̄m. aut n̄ales t̄m. seu ex d̄nato coitu. aut p̄mixtiz vtriq̄z. **P**rimo casu: aut p̄mi grad⁹ t̄m. aut vltioris t̄m. Si p̄mi grad⁹ t̄m. certū ē q̄ succedūt eqli⁹ siue masculi siue femelle siue emancipati siue i. pt. āte. vt i. autē. de here. que abintestato. s̄. reliquū. z. s̄. nullā. Si vltiores z p̄mi grad⁹. tunc si oēs p̄mi grad⁹ sup̄sunt p̄cedūt alios si autē aliq̄ sunt mortui: tunc liberi p̄mortuozū succedūt in locū parentum suozū in infinitū. s̄. de be. q̄ abintest. s̄. fi. z. s̄. cū filius. Et idē credo q̄ si p̄ses non sint mortui. verūtamen ex aliq̄ cā nō p̄t succedere. ff. de iur. pa. l. siue. s̄. fi. de bo. li. l. z. si ex modica. s̄. fili⁹. z. l. si necesse. s̄. si de p̄ortatus. de cō. ta. l. j. s̄. filiū. de his q̄ sunt sui vel ali. iur. l. si q̄. ad tertul. l. ij. s̄. sed si sint. j. ti. j. s̄. fi. s̄. si i. p̄dimentū erat tpe mortis vel destinatis testi. s̄. de here. abintest. s̄. ita demū. z. s̄. cū aut. Si s̄o vltiores sup̄sunt z nulli filij sup̄sunt: in infinitū succedūt siue sint i equali gradu siue i equali seruato iure rep̄ntatōis. s̄. de be. abintestato. s̄. itē si ex duob⁹. z. s̄. fi. in feu. de p̄bi. feu. ali. per lotha. s̄. fi. z. hoc si erāt p̄cepti ut. d. s̄. cū aut. s̄. plane. dic vt ibi. multi tamen dicūt q̄ nō succedūt in stirpes nisi q̄ succedūt euz patris. z. sic videt̄ teneŕ **D**y. in magna distinctiōe quā fecit super hac mā. ff. ad tertul. l. ij. hoc aut fallit i iure patronar⁹. ut videbis. j. tit. j. s̄. mult⁹. **S**ecundo casu q̄ sup̄sunt legitimi t̄m: vide plene. C. de adop. l. eum in adop. ius. s̄. de here. abintest. s̄. at hi. infra de acq. per

arro. s̄. mortuo. z. dic ibi. **T**ertio casu q̄ naturales t̄m: aut ex concubinato. aut ex damnato coitu. **P**rimo casu aut fuerit legitimi altero de quattuor modis de q̄bus dixi. s̄. s̄nu. s̄. fi. z. succedunt patri. sed non alijs nisi fuerint legitimi p̄ matrimonium. vt ibi dixi z allega hic vt ibi allegaui. **A**ut non fuerunt legitimi: z tunc serua autē. l. j. C. de na. li. z. hoc quo ad successiōem patris. In successiōe matris. dic ut. C. ad orphici. l. j. si qua illustris. s̄. ad orphici. s̄. nouissime. i. autē. s̄. nup. s̄. damus. C. de na. li. i. autē. l. j. in fi. Sed si sint p̄mixtiz naturales z legitimi: z naturales t̄m: z legitimi t̄m: potes ex p̄dictis. s̄. al legatis plenaz doctrinam capere in. d. l. cum i. adop. ius. z. dicta autē. l. j. q̄ legitimi t̄m cōcurrūt in successiōe abintestato cum legitimis z naturalibus naturalibus. excludūtur etiam legitimi. excepto ēt si per matrimonium. vt potes colligere in dictis iuribus. s̄. allegatis. z. in. d. s̄. fi. de nup. z. vide q̄d̄ scripsi. C. de natu. li. l. si q̄s. z. quere hic de eo q̄d̄ ibi q̄sui. **I**te dic q̄ p̄missa nō procedūt vsqueq̄z vbi mater cōuolauit ad s̄a vota vide. C. de his nup. l. femie. z. l. generaliter. z. hoc de iure romanorū n̄ de iure feudorū aliud obseruat. q̄ filia nō succedit i re feudali. ēt si esset pactū dūtū super sint masculi. i. feu. ep̄z vel abba. s̄. q̄nēt de suc. feu. s̄. filia. de eo qui sibi z here. suis. c. j. de gradi. succes. in feu. c. j. **I**te nec succedūt adoptiui: nec n̄ales ēt legitimi: nec filij scōi m̄imonij si de feu. cōtro. fu. c. adop. ius. z. c. naturales. z. c. mulieres. Et vidē de hac successiōe descendētū. C. de suis z legitimi. autē. in successiōe. **C** In s̄o casu cum querit qualiter ascēdētes succedūt descēdentibus. **E**t dic q̄ aut ext̄t descēdentes. z. tunc nullo modo succedūt. ut in autē. de heredibus ab intestato. s̄. j. aut si extant. z. tunc aut sup̄sunt pater z mater t̄m: aut alter t̄m. aut vterq̄z seu alter cū fratrib⁹. aut auis seu auia cū fratrib⁹. aut superē auis seu auia euz matre. vbi sup̄sunt pater z mater dic q̄ q̄qd̄ olīm fuerit hodie ambo p̄ter admittunt̄ exclusi omnibus collateralibus exceptis fratrib⁹ vtrinq̄z coniunctis de quibus statim subiiciet̄ vt dicta autē. s̄. hef. abintest. s̄. p̄sequēz z autē. defuncto. C. ad tertul. z. hoc siue filius esset emancipatus siue in p̄t. āte dum t̄m haberet peculūz castrense vel q̄i vel aduenticiū. vt no. d. s̄. cōsequens. vide. s̄. qui. nō ē per. fa. re sta. s̄. j. sup̄ verbo commūi. **I**ac. tamen de ra. dicebat hoc verum quo ad proprietatē. quia pater in aduenticijs retinet vsū fruct. vnde sibi queritur p̄ quo facit. C. de vsuf. l. fi. vide. s̄. de se. cō. tertuliano. s̄. s̄. cum antea. **S**ecundo casu q̄ sup̄sunt alter t̄m t̄m ille solus admittitur exclusi omnib⁹ alijs ascendentibus z collateralibus: nisi sint fratres vtrinq̄z coniuncti. illi enī admittuntur vel cum vtroq̄z p̄tēte vel cum altero p̄ virilibus z per capita. nec est locus representationi ex parte ascēdentū immo nec ex p̄te fratrum per dictam autē. de here. abintest. z. s̄. huiusmōi. s̄. sed z ipsi. sed p̄ aliā autē. admittunt̄ filij fratrum cum ascendentibus. vt ibi no. **T**ertio cāu q̄ auis vel auia vel ambo sup̄sunt cum fratrib⁹ vtrinq̄z coniunctis. vel eorum liberis sunt opi. quidā dicunt q̄ fratres vtrinq̄z cōiuncti excludūt auū z auā. alij dicūt q̄ admittūtur cum eis. z. hoc cōmuniter approbatur vt not. in dcā autē. defuncto. Si aut̄ per se sine fratrib⁹ vtrinq̄z coniunctis excludūt vterios z alios collaterales. z. si sunt plures in eodez gradu admittūt̄ p̄ stirpes non per capita. si sint in equalib⁹ gradib⁹ p̄ximioz succedit̄ excluso remotiore vt potes plene colligere in. d. s̄. p̄sequens. **H** aut̄ nō p̄cedunt in feudo in quo ascēdentes nō succedunt vt i feudo de na. suc. feu. c. j. itez h̄ nō p̄cedūt vbi mater cōuolauit ad s̄a vota. Sed dic ut scripsi. C. de scōis nup. l. femie. s̄. il lud. z. autē. ex testō. C. ad tertul. l. mater. **C** In tertio vero casu p̄cipali cum q̄ritur q̄liter collaterales succedāt: dic q̄ aut ext̄t fratres seu sorozes vtrinq̄z cōiuncti. aut nō vtrinq̄z. aut nulli. **P**rimo casu dic q̄ vtrinq̄z cōiuncti alijs cognatis p̄ferunt̄ ex vna parte coniunctis z q̄buscūq̄z alijs cognatis z agnatis exceptis fratru vtrinq̄z cōiunctorum filijs qui cū eis admittunt̄ in stirpes. vt. C. de legi. here. aut. cessante vide. s̄. de h̄di. abintest. s̄. cū fili⁹. dic ibi. z. s̄. fi. nisi in casu. ff. de bonis. li. l. cōi. liber to. z. l. si libertus p̄terito. s̄. j. **S**ecundo cāu q̄ nō vtrinq̄z cōiuncti sup̄sunt illi admittunt̄ equali vna cū filijs taliū fratru vt sorozū p̄mortuozū si q̄ sint qui i stirpes cū eis succedūt in autē. s̄. de here. abintest. s̄. reliquū ē. q̄ ē. C. de legi. here. aut. post fratres.

ut ibi notatur Joannes Fab.

Multis autem aliis casibus.

CIn glo. nūqd filius. in fi. Dic q liberi vocant in infinitū fm doc. ff. de in ius vo. l. si si hac. §. liberos. et vide. §. ti. i. §. repetitis. **C**In glo. p nram pōnez in fi. doc. vident dicere q cognatis pōnō ppetit p ta. s. succedūt tm abintestato nō aut rūpunt testm. de hoc magis in. d. §. v. et §. cū qz. **C**In glo. cū eo. in fi. nō sic in psonatu ecclie: vbi plures hīdes hntur loco vnius. ex. de iu. pa. c. plures. in de. Itē succedūt filij alterius fratris cū patris. ut ibi. et tm non in isto iure psonatus. ff. de bo. li. l. cōliberto. S. cur tā diuersuz in isto iure psonat. Rñ deo pp ampliorē libertatē: ne liberti plures psonos habeat. **C**In glo. pp tria in fi. itē aliud mirabile. q: frater pponit in successione filio. ut. d. l. cōi. p omne aliud ius. et p rationem.

De assignatione libertorum. Rubrica.

CSupra dictū est de successiōe libertorum: et quō psoni et eorū liberi succedūt libertis. veruz q successiōe facta libertorum sunt aliq singularia circa eorū successiōes. ut p3 bīc i text. et ff. eo. l. vtz. sequitur de assignatione libertorū rubrica.

A summa. **C**In glo. ff. e. l. vtrū i

i probare vident opi. Azo. s. v. mirabile cū iura psonatus sint trāsmittibilia ita in emācipatos sicut i pstitutos i pte. ff. de ope. lib. l. vt iurisurādi. §. fi. cur pater nō possit assignare emācipato sicut in pstituto in pte. Preterea fit violētia dicte. l. vtrū. sequendo Azo. itē v. q saltē hodie possit assignari emācipato cū sit remota dīa emācipationis. **C**Sz ad hoc dicit q illud quo ad successiōe abintestato hic aut nō pōt dici abintestato saltē quo ad assignationē ex quo facta est q pōt fieri quomōcum qz. §. fi. S. q pōt eē rō sequēdo Azo. q non possit assignari emācipato. Pōt dici q ius psonatus de nā sua et iure cōitrā fit ad oēs liberos. nec pater poterat dispōere alias. senat. aut q pmissit assignationē fieri vni nō dispōsavit p dictū ius cōe. ni si quo ad illos q sunt i pte et iō ad alios dicta dispōsatio nō extēdit. et pōt eē rō qre melius pmittit assignari illis q sunt in pte q alijs. q maiorē pfirmationē hnt cū pfe: cū reputētur eadē psona. ff. de iur. pa. l. fi. et qsi dñi i iura pñs. §. d. be. qli. et dif. §. sui. et vox illoz vox pñs ē. j. de inutili stipu. §. ei quo qz. Et fm hoc qd hic dicit q filie et nepri pōt fieri assignatio: itellige de nepte ex filio. qz neptis ex filia nō ēet i pte. §. d. pa tria pte. §. fi. **C**Sz qd si filie fuit facta assignatō. nūqd post mortē ei trāsit ius psonatus ad ei liberos. Et idē q sic. qz ex quo filius semel hnt ius pte assignatiōis: v. purgata pphibitio et vitū. ff. de le. iij. l. p. §. qndeciz. et p hoc facit. qz quāvis nō possit fieri assignatio filio emācipato vt hic: nihilomin. si facta fuerit filio i pte pstituto. et ille hēat emācipatū transit ad illū. ff. e. l. iij. §. emācipatos. et maxie hodie iur nouo q ē remota dīa agnatiōis et cognatiōis p auē. de hī. abintef. ar. p in feu. d. bñ. feu. c. i. ff. e. l. i. §. vtiqz. **C**Sz mirādū quō p emācipationē admittit assignatio: et tm nō p exheredationē. ff. e. l. i. §. s. et si exherdato. s. s. si pōt. itē qz legatū factū filio p patrez p emācipationē nō admittit: sicut nec suo p manumissionē. ff. de adi. le. si suus. §. i. Cur istud magis. Pōt dici q cū filius emācipat: definit substātia materie et persona in q assignatio possit pistere. q nō p sicut nisi i filio i pte pstituto: s. in alio legato nō pōt ita dici. q illud pōt pistere in psona emācipati sic in pte pstituti. Et ex hoc p3 rō cur exherdatio nō reuocat assignationē: et emācipationē eā reuocat. qz assignatio pōt pistere in persona exherdati. ff. de bo. li. l. paulus rñdit. S. non in psona emācipati. Quid si eēt assignatio facta iter viuos qd est possibile. ff. e. l. assignare. nūqd emācipationē tollet. Nō videtur. q illa q hnt iter viuos nō sūt reuocabilia. C. d. ac. et ob. l. sicut. Dicitur. qz ea q hnt iter viuos sunt reuocabilia qñ sunt cū illis q sunt in pte. C. de do. iter vi. et vxo. l. donatōes. sic i pnti pposito. docto. nihil dicit i hoc. nisi q iudicūt pncipiū h. n. ad qōez nūqd dñs possit trāsserri homagiū vasalli i exneū iuito vasallo. et arguūt q nō sicut psoni ius psonat. vt

h. Et nō ipōdicūt q pōt i potētiōe s. nō i inferiorē. qz qñ sit trās latio in potētiōe nō itereff vasalli. imo est sibi utile hīe potēti rē dñm in auē. de defenso. ci. §. audiēt. et ideo pōt tali delegari ff. solu. ma. l. ij. fm eos. de hē casus in feu. l. coradi. §. et ea. l. Ratio doc. nō est multū bona qz imo itereff potēti vasalli qñqz eē boiem capellani sui q modicū eū uexabit: qz magni rirāni q multas dat molestias et istud totadiē videm. i facto. ius enim psonat. ecclie v. meli. posse assignari: cū facili. possit trāsserri vt dixi. §. de here. q abintef. §. cū fili. **C**In gl. et nutu. Dicit doc. scis tu ad qd valēt ista. Ecce in terminis. ego pmitto tibi assignare cētū libras terre. et do fideiuf. postea assigno sballiter q in tali loco capias. nūqd sunt liberati fideiussores. Arguūt q sic hñ sit terra tradita ex quo ē a assignata fm eos et ē ratio. qz se nō obligauerūt nisi ad assignationē q v. facta absq eo q ius cōstituat in re fm eos p qbus. C. ne vx. p ma. l. cū te. ergo caueas q q pmissit assignare reddi. nō tenet tradere fidos nec dñiuz eoz s. sufficit dicere sup isto fundo recipiatis reddi tus vestros. Arguūt cōtra in auē. de non alie. §. alienatiōis. C. de do. l. sigs argētum. vide qd ibi scripsi et hoc si assignatio sit bona et utilis. extra de do. per tuas.

De bonorum possessionibus. Rubrica

Continuatio rubricę patet de se.

CDictū est. §. de succes. ex testamēto et abintestato: seq. quō et quo iure ad eas puenit saltē qñ tangit ius psonum nō tm ē instrumētū agēdi vt plene nō. ff. eo. l. iij. §. bonoz. Et nō. qz hñba transposita als idē significēt: nō tm hic. qz aliud est bonoz rū possessio. aliud possessio bonoz. Primū est in iure seu ius vt. d. §. bonoz. j. in pn. Aliud est facti. ff. de acq. pos. l. i. circa pn. Et ista iudicūt doc. ad qñtiōem. Quidam cōstituit pcurato rē. et cauit p eo solui iudicatū nūquid est pcurator: sufficienter releuat. Arguūt q nō. qz iudicatū solui ē hñbū iuris: et cōtinet tres clausulas. ff. iudi. sol. l. iudicatū: qñ nō cōtinet solui iudicatū. ar. pmissorū. qz hñba trāspōnūt. et facit. C. de pac. inter empto. et ven. l. iij. ipsi determinant contra p. l. de pto. stipu. l. ij. §. incertā. vbi hñbū solui iudicatū tm importat sicut iudicatū solui s. eos. Laue qz qñ bo. pos. sonat ad possessiōez fac. ff. d. acq. hī. l. si minor. de suc. edic. l. i. cir. pn. et hoc si pferat Itali mā. als obtinet qd. §. dictū ē. ff. de cōtra ta. l. filiū. §. i.

Us bonorum possessio

i **C**In gl. j. supplēdi. ibi cū allegat ad. l. ro. de iac. allegat ppter correctionē pauli q est ibi. Et caue qz glo. hec nō ē vera fm doc. nā emācipationē est de iure ciuili. §. de legi. ag. suc. §. vl. A. hēli. ff. de re. iu. l. actus legitimi. **C**Sz glo. nō videt dicere q emācipationē sit incognita de iure ciuili sed ipse emācipationē erat incognita. **Quos autem.** **C**In glo. vt. C. in fin. ff. de re. iu. l. pteoz. nec hñ nisi actiones vtilis. nō tm ciuiles efficiunt pteoz. Et idē qd nō. ff. de bo. pos. l. ij. Secundum hoc bonozum possessor succumberet si ageret directa actiōe. **C**Sz p deo penes quē sūt directe q cōpēbāt defuncto. Et est pmptrū dicere q si aliqs fuit heres de iure ciuili q sint penes illū. ff. de mino. l. et si sine. §. s. qd papi. s. si nul lus fuit heres d iure ciuili sicut si emācipationē itentet pta. ante qz adeat hereditas. ff. de pta. l. illud. remanēt in aere: als dire cte efficiunt iuriles. Et in hoc v. magnus effect. Quia ille q ē heres d iure ciuili forte poterit res vēdicare et actiōes directas itētare vt dixi i fili. §. q. ali. li. vel nō. C. de pscip. xxx. an. l. sigs emptiōis. Nec poterit exceptiōe repelli. Verū ē tm q bo. pos. pferet ei si cōcurrerēt. ff. de pcur. l. si pcur. si ager vect. pe. l. i. Et vide qd nō. ff. ad trebel. l. ex asse. S. qd si ille q adire pote rat de iure ciuili bo. pos. petiūt qd pōt. j. §. sunt at. **C**Et idē heres de iure ciuili et pteoz. qz adire d iure ciuili nō est nisi pō lūtātē suā declarare qz qz velit hereditatē ad se ptenere. §. d. be re. q. et dif. §. p herede. ff. de acq. here. l. p herede. s. petendo fm ta. pstat qz vult eē heres. ergo seq. qz adit. et facit qz sicut re pudiano simpliciter repudiare v. hīditatē q duplici iure de ferf. ff. de acq. here. l. illud. ita acq. rēdo v. duplici iure acq. rēdo. §. de here. q. et diffe. §. sicut. p. riu. v. veri. p. l. ff. de bo. pos. fm

tabu. l. eqsimū. §. si duo. ibi enīz tex. euidenter apit q̄ qui petit fm̄ ta. nō est h̄s de iure civili. **C** Itēz qui h̄ duplex ius eligē do vnū nō amplectit aliud. C. de tes. mi. l. in testō. sicut nec p̄ dit. ff. de re. iu. quoties duplici. z iō d̄ia nō obstat que loquū tur vbi simplex agnitio vel repudiatio p̄t ad vtrūq̄z extēdi qd̄ hic nō est: cū expresse agnoscat ex vno iure. v̄z pretorio.

Sunt autem. **C** In glo. sed q̄re. ibi cū allegat §. quos autē. hec glo. supponit q̄ testm̄ in quo su^o est p̄teritus t̄z iure p̄torio. z t̄n hoc nō ē verū s̄z doc. nā de iure civili n̄ p̄t ex eo adiri h̄f d̄itas. ergo nō te net. Itē nō p̄t peti ex eo bo. pos. fm̄ ta. z ita nullū est iure p̄ torio. Sz alibi r̄idet glo. v̄z ē q̄ nullūz est si fili^o diceret velit al̄s nō. sic in **S**ctu bo. fi. vbi dolus dat cām **S**ctui nullus ē i p̄o iure. v̄z est si hoc vult allegare dolū passus. al̄s nō. Tamen ipsi dicūt q̄ est nullū pure sine vlla p̄ditione. v̄n nō est nullum si fili^o velit dicerē nullū. imo simpliciter. sed t̄n ex bono z equo p̄ualefcit. ut. d. l. filio. z ita p̄ p̄ualefcitā est spes aliq̄ z cōtra spē illā datur **S**ta. s̄z eos satis p̄sonat h̄ solutio ad illā quā glo. ponit. ff. de le. p̄ran. l. is qui. z vide qd̄ scripsi. §. de ex h̄. l. §. si. z facit. ff. de **S**ta. l. si ex duob^o. §. si p̄us. e. ti. qd̄ vulgo. Timore quarū sit ista oppō. q̄ **S**ta. non dat nisi tale sit testm̄ ex quo possit adiri h̄f d̄itas. s̄z ex nullo non p̄t adiri ergo z c̄. Sz respōde vt. §. z facit q̄ si q̄s petat in libello appellationis sn̄iam cassari q̄ de se nulla est. q̄ libellus p̄cedat. nā pars ad uersa nō p̄t hoc p̄ponere. qn̄ libell^o valeat. q̄ si diceret nul laz sn̄iaz: diceret z assereret **S**se. z cassabil sn̄ia q̄ten^o de facto p̄cessit. ff. de appella. l. si expressus. z idē in cā electōis. z vide in spe. de sen. §. iuxta. §. qd̄ si sn̄ia. **C** In ea. glo. ibi cū dicit q̄ sine testō p̄petere nō p̄t. ut. d. l. qd̄ vulgo. §. alla. **C** In. e. glo. in fi. hoc verū de ascēdentibus p̄ masculinū sexū. s̄z ascē dentib^o p̄ femininū dat q̄rela. ff. de **S**ta. l. illud. §. ad testamē ta ar. ad istā illationē. ff. de ioffi. tes. l. nā. z si parētib^o fm̄ doc. z hoc si pater p̄terierat cū cā. al̄s est nullū testm̄ uide. §. de ex here. l. §. s̄z hec qd̄. z §. si. uel dic dari **S**ta. et q̄n est nullū. si cut de filio. §. dictū est. **C** In gl. sic. ff. in fi. vult dicere q̄ al̄s fm̄ nūcupationem sibi datur bo. pos. que proprie non potest dici fm̄ ta. sed fm̄ nūcupationem.

Et cum de testamentis. **C** In gl. f. inter eos i fi. vult dicere q̄ successio deferē fm̄ hūc ordinē. q̄ patroni excludūt cognatos. §. de suc. li. §. s̄z n̄ra. t̄n in hoc ordine post ponūtur. **C** In gl. qd̄ erit ecōtra. ibi cū allat. §. de leg. agna. suc. §. si. de hoc no. magis plene. C. v̄n li. l. fi. **C** In gl. fi. z t̄n p̄t dici q̄ habeat v̄n legitimū. nā cū p̄ leges nouas uocet ad succes. filij emācipati. ut. d. §. si. z et in p̄tate p̄stituti si h̄eat castrense peculū uel q̄si: uel aduēticiū. ut in au. de h̄. abintesta. §. p̄ns cū ibi notatis. sequit q̄ p̄petat v̄n le. ut. l. iij. v̄n legi timi. **C** P̄tine h̄o op̄inōes nō p̄cedunt. nā unde parentes nul q̄ fuit introducta. z si p̄tor uoluisset utiq̄z itroduxiss̄. Itē nec unde liberi. p̄t p̄petere utiliter cū sit itroducta tantū p̄ liberis. ut nomē sonat z tractat^o indicat. **C** In ea. gl. ibi cū al legat. l. fi. sed dat septia. j. e. septia. z hoc ibi. q̄ liberi ad succes. matris uocant^o p̄ se. cōcor. ut. C. ad orphi. per totū z ideo p̄ illā bo. pos. uenit. uide. j. §. septima.

Sed nostris. **C** In glo. j. utiles in fi. imo sunt aliq̄ necessarie. ut uidebis. j. §. fi. **C** Sup̄ tex. sextaz autē. **L**ōtra. §. §. q̄rto. ubi dicit q̄rta. **B**ic q̄ est q̄rta cōputando tantū bo. pos. que abintestato p̄petūt. Sed est sexta si cōputes p̄mas duas q̄ p̄petunt ex testamēto.

Unq̄z antea. **C** In glo. l. tam cognatis i fi. gl. hec d̄z referri ad id qd̄ h̄ d̄ in tex. **T**ā unde legitimū z v̄n cognati. h̄ enī cōpetūt abintesta to tā p̄sonis q̄ eoz liberis z eoz agnatis z cognatis. naz nō v̄ q̄ agnatis seu cognatis p̄soni def̄ **S**ta. nec succedāt nisi ab intestato sicut nec succedūt agnati z cognati ex carne qui nō p̄nt q̄relare nec intētare **S**ta. nec succedūt nisi abintestato: ut nisi fuerint instituti. ut. l. ffes. C. de ioffi. tes. z ita uidētur senti re doc. §. de suc. li. §. multis. z ibi scripsi. **C** Sz qd̄ si libertin^o h̄bat cognatos z agnatos nūq̄d excludit agnatos z cognatos libertini. Bonū fuisset q̄ impator hoc declarasset. t̄n cre do q̄ sic. z v̄ cautū. ff. de bo. li. l. liberto sine liberis. ibi enim

tradit p̄ expedito q̄ vbi libertus non h̄z liberos succedit p̄o nus z post ipm̄ agnati z cognati eiusdē nō faciēdo mētionē de agnatis z cognatis liberti v̄n nulla iniuria sit eis. q̄ si remāsi set libert^o i statu fuitutis nullū ius habuissent ei^o p̄rimi in sua successiōe. §. de sui. §. i. s̄z parētes excludūt p̄sonū. vt. d. §. i.

Alia uero. **C** In glo. no. in fi. Sed an agi ad hoc possit. **H**erbi gr̄a. In q̄one q̄ sepe est in facto iter v̄rozes duoz nobiliū quarū vna tanq̄ nobilitoz vult p̄ma sedere in ecclia z offerre. alia se p̄ferre p̄tēdit. nobilitoz dat libellū. nunq̄d p̄t agere q̄ imbibeat min^o nobiline p̄ma se de at vel ne p̄ma offerat. **H**ec iura sunt ar. q̄ sic. s̄z hic. §. nihil fac. q̄ hic nō dicit q̄ sit dignior: s̄z q̄ ē i altiori loco. meli^o ergo sequi tur est in altiori ergo dignior. in q̄one aut p̄posita videt q̄ i officijs possit intētare officiū iudic. vt minor cedat maiorē sedē do z in alijs. C. vt dig. or. ser. l. i. z. ij. ff. de al. scri. l. fin. extra de ma. z obe. c. i. z satis est cōsequēs z inter p̄uatos posse agi. non t̄n possit agi iniuriarū si minor nō cedat maiorē. ff. de iniur. l. in iuriarū actio. §. si q̄s de honozib^o vide. §. de re. di. circa p̄inci.

Septima eas secuta quam.

C In glo. ponūt qd̄ ibi cū allega. §. e. §. j. hoc exēplū n̄ valet fm̄ doc. q̄ aut querit de iure nouo. aut de antiquo. de iure no uo succedit d̄ iure civili. z de iure atiquo succedit p̄ bo. pos. quā dat ei p̄tor nō lex. §. de le. §. posthum^o. z. §. §. i. **C** In. e. gl. in fi. z hoc siue itestat^o sit. z tūc dat fm̄ ta. ac si fuisset mortu^o in ci uitate. siue non. z tūc dat bo. pos. **H**abitesta. acti mortuus fuisset p̄ma hora captiuitatis. z hoc ex. l. cor. **B**icit iaco. de rauēna **H**erēplū nō p̄cedit. q̄ ad h̄ q̄ h̄ bo. poss. cōpetat oz q̄ ille q̄ eā itentat sit incognit^o d̄ iure civili. vt. l. vna. ff. vt ex le. z se con. s̄z certū ē q̄ de iure civili succedit moriētī ap̄d hostes acti semper fuisset i ciuitate. ergo nō cōpetit i casti gl. s̄z ip̄e dat alia exēpla in eisdē termis. z solū addit q̄ institut^o sit emācipatus. **H**erbi gr̄a p̄ filiū emācipatū heredē instituit deide p̄ capis apud ho stes z ibi moriēt. fili^o emācipat^o nō p̄t venire nisi p̄ bo. pos. **S**i militer si p̄ exis ciuis te filiū emācipatū instituit q̄ eras ap̄d ho stes: z post redis h̄ebis bo. pos. z hoc ē ex̄oz. q̄ lex ad talē here ditatē te vocat z dicit bo. pos. cōpetere vt. d. §. s̄z ei^o. dicit pe. d̄ bel. p̄ti. **H**erēplū approbo multū. q̄ ius civile omēs captiuos agnoscat quo ad ius postliminiū: v̄n q̄uis aliq̄ eēt incogniti de iur̄ civili nihilomin^o ius postliminiū facit eos cognosci. v̄n nec exēpla glo. nec **J**ac. placēt sibi. **R**eprobat t̄n exēpla alia rōne q̄ **J**a. q̄ lex. cor. nō defert hereditatē nec facit heredē. s̄z remo uet obstaculū captiuitatis. z hereditas deferē eo iure quo d̄fer rel si captiuitas nō itercessisset. ergo nō defert ex. l. illa. **E**bi er go repiem^o exēplū. **E**cce dicit ip̄e. q̄n testm̄ rūp̄it p̄ ca. di. z ex noua volūtate: recōualefcit. §. q. mo. tes. infr. §. nō t̄n. s̄z dicit ip̄e q̄ nō ē ausus dicere q̄ illa bo. pos. sit ex̄oz. imo ē fm̄ ta. p̄ dicit q̄ imo illa bo. pos. est ex̄oz. q̄ nō defert p̄ edictū illud pre toris mortui s̄z p̄ legē illā sp̄alē de qua agit. d. §. nō t̄n. **I**tē po nit aliud exēplū q̄n aliq̄ ē institut^o sub cōditōe z p̄dēte p̄ditōe agnoscat fm̄ ta. ff. de s̄. ta. l. eqsimū. §. i. **S**z dicit ip̄e **H**erēplū n̄ ē bonū. q̄ illa bo. pos. defert p̄ edictū ordinarū nō p̄ legē. z ita trāsit sicco pede p̄ lutū: z sic v̄ residere i illo exēplo de. §. nō t̄n §. alle. **S**z ego n̄ video q̄ p̄cedat. q̄ fm̄ ta. z hec septia sūt due spēs bo. pos. vt appet p̄ totūz hūc tractatūz. z differt spē z nu mero. nā vna d̄ secunda numero. alia septia ex̄ordinaria. vna ex testō. alia ex testō z abintestato. cū ergo tex. dicat q̄ in illo ca su cōpetit fm̄ ta. quō dicere possum^o q̄ illa fm̄ ta. sit hec septia nō video. **Q**uid ergo dicem^o. **V**idē q̄ rō p̄ quā **H**e. reprehē dit **J**acobū v̄z q̄ lex cor. nō defert hereditatē sed remouet ob staculū non p̄cedit. q̄ imo defert. ff. ad. l. fal. l. filiusfa. z no. ff. v̄n li. l. ij. in fi. z p̄z. ff. de testa. l. lege cor. §. de here. abintesta. §. interdū. C. de suis z le. l. apud hostes. **I**tē exēplū **J**a. nō v̄ verū in emācipato instituto. nā lex cor. p̄inde defert hereditatez acti captiuitas nō itercessisset. vt dictis legib^o. **H**ūc constat q̄ si captiuitas nō itercessisset. emancipatus institutus possit suc cedere de iure civili sicut z quilibet ex̄neus. ergo z hic poterit. z sic competit hec bo. pos. cū sit cognit^o de iure civili. z sic non v̄ bonum exēplū iac. in filio emācipato instituto. **P**reterea cōpeteret ei fm̄ ta. z nō ista. **Q**uid ergo dicemus. **V**idē rema nere sine exēplo. **P**reterea si vera sit b̄mōi p̄clusio q̄ h̄ bo.

pos. nō habeat locū cū aliquis est cognitus de iure ciuili. p̄dictū exēplū nō procedit. q̄ lex cor. z postūm. agnoscūt here dē. z dant iniam ad eundē de iure ciuili vt. l. s. alle. Et dēf pos se defendi p̄dictū exēplum glo. q̄ lex cor. defert h̄f dicitur. vt dixi. z est noua lex. z dat bo. pos. §. s. eius. z sic ista p̄petit. Nec obstant tria. **C** Primo qd̄ opponit q̄ hec bo. pos. non datur cognito de iure ciuili. q̄ salua ḡra glo. z doc. imo datur nā certū est q̄ quicūq̄ vocat p̄ leges uel p̄stōnes est legitimus nō legitimitate legis. xij. ta. sed legitimitate legis eū vocatis. nā sicut daf facultas ad eū dē de iure ciuili cognito p. l. xij. ta. ita cognito seu uocato p. se. cō. seu nouas. ll. factas post dictā. l. xij. ta. vt. **C** ad orphi. l. mater. ff. vñ legi. l. ij. §. fi. z dixi. s. d. le. agno. suc. §. fi. Sz p̄stat q̄ uocatis per nouas leges. se. cō. z p̄stōnes datur ista bo. pos. dūtamen lex deferat bo. pos. z illi possunt adire ut p̄dictū est. ergo vñ q̄ cognito de iure ciuili z valenti adire h̄ bo. pos. daf. z h̄ videt ex p̄sum. **C** s. le. h̄. l. si his de quoz. ibi enī loquit de hac bo. pos. cū lex noua eā deferat. vñ dico q̄ valēt adire de iure ciuili ex testō uel abintesta to datur hec bo. pos. dūtamen h̄f dicitur z bo. pos. p̄ nouas leges deferant. z intelligo nouas leges post. l. xij. ta. q̄ illi non daret ut. d. l. vna. ff. e. nec ob. l. iij. ff. vñ cog. q̄ ibi sunt diuer se h̄f. sz tamē verū intellectu d̄ esse q̄ tā unde legitimi: q̄ ista cōcurrunt in casu p̄posito. z h̄ etiam apparet in. d. l. ij. §. fi. e. ti. Itē non ob. ff. e. l. una ver. nunq̄. q̄ d̄ intelligi q̄ nunquaz bo. pos. q̄ ex altera parte edicti agnita ē per pretorē mortuuz pollicita impedit istā. quia ista cōcurrūt cū illis in casu q̄n per leges nouas deferunt h̄f dicitur. z bo. pos. ut dixi. z ita pōt concurrere cum fm ta. z cū alijs in casu suo p̄misso z sic multa ex empla poteris reperire. z p̄cedit exēplum de. §. nō tamē. s. q. mo. testa. in fr. itē. ff. de bo. pos. l. s. cum patrono. **C** In glo. orphitiano in fi. z hoc casu cōcurrūt cum unde legitimi ut scripsi. s. p̄xime. ff. unde l. ij. §. fi. **C** In glo. ponant quidā ex emplum in fi. uide. s. in glo. ponunt quidā. **C** In glo. no. duobus. in fi. dic ut in quolibet no.

Cum igitur plures species.

C In glo. alio mō. in fi. q̄ scripture edicti p̄posterātur. ut ibi scripsi z dixi. **C** In gl. p̄tes enī in fi. z hoc ipso iure si eodē iure veniāt. secus si diuerso. ff. de bo. pos. l. iij. §. fi. cū se. z. l. sed cū patrono. de iu. pa. l. sine. §. si ex duobus. **C** In glo. hoc itel lige in fi. dic pleni⁹ ut ibi scripsi. **C** In glo. exclusus. i. fi. Hoc verū si repudiauerit noiatim ex illo capite. **C** Quid si simpliciter glo. dicit ibi q̄ nullo mō admittit. qd̄ nō vñ verū. q̄ nūc repudiatio nocet in omni iure q̄n omne ius ē delatū. nam repudiatio sup iure nō delato nō tenet ut. ff. de suc. edic. l. i. §. decretalis. sz cōstat q̄ unde l. i. z vñ legitimi nō deferunt simpliciter. ut h̄ z. ff. q̄s or. in bo. pos. sue. l. i. nec fm ta. z abintesta. ff. si ta. ref. nul. ex. l. i. §. ita. aut ergo repudiatio simpliciter nō pōt extēdi nisi ad delatā. ff. d. le. ij. l. si ita scriptū. §. sub p̄ditione. Nec ob. l. plium. ff. de acqui. h̄f. q̄ ibi repudiāuit vtrūq̄ exp̄sse. z in p̄sentia iudicis ut ibi notat. Itē nec ob. q̄ vtriusq̄ petitio p̄debat ex uolūtate sua: q̄ non simul. pp qd̄ dic q̄ ubi repudiatio unius nō pōt p̄cedere sine repudiatiōe alteri⁹: z vtrūq̄ simul p̄petit ad electionē z uolūtate repudiātis. uno repudiato exp̄sse: vel facta repudiatiōe simpli: vñ totum repudiātū. ff. d. acqui. h̄f. di. l. illud. z. l. nec is. §. h̄f. sed ubi nō simul cōpetūt. tūc secus. uel ubi alterū repudiāf noiatim. ff. d. reg. iur. l. quotiēs z hoc vñ satis fouere **By**. post de cū glo. **C** In ea. glo. ibi cū allat. l. si. tu uides q̄ in forma ḡrarū sedis apostolice semp ponitur talis c̄ta de b̄nficio seu p̄bēda quā. j. mēsem duxerit acceptandum. q̄ritur si sint plures expectantes sub diuersis datis. an t̄ps mēsis currat posterioribus quādū p̄mus pōt acceptare. Et vñ q̄ nō p̄ h̄c. §. z. d. l. fi. e. ti. quādū. ff. d. adul. l. quinquēnum. z. l. denunciaffe. §. q̄ritur. Sz p̄tra. q̄ pōt acceptare saltē d̄ facto. z post ius suū declarabitur z ita t̄ps currit. s. d. ex cu. tu. §. q̄ autē. ff. d. ex cu. tu. l. scif. §. scif. d. bo. pos. l. cū quidā d̄ admī. tu. l. tutor. z cu. z in. l. i. al legata nō poterat simul p̄currere nec simul intētari. Sz h̄ qui libet pōt acceptare sub p̄tate si sibi d̄ iure d̄beat. id vñ curre re t̄ps p̄dictū. **C** In glo. erat. n. ibi cuz allegat. l. pe. in fi. Et b̄n uideas h̄c mām scire te uolo q̄ q̄n q̄s uolebat venire per

bo. pos. oportebat q̄ uēret corā iudice. z formaret req̄ā i sui quō hereditas defuncti ad ip̄m pertinebat z qd̄ peteret se admitti ad bo. pos. per bo. pos. z tūc iudex ifo: mabat se sup h̄ z decernebat ei bo. pos. in hactū cognitiōe non vocabat ps. vt ff. de bo. pos. l. iij. §. si cā. cū notatis. nec erat instrumētū agēdi ff. e. l. iij. §. bonoz. z ibi no. z d̄ duplex edicta z decretalis. vt h̄ no. In at̄ eēt due spēs no. ff. e. l. iij. §. a mūcipib⁹. **C** Hodie p̄o sufficit q̄ veniāt corā iudice q̄buscūq̄ h̄bis agnoscat bo. pos. nec iudex aliquid cognoscit nec decernit. sz facit poni i actistā tū ad memoriā. z ideo cessat decretalis. vt. d. l. fi. **C** In. e. glo. in fi. dic pleni⁹ q̄ decē sunt bo. pos. tres que nō tribuunt ius. z septem que tribuunt de p̄mis tribus habuisti. s. §. decima. §. no. modis duob⁹ z c. **C** vnde legitimi. l. fi. vbi pleni⁹ de h̄ Laue tū de eo qd̄ ibi no. nam glo. videtur ibi sentire q̄ ille tres nō tribuūt ius in proprietate. sed in possessione. qd̄ nō est verū imo nec i possessione due v̄z que ḡra agnoscedē litis z que ven tris noīe. **C** Prima enī que ḡra agnoscedē litis nec possessiōez nec detērationē tribuit. **C** de inoffi. testa. l. iij. sed solū emancipatus venit ad pretorē. z petit se agnosci vt admittat ad quere laz inoffi. testa. q̄ querela ē de iure ciuili quo emancipatus erat incognitus. ideo necesse fuit q̄ agnosceret ante q̄ eā intētaret z h̄ vt olim est necessaria. vt. d. l. fi. de hac habes. ff. de inoffi. testa. l. pap. §. i. z. d. l. ij. z in. d. auē. de here. abintesta. nihil im mutat facto testamēto. vt no. in auē. ex cā. **C** de li. p̄re. z ideo oportet q̄ emancipatus hodie agnoscat si cut oliz. **C** Secūda h̄o que vētris noīe nō tribuit ius i possessionē. vñ est facti nō iuris vt no. ff. de vētre in pos. mit. in rubrica z p̄z. ff. de acqui. pos. l. ij. §. fi. sz bene est verū q̄ mulier est in possessiōe facti. vt p̄z per totum ti. de ven. in pos. mit. ff. z si ventris noīe. z est aliō possi dere aliud in possessionē eē. ff. de acq. pos. l. si quis ante. **C** Tertia h̄o. v̄z carboniana tribuit ius in possessiōe. vt plene no. ff. de car. edic. l. iij. §. missum. **C** In his aut̄ tribus nō habet locum qd̄ in hoc. §. dicit videt q̄ habeat peti infra annū. vel cētū di es: z q̄ nō sit opus p̄gnitiōe. q̄ illa que agnoscedē litis daf q̄n cūq̄ infra quinquēniū. z illa que ventris noīe muliere existente pregnante tantū z nō plus. sed carbo. ifra annū quitū annus incipit ab alio tpe q̄ aliarū bonorum poss. ff. de carbo. l. iij. §. pe. z fi. Itē carbo. z que ven. noīe dant cū cause cognitiōe. ff. ad car. l. iij. §. cōe. de ven. in pos. mit. l. vbi cūq̄. **C** Sumarie tū z de plano d̄z cognosci vt de plurimis. ff. e. l. iij. §. si cā. z ibi no. alie aut̄ dant sine aliqua cognitiōe hodie. vt hic z. d. l. fi. **C** e. **C** Alie h̄o q̄ ius tribuūt sunt septē. vt p̄z in h̄ ti. de q̄b⁹ p̄ma d̄ tabu. s. §. sunt aut̄. **C** Nec olim fuit necessaria z hodie. vt h̄ no. z d. l. fi. q̄ cōtra ta. est ex testamēto. vt. d. §. sunt aut̄. z in successi one ex testamēto nihil imutat p̄ auē. de here. abintesta. vt. s. dixi. z iō sacro testamēto emancipat⁹ est incognitus sicut olim. **C** Ad iteligo vbi p̄terit cū cā. alias si sine cā diceret testamētū nullū ipso iure. z succederet abintestato de iure ciuili. vt notat in auē. de here. z fal. §. exheredatos. z scripsi. s. de exhere. li. §. fi. **C** Scōda est fm ta. z hec nec olim nec hodie est necessaria nisi in tribus casibus. vt no. d. l. fi. Itē addūtur duo. ff. ad trebel. l. cū heres instituit⁹. itē alius. ff. de iniusto rupto z irri. testamē to. l. posthumus. §. idē ait. **C** Tertia est vñ liberi z hec olim fuit necessaria emancipato. hodie nō. vt no. d. l. fi. **C** Quod est verum nisi in casu quo suus eū p̄cederet. z aliquo casu defineret esse heres. q̄ forte abstineret vel per restitutionē vel alias. **C** Mā cuz remaneat heres de iure ciuili: sequit quod successor alius veni at de iure pretorio. ff. de mino. l. si siue. §. sed q̄ papinianus. si quis omis. cau. tes. l. i. §. qui in potestate. **C** vnde li. l. qui se pa tris. vbi de hoc scripsi. **C** Quarta est vnde legitimi. **C** Non est ne cessaria nec olim nec hodie fm glo. qd̄ intelligo nisi suus p̄ce deret qui abstineret: vel alius qui fuisset heres: z p̄ restitutionēz vel alis dimitteret hereditatē. vt dixi. s. p̄xime. **C** Quinta vnde cognati que olim fuit necessaria hodie nō ē vt no. d. l. fin. intel lige vt. s. nisi alius p̄cederet qui abstineret vel dimitteret z c. vt. d. l. qui se p̄ris. **C** Sexta est vnde vir z vxor: hoc fuit necessaria olim z est hodie vt ibidem no. **C** Septima que est extraordinaria fuit olim z est hodie necessaria fm glo. sz fm illud qd̄ scripsi. s. §. septimo nō est necessaria q̄ cōcurrūt cum additiōe. vt ibi dixi. **C** Posset tū eē necessaria in casu quo alius fuisset heres z de sineret beneficio pretoris. vel per restitutionē. vt. s. dixi. Sz d̄

hodie saltē de iure cano. qđ etiā p̄suetudo in h̄ sequit non sit necesse expr̄mire nomē actiōis. vt satis scripsi iuxta. l. edicta C. de edendo. Nūquid si aliquis daret libellum in casu quo bonorū pos. est necessaria z recitaret totū factū suū z cōclūderet s̄m narrationē facti in bo. pos. h̄. pe. absqz eo qđ als venisset corā iudice pro agnoscēdo bonorū possessionē libellus p̄cederet: sic qđ pars teneret r̄ndere. Videt qđ sic: qđ cū agnitio bo. pos. hodie dependeat ex declarationē animi vt hoc. §. z per narrationē facti: z p̄clūsiōnē appareat qđ eā agnoscat: seqtur qđ nō sit opus aliā agnitione. s̄ hoc nō est tutus dicere. qđ rex. oēs supponunt qđ agnitio d̄z fieri corā iudice. ut h̄. d. l. finita. sicut in illa que gratia agnoscende litis de qua. §. dixi. Satis tamen possit dici qđ eodem libello posset agnoscere z agere sicut videbis in simi. j. de act. §. rursus.

De acquisitione per arrogationem.

Textus rubricā cōtinuat euidenter. qđ post alias successiones vniuersales tractat de ista z est mirabilis successio: qđ hic succedat viuo. sicut in sequētibz duobz tri. ut ibi videbis zc.

Et et alterius gene.

In glo. ff. pro so. in fi. Illa. l. est cōtra. qđ ibi dicit qđ societas nō transit ad arrogatōrē: z nō hic dicit qđ oēs res corporales z incorpales trāseunt. Sed dicas qđ ibi est sp̄ale in societate qđ trāseat p̄ rōnes que ibi reddidit. si quid tñ debet ex societate pro tpe p̄terito: arrogator pōt petere per actionē pro socio qđ actio pro socio bñ trāsit pro p̄teritis sicut z cetera actiōes. cū in illa cessat rō predicta. Itē ob. e. ti. l. z qđ vbi nō transeunt incorpalia sine cessiōe. z h̄ supponit trāsiōe. Solutio. dicas qđ ibi nō p̄prie est successio vniuersalis. vñ per p̄sensum solū nō pōt quis cōstitui successor vniuersalis vt iura incorpalia transeat imo op̄ est duobus. z qđ p̄sensus interueniat. z qđ ius introducatur. nūc de iure nō reperit qđ qđ sit successor vni per vniuersitatem nisi in casibus istoz triū. z ideo nō vñ qđ ipso iure trāseant actiōnes directe in alijs casibus. qđ viles qñqz cōpetunt. C. de peti. h̄. l. emptor. de re. l. ex legato. s̄ hoc casu trāseunt sine cessiōe sicut ad heredē. Et idē qñ quis intrat religiōnē. nā monasteria habēt iure successiōis oīa. ut no. C. de sa. san. ec. auē. si qua mulier. vñ hec iura magis adaptant ad illā materiā qđ iura mūdi. z sic nō pōt dici nec fieri successio vniuersalis per aliquē p̄ctuz inter viuos. nisi in his casibus. §. p̄ quas p. §. si iunge. j. §. si. Sed quid dices de possessione. nūquid trāsit in arrogatōrē. Non videt cū nō transeat ad heredē nisi app̄hensa. ut. l. cū heredes. ff. de acq. pos. Doctores dicūt cōtra per. l. si adoptauro. ff. de p̄ca. illa par. facit. nā non aperit qđ sine apprehensione transferat possessio. s̄ dicit. ego quoqz p̄cario possidebo verū est cū adoptatus fuero. vñ videt absurdus qđ arrogator plus iuris haberet qđ heres qui representat eandē personā cū defuncto ad quē non transferet possessio nisi app̄hēsa. Sed ad hoc posset dici qđ mortuo testatore vacat possessio. nec est p̄sona sup qua se retineat. iō opus ē app̄hensione in p̄sona heredis. s̄ his casibus est p̄sona super qua sustinet. videt illius qui cedit in arrogationē. p̄ cuius p̄sonaz arrogans pōt possidere. ff. de usuc. l. si hō in fi. Probabilius est sustinere qđ oporteat qđ arrogans adipiscat possessionem per se uel p̄ aliū. ut dixi. §. de re. di. §. interdus. hodie hō nō possidet pater arrogans res aduēticias. s̄ usūfru. tantū sicut pater naturalis. de quo notat. ff. de acq. pos. l. pos. sessio. §. i. z hoc facit p̄tra multos qui faciūt actiones singulares vniuersales. Verbi grā. dico qđ talis obligauit mihi oīa bona sua tu ea possides peto qđ dimittas p̄ actionem p̄pote. nā cū sit actio singularis nō videt qđ possit intentari p̄ vniuersitate. s̄ pro certis rebz iuxta que notant. ff. de edē. l. i. in gl. ut exinde. vñ nō est in p̄tate actoris mutare naturas actionū. z facere de singulari vniuersalē sicut nec cōstituere successorem vniuersalē. ut. §. dixi. Ar. §. ff. de lega. iij. l. uxore. §. lega uerat. de ope. no. nū. l. de pupillo. §. qđ nūciat. ad trebel. l. cogi. §. sed z siqs. Certe enī res videt peti ex quo p̄stat ut. d. §. qui nūciat. Solutio. p̄ actiones singulares reales etiā nō

possunt peti vniuersales que cōtinēt corporalia z incorpalia. vt. ff. de rei vē. l. vēdicatio nō vt gregis. s̄ bene p̄t peti que cōtinēt solū corporalia vt ibi p̄z. z ideo cū appellatio bonorū contineat corporalia z incorpalia. vt. ff. de h̄. si. l. bonorū nō vñ qđ possit peti per p̄pote. in terminis p̄pōsitis z ita obtinui. z facit. C. de iu. do. impe. l. i. de bo. auē. iu. pos. l. pro debito. In glo. hoc intellige cū allegat. l. si operari iudicio. Scire debes qđ glo. diuisit opas. qđ quedā sūt obsequiales qđ artificialiales. quedā fabriles. z uocat fabriles incertas. artificiales certas. z dicit qđ obsequiales z fabriles nō trāseunt ad extraneus. s̄ artificiales sic. vt no. ff. de cōdi. ide. l. si non forte. §. libertus z hoc etiā vult dicere glo. h̄. doc. dicit qđ obsequiales nō p̄t p̄prie dici ope. Itē dicit qđ artificiales p̄t dici fabriles z econtra. vñ ipi diuidūt alio mō. qđ quedā sūt officiales quedam artificiales. Officiales sunt seu dicūt que sine doctrina confitūt. ff. de leg. iij. l. seruus. §. si ex officio. z ex his certas dicunt que declarant z expr̄muntur. incertas que nō expr̄muntur nec declarant. Si velles sustinere glo. pōtes dicere qđ artificiales sūt semp̄ certe qđ i dubio vñ p̄misse tales opas quales libertus. sic ff. de op. li. l. he ope. Que aut transeunt z que nō: dic plenius in. d. §. libertus. z scripsi in. d. l. liberti. que hic recitare eēt longus z quod amodo extra materiā. In glo. i. ius succedēdi. ibi cū allegat. j. §. mortuo. Dicit doc. hoc eēt hodie. §. qđ p̄ arrogationē amittit ius agnatiōis. i. iure huius voluminis: sed nō p̄ ius autētorū. qđ non amittitur ius agnatiōis p̄ capi. di. z ius agnatiōis z cognatiōis nō definit per autē. de here. abintest. z sic vñ qđ arrogator retineat successiōnē patris naturalis qđ remanet cognatio. de adoptato non est dubiū facta distinctiōe an de extraneo vel alicui de descendētibz s̄m ipos. C. de adop. l. cū in adoptiuis. S̄ in h̄ mirādus qđ adoptatus non retinet successiōnē patris naturalis si detur in adoptionē alicui de ascendētibz: qđ transit i eius potestare. quō ergo retinebit arrogatus qui trāsit eodē modo in potestatem arrogantis. Preterea in arrogato nō reperitur correctū de iuribz antiquis. vt d. l. cū in adop. §. si. p̄ que nō succedebāt patri naturali. §. de here. abintest. §. at hi. vñ nō videtur debere uocari ad successiōnē patris naturalis nisi in casu. §. admonēdi. e. ti. §. de suc. ag. §. liberi. succedit ergo datus in arrogationē patri z remoti oibz cū cognatis nō cū liberis. mater aut vñ succedere cū liberis. qđ illi succedit iure cognatiōis. §. de legi. tu. cir. pn. Itē in successiōne matris in aliquo non derogatur z alij subiectus sit §. de sena. orphi. circa p̄ncipiū s̄ patri non succedit vt filius. s̄ vt cognatus. qđ defijt eē de liberis. vt. l. si. ff. vnde li. z ideo liberi alij excluderēt eū si sint. sed si nō sint liberi s̄ cognati: succedit cū eis. vt. d. §. admonēdi. ff. vñ cog. l. i. §. cognationem. z iō de iure autētorū agēdi excluderēt filium arrogatum. S̄ hodie cum cognati vocētur vt agnati z cum eis: vñ qđ succedat cum agnatis p̄ auē. de here. que abintest. que corrigi. qđ hic agitur de successiōne naturalium. s̄ vbi agitur de successiōne legitimorū nō corrigi vt dicam. j. §. mortuo. Item no. qđ ius succedēdi non transfertur in arrogatōrē quia hoc ius nō pōt transferri. ff. de iu. do. l. si mulier. §. ex affe. iō intellige hic in eo qđ dicit qđ ius agnatiōis. i. ius succedēdi tanqđ agnatus. qđ definat eē agnatus p̄ capi. di. z ita parum ius succedēdi tanqđ cognatus. alia tñ ratiōe qđ non ē transmissibile ante qđ queratur nec transducibile. vt. d. §. ex affe. in hoc tñ casu ipse succedit z patri acquirit sed in p̄cedēti ipemet nō succedit tanqđ agnatus. In fi. eiusdē glo. sed quid erat in aditiōe iuris civilis. Satis videtur qđ arrogatus possit adire: etiam si ante aditiōnē dedit se in arrogationem z hodie acquirit sibi p̄prie proprietate: z patri vsufr. olim totum patri arrogatori. ff. de li. z posthu. l. sub cōditione. Quid ergo si arrogator nō vult adire. Non vñ qđ aliqd acqrat arrogati. C. de here. isti. l. cū p̄pōas. ff. siqs omif sa cā tes. l. i. §. i. Sed forte pōt dici idē qđ in patre naturali cum illi cōparet. z in illo est exp̄ssum. C. de bo. qz li. l. si. S̄ cur arrogatus nō pōt ita bene bo. pos. petere si ante arrogationem non petisset sicut adire de iure civili. Dicas qđ ille qui dat se in arrogationē definit eē de liberis patris naturalis z iō definit ei competere cōtra ta. z vñ liberi que nō cōpetunt nisi liberis. z maxime cōtra ta. que non competit nisi emancipato. vt. d. §. si emancipato. vñ de secus diceret in bo. pos. quia ille competunt

rogato: arrogatū nō: nisi sūm formā. l. cū nō solū vt dixi. s. in
prima additōe. Et hec faciūt ad qōnes q. p. ymior: de gñe po
test rē. p. rē. vēdicare z retrahere. j. annū. Pone q. q. dedit
se in arrogationē: vel dedit bona sua. vel cessit actioez suā quā
h3 pro retrahēdo alicui qui nō est de gñe. nūqd ille poterit re
trahere. Nō videt q. dictū pūilegiū datur ei d. genere. talia nō
transeūt ad eīneuz. sicut nec iura sepulchroz. ff. ad trebe. l. qz
pūde. §. i. z hic. Itē cessat rō p. s. uerudinis que fuit inuenta ne
res exiret de gñe. vñ si ius retractādi posset trāfferri in eīneū:
fieret fraus p. s. uerudini: z p. tra eius mentē z iō nō pōt transfer
ri etiā euz vniuersitate. ff. de leg. ij. l. peto. §. fratre. ff. de s. bo.
obli. l. si ita q. s. lege ea. iura autē sepulchroz videntē debere
trāfferri ad p. rem arrogatorē: q. transeūt ad heredē eīneum
ff. de reli. z sump. fu. l. vel q. C. e. l. ius. z. l. pe. C. Sed qd d. bo
magis si que debeant arrogato: uel de feudis que t3 arroga
tus ad nō. Videt q. nō trāfeant in feu. si de feu. cōtro. fu. c.
in gñali. de capi. qui cu. vē. c. i. q. talia nō transeūt ad eīneum
iure hēditario sed p. cernunt genus in feu. an ag. repudi. here.
defunc. c. i. Boc. tñ p. s. uerūt dicere post glo. z determinare
in auē. ingressi. C. de sa. sanc. ecclē. q. trāfeunt in monasteria s.
quos v. expressuz de mili. va. q. ar. bel. c. i. d. feu. cōgniti. c. qui
clericus. In glo. nūc dādo in fi. S3 p. cuius mortē extinguet.
an arrogatoris vel arrogati. In pte naturali distinguit cuius
p. tēplatione relinquit. C. de vsufr. l. fi. z in dubio durat ad vi
tas filij z p. rē supstitis. p. illā. l. z tamē qñ i. gredif religionē gl.
z doc. dicūt q. perit p. mortē ingredientis. ut no. in. d. auē. in
gressi. Vel dicūt in hoc casu. lex fi. loquit qñ pōt esse dubium
cuius p. tēplatione fuerat relictus vsufructus. hic autē nō potest
esse dubiū. q. nō habebat p. rem arrogantē tpe acquisitionis.
Et hec faciūt q. si maritus acquirat vsufr. q. mulier que ha
bet partū de p. s. uerudine in p. questis debeat hēre portiozē. Et
p. tra. q. no. C. de bo. q. 3. li. auē. idē est. sed nō obtinet h. ut no.
d. l. fi. s3 de q. p. stōne loquit. Dic q. de. l. corruptōez. C. d. vsufr.

Mortuo. C. In glo. uel descendēs in fi. docto. di
cunt q. ille p. sone succedūt ei que sibi suc
cederēt si nō fuisset datus in arrogationē ex stipulatiōe tacita
vel expressa. ff. de do. l. nō aliter. z ita pater arrogator repellit
tur. S3 hoc nō credo si arrogatus fuisset pubes. q. illa stipula
tio nō h3 locū nisi quādo arrogat z mortē impubes. ut ibi no
ta. z scripti s. de adopti. §. cū autē. vt hic. alias sequeret q. q.
dam de genere excluderet p. rem arrogatorē qd esset s. hunc
§. Unde videt esse dicendū q. hoc iure descendēs z fratres
arrogati excluderēt p. rem arrogantē. z nō alij. z hoc dicit iste
§. cū. d. l. fi. C. cōia de suces. z iō mater excluderet p. p. rem ar
rogantē. z in hoc Pla. male dixit nec. ob. ff. ad terul. l. p. rez
adoptiuū. z. e. ti. l. ii. §. obijctur. q. intelligunt qñ arrogatus
fuerat emancipatus. ut ibi no. alias autē de iure s. no. habe
ret heredē. nec isto: nisi p. sone exceptas. d. l. fi. C. Sed qd d.
iure autenticoz. Glo. vñ velle q. sit imutatus quo ad fratres:
z succedat cū arrogatore. s3 si sit imutatus cū fratribus: cur
nō cū parentibus naturalib⁹ qui ita pingue ius hnt sicut fra
tres in successione filij. ut. d. §. p. sequēs qd si esset vey parētes
naturales excluderēt p. rem arrogatorē. z corrigif in fi. iste. §.
qui expresse dicit q. nulle alie p. sone excluderent p. rez arroga
tores nisi ille que excludunt p. rem naturalē. z sic nō ipse pater
naturalis excludit eū s. hūc. §. Pōt dici q. dicta autē. nihil
corrigif de hac materia. nā autē. illa non loquit nisi de succes
sione parentū z liberoz naturalū z legitimoz. vt apparet. q. q.
alias corrigeret autē. licet. C. de naturali. li. z plura alia spālia
iura qd nō est dicendū. P. rimo nō est dicendū q. autē. ista q.
loquit gñaliter corrigif iura que in casibus spālibus provide
runt. z maxime. l. in adoptiuis. C. de adop. que nō posset sta
re siue illa auē. loqueret de adoptione siue de arrogatiōe. q.
filius datus in arrogationē alicui de ascendētib⁹ succedit p. rī
naturali per illā auē. z tñ nō succedit p. d. l. que illo pūcto et
in multis alijs eēt correctā. z h. vides in alijs auē. loquētib⁹
in simili. q. nō extēdunt ad filios arrogatos. q. uis enī q. rta de
bita iure nature sit inaycta i. liberis naturalib⁹ z legitimis. nō
tñ sequif q. q. rta debita arrogato ex p. stōne diuī. ut no. in. §.
eū autē. §. de adop. nec mireris si filius pōt parētes fraudare
dando se in arrogationē. q. z alias posset se vēdendo. ff. si q.

a pa. fu. ma. l. ij. Itē mutuū recipiēdo. ff. si qd i. frau. patro. l. i.
§. si mutuam. Et p. pter hoc q. opi. eoz sit verior q. dicit q. in
trando mona. pōt parētes fraudare q. alie d. quo no. z scripti.
C. de sa. san. ec. auē. si qua mulier. C. In glo. vt in aduētis i.
fi. q. l. cū oportet nihil mutari in illis. vt no. in auē. de here. que
abintesta. §. i. z p. 3. in. d. l. cū oportet. C. bo. q. 3. li.

Sed ex diuerso. C. Dixit prime de commo
nunc de onere. z ita ē ex diuerso. C. In glo. de facto in fi. s3 p.
his q. ante debebat non sit missio nisi in bonis propriis arroga
ti. vt hic. s3 in mona. vñ dicere glo. z doc. post eam secus vt no.
in auē. si qua mulier. in glo. saluo peccato. p. pe. fi. vñ de miran
dum est cur arrogator nō teneatur de contractibus ante inctis
nam fiscus tenetur si bona ad eum vniuersaliter deueniant. vt
l. i. C. ad. l. iul. de vi pu. z hec est successio vniuersalis. vt. s. in
p. in. magis q. illa. Unde pōt dici q. possit conueniri. nā sic vi
demus in eo cui bona adijciuntur qui nō tenetur ipō iure. vt. ff.
de fideiul. l. iij. §. pe. z tñ vñlib⁹ actionib⁹ cōuenitur. e. ti. l.
ij. Sic ergo hic cōuenit nedū de facto imo de iure vñlib⁹ ac
tionib⁹. verūtū dimittendo dona liberatur vt hic: idē in fisco.
ff. de iure fil. l. i. §. an bona. vñ fiscus non pōt dici verus heres
nec iste. vt no. ff. de noua. l. quot. in fi. z idē posset dici in ecclē
ar. horū iurium. C. Itē quod hic dicitur in glo. q. de p. tractib⁹
post tenet de pecu. intellige si contraxit de p. fecticio alioquin
si delata fuit ei hereditas. distinguūt an iussu patris acquisiuit
vel nō. Item an filius repudiavit z pater acquisiuit vel econ
tra. sicut in filio naturali z legitimo dicitur in. l. cum non soluz
C. de bo. q. 3. li. que distinctio bene cadit in arrogato z arroga
toze. cū assimilētur. vt. s. §. nunc autē.

De eo cui libertatis cā bona adijciunt. Rub.

Rubrica scipam cōtinuat.

Cessit. C. In glo. idē p. uilegiuzi fi.

z preferit qui p. uenit vt. l. fi. §.
fancimus. C. de tes. manumif. C. In glo. quō
enim in fi. No. cōtra multos qui legatis erbau
riunt hereditates suas certis executorib⁹ depu
tatis. z nullis heredibus institutis q. executores nullam por
tēstatē habēt nisi heredes abintestato adeant. z idē si aliquos
fecisset heredes qui nolūt adire. imo legata videntur nulla. ff.
de testa. tu. l. si nemo. de re iu. l. si nemo subijt. C. In glo. fide
iussorib⁹. in fi. nō ergo sufficeret si obligaret bona z non trade
ret. nec credo q. p. pter impossibilitatem huius cautiois remit
tatur. ar. contra. ff. si cui plus q. p. l. fal. l. cum nō facile. Sed ibi
legatum petitur s. m. volūtate testantis. hic bona adijciunt p.
ter vel cōtra. Nec credo q. sufficeret si maior pars creditozū
fidē haberet q. hic dicit de solido q. cui zē. Nec ob. ff. de pac.
l. z fi. §. si. cum. l. se. C. qui bo. ce. pos. l. fi. q. hoc beneficiū ē cō
tra ius cōe. z ei adijciuntur certa foama quā nō h3 transgredi. Vel
forte posset dici idē hic qd ibi. z quod hic dicit d. solido intelli
ge quando hereditas est soluēdo vel quādo maior pars non
conuenit. z hec fauorabilior. p. rima tñ videtur de mēte iurūz.
C. In glo. als in seruitute. in fi. vide quod no. i. d. l. fi. q. quod
hic dicit obijct ibi extraneus petit adijci sibi bona. secus si ali
quis de illis quib⁹ fuit relicta libertas: q. ille pōt sibi peti adij
ci dissentientibus alijs.

Et ne huius. C. In glo. olim. in fi. ibi parum
aut nihil dī de h. z gl. in. d. §. pe.
alio modo ibi dicit q. h. q. ibi dicit q. iste. §. corrigif. l. antiq. s.
z nō dicit de. l. illa. Sed potest dici idē vtrōq. iure salte s. no.
nam aut fuit certioratus p. fectus erarij. z tunc valet adi
tio nec reuocaf. aut non. z tñc aut bona sunt soluēdo. aut nō.
vt. d. §. pe. qui etiam hodie obtinet. Sed hodie vñ q. siue sint
legate libertates siue nō. siue sit hereditas soluēdo siue nō q.
sui z etiam extranei preferantur fisco. in auē. de here. z fal. §.
in oibus. Et no. C. de fideiul. auē. hoc amplius. l3 contra no
tes in auē. de here. z fal. §. inordinatus. Vel dicit q. ibi loquitur
in cāu quo fuit adita hēditas. z nō complet volūtas defuncti.
sed hic est alius casus. Et no. q. hoc casu fiscus suat libertates
z forte soluit legata sicut in dicta auē. idē vñlib⁹ succedit p.

pter delictū heredis. ff. ad silley. l. cū fisco. si qis aliquē testa. p
hi. l. ij. §. si. de p̄di. et de. l. in facto. §. si. secus si pp delictuz te
statoris. ff. de leg. ij. l. cū filio. §. si. qñ aut defertur ei vt vacan
tia. q: forte nemo adit vel adire nō pōt: tūc vñ tantū teneri ad
credita. ff. de iu. fil. l. nō possunt. Et no. qñ is res inepte fiat:
et sic i casu a quo incipere nō potuisset: nihilomin' vñ. ff. de bo.
liber. l. libert' sub p̄ditione iureiurā. Sz hoc nō obtinet in ca
sibus in qbus requirit certa forma. sicut in electione q: si non
fuerit nō valet qd agit ex de elec. c. q: pp. vide. ff. de trāfac.
l. cū hi. §. cā. et plenius qd scripsi. C. de sa. sanc. ec. autē. si qis.
ff. de fundo do. l. si. vbi vñ p̄cludi q: si certa solēnitas intro
ducatur in fauore alicuius: et p̄p̄ta solēnitate faciat meliore cōdi
tionē suā q: vñ. secus si ob fauore publicā solēnitas introducat
vt in p̄s. Et hec valet ad multa. vt si ecclesiā ad censum dat
vel in emphi. nō suata solēnitate: q: valeat si sit vtile ecclesie.
et idē in minore et in alijs p̄uilegiatis: quorum res trāferri nō
pōt sine certa solēnitate. et de hoc. ff. de offi. p̄cura. ce. l. i. sup
p̄bo p̄sensu. et plenius in dicta auē. si qis in fi. scripsi. C. In gl.
heredē. in fi. similis tex. ff. e. l. iij. in p̄n. C. Sed quomō erit cer
rum si repudiauerit uel si hoc facere noluit. P̄figetur ei tē
pus. ff. de here. insti. l. si qis instituat.

Hec constitutio. C. Super tex. ibi cessat cō
stitutio: sz nō cessat illa q̄ ē
in. auē. de here. et fal. §. si nō ablata. ut ibi no. super verbo ex
traneorū. C. de fideiuf. auē. hoc amplius.

Quid ergo. C. Sup. text. no. q: sicut negatio fa
cit rē dubiā: sic oppositio cū cā. et iō
p̄seruatores seu guardiatores q nō pōt nisi in notorijs nō pōt
cū sit oppō et cū cā. ff. de tabu. exhi. l. i. §. si si neget. et facit qd
designat qd eē notoriū vbi qis se opponit ex cā. vide. §. in p̄he
mio sup p̄bo p̄testat. C. Sup. tex. et ne de h' q̄ratur. q: eo q: pe
tunt sibi adici et cauēt apparet q: creditores non fraudantur.

C. De successiōibus sublatiis que fiebant per bonorū vē
ditiones et ex senatu consulto claudiano. Rubrica.

Manent autem. C. Hodie m̄lier
necet' p̄tus. C. de ag. li. l. si. et valet m̄firmōnijs
nisi alter alterius conditionem ignoraret extra
de coniug. seruo. c. ij. et iij.

C. De obligationibus. Rubrica.

C. Glo. hanc rubricā p̄tinuat cōpetenter. doc. tñ alio mō cō
tinuat. nō tñ discedunt a p̄tinuatione glo. §. dictū est qualiter
aliquis fiat nostrorū titulis singularibus vel vniuersalib' a rī.
de re. di. vsq; hic. sequit' videre q̄liter fiat nobis debitujs. Vel
aliter. §. de re. cor. et in cor. enumerauit inter inco: palia de ac.
et ob. cū ergo tractatū sit de inco: palibus. l. in materia de ser
ui. de usu et habita. et de h' dicitatibus: sequit' videre de obli. et
act. Et p̄mo de obli. que est mater. ut hic no. Quelibet ē bo
na. illa glo. elegantior.

Uinc trāseamus. C. Hoc.
p̄sequunt
obligationū materiā per lōga et trūcata p̄ba.
ego nō abreuiabo et plura t̄gam: nec sequar
in oibus stilū eorū. Et p̄mo querit qd sit obli
gatio de hoc remitto te ad tex. et glo. et ad ea q̄ iuxta eam scri
baz. Scōo q̄rit de diuisione obligationū et vides q: tex. diui
dit h' p̄sonales et p̄torias. vt. j. §. i. sz vñ q: sit alia diuisiō. quia
q̄daz ciuilis q̄daz naturalis. ff. de p̄di. ide. si fideiussor. ad ma
cedo. l. creditorē. ff. de p̄di. et de. l. qbus dieb'. §. domus. vñ
vt plene videas scire te volo q: est q̄daz naturalis. obligatio q̄
dam ciuilis. q̄dā naturalis et ciuilis simul iuncta s̄m cōez opi.
C. Sz an simul iuncte faciāt tertiā sp̄z. Nō vñ. q: sp̄s simul iū
cte nō cānt tertiā sp̄z vbi suū eē retinet sicut videre potes. ff.
de iterdic. l. i. §. interdictorū. de p̄bo. ob. l. ij. in p̄n. cū no. in
glo. i. p̄missione. j. de ac. §. oīum. Si enī sequeret q: mixte vel
iuncte faceret tertiā sp̄z: tex. statū allegati minus sufficiēter di
stinguerēt q: ponūt diuisiō es bimēbres. et deberēt ponere tri

mēbres. vt ibi satis p̄z qd nō est faciēdū. vt no. d. §. oīum. et fac
§. de re. di. §. si duoz. sed mirādū cū hic sit solēnis diuisiō obli
gationū. cur tex. istius tit. nō facit mētionē de ea que nititur di
uidere obligationes. C. Ad hoc pōt r̄fideri q: is liber factus est
p̄ncipaliter cā disti. tiōis inuenū rudiū. §. in probe. §. cunqz.
quos impa. grauari nō vult apiendo eis subtilia. Et iō h' ac di
uisione p̄termisit. et sic r̄fideretur. §. de iusti. et iu. §. si. sup p̄bo p̄
uato. Vel dic q: appellatione ciuilis largo sumpto vocabulo
cōtinetur naturalis ad d̄rias p̄toris que quodā mō abusuue d̄
obligatio. vt videbis iuxta tex. Redeamus ergo ad naturalem
et est sciēdū s̄m doc. q: reperit triplex naturalis quedā que a iu
re nō recipitur sz eā dissimulat vt obligatio ad antidora. Que
dā que a iure recipitur i suo eē et i statu in quo est absq; eo q: p̄
ster ei aliq̄ efficacitā agēdi. vt obligatio que ex pacto nudo p̄fi
ciscit. Quedā que a iure recipit: et ei dat efficacitā agēdi. vt illa
que ex d̄ctu iur. gen. descendit. Redeam' ad p̄mā q̄ a iure non
recipit. h' sūt p̄ba docto. et tñ nō sūt multū p̄p̄a. q: imo h' mōi
obligatio a iure nō recipit nō tñ aliquā efficacitā sibi p̄stat. vt
satis p̄z. ff. de pe. h' l. sed et lege. §. consuluit. et h' vñ quo ad
agēdū vel defendēdū. Sz tñ alios effectus quos vltra doc. h'
placet annexere. P̄mo q: facit p̄sumere aiūm donādi. ff. man
da. l. si nō nō re. §. pomp. Scōo inducit repetitionem vbi alis
non repeteret. e. ti. l. idēqz. §. si. cū. l. se. Tertio obligat ad ali
mēta donatariū. C. de reuo. do. l. si. cū ibi no. Quarto impedit
reuocationē rei. als de natura sua reuocabilis. vt. ff. de dona.
l. aglius. e. ti. luti'. Sed forte i. l. aglius. erat obligatio efficax
vt ibi no. et idē posset dici. ff. de iure. et ra. distrahē. l. i. §. sed nō
nullos. de ad. tu. l. cum in plures. §. i. p̄mis. Quinto facit quez
teneri de furto. ff. de fur. l. si pignore. §. i. Sexto facit valere do
nationē que als nō valeret. C. de sa. san. ec. l. iubemus. quo at
iure introductū sit vide qd no. in. §. consuluit. §. alle. C. Nūc ac
cedamus ad secūdam naturālē que est sola. et h' ex nudo pacto
orif. vt. §. dicit. ff. de pac. l. i. et p̄z in tex. ad h' sp̄ali. ff. de solu. l.
bis. §. impa. et de his pactis nudis videbis. j. ti. i. cir. p̄n. vñ qñ
qz est nudum et solā naturālē parit p̄pter frigiditatē Scrus. ff.
de pac. l. iur. gen. §. sed cū nulla. qñqz nō ē nudū sed nālis cau
fatur. et sola remanet p̄pter p̄ditionē p̄sonarū. vt est videre in
seruo. vt. d. l. quibus diebus. §. domus. ff. de ac. et ob. l. serui. §.
pecu. l. nec seru'. et l. sed si dānū. §. i. et in fratribus i eadē p̄tā
te p̄stitutis si inter se vel cum patre cōtrahāt. ff. de condi. ide. l.
frater a fratre. et in pupillo. ff. de noua. l. i. in fi. ad. l. fal. l. si pu
pillus. quando di. le. ce. l. cum illud. §. heres ad treb. si eius
vñ multa exēpla pōt reperiri in qb' est sola naturalis sine cōco
mitantia. ciuilis ab initio. vt in religiosis qui reputant' mortui
quo ad actus ciuiles. C. d̄ ep̄is et cleri. deo nobis. i. auē. §. nup.
§. distrahunt. et etiam reperitur casus in quo ab initio fuerunt
due scilicet naturalis. et ciuilis. et post remanet sola naturalis
vt si eras obligatus ciuiliter et naturaliter et fuisti absolutus tol
litur ciuilis et remanet naturalis. ff. de condi. inde. l. iulianus
C. Sed queritur quid sit effectus huius obligationis natura
lis. Bicas q: parit exceptionem. sed non actionem. ff. de fide
iusso. l. fideiussor obligari. §. fideiussor. et impedit p̄petitionez
ff. d̄ ac. et ob. l. naturales. ff. de p̄di. ide. si pene cā. Itē inducit
cōpensationē. ff. de cōp̄sa. l. etiam. item pōt nouari. ff. d̄ noua.
l. i. itē cōstitui. ff. de cōsti. pec. l. iij. Hoc. querat h' quo iure est i
troducta ista naturalis obligatio. Et dicūt q: d̄ iure gētū. et h'
est necesse dicere q: cū meum et tuum illo iure sint inuēra. §. de
iusti. et iu. §. ex hoc iure. ff. e. l. ex hoc iure. sequit' q: obligatio
nes que supponūt p̄p̄rium illo iure sint inducte. vt ibi p̄z. ff. de
pac. l. iur. gen. sz hoc ius gē. qñqz d̄f nāle. §. d̄ re. di. §. singula
rum. Sed h' hoc doc. opponūt p̄mo. q: hic naturalis parit ex
ceptionē: et exceptio est actiōis exclusio. ff. de excep. l. ij. excep
tiōes aut sunt de iur. ciuili. ff. d̄ ori. iu. l. ij. §. deinde. ergo vñ q:
naturalis sit de iure ciuili istud contrariū nō meruit singulari.
q: qñis p̄ efficacitā datā a iure ciuili pariat exceptionē nō pp
hoc sequitur q: ius ciuile reposuerit eam i eē. negari tñ nō pōt
qñ possit dici d̄ iure ciuili p̄pter adiunctionē et alios effect' a iure
ciuili datos. ff. de iusti. et iu. l. ius ciuile ē q: neqz et c. C. Itē op.
q: seruitus ē de iur. gē. vt. d. §. ex h'. et sic seruitus nō ē d̄ iur. gē.
sicut nec d̄ iure ciuili. ff. de re iu. l. quod attinet et ideo si h' mōi
obligatio sit de iur. gē. sicut obligari nō pōt. qd tñ falsū ē imo

nāliter obligat. vt. s. satis probatū est ergo vñ falsuz q̄ hndi obligatio sit de iure gen. ergo vñ q̄ obligatio sit de iure gen. **C** Dicit doc. q̄ quāuis suus nihil sit de iure gen. nihilomin⁹ tñ de iure obligat nō p̄siderato statū quo ē de iure gen. s̄ cōsiderato statu p̄meuo iure nāli quo oēs sunt liberi. ff. de condi. i. de. l. q̄ si dñs. **C** S̄ pro deo cur fm ius ciuile nō obligat p̄siderato p̄mo statu iuris nālis sicut fm ius gē. p̄t dici quia ius ciuile nō vitiat ita p̄meuo iure nāli sicut ius gen. **E**l p̄t dici q̄ q̄uis fuitus sit de iure gen. nō tñ serui ita reputant nihil de iure gen. sicut de iure ciuili q̄ in multis addit z detrahit de iure gen. vt p̄dicta. l. ius ciuile. **C** Sequit̄ videre de tertia. s. de nāli que a iure recipit cū agendi efficaciat. z de h̄ p̄t ponit̄ exēpluz in omni actu iuris gē. quo sunt fere oēs ut. d. l. ex hoc iure in q̄bus dicit̄ Ja. de ra. solū h̄binālem z ex ista sola agi z h̄ p̄bat p̄ verba legis q̄ dicit̄ tota obligatiō exticta z sic nō dicit̄ oēs in plurali. imo supponit̄ vnā z cū h̄ signū totū distributiū est vn⁹. z sic dicit̄. ff. de fideiuss. l. si debitori deponato. **P**reterea oēs fere obligatiōes dicit̄ eē de iure gen. ut dicta. l. ex hoc iure. **C** Si ergo ponas in actibus iuris gen. ciuile vinculu seu ciuile obligatiōē nō dices de iure gen. s̄ potius de iure ciuili cū ipm h̄eret sibi p̄tez. ff. de iusti. z iu. l. ius ciuile. falsuz ergo p̄cluderet ille tex. q̄ eēt nefas dicere. **P**reterea nālis ois̄ ex consensu. ff. de pac. l. i. **C** S̄ aut̄ iuris gen. solo cōsensu p̄ficiunt̄. ff. de h̄en. emp. l. in v̄ditionib⁹. z. l. i. z sic vñ causari tantū nālis. **S**z **P**e. de bel. p̄ti. dicit̄ q̄ p̄tra h̄ac sniāz ob. forte. q̄ per pactū tollit̄ nālis z remanet ciuilis. ff. d. solu. l. stichum aut p̄phuluz. s. nālis. ergo supponitur q̄ sint due. **C** Salua eius grā si bñ aduertat̄ tex. nō dicit̄ ibi q̄ remaneat ciuilis. **I**tē lex dicit̄ q̄ per pactū elidit̄ ciuilis z remanet naturalis. ff. d. pac. l. si vn⁹. s. pactus. ergo sunt due. z hoc arg. est difficile fm eū. **E**terū dicit̄ si tex. sic diceret. illud q̄ ipse dicit̄ q̄ p̄prie nulla dicit̄ nālis obligatio nisi illa q̄ est de iure gen. nec ciuilis nisi illa q̄ mero iure ciuili inducit̄. s̄ quedā ē naturalis z quedā ē ciuilis ip̄prie p̄ transumptionē. **E**terbi grā. qñ est solus cōsensu z nudus absq̄ q̄lificatione iuris ciuilis: illa ē p̄prie naturalis. **I**tē quādo est sola ciuilis iuducta a iure ciuili absq̄ consensu obligatiōis illa ē p̄prie ciuilis. sed qñ ius ciuile qualificat̄ naturalē vel inducit̄ ciuile z cū ea qualificatū consensum: tūc nec est p̄prie ciuilis. nec p̄prie nālis. z talis naturalis nō tollit̄ per pactū. sed p̄prie sic. z ita intelligit̄. s. pact⁹ z h̄ac sniāz credit̄ esse verā quantū ad p̄sens. tñ dubia est fm eū vult ergo p̄cludere q̄ in actibus iur. gen. est naturalis qualificata a iure ciuili per q̄d p̄t dici ibi ciuilis: improprie tamē. **Q**uomō ergo ponemus exēplū de ista naturali sola q̄ recipit̄ a iure cū agendi efficaciat. Si bñ attendas glo. i. hui⁹ ti. vñ hic p̄cludere q̄ ex nulla sola nāli ois̄ actio. z sic nulla nālis recipiatur cū agendi efficaciat. vt p̄z in eo q̄ dicit̄ q̄ sola naturalis hic nō efficit̄. q̄ ex ea sola nō agitur. s̄ hoc stare nō p̄t nā text. expresse dicit̄ q̄ ex sola naturali agit̄ z ex ea actiōes cōpetūt. ff. de ac. z ob. l. nāles. de fideiuss. l. fideiussor obligari. s. fideiussor. z glo. huic sniāz ibi nitit̄ dare exēpla d̄ casib⁹ q̄bus ex sola nāli agit̄. ut in donatiōe. in q̄bus casib⁹ ex pacto nudo ois̄ actio q̄ notant̄. ff. de pac. l. iure gen. s. s̄ cū nulla. vñ rō gl. ibi querit̄ exēpla ex̄nea. q̄ supponit̄ q̄ in actibus iuris gē. sit vtraq̄z. p̄ qua facit̄. ff. de p̄di. indebi. l. si fideiussor. z. d. l. credito rem ad mace. C. de pac. l. creditoz. z iura sup̄ p̄ **P**e. alk. op̄ponēdo h̄iac. **C** Ego credo fixe q̄ in actibus iuris gen. q̄ trāseunt in nomē act⁹ sola nālis parit̄ actionē. z hoc p̄t h̄ p̄bari. certū est q̄ ius gen. fuit aī ius ciuile. z iō vocat̄ vetustū. s. de re. di. s. singuloz z illo iure fuerūt inducti isti act⁹ z obligatio ex eis resultās: z actiōes. alias fuissent frustratiōe introducti nisi p̄tes obligarent̄ z possent agere. ergo cū tūc ciuilis nō eēt inuēta: sequit̄ q̄ ea sola nāli agebat̄ z hoc vñ expressuz in. d. l. iure gen. in p̄n. **C**ōstare ergo vñ q̄ sola nālis parit̄ actōnez in illis actib⁹. **C** **A**ūqd ergo est ibi sola nālis. ego credo q̄ nō. imo est ibi ciuilis. nā certū est q̄ h̄ actus sūt approbati z excepti de iure ciuili. igit̄ ciuile ius aliqd̄ apponit̄ de suo. vñ cū ius ciuile p̄firmādo ius gen. dicat̄ ex talib⁹ actib⁹ h̄en tes obligari z ex eis agi: posset dici ibi eē ciuile vinculu z h̄ vñ des in mā possessionis. nālis enī possessio acq̄rit̄ de iure gen. **U**. l. i. ff. de acq. pos. z qñ ius ciuile illā nālez recipit̄ vel confir

mat. accedit̄ ei ciuilis. z ē duplex. **C**. s. d. acqui. pos. l. cū nemo. ff. p̄ here. l. ij. s. q̄d vulgo. **C** Si aut̄ ius ciuile nō p̄firmet. s̄ iur. met remanet sola nālis. ff. de acqui. pos. l. q̄d vxor. ff. de vi z vi ar. l. i. s. dicit̄. idē i sibi obligatiōe dicā quod. n. dñs vna p̄t dici de alia p̄ similitudinē. ff. d. acqui. pos. l. q̄uis. **C** **C**ōcludo ergo q̄ ibi sunt due sicut z glo. dicit̄ sed nālis tñ parit̄ actōez non ius ciuile q̄d factū est ad eam cōfirmādā. vt no. j. p̄. nihil enī d̄z ei tollere de p̄mis virib⁹: s̄ corroborare z confirmare q̄d alias ei tolleret de p̄tute sua q̄d eēt absonū. ff. de condi. z de. l. cū tale. s. si. z hoc vult dicere. d. l. iur. gē. in p̄n. iuncta. l. legitia p̄cedēti ibi cum dicit̄ q̄ cōuētiō parit̄ actionē in actib⁹ iur. gē. q̄ trāseunt in nomē p̄p̄tū z ex cōuētiōe orit̄ nālis de iur. gen. z sic ista nālis cum agēdi efficaciat p̄t̄ exēplificari in oib⁹ actib⁹ iur. gē. q̄d lex dat robur agēdi vt. l. legitima. ff. de pac. vñ non vñ p̄cedere q̄d glo. uolūt dicere q̄ solū sint exēpla ist⁹ nālis casus in q̄b⁹ agit̄ ex nudo pacto. q̄ cū lex dat ei robur z efficaciat agēdi in casib⁹ illis cur nō dicerē melius eē ibi vtraq̄z. z nasciat̄ actionē ex vtraq̄z q̄ in actib⁹ iur. gen. cū ius ciuile magis addat̄ his casibus q̄ in illis. vñ si bñ concederē q̄ in actibus iur. gē. actio nasceret̄ ex vtraq̄z. multo fort⁹ cōcederē in casib⁹ istis. q̄ ius ciuile in illis plus operat̄. **Q**uerit̄ vñ ois̄ h̄ obligatio z p̄p̄tū est dicere q̄ ex cōsensu. ff. d. pac. l. i. z ex quadā equitate vt. d. l. stichū aut p̄mphulū. s. nālis. ff. d. solu. s̄ hoc nō vñ vñ imo sine cōsensu vt qñ delinqm⁹. j. s. si. z. j. d. ob. que ex d. nāli. p̄ totum. **P**reterea nō descēdit̄ ex eq̄tate. vbi enī q̄s obligatur p̄ metū vel p̄ fraudē nō eēt equū eum obligari. z tñ constat̄ metū vel dolū passum obligari s̄ iuuēf̄ remedijs. ff. q̄ me. cā. l. metū. s. ex hoc edicto. ff. de h̄b. ob. l. sigs cū aliter. **C** **I**tē qñq̄ obligatio re h̄bit̄ nō consensu. j. ti. i. p̄ totū. sol. dicunt̄ doc. q̄ sicut ē rep̄re actionē natūā z datūā ita ē rep̄re obligatiōnez natūā z datūā. **N**atiua d̄ qñ hoc non h̄z. s̄ dat̄ vel introducta. l. sicut in delictis. vñ natūā ois̄ ex cōsensu. alia introducta p̄ l. sicut videbis in mā actionū fm **P**e. p̄ quo. ff. de ac. z ob. l. obligamur. **N**ūc vidēdū ē d̄ ciuili. z cōscēdū q̄ rep̄it̄ ciuilis triplex sola: cōcomitata nūc: z comitata dudū. **D**e sola p̄t̄ ponit̄ exēplū in illo qui nihil debebat z fuit condēnat⁹. vt h̄ no. de cōcomitata dudū p̄z exēplū qñ fuit vtraq̄z simul: z sit pactū de nō petēdo vt h̄ no. i. p̄ma gl. **D**e cōcomitata p̄ nūc ē exēplū i s̄i pulatione z in emp̄i. z in alijs actib⁹ p̄ ius ciuile introductis **N**ūc d̄ vtraq̄z simul iuncta. z de hoc p̄z exēplū in stipulatiōe emp̄ite. vt statū. z in actib⁹ iur. gē. sequēdo opi. gl. z meā. s̄ nō se quēdo opi. ia. vt. s. est tactū. **C** **G**ra p̄missoz querūt̄ doc. nūm quid ex sniā oriat̄ obligatio nālis. z post multa h̄ba declinat̄ i h̄ac sniāz q̄ ex sniā lata in reali nulla ois̄ obligatio. q̄ nil dat̄ sed declarat̄. ff. de rei v̄e. ex diuerso si ser. ven. l. sicut. s. s̄ si q̄ raf. **I**n p̄sonali dicit̄ nasci ciuile sicut b̄ieno. z ex illa agi. C. de iure iur. l. actori. z hec sola signit̄ actionē p̄pter auctoritatē rei iudi. ff. m̄. si fideiussor. s. i oib⁹. **C** **H**is p̄libatis p̄ p̄uētis re deam⁹ ad tex. z glo. p̄ nouis lectorib⁹ z auditorib⁹ q̄ nō multū idigēt̄ dictis. **I**n gl. vñ idē ibi cū allegat̄ d̄ dona. l. h̄uere. s. si. vide ibi meli⁹ tñ facit̄. ff. d. pac. l. iur. gē. s. s̄ cū nulla iudicta. l. i bis. s. i perator. de solu. **C** **I**n. e. gl. ibi diffinit̄ h̄ gl. bñ dicit̄ eo q̄ dicit̄ q̄ vtraq̄z diffinit̄. s̄ male dicit̄ in eo q̄d dicit̄ q̄ nulla p̄ se. q̄ tūmo in casib⁹ q̄b⁹ parit̄ actiōes p̄ se. vt est videre i ciuili que ois̄ ex sniā. vt. s. scripsi. z no. ff. de condi. inde. l. iuliano z in cyrographo post biēniū vt videbis. j. d. lit. ob. s. i. **I**tem i nāli sola nisi in casib⁹ i q̄b⁹ pacto nudo agit̄ vt no. ff. de acti. z obli. l. nāles. de fideiuss. l. fideiussor obligari. vbi sūt glo. cōtra rie istī. z h̄ patulo patēt̄ in his q̄. s. scripsi. **C** **I**n. e. gl. ibi cū dicit̄ cū suo diffinito. ff. d. do. l. i. **C** **I**n. e. gl. no. de illa q̄ in strictu nature euēnit. **C** **I**n gl. i. ius vincies in fi. ff. de act. z ob. l. obligamur. **E**t no. q̄ ip̄a obligatio nō est vinculu s̄ ius q̄d resultat̄ ex eo quo vincimur sicut d̄ fuitus est constitutiō: non q̄ seruitus sit illa cōstitutiō: sed p̄ illā cōstitutiōē fuit iuducta. s. de iu. p̄lo. s. i. iō obligatio nō est ip̄m vinculu. s̄ h̄ba q̄b⁹ ligamur. fm **J**a. vide. j. s. si. in fi. **H**oc vñ ē de mēte glo. ff. de act. z ob. l. nō figura. z tñ tex. vñ ibi dicere cōtra. q̄ ex intellectu resultante ex h̄bis vel h̄is obligatur. z hoc est necesse dicere. q̄ h̄bū p̄prie d̄ illud q̄d in corde concipit̄. illud q̄d enuctat̄ ē vox vel sonus. vnde nec vox nec sonus nec cōceptus in corde proprie obligat̄. s̄ ius resultans ex eis. z illud ius dicit̄ rei obligatio qua

quis obligat. i. fortiter ligat. et est obligatio eius pro se. et in corpore. s. de re. cor. et in cor. §. i. **C**um autem si ens reale vel intellectuale disputat logice qui nouiter venisti de parisi: qui non dū te applicasti ad illa ex quibus fluunt lac et mel: et disputando parū laudaberis. de iure tū videtur intellectuale cum corpore demonstrari non possit. ff. de sti. ser. l. suus cōis. **C**um glo. tunc enim ibi diffinitur ff. de re. iu. l. non videtur cepisse. **C**um ea. glo. ibi cum macedo. et velley. ff. ad mace. q. naturalis. ad velley. l. si mulier. ita parū cum he diffiniunt cum necessitate non astringant. **Q**uid ergo vult sibi ista glo. Credo quod vult dicere suum quod talis obligatio diffinitur et vult dīam inter exceptiones descendentes et cātas ex facto pariente alterā vel vtranque de obligationibus: et ille non diffiniunt. et causatas ex facto vel materia elidente: et ille sic. Et mouetur forte ex hoc quod res diffiniunt secundum sui naturam. non secundum varietates accidentiū. unde quā semper cōpetit actio quāuis possit elidi accidentaliter diffinitur: quod sui natura suspecta qua necessitate astringit sub diffinitione cōprehendit. et hō dixi quasi in simili in diffinitione iusticie que est pstant et perpetua et c. quāuis enim accidentaliter non sit apud aliquod pstant et perpetua. tū sua substantiali naturalis est. et in illa diffinitur. vt dixi. s. de iusti. et iu. in pn. Et ideo credo quod omnis obligatio quod potest exceptione vera cōcludi hō diffinitur. **S**ed ubi esset tale factū quod ipso iure extingisset actionē: credo quod illa non diffinitur. quod nec tunc ad veritatem est obligatio. et potius dicitur exceptio quod tunc opponit exclusioni intētōis quod actionis. ff. de excep. l. i. in pn. **C**um ea. glo. ibi per sniam. Quidā doc. dicunt quod per sententiam non tollitur civilis sed inefficax redditur quod non est mutuum pbabile. **C**um glo. istud. de euic. l. ij. vide. s. §. si res. ff. de cōdi. cā. da. l. si. **C**um h. eiusdē glo. caue quod si eēt cōpetens iudex. quod quis forte inepta actio. teneret snia vide ex dīudi. exami nata. C. de an. ex. l. si. et vide in. l. edita. C. de eden. et ibi scripsi. **C**onmissis tū alijs expositionibus credo quod hō diffinitur obligatio que recipit a iure civili cum agendi efficaciam. et hoc vult dicere secundum nostre ciuitatis iura.

Omnium autē obligationum.

Cum glo. diuisio. in fi. s. de le. §. si non vsqz adeo dē excep. do. l. i. **C**um glo. vt. l. aq. in fi. hō quo ad penā. ipuz tū furtū. l. naturalis pbibitū est. ff. de fur. l. i. in fi. **C**um glo. q. ptozes in fi. vt quā ptozes aliqd precipiūt vel pbibent. ff. de ac. et ob. l. obligamur hō. iure. **U**el pone in actōe de peculio et noxali. Et sic iō tex. vt expedire quod p obligat ex psona filij. v. dñs ex psona serui. sup quo glo. variāt. Dicunt enim quāquod obligatur psonaliter. vt norat. ff. de aq. plu. ar. si tertius. §. celsus. si serui. ven. l. si forte. §. etiā. **Q**uādoquē dicūt quod obligant civiliter. vt nor. ff. de p. di. inde. frater a fratre. in pentione quod est ibi iter 330. et 331. **S**ed dices quod obligat ptozie. s. non psonaliter nec civiliter nec nāliter. ff. de accep. an. inutilis. §. si. C. quā cū eo. l. dñm. **E**t no. quod hō obligatio ptozia in noxali et de p. p. l. no est p. p. obligatio cū non astringat imo abusus. vñ hō diuisio est potius distinctio vere obligatiōis et abusus quod vere obligatiōis sequēdo diffinitionē. Et tūc caue. quod i hac diuisiōne sub appellatione civilis cōprehenditur nālis. unde hec diuisio solum fit ad dīam abusus obligatiōis ptozie.

Sequens diuisio. **C**um glo. p. p. ibi. si v. ponit hōbus p. p. et iproprie. **E**adē glo. ibi cū dicit hinc de nascit. facit. ff. man. da. l. i. **E**ōtra de p. di. ide. l. oēm. S. ibi iprope ut ibi no. et vñ pleniorē diuisiōne. ff. de ac. et ob. l. obligamur. sed satis potest illa reduci ad istam.

Quibus modis re cōtrahitur obligatio. Rubrica. **C**ōtinuatio p. ex sine precedētis tituli incipiēdo ab vltima subdiuisiōne.

Contrahitur.

Cum glo. in pn. no. ibi cumz aliat. l. ex placito. **E**t meli⁹ videas hō scias quid ē pactū nudū. Et ē certū quod pactū nudū dī pentione hīra inter duos vel plures cuius non pstat agēdi efficaciam. vt. l. legē quā. C. de pac. ff. de pac. l.

iure gen. §. sed cū nulla. atqz tū nudū pactū dī quādoqz a vestibus. C. de re. mili. l. cū. s. de ca. di. turclas. §. si. **I**tem nudū a sufficiente cā. ff. de ac. re. do. l. nunquē. nuda. de dona. l. nuda. **I**tem nudū sine accessorio. s. de vsufr. in pn. ff. de eden. l. si qd ex argē. §. rōnem. S. vt quod nullū pactū sit nudū et quod oīo sit efficacax ad agendū. quod quā quis pmittit p pactū vt donare. ff. de oper. li. cāpanus. de re. iu. l. cuius p errorem. et ex pacto nudo agit in casu donatiōis. C. de dona. l. si qd argen. §. si. sed hoc arg. non pcludit. quod si pmitteret errans non videret donare. ff. so. ma. l. in his. §. mulier. **I**tem si pmittatur ex cā quod credebatur vera. vide tū de hō plenius. ff. de doli excep. l. ij. §. circa. j. §. ac. §. sequēs. **I**tem in p. tibus noīatis. Si pmitto facere domū tibi ut vadas p me romā. itē si facio tibi pactū de bonis cōib⁹ diuidēdis. C. de re. p. mu. l. ex placito. ff. de pac. l. diuisiōis placituz. **I**tem si pmissi mutuare vel cōmodare vel vēdere vel quod cūqz aliud oīa enī pacta talia que non trāseunt in spāle nomē p. tibus sunt pacta nuda. ff. de pac. l. iure gen. in pn. et §. idem fere. **H**is suppositis redeamus ad glo. et scias quod cōis opī. glo. est quod pactū nudū vestit sex modis. vt hō no. et plenius i. §. quāmo. et addunt alijs duo vt ibi. et hō no. **I**tem septimus. vt. j. in fi. dices iac. aut de ra. et p. dicūt quod pactū nudum vestit vno modo videlicet rei interuentu et sic trāseunt hō. quod vt pbabile pma facie. illud enī dī p. p. vestiri quod semel fuit nudū. et non quod semper fuit vestitū nā non dī vestitus quod nunquē nudus fuit sicut nec equ⁹ deferrat nisi alis fuerit ferrat⁹. **H**unc in p. tibus quod p. p. su p. tibus et trāseunt in spāle nomē p. tibus. certū est quod ipso cōsensu p. tibus. j. de obli. q. ex p. tibus p. tibus. in pn. et in. d. l. iure gen. vñ illa p. tibus seu pactū non potest dici fuisse nudū. **I**tem in p. tibus qui re p. tibus oritur obligatio a rei traditiōe non ex pacto. vt p. hō. et ff. de ac. et ob. l. obligamur. ergo p. tibus seu pacto non vestit: nec ex ipsa resultat actio s. ex re. et hō p. q. aliud est si p. tibus tibi mutuare. aliud si mutuo. non enim mutuat qui mutuare p. tibus. ff. q. po. in pig. ha. l. portio. ff. si cer. pe. l. qui pecuniā. vñ ex re ipsa oritur obligatio et actio et est aliud p. tibus a p. tibus ut hō no. **I**tem in stipulatione quod hōbis p. tibus. semper enim est ab initio hōbis vestita: nec vnquē fuit nuda. **I**tem in l. r. q. ex ip. s. oritur obligatio et actio non ex p. tibus. j. de lit. ob. et ibi vñ debis. Et idē potest dici in coherētia p. tibus. ex quo enī statim et incōtinenti fit: censet vestitū etiā ab initio. ff. de p. hen. emp. l. pacta. iunge quod dicit. j. in additione ex dictis. s. sed rei interuētū est hō verū quod pactū vestit quod tunc re secuta oritur actio ex primo pacto. ut. l. ex placito. C. de re. p. mu. et idē intellige in omni p. tibus innoīato. vt p. tibus facere domū si manumitteres seruū vel ires romā. et enī implendo ex p. tibus tui vestis pactū: et dat actio ff. de p. di. cā. da. l. si pecuniā. et idē vñ ubi vestit legis auxilio. nunquē enim fuit nudū: imo ab initio vestitū. **I**tem in p. tibus rei non potest dici vestiri pactū: s. pollicitatione quod est aliud a p. tibus ff. de polli. l. pactū. **S**ed p. deo si qd cōuenit aliqd alicui nose reipublice paciscēti: cur non vestit ita istud pactū initio opī sicut pollicitatio: cū maioris effect⁹ debeat eē pactum quod pollicitatio ut. d. l. pactū. non video. vñ hō casu dicerē pactū vestiri initio rei sicut et pollicitatio. **I**tem vestit iuramento. ff. de li. cā. l. si. de op. li. l. iurifurādi. ille tū videtur loq. in casib⁹ spālib⁹ et inuūt eē de iure cōi. ff. de fideiul. l. si qd p. reo. et hō cōiter tenet doc. alibi. v. q. iur amētū non vestiat. quod non repitur inter modos vestiēdi pactū. et sic non debem⁹ apliare. ff. de act. et ob. l. obligationū fere. §. p. 3. **N**ec ob. C. de iure iur. l. actori. quod ibi iudiciali. **I**tem nec ob. autē. sacra. C. si ad. vñ. quod ibi loq. in p. tibus q. de se t. ut ibi scripsi. **S**ed canoniste non approbarēt hō ut scripsi in. d. l. actori. s. nihil ad eos de hac mā. quod secundum eos oē pactū parit actionē eē de pactis. c. atigonus. vide ibi et. C. de ope. li. l. i. p. doc. **C**um ea. glo. ibi cū alt. l. ex placito. hō rō non vt bona. quod idē posset dici i mutuo. **P**one quod conuenisti tibi mutuare pecuniā. postea tradis. cur non dī ita hō oritur obligatō ex p. tibus sicut ex p. tibus p. tibus. **F**orte glo. vult dicere quod in p. tibus quod re p. tibus: res ipsa designat ad quid p. tibus obligatio. quod ad re que bonā reddendā. et in p. tibus cōmodati ad ipsam re reddendam non sic in permutatiōe seu alijs contractibus. imo voce oportet declarari et hōbis et hō est bona rō quare oritur vna a re alianō. **D**ifferentia autem de se patet. quia in obligationibus que re p. tibus obligatio et actio

are s. buntur. in s. b. i. u. i. o. i. a. t. i. s. ex cōsensu dudum in i. t. o. r. e. p. o. s. t. e. a. i. n. t. e. r. u. e. n. i. e. r. e. v. t. l. e. x. p. l. a. c. i. t. o. s. a. l. l. e. v. n. d. e. cū. q. u. e. r. i. t. q. u. e. s. i. t. d. i. c. t. a. d. i. c. q. u. e. b. e. c. q. u. a. v. l. t. i. m. o. d. i. x. i. c. u. z. q. u. e. r. i. t. q. u. e. e. c. a. d. f. i. e. d. i. c. q. u. e. i. l. l. a. q. u. a. s. d. i. x. i. p. m. o. i. n. t. e. r. p. r. e. t. a. d. o. C. In f. e. g. o. E. x. d. i. c. t. i. s. s. i. p. m. a. a. d. d. i. t. i. o. n. e. p. o. t. e. s. c. o. l. l. i. g. e. r. e. q. u. e. r. e. c. i. p. i. e. d. o. p. a. c. t. u. p. r. o. c. o. s. e. n. s. u. s. i. m. p. l. i. c. i. t. e. r. p. r. o. c. e. d. i. t. o. p. i. g. l. o. t. a. n. t. i. q. u. o. r. u. m. d. o. c. q. u. e. v. e. z. e. s. t. q. u. e. c. o. s. e. n. s. u. s. a. s. s. u. m. i. t. e. f. f. i. c. a. t. i. a. a. g. e. n. d. i. e. x. a. l. t. e. r. o. d. e. n. o. u. e. m. o. d. i. s. p. r. e. d. i. c. t. i. s. v. t. s. d. i. x. i. s. e. d. r. e. c. i. p. i. e. d. o. p. a. c. t. u. n. u. d. u. z. p. r. o. p. r. i. e. t. s. i. m. p. l. i. c. i. t. e. r. v. t. v. e. r. i. u. s. q. u. e. n. o. v. e. s. t. i. a. t. n. i. s. r. e. i. i. n. t. e. r. u. e. n. t. u. v. e. l. i. n. r. e. v. e. l. i. n. i. t. i. o. r. e. i. i. n. c. a. s. u. b. v. t. s. d. i. x. i. v. t. c. o. b. e. r. e. t. i. s. e. c. u. s. q. u. o. c. a. s. u. n. o. d. u. z. f. u. i. t. p. s. i. d. e. r. a. t. a. v. i. t. a. t. e. o. r. i. g. i. n. i. s. s. u. e. t. h. o. c. s. a. r. i. s. p. e. l. u. d. i. t. r. e. x. i. n. l. i. i. u. r. e. g. e. n. s. e. d. cū. n. u. l. l. a. cū. v. e. r. s. q. u. i. m. o. t. e. x. e. n. i. z. i. n. s. e. d. cū. n. u. l. l. a. l. o. q. u. i. t. d. e. n. u. d. a. p. r. o. u. e. n. t. i. o. n. e. t. p. o. s. t. s. e. q. u. i. t. e. x. c. i. p. i. e. d. o. e. t. p. r. i. u. a. n. d. o. q. u. i. m. o. s. u. p. p. o. n. e. d. o. e. t. i. a. q. u. e. p. a. c. t. u. n. u. d. u. d. i. c. i. t. i. n. c. o. n. i. e. n. t. i. a. p. o. s. i. t. u. a. l. i. a. s. n. o. b. i. n. p. r. i. u. a. r. e. t. n. e. c. e. s. t. b. o. n. a. e. x. c. e. p. t. i. o.

Mutui. C. In glo. v. t. ff. si cer. pe. in fi. t. vide plene in s. i. o. C. In glo. v. t. v. i. n. u. o. l. e. u. i. i. b. i. cū. d. i. c. i. t. a. p. t. i. r. u. d. o. s. i. d. e. l. i. t. p. o. s. t. b. u. l. l. i. q. u. o. s. p. o. s. t. b. u. m. o. s. v. n. d. e. n. i. l. i. b. i. e. s. t. q. u. i. m. e. s. u. r. a. r. i. p. o. s. s. e. t. m. e. s. u. r. a. t. u. r. e. n. i. t. e. r. r. a. C. m. e. t. a. p. e. r. t. o. t. u. m. f. f. s. i. r. e. g. u. p. e. r. t. o. t. u. m. t. s. i. a. g. r. i. m. e. s. f. a. l. d. i. l. i. t. u. r. r. e. s. t. m. e. n. i. a. t. v. n. i. u. e. r. s. a. l. i. t. e. r. o. i. a. n. u. m. e. r. a. n. t. q. u. i. n. i. m. o. a. d. h. o. c. h. u. m. a. n. a. p. e. r. i. t. i. a. s. c. i. a. s. a. d. i. u. e. n. i. t. p. p. r. i. a. s. v. z. g. e. o. m. e. t. r. i. a. t. a. r. i. t. m. e. t. r. i. c. a. z. s. i. s. h. u. m. i. s. p. r. o. r. e. b. u. s. q. u. i. t. a. d. a. r. i. s. o. l. e. t. s. u. b. n. o. m. i. n. e. m. u. t. u. i. t. h. o. c. v. u. l. t. d. i. c. e. r. e. t. e. x. t. q. u. a. s. r. e. s. t. e. t. R. e. s. t. r. i. g. e. d. o. a. d. e. a. s. q. u. e. p. s. u. e. u. e. r. u. n. t. i. t. a. m. u. t. u. a. r. i. r. e. c. i. p. i. t. t. r. a. d. i. t. t. v. i. d. e. p. l. e. n. e. e. l. i. i. s. m. u. t. u. i. C. In e. a. g. l. o. i. n. f. i. e. t. i. t. s. e. d. t. s. i. c. e. r. t. o. s. d. e. s. b. o. b. l. i. s. i. c. e. r. t. o. s. t. h. o. c. v. e. z. v. b. i. f. u. i. t. t. r. a. d. i. t. a. p. e. c. u. n. i. a. a. s. s. i. g. n. a. t. a. v. e. l. s. i. n. e. n. u. m. e. r. o. a. l. i. a. s. s. i. a. d. n. u. m. e. r. u. m. s. i. c. u. t. i. a. d. d. e. c. e. l. i. b. r. a. z. q. u. i. i. n. h. o. c. s. a. c. c. o. s. u. n. t. t. s. i. n. e. a. s. s. i. g. n. a. t. i. o. n. e. e. e. t. m. u. t. u. u. m. s. i. r. e. c. i. p. e. s. f. u. n. g. a. t. e. a. d. e. d. e. p. o. s. i. t. i. d. i. e. s. p. o. n. s. a. l. i. o. z. cū. n. o. r. a. t. i. s. f. f. l. o. c. a. l. i. i. n. n. a. u. e. s. a. u. f. e. l. i. s. i. d. e. i. u. r. i. s. t. i. d. e. s. i. t. r. a. d. e. r. e. t. s. i. g. n. a. t. a. t. p. u. e. n. i. e. r. e. t. q. u. o. p. o. s. s. e. t. v. t. s. i. v. e. l. l. e. t. v. t. n. o. r. a. t. a. d. i. e. i. n. f. i. g. l. o. C. In glo. p. o. n. i. t. i. n. f. i. p. o. t. a. d. d. i. q. u. i. t. u. s. v. t. i. b. i. n. o. I. t. e. q. u. i. t. l. e. g. a. t. i. r. e. p. u. d. i. a. t. i. o. n. e. v. t. l. i. p. u. n. d. e. i. n. f. i. e. t. i. I. t. e. s. e. x. t. u. s. d. e. b. i. t. i. a. g. n. i. t. i. o. n. e. a. d. m. a. c. e. d. o. l. i. s. i. p. r. f. a. m. i. i. n. p. n. a. p. i. o. I. t. e. s. e. p. t. i. m. u. s. i. n. i. n. f. i. c. i. a. t. i. o. n. e. C. s. n. o. n. u. m. e. p. e. c. u. a. u. t. c. o. t. r. a. q. u. i. p. p. r. i. a. z. C. In glo. s. c. e. r. t. i. i. b. i. cū. a. l. l. e. g. a. t. l. c. e. r. t. i. c. o. d. i. i. n. p. n. b. e. c. e. s. t. o. p. i. n. i. o. g. l. o. v. b. i. q. z. Q. u. i. d. a. m. n. o. d. o. c. a. n. t. i. q. u. i. v. t. d. o. s. t. r. e. d. i. c. i. t. q. u. e. n. o. e. s. t. n. i. s. i. v. n. a. c. e. r. t. i. c. o. d. i. t. i. l. l. a. d. a. t. u. r. p. m. u. t. u. o. t. p. r. o. o. m. n. i. v. b. i. a. d. c. e. r. t. u. a. g. i. t. u. r. n. e. c. e. s. t. s. p. a. l. e. p. r. o. m. u. t. u. o. t. p. r. o. h. o. c. q. u. a. d. i. d. e. n. t. i. t. a. t. e. m. n. o. i. s. s. e. q. u. i. t. u. r. i. d. e. n. t. i. t. a. s. r. e. i. v. t. e. x. n. o. i. e. a. r. g. u. a. m. u. s. v. t. s. p. r. o. x. i. c. o. s. t. a. t. a. u. t. q. u. e. i. d. e. e. s. t. n. o. m. i. n. e. t. s. i. c. e. a. d. e. r. e. s. t. p. r. o. h. o. c. f. a. c. i. t. q. u. i. q. u. a. n. i. s. a. c. t. i. o. t. f. a. c. t. u. d. i. u. e. r. s. i. f. i. c. e. t. u. r. p. e. r. v. a. r. i. a. s. f. i. g. u. r. a. s. c. a. u. s. a. z. n. i. b. i. l. o. m. i. n. u. s. v. n. a. e. s. t. d. e. p. r. e. s. c. r. i. p. v. e. r. l. q. u. o. t. i. e. n. s. C. d. e. s. a. s. a. n. c. e. c. c. l. e. l. s. a. n. c. i. m. u. s. e. t. h. o. c. v. i. d. e. s. i. n. p. e. t. i. t. i. o. n. e. h. e. r. e. d. i. d. e. q. u. a. n. o. r. a. i. n. s. i. l. i. f. f. d. e. b. o. p. o. s. h. e. r. e. p. e. l. i. t. e. t. i. a. i. b. i. v. i. d. e. f. g. l. o. n. o. t. a. r. e. i. d. e. i. n. c. e. r. t. i. c. o. d. i. t. h. o. c. v. i. d. e. f. e. x. p. r. e. s. s. u. z. f. f. s. i. c. e. r. p. e. l. c. e. r. t. i. c. o. d. i. s. q. u. o. n. i. a. q. u. i. c. q. d. s. i. t. d. e. c. e. r. t. i. c. o. d. i. q. u. e. d. a. t. u. r. p. r. o. m. u. t. u. o. a. d. m. i. n. u. s. t. r. i. t. i. c. a. r. i. a. e. s. t. n. o. m. e. n. a. c. t. i. o. n. i. s. p. e. r. s. e. v. t. f. f. d. e. t. r. i. t. i. c. a. l. i. d. e. c. e. r. t. i. c. o. d. i. e. x. s. t. i. p. u. l. a. t. u. v. i. d. e. b. i. s. j. d. e. s. b. o. b. l. i. s. e. d. q. u. a. cū. q. z. o. p. i. t. e. n. e. a. s. s. i. s. p. e. c. i. f. i. c. e. s. n. o. m. e. n. a. c. t. i. o. n. i. s. i. n. l. i. b. e. l. l. o. f. a. c. m. e. n. t. i. o. n. e. d. e. m. u. t. u. o. d. i. c. e. n. d. o. q. u. a. r. e. p. e. t. o. p. e. r. c. e. r. t. i. p. e. d. i. e. x. m. u. t. u. o. t. e. v. i. s. i. n. e. s. i. n. t. p. l. u. r. e. s. s. i. u. e. v. n. a. n. o. m. u. l. t. u. m. c. u. r. e. s. q. z. m. o. d. i. c. u. s. e. s. t. e. f. f. e. c. t. u. s. i. u. n. g. e. j. d. e. a. c. s. e. q. u. e. n. s. C. In f. i. e. g. l. b. e. c. o. p. i. n. i. o. p. o. t. e. s. s. e. v. e. r. a. v. b. i. i. n. l. i. b. e. l. l. o. d. e. d. a. r. a. t. s. u. m. m. a. s. u. i. i. n. t. e. r. e. s. s. e. a. l. i. a. s. q. u. o. m. o. d. o. d. a. r. e. t. u. r. c. e. r. t. i. c. o. n. d. i. s. i. c. o. n. c. l. u. d. a. t. a. d. i. n. c. e. r. t. u. i. n. l. i. b. e. l. l. o. e. x. p. e. l. u. s. i. o. n. e. e. n. i. m. e. t. i. m. u. r. i. u. d. i. c. i. a. C. d. e. f. i. d. e. i. c. o. l. i. l. i. s. i. d. e. b. i. s. p. l. e. n. i. v. i. d. e. b. i. s. j. d. e. a. c. t. s. c. u. r. a. r. e.

Is quoqz. C. In glo. aliud in fi. vide ibi plene de re iudi. l. cuius per errorem. C. de iu. t. facti ignorā. l. cū quis plene ibi scripsi. C. In glo. i. p. d. i. t. i. o. cū allegat. l. i. n. d. e. b. i. t. i. s. i. i. m. o. t. q. u. i. q. z. t. s. i. n. o. s. i. t. f. a. c. t. a. a. c. c. i. p. i. e. n. t. i. s. v. t. i. b. i. n. o. t. a. t. s. a. l. t. e. v. z. q. u. o. a. d. p. o. s. s. e. s. i. o. n. e. v. t. i. b. i. p. a. t. e. r. i. d. e. z. v. i. d. e. f. i. n. m. u. t. u. o. C. s. i. c. e. r. p. e. l. q. u. a. n. i. s. t. h. o. c. e. r. i. t. d. i. f. f. i. c. i. l. e. p. r. o. b. a. r. e. q. u. e. s. u. a. p. e. c. u. n. i. a. s. o. l. u. e. r. i. t. c. u. i. u. s. e. r. a. t. d. n. i. s. c. a. u. e. a. t. e. r. g. o. i. n. l. i. b. e. l. l. o. i. c. a. s. u. q. u. o. n. o. p. o. s. s. e. t. p. r. o. b. a. r. e. d. n. i. u. z. q. u. e. p. e. t. a. t. p. o. s. s. e. s. i. o. n. e. t. a. q. u. a. z. d. e. p. e. c. u. n. i. a. a. l. i. e. n. a. s. o. l. u. t. a. v. e. l. s. i. p. e. t. a. t. p. e. c. u. n. i. a. s. o. l. u. t. a. d. i. c. a. t. s. e. d. n. i. m. t. p. b. e. r. a. l. i. t. e. r. s. u. c. c. u. b. e. r. n. i. s. i. f. u. e. r. i. t. p. s. u. m. p. t. a. n. a. t. u. n. c. r. e. c. o. c. i. l. i. a. t. v. t. n. o. t. a. t. i. n. l. i. n. d. e. b. i. t. i. s. i. i. n. f. i. m. a. g. n. e. g. l. o. A. n. a. u. t. e. m. i. p. s. a. p. e. c. u. n. i. a. v. e. l. t. a. n. t. u. d. e. p. e. t. e. r. u. r. G. l. o. v. t. v. e. l. l. e. q. u. e. t. a. n. t. u. d. e. z. f. f. d. e. c. o. d. i. l. d. e. b. i. l. q. d. i. n. d. e. b. i. t. u. p. r. o. q. u. a. f. a. c. i. t. f. f. d. e. i. u. s. i. l. i. t. i. t. i. u. s. i. n. f. i. F. o. r. t. e. n. o. e. s. t. v. i. s. i. n. h. o. c. s. z. p. e. l. u. d. a. t. u. r. s. i. c. q. u. a. r. e. p. e. t. i. t. r. e. u. c. o. d. e. n. a. r. i. n. d. e. c. e. s. i. b. i. r. e. d. d. e. n. d. i. s. n. e. c. d. i. c. a. t. i. n. p. r. e. d. i. c. t. i. s. d. e. c. e. e. x. s. o. l. u.

ris. C. In eadē glo. ibi cum dicit non ad ciuilia. vt vsure. t. dic plene in. d. l. i. C. In eadē glo. in fi. q. nō datur nisi qū solūes errauit in psona vt ibi no. C. In glo. q. neuter si tenetur effica citer. naturaliter aut tenetur si sit maior infante: t. cū extranco cōtrahat. vt scripsi. s. de auc. tu. in magna distinctione.

Item is cui. C. In glo. q. d. nota dñam inter il lum qui mutuū accepit: t. illū cui cō modata est res. q. si cōmodauero tibi equū meū ego nō do tibi ita eum vt tuus fiat. t. iō teneris mihi de eadē restitūenda. Secus in mutuo. q. si mutuauit tibi: nō teneris mihi reddere eandē rē. sed aliaz rem eiusdē nature t. equē bonā. C. Alia est dñia. quia qui mutuū accipit. si casu fortuito amiserit qd accipit mutuo: veluti incēdio. ruina naufragio. aut incurfu latronūz nihilominus possum agere ptra eū ex motuo. s. z cōmodatarius diligēter d. z custodire rē sibi cōmodatā nec sufficit si adhibeat talē diligētiā in custodiēdo quā in suis rebz soler adhibere si alius hō diligētius potuerit custodire. pp maiores vero casus cōmodatari nō tenet. si tñ pp culpā suā casus iste nō accedit alio qn si tibi cōmodauero ciphū meū vt haberes in domo tua: t. tu fo: san tecū in peregrinatioe detuleris: t. in cursu latronū amiseris vel naufragio: teneris mihi de eo restitūedo vel ex estimationē. Licet glo. hāc dñiaz tetigerit nihilominus eā h. posui. C. In glo. h. no. in fi. glo. melius. ff. de reg. iur. l. s. c. u. s. i. s. i. t. h. o. c. s. i. s. i. n. e. c. u. l. p. a. a. c. c. i. d. i. t. v. t. v. i. d. e. b. i. s. i. f. e. r. i. t. u. s. C. In glo. alias exactissimaz in fi. ista materia p̄sueuit tradi p modū doctrine. t. in hoc d. t. z in alijs. q. aut d. t. u. s. s. i. t. g. r. a. n. a. t. r. a. d. e. n. t. i. s. t. a. n. t. u. m. t. t. u. c. s. o. l. u. s. d. o. l. u. s. t. l. a. t. a. c. u. l. p. a. v. e. n. i. t. f. f. d. e. p. o. s. i. l. q. d. n. e. r. u. a. a. u. t. g. r. a. v. t. r. i. u. s. q. z. t. t. u. c. v. e. n. i. t. l. e. u. i. s. j. e. s. f. i. c. o. m. o. l. i. v. t. c. e. r. t. o. s. s. z. v. b. i. a. u. t. g. r. a. a. c. c. i. p. i. e. n. t. i. s. t. a. n. t. u. m. t. t. u. c. e. t. i. a. l. e. u. i. s. s. i. m. i. l. i. m. a. v. t. d. l. i. s. i. v. t. c. e. r. t. o. s. c. u. s. t. o. d. i. a. h. a. u. t. v. l. t. i. m. u. f. a. l. l. i. t. i. n. p. r. e. c. a. r. i. o. q. d. s. i. t. g. r. a. a. c. c. i. p. i. e. n. t. i. s. t. a. n. t. u. m. t. v. e. n. i. t. s. o. l. u. s. d. o. l. u. s. f. f. d. e. p. e. c. a. l. q. u. e. s. t. i. t. u. s. s. i. l. l. u. d. E. t. e. s. t. r. o. q. u. i. q. z. p. o. t. e. s. t. r. e. u. o. c. a. r. i. t. u. r. i. b. i. n. o. t. a. t. i. n. r. e. x. t. i. o. i. m. p. u. t. e. t. s. i. b. i. p. r. e. c. e. d. e. n. s. n. i. s. i. c. i. t. o. r. e. u. o. c. e. t. s. i. p. r. e. c. a. r. i. o. r. e. c. i. p. i. e. n. s. a. b. u. r. a. t. E. t. s. c. i. a. s. q. u. i. q. u. i. s. t. e. n. e. t. d. l. e. u. i. s. s. i. m. a. t. e. n. e. t. u. r. a. d. e. x. a. c. t. i. s. s. i. m. a. d. i. l. i. g. e. n. t. i. a. E. t. p. o. t. e. s. t. d. i. c. i. e. x. a. c. t. i. s. s. i. m. a. q. u. a. m. d. i. l. i. g. e. n. t. i. s. s. i. m. i. p. r. i. f. a. d. i. s. c. r. e. t. o. p. r. i. s. t. i. t. u. r. a. e. e. n. t. S. i. n. a. t. d. e. l. e. u. i. t. e. n. e. t. a. d. e. x. a. c. t. a. j. s. f. i. q. u. a. d. i. l. i. g. e. n. s. p. r. i. f. a. a. d. h. i. b. e. t. n. e. c. s. u. f. f. i. c. i. e. r. e. t. t. a. l. e. q. u. a. l. e. i. n. s. u. i. s. r. e. b. u. s. a. d. h. i. b. e. r. e. p. s. u. e. u. i. t. s. i. i. n. s. u. i. s. e. e. t. m. i. n. u. s. d. i. l. i. g. e. n. s. u. t. h. f. f. s. o. l. u. t. o. m. a. r. i. l. i. s. i. p. s. t. a. u. t. e. s. s. i. m. a. r. i. t. i. c. Si aū de lata sufficit q. p̄stet talē quā cōis natura hoīz qui nō admodū sapientes t. vigilantes reputant p̄sueuerūt in talibus p̄stare: dūtā tē tantā adhibeat diligētiā quātam in suis quas diligētiōr: effer: d. z talē qualē in suis diligētiā adhibere. ff. de p. o. s. i. t. q. d. n. e. r. u. a. v. i. d. e. p. l. e. n. e. f. f. f. a. h. e. r. c. i. l. l. h. f. d. e. s. s. n. o. t. a. n. t. u. j. p. r. o. s. o. i. n. s. f. i. C. E. x. e. p. l. a. a. u. t. h. o. z. d. e. b. e. t. c. o. m. i. t. t. i. a. r. b. i. t. r. i. o. b. o. n. i. u. i. r. i. q. u. i. s. m. f. a. c. t. o. z. v. a. r. i. e. t. a. t. e. h. z. i. u. d. i. c. a. r. e. d. e. d. i. l. i. g. e. n. t. i. s. h. m. o. i. E. t. p. o. t. e. s. t. p. o. n. e. r. e. e. x. e. p. l. u. i. n. e. q. u. o. c. o. m. o. d. a. t. o. n. a. q. u. i. c. o. m. o. d. a. t. a. r. i. u. s. t. e. n. e. t. d. e. l. e. u. i. s. s. i. m. a. n. o. d. z. c. o. n. s. i. d. e. r. e. e. t. i. a. i. n. d. i. l. i. g. e. n. t. i. f. a. m. u. l. o. i. m. o. i. p. s. e. d. z. v. i. d. e. r. e. p. p. r. i. s. o. c. u. l. i. s. t. m. a. n. i. b. u. s. p. a. l. p. a. r. e. n. e. s. t. a. b. u. l. e. t. u. r. s. e. u. a. d. a. q. u. e. t. u. r. c. a. l. i. d. u. s. t. q. u. e. s. i. t. b. i. n. t. s. m. m. e. s. u. r. a. l. i. g. a. t. o. t. c. e. t. e. r. a. p. u. i. d. e. r. e. n. e. c. e. s. s. a. r. i. a. Q. u. a. d. o. d. e. l. e. u. i. s. s. i. f. i. c. i. e. r. e. t. q. u. e. p. a. p. e. r. e. t. f. a. m. u. l. o. a. t. s. d. i. l. i. g. e. n. t. i. q. u. e. b. i. c. u. r. e. t. d. e. e. o. d. c. i. u. i. u. s. f. a. m. u. l. i. d. i. l. i. g. e. n. t. i. a. e. x. p. r. t. u. s. S. i. a. u. t. d. e. l. a. t. a. t. a. n. t. u. m. s. u. f. f. i. c. i. t. q. u. e. c. o. m. e. d. a. t. f. a. m. u. l. o. n. o. i. t. a. e. x. p. r. o. q. u. e. c. r. e. d. e. b. a. t. b. o. n. u. m. q. u. e. z. f. o. r. t. e. r. e. p. i. t. i. n. c. a. u. p. e. n. a. s. e. u. i. n. s. t. a. b. u. l. o. h. o. s. p. i. t. i. s. s. u. i. t. s. i. c. d. e. s. i. m. i. l. i. b. u. s. p. o. s. s. u. n. t. p. o. n. i. e. x. e. p. l. a. C. C. a. s. u. s. a. u. t. f. o. r. t. u. i. t. u. s. n. o. n. u. e. n. i. t. i. n. p. r. a. c. t. u. u. t. p. z. t. h. o. c. i. n. p. r. a. c. t. u. e. x. q. u. o. d. n. i. u. m. n. o. t. r. a. n. s. f. e. r. t. a. l. i. a. s. s. e. c. u. s. u. t. h. o. c. v. e. r. s. z. i. s. f. f. d. e. p. e. r. i. t. z. c. o. r. e. i. v. e. s. i. v. e. n. d. i. t. a. v. i. d. e. q. d. s. c. r. i. p. s. i. C. s. i. c. e. r. p. e. l. i. n. c. e. n. d. i. u. f. a. l. l. i. t. t. a. m. e. i. n. m. u. l. t. i. s. c. a. s. i. b. u. s. q. u. i. b. z. q. u. i. s. t. e. n. e. t. q. u. a. n. i. s. d. n. i. u. m. n. o. n. f. u. e. r. i. t. t. r. a. n. s. l. a. t. u. v. i. d. e. f. f. d. e. p. o. s. i. t. i. l. i. s. s. e. p. e. q. u. i. q. u. a. n. i. s. l. o. q. u. a. n. t. i. n. d. e. p. o. s. i. t. o. t. n. i. p. u. e. n. i. e. n. t. e. r. p. s. i. t. a. d. a. l. i. o. s. d. t. u. s. a. d. a. p. t. a. r. i. n. a. c. u. l. p. a. m. o. r. a. p. a. c. t. i. o. d. o. l. u. s. f. a. c. i. u. t. t. e. n. e. r. i. d. e. c. a. s. u. f. o. r. t. u. i. t. o. u. t. i. b. i. n. o. t. a. t. t. h. e. x. p. s. s. e. p. z. q. u. i. b. i. c. u. l. p. a. p. r. e. c. e. s. s. e. r. i. t. c. o. m. o. d. a. t. a. r. i. t. e. n. e. t. d. e. c. a. s. u. f. o. r. t. u. i. t. o. Q. u. o. d. p. o. t. e. s. t. d. i. c. i. u. e. r. u. i. b. i. c. u. l. p. a. e. o. r. d. i. n. a. t. a. a. d. c. a. s. u. z. t. e. s. t. c. a. q. u. a. r. e. c. a. s. u. s. e. u. e. n. i. t. f. f. d. e. r. e. i. u. e. l. q. p. e. t. i. t. o. r. i. o. s. i. l. o. c. a. l. v. i. d. e. a. m. i. n. f. i. d. e. d. a. n. o. i. n. f. e. r. o. f. l. u. m. i. n. u. s. s. i. d. e. a. i. t. s. i. d. a. n. i. a. r. f. f. d. e. s. t. a. l. i. l. n. o. o. m. n. e. S. i. n. a. u. t. e. z. c. u. l. p. a. n. o. f. u. i. t. o. r. d. i. n. a. t. a. a. d. c. a. s. u. z. n. e. c. e. s. t. c. a. c. a. s. u. s. t. u. n. c. a. u. t. f. u. i. t. c. u. l. p. a. cū. m. o. r. a. a. u. t. c. u. l. p. a. s. i. n. e. m. o. r. a. P. r. i. m. o. c. a. s. u. v. i. d. e. f. d. i. c. e. d. u. p. n. t. i. f. r. a. d. i. c. a. z. u. b. i. m. o. r. a. p. r. e. c. e. s. s. i. t. S. e. c. o. c. a. s. u. u. b. i. n. u. l. l. a. m. o. r. a. s. e. d. s. i. m. p. l. e. x. c. u. l. p. a. p. r. e. c. e. s. s. i. t. d. i. c. q. u. e. a. u. t. a. n. t. e. c. a. s. u. m. n. o. n. c. r. a. t.

nata actio necius agēdi ad iteresse. et tū c excusat. Verbi gra in actione de dote que oax demū soluto mrimonio. ff. de bo. da. sed si alia in q casus excusat culpā. ff. de ipen. l. iij. et fac. ff. de solu. l. si stipulat. §. si lance. Si actio erat nata. tūc excusat ab eo qd nō venit pncipaliter in obligatiōe. sed p modū acces soij. ff. ad. l. ro. de iac. l. si. §. si ea. sed nō ab eo qd pncipaliter venit in actione. vt. ff. loca. l. ex cōducto. §. si. de ali. iū. mutā. cā. l. nō solū. §. pe. Et hoc in scibus in delictis vel qsi vt q si per factū actoris delit iteresse q casus excuset. ff. ad. l. aq. l. legis aq. l. debitoi als nō excusat culpā latā sed leuē. ff. qd vi aut clā. l. si alius. §. ē et alia de vi et vi ar. l. i. §. recitissime de fur. l. iter oēs. in pn. de re mili. l. q cōmeatus. si q. cau. l. iij. §. si tū.

Abi aut mora dol. vel pactio pcedit cāuz. dic plene. ff. de re iū. l. scus p gl. extra de re. iū. c. scus li. vj. per dy. C. com moda. l. i. p doc. Quos casus nō psequor. q. nectex. nī tīgir. s; tantū vbi culpa pcessit sup quo distinx. vt. s. scripsi. quā di ffictionē supportes et emēdes caritatiuo calamo. scio enī q pi culosus ē et maiorē elimatōe idigere possz. C. In gl. sic. j. loca. i. si. Hoc vey. cū res pstitit i pecūia. als pcri. s; bis agit. ff. dpo si. l. i. §. si q. s; hū. d. pcri. §. l. i. §. ar. cū do. iūge. j. d. ac. §. se q. n. f.

Preterea. C. In glo. no. in deposito. in fi. Vide melius. e. ti. si plures. §. si. z. d. §. sepe. C. In glo. h. no. aliud. ibi studiofa cuz immitatiōe pitaris. in auē. de fi. i. stru. in pn. ibi cū alt. l. late. e. ti. l. cedere. §. si. C. In ea. glo. ibi cū dicit leuissima. imo sine aliq. ff. de fur. l. eū q. §. idē scribit. et no. ff. p socio. l. cū duob. §. dāna. Si tū sit leuif sima. ad huc reputat casus fortuit. et forte h vult gl. dicere h. et no. ff. nau. cau. l. z ita. §. mirant. Sed si leuis pcedat tūc nō cōputat inter casus fortuitos. et sic itellige qd no. e. ti. l. nauta. vbi notat q furtū nō est casus fortuit. Et potes ponere exē plū si fiat a familiari als pbato z bone fame. z q nūq alias cō miserat. et de loco vbi tales res furate sūt et diligētissimi p sue uerunt suare. C. In ea. gl. ibi cū allegat. l. si vedita. ille due sūt pte. sed dic vt notat in. Al. iij. §. i. de offi. pte. vigi. Et caue qz pōt esse casus fortuitus illis qui nō sunt cā incendij. sed illis q sunt causanō. vnde aduerrenda est culpa. ut dixi. s. proxi.

Creditor. C. In glo. no. caute. in fi. ff. de pig. gre ge. §. in supficijs. audiui tū quosdā vo luisse astruere necessariā traditiōe. de quo plenius videbis in §. Itē seruiana si incidit. C. In glo. que nascit. in fi. pma pā. nō tamē nascit ex solutione sed ex actu dudū inito. ut videbis in materia actionū. C. In glo. s; quis in fi. cōis opi. quasi oīuz est q creditor pbat casus debitor culpā vel dolū si alt. C. S; an de casu creditur iuramēto creditoris. Ar. q sic. C. de fi. in stru. l. si. sed ibi spāle. Unde doc. psueuerunt dicere q probet per testes. Itē p cōiecturas. ff. de re mili. q cōmeatus. e. ti. nō oēs. §. a barbaris. z de hoc in spe. d. pig. §. sed qliter. De his no. p glo. z doc. in. d. l. si creditor de edē. l. si q. ex argētarijs §. si. loca. l. si q. domū. §. impator. C. Et caue qz qdā hnt hic quādā additiōe que male iacet. que dicit sed tertio zc. hoc enim est falsum. immo pmo creditor probat casum vt dixi.

De verboz obligatiōe. Rubrica.

Continuatio patet ex his que leguntur. s. ti. ij. §. si.

Verbis obligatio.

C. In gl. est ar. in fi. dic ibi z dic pmittitur futurū vt ibi notz tur. C. In glo. si aut incertū. Hoc satis videt pbabile. ff. de ac. emp. l. si tibi liberū. de serui tu. rus. or. p dī. si binarū. qūqz tū ponit pro aditiōe. ff. dposi. l. pe. de usu. l. si stipulatus. de lib. le. l. non solū. §. pe. si q. in ius vo. nō ierit. l. si. de arbi. diē pferre. §. si. C. In gl. nisi i casu. i. si. vide. s. de lega. §. si gūaliter. ff. eo. qui ex plurib. C. In glo. nā z baculū. in fi. illa lex facit. qz ibi exponit pactuz sicut h sti pulatio. Vel dicit stipulationē dici a stipite. i. collūna q fortis ē z firma. De inuestitura de qua h in gl. tangitur dicas q non est necessaria de iure ciuili: sed de iure feudoz est necessaria. in feu. de cog. feu. c. fi. qd sit inuesti. in pn. z quasi p totū. z in be neficialibus de iure canonico. nō tū per inuestiturā possessio ad ipisicif. vide ex de cōsue. c. ij. de his que fi. a ma. p. ca. ex ore

per doc. de re. iū. c. i. sin dy. de feu. de noua for. fi. c. ij. in feu.

In hac re. C. In glo. pprie. in fi. z dic heat per se vel p suuz sufficientē interpretē. ff. e. l. j. in fi. signa aut nō sufficerent. ff. eo. l. i. C. Super tex. cōgruen ter fm iterrogata. C. In glo. habilibus melius. ff. de re. du. l. in abiguo. §. itaqz. de re. iū. in ambiguis. de sup. lec. le. l. lega ta. z. l. labeo: z iō si alterētur noia: vt si boui iponaf nomē afi ni uel ecōtra. sicut trufatores qūqz alterāt z mutāt: nō videre ref bona stipulatio quāuis ad inuicē pferret. p dictas leges z facit q libellus debeat offerri layco i romancio. S; hoc nō vt vey. qz p iterptationē pōt scire qd prier i latino. z si sit oīo expars litteray. z ita parū sciret qd cōtiner in romatio sicut in latino nisi hēret exptez lray qui et legeret. in hoc tū esset atten dendus vsus z stil^o curie. C. de emā. li. l. i. ff. de re iū. l. decreta.

Omnia. C. In glo. i. stati. in fi. In h pūcto sunt gl. varie. nā in. l. pmissor vt tenere q sit spāle i cōstituta pecunia. z idē vt tenere in. d. l. eū q. §. si. remittendo illā. z idem in. l. oibus. de re. iū. Dicitz s; alibi distinguit inter debitū qntitatis z speciei. j. de iutili stipu. §. si. Dicit lat^o. qz aut querit an in obligatiōe pnti def tps quo ad obligatiōez pbandā aut quātū ad petitiōez icobandā. aut qrtū ad morā i ducēdā: aut qrtū ad exactionē seu executiōez faciēdā. C. Quā tuz ad pmū dic q nisi insit tacita p ditiō q statiz pbitur obliga tio et si dies tacite ineēt. ff. de op. li. l. quoties. si tacita p ditiō ineēt ab euētū p ditiōis. vt no. ff. de pac. l. itē qz p uentiones. z sic itellige. l. interdū. ff. e. l. inter stipulantē. §. sacra. C. Quā tum ad fm dic q statim peti pōt. z hoc vult dicere h lra. z vi detur qsi expressuz. ff. de le. i. l. si domus. §. in pecunia. de hb. ob. l. liber hō. §. decē. de act. emp. l. rō. §. cū p ven. nec ē aliqd spāle in pti. qz si bene aduertat ad tex. illū: ibi daf tps nō ad petitiōē icobandā: s; ad exactionē celebrādā. ut ibi pz cū di cit. Et exactio celebret zc. vñ quāuis in pn. loquat de petitiō ne: nihil tū de ea loquit in rñsione. z per pns rursuz ē ad mo ram in ducēdā. qz statū interpellari pōt effectus tū more dif fertur modico tpe arbitrio iudicis. ff. de col. bo. l. si q. filiū. §. stipulatio. z. d. l. qd dicimus. de usu. l. scienduz. Vel dic q ad petitiōē z interpellatiōē daf tantū tps quod potuerit tra didisse p. §. si. j. de inutili sti. saltez in spēbus. ff. de le. i. l. cum res. C. Quātū pō ad exactionē tps est arbitrariū vel quat tuor mēsiuz. ut in. l. si debitor. de re iudi. vel. x. diez. ut. l. pro missor. vt aliō put iudici videbis hz locoz z psonaz varietatē. vt. l. qd dicimus. ff. de solu. z fm summar. qntitates. ff. de iū. fil. l. in fraudē. §. fiscalibus. suspectus tū cauere dz ut. l. si de bitor. z. ff. de pig. l. questū. C. S; an obligatus in diē gaude bit hmōi dilatiōe. C. Ad vt ex quo dilatiōe sibi puidit. C. de pac. cō. l. si. ff. de pca. l. z hz. §. cū q. ex d dila. c. pte rea. ff. de usu. l. in fideicō. C. Cōtra. C. de repu. h. l. si. ff. de ac. ob. quot. de sepul. vio. l. qui sepulchra. de an. le. l. titia. §. qui mar co. de li. le. l. alimenta. §. basilice. z h fauorabilior cum dilatio seu pūisio ista sit de iure cōi z oiaf ex pcepto sue p dēnatiōis. vñ pmū tps seu pma dilatio ē apposita ad differēdā p dēna tiōē tū nō aut ad executiōez. z sic pnt euadi pā q loquunt vbi pūisiones tēdūt ad vñū: z nō sunt de iure cōi. z ex eis seq retur iniquū: aut cāz p rogatio. ut. d. c. pte rea. C. In gl. sic. ff. si cer. pe. in fi. Maxia qd psueuit eē an ex obligatiōe in diem sit dare actionē an diei euētū. De obligatiōe nō dubitat. qz il la hnt nata. Et gl. z iac. de ra. dicūt q sic. pe. de bel. pti. tenu it s; z sup h multas allegatiōes hinc idē p cesserūt de qb^o satis Ly. recitauit. C. ut act. ab hf. z s; hf. l. i. tū qsi oēs moderni te nent q sit nata. z ad h altant. ff. māda. l. i. §. mādatū. Mō dicus tū est effectus huius disputatiōis. recurre ad Ly. si ve lis h dilatare. C. In gl. nisi ab initio. in fi. Vide meli^o. s. sup dicto hbo p fctis. vñ in. d. §. decē nō cēsetur dies apposita q differat. ut ibi pz. C. Itē nota q illud qd h dieif de stipulatiōe pcepta in diē obtinet si inter diē. ff. d. §. sig. l. si q. intra z. l. qe quid. §. si. C. In glo. hic no. qōnem in fi. De hac qōne est ca sus extra de offi. dele. consuluit. vbi dicit q eadē die pōt fer re sniam circa vltimā horā: vel expectare i diē sequētē: nisi illa die deberet eius officii finire. dic ibi. C. In glo. aliud si dixeris cū allegat. l. nec semel dic q nō est contra. qz idem est siue dicat singulis annis siue annos. vt no. d. l. i. qū di. le. ce. vbi ē

contraria glo. huic. s. illa venio vt videbis plenius. j. de inutili
 sti. §. pe. C. In ea. glo. ibi cu alkar. l. cu in annos. S. que est ro
 huius rois vt plures spectet tps in legatis q in scrib. Rn
 deo. q: Actus cedunt in vna hora et in vno tpe. s. no legata. vt
 dicitis legibus. S. cur no eque. Rn. q: Actus sunt fortiores qz
 voluntate duoz nitunt q legata. et hoc satis appet in trasmis-
 sione. qz legata pdicionalia no trasmittunt. s. Act. sic. vt. j. §.
 ex condicionali sm doc. iac. et pe. C. In. e. gl. ibi cu dicit. vna est
 hboz pcepto. ff. e. l. stipulationu. §. stipulatio. C. In. e. gl. in
 fi. De qbus pstat q sut plures. vt. l. senat. §. fi. et io vt pcedes
 approbada. et dy. ea approbat in. l. senatus. qz qn dī singulis
 annis no expmunt diuerse spes tpoz. io stipulatio vna. S.
 vbi dī ānua bina et. expmunt diuerse spes tpoz. vñ q rōe ex-
 pssio pluriū fac rerū diuerfas stipulatioes. vt. l. scire obem. ff.
 eo. ti. eadē rōe expssio diuersoz tpoz. ff. de testa. mili. l. miles
 ita. §. qd dixim. fm eū. C. In gl. rōe pmi. in fi. h est hitas. cum
 eni sit vna ut. d. l. senat. tota est in diē: et pmo et sequētib. an-
 nis. et h differt a legato qd est pdicionalia p sequētib. ānis.
 vt. d. l. senat. fat. no. ff. e. l. stichū. §. fi. C. In gl. i. donec vivat
 in fi. S. qd si no eēt adiectū hboz quo ad viuz. Verbi grā p
 misisti mihi p stipulationē. x. ānua vel singulis annis in. d. l. si
 stichū. §. i. vt velle q obster exceptio post mortem stipulatoris
 s. illa glo. reprobat ibi p oēs p casuz illi. §. et secus in lega-
 tis. C. d. leg. l. ānalib. psumit eni paciscēdo sibi et hfidibus p-
 uidef. ff. d. pba. l. si pactū. §. ex pdicionali. Itē no. qz si qz ē ob-
 ligatus vsqz ad diē: et sint plures pstatōes faciēde. vt annuuz
 diurnū vt mēstruū: tenef aī diē cū effectu. s. p diē sū effectu.
 s. vbi est vna pstatō faciēda tenef aī diē sine effectu s. p diez
 cū effectu et eodē mō si pmissit ex die. nā aī diē obligatus est si-
 ne effectu tm. ff. de act. et ob. l. obligationū fere. §. p. in. i. gl.
 et h itelligo nisi dies apposita fuerit cā limitatōis. et obligatio
 nis. tūc eni tenef aī diē: sed no post. ff. d. vā. in fec. l. iij. d. pre-
 to. st. l. valerius. ff. mā. l. si fideiusor. §. fi. nisi eēt aī ptra obli-
 gatio que post diem duraret. vt. e. ti. l. si mandato ritij. §. pau-
 lus mādū die adiecto. et. §. ille. vide qd ibi no. in dubio aut pro-
 mittendo ad diē: vt pmittere: vt post tenef et no aī nisi eēt
 plures pstatōes faciēde. qz tūc presumeref ptra. ff. e. ti. l. euz
 qui ita. §. qui ita. C. In glo. i. aliquā fortunā. in fi. qz vbi se hz
 oimodo ad esse censetur in diē. vt. j. glo. fi. et no. qz tex. pleni-
 hoc distinguit in. d. l. obligationum fere.

Ex condicionali. C. In glo. s. qre legatari-
 in fi. Quid ergo si legata-
 rius stipulatur legatū sibi reddi. C. Uidef q tūc trasmittat at-
 tenta hac rōne. s. hoc no est vey. vt. ff. vt in pos. leg. l. i. §. si qz
 sub pditione. de psti. pec. si id qd. si qz cau. l. si euz. §. qui iniu-
 riarū. et glo. h loquit qn pncipaliter qz stipulaf. ita qz stipula-
 tio no succedit in locū alterius actōis no trasmiffibilis nā tūc
 no obtinet is. §. nec rō gl. ad hūc casuz extendit. est ergo sūta
 gl. qz pactū et stipulatio cēsent realia et trasmiffibilia ad hfidēs
 hoc tū fallit in duob. casib. qui notant in. l. si pactū. C. Item
 vbi psona apponit in executōe negocij. ff. d. pac. do. l. ob res
 donatas. §. fi. so. ma. l. si marit. §. i. de pac. l. qui futuz. §. i.
 C. Itē fallit. ff. de ser. rusti. pdi. l. luci. s. sibi forte n fuit pmi: s.
 simplex pcessio. vel dic qz vbi seruitus pstituitur facta mētiōe
 psonēno pdij: vel pdij et psonē: tūc no transit ad hfidem: nisi
 fiat mētiō de eo s. si pstitueret pdio: trasmittet. et est sec. in alteri-
 us rei obligatione: q trasmittit quis fiat mētiō de psona. qz illa est
 magis trasmiffibilis de natura sua. et magis ppetua. qd p. qz
 durat vsqz ad. xxx. an. et seruit. vsqz ad. x. si sit pstituta vt p. C.
 de prescriptio. xxx. anno. l. omnes. ff. de seruitu. l. seruitutes.
 Si ergo aliqs stipulat. fuerit sibi sicut sub pditione stipula-
 tio huius no trasmittit ad hfidēs. d. l. lucius. S. hec rō posset i-
 pugnari p. l. corruptionē. C. de vsuf. C. Itē dic gūaliter vbi cū
 qz stipulationē qz interponit sup actu no trasmiffibili de na-
 tura sui no obtinet is. §. p leges. s. alle. in pn. ff. de vsu. l. si sti-
 pulatus. C. Itē nec obtinet in casu quo stipulator deberet cō-
 di. iplere in ppra psona. Verbi grā pmitto tibi centū si romā
 ad idulgentiā ueneris. vel si te ptingat capi ab inimicis. si eniz
 moriaris aī pditionē impletā no trasmittit et eodē mō no ob-
 tinet in pditionibus q sunt in no faciēdo quaz implementū
 dependebat ex no. scō stipulatiois. tūc eni no trasmittit spēo

sed ipsuz debitū purificatū. s. pxi. §. in fi. Sed an debitū pdi-
 tionale trasmittat hfidem pmissoris. et certū est qz sic si erat
 in faciēdo: et factū faciēdū erat ex pte pmissoris nisi esset tale
 factū qd no posset per aliū adimpleri. C. de hē. et cōmit. st. l.
 veteris. S. si factū erat in no faciēdo: no transit hfidēs pro-
 missoris: nisi esset cōmissa in vita pmittentis. ff. e. l. ex ea. §. fi.
 si serui. ven. l. loci. §. si fundus. vel nisi de hoc. fuerit facta mē-
 tio. ff. de pac. l. qui in futuro. §. i. et h si in stipulatioe fuerit scā
 mentio de psona sicut in stipulatione p te no fieri. Itē alias p
 per. d. l. si pactū. C. Quid ergo si quis pmissit factū facere sub
 pena. Potest dici qz heres faciēdo euitat cōmissionem pe-
 ne p. d. l. veteris. Sed quid si eēt electa industria. Tunc vide-
 tur obligatio extincta p mortem pmissoris. Vel posset dici qz
 daret. qz illa electio fuit in fauore stipulatoris. si ergo stipula-
 tor vult recipe opas vñ scū alteri: cur no pōt renūciare fauo-
 ri suo. Et forte h vult dicere. l. veteris. vide ibi et facit. l. iter ar-
 tifices. ff. de so. ibi no pntiēte stipulatore et h vey i puaio p-
 sonis. secus in ecclesiasticis in feu. qui suc. te. c. i. h potest esse
 ti. si de feu. cōtro. fu. c. moribus.

Loca etiam. C. In gl. rōne. i. si op. s. hūc. §.
 ff. loca. l. isulā. §. i. S. ibi i hēb.
 bonefidei i qz tps angustia no vitiat. itē s. ff. d. le. l. i. si mihi
 §. i. S. ibi in legatis q fauorabiliores iterpreatiōes recipiūt.
 Hīs pe. de bel. pti. mouet h vna qōnez et paz aliū aut nihil
 dicit vltra gl. in h ti. nec pcedēti. Pone q aliqs pmissit cētuz
 dare parisi sub pena. venit parisi infra diē: s. no soluit. nūquid
 comittit penā absqz aliq iterpreatiōe. Uidef qz sic. qz sicut di-
 es expssa pstituit i mora. C. de hē. et pmit. st. l. magna: ita vt
 qz tacita. ff. e. l. si isulā. igif vt qz h pena hoc casu cōmittat: cū
 tacita dies sit elapsa. P. ipse dicit qz si venit parisi infra diē:
 no cōmittit pena sine iterpreatiōe. si no venit cōmittit. Et est
 rō qz tps qd pcedit a lege pcedit ad veniēdū: no ad soluēdū
 et io s. no soluerit si cōmittit pena. qz p ipsuz no stetit qn dādū
 venerit et ita no ob. d. l. si isulā. qz ipse fecit. nec cōpleuit. at
 h fecit qd in se erat veniēdo ad locū. C. Quid si cōceditur ad
 soluēdū. vt h cōstituta. Bie vt. j. de act. §. de constituta.

Conditiones. C. In glo. ff. de re. iur. i. h. et no
 requirit scia d pnti. qz ptes vo-
 lūt ex certa scia talē sciaz regri et sic no errāt. s. qd dicesi casu
 quo certitudo regri: sicut in aditiōe hfiditatis. ff. de acq. hfi.
 l. is qui putat. et l. si his. nūqd sub talib. pditionib. pōt fieri.
 Uidef qz sic cū tales pditiones no suspēdāt actū. ut h. C. Lō-
 tra. qz in aditione hfiditatis d. qz esse certus. ut. ff. de acq. be-
 re. l. qui hfiditāt. et l. in repudiāda. ista aut pnt eē certa. ut i
 fi. huius. §. Solu. quātū est de aditiōe pōt talis pditio appo-
 ni. et valet aditio cū tm tria pcurrant. qz talis sit sua ex iusta cā.
 et cōis opi. Itē et veritas rei. et sic valet alias no. ut. e. ti. l. cū qz
 dam. §. qd dī cū ibi no. C. Sed an qd dīxi in aditione obtinet
 in alijs actib. legitimis qui no recipiūt diē nec pditiones. ff. de
 re iur. l. actus legitimū. Et posset dici qz sic si agētes negocium
 apponāt pditionē que sit vera. et quā credāt verā vehemēt p
 sumptōe et cōi opi. cū sit eadē rō. unde si iudex qui dat tutorē.
 et ipse tutor credat patrē pupilli mortuum. et sit cōis de h opi-
 nio. ut vey sit. quāuis iudex apponat talē pditionem: si pater
 pupilli mortuus sit credere ualere dationē. qz ēr tacite h intel-
 ligebat. ff. de tute. l. muto. §. sub pditione. et facit. d. l. cū qd i.
 §. fi. cū. l. se. ats non credo. C. Sed s. vt qz quāuis tales pdi-
 tiones no suspēdant obligatiōes. tm dies tacite inest quo scia-
 tur hitas an ita res se hz. nec aī peti pōt quousqz certū sit. s.
 pxi. §. et tm pstat qz illi actus no recipiūt diē sicut nec pditōes.
 Pōt dici qz in hmōi pditionib. no inest dies ēr tacita. imo sta-
 tm pōt fieri iterpreatio et res peti. post in pbatōe ueniet qz
 res ita se hz sicut in pditione appositū ē. et ita in actib. illis le-
 gitimis nullā diē important hmōi pditiones. C. Sed hoc vt
 no posse stare. pone qz tu pmittis mihi. x. dare si aretusa sit p-
 gnans. hoc est de presenti. et de natura sua uidef iportare diē
 ff. e. l. interdū. S. dicas qz h no est vey. imo statiz possunt pe-
 ti. x. ut dixi. Nec ob. d. l. interdū. qz ibi loquit in casu quo par-
 tus deducebat in stipulationem. in illo eniz casu est dies et ta-
 cita cōditio. ut ibi no. et. s. de pac. l. itē qz pntiōes. qz nisi sit
 partus et nascat: dare no pōt. non sic in hoc casu vbi pmittit

tur. x. si sit pugnans. q. tunc statim potest peti. sed habet probare q. sit pugnans. Sz op. ptra hunc. ff. de hf. insti. l. si memia ubi v. concludi q. valet actus non obstan. q. non sit vera conditio. h. autem pugnans. Nec potest dicere q. sit spale in vltimis voluntatibus. q. in illis dicitur idem q. ff. de iniusto rup. z irri. tes. l. cum in scdo glo. soluit q. ibi est nugatio z trusa z non conditio. Sz certe idem posset dici de qlibet condicionali de preterito vel de pnti. si testator sciret non esse verum. z ita is. s. posset restringi ad casum quo pntes ignoraret z essent incerti de pditionis veritate. Unde potes dicere q. ibi sunt pba de futuro illa enim pba si viuerent simpliciter extendunt ad futurum. ff. de pdi. z de. l. multa. s. i. z sic is. s. obtinet siue pntes sciret veritate pditionis: siue ignoraret quecuq. dixi in actib. legitimis q. non recipiunt die nec pditione. vij. q. i. pastoralis. vñ tales puisiones non videntur valere prouideo tibi de tali beneficio si vacat nisi concurrant illa que. s. dixi.

Non solum. In glo. hic in fi. s. an pars potest compelli apponere penam in actu. Sic q. non nisi fuerit conuentum ut ibi no. bñ tamē verū est q. iudex ex cā potest apponere penam pceptis suis. C. comi. vel epif. l. i. in fi. z facit. C. de re iudi. l. si pecuniā. de vsufr. l. i. ff. de except. do. l. apud celsuz. s. labeo. In glo. s. quod in fi. supponit glo. q. vbiq. dolus arguit siue in scribis siue in delictis. q. interesse. p. betur p iuramentū. z facit. ff. de in li. i. l. i. z. l. in actionibus. z idē no. ff. q. vi aut clā. l. semp. s. hoc iter dco idē no. host. ex d. fo. cōpe. c. dilecti. z ex q. metus cā. c. fi. Sed glo. vñ alibi distinguere iter interesse singulare z cōe. ut pñmū no. probet p iuramentū. fm sic. C. de in li. i. l. alio. Sz ibi in alio casu qñ culpa arguit. sed pñmā opinionē vñ aperte. q. furtū non committit sine dolo z affectu. j. de ob. que ex d. nas. s. furtū z tamē in talibus furtis vñ q. oporteat alibi pbari q. p iuramentū. ff. de fur. l. qdaz tabulaz. ff. ad. l. aq. l. in lege. In hoc potest sic distinguī. q. aut petiit interesse rōne delicti: aut rōne actus. Pñmo casu dic q. interesse pbari p iuramentū: non in litē s. quantires est in pñtate: si res non possit restitui. vt. ff. de in li. i. l. cū furti. de aq. plu. ar. l. si tertius. s. fi. z. d. l. semp. s. hoc interdico. si aut res possit restitui. z iudex pdēnauerit ad restituendū z non vult restituere: iuraf i litē. ff. de l. i. iurā. l. i. ff. d. do. l. arbitrio. d. appel. l. creditor. s. iustus. eodē mō i casu spali qñ q. in ius vocat vi extimif pp auctoritatē iudicialē. ff. ne q. cū qui in ius vo. est vi exti. l. fi. s. i. Et forte posset hoc tradi p. regula vbi cūq. iudicialis auctoritas cōtemnit p leges pdictas. nisi in casu qñ q. missus in possessionē non admittit vel phibet. ff. ne vis fiat ei q. in pos. missus est. l. i. s. h. pba. Sed certe tūc crederes iurari in litē si viz adhiberet vel iussu iudicis i spali sibi facto ptumaciter resisteret vñ illuz. s. intelligo qñ iudex simpliciter decreuerat aliquē mittēdū in possessionē. cui aliq. se opponit phibendo qui ats non fuit vocatus nec cōdēnatus. ats. si ad h. vocat spaliter z iustus vt non ipediret phiberet z parere ptemneret. vel si missus p iudicē violēter in pñdco casu expelleret. non video cur non iuref in litē p ipsuz per. l. s. alle. Sz ad huc op. pmo dicto. d. l. quidā tabulaz: vbi vñ pcludi q. oz pbari p testes. imo dic q. no op. s. intellectū premissoz aperit. naz qd dixi q. in delictis interesse pbat p iuramentū intellige. i. extimatioz dāni: seu rei ipso delicto pbaro. nā ipsuz dicitū pbarē oz. Terbi gra. si dicā q. tu surripuisti mihi equū vel bouē h. dbeo probare. z h. pbaro stabitur iuramento meo de extimatioe ipsi z hoc vult dicere. d. l. qdā tabulaz. ibi enim oportet pbarē q. hēbat tales tabulas z tale debitū pñntes z reū eas surripuisse. z h. pbaro stabitur iuramento suo de dāni sui extimatioe. In violētia tñ est aliqd spale. nā ibi probata violētia credit iuramento: nedū de rez extimatioe: imo de his q. se amississe dicit. nec h. probare qles res amissit. z h. in odiū violētie. C. vñd vi. l. si qñ. In scdo casu qñ petitur ex actu. tūc aut dolus arguitur. aut culpa. Pñmo casu. aut qñs de actionib. arbitrarijs seu bo. fi. z in illis cōstat q. probatur p iuramentū in litē: nisi in casu vbi est de pñtate. ff. de in li. i. l. minus. vide tamē pleniuz. j. de act. s. pterea. aut de alijs: z tūc si res non extat: extimatio no probatur p iuramentū si non possit alias sciri. si extat oz. pbari p testes. ut h. ff. de in li. i. l. videamus. s. fi. cū. l. se. si aut culpa arguit: singulare dz pbari p testes de cōi vult dicere

glo. q. probatur p iuramentū. vt. d. l. s. alle. q. potest esse vera vbi alias non potest pbari extimatio p dicitū. s. plane. z ita oportet dicitū. s. extendi ad oia pcedentia. z satis h. inuit pñtate. vel dicillā glo. verā in casu illius. l. vbi ex offō tenebat fecisse diligentiā. z h. nisi fuerit ptumacia in non petēdo tunc enīz dicerē vt. s. pxi. in delictis dixi. Sz quid debet deponere testes q. pducuntur ad pbandū interesse. Dicas q. si pducuntur ad pbandū singulare interesse. deponēt q. si haberent talē rē z ita eis cedētē gratiosam vel vtilē. nollēt ea carere p tūto. In cōi ho q. res tantū valet fm cōem extimatioe. Sed quid si dicerēt se tñ duros. Dicas q. non bñ deponerēt p ea que no. C. de rescin. ven. l. ij. de his scripsi. C. de sen. q. pro eo qd interest. l. i. z vide qd ibi no. p glo. z doc. In glo. putanō ire. ff. e. l. vbi autē. s. qui id qd. In glo. hoc ad pñmū in fi. sup. h. dic pleniuz. q. aut stipulatio fuit apposta sup facto non iterabili. vel sup eo toto qd pncipaliter in obligationem deuenit. z non potest pluries comitti: nunq. stipulatio penalīs pluries pmittit. ff. de hf. vel ac. ven. l. veditoz: hereditate: de hb. ob. si ita q. aut fuit apposta i scdo iterabili. ut plura capita pñntes. z tūc vñ sepius comitti pro quolibet scdo iterabili. uel pro quolibz capite si pñtate interesse. uel loco interesse sit apposta pēa. ff. e. si sit. ff. rē pupil. fal. fo. l. ij. rē ra. ha. l. si pcura. si cui pluq. p. l. fal. l. iij. s. quefitū. vsufr. queadmodū ca. s. hoc aut. Sin autē uo cōtinet interesse s. mere sit penalīs pp cōtemptū. forte tūc non committit nisi semel. ff. de arbi. l. si duo. s. i. illa enim ibi erat apposta loco contēptus ut. e. ti. l. si q. rē cū ibi bene no. vide tur ergo q. pñnciatū fuerit in cā que vertebat inter vniuersitatē z ecclesiā tullenē. in pallacio apostolico vbi dicebat ecclesia q. dicta vniuersitas sub certa pena pmiserat non insultare psonas ecclesiasticas. z plura alia capitula. z q. dicta vniuersitas fecerat pñmū frequēter z in plurib. capitulis. z petebat solidaz penā pro quolibz. determinatum fuit q. poterat de quo multi fuerūt admirati. z maxie legisse sequētes glo. In op. q. pñmū h. s. sit nullū. Et solue ut. j. de iutili. fi. s. alteri.

De duobus reis stipulandi et promittendi.

Glo. sufficienter cōtinuat rubricam. ideo transeas.

Stipulandi. In glo. dicit

reus. i. fi. die ple
nūs ibi. In gl. hoc adiecto in fi. Scire de
bes q. glo. in. d. s. cū tabulis vñ velle q. ius an
tiquo z nouo sufficebat exprimi q. essent duo
reinec oportebat dici q. tenerē insolidū. z illā sequit ibi iac.
dy. dicit q. de nouo oportet dici q. sunt duo rei z q. insolidū
teneat. z id h. glo. errauit h. dicēdo: hoc adiecto ut sint insoli
dū z c. q. de iure veteri non oportebat dici q. eēt insolidū qd
gl. h. suppoit z male. q. s. cū tabulis dicē z magis ēt errauit i
aut. h. ita. C. e. ti. ubi dicit q. si vn. pmisit. x. z postea ali. eadē
. x. q. sūt rei debēdi qd non est uerū nisi h. agaf expsse p dcm. s.
cū tabulis. In gl. ex intervallo. in fi. dicas q. sine intervallo
dñt fieri interrogatioes z rñsiones. ita q. non fiat diuersio ad ali
os act. ex neos. q. si diuerterent ad alios act. non ex neos z non
eēt magnū intervallo: valeret. Terbi gra. Si alter de duobus
reis pmittēdi eēt pñs. z alter non z interrogatioe scā ille pñs
iret qñtū aliū q. erat ppe. non eēt diuersio ad alios act. z sic
potest intelligi. l. duos. e. ti. s. fi. z h. est idubitatū. Sz pone q.
adhibet intervallo. tñ agit q. sunt duo rei. an erūt duo rei. Et
mouet h. in. l. si ex duob. e. ti. z vñ dicere q. no. dy. dicit q. ubi
fuit una interrogatio si vn. rñdeat hodie. ali. cras non eēt duo
rei. s. ubi vn. interrogat hodie ali. cras. erūt duo rei. dūtāmē
hoc agaf expsse. z qlibet rñdeat post suā interrogatioez. z idē
in duob. reis stipulandi. ut scripsi i. d. l. si ex duob. s. allega.
Ego non video q. h. possit sustineri. nā aut dices q. h. rñgit pp
diuersas z sepatas interrogatioes. aut q. h. agit expsse. s. neu
trū eoz p. eē cā. ergo z c. Qd diuerse interrogatioes diuersis
tpib. facte si sint magis cā q. si eēt una interrogatio p. q. no. re
fert an fiat sub una interrogatioe: an sub diuersis. ut h. p. z. d.
l. iij. s. parui. cū ergo nil referat cū sit icōtinēt: ergo ita par. si
diuersis tpib. imo diuersitas interrogatioū magis faceret cē
feri diuersitatē obsonū q. vnā. at h. h. nā si puf. z sic diuersitas

interrogationū nihil facit. **C** Itē minus facit qđ dicit qđ actū fuit zc. qđ et si in cōtinenti fierent interrogatiōes z rñsiones: oporteret qđ ageret expresse vt essent duo rei. vt. s. in prin. scripsi. z si sic hoc eēt cā: nō esset dñs an in pñtenti fieret vel ex interuallo qđ fm hoc sequeretur qđ eēt duo rei siue in pñtenti siue ex interuallo hoc ageret. z tamē hec iura in nuū ptra. z iō tene cum glo. z intellige dictā. l. in duobus vt ibi no.

Duo plures. **C** In glo. hoc acto. vide. s. pri. s. **C** In gl. ibi in vtriusqz. dic me lius in. d. l. iij. qđ plures sunt in essentia z pñsiderata rei pñtate vt ibi no. fm pe. de bel. pñ. hic. Et no. qđ caute dicit h̄ tex. de bitū accipiēdo. nā agēdo nō liberaret et lite pñstata. ut. ff. de pecu. l. quotiēs. s. si creditor. z no. i. sūma z i. gl. i. auē. de duo. re. vñ pēdēti. appellatione vñ pōt alius pueniri. ff. ad mace. l. creditor. j. rñ. z de hoc p glo. z dy. ff. e. l. ij. **C** Consuevit qđ an ille qđ debitū totū recipit teneat reddere ptez alteri pteo. l. stipulāti. Et doc. alibi pñsueuerūt determinare qđ sic. z vñ nota ri p gl. ff. de pñ. i. de. l. frater a ffe. ff. de le. ij. si titio. z hāc opi. sequit iac. de ra. p. l. ff. de noxa. l. si rē cōez. z idē vñ tenere. ff. de so. l. qđ hoiez. s. i. pe. de bel. pñ. tenuit s. p. l. ij. ff. e. ti. p quo vñ casus. ff. ad. l. fal. in. l. fal. sed hoc esset nisi essent socij: vel esset ex re communi debitum vel propriū alterius non exigentis iunge. s. fi.

Ex duobus. **C** In glo. s. znōne. i. fi. dic pleni^o qđ aut dispitas est circa rē qđ vertit in obligatiōe: tūc vitiat saltē quo ad pñstōnez duoz reoz. ff. e. l. si id qđ. Aut est dispitas circa substātiā obliōis z nō vitiat. ff. eo. l. si ex duob^o. s. fi. Aut circa qñtitate: z tūc nō vitiat. vt h̄ et ff. e. l. ex duob^o. Aut ē dispitas circa id qđ habet loco qñtatis vt puta vt vñ teneat de lata culpa: ali^o de leui z sic vitiat. ff. e. l. eādē. s. i. Hāc distictionē pōit Dy. ff. e. l. si ex duob^o. **C** Sz qđ sunt rōes diuersitatis iter tam dispes cāus. Itē qđ non ita bñ dñ dispitas in qñtate qñ vñ obligat se de leui: ali^o de lata: sicut qñ vnus pure ali^o sub pñditione vel ex diuersis. Hñ super hoc videret posse dici breui^o qđ dispitas qđ nō pōt re vel spe reduci ad paritatē vitiat: alias nō. Verbi grā. qñ vnus pmittit vnū ali^o aliud vel vnus leuē. ali^o latā. nūquaz hmōi obliō re vel spe erat par. s. vñ vnus pure ali^o sub pñditione: ē spes qđ cōditio ipeas. s. e. ti. s. ex pñditionali. z ipse existēte retrorabit qđ si pura ab initio extitisset. ff. q. po. i. pig. ha. l. q. porior. s. i. d. picu. z cō. rei ven. l. q. si pēdēte. eodē mō vbi in diuersis locis pecunia ē dāda. qđ elapso die quo qlibet dare pōt vna z eadē efficit in effectu. ff. de pñ. pe. l. id qđ. z. l. eū q. in pñ. **C** Sz cur sec^o in fideiussore z reo. ff. de fideiuf. l. grece. s. istud. j. de fideiuf. s. si fideiussor. Rñdeo fideiussoria est accessoria. iō rñde tur fm pñcipales nām. hic vtraqz pñcipalis z pñcia i persona cuiusqz. ff. e. l. eadē in fi. z hoc ē magnū argumētū qđ nō videtur an adinuicē fideiubere. de quo vide. ff. de ad velley. l. vir vxo. ri. s. fi. vbi sunt opi. **A** Har. dicit qđ vñ fideiubere. iō. s. 330. di stinxit an pecūia puenit ad vnū in toto vel p pte. z tūc alius vñ fideiubere p pte que puenit ad illū. vel p toto. si tota puenit z illā sequit gl. ibi z i. auē. de duo. re. z illā ē sequit Dy. Sz. C. e. l. i. glo. vñ sequit opi. iō. quā etiā sequunt iac. z **P**e. z credo qđ sit verior. **C** In glo. s. adueniēte ibi cū allegat. C. e. l. i. Hīde ibi p doc. z glo. vñ dic qđ aut ille qđ soluit hūit totā pecuniā. z in vsus pñcios puenit. z tūc nulla actio ei daf. qđ ipse teneret pteo si soluisset. Si aut puerfa est in vtilitatē cōem. vel forte est pñdita. tūc si sunt socij agūt p socio. vel mā. si mādatū iter cessit. atqz nō fm iōā. opi. s. fm **A** Har. semp vñ iter cessisse iō daf man. vel nego. ges. si pñdicta cessant. ff. de neg. ges. l. cū pe cuniā. z daf vtilis. ff. cōi di. l. si qs putās. s. i. C. de neg. ges. l. sine. C. si cer. pe. l. s. in rē cōem. ff. de so. l. q. hoiez. s. i. vel actō ne cessa si cessa fuerit a creditore. **C** Sz an pñpellit cedere. Gl. vñ velle qđ sic nisi renūciatū esset bñficio diuisionis. ff. pmo. l. vñ q. in fi. gl. s. doc. pñsueuerūt tenere idē si renūciatū esset. ni si pp dolū pñciū fuisset puentus. ff. de ad. tu. l. si plures. z sit cessio p reū in quātū puenit ad eū. vel si nihil p media pte. ff. de in rē ver. l. si pfe. s. fi. ad mace. l. sed z iul. s. i. z vide plene in. d. l. i. p glo. z doc. Illud aut cōstare vñ qđ si duo rei pmisserunt nulla recepta pecūia uel re. forte ex cā donatiōis. qđ si vn^o soluit solidū nō vñ h̄re actionē p aliū. ut. d. l. in lege falci. hoc

eēt obseruandū nisi eēt cessa ut dixi. **C** In. e. gl. i. fi. iuxta h̄c materiā pñsueuerūt multa qđ que nō psequo: disputādo. sed ponēdo pñclusiones tantū. qđ doc. satis late notauerūt in. d. l. j. z i. auē. hoc ita. **C** Et pmo pñsueuit qđ si obligatio sit idi uidua. an fiet hmōi diuisio. Glo. dicit qđ sic in. l. reos. s. cūsta bul. z idē dicit in quolibet casu vbi plures re ipsa solidū tene batur. vt no. e. ti. eandē. ff. de posi. l. i. s. si apō. mā. l. creditor s. duobus. Sz ptra notatur in corpore auē. de duobus reis. z verius fm doc. **C** Itē cōsueuit queri qđ si vnus pure z ali^o sub pñditione. Glo. dicit in auē. hoc ita. qđ obligatus pure po test insolidū cōueniri absqz beneficio diuisionis. z ita corrigi bic in fi. z. l. ex duobus. ff. e. que idem dicit. Et pro hoc faciūt s̄ba dicte auē. qđ ille qui sub cōditione pmissit non est habilis ad pñtentionē. Dy. tñ tenet ptra per. l. si plures. ff. de fideiuf. **C** Itē quid si creditor diuisit. z postea reperit alterz nō soluē do. nūquid pōt redire ad alterū. Sic qđ nō. ff. de fideiuf. l. in ter eos. **C** Sed si alter eēt absens: z redisset post lit. contesta. fieret diuisio. ff. ut in pos. le. si pecunie. s. i. C. Itē qđ si alius impetrauit pñlegiū ut nō conueniat. Sic qđ nō ppter hoc al ter perdet bñficiū diuisionis. ff. de fideiuf. l. titius. **C** Itē an oēs possunt cōueniri vno libello. Sic qđ sic. dūtamen de hoc fiat mētio in libello. Et vide plene s̄bis p doc. C. e. auē. hoc ita. z de hac materia tractat spe. in tit. de cōclu. z renū. **C** Sz ego moueo tibi vnā qñnem nouaz que sepe pōt cadere in scō supposita cōsuetudine que ē talis. qđ vbi aliqs vēdit redditus obligādo bona sua ē gñaliter: qđ proximior de genere pōt re trotrahere. z ab emptore vēdicare rē vēditaz seu redditus so luendo pñcium. que cōsuetudo ē in multis locis regni francie. Casus talis incidit. duo forte cōiunges nel quis alij vendide runt. x. libras rēdales pperuas sup oibus bonis suis certo pñcio. obligauerūt se insolidum ac omnia bona sua acto qđ eēt duo rei debēdi. z renūciauerūt auē. de duo. re. uenit vnus de genere alterius vēditaz. offert pñcium vēdicat solidos reddi tus. uenit z alius de gñe alterius: z si vēdicat etiā offerēdo pñciū. qñtur qs eozū admittit uel an ambo. Et si ambo: an q libz ad solidū obligatiōis z si cēptoz habebit duplex pñciū: z q libet ad solidū obligatiōis admittet. Et sequerent duo in cōuenientia. **P**rimo qđ ēptoz habebit duplex pñcium. Scđum qđ ille qui nō est de gñe retrorabit illud qđ alius qui nō est de suo gñe vēdidit. alias nō admittent ad solidū: qđ cessat cōtra cōsuetudinē predictā. z si dicas qđ qlibet admittet ad solidū obligatiōis vēditionis de suo gñe: adhuc sequeret pñmū in cōueniens: qđ habebit emptor duplex pñciū. Et si dicas qđ q libet soluet medietatē pñcij: sequit incōueniens qđ admittatur ad solidū soluēdo medietatē pñcij. z cōtra pñsuetudinis s̄ba que dicūt: solidū pñcium offerri. **P**reterea si vnus solus de ge nere alterius vēditaz ueniret eēt maior questio. qđ ille soluere totū pñcium. z nō retroraheret nisi obligatiōnē pñmi sui z sic remaneret penes emptorē alia solida z totū pñcium quo nil iniquius. Et si dicas qđ qlibet admittet ad medietatez: sic due alie medietates remaneret penes emptorē. sup hoc cogi ta z interroga maiores tuos qđ tibi annūciabunt.

De stipulatione seruorum.

C Continuatō patet de sequēti. quia de materia de verbo. ob liga. semper agitur.

Seruus ex persona.

C In tex. ius stipulandi. i. viz z potestate. idem in legatio. ff. de lega. i. l. si mihi. z ti bi. s. scripta z in constitutione. ff. de here. instit. l. neqz. **C** In glo. hec propterea in fi. z est ratio que ibi ponitur. quia vsufu. accedit persone unde si non sit persona deberi non potest. ff. de vsufu. l. si titio. s. fi. **C** In glo. nō he redis. cum allegat. s. seruus. uide quod ibi scripsi. **C** In glo. nisi in casibus in fin. glo. in prin. l. ubi est idem text. qui hic. **C** In glo. nullius in fi. impersonalitas eniz non vitiat ex par te stipulantis. quia semper intelligitur acquirere sibi uel dño. ff. de ver. obli. si ita stipulatus. s. grifogonus. s. ex pte pmit tentis vitaret. C. de consti. pe. l. si quādo qđ nō est: ueritate qđ

aliquis velit se obligare. ff. de proba. l. cum de indebito.

Sed cum factum. In gl. si stipulatur in fi. inno. vñ idē. etiam si ab alia ff. de vñ. ob. l. stipulatio ista. §. hi qui. uer. cum vñ. ibi enim sibi acquirit stipulando ut ei possessio per alium auferatur. Preterea ubi ab alio dandum est inspicitur persona serui et non domini. ff. de cōdi. et de. l. mō q. hñdī. ergo multo fortius ubi ab alio faciendus. Solutio. ubi in stipulatione seruus personam suam adiicit uel ubi adiicitur per alium si res in stipulationem deducta posset extendi ad effectum qui posset cadere seu conferri in persona serui. tunc persona serui inspicitur: ut in eius persona effectus operatur. nō ut sibi acquiratur. q. cū nihil sit sibi acquirere nō potest. s. in eius persona effectus ipse cōplēdus est re. vñ est q. si emolumentum inde creat: dñō acquiritur et hoc vide i dicitis legib. dñis. conditionis implementum facti ē: et factus dñi. ff. de dñi. l. mulier. §. i. iō i persona serui dñi potest et ei dandum est. Unde dāre in ppaia significatio ne iposter ius. i. accipiētis facere. j. de acti. §. sic itaq. tñ ubi materia subiecta se refert ad scñ. et ei effectus qñ facti censet in stipulatione dñi in psonā serui. vñ ut ita faciendū sit in ei psona et p hac solutione bñ facit. ff. de vñ. ob. l. qd dicitur in fi. Quid ergo si stipulet sibi tradidit domū vel rē. nūq. d. ei debz tradit ita q. nō sufficiat tradit dñō vel pmissio: nō teneat tradere dñō s. ipso suo. Dico q. si dñus vel cā pcedat talis ex qua dñiuz vel ppietas vel possessio vel emolumentum irruocabitur posset acquiri dñō: q. tūc dñs ager. et ei dari vel tradit poterit sine suo seu ei voluntate. ff. de vñ. et habi. l. filio. C. de vñ. l. fi. alias nō. ff. de solu. l. si stipulatur sim. ibi enī ex adiectioe serui nihil debebat qñ dñō qñ restitueret. ff. de vñ. ob. l. iul. §. q. fūduz. Et pro breui doctrina potes dicere q. ubi tale qd dñi in psona sui q. dñō acquirendus nō est i effectu et attrēto affectu potest cadere i psona ipsi sui tantū et pntef. ubi aut potest utilitas acquiri dñō: tūc si in stipulatione adijciat psona sui. et est tale qd qd potest hñe effectū collatū in psona ipsi serui: tūc et eius psona inspicit et pntef. vñ ut p eū dñō acquirat. vt. l. q. hñdī. et i. §. hi q. quo ad utilitatē nō q. dñs exercere possit per se. s. si utilitas resultat ex facto in stipulatione deducto ipsi dñō acquiritur. nā si stipulatur fuerit sibi ire agere licere p funduz vicini ad fundū dñi suus ire agere potest non dñs. et tñ ipse suus agit vel adit ad utilitates dñi. et illa utilitas dñō acquirat. nisi in casu spali. ff. e. l. si seruus meus a liberto et sic itellige p et s. In gl. bec vñba in fi. glo. hic facit dñam vñru seru per vñba vel p nomen stipulet. Verbi grā. an dicat pmissis mibi ire agere licet per tuū fundū et tūc ipse pphiberi nō posset an pmissis iter seu actū. et tūc dñō liceat. et dñō acquiratur sicutus. C. s. q. est ratio huius potest dici q. cū p vñba stipulatur factū in stipulatione vertit q. p m gramaticos omne vñbz significat agere vel pati. igit cum talis qñtas facti possit dñi in psonā serui. ei psona factū inspicimus s. noia significat substantiā cū qñtate ppaia vel cōi et sic in tali stipulatione ius vertit qd suo acquiri nō potest. vt dixi. §. pxi. et iō acquirat dñō. C. s. cur sec in legato. ff. de sicutu. l. l. et si maxie. text. reddit ibi rōnez q. in legato inspicim psonaz sui an possit capere si liber est. ff. de le. ij. l. si debitor: i fi. pstat aut q. suus si liber est nō posset acquirere sicututē talem ex quo fundū nō hñ. et iō nō valet legatū. C. s. p deo q. re inspicit magis psona sui in legato talis sicututis vt nō valet q. in stipulatione q. valet. vt hñ. dicit. ff. e. l. pñde. i fi. q. i stipulationib. versat scñ sui: qd censet dñi. in legato nō nullū iō facilius ex stipulatione acquirat. simile ē videre i stipulatione a filio pcepta. et legato ei relicto. nā facilius ei acquirat ex stipulatione q. ex legato rōne pdicta. ff. de rei vñ. l. q. legata. de vñ. ob. l. si fili. bec sunt fere vñba sua. sed bec rō nō vñ bona quo ad suuz q. in hoc differt a filio. vt. ff. e. l. fi. Et rō est. q. in stipulationib. inspicimus initiū et tps pceptionis stipulationis quo ad acquisitionē. et ideo nō mirū si inspicat solū psona illius cui acquiratur. s. i legato i inspicim dñi legati cedētis quo ad acquisitionē. et iō q. possibile est q. die legata sicututis cedēte vñ tpe aditionis: suus posset esse liber. et ita sicutus est ei querēda. ff. qñ di. le. ce. l. si post diē s. ei psona magis i legato inspicit. C. s. cur nō inspicat saltez tps legati cedētis. ita q. ex tpe illo videt legatū tenere vel nō tenere. C. Rñdeo. q. legato factis suo inspicimus tps mortis.

vt dixi. §. de hñ. qua. et dif. §. etneus. §. de lega. §. an suo. ista iura nō sunt hodie iutilia. q. q. q. d. diximus de suo. stipulatione p. applicari ad religiosos q. frequenter paciscunt et stipulant.

Seruus communis. In glo. i. perso. nali. in fi. pe. d. bel. pti. dicit q. p. bec iura p. s. ueuit determinari qd ista. Ita est q. vbi alicui committit cā sub noie dignitatis: successor potest cognoscere. si sub noie p. p. no de quo no. ff. de pac. l. tale. §. si. et est expressus ex de offi. dele. c. qñ abbas. C. Bone q. committitur expresso vtroq. ut titio abbati: tūc refert sim eū qd p. ce dat p. bec iura. In glo. hoc disunctis i fi. doc. antiq. enī tpa codicis. vide. ff. e. l. si ex re. §. i. In glo. nā cū sua in fi. huic dicto ob. ff. e. l. pñd. §. i. ibi paternā pte vide ibi q. ibi loquit qñ ab altero ex dñis stipulabatur quo casu nō acquirat alijs proportionē eius quā iure retentiōis sibi vñdicat vt ibi notat et vi de plene hñc materiā. ff. e. l. si cōis seruus ita stipuletur.

De diuisione stipulationum. Rubrica.

Declaratis quibusdā qualitibus stipulationuz venit ad diuisionem earundē continuando materiam.

Stipulationum.

In gl. sed cū hic ibi dicit accipit iudicialis a iudicio vt ille solū que in causis iudicis offiō p. anst. contineant. In ea. glo. hic a iudice. vt quecūq. p. iudicē seu ei offiō p. prestas p. tineant. et intelligas iudicē viuū sed cū vñbz p. rezie recipiat gñaliter: q. re nō sit ibi quadrimēbas diuio sic hic. Rñdeo diuidit hic stipulatio in genere generalissimo. ibi stipulatio p. rezie in genere subalterno.

Pretozie. In gl. i. puro ibi. sic q. nō iudicis officio. sed alteri q. p. rezie. nā p. rezie erāt iudices. vide. j. sup. glo. cū ediles. In glo. ut si alias. in fi. et hoc in cautioe q. prestat p. vitia. nā pro dupla est cōis. ff. d. ver. ob. l. stipulationū alie. §. cōes. In glo. cū ediles ibi p. rezie et iudicialis. q. pur sumit. ff. de p. re. l. i. dñia p. In ea. gl. ibi cū dicit vt p. s. dicit. exēplis. Nec nō vñ bōa. q. cautio de rato. et iudicatū solui sunt p. rezie. vt p. ff. d. p. re. l. i. et tñ iudex nō adit p. rezie p. eis. imo sup. p. rezie seu cā q. intē tatur. Preterea i iudiciali p. rezie adit iudex qñq. ff. de iudi. l. in oibus. s. glo. vult recipere alio mō hic p. rezie vñ pur est spēs q. recipiat. ff. de p. re. l. i. vbi recipit vt gen. vt. §. in p. re. ti. no. s. adhuc ob. l. in oibus. In. e. glo. ibi dicit q. ff. de p. re. l. i. bec nō vñ vera. q. cautio quā p. rezie fili. d. bōnis p. rezie est p. rezie. ff. de colla. bo. l. i. §. iubet. et tamē de ipsa nihil dñi in dicto tractatu. In fi. e. glo. vult dicere gl. q. p. rezie sunt que p. solū iudicē ordinariuz interponunt sub. habētes mez vel mixtum ipeū s. iudiciales p. minores iudices possunt interponi. et p. hoc facit. ff. de iur. oīuz iudi. l. iubere: et hanc videtur pe. de bel. pti. hic seg. Nec ob. q. minores iudices cautioez de dāno ifec. faciūt interponi. et tamē est p. rezie. ff. de dā. infec. l. i. q. istud ex quodā accidētī fuit p. cessum p. periculū. s. de nā sua spectat ad maiores ut ibi sim eū. sed bec opi. potest ipugnari. q. s. eos iudiciales dicunt ea que a minoribus iudicib. iubent interponi sim hoc sequeret q. oīs iudicialis sit cōis et omnis cōis iudicialis. q. certū est q. cōes dicuntur q. a p. rezie et iudicib. sub. minorib. interponunt. j. p. x. §. Tunc arguo sic. nō s. minori qñ liceat maiori in actib. iudicialibus. s. cōstat q. minores iudiciales iubēt interponi. ergo et maiores. ergo vterq. et sic sunt cōes. et sic nō debuerūt p. poni pro spēsbus oppositis vel diuersis. Preterea. cātionē de rato et de euictione sunt p. rezie ut. §. p. rezie dixi. et cū nullus negaret qñ possint interponi a minorib. et cautio de bonis p. rezie dis. Quid ergo dicem. Teneamus p. mā que hic ponit i glo. nam p. rezie dicunt que a p. rezie mortuo vident interponi. et sunt inuente sicut dñi de actionib. p. rezie ut videbis. j. de ac. sed iudiciales q. per iuriscōsultos uel ex officio iudicis qñ videtur equū et iustuz p. rezie. et ad hoc facit bec lra cū dicit p. rezie cūcunt et c. a iuriscōsultis. In gl. abnegatiue. vult dicere gl. q. nō sūt p. rezie nec iudiciales: s. tertia spēs. s. cōes. In. e. glo. vel dic cōes alio mō. vñ q. p. rezie mortu. statuit interponi: et

stipulatio ista. §. at si qs. **C** S3 arguit cū factū pmittit semp
 vñ pmitti interesse nisi fiat qđ fieri p̄sueuit. ff. d. h. ob. l. stipula
 tiones. §. cellus. d. re. iu. l. siqs ab alio. §. si. Seq̄ ergo qđ facti
 alieī possessio semp teneat. dicit **By.** i. d. l. stipulationes. verū ē
 qđ interesse vñ pmittit vbi pmittit scā ē vtilis s̄ vbi ē inutilis sic qđ
 sc̄m alienū pmittit qđ ratione exp̄ssū ē iutile eadē rōne z tacitū
 videlz interesse ar. d. do. iter. ut. z vxo. l. si sp̄sus. §. j. d. liber. le. l.
 petitor. d. hui. rusti. p̄di. l. iij. §. q. h3. **C** In. e. gl. cum allegat. l.
 quoties. dicit **Petr.** qđ h̄ nō ē vep. nā suū nō alienū factū pro
 mittit pmittēdo sc̄m s̄istere. z idē dicit **Ja.** i. d. l. q̄ti. **Q**uid
 ergo dices si pmittēbat qđ tū s̄istet vel uēiet die assignata. Si
 def nō ualef. z sic vñ tenef **Ja.** in. l. quoties. ibi nō pmittit s̄iste
 re s̄ s̄isti. **A**si si bñ cogites pmittēdo s̄isti: pmittēf vñ qđ faciāz
 uel curabo s̄isti. z idē factū suū vñ pmittēre. z forte z idē in om̄
 ni alio facto. vt si pmitto libū fieri uel domū. s̄bu3. n. h̄ nihil
 aliō ip̄tat: nisi qđ faciā fieri z sic p̄cedet op̄io **Jac.** z idē vñ te
 nere i oī infinitiuo tali. ut pmittis fundū dari uel p̄stari. ff. d. h̄b.
 ob. l. si fundū certo die d̄ euic. l. si ita qs in si. z h̄ dicit **tex.** i. d.
 l. quoti. i. h̄. nā q̄ alitū. **C** In. e. gl. ibi h̄fē licet. h̄ glo. possz p̄ce
 dere ut h̄ stipulatio iterponit sup̄ sc̄tu emp̄tiois ubi d̄ euictio
 ne pmittit tenef. nā tūc h̄ stipulatio cōprehēdit factū eīneoz
 als vñ pmittēf tantū factū suum z h̄ d̄is sui. ut. d. l. stipulatio
 ista. §. q̄siti. z ibi d̄ h̄. z pleni. ff. d. ac. emp. emptorē. §. q̄ autē.
 S3 ob. ff. d. h̄. ob. l. iter stipulatē. **G**lo. ibi soluit mltis modis.
 bic tñ p̄sueuit approbari qđ itelligat i casu quo p̄cessit talis cō
 tract. z c. h̄ d̄ diuinaf. **P**reterea i. l. stipulatō. p̄cessit uēditio
 nē ut appeti. §. si qs forte. cū dicit distractū ē nec vñ ualef eua
 sio quā dat gl. i. d. §. q̄ aut. q̄ ibi ē maior diuinaf. **I**terum pos
 set dici qđ neci sc̄tu emp̄tionis nec i alio teneaf nisi d̄ facto suo
 z h̄ d̄is: siue pmittit simplr h̄fē licet siue h̄ adiecto p̄ se z alios
 z c. nisi pmittit uel quātū interest uel penā. z h̄ appet in. l. stipu
 latio ista in p̄n. z i toto p̄cessu eiusdē. h̄ ēt appet i. d. l. iter stipu
 latē in p̄n. **N**ec ob. qđ ibi seq̄. idē z c. d̄bes eniz exponet non
 simplr ob mutuū sp̄det. i. sp̄det vñ si vult alienū factū pro
 mittēre. s̄ curatur se. z sic nihil ē spēale i stipulatione h̄fē lice
 re nec ē fallētia. h̄ simile. n. ē qđ ēt tot fallētia sicut gl. p̄oit:
 qđ **tex.** aliqd exp̄ssū qđ bic p̄ regula ponit qđ nō t3 pmittit: ni
 si dicat effectuz z c. **N**ec ob. §. q̄ aut. ibi enī nō dicit qđ si p̄mit
 tal p̄ oēs qđ h̄fē licet: qđ teneat pmittit nec qđ d̄ determinat
 d̄ h̄ z ita nō ob. z si h̄ diceret deberet itelligi: nō z forma quo
 obligatio teneat p̄ h̄ba se curaturū factuz z c. nec fit uolentia
 textui. qđ ibi h̄ba illa nō apponunt ad d̄terminationē an uale
 at pmittit uel nō: s̄ ad differētiā oī d̄ d̄. iō breuius ponēdo
 terminos tales p̄t̄ s̄iuit. **C** In. e. gl. ibi cū allegat. l. si ita qs.
 h̄ nō ē fallētia. pmittēf. n. factū alienū ē: qđ ille faciet ut d̄abit.
 s̄ pmittēf qđ res talis sit. uel qs ita idur uel equus bñ ambu
 lās h̄ nō ē factū alienū. i. ab alio faciēdū. s̄ qđ d̄ q̄litas s̄m pre
 sēns t̄p̄s uel p̄teritū. z iō in edictis nō ē aliqd spēale. **Q**uid
 eniz si qs pmittēret libū eē bonū z fidei scriptū uel simile. vñ
 salua reuerētia gl. illa lex nihil facit ad p̄positū. **I**n eadē gl. o.
 ibi cū allegat rē pu. sal. fo. **P**e. d̄ bel. p̄n. dicit qđ ibi nō pmittit
 factū alienū. s̄ suū cuz pmittit pupillū suari in d̄nem. ut. l. iij.
 rem pu. sal. fo. certe si sic pmittat. nō ē dubiū. **C** S3 qđ si pro
 mittat s̄m h̄ba qđ sunt i gl. qđ videtur h̄ba illi p̄torie vñ qđ tūc sit
 fallētia. **I**te maior vñ fallētia i stipulatione d̄ rato. ibi. n. pmittit
 d̄m rē ratā biturū. ff. rē ra. ha. l. i stipulatione. z. l. si p̄cu. z ita
 sc̄m alienū z tñ v3. **P**ossz dici qđ vbi qs pmittit exp̄sse sc̄m alie
 nū ueluti qđ tūc faciet. qđ tūc d̄abit si v3 pmittit ubi h̄o si sic ex
 p̄sse s̄ i d̄finite tūc v3: si stipulatio ē apta cōphēder sc̄m p̄mit
 tētis. z ab ip̄o faciēdū z eīnei sicut h̄fē licet. tūc cōphēdit fa
 ctum pmittētis tantuz z ei h̄ d̄is ut ibi z nō eīnei ut. s̄. d̄iri.
 vbi h̄o nō cōphēdit factū ip̄sius pmittētis rātū z ab ip̄o fa
 ciēdū s̄ alienū z in d̄finite p̄ferf p̄ h̄bum infinitiuuz. tūc v3. z
 subintelligit qđ pmittit se curaturū ut his stipulationib̄ rez pu
 pilli salua fore. rez ratā d̄m habituz iudicio s̄isti. z ita p̄t̄ in
 telligi. l. quot. z. l. iter stipulatē. z sic erit uera op̄i. doct. qđ no
 ta. C. d̄ p̄cu. l. i. qđ stipulatio rem ra. ha. p̄t̄ sic iterponi p̄mit
 tit rem ra. d̄m habituruz z d̄ d̄ofre. tenuerit s̄ibidem. **S**ed
 que est ratio q̄re meli in his subintelligit curaturū quā in illa
 h̄fē licere. q̄tū tangit factū eīnei. in qđ nō subintelligit. imo est
 nulla quo ad hoc. **R**ūdeo stipulatio illa h̄fē licet satis operaf

absqz subauditōe. qđ cōprehēdit factū pmittētis z ei h̄ d̄is s̄
 ista nil op̄arētur nisi sic itelligerētur z h̄ba sunt audiēda vt res
 ualeat qđ ad hoc p̄t̄ extēdi. ff. d̄ re. du. l. quotiens de re. iu. l.
 semp in si. z s̄m hoc i p̄te cessat vna difficultas. quā glo. faciūt
 quō fideiussor: p̄t̄ accedēf i obligatiōib̄ facti nam si pmittat
 idē factū pmittit factū alienū. si h̄o suū pmittit aliud quā p̄n
 cipale. ff. d̄ fideiuss. l. grece. §. illud. **C** S3 ad h̄ d̄ici p̄t̄ qđ p̄t̄
 pmittēre simpliciter. ff. loca. l. q̄ro z vñ pmittisse se curaturū p̄
 p̄dicta vide plene. ff. d̄ re iu. l. nemo d̄ fideiuss. l. si qs p̄ eo i p̄n.
 z. l. sicut rē. ff. d̄ op. li. l. si libertū morā. **C** S3 huic doct̄ie re
 fragaf qđ dicit i ratihabitione. nā ibi pmittit factū alienū exp̄s
 se videlz d̄m rē ratā habituz z tñ t3 stipulatio z nō deberet re
 nef sc̄m p̄mū mēbrū hui doct̄ine. S3 ad h̄ p̄t̄ dici qđ doct̄i
 na p̄dicta in p̄mo mēbro itelligit. ubi p̄ncipalr pmittit factum
 alienū s̄ ubi p̄secutiue seu accessorie ad fortificationē facti ali
 cui p̄ncipalis p̄fertim p̄ ip̄z pmittit iūti: tunc v3 z vñ pmittē
 re se curaturū seu facturū: seu stipulatio nō p̄t̄ als h̄fē effectū
 s̄ si possz h̄fē alias effectū nō. vt d̄ixi in stipulatione h̄fē licere
 z ē ratio. qđ qđ aliqđ p̄cedit obligatio p̄ncipalis p̄fertim ex qua
 pmittēs obligat. ē. semp vñ factū suū adijcere. s̄ se curaturum
 alias nō fortificaref. sicut in stipulatione d̄ rato itez cōparēdo
 uel d̄bēdo p̄ d̄no s̄bit vel q̄si igif si ad fortificationē illorum qđ
 agit pmittat d̄m ratū habituz: vñ pmittit factū suū qđ cura
 bit vñ efficiet alias nil fortificaref p̄ illā pmittitōē. **E**t ergo
 distinguēdū aut qs pmittit factū alienū exp̄sse z tūc refert an
 p̄ncipaliter. aut sc̄ario aut p̄ d̄finita h̄ba: z tūc ēt refert an
 possit stipulatio alias h̄fē effectū uel nō p̄dicta. q̄uis aut sit
 cois op̄io z q̄si oīuz qđ h̄ stipulationes d̄ rato z rez pupilli z c.
 ualeat simpliciter p̄cepte. tñ p̄sultū fiet si adiciat h̄bu3 curatu
 rū z c. z erit sine dubio. **C** S3 qđ ē ratio q̄re nō p̄t̄ pmitti factū
 alienū exp̄sse sicut p̄ h̄ba inflexa me curaturū. **R**ūdeo factum
 alienū exp̄sse nō p̄t̄ qs pmittēf. qđ pmittēdo nō p̄t̄ aliū obli
 gare. se aut nō vñ uelle obligare. nec h̄ba ip̄ozāt. nā quēqz de
 se pmittēf op̄z sed qđ pmittit se curaturū uelle subaudit tūc qđ
 sc̄m suū pmittit. ut h̄ic no. z h̄ba sunt magis apta ad se obligā
 dū quoz aptitudo respiciat in h̄boz obligatiōe. ff. d̄ h̄bo. ob.
 l. quicquid. **C** S3 qđ si pmittēs alienū factū iurauit. **R**espon
 deo d̄ iur̄ ciuili nō ualere. C. d̄ legi. l. nō dubiū. **S**ed diuī ca
 nonico forte p̄tra ēt d̄ iureiu. c. ex rescripto. vide i sil. j. p̄ri. §.
Si quis alii. **C** In gl. i. dominio i si. **I**te multi
 alij sicut bñficiati bñficijs suis. ēt
 d̄ pecu. c. i. p̄ totū z videbis. j. gl. p̄ri. **C** In glo. z ē rō ibi cū di
 citrē pu. sal. fo. vide. j. e. §. si qs stipulet. ff. d̄ h̄. ob. l. liber h̄o.
 §. j. **I**n. e. glo. ibi cū allegat. §. si qs iulā. s̄ nō vñ fallētia i his
 casib̄ qđ nō alij s̄ sibi p̄ncipaliter stipulat p̄pter interesse suuz: z
 sibi p̄ncipalē actionē q̄rit. ut videbis. j. §. si quis stipuletur.
C In ea. glo. ibi cū allegat. l. i. cāe. §. si. ēt si formet h̄ba i p̄so
 na d̄ni q̄uis als nō v3. ut videbis. j. §. alteri. **By.** tñ t3 p̄ri i. l.
 i oib̄. z ē rō auctoritas iudicialis p̄ quā iterponunt. s̄. d̄ diuī.
 stipu. z c. rō p̄n. **C** In. e. gl. cū allegat. l. si p̄curatori. in cui p̄
 sona h̄at p̄cipe h̄bano. gl. qđ i sua ut i. d. l. si p̄curatori. **D**oc.
 ibi tenet s̄ z i illo z i oī casu quo acq̄ret p̄t̄ qđ nō refert in cui
 p̄sona h̄ba p̄cipant. sicut nec i tutor uel i alij. z idē vñ notaf
 gl. in. l. qđ p̄cu. z. j. §. alteri. **C** In. e. gl. ibi cū allegat d̄ insti. l.
 j. i si. idē vñ in oī p̄curatore. ff. de ac. emp. l. ex ēpto. §. si p̄cur.
C S3 glo. itelligit ibi i institor vt ibi no. z i. l. multū. C. si qs
 alte. uel sibi nō sic i gestore vide. j. §. alteri. z idē vñ i q̄buscūqz
 h̄ntib̄ administrationis officiū qđ possint acq̄rere ratiōe rei quā
 admistrant ut bayluis d̄tarū p̄curatorib̄ op̄ez publicoz ad
 instar tutorz z curatoz z rectores elemosynaz uel alioz offi
 ciorū eadē ratione. ff. qđ cuiuscūqz vniuersi. l. si. d̄ vsu. l. gapus
 in stipulādo tñ ē suādus ordo. ff. d̄ admī. tu. l. quoti. nō tñ ne
 cessario vt ibi no. **C** Itē q̄cūqz simplex p̄cur. p̄t̄ acq̄rere vbi ex
 re d̄ni stipulat. ut. l. qđ p̄cur. ff. d̄ p̄cu. als si vñ qđ p̄curator acq̄
 rat d̄no sine cessiōe. ff. d̄ acq. pos. l. possessio quoqz. §. si. videre
 tur. n. iustū z equū qđ p̄dicta. l. j. §. si. cū. l. se. d̄ isti. obtineret in
 oī p̄curator. qđ actio def d̄no in subsidium p̄cur. mortuo sine
 h̄fē. ar. C. d̄ ac. z ob. l. j. **C** Itē i mutuo p̄cur. acq̄rit d̄no cer
 ti cōdi. ff. si cer. pe. l. certi cōdi. §. si nūmos. z in casu actiōe ex
 stipulatu. e. ti. l. si pecuniā. z iunge. j. quod cū eo. vbi pleni d̄
 cā. **C** In. e. glo. ibi cū allegat. §. ex his ibi vñ loq̄ in p̄toris seu

iudicialibus. **C** Sed qd i puetionalibus. Ad vñ idē. q: nō repit. z stipulationes inuēte sunt ad h̄ vt vnusqz sibi acqrat. j. s. alteri. **C** Preterea oēs tex. vident pcluder q publica psona semp stipulat vbi pars nō pōt stipulari vt. d. l. ij. z. l. iij. rē pu. sal. fo. eo. ti. suuz z. d. l. quoti. d. adm. tu. **I**git i puetionalibus q pficiunt mera volūtate qd ad ip̄s si pres cōueniant si velint iter se. z p h̄ facit qd nō. i. cor. d. execu. z q cō. zc. sup h̄bo cautō nē. vt aut sup h̄ pleni iſtruaris z ne hē glo. te decipiāt. scire de bes q iudex stipulari pōt z isto nō repit i multis legib⁹ exp̄ssū nisi d magistratu i. s. exigere tñ hodie bñ exp̄ssū ē ex de vsu. c. q̄q. li. vj. **C** Preterea si licet minori multo magis z maiori z in. s. ex bis bñ repit q recepit renūciationē s̄z d stipulationē si loqtur itē notari⁹ seu tabellio public⁹ d h̄. C. e. l. cū cognatos. z. d. l. ij. rē pu. sal. fo. d adop. l. nō aliter. s. d adop. s. cū autēz ff. d vsu. l. gayus fm vnū intellectū. z in multis alijs legibus. **C** Itē dicit glo. vel simili publica psona. Quero p deo q ē ista filis psona. certe officialis seu executor curie. i. d. auē. d bis q cō. z recō. q ē. C. d. l. ptes. auē. libellū. ff. d ius vo. l. eu. p quo quis. z. l. iij. ff. rē pu. sal. fo. C. d oper. no. nū. l. si. itē d iure cano nico sacerdos ppa⁹ ex d cōuer. z iuga. c. dudū. S. Post. dicebat q illō fecerat sacerdos d mādato ep̄i. hodie ē exp̄ssū ē ex d vsu. c. q̄q. li. vj. **C** Igit redeūdo ad singularia credo q iudex si possit acqref nisi i h̄b⁹ z causis q ad ei⁹ p̄tinēt offm̄ z i cau qñ nō ē pars q stipulari possit. z h̄ ē exp̄ssum. c. q̄q. z. d. s. exgere. z. d. l. suuz h̄ ē nota. i. d. auē. d executor. l. videat notari⁹ d. C. d tabul. l. gñali. s. illa i tabellio ē d q. j. dicef. Et ē optiā rō q: bñ stipulationes fuerūt inuēte i subsidiū z s̄ ius cōe ga de iure cōi vnusqz d sibi stipulari. j. s. alteri. iō in terminis suis teneri d z hoc ē sentit Inno. i. c. duduz. sup allegato z bene appet q h̄ sit i subsidiū q lex dicit q suus emēdus est pupillo p stipulādo si h̄at de quo anq̄ hē psona stipulenti ut. d. l. ij. Et credo q si nō p̄tineat ad offm̄ sicut i mere volūtarijs puen tionalibus oīno ex iudicialibus q nō v̄z stipulatio. imo nec i illis si sit psona p̄ns q sibi stipulari possit seu p̄s a ei⁹ iuris b̄iecta p dicta iura q dāt ordinē z nō sine misterio. vt vbi. S. hui⁹ ob stat qd nō. i. d. l. quoti. d. ad. tu. vbi dicit glo. q v̄z stipulatio. ēt si turbe⁹ similis ordo. s. supposito q illa gl. ēt tex. nō est idēz qd in tutore z pupillo z alijs publicis psonis. qz tutore neduz pmittit. imo inuigil p vtilitate pupilli stipulari. his aut nil in iungit s̄z pmittit in casib⁹ p̄dictis ppter necessitatē z appet q nō ē idē q i tutore q ille nō d̄z emē suuz p stipulādo s̄z iudex h̄ d̄z facere. vt. l. ij. rē pu. sal. fo. ff. itē ob. q. si abñti pōt acqref vel alias ipedito multo for̄ti p̄nti. ff. d s. ob. l. si p̄cu. presentis. Sed rō ē hec qz hoc ē reptū in subsidiū tm̄. vt. s. dictū ē ex ne cessitate qdā. in p̄cur. nō sic. Preterea pcurator h̄z mādātū a dño. z ei⁹ psonā rep̄ntat magis q̄ iudex. **C** Circa h̄o acqfitio nes seu stipulationes q sunt p notarios seu officiales credo idē nō ob. eo qd nō. i. d. l. gñali. z p iura p̄dicta. Et plus qz illi nō p̄nt sine iussu iudicis stipulari nec acqref. iudex h̄o p̄t sine iussu. z itano. Inno. i. c. dudū. s. alle. z p̄z. d. c. q̄q. d vsu. s. all. z h̄ satis dicit in. d. l. ij. rē pu. sal. fo. ibi ap̄d tex. p̄torē zc. z per h̄ possēs multas pcuraciones z litteras alias ipugnare. in qb⁹ notarij stipulant absqz iussu iudicis. **C** Qd aut dixi i sacerdo te q possit stipulari sine iussu iudicis. hoc intellige in actibus morietū z p̄ciētie in qb⁹ ēt piculū iussu expectare. i alijs nō credere. z satis inuit tex. i. d. c. q̄q. ibi cautionē hui⁹ p̄ntis cō stitutionis auctoritate. q. d. q nō alias d iure cōi cōcederē. z facit qd p̄suevit dici iux. c. cū effes. ex d testa. z p h̄ credo q iudex nō possit stipulari i negotio cui⁹ iurisdictio ad ip̄m nō p̄tinet. uel rōnerēz vel psonaz: qz quo ad illos ē puat⁹. z sic dixi non pōt stipulari nisi negotiū tāgat ei⁹ offm̄. sed satis pōt dici q si p̄missor in h̄ p̄ouiget iurisdictionē ei⁹: z se subijciat q vale at stipulatio. ff. d iurisdi. om. iudi. l. receptū. d iudi. l. j. z bñ fa cit qd nō. i. fil. ff. d tu. z cu. da. ab his. l. diuus. Et idē si officia lis vel notari⁹ stipularet d iussu iudicis z progari in casu p̄di cto. **C** Sed qd d arbitro. **C** Aides idē. q: ad morē iudicioz re dacta sunt zc. Sed pōt dici s̄ q: puata psona est arbiter. ff. de arbi. l. arbiter intra certā diē. **C** In. e. gl. cū alle. l. quoti. sup h̄ repies iura varia. qdā enīz leges dicūt q ex pacto appositū in rei traditiōe acqref aliū vt. d. l. quotiēs. z. l. publica. z. l. gayus. C. d pac. cō. l. p̄. ad exbi. l. si res. d pig. ac. l. si cū vēderet. **A**lia

iura dicūt s. ff. ad trebel. l. debitor. s. fi. C. de donationib⁹ qz res. ff. d pac. do. l. iter socer. s. filia. C. d pac. cō. l. pactus dū. do. l. si genero. ff. de solu. l. si cū corneli⁹. **B**oc. p̄sueuerit dice re in. l. cū res. C. de don. qz ibi iō nō q̄rif actio qz alia via credi torib⁹ p̄uissū erat. **Q**ue solutio nō v̄f sufficiens qz in. l. si res. ēt alia via erat p̄uissū. z in. l. si cū vēderet. **P**re. d bel. p̄ti. par. dic hic. s. ibi cū glo. allegat. l. quotiēs. opponit d. l. ff. ad trebel. l. debitor. s. fi. z soluit qz debitor marit⁹ nō h̄bat dotē ex cā lu cratiua. iō nō mix si nō potuit onerari p pactū filie. ff. mā. l. lu lian⁹. in. l. quoti. h̄bat cāz lucratiuā. nihil aliō dic p̄tinēs ad hoc. s. nisi qz aliquantulū tractat mām qñ cōmittat stipulatio penalī q nō ē p̄p̄ie hic. supponit ergo qz vbi recipiens h̄z lu cratiuā cām pōt onerari pacto. vt tertio q̄raf actio. Sed h̄oc sunt. l. cū res. d dona. vbi h̄bat ti. lucratiuū. z v̄z pactū. **I**tē h̄oc ē. l. si cū vēderet. ibi h̄bat nō lucratiuū z tñ v̄z. z. l. gayus z. l. p̄. **P**reterea qd refert ex q̄ cā ille q pacto onerat haberet rē cū certū sit ip̄m ex volūtate z p̄uētiōe onerari. **P**reterea v̄ deret dicēdū qd aut pactū apponit i traditiōe p̄ tertio q est dñs rei vel ad quē p̄tinet vel alias p̄tinere deberet. z tūc d̄ngo re nō agit. s̄z d̄grate daf vtilis. vt. l. si res ad exbi. z. l. pater. d pac. cō. z. l. gayus. so. ma. Si h̄o pactū apponit p̄ alio tunc si donare voluit illi pro quo apponit daf ei actio ex egate. vt. l. quotiēs. s. alle. alias nō. vt i iurib⁹ allegatis p̄ d̄rio. **C** Sed nō ne semp v̄f donat ex quo stipulat ei reddi. **R**ūdeo n̄. ff. de do. l. donationes. s. pe. nisi h̄ dicat vel rō affectionis h̄ faciat p̄su mi. ff. d p̄ba. p̄cu. de dona. inter vi. z v̄xo. si suus cōis. **C** Tur ergo acqref m̄ri in. l. debitor. s. fi. cū ibi p̄sumat affectio. **D**iv cas q loquit fm̄ antiq̄ tpa s̄z fm̄ iura. C. acqref vtilis p. l. quo tiēs. **E**l dicas ad. ll. q̄ dicūt nō acqri v̄ez ē de rigore s̄z de eg tate sic. p. l. codi. i casibus p̄dictis. rōnes aut p̄missor̄ satis pa tent qz iura fauēt dñis z interest plus eoz agere ex pacto quā rei v̄e. in q̄ vix p̄barent z qd dixi d dñis: idē credere de q̄si dñis cū egparēf. qñimo d oib⁹ q rē p suo tenebāt si pactū appōaf p̄ illos q cāz h̄ebant ab eis z qui eis restituere tenebant rē ab ip̄is traditā: sec⁹ si alias debitā p. l. cū res. **C** S̄z qd si qz alte ri paciscat vel stipulat: z p̄missor se obliget iuramēto. **R**ūdeo de iure cūili nō v̄z. vt dixi in fil. s. p̄ri. s. **S**z Jo. glosator de cretoz v̄f tenuisse qz is. s. sit correct⁹ de iur canonico maxie qñ appositū fuit iuramētuz vt no. j. q. vij. quotiēs. **E**go nō credo hoc. maxie qz de iure canonico nouissim⁹ est sp̄ale in certis p sonis z casib⁹ qz alij acqrat vt. c. q̄q. sepi⁹ allegato. z sicut cō trariū ius cōe. S̄z bñ credo qz vbi iuramētū fuit appositum q ecclia d̄z cōpellere p̄missorē ad tenēdū iuramētuz. z sic quo ad h̄ possit verificari qd dicit Jo. **C** In glo. nō tñ h̄ d̄i ibi cū alle gat. l. cū qs. **P**re. dicit qz p. l. illā pōt dici qz si qs abfutur⁹ p̄sti tuit pcuratorē ad negocia cū p̄tate exigēdi: qz pcurator mu tauerit p̄ditionē suā d̄frugi ad p̄digū qz debitores nō liberan tur soluēdo tali. subaudi sciēter. z d̄ hoc dicit eē casum. ff. d so lu. l. si cū corneli⁹. p quo facit. ff. d ref. tu. l. p̄. **C** S̄z qd si erat talis tpe p̄stitutionis p̄stituēs tñ iguorabat. debitor sciebat. z talis sciēs soluit. **A**ides idē si p̄staret sibi d̄ ignorātia p̄stituētis p. d. l. ff. d p̄fir. tu. l. vtilitatē. s̄z i cāu quo p̄stituēs sciēt v̄tref liberat⁹. ff. p emp. l. si qs cū sciēt. z idē dicerē d̄ executorib⁹ v̄l time volūtatis. quos ep̄s pōt remouere si mutata fuerit eoz conditio vel ab initio fuerint insufficientes vide. C. arbi. tu. l. si. vbi scripsi. z no. qz is. s. obtinet qñ adijcā hec disimatio aut. sec⁹ si diceret z titio. vt. j. p̄ri. qz tē adijcēref ad obligatio nē quo casu nō opaf adiectionē. ff. d h̄bo. obli. l. cūz qui. s. ij. **C** In gl. nisi i casu i si. z p hoc v̄f qz si adiect⁹ recipet monetā quā stipulatoz nō teneret recipe qd soluēs ei nō liberat. **C** In glo. nūq̄ d̄ ibi cū allegat. l. q fideiussor. z. l. q patif. e. ti. **C** In glo. t̄z **D**y. in. d. l. h̄o pcuratori. s. inter dū. z sic intelligas qd nota. ff. de solu. l. q res. s. mibi rome. d vsufu. l. s̄z si qs stipu letur. z hoc nisi aīo donādī fecerit qd nō p̄sumit. vt no. s. qñ fundū. nisi adijcēref in facto qz fili⁹ stipulatoz nō interesset. vt. s. mibi rome. s. alle. tūc enim nō v̄f h̄re animum obligādī adiectū. sicut nec si ip̄emet i alieno edificasset. vt. s. d re. di. s. ex diuerso. **C** In glo. pro parte in fi. in hoc brocardo p̄sueuerunt glo. distinguere an v̄tīle z inutile possunt separari vel nō p̄mo casu v̄tīet. scōo nō. vt no. ff. d vsu. l. pecunie fenebris: per l. j. trebatius. z. s. itez q̄ritur. de aqua quotidiana z est. de

p di. fur. l. si snus. §. boie. **C** S de h istaf. qz fuit e idiuia
 nisi hnt vñf. ff. ad. l. fal. l. vñf. z tñ in eo iurite nō vitiat vt in
 le. ff. cōia p di. l. p pñū. **D** y. distinguit tres casus eē d re. iur. c.
 vñf. dicit. n. qz qñqz repiunt duo pcurrere ad cōfirmationem
 alicui act^o quoz vñū vñle aliter inutile. tñc si vñū sufficeret. vñ
 qd agif. ff. qd cū fal. tu. auc. sit. l. j. §. pomp. mcl^o. §. inter dñ:
 de arbi. l. s. ita alias si vñūqz reqrere: nō vñ. vt. l. pñi. §. j. al
 legata p contraria. sed pñū mēbzū est manifeste eē d offi. de
 le. cū sup vbi alter solus poterat z tñ ppter adiunctum iurite
 totū vitiat. solutio qd agāt homines itēio iudicat oēs. nā
 si anim^o agētis negotiū erat talis: qz negotiū itutē recipet ex
 vtroqz tñc nō vñ etiā si vñū sine alio eēt sufficiens. qz intēio non
 fundabat sup vñū. z h si d hoc cōstat a s in dubio pcedere de
 beret qd **D** y. dicit. **Q**ñqz act^o pstat ex pñib^o qbus dā vñlib^o qbus
 dā iurilib^o z talia plura sub eodē actu cōphēdunt z tñc distin
 guif an possint separari vel nō hnt **D** y. **C** s ob. l. p pñū z
 l. fundus ille q statim allegant. j. glo. pñi. **I** tēz ob. ff. d pecu.
 le. l. j. z. ij. ff. d condi. z demon. l. cū tale. §. meue. pōt aliter di
 stingui. qz aut act^o vñles z inutiles se habēt p modum pñcipa
 lis aut alterū p modū pñcipalis aliter p modū accessoriū pmo
 casu aut idē pōt assignari cogēs qz vñle debeat ad se trahere i
 utile z iūc trahit vt. l. fundus ille. ff. d dona. inter virū z vxorē.
 z. l. si pñsus. §. ij. aut ecōtra qz inutile trahit ad se vñle. z tñc
 inutile trahit de fal. l. filius emancipatus z. d. l. p pñū: aut
 nō pōt ratio assignari maior in vno quam in alio. sed qdlibet
 habet rationē suam separata z absqz inconueniētiā possunt
 separatim iudicari tñc vñū nō trahit ad se aliō. s. vñū remanet
 vñle a iūc inutile. **C** de dona. l. sancim^o. z hie z. d. l. j. §. s. h mi
 hi. **I** n scōo casu quando alterum se habet p modū pñcipa
 lis tunc aut erat qñstuz in vtroqz. z tñc p vñū nō vitiat alterū.
 d pecu. le. l. tunc inutile. aut nō. z tñc aut p accessoriū deuenit
 ad pñcipale. z p t dicit qz vno vitiat. vitiat aliō vt. d. §. meuo
 Aut nō tñc vitiat pñcipali vitiat accessoriū. vt. d. l. j. z. ij. de
 pecu. le. §. d lega. §. si quis ancillas: quādoqz sunt plures act^o
 distantes z separati qd vñ aliter vadit ad destructionē alteri^o
 z illō mēbzū psequere. vt **D** y. ibi qz nō tangit hāc mām. **C** **Q**uo
 do redeam^o ad declarādū aliquā rē h mōi mēbzū. aut ratio
 pōt zē. z d hoc potesponere exēplū. ff. qui. ad li. p. cla. nō li. l.
 si. §. si. ibi. n. ratio est pro vñū videlz bona fides illius emētis.
I tē qz mala fides vñū nō dō nocet alteri. item ex parte vñ
 nis erat intēio se insoliduz iugo fuitutis supponēdi sciētē vñ
 ratio dicit qz vñ dētis sciētia z alterius emprois eis nocet de
 beat. nō aut alij ignorāti qui bonā fidē habebit. eodē modo
 in. l. fundus illa erat intēio vñ ditoris totū vñdere: z si defect^o
 fit quin totus sic vñdit^o pueniebat ex pte emprois qui aliū in
 tēdebat associat. ideo expedit vñ ditori qz totus sit vñdit^o. qz
 sic fatist rationi. z nullū sequitur incōueniens z eodē modo
 in. §. gñaliter. qz cū pñbitio sit quodāmodo ius cōe non ē
 mirū si vñle trahat eaz. sed sec^o in casu isti^o. §. quādo pmitit
 ex causa donationis. qz tñc magis expedit pmissionē in pte nō
 tenerē qz si tota teneret. z hie ratio nota. ff. d acq. re. do. l. p ser
 num. §. qd vnus. sed ecōtra: vbi fortio: ratio facit p inutili. vñ
 tiat vñle. vt in. §. itez qñritur. ibi enim fortio: est ratio p inutili.
 qz ibi vñes aqua aliā immiscuit. z ita facto suo dñificat aliū.
 z alio modo vñf qz deberet. **I** tē qz maior ratio ē qz ipse pñb
 beat i totū qz qz uterē i totū ne lucrez ex culpa sua. iō i totū pñ
 bibet. **I** tē in. l. p pñū qñ stipulat sibi z socio. ratio ē qz iurite
 trahat ad se vñle. qz seqret absurdū iurē. qz vñ pōt qz rere ser
 uitatez alij. qd est contra ius. vt ibi z sic potes dicere in multis
 alijs casib^o. z p hoc videt qz si res indiuidua vñterē in obliga
 tione vel aliqua alia. cui^o ratio traheret totū ad alterā partē
 qz nō obtineret is. §. imo aut tota stipulatio valeret. aut tota
 innullaret p pñcipa. **C** **E**t nota qz p hūc. §. cū pcor. pñuenit di
 ti qz in contractibus inter viuos nō ē loc^o iurite accrescēdi. ff. de
 hbo. ob. l. si mibi z titio. d. li. causa. l. libez. §. si duo. quā dmo
 dū ser. amit. l. aquā. in fi. z. d. l. p suum. §. qz vñ. aliq inducūt
 in feu. d duo. fra. d nouo bñ. inuesti. c. j. z. ij. qui feu. da. pos. c.
 i. s. illa parz faciūt. qz ibi agif de successione nō d iure accrescē
 di. s. p cōtra. parte facit. ff. d auc. tu. l. seruus cōis. §. de sti.
 seruo. §. si. s. ibi non iure accrescēdi. imo ab initio illi q cape
 pōt totū acqrit ex dñp ositione legis pñde ac si esset seruus so

lus illius. **I** tē facit. **C** si libera. impera. so. sine hñ. decel. l. j. li.
 x. ibi nil agif d iure accrescēdi. s. d successioe. **C** **I** tē facit dicta
 lex fundus ille. s. ibi ex pñcipio cōtractu totū acqrit lege dis
 ponēte. **E**t idē dicas ad. l. iul. §. idē celsus. d ac. emp. d bo. li.
 l. cōmunitiberto. d assig. liber. l. vñū. ad. l. cor. d fal. l. fili^o emā
 cipat^o. §. j. qz in nulla repies qd hoc sit iure accrescēdi. sed p
 pter indiuiduitatē vel aliā rationē nisi in vñfruc. vt nota. ff. d
 vñfructu accrescē. l. j. §. quonidie. **C** **I** n glo. f. p patiētiā. vñ
 de pñcipie ius accrescēdi locū habet quando duob^o vel pluri
 bus poterat res acquiri. z alter repudiat. sicut patet i materia
C. quando non petē par. p. accres.

Et uero qui. **C** **I** n glo. sic de hbo. si. in fi. glo.
 sed huic. §. ob. ff. d hbo. ob. l. qd
 dñ. ff. d pac. do. l. cū dos. d pac. l. tibi. §. si pact^o vbi pñ nō acqri
 rit filio nec eades vox imo diuerse voces reputant z diuerse sti
 pulationes. **C** **D** i cas plen^o qz aut pñ stipulat filio emācipato
 aut in pñcipio constituto. **P**rimo casu non acqrit filio. **C** de iur.
 do. l. si genero. z ibi nota. z hoc tenet **D** y. in. l. qd dicit. §. al.
 nisi in casu quo eēneo posset pacisci vel acqrere d quo. §. §. p
 xi. scripsi. vide ibi. z nō ob. ff. so. ma. l. gayus vbi acqrit liberis
 filie qui nō sunt in potestate z alie leges qz cōcordāt cū. d. l. ga
 yus qz loquunt in casib^o suis vt ibi scripsi. **C** **S** hūc opi. ob.
 ff. d castrē. pecu. l. ex castrēsi: vbi pater acqrit filio in castrēsi
 peculio: z tñ filius quo ad castrēse peculium habet p pñcipa.
 ff. ad macedo. l. ij. z multo fortius videt qd filio emācipato
 acqrere deberet. z hanc opinionē tenet **I** a. d. ra. alibi p dicit
 l. s. satis potest dici qz nō acqrat emācipato. nec ē bonū argu
 mētum de castrēsi peculio. qz pater maius ius hz in illo qz in
 bona emācipati quod apparet. qz illō occupat iure peculij: s. h
 bona emācipati nō. p terea pñ reputat quasi dñs castrēsi. pe
 culij. ff. de castrē. pec. l. p ponebat. z. l. filius. z. l. de hñ ditate.
 §. j. ppter quod vñ pñma opinio glo. z **D** y. verior. nā cū pñ nō
 possit acquirere filio in potestate pñstituto vt infra patebit mul
 tomis in emancipato. **C** **I** n scōo casu qñ stipulat filio i po
 testate pñstituto glo. distinguit qz aut stipulat filio. vt hñ d. aut
 vt filio. aut vt extraneo. aut filio in potestate bñ merito. aut est
 dubium: vt nota. ff. d pac. l. si tibi. x. §. si pater. **A**lij dicunt qz
 aut stipulat dari aut fieri. z si fieri aut p aliū ipñ filio: aut p ip
 sum filio alij. vt nota. in. l. qd dicit z ibi **D** y. dicit qz pñgēdo
 illas duas glo. habes plenā notitiā hui^o matē. z mibi vñ qz
 p illā habeas ignorātiā. nā pñma distinctio glo. vñ insufficientis
 sibi eniz dicit qz vbi pñ stipulat filio vt hñ d. dat directa z in du
 bio videt vt heredi stipulari. z sic illa distinctio videt loq qñ
 pñ post mortē suā stipulat. **C** **Q**uid ergo si in vita. **D** istinctio
 pñdicta non te instruit. **I** tē pñdicta distinctio est insufficientis qz
 loquitur de exceptione doli nō de actione doli querēda. z ita
 illa glo. nō plene loquit nec plene instruit. **C** **P** terea pñdicta
 distinctio hz necessario intelligi qñ pñ post mortē suā stipulat
 qz si in vita sibi acquireret vel nulli: vt. d. l. qd dicit. z sic in illo
 casu non posset obtineri pñdicta distinctio. z in hoc est insuffici
 ens. nā non declarat nec plene distinguit quō fiet stipulatio i
 vita vel post mortē in quo cadit distinctio. vt. l. qd cūqz. §. ij.
 itē illō qd nota. in. d. l. qd dicit. non videt pcedere. dicit. n. ibi
 glo. qz vbi in stipulatione p patrem facta hñ factū p filio faci
 endū nō ualeat: s. vbi hñ factū p aliū filio faciendū bñ ualeat: qz
 nō pñfer in pñsonā filij hoc nō videt pcedere. qz omne fac. iū cō
 currit circa pñsonas illoz qui edūt z quib^o edunt. ff. de op. li. l.
 ope. z sic aliqd pñfer in pñsonaz filij. **C** **P** terea si bñ cogites
 in. l. qd dicitur non videt i stipulatione factū a filio faciendū.
 ibi enim pater stipulabat a tertio filio ire agere licere. **E** tē i
 hac stipulatione nō hñtur qz fili^o ear: uel agat nec ad hoc quid
 obligatur nec qñ hoc pñmisit. **S**ed uertif qz possessio: non im
 pediat euz ire agere ut. l. stipulatio ista. ff. d hbo. obli. z scripsi
 §. e. §. si qz aliū z ita factū nō pñmittētis ē i obligato nō factum
 ipsius filij. vñde glo. illa videt errare manifeste salua reuerētia
 sua ppter qd dicas plenius. qz aut pñ paciscit uel stipulat pro
 filio z ad eius liberationē: z tñc pactū ualeat indistincte. si pñ no
 mine filij cōueniat seu conueniri possit. ff. d iure iu. l. qui iurasse
 §. j. ff. de pac. l. hñ d. §. nos aut. z pdest uterqz pñi z filio ut ibi
C **S** i hō patet non posset conueniri. qz filius nō habebat pe
 culium tunc potes distinguere. d. gl. in. §. si pact^o. qz aut pa

estatur ut heredi. et post hęc efficitur: et tunc est directa exceptio. aut simpliciter tunc doli. illud autem membrum quod sequitur in glo. aut ut extraneo tunc nulla. non mihi placet nec leges quas gl. ibi allegat faciunt. quia loquuntur quasi per stipulam ad obligandum. de quo statim subsicietur. **P**reterea talia verba promittunt ut extraneo et alias bene merito non ut filio. non abdicant filium. nec iura filiationis tollunt: quia non nudo consensu et cetera. C. de emancipati. l. nec auus. ff. de pac. l. ius agnationis. nec tales expressiones vel dispositiones iuris mutant. ff. de castren. pec. l. si forte. vñ talia verba eunt valde exnea in stipulatio: et ipse est bene farus talia apponere: et miro: vbi glossatores repierunt hoc. sed huic opinioni ob. §. si pactus. sed intellige quod non potest filie directa etiam si heres extiterit ex quo non pacificebat ut heredi. sed prodest exceptio doli. ut. §. nos aut. Si vero pater stipulatur vel pacifice filio alius obligando: tunc aut stipulatur simpliciter aut post mortem suam. **P**rimo casu aut tale quod fitur in obligatione quod est acquisibile. et tunc ad ipsius patris transit et sibi ipsi acquirunt ut hic. et l. quod dicitur. et l. eum qui. §. ii. aut de natura rei est acquisibile filio. quia forte eius personam solum concernit: et non patris: tunc nihil valet stipulatio. nec filio acquirunt. ut l. quod dicitur. ff. responsio. ff. diu. do. l. cum dos. et hic in si. cum dicit. in his rebus que tibi et cetera. et hoc nisi rediret ad exonerationem patris. **Q**uid enim si pater stipuletur a magistro quod aliat et instruat filium in aliquo scientia vel artificio dicitur quod in vita patris non valet. ff. de pac. l. et heredi. §. nos aut. **I**n secundo casu quando post mortem stipulatur filio acquirunt utile secundum omnes glo. et docto. ut l. quod dicitur. §. ii. et si bene respicias hoc voluntatem. qui nunquam faciunt differentiam nisi inter res acquisibiles et non acquisibiles. **P**rodo videamur rationibus diuersitate et certe quatenus tangit prima membra quod pater melius acquirat ad liberandum quam ad obligandum patet ratio vulgaris quia promiores sumus et cetera. ff. de ac. et obli. l. arrianus. Sed quatenus tangit duo membra sequentia queritur quare melius acquirunt filio stipulatio post mortem quam in vita. Potest dici quod quod diu pater viuere filius non habet integram personam et est sub regimine patris. et ideo iura non curant quod ei aliquid querat per patrem in vita. sed post mortem ei sic. **S**ed contra hoc obicitur quod pater post mortem non debeat stipulatio acquirere filio sed sibi ipsi. quia in stipulationibus inspicimus quo ad acquisitionem tempus stipulationis interpositum. ff. de verbo. obli. l. si filius quibus suspensam vel differat stipulatio per euentum conditionis. igitur videtur quod stipulatio post mortem debeat sibi acquirere non filio inspecto tempore interpositum stipulationis. **S**ed ad hoc potest dici quod illud obtinet vbi stipulatio suspensam per conditionem extrinsecam secus si agatur ut in aliquo tempore differat. ff. de stipula. seruo. l. si. **S**ed fortius opponitur illa stipulatio non valet quod confertur in tempore quo si iniret tenere non posset. C. de do. ante nup. l. quod sponse. sed quando confertur post mortem patris confertur in tempore quo filius futurus est sui iuris quo casu acquirere non posset ei nec teneret stipulatio. ut l. si genero. cum ibi notatis supra alle. ergo nec isto casu acquirunt imo nec valebit stipulatio. **S**olutio verum est quod non valet nec acquirunt de rigore. sed ex quadam equitate dispensatiue valet videlicet ut vtilis acquiratur. **E**t si velles posses dicere quod ille. §. de lege quod cum quis intelligat in casu quo posset stipulari alij. ut l. gaurus. et non continet ius commune. Sed secundum hoc. §. ille non restringeret vel posset intelligi quando in vita stipulatur sibi et post mortem filio: tunc enim videtur valere iure patris. **S**ed huic ob. l. cum dos vbi est comunio. et tamen si prodest pactum filie iunge. j. gl. pri. **I**n glo. ut in profectitia. in si. sed nunquam proprietate potest acquirere filio. **V**idetur quod non quia patri non acquirunt per ab legata. §. pri. §. glo. videtur dicere contra. ff. de verbo. obli. l. do minus. in gl. si ea. **P**reterea pro hoc facit quod ex quo acquirunt in castrensi peculio. ut l. ex castrensi. §. allegata multo fortius in aduentitio vbi pater habet maius ius. et hoc non erat dubitabile iure isto. et ff. si quid de iure nouo. **A**d huc. d. glo. idem sentit pro qua facit. C. de bo. q. l. l. si. §. non aut. vbi inuiguit patri quod de pecunia aduentitij acquirat nomine filij hereditates. **I**tem acquirunt infanti hereditates. ut. §. vbi aut de iu. deli. l. si infanti. C. e. et facit. d. l. ex castrensi. **S**ed multum ob. l. p. dicte. l. quod dicitur et alie. l. quod dicunt stipulationem non tenere in his que non sunt acquisibilia patri. sed potest dici quod castrensia et aduentitia censentur acquisibilia propter legitimam administrationem vsu-

fru. quod consequitur in aduentitij et castrensi bus censetur quasi dominus. ut l. de hereditate. §. si de castrensi pecu. **Q**uid ergo in casibus in quibus nil queritur de quibus habes. C. de bo. q. l. l. si. et in aut. ite excipit cum alijs. **N**on videtur quod pater possit acquirere filio per. l. quod dicitur supra alle. **S**ed pro deo cur non ita bene queritur filie in dote profectitia cuius actio est communis. et tunc non queritur ut l. cum dos sicut filio in castren. vel aduentitio et maxime cum dos possit soluto matrimonio ad eum redire. C. so. ma. l. dos. sicut peculium castrense vel aduentitium. solutio queritur ad aduentitium pater maius ius habet in eo quam in dote quod appetit. quia habet vsufructum. et solus agit et conuenit quod non est in dote. **I**n castrensi autem pater quasi dominus reputatur. ut d. l. hereditate. §. i. et idem deberet dici in castrensi. et quasi castrensi cum equiparentur de in offi. testa. l. si. **R**esume ergo quia aut pater stipulatur filio emancipato. et non querit ei nisi sicut extraneo. aut in potestate constituto. et tunc aut ad liberandum: et subdistinguitur an tanquam heredi aut tanquam filio aut ad obligandum. et tunc aut erat acquisibile patri et querit sibi ipsi. aut non et tunc in peculiaribus castrensi seu quasi seu aduentitij querit filio: in profectitij sibi ipsi. in alijs non querit nisi stipularetur post mortem. **E**t hoc in liberis nat. sed an in nasciturus possit stipulari post mortem. **V**idetur quod sic. quia post mortem suam videtur collata stipulatio. ff. de oper. l. l. si quis operas. Sed hoc verum si esset posthumus. et facit quod nota. extra de ec. edifi. c. ad audientiam el. ii. de stip. suo. l. vsufructus. **Q**uid si stipulatur sit nasciturus et nascuntur in vita. **N**on videtur valere nisi ex natura rei apperet quod post mortem suam vellet dari. et hec omnia potes colligere ex premissis. nec faciunt differentiam inter facta a filio vel ei facienda. sed hoc an sint patri seu peculio acquirenda uel ipsi filio simpliciter tanquam premissa. **Q**uid ergo si pater stipularetur filio iure licere agere per fundum vicini ad fundum peculiarem aduentitium. vel acquireret nomine filij iurisdictionem vel aliud ius nunquam acquirunt filio. **V**idetur ex premissis quod non. ut l. quod dicitur quod loquitur quando pater stipulatur filio licere iure agere simpliciter non habito respectu ad rem pupillarem sed ad personam filij quo casu tota vis stipulationis et effectus conferebat in personam filij: nec patri aliquid acquirerebatur. sed hic secus in casu questionis nostre quo habet respectus ad peculium. **E**t per hoc videtur quod pater non posset querere in alijs que tangerent hereditatem per patrem repudiatam vel per filium agnitam: cum illa hereditas non videatur continere sub aliquo genere peculij. **E**t dicitur quod sit aduentitium habes instar castrensi. vel quasi. et idem dicitur quo ad acquisitionem. ut in illis dicitur. **T**res quoque si pater emat vel acquirat nomine filij in vita. quod non queritur filio quod est notabile nisi circa res aduentitij peculij naz non potest querere nisi circa res peculiare que obuenerunt filio ex successione vel ex industria ut premissa vel nisi post mortem suam ex equitate. **U**nde non credo quod l. ii. C. si quis alteri vel sibi sit in aliquo mutata. nam traditio seu quasi que fit in emancipatione facit valere quasi donationem. **E**t hec faciunt quod abbas non possit acquirere prioribus sibi subiectis que hys spales administratores et intitulatos **E**t dicitur quod possit quasi prioratus sint de natura castrensi peculij vel quasi per predicta. **Q**uid ergo si quis stipuletur sibi et liberis sicut tota die fit. Satis potest dici quod valeat et perdit eis quibus heredes non sint. quia videtur collata post mortem. l. quod cum quis. §. ii. §. alle. sed in vita nihil possunt petere nec cum eo concurrunt. ff. de li. et posthu. l. gallus. §. j. in gl. hoc ideo dicitur. videtur enim fecit se ordinem. ff. ad treb. l. heredes. ite quod dixi quod querit sibi ipsi intellige si talis sit intentio. C. diu. do. l. si genero. si quis alteri vel sibi l. multum. in dubio presumitur quod velit sibi querere nisi verba aliter portet. ff. de verbo. obli. l. si ita stipulatus. §. grifogonus.

Preterea. **I**n glo. interdum in si. vide. j. gl. pro prima. **I**n glo. f. congrue. ibi cum allegat. §. cum adicit in hoc articulo fuerunt gl. diuerse et doc. antiqua **Q**uidam enim restrinxerunt illud. §. cum adicit quando est diuersitas in quantitate non in speciebus. et hac videtur innuere gl. et quasi sequitur in. §. cum adicit. in glo. cum diuersitas. sed **H**oc et **P**ro. etiam quando est diuersitas in qualitate ut ibi nota. in gl. quod constat. **H**ec autem glo. videtur uelle quod ubicumque est diuersitas quod ualeat si diuersitas illis placuerit. et hec uerior quia §. ille cum adicit. in distincte loquitur et hoc intelligo cum adicitur uel detrahitur interrogationi. nam si omnino aliter premitteret. **V**erbi gratia

stipulor equum promittis boues. non videtur valere quod esset omnino alia et ideo videtur text. notanter dicitur. cum adicit ut quod detrahatur. illo aut casu non adicit nec detrahatur: immo omnino aliud dicitur infra. §. si dicitur. In eadem glo. ibi cum dicitur si autem non placet id est non dicat sibi placere: quod si displiceret et non acceptaret non esset locus illi. §. cum adicit. nec huic materie. In si. e. glo. et est ratio quod in alternatiua summarum minor est in obligatione. ff. de verbo. obliga. l. si ita stipulatus fuerim. x. aut quod. et ideo non videtur diuersitas in interrogatione et responsione: quia interrogatum et responsum ut de. v. tantum. Sed in speciebus videtur de qualibet interrogare sub conditione. et ideo cum respondet de vna est diuersitas in qualitate. quod interrogatio conditionalis est responsio pura de vna sicut dicitur in d. §. cum adicit. Et hec eadem ratio potest reddi quando copulatiue fit interrogatio de pluribus. et respondet de vna valet. sed non quando fit alternatiue quod alternatiua interrogatio est quodammodo conditioalis. promittis illud aut illud hoc est si illud non dederis dabis illud et sic est difformitas in qualitate. secus quam procedit copulatiue in interrogatio et sequitur responsio simpliciter vnius rei. quia tunc respondet secundum qualitatem interrogationis. sed diminuat de numero rerum contentarum in interrogatione. Et facit per hac ratione. ff. qui et a qui. ma. li. non si. l. iij. in fin. **H**abes ergo quod ubi procedit interrogatio in summis alternatiua responsio singularis non vitiat: quod sicut stipulatio censetur minor est summa continere ita interrogatio. **Q**uid ergo si sit vna summa in interrogatione et responsione diuersitas tamen monetarum. Verbi gratia promittis mihi centum libras in sterlingis vel in turone. grossis et promissor respondet de altero tunc cessat ratio predicta. Sed tamen credo idem. quia non videtur difformitas cuius sit vna summa et quod vna moneta potest solui pro alia. sed secus forte ubi vna non possit solui pro alia sicut pro aurea argentea vel pro argentea ere contaminata iuxta illa que notantur et scribuntur. ff. si cer. pe. l. ij. C. de colla. eris. l. j. C. de solu. au. hoc amplius et videbis. j. qui. mo. tol. ob. **I**tem huic glo. in si. si in interrogatio obstat is tex. cui glo. non videtur respondere. sed solue. ut in. §. si stipulanti quia nolebat alias valere nisi valeret in totum. ibi sic. dic quod glo. intendit hic soluere hoc contrarium dicit. n. in alio non valet. ut hic veluti et. vult dicere quod hic debet intelligi quod dicitur tex. **P**roterea inutilis est et. sub. quo ad illud in quo excedit ut hic. sed si summa que conuenit valet. ut. §. si stipulanti. **Q**uid in alijs quam in summis: in quibus interrogatio totum continet responsio partem. Verbi gratia interrogo te promittis fundum sempronianum. tu respondes promitto usufructum eiusdem fundi vel promittis hominem. tu promittis stichum. In primo exemplo potest dici quod sit difformitas recipiendo usufructum tanquam ius separatum. ff. de excep. l. et p. iusur. adu. §. illud. ff. de adi. l. j. et ideo vitiat stipulatio. quod usufructus non est pars rei nisi per similitudinem. ff. de usufr. l. quarta. sed ob. ff. de fideius. l. si area. §. si fundum. sed non est bonum argumentum de fideius. in quo non inspicitur difformitas sed solum ne obliget in durioris partem. ut patet. ff. de fideius. l. grece. §. illud si. ite si accepto. **S**ed quod in secundo exemplo quando interrogatio continet genus. responsio speciem. Videtur etiam non valere stipulatio. quia obligatio generis equiparatur speciei alternatiue. ff. de condi. indebi. l. cum is. §. si. et alternatiua certum est quod talis responsio non valeret. ff. de verbo. obli. l. inter stipulantes. **Q**uid si stipulor omnes seruos tuos. tu respondes promitto propter vnum. In. et glo. post eum videntur tenere quod non valet in. §. cum adicit in glo. cum diuersitas. Sed Jaco. ibi tenet contra pro quo quod ibi non est difformitas in qualitate. sed in quantitate. ideo valet per. §. si stipulanti et idem si interrogatio continet totum hominem responsio partem per. d. §. **S**ed quid si interrogatio continet totum integrale. responsio partem. Verbi gratia. promittis domum promitto tignum vel promittis gregem promitto ouem talem: dicas quod hic est difformitas et non valet. quod quodammodo res alie censentur. ff. de euic. l. naue. de acqui. pos. l. qui vniuersas. de vsuca. l. cuius qui. et l. rerum mixtura. Secus tamen dicitur si responsio contineret partem quantitatiua. ut promittis domum vel promittis gregem. promitto partem mediam vel tertiam. ar. §. si stipulanti. et illorum que supra dicta sunt et facit. ff. de re. iur. l. si quis cum totus. et l. si m. §. eandem. et vide quod ibi no. in glo. immo et idem eo. ti. si quis argutum. §. qui fundum.

ff. de verbo. ob. l. qui usufructu. **I**tem iuxta illud quod dicitur hic quod difformitas in qualitate vitiat sicut si vna pure et alia sub conditione et. Queritur quid si in interrogatione et promissione conditionalis conditio vel dies diuersa tamen. Verbi gratia. promittis si nauis ex asia venerit promitto si titius consul factus fuerit. videtur quod non vitietur preteritum si conditio apposita in promissione sit facilior vel prius existat. ff. de fideius. l. si a reo. **D**icitur contra quia semper est difformitas in qualitate conditionum. nec ob. l. si a reo. quod ibi non queritur de huiusmodi disparitate. sed an causa sit durior ut. §. dixi. **N**ec procedit in stipulatione. **Q**uid in alijs contractibus vltro citroque obligatoris. Verbi gratia. ego dico vado tibi fundum. tu dicis ego retineo sub conditione si nauis ex asia venerit vel si placet sempronio. nunquid tenet veditio. **E**t idem potest queri in alijs contractibus. **E**t certum videtur quod difformitas non vitiat quod ex vna parte potest esse pura ex alia conditionalis. ff. de in die adiec. l. sabinus et d. l. comis. l. cum venditor. unde apposita conditio per emptorem veditio videtur in ea contentis. ff. de contrab. emp. l. si celsus. §. si. nec oportet quod verbis exprimat difformitatem sibi placet sed in stipulatione credo quod oportet. ut. §. dixi. **E**t est ratio quod cum stipulatio dicatur a firmitate. et sit firmum vinculum. et ad hoc sit inducitur. iura voluerunt omnem firmitatem et claritatem verborum intercedere. et hec ratio potest etiam assignari. quod interrogatio debet procedere ratione in stipulatione magis quam in alijs contractibus. **S**uper tex. idem si cui. is tex. videtur repetere quod statim dictum est sed dicit quod repetit et addit de die. ante enim fuerat factus sermo de conditione tantummodo. **I**n glo. que enim in prefationibus. in si. hoc fallit ubi per repetitionem actus vitaretur. ut. d. §. idem rui. ff. de l. j. l. suo muto. §. si ab ipubere. et l. si quis a filio. §. j. **I**tem fallit si primo dicto vel pone vel materie singulari coheret. ff. de adi. l. legatus. **I**tem si ex aliquibus reiecturis apparet nolle repeti. quod forte illud quod in pluribus tacite intelligebatur: fuit expressum super vno. et ita in alijs non velle intelligi. ff. de iudi. l. cum pro. et sic potest intelligi. ff. de condi. et demon. l. si in diebus vel si alias appareat. ff. de vul. l. iam hoc iure. §. si. de here. insti. l. sub conditione. C. de impu. l. quis.

Item inutilis. **I**n glo. quod ad civile in si. idem potest dici in aduentitio. quando patri non queritur usufructus. ut in casibus exceptis vel quia forte non vult iuxta. l. si. C. de verbo. q. lib. tunc eius videtur et actiones et obligationes contrahi efficaces. ff. ad treb. l. imperator. et eo. titu. l. mulier. §. ij. ff. de accusa. l. hi tamen. §. j. idem in beneficiis ut extra de iudi. c. si annum. lib. vi. **I**n glo. ex o. in si. **N**ec glo. fuit male scripta prope finem ibi nam licet alias et. unde vult dicere quod licet alias qui uouit possit conueniri p. lato ut. l. mili. §. si quis autem. tamen hoc non valet filiussa. **E**t caue quia h. gl. vult esse contraria in. d. l. si quis re. §. uoto. hic. n. uideretur glo. dicit quod non obligetur deo se uouendo: et ibi dicit contrarius: quia immopsonam potest uouere deo. et obligatur. et hoc idem nota. ff. de mino. l. si ex causa. §. p. pro quo. C. de episco. et cl. l. si. §. j. in au. de san. epi. §. interdiciamus. **H**ic plenus quod aut filiussa. emittit uotum personale. i. in sua persona consistente. aut reale. i. rerum p. statione consistente. primo casu aut intrat religionem et uotum ibidem professionis emittit. et obligatur. ut dicitur §. j. et §. interdiciamus. aut non intrat religionem. et tunc non obligatur in p. iudicium patris. nisi in uoto ultramarino. uel nisi in necessitate. ut quia iniecit manus uoluntas in clicum. sed in p. iudicium sunt sic. vbi si placeat patri de complex. uel cum erit liberatus patria p. rate. **S**i autem uouet res: dicit quod aut intrat religionem. et dicit quod res castrensium. et quasi aduentitium dicitur saluo iure patris quod ad usufructum. **S**i vero non intrat. sed alias uouet tunc in castrensibus uel quasi in aduentitijs in quibus p. non h. usufructum. et in alijs non cum non possit alienare et ideo non videtur quod possit uouere res profectitij peculij nec elemosynas facere et moderatas sine licentia patris. prout hec omnia reperies nota extra de uoto. c. scripture p. Inno. et docto. et plenius in summa Hosti. eo. titu. §. quis uouere ver. sed nunquid filiussa familiaris. **A**n autem pater prius p. rate. **H**oc iuris canonici dicunt quod non. **I**n his tamen que tangunt religionem non curat patria potestas. vide p. Inno. de eta. et quali. c. indecorem. et in Spe. de statu monachorum §. xi. queritur et §. ij. et vide quod

scripsi. C. de sacro san. ec. auct. ingressi. C. Si an p[ro] possit eum obligare vouedo ipm. Glo. dicit q[ui] sic. vt notat. C. d. agri. et c[on]tra. si. l. ne diutius. contrariu[m] est v[er]z nisi c[on]sentiat tacite vel exp[re]sse vide extra d[omi]n. regula. c. cu[m] viru[m]. xx. q. ij. c. i. et ij. dic vt ibi. v[er]u[m] vide tur mirabile q[uo]d non possit filius se obligare deo cuz in sp[iritu]alib[us] non curet d[omi]n. patria potestate. imo nec d[omi]n. h[uius] publicuz tangunt vt. ff. ad trebel. l. naz q[uo]d ad ius publicu[m]. sed dic q[uo]d no[n] curatur quin actus teneat sine p[re]iudicio tam[en] patris etenim p[ro] no[n] d[omi]n. ex facto filij p[re]iuari sua potestate nisi in casib[us]. vt fauore religionis. vel p[ro]pter consulatu[m] et similib[us]. C. d. ep[iscop]i. et cli. auct. s[ed] ep[iscop]alis. intellige ergo q[uo]d. l. sigs. §. voto. dicit in dist[inct]e sm di[st]inctione p[re]dicta. et quado dicit no[n] obligat sub voto reru[m] nec voto personali in p[re]iudiciu[m] patris nisi intraret religionem vt p[re]dicti. et p[ro] hoc cessat quare melius obligat diabolo delinquendo q[uo]d vouedo. q[uo]d vt dictu[m] est et deo obligat. ite[m] est alia ratio. q[uo]d deus qui iustus e[st] non q[ui]rit sacrificia cuz aliena iactura. ideo q[uo]d p[re]iudicare p[ro] no[n] obligat. dyabolus q[ui] semp[er] iniustus est nihil q[ui]rit nisi iniustitiaz et alienam iacturam. cur non miru[m].

Mutuum. C. hic nihil notandu[m] e[st] et concor. ff. e. l. j. et vide ibi q[uo]d ei p[ro]uide[re] d[omi]n. remedio stipulandi alios aut contract[us] qui c[on]sensu p[ro]ficiunt p[ro]t[est] inire. ff. d. iur. do. l. mutus. extra de sponsa. c. cu[m] apud. et vide q[uo]d scripsi sup[er] d[omi]n. sta. mili. §. quinimmo. et p[ro] hunc. §. patet q[uo]d no[n] possit testis e[ss]e. cu[m] testis s[ed] deponere habeat. vide. s. d. testa. §. testes.

Furiosus. C. In glo. f. obligatoriu[m]. ibi idem in p[ro] digo. intellige idem q[uo]d non possit obligari promittendo sed no[n] idem quin possit stipulari. vt. d. l. is cui et vide quod scripsi. s. d. cura. §. furiosi. C. In. e. gl. i. si. hoc intellige de me[m]te capto qui omnino nil rationis sapit. j. prox. §. sed quod diximus.

Pupillus. C. In gl. j. vsq[ue] ad. r. in fi. hec fuit opi. glo. vbiq[ue] et nota. ff. d. re iu. l. pupillus. canoniste glo. et Anno. dicunt pubertati proximu[m] qui p[ro] semestre tempus accedendo vel excedendo p[ro]p[ri]nquat. vt no[n]. extra de d[omi]n. impu. c. continebatur. sed Hosti. ibi dicit q[uo]d est proximu[m] per tres dies ante vel post p. c. ad nostram extra d[omi]n. regula. pro gl. et Anno. facit. ff. d. ex cu. tu. l. non tantu[m] quā. l. ip[s]i etiā allegat p[ro] Hosti. facit. ff. d. li. ex bi. l. iij. §. pe. si se q[ui]s opi. gl. et Anno. in iudicijs coronaberis. p[ro]sertim in curia ecclesiastica vbi adoratur vt ydolu[m]. inter has opi. p[ro]t[est] mediari. q[uo]d sit arbitrio iudicis: qui ex maleficio et p[ro]p[ri]acitate impuberis poterit mai[us] vel minus tempus interpretari. reperimus eni[m] quidā maioris indolis et intellectus in. x. anno. quā alij in. xiiij. C. si mi. se maio. di. l. iij. et facit. ff. d. s[ed] bo. obli. l. mulier. C. In glo. s[ed] q[uo]d e[st] ratio ibi cuz dicit ad corrigendū ex hoc apparet q[uo]d sexagenarius posset esse i potestate patris. C. In eadē glo. in fi. melius i. §. hoc p[ro]cul dubio et hoc est v[er]z iure antiquo quo pater no[n] erat admi[n]istrator. Quid hodie sm iura constantini sm que p[ro] h[uius] legitimā admi[n]stratione filij. Videre contra. et hoc tenent Jac. et Pet. in. d. l. fi. C. d. bo. q[ui] li. et l. cu[m] oportet. §. no[n] aut. eo. tit. ite[m] facit quod legis et no[n]. in. d. l. fi. §. filius aut fa. vbi alienat filius cum licetia patris. et ita patet q[uo]d auctoritas patris facit valere. quia alias alienatio esset nulla. C. P[ro]terea constat q[uo]d sine p[ro]p[ri]is voluntate filius no[n] d[omi]n. nec p[ro]t[est] acq[ui]rere h[er]editate vt. d. l. fi. p[ro]t[est] dicit q[uo]d is. §. hodie stat. cu[m] no[n] reperiat correct[us]. nec obstat. d. §. filius nec q[uo]d ibi nota. nā q[uo]d ibi dicit de licetia seu voluntate no[n] e[st] auctorizatio sed solū consensus seu voluntas: que requiritur propter ius quod h[uius] p[ro] in re. et apparet b[on]i supposito q[uo]d filius e[st] ex. annoz requiret consensus seu voluntas p[re]dicta p[ro] illuz. §. et ita illud nihil facit quo ad auctorizatione[m] minoris etatis q[ui]s ratio que ibi reddidit videat restringere dictu[m]. §. meli[us] est. n. coartare iuueniles et. Sed illud no[n] ob. q[uo]d illud ideo ponit. q[uo]d inuenes magis p[ro]sueuerunt v[er]dere suū. quā alij. iō illa rō inducitur. C. Adē tamē si sint p[ro]fecte etatis. Itē nec ob. q[uo]d adhibet c[on]sensu[m] in h[er]editate. q[uo]d illud p[ro]pter ius vsus. q[uo]d est acq[ui]rendū p[ro]fi. q[uo]d pater d[omi]n. implicari onerib[us]. no[n] ob. l. si infanti. C. d. iur. delib. q[uo]d ibi nihil agit de p[ro]p[ri]is auctoritate p[ro]standa. s[ed] b[on]i v[er]z e[st] q[uo]d acq[ui]ritur filio p[ro] patre p[ro]pter piculū q[uo]d esset si h[er]editas no[n] acq[ui]rere et deuolueret ad alios: in cui[us] vera acq[ui]sitione non e[st] maius piculū q[uo]d in simplici contractu et specialia iura et cautele adhibetur supra d[omi]n. auct. tu. §. neq[ue].

Si impossibilis. C. In glo. quibuscu[m]q[ue] vt de ibi et q[uo]d ibi scripsi. s[ed] op. C. d. condi. ob. cau. l. si militē. glo. dicit in. l. no[n] solū hic allegata q[uo]d ibi in contractu q[ui] re contrahit. hic in cōtractu q[ui] p[ro]sensu. Sed hoc no[n] valet: q[uo]d is. §. obtinet in quibuscu[m]q[ue] contractibus vt hic not. in p[ro]n. glo. et hec glo. e[st] contraria illi. hec tamē v[er]ior illa. est eni[m] contra casum. ff. si cer. pe. l. certi condi. §. ite[m] q[ui]rit. Ad contrariu[m] dic q[uo]d cōcordat. q[uo]d hic et ibi p[ro]ditio seu causa impossibilis effectū annullat. nec ex eo agi potest ad p[ro]ficienduz. sed b[on]i v[er]u[m] est quod agi p[ro]t[est] ad reuocanda data ex tali p[ro]tractu et hic credere idē: si res e[st] tradita vigore contractus talis. ff. de ac. emp. l. si exempto. §. is q[ui] vina. C. Itē ob. ff. loca. l. insulam. §. i. alias. l. in opis. si velles intelligere. l. illi put glo. secūdo modo intelligit in nullo ob. sed si sm p[ro]mū intellectū intelligas: oportet dicere q[uo]d interdū illud quod in vim cōditionis apponit est impossibile de se. et in illo casu obtinet is. §. interdū no[n] est impossibile de se: nec de sui natura: sed p[ro]pter circūstantias que p[ro] partes apponunt effici impossibile: et in illo casu distinguitur s[ed]ctus bo. si a cōtractib[us] stricti iuris vt i[st]o p[ro]mo valeat in secūdo no[n]. vt scripsi. s. d. s[ed] bo. obli. §. loca. ff. d. leg. j. l. si quis seruos. Itē opponit extra de cōdi. appo. c. j. et fi. vbi conditio impossibilis adiecta s[ed]ctui matrimonij no[n] vitiat: nisi esset cōtra substantiam matrimonij. S[ed] dicas q[uo]d speciale e[st] fauore m[at]rimo[n]ij. vt ibi notat. Itē quero an is. §. obtinet vbi obligatio incipit a cōuentione: an vbi incipit a cōditione vel an in vtroq[ue] cau. Nam interdū reperit p[ro]missio seu stipulatio incipere a p[re]cedēti cōuentione. interdū a p[re]cedēti cōditione. Verbi g[ra]tia promittis hominē dare et si no[n] dederis p[ro]mittis dare equuz vel c[on]t[ra] h[uius] hic incipit a p[re]cedēti cōuentione. Quado q[ui] a p[re]cedēti cōditione. Verbi gratia. si stichū non videris. p[ro]mittis. c. qui stichus mortuus erat. vel si celū digito non tetigeris p[ro]mittis c[on]t[ra] h[uius] et videat exp[re]ssum q[uo]d obtineat vbi a p[re]cedēti cōuentione. ff. d. s[ed] bo. obli. l. si homo mortuus. ibi eni[m] a p[re]cedēti cōuentione incipit. ite[m] in. l. no[n] solū in secūdo dicto de ac. et ob. oportet dic q[uo]d incipit a p[re]cedēti cōuentione in eo q[uo]d sit i[n]p[ro]p[ri]o d[omi]n. emptione et locatione. vbi s[ed] bo a p[re]cedēti cōditione incipit no[n] e[st] dubiu[m] q[uo]d obtinet q[uo]d is est casus huius. §. et hoc indubitate vbi ab initio erat impossibile. C. Quid si ex post facto. Verbi gratia promittis dare vel s[er]uare stichū: et si no[n] dederis p[ro]mittis dare c[on]t[ra] h[uius] stichus tūc v[er]uebat sed post mori ante morā nunq[ui]d valet et caue. q[uo]d hoc solū debuit q[ui]rere By. et distinguere casus an ab initio e[st] ip[s]o impossibile an ex post facto. et tamē ambos casus miscuit extra d[omi]n. re. iur. c. nemo ad impossibile in. q. fi. Et vt expeditum q[uo]d tunc no[n] sit locus huic. §. ff. d. s[ed] bo. obli. l. in illa. Sup[er] h[uius] glo. variat. nā quedā voluerit dicere q[uo]d pena cōmittit nisi in iudicialibus. et ita vt sentit. ff. q[ui] sa. co. l. sed si decesserit de do. ex. l. ap[ud] celsum. §. si in arbitriu[m]. Sed in. l. si homo tenet cōtra et il la approbatur. ff. ad. l. ro. de iac. l. pe. C. Item constat q[uo]d casus post p[ro]missione[m] p[ro]tingēs magis d[omi]n. liberare quā si e[st] ab initio s[ed] si e[st] ab initio obligatione vitaret. ergo multo fort[is] post p[ro]tingēs. Prima p[ro]bat. q[uo]d difficultas q[ui] e[st] ab initio no[n] impedit obligatione[m]. ff. d. s[ed] bo. obli. l. continuus. §. illud. et t[ri] supueniens impedit in effectu. ff. de cotrahē. emp. l. si in emptione. §. ite[m] si res si cer. pe. q[uo]d te. ibi in potestate et. Secūda patet p[ro] su p[re]dicta. ideo dic q[uo]d no[n] cōmittit in aliū regressuz. ff. ad. l. acq. l. p[ro]inde. ite[m] hoc v[er]u[m] vbi incipit a p[re]cedēti cōuentione. secus si a p[re]cedēti cōditione vt. d. l. in illa. Que sit ratio p[ro] q[uo]d vbi a p[re]cedēti cōuentione res q[ui] mori fuit in obligatione. iō ei[us] intentu[m] liberat secus vbi a p[re]cedēti cōditione. et h[uius] rationem reddit By. in. d. c. nemo. Nec ob. ff. d. noxa. l. si ad libertate[m]. §. sigs. q[uo]d ibi damni extimatio erat in obligatione que euanescit ex p[ro]sona delinquente. vt ibi notat By. C. In glo. no[n] ita ibi Jo. il la. l. quā Jo. allegat est directe contraria. q[uo]d ibi idē q[uo]d hic. hic eni[m] no[n] valet stipulatio: nec ibi in facto. C. In eadem glo. ibi sm Jo. dicas q[uo]d idē est si sit impossibilis p[ro]pter p[ro]plexitatē ac si esset de eius natura per. l. si titius. ff. d. condi. insti. et est miru[m] quō Jo. allegauit eam ad Tru. S[ed] credo q[uo]d fuit erro[rum] scriptoris. Nec ob. l. si titi[us]. ff. s[ed] bo. ob. q[uo]d ibi no[n] e[st] p[ro]plexitas. nā p[ro]plexum dicit indissolubile: ita q[uo]d ad positione[m] vnius regraf remotio alterius. uel incōueniens q[uo]d no[n] e[st]. d. l. si titius. ff. d. s[ed] bo. ob. imo vtrūq[ue] p[ro]plexū se cōpatit. q[ui]nimo dissolutio p[ro]plexitatis

pēdet ex facto pmissoris, ut ibi By. notat. Itē dicē dē si sit turpis vel de iure impossibilis, s. e. s. idē de iure cum ibi notatis.

C In glo. i. cū spacio vide. s. s. ob. s. omnis.

Item uerborum. In glo. ita intellige ibi cū alle. s. eodē. Itē intellige audiri sub. et intelligi. plerūq; enīz vox audiri et vbi nō intelligit ff. e. l. j. s. fi. In eadē gl. cū allegat de spō. l. iij. iuncta. l. ij. eo. n. In glo. post ideo in fi. quo tpe forte fuerūt testes mortui. et non pōt pbari pntia nisi scriptura pbat. **C** In glo. nō. stādū et hoc qñ hz formā publicā puta manu tabelliōis cōsignatam vel autētico sigillo cui de iure vel p̄suetudie adhibet fides. vnde et dē fide istru. c. ij. qd ibi notatur p glo. et doc. **C** In fi. ciu. dē glo. meli⁹ facit p̄secūdo mēbro. ff. d̄posi. l. publica. s. fi. C. d̄pba. instrumēta. et l. exceptio de p̄ue. ff. de. l. j. li. r. et hoc nisi esset subscripta trino teste. C. qui po. in pig. habe. l. scripturas sed nec tūc facit fidē mortuis testib⁹. et nisi olim in rationib⁹ publicis. ff. dēden. l. vbi. s. nūmularios. hodie v̄t ibi nota. itez dic q̄ si puata scriptura sit ver⁹ vel alias nō suspecta facit semiplena fidē: ita q̄ p eā possit deferri iuramētū si alia p̄currant d̄qbus. C. diureiurā. admonēdi dic plene in spe. d̄instru. edic. s. nūc dicendū p̄torum. s. et in. d. l. scripturas. et d. c. ij. de fi. instru. s. de testa. s. signa. et s. possunt. **C** In glo. i. p̄sentes. sed q̄uis hec scriptura non contineat: nihilominus si dicat stipulationē fuisse interpositā p̄sumit. C. d̄vlu. l. j. s. si scriptum. **C** In glo. nō. ibi cū allegat. C. d̄diter. rescri. l. si qua. melius. C. d̄tabula. l. generali. **C** Sz an hora sit ponēda. doc. p̄sueuerunt dicere q̄ nō. ff. d̄accusa. l. libelloz. C. d̄apo. pu. l. j. in qb⁹ nulla sit mētio d̄hora. **C** Sz an locus debeat apponi. Hoc cōsueuerūt dicere q̄ sic etiā singularis vnde nō sufficeret dici in instrumēto actū in tali ciuitate nisi etiā diceret in tali domo: v̄t tali loco. v̄t p̄sueuerūt notare doc. in. l. optimā. et facit in auē. qui. mo. na. effi. legi. s. q̄tum. et d. l. libelloz. itē p̄sul. mēsis. et alia que in. d. l. noiant alias nō valeret instrumētum. v̄t no. in spe. d̄instru. edic. s. postremo v̄. qd ergo cū ver. se. et hoc nisi sit alia p̄suetudo. q̄ in talib⁹ multū attēdēda. v̄t notat in auē. v̄t p̄po. nō. impera. circa mediū in gl. puta in noie. **C** P̄remissa autē intellige in instrumētis publicis. nā in puata scriptura nō requirit tanta solēntas. dū tñ sit scripta p̄ illuz cui p̄iudicat vel p̄ aliū ei⁹ p̄sensu. v̄t. d. l. publica. s. fi. ff. de pig. l. cū taberna. s. idē q̄rit. **C** Quidā autē faciūt differentiā an fiat ad p̄bandū v̄t ad p̄trahēdū. v̄t p̄mo casu debeat apponi dies secūdo nō p̄dictū. s. idē querit. **C** In eadē glo. ibi cū dicit uel dat. hec glo. supponit qd siue velit arguere de falso criminaliter accusando siue ciuilit̄ excipiēdo: q̄ debeat edi cū die et cōsule et tñ d̄riuz innuit in. d. l. fi. d̄fi. instru. sup̄ v̄bo falsum. et p̄ illa facit ibi tex. cū dicit inscriptionū pagina et c. q̄ pagina nō iterponit nisi cūz criminaliter accusat v̄t. l. fi. C. d̄accu. **P**er. d̄bel. perti. videt̄ i hoc facere quādā distinctionē q̄ notat in. s. editiones. naz aut qd vult accusare seu redarguere instrumētuz de falso in ea pte q̄ est dies et p̄sul et tūc d̄z edi aut in alia pte: et tūc nō. et si dubitetur an malitiose dicat se velle accusare in illa pte iurare d̄sz est finaliter tñ dicit q̄ hic loq̄tur quādo vult accusare ciuilit̄ ad finē qd instrumētū nō faciat p̄bationē. quo casu nō ē locus inscriptioni. Sed si dubitet̄ d̄ malitia: debet apponi multa p̄ iudicē si acūsans succūbat. C. qui acu. pos. vel non. l. iij. et ita v̄t declinare in hāc sententiā q̄ siue criminaliter siue ciuilit̄ qd velit instrumētū rep̄bēdere debeat hui⁹ editio fieri et ita tenet̄ de cōsuetudine. verūt̄ si iudex p̄sumit q̄ falsitas apponatur malitiose cogere debet accusatorē se obligare ad penā exordi nariā. et ita no. spec. d̄fi. istru. s. vidēdū ver. faciēda. cū ver. se. et facit. C. de ep̄i. et cle. l. si q̄ p̄ calūniā in p̄n. **C** Sed pone q̄ instrumētū nō ē in casu exhibitiōis cū die et p̄sule. qz forte pars non audeat se ingerere ad rep̄bēdēdum de falso. sed facit talē positionē. **P**onit q̄ si instrumētū habet aliq̄s d̄ tali contractu q̄ est de tali data. nunq̄ exhibēs tenet̄ respondere. et nō videretur qz p̄staretur materia falsum fabricādi sicut si instrumētum exhiberet cū die et cōsule. et ita nō videret̄ respondēdū p̄. s. editiones ar. ff. d̄spōsa. l. oratio. Spec. tangit hoc in spe. d̄teste. s. qualiter aut ver. qd ergo et videt̄ tenere q̄ sit respōdendū. tñ sufficeret responderi. ita credit̄ sicut in instrumēto contineat. vnde q̄uis sit respōsio incerta: satis tñ certificatur

iudex cui totum exhibet vide ibi. Ita sunt valde in pratica qñ reus opponit p̄scriptionē et lapsuz t̄pis tunc enim necesse ē ita articulare. **C** Sed p̄ deo qñ qd vult rep̄bēdere instrumētū tā q̄ falsum et p̄hibet ei dies. et consul. nunquid parat̄ ei materia falsuz fabricādi. sicut in oī alio casu. Naz die exhibito poterit querere testes falsos p̄ quos p̄babit se alibi fuisse. et sic v̄t eadē suspitio. Ad hoc pōt r̄ideri v̄t est q̄ v̄t suspitio posse falsum cōmitti s̄z iusti⁹ ē hoc casu audire opponentē q̄ si forte veritas remaneat cooperta vnde v̄t tenebre criminis falsi p̄cedāt in luce h̄ p̄cedit. qz in hoc crimine d̄z fieri acerrima indagatio. C. d̄fal. l. vbi. et iunge. s. de his qui ma. nō p̄sit. s. semel. Eident̄ ergo dicere glo. et **P**er. de bel. p̄ti. q̄ non d̄z edi dies. nisi petens edi velit p̄bare falsitatē in data sec⁹ i alia parte. v̄t. s. scripsi. et ad hoc facit. c. cū iohannes et d̄ fi. instru. vbi rep̄bēdebat̄ instrumētū qz purā v̄ditionē cōtinebat: et tñ debebat p̄ditionales p̄tinere. vnde ibi dies non erat exhibit⁹. qd apparet qz testes nō deponēbāt de certo tpe q̄s verisimile est deposuisse si dies fuisset eis exhibita. Ita tñ opi. mibi nō placet. qz se q̄ref̄ inconueniens pone enīz qz ego volo p̄bare qd die et hora instrumēti fuit alio modo factū q̄ instrumētū dicitur. et ita in alia pte quā in data. quō p̄babo nisi exhibeat̄ data. oportet enim articulare q̄ fuit v̄nic⁹ actus sicut in. c. cum Joam. vnde si plures cōtractus fuissent vel pars q̄ p̄ducit instrumētū hoc diceret oīs p̄batio mea eēt inutilis. semp. n. p̄ducēs instrumētū poterit dicere. frater p̄batio tua nil valet nā plures fuerūt cōtract⁹. is tñ q̄ in meo p̄tinet̄ instrumēto nouissim⁹ et purus fuit. p̄ quē fuit recessum ab alijs. vnde nisi dicas q̄ die et hora dati instrumēti fuerit conditio apposita. nihil p̄bas. oportet ergo necessario edi hoc casu et similib⁹ datā. nec ob. c. cū Joā. qz ibi nō fuit petita dies edi. vel si fuit testes nō recordabant̄ d̄ certo tempore. **P**reterea ibi nō redarguebat̄ instrumētū de falso s̄z q̄ minus cōtinebat. ibi enīz p̄tinebat q̄ v̄diderat: et pars aduersa dicebat q̄ plus d̄bebat p̄tinere videt̄ p̄ditionē. Sed si instrumētū diceret q̄ pure v̄diderat tūc bñ esset falsum si p̄baretur conditionē adiectā semp̄ ergo dicerē datā edendā in q̄cunqz parte falsitas p̄ponatur si alio modo non possit falsitas bono modo p̄bari nec detegi. qd ex qualitate factoz pōt bono iudici apparere. **C** In aut̄ noīa testiu⁹ et tabelliōis debeat edi. no. l. s. editiones in fine magne glo. **C** In. e. glo. ibi cū allegat. l. qd̄ v̄t acti. ad exhibēdū. vide. ff. ad exhibi. l. iij. s. pe. C. d̄cōdi. sine causa. l. dissolute. itē p̄ditōe ex lege. C. d̄li. cā. l. sicut datā. itē acti. ex stipulatu. C. d̄fi. de ius. l. si barsathorā. Et potes dicere q̄ v̄bi scōario seu accessorie petit̄ supeditio implorat̄ offm̄ iudicis. si p̄ncipaliter tūc si p̄cessit contractus vel materia cui⁹ actio poterit extēdi: illa dat̄ in factū vel officiu⁹ iudicis q̄ cōcurrūt. ff. d̄tu. et ra. dif. l. j. s. officio et ibi p̄ By. et hoc qñ petit̄ exhiberi cautio. s̄z si dari vel reddi p̄di. sine causa. v̄t. l. dissolute s. alle. **C** In eadē glo. ibi cū allegat. s. cūz fere p̄sumptio enīz transfert onus p̄bādi. ff. d̄fidei cō. li. l. generaliter. s. si petitū. et ff. de p̄ba. l. ei qui. **C** In eadē glo. ibi. itē nunq̄d. Et plene videas hāc questionē et materiā oppono cōtra litterā et intentionē glo. et videt̄ q̄ nō possit p̄bari p̄ instrumētū p̄ testes. **L**ertū est q̄ scriptura publica maiorū virū est q̄ puata sed contra scripturā puatā nō pōt p̄bari p̄ testes. ergo nec cōtra publicā maior p̄bat. C. de p̄ba. l. instrumēta. iuncta. l. in exercēdis. C. de fi. instru. minor p̄bat. C. de nō nu. pecu. l. gñaliter. **P**reterea aut qd vult p̄bare instrumētū p̄ testes ibi scriptos aut p̄ alios s̄z p̄ neutros pōt. ergo et c. q̄ nō possit p̄ testes ibi scriptos apparet certū ē q̄ subscriptio facta p̄ notariū hētur p̄ eoruz attestatiōib⁹ alias nō faceret fidē in instrumētū. v̄t in auē. de fide in istru. s. si v̄o. s̄z p̄stat q̄ testis sue d̄positioni siue attestatiōi d̄d̄ cēs nō admittit̄ et d̄ testi. c. sicut nobis. ergo videt̄ q̄ si dicit̄ testes velint in istro d̄dicere nō audient̄. **P**reterea certū est q̄ instrū de se facit fidē vice testiu⁹. v̄t. l. in exercēdis. Itē certū ē q̄ si duo testes aliq̄d deponerēt affirmatiue. plus eis credere q̄ cētū q̄ deponerēt d̄negatiua. et d̄ ele. c. bone. et c. cū dilect⁹ et no. ff. d̄arbi. l. diē p̄ferre. s. si plures. Sz p̄stat q̄ instrū pōit et affirmat. ergo et c. testes ecōtra p̄ducti negāt seu negatiuam astruunt. ergo magis credit̄ in istro q̄ q̄buscūqz testib⁹ et quantiscūqz. Ad hoc sit v̄t v̄t q̄ instrū ponat et affirmet patet de se. **D**icit. n. instrū. **N**otū sit q̄ talis in p̄ntia notarij et testium

subscriptoꝝ p̄stitit sic fecit sic opatus ē ponēdo factū & sic ne
cessario sequit̄ q̄ testes q̄ d̄ponunt negēt ita fuisse & sic nega
tiuā astruat̄ vt p̄m̄. d. c. cuz dilect̄. Quid plura: casus sunt q̄
non debet admitti talis p̄batio. C. ad velley. l. antiq̄. C. arbi.
tu. l. f. nō. n. p̄t̄ dicit̄ ibi sp̄ale cū rō q̄ ibi reddidit videat̄ ad ca
sus similes extēdēda. Contrariū apparet eē vey. hic & in. l. opti
mā. & ex d̄ p̄ba. c. iij. de testi. c. tā litteris de fi. instr. cū Jo. C.
d̄ p̄ba. iubem̄ ad. l. cor. de fal. q̄ si p̄ totū. & d̄ fi. instr. l. f. q̄ oīa
iura cū infinitis p̄cludūt scripturas posse reprobari ēt p̄ testes.
Solutio. sup̄ h̄ vidēt̄ due q̄ones eodē mō p̄ncipales. P̄ma
an scriptura possit reprobari: & q̄. Scda quō & p̄ q̄r testes. Ad
p̄mā dicēdū q̄ casus sunt distinguēdi. nā aut q̄ vult reproba
re scripturā quā cōstat p̄ eī cōfessionē vel aīscām in tali for
ma fuisse: & de eī p̄sensu aut aliā de q̄ sic nō p̄stat. P̄mo ca
su q̄rit an debeat admitti ad p̄bādū. Et v̄ q̄ nō nisi saltē per
aliā scripturā. vt. d. l. ḡn̄aliter. nō. n. p̄sumit̄ aliq̄s eē ita stultus
q̄ in publico instr̄o vel alia publica scriptura aliq̄d p̄miserit d̄
se scribi. vt. l. f. C. arbi. tu. P̄terea p̄ hoc facit. ff. d̄ vsuf. l. e. l.
si alij. P̄terea v̄ fortiter p̄bati in scrib̄ q̄ p̄sensu d̄hūnt a q̄
bus recedit̄ nudo p̄sensu: & p̄ nouū p̄sensu d̄ nouo d̄hūnt. ff. d̄
d̄ben. emp. l. pacta. d̄ pac. l. ab emptione. in q̄b̄ v̄ q̄ q̄cqd̄ aī
p̄loquūt̄ seu p̄uētū fuerit deat̄ reduci ad id q̄d̄ de cōi p̄sensu
scriptū ē: cū in hoc p̄tes finaliter p̄cordarunt. & p̄ hoc. C. plus
valere q̄d̄ agit. l. f. & id solū agi videat̄ inter partes. & hoc ma
xime constare videt̄ q̄ sit d̄ctus in scriptis quo casu vis & esse
ctus totū d̄ctus n̄it̄ ex scriptura. vt videbis. i. d̄ emp. & ven. in
p̄n. igitur alia oīa q̄ in scriptis non sūt p̄ nibilo sunt. & sic id q̄d̄
ibi scriptū ē tenēdū ē incōcūsse. & p̄ hoc facit. l. cū p̄cibus d̄ pro
ba. cum dicit̄ te ignorāte & c. a contrario sensu. Oppositū vide
tur exp̄ssum. C. d̄ do. nec ignorans. ff. d̄ pac. l. itē quia conuen
tiones in fi. & l. iure gētū. §. q̄d̄ fere. C. plus va. q̄d̄ agit. l. i. &
ij. Sup̄ hoc dicūt q̄d̄ q̄ si sit puata scriptura p̄t̄ contra p̄ba
ri p̄ aliam scripturā. vt. l. ḡn̄aliter. d̄ non nu. pecu. §. si sit publi
ca non hoc casu quando fuit facta d̄ voluntate & p̄sensu repro
bare volentis. & ita tenet̄ hic P̄. d̄ be. p̄ti. transeūdo qui pay
aliū dicit̄ hic extra gl. S; hec opi. non videt̄ bona p̄. ll. q̄s. §.
allegauit pro parte p̄traria & maxime p̄. l. nec ignorans. & C. de
fal. l. & si ad te. ibi enim subscripserat. & sic consenserat. P̄te
rea seq̄retur magna iniustitia si hoc indistincte verū eēt. Po
ne q̄ ego & tu fecim̄ finale cōputuz corā tabellione publico &
testib̄ & sub instr̄o in quo p̄tinet̄ q̄ refutis hinc inde oīb̄ v̄ter
q̄ remanet q̄t̄ si eīsdē die & hora. & forte corā his dē tabellio
ne & testib̄: vel corā alio etiam alio tpe: dans instrumentū: q̄d̄
q̄tū cū q̄ in tali instr̄o p̄tineat̄ q̄ ex fine cōputi remanem̄ inui
cē quieti q̄ nihilominus tu debes mihi ex fine cōputi cētuz. nū
quid hoc instrumentū reprobat̄ p̄mū & h̄mōi p̄batio admittet̄.
Et certū ē q̄ nō fm̄ opi. P̄. in casu quo p̄staret̄ p̄mū factū de
consensu q̄d̄ eēt iniquissimū cum hoc sit vltimū & p̄tineat̄ clau
sulaz d̄rogatoriā & faciat̄ mētione d̄ alio. ff. d̄ iu. do. l. diuus. §.
l. C. d̄ pac. l. pacta. Et pone q̄ tu ostēdis instrumentū in quo
continet̄ q̄ ego d̄di tibi pure & simp̄r fundū. ego consiteor̄ di
ctuz instrumentū factū d̄ voluntate mea. §. volo p̄bare p̄ aliā scri
pturā q̄ tpe dati instrumentū agebat̄ iter p̄tes q̄ eēt d̄ditionalis
non obstāte dicta scriptura q̄ forte ob causas fictitiā fiebat̄ cur
nō potero ēt p̄ testes nō video. & iura illa plus valere q̄d̄ agit̄
hoc p̄cludūt. Et vt hoc pleniū videas distingue casus. nā aut
q̄ vult p̄bare contrariū illius q̄d̄ p̄tinet̄ in instrumento & ipsuz
falsuz p̄tinet̄ nullo allegato error̄ v̄ fictione alia vel alio facto
p̄tinet̄. & tūc nō p̄t̄ si cōstet̄ ip̄m de sua voluntate factū & abso
lutū in forma q̄ ē. Verbi gratia instr̄m dicit̄ q̄ tu mihi v̄didisti
funduz titianū p̄cio. x. talibus die loco & hora. & p̄stat q̄ il
lud instr̄m seu nota ex q̄ extractū ē fuit p̄ te visum & sic concor
datum. tu vis p̄bare q̄ alio p̄cio. nunqd̄ admitteris. P̄tēst
dici q̄ nō nec p̄ aliā scripturā nec p̄ testes. nec credo q̄ deberet
audiri si veller̄ probare absentiam hoc casu. quia contradice
ret instrumento & ipsum argueret falsum ad q̄d̄ non debet audi
ri p̄missa. vbi nō allegat errorē vel fictionē: tūc auditur ad
hoc probandū. vt si allegat plus vel alias conuētuz cū clausu
la nō ob. instrumento. Verbi gratia: p̄ducit̄ instrumentū p̄ me
subscriptū vel d̄ consensu meo in forma qua ē actuz v̄ in nota
redactum. & hoc forte probatur. vel ego hoc consiteor̄. verūm̄

dico q̄ fuit error & hoc volo p̄bare: tūc de eo audiri. vt. l. non
ignorans. hic alle. & hoc si allego instr̄m errorē vt si mihi assertuz
sit q̄ ita erat scriptū sicut actū: & ego fidē adhibui & subscripsi
vel dixi placet mihi in forma in q̄ ē. uel si sim layc̄ & aliq̄ p̄cta
sint ibi subtilia q̄ non intelligo nec fuerūt mihi d̄clarata: & di
xi trāseatis. placet mihi nota: & in forma q̄ ē. cōcor. si. n. possit
probari error. non video q̄n̄ d̄beat admitti p̄bare volēs. & hoc
satis concludūt iura allegata. ff. d̄ p̄bo. ob. l. si q̄s cuz aliter. &
eodē modo si velit p̄bare fuisse q̄ scripta sunt fictitia. vt in tota
materia plus valet q̄d̄ agit. vt. §. satis exēplificatū est. & multo
magis si velit p̄bare q̄ in p̄cessione instrumenti alio modo actuz
fuerit nō ob. cōcessione instrumenti seu cōtēti in eo siue eodem
tpe siue alio sicut. §. satis tactū ē. & si ē mirādū si in his ultimis
casibus admittit̄. q̄ hic rep̄hēdit̄ instrumentū d̄ falso imo pars
p̄stet̄ ip̄m eē vey. tū dicit̄ aliū vel plus eēt instrumentū eē p̄tētū.
S; vbi rep̄hēdit̄ d̄ falso tūc secus. vt i primo casu. in scdo nō
casu p̄ncipali q̄n̄ cōstat: q̄ instr̄m fuerit in tali forma d̄ volū
tate & p̄sensu p̄tis reprobari volētis factū certū ē posse reproba
ri: vel p̄ aliam scripturam vel p̄ testes. & sic intelliguntur omnia
iura ad hoc inducta q̄ dicunt reprobari posse vt hic cum suis
concor. §. alle. C; quid si in instrumento continetur q̄d̄ con
sensu partis fuit redactum in forma q̄ ē. nunqd̄ ex hoc p̄babit̄
p̄sensu partis instr̄m in forma q̄ ē factū fuisse. vt sic p̄ non ad
mittat̄ ad reprobandū ip̄m. Et q̄ sic cū instr̄o stari deat̄ donec
d̄ p̄bef. vt. l. cū p̄cib̄. p̄batio autē huius negatiue v̄ impossibi
lis. & sic videtur q̄ non admittat̄. Sed si hoc esset̄ verum: nō
tarijs aperiret̄ via excludēdi oēs ab obiectu falsi. semp. n. po
neret̄ in instrumentis q̄ p̄ ip̄m approbavit in sui forma. v̄ ego
p̄tē admitterē. & sup̄ illa clausula & alijs p̄tate idagare. ad of
ficiū. n. iudicis p̄tinet̄ vt acerrima fiat idagatio. vt. l. vbi. C. de
fal. & forte p̄bata falsitate i alijs articulis ceterē idē i illo. C. d̄ p̄
ba. iubem̄. & ita fm̄ exp̄ssa lex illa finalis. C. arbi. tu. nō p̄tinet̄
sp̄alitate: imo ē intelligēda fm̄ p̄missa. vt. l. antiq̄. ad velley. §.
si ponas mulierē instr̄m p̄basse in forma q̄ ē. §. si ponas ipsam
nō approbasse q̄d̄ v̄ verius: tūc ē sp̄ale. Et rō odiū receptio
nis pecunie. Itē q̄ vix posset p̄bare negatiuā q̄ nō recepit pe
cuniā. C; hūc v̄iamus ad scdam q̄stione quomodo & p̄ quot
testes p̄t̄ reprobari instr̄m. Et hic varij varia dixerunt. vt hic
no. C. d̄ fi. instr. l. in exercēdis. in auē. d̄ fide instr. §. si nō ali
qd̄ tale eēt d̄ p̄ba. c. iij. & in glo. hic p̄ doc. d̄ fi. instr. c. cū Joā.
& ibi pleniū p̄ Inno. & Hosti. & p̄ Spe. d̄ fi. instr. §. restat. §. tu
nō p̄ Joan. iij. q̄. iij. c. itē si testis. Obmissis autē his v̄ dicen
dum q̄ ad solutionē huiusmodi q̄stionis aduertēdi sūt casus
& negocia & eorum p̄tates. nā interdū quis n̄it̄ p̄bare instr̄m
p̄ testes ibi scriptos. iterdū p̄ alios. itē interdū adminiculat̄ si
des instrumenti. iterdū nō. iccirco oēs istos cās & alios q̄ occur
rent ducam̄ p̄ q̄ones. C; Et p̄mo q̄rit̄. qd̄ si pars d̄ quā p̄ducit̄
tur instrumentū dicat̄ ip̄m falsū. & vult p̄bare p̄ testes ibi scriptos
q̄ oēs dicūt se non interfuisse. nunqd̄ ex hoc ceterur̄ reproba.
& v̄ q̄ nō. certū ē enī q̄ tabellio ex officio suo facit̄ fidē & solus
dat robur instrumento suata solēnitare d̄bita: & instr̄m ab eo fa
ctum p̄bat sicut depositio testū absq̄ oī alio adminiculo. vt
clamat̄ oīa iura. si ergo p̄bationē facit̄ quō d̄bilitat̄ fides eī p̄
negationē testū iuxta. c. sicut. cū sint singulares & negatiui iu
xta illa q̄ scripsi. §. in p̄n. hui⁹ note. P̄riū cōiter tenet̄ p̄. c. iij. eēt
d̄ p̄ba. d̄ testi. tā litteris. nec ob. qd̄ opponit̄ v̄ testes singula
res & negatiui nō d̄bilitat̄ p̄bationē affirmatiue q̄ illd̄ verum
vbi sit probatio p̄ testes vel ēt p̄ scripturā inductā ad p̄bandū
aliq̄d̄ negociū aliū a virib̄ & falsitate instrumenti. S; vbi sit p̄ba
tio ad p̄bādū scripturā p̄ testes ibi scriptos: nō obtinet. & ē ra
tio certum ē q̄ d̄ ratione naturali nō d̄z credi vni p̄sone. Item
nec voci mortue §. ex quadā necessitate fuit in ductū ne periret
p̄batio q̄ credere voci vniū p̄sone ēt mortue v̄z tabellioni
adhibita solēnitare q̄ sit in instrumentis d̄ d̄dis & iter alias solē
nitates p̄dictas fuit cōstitutū q̄ adhiberētur duo testes ad fi
nē q̄ minus falsitatis posset cōmitti. & p̄ illos p̄tates possit̄ sciri
si instrumentum reuocaret̄ in dubiū. vt in auē. d̄ fi. instr. §. sed
& si. vnde nō mirūsi his stetur tantuz saltez q̄ fidē instrumenti fa
ciat̄ vacillare cū sint d̄ substantialib̄ solēnitatis & ad h̄ adhi
biti. v̄ nō p̄p̄rie p̄bāt falsum: sed fidem instr̄i d̄bilitant ex qua
d̄bilitatione iudicat̄ falsuz: sic qd̄ nullā p̄bationē facit. Sed

q. si alter ex testibus subscriptis sit mortuus alter vivus. q. vivus est dicitur in scripto. nunquid ex hoc debilitatur fides in scripto. **C**irca hoc videtur per argumenta. s. inducitur per hac parte. Potest dici per rationem. s. tacta. nam ex quo falsum obijcit. acerrima debet fieri indagatio cum testibus scriptis. Et cum alter de testibus dicitur: apparet vacillare fidem in scripto. ff. quod admodum test. ap. l. i. §. si. Item quod si tabellio et duo testes viderentur quorum alter cum tabellione dicitur per scripto: alter dicitur. nunquid debilitatur fides in scripto. Et quod non quod duo supersunt quod deponunt per in scripto: et in ore duorum stat oculus verbum et cetera. Ego credo quod imo fides in scripto debilitatur cum sit dicitio in altero teste quod est de substantialibus nisi ego credo quod scilicet in in scripto contentum bene potest probari per tabellionem et alterum testem. sed non credo nec video quod ipsum in scriptum probet cum careat altero de testibus. et hoc si ille alter dicitur tenore instrumenti. **Q**uid si dicat se non interfuisse et producat tabellio et alter testis dponentes quod ipse interfuit nunquid in scriptum facit fidem. Credo quod non eadem ratione. quod non adsunt substantialia in scripto. quod quis est per multos alios probare ipsi presentem fuisse. ar. ff. de exc. tu. l. q. testis. et facit quod notat in auct. d. si. in scripto. §. si non neque in gl. i. probatione. **C**irca §. q. si videtur de substantialia in scripto quod testes testificant per eo. sed quod ab initio fuerunt in scripto: et cum cautio facit fidem. nisi non videtur quod dicitio deat hoc casu nocere. ff. de arbi. l. die. §. si plures. et l. ite si vii. §. si. **C**irca §. quod si tabellio negat se fecisse in scriptum. testes autem duo vel plures in scripto testificant de facto. Semp potest idem videri quod in scriptum non facit fidem. sed scilicet ipsum contentum in ipso in scripto bene potest probari per illos testes. in his tamen casibus et similibus dicitur quod minus veritate inspicienda. C. de fal. l. si quis decurio. Quid si testes dicunt se non recordari. Breviter nihilominus valere. nam instrumentum de se facit fidem. nisi per alia impugnetur. nisi testes quod dicunt se non recordari in nullo impugnant in scriptum. igitur stat in robore. quod semper presumendum est per in scripto. nisi probet ut hic. et j. §. si scriptum. extra d. h. sig. c. abbat. §. contra. **S**ed quod si alij testes quam in scripto in in scripto producant contra instrumentum tunc esse distinguendum aut instrumentum non adminiculatur alijs probationibus: sed solus mortua voce. l. p. se. quod forte nec superest tabellio seu testes in scripto vel alij tunc potest reprobari per duos. non quod ex hoc convincatur falsus. sed quod eius fides vacillet extra de testi. c. cum a nobis. et h. ceteris paribus. Si. n. alia sunt que debeant inclinare iudicem ad aliam partem pronuntiabit per pre instrumentum. verbi gratia si factum sit antiquum et involutum testes homines ignorantes quos non est verisimile tales involuciones seu intricaciones potuisse conceperisse et memoria tenuisse. ff. de carbo. l. iij. §. due extra de prescrip. ad audi. enia. de pba. l. si arbiter. de dam. in fec. l. q. bona fide. §. si. vel si tabellio est persona honesta et eius fides in multis approbata. testes vero viles et faciles vel econtra. Si tabellio est facilis et levis et forte minus intelligens. testes honesti et bene intelligentes. talia. n. sunt attendenda. ff. de eden. l. si quis ex argenta. §. i. de testi. l. ob carmen. §. si. nec valent rationes que sunt ad hunc. l. q. in scriptum vice obtinet duorum testium. et tabellio unus. ff. de testa. l. domicius. quod hoc sic simpliciter intellectum est falsum nisi videtur quod in scriptum vice duorum obtinet. i. attestatio tabellionis. et subscriptio duorum testium. hoc totum vice duorum obtinet sine alio adminiculo ut fidem faciat. ubi nihil dicitur seu probatur contra. sed ubi probatur contra illa probatio elidit. et vacillat. **E**t est ratio quod magis creditur viue voci quam mortue. ut in auct. de si. in scripto. §. si non aliquid tale. quod probatio viue vocis est naturalis. probatio autem vocis mortue ex quodam necessitate contra rationem eodem quod imodo est inuenta. ut. s. est satis tactum. et ideo testes vivi reprobant instrumentum ceteris paribus. de quibus. s. dixi. nec bene dicitur quod instrumentum vice duorum obtineat tabellio vice unius. quia sic sequeretur quod attestatio tabellionis est duplex. una tanquam publice persone alia tanquam private. quod non videtur verum. ff. de ver. ob. l. q. bis. et hoc verum indubitanter ubi instrumentum non adminiculatur. ut dixi. **S**ed quid si tabellio et ambo testes in scripto vivunt et deponunt per instrumentum: tunc ego credere regri quattuor testes ad probationem et ita possit verificari opinio glo. vel si plures testes essent in scripto instrumentum. et deponerent de instrumentum semper requirerent maiorem numerum ad probationem nisi natura negocij et personarum honestas et cetera. ut. s. dixi et p. ff. de testi. l. ob carmen §. si. et vide que dicitur. j. de ver. ob. **S**ed quid si testes in scripto non vivunt: sed se subscripserunt in scripto et constat legitime quod de manu eorum sunt subscriptiones: tunc videtur quod tales subscriptiones

non habent pro testimonijs. ar. extra de proci. c. i. q. po. in pig. ha. l. scripturas ar. contra dicta. l. i. §. si. ff. quod ad. testa. aperi. sed forte ibi non constabat sigillum fuisse appositum. **I**tem quod si tabellio et testes scripti sunt mortui. probatur tamen per plures testes factum contentum in in scripto: qui et dicunt se presentes fuisse in negotio et in requisitione et concessione instrumenti. nunquid fides instrumenti roboratur. non video cur non nisi testes inducitur ad reprobandum excederet numero. et sic eorum testimonij proderit ad duo. videlicet ad roborandum instrumentum et probandum negocium. quod diversi sunt articuli. videlicet veritas negocij. et concessio instrumenti unde si solum deponerent de facto et non de concessione instrumenti nec de presentia tabellionis et testium in scripto rursus scio et concedo quod in nullo roboraretur fides in scripto: quod super hoc nil deponunt sed factum ipsum probarent. unde si duo testes deponerent tabellionem vel alterum de testibus absentes fuisse. et centum deponerent de veritate facti tantum tunc crederet illis duobus quod ad debilitandam fidem instrumenti quia instrumentum non adminiculatur per aliquem sed si super utroque deponant: tunc adminiculatur in scripto et elidunt deponentes contrarium. **Q**uid ergo si tres testes alij quam subscripti deponant contra instrumentum. forte absentiam alterius partis vel testium. sunt duo ex diverso quod deponunt de presentia et de veritate contractus. querit quorum fides prevaleat. Et dicitur quod trium cum sint maiores numero. ut. l. ob carmen. §. si. In oppositum videtur. quod illi duo quod deponunt per instrumentum elidunt duos de alijs et sic remanet unus contra instrumentum. quod est de non in scripto: qui solus non reprobat instrumentum. ut satis ex premis colligitur ergo obtinet hoc casu instrumentum vicem duorum et sic probat. nec ob. quod. s. dixi. quod unus testis facit fidem instrumenti vacillare. quod illud videtur de in scripto qui sunt de numero et substantialibus in scripto. secus si alij non in scripto solum deponunt sed cum in scripto plena probationem faciat et quod est per scriptum probationum: plena probatio tollit minus plenam. relinquitur quod unus testis extraneus quod si facit plenam fidem non impugnat plenam fidem in scripto. **S**ed potest quod tabellio solus vivit qui deponit pro instrumentum. testes in scripto sunt mortui. ex adverso testes duo deponunt contra instrumentum queritur qui sunt potiores. **E**t expeditum per premissa quod instrumentum et depositio tabellionis quia instrumentum facit fidem pro duobus et depositio tabellionis pro uno et sic sequitur quod vivunt duos. sed hoc non credo immo credo quod depositio tabellionis non adminiculatur primo quod eius depositio est in instrumentum. unde si iterum producat non plus adminiculatur. quod alias sequeretur quod eiusdem testis depositio secundo in eodem facto producti et examinati haberetur pro duobus testibus. quo nil magis ridiculum. et ideo ipse tabellio et suus instrumentum obtinent solum vicem duorum. secus dico in depositio testimonij in scripto in instrumentum. quia illorum depositio computatur in numero testimonij. et est ratio. quia illi nil affirmant nec deponunt in in scripto sed solum vocant ad solennitatem. et ideo si examinati deponant: non mix si computant in numero testimonij. sed secus in tabellione quod solum affirmat cui creditur adhibita solennitate frute si bene premissi officij. nisi probet. nisi si ille deponat ei attestatio deponat bis. quod est iniquum et sequeat: quod est testis in causa sua cum probata falsitate ipse sit reus et h. ubi dubitatur de veritate deponat in in scripto. Si autem dubitatur solum an in scripto sit de manu sua: tunc bene ei creditur. et ad fidem ei recurrit. ut. d. l. si quis decurio. quod tunc nila ei falsitas impingit et ideo secus concludit quod ad faciendam vacillat fidem in scripto non adminiculati sufficiunt duo ceteris paribus ut adminiculi per voce tabellionis solum. si per testes regro plures ex adverso. **I**tem quod si in in scripto sunt plures tabelliones in scripto. nisi quod in scriptum obtinet vices duorum per quolibet tabellione: videtur quod si quod unus est tamen in scripto. ff. de test. l. veter. §. si non si una cum tabellione quolibet sint duo testes ubi gratia. sunt duo tabelliones et quattuor testes. h. cau. quibus tabellio videtur reddere in scripto. et sic videtur plura in scripta super eodem facto quod quis in eadem cartha sint sed si non sint nisi duo testes subscripti quod quis plures sint tabelliones. tunc non habetur nisi uno in scripto ar. ff. de exc. tu. l. tria onera. et h. stat. appet quod nullum in scripto habet publicam formam. nisi in scriptum duo testes. ut. s. sepissime de cau. e. igitur cum in in scripto non sint nisi duo testes non potest habere publicam formam seu vires nisi unum instrumentum. alias sequeretur quod ideo testes in eodem facto vices plurium obtinerent. quod est ridiculum. ut supra satis tactum est bene. n. crederet quod maior fides adhibeat quod est subscriptio puato et fide admini

culat. vt. d. c. i. extra de proci. **C** S; quid de litteris sigillatis. dic q; de iure vel consuetudine faciunt plenam fidem. idem qd dicitur in instrum. vt. d. c. cu a nobis ex de testi. et easdem rationes et solutiones potest applicare. q; autem fidem faciunt vide de pbat. c. post sessionem. de fi. instrum. cu dilect. et scripsi. s. de testa. s. pnt.

Post mortem. In glo. i. iure vetustissimo. nam de iure. ff. vt idem q; hic. ff. de h. ob. l. ceteris. s. i. et repete h. q; dicit. s. de h. ob. s. ex conditionali. In gl. exactio. in fi. dic vt dicit. d. s. an. hoc addito. q; autem certa iuris seu testatoris dispositio et non curatur vt hic. aut incerta: et tunc sic fm dy. in. d. l. non eni. et in casu i quo curat recipe mēbra posui in. d. s. an.

Si scriptum. In glo. nunquid in fine q; infra sunt p tabelliones q; debent nosse iura. vt notat. C. de tabula. l. gñali hu. t3 contra vt no. i. d. l. i. de usu. cur. opi. sequunt ibi doc. vnde testes non tenent s; hoc deponere nisi de hoc interrogentur. C. de testi. l. solam. et hoc videt minus dubitabile in actibus q; requirunt stipulationem vt ibi q; scdm naturam rei videt deponere. vt. j. ti. i. s. fi. si tamen iudex velit potest eos examinare ex officio cu sup hoc no fuerit interrogati de hoc dic plene extra de pba. c. in presentia. et h. se curus. q; ita euitabunt oium opiniones. **C** S; q; ro. hic dicit littera si scriptum fuerit i instrum. qd si i charta puata dic idem vt est ex pssuz. ff. de h. ob. l. sciendum. j. ti. i. s. fi. et q; hic desunt vide ibi.

Quotiens. De. de bel. pti. inducit hunc. s. ad q; stione. perebam a te. r. litem contestado. petitionem negasti. conclusum est in ca apparet q; teneris tantum ad q; q; tu dicis q; lis non fuit contestata. nisi sup. r. de qb. no probat: et ita debes absolui a tota instatia. Actor dicit contra querit q; iur. Is. s. facit p reo. nam videris ad totam interrogationem respondisse. et super tota ptestatus fuisse. s; si bñ videas tantum facit ad contrarium sicut p. nam vt ad singula respondisse vt h. concludit. et facit. s. e. s. preterea cu ibi notatis. ipse tamen t3 q; si at codenatio in. v. et q; in illis videt lis ptes. nam re negado simpliciter falsuz dicit et quo ad totum. et quo ad pte vñ cu potuerit declarasse veritate fit in oib; interpretatio s; eu ar. ff. de interro. ac. l. de etate. s. si cu eet. scdm eum Glo. t3 idem. ff. de condi. fur. l. si seru. s. boue et pz. ff. ad velley. l. vir vxor. s. fi. de eo quod cer. lo. l. qd si ephesi. videbis. j. de ac. s. plus. cetera q; sunt hic dicenda p intellectu. s. vide in glo. et supra. s. preterea.

Alteri. Primo dictum potest scdm rationem. tertio instatia q; ro. rone instantie. quinto exemplum. sexto nouos casus adijcit p quos pma regulam restringit. In gl. s. eo. ibi cu allegat. s. ei. hoc no est ver; siue bonum exemplum q; ibi non ceteri stipulatus alij imo eadem vox. vt. s. e. s. post mortem. S; in mutuo potest poni exemplum. vt. ff. si cer. pe. l. certi codi. s. si numos. et vix in alio casu potest dari bonum exemplum fm pe. de bel. pti. iunge. s. e. s. si q; alteri. In. e. glo. ibi pmittis mihi q; dabis illis et h. nisi interesset. vt. j. subijcit. In. e. glo. ibi s; aliud et. hec gl. vt dicitur illi de. l. si pcur. ff. de h. ob. vide. s. s. si q; alij. In. e. glo. in fi. no. bñ hac glo. q; alibi no est ita plena. et hoc est qd ultimo dicit. potest esse ver; si h; madata sec; si no h; madata. nam tunc no acgrit et sibi ppi vt cedat. q; tunc sua no iteret. s; pmo ea su interest sua vt adimpleat m datum scdm pe. S; s. ff. de neg. gest. l. si ego. Itē si pcur. io acgrit q; interesset sua pp actionem mandati qua tenet ex culpa. C. de neg. gest. l. tutori. Potest dici q; nulla culpa imputat gestori si no stipulat. cu acgrere non possit: sicut nec q; no agit: cu nec actionem heat. ff. de neg. gest. l. si pupilli. s. fi. S; eodem modo possit dici in pcura. q; nulla culpa possit ei imputari si non stipularet si acgrere possit. et sic nullum h; et interesse sicut nec gestor. S; in illo dic q; interest sua ppter officium et fide susceptam no sic in gestore qui si dem. no suscipit. **C** S; dices nunquid tenet gestor p stare bonam fidem ex quo accessit ad negocia. cur ergo non tenet stipulari. Dices q; no potest. S; cur no potest sicut pcur. Restat adhuc soluendum vñ forte possit dici q; gestor salte gñalis poterit sibi noie alteri stipulari vt sibi acgrat et post cedat sicut pcur. cu rati habitatione et. C. ad maced. l. fi. et. d. l. si ego. et pro hoc facit q; absenti potest donari si sit q; noie donatarij recipiat. C. de do. l. nec ambigi. vbi scripsi. et. s. de dona. vbi ppa materia. et tñ donatio q; q; incipit a pcedenti pmissione. vt. l. si q; ar. C. de dona. et consuevit

notari. C. de iu. do. l. i. Nec potest dici q; sit regula. s. e. s. si q; alij. q; non alteri querit s; sibi ppi. et post cedit sicut pcur. vñ se idem agit vt. j. in fi. no. Item nec ob. is. s. quia non obtinet vbi s; ba concipiunt per modum qui notat hoc ultimo vñ. aut quarto modo et. s; solu vbi s; ba concipiunt sic. pmittis mihi q; tu dabis illi. tunc. n. non vñ nisi interest sua vt sequitur. s; scdm hoc videt q; semp valebit talis stipulatio q; sic stipulatio semp per gerit negocium alterius. et sic scdm pmissa semp interest gestoris: et semp valebit. frustra ergo ponunt hic regula et exceptio **C** S; ad hoc potest rñderi q; no semp gestor agit negocium alterius sic stipulando imo suu. Vel dic qd gestor non interest vbi non accessit nisi ad negocium illius stipulationis recipiende sed vbi accessit ad negocia plura quoz explicatio in parte requirit tales stipulationes seu pacta tunc potest dici q; valent stipulationes et pacta huiusmodi q; sua interest q; negocia p ipsum acta vñ liter gñantur et psumet et maxime q; fecit expen. quo casu videtur idubitatiliter stipulatio utilis. In gl. i. stipulanti. in fi. Mult dicere glo. qd ibi est rō sola. q; aduersari; no debuit venire. et qd subijcit est rō rōnis. q; non intererat. s; si bñ cogites ambe rationes faciunt vnam vel saltem in vnam reuincunt. vide prima videt verior: nam ibi in pena ptozia. i. multa q; p iudi. imponit. no autez intelligas de pena stipulatione ptozia stipulata de qua. s. de di. sti. s. ptozias. secus in couentionali. s; contra quia immo videtur idem. ff. si q; cau. l. i. et. l. si post tres ibi et actoris ius et. Preterea in pena couentionali videt inspicit interesse vt ita demum committat si interest sua et vsq; ad q;ritatem interesse. ff. de h. ob. l. ij. s. fi. ff. de ser. ex pto. l. seru. ca. l. sup hoc dicas quod aut p ea apponitur p pactum. aut p stipulationem. Primo casu dic reduci ad interesse in casu quo pacto potest exigi. vt. d. l. seruus. scdm casu aut apponit loco interesse et hoc constat aut loco contēpt; seu fidei fracte et hoc constat. aut est dubiu. Pmo casu pauerit doc. dicere q; reduci ad iteret vt fm eius modum exigat. vt. d. l. ij. s. fi. Et ita notat by. in. s. alteri. sed hoc non videtur procedere. quia sic esset frustratorium. l. consilium quod datur supra de ver. obliga. s. fi. ff. de preto. sti. l. fi. Preterea videtur expessum q; vltra interesse petatur. ff. si q; cau. l. sed et si q; s. fi. **C** Qui veller tenere opinionem By. posset dicere q; pma opinio no ob. quia dato quod pena deduceretur ad interesse: consilium eet adhuc vtile. nam si pena non apponatur: actor habebit probare interesse. Si vero apponatur nulla incumbet sibi probatio. sed alij qui petent eam modificari ad valorem interesse. et ita prodest consilium. **C** Ad secundam potest dici q; ibi plus promissit q; statutum fuerat. non autem plus q; interesset. Si velis tenere q; non deducatur ad interesse: responde ad. l. ij. s. fi. q; ibi est causa diuisio facta per personas bñ dum. et hoc satis innuitur in. l. ij. et. iij. s. h. obliga. et hec videtur s; or alia equior. et forte s; or de iur. ca nonico extra de pe. c. suam. **C** Secundo casu quando apponitur loco contēptus seu fidei fracte distinguif quia aut rumpit fides stipulanti directe et non inspicit interest. vt. l. cum p ea. ff. de arbi. aut rumpitur alteri: verū tamen consecutiueres ipsuz tangit et tunc reducitur ad interesse. ff. e. ti. aduersus i. fi. et po ne exempla vt ibi. **C** Tertio casu quando non constat: tunc si apponitur post contractum ex quo efficax obligatio potest omni ad interest: tunc psumitur apposita loco interest. s; ubi non pcedit sufficiēs materia contrahēdi obligationem ad interest tunc non videtur apposita loco interest. et sufficit committi de facto ff. de verbo. obliga. l. quidam cum filium. et hoc vltimum notat By. in. d. s. alteri. S; hoc non videtur posse stare. quia in eo promisso contrahitur obligatio ad interesse si pena non apponatur. ff. de arbi. l. diem proferre. s. fi. et tamen pena apposita videtur apposita loco contēptus. e. ti. l. si quis rez. et ibi notatur. nec ad interesse reducitur per premissa. Sed dicas addendo ad By. q; vbi non pcedit contractus vñ materia sufficiens ad gignendam obligationem ad interesse: vel vbi pcedit: materia tamē de sui natura se refert ad punitionem contēptus tunc non videtur succedere loco interesse sicut quando promittitur stare dicto arbitri. materia enim habet q; pena apposita videatur magis loco contēptus quam principalis interest. quia illud non tangitur s; q; stetur et obediatur et de cum hic sit principale obedire: pena se refert ad illud in

dubio. **C**uid ergo si aliquid indiuiduum sit pmissum nomine pene in casu quo reducitur ad interesse. Dicitur potest quod totum potest peti et extraneo residui offerri. ff. de le. ij. l. cum filius in prin. et visum nisi que consueuerunt dici. ff. de ob. l. iij. §. cato. **T**ertio opponitur contra hunc. §. q. si principale non tunc nec adiectio pene. ff. de ob. l. stipulatio hoc modo. ff. de iudi. l. cum principale. glo. soluit in. §. alteri nam aut stipulatio principalis est proter. l. et tunc tunc penalis ut hic. aut contra et tunc non ut in contrariis. Sed certe hoc est contra legem cum lex huiusmodi stipulationes annullat. nisi proter legem est si lex non assisteret concedendo ut prohibendo sed ubi prohibet non est contra legem. ff. de fidei. cum. l. C. de leg. l. non dubium. §. d. leg. §. si. Dicitur quod glo. intellexit in hoc proposito est proter legem quod dispositione legis non est proter defectum rationis. sed est contra legem quando improbatur per legem quasi probosum. turpe iniquum vel inconueniens quibus casibus non est pene adiectio ut satis patet. d. §. supra. §. lega. Et idem dicitur si adijceretur dispositioni seu solennitati per legem introducte quia adijciens mutare seu ei renunciare non potest. ff. ad. l. fal. l. quod de bonis. §. i. Et per hoc patet responsio ad multa. Consuetudo dicitur quod nullus possit dare in testamento ultra tertiam bonorum sicut tenet in partibus engolismesi. xanconesi. et picta ueni. Bone quod quis dedit ultra tertiam. et adiecit penam quod si heredes uenerint contra: quod soluerent. c. heredes uenerint contra nunc quid incidunt in penam. Dicitur non per dictam legem. Vel si consuetudo dicat quod proximus in genere admittitur ad possessionem bonorum defuncti non obstante contraria dispositio testantis et testator: disponat: quod proximus non admittatur. et adiciat penam non tunc pene adiectio. consuetudo enim habetur pro. l. et eam imitatur. §. de iu. na. §. ex non scripto. et ideo pena contra eam apponitur non tunc et uide. C. de pactis. l. pacta que contra leges. ff. de pac. l. pacisci. et iunge. j. de contrah. emp. §. fin. **I**n glo. nota quod caute. in fi. Docto. insurgunt contra hanc glo. in eo quod dicitur quod pena non potest peti ex pacto incontinenti appposito sicut nec usura. Contra quia usura peti potest ex nudo pacto incontinenti appposito in contractibus bone fidei. et allegat. C. de usu. l. i. melius allegarent. C. de pac. inter emp. et uel. compo. l. in initio et tamen non est pena ut. l. seruus. et sic uidetur metiri glo. et falsus dicere scdm Pet. **D**omine deus quanta bona operatus est et nunquam fuit sibi similis. et non meruit audiri. Dicitur quod glo. intellexit quod sicut in contractu stricti iuris usura non potest peti nudo pacto: sic nec pena in contractu stricti iur. vel bo. fi. nisi in casibus dicte. l. seruus. nec est credendum quod glo. errauerit in tam debili puncto. ipsi vero docto. hic et alibi dicitur quod ubi pena apponitur per pactum in contractu bone fidei in continenti appposito quod debetur et potest peti. quod satis obtinere potest ubi apparet quod pena apponitur loco usurarum vel interesse ar. d. l. seruus in penul. dicto. de quo dicitur supra in proxima additione. **I**n glo. i. que sit quantitas in fi. nota. magnam uarietatem glo. alibi consueuerunt approbare distinctionem illam an apponatur pena per nomina multiplicatiua ut duplum triplum vel quadruplum. et tunc non excedit. an apponatur in summa certa. et tunc erigitur quantacumque ut no. in. l. si dictum. et. C. de sen. que pro eo quod intere l. i. de ser. fugi. l. si quis seruus. et hanc uidet sequi de. in. §. alteri. **D**oc. autem citramontani. Ja. et Pe. dicunt quod pena conuentionalis potest peti quacumque per hunc. §. et p. §. alteri. et huic opi. adberet hec glo. sicut uides. quod uidetur rationabilius quia satis est imponere vim sibi et non rationi legis. Quare. n. magis prohiberetur quando apponuntur illa nomina quam quando certa pena nisi dicas quod plerumque expressa nocent. ut. l. nonnunquam ff. de condi. et demon. magis autem presumitur excessus quando nomina illa apponuntur quadruplum vel quintuplum. quam quando certa summa. Sed hoc non bene. l. probatur. ideo sequere hanc glo. cum citramontanis pro quibus. C. de usu. l. cum allegas. Sed tunc. et glo. d. l. cum allegas. et. ff. de ac. empti. l. ex parte. §. ibidem per quas euidenter apparet non posse peti penam quacumque. Solutio secundum pe. de bel. perti. qui hanc opposo. facit dicit quod ibi loquitur quando pena apponitur dationi pecunie hic facto. unde si tu promissisti dare. x. titio. et si non daret promissisti mihi centum nomine pene. tu promittis factum scilicet dare titio. ff. de ob. l. liber homo. §. si. igitur pena quacumque potest peti. quia illa datio non est in obligatione nec pro

ea possum agere. sed ubi dare pecuniam est in obligatione. Verbi gratia. promittis mihi dare. x. et si non dederis promittis centum tunc presumitur quod sit in fraude usurarum ut. l. si quis scdm eum. Et autem hanc materiam plenius uideas: distingue latius. quod autem est pena legalis. et de illa dicitur infra de actio. §. omnes aut conuentionalis. et tunc aut apponitur obligationi dationis quantitatis. aut speciei aut obligationi facti. **P**rimo casu sunt opiniones. quidam. n. dicunt quod pena reducitur ad legitimum modum usurarium. ita demum si stipulans solutus fuerit usuras exercere. et hanc bul. Alii omnes dicunt indistincte debere penam reduci ad modum legitimum usurarum et ita cum de iure diuino usure non possint peti. nec pena. ut no. in. d. l. cum allegas. et. d. §. ibidem. ff. de usuris. l. pena. et hanc sequuntur **D**oc. moderni iuris civilis. possunt distinguere an illud quod per modum pene apponitur sit multiplicatiuum. ut diurnum menstruum vel annuum et tunc presumitur quod oppositum sit in fraude usurarum. quod naturam usure sapit ex modo stipulandi et prestandi. Verbi gratia. promittis mihi dare decem et si non dederis promittis pro quo libet die duo nomine pene vel pro qualibet septimana vel pro quo libet mense. et hoc casu potest saluari opinio contraria. an alias sit non multiplicatiuum sed semel prestandum ubi gratia promittis mihi dare centum in festo natiuitatis domini. et si non dederis promittis. xx. nomine pene. tunc non sit presumptio usure: nisi est stipulans solutus fenerator scdm opi. **B**ul. que hoc casu potest esse ha. Tertio potest dici quod quouis usura sit bonum die prohibita. nihilominus talis adiectio pene tunc est si est multiplicatiua usque ad quantitatem legitimum interesse ut no. i. §. ibidem. Et incumbit onus probandi illi qui dicit penam excedere interesse. ut scripsi. §. eo. §. in hunc tenet aduertendum nunc de tunc persone. **Q**uid. n. si diues homo qui non consueuit mercari vel persona ecclesiastica mutuauit pecuniam: et stipulatur penam si non solueret certa die. Hoc casu non credere potest se exigi. quous non fuerit per hanc multiplicatiua apponitur. imo presumitur in fraude usure. cum tale interesse non possit preterdere et de pe. c. suam. sed si est mercator: qui lucrat cum pecunia sua possit dici: In hoc casu qui adiectis promissioni spei glo. dicit quod tota potest exigi et contingit. ut no. in. d. §. ibidem. **D**e. autem distinguit. l. d. §. alteri. an apponatur per nomina repetitiua an multiplicatiua. ut dixi. §. in alio membro. sed **D**oc. citramontani tenent indistincte glo. que est in. d. §. ibidem. **I**n tertio casu qui adiectis promissioni scilicet glo. coniter dicit indistincte totam posse exigi. ut no. i. d. §. ibidem sed quod dicitur glo. ut dicitur quod hoc casu non potest exercei duplum. ut no. ff. de ob. l. stipulatio ista circa finem. i. glo. penali per que facit. quod in stipulatione facti succedit interesse. ut. l. stipulationes non diuiduntur. et ita quantitas. sicut ergo in stipulatione quantitatis non potest excedere interesse vel limitas usuras: ita nec in stipulatione interesse. sed illa glo. non uult ha. quod ipsum sentit in obligatione ha et originali cuius non inspicitur. ff. de do. l. id quod. et ideo dendum est ut tota possit exigi. ff. de ac. emp. l. iuri. et. ff. de col. bo. l. i. §. si cum duobus. ff. de ra. exhi. l. locum. §. pe. nec unquam fuit reuocatum in dubium nisi per. d. glo. **Q**uid ergo si sit principalis obligatio quantitatis et semel adiectum gratia et si non fieret est pena. ubi gratia. promittis mihi dare centum in festo petri beatus et uere coram tali sigillifero regio tali die et obligatur re ad vires dicti sigilli ad penam mille librarum. satis potest dici quod hoc casu sit idem ac si est adiecta dationi seu promissioni quantitatis. ut inspicitur ipse principale et originalia causa per promissa. nisi quous pre dicta penalis stipulatio contineat factum nihilominus illud factum est gratia dationis. et est naturam sentire de. ff. de condi. et demon. l. cum seruus in fi. et. l. quous. de ma. tes. l. si ita fuerit seruus. §. quod. **S**ed quid dices in casu quo pena fuit adiecta dationi quantitatis. et deberet reduci ad legitimum modum interesse uel usurarum. et id quod in pena ponitur est species vel factum indiuiduum. ubi gratia promittis dare centum in tali festo. et si non dederis. promittis equum vel facere domum. quous reduceatur ad interesse si excedat. **P**e. de bel. perti. mouet hanc questionem hic et arguit quod appositio pene sit nulla. quod indiuiduum utile per inutile uitiatur. ut dixi. §. e. ti. §. quod si quis. facta autem sunt indiuidua. ff. de ob. l. eo. §. catho. et datio spei. ff. de condi. inde. l. si non loxet. §. si. ipse tunc contrarium et dicit penam exigendam et totam hoc casu posse peti offereudo extimationem residui per. l. quotiens. C. de usuris. et. l. eos et. ti. de dona. l. sancimus. ff. de le. ij. l. cum filius. in prin. **I**n glo. i. in penali. in fi. si titio non dederit et oportet quod ille titius agat de facto. ut no. in. l. stipulatio ista. §. alteri. vel nisi dies certa esset adiecta dationi quo casu elapsa die potest agi. C. de contrahen. et com. sti. l. magnum.

Sed et si quid. In gl. nō vt procurator. B glo. vt suppone q̄ procurator. p̄stitur^o simp̄r ad cās nō possit futuras p̄seq. t̄ t̄ p̄suevit dici p̄p. l. ff. d. tute. l. q. b. s. f. cū. l. se. t̄ no. in Spec. d. p. c. s. rōne aut forme. s. s. qd si p̄cur. s. gl. itelligit q̄ nō dat̄ p̄curator t̄ q̄ ex obtoe ei acq̄sita s̄ noīe dñi sic t̄ hoc ē necesse dicere in p̄cur. gñalr p̄stituto t̄ maxime si ad negocia. q̄ ille oēs actiones intentat. extra d. p. c. c. gñalr. li. vi.

Uersa uice. In glo. ad supiorē in fi. q̄ ibi stipulabat̄ alij dari vel fieri. hic alij datur vel factur. vñ ē facti uarietas s̄ iur. idēitas s̄ dic̄ plenius s. e. s. si q̄s aliū. vñ is. s. posit^o fuit hic tatū pp̄ illd̄ qd̄ addit d̄ p̄ea d̄ q̄ nō fuerat ibi locutus. iō nō sup̄sui.

Item nemo. C. Nil notandum sed iunge. s. e. s. i.

Si de alia. In gl. ē v̄z. ibi alias aut si p̄t̄ t̄c. t̄ s̄ba ista bñ possunt trahi ad intelletū vñ^o sicut alterius. q̄ stichū p̄missus sit t̄ ē dubiū an albus vel niger. In. e. glo. ibi cū allegat. s. eū q̄ nisi eēt p̄similius vel fauorabilius int̄tari s̄m̄ intellectus stipulatoris. vt. ff. d. re. iu. l. in ambiguo. In. e. glo. ibi cū dicit v̄z. duz t̄ s̄ba trahi possunt. ff. de s̄bo. obli. l. si mibi t̄ titio. s. i. t̄ v̄s. ff. d̄ s̄bo. obli. l. quotiens.

Quod ex turpi. C. Dicas cā m̄ turpē legib^o interdita. vt̄ moab^o d̄risozia vt̄ secunda. ff. d̄ cōdi. in fi. l. cōditōes. t̄. s. d̄lega. s. fi. t̄ v̄de quod ibi scrip̄.

Quum quis. C. Vide plene in. s. ex conditionali hic allegato.

Qui hoc anno. In gl. ibi. i. elapsis. ibi. C. q̄ d̄i. le. ce. l. i. h̄ n̄ p̄cedit q̄ iter uiuos annuū d̄etur in p̄n. āni. ff. d̄ s̄. ob. l. eū q̄ ita stipulat̄ s. q̄sita. d̄ si. ser. l. si s̄n^o cōis meui. s. cū h̄uus. In. e. i. vltimis volūtatis in fi. anni. ff. de p̄di. t̄ demō. l. si in annos. In. e. glo. ibi in fi. tenebis āni. gl. valde variant in hoc articulo. quā d̄oq̄. n. faciunt d̄riam an p̄mittat̄ singulis annis. an annuū. t̄ no. s. d̄ s̄. ob. s. at si ita. q̄s q̄s faciunt d̄riam inter annuū t̄ quo libet anno vt̄ hic no. q̄s q̄s inter annū t̄ annuū. vt. l. q̄ hoc anno. Quib^o obmissis dicas q̄ vbi vnica sūma d̄etur vel vno āno vel plurib^o p̄standa tunc d̄etur in fine anni. s̄ vbi nō d̄etur vna certa summa: sed p̄ plures annos d̄entur plures quolibz anno tunc in p̄n. anni d̄entur. t̄ ē ratio. q̄ vbi vna sūma d̄etur t̄ adijctur t̄ps vnus anni vt̄ plurium ad ipsam p̄standa: illud t̄ps adijct̄ gratia d̄itoris t̄ ad differēdas solutionē. ff. d̄ re. iu. l. cū t̄ps. igif̄ cū adijct̄ gratia d̄itoris t̄ ad differēdum: differt vt̄ q̄s ad finē t̄poris. s̄ vbi nō d̄etur certa summa s̄ plures. verbi gratia legantur vel p̄mittunt̄. x. singulis annis. tunc t̄pus adijct̄ gratia stipulantis vel legatarij ad impugnandū t̄ multiplicandum debitū. igif̄ non mirū si oñditur obligatio t̄ multiplicatur fauor. vt̄ in p̄ncipio d̄atur. ff. q̄ d̄i. le. ce. l. nec semel. in p̄n. s. i. hoc tamē fallit: vbi p̄t̄ ex coniectura voluntatis aliud presumi. verbi gratia. titius d̄ebat. x. annua p̄standa certis diebus. tu illa v̄didisti vel legasti mibi vel alias i me trāstulisti certe hoc casu d̄ebunt̄ mibi eisdē terminis quibus tibi. q̄ p̄sumit̄ q̄ talia i me trāstuleris qualia tibi d̄ebantur. vt. d. l. nec semel. s. si in habitatiōe. C. s̄ his vident̄ obstat. ff. si cer. pe. l. lecta. s̄ p̄t̄ dici q̄ ibi erat vna summa t̄ diuisa gratia d̄itoris. q̄ totū statim d̄eret. nisi eēt illud adiectum vel die specialē odio vsurarū. vel poss̄ intelligi s̄m̄ p̄dictam determinatiōez.

Quid ergo si q̄s legat. x. vsq̄ ad. x. annos nec dicit in ānos singulos. Videre posse dici legatū annuū. t̄ t̄pus apposituz gratia legatarij. ff. de an. le. l. legatū sec^o si diceret cētū vsq̄ ad x. annos quolibz anno. x. p̄ p̄dicta. quod aut̄ dixi de anno itel lige de alio t̄pe multiplicatiōe vel mēstruo vel seprimanario. t̄ sic de alijs. In. fi. e. gl. ff. d̄ s̄. ob. l. eū q̄ ita. s. q̄ ita. qd̄ ē v̄z vbi plures sūme d̄ent̄ qd̄ p̄sumitur in dubio. ff. de an. le. l. legatum. in p̄n. g. mo. vsuf. amit. l. sicut in p̄n. t̄ facit d̄ ac. t̄ ob. l. obligatiōum fere.

Si fundum. In glo. possit in fi. Doct. reprobat̄ hanc distinctionē. t̄ dicunt idē in quantitibus t̄ speciebus p. l. in fideiuf. ff. de vsuf. que vi-

detur parū facef. Si vis tenef opinionē quam ego. s. scripsi. de s̄bo. ob. s. oēs. v̄z q̄ statim possit agi. s̄ effect^o more differetur. expone hunc tex. non poteris p̄tinuo agere. sub. quo ad effectū. vt̄ exide exp̄sas vt̄ effect^o more p̄seq̄ris. nisi tātū sp̄atium t̄pis t̄c. si t̄i aī agas: nō teneris ad exp̄sas p̄ti. imo n̄ de bit tibi. t̄ si p̄stear̄ fiet sibi p̄ceptū iur. l. si dom^o. s. i. pecuniaz ff. d̄ le. i. g. vellet tenef opi. glo. defuaret magis textui hui^o. s.

De fideiussoribus.

Rubrica.

Potes sic p̄tinuare: visum ē. s. de s̄. ob. t̄ stipulatiōibus. sane q̄ fideiussores s̄bis obligant̄. ff. de s̄. ob. l. v. s. satisfaccptio. C. e. blādicijs seq̄ de fideiuf rubrica. C. Et no. q̄ h̄ rubrica dicit solū de fideiuf. s̄. C. t̄. ff. dicit t̄ mādatorib^o. s̄ forte h̄ illud s̄bū impator subtricit. q̄ de eo p̄ax tractat̄ hic aut̄ n̄ bil. s̄ in t̄i. mādati. j. t̄ ne oneraret iuuenes p̄ qb^o is liber fact^o ē p̄ncipaliter. Vel dic q̄ mādatores t̄ fideiuf. i pauco differūt ff. man. l. si h̄ d̄itatē. s. t̄ in sūma. sufficit aliter in rubrica exp̄sisse. C. Et no. q̄ repiunt̄ diuersa noīa de his q̄ interueniūt p̄ alijs. l. fideiuf. sp̄s̄oz. mādator. vt̄ i auē. de fideiuf. s. i. p̄firmator. e. ti. s. n̄ solū. affirmator. ff. d̄ fideiuf. tu. l. cū oñdim^o. s. fi. scōs auctor. ff. d̄ euic. l. illd̄. cōstitutor. ff. de p̄sti. pe. p̄ totum. t̄ p̄ncipalis debitor. itē expromissor. t̄ in quo differant vide. d. s. j. i. auē. d̄ fideiuf. In h̄ at̄ differt fideiussor: p̄cipue a mādatorē t̄ p̄stituēte. q̄ fideiussor: nō iteruenit citra stipulationē. s̄ cōstitutes t̄ mādator sic. ff. d̄ p̄sti. pe. l. i. i. p̄n. j. d̄ ac. circa p̄n. Hoc t̄i fallit i cāu i q̄ fideiuf. tenef circa stipulationē fauore pupili. vt. d. l. cū oñdim^o. s. fi. t̄ qd̄ dico d̄ fideiuf. itelligo d̄ p̄firmatore scōs auctore t̄ affirmatore prout affirmato: sumitur pro fideiussore. alias. n. sumit̄. ff. de do. l. elegāter. s. i. q̄ put̄ hec oīa noīa sumunt̄ p̄ fideiussorib^o sūt synōima t̄ v̄z eē eadē rō t̄ determinatio i eis. C. s̄ qd̄ dices d̄ exsolutorē vel p̄ncipali debitorē. nūqd̄ pacto obligant̄ saltē in s̄ctib^o q̄ p̄sensu s̄buntur. Satis videref q̄ sic q̄ p̄ncipalis debitor: s̄bit sicut ali^o t̄ sunt duo rei d̄ebēdi q̄ p̄nt fieri in quolibz s̄q̄. ff. de duo. re. l. eadē p̄mo. l. si vt̄ certo. s. nūc videndū. In h̄ dicendū q̄ si appeat q̄ vñ p̄ncipaliter solus s̄erit t̄ ali^o p̄ eo iteruenit̄ s̄ t̄ p̄ncipalis: q̄ nō tenef citra vinculū stipulatiōis. t̄ idēz̄ exsolutor t̄ h̄ satis appet per. d. s. satisfaccptio t̄ p̄ illa q̄ no. in. d. s. i. in auē. de fideiuf. C. Et aduerte hic cāz q̄ re req̄rif stipulatiō i fideiuf. obligatiōe. certū est q̄ in s̄ctib^o noīatis tātū obligat̄ q̄s efficaciter p̄ pactū nō in alijs. vt. l. iur. gentiū. ff. de pact. nunc q̄ fideiussor iteruenit̄ ē in s̄ctib^o noīatis. ipse nō s̄bit contra ctū noīatū s̄ p̄ncipalis. q̄ alia est obligatio p̄ncipalis alia rei. ff. de acceptila. l. per iusuf. s. t̄ si fideiussor de ac. t̄ ob. l. i. s. s̄bis cū notatis. Igif̄ cū sua p̄missio nō sit s̄ctus noīatus ē nudanisi addat̄ stipulatio. t̄ iō op^o ē eā addi. i mādatorē aut̄ nō p̄t̄ reddi ista ratio. q̄ ille mādator s̄bit mandatum qd̄ solo cōsensu contrahit̄. vt. j. de ob. q̄ ex consensu. S̄ his obstat q̄ cōstitutus pro alio facit promissionem nouam sic fideiussor: t̄ tamen obligat̄ pacto. vt. d. l. i. de consti. pec. l. ij. s. eū q̄. C. Sed p̄t̄ dici q̄ in illa ē speciale q̄ ex pacto nudo oriat̄ actio. vt. j. de ac. s. de consti. t̄ ibi reddif ratio in glo. C. s̄ quō apparebit q̄ debitor p̄ncipalis interueniat p̄ alio. Sic q̄ apparere p̄t̄ multis modis. Si enim in s̄m̄ vel littera narret contractū in itū cū vno: t̄ post dicat q̄ talis constituit se p̄ncipalē debitorē pro eo. clare apparet q̄ pro fideiussore h̄etur. S̄ si narret q̄ talis duobus vendidit vel mutuauit: tunc non potest p̄bari nisi per confessionem partis vel per testes qui fuerunt in contractu. Bone enim q̄ vnus emit vel mutuum suscepit. aliter volebat eē fideiussor. creditor noluit recipere nisi poneretur in lsa vel in in s̄ro ipsuz p̄ncipaliter emisse vel mutuo recepisse cum alio. satis vt̄ tūc interuenit̄ pro alio vt̄ plus attēderet qd̄ in s̄itate ageret q̄ quod simulate concipet iuxta māz plus valere t̄c. ff. ad mace. l. si filiulsa. C. ad velley. l. senatucōsu. t̄ l. cū ad eas. Ista aut̄ nō obtinerēt de iur̄ canonico: s̄ qd̄ agit̄ ex pacto nudo. extra d̄ pac. antigon^o. p̄sertim si interuenit̄ iura mētum. vt. c. cū contingat. extra de iureiur. Vel dic vt. j. s. h̄ fideiussores. t̄ p̄missa p̄z r̄sio ad hoc de quo aliqui fecerunt dubiū: an fideiussor eadem actione conueniat̄ qua p̄ncipalis. t̄ est certū q̄ non p. d. s. fideiussori.

solidum tenet. **C** Si nūq̄ obrinet etiā si diuersis t̄pib⁹ recipiant. **V**idetur q̄ obrinet t̄tū q̄ simul recipiunt. ff. e. l. si a titio C. de p̄sti. pe. l. si. **D**ic̄ ff. e. l. si tit⁹. et vide q̄d no. l. si plures i p̄. e. ti. **E**t ad. l. si a titio dic̄ q̄ ibi diuerse p̄sone fuerūt stipulate. et ad dictā. l. si. cū dicit simul subaudi vel successiue. **I**n glo. h̄ aut̄ epta ibi cū allegat. §. nūc tractem⁹. et hoc itelligit ex se si t̄n fuerint plures tutores et vñ⁹ dedit fideiussores et illi conueniant p̄nt petere diuisionē fieri cū alijs cōtutorib⁹ nō ex epistola: sed ex se. consulto. q̄ tutor qui eos dedit petere potuisset ff. de fideiuss. tu. l. pupillus. et ibi de hoc cū. l. se. **I**n ea. gl. cū allegat. l. si plures. §. si. **H**oc v̄z si petat diuisionē cū fideiussore q̄ eū dedit. secus si fideiussor plures dedit. et illi petant bene cū epistole iter se. q̄ tunc cessat ratio illius. l. et nō est cā de negādi eis. **I**n eadē glo. ibi cū dicit vt. j. subicit. §. C. d. p̄ba. l. ex p̄sone. ff. e. l. si fideiuss. §. l. ex p̄sone loquitur in alio casu v̄z in tutorib⁹ et curatorib⁹ nō in fideiussorib⁹. iter quos nō ē oīno conueniētia cū illi sint iusti fideiussores voluntarij. l. si fideiuss. concordaret q̄ plane itelligeret ter. §. itelligēdo sicut gl. itelligunt obstat huic ter. et glo. i eo q̄ dicunt lit. p̄st. tpe. et ibi dicit ante. **C** Si p̄t dicit q̄ vbi p̄mittit idēitas vel illud quod suari a principali nō possit q̄ imputet negligētia creditor: si n̄ egerit q̄n erat soluēdo p̄ncipalis. §. iter fideiuss. forte nō possit hoc opponi p̄ hūc. §. nisi ab initio ita fideiussisset q̄d nō p̄t suari ab vno seruet ab alio. p̄ dictā. l. C. d. fideiuss. tu. l. si. **I**n eadē glo. cum allegat. l. si a titio et hoc si sint diuersi debitores qd si sint duo conrei. **D**ic̄ idēz iur. ff. e. inter eas. §. duo rei. dic̄ idē de iur. autenticoz multo magis quo iur̄ diuersa est magis obligatio. q̄ illo iure saltē fideiuss. diuident ex p̄sonis conreorum. §. nō ex se sicut. §. dictū est. **I**te itelligit q̄ fideiussores variā diuersis nō ipetrāt b̄nificiū diuisionis cū datis ab alio. §. iter se b̄n ipetrāt vt. d. §. duo. **I**n. e. gl. ibi cū alleg. l. p̄ptorias. §. gl. dicit q̄ h̄z p̄ expedito q̄ h̄ exceptō n̄ p̄t oppōi post lit. cōtes. et tamē ē casus in p̄trariū. C. e. l. fideiuss. in fi. **S**z nungd p̄sententiā ante absolutionē. **V**idetur q̄ sic. ff. e. l. si fideiuss. §. si. §. ibi in cessione actionū. §. melius fa. cit. ff. e. l. iter eos. §. si. §. p̄t itelligere ill. l. q̄n fuit appellatū iuxta. l. per hanc. C. de temp. appel. vel dicas q̄ p̄ fideiuss. qui in alio dānato cōueniebant petierūt et habuerūt diuisionē q̄ condēnatus gaudet b̄nificio alioz. non ex se. ff. de separa. l. i. §. si q̄s de Sta. l. si p̄moytē. §. si. vnde vere est anomala. nō enim p̄t dici p̄emptoria cū p̄petuo non p̄imat. ff. de excep. l. exceptiones. **I**n. e. glo. i. fi. d̄ hac q̄one ē casus. ff. e. l. si testamēto. §. q̄ si duo i. fi. **E**t ad. l. qui exceptionē possit responderi q̄ hec nō est p̄petua vt ē dcm̄ §. cōtra. q̄ dubiū ē an sit p̄petua. et ideo p̄petua h̄etur. vt. e. ti. l. sufficit. vnde v̄z q̄ possit repeti q̄ alter ē soluēdo et dubium nō ē qn sit fauorabilis. sed forte ipedit̄ repetitio. q̄ nō est vere p̄emptoria debiti. imo actio et obitū remanēt itegra saltē quo ad alios effectus et hoc vult dicere ter. solutionē non in debite q̄ntitatis zc. **I**n glo ar. contra. i. fi. §. hic fideiuss. erat obligatus ibi magister nauis nō. nisi pro sua p̄te. vt. e. l. §. cū i eadē. **E**t no. q̄ p̄ hūc. §. reprobaf gl. q̄ ē i. l. i. ff. ad. l. rodi. d̄iac. q̄ supponit q̄ fideiuss. q̄ soluit p̄t agere d̄ fideiuss. quod nō est verū nisi eēt act. cessa. ff. e. l. vt fideiuss. et illa glo. h̄z cōtraria. ff. de nego. gest. l. ex pacto.

Fideiussores. **I**n glo. §. nungd in idipsum i. fi. **H**ec q̄ est antiqua: et gl. arguit fortiter i. d. §. illud. §. nō p̄t argumēta in forma q̄re ponamus aliqua et arguamus p̄ parte affirmatiua. **D**ēs accedentes obligatiōi aliene p̄ficant. C. de p̄sti. pe. l. si. §. cōstat q̄ cōstitutoris et mādatoris p̄missio non annullat p̄ excessum. imo v̄z in p̄currēte q̄ntitate. vt. ff. de p̄sti. pe. l. hactūs. mā. l. rogat⁹ ergo q̄ fideiuber p̄ alio. et plus p̄mittit saltē in q̄ntitate que cuz obligatiōe rei p̄ncipalis cōcurrat: tenet. **I**te si requir̄ paritas i obligatiōe p̄ncipali et accessoria. ita i stipulādo et it̄rogatiōe et r̄sione. ff. de h̄bo. ob. l. i. §. si q̄s simpliciter. de inutili si. §. p̄terea. §. p̄stat q̄ si altera plus cōtineat altera minus i stipulando. talis diuersitas nō vitiat qn valeat in concurrenti sūma ff. de h̄. ob. l. i. §. si stipulāti ergo idē v̄z in fideiuss. obligatiōe. **P**terea constat q̄ in sūmis et q̄ntitatib⁹ vtile p̄ inutile nō vitiat. C. d̄ d̄a. l. sancim⁹. C. de vsu. l. eos. ff. d̄ d̄i. sine cā. l. q̄ si ne. d̄ vsu. l. pecūie. imo v̄z vtile d̄pto inutili. vt ibi p̄z. §. si fide

iuss. plus p̄mittat v̄z valere i p̄currēte q̄ntitate: nec d̄eat p̄p̄t̄ vitari. itē p̄ h̄ fac. ff. e. l. si a reo vbi obligat si p̄ditio i p̄sonā appōstra p̄ncipalis p̄uenit q̄uis forte alia p̄uenire sperat. et sic i obligatiōe fideiuss. v̄z vtile attēdēdū. et p̄ h̄. ff. e. l. fideiuss. §. stipulatiōe. **P**ro p̄re negatiua p̄t sic argui certū ē q̄ vniuersalis iuncta adverbio negatiuo totū negat sicut pura negatiua. ff. de legi. tu. l. l̄tios. §. in l̄tis. cū ergo ter. dicat in. §. illud. placuit eos oīno nō obligari p̄inde ē ac si dixisset nullo mō. vel in nihilū. **P**terea ad paria iudicant plus re et tpe. vt h̄. §. sed p̄stat q̄ vbi p̄mittit plus tpe fideiuss. i nullo obligat. vt h̄. et. l. si a reo §. nec plus vbi plus re. **P**terea obligatiōes cōreoz et fideiuss. eq̄parant. ff. d̄ duo. re. l. iij. §. si. §. p̄stat q̄ disparitas ipe d̄t obligatiōne duoz reoz oīno. vt. e. ti. l. eadē. §. §. figs ergo v̄z q̄ et fideiuss. **H**ac p̄te v̄z tenere di. q̄ i magna p̄te h̄ fac̄ argumēta. **E**t r̄ndēt ad h̄ia. nā p̄mū argumētū p̄cedit ex falsis. q̄z p̄stituto: mādator et fideiussor: p̄ficant quo ad aliq̄. n̄ t̄n quo ad oīa. imo i multis differūt. q̄ p̄stituto: p̄t obligari i plus tpe. vt. l. §. si certiori die. ff. de p̄sti. pe. l. et in alio. vt. l. i. §. p̄t. §. fideiussor n̄. vt h̄. et. d. l. grece. §. si q̄s stichū. **I**te p̄stituto: obligat pacto. fideiuss. nō vt dixi. §. circa p̄t. **E**d. l. rogat⁹ r̄ndēt optie gl. in. §. illud. in. l. si reo nō ē durior cā. et sic n̄ restat nisi illd. vtile p̄ inutile zc. fm̄ ip̄z. **C** Si ad illud q̄d ē fortius p̄t r̄nderi fm̄ pe. de bel. p̄ti. qui p̄p̄t aut nihil aliud dicit h̄nisi h̄ac solutionē q̄ p̄ illa brocar. nō obrinet q̄n ē defect⁹ in forma vt. l. vtilis an inutilis. ff. de acceptill. vñ q̄n vtile p̄t ab inutili se parari fm̄ formā p̄trahentiū. et de sui natura obrinet q̄ vtile p̄ inutile zc. §. vbi ex forma cōtrahentiū vtile nō p̄t separari ab inutili q̄uis de sui nā possit: totū vitiat. vt. l. pedi. ff. d̄ arbi. d̄ cit t̄n q̄ h̄ nō dicit asserēdo §. quo ad p̄sens h̄z. **E**redo q̄ illa sit melior r̄sio q̄ possit dari. vide q̄dā scripta antiq̄ referentia q̄ v̄z i scholis dicebat se nō videre quō possit r̄nderi nisi diceat q̄ h̄ tractat de obligatiōe q̄ ē ius. et id̄i: duum cū sit qd in cōporale. ff. de ag. re. do. l. seru⁹. §. in cōporales. et ideo vtile p̄ inutile vitiat. §. ego non video q̄ hoc sit v̄z p̄. §. stipulādi in l. i. ff. de h̄. ob. **Q**uid si sciēt̄ p̄mittit plus fideiussor: et forte cautelose. videt idē. q̄ h̄iura loquuntur id̄istincte. et i b̄ videtur dare certā formā q̄ non seruata totū ānihilat. C. d̄ iu. bal. h̄ica. l. i. et si. de rescin. v̄z. l. si. **S**z possit arguere v̄z. §. p̄t. ad d̄itiōe in p̄n. r̄. **Q**uid si iuravit. forte Lanon̄. diceret obseruari iuramentū. q̄ nō h̄git zc. vt. c. cū contingat. extra de iure iur. §. ego non cōpellerē seruare. q̄ ex quo d̄ iure nō p̄trahitur obligatio ex cōtractu: nec actio possit cōpetere ex iuramento vt no. C. de op. li. l. i. et no. Anno. d̄ns canonistarum extra de isti. c. cum venissent igit̄ cū sine actione nemo expiatur. vt. l. si pupillus. ff. de nego. gest. quo iure compellet. **I**n gl. contra hanc regulāz ibi cū dicit. si in access. sub. fideiussoria. **I**n. e. glo. in fi. vult dicere glo. q̄ vbi est plus altero de dictis. iij. modis obrinet is. §. §. si alias. sic plus. **V**erbi gr̄a. in efficaciat̄ siue substantia obligatiōis t̄nc nō obrinet. **C** Si q̄ est rō. **P**ōt d̄ci q̄ disparitas q̄ p̄uenit altero de dictis quattuor modis p̄uenit ex facto stipulatoris. et iō i putet sibi cur sapiētius suū non egit negociū. §. vbi ē defectus in substantia et efficaciat̄ obligatiōis. ille defectus nō p̄uenit sub ipso imo ex ordinatiōe iur̄. et ideo nō sibi potest imputari et ius magis succurrit eidē. **C** Sed videt q̄ is. §. nō obrinet vbi est plus cā. ff. e. l. hi q̄. §. h̄na. Sed dicas q̄ duo attēdunt plus et leuius vnū si sit plus cā. si t̄leuius v̄z fideiuss. obligatio. dū t̄n idem p̄mittat. vt. l. grece. §. si q̄s stichū quam videas cū. §. se. et. l. fideiussor obligari in p̄n. §. i. d. l. hi qui et. l. si a reo quasi totā. q̄ tenet clauēz materie. **C** Si qd si p̄miserunt ambe p̄tes idēz t̄n fideiussor: plus p̄miserit in efficaciat̄ p̄bandi. **V**erbi gr̄a ambo p̄miserunt vnū et p̄miserunt itereffe si non cōplerent p̄missa fideiussor: et voluit et p̄miserit vltra obligationem rei se credere iure partis de valore inter esse. nunquid ex hoc erit tota obligatio nulla. **N**on videt quia hec disparitas est in efficaciat̄ obligandi siue qualitate. videt̄ cet̄ in modo probationis que nō videt vitare. vt. §. dictuz est. sed in cōtrarium videt q̄ causa videt durior et pluris. q̄ forte plus iurabit q̄ sit in rei veritate vel q̄ probat. sed ad hoc possit responderi q̄ ex hoc non videtur durior. ff. de in li. iu. l. i. **I**tem p̄missa procedunt vbi fideiussor plus p̄miserit in ipsa receptiōe fideiussoria. qd si p̄ interuallū. **V**erbi gr̄a. fide

fit confessio vel promissio in scriptis ita quod agat tacite vel expresse quod fiat scriptura. **¶** Quid ergo si aliquis confessus fuit se debere. x. ex causa mutui coram testibus sine scriptura: vel si scriptura facta fuerit tantum ad probationem: et huiusmodi non videtur locum huiusmodi exceptioni vix quod creditor habeat necesse probare se numerasse. quod tamen non pro nihilo dicunt et ponunt hic de obligatione litterarum magis quam de aliis obligationibus si de aliis obligationibus idem esset. Et hanc partem vix tenere gl. C. si cert. peti. l. si non singuli. Sed dicitur vix expressum. j. de excep. §. idem ius. ubi expressum est quod competat exceptio non numerate pecunie. et tamen ibi cautio et obligatio non erant tractate nisi per stipulationem. Glo. q. h. hic dicit quod huiusmodi exceptio in factum in aliis obligationibus per l. cum non ultra. C. de non numerate pecunie. Sed ob dictum. §. idem ius. §. exponere ibi non numerate pecunie. i. in factum. quod pecunia non est numerata. vix scilicet est quod illa non competat nisi ubi est obligatio litterarum et ex illa agit in factum. ut videbis infra in ver. opponamus. Sed quero quare in aliis contractibus que sunt in scriptis et que vim et naturam recipiunt ex scriptura. ut l. tractatus. C. de si. instru. j. de emp. et ven. §. i. obligatio non nascitur ex litteris sicut in mutuo. et quare non dicitur obligatio litterarum sicut in ista. Rursus in obligationibus que consensu contrahuntur non alteratur materia obligationis. i. consensus quod ille adhibet in tractu et consensu contrahitur quousque fiat in scriptis atque non posset contrahi. sed in mutuo quod contrahitur non est materia ex qua oritur obligatio ex quo numeratio non fuit facta. sed ex quadam introductione iuris fuit repertum quod quoniam fiebat in scriptis quod littere obligaret. et ideo quod tota materia obligationis emanat ex litteris: dicitur obligatio litterarum. **¶** Quid ergo in aliis contractibus que re tractantur ut modicum depositum. et indebitum. Et dicitur quod ibi tractatur obligatio litterarum et per quos habeat locum huiusmodi exceptio per dictam rationem. et tamen cauere contra. C. de non numerate pecunie. l. in tractibus §. §. quoniam. Ad hoc dicas quod hec obligatio litterarum non erat in antiquo iure. non enim erat nisi tres species. ff. de ac. et ob. l. consensu. sed per iuris prudentiam fuit introducta solum in mutuo et simpliciter remedium exceptionis non numerate pecunie. id est ad alios non extenditur. Aliqui tamen dicunt quod litterarum obligatio huiusmodi locum in quocumque contractu sed exceptio non numerate pecunie non nisi in mutuo. **¶** Sed ob. quod dicitur de tractu in scriptis. Ad quid ergo valent litterarum cautiones in aliis tractibus que re tractantur cum ex litteris non oritur obligatio nec actio. nec ex re cum res non fuerit tradita. Rursus valent quod agit de facto quasi res iteruenerit et probatur per litteras seu cautionem. sed secundum hoc vix quod nil prodest hec obligatio litterarum in mutuo. quod ita posset agi certi pro di. et si debitor negaret pro ducere cautio in vim probationis. imo expediens videretur certi pro di. agi. quod tunc non opponeret exceptio non numerate pecunie que demum obtinet cum ex litteris agit. ut. §. dixi. sed dicas quod imo prodest. quod ex litteris oritur obligatio et actio quousque pecunia numerata non sit ut. j. videbis. et sic creditor actionem huiusmodi per hunc titulum. quam non haberet si esset permissio huiusmodi materie. et hec ratio redditur inefficax post beneium nec in ipsa creditor huiusmodi ponere nec probare numerationem. Incerti conditioni. habet ponere et probare. et ita deierabit in iuramento calunie que agit cert. condi. nisi numerauerit. is autem qui agit ex litteris nihil habet de numeratione ponere nec iurare et in hoc est magna utilitas. **¶** Sed quid si debitor proponeret exceptionem non numerate pecunie infra beneium vel post beneium: et lit. pte. facit positionem quod pecunia fuit numerata tunc vix quod obligatio non prodest effectu. quod si creditor dicat pecuniam numeratam: dicitur si dicat non numeratam. repellit. Certe imo prodest infra beneium: et post beneium si prodest. quod creditor deieraret. si ageret certi conditione falsus ponendo in libello suo vix numeratorem. sed quoniam agit ex litteris non est opus aliquid de numeratione ponere. ut supra dicitur. id est non dicitur imo huiusmodi rectam intentionem nisi exceptione elidat. Incirco appet magnus effectus. post beneium prodest magnus opinio illoz que dicunt exceptionem posse opponi. imo est secundum opinionem illoz que dicunt pro beneium si posse opponi. Et est magnus effectus pro quod non deierat agendo ut dictum est. Secundo. quod si opponat exceptio. et deierat ei iuramentum ipse non huiusmodi iurare. ut. l. i. contractibus. §. sup. ceteris si. C. de non numerate pecunie. et ita nisi debitor alias probet obtinebit. vix ex quo iurare non debet: credo quod nec positio in iudicio. Sed quod dicitur ad minus est scilicet alius si pecunia non fuerit numerata. nec possit retineri in scilicet. ut notat docto. c. quod plerique extra de iure iur. et dy. extra de re. iur.

c. locupletari l. vj. Sed dicas quod casus potest dari in quibus non leditur conscientia: et ideo agi ex cautioe. Bone quod tu caussisti litteris pecuniam te mihi debere. non numeravi pecuniam: sed credo scilicet litteras pecuniam te habuisse ab actore vel a debito meo cui preceptum est tibi numerare. si ex cautioe agam et tu excipias de non numerata post beneium ego non habeo probare numerationem. et in bona conscientia pecuniam exigam totam. et cum iuramento calunie et sic de credulitate possum etiam iurare in conscientia. patet ergo quod obligatio et actio descendentes ex litteris sunt utiles. et solum obtinent in mutuo ut dicitur ut dicam infra in ver. opponamus. **¶** Tunc credamus iterum ad doctores. et quamvis cupimus nunquam ex ipsis litteris debitor obligari. et glo. que est hic que incipit. i. per scripturam secundo Azo. dicit quod non per l. non figura. ff. de ac. et ob. et hac sequuntur doc. iac. et pe. quod non ex solis litteris nec de se intellectu ex eis resultat sed ex utroque obligatio scilicet. et dant exemplum in huiusmodi obligatione in qua non ex solis litteris: sed ex huiusmodi intellectu que resultat ex eis obligatio scilicet. et sic intelligunt. l. non figura. §. alle. Ego non audeo dicere quod iste sit intellectus illi. l. na illa lex non potest loqui de hac obligatione litterarum que illo iure non erat introducta. quod illo iure non erant introducte nisi tres species obligationum. ut. l. consensu. e. ti. et. §. satis tetigi. vñ. l. illa loquitur de obligationibus que consensu contrahuntur de quibus paulus dixerat. d. l. consensu quod poterant per epistolam contrahi. et de illis Alpi. dixit quod tunc figura litterarum non obligat. sed oratio. i. consensus elicitus ex litteris. huiusmodi autem materia est remota ab illa lege quod materia est introducta per illas leges que apparet. quod de ea non fecerunt mentionem vix consensus nihil facit in hac obligatione. sed confessio seu cautio in ipsis litteris contenta. vñ illa. l. si faciat non facit nisi argumetative. quod sicut se habent littere et oratio consensus exprimit ad gignendam obligationem ex consensu: sic littere et cautio in eis contenta ad gignendam obligationem ex litteris. Sed in primo casu littere non obligant ut l. non figura. ergo nec in hoc. Sed huiusmodi paratio negari potest. quibus solus consensus caret obligationem. hic nihil facit consensus sed littere. si tamen vis per auctoritatem doc. potes addere littere obligationis sub. cum intellectu et scilicet quod nihil grauet tibi hoc procedere. quod ius. effectus non mutat. et ex hoc pro quare melius dicitur obligatio litterarum quam confessoria. quod littere sunt forma et radicalis materia ex qua obligatio emanat. **¶** Querit tertio per doc. de qua scriptura bic loquitur an de publica vel priuata. Et dicunt quod de utraque. nam de priuata pro hic cum dicit si quis se debere scripserit. quod priuata scripture bene creditur contra scribentem. ff. de pig. l. fideiusor. §. i. du tamen constet eum scripsisse. Item et de publica. quod magis creditur publico quam priuato ut. C. de huiusmodi. et com. sti. l. optimam. de pba. l. cum precibus. et hoc dicitur hic doc. in effectu sup hoc articulo. et hanc rationem reddit gl. hic que incipit homo priuatus. Sed in. l. si ex cautioe. C. de non numerate pecunie. magis prodest et l. i. de do. cau. non numerate pecunie. n. dicitur vix in istum publicum dicat. debitor confessus est se accepisse: vix vix dicat accepit. quod in primo casu dicitur lo cum esse exceptionem in secundo non. Dicitur in utroque potest opponi exceptio. veritatem in primo casu quod in istum proinet simplicem confessionem non ideo quod creditor probet. j. beneium numeratorem. **¶** In secundo ideo quod debitor probet contra instrumentum per alterum de modis de quibus dixi. de inutili sti. §. ite verborum. et hoc probato incubet onus probandi creditori. j. beneium. vñ qualiter probet contra instrumentum vide l. d. §. ite verborum. Item quod dixi in instrumentum publico intellige etiam in litteris sigillatis in casu quo faciunt fidem de consuetudine vel de iure de quibus vix. §. de testa. §. testes. et vide extra de pba. post cessionem. de si. instru. c. cum dilectus. et in littera tri no teste approbata no. de qua dicitur ut scripsi. C. qui po. i. pig. ha. l. scripturas. et idem in quacumque littera que facit fidem de iure seu consuetudine. In huiusmodi vix dicitur. quod si debito: in propria scriptura dicat huiusmodi et recepit: non vix ipotare nisi simplicem confessionem idem videret quod possit excipere nulla alia reprobatione scripture facta. sic potest intelligi. C. de non numerate pecunie. l. i. contractibus in pan. ubi numerate vel date esse conscribunt. et. §. sup. ceteris ibi. n. repies quod erat scripturam pecunias esse datas vel esse solutas. quod vix tamen ac si notari diceret accepit vel esse acceptas. et tamen opponit exceptio. sed intellige quando notarius hoc non attestatur sed creditor. **¶** Sed quomodo magis creditur notario quam debitori in facto suo et contra se. Rursus deo beneficii iuris est quod non obstante confessione debito: excipere potest et creditor habet probare numerationem. igitur quando

ipse p̄scripsit nō est nisi p̄fessio vt. s. dicit. iō excipit. Sed ubi no-
 tari⁹ refert in iustro pu. q̄ pars accepit pecunias numeratā in
 sui p̄ntia: tūc ipse attestat numeratōez z attestatio sua v̄z atte-
 statōez duoz testiu. vñ sicut creditor p̄baret p̄ duos testes nu-
 meratōez: ita p̄ iustm. Et ego nō nego qn̄ debitor possit ex-
 cipe: s̄z creditor replicabit numeratōez eē factā: z p̄babit p̄ il-
 lud iustm sicut p̄ testes p̄bare possit. s̄z p̄fessio debitoris non
 h̄z illā v̄z: q̄ aduersus tales p̄fessōes fuit remediū dicte exce-
 ptōis iudicū. **Quarto** q̄rit sup̄ q̄ cā h̄z fieri h̄ obligatio. **Bi-**
 cunt doc. sup̄ cā mutui nō facti sed faciēdi. si enīz pecunia nu-
 merata eēt tūc re p̄traheret obligatio. s̄. qui. mo. re p̄tra. obli.
 Itē si stipulatio nō iteruenerit vt hic cū dicit cessante. nā tunc
 nō h̄z locū exceptio nō nu. pe. sed i factū. C. e. l. cū vltra. alias
 eīm sigs confiteat cum cā ex alio p̄tractu q̄ mutui: statim sibi
 p̄iudicat iuxta. l. generaliter. meli⁹ in. l. in p̄tractib⁹. e. ti. nisi in
 cā dotis. j. s. do. cau. l. si. cū auē. ibi posita. **Sed** que ē ratio
 quare in his duob⁹ p̄tractib⁹ daf̄ exceptio. **Rūdeo** q̄ frequē-
 tius cōtingit q̄ cautio fiat ante numeratōez q̄ in alijs p̄tracti-
 bus. z ideo iura i his duob⁹ casib⁹ p̄uiderūt sp̄aliter. ff. de le-
 gi. l. nā ad ea. z i his que frequēti⁹ sunt magis ē p̄uidēdū. ff.
 de car. edī. l. j. s. sigs s̄m doc. iac. z pe. Itē homines facili⁹ iclī
 nanf̄ ad p̄tēduz effrenare in his d̄ctibus q̄ in alijs p̄pter affe-
 ctōes quas h̄nt ad h̄ndas pecunias z vxores. **Sz** iuxta hoc
 q̄ro an hec m̄a h̄eat locū in alia re q̄ pecunia numerata. **Bi-**
 cas q̄ sic dūtū sit v̄z mutui qd̄ consistat p̄dere numero vel
 mēsurā. vt. l. in d̄ctib⁹ i p̄i. ibi cū dicit. vel res z ibi de hoc. hec
 sūt plana nisi illud qd̄. s̄. dicitū ē q̄ vbi pecunia numerata ē nō
 p̄trahit hec obligatio l̄raz. qd̄ p̄t recipere hesitationez vt. j. v̄
 debis. **Querūt** q̄nto p̄ que verba d̄z p̄trahi hec obligatio.
 z recitāt opi. q̄ sūt hic in gl. s̄z post multa verba tenēt opi. gl. q̄
 est hic p̄tra Joā. z H̄z. nā vbiq̄z p̄tēor mutui siue p̄ verba
 p̄ntis vel p̄teriti t̄pis: semp̄ videor agere z me obligare vt red-
 dere teneat. ff. si cer. pe. l. cūz quid. z ita. l. nō iponit verbis qd̄
 iōā. z H̄z. dicebat. **Recob.** l. sub specie: q̄ ibi ita fuit de facto.
 vñ quāuis fuerūt ibi apposita verba futuri t̄pis de facto: non
 negat qn̄ possit fieri p̄ alia verba p̄ntis vel p̄teriti. **Rec ob.** qd̄
 d̄ de stipulatōe: q̄ nulla ē p̄fomitas iter stipulationē z l̄rāz
 obligationē: z maxie i obligationē p̄trahēda s̄m ip̄os. **Que-**
 rūt sexto q̄ obligatio nascat̄ ex litterarū obligatōe. **Et** vides q̄
 hic sunt opi. i. gl. nā quedā dicunt q̄ orif̄ ciuilis statiz: z nālis
 accedit post biēniūz. **Alij** dicūt q̄ sola ciuilis orif̄ post z ante z
 ex ea agit. z h̄c sequit̄ hic gl. z doc. **Iac.** z pe. arguam⁹ q̄ ab
 initio sit v̄traz: certū ē d̄ iure q̄ vbiq̄z ē dare actionē ē dare
 obligationē naturalē z ciuilē: q̄ ex altera sola actio nō nascit̄
 vt scriptū ē. s̄. satis de obli. i p̄i. **Sz** p̄stat q̄ ante biēniū ē dare
 actionē z obligationē litterarū: ergo ibi ē dare naturalē z ciu-
 ilē: maior ē p̄bata. minor: p̄bat: q̄ oīs exceptio supponit actio-
 nē: q̄ excep. nō est nisi actōis exclusio. ff. de excep. l. ij. s̄z cōstat
 q̄ ante biēniū p̄tēit huiusmodi exceptio: ergo ante actio p̄
 tex. nostrū iūcta. l. j. s. ea. ff. de p̄cu. p̄ hoc facit exp̄sse q̄ ante
 biēniū agat. C. e. si ex cautōe. z. l. si q̄si. z plures. l. illi⁹ ti. **P̄o**
 p̄te illoz qui dicūt ab initio fuisse ciuilē z accedere naturalē
 post biēniū. arguit sic. **Certū** ē si sit in hoc d̄ctu obligatio na-
 turalis: q̄ aut orif̄ ex re aut ex p̄sensu. ff. de pac. l. j. de solu. sti-
 cbū aut p̄aphilū. s̄. nālis. sed ex neutro p̄t an̄ biēniū causari:
 ergo nō p̄t dici q̄ an̄ biēniū sit ibi naturalis. qd̄ nō causat̄ ex
 re appet: q̄ i hoc d̄ctu supponit nullā numeratōez factā vt sa-
 tis. s̄. dicitū ē. **Qd̄** nō ex p̄sensu appet. i mutuo nō orif̄ nālis ex
 p̄sensu: q̄ alias mutui nō differret ab alijs d̄ctibus q̄ p̄būtur
 p̄sensu. vt. ff. si cer. pe. l. sigs pecuniā. z ibi d̄ hoc. C. vere. per.
 l. ex placito. z ibi ē d̄ hoc cū igif̄ numeratio nō iteruenerit: ergo
 nec obligatio nālis d̄cta fuit ante biēniū. sed q̄ post p̄bat ap-
 paret. q̄ tex. dicit hic hodie icipit obligari sub. naturaliter: q̄
 ante erat obligat⁹ ciuiliter p̄ litteras. vñ nō p̄t itelligi q̄ ho-
 die icipiat obligari ciuiliter s̄z nāliter. **Itē** certū est q̄ p̄sensus
 causat nālez z q̄ ex lapsu tēporis dephendit cōsensus alicui⁹
 ff. de acqui. here. l. q̄ aliena. s̄. sed si nō adiecit de verbo. sig. l.
 alienatiōis verbo. cū igif̄ debitor p̄mittit t̄pis biēniū labi: p̄sensu
 mif̄ cōsentire: ergo ille p̄sensus causat tūc naturalē. **P̄o** hoc
 videt̄: q̄ vbi in actu ciuili ē dare cōsensu: est dare naturalē z
 ciuilē vt vides i stipulatōe q̄ est itroducta de iure ciuili: i qua ē

ciuilis z nālis p̄pter p̄sensu. ff. de ver. obl. l. j. s̄. sigs ita iterro-
 get. z in d̄ctu emphi. z i quibusdā alijs vt dixi. s̄. ti. de obli. cūz
 ergo post biēniū sit dare p̄sensu saltē tacitū videt̄ q̄ extūc sit
 nālis obligatio d̄cta. **P̄o** opi. gl. z doc. q̄ nō sit nālis post bi-
 enniū p̄t argui sicut iam arguebā q̄ nō sit ante biēniū: q̄ aut
 illa nālis causat̄ re aut p̄sensu. neutruz ē: ergo nō ē nālis: q̄ nō
 re p̄z: q̄ nō est numeratio qd̄ nō cōsensu appet: q̄ i obligatōi-
 bus q̄ re cōtrahunt cōsensus nō obligat nec nālem causat. cū
 ergo mutui re p̄bat cōstat ex p̄sensu nō nasci vt. s̄. satis p̄ba-
 tur est. **P̄terea** i actu ciuili in quo exp̄ssum nō p̄currit cō-
 sensus p̄stat q̄ agit ex sola ciuili: nec nascit̄ nālis. iste est huius-
 modi: ergo zc. **Maioz** p̄bat q̄ snia ē casus ciuilis. ff. de ori.
 iur. l. ij. s̄. hec disputatio. z ex ipsa orif̄ sola ciuilis obligatio z
 ex illa sola agit. vt no. s̄. de obli. i p̄n. z ibi dixi. z tñ ē ibi tacit⁹
 p̄sensus cū nō appellat. igif̄ i nostro p̄posito cū iste d̄ct⁹ sit ci-
 uilis: q̄uis tacit⁹ cōsensus possit dephendi videt̄ q̄ nō sit na-
 turalis. **P̄terea** si t̄pis nō ē modus tollēde obligatōis mul-
 tomū⁹ iducēde q̄ fauorabiliores zc. ff. de ac. z ob. l. arman⁹.
 s̄z t̄pis nō ē modus tollēde vt. l. obligationū fere ergo nec idu-
 cēde. nā si lapsus t̄pis idu ceret cōsensu causantē obligatōez
 qd̄ aliud eēt dicere q̄ q̄ iduceret obligatōez: z tñ illud est fal-
 sus: ergo z hoc. **Itē** v̄ q̄ nulla dictaz opinionū sit vera z q̄
 nulla obligatio p̄bat ante biēniū. p̄imo p̄ hūc tex. z itellecū
 l̄ralem dicit eīm sic sicut z hodie zc. vult dicere hodie t̄pe ela-
 pso. z ita exponit gl. hic sc̄do. **P̄terea** tacita p̄ditio suspēdit
 obligatōez z actionē. ff. de pac. l. itē q̄. z ibi no. de verb. obl. l.
 iter stipulatōez. s̄. sacra. sed in p̄missiōe q̄ sit sub spe future nu-
 meratōis iest tacita p̄ditio: v̄z. si numeratio secuta fuerit. C. d̄
 nō nu. pe. l. si. ergo v̄ q̄ ante nulla obligatio nascat̄. ff. d̄ ver.
 sig. l. cedere diez. **P̄terea** p̄ hac p̄te faciūt textualiter leges
 ff. si cer. pe. l. q̄ pecuniā de p̄sti. pe. l. q̄ si marit⁹. s̄. j. ibi debita
 virib⁹ pecuniā nō est. **Quid** dicem⁹: hec opinio v̄tra nō ē vera
 q̄ obstat oīa argumēta p̄ q̄ p̄bat obligationē an̄ natā. **Itē**
 obstat aliud qd̄ ē forte: q̄ obligatōi q̄ nō ē fideiussor accedere
 nō p̄t. z ecōtra vbi fideiussor accedit: est dare obligatōem. s̄.
 ti. i p̄n. satis dicitū ē. sed i obligatōe l̄raz itercedit z obligat̄
 fideiussor. ante biēniū. vt. l. rā mādatori z. l. si cui. C. d̄ nō nu. pe.
 ergo erat obli. ante. **Rec** dicas q̄ adhibet future obligatōi:
 q̄ p̄ hoc nō esset obligat⁹ vt scripsi. s̄. ti. j. s̄. fideiussor z p̄ce-
 dēt: vñ cū supponat fideiussorē obligari ate: p̄ p̄seqns z reū.
Opinio illoz q̄ dicūt v̄trā q̄z natā ab initio posset satis sustine-
 ri: q̄ ab initio est dare mām ciuilē. **Itē** est dare p̄sensum: q̄
 cauēdo z p̄mittēdo p̄sentit: iō v̄ v̄traz causari sicut i stipula-
 tiōe z i emphi. s̄. dicitū est. **Rec ob.** qd̄ dicit q̄ i mutuo z alijs
 d̄ctib⁹ q̄ re p̄bunt cōsensus nō causat obligatōem nālez. nā ēt
 hoc p̄cesso nil facit: q̄ hic nō agit de obligatōe quare p̄bit: s̄z
 de obligatōe quēlis est d̄ficta z separ obligatōis sp̄es ab il-
 la q̄ re z alia singularia p̄cepta recipit z p̄p̄iā nām vt hic z. s̄.
 de obligatōib⁹. s̄. si. **Itē** nō ob. q̄ i obligatōe litterarū inest
 tacita p̄ditio p. l. si. C. de nō nu. pe. q̄ nō est v̄z. si enim tacita
 iesset p̄ditio: frustra fuisset itroducta hec exceptio cū ip̄o iure
 nō esset debitor obligat⁹ nec p̄teteret itus agēdi. vñ tex. nō di-
 cit ibi q̄ iest tacita cōditio: sed q̄ iuramētū nō ligat: sic nec cō-
 fessio qn̄ possit excipi. iuramētū eiz si tollit iur. bñficiū z factuz
 qd̄ it̄p̄retat̄ s̄m mām sup̄ qua adiecit sicut accessoriū. ff. si q̄
 cau. l. si cū. s̄. q̄ iniuriā. **Itē** non ob. istex. cū dicit hodie: q̄ d̄z
 subaudi efficiaciter: ante eīm inefficaciter obstatat exceptio z
 sic nō videbat̄ vere obligat⁹. ff. de ver. sig. l. debitor. **Et** eodē
 mō p̄t r̄nderi ad. l. q̄ pecuniā z ad. l. qd̄ si marit⁹. cū eīm dicit
 l. q̄ pecuniā nese astrigat zc. subau. efficiaciter. z i. l. qd̄ si mari-
 tus cū dicit: debita virib⁹ zc. sub. efficiaciter. **Sz** illa. l. obstat p̄
 aliā viā: q̄ obligatio nō p̄t p̄stitui. ergo nō est ibi nālis. vt. e.
 ti. l. j. s̄. debitū. **Sz** ego r̄ndeo tibi q̄ tu dicis hic nō p̄t p̄stitui
 z ego dico tibi q̄ imo. C. de nō nu. pe. l. cū fidē. vñ exēpluz qd̄
 das i. l. qd̄ si marit⁹ de hac obligatōe l̄raz nō est bonū. nec. l. il-
 la vñ q̄ voluit de hac obligatōe loq̄ que tūc nō erat i re p̄ natu-
 ra nec itroducta vt. s̄. dixi. z ita paz facit. l. q̄ pecuniā. **Sz** bu-
 ic ob. q̄ si sit ibi nālis soluēdo nō p̄t repeti. z tñ p̄riū scribit i
 l. j. ff. de cōdi. ide. sed illud argumētū est de gl. q̄ tñ nō obtinet
 v̄sque quaz vt. j. videbis. h̄c q̄n̄em satis duxi: z tñ ē magne
 v̄litaris i p̄actica. **C** Septio q̄runt idem doc. q̄ actio orif̄ ex

hac obligatōe. et dicitur condī. ex. l. cū nō sit cautus quo genere actionis agat. ff. de cōdī. ex. l. j. sed ex qua. l. ipsi nō aperiūt. sed gl. apit ex. l. in scrib. sed certe supponit aliā p̄cessisse q̄ in pte corrigit. vñ potes dicere ex p̄stitutōe greca quā nō habem⁹ q̄ illa lex et is rex. supponit p̄cessisse. Et dicitur doc. q̄ d̄ hac actōe nondū habet alibi: nec h̄z circūlū i arbore ioan. et iō ipi ponit ei⁹ nām. Dicitur eim q̄ ē ciuīlis: q̄ iure ciuīli i troducta. Itē in p̄sonā: q̄ oēs p̄dī. et c. j. de ac. §. appellam⁹. Itē non penalis et i simplū. itēz stricti iur. itēz p̄petua q̄ p̄sonalis. itē nō ifamat. ff. de ac. et ob. cessat. itēz singularis et simplex et directa ex verbis legis s̄m eos. **Q**uerūt vltra quō i ea formē libellus. Dicitur ipi: dico q̄ talis scripsit se debere mihi. x. ex cā mutui q̄. x. peto mihi reddi et c. Et sic: talis p̄fessus fuit i istō manu sua scripto se. x. a me mutuo recepisse q̄. x. peto mihi reddi. ad p̄pono p̄dī. ex. l. §. i istō vltimū vñ q̄ p̄fessio nō valeat nisi ad p̄batōem. ff. d̄posi. l. luti⁹. ergo ex ipsa si oris oblo nec actio. et ego tibi hoc p̄cedo nisi i mutuo et i scriptis i quo ē speciale p̄ h̄c mām vt. §. dixi. **D**einde opponit p̄hos libellos et p̄totā mām. Tu dicis mihi q̄ hec mā nō obtinet vbi numeratio vel stipulatio fuerūt vt hic cū dicit cessante. s̄z i hoc nūq̄ obtinebit: q̄ nō pōt fieri cautio qn sit ibi stipulatio. nāz si scribat se debere ex cā mutui et p̄mittat soluere: p̄sumit i terrogatio p̄cedere cū oīa p̄sumat solēniter acta. §. ti. j. §. fi. et c. §. ti. ij. §. si scriptū. vñ p̄ q̄cūq̄ verba possit interponi stipulatio. §. de ver. obl. §. sed hec solēnia. appet q̄ q̄cūq̄ verba sunt i scripta supponit stipulatōez. istō nō ob. s̄m eos: q̄ si pecunia fuit numerata p̄cedim⁹ q̄ nō est loc⁹ huic mām: s̄z vbi nō fuit numerata ē loc⁹. Nec ob. q̄ stipulatio p̄ h̄c p̄ q̄cūq̄ verba: vñ ē apta ad p̄hendū q̄ sapiāt i terrogatōez et r̄sionē: sed p̄ alia non. vñ si p̄stitui me solutus. x. q̄ tū⁹ d̄z: nō sequit q̄ ibi sit stipulatio. Ego nescio qd mouit doc. ad faciēdā istā oppositionē nisi q̄ vident sumare gl. q̄ incipit ex cā. **I**tē opponit scōo q̄ si possit cōpetere hec actio q̄ certū cōdī. p̄petit: semp enim creditor aget certū p̄dī. et p̄babit p̄fam. C. de nō nu. pe. l. gūaliter. melius i. d. l. luti⁹ d̄posi. cōfessio eim facit iudiciū p̄stētī et oīa p̄sumit solēniter acta. dicitur ipi q̄ oīa illa itelligunt i alio p̄ctu q̄ i mutuo et dote: q̄ in illis est sp̄ale vt. §. dixim⁹. Eredo q̄ hec oppositiōes et solutiōes fuerūt male reportate q̄ nil bñ sedet. et tñ ego posui fere substātiā scriptoz eoz. **O**pponam⁹ vltim⁹ nō apiendo magis itellectū mām: hic d̄ q̄ hec mā n̄ h̄z locū vbi fuit i terposita stipulatio: et ita p̄z vbi fuit secuta numeratio s̄m doc. et idē tenet gl. j. de emp. et vñ. §. j. ego oñdo tibi q̄ s̄m hoc ista mā ē iutilis: et q̄ agēs hac p̄dī. semp d̄z cadere a cā. nā si creditor agat i fra biēniū et excipiat d̄ nō numerata pecunia op̄z eū replicare q̄ ē numerata. alias cadit vt. l. si ex cautōe. si hoc dicat statiz d̄bitor triplicabit: ego nō p̄fiteor numeratā sed recipio p̄fessionē tuā p̄ te. certū ē eim q̄ hec p̄ditio nō cōpetit q̄ pecniā est numerata: tu p̄fiteris et ponis eā numeratā: ergo cadis a cā tua et male itentastuā act. vt. C. de reuo. his q̄ p̄ frau. al. l. q̄ filios deli. cā. l. j. et l. i. interrogatā. de reuo. do. l. cū p̄fitearis. eadē oppositio pōt fieri post biēniū supposita opi. iōā. q̄ post biēniū valeat opponi huiusmōi exceptio quimo dato q̄ hec exceptio nō possit opponi post biēniū: d̄bitor poterit dicere: actio quā itentas nō p̄petit vbi fuit numerata pecunia. si ergo numerata fuerit male agis et i septā actio nē itetas. si nō fuerit numerata: dolo facis q̄ q̄ris locupletari cū aliena iactura. **P**reterea cū solutū repeti possit vt. j. videbis dolo facis q̄ petis qd̄ restituitur⁹ es. ff. d̄ excep. do. l. dolo. qd̄ ad hoc r̄s̄ debim⁹. Et idē necessario dicitur q̄ hec cautio p̄petat ēt vbi fuit nūeratio. et hoc p̄z euidenter p̄. l. si ex cautōe. ibi eim agebat ex huiusmodi obligatōe et opposita exceptiōe nō nu. pe. h̄z p̄bare numerationē: et ita admittit ad p̄bādū. et tñ p̄stat q̄ si non ēt de nā actionis q̄ ēt numerata nō admittit teref: imo ēt factū i pertinēs et se excluderet p̄ponēdo numerationē vt. §. d̄cū est. **P**reterea si hec actio non p̄peteret vbi numeratio ēt facta: p̄stat q̄ agendo ea actor p̄fiteret malā fide repetēdo qd̄ non soluit et qd̄ deberet repelli. Sed si hoc tenas sequitur q̄ p̄currūt cū certū p̄dī. ex mutuo et ē supflua. **D**ic q̄ si ē supflua i casu quo si fuit numeratio. In casu vero numeratōis dic q̄ si p̄currūt: q̄ hec ē nā mutui q̄ ex numeratōe ita demū oriat actio si nō agat q̄ alia nascat. si vero hoc agatur

facite vel exp̄sse: tūc si nascit certū p̄dī. et hoc vides vbi stipulatio i terponit. ff. si cer. pe. l. certū p̄dī. §. qm̄ de noua. l. cū eiz. et i q̄libet notat. cū igit sit obligatio lris agit i ter p̄tes vel agit ad te vt q̄ ex lris agat non ex numeratōe p̄ p̄dicta iura. et si numeratio p̄cesserit et nata fuerit certū p̄dī. fingit si nata obligatiōe lray secuta. si nō p̄cesserit: non nascit p̄ p̄dicta iura. et s̄m hoc obligatio lray i pedīt certū p̄dī. et stipulatio si i tercesserit obligationē lray q̄ firmior ē. ff. de rescī. vñ. l. si id qd̄. et d. §. qm̄ cū. §. se. et sic itelligo hunc tex. **S**z qd̄ si actū ē q̄ scriptura si at ad p̄bationē tñ: et ita nō p̄ h̄c obligatio lris: nūqd̄ h̄z locū exceptio i facto si agat certū p̄dī. Ego nō video cur nō sicut si stipulatio i tercessisset. vt. l. cū vltra. vbi illatiue vñ loq̄ de p̄ctu q̄ re p̄bitur: s̄m hoc aduocati errāt q̄ opponit exceptionē nō nu. pe. q̄ agit certū condī. et d̄berēt cadere ab i septa p̄titiōe. et iuge qd̄ scripsi. §. i p̄a. materie i. §. sed h̄z hoc. **Q**uerit octauo an hec exceptio de nō nu. possit opponi vltra biēniū. **I**oā. **I**hu. et seq̄ces eoz tenēt q̄ sic: verūtū p̄uerit p̄batio vt b̄c notat doc. **I**a. et pe. non p̄sequūtur h̄c q̄nē. **D**y. aliquātulū tā git eā ex d̄re. iur. c. locupletari. et videt tenere opi. gl. et ioan. Sine dubio exceptio nō nu. pe. non pōt opponi post biēniū: nec admittit p̄ponēs. et hoc exp̄sse dicit rex. hic i. si. q̄ vltra biēniū nō extēdit: et sic si nō extēdit quō opponet. **P**reterea exp̄ssuz ē. C. e. l. i. §. i scrib. circa p̄nci. ibi cū dicit. **N**ullo mō i tro duci. ac si diceret nullo mō p̄poni. **I**tē i. e. l. i. §. sup. ceteris i si. ibi nō ē solutas. vel alias pecunias dicere et exp̄ssi i. §. illo ibi. **I**n q̄b⁹ non p̄mittit exceptionē non nu. pe. opponere. vbi non de p̄batōe loq̄tur: et deteriate dicit non posse opponi. vñ gl. q̄ ē hic satis colorate r̄ndet ad illuz. §. q̄tū ad iuramētū: s̄z nō quo ad illa verba. q̄ forte noluit vel non p̄uidit: icāco de exceptiōe non nu. pe. dubitari nō ōz q̄ possit opponi post biēniū. nec de exceptiōe i factū cū sit eodē mō limitata. vt. l. cū vltra. e. ti. j. de excep. §. idē iur. Sed de exceptiōe doli q̄ currit cū eis. vt. l. si ex cautioe pōt dubitari. et d̄ illa voluerūt loq̄ iōā. et seq̄ces. **E**t credo q̄ nō ē verisimile q̄ p̄buerit dubitasse de exceptiōe nō nu. pe. **E**t de hoc dicit h̄off. seq̄ndo iōā. ex d̄ solu. c. si. q̄ ē p̄petua. verūtū d̄bitor h̄z p̄bare. et p̄ hac opi. facit: q̄ exceptio doli p̄petit vbi pe. non fuit nūme. et p̄petebat de iure cōi ante q̄ obligatio ex lris seu exceptio non nu. pe. i tro duceretur. ff. d̄ excep. do. l. ij. §. circa. §. p̄inde. ista aut̄ erat p̄petua e. ti. pure. §. si. ergo vt q̄ adhuc sit: q̄ i ea nil repitur i mutatu C. d̄ testa. l. scim⁹. q̄uis eiz i pera. nouā i tro duxerit obligatōez et nouā exceptionē: et illā limitauit: nil vñ i mutasse i iurib⁹ anti quis. **P**reterea si d̄bitor soluisset posset repetere. ff. de condī. idē. l. si nō sortē. §. d̄bitū. et agere p̄dī. sine cā. C. de nō nu. pe. l. si q̄si. ff. d̄ p̄dī. sine cā. l. q̄ sine. ergo multo fort⁹ pōt excipere. nā cū damus et c. ff. d̄ sup̄. l. j. §. qd̄ ait. **P**reterea si. l. diceret p̄riū nō teneret. eēt eim iniq̄. nā natura equū ē et c. ff. de condī. idē. l. nā hoc natura. et §. l. diuinā q̄ oēs illicitā v̄surationē p̄hibet. vt p̄z i exodo. et ff. de offi. p̄sidis. l. illicitas. **I**n p̄riū vñ. nā exceptio doli et exceptio si nu. pe. parificatur i hac mā. et qd̄ cōstituit i vna ad aliā extēdit. sed exceptio nō nu. est biēnalis. vt. §. p̄batū est: ergo et ista. **D**ē eq̄parētur et q̄ exceptio doli i hac materia alteret et sumat nāz exceptiōis nō nu. pe. p̄z. q̄ certū est q̄ q̄ doli dicit ip̄m p̄bare tenet. ff. d̄ p̄ba. l. quonēs. §. q̄ doli. et hoc est de nā exceptiōis doli q̄ opponēs p̄bet. hec aut̄ natura alterat i mā non nu. pe. q̄ i fra biēniū creditor h̄z p̄bare oppositā exceptionē doli sicut si exceptio non nu. pe. opponeret. vt p̄zin. l. si ex cautioe: ergo videt q̄ in alijs sumat naturā exceptiōis non nu. pe. vt tpe finiat sicut et ipsa: et maxie cū sit eadē ratio et eadē cā. **E**t q̄ hoc sit vñ q̄ recipiat eadē naturā cū exceptione non nu. pe. et alteret suam appet: q̄ exceptio doli d̄ natura sua est odiosa nec datur contra parētes et patronos. ff. de excep. do. l. apud cellum. §. aduersus. et itatur⁹ ea si solueret non repeteret. ff. de condī. idē. l. q̄ exceptio nē. et tñ tutus exceptiōe non nu. pe. et doli que cū ea concurrunt repetit. vt. l. si non for. §. i d̄bitū. et no. i. l. j. e. ti. et sic exceptio doli put concurrunt cum exceptiōe non nu. pe. alterat nec reputatur odiosa. Sed huic ob. §. aduersus allegat⁹ vbi non concurrunt cū exceptiōe non nu. pe. q̄ h̄z odii. sed illud non ex eo q̄ i portat aliā naturā: sed p̄pter solū honorē parentū et patroni. ff. de obse. l. honorī. et l. i. §. **P**reterea p̄ hoc facit violentet

tex. C. e. l. si iura i si. vbi dicit qd si legitimu tps excessit oino de-
bitu soluere pcellit. quo aut dicere posses qd pcelleretur oino
si exceptio doli supesset qm valeret z sibi pdesset sicut exce-
ptio non nu. pe. ite p hoc facit. l. in scrib. §. sed qm. vbi dicit
post excessu memoratoru dieru no ee sibi solutas pecunias. z
ibi no loquitur tantum de exceptioe no nu. pe. sed loquitur indefi-
te qd no possit dicere no solutas. istud aut haberet dicere si op-
poneret exceptione doli: z sic smentē tex. Itz facit. e. l. circa
pzin. vbi dicit nullo mo qrela no nu. pe. introduci possit. notan-
ter dicit nullo mo: supponēs qd multi erāt modi oēs exclude-
re itendēs. Preterea p hoc facit. l. asseueratio. e. ti. que facit
differētia iter pponētē solutionē: z illū semp dicit admitti z p-
ponentē no numeratā pecuniā. z illū dicit no admitti qz nullo
mō pbari possit. vñ si dices admitti querelā no nu. pe. oppo-
nēdo exceptionē doli dicerēs expsse illā. l. nec faceres differē-
tiā iter allegatē solutōem z no nu. pe. quā tñ illa. l. facere iten-
dit. Preterea vbi qs hz exceptōem z actionē seu qrimoniā z
exceptionē. exceptio est tpalis sicut z actio seu qrimoniā esset
ff. de iureiur. l. nā postea. §. si minor de iof. testa. pap. §. si iun-
cta. l. ff. de pe. here. l. sigs libertatē. §. diu. sed vbi pecuniā no
fuit nu. ppetit actio z qrimoniā. vt. l. si qsi. z. l. si iura. C. e. ti. er-
go exceptio est tpalis z eiusdes tps quo qrimoniā. vñ. l. si qsi
loquit iura bienniu. qd appet qd dicit ppetere ē exceptioez no
nu. pe. agēti cōdi. sine cā. Preterea iura itendūt puidere cre-
ditorib⁹ post bienniu. que aut esset bec puiſio z i quo poneret i-
tuto: z ad qd pdesset coartasse exceptionē non nu. pe. si exce-
ptio doli admittēret. non video. Quid ergo dicendū. Cre-
do qd de rigore iur. no ppetit doli exceptio post bienniu i casu p-
posito p vltio allegato. Nec obstat qd exceptio doli ē ppetua
z in ea nil reperit imutatū: qz illud vey de exceptioe doli qd p se
ppetit: sed vbi cōcurrit cū alia eius nām sortit sicut. §. dictū ē.
Itē no obstat qd dicit qd debitor possz repetere si soluisse:
z si no soluisse posset agere cōdi. sine cā: qz vey ē iura bienniu:
post no p iura allegata. z in hoc casu cōdi. sine cā est biennialis
vel. xxx. dieru p iura allegata. Itē no ob. qd est iniqū: qz bec z
maior iniqtas tolleret pp negligētiā ptiō: qz tollunt dñia ex-
tinguunt actōes. vt p totā mām de vsucap. z p scrip. z hoc
introducū est ex magna cā ibi ne rez dñia remanerēt in icerto
z hocne creditores possint suis pecunijs diuti⁹ defraudari. vt
in tex. videt de iur. rigore ex quo debitor: pessus fuerat z cau-
tionē exposuerat: statz siebat sibi piudiciū. z si volebat p que-
ri de no nu. pe. oportebat eū pbare. vñ qz multi decipiebant
z pbatio erat eis quasi ipossibilia: iura ex magna puidētia sta-
tuerūt qd creditor haberet nihilomin⁹ pbare numeratōez iura
tps qd taxauerūt breue: ne creditores remanerēt diuti⁹ one-
rati dicta pbatioe z suis debitis defraudarent. vñ magna ne-
gligētia pōt iputari debitori si iura bienniu no deposuerit que-
rimoniā de hoc. nec est verisimile qd tñ debuerit tacere qn fue-
rit prestat⁹ vel pquestus. z si tacuit iputetur sibi ppter qd bec
iura no pnt iniqua: sz equissima z iustissima reputari. Bec aut
vera sūt vbi directe cōqueritur de no nu. pe. Quid si idirecte.
Herbigra dicit debitor: ego cōfiteor qd ita pessus sum vt i tuo
instrō continef. sed hoc fuit factū ficticie nulla numeratōe fa-
cta ad mei puiſionē forte ppter aliquā cām: ne aliqs recipet
me in fideiussorē quasi esz tibi in magnā sūmā obligat⁹: nū-
quid audiet. Hel forte vult ostēdere qd tūc actū fuit qd illa pe-
cuniā no numeraref vsqz post qrtuor annos: nūqd admittet.
Hidēf qd no: cū nullo mo post bienniu possit cōqueri. vt. l. cū in
scrib. z. §. satis dixi. sed i ptiō casu videt qd no possit refutari
quin admittat sup fictione sctus cū nedū numeratōem imo
substantiā sctus ipugnet. qz si sit ficticie sctus no valet. ff. qui
z a qui. l. z si pūat⁹. z istud factū est positiuū z affirmatiuū. z
ideo dz admitti iuxta. l. asseueratio. vñ si ex consequētia neget
numeratōem: no videt qd debeat repelli. Sed qd i alio ca-
su pposito qm actū fuit qd post bienniu numeraref pecuniā: ve-
rūtāmē pessus fuit sub spe future numeratōis. Hidetur idē.
no eim pōt ei negligētiā iputari cui querimoniā no pposuit cū
no haberet cām cōquerēdi iura bienniu: z ita no currit p scri-
ptio. C. de an. excep. l. j. §. si. z idē videt in casu glo. qd i cap. i. i.
p scripturā: videt qm debitor: hz litterā a creditore qd pecuniā
no est numerata: non pōt dici in negligētiā ex quo hz litteraz

ab eo vt hic nota. Sed querit nono. §. dixi qd certi cōdi. ex
mutuo vel ex stipulatōe no pcurrit cū condi. ex. l. ex hac mate-
ria dscēdente. qd si actor succubuit in vna: nunqd pōt redire
ad aliā z an obstat ei exceptio rei iudicate. Hidēf qd sic: qz ea-
dez ē quātitas eadē cā petendi videt mutuu: quare videt ob-
stare quātis actōes mutent. ff. de excep. rei iudi. l. z an eadē d
iureiur. l. duob⁹. §. exceptio. Sz vñ qd imo videtur huiusmo-
di actiones ex diuersis materijs z causis procedere. vna ex re.
alia ex lris. alia ex stipulatōe. z sic si vñ obstare. ff. de excep. rei iu-
di. l. cū qrit cū. l. se. Solutio credo qd exceptio rei iudicate ob-
stet si pnūciatū fuit diffinitiuē z maxie si pnūciatū eēt ex eo qd
si fuerat nūerata pecuniā. Sz si pnūciatū eēt factorē qz iepre
agebat: qz forte cū dberet agere vna: agit alia qd no cōpetebat.
dicerē secus. ff. de cōdi. inde. l. cum in debitū. Itē redeo ad
doc. z qro post eos nunqd solutū ex hac cā possit repeti. Ipsi
dicūt hoc insolubile. nā apte videt pbari qd possit repeti: saltes
p condi. sine cā. vt. l. si quasi. C. de non nu. pe. ff. de cōdi. sine
cā. l. qui sine. z hoc glo. hz p expedito. ff. de cōdi. inde. l. j. z. l.
si no sor. §. in debitū. Sed ptra: qz naturalis ē ibi obligatio
vt. §. satis probatū est que repetitionē ipedit. ff. de cōdi. inde.
l. qd si dñs. Ipsi dicūt qd pōt repeti quātis eēt ibi vtrūqz vin-
culū. ex alia tñ cā qd debitor tutus erat exceptioe fauorabili no
nu. pe. vel in factū que sunt fauorabiles z equitati cōueniētes
icirco pōt repetere. ff. de cōdi. inde. l. qui exceptionē. Sed
hec solutio no valet: imo ē tutus odiosa videt doli que cōcur-
rit vt. §. dictū ē. Sed dic vt ibi: qz illa exceptio doli generalis q
cōcurrit hz naturā illius cum qua cōcurrit vt ibi dictū ē. Sz
contra: qz bec exceptio est tēporalis: ergo no ipedit repetitio-
nem. ff. de cōdi. inde. l. in diem. Doc. dicunt qz is ē tutus exce-
ptione ppetua: vsqz doli. Ego no sum in illa opinione vt dixi. §.
pxime. Et ad oppositionē respōdeo qd hic est ppetua non q
ppetuo cōpetat: sed opposita ppetuo cām perimit. z ita con-
suevit dici iuxta. l. exceptioes. ff. de excep. Ande. l. in diē loqui
tur solū de ea que differt vsqz ad tēpus. hoc autē puto vey in-
fra bienniu: quia post bienniu non credo qd possit repetere: nec
vllō mō de non nūme. pecu. p queri vt dixi supra in. viij. qōne.
Sed cui icūbet onus probādi infra bienniu vel repetēti vel
creditori. Hidēf qd creditori cū p has nouas cōstitutiōes ipse
creditor pbare debeat: vnde non magis dz operari solutio q
cōfessio. z cū cōfessio non releuat creditore ab onere pbandē
vt. l. si ex cautōe z hic: ergo multomin⁹ erronea solutio. Sz
duz eēt dicere qd. l. cū de debito. ff. de pba. sit correctā. vnde
hic sūt duo: pfectio z solutio sz erronea: qz si sciens solueret vi-
det donare z eēt indubitabile. C. de no nu. pe. l. cū fidē. Sz
qd si no soluit: sz scōo cauit z pecuniā se recepisse recognouit
z forte ex interuallo. nunqd debitor: pbat satis numeratōem
p hoc sū instrū vel scripturā. Ad videt: qz sicut qui bis p
mittit ipso iure ampli⁹ qd semel non tenet: ita qui bis pfitet no
videt ampli⁹ ppter sū pfectionē teneri. ff. de ver. obli. l. q bis.
repetitio eis nihil addit. ff. de le. j. l. plane. §. j. de vsuf. le. l. si aliū.
z p hac pte facit multū. C. ad velle. l. si mulier. Doc. qrun-
qd si testator cōfitef in testamēto se debere. x. ex cā mutui: nū-
quid valeat cōfessio z an heres poterit excipe de non nu. pe.
Ipsi distinguūt qz aut pfitetur se debere no capaci: z tūc non
valet vt. ff. de pba. l. qui testū. aut capaci: z tūc aut iurauit z
valet. nec potest pbare contrariū heres. ff. de le. iii. l. cuz quis
decedēs. §. codicillos. aut non iurauit: z tūc debetur tanquā
legatū: non tanquā cōfessuz. ff. de le. ij. l. lutius. §. quisquis. z
hoc nisi referret se ad aliud documētuz: tūc enim no valeret
nisi ostēderetur documētum illud sicut si dicerē: cōfiteor me
debere. x. meuo p: out in instrumēto eius continef: tūc eniz
non valeret nisi instrumētū ostēderet. C. de fal. cā adie. l. si non
dsignata sū eos. Aduerte: doc. tāgunt hictres articulos.
Primo vtruz cōfessio testatoris valeat z que. Secūdo vtrum
heres possit pbare contra. Tertio vtrum adiectio false cause
viciet: qui articuli no sunt de nostra materia. De primo tā-
mē dic vt scripsi. C. de non nu. pe. l. gñaliter. De secūdo dic
C. de proba. auē. qd obtinet. De tertio dicin dicta. l. si no
dsignata. C. de fal. cā. Sz de hoc soluz qramus an heres te-
stamēto cōfitefis possit excipe de non nu. pe. Et videt qd no
sz habet probare errasse testatore nisi iurauerit. vt. l. rationes.

et dicta autē, quōd obtinet. et in iuribus, s. allegatis que non sunt imutata. Unde aliud est dicendum de cōfessione facta in testō q̄ non pōt dici fieri sub spe future numeratiōis: et aliud de cautione que fit creditori que p̄sumit emitti propter spem quā h̄y debitor ad pecuniā recuperādā: unde illa m̄a est alia. **C** Sed querit vltimo vtrū possit renūciari huic exceptiōi. Et nō videt̄ q̄ renūciatio et cōfessio vidēt̄ p̄tinere tacitā conditionē: que si nō sequat̄ non obligaret renūcians: imo nec iuramētū obligaret. **C** de nō nu. pe. l. si. sicut enim in p̄fessione decept̄ fuit: ita rursus in renūciatione. ff. de noua. l. doli mali. et ita iura debēt in vna subuenire sicut in alia. **C** Preterea hec renūciatio est p̄tra bonos mores: q̄ iurat ad delinquēdūz videt̄ nō soluedū: et petēdūz q̄ nō ē numerādū iō non valet. ff. de pac. l. si vnus. §. illud. et h̄ac partē videt̄ tenere Host. ti. de solu. c. si. et allegat solū hanc rationē vltimā. **C** Ego nō video cur renūciari nō possit. nā fortior d̄z reputari exp̄ssa renūciatio q̄ tacita. sed soluēdo partē tacite renūciat et exceptōez nō nu. p̄dit. vt. **C** de non nu. pecu. l. cum fidē. ergo multo fortior exp̄sse. **C** si mater idē. p. l. si. q̄si mulier tu. offi. fun. p̄t. l. si. **C** Preterea hoc est introductū mere in fauorē debitoris: cur ergo nō pōt renūciari iuxta. l. si quis i p̄scribēdo. Nec obstat q̄ insit tacita p̄ditio: q̄ nō ē v̄z vt dixi. s. i sexta q̄one p̄cipali. Nec ob. l. si. **C** de non nu. pe. vbi dicit q̄ et si iurauit pōt excipere: q̄ hoc concedo vbi p̄fessus fuit et p̄misit reddere et iurare q̄ totū faciebat sub spe b̄ficii iuri tamē nō renūciabat. **C** S̄z vbi renūciat b̄ficio iur. et iurauit nō excipere: cur tale iuramētū possit seruari sine dispēdio et c. non video quin liget i foro iudiciali. vt. c. cū p̄tingat extra de iureiur. et quin deieret si excipiat et ita seruetur de facto. Scio t̄n q̄ si sub spe future numeratiōis p̄missa fecerit et nō numeret q̄ aia iurātis nō ligat. vt. c. veniēs et. c. puenit de iniur. si eiz nō sit tacita p̄ditio est t̄n tacita cā. ff. de excep. do. l. ij. §. certa. s. p̄inde. s̄z in foro iudiciali q̄si non p̄stat de numeratiōe non crederē audiēdum: imo p̄sumerē numeratiōē p̄pter renūciationē et iuramētū. **C** Quid si renūciat exceptiōi non nu. pecu. nūquid videtur renūciare exceptiōi in factū. Non videtur cum sint diuerse et ex diuersis materijs procedētes et diuersas actiones excludētes vt satis ex. s. dictis percipi pōt: sed exceptioni doli sic q̄ p̄currit. **C** In omnibus autē p̄dictis forte posset dici q̄ si iudex haberet suspectū creditore q̄ non numerasset q̄ ex officio posset iquirere veritatē quāuis pars repelleret et exactionē illicitā cobibere: cum hoc ad officiū eius p̄tineat vt dicta. l. illicitas. et maxime iudex ecclesiasticus ad quē magis p̄tinet purgare consciētias hominum. **C** Ex his satis potes glo. additionare. et vide intellectū m̄ae quare nil addo ad glo. nisi sup verbo multū in fi. gl. simili multū ponitur pro quinquēnio. ff. de separa. l. j. §. q̄d attinet. sed quādoq̄ lex facit differētiā inter diu et prolixū tempus. ff. de re mili. l. desertore. §. emanfor. hoc autē arbitrio iudicis cōmittitur qui s̄m materiā et rerum qualitates arbitrari d̄z. vt ibi no. in fi. glo. **C** de p̄uul. l. ij. li. xij.

De obligatiōe que ex consensu. Rubrica.

C Semp̄ prosequit̄ materiā et suaz distinctionē q̄ habet. s. ti. generali. §. si. p̄ que p̄z cōtinuatio rubricę. S̄z mirādūz quare de huiusmodi obligatiōib̄ tractat vltio cū obligatiōes huiusmodi sint de iur̄gē. ff. de iusti. et iur. l. ex hoc iure. et stipulatiōes et obligatiōes litterarū sunt de iure ciuili. q̄d ē nouius et p̄modius fuisse a vetustiori incipe. s. de rerum diuisiōe. §. singulorum. **C** S̄z pōt dici q̄ hoc factū fuit: quia tractatus harū obligatiōnū ē longior. ideo ip̄erator voluit se p̄mo de breuioribus expedire. s̄z certe si sit longior: nō ē difficilior. v̄n in. ff. nō ē lōgior. et tamen ponitur vltimo vt. ff. de ac. et obl. l. j. cum. l. se. in talibus non ē insitēdū: q̄ iuris dispositio non mutat̄ quāuis q̄si arguatur ex ordine rubricarum et c.

Consensu. Glo. i hoc titu. sūt plar

ne satis. Docto. et nil addunt extra eas. s̄z ego oppono sic: tex. dicit q̄ obligatiōes he ideo consensu cōtrahunt: q̄ neq̄ scriptura et c. certe idē potest dici in oib̄ pactis in quib̄ cōtrahit̄ obligatiō ex consensu. ff. de solu. l.

in his. §. ip̄erator de pac. l. j. §. adeo. t̄n regulariter nō sequit̄ scriptura nec aliud. **C** de pac. l. pactū q̄ bona fide. ergo videt̄ q̄ de oibus pactis possit dici q̄ hic dicitur. Pōt dici q̄ consensu cōtrahunt̄ he obligatiōes efficaces: ibi nō. v̄n h̄ de efficacib̄ loqui intēdit. Quid ergo dices de obligatiōib̄ q̄ ex pacto oriunt̄ et sunt efficaces: vt in donatiōe et in alijs casib̄ qui notāt̄ur infra de ac. §. de constituta. nūquid debēt annumerari istis. Non videt̄ q̄ textus specialiter et annumeratiue videt̄ loqui de istis: non exēplificatiue. ideo nō videt̄ q̄ sit licitum ei addere ne rep̄hēdat̄ in sufficiētia. dicit eim̄ in emptionib̄ et c. non dicit vt emptionib̄. Ad hoc pōt dici q̄ nō videt̄ magnūz incōueniens si in illis diceret̄ obligatiōē fieri ex consensu. s̄z q̄ illi casus rari sūt et aliqui de nouo introducti: iur̄consult. eos ponere nō curauit in. l. cōsensu. ff. de ac. et obl. nec ip̄era. h̄ic eius vestigijs inherēs. et huic opi. videt̄ adherere gl. ff. de pig. l. cōtrahitur. et t̄n est ibi tex. pro p̄ima opi. ibi sicuti et c. vbi supponit euidēt̄ q̄ nō est de illis p̄gnorib̄ obligatiō que t̄n nudo cōsensu p̄trahitur. **C** Sed quid de contractib̄ inominatis in quib̄ oritur actio ex cōsensu re tamē secuta. et in hoc differunt a contractib̄ qui re cōtrahunt vt cōsuevit dici. **C** de re. p̄mu. l. ex placito. cur nō annumerant̄ cū istis. Dices q̄ non debent annumerari. h̄ic eniz solū tractat̄ de obligatiōib̄ que sūt cōsensu et sunt efficaces nullo adminiculo alio requisito. ibi requirit̄ rei traditio. et forte hoc vult dicere text̄ hic cū dicit: nec quicq̄ dare et c. q̄uis glo. dicat q̄ hic fuit positū vt discrepet a p̄tractib̄ qui sūt re. et ego dico q̄ et vt discrepet a p̄tractib̄ q̄ sūt cōsensu in quib̄ rem dare oportet. ff. de re. p̄mu. l. ij. Cur ergo de illis nō fuit facta mētio in diuisiōe obligatiōnū et in hoc tractatu. Et cur nō faciūt quintā spēm. Respōdeo q̄ nō sunt digni nomie: ideo nec tractatū nec spēs prop̄iā habuerūt. ff. de pactis. l. iur̄gen. circa p̄inci. dicta t̄n diuisiō nō est plena vt dixi. s. de obligatiōib̄ titulo generalī si. imo plenior ponit̄. ff. de ac. et obl. l. obligamur. sed satis est ḡialis pro cognitione horū de quib̄ est hic tractādū. **C** Itē quero quare melius sūt obligatiōes et substantiā capiūt puro consensu in his q̄ i alijs cōtractib̄. R̄ideo forte p̄pter frequētiā: q̄ magis h̄i frequētatur. ideo. ll. magis eis volūt subuenire. **C** S̄z opponit̄: h̄ic dicitur q̄ nō ē opus p̄ntia. Lōra q̄ consensu dicit̄ simul sensus: q̄ simul cōtrahētes idē sentiūt. ff. de ac. et obl. l. in oibus rebus. quō ergo simul sentiēt si sint absentes. Timore huī op. glo. ff. de ac. et obl. l. consensu. que videt̄ huic textui p̄traria: videtur dicere q̄ simul et p̄cipaliter debēt cōsentire. sed hec ē p̄ria huic textui. v̄n dicit q̄ non est opus p̄ntia partiū: d̄z t̄n aliquid iteruenire q̄d suppleat p̄ntiā vt nuncius vel epistola vel aliq̄s q̄ recipiat p̄ absente. ff. de nego. gest. l. si ego. et hoc vult dicere text̄ cum subiicit. v̄n iter absentes et c. et vide q̄ scripsi **C** de dona. l. nec ambigi. ff. de dona. l. absentī. Et si in p̄sentia testiū dicerē dono tali: nec m̄adarē per epistolā nec p̄ nunciū: nec eēt qui nomie absentis recipet nō obligoz. vt no. Dy. in. d. l. absentī p. l. nuda. ff. de dona. et hoc vult dicere illa gl. de. l. cōsensu que ē notabilis et habet similit̄. **C** de sacro san. ecclē. l. illud p̄ quib̄. ff. de solu. l. si cur cornelius. **C** Quid ergo si p̄trahere volens nunciū misit vel epistolā et antiquā ratificaret penituit et forte reuocauit: nūquid potest. Videt̄ q̄ sic: q̄ consensu p̄trahit̄. non autē est cōsensus idest simul sensus q̄si alter dissentit. Sed p̄tra facit. ff. man. l. si. in p̄in. s̄z ibi sorores receperāt litterā: h̄ic autē penituit añ receptionē litterarū. et hoc constat. **C** Itē facit contra extra de p̄bē. c. si tibi absentī li. vj. vide q̄ scripsi in dicta. l. nec ambigi. Glo. tenet q̄ valeat ff. de cōtrahē. emp. l. j. **C** Quid si quis dedit licētiā filio vel filie donādī. Verbigratia: pater qui nuptui filiā dabat: dedit ei licētiā q̄ possit dare partē dotis que dedit in absentia patris: nūquid valet donatio. Videt̄ q̄ non: q̄ p̄dicta donatio substantiā capit ex consensu patris qui nō fuit iterposit̄ de p̄senti: igitur nō videt̄ valere per p̄dicta. **C** In contrariū videt̄ expresse. ff. de dona. l. filiūfamī. et forte sufficit concurrere ibi cōsensum filij vel filie donātis q̄ habilitata est per licētiā patris vt ibi. **C** Sed an possit reuocare pater huiusmodi licētiā dicam. j. de m̄ada. §. ratione. **C** Itē quero text̄ dicit q̄ nō est opus p̄sentia nūquid sit opus verbis. Text̄ omisit h̄ic: et t̄n fuit extract̄ de. l. cōsensus vbi videtur dicere q̄ nō. s̄z si bene

respicias ibi dicit: neq; verbū proprietatis quasi dicat q; p̄pria
verba nō sunt necessaria. non tñ negat quin aliqua necessaria
sint. **C** S; hoc non videt posse stare: q; sic nō differret hī con-
tractus a stipulatiōe in qua queq; verba sufficiūt. supra de ver-
borū obligā. §. vtrū. quid ergo dices satis pōt dici q; sint ne-
cessaria verba saltē inter illos qui loqui possūt. et hoc videt q;
satis hī cōtractū p̄ficiunt nudo cōsensu: ita et nuptiē et spōsalia
et tamē in illis opus est verbis. ff. de sponsa. l. sufficit. et ibi no.
extra de spōsa. c. tue. et ibi plene alioqñ haberem⁹ dicere q; si
duo trāsiret per vicū et adinuicē consentiret in animo q; vn⁹
locaret et alius cōduceret eodē precio q; eēt locatio: qd videt
absonū. **C** Sed bene credo q; si alter eēt mut⁹: qd tñ nō eēt
opus verbo ex pte sui dūtamē intelligeret et nutib⁹ p̄sensum ex-
primeret. vt. ff. de iu. do. l. murus. Quinimo credo q; si ambo
eēt muti dūtamē nutib⁹ aperirent q; intelligerēt si p̄sentiret
q; valeret d̄ctus: vt si vnus tradat equū alius precii et recipiat
equū: non video quin sit venditio et emptio: quāuis bene indi-
gerēt p̄seneta. ff. de le. iij. l. nutu. C. de fideius. l. et in epistola.
Vel posset dici q; etiā iter loquētes nō sit opus verbis dūtm̄ p̄
facta mut⁹ p̄bari possit p̄sensu: sicut in exēplo p̄cedenti. Nec
ob. c. tue. q; quo ad ecclesiā necesse est q; iterueniāt verba: nō
tñ quo ad substātiā matrimonij. vide. s. d. pa. po. circa p̄. vñ
fertur q; vltra mare illi qui apportāt piper de partib⁹ oriētalī-
bus nō intelligunt nec intelligūt: sed nutib⁹ et signis vendūt vel
p̄mutāt qñ nō habēt iterpretē. Et nota q; p̄ hūc tex. cōfundit
opi. aliquorū q; voluerūt astruere q; actio empti oīf demū so-
luto vel oblato precio vt consueuerūt notare docto. C. de ac.
emp. l. si traditio. qd est hereticū per hunc tex. nec quicquā da-
ri necesse est et. vnde certum est q; emptio solo cōsensu p̄fici-
tur. vt hic iunge. j. man. §. recte.

De emptioe et venditione. Rubrica.

Emptio. **C** In gl. hic nota in fi. hec fa-
ciūt ad determinatōes duarū

qōnū. **De p̄suetudine regni frācie d̄benf vete**
dño **casuali qñ res censualis vendit et alicubi**
vocatē vente alicubi laudimū. **C** Itē de p̄sue-

rudine regni frācie est qñ quis aliqd vendit extraneo. p̄ximior
de genere pōt retinere pro p̄cio vel dñs si nō sit p̄ximior iuxta
l. fi. C. de iu. emp̄bi. pone ergo rem cēsualē vel feudale vendi-
tas: nūquid eo ipso acqñt ius p̄ximo vel dño vt quāuis nō p̄-
cedāt vltra: vel forte a d̄ctu discedāt dñs possit vendas petere
seu laudimū vel p̄ximior retrahere. Et idē q; sic: q; riaz ē p̄ple-
ta venditio vt hic. p̄ quo facit. ff. de fideius. liber. l. quidā i p̄.
et l. lege de in rez ver. si p̄ pte. §. idē querit. ff. de po. l. j. §. si rē.
S; p̄tra. ff. de ali. iu. mutā. cā fac. l. ex hoc edicto. §. si quis de
vluca. l. sequit. §. labeo. ff. de pac. l. ab eptōe. C. qñ li. ab emp.
disce. l. j. Itē facit p̄ hoc: q; p̄ dictā consuetudinē regni licitū
est etiā feudales vendere dño etiā incōsulto: sicut oliz ante t̄ps
lotharij licebat. et sic rē vendita recuperata nullū ius dño acqñ-
ritur vel p̄ximo vt i feu. quid iuris sit si post alie. feu. vas. re. c.
j. vbi videt determinatū. **P**otest dici q; in hoc eēt attēdēda
verba p̄suetudinis et effect⁹. nam si vente debent dño seu lau-
dimia p̄pter iuestiturā nouā: non videt dubiū q; ex sola ven-
ditioe verbalī a qua discessus est nō debet cū nō sit p̄cessum
ad translationē domini nec ad iuestiturā ratōe cuius debent.
et idē posset dici de p̄ximo de genere qui vult retrahere. nā cuz
hoc casu cessat cā p̄suetudinis qñ discedit ante rei traditiōnē
que est vt res transferat extra genus: videt q; p̄xim⁹ nō possit
retrahere. nā nō dicit p̄prie alienatū qd in dño remansit. ff. d.
verb. sig. l. alienatū. Et ad. l. quidā. posset respōderi q; sit spe-
ciale in libertate: qd apparet q; dicit rētauerit. hic autē requirit
actus p̄fectus et p̄sumat⁹ omni p̄sumatōe. Itē nō obstant alia
iura: q; in illis actus fuit p̄sumat⁹ attenda rōne materie. hic nō
attēda ratōe p̄suetudinīs. et de hoc aliquātulū in feu. de p̄bi.
feu. ali. per fe. c. iperialē. et i Spe. de loca. ver. xcvj. et hec q̄stio
min⁹ eēt dubia si venditio esset conditiōalis et p̄dente p̄ditione
desisterent a cōtractu: q; tñc nihil videt fuisse factū: q; emptio
nulla fuit nisi quantū ad effectū q; alter penitere nō posset vt
hic no. in glo. et hoc vbi fuit discessus a cōtractu ante rei tradi-
tiōnē. nā re tradita videt ius questū saltē p̄ximo. s; forte nō
dño nisi venissent ad iuestiturā suppositis dictis p̄suetudinī

bus per modū quez dixi. et ideo videt q; si q; vendat res et agat
in d̄ctu q; possit recuperare rem venditā iſtra certū t̄ps redde-
do precii: q; quāuis reddat p̄ciū q; ius sit acqñsitū p̄ximo
de genere si rem tradiderat. et tamen ego expertus sum q; ser-
uat contrariū de consuetudine in multis locis. sicut illi.

In his. **C** In glo. patet hic cuz allegat. l. p̄trabit fm
hoc ergo vbiq; in limine ipsi⁹ p̄tract⁹ incō-
tinenti agit q; inde fiat scriptura: censet in scriptis contrahi.
C Quid ergo si in ipso d̄ctu nulla sit scriptura s; post agit in-
ter partes q; fieret littere de p̄silio peritoz. Et idē q; sit p̄tra-
ctus in scriptis. vt notat in Spe. de emp. et vñ. ver. qd si actū
scda colūna. fm hoc oēs cōtract⁹ q; sunt hodie sunt in scriptis
q; cōiter hodie post tractat⁹ super p̄tractib⁹ habitos vocant
statiz tabelliones vel sigilloz auditores vt fiat littere. vel agit
si nō sint p̄ites q; vadāt ad eos et trāseant l̄ras: et sic qlibet po-
terit penitere anteq̄ inſtm sit cōpletū: et tñ istud videt alienū
ab eo quo totus mūdus vtitur. vnde videt posse dici q; ille di-
catur cōtract⁹ in scriptis qñ apparet de mēte p̄trahentiū q; no-
luerūt obligari quousq; scriptura esset facta. et istud videt et fre-
quenter cōtingit iter formidolosos qui dubitāt decipi p̄ nota-
rios. nā tractu habito sup cōtractu et cōcordato: agunt q; fiat
nota in p̄ntia partiū et legatur et cōcordet. et ea lecta et p̄corda-
ta adinuicē tradūt sibi fidez hinc inde. Sed si partes sunt cō-
cordes in vno negotio et vocant notariū q; faciat inſtrū vel lit-
teras sub sigillo de cōcordatis p̄ eos: nec agitur alias non fa-
ciat notā et cōcordet corā ipsiis. sed eius fidei stant et recedunt
esset per q; durus q; eēt d̄ctus in scriptis et q; possent penitere.
quinimo sequerēt incōueniēs videt vel q; talis p̄tractus esset
nullus: vel q; ptes haberēt iter p̄uenire. et tñ totus mūdus cō-
tractio vtitur: q; tota die videm⁹ q; notarius recepta cōuentōe
facit in domo sua et per se inſtrū. et qñq; notā red dīt suū in-
strumētū vnicuiq; partiū alia nō vocata et qñq; alteri solū. vñ
mibi videt q; nō possit dici cōtractus in scriptis nisi qñ apparet
q; partes nolebāt se efficaciter obligari quousq; scriptura eēt
cōcordata per eas qd frequēter p̄tingit vt. s. et sic intelligo illuz
tex. de l. cōtract⁹. ibi cuz dicit: quos in scriptis et. et facit. ff. de
pig. l. p̄trabit. **C** In e. glo. in fi. mibi nō placet vt satis scripti
s. de li. ob. **C** In gl. vt q; lecta in fi. p̄ deo quid eligem⁹: vtrū
requirerem⁹ subscriptiōez qñ sit a tabellione. glo. videt q; sic. vt
l. contract⁹. **Q**uidā dicit hoc vtz qñ contract⁹ sit a peritis: se-
cus si ab iperitis. mibi videtur q; qñ est p̄uata scriptura sine
tabellione ptes debēt subscribere. si per tabellionē nō requiri-
tur q; subscribat sed requirit q; audiāt et laudēt. nec i hoc de-
buit hesitari: q; tex. aperte aperit et distinguūt hic et in. l. p̄tra-
ctus. sed de vno posset dubitari si cōtract⁹ fuit posit⁹ in nota et
fuit p̄cordata et laudata per ptes: vtrū sufficiat ad essentiā cō-
tractus vel an oporteat q; inſtrū ponat in mūdū et grossetur
anteq̄ obligatio sit efficax. **E**t certe videt hic expeditū de
plano q; inſtrū debeat esse grossatū et i mūdū redactū. et hoc
vocat h̄ cōplexiones et magis videtur hoc declarari in. l. p̄tra-
ctus. ver. vt nulli. imo ille tex. videt aduersari istī. ibi eim dicit
q; nisi ambe ptes se subscripserint in sceda nō est cōtract⁹ per-
fectus: et tñ hic supponit contrariū. **P**ōt dici q; si ambe ptes
subscripserint p̄hocollo vel sceda qd idē credim⁹ significare
q; nō est p̄fectus p̄tract⁹ qñ agitur q; redigat in mūdū: q; for-
te sceda erat glosata et fuit signata et tradita scriptori q; redi-
geret i mūdū et referret. Et est ratio q; nō dum cōpletū est ne-
gociū. sed si ptes subscripserint qñ nō ē tabellio vel ipse tabel-
lio fecisset notā et eū ptes laudauerūt: videt dūcū dicere q; cō-
tractus nō sit p̄fectus. et tamē videtur de mēte textū q; nō sit
quousq; totū sit grossatū et p̄pletū. et ideo piculosuz eēt tene-
re q; partes vellēt cōtrahere i scriptis p̄ hoc soluz qd agitur q;
fiant inſtra vel littere: et multi contractus possent annihilari. et
ideo placet opi. quā supra dixi: et est amica vsui cōmuni et p̄sue-
tudini que est optima iterpres. ff. de le. si de iterptatōe. **C** In
glo. sed quō in fi. solutio d; eē oī diminutiōe extraneū ab alio
q; a p̄cipe iponēduz. C. de nup. l. iperialis. **E**t dicit q; sine pe-
na pōt penitere. vtz est hoc casu qñ nulle arre date sunt. s; qñ
date sunt nō vt subijcitur. **C** In glo. s; qua ac. ibi cum dicit vt
hic dicit. vnde si fuisset venditio p̄pleta ageret ex empto et cō-
di. ob. cāz. ff. de ac. emp. l. ex empto. §. is qui emit. **C** In eadē

glo. ibi sed nūqd vltra. hec qō ē multū antiqua et iter magnos agitata: et tñ nō videt pcedere i casu nro. hic eīz loquimur qñ al tera pars penitet nō pfecto dōtu. quō ergo agef ad iteresse ex quo nulla obligatio dōta ē nec est pena nisi i aris si sint date. alias rex. satis declarat q ipune peniteat. pcedit ergo in alijs termis videt qñ veditio erat pfecta. et i hoc casu glosatores i tellexerūt hāc qōnez vt p. j. ppe fi. gl. qñ dicit duo oparij zc. Et supponit q qñ dōt ē pfecto sit loc' huic. l. et tñ nullo iure pbat: imo dñi. q. l. ista iponit hāc penā solūmō qñ loc' ē pe nitētie: et dōtus nullus remanet vt hic z. l. dōt. C. d. spōsa. l. fi. Quid ergo extēdem' hoc ad casuz quo dōtus valet: et nō est loc' penitētie: Nō vñ. Preterea exp̄ssuz vñ q vbi dōtus est pfe ctus arre debēt reddi. ff. d. ac. emp. l. ex empto. §. is q emit. cū igif p solū p̄sensuz p̄ficiat: p̄stat q reddi debēt et solū peti in teresse: vel q res tradat. vel saltē emptor dōz eas iputare in suo teresse vel veditio: i suo pagamēto. vnde vñ q pp penitētiā q nō bz effectū cuz penitere nō possit q cadat i penā legis. ff. vt le. no. caueat. l. l. de le. p̄stā. d. ra. bo. pos. pe. l. filiū. §. si q. ff. l. offi. testa. l. nihil. §. pe. Quid aut arrā p̄dat p̄stat esse penā hu ius. §. et dicte. l. dōtus. et hoc credo verum. C. Si tñ diceret q pena hui' §. obtineret dōtu pfecto: videt possē dici q totuz possit simul peti et vltra iteresse. ff. d. d. fur. l. si p fure. C. Itē q p̄uisio. l. sp̄aliter facta nō tollit p̄uisionē p̄petētē de iure cōi ff. de publi. l. j. §. ide q. et deli. ho. exbi. l. iij. de ac. et ob. l. quo riēs. C. de sepul. violato. l. q sepul. fortior: aut videt dubita tio si alter penitētiā p̄tis alteri' admittat lz nō teneret vtrū lu cret arras. et forte i hoc cāu possz pcedi q sic. et i hoc cāu meli' potuisset saluari opio Joan. et forte sic itellexit. C. In. e. gl. ibi cū alle. C. de pac. cō. l. fi. illa ē s. lz ibi p̄uisio iur. ē de iure sp̄ali C. In. e. gl. ibi cū allegat. l. i traditōib'. loquitur i casu quo dōt' p̄ficiatur p̄sensuz: et qō nō ē dubia. C. In. e. gl. i. fi. q: p̄dit qō de dit et nihilomin' p̄ciū soluit. lz fm opi. q mibi videtur melior ista cessant. C. Quid si dōtus nō tenuit iuris vel cōsuetudis p hibitōe: vel q res i alienabilis vt feudū. Videtur idē q p̄derē tur arre: q i dōtu ip̄fecto p̄datur vt hoc. §. lz hoc est i penā penitētis q p̄plere possit si velle. sed hic nō p̄plet: q nō valet iure ip̄ediēte. Pōt dici q si habuerit bonā fidē q dedit arras q recipet eas: alias nō. ar. C. de agri. l. quēadmodū in feu. d. p̄bi. feu. ali. p. se. §. j. ff. de contraben. emp. l. sue rei.

Precium. C. In gl. no. duo i fi. qd si nō p̄stat de p̄ cio certo: lz exhibet l̄ra i q veditio p̄ste tur se vendidisse certo p̄cio: nō tñ declarat. Nō vñ valere nec sufficere p hūc. §. imo dōtus est suspect'. C. m. a. l. p. diuersas. C. Quid si veditio dedit rez p modico p̄cio acto q eptor sa tisfaceret creditorib' qbus res erat obligata: an illō cēsetur de p̄cio. Et q sic. de dona. cā mortis. l. mortis cā capif. §. si. qō ē i dubitabile vbi dōta erāt certa et specificata. et facit. ff. de fide ius. l. cū is iunge. j. §. itē p̄ciū. C. In gl. qd si i fi. et ibi sp̄ale ex cā q ibi notat. et similiter ē sp̄ale i dote. C. d. do. p. l. i cū ea. ff. de iu. do. l. cū post. §. gener. C. In gl. inique ibi cū dicit ad bo ni viri arbitriū. Sine dubio opi. lz vñ vera. et est exp̄ssuz. ff. de op. li. l. si libere iurauerit. ibi arbitrat' fuit sup p̄cipali ex de iure iur. c. qntauallis. C. Sz vñ ob stare huic opi. lz o. i eo q di cit q si nō fuit arbitrat' nō recedit a p̄sona p. l. hec veditio al legata i gl. i. fi. si agif. Sup hoc articulo repies gl. varias. Bi cūt. n. qñqz idē dicit q si nō arbitref n̄ recurrif ad arbitriū bo ni viri vt hic. z. l. si qz arbitratu. Alibi distiguūt an i arbitratu apponaf substāiale dōtus an accidētale: et tūc distiguūt bone fi. dōt' a dōtib' stricti iuris. vt no. ff. de re. iur. l. i p̄sonā. §. gūa liter. et idē vñ p̄firmare rex. ibi q nō absqz cā vbi vñ log i bo. fi. dōtatib'. lz illā distictōem reprobat. ff. p. so. l. i p̄posita. qz ē d casuz i altero d mēbris. e. ti. l. si ita cohōta. Bicas q aut ponif i arbitrio tertij et tūc nō recedit a p̄sona si nō arbitref siue sup accidētali siue sup substāiali. Itē siue i dōtib' bone fidei siue stricti iur. vt. l. si ita cohōta. z. l. si quis arbitratu. Aut arbitrio p̄tis i casu quo pōt trāfferri i ei' arbitratu: qz forte accidētale: et tūc recurrif. et est rō qz p̄ p̄tē stat quomin' arbitref. et sic act' nō dōz dōcere: imo dōz hēri p̄ i p̄leto. ff. de ver. ob. l. i executōib' §. fi. et sic p̄inde recurrif ad arbitriū boni viri vt si arbitrat' fu isset inique et p̄ tāto hētur i sui p̄iudiciū. hoc aut non obtinet i legatis vt. d. l. fi. C. cō. dele. ff. d. le. ij. l. j. vide ibi. C. In. e. gl.

i fi. i dubio tñ bon' vir videt iudex nō dōz retiocare dictā abi tri. nisi manifeste appeat iniquitas. ff. pro socio. l. inde si neme. C. Quid si tpe ordinatiōis nō appeat iniquitas: imo iuste ordi nauit arbitrator p tunc. lz nunc appet forte p rōnes alias qz nūc pars p̄tendit: et tūc nō p̄tendebat. C. Et q debeat refov mari sicut p̄suevit dici de iudice appellatiōis. C. d. appel. l. eos d tēp. appel. l. p hāc. Si tñ ex noua cā occurreret iniquitas q nō erat tpe ordinatiōis vñ sec'. Verbigra vendidit tibi vinuz p̄ciū arbitratu titij p̄stituēdo p̄stituīt et iuste reclamātū fuit: nūc qñ p̄cedit i cā reclamatiōis si ē iustū p̄ciū: qz forte vinū lōge plus veditur pp gelu vel tēpestatē supuenientē nūqd retractabil arbitrat'. nō vñ. ff. de excu. tu. l. tutor peti'. ff. de vaca. mune. l. his onerib'. §. act'. vñ nō debent ad paria p oia iudicare re clamatio et appellatio. ut appet qz reclamaf iur actiōis et post decendū lz aliquos. nec reperif q fatalia currāt sicut i appel latiōib'. Ven' vñ posse dici nō obtinere. l. p hāc i reclamatiōe q solū obtinet vbi appellaf a diffinitiuā iudiciali: nō si ab iter locutoria vel grauamie exiudiciali. ex de appel. c. appellati in cle. vñ qz d reclamatiōe p̄stat q sit ab actu exiudiciali. iō si obti net. d. l. p. d. c. imo ē non obtineret i casu nouissime p̄posito qñ nouū ius supuenit: qz i casu p̄cipali admitti nō debēt. vt l. d. allegata. hic ergo i reclamatiōe eēt solū iudicādū p rōnes p̄positas coram arbitratore. et hoc si p̄tes plene audiūt. Sin aut nō video qñ iudex reclamatiōes audire debeat als quō sci ret an inique arbitrat' fuisset. Sup ista mā an valeat dōt' col lat' i arbitratu alicui' p̄sone videt iura et gl. varie. iccirco di stigue qz aut dōtus p̄ferf i arbitratu alicui' p̄bentū aut tertij. P̄tio casu aut qris in dōtu vltro citroqz obligatorio aut ex al tera pte tñ. Si vltro citroqz obligatorio distigue: aut confer tur qō ē de substātib' aut de accitātib'. et dic vt hic notaf et s. scripsi. qz substātile n̄ pōt p̄ferri nisi ad tps vt hic. z. j. e. §. eptio. accitāle sic. vt. l. h veditio. Scōo casu quo ex altera pte tñ sub distigue: qz aut p̄ferf i volūtate illi' cui erat q̄redū et va let. ff. d. d. i. et demō. l. si ita exp̄ssū. ff. de le. j. l. si ita. §. illi. et no. ff. de ver. ob. l. stipulatio non valet lz dōt' et male. e. ti. l. a titio §. fi. aut illi' q obligādus ē: et tūc refert p q̄ verba. ff. d. ver. ob. l. cētesimis. §. fi. Laue tñ: qz gl. alicubi faciūt dñiaz iter si z cū vt. l. i emētis. C. e. z. d. l. i p̄sonā. §. gūaliter de re iur. lz i. l. cētesimis. z. l. hec venditio faciūt differentiā iter verbū volaz et vo luero: siue apponaf si: siue cū. et he sunt veriores fm oēs. Qñ vero p̄ferf i arbitratu tertij: tunc aut icerti aut certi. et si icerti: aut arbitraf aut nō. et si arbitraf: aut eque aut inique vt potes satis colligere ex his que hic notant et s. scripsi. hec aut p̄cedunt in dōtu iter viuos i vltia volūtate. sic. ff. de le. ij. l. j. s. de lega. §. nostra. illud aut videt cōe in oī dōtu inter viuos et vlti me volūtatis. qz qñ nō pōt poni in exp̄ssa volūtate pōt in tacita. ff. de cōdi. et demō. l. nōnunq̄ de re. iur. l. exp̄ssa. C. Et hec p̄cedunt ubi qz se submittit arbitrio. Quid si nude volūtati. videt q tūc nō possit reclamari. et ita tenet Post. ex d. ma. z obe. c. humilis. p quo. ff. de lega. iij. l. fideius. §. quāq̄. et ideo attēta hac opi. Post. videt q vix i regno frācie possit recla mari. qz apponatur in arbitris talis cā. quoruz ordinatiōi ac nude volūtati de alto et basso supponūt se ptes zc. sed hoc est dūz. Unde pōt dici q q̄uis se qz subiecerit volūtati alicui' qz possit reclamare: qz si cut in arbitratu ea mens ut fuisset suppo nendus: qz rōne arbitratuz suparent. ut. l. si libere iurauerit. ita qñ se supponūt volūtati cum sit eadē ratio. igitur si cut i ar bitratu pōt reclamari: videtur qz et ubi se supponūt ptes alicu ius volūtati. C. Itē certū est qz oīs generalis et idetermina za cōcessio dōz referre ad iusta et licita. et talia que verisimile est concedētem specificē cōcedere voluisse. ff. de solu. l. cū quis. z l. stichuz. §. usuf. de fideic. l. l. fideicō. libertas. ff. de pecu. l. q peculij. similiter z. l. q̄ tuberōnis. §. alia. sed supponere se vo lūtati alicuius est generale et ideterminatū. ut p̄z dōz. ergo re ferri dōz ad iustā et licitā volūtate. non autez ad iniustā. ar. ff. de condi. inde. l. si p̄cur. et pro hac parte facit multuz. ff. man. l. creditor. §. fi. ibi enīz cōmissuz fuit volūtati. et tamē itelligif de iusta et ordinata. et hanc partē videtur glo. tenere. ff. de ar bi. l. pe. Ad. l. cūz quidā. pōt respōderi qz ibi heres representat personā testantis. vnde ex quo testator: posuit in volūtate beredis perinde pōt i dignū p̄ferre digno sicut ipse potuisset:

quod non agit ibi nisi de gratia et dispositione rei sue. Sed nos loquimur qui tractat de dano euitando et de iure alteri. et in casu quo ille qui se supponit iure suo et sibi quodammodo ledit. qui casus est valde diuersus ab alio. C. de codi. l. si. §. pe. **I**tem iuxta hanc morem consuevit queri an possit renunciari arbitrio viri boni. Et oēs tenent quod non. vide extra de re. iu. c. scientili. vj. p. By. per Inno. et Posti. de iureiur. c. qntauallis. quinimo non valet renunciatio. et si expresse renunciatio declararet casus pro quo pronunciarer iniure ut no. Spe. ti. de arbi. §. j. **Q**uid si quis committat iudicio alicui. Dicis proinde esse ac si se committeret arbitratui. ff. de fidei com. l. l. thais. §. iulius. **I**tem quid si misericordie. Credo idem facit extra de renū. c. sane. et c. veniens. **I**tem consuevit queri an arbitrator possit cogi quod ordinet vel arbitret. Glo. dicit quod sic. l. si. C. e. quod est verum si se onerauerit: alias non. et sic intellige quod no. ff. de le. ij. l. j. ff. de arbi. l. ite si vnus. **I**n glo. ita quod fiat i. si. et sic videtur quod agens ex empto teneatur probare diuiz pecunie quam soluit. alioquin succubat: sic et qui agit certi prodi. ex mutuo dicitur probare quod propria numerauerit. C. si cer. pe. l. quauis. et l. non vnde. quod pauci aduertunt. vide plenius. j. de ac. §. sic itaqz et §. sequens. **I**n gl. caute ibi cum allegat. l. ex empto circa precii. in casu tamen cauebit cum fideiussore. ff. de peri. et co. rei ven. l. habitationu. §. si. **I**n si. e. glo. hec glo. videtur contraria gl. d. l. j. ff. de ac. emp. ubi videtur sequi opi. doc. antiquorum videlicet Bul. Jo. et Az. Sed hanc sequuntur doc. noui hic quauis pariter insistant. Spe. ti. de fruc. et li. expē. §. uiso. §. h. quomodo. et Inno. de sen. ex. c. sacro in si. magne glo. pro qua videtur quod magis dicitur teneri uenditor qui precium recipit quam donator qui ex mera liberalitate procedit. et minus dicitur uenditori subueniri quam donatori. sed constat quod donator compellitur rem precise tradere si beatus in feu. si de feu. contro. fu. c. facta. §. d. do. §. perficiunt. ergo multo fortius uenditor: quod autem minus subueniatur uenditori quam donatori apparet: quod uenditor tenetur de euictione. donator non regulariter ut dixi. §. ti. de dona. ff. de edili. edic. l. ad res. **I**tem uenditor non deducit ne egeat. donator sic. ff. de re iud. l. inter eos. §. j. **I**tem per hoc certum est ubi quicquid excipienti potest doli imputari. exceptio repellitur per doli replicationes. ff. de excep. doli. l. apud celsum. §. quesitum. **I**tem certum est quod ubi quis uenit contra pactum conuentum dabitur exceptio doli contra ipsius. et per sequens replicatio que est genus exceptiois. ff. de excep. do. l. ij. §. ite querit. de excep. l. j. **I**tem quod ubi quis non restituit quod restituere potest dolo facit. ff. ma. l. si procurator. §. dolo. **I**tem quoties exceptio est iniura datur replicatio contra eam. **N**unc ex premissis arguo: certum est quod uenditor est obligatus ad rem tradendam ut hic et in. l. ex empto. §. alle. si igitur non tradat cum eam habeat dolo facit ueniendo contra pactum. **I**tem non restituendo quod restituere potest per iura. §. allegata cum igitur teneatur ad tradendum. et ad hoc agatur si tradere possit et non velit dicendo se velle prestare interese et per illud liberari potest ei replicari de dolo. igitur sua predicta exceptio dicitur ei inefficax remanere nec ea gaudere potest quin ad tradendum debeat condemnari presertim cum ad hoc agatur. Si ergo condemnatio fiat ad rem tradendam: oportet quod fiat executio si fieri possit iuxta. l. qui restituere. ff. de rei ven. alias sententia esset frustratoria. et hec etiam sententia que hic notatur in glo. confirmat sequendo glo. que est. ff. de ac. emp. l. i. que dicit quod non feruntur due sententie: quod si illa oportet quod in processu cause uenditor excipiat seu dicat se nolle tradere. ista autem exceptio est iniura et dolum implicat allegatis. et non sic est audiendus imo repellendus per predicta. **P**reterea nisi sic dicas sequitur quod in finitibus casibus possit uenditor penitere et quod emptor agere non possit: quod frequentissime non interese ei ut scripsi. j. ma. §. recte. et hoc est iniquissimum et contra iura. C. de ac. et ob. l. si cut et scripsi i. §. recte vide ibi. **N**ec obstat ratio et ill. que pro parte contraria allegant que videntur dicere quod fit condemnatio ad interese: quod intelligunt si rem non habebat vel non possit prestare. unde quando non potest prestare bene conceditur quod fit condemnatio ad interese etiam singulare si dolo desijt tradere posse. sed si habet rem fit condemnatio et executio in ipsa re. et ad hoc bene facit. ff. de cotrahen. emp. l. si cum fundu. §. si. que confirmat opinio. huius glo. ite et per hoc facit. l. si traditio. C. de ac. emp. ibi cum dicit. si procaria uenditoris non tradat: nam aliqua allegat cur tradere non poterat licet forte caluniose. sed si nihil al-

legaret tunc fieret condemnatio in traditioe ut ibi supponitur. **S**ed adhuc ob. l. si quis uoluntate. ff. qui. mo. pig. vel hipo. sol. ubi supponit quod uenditor retinuit rem et fuit condemnatus ad interese. Sed ad hoc dicas quod bene fuit possibile. nam non nego quin si emptor velit possit agere ad interese ex quo res non traditur. sed si malit potest petere quod res tradat si uenditor habeat et in hoc fiat condemnatio. et hoc est in electioe sua. et ita no. ff. de cotrahen. emp. l. qui fundu de verbo. obli. l. ubi autem non apparet. §. si. et ideo ad. l. uoluntates et ad omnes pro contraria parte inductas respondeo quod oēs loquuntur vel in casu quo uenditor non poterat tradere. vel si poterat emptor prelegit agere ad interese. unde quicquid glo. dicat in. d. l. j. ff. de ac. emp. teneo prestanter quod ex quo uenditor requisit etiam extraiudicialiter non vult rem tradere quod potest formari petitio in interese. ut. d. l. qui fundu. et est expressum. C. de ac. emp. l. cum uenditor. et l. si cur de here. ven. l. qui tibi. ff. loca. l. si in lege. §. colonus. et hoc dicit. d. l. j. ff. de ac. emp. dicit enim: si res uendita non tradat ad id quod interest agitur non dicitur ad tradendum agi sed interese. et ita etiam in alijs factis potest formari petitio post mora. ff. de verbo. obli. l. stipulationes. no. di. §. celsus. **S**ed quid si uenditor fuit in mora et agitur ad interese: nunquid si velit tradere euitabit condemnationem interese. Sic quod sic ante lit. ptest. ff. de verbo. obli. l. si insulam. per quas euidenter apparet quod agebat ad interese post mora: quod alias semper sine dubio euitaret condemnationem interese faciendo quod peteret. et ideo concludo quod actio ex empto non semper concludit ad tradendum: imo quandoque ad interese ut dixi. **I**tem quandoque ut patetia prestetur. ut si uendidisti mihi arbores in tuo fundo existentes vel superficiem nemoris vel herbas pariter per me leuadas vel ius seruitutis. ff. de ac. emp. l. quint. e. ti. l. tenet. §. j. et l. iuli. §. pe. Si tamen uendidisti usum fructu. fundi: tunc agitur ad tradendum fundu. ff. de usufr. l. iij. sed ibi quod alias uti non potest. et de natura seruitutis usufructu. dicitur tenere ipsum fundu et possidere naturaliter. ff. de acqui. pos. l. naturaliter de usufr. l. fundi trebatiani. in alijs autem seruitutibus non sic. **Q**uid ergo si quis in libello dicat peto talem rem uendi tam mihi tradidi. et si tradere non possit vel nolit peto interese: uidentur quod talis libellus procedat et debeat admitti. per no. in dicta. l. j. ff. de ac. emp. et vide in spe. de libel. con. §. hec. uerfi. ite nota. iunge. j. de ac. §. actionum.

Item precium. **I**n gl. dixit precium in si. quod si emit ad marchas vel unitas vel ad libras auri vel argenti. Non videtur quod sit emptio: quod non est pecunia numerata quod requiritur ut hic. et ff. de posi. l. j. §. si quis de pres. ver. lege naturalis. §. at cum do. de do. inter vi. et vxor. l. si vir vxori in principi. ueritatem si fuerunt ad numeratam pecuniam estimate ualere. et ita no. in dicta. l. naturalis ut patet. C. de rescin. ven. l. precij. **S**ed an saltem ualebit ut contractus inominatus quando emit ad marcham. Videtur quod sic. C. de contractu. emp. l. empti. ff. e. ti. l. cum manufacta. §. si. de do. causa mortis. l. ubi. et no. ff. e. l. hec uenditio. **Q**uid si emit ad pecuniam per principem reprobata. Non videtur emptio: quod pecunia debet habere auctoritatem publicam. ut dicta. l. j. de contractu. emp. ibi forma publica percussa. sed forte tenet ut contractus inominatus ut supra dixi. et facit. ff. de solu. l. creditor: oblatas. **Q**uid si rem tibi concedat acto quod satisfacias creditoribus. nunquid satisfactio quam facis erit de precio: ut de illo precio debeat uente vel laudimia domino non uidentur: quod non est precium certum supra. §. precium. et facit. ff. de do. l. hereditate. **I**n glo. nota ar. in si. salua pace glo. ibi non redarguunt. unde credo quod libris antiquis non apocriphis quos usus communis consueuit habere pro actoribus sit credendum nisi apparet error euidens. et quod dicta antiquorum poetarum et philosophorum possint ad confirmationem dicendorum adduci. et est pulchrum et elegans adducere. et facit supra de adop. §. si. de do. §. j. ff. de le. iij. l. legatum. §. proibus. de cada. pu. l. j. C. de sepul. viol. l. pergit. ueritamen est quod non necessario statueret eis nisi in arte eorum. ut prisciano in gramatica: aristoteli in logica et naturali philosophia: hypocrati in medicina qui tenentur ut auctentici ex quodam usu. et hec faciunt contra multos simplices legistas qui nihil sciunt de libris poetarum et philosophorum: nec de moralibus quod est peius et danabilius pro salute. **I**n glo. contractus

scilicet inominatis in fi. de hoc no. plenius in dicta. l. iurisgen. §. j. vide ibi. unde ratio que hic redditur aperit viam alterius que redit: quare magis inominatis contractibus oritur actio ex consensu quam in alijs forte propter frequentiam ut dixi supra de ob. ex consensu. tit. generali.

Cum autem. In glo. sed certe ibi sed noue sunt necessaria. Salua reuerentia glo. hec non sunt necessaria ad hoc quod regula hic data obtineat quod de se vera est. sed fallit in quolibet casuum subscriptorum. unde ridiculum est dicere quod ad verificationem eius omnes hi casus sunt necessarii quod ad sint: sed bene est necessarium quod ad sint et quilibet eorum. In. e. gl. cum allegat. l. ite si verberatus. §. si illa loquitur ubi culpa precessit. ff. de positi. l. si plures. §. si. vide. §. qui. mo. re contra. obl. §. ite is cui. In. e. gl. cum allegat. §. i. his. hec non fuit opus. Azo. imo fuit. Azo. ut no. pleni. ff. de peri. et co. rei ven. l. j. ut aut hoc melius videas ducam per rationes. C. P. d. q. ro. vendidi tibi. x. corbes vini in genere generalissimo. totum vinum regionis perijt vel deterioratum fuit queris cur sit periculum. Et non est dubitabile quod venditoris ut. l. cum puenit. C. de pi. et co. rei ve. C. S. qd si vendo tibi. x. corbes de vino talis celarius ubi sunt plura vina vel de tali vinea. in hoc casu dicitur Bul. quod periculum emptoris pertinet ad venditoris. sed deterioratio ad emptorem. Sed oes doc. hoc reprehendunt. d. l. j. et hoc dicitur indistincte pertinere ad venditoris quousque fuerit mensuratum per. d. l. cum puenit. nisi emptor fuisset in mora recipiendi ut ibi. Quid ergo si vinum fuerit venditum in genere generalissimo: reponendum tamen in celario et vase emptoris. verbigratia vendo tibi. x. modios musti quos in vinum demissa permitto adducere in domum tuam et ponere in vasis: ita feci et post perierunt antequam mensurares vel degustares: satis videtur quod sit periculum emptoris cum videatur traditum si emptor claves celarii teneret. ut. d. l. puenit. et nedum emptoris: imo deterioratio. et imputet sibi quod non gustauit. ff. de peri. et mo. rei ven. l. si vina. C. S. secus diceret si venditor implet dolia emptoris in suo proprio celario. quod tunc nulla est traditio per. d. l. j. et. §. in his. C. Sed quod si vinum venditum in specie. Verbigratia vendo tibi vinum tinellum vini tali precio ante degustationem et traditionem perijt vel deterioratum fuit. Idcirco fuerunt opus. Jo. bul. et Pla. dicitur quod est periculum venditoris. Azo. et glo. quod emptoris. Azo. idem quod Jo. l. vino. §. i. ceteris ut in sibi idem quod Azo. multi moderni sequuntur opus. Jo. et Ly. attribuitur. De. de bel. parti. i. d. l. puenit. Ego scio quod hic De. de bel. parti. presequitur opinionem Azo. et gl. que vult per baronem. d. l. puenit. et in. §. in his. et in. l. si quis vina. §. ex hoc apparet.

Emptio. In glo. sed videtur ibi cum dicitur. ut. l. contra iuris. hac solutionem sequitur glo. in. l. quod sepe §. j. ff. e. et tamen videtur contra casum huius. §. quod hic ipsa emptio confertur in arbitrium emptoris et totum commercium. unde dicitur quod in arbitrio contrahentis potest poni accidentale. item et substantiale dum tamen adijciatur tempus ut dicitur. §. e. §. precium. vide ibi. In. e. glo. ibi cum dicitur. sub conditione facta quod apparet: quod sunt hec verba de futuro.

Loca. Ad intellectum huius. §. vide. §. de re. di. §. nullus. et. §. religiosus. Et nota contra laycos qui tota die emunt decimas. nam non valet emptio nec vendens tenetur de euictione. extra de deci. c. prohibemus. et idem de his qui emunt res ecclesiasticas inalienabiles. C. Sed nunquid tales emptores rerum inalienabilium possunt repetere precium. videtur quod sic in autem. §. non alie. §. si quis emere. et hoc si fuit stipulatum: alias non. C. de euic. l. si fundum. C. de agri. et cen. l. quemadmodum. Sed videtur notari in feu. de phi. feu. ali. p. fe. c. j. q. d. pro quo. C. de litig. l. si. Sed videtur quod stipulatio nihil faciat. ubi sciens emit certum est quod stipulatio rei impossibilis non tenet. §. de inuti. stipu. in prin. Sed constat quod si quis vendat decimam vel forum vel basilicam: et caueat per stipulationem de euictione vel licere rez habere promittit impossibile de iure: ut patet hic cum concordat. ergo stipulatio non astringit. itez videtur quod nec teneat quo ad interesse quod ubi stipulatio adijcitur contractu iuramento vel reprobato a iure. sicut non tenet in principali: ita nec in accessorio. sic est hic: ergo et. ff. de ver. obl. l. si homo mortuus. et. l. stipulatio hoc modo de fideiuss. l. cum lex. et hoc fuit conclusum pro determinato. §. de inuti. stipu. §. alteri. In oppositum videtur quod quantum quis stipuletur impossibile quod valeat stipulatio ad interesse. Et dicitur

seruus. promissisti etiam sanum esse vel furem non esse: certum est quod si sit infirmus vel fur tuum promittis impossibile et tamen constat quod teneris. ff. de euic. l. si ita quis promississet: et ita videtur quod illa impossibilitas non vitiet. item videtur quod quantumuis res prohibeatur vendi et contractus annullatur a iure quod nihilominus tenet quo ad accessoria. C. de p. di. mino. l. et si is. Et ad. l. si ita quis. posset dici quod principalisactus tenuit et de natura sui venditoris tenebat ad interesse ad quod extenditur stipulatio interpretatione iuris. non ad factum impossibile. sed hic actus non tenuit: imo reprobatus est a iure. et per se quod nec quicquid ad ipsum firmatum adijcitur. C. de leg. l. non dubium. Ad. l. et si is. potest dici quod actus de se non erat ibi prohibitus nec rei commercium: verum tamen ad hoc quod dicitur transferat debuit certa solentitas adhiberi: iccirco curator et. Et dicitur latius quod quicquid ius prohibet commercium et nihilominus dat regressum per precium: et tunc datur regressus et scienti. C. de fun. l. si. Quis glo. alio modo intelligat in autem. de non alie. §. si quis emere. C. Quis prohibet commercium et recuperatorem precium: tunc credo quod emptor non recuperat et si sit stipulatus quod illa stipulatio esse precium et cesset esse apposita ad elidendam penam a iure appositam. ideo non valet per. l. non dubium. C. de lega. ff. de leg. l. fraus legi. et. d. l. cum lex. ff. de fideiuss. et sic potest intelligi. C. de p. di. curi. l. j. l. x. de fun. rei parua. l. si. l. xj. Quis prohibet commercium et stat in finibus suis quo ad precium: et tunc aut emptor stipulatus est ab eo in cuius fauorem prohibitio facta fuit. et credo quod nihil valeat stipulatio: quod per hoc pueniret ad vetitum et ad faciendam contra legis prohibitionem. ut. d. l. non dubium. aut ab alio: et tunc sic. verbigratia vxor vendidit fundum dotalem et promittit de euictione littere et. ac reddere precium et. credo quod omnia sunt nulla. quod per hoc pueniret contra id quod lex ordiat. ut. d. l. fraus. et. l. oratio. de ri. nup. §. si maritus vendidit rem dotalem et se obligat vel aliter terti non video quin possit se obligare ad interesse et ad reddendum precium. et idem de curatore vendente rem minoris et de vasallo vendente feudum: et de quocumque vendente decimas et de similibus. Sed in hoc posset esse hesitatio si tales promittant facere garnimentum et habere licere et. non facta mentio de precio nec de interesse vtrum teneant: quod videtur promittere impossibile. Et si ita quis de euic. nihil videtur facere quod loquitur in contractu promisso. C. Itet nec. l. si pu. ista. §. j. cum se. ff. de ver. obl. que dicitur contrahi obligationes ad interesse: quod loquitur in contractu licito de cuius natura sequitur obligatio ad interesse. Sed nos loquimur in contractu vetito. et sic videtur rigor attendendus. sed melius adheret. l. si ita quis simpliciter. et hoc casu admittitur obligatio ad impossibile. ut no. l. si mili. ff. de ac. emp. l. ex empto. §. etiam. C. S. quid si emptor sciebat factum tamen ignorabat ius. nam credebat forte quod esset licitum emere decimam de iure vel fori vel basilicam: videtur quod possit agere ex empto iuxta hunc. §. et hoc videtur sentire glo. in. d. l. quemadmodum in glo. dedit. C. Itet quod error iuris excusat in suo recuperando. ff. de iu. et fac. igno. l. error. et nota quod ubi emptio est nulla: emptor agit si non fuerit sciens vel si fuit stipulatus. sed venditor etiam in casibus illis non potest agere cum contractus sit nullus. C. Sed nunquid emptor debet restituere rem venditori. Videtur quod sic: quia alias haberet rem et precium quod esset iniustum. ut dicta. l. si. de liti. et facit. l. quemadmodum. quod satis est equum nisi ille ad quem pertinet repetat. ut. §. si quis emere supra allegato. et ita intellige. l. quemadmodum. ff. de ac. emp. l. ex empto. §. si quis virginem. de contrahen. emp. l. domum de here. ven. l. quod si quis nulla. Et nota quod hoc casu non concluditur ad tradendum in actione ex empto. sed ad interesse vide supra e. §. precium. et iunge supra de inuti. tit. in prin.

De locato et conducto. Rubrica.

Textus rubricam continuat euidenter.

Locatio. In tex. ibi iisdemque regulis facit quod in hoc contractu habeat locum. l. rez maioris precij. C. de rescin. ven. et no. C. e. l. si olei de vsuf. l. si ea. l. In glo. f. in pecunia in fi. nunquid ergo aget ex conducto. glo. velle quod sic. ff. e. l. cum i plures. §. messez. ff. de fur. l. si apes. §. si. et. l. si quis vxori. §. si sulphurarie. quod videtur verum per leges illas que loquuntur in priario colono quod non facit fructus suos quousque sunt per eum recepti. sed ille qui numis colit facit autem

ut ibi no. **C**Sz die qd nō sūt vere qd nō ē locatio nec cōductō nisi mercede in pecuniā cōstituta. vt h. z. d. §. si qd seruuz. et iō priarius nō agit ex cōducto. et dicte leges loquūtur i eo qui nūmis colit ad modicū tps. et iūge qd scripsi. §. de re. diu. §. si qd a nō dno. **Q**uerit ergo qd actioe ager priarius colonus. Et qd actioe p socio. vt. d. §. uis maior i fi. et si sit ad nō modicū tps uidet qd vtili vendicatione. ff. si ager uecti. pe. l. j. sup hoc interroga aduocatos. et si dicant actione ex conducto opponere eis de. §. si qd seruū. si dicat qd nō ex cōducto: opponere de. §. messē cū cōcor. iunge. j. de ac. §. itē huiana. **E**tidē qdri vtrū priarius colonus faciat fructus arboris suos insoliduz vel an dñs recipiet ibi partes. **D**e cōsuetudie suaf qd dñs nihil recipiat. de hoc i spe. e. §. j. ver. fi. **C**Sz an possit arbores scīdere. **N**ō videt. ff. de iu. fil. l. in frau. §. cōductor. de cens. l. forma. §. si si vices nisi essent renascētes. ff. de vsuf. l. ex silua. **T**erē itellige qd i hoc. §. dicit si sit talis res qd cōsuevit locari et cōduci. atq nō agit ex locato. **Q**uid. n. si qd locauit hoies ad bibedū vinū suum. vt hoc pz i. l. nālis. §. ar cū do. qd h. a. legat. in glo. ff. e. l. si merces. Sed qd si p cū fuit pmissuz arbitrio lucij. pductor usuf est re. lucij mortuus est anq ordinet vt arbitrari nō vult. quō puidet locatoz. **E**idē qd h. amiserit qd nullus sit p. §. e. n. i. §. precij. Sz h. eēt iniquū. vñ vt qd arbitrio boni viri debeat satisfacer. ar. C. de insti. et subst. sub cō. fac. l. si testū. vel dic h. doc. ia. et pe. qd locatoz seu dñs poterit repetere extiationē instar illi qd soluit opera i debita. ff. d. p. d. i. de. l. si nō forte. §. lib. vt forte daf p scrip. ver. j. x. px. §.

Qua de causa. **I**n tex. ibi h. p. p. iū genus sine tñ noie nō enī ē pmutatio qd dñus nō trāffer. ff. de re. pmu. l. j. et ij. de cōd. ob cau. l. si. nec cōmodatū cū nō sit gratuitū. h. p. i. innoiat. **I**n gl. i. ti. m. a. in fi. doc. dicit qd i casu i quo nihil cōuentū fuit de mercede. si sit psona qd cōsuevit locare opas suas daf p scrip. ptis uer. ut ex cōditiōne psona cū retinet volūtas ptiū. ff. de vsu et ha. l. plenū. §. eq. q. et iō dicit qd qd i iudex male iudicauit absoluedo scb. qd qd iudex qd iudex male iudicauit deferret: pmissit ei qd bñ satisfaceret nā quāuis salariū incerte pollicitationis et. ut. ff. m. a. l. q. mutua. §. salariū. h. e. verū in his qd p. s. uenit dari grā bonozis vt renūciatōis gratuite. nō sic i illis qd i talib' lucrant quotidie panē suū. **I**n gl. qd p. tit. ibi cū allegat. l. gñ. aliter. §. i. ij. et. iij. p cōtractu facio vt def nō p. tit. h. actio d. dolo. qd sit rō. vide. C. de re. pmu. l. ex placito. et. d. l. nālis. §. qd si faciam. **I**n. e. gl. ibi cū allegat. l. rebus. h. v. p. si opponat sup actis talib' sec' si super subst' atiali bus. vid. ff. d. cōtrahē. emp. l. pacta.

Adeo autem. **D**oc. ia. et pe. parū dixerūt i his materijs vltra gl. ut potes p. cepe re ex his qd scripsi. qd vbi repio eos dixisse aliq' fideliter nomi no. et h. c. §. trāseunt sicco pede. Ego ē parū h. d. i. ca. quia spe. satisfi hac mā dixit p. oibus in ti. de loca. §. nūc aliq'. et ego in breuib' multas cōclusiones posui. C. de iu. empbi. i breuiario meo recurre vel ad vñ vel ad aliū. aliq' tñ h. rangā qd ibi nō sūt tacta et si nō h. mō. **I**n gl. iterdū i fi. sed restat respōdē ad empbi. Sz die qd loquitur i ecclesia cōstantinopolitana et in subiectis eidē que nō pnt dare in empbi. vltra tertiaz gñatio nem nisi domos ruinosas. h. alie possunt ad ppetuum. vt scripsi. C. de sa. sanc. ecc. autē. si qd. et sic itelligit autē. ppetua. e. ti. que ē canonizata. x. q. ij. ppetua. debet tñ seruari solēntas autēntice h. ius porrectuz. vt scripsi i autē. si qd. **I**n gl. ergo ibi cum allegat. §. alienationis. ille. §. facit. qd ibi spāle i ecclesia. ergo i cōtrariū ius cōe. **I**re p. i. hoc qd vasallus facit aliū vasallū. i feu. p. quos h. iuesti. §. h. et res. de le. cor. §. similiter d. pbi. feu. ali. §. illus. et tñ non ē nisi vtilis domin' sic nec empbi. vt no. ff. cōmo. l. si ut certo. §. si duob'. ergo a simili et empbiteota aliū empbiteotā. **P**reterea cū epbite. possit vendere salte' reqsito domino. vt hic cur nō poterit dare i epbi. ubi nō est tanta nec ita p. p. ia alienatio h. qdā itēpratiua. ut. §. alienationis. videt qd imo arguedo sic. si id qd magis et. facili' enī p. mittit datio i epbite. quā vendere. ut apparet in eo qd de ecclis dixi supra ad ditōe p. p. ia. et p. h. v. exp. res. C. de fun. pa. l. j. Et hāc partē credo verā bñ tñ credo qd dominus directus d. z. regri p. l. iij. C. e. nō. n. loq' solū i v. d. i.

tionē. h. i. qualibet translatione. et forte poterit retinere si velit pro eadē pensionē. C. de col. p. di. ci. l. si. i. fi. li. x. de cōsuetudine seruat qd absqz cōsensu et reqsitione domini possit dare i empbite. **C**Sz qd d. uasallo. **E**l. Colūbi videtur velle. qd nō possit dare i epbite. i feu. de pbi. feu. ali. per se. circa p. n. i. gl. si autem i sine. quo nil credo falsius ut apparet p. rōes. §. d. ctas. vñ cū hoc liceat ecclesie cur nō uasallo. et hoc ē notozuz p totū regnū alias nobiles qd tenent i feudū nullos hēret red dītus et tamē videm' qd illi qd tenēt i feudū et retro feuduz hēt epbi. et hoies suos vbi cūqz terraruz. **P**reterea cū simplici ter cōductor possit trāfferre ius suū i aliū. ut. j. e. §. si. i. l. que domū. ff. de iure fil. l. moebif. §. j. cur hoc nō possit epbiteota et vasallus qd maius habēt cum sint vtilis domini vt ē d. ctum. nō video hoc nisi fieret fraus iuxta. §. callidis de pbi. feu. ali. **I**n. e. gl. ibi cū allegat. l. si ager uec. ista nō ē qd sic simplici ter querēdo quoniam meliorationes suas possit trāfferre dno inuito. sed tamē reqsito. ut. h. z. C. e. l. iij. et hoc qd nō sibi retinet h. qd dat i empbi. et retinet p. sionē nūquid trāfferre vtilis domini sic qd nihil sibi remaneat vel an remanet sibi h. ē q. s. tio. Et vt qd nihil sibi remaneat qd de nā p. em pbi. ē qd dominiū vtilis trāseat i empbi. ut. s. dixi. duo autē nō possunt esse vtilis domini isolidū. ut. ff. d. acq. pos. l. iij. §. ecō trario: ergo seq' qd transeat i vltimū. et p hoc facit. ff. ad treb. l. j. §. de illo. et. l. ex asse et qd ibi no. **P**ossit amputari et dici qd quotquot sunt habēt vtilis dominiū diuersis respectib' et quibet est dñs alteri' etiaz si per plures man' descēdit. Et h. p. ba tur sic. tu mihi cōcedis qd empbite. pōt dare i epbi. ut. s. p. xi me dixi ego nūc ostendo qd ipse empbite. qd dat aliū h. ius i re. certū est qd vbi aliqz cōtractus permittit credēdus est p. mitti secundum nām eiusdem. ff. de iniur. rup. l. si qd ex b. filio. §. sed et si qd. ff. de usu et habi. l. plenū. §. equicij. loca. l. si vno **S**ed cōstat qd de nā contract' empbi. ē qd tradens habeat certa iura. l. qd possit expellere si cesset per biennū i ecclia. i pua to per triennū et alia que sunt. C. eodez per totum. ergo ex quo ei empbi. permittit seqtur qd predicta iura habeant. nec ob. qd non possunt esse plures domini insolidum vtilis nec plures directi. quia verum est vno respectu. sed diuersis respectib' sic. vnde primus empbi. censeatur dominus secundus tertij. habendo respectum de vno ad alium et quo ad se. nā bene reperit alibi quod non dominus habet pro domino quo ad illum qui causam habet ab eo. ff. de po. l. bonafides. C. loca. l. si quis conductionis. et hoc videtur p bari in feu. de pbi. feu. ali. p. fe. §. illud ubi uasallus qui fecit aliū uasallū vocatur dominus respectu secundū. et hoc neces sario h. dici quando uasallus dat in empbi. uel in feudum. nā tūc sunt plures vtilis et facit qd no. in. d. l. ex asse ad treb. ff. de p. ca. l. cum p. cario: et ibi not. i simili. et idem si sunt plures uasalli descendēdo. **I**n hoc potest dici quod si de volūtate primi domini empbi. dedit in empbi. qd primus uideatur remittere iura sua. ff. qui. mo. pig. uel p. po. sol. l. sicut. §. si uoluntate. C. de remis. pig. l. si. et per consequens secundus uideatur uer' dominus et hoc si concessit uendere vt donare vt facere suam voluntatem. secus si cōcessit tantuz dare i epbi. i feu. si de feu. p. tro. fu. c. pe. de feu. nō ha. propriam na. feu. §. j. in fi. i hoc enī casu videtur dicendum sicut dicitur quando sine voluntate domini dedit: et maxime quando consensit saluo iure suo sicut consueuerunt facere domini quando inuestiūt. Et i hoc casu et in casu quo nō consensit potest dici quod omnia iura primi domini sunt salua. ideo credo quod si non soluat sibi sua pensio qd res committatur eidē siue dicta pensio deberet solui per manum primi siue per manum secundū empbite. et si res vendatur debet requiri et debet habere quadragesimaz vel laudimiaz vel illud quod competit de cōsuetudine i talibus. et breuiter credo quod omnia iura sunt ei salua qualia habebat si nō fuissent data secundo in empbite. et hoc dico per dictā. l. C. de fun. pa. ar. ff. d. ser. expo. l. pe. de ac. pos. l. qd uniuersas. §. si. cum. l. se. **Q**uod ergo ius habebit epbite. qd aliū dedit i epbite. **E**erte suā pensionem et cōmittit sibi res nisi soluat pensio. et breuiter oīa iura qd qd h. i. re epbi. dū tamē non fiat p. iudiciū priorū dno. Et idem dicerē i uasallo qd dedit aliū i feuduz p. d. n. §. illō. et sic deter

minare qd no. i. c. similiter de le. cora. vbi de hoc. scio tamen quod quo ad vasallos seruatur contra. de consuetudine. na si tu teneas feudum a ticio et ego a te idem feudum et sempromi a me ego iustitiam et laudimiam faciam siue veteras et si ego veda tu recipies semp proximo: et dicitur. et tamen i censualibus et emphi. seruatur de consuetudine qd primus et directus dicitur inuestit. et vocatur primus et directus dicitur ille qd primo tradidit ad censum vel emphi. quauis forte teneat ab alio feudum et sic tantum utilis hec de consuetudine de iure non credo qd sit rationale. qd dicitur. s. In fi. e. glo. hec e uera si consensit et renouauit i personam eius. iuxta illa que. s. dicitur. et iuxta. l. fi. C. de iure emphi. alias non vbi qd possit agere actione contra illum qd cum eo non contraxit et minus tertium si ad tertium res euenerit. o3 ergo eum regere ad rei ven. ut s. pri. no. et sic o3 qd pbet dicitur quod erit difficile. Vel dicit qd sufficit qd pbet longas pstationes sibi factas. ex hoc enim presumit dicitur emphi. pcessisse. ut no. C. de iure emphi. l. ij. et h pbatio valebit ad pbatone dominij si agat rei veditioe s tertium. et de h in spe. e. s. nuc aliqua s. l. iij. et s. xvij. et s. clxij. et s. cixij. et s. cxxvj. et s. clxvij. pfecto aut non posset agi de iure civili. s3 p pssioe. ff. de ser. rus. p di. l. p cois. et iuge qd no. ff. usu fr. que ad. caue. l. si usus. noie. iuge. j. d. ac. s. eq. et s. p iudicia les. C. In gl. imo differt ibi cu allegat. l. non solet. hec dicitur pcedit vbi coduxit ad modicum tps secus si ad non modicum. ff. si ag. vecti. per totum. C. In fi. e. gl. hanc opi. vbi sp glo. seq qd re gratur scriptura in contractu emphite. et hac fouet tex. spec. n. tenet qd non regraf scriptura in. d. s. nuc aliqua. s. s3 opp. magna pars modernorum consuevit seq glo. hac. C. Quid ergo si couentum est et contractum sine scriptura nuq d erit dicitur nullum vel valebit tanq locatio vel contractus inominat si pensio non sit i pecunia retenta opinione qd scriptura sit necessaria. Credo qd si partes agebant qd esset emphite. qd tractus sit ipso iure nullus. Verbi gra. qd exprimebant do tibi i emphite. et ego recipio i emphite. ff. de acceptila. l. an inutilis. de s. obli. l. j. s. s3 si qd. C. Sed qd si dicebant. loco tibi talez fundum ad talem pensioe ppetuo vel loqbant p sba i definita. trado tibi ad ppetuum tale fundum vel tale domum ad tale pensioe. nuq d valet. Non videtur qd talis tractus non est locatio vt hic qd trahit vtile dominium. vt. ff. si ag. vecti. et possessio nalis. qd non e d na locationis vt hic legitur et notat et vbi casus istius. s. Ego credo qd sit contractus locationis si pensio sit i pecunia. vel contractus inominat si sit i mercede. vel societate si sit pciarum p illa que dicitur. s. e. s. j. et que ibi no. et legunt. nec obstat iste. s. qd videtur casus s. qd ego concedo qd non e locatio nec veditio. sed tertium gen vbi ptes hoc agunt. vel vbi non agunt si heat substantialia sua: et scripturas et alia necessaria s3 ubi ptes hoc non agunt s3 volunt facere alium contractum non credas qd is. s. corrigat qn fundus et quibus res possit locari ad non modicum tps: et qn valeat locatio et hoc pbatur per iura magis noua. vt i au. de ali. et ephi. s. loca. col. ix. ff. de col. p dicioz cur. l. j. et l. fi. C. de usu fru. l. si dicitur. et in hoc valde aperitur intellectus huius. s. sed ad hoc obstat vbi qd no. in. d. l. fi. vbi notat qd res sic locata videtur data i emphite. Sed dicas qd verum est si ptes hoc agant et etiaz in dubio si contractus possit ad h trahi ut habeat substantialia emphi. ut scriptura alia remaneat i finibus qbus valere potest vt dicitur. nec ob. qd in locatione si trahatur dominium nec possessio. qd verum e in locatioe ad modicum tps. sed in locatione ad non modicum tempus sic utile vt dicitur. et possessio nalis non. vt. d. l. j. si ag. vec. s3 qd dices si ptes dicat sic ego uedo tibi talez fundum tali pccio retenta mibi tali annua pensioe: nuq d erit ueditio vel emphi. Iste. s. videt determinare qd non e ueditio. s3 ego credo qd sit ueditio et maxie si retineatur modica pensio et magnum pccium recipiat. quimo credere hoc casu vltimo qd qnis ptes agerent exprsse qd eet emphi. qd daret potius veditio notari. in feu. de phi. feu. ali. p fe. s. validis. C. Quid enim si recipit centum libras et retinet unum denarium pensioem. non videt emphi. ff. locati. l. si qd coduxerit. d. agr. pos. s3 si an. vident enim fite loqui de emphite. et id non vbi puera veditio. ff. de sbe. ep. l. empti. et p dicitur. s. validis vbi text. vocat eptore veditore quauis ageret qd eet res feudalitatis si tunc retineret pensioe coperetem licet forte mior: quia res valeret et reciperet pecuniam non minus iudicaret ephi. ff. de sbe. ept.

l. si qd donatiois. nec ob. is. s. i his qd dicitur. qd loquitur i casu qd pccium non dabit. sed si res tradebat ad ppetua pensioe tunc non e ueditio. vt hic sed quando pccium recipit habet locum qd. s. dicitur. C. s3 p deo h loqit de dicitur ephi. et de pensioe. ista vocabula sunt nobis ignota i regno francie. sed nos utimur s3bo census. et etiaz notarij in litteris eorum ponunt. talis dedit vel tradidit talez fundum p. x. solidos ppetui census. nuq d e unum et idem quo ad effectum et iuris dispositionem. non videtur qd i ephi. particular periculum pertinet ad emphi. et tunc non e censualis. ff. de censi. l. forma. s. illa. C. Preterea census e qd publicum sicut tributum vt p3 i tota ma. ff. de censi. et nota. C. de censi. i rubrica. ff. de publ. l. j. s. j. in glo. tanquam pcurator: et ita vbi qd non possit deberi puato. C. Sed in h obuiat. C. de agri. et censi. qd p totum. et l. color nos i qui. cau. co. cen. do. ac. pos. l. ii. Et autem h plenius vbi deas debes scire qd census sumit multis modis uno modo ptributo. et ita sumitur i dicto ti. ff. de censi. et i gl. s. alleg. C. sine ce. uel re. l. si. et p totum. Quandoqz sumit p ditione hominum quorum corpora cum terra sunt astricta dno. ut. C. de agri. et ce. qd si p totum. quandoqz reperit p pensioe vel reditu que pstat ad ppetuum ex de censi. i rubrica. et c. puenit. Quoz p pensioe que pstat ad modicum tps. ex ne pl. vi. su. c. fi. C. Hanc videam ad qone nostram nuq d e dicitur inter contractu censuale put census sumit p annua pensioe qd de alijs p3 non e questione et emphi. Lanouiste dicit qd sic qd res censualis non cadit i commissum si cesserunt p triennium. sed emphi. sic extra de reli. do. c. constituitur. ut ibi not. p oes. et dicit qd i re censuali dicitur trahit i illi qui soluit census. non sic i re emphi. i qd non trahit nisi vtile. ista autem non possunt pbare de iure civili. qd census non recipit p annua pstatione simplici nec reperit dicitur censualis iter puatos nisi i conditionat. Scio tamen qd de puetudie seruaf iter laycos. qd res censual cadit i commissum si cesset p triennium: et qd ille qd census recipit censet dominum directum et recipit laudimiam si possessor vedit. et fere utunt sicut dicitur emphi. dicitur. Sed retenta opi. can. qd res censualis non cadit i commissum qd qd si i istrumeto continetur talis dedit i emphi. s3 ad ppetuum census talem re. nuq d erit emphiteonica uel censualis. Satis potest dici qd emphi. ff. p socio. l. sed si adijciaf. de au. et ar. le. l. species. C. Sed qd si i istrumeto continetur qd talis dedit i ephi. seu censum talez rem. et trahit oem dominium nihil oio retento nisi pensioe uel censu. sicut frequenter faciunt notarij qd nesciunt qd scribunt. tunc dicitur contractum censuale cu hoc sit d na censualis et non de natura ephi. et in dubio debem ad herere s3bis nisi alias de contrario appareret. ff. de le. iij. l. non afr. ff. de re. iu. l. semper i stipulat ionibus et facit. ff. de usufr. caru re. qd usu co. l. hic senat. s. fi. et l. fi. C. In gl. j. iur. gen. satis vbi p huc text. qd ex pacto oriaf actio sicut i donatione. et potes addere ad alios casus qui notant. j. de ac. s. de constituta. C. In gl. i medietatis. i fi. hac tenet oes doc. moderni. Quid si res augmetur. gl. distiguit. C. e. l. j. an sit augmetum patens vel latens. s3 doc. i distiguit dicit non augmetari. et ides spe. vt ibi scripsi. dicit tamen qd i cremetum patens non ptingit ad emphite. sic ad usum. ff. de usufr. l. item si fundus. s. huic. sed i feudo est aliud i feu. qui su. te. c. ij. s. si qd de maso. It e non sit ei diminutio ppter sterilitatem. sed si non posset coler. ppter guerras sit diminutio uel quitatio pro illo tempore. vt. s. scripsi. et facit is text. qd si qd dedit bona sua ut nutrireretur qd donataris si tenet nutrire si bona perierunt uel sint occupata per inimicos. s3 docto. tenent s. ut ibi no. hoc autem qd i hoc. s. dicitur si pcedit i tributis. C. de allu. l. iij. et iij. nec in locatione ad modicum tempus. ff. e. l. si merces. s. uis maior. s3 i locatioe ad non modicum tempus dicitur id e qd i ephi. cu sit qd i emphite. ut. s. dicitur e. et no. i d. l. fi. C. de col. fun. civili. cetera qd dicenda essent circa hanc ma3 uide i spe. de loca. s. nuc aliq. et vide qd scripsi. C. de ephi. ubi multas conclusiones repies qd repetet si eet nisi lauare sinapium. et qd lauare sinapium mutat et dmutat de vna scutella i alia qd. Loco. ff. e. l. iij. C. In gl. dmostrate ibi cu allegat. l. sabim et forte si ma dmostrata pcat p piculo ueditoris sic si uedit dicitur. x. corbes ex illo dolio. s. ti. i. s. cu ar. et ibi dicit. si. n. ma vbi uedita. s3 anull. vbi aliud ma aliud species inde extracta. ff. de pigno. actio. lege si conuenerit. s. siquis. C. In eadem. glo. i fin. ibi cum dicit. in dictione sua.

vult dicere qd mā si fuit dmonstrata, sed dcm fuit qd ex auro suo faceret anulos certi poder; z ita illd certi poder; pstruet cuz hbo anu'os z ab eo regif. sz h3 p' intellectū regif a noie auro

Conductor. In gl. vt usuras i fi. z ad alia multa vide. ff. e. l. sz addes. s. sz illud.

Qui pro usu. In gl. i. diligēs. i fi. pma v' nior quā. n. rōez diuersitatis possem reddere nisi dicas qd hoc sit speciale. qa talia facilius p dunt z fru. it sicut h3. dicit qd ē spale i colono. vt i. s. Ballegato.

Mortuo. In gl. pprietatis. i fi. i hoc dicas qd sp v' fuf. perit p mortez illi' i cuius psona cōstituit. sed si constitutus ē i psona vnus z ille volūtate pprietarij trāffert i aliū tūc videtur reuocat' sic ielligūt doc. l. si do mīa. z hoc obtinet vbi ius vsuff. cōstituit. v' simpliciter v' ad tempus. ff. fa. her. l. z puto. s. j. sz si fruct' v' dantur vel locen centur vsqz ad tēp'. nō video qn talis ptractus trāseat ad h' des. ut sigs receperit castruz cū pertinentijs z fructib' vsqz ad certos annos. vnde aliud est ius vel causa recipendi fructus alicuius rei. ff. de vsufr. l. arborib'. s. usufru. z ibi d' hoc. C. de peti. bo. sub. l. j. z ibi ēt. C. In. e. gl. C. e. l. viā. in fi. spe. t3 idēz de iudi. s. gūalia ver. sed nūqd. Petrus de bel. pri. dicit idē qd glo. qn vn' pncipalr conduxit hospitij; z post associauit alios. z ad hoc qd nō sit simplex cōductio: imo societas adducit. l. quor;. ff. de iu. do. d' qua ego mihi nō cauisse z tū bñ facit. qz qūis extimatio venditionē faciat: tū ppter societatem q' ē inter virū z vxo. nō p' siderat ut simplex v' dicitio. imo sapit nāz dotalē q' si eodē mō. ff. p socio. l. et adeo. z. l. v' x. s. i heredē. vbi nō inspiciat nā societatis tantū per quā nō succederet h' s ex pacto imo ex nā conductionis. v' meli' facit p cōtrariū q' i cōductioē vectigaliū nedū cōtrahit' pductio imo z tacita societas q' ipedit nō succedere h' dē nisi ex pacto. ergo idē h' q' nedū h' h' cōductio imo z societas q' ipedit zē. dicit tñ q' h' cāu ille p' phibet z nō aliū. si tñ phibet si vult aliū p'nt ad h' p'pel let' p act'. ex pducto. z idē dicit i casu q' simul oēs cōduxerunt credit tamē q' si subsc'ur' sit idoneus q' debeat eū recipere. ff. de cōsti. pe. l. q' autem. s. sed sigs. cū eis nō noceat z alijs p' sit. ff. de euictione. l. in creditore. de rei ven. l. i fundo fm euz pro quo facit. ff. e. l. idemqz. bec sūt vera vbi i cōductioē actū est tacite v' expresse q' cōi bursa debeant viuere alias nō. Hel dic qd cōis habitatio facit psumi societate; tacitā. ff. de bis q' deie. l. j. s. h. cū. l. se. z se. iūge. j. ti. i. i. p' i. s. fi.

De societate. Rubrica.

Optime psequitur ordinē que fecit noīando sctus q' cōsensu h' h' b' s. de obli. q' ex cōsensu. sz nō psequit' ordinē digesto rū nec. C. vbi mādati. z sequitur p socio post de h' b' s. sz h' e' se quēdo ordinē que posuit i. d. ti. z q' ē in. l. cōsensu. ff. de act. z obli. Et nota q' ff. z. C. nominat actionē p socio i rubrica h' sctum vt pueri melius ielligant zē.

Societatem.

In gl. etiā. i fi. istd. vltimū h'bum multū addit. qz quādoqz h' h' societas sine q' s' tu vt iter scholares vt. s. p' i. ti. s. fi. C. In glo. oīum ibi cū dicit. expresse. Quid si nil sit it expresse h' duo iter se societatem coierūt nec declarauerūt aliud. Ego credo q' videat' societas oīum bonoz quo ad h' ut cōmunicentur inter eos que ex questu conueniēt. ff. e. l. iij. s. j. C. sz qd si non appareat societatem fuisse coitā h' b' s expresse nunquid est societas si p aliquos actus extrinsecos appareat de psumpta volūtate. nō v' ff. e. l. z sit. h' e' questio sit it q' sita. s. de ob. ex p' sensu. z spe. aliquātulum agit de hoc in spe. de iudi. s. gūaliter. h' hoc ēt. z nō uideo qn sic possit de h' bendi per euidētia signa tacitus p' sensus qn sit societas cuz h' h' a' consensu z in obligationib' que cōsensu cōtrahuntur si est opus verbis. ut scripsi. d. ti. de obli. q' ex cōsensu. C. Quid enim si simul habitauerūt diu z oīa bona sua simul habuerūt z cōmunibus expen. siue p' puto vixerūt: z negocia sua pmi-

seue egerūt. cur nō p' sūt societas q' ēt ex cōi habitatioē p' sūt ff. de bis q' deie. v' effu. l. j. s. h. cū. l. se. z maxime si ita fecerit p plures ānos. C. de fideiuf. l. j. ff. d' pb. l. p' cula. ff. e. l. cū duo bus. s. si fratres parentū. z ita i' terpretatur cōsuetudo i pma cōsuetudinaria quando fuerūt p annū z diez z facit ad cōhabitationem. in feu. de bñi. fra. z qualiter frater i feu. suc. c. j. z de ista pōt i' telligi. ff. e. l. societate; coire i eo qd dicit re. C. In glo. h' ē verū vbi ad vn' i rem adicitur. sed vbi ad vniuersitatē est collectiū pluriūz. verū ē q' de vniuersitate p' dicitur q' si d' vno. ff. de re. iur. l. in toto. z alibi. quē totus nō capit orbis. C. In gl. i' tē alijs duob' in fi. s. emēdo in spē. vt equū mozellū talem. qn ego studebaz in montepessulano erāt tres v' q' t' tuoz carnifices ad emēdū vnū bouē. vt. s. i. p' i. additioē.

Et quidem. In gl. sic. ff. d' h' i. i. fi. glo. Quid ergo si capitalia sint sequalia. Gl. videtur supponere q' lucrū nō erit equale. Quid ergo erit v' detur q' p quāntitate pecunie seu capitalis debēt diuidi. z h' si sint eiūsdē idustrie z opere oīa enī bonus iudex debz attēde re sicut faceret bon' vir. ff. e. l. si societatem meuz. z p' cor. ad hūc. s. ff. e. l. si nō fuerit. z qd ibi nō. C. In gl. cōputatio. Ver bi gratia abo h' s' simul. xxiij. i capitali; lucrati sūt. xij. volunt diuidere. ille q' h' duas ptes i lucro z ita h' b' it. xx. t. ā p capitali quā p lucro ali' q' h' z tertiā pte h' b' it q' t. ā. xij. p capitali z ita h' b' it. xvi. z h' vbi capitalia sūt eq' lia h' z pe. d' bel. pri. In gl. h' pacta i fi. hoc nō videt' approbandū. qz si cōuentio v' ē soci etas. bodie videt' scōm fidem q' nō valeret talis cōuentio si cut ē in isto. s. secūdum intellectum iōā. qz ēt v' fura. z d' hoc v' de i' sūma hosti. de usu. s. an aliqz circa mediū. Sz qd si duo socij receperūt tertium causa h' h' de sue gratie q' nō pōit ope raz nec pecuniaz: ita q' lucrum tātū ad ipsum p' tinear. Gl. dicit quod nō ē soci'. vt nō. ff. e. l. iij. s. h. C. sz qd si vn' pōit pecunīā alijs opam: nūqd erit pecunia cōis. Gl. dicit qd sic. C. e. l. j. Sz doc. boñ. cōtra vt ibi notat' p Ly. p. l. cū duobus s. dam. z. s. si i coeūda. q' opī. pōt eē vera in societate vnus rei. sed i casu quo uellent eē socij omnū bonoz opī. gl. ē vera uel etiam si illius rei. ff. e. l. si id qd. s. j. z in p' n. C. Itē cur' p' lo perit pecunia. Gl. dicit q' periculo illius q' tradidit eaz ut ibi not. Sz qdam doc. dicunt q' periculo v' triusqz. ut. d. l. cuz duo. s. qdam. qd potest esse uerum supposita opione gl. i q' s' tione precedēt. p h' a. in gl. no. totaz glo. allegat fabulaz auia ni. ego nescio quis fuit ille Qui h' h' tamē fabulaz iuenes i li. p' sopi. ubi dicitur q' cuz leo ouis capra iumēta se sociasset ad uenāduz ceperūt ceruū q' debuit diuidi i. iij. ptes. leo dixit q' primā ptem debebat habere causa honozis. secūdā p' maio rem laborem quē adhibuerat tertiā iure suo tāq' socius. z q' q' t' am uellet non eēt suus amic'. ex quo sequit' uerfus puer biales optimi. Ne forte; societ fragilis vult fabula p' s. h' az fragilis; nescit ad eē potē. vn de salomō. nihil cū potēte com munica. qd enīz cacabus ad ollam.

Illud. In gl. no. eādē rōnē i fi. l. cōmodissime nihil fa cit ad notabile. qz ibi ē casus omissus diuersus n' s' r' ius. Sz facit cōtra hūc. s. qz p' uisio facta i uno nō dz ad aliū extēdi. sed hoc verū nisi nā negocij z rōnis idēntas h' fa ciat sicut hic nāz nā societatis requit eq' litatem. qz uim fraternitatis obriet. ut. l. uerū. ff. e. iō qd' casu expresse lucri dicitur trahitur p idēntatem rōnis ad aliū casuz q' ēt de nā negocij re quit eq' litatem cum casu expresse i. l. cōmodissime. oīa ista ces sant. Et eodē modo potest responderi ad. l. sigs negocia ibi n. d' anū p' tinet ad gerētez propter culpaz suā que rō nō pōt ex tēdi ad lucrū qz ex culpa sua non debet lucrari. C. Et eodem mō rōde ad. l. ea. l. ibi enī ex culpa d' anū patit' que qdē culpa nō dz eē cā p' m' i' nec lucri. ut. ff. de ne. ge. l. si h' a' itaria. ff. e. l. sed h' socius. sz magis ob. ff. de in re. h' l. si fūdiū. sz ibi p' nāz actionis q' desiderat uerfus eē realr. cōstat aut' h' sum solūmo do de reb' creditis quāti fund' e' p' rus fuit z nō plus quare in plus ac. de in rem uer. cōpetere non pōt. C. Cōclude ergo q' eadem est dispositio ubi natura negocij z rationis idēntitas hoc exposcunt.

Janet. In gl. i. oīum semp gl. resp' h' dit tē. i hoc ar ticulo dicit. s. circa princī. C. In glo. not. hic

CIn gl. f. mādātū. i. si. q. hēbit duos obligatos q. ei interest ff. de li. l. i. iij. **C**In gl. f. fideiussor. nō tñ psumit nouatio in dubio. C. de no. l. f.

Tua tantum. **C**In gl. no. ben. i. regula i. si. de h. ex de re. iu. c. null. ex p. siliio bñ pōt sic distigui. aut cōsiliū daf hēti: aut delinquēti. Prio casu aut nō erat alias facturus: tūc tenef. ff. e. l. si remunerādi §. si tibi. h. plane. d. h. vō pleni. j. i. additōe. l. illa. aut erat alias facturus. tūc de fraudulento tenef. vt. l. q. si cū scires. l. i. ii. de pse. t. regula p. siliij. de alio nō vt hic cū cōcor. fm eū. t. h. nisi pberet p. siliū. vt aduocat. q. tūc tenef de ipudētia. vt dicit. s. q. ex qbus cās. §. eadē. t. §. si. vel itellige illū. §. plane. vt dicaz. j. §. adeo. Scōo cāu qñ p. siliū daf delinquēti. distinguit dy. aut nō erat facturus t. teneaf. vt. l. si solū d. iniur. aut erat facturus: tūc aut prebuit p. siliū t. nō opē. t. nō tenef aut p. siliū t. opē t. tenef fm eū. **C**Sz ob. q. ex solo p. siliio nō tenef de quo articulo solū hic agif. t. l. sepe i. si. ff. de h. sig. ff. de fur. l. si q. v. x. §. neq. h. bo. **Bl.** v. velle i. d. l. sepe. q. ex solo consilio teneatur furti si fur nō erat alias facturus t. idem v. velle i. d. §. neq. Ego credo q. i. p. siliio sit aliqd spāle. nā furtū nō cōmittit sine p. siliio. t. iō si credo q. dādo p. siliū solū verbale q. cōmittat furtū nisi opē tulerit. ut dicitis legib. nec distingo an eēt alias facturus v. nō. nec video qd mouit gl. t. dy. ad distiguedū. In alijs crīb. credo simpliciter t. indistincte q. p. siliū tenef illi q. dānificat. q. tale p. siliū si pōt eēt qñ sit fraudulenti. t. de cōsilio frauduloso q. tenef i. regula iur. vt p. ex de homi. c. sicut dignū. ibi plene p. doc. h. n. tenef ei cui dedit p. siliū. j. §. illud. ff. e. l. si remunerādi. §. rei turpis t. hoc vbi scū t. lesio fuit subsequuta. al. ille p. tra quem datur cōsiliū agere nō pōt cū sua nil interfit. ff. d. iniur. l. itē apd. §. si q. curauerit. nisi i. casu. C. de fur. l. si q. seruo. j. d. oblig. q. ex de. §. vñ. **Q**uid si nō dedit p. siliū. h. qñ tractabat fuit p. siliū t. nō p. dicit. **U**t teneri t. vide qd notat ex d. homi. c. petr. t. vñ. j. de obl. q. ex deli. §. interdū. t. qd scripsi. C. d. epi. t. de. l. raptos res. **C**In gl. nō alit. ibi cū distictione. l. illa eēt als facturus v. nō. t. hāc segtur **Bz.** i. d. §. plane. t. caue. q. ibi loq. i. mādātō. t. iō supple sup. tex. adeo h. hā sunt vt ex mādātō facto ex grā mādātis q. nō obliget vñ. credo q. is. §. nō obtineret si mādātis nō mādaret h. p. siliū. **U**erbi grā. cōsulo tibi q. mutues pecuniā sub vsuris talī. nā tūc nō credo q. cōsulens teneatur et si als facturus nō eēt. nisi appareret d. fraude. nā h. h. b. mādō sit h. b. obligatorū qñ als facturus nō eēt h. b. cōsulo nō ē nisi fraus itecederet i. regula cōsiliij. **E**t iō salua reuerētia **Bz.** t. alioz bec iura nihil faciūt ad regulā cōsiliij nec p. hūc. §. debuit distigui. **A**mo ē hā distictē r. l. qñ p. siliū h. b. vñ. nec. §. plane. nec. l. ij. ff. necis. §. q. c. q. faciūt nā loquūtur i. mādātē nō p. siliū ite quos ē d. r. qñ nō erat als facturus. t. hoc dicit. cre dicit is. §. quādo mādatur mere grā mādātarij magis ē cōsiliū q. mādātū. t. ob id nō ē obligatorū. t. nemo ex p. siliio mādātū obligat exp. se cōcludendo q. p. siliū nō obligat h. mādātū obligat ubi nō h. mere nām cōsiliij. q. nō erat als facturus. q. si haberet mere nām cōsiliij nō obligaret. t. hūc credo eēt itel lectū hui. h. si. t. uerfi. plane.

Illud. **C**In glo. et si iuramētū. ibi cū senicas nō solū §. j. idē iure canonico ex de re. iu. c. n. ē obligatorū. l. vj. **C**In si. e. gl. op. ff. d. i. rez ver. l. iij. §. nec nō. dicit pōt q. mādātū rei turpis tendentis ad dānū tertij nō t. h. ubi tertius nō dānificatur t. est turpitudine tñ ex pte se obligantis tūctz: t. v. obligatio. nisi i. mōre. vt. l. si hō nō re. §. si adolefcens. t. i. p. digo. ff. pro emptore. l. si is cum sciret. **U**el dicit ut ibi notatur. **P**ōe g. q. scholaris q. hēbat dispētiōez cum alio mādavit tibi q. venires cū eo cuz armis vēstis p. didisti arma: q. forte elidētes seu seruiētes abstulerūt tibi q. sp. inimicā tur scholarib. maxie pp. mulieres nūqd mādans reddere tenef. **U**t q. nō. q. turpiter faciebatis ābo: t. l. i. iul. de vi publ. icidebanis t. h. i. dubitātū vbi mādavit tibi p. assaliendo seu in uadēdo. **Sz** qd si p. se d. fendendo si iuadere qd v. licitū iuxta ea q. scripsi de iu. na. §. ius aut gen. v. idēz. ff. e. l. iter cās. §. nō oīa. d. h. C. ad. l. iul. d. vi pu. qm multa. t. ibi scripsi t. ibi glo. v. tenere hāc ptez. t. facit qd nō. ff. de neg. ges. l. q. vtiliter **A**mo. t. ex de iur. iur. c. sicut mādātario. **Sz** i. cōmodate

dicit bene qd nō recuperat. ff. cōmo. l. si vt certo. §. interdū. t. i. locatore. vt. l. si q. domū. §. si. t. l. si q. domū. t. §. si oīa itelli gūtur i. dānū q. nō erāt verisile euenire posse. dicit plene vt ibi. t. vide q. scripsi i. d. l. qm.

Is qui. **C**In gl. sed certe i. si. sed ibi videt fuisse spā lis p. siliio. iō nil videt facef h. mar. vñ op. **U**erbi grā. in itit magne eqtati. naz. iniquuz v. q. q. locupletef cuz aliena iactura. ff. de isti. l. si q. §. si. i. hoc tū v. dicendū q. si expensuz fuerit in re irrecuperabili sicut i. volūtarijs picturis v. monumēto: q. tūc obtineat op. glo. t. doct. h. vbi res extat t. bene valet precū: de eqtate d. dari excepto vbi nō fuit p. siliio exp. t. specialis. **C**Itē opponit h. hunc. §. ff. d. reli. l. t. si q. §. idē labeo. **S**olutio dicas q. is. §. cū cōcor. si obtineret i. causis pijs t. necessarijs. h. bi grā. tu q. diues hō es mādasti mibi q. tuos alerē liberos t. nō daret eis nisi oboluz p. ais t. aquā q. panis nō sufficeret ad q. r. t. p. rez vict. ego alui t. de di. sufficiētē victū certe iniquissimū eēt q. nō repeterē. vt. d. §. t. breuiter vbi transgredio: fines mandati i. casu quo tu neces se hēres facere t. eēt crudele nō facere si obtiet is. §. imo si te inbibente fecero possū. agere. vt. d. §. **C**Itē credo q. nō dbe am seruare fines mandati vbi mādasti mibi aliqd t. ego scio te errare: t. te maius ius habere. h. bi grā. fecisti mibi p. curatorē gñalem madas mibi q. exigā tñ a titio in quo tibi tenef apparet mibi qd in plus tenef certe totū debeo exigere. t. gñali ter vbi madas damnuz tuū t. ego credo te errare nō debeo seruare fines mādātū. C. d. ca. lar. ti. l. si. h. d. beo ius tuū q. le habes. p. se q. si mandatus se extendat ad hoc vel tibi rescriber. t. facit q. si plures cause cōtineantur in appellatōe t. curia vnaz recipiat committendo causas nec de alijs faciat mētione q. d. legatus nō possit cognoscere de alijs nō contētis i. rescripto quāuis contineātur i. appellatōe. de hoc no. iō. an. i. nouella de appel. c. cū causaz. t. facit qd no. i. auten. de iudi. audient. ff. d. dam. ifec. l. iij. §. duas. **I**tez facit quod si cui mādatur q. p. uideat alicui de beneficio certi valoris q. possit p. uide de bñficio mōris valoris quia i. maiori sūma t. vt hic t. h. q. si minoris. hoc nō est verū immo h. rium ē exp. siliū ex de p. ben. c. cui non de sacerdotali. li. vj. qd. c. v. ob stare huic. §. **S**olutio. t. aduerte q. in hoc aperitur valde itellect. hui. §. iterdū q. mādātū suū negociū qd tēdit ad dānū vel utilitatē sui t. tūc obtinet is h. q. mādātarij nō debet mādātū trāsgredi h. in fra fines p. meli. t. vtili. facere. iterdū madas aliqd qd tāgit p. iudiciū tertij t. non mādātis nec mādātarij vt i. casu illi. capituli. ibi. n. p. iudicaf illi ad quez ptinet collatio bñficij. tūc d. in terminis suis teneri tāquā odiosuz. nec debz amplius nec restrigi quāuis forte eēt vtile illi tertio i. odiū ipetrātis mādātum. vt. d. c. qd declarat hunc h. **C**Itē cōsueuit q. ri an vbi plura mandantur debeāt exeq. fm ordinem scripture alio sit p. cessus nullus de quo reperies satis p. archi. ex d. offi. dle. c. statuimus. li. vj.

Recte. **C**In gl. spāle ibi cū allegat. §. mādātū. idēz i. cōmodato deposito societate t. precario. ut ibi no. t. idē in contractib. innotatis. ff. d. cōdī. cā da. l. si pecuniā. dicit ibi t. hoc nisi sapiant donationē v. tranasctioez. C. de tranas. quāuis. ff. d. dona. l. aristo. t. idēz i. casu specialissimo i. feu. d. feu. gar. c. i. d. na. feu. c. j. d. feu. da. mi. valua. c. j. **C**Et no. q. nō nascitur hoc actio nisi cū interest vt h. notat t. p. b. l. d. §. mādātū. cū. §. se. **Sz** v. q. nectū sed demū finito mādātō ad istar societatis. C. p. soci. l. tādū. **D**icas q. ē repire actionē mādātū generalē: vt qñ mādō geri gñalr negocia mea t. d. illa p. t. dicit q. demū o. z. finito mādātō istar tutele. ff. d. tu. t. ra. distra. l. si tutor. §. si. itē singularē p. singulis negocijs v. p. statiōib. singul. t. illa an mādātū finitū. vt. d. l. tādū. **P**sueuit dicit i. actōe p. socio. t. dixi. s. ti. j. §. si. **Sz** h. e. uide ter. s. de ob. ex p. sensū. vbi dicit q. sufficit h. hēres p. siliio n. aliq. alio op. ē tu at dicit mibi q. op. ē q. iter sit t. tē d. mū actio nascit. t. ita supponit itereē pot. cāz h. actōis quaz p. sensū qd ē absonū. **P**reterea fm h. p. sensus ab initio nullā parit obligatōez ef ficacē. t. ita erit sile mādātū p. siliio i. oīato. ut sic i. illo p. sensus parit actionē demū re secuta. ita t. i. isto demū itereē secuto vt. l. ex placito. C. de re. p. mu. id v. p. mētē textū t. iuriū. **P**ōt dicit q. i. obligatōib. q. cōsensū cōtrahūtur statim per con

semper dicitur obligatio et nascitur actio ad complendum quod dicitur
 unde si est in exceptione dicitur obligatio statim efficiat ex parte venditoris ut
 tradat rem venditam: ex parte emptoris ut soluat precium ita in mandato
 mandatarium mandatum adimpleat. j. e. s. mandatum. Sed si mandatarius
 culpa committat successive ex quibus debet teneri ad iterum tunc
 capit obligari et nascitur actio ad iterum illi in quo committit. sed bene
 verum est quod obligatio et actio erant nate ab initio ad illud quod pro
 existebat mandatum. ut ad implendum mandatum. sed non erat nata ad illud
 quod non dicitur erat. sed ad iterum quod venit pro culpa quae non dicitur contra erat
 unde per singulis talibus et per triplicem quibus committit nascitur ex consensu pro
 cedente. ff. de adm. tu. l. tutoris qui tutelam gerit et ita intelligitur per
 gl. et s. mandati. quod aliant. **Quid ergo si mandato: egit an
 requirit iterum. sed post litis pro cepit iterum. Sic quod sufficit. ff. e.
 l. si mandauero tibi ut a ticio. de pig. acti. l. si re alienam. s. si.
 Sed quod si iterum tunc lit. pro. sed pro desistit iterum. Et quod ni
 hilominus fiat condonatio. ff. si quis cau. l. q. at. s. si. de s. cor. l. do
 li. s. si. Sed tunc ut verum in Doct. per. s. mandatum. s. alle. ad
 exhi. l. tigni. s. si. Has rationes mouet et determinat doc. j. i. fi. ti.
 i. summa. et tamen de vltima videtur pro notata l. l. tigni. s. si. **Sed
 opponitur hic de quod mandatum reuocari potest re integra. et de re i
 tegra si mandatarium non iterum quod tunc non posset reuocari ego ois
 do quod idem est in quocumque alio contractu. et ita nihil speciale in mandato
 nec in deposito nec in aliis similibus in effectu. certum est quod nullus potest
 agere ex contractu et per se inuito nisi sua iterum. C. de pac. l. ex pue
 rione sine ce. vel reli. l. i. ff. loca. l. q. fundum. s. de inuti. si. s. al
 teri. si igitur alter de dementibus penitere potest si alteri non iterum
 fit cum ille cui non interest agere non possit nec compellere pro. et
 sic penitere potest. unde sicut in mandato penitere non potest. ubi pro
 interest. ita et in aliis. et sicut in illo penitere potest si non iterum: ita ut
 et in aliis quibuslibet. Cur ergo de spale in mandato et quod intelligitur
 illa sicut. respondeo quod imo est magna diuersitas in mandato et aliis
 similibus. nam si ego reuocauim mandatum antequam tua in
 tereat et postea tua interesse incipiat ego non teneor. quod licitum
 est mihi per hunc. s. non sicut in euictione et venditione seu in aliis
 contractibus irrevocabilibus. nam si ego vendidi tibi res et pro
 mandavi quod non faceres expensas pro ea. quod ego reuocabas et tu
 nihilominus fecisti. teneor ad iterum. quod reuocatio nihil facit cum
 fieri non possit. per. l. sicut. est ergo dicitur magna iterum secuto pro
 reuocationem. ite et in multis casibus aliis. nam si venditor agat ex
 vendito ad precium contra emptorem: et emptor dicat petet me emis
 se. et tu nullum iterum habes: quia ita potest vendere alij sicut mi
 hi. non est bona exceptio. quod non est licitum penitere. **Item de
 non interesse venditoris non potest emptor excipere: quod vendi
 tor non agit ad iterum. unde iura illa quod dicit non posse agi nisi iterum: lo
 quitur in actibus quibus concluditur ad iterum. quod tunc iuste excipitur: agit
 ad iterum tua non iterum. ergo male agit. Sed ubi ego prodo ad precium
 dandum ut rem promissa danda. iura illa non tamen nec faciunt ad propositum
 nec oppo. procedit in illis. **Præterea in dicitur quibus si iterum
 est illud non posse agi nisi contingat. quia penitere possit. sed pro
 defectum iterum. unde argumentum nihil facit nisi considerato effe
 ctu. quod ut dixi petentia nihil facit. **Item cum is. s. generaliter loquitur
 ipsius generaliter intelligitur quocumque gratia mandatum fuerit dictum. et
 ta no. in fili. ff. de condi. ob. cam. l. si pecuniam in glo. nota. nisi
 mandatum contineret donationem. ff. de do. l. aristo. **Sed quod
 si in aliquo iterum. sed tunc in modico ad hunc tempore reuocatiois. sed pro
 mandatarium fecit expensam. alias nunquam tenetur mandans in expensam.
 factis pro reuocationem ut quod sic sed hunc. s. quod reuocatio non va
 luit re integra ut si a dicitur non at erat res integra ex quo quantum tunc
 quod iterum. ut. j. pro. s. do. Et sic ut quod mandans ad omnes expen
 sas teneatur. et pro hoc facit. l. quod finis. ff. de condi. ca. da. ubi non est
 locus penitentiae datus arris. ff. de pecu. l. an. In dicitur facit. l.
 si pecunia. s. allegata ubi apte concluditur quod non obstat. h. quod
 scriptus fuerat est locus penitentiae reddendo quod erogatum est et tunc glo.
 videtur sibi contra textum suum. sed illa glo. potest intelligi ubi vtri
 usque gratia fuit dictum tunc. n. ex quo iacobatum fuerat non est locus pen
 tentiae. secundo si gratia mandans tunc. sed si bene inspicias textum. loquitur ubi
 gratia vtriusque. intelligitur ergo hunc textum. sed illud ut possit reuocare sol
 uendo quod interest mandatarium. et hoc offerendo. sed quod morte re
 uocatur dicitur secundo si negocium est ceptum. quod mandatarium potest finire et
 facit ad hanc dicitur. ff. de ma. vi. l. si pro. **Quid si promissum non**************

reuocare et iuravit. Non videtur tenere promissio. ff. de p. ca. l. cum
 p. cario. etenim tales conventiones sunt contra naturam tractus. ff. de do.
 ca. mor. l. ubi sed argu. contra. ff. de com. l. in comodato. sicut et si
 credo si gratia vtriusque mandans et maxime attento rigore iuris: ca
 nonici. de. c. contingat. extra de iureiurata. et l. cum p. cario loquitur
 in casu suo singulari et speciali. videlicet p. cario quod habet in hunc sin
 gularem nam. **Item dicitur quod is. s. obrinet in iudicialibus quo ad
 reuocationem sed in hoc repugnat. quod ubi reuocatur mandatum quauis
 res non sit integra. ff. de iudi. l. iudicium soluitur. et tunc ubi no
 taf. **Sed nunquam gratia alicui facta potest reuocari. Verbi gratia.
 platus fecit gratiam de non residendo alicui beneficiato vltimo ad
 certum tempus. nunquam potest reuocare. Et quod sic et ca. et si alias et
 de cleri. non resi. c. cum ad hoc. et ubi de hoc pro doc. Et idem ut de
 privilegio concessio quod concedens possit reuocare. et de h. C. diu
 deis. l. iussio et ubi scripsi et de iudi. c. nonit pro doc. in spe. de in
 stru. edi. s. nunc autem. ver. quod si impatori. **Quid si pater
 dedit in iura filie quod possit dare de dote sua nunquam potest reuocare.
 Et quod sic. ff. de ma. vi. l. si pro. qui et a glo. in sum. s. si. in
 ge supra de ob. ex consensu.******

Item si adhuc. s. precedenti. Et dicitur quod primo
 ponit duas regulas. scilicet duo dubia similia determinat quod ex il
 lis regulis poterat insurgere. **Prima regula est quod morte man
 dantis soluit mandatum re integra co. cor. C. e. l. mandatum. ff.
 e. l. inter casus in pro. **Secunda regula est quod et morte mandatarium
 expirat re integra. ff. e. si quis alicui. s. morte. e. ti. l. mandatum di
 strabendo. um. **Contra primam regulam opponitur. ff. de hi. l. si
 quis mancipium. s. si impubes cum. s. se. gl. ubi dicit quod est spale
 in iustitiam. sed ob. ff. si cer. pe. l. ei quod in puincia gl. ad hoc soluit
 dupliciter quod dicit quod est speciale in iustitiam. et hoc nihil ut. quod
 in. l. ei quod poterat dici iustitiam cum ad vnam rem possit iustitiam
 ff. de insti. l. cuiusque. aliquid dicit quod ubi iustitiam prolegit omnem suam
 sciens herede. ut re iustitiam. alias non valet quod facit post mortem
 ut. l. ei quod. sed hoc confunditur per dictam. l. si quis mancipium. s.
 ei ubi non erat adita hereditas. **Doctores consueuerunt dicere
 quod vniuersale mandatum non reuocatur pro morte mandantis. et ita tra
 seunt. et non respondent ad. l. ei quod. que supponit mandatum re
 uocatum. potest dici in. l. ei quod. quod ex coniecturata mente testatis ap
 parebat de reuocatione ex eo quod statim iustitiam mutauerat da
 do ei libertatem ipsumque dicit in parte fecerat. et tunc non videba
 tur velle eum officio remanere cum non posset esse iustitiam iustitiam
 iustitiam reuocatur ut ex presumpta mente testatis. et hoc apparet h
 i. h. huic simile ubi reuocatur mandatum dispensatoris pro manu
 missionem. ff. de sol. l. quod suum. et l. si quis suo. et l. dispensator. **Dicit
 ergo quod mandatum vniuersale non expirat morte mandantis nisi
 ex coniectura voluntatis mandantis morientis aliud apparet.
 ut. d. l. eius qui. **Item ob. ff. de pecu. l. si defunctus. **Glo. sol
 uit ubi quod ubi si erat res integra. quia dicitur obligauerat se pro eo.
 Doctores consueuerunt dicere quod ubi interest compleri mandatum
 post mortem non extinguit morte per. d. l. sed h. non ut de mente iu
 rium indifficte. **Præterea in. l. si precedente. ff. ma. ut ita iterum co
 pleri post mortem sicut in. l. si defunctus et tamen ubi finit mor
 te. unde solu. glo. plus placet. **Item opponitur. ff. e. l. si pro
 si re. s. si. lo. ut ubi. **Item ad. l. si. ff. de so. solue ut ubi. doc. consue
 rit dicere quod aut mandatum tale quod quod. non potest com
 pleri in vita et post mortem. tunc non expirat et ita notat. ff. de re
 li. l. at si quis. s. si cui. **Sed hec solutio non videtur habere rationem
 quod enim potest assignari cur non sit in uno casu sicut in alio. **Præ
 terea si in dicta. l. si. tempus fuit appositum ad differendum et
 gratia debitoris quod in dubio presumitur. ff. de an. le. l. eum quod. at incipit
 Tabolenus ita potuit mandatum in vita compleri sicut pro morte
 et sic. l. illa obstarer. **Item opponitur sicut quod dicit integro man
 dato. quod et si non sit integrum: nihilominus reuocatur morte et de
 procura. c. si. in cle. sed ille casus est specialis. quod ubi erat procurator
 a non domino constitutus. et idem crederem in procuratore con
 stituto a tutore vel alio administratore quod censeatur reuocatur
 tus per mortem constituentis vel alias finit officio quantum tunc
 quod res non sit integra. ff. de acq. he. l. si pro epistola. **Quæritur
 iuxta hanc regulam et determinationem. Aliquis fecit procura
 torem ad negocia et casus. nunquam procurator huius morte reuocatur****************************

videt qd nō qd vniuersale seu gūale mādātū nō reuocat morte. vt. s. d. cū est. Sed ego hoc nō credo. vñ itellige qd mādātum vniuersale nō reuocat morte verū ē qd qd ex mādato istituit i officio qd ordinariū reputat. vt qñ istituit ad regēdū rā bernā vel oparōiū vñ iustitor censet habere qñ publicū officū. et iō nō iufficit ipsuz simplr reuocare nisi reuocet palā. ff. de isti. l. i. s. si pupillus. s. p. scribere. vñ p. t. s. taliiū morte nō reuocat. et iō nō reuocat iudex ordinariū morte istituētis. ex de offi. dele. c. ij. li. vj. S3 alia nō ordinaria mādātā sicut pcuratio gūalis vñ qd reuocet in nō ceptis. ar. ff. de neg. gef. l. nā et seru. s. si viuo ticio. et hoc vñ tenere archi. videt qd pcurator gūalis reuocet morte quo ad nō cepra ex de p. c. c. q. ad non agēdū li. vj. in fi. **Q**uid ergo dices i delegatis ad vniuersitatē carū. Spe. vñ dicere qd nō reuocent morte vt i spe. d. del. s. restat. h. qd si ignorās et h. itē mortuo. et s. finitur. ver. itez pone. qd credo verū si sit. qñ ordinariū qd vñ repitur ats s p pmissa. extra d. off. dele. c. l3 vide ibi et qñ notat doc. ex rescrip. c. pastoralis et p hoc ex d. h. r. c. ne aliq. li. vj. vbi ē spāle qd cōmissio officii iquisitionis nō reuocet. et tñ ibi erat commissus ad oēs cās qd emergerēt tāgentes fidē. et ita supponit qd s. rium sit ius cōe et qd i qñ sit nō est ordinariū. **Q**uid d. officiali epi. Doct. iur. canonici dicūt qd reuocat. et tñ dicūt eū ordinariū vt no. archi. ex d. offi. vica. c. ij. lib. vj. qd ē s. pmissa. S3 pōt dici qd officialis representat psonā epi. et idē auditoriū ē vtriusqz et eadē iurisditio. ex de cōsue. c. n. puram. li. vj. iō sit extinguit. S3 nos loqmur i ordinario qd h3 iurisditioē formale aliā ab istituente et ex se. ff. de iur. oim iudi. l. et q. et talis ē vere et p. p. c. ordinaria. nec reuocatur morte. Et p hoc pōt rñderi ad aliā qñtionē an vicarius reuocetur morte domini sui. Et pōt dici qd sic. et hoc tenet Host. ex de offi. vica. c. pe. vel pōt dici qd sic. sec. i officialib. p. latorū et alioz. qd sicut eoz pcuratores reuocātur re i tegra p eoz mortē ptra ius cōe vt. s. d. cū est. ita et alij officiales ab eis pstituti. et iō pōt dici qd iudicet et bayliui baronū nō reuocētur p mortē eoz qñ dicit bayliui habeāt quasi oimodā cōformitatē cū officialib. episcopoz. r. qd barones qd istituūt sunt dñi prelati nō. De senescall' regis nō vñ dubiū nec de bayliuis. qd illi sunt vere ordinarij sicut presides puinciarū. **S**ed qd de reformatozibus qd mittuntur de curia francie ad puincias reformandū: non video cur nō duret eoz officū post mortē mittētis cū debeāt ordinari ad instar legatorū et p. cōsulū reputari. ut. d. c. ij. ex de offi. de lega. li. vj. **Q**uid de guardiatozibus et saluis guardijs datis p regē nūqd morte regis reuocātur. vñ qñ expressuz qd sic extra de offi. dele. c. fi. li. vj. **S**3 pōt dici qd illi d. conferuatozibus seu saluis guardijs simplicis iusticie videt qd qd cōseruetur a vi et potētia et iniurijs manifestis. s3 si salua guardia datur per modū gratie et i ea adicerētur verba gratiā sapientia. crederē nō reuocari morte cōcedētis. eo. titu. c. si super. h. aut potest percipi ex multis qd do adijciuntur verba que nō sūt d. simplici iusticia. vel si adijciat hoc vbum cōcessum de grā specialia. uel dicat i perpetuū vel similia. **I**n gl. sed vsqz ibi cuz allegat ex s. r. b. s. fi. in iudicio eni finitur morte mādatarij etiā re nō integra. et h. nisi esset pmissuz sub nomie dignitatis extra de offi. dele. c. qñ abbas. de quo nota. ff. de pac. l. tale. s. fi. et vide ad hoc qd d. de re i tegra qd scripsi. s. s. p. r. o. **S**3 d. qd morte loqtur hic sine dubio de naturali. **Q**uid de morte ciuili. nunqd per eā reuocatur mādātum. **P**ōt dici qd sic. ff. de acq. he. l. si qd mibi bona. s. fi. et h. pcedens sed non subsequēs. ff. e. l. si mādauero. s. is cuius vid supra titu. j. s. publicatione. et s. seq. imo credo qd ex quolibet accidētē ex quo debeat presumi mutatio volūtatis mādātū reuocat et p. h. de agit mādatarius si cōpleat. ff. de so. l. qd. et l. si cum corneli. de cōfir. tuto. l. vtilitatem. vide supra. e. s. is q. dicit ergo hec glo. qd dicitur re i tegra quādo nō itereff. **Q**uid in iudicijs vbi nō agitur de tali itereff. Verbi grā delegans mortuū est. delegati nullo tēpore itereff. Quādo ergo d. res i tegra vel nō integra. doc. iur. ciuili dicūt rez nō itereff. quādo lis ē cōrestata. ff. de iurisditōe om. iud. l. et q. **D**oc. iur. canonici dicūt et si citatio emanauerit dato qd nō fuerit exequuta. de hoc ex de offi. dele. c. gratū et c. relatū. et c. licet. et plen. i nouella Jo. an. de offi. dele. c. fi. pl. dicit qd si mādātū

seu cōmissio plura cōtineat: ppetuatio facta s. vñ psonā nō extēditur s. aliam: nec vñ cōe vel rei ad aliā. vt notat in. d. c. licet qd ego itelligo nisi cōiunctio aliud iducat. ff. d. appel. l. si qd separatis in pñ. et s. fi. C. si un. ex plu. l. j. **I**n glo. facit in fi. meli. est. ff. d. solu. l. di. p. latorē. et l. qd seruus. et l. si qd suo **E**t vñ qd ea qd sunt cū reuocato nō teneāt quāuis ignoret reuocationē. ff. de repu. l. si penituit d. acq. he. l. si qd mibi bōa s. pe. ex de renū. c. j. in de. ex de p. c. c. fi. li. vj. in cōtrariū vñ qd sit dñia vtrū sit reuocat p mortē vel expse. ff. d. ma. vin. l. si p. **S**up hoc pōt dici qd aut qñ an reuocatio ipe diat dñij trāslationē aut ipe diat aliū effectū mādati. i. quo min. p. ficia tur id qd mādātū est: an ipsaz actionez mādati. **P**rimo casu dic qd aut dñium erat trāslatum in mādatarū sic qd nō erat nudus minister. et tūc reuocatio nō ipe diat dominij trāslationē. ff. de do. l. hoc iure. s. si qd. aut non erat in eū trāslatum dominij et tūc nō ipe diat. ff. d. do. l. ij. s. s3 si qd. et d. l. ei. qui. ff. si cer. pe. de excep. rei iu. l. j. s. j. nisi ex pte altera esset negociuin cōpletum et ex parte eptozis solutū precium quo casu p. h. bitio nō ipe diat. ff. de publ. l. si qd p. h. b. uerit. nec vñ referre quo ad hoc vtrū mādatarū sciret reuocationē vel nō nisi i casu. l. pater de ma. vin. **I**n hoc tamē casu quo reuocatio ipe diat trāslationem dñij dominus nō est liberat. s. s. c. t. erat celebratus tpe reuocatiōis. imo pōt cōueniri vt rez tradat sic si ipsemet s. r. s3 et ad hoc cogetur. ff. de ac. emp. l. iul. s. si procur. nec mirandū si reuocatio ipe diat dominij trāslationē: qd si mandans in p. p. p. s. n. s. r. s. vel vendidisset. nihilomin. emptor nō pōt rez venditaz occupare s. volūtatez v. d. itoz. immo eēt p. do. nec efficeretur domin. vt. l. si ex stipulatione. ff. de acq. p. f. C. e. l. min. et ita patz vbi domin. reuocat mādaturū cōtra ei. voluntatē cum sit qd post reuocationē sit **E**t iā canēdū est qd bodie d. qd reuocatio ipe diat dominij trāslationem nec refert vtrū mādatarū sciat vel nō. reuocatio nem credo obtinere in casu quo mādatarū nō erat obligatus ad trāsserendū dominij ex aliquo cōtractu pcedēti p ipsum facto qd tūc dicerē qd nō impediretur dominij trāslatio p reuocationem tunc nisi reuocatio venisset ad noticiam mādatarij. ff. de acq. p. f. l. fundi. ar. ff. de le. ij. l. cū pater. s. me nio. **I**n scōo casu cū qñitur an reuocatio ipe diat quo ad alium effectum. refert an sit tale qd ad cuius esse reqratur p. sen sus dñi tūc reuocatō ipe diat vt dicto. c. fi. de p. c. et l. pro ista pte alle. s. **D**oc. tñ fallit in casu illi. c. j. de renū. in de. et ē rō odiū variantis et renūciantis. vt ibi in pñ. **I**te fallit i liberatione vbi pars ignorabat reuocatiōem. ut. d. l. ei. ff. de solu. l. vero p. cur. e. ti. cum. s. j. et hic. i. alij aut qd pōt fieri sine cōsensu domini vñ qd id qd agit valeat vt si mādatarū rez v. d. didit vel locauit illi otamē casu ipse mādatarū tenebitur illi cum quo cōtraxit nec recupabit actione mādati dāna si reuocatio puenit in noticiā suaz et hoc si mādātū reuocari pōt ruit qd res i tegra. alias vñ qd actus valeat i p. iudicium et mādantis. ff. e. l. si mandasset. et l. si pcedēte et s. p. xi. s. et hoc i extraiudicialib. i iudicialib. aut valet qd agit nisi reuocatiō fuerit reducta in noticiā p. cura. iudicis vel p. t. is vt cōsuevit dici. **C**. d. satisda. l. j. dicit ibi scripsi. **I**n tertio casu v3. an reuocatio ipe diat actionē mādati. **D**ic qd sic si sit res i tegra als non vt. d. l. si mādasset. dic. s. p. x. s. **S**3 qd ego dixi qd reuocatio ipe diat effectū act. i multis casib. qñ ē d. ducta i noticiā p. cur. pone ē d. ducta i noticiā mādatarij: s3 nō i noticiā p. t. is. dicas qd nō ē necesse nisi qñ mādātū erat p. t. i et certe p. s. one di rectū. ff. qd iussu. l. j. s. si iussu. als si nisi eēt mādatarū publice istituit. ff. d. isti. l. s3 si pupillus. s. p. scribere. **E**t h. iura p. s. ueuerūt ad duci an acta facta p delegatū reuocatiō ignorātez reuocationē teneāt de quo glo. modicū tetigit i. l. ei. q. s. alle. sup quo doc. iur. canonici qd sūt magistri i materijs iudicialib. teneēt quod nō. et de hoc satis plene p archi. ex d. offi. d. l. c. si a subdelegato li. vj. **P**lus dicūt qd p. t. is delegati nō reuocāt ipso iure. s3 p exceptionē. et iō pōt s3 i ferri qd ualere p. c. e. ff. si nō excipere ut ibi no. et ex d. of. d. l. c. l3 p doc. uis plene i. d. c. si a subdelegato. ubi multas repies opiones. **O**p. iō at qd reuocet ipso iure pl3 spe. et vñ p. s. entanea legib. sua op. **Q**uid si fuit reuocat expse et nihilomin. p. c. e. ff. dicit ipsi qd si v3 qd egit et de hoc no. ex ne de. uel mo. c. sicut.

Mandatum. Concor. ff. e. l. si mādauero. §. si. datū. Solutio illū. §. itellige sm istum: q̄ veruz ē qd̄ ibi d̄ re non itegra tūc. n. nō potest sine causa renūciat̄ sed vbi est res itegra p̄t̄ ē sine cā. vt. d. §. si. z. hic. C. Itē opp. ff. d̄ pecu. l. si defunctus. extra d̄ pecu. c. j. i. de. Sz̄ dic̄ quod ibi nō erat res itegra. q̄ d̄ns cauerat iudicatū solui: vnde si pecu. suscepisset simplex mādātū sine cautione ego crederē q̄ posset renūciat̄ re itegra p̄ hūc. §. C. In gl. puta casus i si. hāc sūiaz tenēt oēs moderni. vt no. cy. e. l. a. p̄cu. z. By. e. de re. iu. c. 3. c. l. vj. z p̄t̄ eē rō q̄ mādātarius suscipiēdo mādātum v̄ se asserere sufficere. ff. de edili. ed. l. si q̄s v̄ditor.

Mandatum. Concor. dat. ff. e. lege p̄ma §. item mādātū. nec diffinitas obligatō nis mandantis z mandatarij viciat. ff. eo. l. si mādauero. z. l. rogatus.

In summa. C. Ad hoc. ff. e. l. j. §. si. Opp. C. e. l. j. in fi. ff. e. l. si remunerā di. gl. itē d̄t̄ soluere hic. C. In gl. l. in p̄n. z v̄ facere d̄fiam iter mercedez z salariuz. vt merces dicatur q̄n nō erat als factur⁹. salariū q̄n erat als facturus z ita ēt p̄sueuerūt dicere docto. in. d. l. j. z h̄ potest discerni i modo si. n. rogo te vt portes mibi l̄fam ap̄d egolifinaz z tu dixisti libeter: z dixit tibi z ego dabo tibi. x. so lidos salariū ē h̄ si tu respōdisti mibi d̄ne anteq̄ ego p̄mittaz ire volo scire quātū dabitis mibi. tūc ē locatio vel cōtract⁹ in nominat⁹ z proprie nominatur merces. C. In. e. glo. ibi z ad hui⁹. hec distinctio p̄cedit i salario vbi ē merces. tūc disti. an i pecūia z talib⁹ z p̄sona q̄ cōsueuit locari: z ē locatio. z agitur locati. sin autē d̄ctus inominat⁹ dicas. j. glo. p̄rima q̄ supplet istā. C. In. e. gl. ibi cuz allegat. l. q̄ mutua. §. j. hoc vez nisi es set de p̄sonis q̄bus ex officio ius d̄f. ff. de va. z extraor. cogn. l. j. cū. l. se. item hoc vez nisi esset p̄sona q̄ p̄sueuiss̄ locat⁹ ope ras suas. q̄ illi debetur siue cōuentū fuerit siue nō. ff. d̄ p̄scri. §. l. si tibi. z dixi. §. de loca. §. j. i fi. C. In. e. gl. ibi cuz dicit p̄ sus incertū. ff. de h̄bo. obl. l. vbi autē nō appet. z. l. tricū. z vide. ff. d̄ iu. do. l. cū poss. §. gener. ff. de le. j. l. legato ḡialiter C. In ea. gl. ibi certi cōdi. petif. §. de h̄b. ob. i p̄n. C. In. e. gl. ibi cū dicit it̄formata. hoc nō v̄ vez cuz actio mandati nō cōpetat vbi merces v̄ pecūia iteruenit. vt hic. z. ff. de p̄f. §. l. nālis. §. at cū do. C. P̄terea sequēdo opi. doct. actio it̄for mata nō datur nisi cū sit relatio pacti ad pactū. vt p̄sueuit di. ci in. l. petēs. C. d̄ pac. An v̄ dici q̄ agat extra ordinē. ff. e. l. salariū vel p̄f. §. q̄ deficere nō p̄t. ut. l. si tibi. §. alle. z iō non oportet distinguere hoc mēbzū a sequēti. C. Itē i salario ad uocati sūt aliq̄ specialia. vide i. d. l. salariuz. z. C. de suffra. l. j. doc. n̄fi Ja. z P̄e. q̄ debilit̄ legerunt hōri. sumāt hūc ti. z q̄si epilogant effectū textū z gl. z formāt libellos i actōe mādati. z ponūt nām eius que melius sederēt in lectura arboris actionū. summā autē poteris videre i summa Bz. pleni⁹ quā ipsi ponunt.

De obligationibus q̄ ex q̄si cōtractu nascunt̄. Rica.

Postquā egit de obligationibus ex d̄ctu p̄sequitur de ob ligationibus ex q̄si contractu iuxta ordinē datum. §. d̄ ob. l. generali. §. sequens.

Est genera. C. Docto. n̄fi citra mōtani q̄ parū dixe rāt a ti. de obl. citra scribūt hic multa accipiē do z summādo q̄si oēs tex. z gl. ti. ff. d̄ ne. ge. z aliorū titulozū de q̄b⁹ rāgif i hoc ti. que oīa

ego p̄mitto. q̄ nō eēt nisi onus repetere q̄ alibi scripta sūt vt inā oēs sūme z scripta nisi q̄ vadūt ad intellectū textū es sent d̄lete. q̄ p̄ tex. b̄i intellectos oīa habētur. z hec mā de ne. ge. fuit ita b̄i glosata q̄ nullis aut paucis idiget comentis.

It̄itur. C. Sup. tex. ibi si q̄s absentis. vel p̄ntis igno rātio. tū vide. ff. de ne. ge. l. j. C. Itē sup. tex. ibi directa q̄ est it̄terdū v̄t̄. vide. ff. e. l. actio. C. An autē na scūtur z quot modis gerit̄ alienū negociū. vide. ff. e. l. si pupil li. §. idem ait. z. l. pomponius. C. In gl. sit insolidū in fi. ff. eo dē. l. si negocia. C. In gl. no. in fi. tūc. n. casus p̄tinet ad em

ptorē. q̄ cū d̄ns ita demū teneat̄ si locupletior sit. n̄ p̄t̄ d̄ic̄ locupletior: si casus perijt.

Tutores. C. In gl. quō d̄ā. i si. ibi sequit̄ d̄ actiōe non de obl. q̄ ouf̄ ex singulis articulis gestionū. ff. d̄ admi. tu. l. tutorē q̄ tuelā gerit. C. In gl. sc̄lz̄ directā. ibi cū allegatur de artili. tu. vide plenius d̄ auc. tut. §. sin autem.

Item si inter. C. In glo. tūc enī ibi societas. d̄ glo. supponit q̄ iter socios non detur cōi di. z tamē ē falsū. ff. cōi di. l. ij. p̄ socio. l. si factum. z no. j. d̄ ac. §. q̄dā. Sed iō hic d̄f̄ sine societate. q̄ tūc eēt p̄tr̄ ct⁹ z n̄ q̄si d̄ct⁹ de quo hic tex. intēdit. C. In fi. gl. sup. h̄bo cō sensu tacito vel exp̄esso. ut dixi. §. de soci. in p̄n. iste. §. fac̄ ad id de quo aliq̄ dubiū faciūt si duo fratres p̄ mortē pentū ste terūt simul z p̄ idiuiso z vn⁹ facit magnas exp̄esas. nūqd̄ i di uisione debent sibi iputari. Et v̄ q̄ sic p̄ hūc. §. ibi cuz d̄ic̄ q̄ solus fruct⁹ zē. z ē simile. j. de offi. iudi. §. si fālie. z facit. C. d̄ decur. l. licet indiuisa li. x. C. Audiuit aliquos dicētes d̄ per. l. ff. fa. her. l. si filiā. §. nerati⁹: h̄z ibi p̄ se p̄ eo obligauerat. ut ibi. z. l. qui p̄. ff. fa. her. An credo sine dubio q̄ exp̄se veni unt i reputationē z alia d̄ana. ut no. ff. p̄ socio. l. cuz duob⁹ §. si inter ffes. z hoc nisi rāto tpe fuissent simul q̄ p̄sumeret̄ so cietas iuxta illa q̄ scripsi. §. de soci. i p̄n. Sz̄ tūc nō crederet̄ societate nisi q̄stus. z frater nō tenetur ad illa q̄ ali⁹ p̄ culpā p̄ iecisset: vt not. in. d. §. si inter fratres. Et hoc fac̄ d̄ scholares q̄bus fratres p̄udent i studio q̄ possunt exp̄esas eis ministra tas iputare i diuisione z vide i spec. de iudi. §. sequit̄ h̄. qd̄ si duo. scio q̄ i p̄ma cōsuetudinaria suat̄ d̄ri de p̄suetudie z b̄i per leges de q̄bus de leg.

Idem iuris. C. In glo. nō p̄ oīa. sibi singulari b⁹: q̄nq̄z n̄ p̄ plurib⁹. ff. p̄muni di. l. hoc iudiciū. §. ij. z iuge q̄ dicā. j. de ac. §. quedā. C. In gl. l. act. ex testō ibi cū allegat: z i. d. l. §. de le. §. j. i hoc nō v̄ bo na cōparatio: q̄ rei ven. causat̄ a solo d̄yo nec aliquā oblonē supponit vt gl. z bene dicit: sed p̄p̄theca nascitur ex cōuen tiōe. ff. de pac. l. si tibi. §. de pigno. ff. de pig. ac. l. j. i p̄n. j. de ac. z. §. itē suiana z supponit obligationē p̄sonalē vel esse vel fuisse. C. de luitione pig. l. itelligere debet. vnde potes dicere de hac sicut de actione qd̄ oriat̄ ex q̄si d̄ctu. In. e. gl. cū dicit q̄ sit ex q̄si d̄ctu hoc nō videt̄ verū q̄ realis ē mere z nō sup ponit d̄ctū nec obligationē. vñ licz reperiat̄ q̄ h̄s ad eundo videat̄ q̄si d̄bere cū legatariis z creditoib⁹ nō tamē cum rea h̄ditarias possidentib⁹ vñ de hac dicerem sicut de rei ven.

C. In fi. e. gl. certe nō p̄t̄ idē dici sicut i petitiōe h̄ditatis q̄ est mere realis: z ista p̄sonalis vel saltem mixta. ff. fi. re. l. j. vñ de ista satis p̄t̄ cōcedi: q̄ oriat̄ ex q̄si d̄ctu q̄uis gl. notet̄ i .d. l. j. q̄ ē hūc d̄ria hec v̄ verior: q̄ si. re. quo ad h̄ multū affi milatur fa. her. z cōi di. icidūt enī i quadā cōione q̄ de termi nis dubitant sicut ibi i re q̄ cōiter accidit ex successiōe v̄ als d̄ hoc pleni⁹. j. de act. §. q̄dam. dic vt ibi.

Idem is cui. C. In gl. l. i debiti. i si. gl. male al legat. nā ibi trāffer̄ d̄nium. vt ibi p̄z v̄ saltē obstat ex⁹. Et ut plene videat̄ dic q̄ it̄erdū ē error i cā tradēdi it̄erdū i d̄nio rei. it̄erdū i ip̄a re. it̄erdū i p̄sona in terdū i cōditōe p̄sone. it̄erdū i q̄litate cautele. videam⁹. ergo d̄ singul. C. Querit̄ ergo vtrū error i cā ip̄ediat d̄nii trāslatio nē. Et ad h̄ p̄t̄ r̄ideri: q̄ aut ambe p̄tes p̄ueniūt i eadē cā q̄ uis falsa. z tūc certū ē q̄ nō ip̄ediat z ita itelligitur tota mā d̄ p̄di. ide. Sz̄ tū si recipiēs s̄iat cāz nō iesse p̄mittit furtū. ff. de fur. l. si iussu. §. j. aut discōueniūt. z tūc aut vtraq̄z ē apta. z t̄c̄ aut ex vtraq̄z p̄cessit uerum debitū. z dic ut. ff. d̄ solu. l. j. aut ex altera: tūc iputatur i vera. ff. d̄ acq. re. do. l. cū i corp⁹ z neu tro cāu ip̄edit̄ d̄nii trāslatio z h̄ cū tradēditē debet se liberaf̄ sec⁹ i nouū d̄ctū p̄st̄nere. vt no. ff. d̄ vsu. l. nūq̄. §. si. si ex n̄lla p̄cedebat debitū. t̄c̄ si tradēs agebat de vna cā recipiēs d̄ alia z tradēs nolebat ex alia trāfferi n̄ trāfferi. tū p̄suptiōe acq̄rif̄ exceptō. ff. si cer. pe. l. si ego. Sc̄do q̄rif̄ v̄tz error i d̄nio ip̄edi at d̄nii trāslatōz. Et h̄ ēt disti. q̄ aut trado tibi rē meā credēs eē tuā z nō trāfferō dominiū. ut. l. d̄ di. §. subtili⁹. ff. d̄ cōdi. cā data. Aut trado rē meā credēs eē tertij. z t̄c̄ aut illi a quo cāz hūi z trāfferō. vt. l. ei⁹ q̄. ff. si cer. pe. aut alteri⁹ a quo si habui

dominūm. ⁊ tūc aut iterueniēte mādato illi⁹ quē dominuz cre debā. ⁊ nō trāffero. s; si me obligau de euic. teneoz ⁊ repelloz exceptione. vt. l. seruū titij h. alt. Aut nullo mādato iterueniēte q̄ s̄ aliquē nō daref mibi recursus. ⁊ tūc nō trāffero. vt. l. si p̄ cur. ff. de acq. re. do. ⁊ teneoz de euictioe ppter errozes. ut ibi cū dicit nulla ē alienatio. vñ q̄uis eēt pcuratorz ibi tñ nō habe bat mādatu ad aliud. si aut tradā rē alienā vt meā certum ē q̄ nō trāffero. ff. de acq. re. do. l. traditio. Tertio q̄rit vtruz errorz in corpo ⁊ rei ipediat. Et dic q̄ sic. ff. de acq. possel. l. si me in uacua. Quarto q̄rit. vtrū errorz i psona ipediat. s; ibi ḡra. crede bā te martinū cū eēs petrus. Et certū ē q̄ sic. ⁊ recipiēs tenetur furni ⁊ rei ven. si ē i dolo. ff. de fur. l. sigs vroz. s. cū titio. Quin to q̄rit qd si sit errorz i cōditioe psona credebā te liberuz ⁊ eras seru⁹: pcuratorz ⁊ nō eras. Tūc vñ q̄ dñum trāfferaf si recipi enoerat habilis. ff. de acq. poss. l. qd meo. de fur. l. falsus. s. i. Sexto q̄ritur qd si in qualitate cautele. Credebā te diuitem ⁊ eras paup. Sic transferri dominūm. ff. de furt. l. falsus. s. si quis in persona.

Ex quibusdā. C In glo. l. ponatū si. hoc itelli ge si noīe debitozis soluerit als s. ff. de cōdi. ide. l. si pene. s. i. dic pleni⁹. ff. de pe. here. l. si qd pcessor. ⁊ vide q̄si similit glo. s. q. mo. re. s; ibi. obli. s. itē is cui. C In glo. vt soluedo i si. meli⁹ allegaret. s. s; ⁊ legis: ⁊ potius s. itē mixta. C Sed p deo ad huc vñ magna iniq̄tas vel q̄ ni bil sit sp̄ale. q̄ si soluit q̄si ipe fecerit cū nō fecisset: ignorātam nō pōt allegare i facto suo igit nō mirādū si nō possit repetere q̄ sciēs soluit. C Si s; p alio qui in f̄itate fecit soluerit: ita pa ruz pōt repetere de iure cōi. ut. l. de hereditate. C. de pe. here. ff. de cōdi. ide. l. repetitio q̄uis nō crederet se nō teneri. igitur nil vñ sp̄ale sequēdo hūc intellectū. C Præterea p hūc intellectū nō declarat an soluerit simplū vt duplū. q̄ si soluerit qd nō obe bab: vñ magna iniq̄tas si nō repetat illud qd vltra simplū soluit ex quo plus nō debebat. Quidā dicūt q̄ hec iniq̄tas tolleraf. q̄ pena. l. aq. l. debuit eē in duplū ab initio de natura sui ad in star actiois de seruo corrupto. ff. de ser. cor. l. si. vñ q̄ in hoc re leuat ille q̄ tenet aq. l. gramaf in alio s; hoc nō valet q̄ si releuat soluēs indebitū. Hoc dicūt i. l. ea q̄ q. d. l. ea q̄ ⁊ is. s. loquūf q̄si ille qui dānū dedit soluit duplū. ⁊ ita soluit vñ simpluz qd excedit indebite hoc simplū nō repetit. q̄ crescere poterat ⁊ de beri. hoc vñ min⁹ rōnabile s; tñ est irrōnabile ⁊ ē s; tex. l. ea que vbi dicit indebitū qd crescere poterat solutū nō ipm i cremētuz. s; id qd crescere poterat supponēdo id indebitū ⁊ solutū. C Itē tex. non loquūf de alio simplū qd p inficiationē crescere pote rat indebite soluto s; de ip̄o legato indebito. vt hic p; ego sim pliciter cōfiteoz: tex. ⁊ credo q̄ soluēs indebitū siue quo ad se si ue quo ad aliū in bis casib⁹ nō repetit. ⁊ ē rō. q̄ vñ soluisse pro pter dubiū. pbat dōs vt euitet duplū. vñ sicut ille qui p trāfactio nē soluit indebitū nō repetit sic nec iste. q̄ sicut ille soluit vt eui ter litē ita iste vt euitet inficiationē ⁊ euētū pbatōis ⁊ litis ⁊ h pōt eē rō hoz. s. vñ credo q̄ ipsum dānū vel legatū nō repetit si soluat vt dixi. Quid si soluit duplū. Ego nō crederē q̄ eēt lo cus isti. s. imo crederē totū sp̄eti: q̄ cessat p̄ dicta rō. ⁊ h est ir rōnabile ⁊ s; ius cōe ⁊ nō extēdendū. ⁊ maxime in ecclia que est auctrix ⁊ cultrix iusticie q̄ nō dz aliēa iactura locupletari. i feu. de ali. feu. s. in dēp. Quid i legatis factis ciuitanib⁹. Videt idē qd h q̄ pia cā vñ vt. l. illō. C. de sac. san. ec. Ego hoc nō credo q̄ solū vñ hic loqui de locis pijs ⁊ religiofis. vt p; et illo verbo honorificanf. ⁊ istud nō est extendendum. q̄ exorbitat prima facie a rōne cōi.

Per q̄s psonas obligatio acq̄rit. Rubrica. C Supra tractauit de natura obligationū nunc tractat de mo do eas acquirendi.

Propositis. C In glo. q̄. l. obligatio nes in fin. Et no. qd s; hac mā tractatū fuit. s. de inuti. sti. s. sigs alij cum s. se. C In glo. pprietas. in si. bodie s; pater oēs intentat cū cōsensu filij ⁊ si nō appareat de cōsensu p̄ dz cauere de rato. vide. C. e. l. si. s. vbi aut: ⁊ que ibi scripsi casus aut sūt multi qd p̄ nō querit vsufu. ⁊ in illis si lius agit ⁊ cōuenit. vide eos. C. de bo. q; li. l. si aut. deniq; cete ra que hic dicēda eēt vide i. d. l. ⁊ s. de sti. ser. per totum.

Quib⁹ modis tollitur obligatio. Rub. C Quia put quisq; scians est ligatus ita solui dz. ff. de solu. l. put quisq; s; re. iu. l. nihil. ⁊ l. fere. postq̄ egit de ligandi mo dis sequitur de modis dissoluēdi.

Sollitur. C In glo. si uere ibi cū dicit. r̄ideo sic. si hanc r̄stionē re feras ad tex. q̄ tollat solutione falsa est q̄ imo soluēdo ⁊ emēdo dānū ciuilitē vñ confiteri cri men. vt. ff. de his qui no. in fa. l. atletas. s. fin. cū. l. se. nec solutio ciuilitis tollit criminalem als crimē. C. q̄i ci. acti. cri. p̄ iud. l. i. de cōdi. fur. l. p̄ fure. s. i. intellige ergo q̄ sit idē in criminalib⁹ vt satisfactioe tollantur. quātū tāgit cōsecuti onem rei. itē quātū tangit crimē punitioe recepta. C In. e. gl. ibi cū dicit. l. liberationē sed vbi sciēs soluit uō repetit ⁊ iō tolli tur obligatio. C In. e. glo. ibi cū allegat si rē meaz. ⁊ l. etiam. C Eadē glo. ibi quātū ad hoc habet. vide q̄ scrip. s. de le. s. si res aliena. C In. e. glo. i si. ⁊ vide pleni⁹ rōnes specialitatis. ff. si cer. pe. l. ij. s. appellata. Et distingue q̄ aut debet spēs: ⁊ tunc creditor: non tenet aliud p alio recipiēsi in casu quo spe cies debita solui cōmode nō pōt vt. l. nō dubiū. s. i. ff. de leg. iij. ⁊ l. si domus hic alt. aut q̄ritas. ⁊ tūc pōt vna p alia solui nō si interfit creditozis. ff. de solu. l. paulus r̄dit. C. de colla. eris. l. i. ⁊ iterfit dūmūtiue. vt dy. no. in. d. l. paulus ⁊ hoc in eodē ḡne. vt p scutis florenos. s; p aurea non pōt solui argētea. nec p pura argētea argēto cōtaminata vt gl. tangit aliquantum in. d. l. ij. ff. si cer. pe. C. de do. l. sigs argētum. C Quid ergo si mecū s; r̄sti tpe fortis monete quā forte rex mutauit. ⁊ p ea fecē currere aliā minus fortem nunquid soluendo hanc minus for tem liberat. Videtur q̄ non sed debes soluere in tali valore sicut erat tpe contractus. extra de cen. c. olim. ⁊ c. pe. pro quo ff. de s; ben. emp. l. in. l. ⁊ notat Spe. de ob. ⁊ solu. s. nunc aliq. Credo q̄ si p̄nceps decreuit vltimā h̄e cursuz p p̄ma q̄uis in valore sit debilitata q̄ debitoz liberat soluēdo illā si se obligauit ad solidos vel libras. sec⁹ si ad certū genus monete ⁊ valo rē certū. ē. n. q̄ p̄nceps h; ptatem in talib⁹ ⁊ ad ipm ptinet da re. cursuz ⁊ valorē monete. vt appet in mā sua. C. de fal. mo. igi tur cōstō ⁊ ordinatio sua ligat. satis aut cōstituit ex quo ordiat q̄. xij. deinde valeat solidos. xx. solidi illi⁹ monete libra. ⁊ ei dat cursū p ltima. C Præterea obligātes se vident h̄e animū obli gādū ad vsualē. illa at est vsualis ⁊ ē. ex de deci. c. i. i. de. de male di. c. ij. ⁊ facit. ff. de s; sig. l. labeo. ⁊ l. sibi. C S; nūqd q̄ p̄mi sit certā monetā liberat si p̄nceps illā oīo substulit. Be. s; bel. pt. vñ tenere. j. s; ac. s. sequēs. q̄ sic ante morā: q̄ tenet ad ge nus subalternum q̄ perire potest. ff. loca. l. i. naue. ⁊ scripsi. C. de re. cre. l. incēdiū. C S; huic opi. ob. ff. s; solu. l. pau. respō. creditozē. S; pōt dici q̄ ibi loquit i casu quo nō erat obligat⁹ ad certū gen⁹ monete: s; ad solidū vel ad libā. secus si ad cer tā monetā ⁊ eius cursuz inhibeatur. Curiatū francie videtur tenere s; ⁊ q̄ debeatur in valore tpe contractus.

Nec tamen. C In glo. patet cum alle. si liberto. Super hoc sūt glo. varie q̄nq; dicūt q̄ liberatur. vt. ff. s; exerci. l. j. s. s; si mutuat⁹. Q̄nq; dicūt q̄ nō nisi in casu sp̄ali. ff. de pig. ac. l. solutū. s. solutā. C. de solu. l. in uito. Q̄nq; liberat p excep. ff. de excep. do. l. si opa. C Pōt dici q̄ aut soluit creditozi creditozis creditoze ignorāte seu sci ente ⁊ patiēte. ⁊ tūc si ratum h̄eat liberat ip̄o iure. si nō h̄eat ra tū dat exceptio doli. vt. d. l. si opa. Vel dic q̄ h̄ casu ēt liberef ip̄o iure. vt no. i. l. si liber. ⁊ s; excep. doli. sit exceptio itētiōis. ⁊ h̄ nisi creditozis itereffet nō solui. ⁊ pōt itereē tribus modis vt no. ff. de neg. gest. l. cū pecu. si vero iuito ⁊ s; dicēte nō cōtingit liberatio. vt. l. inuito. C. de solu. C In. e. gl. vel pcuratozi si re petas h̄ inuito credi. falsa eēt. s. mā. s. itē ad huc. C S; queri tur. h̄ d̄f q̄ creditoz liberat iuit⁹. Hoc vñ si creditoz recipiat. Quid si nō vult recipere. Ad huc vñ idē si ille qui soluere vult of ferat cōsignet ⁊ s; p̄at. vt no. ff. de solu. l. solutionē vñ iudiciū. an at h̄eat regref. s; debitozē dic vt ibi. ⁊ s; noua. l. si stichū. s. si.

Item si reus. C In gl. si fideiussor. ibi cū alle gat. l. cū is. illa ē s; ibi. n. sup̄pōit q̄ nō extinguit actio. ⁊ q̄ semp pōt cedi. ff. mā. l. papi. manda tozē. vt tñ hoc pleni⁹ videas dic q̄ aut soluit illi⁹ noīe s; quem

fit cessio siue illius noīe z alterius: z iur. cessio ē inutilis siue aī siue in solutiōe siue post fiat ē pacto iterueniēte. qz act. soluti/ extinguit z ita cedi nō pōt. vt no. in. d. l. papi. Sinaut fiat solu. noīe solutiōis t3 siue aī siue p pacto iterueniēte vel n. qz act. du rant. ff. de solu. l. stichū. §. si mādato. si aut dubitat noīe cuius tūc aut obligatiōes sunt eque pncipales. vt in duob⁹ tutoab⁹ vel in duob⁹ conuēis. z tunc obtinet qz hieno. z. ff. de solu. l. mo destinus. Sinaut nō sunt pares vī in dubio noīe suo soluere. iō act. durāt z v3 cessio ēt ex interuallo. vt. l. pap. de in rem ver. l. si filius. de ad. ru. l. si minor. de tu. z ra. dis. l. alteri. de le. l. l. si res obligatas. de pecu. l. sticho. Nec distinctio ē dy. de verbo ad vbu. l. d. l. modestinus. C S3 p mū mēbrū vī castus. C. de puil. h. l. si cū pecu. z. l. si. C. de his q in po. credi. lo. l. i. in qb⁹ soluebat noīe debitoris. z tū v3 cessio si hoc agat. S3 pōt dici qz valeat qn hoc exp̄sse agit. qz nomē videt emi. nō enī ē inten tio soluētis z recipiētis qz vellet liberari debitorē. S3 glo. z dy. loquunt qn volebat liberari debitorē. z hoc apparebat. Item dy. querit ibidē quo iure petiū ibidē fieri cessio. z dic qz si con tractus vel materia ex qua possit agi precessit: agit ea actiōe sin aut officio iudicis. ff. de iur. h. l. in fraudez. §. qui pro alio z di tra. l. si res obligata. §. i.

Item per acceptilationē. C In gl. i. fictam i si. caue tū. qz hec fictio p veritate accipit. ff. de acceptil. l. si plu ribus. C In glo. que sūt i si. h magis no. in. d. l. an inutilis. z pt eē rō p m doc. quare ē inutilis vbi rōne forme seu cōceptōis ver borū qz maius peccatum est qd venit ex propria culpa: qz ex alieno facto vel sine sua culpa. quando aut acceptilatio peccat rōne cōceptōis verborū p m puenit ex culpa p hentiū. h3 qua do puenit ex defectu materie seu rei nō. C. de na. li. l. legē. S3 querit qre magis tollit tota obligatio p acceptilationem qz p p m: cū in stipulatiōe sit dare nālē obligatiōē. So. acceptila tio cōtinēt vtrūqz z vī pacti qd tollit nālē z vim actus ciuilis qd tollit ciuilē. z iō vtraqz tollit. Quidā aut dicit i defensiōe glo. qē h qz acceptilatio h3 vim pacti vbi sit ab ignorātib⁹ modū cōcipiēdi acceptilationē z qz credebāt eā valere. h3 vbi sit a sciē tib⁹ qz sciebant nil valere. non v3. z pro eis facit. d. l. an inutilis. vnde illi qui credebāt valere videbant cōsentire i liberatiōe alij nō qz sciebāt que agebāt non tenere. ff. de sta. li. l. cū heres §. i. h3 m hoc videt qz si credito: sciret non valere. z debitor crederet valere. qz deberet debitorē liberat⁹ iure pacti. ff. qui. ad li. p. cla. nō li. l. si. §. si. C. de inces. nup. l. q. §. cūz ibi notatis. In glo. l. ipm in fi. z sic vī cessare ista mā nisi agat exp̄sse qz par tes volebāt nouare stipulādo. qz ats nō deducit in stipulatiōe nec nouat nec p pns in acceptilationē deducit. S3 pōt dici qz satis cōstat de aīo ex quo stipulatio fit ad finē accepto ferēdi. vt dicā. j. pxi. C In glo. l. volēte. in fi. h tū fallit in duob⁹ casib⁹ vbi cōpellit recipe pncipalē solutiōē. ff. de sta. li. l. cum heres §. itē si. r. C. de colla. fun. pa. l. placuit li. xi. Itē caue qz si sit pe na deficiēs nō liberat pte soluēdo. ff. de h. ob. l. in executiōib⁹ §. si. nisi forte in iudicialib⁹. ff. si qz cau. l. si seruus. §. si plurius in ius vo. vt eant aut satis. l. si. C In gl. his vbi in fi. Nec glo. vī errare vī oīa ista qz dicit in tex. deduci pnt i aq. z p moduz datiōis pecunie i hāc aq. l. i. nā non deducit nisi dari nec acce pro ferē nectex. alio mō dicit nec als dicere intendit si bene in spicias vī oīa vba pcedētia nō dicit nisi ad finē qz omēs tales ob. pnt reduci ad donatiōē pecunie: z in aquilianam stipu lationem deduci.

Preterea. C In glo. si fiat. ibi siue p iudiciū i ca su q sequit. nō enī sit p iudiciuz itētarū p rem qn vetus daret. vide. C. de iudi. l. i. ff. de noua. l. aliaz. C In gl. q nāliter i si. vide. §. d. anc. tuto. §. i. vbi scripsi. C In gl. sed nunqd ibi cū allegat. l. si tū. istud ē magnū ar. §. gl. naz mulieri succurrit sine restitutiōe. z tū actio i pōzē reuertit ergo eadē rō vī in pupillo qz ēt in casu quo non restituit actio def p m ar. d. l. si mulier z. l. senat. e. ti. so. nō dat p m vī h. nec ob. qz de muliere dī qz ibi ius qz subuenit mulieri p qd dā ius p uilegiatū z h ius cōe subuenit creditozī que noluit ex p uisiōe iur dāno afficere. ac de iure cōi obligatio pupilli non ē valida. z iō ius nulli facit iniuriā si act. veterē nō restituit nec curauit alij p uidere. qz p ipm ius dānū nō patitur. h3 adhuc vī ob stare. ff. de

rescin. ven. l. si id qd. vbi p secū dā emp. inutilē nō recedit a p m ma. h3 ibi inter easdē psonas agebat inter quas nō psumit nec fit nouatio sicut iter diuersas vt h. z. j. pxi. §. C In glo. h not. itia in fi. op. §. hūc. §. z gl. qz imo vī qz antiquit⁹ nō fiebat noua tio nisi exp̄sse ageret. ff. de h. ob. l. q vsumf. z. l. eū q. §. si a te. d noua. l. si pupillus. §. si. doc. cōsueuer dicere qz vbi stipulaba tur rē maiorē fiebat nouatio: h3 vbi rē minorē nō. z ista p sūeue rūt dicere iur. l. si. C. de noua. h3 vī directe hūc. §. q dicit ad iūciaf seu detrahaf. potes dicere qz vbi in qlitate obligatiōis aliqd addebat seu diminuebat fiebat nouatio. h3 si in ipa re q i obligatiōe h3 tūc h3 locū solutio doc. §. d. aut agebat. aut diminuebat p. l. trias. C Itē vī qz iure antiquo non fieret nouatio ipō iure. h3 solū daret exceptio. ff. de pto. sti. l. valen. de excep. do. l. apud celluz. §. labeo h3 ad vtrāqz potes dicere vt i qlibet no. vel dic qz i. l. valeri solus ptoz agebat p m nolētib⁹ vel earū altera. vī nō mirū si ibi nō fiebat nouatio ipō iure. §. labeo intellige. put ibi no. z vide. ff. p so. l. si qz a socio. z. d. l. obligatiōnū fere. §. si. hodie aut nō fit nouatio nisi exp̄sse aga tur. vt. d. l. si. z h. C Quid ergo dices debes mihi. x. soluenda anglie i festo natiuitatis dñi. eadē. x. p mittit mihi soluere i pa schate pisi vel sic p mittis soluere. p. x. libris qz debes. x. mo dios vini pisi. z nō agit exp̄sse qz fiat nouatio. gl. voluit dicere qz hodie ēt fiat. vī qn p m pctus nō ē bene cōpassibilis cūse cūdo: z p effectū h3 boz appet qz est itētiō p m nouare volētū vī qz si sit nouatio saltē qz obear ob stare excep. z ita no. i. d. l. si. C. de noua. ff. e. l. ij. z h doc. sequunt i glo. vt. §. e. §. ibi p no uationē necessariā i casu qz sequitur. C In. e. gl. ibi ad. l. iul. d vi pua. l. pe. h3 forte tūc remanet nālīs cū ille cōstōnes sint de iure ciuili sicut snia. C In. e. gl. in fi. Itē p p scrip. tollit ciuilis z re manet nālīs vt no. ff. de ac. z ob. l. obligatiōnū fere circa pnci.

Hoc amplius. C Vide iur hūc. §. qz scripsi. §. de pben. emp. in p m.

C Sinit liber tertius. icipit qrtus.

C De obligationib⁹ q̄ ex delicto nascunt. Rub. Continuatō apparet h in tex. z ex diuisiōe que fit. §. d ob li. generaliter. §. si.

Am sit ex. C In glo. caue ti/ bi in fi. istam glo. nō oportuit h ponere quia tex. non loquitur de hoc ti. sed de libro.

Furtum. C In glo. cū erigere ibi cūz allegat. §. si qz a finum. §. neqz verbo. z vide qz scripsi. §. mā. §. i. C In. ea. gl. ibi hctatio de loco ad locū amonuisse enī vī qz corrumpit. vt d. l. q tabulas. §. si. C In glo. subaudi cū altat. l. si soci⁹ h vez si pster qz aīo furādi non tū psumit. ff. p socio. l. merito z iō vī qz si colonus p m pnter potet solidos fructus ad domū suā qz nō cōmittat furtū in dubio. ff. de iniur. l. itē apud labeonē. §. si qz seruū. C In glo. hoc iō cū altat. §. placuit z breuiter furtū cō mittit sine aīo. ff. e. l. inter oēs. §. recte. C In. e. gl. ibi cū altat. ff. de cōdi. ob cām. l. pe. dic vt ibi: qz ibi habuit aīum furandī z lucrādi cōplēdo volūtate suā vt ibi no. C In gl. vt hēs i si. qui dā distiguūt aut res puenit ad manū furis de voluntate dñi: z tūc duplat vel qdruplat extimatio vsus aut h3 z tunc extimatio totū rei. z h scripsit L. y. C. d ser. fugi. l. j. C Sed cōtra hanc dī. facit. ff. de cōdi. fur. l. q furtū vbi venerat res ad manū furis de volūtate dñi. qz cōmodata: z tū supponit rē totā esse furtiuam qz petif cōditiōe furtiua. vt ibi. C In glo. z h dico in fi. z pone exēplū vt ibi. C In gl. j. diuina h nō vī verū qz. ff. e. l. i. §. si. sūt silia hba pauli qz credif fuisse pagan⁹. vī dic. l. nālī. i. rōne nālī qz rō nālīs docet talia fieri nō debere sic. ff. d h b. sig. l. pbaum.

Furtorum. C In glo. i. casus nunqd sunt due act. furti. vna que in duplū. alia que i quadruplum cōpetat. Dic qz nō. j. §. si. ar. qd cōsueuit dici. ff. d bo. possessiōe. l. j. z hoc satis pbat. qz furti actio nascitur statī per primā cōtractatiōē nec per aliam hctatiōē alia oritur. ff. de fur. l. ei qui. si igitur cū pmo clā furatū z post deprehēditur oriet alia actio vī nasceret: z facit. j. qd cū eo. §. in rez. h. licet. C In glo. p hoc ibi cū allegat. l. p bibere melius. ff. de iur. h. §.

l. impator. **In glo.** in tantū in fi. hoc verū eadem die. quia si alia die secus. ff. e. l. quo distinauerat. Quid si sint plures vnus rem furtiuā portabat alij custodiā faciebāt vel erāt socij. Vide turidē. ff. ad. l. iul. pec. l. sacrilegij. §. fi.

Conceptum. **In glo.** imo in fi. vzin seruo fugiuo: et idē in alijs rebus que se annuo pdūt. vt vroz monachus seruo ascripti. et ita no. in. §. hoc aut. i. alijs aut sec. qz nō expedit pompā rei familiaris de regere. C. qū et qui. quar. pars. l. ij. de metalis et metala. l. quosdam. et hoc nisi eēt psona suspecta et aliqua idicia mouerēt naz cum psona tūc posset capi: multo fortius dom⁹ ei⁹ ingri. **In glo.** hoc nō est semper bona in fi. dicas qz nō est bona cōsequētia. sublata est solēnitās ergo ipse actus qui solēnitatē requirebat. C. de infra. l. decreto de negocijs gestis. l. actio. sed ista est bona. sublato actu ex quo sequela depēdebat. et ipsa sequela remouetur. ff. de pecu. le. l. i. et ij. Et idem hic: cū actus pncipalis ex quo actio furti tanq̄ sequela pdibat sit remotus et ipsa actio ē remota: et no. hic glo. aurel. que destruit rex. suū.

Senā. **In glo.** nisi in fi. Et est ratio fauore ciuitatis vtribi no. quid aut quadrupletur vel duplex vide. ff. e. l. in furti. et l. si videro.

Furtum. **In glo.** Quid si credat in fi. glo. hic in tēdit dare dñm an ille qui fur dicitur habuit rē ab initio de voluntate dñi et tūc stulte credens excuset a furto. an receperit ppta auctoritate. et tūc nō excusatur. et pōt esse ratio. qz ex quo dñs semel cōsensit facilius p̄sumit secundus cōsensus. ff. de solu. l. qui hoīem. §. nullo. Sed certe videtur qz h̄ glo. nō pcedat et qz etiā hoc vltimo casu stulte opinās nō cōmittit furtū. P̄mo qz aiūs deest sine quo nō cōmittitur furtū. vt hoc. §. Scōo qz nō tenetur vibo. rap. j. ti. i. §. et quia. Tertio qz stulte opinādo cōmittit culpā tantū nō doli. et sine dolo furtum nō cōmittit. §. e. ti. §. i. **P̄terea** si bene respicias est casus in. l. iter oēs. §. recte. ff. e. ibi enim auctoritate ppta occupauit nec cōmittit furtū. et ibi glo. videt huic cōtraria: dicit enī quo ad **nas** actōes cōsiderādū an stulte credidit vel nō. nō quo ad act. furti. et hec est veritas. ff. de fu. l. qui rem in pn. **Sed** obīcies qz fm hoc nunq̄ poterit agi furti. semp enī fur dicit qz credebat dñm pmissuruz. Solutio dico qz p̄dicta opinio loquit in casu quo certū erat qz credebat dñm pmissuruz. in casu aut quo certū nō est tūc puenit ad has coniecturas an habuit cām credēdi: et tūc nō p̄sumitur doli nec animus furādī. an nō: et tūc p̄sumit vñ si rem perituram receperit veluti ouē vel aīal fugiuum: vel lupo abstulit nō p̄sumitur malus animus. vel si dñs rei sit amicus suus. et recipiēs hō honestus: nō iudicāz malū aiūm. Sed sec⁹ ecōtra si dñs rei sit ignorus vel inimic⁹ et recipiēs sit de tribu beniamin lup⁹ rapax tūc iudicāz cōtra eū. vñ he glo. debent itelligi in dubio. sed in casu certi quo crederet dñm pmissurum et cōstaret nunq̄ furtū cōmittit vt dixi. nec hec glo. pcedat. et ita est verisimile glo. intellexit. vñ videt expediēs qz recipiēs p̄stet corā testibus qz ipse credit dñm pmissurum et qz i casu quo nō placerent offerat reddere. nā in dubio nō p̄sumit velle. ff. e. qui vas. §. vetare. et hoc si ignorat. si scit tūc distinguit an est talis qz resistere seu p̄hibere nō auderet: et nō videt pmittere. vt. ff. e. l. pe. Quid ergo si pater recipiat equū filij emancipati ipso sciēte et nō cōtradice. Videt patre teneri p. d. l. Sed hoc nō credo. qz ibi loquitur de reuerētia seruili. et qz metū ingerit secus in filiali v̄fraternali. **In glo.** nisi h̄ nec in illis duob⁹ casibus est sp̄ale. vt ibi no. **In glo.** vt furti actio in fi. et l. falsus. §. si qz potestate. **In glo.** vt vñ in fi. h̄ cū hec actio def ad duplū interesse et hic nil interfit qd duplabit. ff. de ser. cor. l. si qz seruuz. §. fi. Dicit qz extimabit quasi corrupt⁹ eēt. vt no. i. d. l. si qz seruo. et idē in monacho et vroz. i filio dic. j. pxi. §. vel veri⁹ dic idēz in hoc casu. j. pxi. in alio casu loquit.

Interdum. **In glo.** nō rōne ibi cū allegat. §. ob hoīem melius. ff. de his qui deie. l. fi. si qua. pau. fe. di. l. iij. **Sed** hec glo. nō videt pcedere. qz h̄ actio et serui corrupti vident parificari in hac mā. §. pxi. §. et tam filio corrupto datur vtilis. ff. de ser. corrup. l. et tñ. §. i. et ibi etiā notat **3** videt qz agit ciuilit⁹ et habet rō affectionis. Sed nec illa est vera. vnde dic qz habet ratio operarum et dāni qd pater

sustinuit: et illud duplicat. et ita notatur. ff. de fur. l. euz qui. §. si filius. et h̄c approbat ibi **By.** **Et** hec ē rō quare mater nō agit qz illi nō d̄z filius operas. vñ repenit casus quo agit vendē catōe. ff. de fideicō. li. l. si si nō data. §. i. Sed nunqd frater pōt agere furti fratre surrepto. Nonnulli vidētur iclinare qz sic in d. l. si qz seruo p. l. si fratre. C. ad. l. fa. de pla. Ego credo contra p rōne p̄dictaz qz nō d̄z ei operas sicut nec m̄. Itē si mater nō agit multomin⁹ frater qz minus ius h̄z et est remotior. **In e. glo.** ibi vel ad p̄rietatē hec nō videtur bona ratio. qz datur rei v̄dicatio que p̄rietatē cōcernit. ff. de rei vendi. l. i. §. p̄ hanc. **Sz** dic qz nō dat h̄a rei v̄. h̄z quedā q̄ est iure q̄sitū. vt ibi.

Interdum. **In glo.** no. hic ibi solo facto. vnde eo ipso qz iuuat sciēs dat cōsiliū h̄z nō pncipaliter h̄z secundario. vt. l. sepe. ff. de h̄b. si. ff. e. l. si pignore §. qz ferramēta. **In e. glo.** ibi cū allegat. l. in furti. §. fi. mel⁹ in. §. pe. **In fi.** eiusdē glo. et tñ vulgo d̄r qz nō est cōsiliū qd multi sciūt. Et caue. qz glo. vult h̄ recipe p̄siliū p̄ secreto. et si sic dixisset p̄p̄ locuta fuisset. lex tñ quā allegat n̄bil faceret ad h̄ p̄positū h̄z facit qd alibi scribit. secretū d̄r qz qnqz sciūt de peni. di. i. c. e. §. et facit eē de here. c. statu. li. vj. et ibi de hoc. **In glo.** cū als ibi cum allegat. l. sepe. ibi no. §. et est veri⁹. vide. §. d̄mā. §. i. ubi scripsi. **Lōcedo** tñ qz hoc casu teneat de dolo. ff. d̄do. l. qz si cum scies. **In fi.** eiusdē gl. sed ob. e. ti. l. j. §. attilicū **Dicas** ut. §. qz sp̄ale i furto qz nō cōmittit sine cōtatiōe. h̄z iniuria pōt cōmitti h̄bo et lris. ff. de iniur. l. lex cor. §. fi.

Hui autes. **In glo.** nisi sit in fi. idē v̄ in quocūqz domestico. ff. de fur. l. si libertus. et l. serui et filij. nec iudex pōt se intromittere ex officio nec punire nisi eēt magnū furtū. et magne rei. ff. de pe. l. respiciēdū. §. furto. C. de pa. po. l. cōgruēt⁹. et l. p̄cedēti qd qdā iudices male seruāt qui qnqz ex hoc extorquet pecunias. pater autem et dñs p̄nt punire leui pena et incarceratione. ut scripsi. C. de p̄ua. car. l. i. et notat. ff. si qz test. li. eē iussus fu. l. i. §. quid tamē. si tamen filij vel domestici eēt inobediētes et nollent reddere res furti uas patri vel domino p̄nt adire iudicem. et eius officium ipso rare qui seuerius vindicabit. ut. d. l. congruētius. si aut alij tradiderunt rem furtiuam sciēter recipiēt teneat furti recipiens. et cōdi. fur. C. de fur. l. eos. Eadē possunt dici de abbate et mōachis. extra de offi. ordi. quāto ubi de hoc.

Furti. **Oppone.** qz semper interest dñi rē saluā h̄re h̄z dic qz imo pōt nō interesse ueluti. j. §. item fi. Itē si rez debebat i sp̄e et fuit surrepta sine culpa sua nil interest dñi qz fuit liberatus. ff. de do. l. arbitrio. §. fi. Itē opponit qz actio furti dat illi cui⁹ nō interest qz dat v̄ditōz. ff. de fur. l. eū qz et tñ res nō ē eius piculo. §. de h̄ben. em. §. cū aut. Solutio. imo interest ppter ius retētiōis qd h̄z quouqz fuerit solut⁹. ff. de act. emp. l. iul. §. offerri. **Et** itelligit qz ppter malā eius custodiam res fuit surrepta. h̄z hoc nō valet ut p̄. ff. e. l. si v̄didero. in pn. **Unde** actio furti qnqz cōpetit rōne dñi. et sine interesse. et qd duplex vide ibi. h̄z hic loquit qz cōpetit rōne intereē ut ibi no. vnde act. furti bene cōpetit qz nō interfit saltem qz teneat cedere alij actionē. et sic loquit. **Lilla que ē huic d̄ria.** itelligit ergo h̄ non aliter cōpetit nisi interfit. verū ē vt duplex itereē. sed rōne dñi bene cōpetit h̄z nō interfit. **In glo.** restū in fi. quid aut dupletur vide plene. ff. de furtis. l. eum qz. §. idem scribit. et l. creditor. et l. creditori.

Item si. **Hunc.** §. intellige vbi culpa pōt imputari fulloni. alioqn si fullon non tenetur non video qn dñs agere possit cū eius interfit. et cessat ratio que hic reddi tur. ff. e. l. itaqz et j. subiicitur. **In glo.** facit. ff. e. l. itaqz et is h̄ sus ē interposito que nō sedet bñ hic. **In glo.** et penā exactā in fi. ista nō v̄ bona rō: nā ad cōductorē nō p̄tinet piculū. et tñ nō restituit. ff. loca. l. is qui. h̄z pōt eē rō qz cōmodatari⁹ et cōductor: amittūt vsum rei qz ad eos p̄tinet. et ita r̄fides ad creditoz qui debito imputat. ff. de pig. act. l. si pignore. et ibi not. **In glo.** vñ dico i fi. sic ergo d̄ria ē in hoc. §. inter eum qz gratis recipit quādo est i electiōe dñi vt hic. et eū qz nō gratis. qz tūc recipiens agit. Et est rō qz plus debet subueniri dñi in cōtractu liberali qz in alio. **Sed** nunqd qz fullo exigit restituet domino. **Et** idē qz nō sicut nec cōmodatari⁹. **Sz** in hoc pōt dici contra p ea que scripsi. §. pxi. qz fullo nō pōt v̄t re. ff. de fur. l. fullo

lo. Itē dic q vbi res in qua aliquis hz vsurf. surripit nō obti-
 net is. §. vt. ff. e. l. inter oēs. §. si seruus. nec vbi res pignori da-
 ta surripit. ff. e. l. eum qui. §. idē scribit. z. l. creditori. z. l. itaqz.
 Sed querit h dī q si dñs ignorabat furtū cōmissum pōt transi-
 re ad agendū fure z dimittere cōmodatariū. Quid si sciebat
 furtū cōmissum z elegit cōmodatariū quē credebat eē soluē-
 do z nō erat nunqd pōt redire ad furē. Ita. bal. dicit q nō. do-
 cto. citramōtani dicit contra. vt no. Ly. in. l. manifestissimi qd
 vū ueri. error enim facti non dō nocere in talib. secus dicerē si
 esset lapsus errore iur. ff. si qz in frau. pa. l. si patronus. z facit
 qdno. d. suc. edic. l. si. z mel. ff. qd cū eo. l. si ex pre. §. finali.
 Cetera tex. dicit q nō est locus huic. §. vbi oīno nō ē sol-
 uēdo. vt. j. subijct. z p hoc pōt rīderi ad aliā questionē si do-
 minus egit cōtra illū q in fūrate furtū non fecerat z succubuit:
 an possit redire ad cōmodatariū in qua doc. citramōtani tenēt
 idē. Sed vltimōtani sūm quorū opīnio videt posse sustine-
 ri qz h casu dñs possit agere contra uerū furē z nil p det. Sup-
 tex. ibi eadē diffinitione. ut dñs eligere possit vel cōmodatariū
 uel furē. si tñ cōmodatariū esset oīno nō soluēdo tex. suppōit
 q nō sit locus huic. §. qn dñs possit redire ad furē. nec in h vū
 corrigi quo ad hoc antiquitas. Sed ob. ff. de s. fig. l. soluēdo. z
 s. §. fulloni. ff. e. l. itaqz. vbi dī q q est nō soluēdo in pre vū
 soluēdo in totū. z hīc dī q videtur soluēdo in totum. Sed hīc
 est cā fauor electiōis que datur dño q dō sibi imputare si elegit
 talē qui i parte eēt nō soluēdo. Si hō oīno esset non soluēdo
 eēt iniquū si oīno hēret carere re sua.

Sed is. C In gl. s. qui. mo. in fi. Sed qd si p latam
 culpā depositarij res fuit surrepta. Videtur
 q tūc agere possit. qz suo piculo est z lata culpa ipm obligat si
 cur dolus. ff. deposi. l. qz nerua. z id cū eēt rō hui. §. videtur q
 depositarius agere possit furti. vñ lata culpa nō pōt egparari
 dolo in casu huius. §. qñ agitur de pena imponēda rōne doli.
 z vbi dolus punif. ff. de in li. iu. l. in actiōib. ad. l. cor. de sic.
 l. in lege cor. de s. fig. l. magna z ibi no. C Itē videt q dpo-
 sitarius possit agere furti casu quo possit retinere rem ppter
 impēlas in ea factas sū illā opīniōē de qua. C. deposi. l. pe.
 tūc enī vū q agere possit ppter ius retētiōis. s. e. §. furti z fac
 ff. vi bo. rap. l. ij. §. in hac actione nō vtiqz.

In summa. C In gl. a decimo. ibi cuz allegat. §.
 furiosus. ats est. §. pupillus. z vñ ibi
 Itē dic q nūcius debet puniri ex de delic. pu. c. i. immo nullo
 modo si delinquit ex culpa sine dolo vt. e. ti. c. ij.

Furti autem. C In glo. i. in psonā fi. hoc ve-
 rū si sit dñs. si hō hēret detētiōnez
 rātū vū destitutus omni auxilio. s. dic vt no. ff. de condi. fur. l.
 z ideo. §. fi. z p Anno. extra de resti. spo. c. sepe. z in spe. de pe.
 z pos. §. i. s. hū nunqd depositari. z vide. j. de ac. §. itaqz.

C Uibonorum raptorū. Rub.

C Cōtinuatio pzin glo. z etiā de se. Et no. q hec materia hz
 tria capitula. z de pmo tractat solum in hoc ti. Pmū qñ sin-
 gularis rapit. Secūdū qñ turba coacta. ff. e. l. ij. z. l. iij. §. si qz
 aduētū. Tertium qñ in turba datum est dānū. vt. d. l. iij. i. pñ.
 z hec datur i duplū. z vide i. d. l. ij. in pñ. z c.

Uires. C In glo. large i fi. vide. s. ti.
 i. sup gl. subaudi. C In glo. s. q
 quō vult dicere glo. q manifest. semp tenetur
 vi bono. rap. s. nō manifestus demū vbi hēbat
 aiuz rapiēdi si repisset resistēre ats si clāculo fa-
 cere voluit nō vū q debeat teneri vi bono. rap. cum nō habuit
 aiuz rapiēdi. j. e. §. qz. ff. e. l. ij. §. dāni. z h gl. ē optia z bñ iter
 ptans. Sz qre dī manifestus dephēsus cū re. Rñdeo qz nō p-
 negare nec tergiversari qñ fur sit vñ credo q nō oportet pbare
 q ipse furtuz fecerit: quū re dñi inuētus z dephēsus fuerit. bñ
 tñ credo q si veller docere se ab alio iusto titū. habuisse: q de-
 beret audiri. C. e. l. ciuile. C In gl. i. efficac. in fi. Sed quō hec
 actio z actio furti datur p minimo z actio de dolo nō. dic. s. de
 re. di. §. gallinarū. z ibi scripsi.

Quadruplum. C Sup tex. rei psecutio. i. sa-
 rei eximatio. ff. e. l. ij. §. in hac

actione. in ac. furti dic. ff. de fur. C In gl. nā raptor in fi. q po-
 tuit eē cā q manifestus magis puniret. Rñ. qz magis contēnit
 dñm z ita magis offendit z magis delinqt. vt no. s. ti. i. §. pe-
 na. ff. e. l. ij. §. i. hac actiōe. sed h rō nō sufficit qñ clā furat. fuit
 z in itinere dephēsus. s. dicas q. l. xij. ta. fuit antiqua z prima.
 z nō discutiebat casus singulos s. grosso z vniformi mō sic istū
 tuit. s. p reo: supuenit q subtili. insperit z magis puniuit illuz
 de quo magis certū ē q delinquit. Sed cur p reo: p ac. vi bo.
 rap. eadē penā imposuit i manifesto. z nō manifesto z lex. xij.
 ta. z ipse p reo: diuersas in actiōe furti. Pōt dici q p reo: eandē
 penā in vi bono. rap. imposuit ppter eūde aiuz rapiēdi qui
 semp requiritur. vt dixi. s. pxi. §. declarando gl. iunge. j. de act.
 §. sequēs. s. videf autem.

Quia tamen. C In glo. f. ab actione in fi. dicas
 vtrāqz verā. absoluit enī p iudicēz
 si ponat i cā. s. ius ipm absoluit. i. declarat non teneri z iunge
 s. titu. i. §. placuit.

Sed nedum. C In glo. p tñ. si sic exponas nul-
 la bona cōstructio pōt seq vñ dic
 q ponit pprie z p h vū iferri q illa cōstitutio. si qz in rātā. non
 exigit dolum. z ita no. ff. e. l. ij. §. doli. Sed contra no. in. d. l. si
 quis in rātā pro qua. C. vnde vi. l. inuasor. Pōt dici q regnt
 doli. doli tñ psumit nisi habuit iustā cām credēdi. vñ nō suf-
 ficeret allegare bonā cām nec ignorātiā iur. z hoc infert is. §.
 C In glo. vt. C. vñ vi in fi. glo. optime facit. vñ sic semp fe-
 cisset q nullas glo. repetisset. z sine dubio fuisset lōge breuior
 scriptura. quare dic vt ibi. z vide ibi plures cōclusiones in meo
 breuiario. z remissiōes z vide qd no. ff. q metus causa. l. extrat.

Sane. C Vide hūc. §. quasi de hō ad hōm. ff. e. l.
 ij. §. in hac actione non vtiqz. vides ergo q vbi
 pōt agi fur. z vi bo. rap. Sz qro cū furti pōt agi ciuili-
 ter. nūquid eodē mō vi bo. rap. Sup h gl. variāt nā qñqz dicit
 posse agi ciuilit. vt no. ff. de pūna. delic. l. fi. qñqz s. vt. C. vi
 bo. rap. l. i. nō video cur nō possit eē criminalis vt alie. ff. de pu.
 iu. l. infamē. i. fi. de accusa. l. cū qui.

C De. l. aquilia. Rub.

C Cōtinua vt in gl. z no. q is titulus melius z ppius situat
 est in h volumie q in. ff. nec. C. ponit enī h iter maleficia. z ibi
 iter dētus. s. vtrobiqz bñ ex diuersis pñ deratiōib. nā iuris con-
 sul. posuit iter dēt. qz dat ad itere z ē ciuilis. vide. j. e. liberū.
 s. i perator ponit h iter maleficia. qz ex maleficio orit z c.

Amni. C In gl. habebat i fi. ff. e. l. si ser-
 uus seruū. §. hui. rei. z. §. tertio.

Iniuria. C In gl. f. diurnū ista gl. nō
 est vera. dicit enī fures. posse
 occidi etiā si se nō defendat z tñ hoc nō est ve-
 rū. vt. l. furē. ff. ad. l. cor. de sic. ff. e. l. itaqz. Sed

dic q gl. intēdit hic recipe latronē p fure diurno. Sed adhuc
 obstat. d. l. Ande dic plenius q est dñia iter insidiatorē latro-
 nē z furē. vt no. i. auē. vt nulli iudi. §. pe. nā vū q latronē insi-
 atorē itinerū possū occidere idistincte. vt. l. itaqz s. h lex obstat i
 h. itaqz q vū pcedere ita demū posse occidere si nō possit picu-
 lū euitare. z sū h nil erit spāle s. insidiatorē: qz ita bñ possit ali-
 occidi. vt. l. sciētia. §. q cū aliter. z tūc lex itaqz inuit q sit aliqd
 spāle. vt. C. qñ li. se sine iu. vin. In hoc pōt dici q is hñsus intel-
 ligiur in casu quo insidiator non aggrediebat vñ si ego aggre-
 diar insidiatorē quē poterā trāsire sine piculo tūc vū q teneat si
 ipsum occidā. Dic ergo circa insidiatorē q aut poterā trāsire si-
 ne piculo. vt qz non aggrediebat me: z nō possuz occidere. vt
 h. aut aggrediebat: vel volebat tollere res meas: z tūc possum
 occidere nō distincto vū: ats possēz euadere vel nō: vel vū mo-
 deramē adhibueri vel nō. z h ē spāle s. insidiatorē vt. d. l. itaqz
 nec h casu teneo: ipz viuū dephēdere. vt. d. l. qñ li. se sine iudi.
 vin. Et dic q h iproprie recipit latronē p fure diurno. In fu-
 re vū dicere. l. q nocturnū possuz occidere idistincte diurnū nō
 nisi telo se dēndat vt. d. l. itaqz. §. i. s. l. furē. ff. ad. l. cor. de sic
 ca. obstat pmo mēbro que dicit nocturnū ita demū posse occi-
 di si se defendat glo. dicit ibi q nocturnuz possum occidere p
 saluādo psonā z res. s. diurnū p saluatione psonē tñ. Et ē rō

quod diurnus cognoscat et accusabitur. nocturnus non ut ibi no.
Quid ergo si nocturnus cognoscat ad candelam vel lumē. diurnus non quod fugiebat et erat homo extraneus. Et dicitur attēta hac rōne quod possim occidere diurnum et non nocturnum et ita vñ idē in vtroque: et non erit dñia vñ occidā nocturnum vel diurnum. s; vñ cognoscat vel nō. Et hāc rō pe. de bel. pti. hic s; hoc vñ s. l. ita q; que facit dñiam. ergo dñas quod non possim occidere nocturnum si tute possim eū cape. et hoc appet in fure. s. alle. s; si nō tute. tūc possuz eū occidere. et istō iudicabit ex mō et q̄litate facti. Verbi grā. fur de nocte sine lumē intravit domū meā. ego senties eū. et ppe me surgo et ense arrepto percutio eū et occido. nō teneor. vt. d. l. itaq; s; si ipm intrare p̄sensu excitati familiā secrete. accessi lumē. et furē cepi nullā defensionē adhibētē. tūc si occidā teneor: ex quo possuz eū cape vel abs eum cognoscere: et res meas auferre. et ita intelligit. l. furē. Et est rō. q; qñ ego surgo ex arupto sine lumē. nescio an venerit p̄posito occidendū nec que ferramēta portat. et iō in dubio possuz occidere quod non eras tutus de p̄sona nec de bonis. in alio casu secus. **Que** ergo erit dñia inter nocturnum et diurnum. Rñdeo magna. nā nocturno occiso ego nō habeo pbare quod se defenderet vñ nisi accusas ponat et p̄bet aliud s; me ego non habeo ponere nec pbare quod se defenderet. s; secus i diurno. ibi enī habeo pbare et pbare abs cēseor: homicida. et ad hoc bene facit et d; homici. c. si p̄fodiēs. **Quid** ergo dices si nocturnus nō se defendit: s; fugit cū reb;. vel forte diurnus fugit et ē oīno ignor;. nec pōt antiq; nisi p̄cunia a tergo. Credo quod attētis rōnib; p̄dictis pōt impune p̄cuti. q; tūc non possum sine p̄iculo rerū p̄cere. p. d. l. ita q; s. i. et hñ h̄ oportet ex pte p̄cuniētis diurnum qualitatē facti pbare p̄ testes. S; qd si nulli sint de h̄ testes sicut frequētī cōtingit. s; tñ ego qui viu; sum dico quod sic inueni eū furātē et occidi. In h̄ casu credere recurrendū ad coniecturas cuius vite erant an; et ille qui occidit et qui occisus est. vt dixi. s. de iur. na. gen. et ci. s. ius at gen. et in dubio absoluerē viuū vt ibi scripti. dñ tñ clamauerit vt. d. l. itaq; s. i. et ad hoc valet clamor: vt testes supueniant. **Sed** quō testificari poterunt. q; clamādo occidit. et ita testes tarde veniēt. S; pōt dicere quod testificabunt de hora et loco vbi reptus fuerit ex quo p̄sumit p̄tra mortuū. Ex his appet eē p̄iculosum occidere furē et se defendētē vel fugiētē qñ non sunt testes. **Quid** ergo dices i casu. vir erat i lecto cū vxore: et senties furē sup domo sua dixit clara et alta voce vxori sue sic quod fur poterat bñ audire. mulier vis tu scire quō acq̄sui tantas pecunias sicut habeo i domo ista scias quod ego fui fur et ascēdebam sup tecta domorū de nocte: et qñ bñ radiebat luna sicut mō facit ego dicebā dñia fortis: et potēs et ponebā me sup radio lune et efficiebar fortis. et p̄ illū ascēdebā et descendebā quod fur audiēs credēs verū postq; credidit obdormiuisse cōiuges posuit se sup radio lune quod intrabat domū p̄ fenestrā et cecidit i terrā et mortuus est. querit nūquid iacēs i lecto teneat. Et vñ quod sic. q; dolo i duxit eū ad se p̄cipitādum. ff. de ser. cor. l. dolo. Sed hoc nō vñ verū. q; si licitū ē nocturnum occidere: multo fortius decipe. s; h̄ ē licitū. vt. l. itaq; ergo rē. verū est tñ quod debuit clamare dñi audiuit eū cecidisse. vt. d. l. itaq; Itē quod fur nō debuit ei credere. ff. eo. l. itē mela. in pñ. **Uñ** in h̄ eēt aduertendū vtrū potuit suare res suas sine p̄iculo abs quod forte potuit clamare qñ audiuit eū sup tectū vt venissent vicini. si autē esset i loco cāpestri solus cū vxore. q; potuit pbabit dubitare an essent plures et que arma portabāt: credo quod potuit talē dolū cōmittere p̄ p̄dicta. **In** gl. q; h̄ nō ē. no. tex. s; burgēses q; hastiludunt quod teneant si aliq; ledat vel occidat et si in cāpo ad hoc destinato hastiludierint vt h̄. si ali; quod est notabile. q; in culpa sunt cū is ludus eis nō cōpetat. S; sec; si ad ludū eis cōpetentē luderēt. vt ad pilā. ff. e. l. itē si obstetrix. s. fi. et l. itē mela. vel in publico certamē p̄ psuetudinē vel supio: rez p̄missio. ff. e. l. q; actioe. s. si q; in colluctatiōe. Et iō credo quod si luderent ad archū vel balistā et in loco publico: quod nō tenerent. q; ad talia iuvenes burgēses et laboratores cōsueuerūt ludere. nec forte i casu p̄cedēti si sit psuetum i regiōe quod burgenses hastiludiant. Itē caue. q; lz tales excedēt teneant aqlia: nō tñ deberēt teneri actioe vel accusatiōe quod dolū regit vt iniuriarū. vel. l. cor. de ficca. vide. ff. de iniur. l. si cū seruo. ad. l. iul. maiesta. l. non cōtrahit et quod no. ff. e. l. sciētā. s. qui cū aliter. **Itē** ex eo quod hic

loquitur de suo: vñ quod nō sit idem de hoīe libero sup quo fuerūt opiones. vide in. d. s. si q; in colluctatiōe. Itē caue quod illud quod hoc. s. dñ intelligit qñ datur dānum alij quod ludenti. ff. e. l. si ex plagis. s. finali.

Item. **Sup** tex. vicinalē. vicinalis dñ que ducit ad locū puatū. ff. neqd in loco publico. l. i. s. viarum. Et no. quod quo ad hoc cēse publicā siue collatio a puatore facta ab initio fuerit siue nō quōvis ibi fiat distinctio. et idē crederē i puato qñ licitū ē oib; p̄ ipam p̄trāsire. vt. e. l. s. puare. q; rō l. ad hoc extēdit. **In** gl. nisi forte. qd si nō clamauerit sed si gnū apposuerit sicut faciūt cooptores domorū in vijs publicis dicidē dñi sit notū. ff. si cer. pe. l. cū qd. **Per** terea sup tex. culpe re; et si gratis ab initio secesserit vt no. ff. e. l. idē iur. sed si nō gratis forte pōt deserere ob defectū solutiōis. C. de ero. mil. l. l. p̄ h̄ ac. s; ego nō credo. s; agar p̄ salario suo. C. de iur. l. pro perādū. s. in onerarijs. **In** gl. facit in fi. et per h̄ vñ quod non punitur. l. cor. de ficca. ff. ad. l. cor. d; ficca. l. lege. s; quo ad. l. p̄ motōis cēse homicida et d; ho. c. tua nos.

Impetu. **In** gl. nō enī. et h̄ vbi ab initio erat infirmitas. q; i culpa fuit. sec; si infirmitas supuenisset sibi in itinere. q; tūc eēt extra culpā. ff. e. l. si ex plagis. s. iudicio. et facit ad hūc et sequētē. s. d; ho. c. significasti. **Sup** tex. p̄ iperitiā. idē si alias nō potuit retinere si sciebat modū equi. vt. d. c. significasti. Itē itellige hūc. s. qñ talia aialia dānū dāt s; nām sui gnīs. si autē dñam suā agit act. i factū d; pau per. ff. si qdru. pau. se. di. l. i. s. itaq; et videbis. j. si qdru. s. i.

Hic autē. **In** gl. opponit h̄ i fi. **Oppositio** hec dicit quod hec actio est penalī nō trāsīt s; heredē que tñ trāsiret si nō fieret extimatio vltra dānū. **Cōtra** hec actio est ex delicto seu maleficio. s. ti. i. in pñ. cōstat autē quod actioes ex delicto nō trāsēūt nisi lit. cōtes. ad heredē vel qren; puenit. C. si ex delict. defunc. l. i. ergo iste tex. male dicit quod trāsitura rē. **Pe.** de bel. pti. p̄uidit istud dñi lz h̄ nō sic formaue rit. et dicit quod hec lra difficilior ē quod aliq; alia. Dicit et post dñz suum quod casus pōt dari i quo heres tenet ad totū qñ totū illd; quod p̄decessor cepit venit ad manū heredis. S; certe tūc p̄cius s; m lra quod tūc trāsīt in totū qñ totū venit ad manū heredis et nō va luit plus retro quod nūc valeat. vñ nō possū negare qñ lra male se deat. s; tñ itelligēda ē que abs trāsitura extimaret sub. et nisi de scēderet ex delicto. ff. de act. et ob. l. ex s; cibus vnde quōvis hic vna nō ipediēs tñ ponat in tex. nō seq; qñ possint eē plures. s; q; hec rō est p̄ncipalior: iō ponit frequētē sola. j. de ppe. et tē. s. nō aut. ff. de rem. l. i. penalīa.

Illud. **Sup** tex. nō ex p̄bis. s; interpretatiōe et mente et vide p̄ By. et. de re. iur. c. fi. li. vi. **In** gl. facit ar. s; in fi. dñas quod ibi in s; cu h̄ in delicto in quo venit oē itereē ff. de fur. l. inficiando. s. i. de p̄ di. fur. l. iij. de vi et vi. ar. l. interdicto. ff. e. l. p̄uidet la p̄ma. cu. l. seq. et vide quod scripsi. C. d; sen. q; p̄ eo quod itereē. l. i.

Liberum. **In** gl. s; in fi. et h̄ vñ si p̄ma snia fuit p̄denatoria. si absolutoria fuerit sūt op̄i. C. qñ ci. ac. cri. p̄iudi. doc. tñ voluerit dicit quod aut fuit p̄nūciatū reū crimē nō cōmississe: tūc nō pōt agi ho. aut actorē nō pbasse: et tūc sic. vt ibi no. p̄ doc. vide ibi. **S; qñ** h̄ dñ quod pōt facere reū capitalis criminis. qd si nō eēt crimē capitale. q; forte corrūpit blada vel depastus est. nūquid pōt agi crīaliter. Non vñ quod tex. notāter dicit. et capitalis crīs. Itē quod act. leg. aql. competē dāno dato lata seu leui culpa. ff. ad. l. aql. l. in. l. et ex culpa non agit crīaliter. vt no. ff. de h̄. fi. l. magna. gl. t; s; ff. de pua. deli. l. fi. itē quod ex culpa quod punit i p̄sona lz leui. ff. de pe. l. respiciē dū. s. delinquit i glo. aut q; s. **Sol.** credo quod actio. l. aqul. nō possit itētrari criminaliter. et iō in. ff. et. C. nō fuit exposita inter crīs. vt dixi. s. circa rubricā. Itē h̄ vñ exp̄ssum in. l. inde neratius. s. sed si dolo. ff. e. vbi dicit posse. l. cor. de ficca. accusari. vbi actum ē aqlia. et sic supponit quod aql. sit semp; ciuilis. q; abs distinguisset vtrū eēt actū ciuilliter vel crīaliter. de quo nō distinguit et hoc i dubitate vbi ex culpa agit. ff. de incē. rui. nau. l. q; edef. vñ aql. fuit data ad interesse qñ plurimi rē. nec ad aliud vñ cōpetere. q; aqulius sic eā vñ iuduxisse.

Caput. **Quid** dicebat istud s; m caput. Forte faciebat mētionē de aliquib; quod sunt sub tertio. sed

nō omnibus. z post fuit totum tertio attributū.

Hoc tamen. In gl. sed quare in fi. queritur si aial dānificatū fuerit in aliquo mē bzo extimatio totius aīalis q̄ri plurimū zc. vel que est rōnabile q̄ fiat extimatio nō fm valore quē aīal valebat tpe dānificati. z fm valore. xxx. dierū vt q̄rū posset extimari dānū si tūc datum eēt fm q̄ aīal tūc valebat tātū extimef nunc z ita exponit iac. d. rā. j. de ac. s. seq. In glo. que enī i fi. l. seyo. s. fi. z. l. sabin' nil faciūt. s. ad. l. fi. dic q̄ repetitio cōtineret ridiculū. z iō non vī fuisse de mēte testātis: vñ q̄uis sup hoc nō possit dari certa doctrina pōt dicere q̄ regula est q̄ dicta in precedē. zc. hec. tñ regula non obtinet vbi repetitio viciaret actū vt. l. titia. s. idēz respōdit de le. i. l. figs a filio z. l. seruo legato. s. si ab impube. re. z. d. l. fi. de fideicō. li. Itē nec obrinet vbi sūt res z p̄sone diuerse. nisi eēt s̄bū repetitiuū. vt no. ff. de le. iij. l. in repetēdis Itē nec vbi sunt eedē si i continēti s̄ba sequunt. vide. ff. de cō. di. z de. l. nō ad ea. Itē nec vbi cōditio tacite intelligebat. ff. d. cō. di. z de. l. si in diē. s. fi. de s̄b. ob. figs ita. Itē nec vbi cōdi. tio adheret p̄sone d cō. di. z de. l. legatū. ff. de le. iij. l. fi. s. seyo. etiā si sunt diuerse p̄sone z eedē res. Itē nec in iustōnib' ff. de here. iust. l. sub cō. ditione: nisi cōditio apposita p̄tineret fauo. ré alteri. C. de cad. tol. s. pro scō. z. s. in nouissimo. In sum. mā no. q̄ dictio repetita sicut hoc s̄bū amplius z s̄bū itē faci. unt videri repetitā ēt vbi als nō videretur. d. l. in repetēdis de. cond. z de. l. auia. Fallit fauore libertatis. e. ti. l. iulian' de sta. li. l. si suo. Itē vbi lex repetit legata vī ea repetere sub eadē cō. ditione. ff. de le. iij. l. cū pater. s. ab iustituto. z ibi no. C. In. s. fi. in glo. fi. in fi. doc. dicūt q̄ hec actio in factū est penalī z preto. ria. z debet finiri anno vt vī. tñ q̄ daf in locū actionis. l. aql. z ad ea supplēdā: vī q̄ sit p̄petua q̄si sumat ei' naturā. ff. si quis cau. l. si eu. s. qui iniuriā. z hoc tenet hic exp̄sse iacob'.

De iniurijs.

Rub.

In gl. rubice in fi. fallit h. C. de epī. z de. l. figs. in h' genus Sz posset queri nūquid iudex ex suo offō posset pcedere s̄ iniu. riātē si ps nō cōquerat vī q̄ p̄uatiū crimē est z iō ponit inter. puata. q̄ nō est publicū. z facit qd no. ff. de iua. deli. l. fi. Sz fa. tis potest dici q̄ immo vbi iniuria est atroc. ff. e. l. figs iniuriam vñ q̄uis in puatis delictis nō admittat ad accusanduz nisi ille cuius interest. tñ admittit iudex ex offō. Qd appet. q̄ furtū est puatū dlictū: z tñ ex offō suo pōt iudex purgare. ff. de offi. p̄si. l. cōgruit. d. iure canōico vī min' dubiū quo oīa crīa sūt publica ij. q. iij. s. notā. vi. q. i. infames. z videbis. j. d. pu. iu. i rub. zc.

Generaliter.

In glo. inq̄tatem in fi. z oib' modis sa. tis pōt dici iniuria. ff. de euic. l. si p impudētā. Et no. q̄ q̄uis glo. s. p̄xime dīcat q̄ p̄mū mē. b̄ū ponit i hocti. pōt dici q̄ ēt fm. nā si iudex iniuriōse z iniuste iniuriaret p̄tē tenef iuriarū. ff. e. l. nec magi. stratib'. q̄ mer' c. i. l. cōtinet. non tñ p̄sumit q̄ maliciose faciat vbi p̄nūciat. ff. e. l. iniuriā. s. is q. z. s. idē labeo. z h. s̄z vbi pro. cedit de facto sic vt. ff. de picu. z co. rei ven. l. lectos cū. l. se.

Iniuria. In gl. q̄si in fi. sicut faciunt illi q̄ faciūt le. charauari s̄ quos est iste. s. nec credo q̄ p̄nt p̄suetudinē excusari cū sit s̄ bonos mores vt in auē. vt nulli iu. di. s. nulli nō. C. In gl. ex affectu in fi. h' verum nisi appeat q̄ malitiose h' faceret. ff. e. l. si creditor. C. Sz querit h' dicit si fec. bona ei' possideri qd si nō fecit bona possideri s̄z vocant eum in ius: z dedit libellū z succubuit. nunqd pōt pueniri iniuriā. Dīcas q̄ sic si aīo iniuriādi fecerit z p̄sumitur aīus iniuriādi si succubuit p. d. l. z si creditor. e. ti. l. figs de libertate. C. de li. cā. l. si tibi seruitutis improbe. ff. de ven. inspi. l. i. s. si oēs. qd est in. dubitabile qñ vocat sup tali facto ex quo extimatio pōt ledi. vt si dīcat eū suū vel debitozē magne q̄titatis: z appet q̄ iniustam cām habuit agēdi: z q̄ gratis p̄silijt ad litē aīo iniuriandi. z ita itellige qd no. ff. ad turpil. l. figs repetere. s. fi. z qd no. in. d. l. si tibi vbi di cit glo. q̄ ēt criat' pōt puniri qd est notabile. Laue. tñ q̄ h' casu nō pōt agi iniur. quousqz cā finita. vt. d. l. sit ibi. C. e. l. si qdē. C. In glo. nisi nocēs in fi. Quid si aliqs vocet aliquē spurū z dicit verū. nūquid tenef iniuriarū. Nō vī p. d. l. eū qui

doc. cōsueuerūt dicere q̄ vbi tale qd obijci qd puenit ex facto dānabili z culpa illi. cui dī: z interest sciri z diuulgari: q̄ tūc si tenef als si vocet eū spurū vel luscū vel als alia macula notatū que culpa sua nō puenit: tūc tenef iniuriā. z facit qd no. auē. q. mo. na. effi. sui. s. i. i glo. no. glosaz. ff. e. l. itē apud. s. ḡialit. ter. z hoc vey nisi h' dicat ad defensionē sui. si enī q̄s agat p̄i. tione heredi. pōt ei obijci q̄ est de adulterio natus z mī mere. trix. ff. e. l. figs de libertate. si tñ appet de calūnia tenef iniur. vt dixi. s. p̄xi. nō tñ p̄sumit. z iūge. C. de famo. li. l. i. Quid si itereft publice sciri. z tñ est tale qd qd puenit absqz culpa illi' cui obijciat. q̄ forte vocat eū leprosus. Adhuc p̄sueuerūt do. cto. dicere q̄ nō tenent si talis erat. q̄ publice itereft scire pre. dicta. doc. iur. cano. dicunt semp sic vocatē teneri nisi iudicia liter vel als ad sui iur. defensionē faciat. q̄ appet q̄ h̄z intēti. nē infamādi. e. c. si culpa. vbi de h' p hosti. C. Et no. q̄ cri. bēs solū tenef. z nō est mirabile. q̄ ille q̄ legit z nō corūpit te. netur. vt. d. l. de famo. li. l. i. z facit. ff. e. l. lex. cor. s. si quis liber. C. In gl. p̄taxatū. in fi. ex h. s. satis appet q̄ sit iniuria per ha. bit' portatiōem. iō h' gabaldelli q̄ assumūt habitū religiosoz p̄nt z debēt puniri vide i auē. de sanc. epif. s. i. itē facit q̄ ille q̄ rūpit maliciose vestes clerici cadat in finia cañ. figs suadēte. ff. e. l. sed est q̄nōis. vide p̄ Inno. ex de sen. ex. c. nup. i pn. C. In glo. qui notant i fi. z in sp̄ali. ff. e. l. itē apud. s. ḡialiter.

Satitur. In glo. lz i p̄tate in fi. ista gl. nō vī p̄e. dere. q̄ nō sine cā rex. dīc hic p̄tate. z. ff. e. l. i. s. fi. itē fortiori rōne retineret sibi p̄ actionē acq̄sitā qd no. uo acq̄reret. s̄z recte q̄sitā emācipādo amittit ergo si vī ei acq̄ri vbi ē fili' emācipat'. ff. e. l. s̄z si vnus. s. ait p̄toz. h' itē emācipa. tus. z ibi vī s̄ria gl. isti. C. P̄terea si act. iniur. nō cōpetit p̄i vbi credit fili' p̄famī. z nō est. multomin' vbi est vere p̄fa. ff. e. l. eū q. s. fi. Et qd h' dī de filio idē intelligo in religioso. vide doc. ex. de sen. ex. cū desideres z. c. nō dubiū. In h' tñ viderēf secus in religioso. q̄ h' p̄ agit actiōe iniuriarū cōpetēte filio z actiōe sibi cōpetēte p̄ iniuria facta filio. z ita duob' iudicijs. ff. e. l. p̄ q̄ p̄p̄ietas actiōis iniuriarū cadit. alio. ff. de ac. z ob. l. fili'. qd in religioso nō pōt dici q̄ nullā p̄p̄ietatē hīc pōt. vñ so. la actio nascit que cōpetit monasterio seu ordini suo sicut dī in seruo. j. proxime. s̄z si fiat iniuria clerico seculari tūc oriuntur due vna q̄ cōpetit clerico iniuriato. alia ecclie. vt. c. cū deside. res. z si vnus remittat suā alia nō ē remissa vt ibi no. z melius p̄ Inno. e. ti. c. cōtingit. z vide in. c. parochianos. e. ti. pio. an. C. Sup tex. vroz iniur. agere nō pōt. h' vey nisi ip̄a pariter iū. riaret. tūc enī agit p̄ p̄p̄ia iniuria. Herbi ḡra. Si uocat q̄s ma. ristū coquin gallico. vel cogeuil. in lingua occitana. vel martuz meretricis. lenonem de vxore sua nā tunc mulier agit p̄ iniuria sua. vt. d. l. i. s. fi. ff. e. q̄uis ad veritatē fuerit dicta viro. C. Su. per tex. in h' s̄z z focer. Et ita p̄ hūc. s. vī q̄ multi poterūt age. re. ager sig dē p̄ mariti noie suo agit ēt p̄ mulieris filie noie. z suo. vt no. ff. e. l. i. s. fi. C. Sz qd si oēs cessant z maritus q̄ in. ptate vult agere noie vxoris sue. nunqd pōt. Nō vī q̄ sic duo sp̄alia p̄currerēt circa eū dē actū v̄z q̄ filiūssa. agat z q̄ noie mu. lieris. Sz s̄ vī exp̄ssuz. ff. d. pc. l. filiūssa. s. i. z facit. ff. e. l. s̄z vn'. s. interdū. z no. q̄ vbi sit iniuria vxori q̄ est i p̄tate p̄fio. p̄ p̄t. agere suo noie z noie filie. z focer noie suo z noie mariti z noie nur' vt inuit is. s. s̄z z focer zc. q. d. sup dictuz fuerat q̄ p̄ pote. rat agere noie filie similt' z focer p̄ mariti. vt h. s. Quid ergo erit si p̄currat p̄ vxoris tue. z p̄ tuus ad agendū noie vxoris tue. Et q̄ p̄ vxoris deberet p̄ferri. q̄ mat' h̄z ius q̄ focer. Est enī p̄ verus focer loco parētis. ff. sol. ma. l. q̄ parētis

Seruus. In gl. bis duob' i fi. idē pōt dici in reli. gioso. vt dixi. s. p̄xi. C. Sup tex. i. h' at figs Nō credo q̄ h' obtineat in religioso imo credo q̄ pillata ei in iuria agat. q̄ lz. s. p̄xi. cōparaueri religiosum suo quo ad ali. qd. nō tñ quo ad h. ex de sen. ex. c. poebianos. vñ p̄ leui q̄s ex cōicat' ē. lz nō debeat remitti ad curiā. e. tit. c. puenit. z p̄ leui agit iniur. lz actio nō famet ex de sen. z re iudi. c. cum re. C. Et no. ex h. s. q̄ reputat leuis figs cū pugno pcutiat z h' verū ni. si pcutiat in loco vbi liuorē faciat. vel nisi sint aliq̄ de illis que faciūt atrocē. j. s. atroc. ff. e. l. p̄toz. s. fi. cum. l. se. C. In tex. ibi dīo cōpetit. p̄toz. tñ nō relinquet iniuriā mult. j. ff. e. l. itē apud s. figs sic fecerit. vel ibi in casu huius. s. vt. e. l. s. p̄toz.

Si cōi seruo. C In gl. imo p pte in fi. h vltima solutio nō vñ valere. nā ibi dicit ex maiore. maiore as denotat ipanitate. Itē p̄mā vñ q̄ in l. 5 rīa dī p̄portōes extimāde erūt. z ita vñ p̄cludere q̄ in ip̄a extimā tōe debeāt p̄tōes attēdi. C Potes dicere q̄ hic loquit̄ in casu quo cōi suo facta ē iniuria in cōtumeliā vñ t̄m q̄ tūc p̄sona nāspiciat̄ cōtumeliā sit iniuria. z ex p̄sona illi agit̄ nō p̄portōe. ff. e. l. itē apud. §. pe. Et facit q̄ si plures sint dñi eius dē castri z huius alteri offendat̄ vel huius cōis i cōtumeliā vñ t̄m q̄ illi soli applicet̄ emēda. vt. d. §. pe. z. l. 5 si vñ in p̄ncipi. Itē facit q̄ si sint plures dñi eiusdē castri q̄ emēde z p̄ficatio nes nō applicent̄ p̄portōib⁹ dñi. z p̄ hoc. q̄ iurisdictio ē indī uisibilis z in idīuiduis nō attēdunt̄ p̄tes. ff. de dā. infec. l. si si nita. §. cū aut. z. l. si ex dā. §. si. de op. li. l. ut iure iur. C Contra ff. de stipu. huo. l. seru⁹ cōis facit p̄ z. C. d. cō. ser. ma. l. i. §. de su. l. i. §. si nā. z h vltia h̄ior. nisi emēda tāgeret̄ alter t̄m. q̄ p̄ facto suo vel offensa eī t̄m fcā. ut dixi. §. p̄ri. C. p̄ q̄s p̄so. l. fin.

Sed si. C S qd si fiat iniuria vñtial q̄ mercede fuit z ē liber. nūqd dñs pōt agere iniuriarū. Voc. p̄sueuerūt dicere q̄ sic. si exequēdo offi dñi facta sit z in ei⁹ cō tumeliā: q̄ pōt dñs vñ fieri q̄ illi cui sit. ff. d. offi. ei⁹ cui man. ē iur. l. i. z. l. z si p̄tor. si q̄s cau. l. pe. C. ad. l. iul. ma. l. q̄s q̄s sic i telligēdū est. ff. e. l. itē apud labeonē. §. si q̄s fecerit. Quid si fiat iniuria vasallo vel homini cuiusq̄. Spe. vñ velle q̄ dñs pōt sit agere in spe. e. ti. §. qd si sit qd itellige vt statim dixi: si fiat cōtumeliā dñi i z sec⁹ oīo eēneo. vt no. Anno. eē de sen. ex. c. cū p̄tingat z vide eē de appel. c. dilectis z scripsi. C. vbi cau. fiska. l. cū aliqd d̄ iniur. l. i. z facit eē de puil. c. auctoritate. li. vj. e. tit. c. q̄to. vide ibi. Itē vñ q̄ si fiat iniuria vel dicat̄ alicui de cognatiōe q̄ redūdet̄ i suggillationē gñis q̄ q̄libz de gñe agere poterit. ut q̄ uocet̄ alter d̄ filiis spuriū vel aliquē de cognatiōe lep̄o suū. vel de ifamato gñe. nā singulos de gñe vñ iniuriare z tūc agēs p̄p̄iā p̄sequit̄ iniuriā. ut dixi. §. e. §. patif. Et idem dicit̄ rē si fieret̄ iniuria aliqui de cognatiōe in vitupiiū alterius cognati. ff. de li. cā. l. ij. ff. e. l. itē apud labeonē. §. comitē.

Pena aut. C Opponit q̄ actio iniuriarū nō pōt sit dicit̄ p̄tor. q̄ lex. xij. ta. fuit añ q̄ p̄tor res. ut p̄. ff. de ori. iu. l. ij. §. postea. z. §. deniqz. z. lex. xij. ta. pe nā tarauit̄ act. iniuriar. ut h. ergo erat añ p̄tores iuēta. ridicu luz enī eēt dicere q̄ lex penā statueret̄ actionū nudū creatay z sic nō vñ p̄tor. Sol. q̄uis eēt p̄mo iuēta. attū p̄ p̄torē fuit alia pena p̄posita. z actio imutata. z sic ē p̄tor. ff. de iu. na. gen. z ciuili. l. ius ciuile z. l. ius aut. C Itē op. q̄ iudex extimet non pōt ff. e. l. cōstitutōib⁹. §. i. S. dic q̄ iudex extimat z taxat postq̄ p̄s extimauerit z iurauerit. vt no. ff. e. l. iniuriar. extimatio. vide ibi z j. p̄ri. §. C Itē op. q̄ iudex n̄ habeat extimare nec ps. z q̄ hodie sit certa. in feu. de pa. te. z ei⁹ viola. §. si q̄s aliquē. z. §. si ve ro temerari⁹. S. pōt dicit̄ q̄ ibi loq̄ i terra i q̄ pay erat sp̄aliter idicta. z in violatore pacis indicta. z forte deberet obtinere in ter illos qd dederūt sibi affidagiū sicut dāt̄ i regno francie in ce teris teneāt̄ iura ista ne dicat̄ correcta. z ad ista se refert. i feu. de pace iur. fir. §. iniuria. C Itē opponitur q̄ inter seruos nō sit dñia. §. de iu. p̄sona. §. si. S. solue vt ibi. ff. e. l. itē apud. §. p̄tor. Itē oppo. q̄ l3 p̄tores aliā penā iuduxerūt q̄ nō vñ p̄ ma reuocata. C. de sepul. viola. l. q̄ sepulchra. de pe. l. hodie. S. dic q̄ h̄medū est adiectio alteri⁹ pene: imo diffuetudo p̄ie z iūge qd scripsi. §. de iure na. §. ex nō scripto. C Et no. q̄ dicit̄ pena. l. xij. ta. ē reuocata et si c̄ialiter agat. j. e. §. i summa Itē no. q̄ antiq̄ nō fuerūt ita diuites sicut nūc sūt moderni. qd est verum in thesauro. §. i aialib⁹ z fructib⁹ terre fuerūt multū diuites. vt appet in iob. z in Abrahā. vñ in ad huc sic eēt. An Boetius. Felix nimū p̄o z etas cōtēta fidelib⁹ aruis z c. C In glo. p̄posita in fi. vide ibi. z ita p̄oxi. §.

Sed et lex. C In glo. l. d. l. cornelia. Laue q̄ nō p̄ h̄rollif p̄tor. i his ē casib⁹. vt no tatur. ff. e. l. lex cornelia cri. pu. C In. e. glo. ibi cū allegat. l. cō stitutiōib⁹. S. nūquid ps p̄mo extimabit. Glo. distinguit. ff. e. l. iniuriar. extimatio. q̄ aut q̄ris in p̄tor. aut ciuili. in p̄tor. ps extimat. in ciuili q̄ cōpenit̄ his trib⁹ casib⁹ nō extimat p̄ quo facit §. p̄ri. §. q̄ loquit̄ de dicta extimatiōe. z loq̄tur solum de p̄tor. z is. §. q̄ loq̄tur de ciuili nullā facit mentionē de ea. C P̄terea

l. p̄stitutiōib⁹ loq̄ de ciuili que nullā mētionē facit de extimati one p̄tis: z vñ aliqd sp̄ale cōcludere i illa ciuili. S. doctores mo dēni dicit̄ in vtraqz parte debere extimare. p̄ quo facit q̄ i oib⁹ talib⁹ in qb⁹ recurrit̄ ad extimatiōē ps extimat z post iudex. vt videbis. j. de acti. §. curare. ff. d. in li. iur. l. in acti. nec obstat q̄ is. §. nō facit mētionē q̄ sufficit p̄mo dictū fuisse. §. ti. i. §. illud. C Itē nec ob. l. p̄stitutiōib⁹. q̄ verū est q̄ iudex extimat post ex timationē p̄tis. S. querit̄ quō extimabit ps. Glo. dicit̄ i. d. l. iniu riarū extimatio. q̄ dicat̄ q̄ nollet p̄ tāto se talē iniuriā passuz fuis se. imo mallet tātū dē de suo p̄prio amisisse vel nollet se tātū eē lucrātū. z ats. ff. de pe. l. pe. z illa. l. allegat̄ minus p̄p̄ie. vñ de bes scire q̄ sūt op̄iones inter antiquos. Dicebat̄ Azo q̄ ps d̄z iurare q̄ mallet tantū d̄ suo p̄prio amisisse. P̄y. dicebat̄ q̄ suf ficiebat̄ q̄ iuraret q̄ nollet se tātū fuisse lucrātū. P̄ro A3. facit l. pe. que dicit̄ q̄ pene sunt molliēde. certū est q̄ actio iniuriar. est penalis z tēdit ad merā vindictā. vt. l. p̄tor. §. i. ff. e. ti. Itē certū est q̄ facili⁹ iustinet̄ nō lucrari q̄ p̄dere qd suū est z acq̄si tū. C. de codicillis. l. si. igit̄ difficilius iurabit se malle tātū am i sisse q̄ malle se nō lucrātū tantū fuisse. Itē circo tenēdo op̄ionē h̄ac p̄mā Azo. pena semp̄ diminiuit. z iō i dubio tenēda per. l. pe. allegat̄ que ita iudicat̄ a balista. facili⁹ enī q̄s p̄mitteret labi lucrū. xx. solidoz q̄ solueret decem solidos de sua burfa. P̄ro op̄ione P̄y. facit. q̄ tenēdo op̄ionē A3. poterūt dari casus q̄ bus iniuria remanebit̄ ipunita. Bone q̄ fuit fcā iniuria alicui inopi q̄ nihil h̄z i bonis quō poterit iurare q̄ mallet tātū d̄ suo p̄prio amisisse. Vel pone fuisse iniuriatū frat̄r minorē q̄ nō h̄z p̄p̄iū imo nec ordo quō faciet tale iuramētū. Vel pone eē in iuriarū aliquē de mōte ferrādo in aluernia q̄ plus d̄ligeret per didisse oculū q̄ florenū. quō iurabit. C Ad p̄mū z scōm r̄ide tur q̄ iurabit q̄ mallet tātū de suo p̄prio amisisse si h̄ret vel h̄re possit. Ad tertiū pōt dicit̄ q̄ auarus facili⁹ iurabit p̄ lucrū qd ex h̄ h̄re i tēdit. Quā ergo istarū op̄ionū tenebim⁹. Gl. vñ tenere vtrāqz in. d. l. iniuriar. extimatio. vt. §. dixi. Voc. moder ni sequunt̄ opi. A3. z ēt stulus curiarū: vt pene molliant̄. S. p̄ deo qd mouit doctores ad h̄ dicēdū. nā nullo iure repit̄ istud q̄ agēs iniuriarū debeat aliqd de his h̄bis dicere. imo nec q̄ debeat iurare. §. solū iniuriā extimare. vñ bñ pōt extimare absqz i b̄li h̄bis. pōt enī dicere. talis irogauit̄ mibi talē iniuriā cui⁹ emē dā extio cētū libras i qb⁹ peto ip̄m cōdēnari salua vñ a legitima taxatione. vñ vñ talis libellus d̄ rigore iuris p̄cedere. §. tñ vñs cārū z cōis op̄io doctoz z glosaz ē ad h̄riū q̄ ps d̄z extimare z iurare. vt. §. dixi. z n̄ fundat̄. l. §. forte fūet̄ moti. q̄ regult̄ vbi i iure cōmittit̄ aliqd taxatōi iudicis p̄ ps d̄z iurare. vt p̄. ff. d. in li. iu. l. pe. z q̄ si p̄ totū. C. d̄ iud. l. sancim⁹ cū autētico ibi p̄posito C. vñ vi. l. si q̄n̄ cūz multis s̄lib⁹ vñ sequere eos alioq̄n iudices refutarēt̄ tū libellū. Quid si ps n̄ extimat̄ iniuriā i libello nūqd p̄cedit de mēte doc. Et q̄ nō z tñ p̄ tex. hui⁹. §. h̄ videt̄ d̄ in h̄. §. postea p̄tores. vbi d̄ q̄ p̄tores p̄mittebat̄. ergo supponit̄ q̄ libellus erat dat⁹ ats sequeret̄ q̄ p̄rio op̄oteret̄ p̄torē adiri p̄ ipetrāda actōe qd nō ē vey. C. de formu. l. i. z forte h̄ possit sustineri §. tñ tūm⁹ ē seg op̄i. doc. q̄ stulus cārū h̄ h̄z. C In. e. gl. ibi cū allegat. l. si nō p̄uicij. Voc. tenēt̄ opi. mar. z ēt vidi suar i d̄ scō. z gl. adheret. ff. q̄ met⁹ cā. l. si cū exceptiōe. §. post an nū. C S. d̄riū vñ dicere. j. de ppe. z tēpo. ac. i p̄n. i glo. vt q̄ d̄. ex. l. S. nūqd p̄tor. finit̄ āno cōtinuo vel vtili. Gl. dicit̄ q̄ cōtinuo. vt no. §. in gl. p̄posita. at iac. d̄ ra. dicit̄ q̄ p̄tor. h̄nt an nū vñlē vt no. j. d̄ ppe. z tpa. ac. §. i. z nō repit̄ sp̄ale i ista §. tñ ubi q̄s icidisset in sniam excōicatōis forte arestando clericū vel ats i tali casu iniuriādo. d̄ quo solū cōpeteret̄ p̄tor. credo q̄ n̄ tollit̄ āno qn̄ sic excōicat⁹ debeat emēdare q̄n̄ cūz voluerit̄ ab solui. Et credet̄ q̄ iuriar⁹ possit̄ iplorare offi iudicis: et post ānū vt d̄claret̄ excōicat⁹ z emitet̄. S. nō credo q̄ possit̄ agere iniuriar. q̄ extimā ē p̄ lapsuz āni. z de h̄ p̄sueuerūt doc. notat̄ eē d̄ sen. ex. c. ea nosc̄. C In gl. fac. ff. e. i. h̄. meli⁹. ff. e. l. lex cor. §. domū. S. qd si nō iurauit̄ domū h̄z porticū seu grāgiā añ ho spiciū existētē. Spe. disputat̄ i spe. e. ti. §. pone i statuto. z t3 q̄ idē sit acti domū i trasser. C Sup̄ tex. ibi i hospicio recept⁹. sic no. q̄ viatores q̄ hospitiā p̄ iurare i hospicio q̄si ad domuz suā. sua. n. ē p̄ sero illo. Et caue. q̄ nō idē si iuraret̄ domū vicini sui aio p̄noctādī ibi nō q̄si hospes §. forte cā solaciādī. z ita in tellige d̄cm. §. domū. i fi. q̄uis gl. alio mō itelligat̄ ibi. §. tñ hoc

verū q̄ b̄m rectā grāmaticā hospiciū d̄f vbi viator recipitur. s̄ domus vbi lōgā morā trahit. z facit. ff. de his q̄ deie. l. i. §. pe.
Atrox. C̄ Per hūc. §. p̄t̄ intelligi q̄ scribit̄ ē de sen. ex. c. puenit. vbi d̄f q̄ ep̄s p̄t̄ absoluerē de leui iniuria illata in p̄sona clerici. vñ p̄ hūc. §. declaraf̄ q̄ sit atrox z que leuis. Et vide melius. ff. e. l. p̄roz. §. h. cū. l. se. z se. ip̄si tñ d̄ p̄suetudie absoluūt̄ idistincte vbi n̄ fuerit sanguis vel liuor. nō tñ p̄t̄ p̄ hūc. §. z. d. c. puenit. vñ si q̄s rupit vestes clerici c̄sef̄ atrox. ff. e. l. §. z q̄n̄is. z facit. C. e. l. atrocē. vñ d̄ se. ex. c. cū illo rū z q̄ d̄a inno. exuagantē que incipit plectis de sen. excō.

In summa. C̄ Sup̄ ter. ibi de oī iniuria. sub. atroci. vel leui vel mediocri. s̄ p̄ leuissima nō credo q̄ possit agi criat̄ ex de sen. z reiu. c. cū te. C̄ In gl. f. capit̄s ibi sedeat. p̄sata z attēta facti z p̄sonaz q̄litate. ff. de incē. rui. nau. l. pedius. §. i. z. ff. e. l. fi. C̄ In fi. eiusdē gl. illa nil facit nec. ff. e. l. fi. imo magis d̄ vñ vñ p̄ illas q̄ non in pecunia s̄ in corpe debeat fieri punitio. ex de pe. c. l. §. p̄o glo. facit in feu. de pa. te. z eius viola. §. si h̄o temerari. z scias q̄ hec sola tenet in p̄rica p̄ qua facit. ff. de iu. fil. l. imperator. C̄ In glo. i. accusatiōez in fi. mirabile ē quō glo. dicit q̄ hic sit sp̄ale. quia opi. est glo. q̄ p̄curator p̄t̄ iteruenire in cr̄ib̄ vsq̄ ad relegatiōē. Et tñ h̄ pena nō d̄z excedere relegatiōem vt vñ. Quō est sp̄ale in illustrib̄. Doc. cōsueuerūt tenere q̄ in cr̄imib̄ non admittit̄ p̄cur. nisi in casib̄ sp̄alib̄ quoz vnus est h̄. vñ cū h̄ sit sp̄ale in d̄riū est ius cōe. Qui vult sustinere glo. possit r̄ndere. q̄ quedā sūt cr̄ia q̄ h̄nt penas taxatas: z in illis loq̄tur gl. q̄ si excedūt relegatiōē nō admittit̄ p̄cur. als sic s̄ q̄ d̄a sūt que nō h̄nt penā taxatā s̄ est in arbitrio iudicis. z in illis est vera op̄io doc. q̄ p̄t̄ eē q̄ poterit excedere penā relegatiōis. z iō p̄pter incertū nō admittit̄ p̄cur. q̄ nescit an excedat penā relegatiōis vel nō. ar. ff. de iu. om. iu. l. idē. §. fi. z ita potes cōcordare glo. z doc. de hoc. ff. de pu. iu. l. pe. §. ad crimē. z scripsi. C. d̄ p̄cu. l. ij. vide ibi. Illō h̄o no. q̄ actio iniuriarum ciuilib̄ p̄t̄ p̄cu. exerceri. z sine sp̄ali m̄dato. ff. e. l. non solum. §. agere. z. l. sed si vnus. §. p̄curatorem.

Non solū. C̄ In glo. s̄ vñ in fi. dic vt in q̄libz plene dixi. z no. q̄ punitur pari pena. ff. de iu. fil. l. ij. §. diuus. q̄ par delictū. C. de ep̄is. z de. l. si quēquā. i. fi. l. nec vnus aliuoz liberat. C. de auct. tu. t. non ideo minus.

Hec actio. C̄ In glo. vt si risi. ibi postea. hoc verū si motu p̄prio. Quid eni si ābo fuerit inuitati ad magnū festū: z forte fuerūt positi ad vnā mēfaz vel simul. Nō credere recōciliatiōē factā. q̄ ex quadā hone. / stas necessitate habuit hoc facere. z idē credere si recipit euz ad osculū pacis in ecclia. nā nō potuit salua honestate refutare. ex de sen. ex. c. fi. in de. C̄ In gl. i. aboleuit ibi z ea nō recōf̄ lietur. ff. de adi. le. l. filio. §. seia. In. e. gl. ibi cū allegat. l. iul. re pe. In hac q̄one p̄t̄ dici q̄ si remisit rancorē z indulgit p̄pter saluationē aīe sue: si vñ remittere satisfactiōē iniurie z iō sine dubio agere p̄t̄ imo z et sine infirmitate q̄libet bon̄ xp̄an̄ d̄z rancorē statim remittere z p̄ hoc nō minus agit iniuriaruz. als nullus bonus xp̄anus agere posset iniuriarū q̄ eēt absonum z iniquū. z de h̄no. xc. di. c. si q̄s cōtristatus. ex de male. c. i. i. gl. pe. z de ho. c. ij. l. vi. z in Spe. de treu. z pa. §. itez no. z de h̄ p̄ doc. ex. e. c. olim. C̄ S̄ qd si q̄s remisit iniuriā nūquid p̄t̄ agere ad dāna. Satis vñ q̄ sic ex. e. ti. c. in nostra. z de h̄i spe. de ac cu. §. qd si vulneratus. C̄ In. e. glo. in fi. Hec opi. est pil. z tñ opi. H̄. fuit d̄ria. dicebat H̄. q̄ hec actio dissimulatiōē tollitur siue ab initio siue ex intervallo. vt no. i. sūma huius ti. Py. dicebat q̄ ab initio dissimulatiōē tollit: s̄ nō ex intervallo. Hanc opi. vñ h̄ seq̄ glo. z pe. d̄ bel. perti. multomin̄ tolleret dissimulatiōē si l̄is eēt p̄ref. vel citatio fcā. z de hoc no. hostiē. in. d. c. oli. z fac. ff. e. l. si solū. §. i. Itē vñ h̄ optinere siue sit iniuria realis siue h̄balis cū loq̄f̄ idistincte. Itē p̄sueuit q̄ri circa h̄c m̄az an actor debeat ponere z pbare q̄ aīo iniuriā d̄i z c̄. Et cōsueuit dici q̄ nō si factū vel h̄bū sit de se iniuriōsuz. als si p̄roniciū sic vide. C. e. l. si nō cōuicij. dic vt ibi p̄ doc.

C̄ De obligatiōib̄ q̄ ex q̄si delicto nascūt̄. Rub.

Inder. C̄ In glo. siue sit in fi. Dic melius vt ibi not. sequendo H̄o. C̄ In gl. i. cōtrouersiam. ibi cū allegat̄

de pe. iudi. z in verā extimatiōē cōdēnat vt. d. l. si filius in fi. C̄ In fi. eiusdē gl. vel dic q̄ nō tenet in casu quo est iuratus. vt no. in. l. h. ff. d̄ va. z extraoz. cog. z h̄c vñ seq̄ Spe. ti. de arbi. in p̄ma col. §. s̄ si arbiter cū h̄. se. C̄ S̄ qd dices d̄ affecto. seu consiliario. Spe. vñ tenere idē de reg. cōf̄i. §. cōsiliarij. Sed qd de auditoze seu referēdario examinatore testiū. Et idē euz sit eadē rō. z idē videt in notario q̄ imperite fecit instrū cū teneatur scire iura. C. de tabu. l. gūali. iunge. §. q̄ z ex qui. cau. §. fin. C̄ Sed h̄i cōcedo q̄ illi nō tenent pena illi. c. cū eterni. d̄ sen. z re iudi. vt ibi no. archi. q̄ ibi apponit̄ exagratio penaruz q̄ nō sūt extēdēde vt. l. pe. ff. d̄ peni. s̄ h̄z sit pena q̄ ad solutiōē n̄ tñ quo ad recipiētē q̄ suū recipit interesse. C̄ In gl. vt si dubitauerit. vult dicere glo. q̄ nō cōdēnat ad verā extimatiōē elitis h̄ casu q̄n̄ p̄ imprudētiā. Quid si cōdēnauit hoīez ad mortē iniuste p̄ imprudētiā: z executus est. Credo q̄ h̄. l. debeat obtinere vñ q̄ arbitrio iudicis sit punitus. si tñ p̄ doliū tenet. l. cornelia. ff. ad. l. cor. de sicca. l. i. §. i. Quid si ps appellauit: nō ē p̄secuta. nūc vult redire d̄ iudicē. nūquid p̄t̄. Non vñ sed sibi imputer q̄ nō vñ d̄nū sentire. q̄ qd q̄s sua culpa sentit. ff. d̄ p̄cur. l. qui p̄prio. §. p̄curator. in fi. de euic. l. herēti. §. fi. Contrariū vñ tenere innocen. ex de appel. c. sepe. C̄ S̄ cur iudex male p̄ imprudētiā iudicās nō tenet ex maleficio sicut medicus q̄ male secat q̄ tenet. l. aq. que ē ex maleficio. §. ti. ij. §. ipe/ritia. Pe. de bel. p̄ti. q̄ solū tangit hoc h̄ dicit q̄ H̄o. dicit q̄ secare est maleficio sed iudicare non. s̄ ipe dicit q̄ secare nō est maleficio sicut nec iudicare sed male secare z male iudicare sunt maleficia. C̄ Ipe at̄ r̄ndet q̄ medicus z aduocat̄ suscipi endo curā officioz suoz vident̄ se affirmare peritos. s̄ iudex n̄ iō h̄z q̄n̄z adminiculare sibi assessores. C̄ Preterea p̄ma duo sunt officia volūtaria sed offm̄ iudicis est necessariū. ff. de mune. z hono. l. h. §. iudicādū. h̄ ē h̄itas q̄ iudex h̄z necessariū iudicare. ille aut̄ nō habuit necessariū secare nisi veller.

Item is. C̄ In glo. hospes in fi. p̄ hanc glo. consueuit dici q̄ si statutū vñ d̄icat q̄ qui ponat gladiū acutū soluat certā penā. q̄ si repitur aduena ignorās portare q̄ ipse nō debeat penā soluere. q̄ ignorabat. s̄ hospes suus q̄ nō certificauit. ff. de ab. oz. fa. l. fin. in tex. q̄ plerūq̄. Si tñ ipe deiecit tenet ex maleficio. j. e. §. exercitor.

Eui similis. C̄ In gl. z iō in fi. S̄z an applicabil̄ h̄ pena Gl. dicit q̄ medietas parti z medietas fisco. ff. e. l. si h̄o. §. h̄ actio. veri tñ vñ q̄ applicetur p̄ti. ff. de h̄b. sig. l. si cui de sepul. viola. l. iij. de liti. l. fi. C̄ In gl. q̄ difficilimuz in fi. habebitur et consideratio etatis z fiet vna extimatio arbitraria iuxta. l. hereditatē. ff. ad. l. fal.

Si filius. C̄ Vide. §. i. p̄n. ff. d̄ iur. l. si filius. Itē si ex erator. No. q̄ q̄s tenet de facto familia rū qd ē verū p̄p̄ officii. als nō tenet nisi ratificasset. vel mandasset. vel forte si nō phibuisse cū posset. ff. de noxa. l. in oib̄ ff. d̄ publi. l. i. §. familie. C̄ S̄ qd si d̄ns fuit cōdēnat̄ p̄p̄ delictū familiarioz. nūquid p̄t̄ ab eis repetere. Satis p̄t̄ dici q̄ sic ff. de aq̄ plu. ar. l. si colon̄ d̄ his q̄ die. vñ effu. l. si h̄o. §. cū aut̄.

In his autem. C̄ In glo. paciētis. ibi cū allegat. l. fi. §. si plures. h̄ vñ cōtra casum. ff. de his qui deie. vel effu. l. z q̄dez. C̄ In dic q̄ q̄libet tenet īsolidū. verūtñ vno soluētē alī liberat vt seq̄ i gl. vñ gl. vult dicere h̄ q̄ iū obligatiōib̄ ex maleficio q̄libz īsolidū cōuenit. q̄ vno p̄ueto z soluētē alī p̄t̄ cōueniri. z q̄libz īsolidū nō. sic obligatiōib̄ q̄ ex q̄si maleficio: q̄ vno p̄ueto z soluētē alī n̄ p̄t̄ p̄ueniri nisi sic intellexerit eēt falsa in his qui diecerūt. Vel dic q̄ in illo casu sit sp̄ale z in alijs q̄si maleficioz glo. verū dicit z de illis intēdebat loq̄. C̄ In gl. vt. ff. d̄ iudi. in fi. dic. j. d̄ p̄pe. §. nō aut̄ z vide. ff. nau. cau. l. itē. §. pe. z. l. fi. §. pe. z fi.

C̄ De actionibus.

Rub.

C̄ Rubricā hanc continuare eēt sup̄flū q̄ tex. eā cōtinuat vt statim videbis. C̄ In glo. ideo ponit̄ ibi ad omnes actiones. Sed idem posset dicere si in rubrica posuisset de actiōe. nā cū actio sit h̄bū generale ita potuiss̄ cōprehēdere oēs actiōes sub rubrica sicut sub diffinitōe. C̄ Sed dicas q̄ rubrica ponitur solum ad d̄clarandū de quo actor intendit tractare. vnde cum

itē dāt tractatū d' singul' actōib' i spē merito rubrica pōit i p'atū. s' in diffinitōe pōit i singul' actōib' q' actōes put' ē gen' diffinitōe itē dicit illa q' ē gen' ē vnica. et iō i singul' actōib' i diffinitōe. In fi. gl. p' q' fac. q' d'ba ipōitāt scū magis q' noia. ff. d' sti. f'uo. l. si cōf' fuis. s. de stip. §. pe. **C** Sed dic q' gennū d'ba ipōitāt necessitā tē. et nemo p'pellit agere. C. vt nemo iuit. l. j. et ē s'ite. ff. d' edē. l. j. s'z pe. **C** Tel dic q' h' actor nō tractat d' agēdo p'ncipalr. i. de mō agēdi imo et d' nā actōib' et huic v' p'cordare Bar. ff. d' edē. i rubrica. et Ja. d' butri. C. d' edē. i rubrica. **C** S'z q'nt' q're h' tractat d' act. cu'z h' satis agat d' p'ncipalr' in diuersis materijs. vt ff. d' act. ep. p' totū ti. d' triti. de p'di. fur. i multis dicit pe. q' h' aliter tractat d' act. et aliter i p'ncipalr' h. n. tractat q'liter diuidū tur. s' in alijs q'liter ad exercitiū applicet sic vides. nā h' p' totū corp' iuris tractet d' legibus. tū pōit titulus g'ualis vt p'z. C. et ff. d' legi. **C** Itē q'nt' q're nō pōit sum' d' actōe et obli. sic i. C. et ff. Dicit pe. q' iste liber est fact' p' i'structiōe iuuenus. s. d' iusti. et iur. §. pe. et q' d' diuis' tradit est magis claz' et facilius capaci tatis. s. de le. §. s'z nō vsq'z. ff. de do. ex. l. j. iō diuisim tractat de actōibus et facit. ff. ad. l. cor. de fal. l. filius emacipatus.

Uperest. **C** Titul' iste diuidit h'z dy.

I p' p'ma māz p'nuat. In scda actionē diffinit. In tertia diuidit. P'ria i p'ncipio. Scda actio aut. Tertia in s. o'ius. et h' diuidit i sex h'z q' pōit sex diuisiōnes actōib' i h' ti. et ex addunt alie sex diuisiōes vt videbis i gl. j. §. s'it p'erea. vbi oēs specificant q're h' i'lerere nō o'z. q'daz arguūt h' q' o'ido sit suādus. et faciūt mibi magnā diffinitionē sed nō est de materia. de hoc dixi. s. de le. §. ante.

Actio. **C** In gl. doc. multū solēizauerūt hūc titulū. et iter ceteros hūc. §. plusq' forte expediret cū illa q' i p'n. tāq'nt' n' sūt multe vtilitatis. q'uis at scriptores iuris ciuilib' ponāt gl. seu eay effectū i suis scriptis: ego at i toto h' volumie d'rio stilo vsus sū. ad q'd. n. lōge tēxū noue scripture de eo q'd sufficēter scriptū. **I**ō ipōs doc. sup h' titulo colligaz et abreuiabo i magna pte p' modū apostillaz ad gl. sic bucusq'z p'ueui: et vltra addā q'd d'ns administrabit. **C** In gl. no. q' actio ibi cū alle. l. nihil. Itē pōit p' administratōe i auē. vt iur. sine quoquo suffra. §. iusurādū. et fac. ff. d' admī. tu. l. act'. s'z dy. v' d' j. i. v. gl. **C** In. e. gl. ibi vt sic ap' dyalecticos. h' gl. ē vald' obscura. iō scif' d'bes q' ē q'd an cā et actio sint idē. pla. d'ic q' sic. Jo. et Az. s'z **Pla.** iducebat p' se. certū ē q' argu. ap' d' logicos sit ad p'firmādā itē d'ez et d'clarādū sup eo q'd dubiū ē. Sic ē ap' d' legi stas actō ad p'sequēdā itē d'ez d' eo q'd ē dubiū et petif. S'z p' stat q' argumētū n' p' s'it ex sola p'clusiōe imo op' ē maior' mīore et p'clusiōe et totū h' d' v'nū argu. esse idem. g' et i actōe cā q' accipi tur p' maior' mīore et p'clusiōe sūt idē et d' actio vt in exēplo glo. **P**eto. x. q' r'āto vēdidit tibi equū. totū h' ē actio sic ap' dyalecticos tota p'positiō d' eē v'nū et idē argumētū. iducebat et p' se **Pla.** l. j. gl. h' n' ponat. doc. tū pōit et az. pōit i sūma legē. ff. d' excep. rei iu. l. an ea. §. actiōes q' h' ducit sic. certū ē q' obligatiō ē m' actiōis. ff. d' p'cur. l. l. §. ea. et eādē seq' sic m'ez. S'z i. d. §. dicit singulas obligatiōes singule cāe sequūf. i. singule actōes. q' n' p' log' d' alia cā g' cā et actō sūt idē et s'ynonisa. ibi. n. pōit cā p' actōe. q' d' alia cā v'z d' mā ex q' obligatiō resultat nō p' log' q' nō seq' imo p'cedit. **C** In. e. gl. sic ē. aliō cā aliō actō h' argumētū n' p'cedit. Illa sūt diuisa ergo et ista n' seq'. s'z forte vult sic arguēf. nō est dubiū q' maior' ē diuersitas iter d'ctuz q' ē cā f'mota actōis et actionē quā iter actionē et obligatiōē q' ē cā p'ria. s'z obligatiō et actio sūt diuersa. q' vnam' alia filia et diuersos h' sit tractat'. ergo multo fort' cā f'mota et actio sūt diuersa. **C** In. e. gl. ibi cū alle. l. p' filio. h' argumētū ē forte. **S**er' cāt obligatiōē: obligatiō actionē. **S**er' ē facti que est cā remota actiōnis. actio est ius. ergo nō sunt idē. hoc argumentū est in dissolubile si **Pla.** recipiet cōtractū p' causa sicut Jo. et Az. recipiūt et eodē mō p'cedit s'm argumentū. **C** In ea. gl. ibi aliud est cā. aliud est actio. In hac q'ōne doc. sunt varij. **D**y. nil d'etermi nat s'z dicit q' q'dā distinguūt. et i s'itate ut dicit ipē n' v' maladi fictio. aut q'nt' d' cā material' ex qua p'cedit actio et sine dubio opi. gl. est s'a. aut de efficiēti. vt peto a te. x. q' vēdidit in quib' peto te p'denari: tūc opi. pla. et d'ic q' i s'itate h' opi. n' p'ner ab s'urditatē h' ēt mēbū v'lūmū v'f' tenet ia. d'ra. **P**e. de bel. p'ti. s'z

opi. gl. **D**icas q' h' s' b'ū cā diuersimode recipit. nāz cā q'nt' p' mā accipit sic p' d'ctū ex q' o'is obligatō: et ex illa actō. et sic sumi tur. ff. d' tribu. l. q'd i herede. §. eliger. ff. si cer. pe. l. certi p'ditio. i p'n. et de ista n' ē dubiū q' nō ē idē q' actio. iō. l. d'ic q' actio ex d' ctu o'is si o'is p' facto aliō efficiat. q' aliō m'f. aliud filia. ali' q' g' g'nit. aliud q' g'gnit. ff. d' ac. et obli. l. actionū. §. actionū. nec de h' v'f' pla. intellexisse. aliq'nt' cā pōit p' instātia cāe. vt. C. de epi. et cle. autē. cā. d' trāf. l. cās. C. vbi cāe f'isca. i auē. d' liti. §. o'z. s'z. si s'p'ō itra. ff. d' testi. l. j. et p'pe d'f' cā i initio iurgij. ex d' s'p'ō. si. c. fo rus. q'nt' cā d'f' vtilitas rei. j. e. §. huic aut. Ja. et dy. vocāt cām totaz māz libelli. **P**eto te p'denari. x. q' b' mibi teneris ex mu tuo et p' eis facit q' s'z **T**ulij. cā ē res i d'icēdo posita cū iterposi tōe certaz p'sonaz actōis et rei. et tex. d'ic i d'cto. c. for'. ē. n. o'is go et mā negocij. et d'ista voluerūt dicere q' sit idē cū actōe. **I**ō euidēter salua eoz fuerētia v'f' falsū. q' actō ē ius vt h' d'f'. j. vide bis ager et litē ducer' i iudicio ē factū. ergo nō sūt idē. **P**rete rea si cā et actio eēnt idē: reus n' diceret h'f' cāz. q' aliq'nt' nō h'z actionē: et tū tex. ita d'icūt reū h'f' cāz sic actorē. in auē. apud quos o'z cāz dicere. vj. colla. et in. d. auē. cā q' sit cū mōacho. C. de auc. p'stā. l. claz'. **P**rete rea si cā. l. petitiōis substātia eēt idē cū actōe seq'ref' q' nō p'peteret actōi nisi icepta mā iurgij. q' tē icipit eē cā s'm diffinitionē **T**ulij. ut p'z in. d. c. for'. et tū h' ē ridi culū dicer' q' stat' p'petit actio d'ctū celebrato. vt vidisti. s. d' ob. in mā. ff. d' actio. et obli. l. nāles. **P**rete rea illa nō p'nt dici ea dē q' tāq' diuersa assignant et nūcupant: et q' ita se h'nt q' ad po sitionē vnus nō seq' p'positio alteri'. C. d' codi. l. si idē. ff. v'f' le gitimi. l. iter agnatos. s'z ad positionē actiōis nō pōit cā imo distiguūt tāq' diuersa. ergo nō sūt idē. q' pōit tāq' diuersa i mo nec simul p'patiūt i eodē subiecto appet. ff. ad trebe. l. quā uis i p'n. ibi. n. scā p'positiōe d' actōib' pōit d' cā tāq' d' re diuersa. **I**tē ibi ea resultat ex nāli obligatiōe: et tū non actio. vt. l. nā les. s. alle. et sic n' se p'patiūt i eodē subiecto. ergo n' sūt idē. facit d. §. si s'p'ō itra. vbi pōit tāq' diuersa. **E**nō dicaz p'f'ater q' actio multis modis sumit'. **E**nō mō put' ē q'd i corp'ale p' se sonās sic ius s'uitutis v'f' alia iura i corp'alia. et put' sic sumit' n' p'cedit opi. doc. s'z q'nt' sumit' p' toto libello seu mā libelli vt. C. d' edē. l. edi ta. et ita sumit' h' et ē diuersa a cā. alio mō sumit' p' tota istātia. vt j. d' pe. te. liti. §. si. et d'illa p'ōt log' n' ob. ar. pla. v'z d' argu. dyale cticoz. **C**erte ar. ē b'n dialecticū. v'f' n' seq' illō vocal' argumētū ergo istud actio. **E**nō m' d'ef' p' i'p'rtationē. q' mā petitiōis n' ē actō s'z petitiō q' f'udat i s'itate actōis nālis. sic argumētū i s'itate rōnis nālis et tū nō ē idē cū ip'a rōne nāli. **I**tē n' ob. l. et an eadē §. actiōes q' ibi nō pōit cā p' actiōe. alias videret i'ferf' q' actio et obligatiō eēnt idē. s'z vult dicere q' singulas obligatiōes sin gule cāe sequūf. i. singule instātie in iudicio vētilāde. **N**egari tū nō pōt qn nomē litis significet actionē. ff. de s'p'ō. sign. l. litis nomē. S'z d'z expōi o'z actōes significat. i. litē q' ex o'is actōe i'ferf' n' tū est actio: v'z ē q' largelitis ductio est actio et iudiciū. j. e. ti. §. i bone fidei. **C** **J**uxta h' poss' q'ri nūqd' libell' p'cedat sine p'clusiōe n' v'f' p' p'dicta cū sit q'nt' argumētū s'z de sepul. c. i n'fa vide ibi p' **Inno.** vbi videt q' sic p' quo facit. ff. ad. l. ro. de iac. l. d'p'catio. **C** **I**n gl. p'z eni ibi cū allegat. C. de forma. l. j. vult dicere glo. q' o'is nō erat ius. sed i'petrabatur iuxta. §. deide ex bis. de o'z. i. l. i. §. satis tū pōt d'ic q' o'is p'peteb' at s'z non pote rāt i iudicio d' ducit nisi i'petratiōe scā ut ibi. **C** **I**n fi. e. gl. vide in. d. §. vbi b'n colligif' d'ria iter actōes ciuiles et i'p'dicta. nō in ter actōes p'tozias. et i'p'dicta. S'z potes dicere q' i'p'dicta formabant in casib' singularib' et i'nter duos ut tu illū d'icēti sti. vnde illum restituas. sed actiones p'ponebant generaliter in albo. aut p'etoz cuius negocia. zc. ff. de neg. ge. l. j. s'm pe. d' bel. p'eti. de hoc videbis magis plene in. d. §. j. de i'p'dictis. **C** **I**n glo. f. ciuile ibi diffiniri. sed hoc non videtur mēs tex. q' sit ius p'etozii uel ciuile. sed est ius q'dā i'ncorporale. ut obli gatio de qua. s. de re. cor. et i'ncor. §. j. **H**ec sufficētib' at h' Ja. d' ra. tamen reuocat in dubiū vtrū actio sit ius. et tenet q' non p' mo q' actio est vulgaris formula que i'p'etratur. ut. ff. de o'z. iu. l. i. §. deide. et l. si seru' h' alle. sepi'. tūc ipse arguit. certū ē q' i'p'etratio et talis s'p'ōi cōceptio est facti. ergo et actio ē scū **I**tem agere est facere. ergo actio est factū. p' locū a cōiugatis. doc. dy. et pe. de bel. p'eti. tenet cōtrariū q' est ius i'ncorporale. sicut tex. dicit h'. S'z ia. r'ndet ad hūc tex. dicit. n. q' s'bum ius

h3 diuersa significata. **Q**uod n. dicit ius h3oꝝ exp̄ssio et ita h. d. h. vid. ff. d. pac. l. si vn. §. pac. vbi dicitur i stipulatio ius h3oꝝ i. h3oꝝ exp̄ssio seu solēntas. vñ alibi dicit. l. si mut. adoptet idē est ac si iure adoptauerit. l. ex h3bis exp̄ssis. ff. de adop. l. p̄ naturalis. et sic hic ius sumit. h. ut dicit actio est factum. **C** Sed dñe Jacobe vos scitis q̄ illa q̄ facti sūt nō trāseunt ad heredes. sed que iuris sūt sic. ff. de acq. pos. l. cū heredes. et tñ certū est q̄ actiōes trāseūt. j. de ppe. et tpa. ac. p3 ergo q̄ n̄ sūt facti. **C** Ad argumētā vñ p̄ r̄sio. et p̄mo ad illud. q̄ actiōes ipetrant zc. Certe nō est vey hodie imo p̄petit ip̄o iure. vt h. no. et supposito q̄ ipetrant n̄ p̄pter hoc seq̄ q̄ ipetrare sint facti. nā bo. pos. ipetrat. et tñ ipetrata est ius. ff. de bo. pos. l. iij. §. bonoꝝ. **C** Itē ad illud agere est facere zc. ista nō est bōa p̄ntia apud legistas. vñ frui est fc̄m. ergo vsuf. ire agere est fc̄i ergo ius eundinō seq̄. s. de re. cor. in fi. ff. de re. di. l. j. S3 d. h. mirādus cū ibi ponat obligatiōes iter corpalia: cur nō posuit actiōes. **C** In. e. gl. ibi ius agēdi vel psequēdi. Certe nō ē ma gna vis faciēda. doc. tñ magnā faciūt. et q̄rūt vtrū actiōes sint de iuregētū vel ciuili. et qdā vt Ja. et Pe. de bel. pti. tenēt q̄ actiōes sint de iuregētū. dy. t3 cū gl. q̄ sint de iure ciuili. opi. Ja. et pe. vident p̄bari. p̄mo p̄ rōnes. sc̄o p. ll. exp̄ssas. **P**ria rō est h. h3ctus et obligatiōes sūt de iuregētū. vt. l. ex h3iure. ff. de iust. et iu. si ergo dicas obligatiōes illo iure inuētas. ergo et actiōes. als seq̄ref q̄ obligatiō eēt iutilis et inefficax qd est vñ mile. nō. n. credēdus est q̄ p̄p̄tātō tpe errauerit qn vnusq̄q3 suū vellel repeterē. qd nō posset nisi eēt actiōes. q̄ sine h3iue mo exp̄f. ut. l. si pupilli. §. si. ff. d. neg. gest. **P**terea ptus seq̄ p̄ditionē m̄ris. C. de rei v̄. l. ptus. m̄ v3 obligatiō est de iuregētū. ergo vñ q̄ filia. **P**ro hac pte sunt leges exp̄sse. ff. re. amo. l. rerū. d. cōdj. indebi. l. indebiti. **N**ec ob. ff. d. ori. iu. l. ii. §. ex h3is. imo facit pro. **C** Bicit eniz deinde ex h3is legib̄ ac tiones cōpōsite sunt. cōponere est aliqd ex p̄xistente materia in melius reponere. uide cōponere supponit materiā p̄iacentē vt. l. ij. in p̄n. de ori. iu. et in. pe. ff. in p̄n. iō l3 sit verū q̄ iure ciuili p̄pōsite sūt et ordiate et sublata antiq̄ solēntas p̄mo tñ fuerūt p̄ iusgētū inuēte. **P**terea quotiēs dubiū est cui aliqd d3 attribui: d3 in dubiō attribui vetustiori. ff. si. regū. l. in finalib̄. cū ergo h3 dubitēf quo iur̄ actiōes sint introducte fiat attributio iur̄gētū qd ē vetust̄. s. de re. di. §. singuloꝝ. **P**ro alia h3o p te allegat. §. deide. s. alle. vbi antiq̄ reputabāt casū. S3 Ja. in ducit p pte d̄ria. ut. s. dcm̄ est. et m̄t3 p̄babiliter. **C** Itē q̄ d̄ iuregētū oriebat sola nāl̄is ex q̄ n̄ out̄ actio. ff. d. so. l. i. h3is. §. ipa tor. et l. si is cui. §. si. Et ex h3is rōnib̄ gl. et dy. mouent p̄ qb̄ et facit. ff. cōmo. l. i. comodato. §. sic fur. aduer. nau. cau. l. j. ff. q̄ i fraudē credito. l. cassi. **C** Sup h3 p̄t̄ dicit q̄ actiōes descēdēt̄es ex h3ctib̄ ciuilib̄ et p̄ ius ciuile iuēte sic ex stipulatiōe d̄ct̄ ep̄bi. h3arū obligatiōes et alij sūt de iure ciuili. q̄ cū d̄ct̄ et obligatiō sint adinuenti d̄ iur̄ ciuili: et p̄ p̄s et actio q̄ ide descēdit als seq̄ ref q̄ filia eēt añ m̄f̄ez qd eēt absonū. s3 in h3ctib̄ iur̄gētū cre do q̄ actiōes fuerūt create d̄ iuregētū s3 p̄ fuerūt p̄pōsite et in forma redacte p̄ ius ciuile. vt. d. §. deide. vñ ridiculū eēt dicit q̄ iur̄gētū creasset d̄ct̄ et obligatiōes et nō dedisset actiōes. nāz sic et d̄ct̄ et obligatiōes eēt iutilis. et sic dicit iac. si alia opi. eēt h3a erat tūc optimū h̄bet et mutuū f̄cipēf q̄ null̄ p̄pellebat red d̄ct̄ nec p̄uētiōes attēdēt et p̄ h3 facit. l. iuregētū in p̄n. ff. d. pac. et qd scripsi. s. d. obligatiōib̄ i p̄n. **A**lie aut̄ actiōes q̄ d̄scēdūt ex l. r̄j. ta. et ex alijs. ll. vt act. l. aq̄. furti. et d̄ p̄di. ex. l. et q̄ plures si ne dubio sūt iuēte ciuiles. et d̄ h3is n̄ d̄bit dubitari: s3 solū d̄ actiōib̄ q̄ d̄scēdūt ex h3ctib̄ iur̄gētū. **C** In. e. gl. ibi cū alle. s. d. re. cor. §. j. h̄ ē h3a. et h̄ac approbat dy. **C** In. e. gl. i. fi. doc. oēs assumūt h̄ac. q. alte. Et vñ q̄ actio et offm̄ iudicis sint idē. l. d̄ic q̄ actiōis h3o ē p̄secutiō p̄tief. ff. d. h. si. l. actiōis. s3 offm̄ iudicis d̄ p̄secutiō. vt. e. ti. l. pecunie. §. j. ergo seq̄ q̄ sūt idē. **C** P̄te terea certū ē q̄ cautio d̄m̄ i fecti petif p̄ offm̄ iudicis qd appet q̄ p̄petit nisi postulatū sit. ff. de d̄. infec. l. dies cautionis. §. h̄ autez iudicium. et l. cum postulassem. et l. pretoris. sed constat q̄ vocatur actio. eo. titu. l. inquilino. ergo est idem q̄ actio. **C** P̄terea restō petif p̄ offm̄ iudicis vt videbis. j. eo. §. rur/ sus. et lex d̄xit q̄ ex edcō n̄ta p̄ficisat sp̄alis actō vñ p̄p̄a s3 p̄mu nis. v3 offm̄ iudicis. ergo supponit q̄ actio et offm̄ sint idē. et p̄ h̄ meli. ff. d. do. l. j. §. idē p̄p̄o. refert. **C** Sup h3 dicit iac. raur̄fe dū dixisse q̄ offm̄ iudicis et actio nō sūt idē. imo ē tāta d̄ria iter

eos q̄ta iter misericordiā et iudicij rigore. illa. n. q̄ p̄ viā actiōis veniūt iudex h3 facef ex necessitate. s3 illa q̄ p̄ offm̄ facit si ei p̄ als nō. **C** H̄ac h̄n̄iaz idē iac. ipugnat d̄icēdo q̄ iudex h3 necē sario facef illa q̄ ei offō incūbūt. vñ si m̄ioꝝ petat itegrū r̄stitui et p̄bat lesionē: qd d̄iceret qn sit iniuria et qn sit iusta cā appellā di si d̄neget et idē d̄ aduocato et d̄ nutrice et d̄ alijs. S3 forte rau fred̄ volebat d̄icēf q̄ illō qd v̄iebat ex offō iudicis v̄it ex qdā gr̄a q̄ tñ si d̄neget ē iniuria. ff. d. aq̄ q̄ti. l. j. §. p̄mittit in fi. **E**t tñ bñ h̄ itelligas dicas qd d̄ā ē offm̄ iudicis qd defuit exceptiōi et iplozaf a reo. vt. ff. d. peti. h̄ef. l. plane. et d̄ h̄ n̄ dubiū q̄ n̄ ē idē cū act. **A**liō ē qd d̄seruit actiōi et d̄ illo ēt nō ē dubiū q̄ n̄ ē actio imo valde diuersus ē. et iō d̄f q̄ vsure qdā sūt i obligatiōe. qdā veniūt offō iudicis sine obligatiōe. ff. ad trebel. l. d̄ducta. eundē ter d̄ādo itelligere q̄ offm̄ iudicis nō h3 obligatiōe. s3 actio h3 obligatiōe nāl̄ez. vt. l. l3. §. ea. ff. d. p̄cu. et sic nō sūt idē. fac **C**. d̄ iudi. l. j. **I**tē ē qdā offm̄ qd d̄af loco actiōis: sic q̄i penf i itegrū r̄stitutiō: vt q̄i aduocat̄ petif salariū. et i h̄lib̄ casib̄: et d̄ isto p̄det qd. et vñ posse d̄icē q̄ ē idē cū act. **N**ec tñ h̄nia aures demulcet h3 dy. nā p̄stat q̄ tale offm̄ d̄af in loco d̄ficiētis actio nis. ergo nō ē idē cū act. ff. d̄ anu. le. l. qnt̄. de ali. le. fuos. **E**t d̄ d̄icūt Ja. et pe. q̄ actio h3 nāl̄ē obligatiōe offm̄ iudicis. n̄ iō i actiōe p̄cludit̄ p̄ p̄tez et vñ obligata. s3 i offō iudicis n̄. s3 h̄ba d̄i rigūf ad iudicē vt m̄ioꝝ sūz et lesus. peto d̄ñe iudex p̄ v̄ositū i offō nutricis. aduocati q̄ medici tali h̄uiui. iplozo offm̄ v̄r̄z q̄ faciat. mihi salariū p̄petēs reddi et p̄ h̄ fac. ff. d̄ actio. ep̄. l. q̄ p̄ collusiōez. **I**ō p̄cludit̄ q̄ offm̄ iudicis et actio nō sūt idē. **N**ū verū ē q̄ offm̄ iudi. h3 s̄ilitudinē cū actiōe et q̄ large s̄upto voca bulo actiōis sub appellatiōe actiōis possz p̄p̄bendi: vt. l. actiōis s. alle. et ita sumit i. l. i. q̄lino. et i alijs. ll. q̄ vocāt offm̄ actionē p̄ q̄ p̄ r̄sio ad d̄ria. **N**ec ob. §. idē p̄p̄oni. vbi d̄ic̄ alia actio. q̄ si supponat q̄ offm̄ iudicis sit actio. q̄ h̄ d̄ictio alia nō ipliat. sic nec d̄ictio ceteros. ff. d̄ p̄cur. l. nō soluz. §. q̄rif. et ibi de hoc. **C** In gl. h̄ duob̄ modis. ibi cū alle. s. d̄le. §. si r̄e. gl. ergo h̄na liter vñ d̄clinat̄ q̄ p̄sonalis diffiniat̄ t̄p̄. et idē no. ff. e. l. nihil. et tñ cōiter d̄f q̄ gl. t3 h̄ oppositū. **H**ac ē h̄n̄iaz q̄ h̄ diffiniat̄ p̄lo nāl̄is t̄m̄: t3 pe. d̄ bel. pti. dy. t3 q̄ v̄traq3 diffiniat̄: et v̄terq3 mo uel rōnib̄ gl. et veris̄itē ē q̄ v̄traq3 diffiniat̄. q̄ cū h̄ tractet̄ i ḡnē d̄ actiōe qd appet q̄ i. §. p̄xi. stat̄ eā sub d̄inidit̄: et ad sp̄es d̄scē dit. credēdū ē q̄ actio i ḡnē diffiniat̄ cū h̄ba i larga significatiōe possint se ad h̄ extēdēt. ut tāḡf i gl. S3 s3 h̄ vñ q̄ et offm̄ iudi cis diffiniat̄ cū p̄tineat̄ sub h̄bo actiōis. vt. s. offm̄ s3 ē. **C** S3 d̄ic q̄ nō p̄tinet̄ sub larga s3 sub largissima et nō p̄tinet̄ substantia liter s3 s̄ilitudinarie. vt. s. dixi. **E**t appet q̄ h̄ n̄ diffiniat̄. q̄ nec ponit̄ i d̄inidit̄. j. p̄xi. §. nec d̄ eo agit̄ in h̄ tractatu. s3 p̄oif tra ctat̄ ad p̄tē. j. d̄ offō iudi. S3 nūqd̄ diffiniat̄ bo. pos. vñ q̄ sic. cū nō sit aliō nisi ius psequēdi zc. ff. d̄ bo. pos. l. iij. §. bonoꝝ. S3 dicas q̄ bo. pos. n̄ ē in h̄t3 agēdi: nec actio. nec ius quo p̄seq tur vt ibi no. **C** S3 q̄rif v̄truz h̄ diffiniat̄ actio efficax t̄m̄. an ēt actio n̄ efficax: q̄ p̄t̄ exceptiōe repelli. **E**t vñ q̄ efficax t̄m̄ p̄pter h̄bū psequēdi qd in diffinitōe p̄oif nihil. n. p̄seqm̄ur p̄ actiōez iefficacē. et iō n̄ c̄sēf creditor q̄ exceptiōe spelli p̄t. ff. d̄ ac. zobl. l. is cui. §. si. ff. d̄ h̄b. sig. l. creditores. nec debitor q̄ exceptiōe tur̄. e. e. ti. l. d̄bitoz. i. ḡf iefficax nō vñ h̄ diffiniat̄. **P**terea nō re putat̄ esse actor q̄ exceptiōe spelli p̄t. ff. d̄ do. l. elegat̄. §. hu. d̄re. iu. l. nihil. **E**go credo s. q̄ cū h̄ actio diffiniat̄ pur̄ ē ius i corpale p̄ se: et certū ē q̄ h3 exceptiōe fmoueri possit nō trāffer tur nec d̄finit̄ p̄petef: et sp̄ ē actio et eius d̄ē nāe q̄ esset̄ i exceptiō n̄ p̄peteret: q̄ talis diffiniat̄. j. d̄ excep. i p̄n. h3. n. ius actori iudicio psequēdi qd sibi d̄bet h3 exceptiōe possit repelli. ut ibi p3. nec ob. ll. d̄rie. q̄ p̄siderat̄ effectū. nos h̄o habitū. et put actori p̄petit̄ sic i diffinitōe iusticie d̄icim̄ q̄ ē p̄stās habitū l3 n̄ semp actu. vidisti. s. d̄ iusti. et iur. i p̄n. **C** In. e. gl. cū alle. l. fideiussoꝝ: §. fideiussoꝝ. d̄ solu. l. i. h3is. §. ipator. S3 h̄ solu. n̄ vñ p̄cedef. q̄ cū nāl̄is sola n̄ pariat actionē quo ad h̄ac m̄az. et d̄bere d̄ quo h̄ loq̄f nihil facit nāl̄e d̄bitū. **C** In. e. gl. ibi pacto. vult dicere gl. q̄ h3 q̄s ibi agat nō tñ p̄seq̄ id q̄ nō d̄bet: s3 aliō. et h̄ac appro bat dy. S3 p̄ deo qd sibi volūt h̄ba h̄ n̄ soluunt̄ s. q̄ ibi p̄seq̄ qd n̄ sibi d̄bet: et tñ agit. ergo actio ē d̄ psequēdo eo qd n̄ d̄bet: cuius p̄trariū supponit diffinitio. **D**icas q̄ hoc p̄trariū p̄cedit supposita opinione Jo. q̄ est in. d. l. si pacto. et l. nuda. de con trabē. et cōmitten. s̄ti. que d̄icit q̄ agit ad id qd in pacto dedu ctū ē ante q̄ possit agiad penam. **S**ed B3. d̄icit contra. et fm

opinionē as. nulla ē h̄ oppō. Dicitur tñ q̄ ēt supposita opi. Jo. p̄ ad ob. h̄ enī dicitur actio put est ens incorpale p̄petēs alicui t̄ est h̄a dicitur. nō enī dicitur nō ens qd̄ de facto attēat. vñ ille cui nulla actio p̄petit agit q̄q̄ d̄ facto. t̄ sic intelligebat Jo. ibi vñ q̄ agebat d̄ scō. t̄ tñ er̄ opi. nō approbat p̄ modernos. **C** Sed q̄qd̄ sit r̄s̄ide q̄ agere nō dicitur h̄. q̄ facti est. t̄ multotimū agere de facto. sed in incorpale cōpetēs dicitur ut dicitur. ē p̄nū loq̄ de agere de facto. **C** In ea. gl. ibi. ad v̄dictā imo dicitur q̄ h̄ def ad v̄dictā p̄ eā. p̄sequimur qd̄ nobis debet. vñ p̄nā t̄ v̄dictā pecuniariā. s̄. de iniur. s̄. pena. **C** In ea. gl. ibi vel quādo fuit p̄posita. h̄ nō vñ q̄ in. l. q̄ sitū nihil erat in pecculo q̄ fuit icepta actio. **C** In ea. glo. ibi cū alle. l. solem. imo dicitur q̄ i p̄dictis h̄riis actori p̄petebat ius agēdi. nec erat defect̄ ex p̄te ipsius. vñ bñ p̄leḡ qd̄ sibi def̄ q̄ten. i eo ē. vt. l. q̄ sitū. sed erat defect̄ ex p̄te p̄sōe rei vñ m̄e q̄ n̄ reddidit actionē ip̄o iur̄ nullā. id̄ dicitur q̄ vbi ē defect̄ ex p̄te vel ex p̄sōe rei seu def̄e foras tenet actio. t̄ sufficit q̄ ille defect̄ cesset t̄p̄e rei iudicāde. s̄ vbi ē defect̄ ex p̄sōa actoris cui nō p̄peteret ius agēdi. nō sufficeret iur̄puenire nouū ius nisi defenderet ex antiq̄ cā. Sic intellige. ff. de iudi. l. nō pōt videri. ff. m̄. l. si m̄ aduero tibi. fm̄ dy. t̄ iūge. j. s̄. pri. **C** In si. eiusdē gl. vel dic q̄ ēt pupillus seu dñs ceter̄ agere cū eoz̄ noīe agit. ff. de ad. tu. l. ita aut. s̄. gestis se. ff. si q̄ cau. si p̄cur. fm̄ dy. h̄ sufficiūt p̄ lectura hui. s̄. Sed dñs Ja. de ra. alt̄ exordis t̄ cumulat h̄ m̄z libelloz̄ q̄ p̄suevit tractari in auē. offerat. **C** Ego h̄o h̄ omitto. q̄ nō ē p̄p̄ia m̄a. t̄ si d̄ h̄ videre vis. vide i spe. d̄ libel. p̄cep. ibi repies fatis. Placeret deo q̄ lectores nō attraherēt m̄as t̄ p̄tentarent his q̄ necessaria sūt p̄ intellectu. l. quā legūt. t̄ nō solēnizaret forte magis ad ostētationē q̄ instructionē. t̄ fm̄ m̄as equo p̄cessu legerēt p̄ totū ānuz. t̄ sic posset p̄ficere sibi t̄ alijs. solēnizatiōes si q̄ dē t̄ malēcolie q̄s nouas opiniōes vocāt sūt q̄si vter plen̄ v̄eto t̄ magis suppin̄ bñ p̄cipit cū est ex̄ studiū. illis enī exufflatis in silētes talib̄ remanēt vacui textib̄ t̄ p̄clusiōib̄ vñs glo. t̄ doc. audeo tibi dicere q̄ nescit legere q̄ nō legit totū. C. de equo p̄cessu in āno. t̄ idē de al̄s voluminib̄. t̄ sic fit bononie.

Omniū actionum. **C** Post diffinitio-
nē imperator pōit di-
uisionē actionū. Et scias q̄ tot̄ is titulus vadit p̄ diuisionē vñ
q̄ in finē. **C** Pōit. n. titul̄ tot̄ ser̄ diuisionē actionū put pare
bit. t̄ h̄ est p̄ma. is aut. s̄. diuidit i duas p̄tes. p̄mo diuidit. scōo
declarat mēbra. p̄ma i p̄n. scōa ibi n̄āq̄ z̄c. l̄ra plana est nec po-
nit c̄as. pōt tñ sic capi. Bñe imperator vidi diffinitionē actōis.
diuidit ne. Imperator dicit q̄ sic. q̄ oīuz actionū z̄c. **C** In gl. vi
def̄ inuere in fi. q̄ nulla ē q̄n ea apud tales expiamur. ff. d̄ iudi.
l. pe. vñ h̄bū q̄libz̄ nō excludit h̄ casu sicut nec. C. de sum. tri. t̄
fi. cat. l. j. ibi cunctos populos quos z̄c. ff. de iust. iure. l. om-
nes populi. **C** In glo. scilicet compromissarios. t̄ in fi. meli-
us. C. de arbi. l. pe. t̄ facit ex̄ de p̄ba. c. q̄m̄ p̄tra falsaz. C. de iur̄
di. l. rē nō nouā. s̄ corā arbitratore nō oī offerri nec dari. q̄ il-
le nō p̄cedit more iudiciali. vt no. i spe. d̄ li. cō. s̄. restat videre.
C In glo. sūma. i. p̄ma imo d̄beret eē p̄ma. q̄ qd̄ā ciuiles qd̄ā
p̄roie. s̄. de obl. s̄. j. dicit qd̄ā q̄ ibi de diuisionē obligationū.
h̄ d̄ diuisionē actionū. Istō nō p̄lz̄ pe. de bel. p̄ti. q̄ seq̄ret q̄ obli-
gatio t̄ actio haberēt diuersuz̄ ius in substantia. vñ ipse exponit
sūma. i. breuis. ut seq̄ in glo. t̄ facit. ff. d̄ sta. ho. l. sūma. **C** S̄
q̄qd̄ dicitur de facto remanet q̄ h̄ est p̄ma t̄ tñ vñ q̄ alia debe-
ret eē q̄ est. j. e. s̄. alie. t̄ Jo. ponit illā p̄mā in arboze. **C** S̄ d̄
cas. q̄ cū tractat de cognitiōe origis actōis. illa d̄z̄ eē p̄ma. S̄
cū tractat de cognitiōe ei. n̄āc ista est t̄ d̄z̄ eē p̄ma. vñ p̄ illā diui-
sionē nō distinguunt sp̄s actionū. s̄ p̄ h̄āc. n̄ā p̄sōales nō sūt
reales nec eē. q̄ differūt sp̄e. s̄ p̄sōales t̄ reales repiunt aliq̄ p̄
tozie aliq̄ ciuiles. vt p̄tebit i inferiorib̄. nec p̄ illā diuisionē sp̄s
distinguunt. **C** In ea. glo. in fi. scire debes q̄ actionū qd̄ā sūt p̄-
sonales. qd̄ā reales. qd̄ā mixte qd̄ā in rē scripte. q̄re dicāt mix-
te t̄ q̄re in rē scripte. Dy. fecit h̄ vñā magnā p̄sam q̄ in effectu
ponit. j. e. s̄. qd̄ā. vbi magis videbis. vñ finaliter dicit dy. q̄ i-
perator ponēdo simplex vñ ponere mixtū seu cōpositū. Et est
fite q̄. l. dicit. stipulationūz̄ qd̄ā sūt dādo qd̄ā i faciēdo t̄ nihil
plus dicit. t̄ tñ p̄stat q̄ qd̄ā sūt mixte i dādo t̄ faciēdo si c̄ red-
dere rōnez. ff. de p̄di. t̄ de. l. cū seru. t̄ tñ p̄pter h̄ nō est iuffici-
ens oīno. ff. de h̄bo. ob. l. stipulationūz̄. **C** In h̄ aduerte. q̄ si

mixte faciāt sp̄s p̄ se nō pōt negari q̄n diuisio sit min̄ sufficiens
t̄ glo. vacillat h̄ vel minus clare loquit dicit enim q̄ mixte sunt
reales q̄n ad rē. t̄ p̄sonales q̄n agit ad p̄sonales p̄statiōes qd̄
ergo est h̄ dicitur. Et iā simul agit ad vtrūq̄. Verbi gr̄a ago fa-
ber. certū ē q̄ cuiuslibz̄ p̄ticle p̄s p̄tiet ad me. t̄ alia p̄s ad io-
cium meū. nūc peto diuisionē. i eo q̄ peto partē meā est realis
in eo q̄ peto p̄tes socij est p̄sonalis. t̄ sic nō pōt dici q̄ q̄q̄ sit
realis q̄q̄ p̄sonalis. imo semp̄ mixta. t̄ sic videt q̄ egrediat̄
diuisionē t̄ faciāt tertiā sp̄em sicut vides in breuiloqua q̄ conti-
net duas vulgares t̄ duas pupillares t̄ facit tertiā speciē. ff. de
vul. l. lutiū. t̄ enī cōposita ex duobus tertiā speciē faciūt sicut
multus. ff. de pig. ac. l. si cōuenerit. s̄. pe. de vñ. l. eū qui. de h̄-
bo. signi. l. carbonū. t̄ ita videt Joā. sentire in arboze q̄ ponit
reales p̄sonales t̄ mixtas q̄libet singulariter ad partē. t̄ q̄si di-
stinctas sp̄es t̄ sub distinctis circulis. **C** In hoc dicendū q̄ mi-
xte nō faciūt speciē. q̄ nulla est mixta q̄n sit subst̄ntialiter realis
aut p̄sonalis. vñ peti. heredi. dicit mixta. C. de pe. here. l. he-
reditatis. t̄ tñ p̄stat q̄ est h̄e realis. ff. de pe. here. l. sed si lege.
s̄. petitio. similiter si. re. dicit mixta. j. eo. s̄. qd̄ā. t̄ tñ est vere p̄-
sonalis. ff. si. re. l. j. t̄ similiter fa. ber. t̄ cōi diu. sunt personales
oīuz̄ enim ex quasi contractu. s̄. de obl. q̄ ex quasi cōtractu
s̄. itē si inter aliquos. t̄ tñ contractus nō pariūt reales imedia-
te. t̄ ideo hec diuisio est sufficiens quo ad sp̄es actionū t̄ illa di-
uisio q̄ est. j. s̄. quedā. nō est nisi quo ad q̄itates t̄ sp̄es t̄ dif-
ferētias que nō p̄stituūt species. vñ licz̄ hominū quedam sunt
nigri alij rufi alij albi. nō ob hoc differūt specie. de actionibus
in rē scriptis est certū q̄ oēs sunt p̄sonales. ut videbis i. s̄. que-
dā. **C** In gl. iō in rē in fi. meli. ff. de pecu. l. q̄ ergo. t̄. l. si sti-
cho. p̄ socio. l. iij. s̄. de illo sed cerere in rē scripte rem comitan-
tur t̄ tamē nō sūt reales. vt videbis. j. s̄. qd̄am. **C** Sed dicas
q̄ nō comitantur tali cōcomitātia. q̄ in realib̄ ius agēdi orit̄
ab ip̄a re. t̄ p̄ ipsa. ideo dicit q̄ sūa p̄edio dat. ff. de publi. l.
i perator. ff. de neg. ge. l. q̄ aliena. s̄. si. nō sic in actionib̄ in rē
scriptis. ut videbis in. d. s̄. quedā. **C** In gl. j. ex q̄si d̄ctu ibi cū
allegat. s̄. ti. j. in p̄n. h̄ fuit opi. rof. t̄ glo. t̄ eā ponit. ff. de ac. t̄
ob. l. j. nec ibi reprobat. t̄ fictacite vñ approbare. vñ h̄z̄ dy. sa-
tis vñ approbāda. dicit enī in. d. l. j. de act. t̄ obl. q̄ est aut ex p̄-
ctu vel ex maleficio vñ ex varijs figuris cāruz̄ t̄ post p̄leḡ de q̄
libet duoz̄ p̄moz̄ t̄ vltimo de q̄si d̄ctu t̄ q̄si maleficio inuēdo
q̄ illa erāt de q̄b̄ intēdebat loq̄ q̄ dicebat ex varijs figuris cā-
ruz̄. t̄ n. p̄ora t̄ posteriora s̄ba declarāt intētiōes. ff. de testa. l.
heredes palā. s̄. s̄. si notā. dele. j. l. si seru. plurimū. s̄. si. de bere.
insti. l. q̄ nō militabat. s̄. j. vñ nullā. l. repies q̄ sub appellatiōe
d̄ctus vel maleficij p̄tineat q̄si d̄ctus vel q̄si maleficia nisi p̄ sub
auditū. facit tñ. ff. de ac. t̄ ob. l. ex d̄ctib̄. vñ opi. glo. q̄ seq̄ est
forte magis reprobāda q̄ ista fm̄ dy. **C** Enī tñ vñ q̄ ex varijs fi-
guris causaz̄ dicant q̄ h̄nt diuersaz̄ originē t̄ fm̄ diuersitatē fa-
ctoꝝ vt dicā in ac. fi. regū. j. eo. s̄. quedā. **C** In. e. gl. ibi cū al-
legat de ac. t̄ ob. l. j. Et quō dicant oriri ex varijs figuris vide
ibi t̄. ff. de p̄di. fur. l. si p̄ fure. s̄. fi. S̄z̄ tñ nō ē verū q̄ nascāt ex
varijs figuris. imo ex furto. ff. de p̄p̄ia. l. si ambo. s̄. quotiēs.
re. amo. l. si mulier. s̄. h̄ actio p̄ quas. ll. h̄ opi. p̄probat. **C** In
e. gl. ibi cū allegat. l. p̄petit. s̄. fi. imo orit̄ ex delicto alteri. q̄ fe-
cit opus t̄ extēdit p̄ illū q̄ factū h̄z̄ sicut t̄ cetera actiōes in rem
scripte. t̄ idē i noxa. t̄ in alia q̄ dat s̄ nō obligatos ad instar re-
alis. sicut actio de peculio. ff. de accep. l. an inutilis. s̄. j. de his
q̄ deie. l. j. s̄. cū su. **C** In fi. glo. s̄ h̄ nō p̄stat qd̄ ip̄ortant s̄ba
illa ex varijs figuris cāruz̄. vñ Ja. t̄ Pe. dicūt q̄ ip̄ortant actio-
nes t̄ obligatiōes datiuas q̄ nō h̄nt p̄sistentē materiā. sed le-
gis vel p̄toris p̄t̄te inducunt vt interdicitū quoz̄ bonorūz̄ t̄
quoz̄ legatorūz̄ t̄ actio de paup̄ie t̄ alie datiuē q̄ ex varijs figu-
ris cāruz̄ danē q̄n equū est dari actionē sicut actio in factū. ff. d̄
p̄scrip. s̄. l. quotiēs. C. d̄ sacro san. ec. l. sancim. **E**go credo q̄
recte intelligēt h̄uctex. nō fuit opus h̄ subintrare. tex. enī iste nō
p̄sequit vñ nascant obligatiōes t̄ actiōes s̄ ad qd̄ agit p̄ acti-
ones p̄sonales. dicit. n. p̄ q̄s intēdit aduersariū dare aut face-
re oportere. t̄ alijs q̄busdā modis reperere itēdit. q̄ quādoq̄
ad patientiam p̄standā vt si quis vendidit mibi herbas p̄a-
tri. vel si locauit mibi domum t̄ non permittit me pacifice ha-
bitare. vñ de multis modis agitur personali. acti. alias q̄ ad dā-
dum vel ad faciendum fm̄ formas conventionum. t̄ ita ista

verba quibusdam alijs modis referunt ad verbum intēdit p/rimū nō ad s̄bz remotū obligatus. ad quod oportet referri si sequaris glo. z doc. qd non videtur de intētionē tex. **C** In glo. no. hic in fi. doc. quidaz dicit qd hoc nō pcedit imo ē obligat⁹ qui rei v̄. tenet z hoc ostendit qd act. de peculio z realis sunt consimiles. qz q̄libet sequitur possessore. ff. de pec. l. q̄situz sed in actione de peculio ē dare obligationē quod apparet qz accedit fideiusso. ff. de fideius. l. fideiusso. obligari. §. fideiusso. ad mace. l. creditore. z constituit. ff. de consti. pec. l. j. §. de bitū. ergo z in rei v̄. **P**reterea ibi quid venit officio iudicis z sine obligatione nō potest mora contrahi p̄ interpellationē extraiudicialē. ff. de v̄. infec. l. cū postulasset. sed in rei v̄. reperitur contrariū qz quis constituit in mora ex interpellatione extraiudiciali. ff. de rei v̄. l. itē si s̄beratum. §. si. ergo videtur sequi necessario qz sit ibi obligatio. **P**e. de bel. pti. dicit qz in rei v̄. nulla est obligatio z hoc est qd hic exp̄sse legif. qz nullo iure zc. qui oē dicit: nihil excludit. ff. de here. insti. l. hoc articulo. **C** Itē qz si esset obligatio nō tolleret p̄ eo qz reus desineret sine dolo z culpa possidere: cū nō sit de modis tollēdi obligationē de quibus. §. qui. mo. tolli. ob. z tamē constat qz reus nō tenet si possidere desinat. vt. §. dicitū est. ff. de rei v̄. l. sinaut. §. possidere. z sic nō est obligatio. **A**d p̄traria p̄ r̄isio s̄z eū qz actio de peculio habet nālē cōtractū z obligationē. s. quatenus concernit ip̄m sed quatenus datur p̄tra dominū nō. nec illi accedit fideiusso: nec cōstituit s̄m eū. Salua eius pace immo credo qz p̄stituat z accedat fideiusso. qz. ll. allegare videtur s̄ dicere. z hoc habito respectu ad eius originē s̄m quā ois ex cōtractu z habet nālē obligationē vel habito respectu ad quādam obligationē p̄toriam qua dominū tenet. ff. de accepti. l. an inutilis. §. filius. z de hoc pleni⁹. j. eo. §. ac. de peculio. **A**d aliud v̄z qz vbi nō est obligatio: nō constituit mora extraiudicialis. dicas qz verū est vbi officiu iudicis cōpetit p̄ se. qz debile z frigidū est. sed vbi deseruit actioni cōtrahit p̄pter vim z virtutē quā recipit ab actione siue sit realis: siue p̄sonalis. **C** In gl. nō in actione in rē. ibi cū dicit z bone si. emptore. hoc videtur erroneū qz nō agit vtili rei v̄di. sed publi. vt videbis. j. §. alie. at̄ sequeret qz p̄feret s̄o domino. vt. l. j. ff. si ager vec. qd non est verū vt videbis in. d. §. alie. z de materia hui⁹ glo. videbis magis inferius. **C** In glo. hoc non est necesse in fi. vide de p̄ba. l. circa. ff. hec sufficiunt ad apostillationē glosaz. p̄sequamur alia que longiorē habet caudā. **B**y. dicit qz is tex. facit ad questionē. **Q**uidam p̄misit nō facere cōtrouersiaz alicui in aliqua re. ecce res puenit ad manus p̄mittētis agit stipulator. p̄missor nūq̄ eū repellere ope exceptionis. stipulator dicit nō potes. qz p̄misisti nō facere cōtrouersiam. p̄missor dicit. illud debet intelligi agēdo sed nō excipiēdo. q̄ritur an benedicat videatur qz sic p̄ hūc tex. qui videtur dicere qz agēdo mouet cōtrouersiam. z ego credo qz mouet agēdo. sed tamē ēt mouet excipiēdo. vt no. ff. de pec. l. nō solū. §. si status z pbatur. ff. si pars hered. p̄ta. l. p̄mittēduz rēra. ha. l. quo eni. §. pe. ad trebel. l. lutius. §. tres heredes. qui tex. possunt adiūgi ad glo. illā s̄m **B**y. **J**ac. vera. inducit etiam z habet hūc tex. ad aliam q̄stionem nunquid in libello necesse sit allegare p̄sentē obligationē verbi gratia an sufficit dicere mutuauit. x. in quibus peto te condēnari. **E**t videt qz sit necesse p̄sentē obligationē allegare si libellus d̄z concludere ex suis p̄missis. nō autē cōcluderet nisi i p̄senti reus esset obligatus: ut hic in tex. cū dicit agit s̄ illū qui obligatus est. ergo videt qz obligatio p̄ns debeat p̄poni. nam non sufficeret fuit obligatus nisi in p̄senti sit. **C**. de p̄ba. l. neqz natales. **P**reterea vides in actione reali qz op̄z allegari dominū p̄ns: qd est causa prima rei v̄. ergo v̄ qz in p̄sonali oportet at allegari cām primā videlicet p̄sitem obligationē. ff. de rei v̄. l. in rē actio. in p̄n. **C** Itē dicit qz doc. consueuerūt tenere contrariū. **D**icit enim qz eo ip̄o qz quis fuit obligatus z adhuc p̄sumitur. sicut qui semel fuit domin⁹ p̄sumit adhuc. **C**. de p̄ba. l. siue possideris. si ergo p̄sumit: ergo sufficit s̄ dicere. qd argu. legistarū p̄cedit ex pbabilibus. nō eni ex demōstratiuis sicut in illo filogismo. omnis mater diligit. medea est mater ergo medea diligit. pbabile est enim qz omnis mater diligit s̄z nō est necessariū. sic inter legistas cōmuniter arguitur. **J**dē **J**ac. tamen tenet contra. vnde dicit. sicut talis libellus nō est bon⁹. sui d̄is

ago rei veni. ita nec in p̄sonali fuisse obligatus. ago cōtra te. z h̄ pbat s̄m cum qz ex diuturna solutione p̄sumit causa z tamē nō sufficit allegare diuturnā p̄stationē nisi cā allegaret. ff. de v̄. l. cū dein rē verso. **C** Sed huic opinionē videt ob̄stare. ff. que in frau. cre. l. oēs. §. lutius. vbi tex. dicit qz vbi qz ponit aliquē bona sua alienasse vniuersaliter: nō oportet dicere qz fraudandorū creditoz causa fecit. qz hoc ip̄z p̄sumit. ergo videt qz libello sufficit p̄tere factū ex quo obligatio resultat p̄sumptiue. **S**ed ip̄e respōdit qz duplex est p̄sumptio q̄dam iur. z de iur. r̄ ibi factū sufficit ponere. z de illa loquit. §. lutius. **C** Sed q̄daz est iur. tm̄. z in illa op̄z allegare factū z cām s̄m eum. **H**ec opi. nō seruat de facto. vñ tota die d̄atur libelli. mutuauit tibi. x. peto te condēnari ad reddēduz. vñ argu. **J**ac. z ex̄plum qd p̄t potest esse veruz in casu suo. **N**am si actor diceret in libello. tu fuisse mihi obligatus in. x. ex mutuo. peto qz reddas p̄tē qz nō p̄cederet talis libellus. nec in rei veni. si diceret sui d̄is. ago rei v̄. qz eo ip̄o qz dicit sui d̄is v̄ actor ponere qz nūc nō sit dominus. vel qz reus nō sit nunc sibi obligatus. **E**t in h̄ casu p̄t eē vera opinio **J**ac. q̄uis spe. teneat cōtra hoc casu in spec. de acti. z pe. §. ij. §. quid si ago. **C** Sed vbi nō exp̄mit hoc sed dicit mutuauit tibi. x. qz peto: tunc nō exp̄mit p̄teritū. imo p̄ns qd ex p̄terito catur. z iō videtur libellus p̄cedere z ita v̄sus causarū admittit vñ argumētuz de diuturna p̄statione nihil facit. qz ibi nō allegat talis causa ex qua obligatio possit causari z nasci qz t̄ps nō est modus zc. **C** Sed nos loquimur quando tale factū allegat ex quo obligatio descēdit z creat z hoc satis apparet in obligationibus qz ex delicto descēdunt. vt in actōe iniuriarum z furti vbi sufficit allegare malefactum: nec op̄z dicere qz reus sit obligatus. sufficit enim dicere. talē rē meā surrupuisti. peto te condēnari zc. **E**t facit p̄ hac parte. ff. deli. ag. l. j. z. l. sed si neg. ff. de re. l. in finalib⁹. **C**. de p̄ba. l. iij. **C** Circa rei v̄. de qua agit hic in tex. z in glo. p̄ncipaliter querunt q̄ttuoz vel quinqz. **P**rimo quid sit rei v̄. **S**ecūdo q̄ sunt eius p̄ncipia z vñ p̄cedit. z iuxta hec multa q̄runt. **T**ertio ad qd competat z q̄ in ea ueniant. **Q**uarto quomodo in rē formet libellus. **Q**ui to de modo p̄badi dominū. **Q**uerit ergo p̄mo qd sit rei v̄di. **P**e. de bel. pti. dicit qz ē q̄dā actio i rē competēs alicui ratione dominij vel quasi s̄ possessorez vel quasi ad declarationem diūj. **H**uius diffinitionis s̄ba satis declarabunt p̄ illa q̄ inferius dicent. **D**e uno caue tamē. qz nō credo qz cōpetat ratio q̄ si dominij. sed publiciana. ut dixi. §. iuxta gl. nota. in ac. in rez z in hoc posset reprehendi hec diffinitio. **S**ed **P**e. recipit illud quasi p̄to utili dominio. **C** Si tu uelles posses plenius diffinire rei v̄di. est actio. in rem dominio directo uel utili p̄tra possidētē uel quasi in rem corporalē p̄petēs ad declarationē dominij rei quoad restitutionē fructuū p̄dentū seu extantūz. hic non est insistēdum quia inferius singula magis declarabuntur. **C** Veniam⁹ ad secundum. q̄ sunt eius p̄ncipia seu q̄ sūt necessaria ad hoc qz competat. z ad hoc est breuis responsio. quia q̄dam sunt necessaria ex parte actoris. q̄dam ex parte rei. ex parte actoris dominium directum z utile. ex parte rei possessio. uel quasi: q̄si dico si dolo desijt possidere. ff. de re. iu. l. per emp. z. ff. de rei v̄di. l. sinautē. §. is qui. unde directus dominus cōsetur qui habet plenū dominū z nullū alium superiorē q̄trum ad dominū. **S**ed utilis qui nō habet plenū diūj. s̄z habet aliū superiorē. ut uasallus z emphi. ut no. in glo. no. i actiōne zc. ff. si ager vecti. l. j. §. si. p̄mo. l. si ut certo. §. duob⁹. s̄b ter d̄ direct⁹ possessor qz possidet. s̄z q̄si possessor qz dolo desijt ut. d. l. p̄empt. vñ p̄sueuerūt dari s̄ba magistralia. qz rei v̄di catio quādoqz p̄petit directa directo. quandoqz directa utiliter quādoqz utilis directo. q̄siqz utilis utiliter. ita qz uerba directa z utilis accipiunt ex parte actoris. sed directo z utiliter ex parte rei. unde nomina ex parte actoris: aduerbia ex parte rei nam quando d̄is agit contra uere possidentem: competit directa directo. q̄si agit contra illū qui dolo desijt possidere: cōpetit directa utiliter. eodez modo q̄si utilis dominus agit cōtra uere possidentē competit utilis directo. quando contra illum qui dolo desijt possidere competit utilis utiliter. **C** Ista doctrina satis p̄ly **P**e. nisi in altero de mēbris i quo d̄ qz directa cōpetit utiliter d̄isō directo p̄tra illū qz dolo desijt possidere. istud nō est uerū. imo tunc p̄petit utilis. ff. de nox. l. electio.

§. i. de pe. here. l. nec ullam. §. q. si quis. alias sub. l. et. §. i. Cre-
do q. De. verū dicit et glo. notant idē. ff. de rei. iud. l. qui dolo.
nam pncipia rei vēdi. sunt dominium ex parte actoris posses-
sio ex parte rei. vnde cum alterum de dicitis substantialibus de-
ficiat et rei vendi. directa definit competere. sed datur utilis. q. a
iniuriā esset q. ille qui dolo desijt possidere ex suo dolo lucra-
retur. **C** Intra hoc esset querēdū p. euidē. ia an utilis et directa
actio sint eedē an sint diuerse. Ioan. dicit q. sunt eedē in sub-
stantia vt no. C. de actio. et obli. l. ij. p. quo facit. ff. de neg. gest.
l. antepe. sed illa. l. habet aliū intellectus ut ibi no. vñ credo q.
sint eedē in substātia put substātia est genus generalissimū fi-
cut est genus ad hominē asinū ad lapides. Nō tamē credo q.
possint dici eedē nec in specie nec in qualitate nec in effectu. q. d.
apparet. q. vna competit quādo alia deficit. ergo nō sunt eedē
q. ad positionē vni sequeretur positio alteri. ff. de pe. l. i. cāe.
§. si. C. ad exhib. l. si res. de pact. cō. l. pater. ff. so. ma. l. gajus.
Itē tali datur utilis cui nō daret directa. C. de ac. vel here. vē.
l. emptor. et l. postq. Itē vna potest intēptari sine cessione alia
nō. Itē vna nomine cedētis alia nomine agentis. ut no. C. de
ac. et obli. l. j. et breuiter vna competit ad vnā rē ad quā alia nō
competeret. ff. de do. iter vi. et vro. l. vro. marito. de do. causa
mor. l. qui mortis. cōmo. l. sed si mihi. de seruo corrup. l. ut i tā-
tum. §. j. ff. si pars here. pe. l. nec vllā. §. q. si quis. et infinitis le-
gibus que faciūt differētiā inter eas: vñ non possum videre
q. possint dici eedem. vt satis notauit. d. l. antep. de neg. gest.
Quid ergo pone q. ago rei ven. directa cū deberē agere vt
li: q. sum emphi. vel vasallus: vel q. teneo rē ad cēsum ab alio
qui est directus dominus. nunqd succumbā. Nō videt. p. d. l.
antepe. sed illa habet aliū intellectū ut ibi no. Unde credo q.
cum sint diuerse actiones et vna competit vni cui alia nō cōpe-
tit: q. agens directa succumbit p. dicitas. ll. ff. de euic. l. si cū vē-
ditor. in prin. **Q**uid ergo dices de libellis qui tota die dan-
t in regno francie vbi oēs terre vel quasi sunt feudales vel alias
pensionibus seu censibus affecte. ita q. possessores quasi oēs sūt
vnales domini. **C** Videt. q. agēs rei vē. succumbāt. **D**icit do-
cto. Ja. et De. q. hoc solū hic tangūt q. nō succumbunt. q. videt-
tur agere tali actiōe que eis cōpetit. s. vtili s. m. vulgarē modus
loquēdi. ff. de fun. i. stru. l. cū delationis. §. asinā. **A**duerte hic
q. hoc satis pōt sustineri vbi q. agit rei ven. non declarato an
directa vel vtili sed vbi declarat tūc pcedit q. d. s. dixi. q. agens
directa succumbit si cōpetit utilis vel econtra. **C** Sed nunqd
actor teneat declarare an agat vtili vel directa. **C** Videtur q. sic
cum sint diuerse. et vna cōpetit vni q. non competit alij. ut. s. di-
ctū est. ff. de tribu. l. quod in heredem. §. eligere. de le. ij. l. cū
filius. §. varijs. nam reus alias nō posset deliberare. et enim po-
terit esse q. cedet vni et nō alij et p. hoc bene facit. ff. de solu. l. si
duo rei. si tamē p. recitationes facti apparet q. actione agit de-
bet sufficere. q. dicit se emphi. et ita no. in spe. de acti. et pe. §.
ij. s. sed nunquid teneat ppe sine. §. **Q**uid ergo ago rei ven.
directa. lire contes. vel dato libello reus definit dolo possidere
nunquid virtute dicti libelli fiet. condēnatio: vel oportebit q.
incipiam de nouo edere libellū in vtili. **C** Videt. q. debeat incipe-
re de nouo. q. cū sint diuerse actiones vt. s. satis pbatus est. p-
cessus vnus nō ptingit alterū. et ideo debent fieri interrogati-
ones vt sciatur q. actione agendū sit. ff. de rei vē. l. q. petitorio.
C Sed cōtra facit q. sic erit in potestate rei pcessus actoris elu-
dere. statū enīz definit possidere et annullabit pcessus directe. et
post cū actor redierit ad vtilē incipiet possidere. et frustrabit p-
cessum vtilis quod erit incōuenientissimū. **P**ropter quod di-
cunt doc. q. pcessus continuabitur et fiet condēnatio virtute p-
mi libelli. allegat Jac. de his qui no. in fa. si seruus. allegat dy.
p. casu. ff. de aqua plu. ar. l. q. q. §. iul. p. quo facit. ff. de pe. her.
l. pe. de rei vēdi. l. is a quo et facit. j. de interdi. §. retinēde. vbi
condēnatio refert ad tēpus interdicti. **E**t hoc intelligit et Jac.
si fiat alienatio ante cōtes. post dationē libelli: ne sit in potestate
rei actorē excludere a iure suo. ff. de eo quod certo loco. l. ij.
Sed spe. videtur tenere contrariū hoc casu. et q. sit opus no-
uo libello. titu. de interroga. §. ij. s. pe. **C** Opinio iaco. tamē
plus placet q. nō debet eē melioris pditionis q. dolo desijt pos-
sidere quā q. seliti obtulit. et tamē ille teneat nec auditur ad va-
riandus. ut. l. finaūt. ff. de rei ven. ergo nec iste qui dolo desijt.

Preterea datio libelli facit rem litigiosā in realibus. sicut
contestatio in psonalibus. C. de litigi. auē. litigiosa. et ppetuat
et sic videt. q. hic habet quo ad hoc p. ptestatione cū eadē illu-
sio posset fieri ante contes. post datū libellū: que et post. vt. s. di-
ctū est. **L**auet tamē q. oportet in pcessu fieri mentionē ante sen-
tētiā de hoc q. dolo desierit possidere pendēte pcessu. q. ali-
us est modus p. nunciādi cōtra illū q. possidet alius contra illū
q. dolo desijt possidere. ut. ff. de rei vēdi. l. qui restituere. et ma-
xime vbi ante litis contes. desijt possidere. q. tūc actor in ipsa
cōtestatione oportet q. hoc dicat. alias poneret falsum et deie-
raret si poneret et iuraret eum possidere q. desierat. et hoc sci-
uit. ignorant enim parci debet. ff. de rei vendi. l. is qui se ob-
tulit. vnde actor habet super his instrue re iudicem alioquin
nō posset bono modo iudicare. **C** Sed querit nunquid in p-
dicto casu fiet condēnatio virtute directe intentate vel vir-
tute vtilis. **C** Videtur q. virtute utilis. ff. de noxa. l. in delictis.
§. si detract. de edili. edic. l. bouē. §. aliquādo de bo. pos. s. m.
tabu. l. ij. §. si sub conditiōe. **S**pe. videtur tenere q. condēna-
bitur virtute directe ut in. d. §. s. antepe. p. quo facit. d. l. q. q.
§. ait iul. et videtur expressum. C. de liti. l. ij. **Q**uid sit cō-
dēnatio fiet p. modum utilis. nam iurabitur in lite iuxta. l. qui
restituere. ex quo certum est q. dolo desijt possidere. **R**equiri-
tur ergo q. sit dominus ille qui agit rei vēdi. **P**one q. erat do-
minus tēpore litis cōtes. postea desijt eē dñs. nunqd possessor
condēnabit. **D**icit De. q. sic sufficit enim q. haberet ius tem-
pore litis cōtes. ff. de rei vēdi. l. si post acceptū et videt. expsum
p. De. l. nō allegat. C. de liti. l. ij. **D**y. dicit cōtra p. l. tigni. §.
si. ff. ad exhib. ibi enim expse cauet q. in act. ad exhibēduz opz
q. duobus tēpibus interfit tēpore litis ptes. et tēpore snie. **S**ic videt in
rei vē. cū paribus passibus ambulēt. et actio ad exhib. sit eius p-
paratoria. **S**ed ad hanc rē det pe. magister. aperi oculos. illa
l. dicit q. opz q. interfit tēpore litis cōtes. et tēpore snie. i. q. tēpore snie in-
terfit rē fuisse tunc restituta. v. q. tēpore litis cōtes. nam licz modo
nō interfit sufficit. ff. si quis cau. l. qui aut. §. illud. de edē. l. vbi
§. is autē. **F**orte posset dici q. vbi actor desijt eē dñs sine fa-
cto suo tūc sit p. dēnatio si dolo mora vel culpa pcesserit. q. fa-
ciūt reū teneri vel ad rē seu rei p. cū: vt ad fructus. ff. de rei vē.
l. itē si sberatum. §. si. cū. l. se. et ie. s. vbi facto suo p. didit domi-
niū. q. forte alienauit. nō video q. n. debeat repelli. magis enim
d. factū suū cum repellere q. factū alienū. s. vbi definit eē dñs
ex facto alieno: definit actio. ergo magis ex facto p. p. ff. de cō-
di. fur. l. et iō. et l. si seruus. et facit. ff. de rei vēdi. l. ex diuerso in
p. n. **N**ec ob. l. ij. de liti. q. iō sibi lis suo marte pagitur. q. vēdi-
tio rescidit. et res ad p. snū statū regidit ut. l. si. e. ti. **C** S. q. d.
ecōtra. pone q. actor nō erat dñs tēpore litis cōtes. s. post acq-
sui dñum nunqd sufficit. **C** Videt. q. sic. ff. de pigno. ac. l. si rē
§. si. et ibi no. post bu. **I**tem p. hoc q. sicut requirit. ex pte acto-
ris dñum ita ex parte rei possessio ad hoc q. reuendi. cōpetat
vt satis dictū ē. s. p. l. j. de ali. iu. mu. cā fac. s. ex parte rei suffi-
cit q. possideat tēpore snie. ergo videtur q. ex pte actoris suffi-
cit dominūz tūc fuisse questū. ff. de rei vēdi. l. finaūt. §. j. facit
ff. de pec. l. questum. **J**acobus dicit q. de hoc est facta quedā
noua decretalis quam ipse vt asserit non vidit tamē potes eam
videre extra de sentē. et re iu. c. abbate sane. lib. vi. in qua distin-
guitur aut agitur expressa causa acquirendi dominij. aut nulla
expressa nisi dominij solum. **P**rimo casu non sufficit acqui-
rere dominium post litis contes. secundo sic. **J**acob. tamen
tenet contrariū. et idē tenet De. qui magis hoc fundat. **P**ri-
mo quia non potest videri in iudicium et. ff. de iudi. l. non po-
test. **S**ecundo per. l. tigni. §. si. vbi dicit q. oportet q. interfit tēpo-
re litis contes. **P**reterea dicunt expsum. ff. de excep. rei iud-
di. l. si mater in p. **P**reterea hoc confortat p. rationē. **L**ertus
est q. dominium soluz est causa rei uēdicationis. nihil ergo fa-
cit causa remota. q. illa non causat uēdicationem sed soluz po-
nitur ad probandum dominium. siue ponatur siue non ponatur
non minus procedit libellus. semper enim dominium de-
ducitur in iudicium. et ita videtur vtrōbiq. deduci omne do-
minium vnde cūq. et ex quacunq. causa q. situz. vt. d. l. si mater.
§. j. ff. de excep. rei iudi. et hoc appet. q. si appello ex vna cā et
ex alia ius cōpetit: videt. appellasse ex oī causa ex qua ius pōt
mihi competere et nedū expsum immo aliam possum psequi.

videtur tenere contra extra de resti. spo. c. cum ad sedē. unde. j. e. §. p. iudiciales. et §. curare. **I**tem singularem dicunt quod non continent per universitatem iuris sic est hereditas et peculium. §. p. universitate rei sic. sic est gregis sic. ff. de rei vend. l. vendi. non ut gregis. et l. j. §. si. **I**tem dicitur commertio hominum et cetera. res sacre et religiose que nullius domini sunt non possunt vendicari quod est verum secundum per. nisi adiecta causa iuris. l. j. §. p. hanc de rei vend. vel vendi dicitur nisi per admistratores vel platos nomine universitatis vel ecclesie. C. de sacro san. eccle. l. sancimus. §. j. **Q**uid autem in hac actione veniat dicitur quod fructus pendentes. ff. de rei vend. l. fructus pendentes. item exta res naturales et hinc veniunt eadem rei vendi. quia res ipsa penitur item veniunt fructus extantes industriales sed hinc eveniunt per aliam vendicationem. item fructus consumpti vendicantur a malefidei possessore. quod dolo desijt possidere ut not. in. l. ex diverso. alii autem perunt per officium iudicis. talis actio videtur magis. §. de offi. iudicis. §. p. illorum. §. de re. di. §. si quis a non domino. Item veniunt dāna in rei vend. ff. de rei vend. l. non solum causa. l. se. et se. **E**tenim ad quartum de formatione libelli. Et dominus Jac. de ra. refert Ramfre. sic formasse libellum. Bico me dominum talis rei. designabit meliori modo quo poterit quam tu possides. vñ peto illam rem tibi restituam cum fructibus perceptis et percipiendis. dicit enim Jac. quod contra hunc libellum doc. consueverunt arguere. nam is libellus concludit ad restitutionem. et videtur eadem conclusio que in personali. nam si comodavi tibi rem concludas quod restituas. vñ dicit ipse quod doc. consueverunt dicere quod debet concludi ad declarationem et per restitutionem iudicis officium implorare ex hoc apparet quod sententia esse conformis libello. ut. l. ut fundus. ff. communi di. constat autem quod in rei uen. pronunciat rem petitoris esse. ut l. ex diverso. §. j. ff. de rei vend. ergo super hoc dicitur concludere libellus vñ quod pronuncietur petitor dominus. et hanc sententiam tenet Pe. de bel. pti. et quod restitutio non venit iure actionis. sed officio iudicis et sic tenet cursum causarum cōis. **I**dem tamē Jac. impugnat dictum libellum in alio articulo quod dicitur: cum fructibus perceptis et percipiendis. quod multi sunt possessores qui non tenent de perceptis si sint consumpti nec de percipiendis quoquo modo. **I**tem ille renetur aliis acti. quod rei vend. ut no. plene in. d. l. ex diverso. et §. illorum. j. de offi. iudicis. **A**ult ergo concludere Jac. quod oportet declarare quos fructus petit et taliter quod appareat quo iure petit. Pe. videtur sentire quod ibi declarare non potest. quod forte nescit quot nec qui fructus extant nec qui consumpti sunt quod forte nec aduersarius vult declarare quod admittat talis petitio generalis. ar. ff. quo. le. l. j. §. qd autem. et hoc pbat quod l. dicit quod condēnatio fit in fructibus taxatione iudicis et sic apparet quod nota erant certi petiti. quod non fieret taxatio in incerto. C. si quis alteri vel sibi. l. cum propria hanc sententiam vñs causarum admittit imo plus condēnat in fructibus absque alia declaratione. ut videbis. j. eo. §. curare. et ibi magis dicit. **F**ormabis ergo sic. dico ego talis contra talē quod rem meam possidet seu tenet et hinc per item eam restituendi quod pertinet ad me iure domini quā rem peto ad me pertinere iure domini declarari. et hinc declarato peto eam tibi restituam cum fructibus perceptis et percipiendis nec non et cum dānis que passus sum usque ad tales sumas salua in omnibus vestra legitima taxatione. petes expensas per lite factas quas tamen estimo super faciendis vestris requirens officium et cetera. iste libellus satis procedit ubi reus detinet seu possidet. sed si dolo desijt possidere non pcederet. immo oporteret de hoc facere mentionem. **E**t tunc dicit sic. dico quod talis rem meam talē quā detinebat seu possidebat dolo desijt possidere. que quidem res ad me iure domini pertinebat et pertinet. quare cum de iure idē reus per possessore haberi debeat. peto dictas rem ad me pertinere iure domini declarari. et hoc declarato dictas rem tibi restituam. quod si enim non possideat videtur quod debeat peti restitutio. sed post cum reus dicit se non posse restituere iurabitur in lite ex dolo. vel quod res est in culpa iuxta. l. qui restituere. vñ glo. ibi dicit quod ad aliud agit aliud sequitur innuendo quod restitutio ibi repetit et soluit extimatio. Si autem culpa desijt possidere in casibus quibus tenet ex culpa de quibus dixi. tunc oportet fieri de hoc mentionem in libello vel in processu. et non dicit eum dolo sed culpa desijisse possidere. valet ergo libellus si dicat se dominum. **S**ed quid si pars petat quod declarat an dicat se dominum directum vel utile. Bicas quod tenet declarare an agat vñli vel directa ut. §. dixi. per pñs et per quo dominus agit alias videtur vñli et totum ius vñdecumque questum in iudicio de

duxisse. ff. de excep. rei iudi. l. si mater. §. eandē. l. et an eandē. §. actiones. Si tamen reus huius declarationem non petat forte pau detius agit. quod si nil fuerit declaratum: et actor succubuerit et post ite agat vñli obstabit ei exceptio rei iudicate quod non obstaret si declarasset se. ut dixi. §. lan. et per hoc videtur quod dato libello non specificato dominus si det actor articulos seu positiones super vñli tamen quod dicat se epbite. vel vasallū vel colonū ad non modicum tempus quod tales articuli debent admitti. quod oē dominus vñli in iudicium deducit. nec ob. quod dicitur dominum intelligit de directo in dubio. ut l. j. §. j. ff. si ager vecti. quod verum est de propria significatione et in mā in quod alter tamen dominum cadit sicut in mā in quod vñli quod potest apprehendi sicut in iudicijs vbi oia veniunt de quibus non est actum spāliter ne veniāt. ut. l. solēnis. ff. de iudi. dicitur dicitur quod oē dominus venit. ar. dicit §. actioes. j. e. **S**ed quod si actor dicat in libello quod res pertinet ad ipsum nec declarat an iure domini. nūquid vñli talis libellus. Expe ditur vñli quod sic est dicitur. instru. c. iter dilectos. de excep. c. cum venerabilis. et sic tamen spe. dicitur pñst. §. de pñctate. §. alie sūt reales. **E**go credo quod libellus satis procedit de se. si tamen pars petat declarari quomodo pertinet: actor tenet declarare. quod hinc pertinet est dubium. et latā hinc significationem. et sic cum libellus debeat esse certus declarari dicitur. ff. de pñbo. ob. l. hinc pertinet. **P**eterea si tenet actor declarare an agat vñli vel directa. multo fortius quod res ad eum pertinet an iure domini vel debiti. **E**mpbit. hinc vasallus vñli alij dicit facere mentionem de suo vñli domino. et dicit sic. cum tu talē res teneas et possideas quod ad me iure vñli domini pertineat. cum eā in feudū vel empbit. teneas: declarari quod teneas peto et cetera. **N**unc videamus de modo pñadi domini. et in hinc aduerte ex quod cā vñli dicitur de dñm. vñli hinc naturā acqñsitiōis domini oportet articulare. et super hoc vide de acq. re. do. p. totū. §. de re. di. p. totū. et hinc satis est facile videre. si vis ferā vendicare dices eā te cepisse vñli alij a quo cām habuisti. et eodē modo psequere mā dicitur de. di. in hinc aduerte quod si dices te dñm. quod emisti a dño oportet pñbo. iij. pmo quod ille venditor eēt dñs vendidit tibi quod solueris pñcū et quod tradidit rem. §. de re. di. §. vendite. et idē alijs titulis. §. n. pñbo are titulu et traditōes et dñs tradētis. ff. de acq. re. do. l. nūquid. et l. traditio. Item pñbo domini si tenuisti cum titulo et bona fide rem mobile tribus annis imobile. x. vel. xx. iuxta. l. si qñs emptionis. C. de pñscrip. xxx. vel. xl. anno. **Q**uid si non pñbet. hinc pñbat quod ipse et pñdecessores sui renuerunt rem illā tāquā suā a tāto tpe quod hominum memoriam excedit. Non vñli valere quilla pñbatio non obtinet nisi in hinc iuribus cum alio casu. si repiat diure civili. ut. l. si arbiter. ff. de pñbatio. §. aq. plu. ar. l. j. §. si. Forte possit sustineri. nā cur non hinc acqñsitiō domini tāto tpe sicut amittit. ff. de acq. re. do. l. nūquid. §. thesaur. imo forte sufficeret si pñbare quod actor et pñdecessores gesserunt se per dominum rei. xxx. annis et vltra et per talibus habitis fuerit quod quis non pñbet titulu et facit quod no. ff. de pñdi. insti. l. qdaz. Si vis latere videre libellos et positiones in rei vendi. uade ad spec. ti. de pñctate. §. j. de acti. seu peri. §. sequi. §. itē nota.

Eque si. **S**uper dixi de actionibus realibus. quod pertinet per res incorporales quod sunt due. una quod dicitur vendicatio vel defendēti seruitute quod uocat pñfessoria. alia quod dicitur ad negadū hinc iurē quod uocatur negatoria. Et per euidētia casus et dicendorum debes scire quod quod sunt reales sunt pñsiales. quod dicitur reales. Item realium quod dicitur urbano rū pñdiō quod dicitur rusticorū. **P**ersonales hinc dicitur dupliciter. quia quod dicitur debetur a persona persone. quod dicitur are persone. a persona persone. ut est uidere in persona sui quod dicitur hinc iurē dño suo sicut eū. Sed certe ibi non est hinc iurē formalis quod hinc tractat. quod cum sit hinc iurē dñi non potest dici quod dñs hinc iurē in re sua. ff. si usus. pe. l. uti frui. quod quis dicitur hinc iurē. §. de iu. pñso. §. hinc iurē. hinc ad hinc iurē non est hinc iurē formalis ut dixi. **S**ed ecce casū ubi potest esse hinc iurē formalis et debet a persona persone. quod legatarij ope sui vñli misterij. tunc est hinc iurē formalis. quod legatarij hinc dñs sui sicut ceteris fructuarij. ff. de usu. le. l. ij. **S**ed illas quod debent a re persone sunt plura exempla. ut usus fructus usus et habitatio. vñ sicut glo. tres sunt personales hinc iurē tamen. vñ usus. usus et habitatio addit. dy. quod tamen ope seu misterij suorum ut. §. pñ. dixi. **S**ed glo. hinc reprobat ff. de usufru. l. si qñs binas. et dicitur personales quod debent persone. et cum persona extinguunt. ff. qui. mo. usu. amit. l. sicut. §. fin. nisi in legato opere serui quod extinguitur per mortem serui non legatarij. ut dicta. l. ij. de usu. leg. reales debent are rei. et non pñt constitui nisi sit res quod ex hoc pñcipere et cui possit deberi. ff.

corporalibus non est perditio actio possidenti per quam negat rem actio nis esse sanam in uno casu etc. Si ista exempla essent bona si esset unum casus sed tres vel quatuor. **C** Preterea quae agit his actibus dimisorius non negat rem esse actio nis nec agit rem vendicatioe quod si supponit **C** In si. e. gl. istud exemplum minus placet eis: quia non esset unum casus sed plusquam mille. **U**bi dicitur pe. ecce unum casus. **P**ossideo rem meam tu petis a me eam tanquam meam. ego nego eam tuam esse et volo probare eam meam esse. certe possis hoc facere et vices petitoris quo ad hoc sustineo. ff. de proba. l. circa. **C** In veritate credo quod is sit intellectus. dicitur eis actio nis partes obtinet. si dicitur quod sit actor nec actio operatur. nec est vera exceptio sed quodammodo illatio. **C** Ja. d. r. dat. casum quoque possidens et tenens agat vel perdat iustitiam. **E**le. bigra rem meam pegrinat dimisit vacuam sic quod animo et corpore dimisi possidere. quodammodo occupavit eam et vendidit bono. si. possessori quod usufructu. uel prescribere incepit et quasi profecit. et deinde idem bono. si. poss. pegrinat et retinuit civilem animo quod sufficit ad usucapionem dimisit nales. ego dominus reperi nales vacuam eam occupavi et detineo bono. si. poss. non fuit repulsus nec suspicatur se posse repelli. et ita civiliter semper possidet et usucapit: quod ego quod rem teneo et sum dominus agam uel perdam. **E**t idem dicitur iac. quod agere possis si ipse rei ven. quod civiliter possides tenet rei vendicatioe. vt. l. cuiuscumque. ff. de usufructu. **C** Erte non credo quod hic loquatur de isto casu: quod voluit et reuoluit non repies hunc casum scriptum in l. ff. ad quem tex. se refert. sed casus per. ubi repit. **C** Sz op. rei depositae possessionem retinere. ff. de pro. l. 13. §. rei et eodem modo rei commodate. et tunc stat quod dpones et commo das agunt rei ven. si depositarium vel commodatarium. ff. de rei ven. l. officium. **C** Quidam dixerunt quod rei uel. non datur possidendi. nec obstat argu. per dicitur: quod dpones uel commo das hoc ipso quod agit rei uel. dimittit possidere et renunciat possessioni hinc eos. hoc non est uerum. ff. de acq. pos. l. nales. §. j. ff. de vi et ui ar. l. cum fundum. §. si. vii dicit quod possidendi et detinendi non datur rei ven. sed possidendi et non detinendi sic. Ergo errauerunt gl. et doc. antiqui qui dixerunt quod rei uel. et interdicitur retinere de possessione non potest simul iterari. quod iten tando rei ven. dicit aduersarium possidere intertando uti possidetis dicit se possidere: et est tanquam prius repellendus. et non est uerum: quod utrumque datur contra detentatorem et non possidentem vt. §. si. crum est. **D**e hoc vide. **C** de rei ven. l. ordinarij. c. de re. iur. c. q. ad agendum. l. vi. p. By. **C** Item op. hunc. §. fm By. hic dicitur quod sicut datur vendi. per rebus corporalibus: ita prescribitur per incorporealis. **C** Contra ea quod possident vendicant: incorporealia non possident ff. de acq. pos. l. iij. in pa. de usufructu. l. sequit. §. si. vii. ergo non vendicant: ergo nec prescribuntur per eis datur que habet vendicatioe. **C** Sed dicas quod incorporealia non possident sed quasi possident et tantum ualent in illis quasi possessio quantum in corporalibus vera possessio. ff. de serui. l. quot. **C** Item pone quod si legal vel permittitur mihi seruitus: possis agere ex testamento vel ex stipulatu et sic uideretur prescribitur inuitis cum satis sit primum per alias acti. **C** Quidam dicunt quod prescribuntur copetitur seruitute constituta. et tunc non competunt ille actioes personales: quod sunt extincte per constitutionem seruitutis sicut per solutionem. sed hoc non est uerum. **C** de usufructu. l. corruptionem. **U**bi dicitur quod utili est habere confessoria per seruitute constituta quod personales tunc: quod facilius est defendere quod iam habes quam consequi de nouo fm By. imo prescribuntur est necessaria: quod personalis non datur nisi contra constituentem. hec datur contra quemque turbat ut satis. §. dicitur. e. r. ff. si serui. vt. l. et si forte. §. sciendum. **C** Ista sufficiant per lectura huius. §. ueritatem quod hoc titulo doctores cogunt quicquid possunt insistendum est circa materiam harum actionum ut earum plenior cognitio habeatur. **C** Et scias quod **P**e. de bella perti. querit hic octo. **P**rimo quid est prescribuntur. **S**ecundo unde procedat. **T**ertio cui datur. **Q**uarto contra quem. **Q**uinto quare sic dicitur. **S**exto ad quid copetitur. **S**eptimo que ueniat in ea. **O**ctauo qualiter formetur libellus: et per oia idem querit de negatoria. et quod aliqua de his modicis importat effectum iccirco parum insistam in aliquibus. **C** Queram ergo quid sit confessoria. **D**icitur **P**e. quod confessoria est actio in rem operetur alicui ratione seruitutis sibi debite vel fundo suo vel quasi suo contra impedientem ad declarationem sui iuris. **Q**uid sit in re appareret hic. **C** Quare dicitur ratione seruitutis sibi debite vel fundo etc. appareret: quod personales debentur persone: reales seu per diales fundo. ff. si serui. vendi. l. et si forte. §. etiam in si. de neo. gest. l. q. aliena. §. si. **U**el quasi suo dicitur per creditores vel suplicarios quibus

copetitur utriusque. §. notatum est in glo. exemplum contra impedientem quemcumque siue sit dominus fundi seruitutis siue non. ff. si serui. vendi. l. si quis datur non. §. si. **C** Secundo querit unde procedat. **R**espondeo: sicut in vendicatioe requiritur uidelicet dominum ex parte agentis possessio seu facultas restituendi ex parte rei: sic in confessoria requiritur ex parte rei quod prescribitur impedimentum. **C** Tertio querit cui operatur. **D**icitur de petrus: illi qui habet seruitute debet sibi vel fundo suo vel quasi suo. quare hec uerba dicantur: satis est supra expositum quod iuris idem petrus hic reperat. **C** Et caue tibi quod hoc quod dicitur sibi debite supra in multis locis. nam dicitur subditi et per patientia constituta: quod ad hoc quod actio confessoria copetatur non datur requiritur quod seruitus sit debita ex pacto vel conuentione: imo quod sit quasi tradita per patrem. ff. de seruitu. l. quot. §. si. de serui. rusti. p. di. l. j. in si. et per usum illi qui acquirit. **E**t ut melius hec in notescat tractemus quomodo acquiritur seruitus: quod in his consistit medulla et perfectio materie: et certum est quod acquiritur per omnem contractum et conuentionem sicut ceterae res patet et in usu postea subsequuntur et statim tactus est. **C** Quid ergo si titius debebat tibi seruitute uel aliquid de uerius: tu uendidisti illud de uerius sempronio: titius obligauit se sempronio et tu quitasti titium: nunquid ex hoc est tractata proprietatis et possessio seruitutis sempronio. **D**icas quod non: quod sicut in ademptioe proprietatis rerum corporaliu opus est traditioe. sic in seruitutibus querendis opus est usu. unde obligatio non est modus traditiois: ideo opus est usu reali. et idem dicitur in ademptioe iurisdiccionis et aliorum iurium. unde si subiecti recognoscant se subiectos et permittant obedire: non ex hoc est possessio imo nec proprietatis iurisdiccionis acquisita quousque uti ceperit. **E**t hanc partem uidet tenere Immo. extra de capel. mona. c. cum dilectus. et hoc est satis clarum et facile quando sic acquiritur seruitus. **C** Quid si legal tunc non obtineret predicta imo statim adita hereditate proprietatis seruitutis acquiritur legatario. ff. quoad modum serui. amit. l. si partes in prin. et. §. j. **C** Item acquiritur seruitus per prescriptionem. x. annis presentes uel xx. inter absentes si habeat causam continuam. si non habet causam continuam non acquiritur nisi per prescriptionem tanti temporis de cuius initio huius memoria non existit. uide. ff. de seruitu. l. seruitutes. et hoc sequitur ut oes doctores iur. civilis quod procedit sine dubio quantum ad primam mebram ubi prescribens habet bonam fidem. **C** Quid si sit male fidei pos. **D**icuntur dicitur quod requiruntur. xxx. anni quod male fidei possessor: minori tempore non prescribit. ut in l. si cur de prescrip. xxx. annorum. **C** Quid ergo dices in seruitutibus et prescriptionibus: nunquid requiritur tantum temporis quod non sit memoria. **R**espondeo quod sic cum causam discontinuam habeat. **C** Sed in illis potest dici contra quod sufficit longi temporis prescriptio. **C** de agri. et cen. l. litem. et. l. cum satis. et est magna ratio: quod non dicitur idem ius nec eadem ratio cessari in eo qui parit et nihil agit et in eo qui prescribit et soluit quolibet anno: quod ille magis sibi preiudicat qui propria manu soluit quam ille qui paritur solimodo forte ex ipotentia. et hec procedunt in seruitute formata et acquiritur de nouo. **C** Quid in formata. uerbigratia tu habes denarium super fundo castro uel manso cecidisti a possessione aliquis occupauit qui mihi uendidit: ego leuaui uel precepit denarium illum per. x. uel. xx. annos cum titulo et bona fide: nunquid sum tutus contra te. **R**espondeo quod non nisi sit tantum temporis quod excedat memoriam hominum etc. per dicitur. l. seruitutes cum ibi notatis. potest dici quod si seruitus huiusmodi formata adhereret alicui rei corporali: tunc questio non esset dubia. ff. de usufructu. l. si aliena. §. hoc iure. sed ubi non adhereret uidet magis dubia. tunc per pre ista facit quod poterit prescribi debito tempore ex quo formata est semel quantumuis alias esset prescriptioe legitima in acquisibilis. et per hoc quod seruitus homini liberi non potest acquiri prescrip. **C** de lon. tempo. prescrip. que per li. l. si. et tunc constat quod si seruus sit potest usufructu. et ius seruitutis in eo. **C** de usufructu. per emp. l. uenditioni. et de hoc non mirandum si aliud tempus constitutum sit in seruitute formata acquirenda quam in formata: quod hoc uidemus similiter in amittenda seruitute. et im non formata non amittitur. x. uel. xx. annis sed formata sic. **C** de usufructu. l. corruptionem. que. serui. amit. l. si sic de usufructu. l. sequitur. §. si. igitur si in amittenda sit discontinueta: cur non in acquirenda. **C** Canoniste uero uidentur habere aliam doctrinam in prescriptioe harum seruitutum. nam fm eos ois seruitus uniformiter. xl. annis prescribitur. extra de ea possel. et per p. c. cum ecclesia. nisi esset contra ius

omune. extra de p̄scrip. c. j. li. vj. S3 Inno. alio modo dicit ex tra de p̄scrip. c. de quarta. C Sed quero a quo tpe incipit p̄scri ptio seruitutis acq̄rende. Dic q̄ a tpe quo incipit vti iure serui tutis aduersario sciēte. C. de serui. l. ij. ff. de iti. act. p̄ua. l. fi. z incipit possidere p̄ p̄mū z vnicū actum. vt no. p̄ docto. extra de cau. possel. z pp̄rie. c. cum ecclesia. vey est tñ q̄ quo ad in terdictuz de iti. ac. p̄ua. requirit q̄ iuerit. xxx. dieb. ff. de iti. actuqz p̄ua. l. j. §. j. opz ergo q̄ actor p̄bet q̄ usus sit iure ser uitutis aduersario sciēte. C Sed q̄s erit modus p̄bādī. Bi cas i negatiuis si p̄hibuit. Verbigratia vicin. volebat eleua re domū suā: tu p̄hibuisti eū dicens q̄ hoc nō poterat p̄pter seruitutē quā tibi debebat. si obtemperauit extūc incipit possi dere: q̄ alias si p̄ mille annos tenuisset domū suā dep̄staz nō p̄scriberes. ff. de ser. ur. p̄dio. l. g. luminib. ubi de hoc nisi ali quid aliud fieret p̄ q̄d posset dep̄bendi usus seruitutis: q̄ for te stillicidiū dom. tue per t̄ps sufficiens recipet: tūc eim leuare nō posset: q̄ seruitus affirmatiua esset acq̄sita uidelz stillicidij recipiēdi. ff. de ser. ur. p̄dio. l. forame in fi. de aqua plu. ar. l. ij. §. ij. C. de serui. l. si manifeste. Et iō credo q̄ si in vna villa fu isset furnus ad quē populus loci p̄ centū annos venisset p̄ pa ne decoquēdo q̄ ille cuius est furn. nō p̄t p̄hibere quomī nus populus vadat alibi vel qlibet posset sibi edificare furnū nisi alias p̄hibuisset: q̄ cōtra illa que sūt licita de se z debētur de iure cōi nō ex conuentione non currit p̄scriptio nisi a tēpore quo quis p̄hibitus est iure d̄rio vt p̄ p̄dicta. C Sed i affirmatiuis dicit glo. q̄ opz p̄bari p̄ testes qui viderūt cōstitui serui tutē. vt no. ff. de iti. actuqz p̄ua. l. j. §. ij. C Sed hoc nō videt p̄cedere: q̄ sic oporteret p̄bari. tra. l. si quis diuturno. ff. si serui. ven. dic ergo q̄ modus p̄bādī est si p̄bet se dixisse coraz multis se vti iure seruitutis sic q̄ ad noticiā aduersarij potue rit deuenisse vel corā eo: tūc sine dubio satis p̄stat q̄ eo sciēte. C Quid si nō possit hoc p̄bare sed p̄bat frequentē vsum ad uersario extūc in p̄ntia z scire volente. Bicas sup hoc: z i hoc bñ aduerte q̄ scientia aduersarij bñ probat q̄nqz p̄ actuū fre quētā: q̄nqz p̄ vnicū actum: q̄nqz nō probat ēt p̄ frequentiam actuū s̄m diuersitates factorz. nā quedā sunt facta que q̄s nō p̄t exercere nec ad ea q̄s cōsueuit recipi nisi habeat ius vt q̄ extrane. qui nō ē de collegio iterit electiōi alicuius p̄lati z vo ces z p̄sensuz det in electōe. z in talib. p̄bato vnicō actu facto sciēte aduersario p̄sumit q̄ iure seruitutis hoc fiat z iure debi ti. z extūc incipit possidere. ff. de mor. ifec. l. si pp̄uis. Quedaz sūt q̄ p̄nt z p̄sueuerunt exerceri absqz eo q̄ aliqs ius hēat z in istis cadit distictio. nā q̄daz sūt q̄ de sui nā vident z p̄sumunt cā curialitatis z familiaritatis. quedā nō. s3 se hñt idifferēter. Verbigra tu eras amic. meus: venisti frequēter ad domū me az ad iacendū vel comedēdū. ego te recipiebā lera facie. z ita fecisti p̄ plures vices z annos: nūc vis trahere ad ius seruitu tis: credo q̄ nō posses nisi p̄bes q̄ iure seruitutis venires z re cipiebaris: q̄ factū de se ipoztat p̄sumptionē familiaritatis. z eim tales receptiones p̄sueuerūt iure familiaritatis fieri. ff. de acq. pos. l. g. iure. de iti. actuqz p̄ua. l. fi. z no. Inno. extra d̄ cā pos. c. cū ecclesia. z iō nō obstāte vsu oporteret te p̄bare q̄ iure seruitutis z aduersario sciēte vsus fueris. S3 i factis q̄ se ha bēt idifferēter. verbigratia trāsuiisti p̄ fundū meū. hoc cōsue uit fieri q̄nqz absqz iur. seruitutis vel cā abreniādī itineris vel euitando p̄ lutoz q̄ sūt i via publica vel alias put placet: z tūc nō p̄sumerē q̄ iure seruitutis. In hoc aduertēda ē multū q̄li tas facti. nā si fundus me. eēt iuxta viā publicā z itinerator: fre quēter p̄ fundū meū pp̄ euitāda luta trāsiret ad suū: nūq̄ p̄su merē q̄ iure seruitutis. sed si aliqs bz fundū. p̄pe meū z trāse at frequēter p̄ fundū meū ad suū: tūc p̄bata frequētia p̄sume rē q̄ iure seruitutis. nā ex vsu p̄sumit anīm. possidētis. vt. d. l. j. §. ij. ff. de vsu. l. cū de i rē verso. z ita tēperadictā glo. q̄ est in d. l. j. §. ij. videlz q̄ oporteat p̄bari q̄ iure seruitutis z c. q̄ nō est vey hoc casu: sed bñ p̄t eē vey i casib. supiorib. q̄n ex q̄li tate facti nō p̄sumit q̄ iure seruitutis. vñ in his iudex ex q̄lita te facti d3 cōiecturare q̄d equū est. z ad hoc vide q̄d no. Inno. extra de postu. c. bone. C Et caue q̄ hoc casu p̄batio vsus va let ad duo: videlz ad p̄bandū q̄ extūc incipit possidere z q̄ iure seruitutis. z intellige q̄ extūc valet a tēpore quo vsus fuit frequenter: nō a tpe quo incipit vti p̄mō. Et est p̄babile di

cere q̄ si. xxx. diebus iuerit q̄ extūc incipiat possidere iuxta ma teriā illaz de iti. actuqz p̄ua. z p̄scribere: q̄ extūc p̄sumitur q̄ aduersari. sciat eū possidere iure seruitutis ex illo frequēti vsu. z hec procedūt i seruitute formāda. C Quid i formata. Ver bigratia tu possidebas vsufruc. in fundo titij vel iurisdictionez vel dñium in aliqua villa aliqs occupauit. credo q̄ nō sūt p̄e missa attēdenda: imo credo q̄ illa possessio perdat sicut pos sessio rei corporalis videlz per expulsionē per nō admisionez per obliuionē cum sit eadē ratio iuxta. l. clam possidere. §. qui ad nūdinaz. ff. de acq. pos. d̄ vsucapio. l. furtū. §. j. C S3 que rit nūquid requirat q̄ bona fides p̄bet z q̄ nō vi aut claz z c. Glo. q̄ sic i. d. §. ij. de iti. actuqz p̄ua. C Bp̄. tenet ibi q̄tra z dicit q̄ p̄bato vsu hec oīa p̄sumunt. C Opinio tñ glo. videt fulciri p̄. l. si quis diuturno vbi videt exp̄ssuz. Itē q̄ incipiendo vti sine titulo p̄sumit male fidei possessor. ff. de vsuca. l. furtū. §. j. p̄ dy. facit q̄ tñ facit vsus in p̄scriptiōe reruz icorporaliū quātū facit titulus z possessio i p̄scriptiōe reruz corporaliū. s3 p̄ bato titulo z possessiōe p̄sumit bona fides in p̄scriptiōe rerum corporaliū. vt. l. nemo p̄redo est. ff. de re iu. C. de p̄scrip. xxx. an. l. si quis. ergo p̄bato vsu p̄sumit bona fides. C S3 ad istō posset rīderi q̄ tñ facit vsus in p̄scriptiōe reruz icorporaliū z c. vey vt p̄scriptio p̄cedat alijs assistentib. que sūt necessaria in bo. si. possessore. sed nō facit tantū quo ad bonā fidē p̄sumen daz. C Quis ergo erit modus p̄bandi bonaz fidem. Rīdeo si p̄bet titulū s3 forte minus sufficientē. extra d̄ p̄scrip. c. j. li. vj. vel sic ceperit p̄decessores in possessiōe. vel si audiuit a fide dignis q̄ seruit. debebat z multis alijs modis s̄m factorz qua litates. C Sed quō probabit q̄ non vi nō clam non precario. P̄t dicit q̄ probatis p̄missis vel aliquo eoz. probat se non vi nec p̄cario possidisse. vt. ff. q̄d vi aut claz. l. vim facit. §. j. alias eim si haberet p̄bare q̄ nō p̄cario vsus fuerit testes haberent deponere de negatiua q̄ nullo iure ē tolerabile. q̄d aut nō claz vsus fuerit p̄bat si p̄bet se vsuz palam publice aduersario sci ente vel scire volēte. vt. l. ij. C. d̄ seruitu. C Et nota q̄ quāuis in p̄scriptione reruz corporaliū sufficiat habere bonaz fides ab initio in p̄scriptione seruitutis requirit semp. vñ si vsus fuerit vno vel plurib. annis bona fide z ante cōpletam p̄scriptionez supuenit mala fides q̄ prohibet. fuit p̄ dñm rei seruitutis nō p̄scribit. vt. d. l. ij. de seruitu. C. z p̄t assignari ratio q̄ ibi red dit in glo. in simili videlz in eo q̄d in seruitutib. requirit scien tia aduersarij. i corporaliū nō: q̄ possessio seruitutis nō est ve ra possessio nec p̄scriptibilis de iure cōi. ff. d̄ vsucap. l. si aliena §. hoc iure. sed i corporaliū est vera possessio. C S3 huic opi nioni videt resistere q̄d supra dixi: videlz q̄ in negatiuis serui tutib. nō acq̄rit possessio quousqz volens vti seruitute p̄hibi tus fuerit. vt no. in. l. g. luminib. ff. d̄ seruitutib. z sic videtur q̄ p̄hibitio nō tollat p̄scriptiōem seruitutis: imo causat eaz. C Solutio p̄cedo q̄ p̄hibitio facit possessore prohibētez vna cū patientia subsequuta. sed nō dat ei cāz p̄scribendū nisi ex iu sto titulo fieret: imo causat violentiā z malaz fi. vt. l. vim facit §. j. ff. q̄d vi aut clam. C Illud aut nota q̄ vbi potēs vsus est sup nō potente z maxie q̄n gagiabat vel arrestabat vel gagari sine cāe cognitōe faciebat p̄sumit violentia. ff. q̄d met. cā. l. fi. §. pe. Et no. Inno. i. c. bone de postulādo. an aut regraf titu. in huiusmodi p̄scriptiōe. dic vt. in. l. si qs diuturno. vbi dicit q̄ nō regraf. sed tñ fallit in vsuf. qui censet pars dñij. ff. de vsufr. l. iij. in quo videt regraf titulus sicut in dñio. ff. de vsucap. l. cel sus. z. l. nulla. nec obstat. C. de p̄scrip. lon. tēpo. l. fi. vbi dicit parificari alijs seruitutib. quo ad p̄scriptiōem: q̄ verū est quo ad t̄pis limitatōem nō quo ad alia: cōpetit ergo cōfessoria illi cui est acq̄sita seruit. p̄ legitimā p̄scriptiōem. x. vel. xx. annoz i habentib. cām p̄tinuaz. C Quid si acquirat. xxx. annis q̄ for te tñ possedit mala fide. Non videt q̄ posset agere p̄fessoria sicut non p̄t vendicare rem corporalem. C. de p̄scrip. xxx. vel xl. anno. l. si quis emptōis. sed recurrat ad possessoria. C Sed querit cū cōfessoria competat dñio. vt. l. ij. ff. si serui. ven. nūq̄d ille qui agit cōfessoria debeat se probare dñm si possidet fun dum cui seruit. debet. B3o. videt dicere q̄ nō si sit i possessio ne seruitutis: abs sic. ut no. ff. si serui. ven. l. si cuti. §. sed si que raf. C S3 hoc videlz q̄ possidenti fundū z nō possidēti ser uitutē icubat onus p̄bādī dñiuz videt manifeste: q̄ p̄moduz

possessionis releuat possessore a probatōe dñij. C. de rei uen. l. si. de pe. here. l. cogi. ar. ff. dñi. cā. l. liberis. C. e. l. ea q. ff. dñge. l. si. et hoc vñ veri. C. S3 obstat q; i negatoria o3 q; agens probet se dñm q; uis possideat. ff. si usufr. pe. l. uti frui. n. qd forte. et id videret idē in p̄fessoria. C. Sed pōt rñderi q; illud obtinet qñ agit p̄tra usufr. q; h3 possessionē rei quā nō haberet: s3 seruitutē tm̄. et hoc vñ veri. Et hec pcedūt vbi agit cōfessoria p̄ iure seruitutis. s3 si agit publiciana pro iure seruitutis qd est possibile. ff. de publi. l. si ego. §. j. nō op3 dñij pbare. C. Sed quid si agat p̄fessoria p̄ iure seruitutis et reus pbat se dñm. Nō vñ q; debeat fieri executio ex quo p̄stat de p̄prietate iuris. nā hec p̄batio sufficeret i negatoria: et sic in p̄fessoria nō d3 fieri executio. ex de or. cog. c. cū dilect. et hoc videt vey. alletñ qui agit p̄fessoria nō d3 admittere huiusmodi p̄bationē nec eū p̄fiteri dñm. et in hoc est caute aduertēdū et iunge que i mā negatorie dicent. C. In hoc ergo est multū caute aduertēdū q; agens hac actōe articulet fundū cui debet seruit' ad se iure directi vel vñ dñij p̄tinere uel quasi. nā si alleget solū dñij nō sufficeret sibi pbare quasi dñij uel utile qd alias sufficeret. vt no. in. l. ij. ff. si serui. uen. C. Sed nūquid d3 pbare dñm p̄stitūtē seruitutē. Et idē q; sic cū alias nō possit p̄stituere ius in rez. ut p3. s. de serui. §. ideo autē. ff. de euic. l. fundū. §. j. uel saltē quasi dñm. et hoc casu possunt eadē dici que dicā in hypothe. j. §. itē seruiana. C. Expedi de tertio ueniam' ad quartus: videlz cōtra quem p̄petat. Et certū est q; p̄tra dñm rei seruientis qui ipedit vti seu quāuis p̄fessor: rei seruientis. ff. si usufr. pe. l. uti frui. §. sed utrū. C. S3 an p̄tra quēlibet aliuz ipedientē. Quid i dicunt q; nō qui p̄fessoria se p̄format rei vñ. p̄stat autē q; in rei uendicatōe requirit q; reus rem petitā detineat uel possideat: ergo et in p̄fessoria. pe. de bel. perti. hoc im probat dicēs eam p̄petere p̄tra quēlibet ipedientē. ff. si serui. uendi. l. si q; diuturno. §. si. Et rei uendica. ideo datur cōtra possidentē uel detinentē: q; h3 facultatē rei restituende qd nō h3 alius q; nō possidet nec detinet. Sed quicūq; ipediēs h3 facultatē p̄standi p̄sentia: et non ipediendi: ideo secus i illa. et tñ secus est i actōe aque plu. ff. de aqua plu. ar. l. si publico. §. si. e. ti. l. apud. §. aque. illa eim tenet solus dñs. et ē ratio q; solus ille opus restituere pōt. Et hec pcedunt qñ cōfessoria dat p̄tra ipedientē. si eim daretur p̄tra quasi possessore secus ut si dicā me habere aliqū denariū sup aliquo m̄so uel loco que tu possides si agā p̄fessoria p̄tra te quō possides nō videtur q; possim. et idē vbi cūq; p̄fessoria volo aliquid p̄sequi aliud q; pecuniā ut reparatōne parietis qui d3 mibi seruitutē uel reparatōem aqueduct' quā d3 possessor: tenere in statu. vt. j. p̄prime dicā. C. Quinto querit quare sic vocat. et de hoc est satis actū in gl. et circa eā. C. Sexto querit ad quid p̄petat. C. Et septio que in ea veniūt. Et ego facio tibi de hoc vnuz mēbrū et credo q; petrus facere dñuisset et ad veritatē ambo p̄sequit sub vno et dicit q; doctores dicunt q; p̄petit ad tria. P̄mo q; ipediēs cesset ab ipedimēto. Scōdo q; restituat fruct' et interesse. Tertio q; caueat de nō ipediēdo. C. P̄mū pbat p. l. si quis diuturno. ff. si ser. ven. Scōm per. l. uti frui. §. in his. ff. si usufr. pe. si serui. ven. l. loci corpus. §. in p̄fessoria. e. ti. l. h3. Tertio in l. egi eodē titū. C. P̄ter dicit q; hoc si ē vey et q; cōfessoria nō pōt p̄petere nisi ad declaratōem seruitutis sicut rei ven. ad declaratōem dñij vt dictū est supra p̄mo. §. p̄dicta autē oīa veniūt officio iudicis sicut in rei vendi. et q; hoc sit verū dicit apparere: q; sententiā sup declaratōe. vt. l. sicuti. §. sed si queratur et sic declaratio venit iure actōis tantū cetera offi. iudicis mercenario s̄m eū. vel oīe q; interesse et dāna que p̄tingerūt ante lit. contest. veniūt iure actōis. que post officio iudicis. vt no. i. l. h3 supra alle. C. Octavo querit quō format libellus. et dicit pe. post iaco. q; rāfre. format sic. Dico contra talem q; h3 habeā seruitutē itineris per fundū talem ad fundū meū talem: nihilomin' ipse ipedit me quominus possim vti seruitute mea p̄dicta: quare peto ipsuz condēnari vt desistat: fructus et interesse reddat et q; caueat me i futurū nō ipediturū. Dicit idē Pe. post iaco. q; iste libellus nō valet oboluz: q; d3 cōcludere ad declarandū vt. l. sicuti. §. sed si querat vt. s. satis dictū est. C. Item q; seruitus debet s̄m indigētiam rei. ff. de serui. rusti. p̄. l. certo generi. §. ideo de p̄dicta indigētia d3 fieri sermo in

libello. et hoc in seruitute reali. idem in p̄sonali nisi in usufruc. qui p̄tinet isoldū ad fructuariū. ff. d. usufr. l. usufr. le. C. S3: mabis ergo sic s̄m cū. Fundo meo fundus titij d3 seruitutem eūdi agendi. cū vti vellem s̄m indigētiam rei: idē titius me ipedit vti seruitute quare peto seruitutē fundo meo p̄petere et de beri pronūciari: quo pnūciato dñe iudex vestrū iploro officiū vt eū cessare faciatis ab ipedimēto: et p̄pellatis eum caucere ne ipediat me in futurū. et q; dānificatus sum in centū q; in illis centū cōdēnetis eū. iste libellus pbat in dictis. l. sicuti. §. sed si q̄rat. et. l. h3. et. l. egi. et. l. loci. §. j. et. l. si forte. §. si. C. Sic pōt formari in oī seruitute excepto usufru. vbi nihil d3 t̄gi de indigētia s̄m eū. Iste libellus satis pcedit i seruitute reali in qua semp p̄cludit et in p̄sonali vbi ille cui debet seruitus hēbat aliq; quid agere. C. S3 qd vbi d3 ei aliqd dari puta rustic' d3 dare par caponū p̄ fundo: tūc nō videt p̄petere p̄fessoria que solū p̄petit ad p̄sentia h3 iac. Sed ego credo q; pnūciatio sup declaratōe seruitutis veniat officio iudicis quo p̄pellat dare i futurū: sicut venit qd reficiat parietē uel tollat: sicut infra dicet. et vide j. in. §. p̄iudiciales. et nota q; o3 q; specificet modus ipediendi: forte q; nō sinit transire illū cui debet iter. modus eim declarādus est: q; ex eo variat cōclusio. si eim me ipedit se apponendo in p̄sona p̄cludit ut. s. Si autē fecit parietē i loco vbi habeo ius eūdi: p̄cludit vt cesset ab ipedimēto et tollat ipedimētū qd apposuit. C. de serui. l. si qd. si autē seruitus exigat vt reus aliquid faciat vt reficere parietē p̄ sustinendoigna mea ago vt reficiat. De indigētia rei credo q; nō sit necesse p̄ponere nec proponit cōiter s̄m cōem usum quāuis iaco. et pe. cōtra vt. s. dictū est. C. Item caue q; agēs d3 specificare quō fundus cui seruitutē debet asserit p̄tinet ad eū vtrū sit dñs: et sic p̄petat ei uera et directa p̄fessoria uel bo. fidei possessor. et sic quasi p̄fessoria. uel an sit utilis dñs vt supficiarius uel creditor vt sic ei p̄petat utilis. ex modo eim agendi d3 de his oibus appere vt dixi. s. §. p̄mo. C. Per p̄missa apparet q; p̄lati et ministri ecclesiar' qui agunt suo noīe tanq; p̄lati directa cōfessoria debent succūbere: q; nō sunt dñi et debēt intētare quasi p̄fessoria. sed bñ vey est q; nomine ecclesie possunt intētare directas cōfessoria: q; ecclesia ē domina. vide per Inno. extra de offi. ordi. c. p̄querēte. de verbo. signi. abbate. et qd scripsi. s. de re. di. §. nulli. Spe. uero videt ponere libellū Rāfre. vide i spe. de cā pos. ultima colū. C. Sed querit quid magis p̄sequimur in effectu p̄ cōfessoria q; per interdicitū vti possidetis. q; p̄ interdicitū vti possidetis p̄sequimur q; aduersarius phibeat nō ipedire: et tamē i p̄fessoria op3 pbare p̄prietatē seruitutis in interdico solum possessionē. ad hoc pōt respōderi q; p̄fessoria largius p̄petit videlz possidenti et nō possidētī. Sed interdicitū possidenti tantū dat. ut. l. j. §. interdicitū. C. Itē snia lata i cōfessoria causat rem iudicatā contra illum contra quē lata est et eius successores: et compellit caucere pro se et successorib'. vt. l. h3. ff. si serui. uen. C. In interdico nihil cauet nec p̄ se nec p̄ successorib': quinimo posset dici q; in interdico heres nō cōpetitur p̄ sniam lataz p̄tra p̄decessores. q; pōt eē q; habeat aliā cām ipediēdi nec actio in factū ex re iudicata daret cōtra ipm ex turbatiōe quam ipse facit. Sed ex turbatione p̄decessoris siquid interesser. sed secus i p̄fessoria per dictā. l. h3. dic meli' infra de interdico. §. retinēde in. n. nunc de effectu. C. Nūc circa negatoriā insistamus. et p̄mo querit quid sit. et dic s̄m pe. q; est actio in re cōpetēs alicui ratōe rei sue uel quasi libere respectu aduersarij cōtra utētem in re illa aliqua seruitute ad p̄nunciandū aduersario ius nō esse utēdi. Actio in rem ut hoc §. rei sue. ff. si serui. uen. l. ij. Et quasi sue. cōpetit enim bone si. possessori supficiario ut ibi no. respectu aduersarij. ff. si serui. uen. l. loci. §. p̄petit. C. Secūdo querit unde nascat. dic ut dixi in alijs realib': q; non nascitur sed p̄petit et h3 duo p̄ncipia materialia. ex parte actoris v3 dominium seu ius in re et libertatem ex parte rei usum attentatum. et hec sunt facilia uiderē. C. Tertio q̄ritur cui p̄petit. Dicas q; dño uel quasi sicut supra dixi in cōfessoria. ff. si serui. uen. l. ij. C. Quarto q̄ritur cōtra quē datur. et hic fuit dissentio iter doctores. Pla. dicebat q; datur cōtra dñm cui aliquādo fuit debita seruitus et nō contra aliū. Glo. tenet contra. dic ut in. d. l. ij. ff. si serui. uen. l. et si forte. §. hec autē actio. C. S3 de hoc magis dubitādū: nūqd

datur contra quolibet impediente: etiam si non contēdat sibi de-
beri seruitutē. **De** dicit q̄ doctores p̄sueuerunt determinare
q̄ sic. q̄ ista actio cōformis est cōfessorie. constat autē q̄ confes-
soria cōpetit contra quolibet. vt. l. si quis diuturno. et supra sa-
tis tactū est: ergo et ista. sed ipse distinxit: q̄ aut tale impedimē-
tum apponit qd̄ cadit in genere seruitutis. **Herbigratia** volo
piscari per stagnū meum: tu dicit q̄ non possum nisi tibi dem-
x. vel aliquid: et tunc non dubiū q̄ seruitutē ex qualitate facti
vult vēdicare et datur negatoria. sed si me impedis tali impedimē-
to qd̄ ex qualitate facti nō cadit in materia seruitutis: q̄ forte
dicerem ad te pertinere: tunc agitur iniuriarū non negatoria
vel agitur vti possidetis. ff. de iniurijs. l. iniuriarum. §. pe. et si.
C Sed quomodo hoc sciet: q̄ forte hoc dicebat. et hoc cōtin-
git quasi cōmuniter. nam impedientes dicunt quare faciūt hoc:
sin autē recurreret ad interrogatoria. ff. de interro. ac. l. i. §. m̄
eū. Sed forte nō tenet respondere talib⁹ interrogatorijs p̄ que
cogere quodāmodo dicere titulū suū vt. l. cogi. C. de pe. he-
re. **C** Ande pōt dici dari contra illū qui non vti iure seruitu-
tis. ff. si serui. v. l. fistulas. et l. si quādo de arbo. ce. l. si. glo. ta-
men videt tenuisse opinionē pe. ff. de aqua plu. ar. l. apud tre-
bacium. §. idem trebac⁹ si ser. ven. l. si cū meus. et facit qd̄ no.
e. n. l. ij. **C** Quinto querit quare sic vocet. **Bic** in glo. **C** Sex-
to et septimo querit ad quid cōpetat et quid in ea veniat. Do-
ctores consueuerūt dicere q̄ cōpetit ad hoc q̄ res agētis libe-
ra pronuncietur: et ad fruct⁹ et ad interesse. pe. hec omnia ipro-
bat et dicit q̄ cōpetit ad hoc q̄ declaret nō esse ius aduersario
vtendi de tali seruitute vel tale impedimētū facere cetera veni-
unt officio iudicis vt supra circa confessoria dictū est. et hoc p̄
bat sic. nam si ageret vt res pronūciaret libera nō posset age-
re ille qui debet alij talem seruitutē. et tamē constat q̄ talis po-
test agere. ff. si serui. vendi. l. loci corpus. §. cōpetit. ergo con-
cludi nō pōt vt res pronūciat libera. q̄ falsum concluderet
verū dicit nisi adderet quo ad aduersariū. **C** Spe. vero nō fa-
cit tantā solēnitatē: imo concludit directe q̄ aduersari⁹ probi-
beatur. vt in spe. de causa pos. §. nūc dicendū prope finem. §.
Sed opi. **De**. pbabilior est de iure. sed tamē p̄ spe. videt ex-
pressum. C. in qui. cau. co. l. i. §. xi. **C** Itē querit quis probabit
in negatoria. **Flo.** post Joan. dicit q̄ actor pbabit se dominū
rei. et quāuis dicit liberā rem non habet necesse hoc pbare q̄
presumit libera. et eiusmodi presūptio releuat eum a pbatōe.
Hanc opinionē sequit **De.** dicit enim q̄ actor habet pbare
dominiū rei. et q̄ aduersari⁹ eū ipedit: libertatē autē pbare nō
habet q̄ presumit. de hoc no. ff. si serui. vendi. l. sicuti. §. sed si
querat. ff. si vsus. pe. l. vti frui in prin. de ope. no. l. si priusquā.
Sed ista sentētia nō videt vera: q̄ sicut res p̄sumit libera: ita
et p̄sona hominis. sed constat q̄ vbi quis h̄z possessionē serui seu
seruitutis incūbit onus pbandi libertatē illi qui eā allegat. vt
l. i. §. pōt. ff. de cā. ergo et in hoc casu videt q̄ debeat incū-
bere pbatio illi qui libertatē allegat salte in casu p̄missio quo
aduersari⁹ possidet seruitutē. et istud fere dixit gl. i. d. l. vti frui
s̄ postea retrocessit. **C** Preterea in casu quo agit cōtra illū q̄
semel seruitutis ius habuit opz dicit q̄ incūbat onus pbandi li-
bertatē allegati. vel vbi debet serui⁹ de iure cōmuni p̄suetu-
dinario vel alio. **Herbigratia** de iure cōmuni consuetudina-
rio debet subiecti subsidiū dñō pro filia maritāda: tu allegas
libertatē opz q̄ eam pbes vel p̄ priuilegiū vel p̄ conventionē
vel p̄scriptionē. **C** In primo casu da exēplū. **Elgis** p̄tra me ne-
gatoria: ego dico q̄ recte vtor: q̄ seruitus est mihi q̄ sita: tu di-
cis eam extinctā p̄scriptionē vel cōuētione et libertatē tibi que
fitaz: nemo dubitat quin habeas pbare. Itē habes eam pro-
bare in casu dicte. l. si priusquā quādo fuit cōtumax. **Bic** ergo
q̄ actor pbat libertatē in casu quo aduersarius recte possidet
seruitutem vel in casu quo ius cōmune ei assistit: et in casu quo
semel seruit⁹ cōpetit: et allegat extinctā ex aliqua causa vel in
casu cōtumacie. alias satis pōt sustineri et cōcedi opinio **Joā.**
et glo. saluo q̄ pbabiliter posset dici q̄ agens negatoria sit re-
leuat⁹ a pbatiōe dominiū pbata possessione rei. vt dixi. §. in
materia cōfesso. **C** Itē videt q̄ sufficeret pbare quasi dñūm
vel vtile si sic eēt propositū et articulātū vt ibi dixi i cōfessoria.
vide ibi et facit bñ ad hoc. d. l. i. C. i. qui. cau. co. cē. **C** Ex his
appet conclusio libelli. concludit enī declarari ius nō esse ita

vrēdi. **Cetera** vero sicut q̄ opus impedies tollat si factus fuerit
vel cautio dāna et interesse refundant ad que diuersimode est
concludendū sicut dixi i materia cōfessoria q̄ veniūt offi. iudi.
C Item querit quāto tēpore tollatur negatoria. Super hoc
scis q̄ glo. tenet q̄. xxx. an. Et ad oppositionē que posset fie-
ri q̄ ita sequeret q̄ seruit⁹ que habet cām discōtinuam acqui-
rere. xxx. an. cum tēpus debeat esse vni forme acquirēdi et per-
dendi. et tamen hoc est falsū. respondet q̄ ex qualibet itione
datur vna negatoria. et ideo si negatoria que cōpetit p̄ p̄ma
itione sit sublata nō sequit q̄ illa que cōpetit p̄ vltimā et de
hoc. C. de seruitu. l. ij. et hanc sequūt **H. Jaco.** et **pe.** dicendo
q̄ sicut plures vēdicationes cōpetūt si hodie tu possides et
desinis et post iterū possidere reincipis: ita in negatoria ex qua
libet itione vel quolibet expleto seruitutis cōpetit vna. sed s̄m
hoc nūquid p̄scriberet negatorie saltē illi que ex vltima itione
cōpetit. **Dicit** petrus q̄ imo p̄scribit. nam negatoria habet
p̄ncipiū materiale libertatē ex quo ergo illud p̄ncipiū defi-
cit: q̄ forte p̄scripta est seruitus amodo cōpetere nō potest:
imō illa que nata erat forte per duos dies ante cōpletam p̄-
scriptionē est extincta. non enim tēpore dati libelli potest dice-
re liberā rem: et illud p̄ncipiū materiale deficit. et ideo agere
non pōt sicut nec rei vēdicatio si desijt esse dñs ante datū libel-
lum vt dixi supra proximo. Sed nūquid saltē cōpetit p̄ fru-
ctibus et interesse. **Respondeo** qui teneret q̄ hec veniunt iure
actionis certū est q̄ sic. sed per officiū iudicis non. ff. de rei vē-
dica. l. solum. §. j. de eo qd̄ cer. lo. l. iij. **C** Hec possūt sufficere
circa hanc materiā. nolo tamē omittē vnum punctū in quo
l. videtur varie. ago negatoria contra te constituo te in contu-
macia: non vis cōparere. quedā. l. dicit q̄ punieris q̄ effice-
ris de possessore petitor. vt. l. si priusquā de ope. no. nun. alia
l. dicit q̄ p̄figet tibi tēpus ad agēdum et post non audieris.
vt. l. a quo. ff. de dāno infec. alia dicit q̄ fiet missio in possessio-
nem bonoz. ff. si serui. vendi. l. is cuius. **C** Sup hoc dicas q̄
aut non pōt fieri missio in quasi possessiōe iur. sine demolitiōe
operis tūc obtinet. l. a quo. aut pōt fieri: et tunc si aduersarius
est p̄sens et non vult procedere tūc cōpellitur cauere. vt. l. si
pusquā. alias si absens sit fit missio. vt. l. is cui⁹. et hoc vbi reus
est p̄tumax. si fit actor dicit dicta. l. si priusquā. vel pōt proce-
di s̄m autē. qui semel. C. quomodo et quando iu.

Sed iste quidem. **C** Quidam faciunt bic
sequitur glo. et vltimōtani faciunt bic. §. et **Jaco.** et **citramō-**
tani faciunt in ver. alie. credo q̄ vltimōtani melius faciunt.
nam bic ioperator subintrat aliam diuisionē vt notat bic in gl.
quā p̄sequit vsqz ad. §. appellam⁹. casus vix ponitur p̄ mo-
dum casus. potes tamē sic dicere. **Domine** ioperator ego audi-
ui vnam diuisionē actionū. q̄ quedam in rem quedam in per-
sonam. et loquit⁹ fuistis de tribus actionib⁹ in rem de quibus
audiui. **Quero** que sunt he actiones: an sunt ciuiles vel preto-
rie. respondet q̄ quedaz reperiūtur ciuiles sicut sunt iste tres
predicte. **C** Quedam p̄torie de quibus exēpla subiicit. verbi
gratia tu emis rem bona fide et titulo ab eo que credebas do-
minū. si cadas a possessione vēdicare non potes de iure ciuili:
sed ius petitoriū dat tibi actionē et c. **P̄sequere** ponēdo ca-
sus iuxta exēpla et verba textus. **C** In glo. latēter circa mediū
ibi cum dicit in p̄sona actoris. **De.** de bel. perti. doc. dicit rei
ven. p̄toria hoc casu quādo datur cōtra euz qui dolo desijt
possidere per dictā. l. electio. et per. l. ij. §. si. C. de alie. mutan.
iudi. **C** Itē ius p̄torium dat nouam formā huic rei ven. fa-
ciendo eam cōpetere contra illuz qui non possidet contra for-
mam ei datam de iure ciuili. et ideo ius p̄torium d̄z dici. ff. de
iusti. et iur. l. ius ciuile. sed s̄m hoc videtur q̄ debeat extingui
anno. quia p̄toria. et descēdit ex delicto ex eo quia dolo desijt
possidere. **C** Sed idē **De.** dicit q̄ imo est p̄petua quāuis ex
delicto descendat. ff. de noxa. act. l. pe. §. he actiones. et ff. si
mulier ven. noie. l. j. §. hec actio. quia surrogata ē in locum ci-
uilis et p̄petue. nec proprie ex delicto s̄z ex dominio causat s̄m
eum. **C** In hoc aduerte. nam glo. videtur super hoc varie. vñ
ff. de acti. et obli. l. in honorarijs. videtur tenere hanc opinio-
pe. **Sz.** ff. de bo. pos. here. pe. l. ij. tenet qd̄ bic. **Dy.** tener q̄ sit
ciuilis. **Sz** per exceptionē dicitur p̄toria. et sic intelligit dictā.

In glo. scz expref. in fi. ista glo. videtur cōcludere q̄ actio-
nes descendentes ex contractu vel quasi. delicto vel quasi: ex
varijs figuris causarum sunt civiles omnes. z tamē cōstat mul-
tas eē p̄torias vt actiones de cōstitutā nego. gest. furti manife-
sti. vi bono. raptō. z infinitas de quib⁹ in arbore Joā. **E**x
pone ergo z si que sunt alie civiles. i. a simili iure. s. iur̄ civili in-
ducte cui⁹ sunt multe partes. vt. s. glo. proxi. nota. in fi. Et est
verisimile q̄ hoc voluit dicere glo. q̄ alias intolerabilē impli-
cāret errorē qd̄ nō est verisimile. **I**n glo. j. taz̄ ibi cū allegat
s. quedā. Contra: q̄ pe. here. que datur bo. pos. est p̄toria. vt
l. j. de bo. pos. here. pe. z tamē est mixta. ff. de peti. here. l. sed z
si lege. s. s̄suluit. z. C. de pet. here. l. hereditas. s. petitio. **B**i-
cit dy. z docto. q̄ petitio hereditatis est ad veritatē civilis etiā
que daf bo. pos. q̄ p se cōsulata inducta est. vt. l. itē veniunt. s.
cuz p̄dicimus. ff. de peti. here. **S**z q̄ p̄retorē extēditur dī-
cī p̄torias lz̄ veridice nō sit vt dīxi. s. **E**l dīc q̄ petitio here. q̄
etiā cōpetit heredi de iure civili nō ē mixta: imo ē i rem. vt. ff.
d̄ peti. here. l. s̄ si lege. s. petitio. z dīxi. s. in p̄m. ti. **I**tē op-
ponit q̄ omnia iter dicta sunt p̄torias z sūt in rem scripta. ff. de
interdic. l. j. s. j. z sic quodāmodo p̄torias videtur mixta. **S**olu-
tio nō sunt mixta: imo ad rei veritatē personalia. vt. e. l. s. pe.
In glo. hoc videt fallum in fi. **E**l dīc q̄ cōpetit ad domi-
niū. i. ad dēclarationē dominiū s̄m doc. **I**n gl. s̄ nūquid pub-
liciana in fi. hec opi. ē vera p̄ argumētum glo. **I**tē q̄ publi-
ciana cōpetit illi qui emit bo. fi. ante iplē p̄scriptiōnē vt hoc
s. z nisi cōpleta p̄scriptiōne adderet vtilis rei v̄dicatio p̄ple-
mētum p̄scriptiōis nihil augetur quo ad hoc. qd̄ nō est dicen-
dus. **U**nde s̄m **D**y. ē reperire triplex dominiū videt̄ directū
z illud causat actionē directā in rez. **I**tē vtilē dominiū z illud
vtilē. **I**tē quasi dominiū z illud publici. vñ caue: q̄ glo. quā-
doqz vocat vtilē dominiū quasi dominiū. vt. ff. de dā. infec.
l. cuz postulassez. s. j. de acqui. re. do. l. traditio. ff. e. l. si seru⁹.
Et **A**zo in s̄m a huius ti. s̄ error: est z corrige. sunt eūm diuer-
sa vtilē dominiū z quasi dominiū s̄m **D**y. **I**a. vero vera. dicit
q̄ publici. p̄petit v̄t̄ z vtili dñio vt infra videbis. **I**n glo.
scilicet publiciana in fi. hec glo. ē notabilis s̄m **D**y. pro quo fa-
cit. ff. de adul. l. qd̄ ex bis. **S**z videt̄ q̄ actio in factū z publici.
sint idē. ff. de iurei. ran. sed si possessori in p̄m. vide qd̄ ibi no.
iuxta magnā glo. nihil apostillo: q̄ in p̄sequitiōe materie de-
clarabit. **E**ueniam⁹ ergo ad materiā iuxta quā p̄mo queri-
tur quid sit publici. **S**ecūdo cui cōpetat. **T**ertio contra quez.
Quarto que requiruntur ad hoc qd̄ cōpetat. **Q**uinto ad quid
cōpetit z quid in ea veniet. **S**exto de forma libelli. **R**edea-
mus ad p̄mū quid ē hec actio. **E**t dīc s̄ **D**e. de bel. peti. q̄
est quedā actio in rem competēs alicui ratione iur̄ sui sibi bo-
na fi. questū in re vel ad rem cōmercio hominū nō exēptam p̄
pter vitū nō prohibetā vsucapī ex causa habili ad trālationēz
dominiū traditiōe sequuta. vel quasi cōtra euz qui habet facul-
tates rei restituēde ad dēclarationē iur̄ sui. **A**ctio in rem. hoc
satis apparet hic. ioperator enim ponit eam exēplum p̄mū de
p̄torias realib⁹. **R**atiōe iur̄. i. quasi dominiū vt hic cū dicit qua-
si rem suscepit bo. fi. questū. ff. e. l. eū qui. s. p̄retor. **E**l ad rē.
De. dicit q̄ ideo dicit ad rē. q̄ qui habet seruitutē habet ius
in re. s̄ qui pōt v̄dicare ratiōe dominiū vel publici. agere ratiōe
quasi dominiū habet ius ad rem salua pace sua. **E**go credo q̄
ille qui habet dominiū habet ius in re. s̄ de eo qui non habet
dominiū sed quasi dominiū possit sustineri q̄ h̄z ius ad rem.
vide in simili extra de concess. prebē. c. fi. li. vj. z. c. ne captā de.
Propter vitūz vide. ff. d̄ publi. cum sp̄sus. s. in vectigalib⁹.
Cōmercio hominū. vide. e. l. cū sp̄sus. s. antepenul. **E**x causā
habili. ff. e. l. i. s. fi. cum. l. se. z. l. quecūqz. **T**raditiōe. ff. e. l.
sue in p̄m. z. s. j. **R**estituēde. vt in rei ven. cui ē similis. ff. e. l.
eū qui. s. in publiciana. **A**d dēclarationē. de hoc magis vide-
bis in formatōe libelli. **S**ecūdo querit̄ cui cōpetit. **A**d hoc
dicas q̄ nō dñio qui bona fide acquisiuit: ab illo que credebatur
dominiū z iusto titū. talī qui parat causas vsucapīedi. vñ quin-
qz sūt necessaria ad hoc qd̄ cōpetat vt hic notat in gl. **S**up-
ponit ergo p̄ doc. z glosatores q̄ nō cōpetit dñio vero. **J**aco.
de ra. z **D**e. de bel. peti. dicit cōtra: q̄ imo etiam dñio vero
cōpetit z cōcurrūt cum rei vendicatiōe. z hoc pbant p̄ simile.
nam p̄tor: qui eas introduxit largus est: z nedum p̄uidere vo-

luit in casu necessario sicut videt̄ i bo. pos. quā dat ab iustato
em̄ i capatus: quā extēdit ad suos qui nō indigeb̄t q̄ succede-
bant de iure civili. s. de bo. pos. circa p̄m. **U**nde ad. ll. que di-
cūt dari nō dñio. respōdent q̄ v̄t̄ est p̄prie i casu sue iuētiōis.
nō tū ex hoc negat nec cōcludit qd̄ daf dñio vero. **H**ac opi-
nionē nō credo verā. **P**rimo q̄ nullo iure sulcā: imo videtur
cōtra intentōem textū. **S**ecūdo q̄ due actiōes que sūt cōtra-
rie in originali materia nō cōcurrūt quāuis cōpetant ad eūdē
effectū. vt est videt̄ in querela inoffi. testamēti z i querela fal-
si. quāuis eim vtraqz cōpetat ad annullationē testamēti. tamē
p̄trarie sūt origine. nā vna supponit testamētū tenere. alia sup-
ponit nullū. nō cōcurrūt. nec vna habet locū in casu quo alia
C. de inoffi. testa. l. p̄tra maiores. **S**ic ergo in p̄posito. nāz
rei ven. z publiciana sunt p̄trarie origine. vna supponit dñiūz
alia nō. **I**deo nō videt̄ posse dici q̄ cōcurrūt nec vna cōpetat
in casu quo alia. **Q**uomodo ergo p̄uidebit̄ illi qui dubitat an
eēt domini⁹ vel non ille a quo acquisiuit. q̄ si iuret oportet q̄ an-
ceps iuramētū recipiat: z sic in periculo p̄iurij. vñ quāuis glo.
dicat hic z cōsulat q̄ in dubio p̄ponat publicianā. nō tamē p̄-
uidet super cōscien:ia iuramēti nā si nesciat an sit dñs vel nō:
quomodo iurabit hoc vel illud. **P**osset dici q̄ iuramētum
est de credulitate z generale: videt̄ q̄ existimat se iustā causas
habere. vt. l. ij. C. de iuramē. calū. nec aliud habet specificare.
z tale bñ pōt p̄stare. **S**i tamē faciat positiōes: tūc oportet iu-
rare specificē z est maior difficultas. **U**nde credo q̄ nō habet
ponere in libello vel in articulis hec verba. emi vel acquisiui a
talī que domini⁹ esse credebā z talī titulo qui nō erat dñs: nec
me nō dñm esse credo. z hoc pōt sic p̄bari. **T**ertū est q̄ agent
sufficit tale factū ponere ex quo sua cōclusio possit sequi. **C**ō-
stat aut̄ q̄ ponēdo q̄ emi a talī que dominiū credebā: z talī ti-
tulo qui mihi rem tradidit ego pono factū sufficiens ad mate-
riaz publiciane: q̄ tantū sufficit ad vsucapionē seu p̄scriptiōez
parandā z sic ad publicianā dandā. hec enim correlatiua sūt
vt. l. si ego. s. idem iulian⁹. ff. e. ritu. **P**reterea si agens pub-
lici. hēret dicere nō dominiū illū a quo causam habet: cōfite-
retur malā fidē in p̄senti que saltē de iure canonico p̄scriptio-
nem ipe dīret z sic publici saltē illo iure nō cōpeteret. extra de
p̄scrip. c. vigilantī. z. c. fi. **U**nde quāuis de iure civili suffi-
ciat habuisse bonā fidē ab initio d̄ iure canonico requirit̄ sem-
per. vt. d. c. **E**t sic si haberet dicere se emisse a nō dñio: semper
illo iure caderet cū nō esset in causa vsucapīedi vel p̄scribēdi
per cōfessionē suā. **U**nde ego credo q̄ de quinqz que glo. di-
cit necessaria ad hoc q̄ cōpetat publici. sufficiat ponere tria: vi-
delz̄ titulū: bonā fidē z traditiōem. **E**t alia nō sunt necessaria
poni: q̄ eo ipso q̄ nō ponit se dominiū: apparet q̄ non intētat
rei ven. z ita restat q̄ intētio cadat in publici. si poneret p̄scri-
ptionē agendo vel defendēdo: sufficeret illā ponere: ergo in
publiciana sufficit. **I**tē videtur exp̄ssus q̄ agens publici. nō
debeat dicere se nō cadere dominiū. ff. e. l. si ego. s. part⁹. ver.
interdū videt̄ ergo q̄ de iure canonico publici. nō cōpetat
nisi quādo cōtinuat bona fides. z ita hec materia restringit̄ il-
lo iure. **I**tē videtur q̄ de iure civili restringat multū quo ad
rem mobilez: quia si res mobilis alienetur a mala fide: pos. rez
alienam sciēte cōmittitur furtuz. C. qd̄ cum eo. l. si liberā. z sic
res est vitiosa. z in vsucapibilib⁹ z per p̄sequēs nec publici. p̄pe-
tit. vt. l. si ego. s. partus. ff. e. **I**tē videtur multū restringi in
re immobili si alienans habuit malā fidem. per aut̄. male fidei.
C. de p̄scrip. lon. temp. que est de corpore vt spon. lar. s. rur-
sus. vnde in paucis casib⁹ videtur hec actio cōpetere. qd̄ mul-
ti cōcedūt. **J**aco. vero de ra. dicit q̄ dñs domini sui dicebat q̄
etiā in casibus p̄dictis datur publici. quāuis p̄scrip. seu vsu-
cap. nō p̄cedat q̄ illa iura nō loquūtur de hac materia s̄z solū
de p̄scrip. z sic cum exp̄esse nō corrigant nō sunt extēdenda
C. de appell. l. p̄cipimus. z maxime cum sit diuersa ratio: quia
p̄scriptio p̄iudicat domino: z est cōtra equitatē. sed publici.
est s̄m equitatē: z nec p̄iudicat domino nec cōtra ipsuz datur.
vt. l. penult. ff. de publi. z sic trāsit. **S**z restat r̄s̄dere ad cō-
trariū: q̄ publici. nō datur nisi illi qui vsucapit vel p̄scribit. vt
l. eum qui. ff. e. ille nō p̄scribit. ergo zc. **S**olutio publici. est in
uēta iure. ff. z iure. ff. possessores i dictis casib⁹ p̄scribit: ergo
iure illo datur publici. vnde videtur sufficere q̄ iure. ff. possi-

prescribere cum noua iura quo ad hoc nihil mutant. **C** Preterea si maxima non est vera simpliciter non prescribitur: ergo non datur publiciana. quia ille qui cecidit a possessione non prescribitur: imo interruptis prescriptio. ff. de usucap. l. generaliter. et tamen ille est qui agit publici, videlicet qui a possessione cecidit. ut hoc. §. unde solum hic desiderat quod habuerit titulum et bonam fidem et quod res fuerit tradita: et quod titulus sit talis qui sit habilis ad parandam usucapionem: licet quicquid usucapio non sequatur nec procedat. ut l. cum spūsus. §. in vectigalibus. et no. in. d. l. eū qui. Videtur ergo cui competit et que sunt necessaria ad hoc quod competat. **C** Nunc discutiamus singula quinquaginta que glo. dicit esse necessaria per ordinem. **P**rimo dicit glo. quod requiritur traditio vel quasi. Sed contra hoc opponitur de. l. ff. e. l. cū spūsus. §. j. Item quod operatur traditio in contractibus inter viuos: hoc operatur simplex legatum in ultima voluntate. ff. que ad modum serui. amit. l. si parte. §. j. igitur in legatis non est opus traditioe. **C** Jac. de ra. dicit quod in ultima voluntate competit publici. sine traditioe vsilla que competeat testatori et ex persona eius. sed ipsi legatario non competit ex persona sua nisi dominium traditioe facta. hoc idem notauit glo. ff. e. l. j. in fi. al. l. ij. Ego tamen credo quod opinio que ibi primo notatur sit verior videlicet quod publici. acquiratur ex ultima voluntate sine traditioe. et hoc supple hic ad glo. **C** Sed circa hunc articulum queritur nunquid requiritur quod transferatur possessio. Et videtur quod non: quia hec actio habet instar rei ven. ff. e. l. eū qui. §. in publiciana. in qua sufficit traditio dato quod possessio non transferatur. ff. de fundo do. l. si fundus ff. de rei v. l. si ager. **C** Jac. de ra. dicit contra quod oportet quod fiat possessio: quia alias prescribere vel usucapere non posset. et ita nec publici. competere. ut dicta. l. eum qui facit etiam pro ipso. e. ti. l. traditione. **C** Ad argumentum rñder publici. habet instar venditionis et cetera. vey est quo ad hoc ut fructus veniant et quo ad alia qua alia sed non quo ad omnia. aliqua enim requiruntur in publici. que non in rei ven. et e contra. Sed huic opinioni. Jaco. videtur ob stare ff. e. l. si seruus. vbi videtur expressum. **C** Item quod hereditati non acquiritur possessio. ff. si quis test. li. esse ius. fu. l. j. §. sceuola. et tamen acquiritur publici. ff. e. l. siue. §. penul. et in hac opinione est pe. **C** Item dicit glo. quod secundo requiritur titulus habilis ad transferendum dominium si tradens esset dominus. **C** Sed contra oppo. quod si petatur rem tuam ut mea: et pronuncietur contra te et tu tradas rem auctoritate iudicati non transferes dominium: quia vbi tradas rem tuam ut meam non transferes dominium. ff. de condi. causa da. l. iij. §. subtrahit. et tamen certum est quod hoc casu competit. ff. de condi. causa da. l. iij. §. si. et si non videtur requiri titulus habilis. et eodem modo potest opponi contra illud quod glo. requiritur tertio videlicet quod res tradatur a non domino. contra. imo si in casu premissis tradatur a vero domino non transferet dominium. et ita in casu premissis non refert utrum a vero domino vel non domino tradatur. **C** Jaco. dicit quod hec oppositioes procedunt ex falso. nam res iudicata est habilis titulus ad transferendum dominium. ff. de re. eo. l. iij. §. item queri potest. Et hoc probatur per rationem. ista sunt paria transferre dominium vbi dominus tradit vel causam usucapiendi parat vbi non dominus. ff. de contrahen. emp. l. clauibus. sed causa iudicati datur et parat causam usucapiendi vbi non dominus tradit transfert dominium. nec obstat. §. subtilis. quia illa regula fallit propter auctoritatem rei iudicate. **C** Item circa id quod glo. dicit requiri quarto et quinto. oppo. quod si egeris contra te ad rem et mihi detuleris iuramentum et iuraueris dari mihi publici. ff. e. l. eū qui. §. si mihi petenti. **C** Si ergo nunc habeas iurare quod credere eum dominum qui tradidit mihi quod est necesse ex quo ita oportet poni factum sim gl. sequetur quod sim per iuratus. vel nunc quando iuro de calumnia dato libello in publici. vel tunc quando iuraueris rem meam esse. vbi si iuraveris quod non sim dominus: quomodo me saluabo de primo iuramento quo iuraueris me dominum esse. Ad hoc dicas quod istud quintum non debet poni in libello ut dixi. §. in prin. materie. et in hoc videtur declinare Jaco. et pe. post eum. **C** Item dicit Jaco. quod requiritur sextum quod inceperit usucapere. et ad hoc adducit hunc. §. istud pedet ab eo quod dixi. §. an requiratur quod res fuerit tradita: et possessio adeptam fuerit certum est quod nec usucapio incepta. **C** Nunc expedito articulo cui hec actio competit: uideamus contra que datur. Et certum est quod contra possessorem vel detentorem rei si non sit dominus: quia exceptio dominus repelleret agentem. ff. e. l. pe. nisi in casibus qui hic notantur in fi. glo. qua hic insinuat. **C** Item exceptio non dominus quando repellit. uide plene. ff. e. l. siue. §.

de duobus. ubi de hoc notatur plene. **C** In hoc tamen aduerte quod illud quod communiter dicitur quod publiciana non competit contra illum qui habet causam ab alio. hoc est uerum si iste qui rem detinet est in tali statu quod possit prescribere vel usucapere. alias sic. **C** Verbigratia emi librum bona fide. liber mihi surripit. fur uendit tibi: ago contra te publici. nunquid possum. Jac. dicit determinatum fuit Aurelianus quod non: quia melior est conditio possidentis vbi a diuersis dominis causam habuit. Ipse tamen determinat contra: quod illa regula obtinet vbi prescribere vel usucapere potest. quod non potest in casu questionis predicte: quia res est furtiua. et ideo non concluditur alium qui potius ius habet et cui competit publici. cum non sint in pari causa. **C** Et hoc satis probatur. quia vbi duo habeant causam ab vno et vni fuit res tradita alij non. ille cui fuit tradita est potior: quia est in causa usucapiendi: alius non. vbi si vnus habet titulum habitum ad acquirendum dominium alius non: quia vnus forte emit. alius perduxit. vel nomine comodati vel depositi recepit: potior est ille qui habet titulum habitum sim. **C** Item dicit quod in casu in quo publici. datur tibi. de se non habili ad transferendum dominium habilitato tamen per accidens ut propter auctoritatem rei iudicate vel iureiurata. quod tunc non datur contra quemlibet possessorem vel detentorem: sed contra illum tantum contra quem iuratum est. ff. e. l. eū qui. §. si petenti. quia publici. illo casu non competit de vera et regulata natura sua et non mirum si restringitur. vide plenius. j. e. §. item si quis. **C** Et ex his apparet quod quibus non possunt esse plures domini solidum vnius rei: possunt tamen esse plures quasi domini. nam pluribus datur publiciana. quia plures eandem rem emerunt bona fide. ut patet dicto. §. et est ratio: quia vni rei vnicuique est dominium quod apud vnum tantum esse potest. sed plures possunt rem habere bona fide. et tamen absque inconuenienti. ff. de acqui. pos. l. iij. §. ex plurimis. Sed nunquid publici. datur contra illum qui dolo desijt possidere. Dicitur idem et per omnia sicut in rei ven. dixi. §. primo: quia omnia que seruantur in vna: debent seruari in alia. ff. e. l. eum qui. §. in publiciana. nisi reperiret contrarium expressum. **C** Et potest dici quod hoc casu publiciana. sit utilis sicut dixi de rei ven. §. j. Sed an publiciana que competit supficiario vel vectigali est utilis vel directa. Videtur quod utilis quasi instar rei ven. ff. si ag. vecti. l. j. in fi. et ita reperiret quasi dominium directum et quasi utile ad instar dominij. Sed hoc videtur satis nouum: nec videtur de mente legum. unde ideo quod semper sit directa. unde rei vendi. ideo dicitur utilis: quia competit non vero domino et extenditur ad dominum non verum contra substantialia principia sua per que non competit nisi domino uero. sed in hac non sic: quia hec non requirit dominium sed quasi dominium non distinguendo quid. unde pretor qui eam introduxit erat largus. et introduxit eam simpliciter et liberaliter et vna pro omni quasi domino. ff. e. l. cum spūsus. §. in vectigalibus. **C** Nec procedunt ubi publiciana competit ad corporalia. sed ubi ad incorporalia iuxta. l. si ego. §. j. ff. e. tunc datur contra impedientem licet non possideat ut dixi in confes. §. primo. §. **C** Quidam in dubium reuocant an requiratur quod precium sit solutum. Et dicit Jaco. quod rātre. tenet quod sic: quia ad hoc quod competat publiciana requiritur bona fides: certum est autem quod ille qui recipit non habet bona fide. nec tamen. nisi soluerit precium uel fides fuerit habita de precio. ff. de contrahen. empr. l. quod heredi. **C** Preterea dominium non transferretur aliter nisi dominus uenditor esset: ergo nec causa usucapiendi ubi non est dominus cum ad paria iudicent. e. ti. l. da uibus. Jaco. dicit contra sequendo textum et glo. ff. e. l. de precio. et idem sequitur pe. **C** Ad argumentum rātre. respondet quod ille qui emit debet habere bonam fidem. id est se credere uenditorem habere ius uendendi et non esse alienam. ff. de ver. sig. l. bone fidei. non autem hoc casu debet credere se factum dominum. sed adhuc hoc bene indagatum non est. et ut necessario quod ad hoc quod petatur publici. pro mobili quod oportet precium esse solutum uel fides habitam de precio: quia emptor quod alio modo recipit committit furtum. ff. de fur. l. eū qui. ij. rñso. et est pro. ff. de acqui. pos. l. si ex stipulatione. et ita non potest usucapere. sicut nec publici. agere. quia actor non habet in publici. ponere nec probare quod precium sit solutum uel fides habitam de precio. et sic intelligitur lex de precio. si tamen reus dicat actorem esse male fidei. possessorem: quia pro paria auctoritate rem accepit potest et contra uoluntatem uenditoris et precio non soluto. oportet quod actor replicet et ostendat quod habuerit de uoluntate uenditoris: sed saltem ipso sciente et non tradente quo casu non est fur nec credo. C. de acqui. pos. l. animus. uel se soluisse precium. et sic debet intelligi. d. l. de precio. **C** Item cum actor habeat probare traditioem:

glo. in fi. nō intelligas q̄ ius postliminij habeat locū nisi ī pecu-
liaribus. ff. ex qui. cau. ma. l. deniqz. z ibi plene de hoc. C. In
gl. q. d. ibi p̄ quo erat. ff. ex qui. cau. ma. l. si cui. §. tādū. C. In
eadē gl. ibi. l. si ab hostib⁹. §. s. qd. de hoc statim videbis ī tra-
ctatu materie. C. In eadē glo. in fi. hec glo. ē aliquantulū ob-
scura z intrat mām quā nō opz̄ hic intrare: videlz̄ ex qua cā ab-
sens restituat de qua. ff. de in iteg. resti. l. si. An vult dicere gl.
q̄ hoc edictū duo hz̄ capita. nam iter dū p̄sens vult restituere cō-
tra absentē. interdū econtra absens cōtra p̄sentē. Prīmo ca-
su nō curat ex qua causa aliquis absens fuerit: sed solū q̄ p̄-
sens nō haberet quē p̄ueniret. sic intelligit is. §. S. in secūdo
casu ē differētia ex qua cā absens quis fuerit. vt plene notatur
in dicta. l. si. C. Itē caue q̄ hic intelligit videlz̄ q̄ p̄sens resti-
tuatur cōtra absentē si non fuit qui defenderet absentē. naz̄ si
habuerit defensorē: procura. vel amicum non restituere p̄sens
ff. e. l. j. §. verbo meli⁹. l. itē ait. §. hec autē restitutio. z sic oportet
q̄ p̄sens fecerit diligētiam sup̄ hoc. C. An autē hodie hoc
sit correctū. vide plene. ff. ex qui. cau. ma. l. is qui. que gl. ē ne-
cessaria ad intellectū huius. §. z vide eo. titū. l. itē ait p̄tor. §.
fi. C. In glo. p̄ in iteg. resti. in fi. vide de his in p̄sequutiōe
materie quā p̄sequimur p̄ questiōes. Et p̄mo q̄ text⁹ dicit h̄
vscapione recisa pōt petere zc. Querit quomodo rescindat
vscapio. z sup̄ hoc sūt opi. in glo. Quidā dicunt q̄ rescin-
ditur p̄ in integrū restitutionē z ita officio iudicis. nam in inte-
grū restitutio p̄ officii iudicis expedif. ff. d. mino. l. q̄ si minor
§. fi. Alii dicūt q̄ rescindit ipso iure. z statim sine restitutōe vt
hic notat in glo. p̄ in integrū restitutōez zc. Tamē concors ē
opinio omniū doc. q̄ p̄ in integrū restitutōem z ita p̄ officii
iudicis rescindat. z hoc p̄bat Bz̄. iter ceteros. q̄ restitutio ma-
iorū z minorū equiparant. C. de tēpo. in iteg. resti. l. si. S. z re-
stitutio minoris petif p̄ officii. vt. l. qd̄ si minor. §. fi. ff. de mi-
no. ergo z restō maior. z pro hoc facit iste tex. cuz̄ dicit. recisa
etiā dādo intelligi exp̄sse q̄ oportet rescindi anteq̄ agat reci-
soria. vt. C. de cap. l. ab hostib⁹ la. iij. z hoc videt̄ quasi exp̄ssuz̄
ff. ex qui. cau. ma. l. si quis stipular⁹. Unde scire debes q̄ est iu-
diciū rescindēs z recisoriū s̄m omnes doctores. C. Iudiciū
rescindēs est officii iudicis p̄ qd̄ dat in integrū restitutio z re-
scinditur obstaculū qd̄ impediebat restitutū agere. z rem repo-
nit in statu in quo erat tēpore quo lesio cōtigit. C. Recisoriū
est qd̄ cōpetit reciso obstaculo. Verbigratia vscapisti meam
rem quā potuissē v̄dicare nisi fuisset tua absentia dat in ite-
grum restitutio z rescindit vscapio: ita q̄ ego rem meā v̄di-
cabo p̄inde ac si non eēt vscapta. z hoc dicit is. §. z h̄ in inte-
grū restitutio dat p̄ officii iudicis. z vocatur iudiciū rescindēs.
sz̄ rei v̄. que recisa vscapione p̄petit vocat̄ recisoria. C. Sed
q̄ritur vtrū hec sint vera p̄petuo q̄ p̄petant duo iudicia rescin-
dēs z recisoriū sicut hic dicit̄. Dicat q̄ nō. vñ hoc demū ob-
tinet vbi lesio cōpetebat actio ad rem vel erat p̄petitura si nō
fuisset absens vel alias ipeditus. Verbigratia tu tenebas rem
meā. habebā actionē ad eam: q̄ est extincta p̄pter absentia vel
ipeditum: tūc obtinet qd̄ dixi. C. Vel pone stipulatus sum
vel sūt mibi legata. x. annua annis quib⁹ essem in patria. Ego
absui causa reipublice: z ita nō sūt mibi q̄sita actio seu nata.
restituatur p̄ officii vt agere possim ac si p̄sens essem iuxta dictā
l. si quis stipular⁹. Et hoc casu nō p̄petit dicit̄ recisoria: imo po-
tius restitutoria. vt. ff. ad velle. l. quāuis. §. si cū essem. C. Sed
vbi nō p̄petebat actio lesio: q̄ forte possidebat rē vel ē lesus ali-
as q̄ in p̄dēda actōe nata vel nascēda: tūc totū expedif p̄ offi-
cii nec dat̄ recisoria. Verbigra possidebā funduz̄ tēpore quo
icepi abesse. tu eum occupasti reuersus peto in itegrum restitu-
ti. certe ego nō restituatur ad agēdū: z ita recisoria mibi nō p̄petit
C. Sz̄ ad possessionē meā z ad statū ī quo eraz̄ tpe quo recessi
vel forte p̄stitui p̄curatorē q̄ me ī absentia d̄fenderet z exceptio-
nē omisit: peto restituatur vt possim eā p̄ponere p̄ officii vt ad h̄
admittat. nec tūc dat̄ recisoria. ff. d. mino. l. in cause. §. iter dū.
ff. de admī. tu. l. si sine herede. §. iterposito. ex qui. cau. ma. l.
ab hostib⁹. §. si dāni. z d. hoc. ff. d. procura. l. q̄ p̄prio. §. itē q̄rif.
z iunge. j. q̄one penul. C. Itē dicit̄ ibi. ipeditū qd̄ ī absen-
tia mea ē appositū: fuit appositū de facto. nō auctoritate iudi-
ciali: sic q̄ actio mibi directa p̄petit absqz̄ restōne in itegrum
q̄ illā possim intērare. C. d. capri. l. ab hostib⁹. nectūc hz̄ locū

restitutio. ff. de mino. l. in cause. z ex hoc nata fuit questiō iter
Abat. z Bul. C. Pone q̄ vscapio que p̄ magnū tps̄ curre-
bat in absentia: fuit p̄pleta in p̄sētia. Verbigratia tēpore reuer-
sionis restat̄ ad p̄plēdū sex vel octo mēses de termino qui fue-
rūt cōpleti in p̄sētia vtriusqz̄ partis. Nūquid dabit̄ in integrū
restitutio vt subducat̄ z restituatur tantū tēpus quantū fuit ab-
sens. Abat. dicebat q̄ nō. Bul. p̄tra dicebat. vt plene no. in
l. qd̄ tēpore. C. d. in iteg. resti. mi. z. l. ab hostib⁹. §. s. qd̄ simpli-
citer. ff. ex qui. cau. ma. Glo. tenet vbiqz̄ opi. Bul. z illā ē seq-
tur Bz̄. bic. Pe. de bel. p̄ti. tenet opi. Abat. p̄qua ē casus ī
l. ab hostib⁹. §. si. s̄m eū. Sz̄ in sūma dicit q̄ sūa Bul. nititur
maiori equitate. sz̄ sūa Abatini fulcif̄ maiori auctoritate le-
gū. z iō tutius ē eā tenere. C. Hec q̄stio ē multū certa. Inno.
videt̄ tenere opi. Bul. ex de verb. signi. c. dilecto filio ī barba.
q̄ d̄cretalis facit bñ pro Bul. supponit enim q̄ nisi totū tēpus
eēt elapsū ī p̄sētia q̄ subducit̄ tēpus absentie. sz̄ ibi videt̄ pa-
pa ex gratia p̄cedere. C. P̄terea pōt r̄ideri quādo ibi dicit̄
q̄ nisi totū tēpus zc. sub. vel tantū q̄ potuerit negligētia re-
putari. Itē facit pro Bul. q̄ pena nō d̄z̄ extēdi vltra q̄ repia-
tur delictū. ff. d. his qui. vt indig. l. heres. z. l. rescriptū. C. Sz̄
constat q̄ si tēpus absentie non subducatur negligētia subsequē-
tis tēporis extēdere ad tēpus non negligētia: qd̄ eēt iniquus
z contra leges p̄dictas: ergo non concedēdū. C. Itē regula
ē infallibilis q̄ lesus p̄ iustam absentia restituit̄ ne officium sit
sibi d̄nosum. ff. e. l. nec non. §. fi. z. l. se. sz̄ constat q̄ absens ē
lesus in abbreviatōe vite actionis sue: quāuis vscapio p̄ple-
ta fuerit in p̄sētia: ergo d̄z̄ ei subueniri. ff. de le. j. l. creditori.
C. P̄terea sicut restituif̄ absens contra p̄ntem: z sic cōtra
p̄sens contra absentē. ff. ex qui. cau. ma. l. j. §. j. sz̄ cōstat q̄ vbi
miles absens inchoauit p̄scriptionē z heres compleuit: datur
p̄nti restitutio contra heredē. ergo z in hoc casu dabitur. ff. ex
qui. cau. ma. l. cum miles. lex enim illa supponit heredē fuisse
p̄ntem: alias non haberet dubiū. C. P̄terea vbi lesus petit
restituatur: inspicit̄ tēpus lesionis nō tēpus subsequēs ī quo resti-
tutio non cōcederet̄. ff. de mino. l. iij. §. scio. cōstat autē in casu
nostro q̄ absens lesus fuit in cursu tēporis z vita sue actionis
vt satis. s̄. probatū ē. ergo habito respectu ad tēpus illius le-
sionis nō ad tēpus subsequēs d̄z̄ cōcedi restitutio. C. P̄terea
hoc ē exp̄ssum in. l. qd̄ tēpore. C. de resti. mili. dicit enim subla-
ta p̄scriptione mediij tēporis zc. qd̄ tēpus possēt dici mediū
nisi eēt completa in p̄sētia. Et si dicas post reuersionē modico
tēpore fuit cōpleta tu diuinas: q̄ tex. hoc non dixit. C. Itz̄. l.
aperte dicit q̄ nedum inspicit̄ tēpus quo p̄scriptio completur
in restitutōe concedēda z subducēdo tēpore: imo z tēpus cu-
iuslibet absentie p̄cedētis. ff. ex qui. cau. ma. l. nec non. §. si quis
sepius. p̄ quā concludif̄ q̄ p̄scriptione cōpleta habetur rela-
tio ad tps̄ absentie p̄cedētis. C. P̄terea. ll. dicunt indistincte
tēpus absentie d̄duci z residuū cōputari non distincto vtrū cō-
currerūt ante vel post. z sic indistincte ē tenēda. C. qui. nō ob.
longi tēporis p̄scrip. l. p̄scriptiōe. C. P̄terea cum tēpus to-
tum vscapit̄ z p̄scriptionis in odium negligētium cōcedatur
z contra dominos p̄figatur si vltimū tēporis post reuersionem
elapsi negligētia excludit restitutōnē: cur non z p̄mī cuz̄ ita
fuerit negligēs in p̄mīo si cur ī vltimo. z tñ nullus vnq̄ p̄sum-
psit dicere q̄ negligētia tēporis p̄cedētis excludat restitutio-
nē. Verbigratia. pone q̄ duob⁹ annis z mēsibus sex vscapiv-
isti in p̄sētia mea vltimis sex mensib⁹ absui cā reipublice. nemo
diceret q̄ negligētia p̄cedētis tēporis me excluderet a restitui-
tione. Cur ergo subsequēs cum totū tps̄ vniformiter p̄cessum
sit ad vscapionē seu p̄scriptionē. z ad mei concludēdū nō vi-
det̄ ratio. C. P̄terea illud qd̄ seruat̄ circa res d̄z̄ seruari cir-
ca tps̄. ff. de testa. mi. l. miles. §. qd̄ dixim⁹. C. Sz̄ ita ē q̄ negli-
gētia seu denegatio restitutōis circa vnā rem nō excludit ab
alia: ergo nec negligētia vnus tps̄ excludit quo minus detur
restitutio d̄ alio. ar. l. j. §. si vne. ff. quo. le. C. Pro opi. Abat.
faciūt iura z rōnes. Certū est q̄ hec restitutio d̄negat̄ vbi pōt
agenti negligētia imputari. sz̄ huic reuerso pōt negligētia imputari
qui post reuersionē z modicuz̄ tps̄ habuit satis tempus ad
agēdū: ergo restitutio denegat̄ sub ista via fortissime faciūt. l.
ff. ex qui. cau. ma. l. is q̄. vbi lite inchoata sup̄ statu si le dat̄ non
restituif̄. vt. e. ti. l. itē ait p̄tor. §. fi. vbi nō restituif̄ p̄sens cōtra

absentes: si habuit contra quem ageret. ut. l. si p. pretore §. si. z. l. is qui rei pri. **C** Preterea ubi lesio contingit in presentia restitui petentis: restitutio denegatur. ff. ex q. cau. ma. l. ab hostib. §. si damni. negari non potest quia huic reuerso qui promissit compleri usufructu: lesio contingerit in presentia. quia per assumptionem usufructu. leditur. ergo non datur restitui: cum fuerit negligens euidenter **C** Preterea restitutio datur lesio in absentia. iste autem non fuit lesus in absentia. ergo non datur ei restitutio. Quod non fuit lesus in absentia apparet quia nos loquimur in casu quo si fuit completa usucapio in absentia. et ita ius prius integrum erat ei qui reuersus fuit et sic nondum erat lesus. **C** Preterea opinio. **B**ul. non potest esse bona quia sequitur inconueniens. ipse dicit quod completa usucapione seu prescriptione in presentia datur restitutio ut subducatur tempus precedentis absentie hoc non potest esse. **C** Donec quod ille cuius est tenebra immobilis fuit absens uno vel duobus annis restitui tempore presentis. Si tu dicas quod possit restitui completa prescriptione: sequetur quod restitui post quadriennium quod currit a tempore reuersionis. ut. l. quod tempore. C. de resti. mili. quod nullo modo est precedentium quia hoc est dicere contra legem illam. et contra. l. superuacua. C. de tempo. in ite. resti. **C** Preterea nullus euaderet sine calumnia. l. ab hostib. §. si. ubi enim caueat expresse quod non potest restitui nisi si infra modicum tempus prescriptione completa fuerit. unde si tu dicas quod post modicum tempus completa usucapione possit restitui: ad quod vltimum. faceret mentionem de modico tempore cum posset ita restitui usufructu completa diu post reuersionem sicut post modicum tempus: si illa opinio esset vera. **C** Ad argumentum in contrarium potest responderi. per euidentiam tamen scire te volo quod restitutio fuit concessa a pretore mortuo tamquam beneficii contra ius commune ut. l. in cause. ij. ff. de mino. istud beneficium non conceditur nisi quatenus ipse concedens voluit et iurisperitus. et interpretatores declarauerunt. constat autem quod pretor noluit concedere beneficium restitutionis negligentibus: quia tempus impedimenti ut post habuerunt facultates experiendi. igitur huiusmodi beneficium non datur ad illos extendi. quia si alias iure conseruarent non suaderet extendi. **P**er hac viam per solutio quasi ad omnes rationes ad contrarium allegatas. **P**rimo ad illam. pena non datur excedere delictum et cetera. sed hic non est pena imo statuitur iuri conseruati. cum beneficium restitutionis non conceditur. unde non potest dici pena alicuius iusticia: si ei non datur gratia diuisi commune. **C** Ad aliam quando dicitur lesio datur beneficium restitutionis. concedo. sed non omnino lesio. quia non lesio negligentem per iura predicta. **C** Item potest dici quod breuiatio vite actionis non est iusta causa dandi restitutionem. ff. de castren. pecu. l. per quod castrense in fi. **C** Ad aliam rationem de. §. scio. per que concluditur quod inspicitur tempus lesionis non tempus subsequens. dicendum verum est in diligere: sed in negligere maior re non quia non quia fuit intentio prioris illi datur suum beneficium ut est dictum. **C** Preterea potest dici quod hoc casu currit tempus a tempore reuersionis. ut. l. quod tempore. C. de resti. mili. **C** Item ad. l. quod tempore. **R**u. de vt. gl. rudi sequendo mar. et per certo illa. l. magis fac. p. mar. quod pro **B**ul. et eodem modo ad. §. si quis sepius et ad. l. cum miles in omnibus glo. rudi et contra exponendo secundum opinionem cuiuslibet. **C** Item ad rationes quod. l. indistincte dicuntur tempus subdici ratione quod imo distinguuntur ubi negligentia subsequitur lapsum temporis. ut. l. pro **B**ul. allegata. **C** Item ad aliam quod negligentia precedentis temporis non excludit concedo. sed negligentia subsequens excludit quia pretor non intendit dare suum beneficium ubi post absentiam per negligentiam redargui. et ita modificauit ipsius nec in modificando beneficium suo curauit de tempore precedentis. **C** Et eodem modo respondeo ad. l. miles ita. §. quod dixim. **C** Hec opinio videtur procedere de iure iuris civilis. Sed hodie de iure canonico videtur quod ubi est lesio in tempore quod tempus ad petendam iure. rest. currit a tempore lesionis: et ita a fine prescriptionis. et nihilominus fit restitutio a tantum tempus quantum fuit lesus. ex. d. in ite. rest. c. j. i. cle. Sed ibi loquitur in ecclesia que restituit ita presentis sicut absens. Sed nos loquimur in maiore cui non conceditur restitutio nisi ex causa et quando non preputari. sed ecclesie et minorum conceditur etiam si toto tempore prescriptionis negligentem currisset. **C** Aliter dicitur quod ubi loquitur quando lesio fuit in fine lapsus temporis. quia loquitur in ecclesia que semper est presentis. Sed questio nostra loquitur in alijs terminis prout ex supra dictis clarum est videre. **C** Nunc quod de restitutio hic tractamus: querimus an hec restitutio sit distincta species actionis. **C** Et est dicendum quod hec restitutio dicitur

tur actio que competit impetrata restitutione et est nomen generale secundum doc. et tamen reperio textum qui vocant eam sic. ff. ex q. cau. ma. l. nec non. §. exceptio. C. de cap. l. ab hostib. Alio modo tamen sumitur. ff. de dona. l. ut mihi. et alio modo. ff. ad velley. l. quia nisi per totam. l. illa tamen non dicitur ibi restitutio sed restitutio. **C** Queramus ergo ut prius videtur sit distincta species actionis. Dicitur Ja. quod quidam querunt an sit nomen vel nomen actionis. sed secundum eum de hoc non est curandum. quia disputatio nominum et stricti capientium est principibus relinquentia. **C** Sed an sit species actionis per se. Ipse dicit quod sic. **P**rimo per hunc textum: quod dicitur quod genus actionis et cetera. unde accipit hunc genus pro specie. quia legiste non multum curant quid sit genus nec quod sit species. imo vocant genus quod logici vocant speciem. Secundo probatur quod de ea specialis est tractatus inter alias actioes in hoc titulo et diuisiones que sunt in hoc tractatu sunt penes differentias specificas: quare cum ponatur sub altero membro. ut species actionis. **C** Item quia est nouum genus agendi quod inducitur a pretore quia primum sublatum est unde non reuocatur. nec secundum potest dici idem cum primo. ff. de ser. v. p. di. l. seruitutes. §. si sublatum. **P**er. de bel. perti. dicitur contra. quod non est propria species actionis sed cognomen ad istas actiones de peculio. ff. de pecu. l. iij. §. cui congruit. et ibi de hoc. j. ti. i. §. pe. unde si est species actionis: est realis quia. aut personalis. s. e. §. j. et tamen constat: quod est realis quandoque: ut quia competit ad rem vendicandam. quia personalis quia prima erat personalis. Verbi gratia. Si tu tenebaris mihi primo ex mutuo vel comodato: et actio sit extincta: restituitur mihi personalis ad mutuum meum persequendum vel comodatum hec non potest dici realis. et sic concluditur non esse speciem cum non possit reponi sub altero de membris predictis. **C** Huic opinioni videntur glo. ad berere. Dicitur enim quod prima que erat directa competit: nunc vtilis ut. l. ab hostib. et in multis locis. Ad istud. §. potest responderi ut exponatur quod genus actionis. i. quis modus agendi. **C** Item ad id quod dicitur quod hanc speciem tractatum speciale. respondeo quia est pretoria. et hanc quia sit realis. quandoque personalis. potest hic iterum realis. quia principaliter competit pro rebus magis quam pro actionibus personalibus. ut. j. parebit. **C** Item ad id quod dicitur quod non potest dici prima resuscitari. **P**otest dici quod non resuscitatur: ut proprie eadem. sed quedam alia que primo erat directa: et forte civilis. nunc vtilis et pretoria. **C** Aliter dicitur quod in illa eadem insufflatur spiritus vite. et hanc est intentio glossarum: et fictione legis est eadem sicut vides in post limi. quod fingit viuum mortuum. et est et pater et filius et testatorem et heredem eadem personas. ff. de cap. quasi per totum. §. de inutili stip. §. ei quoque. Concluditur ergo quod restitutio non est nisi cognomen actionis. **C** Querimus ex hoc an vniuersa actio sic restituta dicatur natua vel datua. Ja. de ra. et pe. de bel. pri. dicitur datua. quia non habet sufficientem materiam ex qua nasci possit ad istas interdictionum quo. bo. et quo. le. **C** Hec questio dependet a precedenti. quia si in prima actioe insufflatur spiritus vite: et eadem restitutio erit talis sicut erat prima natua vel datua. unde cum restitutio reponatur omnia ipse statim. ut. l. quod si minor. §. restitutio. ff. de mino. dicendum est quod dominia et obligationes restituntur ex quibus ista nascitur supposito quod permanet restitutio. **C** Item queritur an hanc actio restitutioa competat pro immobilibus. Et non videtur. quia quia diu actio prima durat: non datur restitutio ut. l. ab hostib. C. de cap. **C** In rebus autem immobilibus constat quod non potest dominium directum per prescriptionem. immo nec vti si possessio fuerit malefidei. ut consuevit dici iuxta autem. nisi. C. de bo. ma. ergo non est locus restitutioe ex quo prima durat. Et multo minus videtur competere pro nominibus seu actionibus personalibus. quia illas prescriptiones non tollunt cum tempus non sit modus tollende obli. ff. de act. et ob. l. obligationum fere. §. placet. Hoc dicitur contra quod hec restitutioa competit pro rebus mobilibus. quia illis perditur directum dominium per usufructum. C. de pactis. l. traditionibus. et de hoc non fuit dubitatum. **C** Item per immobilibus et personalibus. quia immobilibus non durat quiaque actio directa. nec in personalibus aliqua. Verbi gratia. minor vendidit rem immobilem eius decreto. dominium fuit translatum nulla remansit actio. C. si aduer. dona. l. si. si minor restituitur oportet quod habeat restitutioa. vel si forte liberavit debitores per acceptationem: oportet quod detur restitutio. impetrata restitioe. C. si aduer. transac. l. j. et ij. secundum per. et hoc probatur secundum iaco. p. l. C. de

do officium iudicis sup bñficio restitutionis dicēdo: **B**ñe dico qd si vnq̄ actor vsucepit rē meā: vt assent: hoc fuit i abñtia mea. z debeo restitui. q̄re ante oia iploro vestrū offcū qd restituat: z vsucapio rescindat. z ipsa rescisa dico ipsūz male petere. z p hūc modū d̄z intelligi. §. si fili. nā fili dicit. si actor possideret: posses itentare q̄relam z agere peti. be. nūc cum possideā: peto testamētūz iudicari inofficiosuz z ipiūm rescidi. quo facto dico actorēz repellī debere s̄m **D**y. pro quo. ff. de mino. l. iij. §. s̄z vep̄. Querit vtrū possit excipi ppetuo. **E**t datur qd sic. qd que sūt annalia zc. ff. d̄ excep. do. l. pure. §. si. **E**t datur s̄ qd exceptio nō videt durare nisi quātum durat officū ut i q̄rela nō numerate pecūie. C. d̄ nō nume. pecu. l. cuz vltra. z i q̄rela inoffi. test. ff. de pe. he. l. si q̄s libertatē. §. diu. **P**otest dici qd ate impetratas restitutionē ē q̄driēnal. s̄z post impetratas restitutionē fit ppetua z sic intelligit dy. p z cōtra. **D**ec opi. satis v̄ rationabilis q̄ illa regula que sūt ānalia zc. non obtinet ubi possessor agere p̄t: v̄l offiū iudicis implorare. vt ille cui cōpetit q̄rela nō nume. pe. inoffi. test. bñficiū i integrū restituit. Super talib⁹ potest possessor q̄relaz d̄ponere. z iō currit p̄scriptio ēt quo ad accipiēdū. s̄z ex quo testamētuz est rescisuz nō p̄t agi peti. here. nec reāffozia i integ. restitutione petita qd ille vadūt ad vendicādā rem nec possessor: p̄t eas itentare. s̄. §. eque. z iō perpetuo p̄t excipi. quia nō ē in potestate rei agere vt dicta. l. pure. §. si. de excep. do. z sic p̄t intelligi. ff. ex qui. cau. ma. l. si is cuius. **C**s̄ q̄r̄ cui cōpetit hec actio. **D**euiter p̄ supiora appet qd leso cui restitūtō cōceditur p̄pter iustaz cām. **C**s̄ cū multe cause enumerētur in titulo ex qui. cau. ma. nūqd ex alia dabitur restitutio. **D**icas qd sic vbiq̄z p̄torū p̄vuo iustum videt potest in integroz restituere. dū tamē nō reperiat cōtrariū expressuz i iur. vnde vbiq̄z p̄tor iustā ignorātiāz q̄s ledit d̄z restitui. **E**t iō si q̄s extraneus p̄ ignorātiā cōsuetudinis vel statuti penas vel dānū incurrit. succurrit d̄z ei. v̄l si forte aliq̄s aliquos testes produxit qui omnes repellūtur forte p̄pter excōicationē v̄l aliquos obiectus: **S**itūif. vide p̄ **J**nn. ex de in ite. rest. c. au ditis de testi. c. cum venissent. z idē credo qd si fuit p̄grin⁹ p saluāda anima: z i peregrinatione lesus fuit. vel si p̄pter mercaturas absuit. vid̄ in spec. de in ite. resti. h̄. qd de mercatore lib. iij. z vide notata in. l. si. de in ite. resti. **C**Itē dic qd nedū restituit lesus: imo successor: z alij quorū interest vide. ff. d̄ mino. l. qd si minor. z. l. patri. ex qui. cau. l. cum miles. C. de fide iur. mino. l. j. z. ij. **C**Itē q̄ritur contra quem datur. **S**up h̄ dicas qd nedū aduersus euz qd imēdiare sentit lucrum ex lesione: imo cōtra tertium ad quē res deuenit vide. ff. de mino. l. in cāe. §. fin. cum. l. se. ex q. cau. ma. l. nō solū. **C**Itē q̄ram⁹ de formatione libelli. **E**t p̄mo de iudicio rescindēti. **C**Itē p̄mo tū q̄rit an debeat dari libellus i iudicio rescindēti. **E**t nō videt qd expeditur iudicis officio. z vbi iplorat offiū iudicis: nō ē opus libello. vt notat. ff. de interro. ac. i rubrica. **C**Sup h̄ v̄ dicendū qd vbi restitutio postularur p̄ncipaliter: opus sit libello. sin autem icidēter lit. conte. in causa p̄ncipali. tunc nō ē opus. ar. extra de offi. iudicis. c. ij. de h̄i spe. de in ite. re resti. circa p̄n. l. iij. **C**Itē deam⁹ ergo de forma. **D**icitur doc. ia co. z pe. qd qdam formāt sic. **D**ico qd talis rē meā i mea absentia vsucepit. peto restitui: z vsucap. rescidi. **D**icitur ipsi qd is libellus nō procedit. qd sum mihi cōtrari⁹. ex quo enī dico rem vsucaptam dico nō meaz. qd vsucapio tollit viliū. ex h̄ qd dico meā: dico nō vsucaptā. **P**reterea nō sufficit dices rez meā quōdam. imo debz dici rez meā que mea erat cuz vsucapio cōpleta fuerat secūdū eos. **A**duerte. qd super formatione bu iusmodi libelli non potest dari cerra doctrina. variat enī s̄m varietatem factorū z in narratione: z in conclusionē. **C**In h̄ tamē aduerte qd ponas cām q̄re petis restitui. forte qd minor vel maior: propter absentiam: v̄l propter aliaz iustam causaz. z postea ponas lesionem: deinde conclusionem que diuersifi catur secunduz diuersitates factorū. nā si petēs restitui rē p̄fidebat repetet restitui ad statū i q̄ erat. z p̄ h̄ iudiciū ei restituet. z ad hoc p̄cludet. **C**Si nō petis obstaculū velut vsucapionē reoueri. cōcludet ad h̄. **E**nī secūdūz varietates factorū oportet qd variē cōclusio aduertēdū porissime an p̄ iudiciū rescidens debeat actio restitui. v̄l res de quo dixi. §. satis ple

ne. z scdm hoc cōclusio forme z hoc facile ē videre cuiq̄z facti ē. **C**Itē quādo restitutio fit p̄ iudiciū rescidens dicit sic. dico ego talis cōtra talem qd tempore minoris etatis mee a possessiōe cecidi talis rei mobilis. z ipse talis tales rez meā: z q̄ mea erat tpe vsucapionis cōplete vsucepit z eaz deriet vsucap. ptā. **E**nde cū minor ab⁹ lesus debeat p̄ restōnem i itegroz subueniri: z ego lesus sum z sum ifra tempus petēde restōnis peto p̄ offiū i inte. resti. vsucapionēz p̄dictā rescidi: z me i possessionē pristinaz restitui z reponi. **C**Al sic. **T**empore minoris etatis mee vēdidi talē rez z tradidi que mea erat. **E**nī cuz lesus fuerz in venditione p̄dcā peto in itegroz restitui: ac venditionē p̄dictaz rescindi mihiq̄ rez restitui zc. **C**Abi s̄o maior petis restitui p̄t dices sic. **L**ū absentauerim me republice cā: talis talē rem meā occupauit. z ipsaz i mei abñtia se vsucepisse dicit. **E**nde cuz iura dicant absentes reipublice cā restitui: p̄ vestrū offiū peto in inte. restitui ac vsucapionē rescindi. dic tāq̄ rem mihi restitui cum restitutio me i passinuz statum deat reducere z reponere zc. **C**Si s̄o p̄ iudiciū rescidens nō deat res restitui: s̄z actor qd forte lesus nō possidebat dicit sic. **D**ico qd talis talē rē meā: z q̄ mea erat tpe vsucap. p̄plete: z quā ante meā absentiaz possidebat tpe absentie mee vsucepit. n̄ cuz lesus p̄pter tales abñtiāz deat p̄ i integrū restitui. bñficiū subueniri: peto p̄ vestrū offiū i itegroz restitui: ac cōz vsucapionē rescindi: actionemq̄ mihi p̄petētem tpe quo me absentia restitui zc. **C**Sic poteris formare sp̄ variādo p̄clusiones secūdū varietates factorū. **S**z quomō formatur libellus in rescissoria actione. **C**Sup hoc aduerte. qd itē dū restituitur actio realis. itē dū p̄sonalis. **E**nī quādo actio realis restituitur: cōclude vt i reali ad declarādū. **S**i p̄sonalis ad dādū ratione sicut i p̄ma faciendo mētionē d̄ restitutōe prehabita. **C**Et potes dices sic cū talis rē meā teneret tpe q̄ reipublice causa me absentia: v̄l quo possit fuit i vinculis: eaz tūc poteraz vēdicat z eam suscepit me abñte: p̄pter qd i itegroz restitutus fuit: dictaq̄ vsucapio rescisa: peto dictaz rez ad me p̄tinere iure d̄niz declarari eazq̄ mihi restitui zc. **C**Al si p̄ma erat publiciana former i publicianaz. s̄. §. p̄ximo. v̄l si erat p̄fel. vt in illa faciēdo mētionē d̄ restitutōe: z noīando actōez eodē mō in p̄p̄tbe. **C**Itē i quacūq̄ actōe p̄sonali sic i p̄. z si vis videre re aliq̄s formas vide i spe. d̄ i inte. rest. l. iij. nō tamē ita plene. **C**Sz qd si restituit⁹ agat p̄ma actōe n̄ scā mētiōe d̄ restōe nūqd valet libell⁹. vt si reus excipiat de vsucap. actor replicet d̄ resti. nō v̄l per hūc. §. d̄bet enim dices possessore non vsucepisse zc. nec est verisimile qd tex. dixerit hoc sine cā. **E**redo qd sit tutum dices. **C**Si tamen non dicatur hoc i libello vide retur qd ex quo restitutō fuit p̄habita: qd possit de ea replicari. ff. de iureiurā. l. nam z postea. §. si minor. ff. de mi. l. iij. §. s̄z utruz. **P**rima est verior q̄n rescissoria est vtilis. qd qui agit vtili d̄z tantū exprimere qd appareat an agat vtili vel directa vt dixi s̄. §. j. **S**ed sec⁹ vbi superest directa vt dixi. s̄. ver. p̄ hoc. **C**Sz nūquid iudiciū rescidens z rescis. possunt eodē libello intentari. **E**t dicit qd non qd iudiciū rescidens est preparatoriū: nec rescissoria competit nisi restitutōe prehabita. vt. s̄. satis dixi. z ita nō videt posse simul itentari. ff. ad exhi. l. gēma. **P**reterea vbi plures actōes ita se habent qd sententia lata in vna obstat exceptio rei iudicate in alia: non possunt simul itentari ff. de excep. l. fundi. z. l. fundū. **S**z constat qd sententia absolutoria lata in iudicio rescidens non p̄t p̄petere rescissoria que ex eo causat: ergo zc. **C**In contrariū videt qd querela ioffi. testa. z pe. here. possunt itentari in eodem libello z eodē modo actio ad exhibendū z rei ven. ff. de inoffi. testa. l. qui de in officioso cū ibi no. **C**Solutio: aut queris vtrū possint itentari in eodē libello. i. simul p̄plecti: z ita vt successiue procedat. dic qd sic. **A**ut vt simul p̄cedat. z dic qd nō s̄m **D**y. z facit. ff. d̄ edi. edic. l. cū eiusdē de iniur. l. p̄tor. §. si mihi plures. z hanc opi. tenet ēt iac. **E**t p̄t formari libellus in iudicio rescidens ut. s̄. dixi. z post conclusionem libelli iudicij rescidens: dices qua restitutione p̄habita peto vtili rei ven. rescis. dictam rem ad me p̄tinere iure dominij p̄ sentētiāz declarari: z sicut in rei ven. de hoc i spe. de in ite. resti. ver. s̄z nūquid in eodem libello. z vide ibi positiones actoris z rei. **C**D̄: satis vidim⁹ de libellis. **E**t deam⁹ de processu. restitutio in itegroz daf cā

cognita et ea lit. cote. vt. c. ij. et de offi. in di. Bone qd pvo
 cata contumaciter se absentat. qd fiet. qd ad diffinitiuam si potest
 pcedit. no cote. vt. l. pperadum. C. de iudi. Glo. vt sentit
 in. d. c. qd fiet missio. Sz certe no est pmissum sufficienter. qd
 ctuz iudiciu no ppetual. vt. l. h. de temp. appel. ff. d. mio. l. pa
 pi. s. fi. et aduersarius veniet. recuperet possessiones suas et post
 qdriam. vt. dicta. l. pperandū. s. sinaut. C. Spec. vt velle
 qd possit pcedi ad diffinitiuam lite non contesta. et qd sit spe
 ciale sicut in multis alijs casibus quia lex hoc videtur uelle
 ff. de mino. l. i. cae. s. ca at cognita. ibi vel contumacia et. pro
 quo. C. si vt minor ab h. se ab. autē. si oēs. et hoc satis plene
 tangit i spe. d. i. ite. rest. s. qd autē s. h. li. ij. C. Pōt dici qd vbi
 p iudiciuz rescidens dz fieri restitutō rei: qd tūc sufficiat missio
 nec pcedat ad restitutionē lite no contesta. qd tūc snia hz vim
 diffinitiuē vt toti negotio sinez iponat. C. Sz vbi daf soluz in
 inte. rest. et restituit actio recissoria: tūc lit. no cotes. pōt pcedi
 ad diffinitiuaz. Et est rō quia illa no ē ppeie diffinitiuā cū no
 iponat sinez toti negotio. s; solūmō pparat aliā actōem. ff.
 de re iudi. l. j. C. Et huius distinctionis pōt apparere rō qd i p
 mo casu res certa petif. et ita pōt fieri missio i ea. Sz i secūdo
 nulla res petitur. s; solum restitutio. et iō non potest dici qd fi
 at missio i possessionē rei petite. et idē credere sicut i h. scōo ca
 su: i pmo quādo no petit restitui aduersus certā psonā. sicut
 quādo petit restitui aduersus aditionē h. dicitur. vt. dca autē.
 si oēs. Sz ad huc restat rō def qd i pmo casu no puidet missio
 cū no ppetuetur actio. Solu. licz non ppetuet admin' tpa no
 currūt ex quo facit diligētiaz et stat p subterfugia aduersarij.
 vt. ff. d. mino. l. itra vtile. C. de admi. tu. l. si cū ipse. C. Sz qd
 tur certū est qd is qd petit restitui hēat se dicere lesuz. nūqd te
 net pbare exp'suz. Et qd sic. ff. de iure iur. l. naz et postea. s. si
 minor. et ff. de mi. l. qd si mior. s. no aut. C. In d'riuz videt ex
 pressuz d. i. ite. rest. c. auditis. et c. substituta. C. Preterea si di
 cas qd habeo pbare i iudicio rescidendi rez meā eē: tūc onera
 bor sicut i vēdicatione vtili recissoria. qd non vī cōsonū rōni.
 C. Super h. articulo est distinguēdū. qd aut p iudiciuz rescin
 dēs petif restitutō d. iudicialib: aut de ex iudicialib. C. P
 mo casu aut petitur restitutio cōtra pcessum et an sniam. aut
 p sniam. si cōtra pcessum tantū qd forte termino pemptorio af
 gnato vī ante renūciationē et pclusionē no allegauit exceptō
 nem: tūc nū pbabit d. lesione qd lesio appet eo ipso qd no op
 posuit isra tps. et ita itelligitur. c. auditis. et de in ite. resti. ff.
 de mīo. l. mīo. xxv. an. omīssaz. bñ tū verum ē qd si peteret re
 stitui ad pponēdam dclinatoriā fori vī aliā ex qua ius suum
 modicū pma facie ledere. qd iudex dz ex officio audire et resti
 tutionē si sit modica lesio denegare vīd plene et de i. ite. re
 sti. c. coraz i pn. per Innocē. Et iō credo qd qd petit restitui de
 bet specificare allegationē quā dicit omīssam. Vbi vero petit
 restitui cōtra sniam: tūc oportet docere de lesioe plene et hoc
 docto retractabitur sentētia et pcessus. et restitui reponet in
 statu quo erat an sniam et ideo si rez tradiderat stute sentē
 tie restituetur ei. et totus pcessus reuocabitur. et sic itelligit ex
 tra de in ite. rest. c. cuz venissent. vbi papa vidit et isperit pui
 legia an qd restitueret. Et hoc si conuerat de sententia: et pe
 tat aduersus eaz restitui: et aduersus pcessuz. Si autē dicat se
 lesuz ppter aliquā exceptionē no pbataz et petat se restitui ad
 eaz pbandā tūc non probabit an restitutionez. Sed fiet vt of
 et. e. c. substituta. videlicet executio sententie et restituet ad p
 bandum. et ita tenet spe. ti. de i. ite. resti. s. si qd autē s. h. illd q
 qz. Et ē bona rō. qd hoc ipso appet lesio qd exceptionez ppo
 nit: et multas pbationes pduxit. C. Vbi aut qd dixit se lesuz i
 extraiudicialibus et petit restitui: sicut cōtra cōtrac. si p h. iu
 diciuz rescidens debeat res restitui et no actio recissoria: tūc
 opz plene pbari lesionez. vnde si dicat se dominū rei. et lesuz
 i dominio: ipsuz plene pbabit. Si autē i possessione: illā solaz
 C. Si vero actio restitui debeat recis. tūc no habz pbare nisi
 semiplene. et forte p iuramētum. et hoc videt fuisse de mente
 Inn. qd uis multum variet ex de in ite. rest. c. cum ex lris. Et
 facit ad hoc qd i pparatorijs sufficit semiplena pbatio et p iu
 ramētuz. vt dicit in actione ad exhibēdum. ff. ad exhi. l. ij. s.
 sciēdum cū no. Nec sunt de substātia mae: et tū cognita legi
 tis. C. Sz qd si petēs in integrum restitui ad actionē recisso

riam in iudicio rescidendi oneravit se plena pbatione et ple
 ne pbavit se dominū vel rez ad se ptinere. ps aduersa nibi
 dedit ad cōtrariuz. nūqd restitutione facta i integruz eodez
 iudicio fiet rei restitutio. C. Non videtur qd ad hoc no agit et
 iudex no debz sup alio pnūciare qd qd petif vt. l. fund. ff. cōi
 di. C. de fideicom. liber. l. fi. Satis pōt dici contra qd p talia
 dicit pparatoria sit rei restitutio: quādo nil pponit apte ad
 uersa. ff. ad exhi. l. celsus. s. idēz celsus. et l. signi. s. h. cū. l. se.
 C. Et ad d'rum pōt rōderi cū dicitur qd iudex no debz pnun
 ciare sup eo qd no ē petitus. qd immo qd sibi cōstat et mām tā
 git. et de consu. c. cū iter. de testa. c. raynaldus. ff. d. sb. ob. l.
 si seruuz. s. fi. Insup no. qd i hac actōe recissoria veniūt fruct
 et oia q ueniūt in actione directa. ff. ex q. cau. ma. l. nec non. s.
 fi. C. Ultra alia possent hic tāgi q tangūt mām. tū satis sūt
 clara per textū et gl. quas diligenter stude. et vide spe. in ti. de
 in ite. resti. l. ij. et. iij. et doc. iuf. canonicū in. e. ti. et. C. Vnuz
 tangit Pe. de bel. pti. in pnci. hui. s. Atrū respublica ciu
 tatum aliarū qd rome et municipioruz restitua. Et arguit qd
 sic qd ptesides in puincijs destinatur et cognoscūt. et l. dicit qd
 vicegerēs ptesidis cognoscūt d. restitutione reipublice. ergo d
 alia respublica loqur qd romanorū. C. de offi. ei. q. vi. al. ge.
 l. j. C. Preterea si legati reipublice alterius qd romane resti
 tuūtur propter fauorez et contēplationē ipsi. ff. ex q. cau. ma.
 l. legatis. multo forti' ipsa. qd ppter vnū quodqz tale et ipsum
 magis. C. de sacro san. ecc. autē. multo magis. Ipse t. dz. di
 ceno qd respublica romana tantū restituit. qd hz bona diffusa
 longe lateqz. et per administratores longinquos regitur. Sz
 subueniēdū fuit sibi. que rō no pōt assignari i alijs ciuitatib:
 que se regunt p se ipsas. Et ad h. allegat. l. nihil ad macedo.
 per quez videtur qd no vranf iure minorū. vt ibi notat. Et idē
 dicit in fisco qd no restitua in reb' suis priuatis: cum hoc no
 reperiat. vnde fisco et respublica no sūt idē qd apparet. qd di
 uersi tractat' et tituli sūt d. eis vt appet. C. d. iu. fisci. et de iur.
 reipu. C. Ad argumētum contrariū cum dicit qd subuenit le
 gatis. et qd ppter vnūquodqz tale et. vī a ē nisi alia sit ratio
 que impediat. Vn in legato est alia ratio qd i respublica. quib
 le restituitur ppter iustā absentia. Sz ciuitas est p'sens. scun
 dum eū hec questio ē antiqua: et no. de ea i. d. l. nihil. et. C. q
 g. ca. ma. l. respublica. vbi glo. t. z. opi. quam Pe. t. z. hic. 230.
 fuit in contraria opi. et aliam sequit glo. C. de iur. reipu. l. rem
 publicam. C. Quidaz dicūt qd ciuitates restituitur: s; h. oppi
 da uel castra. et de hoc in spe. de in ite. rest. qd autē s. ad do
 ctrinam. Inno. t. z. cōtrariū qd ciuitates no restituitur et de
 in ite. resti. c. j. pro quo facit. qd ciuitates loco priuatoz sunt
 vt. l. eum qui. ff. d. s. sig. C. Itē qd s; b; p dicit d. duob: de
 vno proprie. et de alio impropie: restringitur i materia odiosa
 ad illud de quo pprie p dicitur. ff. de ven. in pos. mit. l. j. s. q
 re de lib. et postb. l. cū quidā. Ista ē mā odiosa. videt restō.
 et ideo restringēda ad rem publicā romanorū qd ē pprie pub. ff. d
 s. sig. l. bonoz iuncta. l. ff. de ac. et ob. l. i. honozarijs. s. h. cuz
 recise. C. Salua opinione tantorū. ego credo qd qlibet respu
 blica restitua. et credo expeditū i. d. l. respublicaz. Cōstat. n.
 qd tota illa mā loqur de re publica alia qd romanorū. vt no
 tat et pbat in rubrica de iure reipublice. et appet qd per oēs
 l. illorum quattuor tituloruz. et ita. d. l. rempublicam dz intel
 ligi d. alia ciuitate qd romana. C. Preterea cū ciuitates egpa
 rel ecclis et eaz bona cēseāt ad pia opa dputata sicut bōa ec
 ciliarū s; h. pūlegio gaudet sbēt. C. d. sa. san. ec. l. illd. et. l. fin.
 C. Preterea certū ē qd romani trāstulerūt in fiscū totū ius rei
 pu. insti. de iu. na. s. sed quod principi. igitur fisco et respu
 blica romanorū idem sunt. vt no. ff. de iure fis. l. in fraudem.
 s. neqz. C. de iure fis. in rubrica. igitur iura post condita que
 loquūtur de republica debent itelligi de alia republica qd
 romanorum. qd illa est sopita et translata in fiscum. ff. de uer.
 sig. l. inter publicum. Itcirco. ll. que dicunt rempublicam de
 bere restitui quas post translationem predictam tempore im
 peratorum constat conditas: debere itelligi de alia qd roma
 norum. quia ex tunc illa potius dicitur imperialis et fiscalis qd
 publica. C. Preterea. non potest dici qd absentia sola sit cā
 dandi restitutionez legatis ciuitatum et municipiorū. qd sic se
 queretur qd nūcij priuatoz eodez pūlegio gauderēt. qd nū

ibi notatur. **C** Pro solutione huius questionis est distinguendum. quod aut dicitur de dona. causa mortis. aut de do. iter viuos in primo casu certum est quod donatio reuocatur per sententiam subsequenter. ut. l. si quis. in secundo casu quod donat inter viuos distinguitur. quod aut donatio fit iter viuos. aut iter extraneos. Pro casu dic quod aut fuit facta ante reatum: aut post. si autem tenet si post reuocatur ut. d. l. res vxoas. et dicto. §. si marit. **C** Secundo casu quod fuit facta inter extraneos videtur eodem modo distinguendum. quod aut fuit ante reatum. et valet aut post et est distinguendum quod aut est tale crimen quo bona ipso iure confiscantur. et certum est quod non valet donatio ff. qui et a qui. l. quod situm. de dona. l. donationes. §. perfecte. C. ad. l. iul. maiestatis. l. si. extra de heredi. c. cum sim leges. aut non confiscant ipso iure tunc sunt opus. ut. §. vidistis. naz glo. dicit quod valet quando cum fiat ante sententiam. Alii dicunt quod non valet si sententia sequatur quando cum fuerit facta ante sententiam. et hac opinio. Alii videntur dicere quod non valet quando cum ante sententiam et post contestationem. sed ante sic. ut no. ff. de adm. tu. l. circographis. §. si. de publi. iudi. l. ex iudiciorum. **C** Ita. et **P**er. dicunt quod reuocatur si constat quod fuerit facta in fraude filii per dicta. l. i. fraudez. ff. de iure fil. non per has actioes sed per dicta. l. i. fraude. **C** Sed quod dicitur quod liter constabit de fraude. **C** Dicitur ipsi quod per coniecturas quod dolus ex indicibus perspicuis probatur. C. de do. l. dolum. ut si oia bona sua simul dedit. ut. l. oes. q. §. luci. ff. qui frau. cre. **C** Item si dedit coniuncto. C. vbi pu. edu. de. l. si. **C** Item si iam accusatus erat. C. de euic. l. si fudum. idem si non esset accusatus si crimen erat notorium. secus si occultum. ff. de ac. ep. l. eptore et idem si non esset accusatus. sed si aliquis comitatus esset se accusaturum dicitur si non est quod bene attenderet quod postea erat. et n. sba pefada si ex ptoa. C. si qd spatori male. l. i. **C** Item si primo donauerit et postea reperitur possidere C. de na. l. i. §. pe. fm eos et facit. ff. de bo. eo. q. mor. sibi cofsci. l. i. §. in. **P**er. at pcedunt vbi post reatum fit donatio. **C** Quid si paulo post: et sine interuallo magno commisit crimem. **C** Qui presumat in fraude. ff. de priui. cre. l. si ventri. §. si. **C** Delictum facit per eis. ff. si qd res. li. esse iustus fu. l. i. §. p. de. et. l. si. ff. qua. re. ac. no. d. l. i. §. que onerade. et in specu. titu. de dona. §. idem pone. Sed contra hoc videtur hoc quod non presumat fraus ex h. ff. q. et aq. l. si si maritus. §. si. vbi non presumat fraus ex tempore continetia: nisi probetur. **C** Item certum est quod vbi quis donat tpe non prohibito quod donatio tenet quous casus sine magno interuallo sequitur quod donatio posset infringi. ff. de do. inter vi. et vxo. l. iter eos. ergo vbi idem in proposito non ex quo donatio fuit facta tempore non prohibito non vbi quod debeat reuocari ex delicto post commissio et per hoc facit quod vbi quis destinavit aliquam obligationem contrahere et ante perficat contrahit aliam: illa per destinatio nil facit. nec impedit aliam. nec facit valere per destinatas: nisi a tempore quo pertrahitur. **C** Item in proposito si quis destinaverit crimem committere: et ante committat dat bona sua. si postea crimem committat: posterior obligatio non vbi permafringere. ff. si cer. pe. l. q. pecunia. q. res pi. ob. pos. l. titi. q. pos. i. pig. ha. l. potior. **C** Per. et. cu. ll. dicat donatones post factum crimem non valere: supponedo quod ante facte valeant: nec distinguat: quod nos distinguemus. Si enim dicamus factas ante reuocari: quasi in fraudez factas: leges que faciunt dicitur iter donationes factas ante contractum crimem capitale vel post essent in posite sibi: et non reb. et frustra illas dicitur fecissent. **C** Est ergo concludendum vel eas non reuocari. vel si reuocentur: oia fraudem lucidam probationibus probari. nec sufficiant per dicte coniecturam in casu quo ante reatum donatio facta fuit. Sed quod si curiosus vendidit bona. **C** Est idem quod fiscus posset reuocare: et si acqrens fraudem non participavit. cu. l. dicat idistricte. alienata in fraude filii reuocari. ff. de in. fil. l. in fraudez in pu. ff. de adm. tu. l. circographis. §. si. et ibi dicitur hoc requirit tamen fraus alienantis. ff. q. et aq. l. i. fraudez. ij. **C** Sed an fiscus tenet restituere precium **C** Videtur quod sic si extet. ff. qui frau. cre. l. si debitor. **C** Immo et si non extet: si emptor fuit bo. si. ff. que in frau. credito. l. q. a debitor. **C** Si quid in fraudem. pa. l. i. §. si quis in fraudez. quod fiscus loco heredis est. et heres de euic. tenet. C. de fideius. l. i. facit. ff. de adm. tu. l. titius et meuii. §. luti. **C** Posset et queri. **C** Quid si quis volens committere crimem dedit bona sua. post penituit: et si commisit vult repetere bona quasi fuerit ficta donatio. et ob casum qui est secuta. nunquid potest. Satis potest dici quod non nisi probare alias quod donatio fuerit ficta vel ymaginaria. vide in spe. ti. de dona. §. si.

pone. vide etiam Guilelmum de eunio. i. l. alias. ff. de iur. et s. notari. **C** Sed quod erit si quis filio emancipato: vel alij secrete donauit bona sua. et nihilominus ea tenuit sicut ante: cum pluribus contraxit vel forte de eis vendidit vel ipignorauit tunc cum emptores vel creditores agunt venit donatari propter litteras donationis per sibi facte. asserens se factum dominum per retentionem vsufru. vel alias. donator: quod non potuisse alienasse in sui iudicium. **C** Contra creditores dicitur donationem non debere tenere in eorum fraudez facta. **C** Querit nunquid bene dicant per predicta. **C** Videtur quod sic. quod nedum fraus committitur contra presentes creditores imo et contra futuros. ut. §. de cm est fraus aut hoc casu presumitur: ex quo donans reperitur possidere per donatorem re donatas. ff. q. mo. pig. vel ypo. sol. l. sicut. §. superuacuum. ff. de acq. here. l. p. h. de. §. papi. C. de distrac. pig. l. et q. sub ymagine. et de renu. c. i. li. vj. **C** Item ex eo quod fit claz. C. de dona. l. donatio. ff. de adm. tu. l. non existimo. **C** Item presumitur fraus si donatari sciuit patrem reuocatur vendere vel obligare: et tacet. C. ad velley. l. si sine de re. pig. l. i. §. distrac. pig. l. mulier. **C** Item dicitur nunquid legatarij et fideicommissarij habeant in eam loco creditorum. **C** Et non videtur. C. de bo. auc. iudi. pos. l. i. §. d. rium est vey. C. q. ma. non pos. l. i. §. q. et a qui. l. in fraudez creditorum qui manumittuntur. **C** In glo. f. corporalia. **C** Probabilia et mobilia sunt per. **C** In glo. f. possessis in fi. doc. hac approbat **C** Dicitur enim quod ad hoc quod actio competat requiritur quod creditor primo egerit contra debitorem et fecerit se mitti in possessionem bonorum que debitor habet. vel ipse facere exequi. et illis non sufficientibus ager. et de hoc dicitur fieri mentio in libello. et vult dicere ista text. et C. de reuo. bis que in fraude. l. pe. **C** Dicitur tamen quod si notari esset quod debitor esset non soluendo: posset agi hac actione. ff. de ac. emp. l. eptores. in pu. de ver. ob. l. decem. et. l. si. ff. si cer. pe. §. eos. **C** Glo alibi distinguit per **P**ro. an creditores fraudem dolo acqrens. ut tunc possit incipere ab eo. aut ab euentu tantum tunc non. **C** Hodie semper dicitur principalis primo executi. ut no. C. eo. l. i. **C** Vel dicitur quod insouum non immutat. ut ibi not. et hoc sequitur ibi doc. **C** Credo quod illud quod dicitur notari sit **P**ro. q. text. hoc videtur sonare. **C** In glo. f. infra annum in fi. et vide quod ibi notatur quod vbi nihil pertinet non competit etiam infra annum contra illum qui habuit titulum lucratium et non participauit fraude. ut ibi no. **C** Item quod dicitur intelligi quando alienauit corporalia. naz si actiones: non competet nisi infra tempus infra quod actio duraret si daret minori tpe anno. ff. que in frau. credi. l. ait ptoz. §. si conditionalis. **C** Sed a quo tempore currit annus. **C** Dicitur quod a tempore quo bona fuerunt possessa. vel quo constat quod debitor est non soluendo. ut. §. proxime dixi na ante non potest creditor expiri. et sic non currit et annus utilis ante. ff. e. l. i. in prin. d. dimer. et tpe. pl. l. i. fm doc. **C** Sed videtur expressum quod ex die venditionis. ff. q. in frau. cre. l. q. aures. §. si. sed forte intelligitur vbi notari erat quod bona non sufficiebant. **C** In glo. sed qua actio. ibi cum dicitur que ad reuocanda corporalia et incorporalia competat. **C** Bancap probant doc. **P**er. et **P**er. **C** In eadem glo. ibi. qdam dicunt. **C** Tamen contra videtur quod fauiana competat creditori. et patrono. caluissiana soli patrono. **C** In. e. glo. ibi cum dicitur factum pauliane **C** Quidam dicunt quod sunt sex reuocatores pauli. scilicet factum fauiana: caluissiana. ut h. glo. narrat. **C** Item utilis caluissiana que datur filio arrogato. de q. ff. si qd in fraude pa. l. si. **C** Item iter dictum fraudatorium. de quo. ff. de so. l. pupilli debitor. ad trebel. l. si postulante. **C** Pro. videtur sentire in arbore quod sunt quatuor: pauliana fa. cal. et factum. **C** Per. videtur sentire quod sunt tres sequedo hac glo. **C** Docto. **P**er. et **P**etrus dicunt quod sunt due tantum. **C** Dicitur enim quod actio in factum et omnes alie sunt idem. nam est in factum pauliana cal. fa. et interdictum fraudatorium. **C** Certum est enim quod interdictum et actio in factum sunt idem **C** de interd. lege fin. j. de interd. §. si. igitur hic in factum et dictum interdictum sunt idem. **C** Item dicunt quod illud interdictum est idem cum pauliana. et hoc no. glo. in. d. l. pupilli. et. d. l. si postulante. **C** Item in factum pauliana: et illud interdictum sunt vna actio: que est in factum cognominata et pauliana a paulo prore et introductore. sic publiciana a publico. **C** Sed ob. quod ex h. pprius nome si dicitur in factum. ipsi allegant. ff. de eo p. que fecit. l. si. meli. §. §. h. iste. et ibi no. in glo. f. publiciana. **C** Respondent quod illud est verum quando ab

initio habuit proprietatem quod non habuit. **C** Sed post per iuriconsultos fuit sic cognominata a paulo quod eas introduxit. et forte fuit etiam habere aliam cognitionem dicitur illa quod creditor optet: et illa quod profero quod sunt diuerse et a diuersis introduce. **C** Item dicitur quod fauiana et caluisiana sunt una quod optet profero. vnde est factum quod cognominata fau. et caluisiana. et ebinonia. sicut reperit in. l. quod quibus aliis huiusmodi plura nomina: et tamen est eadem persona. et quibus lex vocat vno nomine tantum: quibus alio. potest allegari ff. de condi. inde. l. si. ff. Et sciunt huiusmodi quod coniter sunt quod dicitur in raymonguilhem. guido ducap del pont de la causada d nra dona de la dorada d cohours. **C** Sed vnde quod iunctio ponitur iter diuersa. C. p. quod pro. l. si. et tex. ponunt iunctiones inter fa. et cal. quod faciunt de eis mentionem et sic vnde quod sint plures. ff. si quod infraudes pa. l. in fauiana. et. l. si. imo reperit tex. qui ponit alternatiuas denotando maiorem diuersitatem. e. ti. l. j. ff. si pluribus. **C** Sed dicitur quod illud est causa breuitatis ad denotandum quod altero cognomine solo uti possumus sicut per. **C** De illa quod competat filio arrogato est certum quod est eadem cum illa quod competat profero nisi quod illa arrogati est nullus. Et ideo dicitur quod quattuor circuli quos Jo. ponit in arbore: non debuerunt esse nisi duo. **C** Super hoc teneas quod quod volueris non est magnus effectus. neutra opinio potest improbari. quare secure sequere gl. quod est hic. **D**oc. tamen obliuio fuerit quaedam aliam reuocatoria videlicet conditionem ex lege in casu suo. C. de iure deli. l. si. ff. si pro. quod non potest dici eadem cum istis. **C** In eadem gl. ibi. reuocatorie dicitur. **H**ic gl. recitant et approbant oes doctores. **C** In ea. gl. ibi possidentem. **D**y. dicit quod ubi datur contra dolosus: omnis ex maleficio. sed ubi est illud qui dolus non commisit: ex variis figuris carum sicut iter dictus quod vi aut clam quando datur contra illum quod non fecit opus. de quo dictum est. s. in pn. ti. **J**a. et **P**e. dicunt quod he actiones non sunt nature: sed datur. ex quo non habent sufficientem materiam preexistente ex qua possint oriri. **C** Et dicit **P**e. quod opinio. gl. non potest procedere quod detur ex quasi maleficio: quod immo quod contra dolosus daretur: daretur ex maleficio: sicut vides quando agit contra illum quod fecit litem suam quod detur ex maleficio si ex dolo suo est ipsum agatur secus si culpa. quod tunc ex quasi maleficio. s. de ob. quod ex quasi male. in prin. ff. de va. et extra. cog. l. fin. **S**alua gratia **P**e. ille leges hoc non dicunt. **C** In si. eiusdem glo. illam glo. approbat hic **D**y. quod aut ab initio offert et admittitur. aut post quod est conuentus. et non admittit. ut ibi no. Et hoc potest esse verum ubi creditor agit ratione debiti in pecunia semel soluenda. **C** Quid si debitum sit perpetuum quod forte debitor: dicitur redditus perpetuos. vel forte promittit fundum dare quem in fraude alienauit. Tunc videtur quod non debeat admitti offerendo debitum. quod non potest offerre saltem ultimo casu et sic potest intelligere dicitur. **S** illud: et facit. ff. de re. iu. l. a diuo pio. ff. quod si res. Iniquus enim esset quod compelleret rem vendere ut ibi. sed quando debet pecunia nulla occurrit iniquitas: nec interesse creditoris. huiusmodi enim quod petit videlicet pecuniam. et ad hoc facit bene. l. euictus a srio sensu. **P**er predictam apparet magna pars huius materie. **C** Que ramus tamen ultra glo. **P**ro contra quez competat hec actio. et super hoc doc. dicitur quod competat contra alienatez si ita latenter vel particulariter alienauit bona: quod recuperari non potest. ff. e. l. si. ff. si. **C** Item datur contra illum quod acquisiuit de eo quod peruenit vltimo solidus si dolum participauit etiam non restituito precio nisi precium reperiretur in bonis debitoris. vide. ff. quod in frau. cre. l. si debitor cum. l. se. et se. **C** Item heredes de eo quod peruenit. ff. e. l. ait pretor. ff. pe. et si. cu. l. se. **C** Quid si acqrens habuit bonam fidem tempore contractus: tempore traditionis malam videretur se fuisse male fidei saltem in contractu venditionis ff. pro solu. l. iij. **C** **D**oc. **J**a. et **P**e. dicunt contra quod sufficit quod tempore contractus habuerit bonam fidem. quod per contractum debitor fuit obligatus acquirenti. ideo dato quod tempore traditionis mala fides supervenerit non habet locum hec reuocatoria quod emptor: tunc suum recepit seu sibi debitum. ff. que in frau. cre. l. q. autem. ff. apud labeonem cu. ff. se. **C** Sed quid eorum si debitor non habuit propositum fraudandi tempore contractus. sed tempore traditionis habuit. videretur idem eadem ratione. gl. tamen tenet in. ff. hoc edictum de. l. q. aut. **C** Item queritur nunquid hec actio competat creditori quod habet actus. p. p. pro bonis alienatis. Et videtur quod non quia

hec actio datur quod modo in subsidium creditoribus cyrographariis. et pro ipsis fuit introducta. aliis enim prouisum est per hypothecam. ideo non datur nisi excusso principali dicitur. ff. super gl. j. possessio. **C** Item ad hoc quod hec actio competat requiritur euentus fraudis. ut. s. satis dicitur est. constat autem quod qui habet hypothecam. non fraudatur re. quod ius suum se durat. igitur non videtur hec actio competere. **C** Contrarium videtur gl. sentire. ff. que in fraudem cre. l. debitor. e. tit. l. qui autem. ff. pe. et facit. C. de iu. deli. l. si. ff. sin vero. **C** Ad rationes in contrario potest dici quod hec actio nedum datur in subsidium: imo concurrat cum alia ut dicta. l. debitor. **C** Item ad hoc quod dicitur quod non fraudantur creditores hypothecarij in effectu. dicitur quod immo quod creditor plus oneratur in probationibus et alijs multis quando agit hypothecam. contra tertium quam si ageret contra ipsum principalem debitorem ut videbis. j. pr. ff. **C** Preterea pretor largus est et nedum puidet in improuisis: imo et p. uisis. s. de bo. pos. ff. quos autem. **C** Nunc videamus quod veniat in hac actione. **D**icit **P**e. quod venit rei restitutio ut reponatur in pristinum statum. et perinde sit acti non esset alienata ff. eo. l. si. ff. non solum. et. l. j. ff. j. melius in. l. ait pretor. ff. per hanc. et facit. ff. de mino. l. q. si mino. ff. restitutio. **C** Sed iuxta hoc quero vtrum veniat solida rei restitutio si sint plures creditores: et unus solus agat. videret quod non nisi p. pte. quod reus ei soluere non tenet: nisi portionem suam. et hanc partem tenent quidam per. l. is a quo. ff. de rei uen. **C** **J**a. tamen dicitur dicit contra quod tota res restituatur. lex enim dicit quod res restituatur et est p. inde acti remansisset in bonis debitoris. ut hoc. ff. vnde non potest esse perinde nisi restituatur. **C** Preterea si esset in bonis debitoris primo agens haberet eas vel mitteret in possessionem eius et sic in hoc casu. ff. que in frau. cre. l. pupillus. et. l. q. autem. ff. sciendum. s. in euz. et hec possunt procedere diuere antiquo. s. p. ius autem. p. quod sit missio vsque ad mensuram debiti declarati tamen non videtur quod procedat: s. quod possit reuocare vsque ad summam sui debiti. C. de bo. auc. iud. pos. auc. ei qui. **C** Hoc autem potest procedere ubi alienauit in tertium. sed ubi soluit creditori querit vtrum alius creditor possit reuocare. quod super hoc videntur iura contraria. **P**otes sic distinguere quod aut ille qui reuocare vult contendit plus esse solutus debitor: et certum est quod potest reuocare quod di. inde. ff. de condi. inde. l. tutores fa. ber. l. lucius. C. de iu. deli. l. si. ff. sin vero. **A**ut non contendit plus debitor esse solutus: et tunc aut contendit hypothecam. aut privilegium aut esse iniquum vnum plus habere quam alium. **P**rimo casu quod contendit hypothecam. certum est quod datur actio si tenent rem: vel quod rem dolo habere desistit. ff. de pig. l. pe. q. po. i. pig. ba. l. idem quod. ff. de pig. l. si fundus. ff. in venditione. et. ff. si pro dolo. **C** Si vero res non habet: s. huiusmodi precium: vel forte pecunia fuit sibi soluta quam sine dolo consumpsit: tenet condi. ex lege vel in factus. ff. q. po. i. pig. ba. l. si prior: et dicta. l. scimus. ff. sin pro huiusmodi des. C. de iu. deli. et hoc ideo si secundus creditor insolutus rem receperat p. dictas leges si tamen ille qui recepit habebat hypothecam. sicut auctor seruatur potestas temporis. ut in toto ti. q. potiores in pignore. C. et. ff. **C** In secundo casu quod contendit privilegium certum est quod privilegium reuocatur ab alio non privilegiato. C. de pul. fisci. l. pecunias. ff. q. cum eo. l. san. de pecu. l. ex facto. ff. si. **C** In tertio casu quod contendit esse iniquum vnum plus habere quam alium tunc aut debitum fuit solutum post bona possessa: et debet exequatio fieri. ff. quod in fraude cre. l. qui aut. ff. si. et. l. ait pretor. ff. si debitor. **A**ut bonis non possessis: et tunc aut potest negligetia imputari illi quod modo agit et non debet audiri. ut. e. ti. l. pupillus. ff. si pro iuste. C. de positi. l. si. ff. de se parati. l. debitor. de reg. iur. l. quod quod. C. de allu. l. si. **A**ut non potest negligetia imputari: tunc aut debita descendunt ex diuersis et singularibus actibus. aut ex vno. **C** Primo casu si reperit: cuius sit melior conditio occupantis. ff. de re iu. l. inter eos. **F**allit quod debitor vni gratificauit. ff. de bo. auc. iu. pos. l. si non expedierit. ff. j. vel si p. viz sine iudice extorsit ut. d. l. pupillus. ver. pe. **C** Secundo casu quod descendunt ex vno. tunc aut sunt socij: et diuidit quod solutum est si debitor sit inops. alias non. ff. p. socio. l. vep. ff. si cum tres. et. l. si tici. **A**ut non sunt socij sed in comunione incidunt. quod forte sunt coheredes. tunc aut erat corpus hereditarium et tunc cohers potest partem in eo vendere. ff. fami. her. l. ite labeo. de rei uen. l. pomponius. si ex equis. aut non erat corp

hereditarius et dicitur in alijs creditoribus dixi. nam ubi: unum diuisum erat iter eos. C. si cer. pe. l. j. C. si unus ex pluribus. l. j. C. Ista distinctio est valde notabilis et sepe in facto cadit per omnia membra sua. et est extracta de dictis Jac. de arenis. doc. bononi. optimi. C. Anus non pretermitto. dixi. s. q. creditor q. re p. p. the. cas. desit sine dolo habere. et p. cum consumpsit tenet in subsidium. ut no. i. glo. ff. de distrac. pig. l. j. hoc itelligo si ille presumet habuit causas lucratiuas. alias no. iura. l. mater. C. de rei ve. cu. ibi no. et nota in spec. de ob. et solu. s. pone. et forte idem posset dici in casu. l. pecunia. de iu. fil. et maxime q. consumet no. est factus locupletior. C. Sed qd si debitor alienauit in plures agitur contra unum. excipit q. no. conueniat nisi p. rata q. rit nu. quid bene excipiat. Videtur q. sic. ff. de iure fil. l. mochis. et ibi Dy. tenet hoc. C. S. q. ritur nu. qd veniat fructus in hac actione. Et clarum est q. sic de fructibus pendentibus tempore alienationis. item veniunt fructus collecti post litem contestatam. ff. e. l. h. s. no. solum. sed de fructibus qui non pendent et fuerunt collecti inter alienationem et contestationem dubitatur. q. leges videntur in hoc conuenire. C. Gl. tam. declinat in hac opi. q. no. veniant. et hanc etiam sequitur Pe. q. hec actio est stricti iuris cu. non nominetur inter illas que sunt bo. fid. et p. ipsam actor non petit q. suus est et sic non veniunt fructus. ff. de usu. l. videamus. s. si actionem. C. Preterea hoc non est exp. sum. ut. d. s. si solum. C. Nec obstat. e. tit. l. ait p. tor. s. p. hanc ut no. dicto. s. non solum. C. Item non ob. q. saltem possessor debet teneri ubi participauit dolum. ff. de rei ue. l. si nauis quia illud est uerum si natura actionis hoc haberet q. per ipsam peteretur quod suum est et esset realis sicut vendicatio ista autem est personalis stricti iur. et per ipsam petit quod no. est nec fuit suus ut dixi. s. C. Item no. ob. q. in fal. et ca. tales fructus ueniunt. ff. si quid in frau. pa. l. j. s. si. cum. l. se. q. ibi patronus petit quod quasi suum est. ut dixi. s. circa glo. nor. ut uterq. q. patronus est heres in tertia portione et h. s. dicitur q. si heros. i. d. s. ff. de li. et posthu. l. in suis. s. de suc. li. s. s. no. stra. s. m. Pe. C. Sed q. ritur quare magis ueniunt vsus in stipulatum deducte vel que ueniunt officio iudicis de natura p. et q. contra uideretur per. l. si nauis de rei ven. C. Sed potest respondere q. per hanc actionem solum reuocatur q. fuit in bonis debitoris. ff. que in frau. cre. l. h. s. non solum. cum. s. se. fructus autem illi no. fuerunt in bonis nec p. eis aliqua actio competit debitori. ideo no. ueniunt. sed pro vsuris in casibus p. dictis erat nata actio ideo no. mirum si reuocent. ff. de p. bo. ob. l. si stichu. s. stipulatio de do. ca. in or. l. senat. s. si. et ita dicit Dy. in. d. s. preterea. C. Itz queritur cu. restitutio fiat per hanc actionem in pristinum statum cui fiat restitutio rei. utrum debitori vel creditori agenti. C. Ja. de ra. concludit formando libellum q. actor petet sibi rem restitu. et idem Pe. et idem spectat. de re. ecc. non alie. s. j. C. Sed contra hoc uidetur q. p. hanc actionem fit restitutio in pristinum. et omnia reuocant ac si facta non eent. ff. que in frau. cre. l. ait p. tor. s. preterea. et l. hac in factu. et sic uidetur q. res deueniat ad debitorem sicut ate erat alias non redigeretur ad pristinum statum nec eent per omnia sicut ante. C. Preterea hoc cauetur expresse in h. s. dicit enim q. creditor pot. rem petere. i. dicere eam rem et traditam no. esse. et ob id in bonis debitoris mansisse. si igitur in bonis debitoris res remaneat apperet q. no. fit restitutio creditori agenti immo dominus redit ad ipsius debitor. vel actio extincta per liberationem et forte ipso iure per prolationem sententie. ar. C. de do. que sub mo. l. i. sicut in pacto legis commissorie et adiectionis in diem. de q. bus. C. de pac. l. traditionibus. C. Preterea curator agit hac actione. ff. que in frau. cre. l. j. in pn. et certum est q. ille agit nomine alieno. nec pot. concludere ad restituendum sibi. credo ergo in hac actioe q. debz. p. cludi q. recisa alienatione res in bonis debitoris restituat. et sic per. ide. est ac si alienatio facta non esset. et erit effectus q. lata sententia in hac actione dicta bona restituta possidebuntur et fiet in eis executio sicut in ceteris bonis debitoris et perinde ac si no. fuisset alienata. C. Quomodo ergo formabitur libellus. In hoc est aduertendum an requiratur dolo ex utraque parte. an ex altera an sufficiat solus eventus. C. In primo casu dicas sic. Lo. raz uobis domino officiali eugolusii. dico et ppono ego Jo.

annes de rosinis alias dicitur fabri actor contra guilelmi de cameris de romanayorensis q. dicitur reus possidet seu detinet seu facultate restituendi habet vel dolo habet desit quedam fundum suum in territorio de fapim iuxta talem et. que fundus ap. marus p. de debitor meus ex causa tali in. r. in dictum rei alienauit in fraudez mei dicto guilelmo fraude p. cipante. vns. cu. ego bona dicti ay. mari excussim: et iussus fueris ea possidere. mihi q. non possis satisfacere de eisdem nec ad hoc sufficiant: pero dictus fundus in bonis dicti debitoris restitu. me. q. i. possessionem eiusdem mitti una cu. alijs bonis d. h. q. re. um ad hoc sententialiter cond. enari cu. fructibus tunc pend. tibus ac post lit. contesta. percipiendis et ad hoc ipsu. iur. rem. edis compelli una cum expensis et. Si fuit alienatio facta titulo lucratiuo no. oportet fieri mentionem de fraude acq. rentis. Quandoq. agit p. hanc actionem no. ut res restituatur s. ut actio cedatur. et tunc debet ad hoc concludi. ff. que in frau. cre. l. hac in factum. Itz quandoq. non agit hereditor sed curator datus bonis. e. ti. l. j. in pn. et tunc oportet q. faciat mentionem de toto facto suo quomodo fuit datus curator et concludat q. recisa alienatione res restituatur in bonis rei rat. de cure sue et. v. s. m. varietatem factorum oportet conclusiones variare sicut in alijs actionibus. et id. quando debitor debitor. suu. liberauit opz. concludi q. se reponat in priores obligationem iuxta. l. ait p. tor. s. preterea. ff. que in frau. cre. quomodo aures formantur positiones vide in spe. de re. ec. non alie. sententia autem formabitur iuxta varietatem libelli et facti. et quid sit ei. effectus satis in superioribus declaratus est. illud aut. uidetur q. ista actio est in rem scripta. et uidetur arbitraria et iuratur in ea. l. ite. ff. si quid in frau. pa. l. tenetur in pn. s. j. ff. de in li. iu. l. in actionibus. et ibi de hoc.

Item seruiana et quasi. C. Ite. s. h. tres partes q. patent in littera. et casus facilis est et ei. materia. Domine imperator. vidi supra de aliquibus actionibus hereditariis et realibus sunt ne alique alie. Imperator q. sic scilicet seruiana: et quasi seruiana. que et. et. C. Sed domine imperator cui. p. perunt be. actiones imperator dicit q. seruiana locatori pro reb. coloni et. Quasi seruiana alijs creditoribus pro reb. sibi obligatis et. C. S. domine vos itaz locutus estis de pignore et p. p. the. ca. est ne aliqua differentia inter ea. imperator respondet iter pignus et. p. sequere ut in tex. lecturam hui. s. posses. p. leg. p. notabilia et contraria et per aliquas q. stiones. s. q. istud no. est nisi gl. repetere que sunt breues et plane et scripturas multiplicat ideo additioes circa eam. t. m. facia. more meo solito. C. In gl. vel inquilini. ibi cum allegat. l. res pignoris. imo pot. esse colonus in ciuitate et inquilinus in villa. nam si in ciuitate q. s. con. ducat rura est colonus. si in villa domus inquilinus est. ut. d. l. res s. Dy. pro quo. ff. de verbo. sig. l. urbana unde gl. debuit dicere colonus in agro. inquilinus in domo. C. Itz Ja. et Pe. reprobant hanc glo. dicentes q. seruiana no. competit pro reb. inquilini sed coloni tantum et mouetur ex hoc q. interdictus saluianum et seruiana sunt correlatiua. sed interdictus saluianum non competit nisi pro rebus coloni. ff. de sal. iter. ergo nec seruiana. C. Item is. s. dicit seruiana pro reb. coloni competere ergo ad alia non debet extendi q. no. est nim. leges extendere. ff. so. ma. l. si uero. s. de viro. unde satis p. uisus est per p. p. the. locatori reb. inquilini. et sic hoc remedium qd uidetur in eis. uidelicet q. res tacite obligentur no. est extendendum. ff. ut in pos. le. l. j. s. si debitori. naz no. est eadem ratio coloni et inquilini q. inquilinus inferendo res infra muros uidet eas tradere et pignori obligare. ideo quasi seruiana competit. ff. de iu. do. l. si ergo. s. dotis autem. non sic in colono q. insert in loco muris no. circumdato ideo no. uidet tradere nec p. p. the. competit de communi rone. ideo prouisus fuit dno. hoc casu p. p. tor. de seruiana s. m. Pe. it. co. uidet q. si locator agat p. p. the. pro reb. coloni debeat cadere. si pro reb. inquilini seruiana: similiter cadet. Caueat ergo qua. actione nominabit. sed hoc est minus subtile et p. niciofum. unde cu. ll. vtantur p. ni. scue his uocabulis uocando quasi seruiana. ff. de pig. l. j. s. cum p. dium. et l. si superatus in prin. et l. si ab eo. e. ti. non ex b. uiciare libellum. C. In. e. gl. ibi cu. dicit. p. p. the. q. diu durat

locatio. vt no. C. loca. l. certi. Itē oportet q̄ res inuecta sit in fe
rentis vel q̄ habeat aliquod ius in ea. ff. d. pig. l. z que nondū
sunt. §. quod dicitur fm̄ Be. Glo. t3 contra. q̄ immo res alie
na obligat si sciēte domino fuit illata. vt not. d. l. certi iur. p. q̄
ff. l. qui. ca. pig. ra. contra. l. si gratiā. §. j. In hoc posset dici.
q̄ si dominus fecit fraudē. quia forte commodauit rē suam in
quilino ad finē q̄ apparet ditiōz z locatoz alliceret ad locan
dū eidē: tunc pōt dici vera opi. glo. C. ad uelley. l. si siue. alias
si tradidit vestē vel pannū sarcinatori vel arnesia reparāda. nō
credo q̄ sint obligata. z d̄ his nō est dubiū. q̄ nō sunt inuecta
vt perpetuo sint ibi. Idē tñ dicerē si locarē: z pmitterē inferri
lectos. vsqz ad annum: vsqz ad quē durat locatio. q̄ cū condu
ctor alienā rē exp̄sse obligare non pōt multominus tacite. C. si
alie. res pig. da. l. ij. z quasi p. tori. **Q**uid si p̄sio vel merces
sit modica. res include magni valoris. Forte non possent reti
nere nisi vsqz ad summā: cū hec p̄porbe. sit tacita in qua inspi
citur quāritas debiti. ff. d. iu. fil. l. mochil. §. si. C. d. d̄bito. l. ij. li.
rj. z facit. ff. qui. ex causis pig. ra. cōtrabi. l. ē differētia. C. coia
d̄le. l. ij. d. bo. auc. iu. pos. auc. ei qui. **S**ed quid si inferatur
tales res quas non ē p̄simile quē obligare. **D**icēdum est q̄
cū nō veniāt in ḡnali obligatōe: nec in hac. C. que res pig. ob.
pos. l. alūnos. cū hec obligatio tacita habeat conueniētiā cum
ḡnali. vt. d. l. est differētia. **S**ed quid si locatoz p̄ouider si
bi de certo pignore: nungd inuecta z illata nihilomin⁹ obligā
tur. Non videtur. C. d. pac. conuē. l. si forte. **P**otesse dici d̄.
z facit bñ. ff. qui. po. in pig. ha. l. porior. §. si colon⁹. ff. d. pac. l.
itē q̄ sibi cū dixit. etiā si nihil zē. ff. d. an. le. l. fundus. **Q**uid
si filius. intulit res aduētū peculij. Bice eas nō obligari. C.
d. bo. q̄li. l. si. §. filij aut. nisi forte esset scolaris qui d̄ voluntate
patris iussit ad studiū. ff. d. iu. l. si longi⁹ cū ibino. C. ad mace.
l. macedonianā. **N**el nisi casu quo pater non haberet vsumfr.
d̄ quo vide. C. d. bo. q̄li. auc. excipit. **S**ed quid si p̄ dedit
licentiam filio suo q̄ mercaret: z tradidit ei capitale. filius cō
duxit operatoriū. z aliq̄ d̄ bonis patris intulit nungd illa sint
obligata. **V**idetur q̄ sic p̄dicta. C. ad mace. l. si p̄mātere. **V**
idetur cōtra. ff. q̄ iussu. l. dominū. vbi videtur exp̄ssum q̄ p̄pter
hoc non possit obligare. vt ibi notat. **S**ed credo p̄tra hoc
casu. q̄ d̄ dando licētiā mercādi: videtur dare licētiā faciēdi
omnia que sunt ad hoc necessaria z sine quib⁹ res expediri nō
pōt vt. l. ad rem. z. l. ad legariū. ff. d. pecu. cōstat aut q̄ mercatu
re non possunt exerceri sine operatorio z illatione reruz. ideo
credo illas posse obligare. **S**ed bñ credo q̄ si iſferret alias
res patris q̄ nō essent de mercatura sua: q̄ non possent retine
ri. nisi ipso permittente z volēte essent illate. vt. d. l. d̄m̄ z q̄ d̄
filio d̄iti: dicerem d̄ religioso. si iuit d̄ volūtate plati sui ad stu
dium iuxta notata in. d. l. si longi⁹. **S**ed quid d̄ minore res
inferente in domo p̄ ipsum conducta. **G**lo. dicit q̄ nō obli
gatur nā cū non possint exp̄sse obligari sine decreto: multomi
nus tacite. ff. locat. l. q̄ ad certuz. q̄ est vez. vbi conduxit min⁹
sapiēter. **E**rbigratia. minor cui sufficiebat dom⁹ cētum solv
dorū: conduxit domū. xx. uel. xxx. librarū. hoc casu nō obliget
z p̄o hoc facit q̄ tex. dicit q̄ res tutoris obligant tacite p̄ ma
la administratione. C. d. admi. tu. l. p̄ officio nūc dicit lex q̄ mi
nor. xxv. an. non pōt esse tutor. q̄ eius bona p̄o mala admini
stratione obligari non possent. C. d. legit. tu. l. si. z sic concludi
tur q̄ minor non contrahit tacitā sicut nec exp̄ssam. sed si sapi
enter conduxisset forte domū q̄ indigebat tunc q̄ nō est lesus
nō vritur bñficio minoris etatis. ff. d. mino. l. verū. §. itē nō re
stituit. z fm̄ Be. z idē tenet Jaco. d̄ equitate. z facit p̄ eis. ff.
d̄ re. eo. l. j. §. h. cuz. l. se. **O**pi. glo. videtur tutioz. q̄ pupillus
cuz auctoritate tutoris nō pōt obligari etiā vnliter negociādo
sine d̄creto. vt. l. lex que. C. d. admi. tu. z. ff. d̄ re. eo. l. magis pu
to. §. ne passim. ergo multo min⁹ ipse solus pupillus v̄tēdo iu
re cōmuni. **N**ec. l. verū. dicit eniz q̄ vbi v̄tatur iure cōmuni de
negatur restitutio q̄ est p̄tra ius cōmune nec daf sine causa nec
tamē sequit q̄ ex hoc d̄ctus q̄ nullus est ipso iure validet. nec
§. ille loquitur in illo casu. **S**atis tñ pōt dici q̄ lz nō daf qua
si seruiana locatori si possessionē non haberet: possz tñ retine
re illata saltē vsqz ad quātitatē qua minor v̄ritatē habuit. ff.
d̄ re. eo. l. si pupilloz. §. j. **I**tē videtur q̄ si minor eēt iſcholis
de volūtate patris q̄ possit bona patris inferēdo obligare. q̄

tunc magis patet q̄ ipse obligate videtur. vt. §. dirip. d. l. si lon
gius cū alijs. **Q**uid si conductor inferat cyrographa seu in
strumēta in domo conducta. nungd debita cōtenta in instru
mētis erunt obligata locatori. **V**idetur q̄ sic. q̄ ex quo instru
mētum inferit z obligatur: videtur nomē in eo cōtētū obligari
ff. d̄ le. j. l. suum filij. §. eū qui. d̄ le. iij. l. qui cyrographū. **J**a. v̄
dicere contra. q̄ instrumēta vel cyrographa sub generalitate
obligationis nō transeūt. ff. d̄ le. ij. l. gatus. igit cū ius obliget
ḡnalter inuecta z illata: videtur q̄ nomē nō sit obligatū. **P**e. di
cit q̄ pōt dici obligatū: si sit modicū. ff. d̄ bo. dam. l. diuus ato
non illa parum facit. ibi enim agitur de p̄iudicio perpetuo
parendo fisco. b̄ic autē d̄ sola obligatione p̄ quā non tñ sit p̄e
iudicium. vnde nō est eadem ratio. z apparet. C. que res pig.
ob. pos. in fi. cū ibi no. **S**ed qd dices d̄ p̄sonis ecclesiasticis
que inferunt res ecclesie in domo conducta. **R**espondeo si
sit talis p̄sona q̄ habeat administrationē z titulū in bñficio si
cut rector. vel p̄ior: z sint res alienabiles: sicut fruct⁹: credo q̄
ille obligant. ff. d̄ pig. l. si is q̄ p̄n. sed si eēt res sacre vel deo
dedicare: sicut sunt calices. in dumēta sacra. tales nō obligant
nec possent retineri. C. d̄ sa. san. ec. l. scimus et d̄ pig. c. i. daf er
go locatori quasi seruiana p̄ reb⁹ illatis z inuectis. **I**tez pōt eas
includere si adhuc sunt in domo cōducta. vt. l. est differētia. ff.
in qui. cau. pig. ra. cōtrabi. **S**ed nungd locatoz pōt res in
clusas auctoritate p̄pria trāſſerre ad domū suā forte in qua ha
bitat. **B**ic q̄ sic. q̄n facit ex cā vt tñ seruient. ff. d̄ dam. infec.
l. v̄tiqz nā eo ipso q̄ includitur videtur tradi. z sic nullaz vim
cōmittit trāſſerēdo. z sic nō ob. C. d̄ pig. ac. l. pe. **P**et. dicit q̄
caupo tenet d̄ illatis in cauponā: etiā si ipso ignorate fuerūt il
lata p̄ hec iura. q̄ in talibus tacitis que p̄. l. inducunt nō requi
ritur sciētia. vt hic patet. **G**lo. tenet tamē cōtra. ff. nau. cau. l. j.
§. si. **S**ed illā reprobat ibi **J**a. sicut **P**e. b̄ic z tamē magna ni
titur equitate. **I**tez queritur nungd res illate in re censuali
vel emphi. sunt obligate p̄o censu vel p̄sione. **V**idetur q̄ sic in
p̄dicta. ff. d̄ publi. l. imperator. C. in qui. cau. pig. ra. cōtrabi.
l. j. si p̄pter pu. p̄. l. j. **I**tē forte locatori locatorū sunt. facit
q̄ scripsi. §. de loca. §. adeo. C. que res pig. ob. pos. l. nomen.
In glo. f. dominū ibi nummis colat. **H**anc glo. approbant
Ja. z **P**e. doc. dicit tñ q̄ **R**afredus tenuit p̄tra z p̄o eo: q̄
lex loquit in locatione. locatio aut non dicit nisi mercitur i pe
cunia. §. loca. in p̄n. igit nō ē extendēda ad aliū. vt. l. si h̄o. §.
d̄ viro. ff. so. ma. **S**ed ipsi dicit q̄ nō est extēsiō ex quo ad h̄ ea
d̄ ratio se extēdit. vt. l. a t̄rio. d̄ h̄b. ob. C. ad. l. fal. l. si. **U**nde
dicit **J**ac. q̄ si tibi tradidit domū vsqz ad annū: z tu debes face
re libū vel eam reparare vel aliquid aliud: q̄uis sit contract⁹
innominatus habet locū tacite p̄porbe. q̄ quasi locatio est. ff.
d̄ pos. l. i. §. si q̄ seruuz. **I**n fi. eiusdē glo. vt in fi. l. ij. statim
allegare. z hoc si mercit in pecunia vt statim dixi qua autē act.
agat colonus partian⁹ dixi. §. loca. in p̄n. **I**n glo. que ponit
ibi v̄traqz tamē seruiana dicit. ff. d̄ pig. l. j. §. cuz p̄diū. z. l. si su
peratus. z. l. si ab eo. **I**n eadē glo. ibi. **S**eruando dicta. q̄
melius est pignori incubere zē. §. qui. mo. re cōtrabi. obli. §.
si. d̄ ob. q̄ ex delict. naf. §. furti. **I**n eadē glo. in fi. **S**imiliter
glo. in. d. §. interdicitū. z. C. d̄ sal. interdicit. l. j. **E**t no. q̄ qui
dam habet h̄ic quādam additionez que in effectu vult ponere
aliā differētiā. q̄ interdicitū nō reddat nisi d̄ colonū vel in qui
linū seruiana datur contra aliū. **H**ic glo. reprobat doc. pri
mo in eo q̄ dicit q̄ creditor d̄z p̄bare debitorē d̄nz tpe obliga
tionis. q̄ h̄ nulla. l. cauetur. imo p̄riū. ff. de pig. l. si ab eo. v̄n lz
leges dicāt q̄ creditor debeat p̄bare rē fuisse in bonis debito
ris: nō ex hoc sequit q̄ debeat p̄bare fuisse d̄m̄. aliud est eniz
fuisse d̄nz aliū rē in bonis. nā rez in bōis habere dicimur quaz
bona fide possidem⁹. ff. d̄ acq. re. do. l. rē in bonis. d̄ h̄bo. si. l.
bonoz. iō glo. h̄ic simpliciter male dicit z alibi dicit q̄ sufficit
p̄bare rem in bonis. ff. d̄ pig. ac. l. rē alienā. **A**libi videtur cōclu
dere q̄ sufficit p̄bare debitorē possedisse. C. si res ali. pig. da.
l. cū res. **B**y. dicit q̄ aut agit p̄tra debitorē: z tūc sufficit p̄ba
re debitorē possedisse z sic intelligit q̄ no. l. cū res. **A**ut p̄tra ter
tiū: z tūc oportet q̄ p̄bet debitorē rē habuisse in bonis vt no.
in. l. rē alienā. hec distinctio v̄t ibi notari in vltima solutione. z
idē v̄t si ageret d̄ debitoris heredē cū censeatur eadē p̄sona
ff. d̄ diuer. z tempo. p̄el. l. cū heres. **Q**uid si agat cōtra illū

qui habuit causam a debitore. **U**ides q̄ sufficiat pbare ip̄z de
bitore tēpore obligationis possēdisse: sicut si contra debitores
agere. ff. d. rei v̄. l. si a titio z maxime si habuit titulu lucratiu
uum: z vtatur eius accessione. ff. d. except. doli. l. apud cel. §. d
auctoris d. hoc in spe. d. pig. §. i. §. sed querit: d. obli. z solu. §.
.j. §. si pbo. cum se. vide ibi multas q̄stiones vtilis circa hanc
materiam. ergo oportet pbare agentē debitore rem in bonis
habuisse tempore obligationis. videlicet q̄ possideret bona
fide z titulo. vt. ff. d. pig. l. si ab eo. z iō non videt sufficere si te
stes dicāt q̄ viderūt tenere debitore vt suam sicut cōter depo
nunt ēt si deponerēt q̄ tenuisset. xxx. an. nisi deponerēt d. titu
lo z bona fide. cū p̄ p̄scriptionē. xxx. an. non acquiratur posses
sori male fidei ius agēdi. z p̄ cōsequēs nec creditorī qui habet
ab eo. vnde minus oportet p̄bari in hac act. illa que oportet
probari in publiciana. d. quibus. §. e. §. alie. z in casu d̄z p̄bari
dominiūz videlicet quando possessor d̄z quē agit excipit z vult
pbare se dominū. vt no. in. l. si ab eo. **I**te z in casu quo dicit
obligantē eē dominū q̄ si hoc nō p̄bet cadit: ex q̄ sic posuit in
facto. **L**aveat ergo aduocat ne in libello vel articulis dicat rē
fuisse debitoris: sed in bonis z d. bonis eius dē. **S**ed quid si di
cat vtrūq̄ z alternativē. **E**redo q̄ nō d̄z admitti nisi p̄pter ius
tam ignorātiā. vt scripsi in publiciana. §. §. h̄ iste. **S**z po
ne actor p̄bat q̄ debitor tenuit rem bona fide z titulo. viij. an.
nis. z post heres p̄ duos ānos. vt forte p̄bat q̄ d̄bitore eā tenuit
it bona fide sine titulo. xvij. annis. z heres p̄ duos. nūqd suf
ficiēter p̄bat si agat contra dominum. **N**on videt q̄ debitor
non fuit dominus z dominū qd fuit p̄ heredē acq̄sitū non ob
ligatur ex obligatiōe defuncti. C. coia deleg. l. j. ff. d. pig. l. pau
lus respon. d. pe. here. l. z nō tantū. §. qd si p̄ emptore. §. d̄ ip̄z
obligantē vel eius heredē daf p̄p̄the. hoc casu z sufficeret ta
lis p̄batio. vide. ff. d. pig. l. si titio. **S**ed nūqd dicit res eē in bo
nis si debitor eam nō possideret: sed actionē habet ad rē. **D**ic
q̄ sic vt. d. l. rē in bonis. ff. d. pig. l. grege. §. ij. C. q̄ res pig. ob.
pos. l. nomē. **S**ed quid si possessor rem obligatā v̄didit: z
habet p̄ciū nūqd p̄t agi contra eū p̄p̄the. **U**ides q̄ nō ga
p̄ciū non fuit in bonis d̄bitoris. **S**ed potest dici d̄. saltē in sub
fidū. vbi causam lucrativā habuit vide. ff. d. distrac. pig. l. j. z
qd̄ scripsi. §. §. p̄tmo. vbi d̄ hoc. **S**ed qd si testes nō deponāt
rē in bonis fuisse. sed eā ad debitore p̄tinere nūqd sufficit ex
p̄ressum. **U**ides q̄ sic. ff. d. p̄ba. l. ante omnia qd̄ est verū indub
itabiliter si fuit ita articulātū: z testes dicāt in ratione dicti sui
se hoc scire p̄ eo q̄ viderūt debitore tenere rē titulo z bona fi
de. atq̄ si dicerēt q̄ ip̄m possidere viderūt non c̄derē q̄ suffi
ceret nisi in casu quo ageref contra debitore vel ei heredē. vt
d̄. dixi. in casu s̄o quo testes nō redderent causāz dicti sui. nec
fuisent it̄rogati c̄derē q̄ sufficeret p̄pter s̄bū p̄tinere. qd̄
late patet. ff. d. s̄bo. si. l. s̄bū p̄tinere. z vide. §. e. §. i. **S**z po
tet ergo multa p̄bari in hac actione. videlicet obligatiōē p̄
cipalē validā. ff. d. pig. l. cū vitiose. z ideo in mutuo oportet q̄
p̄bet se mutuasē: z numerasē pecuniā vel rem p̄p̄riā. C. si cer.
pe. l. q̄uis q̄ res pig. ob. pos. l. titius. q̄ po. i. pig. l. potior i p̄n.
qd̄ pauci aduocati aduertūt. z ad hoc nō sufficeret cōfessio de
bitoris: nisi ille d̄z quē agit haberet causam ab eo. C. d̄ bo. pro
scrip. l. si quis post hac. ff. ad velley. l. seyus. §. nec illo casu p̄
teret debitor post alienationē p̄ dictas. ll. z iō creditores agē
tes p̄p̄the. p̄o mutuo possunt pbare vix p̄ l̄ras obligatorias
contra possessores pignoris q̄ cōmuniter nō p̄tinēt nisi p̄fessio
nē debitoris. **I**te d̄z pbare obligatiōē realē ex qua agit. **I**te
rē in bonis d̄bitoris fuisse tpe obligationis. vel ab alio tpe ci
tra si fuit obligatio ḡnialis. alias si sufficeret iuxta. l. h̄. C. q̄ res
pig. **I**te reū possidere vel dolo d̄fisse zc̄. z in hoc aduerte quia
nūq̄ b̄i probabis in p̄p̄the. nisi testes d̄ponant d̄ tpe obliga
tionis. z ideo cū actor p̄bat contractū z obligatiōem p̄ l̄ras
z inducit testes ad p̄bādū q̄ illa res q̄ petif eēt in bōis z d̄ bo
nis tpe obligationis oportet q̄ articulet p̄s obligatiōis: z cer
tū. alias non possent d̄ponere: nec posset p̄bari q̄ eēt in bōis
tpe obligationis z sup hoc vix aut nūq̄ reperies cautū aduo
catū maxime in curia laicali. vñ si b̄i aduertas si ē facilis p̄ba
tio. **Q**uid si creditor agat s̄ emptore p̄p̄the. dicit sibi rē ob
ligatam ante v̄ditionē. emptor dixit se emisse ante obligatiō
nē. quis tenet pbare hanc p̄oritatem. **D**ic q̄ creditor vt no. in

Spe. d. obli. z solu. §. j. §. quid si ago. **N**ec ob. C. diu. fil. l. j. q̄
cōtinet casum sp̄alē. z hoc sufficiat vidisse circa p̄mū mēbrum
hui⁹ differētiē quā reddit glo. **R**edeam⁹ ad scōz. **G**lo. dicit
q̄ in saluiano interdico sufficit pbare d̄bitores possēdisse tpe
obligationis. **D**icit doc. q̄ s̄m hoc suiana nullius vtilitatis ē
imo dānosa. cū in ea actor grauef tot p̄bationib⁹. sicut. §. d̄i
iam z in saluiano paucis. **J**a. z **P**e. dicit q̄ quidā dixerūt q̄
ē vtile suianā fuisse introductā q̄ daf contra tertiū possessores
sed saluianū it̄dictū nō daf nisi p̄tra colonū vel ei⁹ h̄ dē. **S**z
ip̄i hoc improbat: q̄ imo vtile daf s̄ quēlibet. ff. d. sal. it̄dic.
l. j. z ibi de hoc. **A**lij dicit q̄ est in alio vtilis q̄ in suiana d̄p̄u
tatur d̄ iure reali v̄z iā i bonis d̄bitoris fuisse z ei⁹ s̄nia facit p̄u
diciū in petitorio nō sic in saluiano interdico in quo agitur d̄
possessione solū. §. hoc nō v̄z s̄m **P**e. q̄ illa eadez cōsequētur
p̄ p̄p̄the. vñ frustra fuisz introducta vera suiana. **P**reterea
suiana nudā possessionē auocat sicut interdictū. ff. d. euc. l. si
cū v̄ditore. **I**te dicunt qd̄am q̄ vtile fuit introducef obligatio
nē tacitā inuectoꝝ z illatoꝝ. z h̄ac suianā. q̄ in hoc p̄t credi
tor: auctoritate p̄p̄ria inuecta z illata includet z cape qd̄ n̄ p̄t
in act. q̄ si suiana uel p̄p̄the. nec in alijs p̄p̄the. immo incide
ret in edictū diui marci. ff. qd̄ me. cā. l. extāt. **E**t ē d̄ s̄m eos. q̄
locatoꝝ v̄t inuecta z illata possidet ex quo l̄ferunt nō sic d̄ alijs
creditorib⁹ z p̄p̄the. q̄ nō tradunt: nec includunt. **E**t horū
occasione doctores intrāt illā questionē v̄trū locatoꝝ posside
at inuecta z illata. **E**t arguit q̄ sic q̄ certū ē q̄ p̄ign⁹ p̄p̄rie d̄
a pugno. q̄ tradit. vt hic z. ff. d. s̄. si. l. plebs. §. p̄ign⁹. z credi
tor ip̄m possidet. ff. d. acq. pos. l. j. §. p̄ suum. z. l. q̄ p̄ignori. §.
constat q̄ inuecta z illata sunt p̄ignori. vt. ff. in qui. cau. pig. ta.
contrabi. in rubro z i nigro. ergo sequit q̄ creditor ea posside
at. **P**reterea p̄ignoraticia daf contra creditorē detinentē seu
possidētē p̄ign⁹: z cui traditū. fuit. §. qui. mo. re. contrabi. ob.
§. si. **S**ed p̄ignoraticia daf s̄ locatoꝝ p̄ inuectis z illatis. ergo
sequit q̄ habeat p̄ traditis z q̄ locatoꝝ possideat. ff. d. pig. ac.
l. solutū. §. solutā. **I**n s̄riū v̄t quasi exp̄p̄s. z p̄stat q̄ locatoꝝ
datur interdiciū saluianū p̄ inuectis z illatis. sed hoc it̄dictū
ē adipiscēde. §. d̄ interdic. §. interdū. ergo sequit q̄ locatoꝝ si
possidebat. alias eēt retinēde vel recupande. **H**oc p̄bat v̄
tra. d̄bitore: nō p̄t manumittere suum p̄ignori obligatū sp̄aliter
z traditū. C. d̄ bis q̄ a si d̄no ma. l. j. z tñ obstat q̄ p̄t mā
mittere suos illatos. ff. qui. ca. pig. ta. contrabi. l. ē differētia.
ergo nō sunt p̄p̄rie p̄ p̄ignore. nec p̄ traditis habent. ergo cre
ditor nō possidet. **J**a. trāsit istū passum sine d̄terminatiōe nisi
q̄ v̄t d̄clinat in hoc q̄ locatoꝝ nō possidet. **P**er. dicit q̄ in v̄
banis locatoꝝ possidet ex quo illata sunt sed nō in rusticis z est
ratio s̄m eū. q̄ conductor inferēdo z includēdo s̄ramuros z
domū v̄t tradet possessionē. ff. d̄ iu. do. l. si ego. §. dotis. d̄ ac
qui. pos. l. j. §. pe. que ratio nō p̄t assignari in rusticis: cū non
sit inclusio. z sic intelligit. ff. qui. mo. pi. s̄bi. l. h̄ iur. **A**d ratio
nes in cōtrariū r̄idet. **P**rimo q̄ dicit q̄ saluianū interdiciū
ē adipiscēde. v̄z ē q̄ competit p̄ rebus coloni. vñ nō cōpetit
p̄ reb⁹ inquilini: sicut nec suiana. vt dixi. §. in p̄n. §. z ita facit
p̄ sua opi. magis q̄ s̄. **A**d. l. ē differētia: r̄idet q̄ p̄ inclusionē
acquirif lacatoꝝ ficta possessio nō vera. vnde ficta possessio nō
impedit manumissionē sed vera impediret s̄m eū. **H** sunt satis
subtilia. leges tñ nō vidētur facef differētiā inter inuecta p̄
colonū z inquilinū nisi quo ad sciētiam locatoꝝ: z illā differē
tiam int̄dit facef. l. hoc iure. nā si intelligeres eā. vt **P**e. intel
ligit. videlicet q̄ res coloni nō eēt p̄ignori: eēt simpliciter fal
sus quod dicit in secūdo mēbro p. l. certi iur. C. loca. **P**re
terea vbi dom⁹ eēt in rure gratia fructuū cōseruandoz eēt r̄
stica. ff. d̄ s̄bo. si. l. v̄bana. z p̄ rationē **P**etri illata nō debe
rēt eēt p̄ignori. z tñ hoc nō ē v̄z. ff. qui. ex cau. pig. ta. s̄bi. l. h̄
iur. §. j. vbi glo. cōcludit q̄ ē idē d̄ inuectis z illatis in talibus:
sicut d̄ inuectis in rure. **P**reterea intellect⁹. l. ē differētia:
dat⁹ per **P**e. nō v̄t bon⁹. q̄. l. nō aduertit tñ ad traditionēz
p̄ignoris i impediēda manumissione q̄tū ad obligatiōē spe
cialē. z ita traditio nihil facit: vñ si obligare tibi seruū sp̄aliter
dato q̄ nō traderē: impediretur manumissio. C. d̄ ser. pig. da.
ma. l. ab eo. in fi. **P**reterea. l. videt parificare locatoꝝ fun
dū z edium quo ad hoc. ff. d̄ pig. l. si is qui. §. j. p̄ quam videt
q̄ locatoꝝ v̄triusq̄ possidet z sic hec differētia nō v̄t p̄cedere

propter quod non possum credere quod locator possideat res in-
 tractas: nisi post inductionem et hoc inuit. l. e. differentia. ubi aperte
 concludit quod inductionem quod fecit locator habet per traditionem: et im-
 pedit manumissionem. et sic antea non habebatur per traditionem.
 Non obstat contraria. Primo. l. hoc ius. quod illa intelligitur loquor:
 et facit differentiam inter scientiam et ignorantiam et inquilinum et colonum
 quo ad hoc ut. s. dixi. Item non ob. q. l. dicit contrahi pignus taci-
 cite: et sic cum pignus dicitur a pugno: ut tradita possessio. quod ibi re-
 cipitur pignus per hypothecam. ubi frequenter lex vocat pignus non traditum
 ff. qui pro. in pig. ha. l. potior. §. si colonus. §. si uisita. l. non solum. §.
 si res. Item non ob. l. solutum. §. solutum quod ibi datur pignoratitia post
 inductionem. alias si res non esset inclusa: et debitor posset ad votum
 recipe esse bene fatuus si ageret pignoratitia. Item non ob. l. si is
 qui. §. i. quod ibi dicitur retinet possessionem quam apprehensus fuerat per
 inductionem. et sic subaudiatur. quod est ergo utilitas introducere sua-
 nam cum interdictum sit longe utilius. Lerte potest dici quod sit talis uti-
 litas sicut introducere possessionem et petitorium. nam cum sint diuerse
 conclusiones et ad diuersa competant: non est absurdum per diuersis di-
 uersa introducere remedia. Preterea est utile habere suam namque et
 ipsam interpretare: quod si ipsam interpretari et obtinui: probando quod res
 erat debitoris: aduersariis si audierit si agat petitorio nisi satisfaciat
 at qui actus est tertium et tunc secus esset si obtinuisset in possessorio.
 ff. de acqui. pos. l. eritis. et hoc non oportuit fieri tantum festum.
 In glo. mobili vel immobili. i. hoc est difficile et sicco pede trans-
 eundum per Be. Unde dicitur ipse. quodam est sicutus casualis. quod datur
 formalis. Casualis est quod adheret proprietati. et est domini proprietarij
 sicut si tu es proprietarius alicuius fundi habes usufructum casualis
 in eo. sed formalis quod alicui competit quod proprietario. sicut si alij
 quis habet usufructum. vel aliquam sicutum in re tua. ff. si usufructus. pe. l.
 uti frui. tunc dicitur ipse quod sicutum casualis potest quod pignori obli-
 gare. nisi sit urbana sicutus. quod illa obligare non potest ne urbs de-
 formet ruinis. formalis autem obligare non potest: etiam rustica quod il-
 la constituitur in indigentia fundi vel rei pro qua vel cui constituitur. et
 ideo si alius ea uteretur non possit attendi illa indigentia. quoniam est
 alia sicutus. ff. de sicut. rusti. p. di. l. ergo. hec autem ratio assignari non
 potest in usufructu. quod illo non utimur sed indigentia. imo solidum est fructua-
 ri. ut patet in tota materia de usufructu. et de usu et habitatione. sed eum. hec doctri-
 na ut applaudere auribus et tamen rationes quod hic reddunt non uidentur
 procedere. nam sicutus urbana potest constitui reuocabi-
 liter sicut rustica. unde precario potest concedi. et ita reuocabi-
 liter quando concedens voluerit. ff. de preca. l. iij. §. si. et l. iij. et
 l. cum precario. Preterea. l. indistincte dicitur quod sicutus potest
 constitui usque ad tempus in effectu. ff. de sicut. l. iij. et ita illa ratio ne
 urbs deforme ruinis non procedit. et maxime in sicutu formalis.
 si hypotheca simplici conuentione sicutum formalem ego utar me-
 dio tempore: et sic satisfaciam creditori: sicutus mihi remanebit. nec
 status domus mee deformebit propter simplicem hypothecam. quod du-
 rante hypotheca ego possidebo: et ipsa soluta remaneat mihi si-
 cut ante. ff. si ser. ven. l. et ius. et l. se. in pn. unde super hoc ut dicitur
 dum quod de rigore iuris nulla sicutus potest obligari. cum obligatio pi-
 gnoris fiat per debito conseruando. ut hoc. §. et ideo cum per obliga-
 tionem sicutus suari non possit non tenet obligatio. Sed autem sua-
 ri non possit apparet quod pro sicutu non potest hypotheca. inempta-
 ri: cum sicutus non sit in bonis. ut notat in. d. l. si is qui. §. si. Item
 hypotheca competit contra possessorem: et nudam possessionem ad-
 uocat. constat autem quod sicutum casualis nemo possidet que est in ipso
 dominio nec est ius separatum. ff. si usufructus. pe. l. uti frui. §. ius. do. l.
 cum in fundo. ergo reus conueniri non potest pro sicutu quod non
 possidet. Preterea non petere casualis sed formalis. quod casualis
 non separat a proprietate. nec quasi tradit. ideo creditor est ad-
 uocare non potest. Item formalis creditor non petere potest: cum non pos-
 sit separari a re cui sicutus: nec alij applicari. quoniam nec illi debe-
 ri nisi ad indigentiam. ff. de sicut. rusti. p. di. l. ergo ad finem. et l. ex meo
 et l. via. §. si fundus cois p. di. l. cum fundus. igitur si ille cui debeat
 sicutus ipsa obligauit separari non potest a fundo cui sicutus. nec alij
 applicari. ff. de acq. quoti. l. hoc iure. §. illud. et per sequens nec cre-
 ditor uedere: nec debitum conseruare: cum emptor non possit alij
 rei applicare et hoc sic est uerum. quod nulla sicutus realis possit obli-
 gari. Hoc tamen fallit in sicutu itineris: actus aqueductus. et
 alij rusti. duobus interuenientibus. uidelicet quod creditor habeat
 fundum vicinum cui deberi possit. et quod fiat pactio quod possit eam ue-

dere. et hoc admittit de equitate. Quid ergo si creditor non
 habeat fundum vicinum. numquid valet obligatio. Et dicitur quod sic. et
 maxime si actum fuit quod possit uedere. quia ex hoc poterit sua
 re debitum et sicutum uendere vicino hoc non credo. nam. l.
 sed an uide pig. signanter requirit duo. uidelicet quod creditor ha-
 beat vicinum fundum: et nihilominus fiet pactio de uedendo. igitur non
 uideretur alterum sufficere. et hoc certum est ubi dominus fundi ob-
 ligat sicutum casualis. quia non potest obligari quod non est. potest
 autem quod nulla est sicutus nec constitutio eius nisi sit fundus cui
 sicutus. §. de sicutu. §. ideo autem. oportet ergo quod forme et obliget.
 et sic oportet quod creditor habeat predium. Sed quid dices de
 formata. Verbi gratia. fundus tuus dicitur sicutum fundi meo. ob-
 ligasti eam meo. nunquid uel obligatio si creditor meus non
 habet fundum cui seruiat. Et dicitur quod sic et cessat ratio predicta. et res
 obligat simpliciter conuentione dato quod creditor non utatur. ut h. §.
 Credo contra. quod cum talis sicutus non possit dari pignori ergo nec
 hypotheca. sicut arguit. l. si is qui. in fi. ff. de pig. pignori autem non
 potest dari nisi creditor habeat fundum vicinum. quod alias non potest ca-
 pere nec uti ut dicitur ergo nec hypotheca. oportet ergo in utra-
 que uidelicet casuali et formali quod creditor habeat predium vicinum
 et hec procedunt ubi sicutus ipsa obligatur. Si autem fundus cui
 sicutus debetur: tunc constat quod obligatur. ff. de sicut. l. ei qui. et di-
 xi. §. eo. ti. §. eque. Sed numquid in formali sufficit pactio de
 uedendo sine voluntate domini fundi seruiantis. Et dicitur quod sic
 ex quo eam potest obligare ille cui debetur: et hoc ut expressum in
 l. si is qui. ubi usufructus obligat usufructum. nec propretarius potest contra-
 veniri. Potest dici contra quod huiusmodi pactio non possit fieri si-
 ne voluntate domini fundi seruiantis. nam si sicutus in fundo
 debita non potest extendi ad alium sine eius voluntate. ut. d. l. quod
 venditor eam uendere potest ut emptor utatur ad rem cui non
 fuit constituta. Non uideretur possibile. et tamen secus est in usu
 fru. quia ille non debetur predio sed persone. nec debet ad indi-
 gentiam imo totus fructus est usufructuarij. ideo cum non concer-
 nat rem non mirum si potest obligari. sed quo ad ueditionem non credo
 quod sit secus quod uedi non potest pignorum sine voluntate propieta-
 rij. imo interiret. §. de usufructu. §. finitur. Sed tunc magis queritur. si
 cum uedi non possit sine voluntate proprietarij: cur potest obliga-
 ri. cum sicutus instituta non potest obligari nisi in casu quo agit
 ut uedi possit. Potest dici quod hoc idem. quod usufructus. ut in pluribus est ma-
 ioris emolumentum quod sit alia rustica sicutus. unde lex cogitauit quod
 creditor potest sibi satisfacere de usufructu. absque eo quod ipsum uedar per
 p. di. de fructu et ipsos in sorte suam conuertendo. quod non potest di-
 ci de alijs sicutibus que non sunt communiter tanti emolumentum.
 Vel potest dici quod ille. §. loquitur quando proprietarius consen-
 sit ut in ver. nam cum et emptores et cetera. Vel potest dici quod loquitur in
 ueditione fructuum. ut dixi iuxta. §. finitur. sed littera illius. §. non
 patitur hos duos ultimos intellectus. Et dicitur ergo per hec quod sicutus
 rustice possunt obligari duobus interuenientibus. quod pro cur
 non sicutus urbane saltim illis duobus interuenientibus. Per p.
 missa patet in parte nisi. nam ut supra dictum est nulla seruitus
 de mera ueritate potest obligari hic fuit relaxatum in seruitute ru-
 stica duobus interuenientibus et non urbana. et est ratio quod usus ru-
 stice est magis habilis ad p. di. de fructu et ad transferendum
 de re ad rem quod usus urbane. nam si tu habes sicutum uie vel itine-
 ris per fundum meum ad tuum si transferas ad alium fundum non est ta-
 te expese sicut si transferas sicutum oneris ferendi ad aliam domum
 nam iter uel aqueductus facilius mutantur. facilius et cum minori in-
 commodo. quod unus paries uel una domus exaltet uel depma-
 tur. et hoc patet ad sensum. Item seruitutes rusticorum important
 maiorem utilitatem: et sunt magis fauorabiles propter agricul-
 turas. et ideo in illis propter utilitatem fuit rigor iuris relaxatus.
 Sed quod dices tu debes mihi homagium. nunquid illud possit obli-
 gare. Et dicitur quod sic ad instar illius qui habet sicutum personale
 sicut in usufructu. ut. d. l. si is qui. §. usufructus. etenim per homagium obli-
 gatur persona persone. ut patet in titulo de noua fidelitatis forma.
 et sic quasi de personali seruitute iudicandum est. In contrarium facit
 quod si deberet personalis seruitus reputari non liberaret uasallus
 amittendo feum. et tamen constat quod liberatur in feo. de uas. q. co-
 tra constituit. feo. alij. c. i. et ita uidetur reale ius. sed per prima par-
 te facit. quod dominus transferre non potest in alium nisi de uoluntate ua-
 falli in feo. de l. contra. §. ex eadem. et idem uidetur quod omnes rationes

que. s. sunt allegate qd seruitus non potest obligari: habeant hic locū et p consequēs eadē dēfio. et hoc vbi obligat spāliter. **¶** Quid si castrū cū suis homagij obliget. Videtur tūc obligari. ff. d. p. trahē. emp. l. in modicis. et d. iure pfo. c. ex litteris. ff. d. futu. l. ei qui. et maxime qm hoc dicit expse in feu. d. capi. qui. cu. v. c. j. si d. feu. contro. fu. c. in generalī. si non fieret expsa mētio: non videret obligari gūalr extra d. sen. et re iudica. c. cū bertoldus. **¶** Quid in iure patronatus ecclesiaz. Et ibi. et quod ibi no. vnde non videt posse obligari. nam p ipsuz non potest credito: debitorū suū consequi: cū ex eo nullū exeat emolumentum pecuniarū. vt ibi notat. **¶** Quid in decima. Bicas qd non pōt obligari cū sit res spiritualis: nec possit alienari nec possideri p laycū. sed fructus sic d. hoc in spe. d. pig. §. i. circa finē. **¶** Quid de ipso feudo seu re feudali. nungd vasallus pōt ipsum obligare. Expsum ē qd non in feu. d. p. hōi. feu. ali. p. fe. c. imperialē sed fructus sic. sicut sup dictū est. hoc non seruat d. consuetudine in regno francie vbi feuda vendunt inuito domino et pignorant. ideo credo qd si decima tenet a laico in feudū qd possit eam pignorare: supposita dicta consuetudine. immo forte d. iure etiam vna ecclesia potest eam pignorare alij ecclesie cū decreto. extra d. his q. si. a. ma. par. ca. c. cū appostolica. **¶** Quid d. iurisdictione et alijs iurib⁹ corporalib⁹. vt seruitijs et redditib⁹. Non video cur non possint pignorari sicut nomina. C. q. res pig. ob. pos. l. nomē. In glo. habūdat. ibi cū dicit vel nō ppothe. est hoc verū proprie sumēdo nomē pignoris vt. d. §. pign⁹. ff. d. pig. ac. l. solutū. §. i. sed largo modo pign⁹ dicit d. re immobili dūtāmē tradat. et hoc pater. C. d. pig. l. si dominiū. et l. cū te. **¶** Itē qd in titulat solū ibi d. pig. et tamen ibi satis tractat et d. ppothe. et facit extra d. pig. in rubrica. et c. illo vos. **¶** Itē pign⁹ d. l. non tradat. ff. v. l. ca. l. non soluz. §. si re. ff. d. pig. ac. l. si necessarias. **¶** In eadē glo. ibi cū allegat. d. fidei cō. here. pe. hec gl. concludit qd hēditatis petitio est in re. et tamen videt qd sit mixta. C. d. pe. here. l. hereditatis petitio. **¶** Sed dicit qd quis habeat prestationes psonales nihilomin⁹ est in re dicit vt dixi. s. eodē ti. §. j. **¶** In fi. glo. Quidaz dixerūt qd hec actio non ē realis qd hec actio ex nuda conuentione orit. vt hic. et ff. d. pig. ac. l. j. et tamē ius reale nō format ex nuda conuentione nisi sit traditio. C. d. pac. l. traditionibus. **¶** He. dicit qd immo est realis. C. d. pig. l. pignoris psecutio. ff. d. pig. l. si fundus. §. in vēdicatione. et l. pignoris. vnde hoc casu ex conuentione nuda agit: et causat ius reale propter adherētiā contract⁹ principalis s. eū. **¶** Quidam autē tholosani voluerūt dicere qd non cōstituit ppothe. realis nisi restradat p. l. q. p. diuz. C. d. v. l. tra. pig. sed illa nihil facit. ibi enim agit d. dominio que rēdo non d. pignore cōstituēdo. vnde illa opi. falsa ē. ff. d. pac. l. si tibi. x. §. d. pig. ff. d. pig. ac. l. j. d. fur. l. si is qui. **¶** Et facit qd plati regni francie quib⁹ interdicitū ē vt cognoscāt d. actioē realī: non possint cognoscere d. ppothe. **¶** Sed nungd vera fūiana qd competit pro inuectis et illatis ē p. tōria. Non videt qd. l. et ius ciuile ea obligat: et sic videt qd lex dat actionē qd frustra introduxisset obligationē nisi et actionē dedisset. S. ad hoc pōt responderi p illa qd notant. ff. d. fideicom. hered. pe. l. ij. vbi cōcludit nō esse absonū p obligatione ciuili actionē p. tōria dari. In gl. i. sono ibi cū dicit hēti pign⁹ recipe pign⁹. abusive cōprehēdēdo etiam rē immobilē. alias glo. non procederet. dic. s. proxime in tertia additione. In fi. eiusdē glo. dicit vt. d. l. cū notissimi notat. **¶** Potes etiaz addere alia tēpora quādo credito: fuit aliquo tēpore p. s. aliquo absens. C. d. p. scrip. lō. tēp. au. c. qd si quibusdā. **¶** Itē est aliō tempus videlicet quatuor annorū. C. d. qua. p. l. omnes. et l. b. n. a. zenone. **¶** Itē i. casu sex mēsiū C. d. cēsi. et censito. l. fi. **¶** Sed nungd hodie possit p. scribi ppothe. decē annis. Non videt qd debitor scit obligationē. et sic ē male fidei. et ideo cessat longi temporis p. scrip. C. d. p. scrip. lō. temp. au. c. male fidei. **¶** Sed doc. consueuerūt dicere contra. qd illa au. c. loquitur quo ad acquisitionē dominiū. cui⁹ causa separata ē. ff. d. pig. l. j. §. cū p. diū. d. v. l. ca. l. iusto. §. non mutat. **¶** Itē qd si habuit possessor malam fidē quo ad dominiū. bonā quo ad obligationē: vel econtra. **¶** Bie p. scribere quo ad hoc qd habet bo. fi. sed non quo ad hoc qd habet malā fidē. vt consueuerūt doctores notare in dicta au. c. male fi. et scripsi d. v. l. ca. l. i. l. et d. hoc vide in spe. d. p. scrip. prope fi. d. pig. §. fi. d. oblig.

et solu. prope finē. j. §. vbi hec et multa alia hanc materiam tangentia reperies. **¶** Itē qd si debitor vēdidit reddit⁹ perpetuos sup re obligata quos emptor pcepit bona si. x. annis. nungd quo ad illos p. scripsit contra p. mū creditorē. Videt qd sic p. p. m. l. sed. d. l. cū notissimi. §. sed cū illud videt p. tra. **¶** Iuxta hanc materiam consueuit qd est actio fūiana. et qd qd si seruitana. et cui competit. quoz responsio ex p. dictis patet. **¶** Itē consueuit qd contra quē competit. **¶** Et certū ē qd contra illū qd possidet vel facultatē habet restituēdi vel dolo desit vide. ff. d. pig. l. si fundus. §. in vēdicatione. **¶** An autē desit contra d. sim. **¶** Bie qd sic si domin⁹ obligauit. alias nō vide. eo. ti. l. si ab eo. **¶** Quandoqz dat contra illū qd nō possidet. vt qd nomē obligat: vel forte reddit⁹. C. q. res pig. ob. pos. l. nomē. d. quo pleni⁹ dicit in formatione libelloz. **¶** Itē querūt doctores qd veniat in hac actioē. Et certū ē qd d. claratio et qd res sit obligata: et d. missio possessionis p. officii. nā cū sit realis d. condudi ad declarationē sicut in alijs supra dictū ē. et sic d. intelligi. ff. d. euc. l. si cū vēditō. **¶** Itē veniūt fruct⁹. ff. d. pig. l. i. §. cū p. diū. super quo vide ibi. qd aut p. debant. et tūc veniūt si extēt ff. d. rei v. l. fruct⁹. **¶** Aut fuerūt post seminati: vel sup creuerūt: et tūc si fuerūt sati p. debitorē veniūt in hac actione. ff. d. pig. l. paulus. §. j. iūcta. l. ff. d. pig. ac. l. si conuenerit. ij. §. si fundus. si p. possessorē distiguit an sit bo. fi. vt tūc suo faciat si eos p. perit. nisi a tempore lit. contesta. ff. d. pigno. l. si fūdus. §. iter. dū an male fi. et tūc nō. s. d. re. di. §. si q. sa non d. no de v. l. q. scit. §. p. terea. **¶** Querit d. formatione libelloz in his actioib⁹ et p. mo in fūiana. **¶** Pōt dici sic dico qd l. talis talem rē possideat. seu facultatē restituēdi habeat seu dolo desit habere. qd mihi obligata est in tali sūma p. talē colonū d. b. ita ex locatione talis fūdi mei. q. colon⁹ ipsaz rē qd tūc sua erat seu ad ipm pertinebat seu i. bonis habebat in fundo meo intulit me sciēte eam nihilomin⁹ rez mihi denegat dimittere min⁹ iuste. qre peto dictā rem mihi eē obligatam pro sūma et ex causa p. dicta p. sentētiā declarari. et hoc declarato dictū talē ad. mittēdū compelli su per hoc vestrū implorās officii rē. Si agat pro illatis p. inglinū non oportet qd faciat mētionē d. scientia. et no. q. is libellus multas potest pati d. rigore iuris obiectiones. nā d. rigore iuris oporteret declarari an possidet. an dolo desit possidere: ad hoc qd sciat an agat vtili vt directa. iux illa qd scripsi. s. e. ti. §. j. **¶** Itē oportet declarari et forte se restringere ad alteruz an esset res sua vel in bonis ad hoc qd sciretur an agat publiciana fūiana vel vera. S. d. consuetudine tales libelli admittunt: iō sic formare. in qd si fūiana format eodē modo facta recitatioē d. obligationē p. cipali et accessoria. **¶** Bie qd talis tenet mihi ad tale debitū ex tali causa pro quo debito obligauit mihi talē rē vel oīa bona sua. vñ cū dicta res eēt in bonis dicti talis tpe obligationis p. dicte. vel ex tūc fuit si fuit obligatio generalis. sit qz mihi obligata pro eo debito p. dicto et tu eā possideas vel facultatez rē. vel volo rē. et dicta sūma adhuc mihi debeat pero d. clarari rē. **¶** Et hec p. cedūt vbi res corporalīs obligat. **¶** Quid si nomē: hic sūt varie opiniones. nāz glo. dicit in l. nomē. C. q. res pig. ob. pos. qd agit vtili ppo. vel vtili qd competit directa debitori. et hanc sequunt ibi doc. nā ppothe. non pōt dari p. noē cū nō possideat nec detineat nec ad ipz dimitrēdū pōt p. cludi. s. agat actione vtili psonali qd cōpetit debitori fm eos. et hoc ē sequit spe. ti. d. pig. §. s. pone ego credo qd agat vtili ppothe. etiam p. eandē rationē si ppothe. competeat debitori. vt scripsi in. d. l. nomē. sed vbi nō cōpetebat ppothe. qd forte debitū est cyrographū: tūc est vera opi. doc. et idē credo in redditi bus et alijs iurib⁹ incorpōralib⁹ formatis qd obligari possunt de quibus satis in superioribus dixi. **¶** Forma aut libelloz satis apparet in his casibus. et formabit in psonali sic. dicit talis actor contra talē reū qd l. talis obligatus sit eidē in tali sūma ex tali causa: p. qua obligauit eidē tale debitū in quo dictus reus eidem obliganti tūc temporis tenebat. vel ab alio tempore citra obligatus fuit. si fuit obligatio gūalis dicta qz sūma eidem actori adhuc debeatur: nihilomin⁹ idem reus dictum debitū eidē actori soluere contradicit minus iuste. quare petit dictus reū ad red dēdū et soluēdū dicto actori dictā sūma p. eū dicto suo debitori p. sniam condēnari rē. et hoc si agat vtili psonali que directa cōpetit debitori. **¶** Si ppothe. qd eidē d. bito

competit dicit sic. **Dicit talis actor contra talē reū q̄ sempro-
nius tenet sibi ex tali causa in tali quātitate pro qua obligauit
eidē actori oīa bona sua. z ita hoc debitū in quo dictus reus ei
dem tenet. vel forte tale debitū in spē: in quo dictus reus eidē
tenebat tunc. z pro quo debito idē reus obligauit z tūc obli-
gauerat eidē sempronio talē reū suā. vel forte oīa bona sua q̄re
cum dicte summe adhuc debeantur: z p̄p̄the. q̄ cōpetit dire-
cta sempronio competat dicto actori vtilis ex causa p̄dicta. di-
ctusq̄ reus teneat tales res q̄ erāt in bonis seu d̄ bonis suis tē-
pore obligationis per ip̄m facte. vel ab illo tpe citra: si fuit ob-
ligatio ḡnialis: petit dicit actor: dictas res eē obligatas eidē reo
p̄ summa p̄dicta p̄ sniam declarari: eundēq̄ reū ad dimitten-
dū eidē actori easdē ex causa obligationū z p̄p̄the carū p̄di-
ctaz compelli ad h̄ vestrū implorās officiū zc. **C** Sed p̄t q̄ri
cū hodie p̄ncipalis z fideiussor: debeāt p̄mo executi vtrū de hoc
debeat fieri mētio in libello. **H**idē q̄ sic. q̄ in auē. hec si debi-
tor: p̄p̄the. alias in bibel. **S**upponit ergo q̄ nō alias cōpetit.
z p̄ hoc facit q̄d scripsi. s. s. p̄mo. **P**ōt dicit q̄ nō sit d̄ neces-
sitate z q̄ sit excipietis. cū actio h̄eat sua essentialia siue si: cati-
tū ē tū poni in libello. hoc tū nō obtinet in casu q̄n nomen fuit
obligatū. cū nō habeat locū. d. auē. vt ibi scripsi in. d. l. nomē.
z facit q̄ debeat fieri mētio in libello. **C** d. iu. do. ipe. l. j. **C** S̄z
q̄ritur. certū ē q̄ possessor: qui conuenit p̄p̄the. liberat solue-
do d̄bitū. ff. qui. mo. pig. uel p̄p̄the. sol. l. paulus respon. s. j.
z. l. mlier. qui po. in pig. habeant. **Q**uerit vsq̄ ad q̄ tps. doc.
tenēt q̄ vique quo iudicati cōueniant: vel quousq̄ fiat executio
p̄ ip̄m p. l. miles. s. j. ff. d̄ re iudi. d̄ pe. here. l. itē veniūt. s. idēz
recte. **I**tē occasione hui⁹ q̄rit nungd̄ possit conduci alter-
natiue in libello. vsq̄ re dimitti vel d̄bitū solui. **H**idē q̄ sic. naz
duo vident in obligatione alternatiue cōcludi: vsq̄ re dimittet:
vel debitū soluet p̄ dictas. ll. ergo alternatiue p̄t cōcludi. vt vi
debis. j. eo. s. plus. z facit q̄d no. ff. d̄ h̄bo. ob. l. eū qui certatū
s. j. d̄ iniur. l. p̄tor. s. j. **D**oc. p̄sueuerūt tenet. nā hec dimissio
venit vi actionis. s̄ facultas soluēdi auctoritate legis. z iō non
cadit in petitione. vt. d. l. miles. s. j. z videbis. j. d̄ offi. iudi. cir-
ca p̄n. **S**atis p̄t dicit q̄ ex hoc nō deberet vitari libellus. nam
vi actionis venit d̄claratio. residuum officio iudicis. vt in alijs
realib⁹. igit̄ ex quo in actione b̄n cōcludit̄ vt libellus p̄cedere.
nec p̄pter accessoria d̄ vitari. z maxime q̄ hoc casu min⁹ petit
q̄ debet. iō non d̄ repelli. j. s. si min⁹. z p̄ hoc vindētur iura.
C si vnus ex pluri. he. cre. l. ii. eē d̄ pig. c. ex litteris. z ita ample-
ctitur vsus curie laicalis. **D**oc. q̄rūt. nūqd̄ p̄sonalis z p̄p̄-
the. possint simul intentari. **H**idē q̄ non q̄ quotiēs due ac-
tiones ita se h̄nt q̄ snia lata in vna obstat exceptio rei iudicate
in alia non possunt simul intētari. vt. l. fundū. z. l. fundi. ff. de
excep. sic est in duab⁹. vt. ff. qui. mo. pig. vel p̄p̄. sol. si d̄ferēte
ergo zc. **P**reterea hoc v̄ exp̄sum. q̄ actio p̄sonalis z p̄p̄-
the. cōpetūt p̄ legato. **C** coīa d̄le. j. z tū non p̄nt simul intētari.
ff. d̄le. se. l. cū fili⁹. s. varijs. **J**a. z **P**e. tenēt d̄ z dicūt h̄ eē ex
p̄ssuzi auē. d̄ fideiuf. s. s̄ neq̄z. **A**d d̄ria r̄ndēt. z p̄mo ad. l. fun-
di z. l. fūdū. **D**ic̄ **P**e. illō obtiet vbi ad diuersos fines tēdūt.
s̄ vbi ad vnū finē z p̄ eundē actū z modū tolli possunt: possūt
simul intentari. vt. d. s. s̄ neq̄z. **A**d. s. uarijs r̄ndēt **J**a. q̄ ibi
non loquitur de p̄p̄the. que tunc non erat inuenta nec com-
petebat p̄ legato: sed iure codicis p. d. l. j. **C** coīa d̄ leg. **P**re-
terea illa p̄p̄the. z p̄sonalis nō cōpetūt ad idē. q̄ vna p̄ re le-
gata. alia p̄ alia re testatoris. vt consueuit notari i. d. l. **C** coīa
d̄ leg. **D**y. dicit q̄ ab initio possunt simul intentari: sed non ex
postfacto vt no. eē d̄ re iudi. c. nullus. li. vi. z iō ter. dicit mox.
z hoc vbi agit contra p̄ncipalē sec⁹ si contra tertium. nā tūc sua-
tur ordo d̄. s. sed neq̄z. in auē. d̄ fideiuf. z q̄ ibi no. z. **C** d̄ pig.
auē. hoc ita. d̄ ac. z ob. l. fi. cū auē. ibi posita. vide q̄d ibi scripsi
C Anū nō omitto q̄ quotidianuz. z **J**a. v̄ aliquatū t̄ gēf
hic. **H**idē q̄ nuda cōuētiōe d̄biti p̄p̄the. q̄ritur nungd̄ cō-
stituit p̄ talia h̄ba. lego tibi. x. annua vel sextariū frumētū sup
tali fundo vel sup tali molēdino. ip̄e dicit q̄ sic. q̄ p̄p̄the. dicit
tur ab ypos q̄ ē sub. z thesis q̄ ē positio. quasi sit suppositio.
v̄i supponere z obligare idē sūt. z ad hoc inducit rubricas. ff.
d̄ re. eo. qui sub tu. vel cu. sunt in fi. cū d̄ alienandis vel suppo-
nēdis. d̄ hoc aut̄ s̄m eū nō ē q̄stio. sed si molēdinū vel fundus
non valeat tantū an nihilomin⁹ tenebit̄ cōplet̄ q̄ certuz ē q̄ si**

pign⁹ nō valeat d̄bitū durat p̄sonalis. z sic trāsit. allegat p̄ eo.
C d̄ pig. l. j. d̄ ac. z ob. l. aduersus. **S**ed huic opi. p̄me v̄ obsta-
re. ff. d̄ contrahē. emp. l. fi. s. fi. ff. d̄ transac. l. cū bi. s. si vni. cū
s. sequētib⁹. vbi d̄ hoc no. z etiāz. ff. d̄ ali. le. l. lucius. d̄ an. le. l.
gayus. **E**t vt meli⁹ r̄sionē videas ad ista h̄ba distingue. nā
si legatū sit sup re vel ex re: nō v̄ dubiū q̄n contrahit̄ p̄p̄the.
z sup re illa: z sup alijs reb⁹ testatoris p. l. f. **C** coīa d̄le. z sic po-
test intelligi. ff. d̄ do. p̄le. l. seya. s̄ vbi p̄mittit̄ inter viuos tunc
si promissor dicat. z pro hoc suppono talē re: tūc crederē q̄ tra-
h̄i obligationē realē. q̄ hoc h̄bū suppono satis hoc importat
vt dicta rubrica. z q̄libet h̄ba ad hoc apta sufficiūt. **C** que res
pig. ob. pos. l. fi. z idē v̄ si p̄mittat aliqd̄ annū q̄d assignet sup
tali re. q̄ hoc quodāmodo v̄ importare obligationē dū tū re
non tradat. q̄ tūc assignatio transferreret dominiū vt scripsi. **C**
d̄ dona. l. si quis argentū. ff. d̄ vsuf. le. l. ḡnali. s. b̄ d̄is. z idem
multo forti⁹ si q̄s p̄mittat vel p̄stet se debere aliquā p̄sionē
ratione certe rei z ita v̄n̄ tenet doc. iuris cano. eē d̄ pac. c. cū
clerici. d̄ deci. c. tua nos. z idē v̄ seq̄ spe. in casu quo debet an-
nuum. sec⁹ si semel soluēdū in ti. d̄ loca. s. nūc aliq̄. s̄. lxxxvi. p̄
quo facit. ff. d̄ publi. l. impator. **I**tē q̄ talia onera videntur
seq̄ re. ff. d̄ vsuf. l. hacten⁹. s. j. ff. d̄ iudi. l. fidei cōmissū. s. q̄d
tū. illō h̄o satis videt̄ q̄ hec h̄ba nō ip̄ortēt obligatōez vsq̄
mitto. x. modios ex tali fūdō vsq̄ tali fūdō vt. d. l. fi. **C** S̄z si p̄-
mittere aliqd̄ annū: z assignare sup fūdō tali: tūc v̄ fuisse mēs
d̄bitū velle ip̄m fundū obligare q̄ quecūq̄ h̄ba sufficiunt vt
d. l. fi. **C** que res pig. ob. pos. z facit. **C** ne v̄v̄o: p̄ ma. l. cuz te.
Et p̄t eē ratio q̄ hoc casu hec h̄ba nō possent aliō opari nisi
obligationē s̄z q̄n p̄mittit̄ vinū vel bladū p̄cipiēdū ex illo fūdō
tūc satis p̄nt opari. **Q**uia interest magis h̄re ex vno fundo q̄
ex alio. q̄ forte meliores fruct⁹ crescūt ibi. **P**reterea h̄ba hec.
ex eo fundo vel d̄ illo fundo. nō sunt ita apta ad obligationēz
realē. sicut illa assigno sup illo fundo. vt patet ad sensum. **A**li-
us aut̄ articulus que **J**a. b̄ctangit. vsq̄ an si nō sit tantū in fū-
do q̄tum p̄missum ē debeat suppleri: nō ē de p̄nti materia. iō
non p̄sequoz. s̄z dic vt dixi. **C** d̄ dona. l. si q̄s argētū. vbi d̄ hac
materia satis scripsi in breuiario. **C**onsueuit q̄ri q̄re res aliena
non p̄t obligari z tū p̄t v̄di. ff. d̄ pig. ac. l. re alienā. d̄ d̄ben.
emp. l. re alienā. **S**olutio p̄ cōtractū pignoris p̄stituitur ius in
re. alias nō valeret nec p̄ficeret. s̄z p̄ v̄ditionē non q̄ alias p̄t
p̄desse: cū v̄ditor teneat̄ d̄ euic. iō valet in vno casu. i. alio nō
s̄m **P**e. si vis hanc materiā magis dilatare: vel si alie q̄stiones
occurrāt vel si vis videt̄ modū ponēdi z p̄nūciādi. vide i spe.
d̄ pig. z ti. d̄ ob. z solu. z in materia d̄ p̄scrip. in. s. s̄. allegato.

In personam. **C** Is. s. vsq̄ ad. s. p̄cales tra-
ctat d̄ trib⁹ actionibus p̄sonali-
bus p̄torijs. z q̄uis sit vn⁹. s. tantū vsq̄ ad. s. penales: tamē
ego diuidā in tres: vt appareat meli⁹ tractat⁹ cuiuslibet mate-
rie diuisim. **I**n hoc. s. impator: facit duo. **P**riō nominat tres
actiones d̄ quib⁹ tractaturus ē. **D**einde tractatū eaz p̄sequit̄
particulariter. casus planus ē. **I**n gl. **C** d̄ cōsti. pec. facit q̄ ec-
clesia alij vnita retinet sua p̄uilegia eē ne se. va. c. j. d̄ reli. do. q̄
mona. z ibi d̄ hoc p̄ doc. vide. s̄. d̄ fidei cō. here. s. s̄. et. **C** d̄ rei
v̄ro. ac. l. j. s. j.

De pecunia autez constituta.

C In glo. i. in hac doct. reuocat̄ h̄ in dubiū. an d̄ constituta sit
proprium nomē actionis. **E**t tamē non videt̄ dubiūz recte vo-
lēt̄ intelligere textuz q̄ vocat̄ eā act⁹. **C** eo. l. j. z. ij. **C** In gl. vt
puta in fi. in hoc videt̄ mirū. cū fideiussor: possit accedere ciuili
li. cui non potest constitui saltem ab illo qui tenetur ciuili sup
de fideiuf. s. j. s̄. ac ne illud. cum obligetur fideiuf. sit magis
stricta quam constituta. cū fideiussor: nō possit obligari i plus
quaz reus p̄ncipalis. z tamē constitutor: p̄t. ff. d̄ consti. pec. l.
s̄z si certiori die. z. l. hacten⁹. s. fi. **P**otes dicere q̄ duplex ē ci-
uilis. **Q**uedaz efficax. ex qua datur actio ciuilis vt illa que daf̄
ex sententia. **A**lia inefficax ex qua nulla daf̄ actio. vt satis vidē-
tis. s̄. in materia obligationum. z. s̄. d̄ li. ob. **N**unc p̄t dicit q̄
ciuilis efficax possit constitui vt possit fideiussor: accedere. sed
ciuili inefficaci non p̄t accedere: nec illa constitui. z ita v̄ idēz
vtrobiz. **D**lo. sentit̄ ibi contra. **E**t hoc v̄z q̄ debitum ciuile
non possit constitui nisi p̄missor: sciēs d̄bitum inefficax p̄stitue-

ret tunc enim videtur donare ut no. glo. in d. l. qd si marit. §. j.
C Sed Dy. dicit qd sciens non tenet si uterq; hoc sciebat: et cre-
 ditor et constituens cum in pari causa debeat esse portio: conditio
 rei. ff. d. hbo. ob. l. si suum. §. sequit d. excep. do. apd cel. §.
 marcellus. Et facit optime. ff. d. contrabē. emp. l. domū. et ff. d.
 excep. do. l. ij. §. circa. **C** Credo qd sciens non tenet etiam in ca-
 su quo creditor ignorabat. qd he actiones accessorie non pnt
 stare sine pncipali. igit sciens pmittētis nō facit eas subsiste-
 re ex quo materia deficit vnde leges qd dicunt qd sciens pmitten-
 do indebitū videtur donare: loquunt qm pncipaliter qd pmitti-
 tur sed si accessorie: non credo qd deficit materia. ff. d. pig. l. cuz
 viciose. ff. d. fideius. l. si a reo. §. si furioso. et ibi d. hoc. et hoc ap-
 paret. quia si ille qui pmissit sub conditione constituit pure: nō
 tenetur si pncipalis obligatio conditione deficiat eo qd pnci-
 palis obligatio nulla est vel inefficax. et ibi non potest allegari
 ignorantia quia idem vtrāq; pmissionē fecit. ff. d. cōsti. pec. l.
 id quod eo. ti. hacten. §. si. et hoc satis probavi in simili. §. d. si
 deius. §. j. **C** In glo. ergo. ibi cū allegat. l. eū qui. hec ratio nō
 ē bona sūm doc. **M**ō enī sequit non pōt cōueniri vīq; post. x.
 dies ergo ex nudo pacto actio orit sūm eos. Credo qd veruz di-
 cūt. Nam in multis actionibus inest dies tacite in quib⁹ non
 orit ex nudo pacto. §. d. h. ob. §. loca. ff. d. hbo. ob. l. cōtinuis
 §. cū ita. ratio aut est hz eos. qd hoc pacto interponit sup debi-
 to iam contracto iō poti⁹ vī qd si interponeret sup debito con-
 trahēdo. Et qd est accessoriū alterius et iō vpo. nudo psequi cō-
 trahit. qd accedit aliū. vt dictū fuit. §. pxi. §. C. p. quas pfo. l. si.
C In eadē glo. ibi cū allegat. l. si qd argētū. §. si aut. **H**ic nō
 videtur fallētia. nā. l. qd dicit qd ex nudo pacto nō oritur actio lo-
 quit in Actib⁹ inuomiatō. **M**ā i nominatis bñ orit. vt. l. iuf. gē-
 ti. ff. d. pac. nūc contract⁹ donationis hodie nominat⁹ ē. vt. l. si
 qd argētū. iō nō est mirū si pariat actionē. vt. ff. d. pac. l. legitia
 hz **P**e. **C** In eadē glo. ibi cū allegat d. rei vxo. act. l. j. §. j. sed
 ibi nō est nudū pactū. cū semp singal stipulatio interposita. vt
 ibi p3 sūm **P**e. **C** In eadē glo. ibi. l. j. z. l. pactū. hz ibi nō ē pactū
 sed pollicitatio qd inter se differūt. vt ibi. Sed tñ bñ ageret illo
 casu ex nudo pacto. qd fortius ex pollicitatione et hoc favore
 reipublice. C. ex qui. cau. maio. l. respu. sūm **P**e. **E**ide. §. i. tit.
 qui. mo. re cōtrahi. ob. vbi scripsi. **C** In eadē glo. ibi periculi
 in fi. et est ratio ppter periculum qd pertinet ad creditorē i quo
 grauat et ideo debet releuari in alio. ff. d. iureiur. l. eū qd hz **P**e.
C In eadē glo. ibi frumētū ppter necessariū vsum victualiu⁹
 sūm eundē. **C** In eadē glo. ibi. l. etiā favore reipu. qm is impro-
 prie dicat res publica sūm **P**e. vide. §. e. §. rursus. **I**tē dicit ip-
 se fallit in salario aduocati. C. d. suffra. l. j. itē in salario nunciū.
 C. man. l. salariū. itē in alio casu. ff. d. pac. do. l. inter socerū. §.
 cōuenit et sic sunt. x. **I**tē in alio. §. loca. §. adeo. Et sic sunt. xi.
 idē crederem in quocūq; contractu p. l. approbato et nomine
 certi contractus efficaciter introducto: vt in contractu feuda-
 li et alijs similib⁹. ff. de pactis. l. legitima. et idem si ex consuetu-
 dine aliquis cōtractus nomine proprio acciperet in aliqua re-
 gione sicut libellarij contract⁹ et firme terrarū et talia cū consue-
 tudo vim. l. habeat. vt. §. ex non scripto. hodie hō d. iure cano-
 nico ista cessant. vt dixi. §. qui. mo. re cōtrahi. ob. in pn. **C** In
 glo. vel actione ex stipulatu in fi. in hoc multuz sunt aduerten-
 da hba. quid enim si dicatur sic. **C**ōstituis te solutum qd mibi
 debes. et respōdes constitues. nunqd est stipulatio vel pactuz
 d. constituta. **J**ac. dicit qd est stipulatio cuz stipulatio cōtrahat
 p quecūq; hba. §. d. hbo. ob. §. sed hec solennia. C. d. p. trahē.
 et com. stipu. l. omnes. **E**nde si dicas vendis mibi p. x. equum
 hunc et tu respondis vendō. stipulatio est scdm euz. scdm hoc
 in paucis habet locū hec ratio. quia communiter vtunt hoies
 interrogatōe et responsiōe. et sic semp erit stipulatio ppter qd cō-
 cludit qd vbi est stipulatio nihilomin⁹ est d. cōstituta et qd he ac-
 tiones possunt concurrere. qd ptoz est largus et subuenit egēti-
 bus et nō egētib⁹. §. d. bo. po. §. quos aut. nec ob. is text⁹. alio
 quin si ex stipulatione pmissit iure civili tenet. veruz est et de
 constituta. nō enim intendit excludere qn ea possit agi. Et vi-
 des in simili. nā tex. dicit qd publiciana datur nō domino. et tñ
 ppter hoc non excludit quin detur domino. vt. §. e. §. alie. se-
 cū dū eū. **I**lla opi. nō placuit mibi ibi. nec ista placet hic **P**e.
 de bel. pti. **H**ic enim qd vbi p stipulationem constituit non ha-

bet locus hec actio. nam remediū pretoris qd inducitur cōtra
 equitatē non concurrat cum alio remedio. nec extenditur ad ca-
 sum quo alio remedio p ius commune prouisum ē vt patet in
 remedio cautionis quod non obtinet quando liberatio ē le-
 gata. ff. vt i. pos. le. l. j. §. si debitori. ff. d. eden. l. quedā. igit cuz
 pretor introduxit contra ius commune qd hec actio detur ex
 nudo pacto: non debet extendi ad casum quo p stipulationē
 prouisum ē. **P**roterea hoc videtur probari. ff. d. noua. l. si ita sti-
 pulatus. §. j. cum. l. se. per quam. l. apparet qd vbi stipulatio in-
 terponitur qd non nascitur actio ex contractu. **E**nde bene po-
 test constitui per pactum. possum enim pmittere sine interro-
 gatione: vel ante interrogationem absenti per epistolam vel
 ex interuallo. sicutamē qd non appareat animus stipuladi. nec
 obstat. ff. d. consti. pe. l. j. §. eū qui. **C** S3 qritur quando inter-
 ponit stipulatio qd contract⁹ erit vtrū erit fideiussio vel consti-
 tutio in hoc consistit magnus effectus. nam fideiussor non ob-
 ligatur in plus nec in alio. §. d. fideius. §. fideiussores. constitu-
 tor sic. ff. d. cōsti. pe. l. sed si anteriori die. et l. qd si maritus. et l.
 itē illa hba. §. p. inde. et l. ij. §. an penul. et vt qd si non sit consti-
 tutio p hunc. §. p. terea in hoc videtur differētia inter fideius-
 sozem et constitutores quia fideiussor semp p stipulationē. C.
 d. fideius. l. blanditus. **C**ōstituto: quād oq; p pēm. ff. d. cōsti.
 pec. l. j. et hec videtur veritas. et pbatur. ff. d. constituta pec. l. j.
 §. eū qui. vbi aperte concludit qd aliud est constituere. aliud ē pro-
 mittere p stipulationē vt. C. e. l. ij. vbi dicit nō est ab similib⁹ sti-
 pulanti. ergo si sit similis non ē eadem nec p eā cōtrahit quia
 aliud est id cui simile. ff. d. posi. l. quod nerna. **C**oncludit ergo
 opini. **J**a. supradictā a veritate deuiā esse. **Q**ualiter ergo nomi-
 natur talis promittens per stipulationē. **S**atis credo qd possit
 vocari spōsor. de quo in auē. d. fideius. §. j. et vide ibi plura no-
 mina intercedētū qd videntur synonyma. et tamē nō hic vt ibi not.
 credo tñ qd illud qd in iure constituit d. fideiussore: d. hz locū
 et non in constituēte p. l. fi. C. d. consti. pec. et p. d. §. j. nisi i ca-
 sibus quib⁹ repit d. riu exp. sūm in iure. qd repit quād oq; vt in
 casib⁹ superiorib⁹. **I**tē no. qd p stipulationē nō possit debitus
 constitui. tñ id qd p stipulationē debet pōt pstitui p pactuz. vt
 ff. d. constituta. pec. l. promissor. **C** Itē qritur nunqd actio d. con-
 stituta et pncipalis possint simul intētari seu cumulari. **J**ac. di-
 cit qd si pmo agitur d. constituta non pōt actio pma cumulari.
 sed econtra si pmo agitur pncipali pōt cumulari actio d. cōsti-
 tuta et mouet duab⁹ regulis que consueuerūt tradi. **P**rima ē
 qd vbi sunt due actiones qd ita se habēt: qd sentētia lata in vna
 obstat exceptio rei iudicate in alia non pōt fieri cumulatio als
 sic. **C** Secūda qd vbi sunt due actiones p quas idēz petif snia
 lata in vna obstat exceptio rei iudicate in alia. pma pbat. ff. d.
 excep. l. fundum. et l. fundi. secūda d. excep. rei iudi. l. et an ea-
 dem in pn. et l. si mater. l. eadē. **N**ūc dicit ip⁹. actio d. constitu-
 ta et pncipalis ita se habēt qd snia lata in pncipali nō obstat ex-
 ceptio rei iudicate in cōstituta. et iō intētata pma pōt cumulari
 d. constituta. **E**t hoc apparet. qd si re⁹ absoluat in pncipali qd
 forte nō est actio efficac. qd debitū naturale tantū nō obstat ex-
 ceptio rei iudicate: quomōdō possit agi d. constituta. qd ad eē cō-
 stitute sufficit obligatio naturalis in pncipali debito. igit cumu-
 latio admittit. sed econtra dato libello in constituta nō pōt cu-
 mulari pma actio seu pncipalis qd snia lata in cōstituta obsta-
 ret exceptio rei iudicate in pma qd idē hz in vtraq;. nā ad esse
 pstitute regrit qd sit dubiū in pncipali. idē qrit an sit dubiū vt
 nō. qd si non sit dubiū nō pōt intētari. **I**ccirco cū eadē res vtro-
 biq; petatur et snia lata in pma obstarer ergo exceptio rei iudi-
 cate in secūda hoc casu nō admittit cumulatio. **E**nde in pnci-
 pali pōt absolutio fieri duab⁹ de causis. vna quasi nō sit dubiū
 efficac. et tūc nō obstat exceptio rei iudicate in constituta. alio
 modo qd sit oīno indebitū et tūc obstat. **E**rum est qd in du-
 bio vt pncipiātū qd sit oīno indebitū. vt. ff. d. iureiur. l. duob⁹.
 §. colon. et l. si duo. §. idē iul. et l. si. hz eū. **P**e. nō recitat opi-
 nionē **J**ac. hz bñ facit hic hāc qstionē. in qd tenet totū cōtrariū.
 dicit enim qd pma intētata nō pōt cumulari d. constituta hz ecō-
 tra sic et mouet. qd ex eo qd actio d. constituta est accessoria. iō nō
 pōt intētare pma pēdēte. sed econtra sic p. d. l. fundū. cū. l. se.
 et facit pro **P**e. ff. d. iureiur. l. si actor. vbi vī qd exp. sūm. **S**up
 hoc videtur qd opi. **J**ac. nō pcedat qd nedū ipedif cumulatio

ubi iura lata in prima obstat omnino exceptio rei iudicate in alia imo ubi obstat potest ex modo pronuciandi ut notat By. et pbat et de re. iur. c. nullus pluribus. igitur cum Jaco. confiteatur quod si omnino pronuciaretur in debitum prima obstat exceptio rei iudicate in constituta. ergo sequitur quod non possit cumulari cum prima et principali propter dubium euentum. Preterea opinio de. non videtur procedere in eo: quod concedit cumulationem actionis constituta prima inter alia quod idem videtur in vtraque actione vix an sit dubium. et ideo iura lata in illa videtur obstat exceptio rei iudicate in alia. Potest dici quod aut aliter tertiarius constituitur pro debitoribus: et tunc videtur posse cumulari actio prima actioni constituta. quod iura lata pro constituta vel contra eum non obstat exceptio rei iudicate in principali et ita vides in simili ff. man. l. creditor. cum notatis. ff. de pac. l. fideiussor. Sed contra actio constituta non potest cumulari prime. quod reus primo veniens dicitur in aut. de fideiussor. §. i. et hoc nisi esset renunciatum illi aut. et ubi ipsemet constituit. Et potest dici sicut de hypotheca. et principali dicitur §. primo. videlicet quod ab initio possint cumulari ex post facto si principali primo inter alia pro super dicta. Vel potest dici quod principali primo inter alia possit fieri cumulatio si sit lis contra. et reus confiteatur debitoribus. sed dicit se non teneri. quod inefficax et ex pacto nudo. nam tunc iura lata in illa non obstat exceptio rei iudicate in constituta et eodem modo si actio constituta primo inter alia: et lite contra. reus confiteatur debitoribus. tunc negat constitutum: vel dicit non tenere ex alia causa. his enim casibus videtur concedi posse. Quero vltra an constituta pro alio possit agere contra reum si soluit. In hoc est distinguendum an constituitur mandato. an sine. et si sine. an pro ignorantia an pro scientia et si pro scientia: an inuito vel tacente: et an a se donandi vel non. ut in fideiussor. ff. man. l. si remunerandi. et §. si passus. et l. ex mandato. et l. q. fidei. et l. q. patif. Item doctores quod tunc certum est quod constitutum dant. x. dies ad soluendum. ut l. promissor. §. i. ff. de consti. pec. pone ergo quod si se constituit soluturum quoddam magnam debitum sub pena. quod si vtriusque pena committatur post decem ab absque alia interpellatione. Videtur quod sic. quod dies interpellat pro hoste. ut l. magna. C. de contrahend. et com. sti. Jac. et §. et ad l. promissor. §. i. de consti. rident. quod l. non iubet tunc solui. sed prohibet ante exigi. unde si lex iuberet tunc solui. haberet locum. l. magna. De. dicit contra. nam ubi quod promittitur factum: dat tempus pro. l. quo facere poterit. et tunc tempus illud interpellat. ff. de §. ob. l. interdum. et l. cum stipulatus essem abs te. tex. ille hoc non dicit melius videtur facere eo. tit. l. si insulam. Sed nec illa et de. videtur dixisse contra. §. de §. bo. ob. §. loca. credo tunc quod hic videtur dicit. nam negari non potest quod hoc tempus datur ad soluendum pro lege. et sic videtur interpellare. et videtur expressus. ff. de actio. et obli. l. traiecitie. §. de illo sed si tempus non adhiberet solutioni tunc videtur obtinere quod scriptum in. d. §. loca. Ex promissis apparet quod sit forma mandus libellus dicit talis actor contra tale reum. quod cum idem reus teneret eadem. x. et constituit eam se soluturum eadem actori eaque solueret recuset petit idem actor deum reum condonari ad soluendum et reddendum sibi eadem. x. Si pro alio constituit. concludes eodem modo: facta narratio facti vix quod cum talis teneret ei in tali summa quam talis reus erga eum se constituit soluturum: petit et. Sed contra hunc libellum potest opponi quod hic non specificat causa debiti. et certum est quod in actione personalis debet specificari. ff. de excep. rei iudic. l. et an eadem. §. actiones. Ad hoc potest dici quod causa satis specificat ex quo dicit quod se constituit cum ex constitutione oriatur obligatio et actio ut hoc ti. Item an de potest in libello quod nudo pacto. Videtur quod sic cum sit de essentia. ut hoc. §. et satis. §. dicitur. sed in his omnibus satis potest dici quod sufficiat dicitur quod sit debitum: et quod se constituit. nam si dicitur videtur poni necessaria. §. de fideiussor. §. fi. Sed an oporteat pro bare quod sit debitum. Potest dici quod constituendo constitutus confiteatur sicut debitor quod cautionem exponit. ff. de consti. pec. l. quidam et l. titius. et hoc si constituatur debitum certum. secus si incertum ut debitum quod debeo: vel quod talis de. ff. de consti. pe. l. q. aut. sed pro hoc frustra requiritur quod sit debitum ex quo non incumbit creditori onus. et maxime quod constituens vix audiet contra confessionem suam iuxta. l. generaliter. C. de non nu. pec. constat autem quod consuetudo confiteatur. ut l. ex hac scriptura. ff. de dona. C. de dona. l. v. igitur totum ille tractatus qui est. ff. de l. §. an potest. videtur quasi inutilis. Item videtur quod dato quod debitum non sit videtur quod valeret constitutio pro dicta l. v. de lega. ij. l. iunius. §. quisque. C. de fal. ca. adiec. l. ij. de le. l. si sic. Sed ad hoc dicitur quod pro: introduxit hanc actionem contra

ius coe. in eo quod eam oriri facit ex nudo pacto et quasi beneficium quod condonauit sicut voluit vni conditionem et naturam ei dedit quod debitum preceat et quod deat probari non obstantibus vbiis constitutis. nam frustra adiecit hoc si ex modo constituendi haberet semper pro probato. et hec videtur fuisse mens proitoris et textus. Et pro hinc videtur ad contraria quod confessio constitutis de releuare a probatione debiti. Item falsa demonstratio non de nocere ex quo deponitio annectit quod videtur est nisi pro aliam disposuisset suum beneficium moderando. et quasi simile responsione dedit. §. §. rursus.

Actiones autem. Nota quod peculium multas recipit significaciones dic. ff. de pecu. in rubrica. In gl. voluit quod in si. h. e. opio gl. vbiqz tunc Jac. de ra. die §. quod pro priu nomē actiois et happer quod quilibet actio distincta hinc distinctu tractatu. h. aut hinc distinctu tractatu et titulu ab actione mandati et alijs. ut pro hic. et ff. de pec. ff. mand. et de posi. Item nullo iure repunt quod actiones de ma. et de posi. et alie cuius sint proitorie. et tunc de peculio e proitoria. ut h. de. §. de bel. pti. et opinione glo. quod sit cognome actionis pro dictu. §. cui congruit. et est effectus quod quidam est bo. fi. vix quando cognominat act. bo. fi. quandoque stricti iuris hinc eum. Hec opinio videtur satis amica textibus. ff. de pecu. l. iij. §. sed si filius in si. et §. se. eo. ti. l. de posui de noua. l. fi. pro qua facit quod si eum vna haberet vni forme tps pro scrip. et tamen constat quod habet tale tempus que illa cui cognome recipit. ff. quod ac. de pec. e. analis. l. cum post morte. Item facit iste tex. qui dicit actiones in plurali. quasi non sit vna. et potest rident ad oes tex. quod noiant actione de peculio. §. quod pro peculio competit. sed si hoc videtur sit vix quod non sit proitoria sed cuius extensa. sicut de de ciuilibus quod competit bo. pos. ff. de bo. pos. he. re. pe. l. i. et ibi notat. Sed potest ridenti quod illud obtinet quod cuius extensa pro proitoria et illud qui alias obligat fuit. sed hic quod do eadem illud qui nullo modo fuit obligat. et idem de proitoria quod si pro proitoria nouo creata. et vix de mēte textus quod sit spes actiois et idem de exercitoria et institoria. et alijs vix dicit. §. ti. i. §. fi. unde an sit nomē vel cognome non e curadum sed an sit spes actionis vix de ibi. In glo. §. in fine. ista glo. non oportuit hic poni quod factis tractabilis de ea. §. ti. i. §. ij. vnu tunc aduerte quod hec gl. procedit de peculio profectio. nam in castris vel quasi venis ipse filius. in aduentio pro tanquam legitimum administrato: si agnouerit vsum fructu. C. de bo. q. li. l. cum non solu. et l. cum oporteat. alioquin ipse filius ut notatur. ff. de castris. pecu. l. pro qui in pan. Doctores qui runt hic quod si filius habeat castris et profectio. nunquid potest agere pro patre de profectio si contrahat in castris. quod forte emit arma vel equum. Dicitur quod sic. ff. de pecu. l. hinc quiritur. §. potest. quod potest eum vix in subsidiu. alias non. ff. de test. mili. l. si certaru. §. i. et idem si habet beneficium et profectio peculium quod pro possit conueniri pro his qui gessit ut beneficium. Sed contra est extra diuidi. c. si annuum. Querit nunquid pro obliget quatenus e in peculio personaliter. hoc e quere vtriusque hec actio habeat matrem naturales obligationem. Dicit Jac. de ra. quod in hoc fuerit opi. Pro. dicit quod sic. Pro dicit quod non e obligatio naturalis. sed ciuilibus. Jac. bal. dicit quod nulla. Pro opi. Pro. vix quod certum e quod actiones personales habent matrem obligationem. sed in hoc differunt a realibus vix dicit. §. de obli. i. materia. Sed autem hec actio sit personalis apparet quod descendit ex contractu. vel quasi et competit ad dandum. et sic vix personalis. §. e. §. sic itaqz. Preterea si eum realis concludet ad declarandum. §. e. §. omnium quod non sit in ista. vix infra videbis. pro hac parte faciunt omnes leges que dicunt quod de peculio e cognome actionis qui fuerunt allegate in additione. §. prima quod si non sit nisi cognome actionis in substantia est talis qualis erat ante. Preterea lex videtur dicere eam personalis. ff. de pecu. l. summa. §. fi. Preterea iste tex. hoc intendit in. §. personalis et. Item sine obligatione principali si de iussoria non procedit. ut l. fideiussor obligari. ff. de fideiuf. §. constat quod pro qui tenet de peculio potest fideiussorem dare. ff. ad macedo. l. creditor. ergo sequitur quod sit obligat. Pro opi. Pro. quod non sit dare in actione de peculio naturalis videtur vna ratio pro omnibus quod certum e quod naturalis oritur ex consensu. et sine consensu non contrahit. ff. de pac. l. i. §. adeo. et vidisti supra in materia de obli. §. pro et dominus obligant de peculio etiam inuito. ff. de pecu. l. si quis suus. §. fi. ergo non est tibi obligatio naturalis.

et. et idem in re iudicata et in vocatione seu translatione de re aliena facta ex quocumque contractu alioquin non noceret dominis. et tamen parant usurpationem. et faciunt competere publici. Ad §. si petenti non potest commoderi sine calumnia propter verbum duntaxat. vñ possit dici quod verum sit publici. competere contra deferentem et eius successorem tantum. et est casus illius. §. qui non potest pari intellectu glo. hic posite. si. n. solum duntaxat ibi positum excluderet dominium tantum ut h. glo. vult ratio quod ibi reddidit non est bona ei. n. soli et. ne casus ille est dubitabilis. His tamen scilicet quid mouit glo. ad restringendum sic illum. §. Ecce glo. videtur ubi iuravit rem meam esse et non est mihi tradita datur mihi utilis in re. s. ubi est tradita. datur publiciana. Cur non magis utilis in re cum traditio magis addat ad causandam utilitatem in re. Glo. nesciuit eu adesse nisi diceret quod contra deferentem daretur utilis in re. s. publiciana contra quemcumque. et ita supponit. vel quod concurrat ut quod publiciana non competat contra deferentem. ut quod excedat utilitatem in re. Sed pro deo cur non ita bene datur utilis in re contra quemcumque etiam hoc casu sicut publiciana cum utilis in re datur contra quemcumque est dominium ut. l. i. ff. si ag. vecti. non videtur bona ratio propter quod intellige sane et plane h. omnia iura. et dic quod quandoque ex iuramento delato in reali competit utilis in re. ff. de iureiur. l. si si possessori. §. si. quandoque publici. ut dicto. §. si petenti quandoque est h. q. concurrere non possunt ut dixi. §. §. alie et non concurrunt. dico quod si aliquis proponat rei velle. dicens se esse dominum rei: et ei deferatur iuramentum et iuret rem suam esse datur ei utilis in re contra deferentem tantum vel eius successorem. et hoc casu competit publici. s. si diceret se emisse rem ab alio quem dominum credebat: et deferetur ei iuramentum et iuraret rem esse quasi suam datur publiciana et non utilis vocatione contra deferentem tamen vel eius successorem ut dicto. §. si petenti. **C**um in hoc videatur ob stare littera dicti. §. q. ubi iuravit rem suam esse. et ita videtur sibi competere utilis vocatione non publiciana et tamen ibi dicitur quod publiciana. **C**um ego tibi respondeo. qui agit publiciana vocatione rem suam ut vidisti in tex. §. §. alie. et ibi oportet exponi id est quasi suam alias tex. concludere falsum. sic in dicto. §. si petenti. oportet exponi iuravit suam. i. quasi suam. petebat. n. res sua. i. quasi sua et iuravit suam. i. quasi suam ut dicto. §. alie legitur et exponitur immo plus credo quod si agens publici. iuramento sibi delato iuraret suam rem esse. i. in veritate suam quod non daretur ei utilis in rem s. publiciana et est ratio quod iuramentum videtur fuisse delatum secundum formam petitionis. s. C. de transac. l. si de certa. vñ iuramentum non potest se extendere ultra formam datam per deferentem et ideo cum deferatur in publici. causat tantum publiciana. utile. ff. de iureiur. l. i. §. si. cu. l. se. et idem credo in rei velle. vñ q. datur ex re iudicata. C. de arb. l. ne in arbitris. et no. C. de iudi. l. i. Nam si primo agebat rei velle. omni vñ rei velle. ex sententia. si publici. utilis publiciana. et sic oportet intelligi. l. iij. §. si. ff. de publi. et iste due quod oriuntur ex sententia non dant nisi contra illum contra quem pronunciatum est vel eius successorem. q. res iudi. et. ut. l. nam et postea. §. si. ite credo quod iurans in actione publici. potest agere in re post longi temporis prescriptionem et ita plane debet intelligi ille. §. que glo. destruunt ff. de iureiur. l. si duo. §. iur. p. que. §. si fundantur predicta. nam cum ibi dicatur quod post prescriptionem longi temporis potest agere utilis in re. ergo supponitur quod non ante. s. publiciana tamen. et oportet intelligi quando primo fuit interdicta publiciana. et de nouo fuit iuratum. et per hoc potest rursus ad regulam generalem. utilis in rem et actio publici. datur contra quemlibet possessorem. verum est ubi allegatur titulus ad hoc conueniens. s. quando allegatur res iudicata vel iurata hi de natura sui non nocent alijs. ideo nec actiones ex eis procedentes ad alios extenduntur. Que ergo fuit utilitas has actiones inueniunt seu eas intentari cum prime competant. certe magna nam in primis actionibus oportet multa probari. ut vidistis. §. §. omnium. et §. alie. in his sufficit probare sic iudicatum esse vel iuratum quod valde facilius probabitur. ff. de iureiur. l. duobus. §. si. cu. l. se. et hic in tex. crede mihi si velis et caue ne peius dicas. et iuge. j. de publi. iudi. §. si. **C**um in glo. etiam si prius ibi cum alleg. l. admonendi. Sup hac materia consuevit distinguere. quod aut blasphematur deum vel principem et punitur in aere. ut non luxu. ho. p. totum. C. ad. l. iur. ma. l. ij. et ibi de hoc. Aut blasphematur. et tunc aut deferatur ad litem decisionem. et dicitur hic in glo. Aut alias iurat. et tunc distinguit. aut

alius non damnificatur: et non punitur de iure civili. Aut damnificatur et punitur. ff. de cri. stelli. l. de iur. i. de iur. iur. l. si duo patroni. §. si. et distinctio que fit in. l. lucius. ff. de bis qui no. ifa. habet locum quo ad infamiam. et plenius dicitur ut scripsi in. l. ij. C. de iureiur. et breuiaria. et ibi vide plenius in lectura Ly. **C**um in eadem glo. ibi est notandum. §. quod in rationibus. in hoc tamen caue quod quis falsum iuret semper pro veritate accipit nec ultra queritur nisi in duobus casibus predictis. **C**um in eadem glo. ibi cum allegat. l. manifeste. Vel dicitur quod nil corrigi. s. vna per aliam determinatur. quod recusari non potest nisi ex causa. quod forte ignorat veritatem: vel est de alieno facto. ut dicta. l. gñ. §. si autem referri non potest. extra. de iureiur. c. si. **C**um in eadem glo. in si. Hanc opinionem approbant omnes doctores. **C**um super hac materia multa possumus tangi. **P**rimo vñ nascatur actio ista contra quem competit ad quod competit quorum responsio colligi potest ex premillis et sunt verba sine effectu. Item potest queri quare dicitur iurandum: et non factum iurandi cum super facto iuret. Item quid sit iuramentum. Quot dies habeat comites. Quot sunt species iuramenti. Quomodo censetur illicitum: Que sit pena: De quo vide plene in summa hosti. de iureiur. Item potest hic cumulari materia legis admonendi. de qua dicitur in ipse. de iuramenti dilatione: et in dicta summa hosti. et per doctores in lectura Ly. C. de re. cre. l. i. bo. fi. et ibi scripsi aliqua ultra in breuiario portanli. de quo solennizans multa poterit capere. ad que recurras si cumulari vis. vñ tamen non obmitto quod iac. de ra. tangit. et de. non psequit Consuevit dici quod ex confessione iudiciali oritur actio p. l. de etate. §. cum interrogatur. ff. de interro. ac. ad. l. aq. l. proinde. et scripsi. C. de non numero. pecu. l. generaliter in pñ. **Q**uerit nunc quod possit cumulari cum pñia. Verbi gratia. Agebat contra te certi condi. ex mutuo pñsus es iudicialiter mutuū contra te volo agere ex confessione. quod forte video quod non possis probare in pñia actioe nunc quod possis eam cumulari cum pñia. Dicitur idem. quod canoiste diceret quod sic. quod dicit cumulationem pmissam ubi ex diuersis causis actioes oriuntur. nunc actio ex mutuo oritur ex mutuo. et actio ex confessione oritur ex ipsa confessione ideo vñ quod ab eis possint interitari. Dicitur ipse quod h. vñ vñ ex confessione. n. vel iuramento non oritur actio. s. per confessionem vel iuramentum ex quadam presumptione que inde insurgit vñ quis quandoque pcedat in veritate contractus nihilominus propter dubium probationis datur actio ex confessione iudiciali vel iuramento ex actu pñsupro. dicit ergo ipse quod quis he actioes non oriuntur ex eadem causa nihilominus datur propter eandem. et ita videtur quod sententia lata in pñia obstat exceptio rei iudi. in alia. et per hoc videtur casus. ff. de iureiur. l. na et postea. §. si damnes que potest sic induci. ibi dicitur quod si ille qui iurauerit in actioe famosa nihilominus pcedat vñ sententia et tollit effectus iuramenti ergo supponit quod agebat pñia post sententiam. finaliter concludit quod actioe prima pcedat: non potest cumulari actio ex confessione vel ex iuramento s. act. ex iuramento vel confes. pro interdicta et pcedente: potest cumulari pñia. quod sententia lata in principali obstat exceptio rei iudi. i. accessi. vñ que oritur ex confessione vel iuramento. sed non e contra ut dicto. §. si damnes. vñ secundo fuit actus prima non obstat iuramento. Ego credo quod h. sit per p. l. s. si ante. ff. de excep. et p. l. duobus. §. colonus. et §. idem oino et apparet eundem tamen cum in hac actioe non querit an debeatur. s. solum an iuratum sit. ff. de iureiur. l. duobus. §. si. vñ possibile est quod non est vel non probetur iuratum et quod per absolute ab ista actioe que oritur ex iureiur. vel ex confessione. et non obstat exceptio rei iudi. i. actioe principali quod possibile est dari dato quod non probetur iuratum et ita sententia lata in illa non obstat exceptio rei iudi. i. alia principali. **S**ecundo est si agatur principali et pñia non debet obstat exceptio rei iudi. ff. de iureiur. l. si actor. Caue tamen quod h. quod si vñ h. locum quod iuramentum est pñitum vel confessio est facta iudicialiter. quod tunc non restat nisi pceptum talis sententia. et esset bene fatum quod recurreret ad nouam instanciam. ite in confessione extraiudiciali non potest obtineri. quod ex illa non agitur. s. vñ tantum ad probationem. ut. l. publica. §. si. ff. de posi. soluz ergo obtinet quod cumulari possunt quod iuramentum fuit delatum extraiudicialiter: et agitur ex primo iuramento. ite nec i confessione potest pcedere cumulario. quod ex illa non potest agi nisi fiat iudicialiter. et sic pcedit prima instanciam in principali nec secunda potest cumulari per predicta. **C**um quod si quis agit prima actione. et reus absolutus fuit post absolutionem reus constituitur se fuisse obligatum forte delato iuramento vel non delato nunc quod potest agi. Vel dicitur quod non quasi obstat exceptio rei iudi. per quas

pronunciatum fuit debitum non esse. et sic cum agatur ex eadem causa. et ad idem videtur obviare exceptio rei iudicis. et presertim ubi confessus fuisse extrajudicialiter non dicitur iuramento. quod tunc prima actio non potest agi obstante exceptione rei iudicis. ex confessione non cum non pariat act. ut supra dixi. et sic nulla actio competit. et sine actione nemo expitur etc. Preterea sententia contra sententiam ferretur et sic non teneret. C. q. se. sine appel. l. i. In h. p. dicitur contra p. l. si qui. C. de adul. et agatur prima actio et si opponatur exceptio rei iudicis. replicabitur de confessione predicta post sententiam factam quod parte adversam a comodo rei iudicis. ut repellat predictam. l. si q. et vide quod scripsi. C. de accusa. l. si quis homicidij. et facit. C. de re. cre. et iureiu. l. si. Queritur quod si orta questio inter emptorem et venditorem et delato iuramento emptor: emptor iuravit se emisse rem pro. x. nunquid ex hoc est fundata intentio venditoris. Ita de ra. dicitur quod non nisi ultra rem tradat vel p. bet se tradidisse. C. de contra si venditor iuravit sibi. x. denarij ex causa venditionis talis rei. tunc est satis fundata. id est si emptor confitetur se debere ex causa emptoris. debere enim accipit cum effectu. ff. de iur. l. i. si duo. §. si quis iuraverit. De uno tamen caue. nam si quis agat reali et lite contestetur per negationem actoris iuramento dicitur actor iuret rem suam. non propter hoc plene probat. immo oportet probare quod adversarius rem possidet vel habet facultatem restituendi. totum. n. fuit negatum. et ipse non probat per iuramentum nisi unum articulum. et sic alius restat. et in h. potest errare neophytus. Queritur Ita. nunquid ex iuramento oritur actio. Verbi gratia. Iuraste soluturum. x. ad die. nunquid post die possum agere ex iuramento illo. Ille dicitur quod non dicitur iuramentum de iure canonico sic. et h. p. bat sic. certi sunt modi vestendi pacta. iuramentum non est de illis. ergo non vestit. sic arguitur. ff. de act. et ob. l. obligationum fere. §. placet. Item speciale est in permissione operum. ergo in contrarium ius commune. ff. de li. ca. l. si. de ope. l. i. ut iur. et hoc verum ubi presertim iuramentum de aliqua re futura facienda vel prestanda. sed ubi de presenti vel preterito. tunc vestit contractum. et est obligatorium. ff. de condi. insti. l. q. sub conditione. Et ratio sim eum. quia futura sunt incerta. et de futuris non est determinata veritas. et si tale iuramentum ligaret omnes current ad iuramenta: et leges viam prorsus aperirent. quod est vitandum. C. de indic. vidui. l. ij. Si ubi cogites vix potest dari bonum exemplum in iuramento obligatorio de presenti vel de preterito. quod quasi omnes obligationes sunt de futuro. sed hoc iuramentum quod sit ad lit. decisionem est de presenti. ff. de iureiuran. l. si duo. §. si. sup. principali questione glo. et idem quod iac. ubi q. in. d. l. ut iustur. C. de ope. l. i. et ibi consueverunt notare docto. et ideo ubi contractus est nullus. non videtur quod possit agi ex iuramento descripti. C. si ad. v. aut. sacramento. et dixi. §. q. ali. l. i. v. si in p. n. et idem videtur tenere inno. et de iur. canonico. extra de constit. c. cum venissent. Sed h. ost. ubi contra quem sequitur quasi omnes canonice p. c. cum contingat extra de iureiuran. Possit quoniam. nunquid platus possit differre iuramentum in causa ecclesie: Et dicitur consuevit quod sic ad instar procura. qui habet vniuersal: admistrationem. ff. de iureiuran. l. iustur. §. si. Secus dicitur de baluicis capitulorum et c. i. iustur. et ad pecunias. §. defensor. et idem credere de procuratore regum. vel aliorum dominorum qui habet procura. in curijs suis. ff. de vi aut clam. l. iij. §. si si promiserit. h. plane. et tunc tutor vel curator p. ff. de iureiuran. l. iustur. ad id quod ex conventionione. §. i. si illis magis mittitur in re privata quam his in republica ut no. in dicto. §. plane. et in summe notandum est quod iuri dicitur per modum per quem delatum est. ff. de iureiuran. l. iij. §. si. cu. l. se. et l. qui per saltu. Sed nunquid potest deferri in quolibet actione. Glo. dicitur quod non in causa matrimonij nec conuersionis. ff. eod. l. iij. §. quacunq. sed h. ost. contra extra de iureiuran. c. mulieri. sed illud forte intellexit ne cario. sed dicitur omni iuramento sed in aliquibus non stat iuramento si contra prebetur. et sic voluit dicitur glo. Quid si non sit declaratus modus iuramenti. Et dicitur quod deat iurari super sancta euangelia. quia ita consuetus est. et nos debemus referre ad consueta. C. que sit lon. consue. l. p. ses. et notat inno. extra de iureiuran. et si xps. Et crederem quod sufficeret iurare coram imagine dei vel beate marie si ita deferretur. vidi turo. in ecclia beati martini quod adam ymaginem beate marie que fertur respondisse cuidam iuranti coram se il dicit voir. et

adhuc vocat beata maria il dicit voir. Quid si non fuit iuramentum delatum sed pars dixit se credere conscientie et fidei alterius nunquid potest agi et excipi. Non videtur de iure civili: cum non repiatur quod ex tali fide actio oriatur. sed solum ex iuramento. et sic non est nostrum. l. extendere ut. l. obligationum fere. §. placet et maxime quod iura civilia multum ponderant iuramentum plus quam simplicem conventionem vel confessionem. C. si aduer. v. aut. sacra. si minor se m. di. l. iij. immo iura canonica multum ponderant faciendo valere contractum in quo interuenit iuramentum quod non valeret simpliciter conventionem ut dicto. c. cum contingat. extra de pac. c. i. l. vi. In contrarium videtur quod de non facit differentiam inter simplicem loquelam. et iuramentum. ut dicto. c. et si xps. et notat plene archi. extra de sepul. c. i. lib. vi. Preterea hoc fit ad decisionem litis sicut iuramentum. et ita videtur eadem ratio sed huic potest responderi. quod transactio fit ad litis decisionem et tamen non agit ex conventionem nuda. ut. l. siue ap. acta. C. de transac. unde prima vera saltu de iure civili. forma libelli satis est clara in hac materia Si agas in factum dicere potes sic. Dicitur ti. contra. A. reu. quod licet dicitur ti. dudum peteret a dicto. A. x. q. dicebat sibi debere dictum quod ti. delato sibi iuramento: per dictum. A. iuravit per modum delatum dicta. x. sibi per dictum mar. debere nihilominus dicitur mar. dicta. x. soluere et eadem reddere indebite recusat quod petit eundem. A. condonari ad soluendum eidem etc. in act. vtili ex contractu dicitur eodem modo nisi quod adities causam ex qua dicebas tibi debere Item in actione vtili in rebus quasi eodem modo. Dicitur ti. actor peramar. reu. quod cum idem ti. vendicaret seu vendicare vellet ab eodem mar. talem rem ut suam. idem mar. detulit ei iuramentum et idem ti. iuravit eam suam esse et per modum delatum quod cum dictus mar. dictam rem adhuc detineat seu dolo etc. petit idem ti. dictam rem ad se pertinere iure dominij per sententiam vestram declarari. et hoc declarato etc. sicut in rei ven. vtili. Item in publiciana eodem modo. Dicitur ti. contra mar. quod cum idem ti. peteret seu petere vellet ab eodem mar. tanquam possidente vel detinente talem rem quam dicebat se bona fide emisse a tali et sibi traditam fuisse idem quod mar. sibi detulisset iuramentum per modum delatum iurasset idem quod mar. rez si tradidisset nihilominus dicitur mar. eadem rem adhuc possidet et detinet minus iuste. quod petit dicitur ti. dictas res ad se iure quasi dominij pertinere per sententiam declarari. et hoc declarato etc. Super hoc tamen non potest dari certa forma. quod cum possit iurari in quacunq. act. et in consue. in interdicitis: et quasi in omni negotio ut. ff. de iureiuran. l. iij. §. quacunq. concludendum est in qualibet secundum naturam actionis prime facta narratione de iuramento. unde de secundum varietates factorum oportet variare conclusionem concludendo realiter in realibus et ad possessionem in possessionibus et personalibus secundum naturam rei que debetur virtute principalis obligationis et actionis.

Penales quoque actiones. Cuiusmodi huius. §. et illorum que sup. eo notantur sciendum quod quedam actiones sunt rei persecutorie quedam penales. rei persecutorie dicitur quasi actoris res petita vel pro qua agit abest: et reo adest. sicut in superioribus actionibus de quibus tractatum est hucusque. si enim agam rei ven. vel publici. vel alius: ego peto rem que mihi abest quem non habeo. et adest reo qui eam habet. Sed penales dicuntur ubi nihil abest nec alij adest. vel est alterum. unde debet scire quod penales quedam sunt penales ex parte actoris. ex parte rei persecutorie. quedam e contra ex parte actoris persecutorie. ex parte rei penales. quedam penales ex parte vtriusque. De primis pone exemplum in actio. factum que descendit ex edicto de calum. si aliquis dedit tibi pecuniam ut negotium mihi facias: mihi nihil abest et tibi et est tibi ad simplicem. ff. de calu. l. i. et quasi per totum ti. De secundis pone exemplum in act. l. ag. si interfecisti suum meum: tibi nihil adest. mihi abest. quo ad te est penalis: non quod ad me. ff. ad. l. c. gl. l. ite mella. §. si plures. de penales ex vtraque parte per exemplum h. i. tribus actionibus §. notatis nam de his tractat tantum scdm. Bp. videtur idem glo. §. sequens diuisio. i. gl. sed nonne. Hoc visio descendit ad casum que clarissimus est. Vnde ego vidi sup. de aliquibus act. per quos rei persecutorie continentur sunt ne alij per quos penales. impator nunciat quod sic penales quoque etc. et prosequere casum tuum iuxta litteram. C. In gl. dictum est tibi cum alleg. l. in honorarijs. Et vide ibi et caue. quod gl.

loquitur de p̄toris nam ciuiles penales sunt p̄petue vt videbis in materia sua. j. d̄ppe. z t̄p. act. **C**In eadē glo. cum alleg. l. interpretacione. aliq̄ sunt rei p̄secutorie odiose vt actio d̄ dolo. l. i. §. ut p̄tor. **C**In si. e. gl. h̄ glo. procedit vbi ē p̄ealis ab vtraq̄ parte z vbi d̄scēdit ex d̄icto. secus si ex quasi d̄icto v̄l si eēt penalis ab vna parte. z sic intellige. ff. nau. cau. l. 13. §. si. d̄ his qui d̄ie. v̄l effu. l. p̄cep. ne quis euz qui in ius vo. est v̄l exi. l. si. scōm Dy. vis. ff. ē ac. z ob. l. ex maleficijs. §. is quoq̄ d̄ eo per quē factuz ē. l. i. §. si plures d̄ dolo. l. si plures. d̄ materia huius gl. videbis plenius. j. d̄ppe. z t̄p. act. **C**In glo. i. fere in si. hoc d̄icet ē ter. r̄phendere. v̄l dic pene multe. i. fere q̄ in rei v̄itate nec multe sūt nec pauce. s̄ potius possent dici multe q̄ pauce. z propter hoc d̄icit pene. vt potes videre in arboze omnes. n. penales p̄toris sunt ex parte d̄tra z habēt duo puncta sup littera. L. z ideo si vis eas numerat̄ vis ibi. **C**In gl. erat enim in si. doctores iac. z Be. dicunt. q̄ triplex ē album. vnuz in quo scribuntur ḡn̄alia edicta d̄ quibus fit m̄tio quasi in omnibus r̄i. corporis ius. tractantibus de p̄toris actionibus. Aliud in quo scribuntur citationes publice. vt quicunq̄ videret d̄nunciaret citato ip̄sum fuisse citatum. de quo in auct. de litig. §. omnē. C. quomodo z quando in dex auct. qui semel. Aliud in quo d̄scribuntur nomina d̄curionum. ff. de albo scribendo. nunquid ergo in his omnib⁹ habz locū p̄a de qua h̄ d̄icitur. **C**Glo. videtur sentire q̄ sic. Ipsi dicunt contra q̄ non h̄z locū nisi quando corumpitur album in quo scriptuz ē edictū p̄petuum cum non repiatur d̄ alio. z pene in dubio sunt molit̄ de. ff. de penis. l. interpretacione. z hoc videtur exp̄sum in. l. si quis id quod in principio. ibi p̄petue iurisdictionis zc. z sic in alijs erit p̄a arbitraria cum non sit taxata in iure s̄m Be. de bel. p̄ri. **C**In glo. erit. n. in si. z hoc verum vbi aliquid mutauit v̄l auxit v̄l dimiuit. sec⁹ si totū amouit̄ v̄l d̄leuit̄. q̄tūc nō variat v̄itate vt eo. titu. l. i. §. qui in rationib⁹ s̄ in p̄a. l. aureo r̄ i non ē quo ad hoc differētia. vt dicta. l. si quis id quod. **I**uxta hanc materiam cōsuevit q̄ri cui applicabitur ista p̄a. Et videtur q̄ sicco. ff. d̄ sepul. viol. l. iij. §. diuus. de. l. agra. z termi. smo. l. si. C. d̄ mō. mul. l. mulctarum ḡn̄a. **E**contra videtur q̄ p̄ari. ff. ad sylla. l. lege. de sepul. viol. l. iij. §. i. **I**tem videtur q̄ d̄eat diuidi. C. d̄ assesso. l. iij. ad. l. iul. re. l. i. **I**a. z Be. tenet q̄ applicetur p̄ari. z idē t̄uit glo. in. l. si quis id quod. pro h̄ facit. l. si cui. ff. d̄ v̄bo. signi. vbi c̄setur creditor qui agit actio ne populari saltē post lit. contesta. z ita supponitur q̄ ei d̄etur **P**lus d̄icit Be. q̄ quandoq̄ agitur criminaliter p̄ v̄iaz accusacionis: z tunc si imponatur p̄a pecuniaria illa applicatur sicco: s̄ quando agitur ciuili tunc p̄ari. verum ē regulariter. s̄ quandoq̄ non vt in. l. s̄. alleg. **Q**uerit ēt **I**a. de aureis quā tum valēt. de quo vide plenius supra de attil. tu. §. nos autē. **E**t t̄ p̄t q̄ri nunquid h̄ p̄a obrinet hodie. Et non videtur cum iudices non possunt hodie condere leges. s̄. de iu. na. §. s̄ quod principi. Sed potest dici contra si faciant statutz de his q̄ p̄tinet ad iurisdictionē suam: q̄ possunt vt ibi scripsi. **I**tē potest queri nunquid citatio facta in albo artet citatum. **E**l̄ d̄etur q̄ sic p̄ dictum. §. omnē in auct. de litig. z de hoc no. C. quomodo z quando iu. l. consentaneum z auct. qui semel vbi nota. q̄ ordinarij z d̄legati a p̄cipe possunt citari in albo. alij non. s̄ hoc hodie non ē in vsu. vt no. in spe. de citatione. §. fequitur h̄. z nota. **E**go credo q̄ immo valeret talis citatio hodie in casu quo pars p̄ maliciam facit quod non possit citatio ad eam puenire. v̄l si sit in loco in quo non possit tute citari. vt videtur extra d̄ iudi. c. i. q̄ licz loquitur in papa: tamē videtur q̄ d̄eat extēdi ad omnes quia eius actio nostra d̄z eē istructio d̄. de codicill. §. i. **P**er hoc apparet forma libelli. **D**ico q̄ talis p̄ dolum corumpit album p̄torium in quo edictum p̄petuuz scriptum erat. quas cum penam quinquaginta aureorum cōmiserit cuius p̄secutio ad quēlibet de populo p̄tinet peto ip̄m condēnari ad soluēdum z reddēdū quinquaginta aureos p̄ dictos zc. **E**t caue quia ego credo q̄ d̄z expr̄mi nomē p̄toris z suba tenoris edicti: z forte locus vbi erat scriptum edictum. alias videretur incertus libellus. ff. de iur̄iuran. l. p̄tor in p̄n. de iu. fil. l. ita fidei. z iō hoc addes ad libellū. **Q**uid si quis deleat statuta ep̄iscopi v̄l capituli non posita in albo s̄ in libro ecclesie. an teneat hac pena. v̄l qd de statutis consulu redactis

in libris. non videt̄ cū pena statuta sit contra corum p̄tes alib⁹ p̄toris: nec d̄eat extēdi. vt. l. interpretacione. s̄ potest puniri arbitrarie sicut supradictum ē s̄ forte si falsaret ea radendo z alia s̄ba ponēdo: teneat̄ pena falsi. v̄l si in libro poneret aliq̄d edictū falsum sine volūtate capituli. ff. ad. l. cor. d̄ fal. l. i. §. qui ratiōib⁹. c̄esef. n. autētica scriptura ex quo capitulū habet p̄tate statuēdi. vt. e. r. l. si.

Et in eum. **C**In gl. scilicet ibi cū alle. j. de nor. §. si. z facit. j. d̄pe. te. liti. §. si. cū no. C. de pa. po. l. iij. ff. de adm̄. tu. l. ob fen⁹. ff. d̄ penis. l. i. §. si. **C**In gl. subaudi in si. an aut̄ hoc hodie sit correctū i adoptiuis sūt op̄niones. vide. ff. e. l. adoptiuū in p̄in. z tene op̄nionē **A**zo. **C**Sz qd de patrono ecclie nūquid potest vocari per p̄ritatū ab ip̄so in ius sine venia. **I**tē qd si patrono q̄ est pater spiritualis: an filiulus p̄t eū uocare in ius sine venia. **I**tē nunquid vasallus suū dominum: **N**on videt̄. ff. e. ḡn̄aliter. Sed p̄t dici q̄ curiale eēt veniā impetrare. s̄ ex quo non repit̄ cautū q̄ d̄eat impetrari: non videt̄ q̄ sit necesse. sicut d̄icit de illis q̄ prohibent̄ vocari in ius vt no. j. in gl. ibi non petisset. z hoc nota in vas. z domino. in feu. de mili. va. qui contu. est. c. p̄mo in si. **C**In glo. z hoc accipe: ibi sine venia. z hic. q̄ casus fauorabilis alias s̄bū parētes non extēditur ultra tritauū. ff. de grad. l. iur. con. §. parētes. **C**In gl. i. ius experit̄ d̄i ibi cū alleg. l. libert⁹. intellige q̄ dedit libellū supplicatorū p̄ quem petebat cām committi seu delegari. **E**l̄ dic q̄ porerit libellū iudici sup quo petebat patrē v̄l patronū citari. nō tamē citat⁹ fuit. als si citat⁹ eēt: z daret libellus: non dubiū q̄ pena commissa eēt ratione citationis. **E**l̄ intellige hanc gl. quando iudex scienter concessit citationē contra patrē v̄l patronū. eo. n. ip̄so videt̄ dedisse veniam vt dicta. l. libert⁹ de re iudi. l. quidā consulebat. **C**In eadē glo. in si. h̄c approbant doctores. in glo. i. non petisset. ibi cū allegat. ff. de in ius vo. l. iij. §. i. nō ergo sufficit petitio venie nisi obtineat̄. z est simile extra de elec. c. si religiosus. li. vi. de testa. c. i. li. vi. **Q**uid si superior vel iudex nolit concedere. **R**ūdeo appeller: vel adeat superiorē. vt dicto. c. i. de mili. vas. q̄ cōtu. alia aut̄ non sunt mere ex arbitrio. vt notat̄ in simili extra de elec. c. cū ex eo lib. vj. nec forte p̄tor p̄t reuocare concessam. vt ibi notat̄. **C**In eadē glo. ibi ad si militudine istoz hanc vident̄ tenere doctores z tamē nullo iure probat̄ q̄ temere uocans p̄iat̄ nisi in exp̄sis vel d̄ano cause. vt videbis. j. de pe. te. li. p̄ totū. **C**In si. eiusdē glo. h̄ glo. ē s̄bosa z fuit h̄ posita sine cā. **C**irca hanc materiaz p̄t q̄ri. nū qd p̄ potest excipere q̄ nō teneat̄ p̄cedere si sit vocatus in ius sine uēia. **H**oc d̄icit q̄ sic. ff. d̄ excep. l. exceptōes cū ibi no. z nē bilomin⁹ p̄t perere penam. q̄ res z p̄a legalis simul peti possunt. ff. de condi. fur. l. si pro sure. §. i. **C**An aut̄ fili⁹ b̄n̄ficiat⁹ possit patrem conuenire nomine b̄n̄ficij sui sine venia. **H**ic qd sic. ff. e. l. q̄ritū. **S**z si ip̄e pater esset b̄n̄ficiatus. z filius uocaret eū nomine b̄n̄ficij: d̄eret ueniam impetrare. ut eodē titu. l. sed si hac. §. si. **I**llud autē credo q̄ processus teneret si non excipetur. q̄ teneret sine citatione. ut dicam infra de pe. te. li. §. fina. libelli aut̄ formatio clara ē. **D**icit Be. q̄ talis. d. ei⁹ fili⁹ uocauit eū in ius sine uenia. unde cū penam quinquaginta aureorū commisit: peti ip̄sum condēnari in dictis quinquaginta aureis sibi dandis. una cū exp̄sis zc. **D**e uno caue. glo. d̄icit h̄ q̄ fili⁹ in p̄tate non p̄t patrē uocari in ius cū uenia: nec sine uenia in ciuili. nec in criminali nūq̄ ergo committit̄ penam his casibus: **N**on videt̄. ff. qd q̄q̄ iu. l. i. §. h̄ s̄ba. **P**osses arguer̄ p̄ z contra de. l. q̄ ibi allegant̄. tamē cū uocatio sola puniat̄ z iruererētia. ff. ne qs eū q̄ in ius uo. est uī exi. l. i. §. i. videt̄ pena commissa: quamuis iudex cognoscer̄ etiam non possz. C. d̄ iur̄. om̄nium iu. l. in criminali.

Item aduersus eum. **C**In glo. f. daf act. ibi cū alt. ff. de eo p̄ quē factū ē. l. si. **S**z in quo ē magis penalis actio ex p̄mo q̄ ex sc̄o: **G**lo. ff. d̄ eo p̄ quē factū est in rubrica ubi ponit̄ quasi h̄. r̄idet q̄ in prima iuraf̄ in lit. in sc̄a uenit ueruz inter esse. unde sc̄m doctores uult d̄icet̄ glo. q̄ iuramētum in litē continet ultra ueram extimationē ideo est penalis. z hoc non videt̄ uerū s̄m iac. q̄ possibile est q̄ probabitur plurimi inter esse per falsos testes. z ita erit secunda penalis ab utraq̄ par-

te. **C**irca dicitur **Pe.** et glo. supponit quod in secunda non probetur in
terere per iuramentum. et tamen hoc non est verum. **C.** vii. vi. l. si qua
do. unde secundum eos h. glo. non procedit. minus videtur pro
cedere eorum reprehensiones si bene cogites. vii. si probetur inter
ere per falsos testes: ridiculus est dicere quod propter hoc sit actio pe
nalis. Verbi gratia. peto. x. a te ex causa mutui. proba per falsos
testes quis auferet dicitur quod certi conditio. propter hoc sit pena
lis. **C**irca opinio Petri non videtur procedere naturaliter interesse per
bet quandoque per iuramentum ratione doli: hoc est vniu. interesse ve
rum et commune. sed per iuramentum in lite probatur singulare. quod est
aliud. ff. de in li. iur. l. pe. vii. glo. non dicit quod in secunda deat pro
bati per testes. sed bene dicit quod in prima iuratur in lite in secunda non
et verum dicit. Credo tamen cum doc. quod in prima iuratur in lite.
et propter hoc non dicatur penalis sicut nec act. bo. fi. nec alie in q
bus iuratur in lite. et maxime supposita opi. quod iuramentum in lite
non est affectio sed singularitatis et vt notari. j. e. s. sequens vbi
vt glo. huic contraria. Quare ergo prima est penalis. et non secun
da. Rursus quia redit ad meram vindictam sicut actio iniuria
rum. nec iurans iurat super interesse sed pro quanto nollet reus fuisse
exemptum. Unde si nihil interest actio competit. ff. e. ti. l. si exi
medi. s. ite si quis. z. l. si. s. i. sed secunda considerat interesse. vt. d.
l. si. in prin. ff. de eo per quem factum est. et quod in prima non requiritur
interesse apparet ex vicinitate scripture huius. s. nam primo tra
ctat de mere penalibus. sunt. n. mere penales prime due. et per
consequens h. ff. de legatis. i. l. si suus plurius. s. fi. **C**irca eadem
glo. ibi ex ordine titulorum. hanc non approbant doctores cum sit
eadem ratio an. q. post. ff. ad. l. aquil. l. aliud. **C**irca eadem glo. ibi
ff. ne quis eum qui in ius vo. l. i. z. ij. in fi. h. e. ha. prim. n. titu
lus loquitur quando vi quis exemptus est. secundus quando dolo. et
io in primo magis punitur quod detestabilior est violentia quam h. i. se
vim et dolum quod simplex dolo io prima datur ad vindictam: se
cunda ad interesse. et h. ratio est quare per primam prouidetur so
lum vocanti. quia contra illud committerebatur. et in ei. sigilla
tionem. non autem vocati. sed quando dolo retinetur fit damnnum vtri
que in casu suo. **C**irca eadem glo. ibi. tamen est penalis. Doctores di
cunt h. loquitur de edicto primi tituli. vt apparet. quia loquitur tan
tum de exempto per vim. vt ibi cum dicit. Aduersus eum qui vi. et quod
tractatur de mere penalibus. illud autem est mere penale. vt. s. di
citur de eo tantum loquitur super eos. **C**irca eadem glo. ibi cum al
leg. l. sicut. vult dicitur quod cum illa edicta locum habeant quando di
es actionis exitura est: et facta citatio non exeat per. ll. p. dictas. er
go non h. locum. ff. ne quis eum qui in ius vo. est vi. exi. l. si exi
medi. Et nota quod quasi similes gl. repies. ff. de eo per quem factum
est. l. si. sigs cau. l. si eum. s. qui iniuri. ex qui. cau. ma. l. ait proz.
s. pe. **C**irca eadem ibi cum conueniat. h. non procedit quod materia
h. loquitur quando iudiciali auctoritate quis citatur fuerat im
mo oportet quod iussu maioris potestatis vt. ff. ne quis eum qui in
ius vo. est vi. exi. l. iij. s. i. **C**irca eadem glo. ibi cum dicitur quod h. dicitur per
l. sicut. et per. l. cum notissimi. **C**irca eadem glo. in fi. Sed tunc obstat
l. constitutionibus. Preterea. l. sicut. si bene inspicias loquitur in p
sonalibus sicut realibus. vt ibi p. Propter quod primo pro euidentia
videri oportet aliquantulum de intellectu dictarum legum.
Et post in quo derogetur illis titulis. De primo sciendum quod lex
constitutionibus nihil facit. quod ibi non dicitur perpetuari act. sed tran
sitoria fieri ad h. des quod est diuersum. Preterea ibi non loquitur
de simplici citatione imo de quasi contesta. q. fit per contumacia
rei. iuxta illa q. notantur in aut. vt oes obe. iu. puin. s. sicut
ille. s. l. sicut. z. l. cum notissimi sine dubio loquuntur de citatione.
Super quo aduertendum est secundum ia. quod quandoque citatio fit per
executionem et hec interruptit et perpetuat. Quandoque fit per edicta
vt voce p. conia. et de illis non reperitur quod perpetuent. et in his dua
bus citationibus seu modis citandi possunt habere locum ti
tuli p. dicti. **C**irca potest dici quod. l. illa sicut. obtinet quando fu
it datus libellus principi: et ad supplicationem datus iudex. et
per executionem de iussu iudicis citatio facta. His enim concurren
tibus interruptionem operatur et perpetuationem. abs simplex ci
tatio h. non operatur. Et io facta simplici citatione obtinet dicti ti
tuli super eum. **C**irca opi. deuiat a cons. opi. coiter. n. d. quod facta ci
tatio per executionem perpetuat maxime dato libello et misso per execu
torem vni dicitur quod h. edictum primum: de quo solo hic loquitur. v. quando quod
per vi. exemptus est. hodie obtinet sic olim. **C**irca h. edictum est mere pe

nale. et non respicit interesse. vt satis. s. d. cum est. et h. locum siue ex
eat dies actionis: siue non. s. tu dices. q. re in. l. si si eximedi. fact
mentionem de hoc v. de exitu actionis: Dicatur quod factum recitat. quod
sic fuit in factum. **C**irca dicitur quod ibi paulus ponit significatōes sibi exi
mendi: q. est lata et comprehedit violentiam et dolum sine violentia.
Circa. quod vult quod ille titulus obtineat vbi committit dolum sine vio
lencia non quod illud quod ibi dicitur de exitura actione sit necesse ad h. quod il
le titulus locum habeat. quod sic sequitur quo ad eum necesse quod interesse
quod statim denegaret in. s. ite si quis in. d. l. si si eximedi. Sed so
lum positum fuit per declaranda et interpretanda significatōe huius voca
buli eximedi. Et sic hec oppo. q. est in gl. non tangit huc. s. q. so
lum loquitur de illo primo edicto vt supra d. cum est. Sed tangit illud edi
ctum de eo per quem factum est. quod requirit interesse. et de illo potest di
ci quod habet locum: sicut antiquus: sed non ita late. quod facta citatio
per executionem non est locum hodie tali interesse v. de exitura sit
et h. nisi in vsucap. in q. est hodie obtinet. ff. de rei ven. l. si post
accepta. **C**irca obtinet in alijs duobus modis citandi. vt. s. dicitur est.
Circa obtinet etiam quando dies vel actio exitura non est. quando fit
citatio per executionem. Nam potest nihilominus interesse. pone. n.
quod feci te vocari ad iudicium super actione perpetua q. fore dura
tura erat longo tempore. Tunc exempt te et tua: et mei interesse
potest te non fuisse exemptum quamuis actio duret propter ope
ras quas amissimus de quibus haberi ratio. ff. ad exhib. l. si si he
reditas. Item propter expensam. et d. ana q. sustinent vocans et voca
tus. Unde et olim et hodie competit pro tali interesse. Sed potest
ri. hic dicitur quod vi eximens tenet vocanti nunquam tenet in aliquo iu
dicio: quem videtur offendere. Potest dici quod sic non vilius tituli seu
edicti. sed ex edicto generali. ff. sigs ius vi. non obtem. C. de postu.
l. ij. Item potest dici. h. actio non h. locum vbi quis vocatur est coram peda
neo iudice. quod si coram de legato. Non vult obtinere vel si coram
arbitro. vt. ff. sigs eum qui in ius vo. est vi. exi. l. iij. s. i. et ibi nota
de arbitro. **C**irca potest dici de salute in delegato principis q. maior
est ordinario in causa sibi commissa. extra de offi. dele. c. sane. et equa
ra ordinario. C. de iu. l. a iudice vbi et apud quos. l. fi. **C**irca Sed in
alio delegato non vult obtinere. cum non possit multare. C. de
mo mulc. l. si. in prin. cum no. ff. de iudi. l. ij. **C**irca dicitur. **C**irca nu
quid iudex potest punire vi eximentem: Potest dici quod sic quantum est
non sit abs de iurisdictione sua. et maxime si in territorio eximat. vt no
tat Inno. extra de offi. dele. c. i. vide ibi et si non a iudice
di iudice h. faciat. vt ibi nota. Quomodo ergo p. uidebit illi q. voca
uit coram iudice pedaneo vel delegato ab alio quam a principe co
tra eximentem: Dicitur quod per edictum de eo per quem factum est. vt no.
in. d. l. iij. s. i. et videtur quod iudex ordinarius debeat de hoc agnos
cere et punire ar. d. l. fi. C. vbi et apud quos vult potest dici quod licet
h. actio non habeat locum ex edicto ne quis eum qui et. nihilomi
nus pedanei et tales delegati possunt suam iurisdictionem offen
dere vt. d. l. sigs ius vi. no. ob. **C**irca quod si quis vi eximat captum
et arrestatum q. pena punif. in hoc aduerte. quod si fuerat captus per de
bito civili potest dici quod eximens tenet ad principale debitum
vt. C. de ex ac. tribu. l. quotiens. Et credo quod hoc casu concur
rat pena huius. s. cum illa. et quod sit in electione actoris quem magis
eligeret. An. l. l. quot. loquitur in fisco satis potest concedi quod habeat
locum in privato et tex. satis ibi declarat. l. gl. videat. s. Sed quod si
est pro casu criminali. tunc certum est quod eximens tenet crimine maie
statis: si est confessus et p. iectus in vincula. vt. ff. ad. l. iul. ma. l. iij.
s. pe. **C**irca si non est confessus: nec coniectus in vincula vt si est
coniectus sed non confessus non videtur obtinere illa pena. Item non
obtinere in capt. ab alijs iudicibus quam impatoris. iuxta illa q. di
xi. s. in premio super rebo maiestate. An vult quod sit pena arbitra
ria ex quo non reperit taxata. vt. l. ait pretor. de iu. deli. vel potest
dici quod sit pena capitalis. vt. C. de fal. mo. l. i. et facit. C. de epa.
au. l. additos. **C**irca glo. immo numerari in fi. vide. s. sup. ver
bo pene. unde sunt fere. xxx. vide eas in arbore ioannis a parte
dextra. Libellus autem format sic. **C**irca dicitur. t. contra. d. quod cum
idem. t. fecisset coram tali iudice in ius vocare ad talem diem et
locum sempromium super tali petitione: quam contra ipsum facere intende
bat. idem. d. d. cum sempromium vi exempt. vt dolo procurauit vi exi
mi propter quod idem sempromium ad dictos diem et locum in iudi
cio non comparuit. q. re cum id. d. eidem. t. teneat quantum idem. t. i. lit. iu
rauerit. et ipse. t. parat sit iurat vsq. ad sumam centum: petit idem. t.
se ad iuramentum admitti: et deo iuramento facto et p. iusto ipse. d.

in ceteris condēnari ad ea sibi p̄standa. et condēnatum com-
pelli et. Et caue q̄ iac. et p̄. faciūt mētionē in libello et de in-
teresse dicēdo. q̄re cū actōis tantū interfit et. S; ego non au-
deo hoc dicē. Quia sicut. s. dixi. hec actio cōpēnit dato q̄ nil
interfit: adde q̄ actor extimat sicut in actione iniuriarū igit nō
o; facit mētionē de interesse. bñ tamē concedo q̄ si interfit et d
hoc vult facit mētionē q̄ non minus procedit libellus. et tunc
non ē mere penalī immo venit pena et interesse. vt. ff. ne quis
eum q̄ in ius vo. l. i. fi. s. i.

Preiudiciales actiones. Quis is. s. fuit bñ gl. tamē q̄ materia quotidiana multas etiam nouas
q̄stiones congeram circa eas. Et vides quod impator duo fa-
cit p̄mo p̄iudiciales enumerat. scō q̄ sūt p̄torie. et q̄ ciuiles de-
clarat. Casum non o; poni. q̄ clarissimus ē. s; potes sic incipe
Domine impator. vidi. s. de aliquib; actionib; realib; ac p̄so-
nalib;. itē de aliqb; p̄torijs: et aliqb; ciuilibus. sunt ne aliq̄ alie
reales p̄torie vel ciuiles. impator r̄ndet et dicit q̄ sic naz p̄iudi-
ciales et. p̄oseq̄re l̄ am. C In glo. p̄o constanti. ibi res peti-
tur. i. persona que est loco rei. vt bos vt asinus. fm̄ doc. quan-
do q; tamē v̄dicat ius in p̄sona. vt. j. videbis. C In eadē gl.
ibi referuauit hec ratio non procedit. q̄ hic nō tractat de ciui-
lib; imo p̄ hanc rationē debuit poni. s. post. s. alie vbi fuit tra-
ctatū de ciuilib; realib;. Dicit iac. q̄ hic ponit q̄dam diuisio ac-
tionū nam q̄dam sūt p̄iudiciales q̄dam non ideo ad singula-
rē diuisiōnē oportuit dare singularē tractatū. C Itē q̄ de ac-
tiones habēt singularē naturam ab alijs actionib; realib; q̄ in
alijs repiunt. iij. actor. reus. iuder. et res q̄ petitur. in his autē
res q̄ petitur et reus idē sunt. Et ideo quia probabili; poterat
dubitari an eēt in rem. an in p̄sonam: separatim fuerunt ap-
positae. quia separatorum et. C. de do. inter vi. et vx. l. si marit;. C
In eadē glo. ibi cum dicit. sunt tres. verum est in hoc. s. sed
bñ sunt plures. vt. j. dicitur. C In eadē glo. ibi sed dic vt ibi
mel; in. d. l. si iud;. C In eadē glo. ibi cū dicit excepta vna et
ita pluralis locutio r̄ppōnit duas. ff. de h̄bo. fig. l. inter illas
de testi. l. vbi numerus. de ma. tes. l. libertas. s. fi. fm̄ dy. Et h̄
sequitur Ja. et p̄. nec est dubitabile. C In eadē glo. cū all.
si quis in ge. eē di. l. i. et. ii. s. i. ille. ll. parū aut nibil faciūt s; facit
ff. de rei v̄. l. i. s. p̄ hanc. ff. de li. ag. l. iij. s. hoc interdictū. dy.
opponit contra hoc quia officiū iudicis non hab; locū ex quo
actio competit. ff. de mino. l. in cause. d. edē. l. q̄dam. de dam.
infec. l. damni. s. de illo. S; illud obrinet quādo officiū datur
contra ius commune. secus si secū dum ius commune vt in p̄-
senti p̄posito secū dum eū. idē dicit glo. d. s. p̄ hanc. C Itē
q̄ hic dicit de officio intellige quando libertus a nemine deti-
netur vel si detinet non inuitus. vt no. dicto. s. p̄ hanc in filio.
Quidam dicūt quod officiū non competit nisi in casu quo se
libertū confitetur. ff. de offi. pre. vr. l. i. s. cū patronus. Et p̄ hoc
videt q̄ in dicto. s. per hanc. loquitur tantū de filio quod satis
videt probabile. Itē intellige q̄ officiū datur. Nam de filio
non repitur quod possit officiū intēptare et multominus liber-
tus contra patronū. Et in hoc videt glo. ista corrigēda. et hoc
nisi concluderetur ad alimēta. nam tunc daretur officiū cōtra
patrē vel patronū. ff. de ag. li. l. si q; a liberis in p̄nci. si vis su-
stinere glo. nibil obstat validum et de hoc etiam. j. in materia.
C In eadē glo. ibi cum dicit et similes: hanc approbat B; et
facit quod nota. ff. de ac. et ob. l. ex consensu. Glo. tamē vide-
tur dicet cōtra. j. in q̄stione itē quo iur. sed ibi expones. C In
eadē glo. cum all. s. ius autē. vide ibi. et. s. p̄ hanc et q̄ ibi scribū-
tur hic recita. C In eadē glo. ibi cū alleg. l. sed si hac. s. pe. et
fi. B; approbat opi. io. Ja. et p̄. dicunt quod iō iste tres di-
cūt p̄iudiciales. q̄ agit de maiori p̄iudicio quod possit es-
se. v; de statu hominis. ar. ff. de ca. di. l. fi. et secū du; hanc opi.
cessant due q̄stiones sequētes. C In eadē glo. cū all. C. de pe.
h̄. l. fi. s. i. et. ii. scire debes q̄ p̄iudiciales dicūt plurib; mo-
dis. vno modo q̄ p̄iudicant alijs q̄stioib; q̄ forte p̄ncipa-
les. alie accessorie. et he sunt plures vt. ff. de excep. l. fundū. et. l.
fundi. Alio modo q̄ sn̄a in eis lata p̄iudicat alijs. Et he etiā
sunt plures. vt q̄rela in offi. tes. vt notatur. itē sentētia lata sup-
erate. ff. de mino. l. de etate vel sup alio statu p̄sone. C. de d̄ci.
l. quotiens. et plures alie. C. res iter alios acta notat. Alio mo-

do q̄ agit de statu hominis et ita sumitur hic et de his tractat
hic. et iste non sunt nisi tres. vt hoc. s. q̄ als eēt insufficiens nisi
omnes enumeraret. C In eadē glo. in contraria p̄iudiciali h̄
glo. ē contraria sibi p̄si. nam. s. negauit p̄iudicialē eē contra-
riam. quod hic concedit. Itē videtur continere maximam ab-
surditatē. Nam vocat vtilē et directam et tamē constat q̄d vtilis
et directa distinguūtur tanquam species oppositae vt satis d̄c̄m
fuit. s. e. s. omniū et apparet in arboze. C S; ad hoc dicas: q̄d
glo. intelligit ponere h̄ directam respectu contrarie de qua sta-
tim subicit. itē intēdit ponere contrariam. i. q̄ contra compe-
tit. non quod contraria et directa sint due et diuerse actiōes p̄-
iudiciales. als glo. non procederet sic p̄t palliare. tamē si pos-
sum negare q̄ male fuerit composita ex d̄fectu scriptoris vel
alias. C In eadē glo. ibi q̄ nibil ē. gl. videt contraria. C. in q̄-
cau. colo. cē. l. i. vbi dicit posse agē negatoria. Itē videt con-
traria vbi dicit agi officio iudicis. C. de agri. et cē. l. cū satis. s.
caueat. alibi dicit q̄d daf rei v̄. adiecta causa vt. d. l. i. s. p̄ hanc
ff. de rei v̄. hic glo. residet q̄d daf vtilis non directa p̄iudicia-
lis. Quid ergo dicem;. Videt q̄ nō def q̄ p̄iudiciales nō sūt
nisi tres. Si tu des plures: redargues ter. d̄ insufficiētia q̄d ē ab-
surdū. Itē videt q̄ non dentur confessoria: vel negatoria. cū
non dent nisi quando seruitus d̄tur a re rei. ff. de sui. ti. ḡis
li. l. vt pomus. officiū iudicis non p̄t dari cū non extendatur
ad p̄staciones futuras. vt. ff. de vsu. l. i. in fi. et hoc no. Et sic vi-
detur q̄d neutra glo. p̄cedit. Sup h̄ distinguēda sunt facta. in-
ter dū. n. agit p̄ statu p̄sonarū seu iurib; q̄ d̄nt p̄petere in p̄sōis.
inter dū. p̄ p̄sonis iurib; et reb; simul. circa p̄mū vbi agit de sta-
tu p̄sone sciēdū q̄ iter dū agit d̄ statu filiatōis iter du; de statu
suiutis et libertatis iter dū d̄ statu libertinitatis. et i; genuitatis
interdum de alio statu p̄sone p̄. l. vel consuetudines introdu-
cte. C Redeamus ad p̄mū vbi agit de statu filiationis. Que-
ritur q̄ actiones competant. Et certum est quod patri compe-
tunt. iij. p̄iudiciales. officiū iudicis. interdictū rei v̄. adiecta
causa d̄ iur̄ quiritum vt. l. i. s. p̄ hanc. ff. d̄ rei v̄. C Querit cir-
ca p̄mā v; p̄iudicialē q̄ sit. Et certum ē quod realis et p̄to-
ria. vt hoc. s. nam h̄ p̄iudicialis et d̄ partu agnoscēdo vnum et
idē sunt vñ in. d. s. p̄ hanc vocatur p̄iudiciū. hic d̄ partu agno-
scendo. Sed videtur quod sit ciuilis cum datur ex se. con. ff. d̄
ag. li. l. iij. s. i. constat autē quod se. con. ē d̄ iur̄ ciuili. ff. d̄ iusti.
et iu. l. ius aut ciuile. ergo sequitur quod h̄ actio sit ciuilis. Ad
hoc p̄t r̄nderi quod h̄ actio fuit introducta p̄ p̄tores origina-
liter. verum ē quod post fuit confirmata et propagata p̄ se. cō.
vñ non propter hoc mutauit originālē naturam. iō semp̄ p̄to-
ria. vt notat in simili. ff. d̄ bo. pos. h̄. pe. l. i. C Querit cui p̄pe-
tat. Dicit q̄ patri. vt dicit: et filio si p̄ neget euz filium. vt h̄ no.
et facit. ff. d̄ ag. li. l. si q; a liberis in p̄nci. et. s. si vt parēs. Queri-
tur contra quē. Et certum ē quod illa que competit patri daf
contra filium inobediētē seu se gerētē pro emancipato: vel ne-
gantē se filium eius non detentum ab alio: Quid si detinetur
ab alio: Glo. dicit quod si volēs datur p̄iudicialis contra fili-
uz. si inuitus non datur s; recurritur ad rei v̄. vt no. in. s. per
hanc et dicto. s. ius aut supra. de pa. po. Bone ergo quod fi-
lius ab alio detinet qui dicit eum suū filium et filius dicit se eē fi-
lium illius qui detinet et ita detinetur volēs. nūquid potest agi
contra solum filium vt an oportet agi contra illum qui detinet.
Videtur quod oportet agi contra detinētē cum eius interfit
ff. d̄ adop. l. nam ita d̄ v̄. inspi. l. i. s. d̄nunciare. nam detinēs
quasi possidet ipsum vt filium cū filiatio quasi possideatur: et
iō datur interdictum possessorium quod non poss; competet
nisi eēt quasi possessio. cū omnia interdita sint possessoria. j. d̄
interdic. in p̄nci. et sic ille qui possidet seu quasi conueniēdus
ē. immo videtur quod filius hoc casu conueniri non possit p̄-
iudiciali. quia p̄iudicialis in rē est et datur contra filium quasi
contra possessore filiationis ad instar p̄iudicialis q̄ datur con-
tra seruū quasi possidentē libertate; ff. de li. cā. l. liberis. s. fi.
Et q̄ h̄ p̄iudicialis datur ratione quasi talis possessionis no-
tatur in. s. per hanc prope finē magne glo. et sic cū filius hoc
casu non quasi possideat filiationem: sed ille qui eum detinet:
non videtur q̄ possit conueniri. et pro hac opi. ff. de li. exbi. l.
fi. in fi. videtur ergo quod dictum glosarum positarum in di-
cto. s. habeat locum vbi ille qui detinet nullum ius se conten-

dū habet et hoc potest addi ad glo. **C** In residuo glo. uidentur satis bene ad quas recurras. in hoc tamē aduerte. nam iā videtur hic uelle quod officium iudicis ita demū def si nō sit q̄stio de potestate nec de filiatiōe: s; de alimētis ut alijs iuribus debitis a patre filio ut contra. s; ubi ē q̄stio de filiatiōe vel potestate nō: p quo. ff. de ag. li. l. si q̄s a li. §. solēt. S; p̄dicte gl. dicit cōtra p quibus. ff. de li. exhi. l. iij. §. h aut in fi. vide sup̄ i additiōe illi. **C** S; p̄t queri hic. p̄iudicialis datur patri vel filio quando filius se gerit p̄ soluto vel emancipato: ē ne h̄ verum idistincte siue p̄ sit in quasi possessiōe filiatiōis siue nō. **H**erbi gratia. p̄ h̄ habz filium in domo. et filius obedit ei tanq̄ patri. nihilominus p̄ dubitans quod filius tractu tēporis posset sibi mouere q̄stionē filiatiōis: uult agere cōtra euz p̄iudiciali ut p̄nuncietur filius. vel econtra filius exis in quasi possessiōe filiatiōis uult agere cōtra patre ut p̄nuncietur filius. vel exis in quasi possessiōe nō filiatiōis: ut p̄nuncietur non filius. q̄ritur nunquid p̄t. **E**t non uidet q; possidēti non dat̄ actio. ff. uti possi. l. i. §. interdictū. **B**y. tangit hoc et tenet contra. p̄mo p̄ rationē. secūdo p̄ casum legis. Ratio ē h̄ differētia assignat̄ inter act. q̄ competunt ad corporalia et q̄ ad incorporea. quia q̄ ad corporalia non dant̄ possidēti. q̄ ad incorporea dantur possidēti. ut. s. e. §. eque. nunc constat quod h̄ actio p̄iudicialis datur p̄ incorporea v; pro iure filiatiōis. ergo datur possidēti. **P**reterea dicit hic quasi exp̄sum naz q̄ natus ē ex iustis nuptijs est in quasi possessiōe filiatiōis. ff. de his qui sunt sui vel alie. i. l. filium. et tñ agit hac actione. ff. de ag. li. l. si. §. i. ergo determinatio q̄stionis ē clara. **D**y. uidet supponere hanc q̄stionē sibi nouam et tamē iac. tangit eam hic: et eodē modo de terminat parum tamē aut nihil aliat. **C** S; pone p̄t peti filius ab alio qui detinet. detētor: excipit et dicit filium uocanduz cū de eius statu agat̄ alias dicit se non teneri procedere. queritur an h̄ dicat vel quare econtra p̄t agit contra filium p̄iudiciali filius dicit se eē filium alterius quē dicit uocā. als se nō teneri p̄cedere q̄ratur an bene dicat. **E**t nō uidet quia certuz est quod in actionibus realibus sufficit uocari illum qui detinet quāuis nō sit dominus. vel causa alium tangat. ut. l. officium. ff. de rei uē. i. g. quāuis causa possit agere filiam sufficit uocari ipsū patrem s; agitur rei uē. de iure quiritum contra illum q̄ dicit se patre vel ipsum filium si agatur p̄iudiciali contra filius. et hoc potest p̄bare p̄ naturam confesso. q̄ datur contra illū qui impedit me uti iure seruitutis quāuis nō h̄at possessiōē vel dñium rei seruiens ut. ff. si serui uen. l. si quis diuturno et dixi. s. e. §. eque. igitur uidet quod quilibet teneatur respondere v; pater et filius singulariter sup̄ p̄dictis actionibus si uocent̄ singulariter et pro hoc. ff. de li. cā. l. si piter. quando appel. fit. l. ij. §. si is qui. et hoc satis supponunt leges q̄ dicit quod sentētia lata contra obstat exceptio rei iud. contra illum: ergo supponūt qd̄ cōtra alterum separatim agi p̄t. ff. de re iudi. l. sepe. C. de li. causa. l. principaliter. ij. **C** In contrariū uidet exp̄sum extra de maio. et obe. c. iter. iij. et c. fi. sed illud. c. nihil facit quia ibi concludebat contra partē absē. petēdo d̄clarari ecclesias sibi subiectas. s; nos loquimur quando concludit contra presentē. unde in hoc aduerte q; verum ē indubitate qd̄ non potest excipi p̄ modū p̄missum. **C** S; bñ verum est quod pater q̄ conuenit tanq̄ detinens rei uen. potest dicere ego non concedo eū meū filium agas contra ipsum. et talis exceptio v; recipi ff. de li. exhi. l. fi. et l. iij. §. hoc autē. similiter filius p̄t dicere ego nō nego me eē tuū filium. s; talis me detinet in filius age contra ipsum ista tamē exceptio non repellit agentē. immo pronūciabitur contra illū qui nō cōtendit ut. d. l. fi. de li. exhi. **C** S; nū quid p̄t agi contra utrumq; simul. **N**on uidebitur q; si sentētia ferret̄ in p̄iudiciali: obstat exceptio rei iud. in alia et sic cumulari nō possunt etiam contra diuersos. ff. d̄ pecu. l. quot. §. si creditor. et uidet exp̄sum. ff. de li. ho. exhi. l. iij. §. is q. et §. plane. ff. de pe. h̄. l. si q̄s libertatē. et hoc ubi filius se non contendit non filium immo cōtra filium uidet p̄mo agendū per iura p̄dicta. **I**te q̄rit an in casu quo filius conuenit et se contendit filium alteri. et dictū alterū h̄re possessiōē filiatiōis illius regit̄ illi patris auctoritas: et processus sit nullus si nō adhibeatur iura. l. fi. §. necessitatē. C. de bo. q̄ li. qd̄ uidet v; cū p̄is interfit. et sic non p̄t fieri qn̄ p̄t possessor: uocet. et qn̄ sciat cāz

agi et sic magna ex pte cessat q̄stio p̄dicta q; tūc nō o; agi cōtra patre. s; sufficit victoria contra filius ut. d. l. sepe. ff. de re iud. de sta. ho. l. iuf. gen. **P**ōt queri vteriq; q̄liter filiatio probet. **E**t de hoc satis potes uidere. s. de adop. §. fi. ubi multas allegationes repies recurre ad eas in vtroq; iure. et in sumā hōst. q̄ si. sūt le. **I**te q̄rit nūq; h̄c p̄iudicialis cōpetat p̄i adop. et econtra. **E**t nō uidetur cū non habeat hodie in potestate. h̄ actio cōpetit p̄ filio q̄ ē in potestate. sicut interdictū de li. exhi. ff. de li. exhi. p̄ totū. **I**te q; nihil ad patre adoptiuū trāsit. ut. s. de adoptionib. §. i. et C. de adoptio. l. cū in adoptiuū. et hoc nisi dare in adoptionē alicui de maiorib; tūc credere agi p̄iudiciali. et idem in quocūq; arrogatore uel arrogato cū trāseat in potestate p̄ iura p̄dicta. **I**te q̄rit nūq; cōpetat cōtra filium emancipatū uel econtra. **N**on uidet q; pater nō h̄ ius in p̄sona: sicut dictū est de adoptiuo. **C** S; p̄t dici cōtra. q; multa iura remanent. sic q; tenet alere. ff. d̄ ag. li. l. si q̄s a li. in prin. nec p̄t in ius uocare. C. de in ius uo. l. fi. **C** S; nūq; dat̄ inter matrē et filium. **P**ōt dici q; sic p̄ dictaz rationē. et inter superiores q̄ non h̄nt in potestate: et inter naturales tantuz et utilis uēdicatio saltē ubi pater non extat. ff. de fideicō. li. l. si si non data. §. i. de iurē iuran. l. si si unius. §. interdū. **B**r. tamē contra. ff. de fur. l. mater. uide. s. de ob. q̄ ex delic. naf. §. interdū. hoc tamē certū est qd̄ officium iudicis dat̄ matri ubi filius ab alio detinetur. ff. de li. cā. l. iij. §. fi. **N**ūc loq̄mur de alia p̄iudiciali que cōpetit domino contra suū uel econtra seruo contra dominum. et sup̄ hoc nō multū insistendū. q; certū ē cui cōpetit q; domino uel suo. **I**te certum ē contra quē quia contra dominū uel seruū. quis aut̄ habeat probat̄ uide. ff. de li. cā. l. li. beris. §. fi. ff. de excep. l. ḡnialiter. quādo aut̄ seruus possideat libertatem uide de acqui. posses. l. iij. §. si seruus. et plenius per inno. extra. de ser. nō ordi. c. ij. uide ibi eadē q; p̄ omnia uidentur dicēda in p̄iudiciali q̄ cōpetit p̄ libertate et in genuitate. ut p̄z satis p̄ illa q̄ hic legunt̄ et notant̄. **E**t nō. h̄c p̄iudiciales p̄iudicat̄ alijs q̄nib; si principat̄ intēnt̄. s; excipiendo cognoscit̄ de eis cū cā p̄ncipalit̄. C. d̄ ordi. cog. l. ij. uide ibi et hoc si p̄ponant̄ in vim perempto. **C** Si aut̄ ad elidendū intētionem. **H**erbi ḡra nō potes agere ut accusat̄. q; seruus uel monachus tūc retardant p̄ncipalē cognitiōē credo tamē quod cognoscet̄ p̄ modum exceptionis non p̄ uiam libelli ut. d. l. ij. **E**t nota quod quāuis h̄c p̄iudiciales d̄ q̄bus hoc. §. agitur sint reales non tamē dant̄ nisi p̄tra illos et illis d̄ quoz statu agit. nam nō cōpetit p̄tra tertiū quāuis alie reales cōpetat p̄tra quoscūq; possessores ut d̄tinētes ut turbātes ut uidi. s. §. oius. et §. eā. et p̄t eē rō: q; legislator eas adinuenit d̄ has p̄sonas. et p̄cis tātū. q; d̄ tertiū erat satis p̄uisum saltē qū d̄tinēnt̄ filiū p̄ re uen. adiecta causa de iure quiritum. uel si detinetur seruus rei uen. directā. **Q**uid ergo si libert̄ me a tertio d̄tinēnt̄. nūq; possum uēdicare adiecta causa. **E**t non uidet. quilli solum uendicant̄ q̄ sūt in p̄tate. ut. l. i. §. p̄ h̄c. s. alt. libert̄ at̄ nō ē in p̄tate. quare et. quō ergo mihi p̄uidebitur si detinetur uolens: q; non p̄t agi interdicto de libero ho. exhi. ff. de li. ho. exhi. l. iij. §. si quis uolentē. **H**ec q̄stio non tangit̄ alicubi. et est adeo dubia sic illa d̄ ascrip. q̄ tangit̄ i gl. **H**ideam̄ ḡ de ascriptiōe et alijs. q; qd̄ dicit̄ de eis poterit dici de liberto. **Q**uid ḡ dicit̄ m̄. **G**l. sūt diuersē ut dixi. s. i. p̄i. huius additiōis. doc. iuris canonici maxia spe. uidentur uelle q; oēs actiones q̄ hic noiantur in glo. cōpetant pro ascriptiōis et alijs. et ponit libellos in ti. q̄ si. sūt le. l. iij. breuiter istud non potest procedere per rationes predictas. s. in prin. huius additiōis. nam si sic esset eēt plures p̄iudiciales quod est concludere contra hunc tē. ut supra dixi. **P**otest tamē dici quod ubi cūq; quis uendicat̄ sibi ius in p̄sona et est talis quod de iur̄ uel consuetudine potest competere uēdicanti quod cōpetat p̄iudicialis utilis. et ei qui dicit̄ tale ius sibi competere et contra eum. nam h̄c actiones utiles extēduntur ad casus non cogitatos p̄ legislatores quando equum est act. dari. ut. l. actio. ff. de neg. gest. unde quando directa denegatur et utilis p̄cedit. ut dixi supra. §. omnium. C. ad exhi. l. si res. ff. de proci. l. in cause. C. de her. re. uē. l. emptor. igit̄ i h̄ p̄posito s; directa deficiat̄ dicā cōpetet̄ utilis. et h̄ p̄bat̄ q; p̄i cōpetit̄ inter d̄m̄ p̄ liberis exhi. et illd̄ p̄petit̄ uile marito p̄ exhibenda uxore. ff. d̄ li. exhi. l. immo. C. e. l.

scda. si ergo illud extēdit ad vxoꝝ saltē pp̄ ius qđ marit̄ in ea h̄z nō ē mirū si actio p̄iudicialis vtilis cōpetit vbi agit d̄ statu seu iure quod cadit in persona de consuetudine vel de iure. igitur p̄ ascripticijs agricolis condonatis vniuersaliter pro illis oib̄ de qbus satis plene. C. de agrico. z cen. in rubrica. z plenius ī sūma Hostiē. de na. ex li. ven. ac idem crederem diceñ. de alijs quibuscūqz in quib̄ agit de statu p̄sone vel iure qđ h̄etur in ea sicut obediētiā ratiōe religionis vel subiectionis iurisditiōis. credo qđ possit p̄iudicialis vtilis intētari. ff. de li. cā. l. igit. §. si opa z hoc q̄ndo est contētiō iter p̄sonas de quaz statu agit. si aut̄ agere qđ velit contra tertiu non competit. sic nec vera p̄iudicialis. vt supra dixi. **Qua** ergo actione ageſ si alijs talem p̄sonam detineat. Glo. dicit in. l. i. §. p̄ hanc qđ rei ven. adiecta cā quam dicit competere pro qđcūqz p̄sona in qua h̄eo ius. **Sed** contra hoc facit. qz hec ven. non competit nisi q̄ndo p̄sona q̄ petiſ est in potestate tūc enim non mirū si competat sed q̄ndo habeo aliqđ ius: s̄ non h̄eo in potestate: non vido cōpetere sicut nec interditiō de libero ho. exbi. ff. de li. ho. exbi. l. si. p̄trea interditiō de li. exbi. z h̄ rei v̄. cōcurrūt. vt p̄ totam hanc materiam. ff. de li. ho. exbi. l. iij. §. hic at. z tamē constat qđ illud interditiō non competit nisi pro liberis in potestate cōstitutis vt p̄ totū titulu. z maxime in. l. i. in prin. z. §. i. ergo nec rei v̄. **Solutio** satis pōt dici qđ competat rei v̄. vtilis adiecta cā pro omnib̄ predictis ad instar illi q̄ competit pro filio in potestate constituto non illa eadē sicut dixi. s̄. in p̄iudiciali z forte sic voluit itelligere glo. **Et** posset dici qđ ēt competūt vtilis confessoria z negatoria iuxta illa q̄ notant in l. ij. C. in q. cau. colo. cen. z videt̄ expressum extra de ma. z ob. c. inter. iij. ibi enim agebat̄ confessio. ad obediētiā pro vt Inno. ibi notat. nec obstat oppositio quam feci. s̄. in prin. huius additionis. videlicet qđ confessio. non dat nisi vbi seruit̄ debetur a re rei. qz verū est in vera confes. s̄ qđ si p̄fesso. sic. vt dixi. s̄. e. §. eq. vide ibi. z iō pōt reprobari glo. q̄ est hic. **Recollige** ergo z dic qđ p̄iudicialis rei v̄. adiecta cā confessoria z negatoria ad officiu iudicis cōpetunt vbi cūqz qđ ius vendicat̄ i p̄sona. **Differūt** tamē. qz p̄iudiciales competūt illis q̄ dicunt se h̄ere ius in p̄sonis z contra illas non contra tertiu. z eodē modo illis q̄ hoc negant contra illos q̄ dicūt z asserūt se h̄ere ius z his p̄iudicialibus agit̄ q̄ndo est q̄stio de illo iure qđ dicit̄ cōpetere persone vel qđ negat̄. sin aut̄ non sit q̄stio de hoc qz forte p̄sona confitetur conditionem suam s̄ nō vult soluere vel reddere aliqđ donaria. q̄ ratiōe subiectionis competūt. **Herbi gratia** tu es meus ascripticius. dēs venire semel in septimana operari i o meo. nō sit q̄stio qu si ascripticius. qz nec tu negas. s̄ dicit̄ te non teneri ad illas operas q̄ petunt. tūc h̄z locū officii iudicis z ecōtra si tu agas dicēs te ad hoc nō teneri z te in debite grauari z sic pōt intelligi. C. de agri. z cen. l. cū satis. §. caueatur de offi. p̄. vr. l. i. §. cū patron̄ s̄ p̄p̄ae non h̄z locū vbi est q̄stio de statu p̄sone. **Pōt** tū dici qz hoc ē verū proprie. s̄ extensue pōt dari vt dixi in simili. s̄. p. l. iij. §. hoc aut̄. de li. exbi. s̄ hoc casu pōt cōpetere cōfesso. z negatoria vtilis vt. s̄. dixi. contra tertiu vero competit rei ven. vtilis adiecta cā. **Itē** pōt competere qđ si confessoria q̄ competit contra quēlibet turbantē. vt. l. si qđ diuturno. **S̄** an competit aliqđ interditiō **Eidet** posse dici qđ sic. qz si ē interditiō d̄ li. exbi. vtilis competit pro vxoꝝ propter ius qđ marit̄ habet in eam. ita videt̄ qđ d̄cat extēdi ad quemlibet casum quo vendicat̄ ius in p̄sona. vt. l. ij. de li. exbi. C. z. ff. v̄ officiu iudicis pro possessiōe. C. de agri. z cen. l. si coloni. interditiō aut̄ de li. ho. exbi. non cōpetere propter ius qđ qđ cōtendit se h̄ere in p̄sona. vt. l. si. §. si. ff. de li. ho. exbi. ff. d̄ acqui. pos. l. cum h̄ides. §. si. z. ibi no. competit tamē qz homo liber d̄tinetur. nam tales liberi sunt. vt nota in. l. ne diutius. C. d̄ agri. z cē. z h̄ procedunt vbi quis se dicit h̄ere ius in p̄sona. quia p̄sona sit astricta. **Quid** ergo dicēs de hominibus nostris qui non sunt astricti in p̄sonis possunt se transferre liber z recedere terra dimissa. **Certe** nō videtur quod aliqua de p̄dictis remedijs competant pro illis nisi interditiō d̄ libero homine exbi. quādo detinetur volens z dolo. z iō si aliqđ iusticiarius teneat talē hominē tuuz captū z petat ipse expeditionē suam: tu non potes pro ipso cum sit liber vt notant canoniste extra de appel. c. dilecti. immo nec po-

tes ageſ interditiō d̄ li. ho. exbi. cum requirat dolum vt. l. iij. §. i. ff. d̄ li. ho. exbi. z iur. executio nō h̄z iniuriā neqz dolum. ff. de iniur. l. iniuriarum. §. is q. **Credo** tamē qz possz sibi assistere vide quod scripsi. C. vbi cau. fil. ag. l. si. in breuiario s̄ si h̄eres ius in p̄sona quia ēt tibi subiectus ratiōe iurisditiōis vt alit̄ as secus dicerē. vt. s̄. dixi. **Quid** dicēs d̄ val. qui t̄z in feuduz nunquid he actiones contra eum competant si non recognoscant se vasallum seu se aduocet. **Non** credo quia non v̄dicat̄ ius in p̄sona z ita tenēt hic iaco. z **Pe.** qui pauca tangunt circa hanc materiā z pro hoc facit: quia p̄sona non ē obligata ob ligatiōe q̄ in ea ius constituat: in feu. d̄ val. qui contra constō. lora. c. i. in si. **Quomodo** ergo prouidebitur domino: **Respo.** deo capiat feudum suum vel petat tanquam cōmissum i feu. si de feu. contro. fu. c. vasallus. q̄ sit prima cā amit. per torum. **Itē** q̄ritur nunquid he p̄iudiciales competant si sit q̄stio d̄ fraternitate vel cognatiōe. **Herbi gratia** h̄eo frat̄ vt cognatum qui non habz liberos z cui successurus sum dubito quod tractu tēporis copia probatiōis valeat d̄pire. volo ageſ p̄iudiciali vt pronuncietur talis nunquid possum. **Eidet** qz sic saltē vtili ad instar p̄iudicialis de partu agnoscedo. ex eo maxime: quia sicut in filiatione cadit quasi possessio ita z in fraternitate. pt no. C. de proba. l. nō nudis. **S̄** doct. nō cōsueuerūt approbare illam glo. quia cum frater vel cognatus non h̄eat ius in p̄sonis alterutrum non possunt he actiones competere. z facit. ff. d̄ v̄. in pos. mittē. l. vbi cūqz. §. interditiō. z hanc tenēt iac. z **Pe.** quomodo ergo prouidebitur: **Faciāt** examinari testes ad eternam memoriā. C. de fide instru. auē. si qđ cōtra leg. extra d̄ testi. c. significauit. vt petat alimēta officio iudicis in cāu quo frater tenetur alre frat̄ d̄ quo. C. d̄ na. li. autē. l. c. **S̄** p̄t q̄ri quomodo p̄iudicialis in qua q̄ritur an qđ liber sit vt ius datur pro iur̄ formalē: cum scriptum sit qđ res mea mihi fuisse nō pōt: **Iterum** non possum h̄ere ius formale fuitutis in re mea. vt. l. vt fru. §. si. ff. si usufr. pe. si ergo dicam suum meum quomodo agas p̄iudiciali pro iur̄ fuitutis quod dico me h̄ere i eo qui ē meus. **Pōt** dici quod ille due regule obtinēt in rebus corporalibus irrationalibus q̄ se possidere nō possunt hic in rationalibus q̄ quasi possidēt libertatē. vñ a suo corpus suum peti nō pōt. quia nec possidet. s̄ libertatē. quasi possidet quia quo ad illas ē quasi p̄sona extranea. z qua si tertius conuenitur: iō ius formale cadit in eo sicut si alius rē teneret. z iō illud ius ab eo petitur. **Satis** vidimus de actionibus q̄ competunt pro p̄sonis z iuribus q̄ in p̄sonis h̄emus. **Quentur** q̄ actiones cōpetant pro p̄sonis z rebus simul. **Herbi gratia** h̄ebam villam in qua h̄ebam omnē iurisditiōē. z n̄ bilominus habitantes sunt oēs mei ascripticij. vel alias condonati denegant mihi iura mea vel alius eam occupauit z d̄tinēt. q̄ritur qua act. agam. **In** hoc aduertēdum circa factuz quia aut agitur cōtra illum qui detinet aut p̄tra ipsos quos dicit̄ tales ēt subiectos in primo casu quando vult agere contra d̄tinētē tunc si actor dicat soluz z fundū totius ville ēt suuz. qz forte mouet tota ab eo ad cēsam pōt illam petere cū hominibus iurisditiōis: z alijs suis iuribus ac p̄tinētijs vniuersis z credo qđ p̄ rei v̄. vñ l. c. rei v̄. nō datur ad incorporalia. vt. l. i. §. p̄ hanc. ff. d̄ rei v̄. tamen incorporalia veniunt cum ipsa re rāq̄ accessoria. ff. d̄ vi z vi ar. l. i. §. illud ar. C. d̄ bo. vac. l. ij. de fun. l. iij. pōt enī res peti cū p̄tinētijs. ēt d̄ rest. spo. c. cū ad fedē. **S̄** qd si tota villa n̄ ē actoris. qz forte sūt aliq̄ q̄ nō tenēt ab eo s̄ h̄et res allodiales vt tenēt ab alijs d̄tis sic cōiter accidit adhuc p̄t dici qđ possit villa v̄dicari cū p̄tiñ. qz cū maior p̄s ville sit sua z qđ si tota vt qđ possit eā suā dicit̄ cū de talib̄ modicis nō curet. ff. de d̄bē. emp. l. i. mōicis. **P̄t** etia illud qđ nō teneret ab eo nō ē d̄ p̄tiñ. cū actor ius nō h̄eat i eo qđ nō mouet ab eo. petēdo ḡ p̄tinētijs solū petit illud qđ p̄tiet ad se z sic petitio sua idubitate p̄cedit. z i executiōe v̄it illud qđ p̄tiet ad ipz t̄m. z si i pluri petat executiōes repellat̄: sic i petitōe h̄ d̄i tatis. iux̄ illa q̄ notant̄ ēt. d̄ of. d̄le. c. querēte p̄ imo. **Secur** ri t̄m credere qđ si possz d̄traher̄ illa q̄ p̄tinēt ad alios qđ h̄ faceret. iste at libell̄ melī p̄cedit q̄si tota iurisditiō q̄ p̄tiet ad actorē: s̄ nō d̄tia rex. qz tūc attrēta vni gari locutiōe d̄tis iusticiari p̄t dicit̄ totā villā suā z. n. iuridici not. if cōiter d̄tis z tal cōuetudo ē attēdēda. ff. d̄ h̄. si. l. amicul̄ i pn. d̄ le. l. si sū p̄tiuz

§. h. S; qd si sit qstio de subiectioe v' iurisdictione v' de alio iure incorporali tantu. **C** Tunc v' competere quasi confessoria. vt. s. dixi. q; vt in superioribus dixi nedu ille q; d; s; iurisdictione sed et ille qui impedit tenetur vt. l. si quis diurno. ff. si sui. v. i. o. terti' hac actione tenetur. qd dixi in villa itellige de castro z castellania comitatu z decu. seu marchidatu. **C** S; qd d' eccl'is seu eccl'asticis dignitatibus. Respondeo ille no possunt v' d'icari: quia ille non sunt in bonis nec in dominio z hoc nisi nomine ecclie ad quam p'inet. vide extra de reli. do. c. cum venerabilis de excels. plat. c. inter dilectos p' inno. in spe. de reli. do. i. z. ij. d' hoc etia tractat Ber. in. d. c. cum ad sede. q; dixi d' consuetudine obsua tur z maxime in curia fracie. vbi tota die concludit ra in posse forijs q; i' petitorijs ad coitatus castra cu p'inet. z iuge quod scripsi. s. e. §. o'uz. **C** In scdo casu qn agitur cōtra ipos homines qui subtrahunt obediētia z d'negant s'uitia tunc credo q; possit agi quasi p'iudiciali q; cōpetit vbi agif de statu. vt. s. dixi z in hac veniūt p'itatioes z alia s'uitia ac obediētie. sicut in s'ua p'iudiciali accessorie veniūt illa q; fili' erga patrē v' libertus erga p'ronū. v' e contra pater vel patronus illis teneretur facere. vt hic no. z satis. s. tactum ē z hoc in p'dicto casu quando con tēditur d' iur' quod hētur in p'sona d' rebus z iuribus simul pōt agi quasi confessio. z e contra quasi negatoria. sicut. s. d'cū est quando agitur de iure quod hētur in p'sona tantum p. c. inter quatuor extra d' ma. z obe. **C** Hinc qramus q; actiones com petant quando agitur solum pro iuribus debitis seu p'itatioi bus absq; hoc q; v' d'icet in p'sona z ista ē vltia qstio q; tagif h' in glo. z vides q; d' d'icet q; officio iudicis agif quocūq; mō p'itatio d'atur. s; mirandū d' hoc quō dabitur officij iudicis cū alia actio cōpetat v' ex p'omissione v' ex testō v' descēdēns ex alia causa ex qua p'itatio debetur. ff. d' mō. l. in cause. **P**re fertim cū non repiatur q; h'it de causis quibus subuenitur of ficio iudicis de quibus. ff. de va. z exoz. cog. l. h. **C** **P**reterea videt glo. sibi contraria. nam supra maxime dixi q; officij iu d'icis nō datur ad futura z hic concludit contrariū. **C** **A**duer te vix possum glo. excusare tamē credo q; glo. vult d'icere q; q; via actiois non pōt ad futura condēnari. s; officio iudi. bñ p' p'teritis annis agam via actionis. z pro futuris implorabo of ficiū iudicis. **E**rb' gratia d'ēs mibi. x. annua ex p'omissione. v' quia vidisti agam certi condi. vel ex ēpto pro areragijs pre teriti tēporis. z implorādo offiū iudicis p' futuro vt condēn' ris soluet d' cetero. hoc vides in simili q; futura q; sunt accesso ria veniūt offō iudicis. ff. d' edili. edic. l. ediles. §. itē sciēdum z sic nō contrariatur glo. proxime q; loq; tur vbi agif offō iudicis p'ncipalr. hic qn implorat accessorie. S; tamē v' contra. ff. d' iu di. l. non quēadmodum. S; potest dici quod pōt fieri condē natio vt in futurū p'itetur p' officium mercenarium seu accesso rium z pōt dici quod ista suppleat illam. **C** **Q**uid dicemus. **C** **C**redo idubitate quod vbi allegatur causa ex qua p'itatio de betur quod agi d; actione q; descēdit ex illa causa. vt si v' d'idi sti mibi. x. libras rēdales z annuas agaz actione exēpto. si p'omi sisti p' stipulationē: agam certi condi. ex stipulatione. si fue rit legatū annuū: agam ex testamēto z sic de singulis. z hoc in dubitate p' p'teritis p'itatioibus. **A**n aut' pro futuris. **S**cis q; sunt opi. in glo. d. l. non quēadmodum. **Q**uidam distinxerūt inter annua legata z stipulationes. in annuis legatis dixerunt non agi pro futuris: cuz tot sint legata quot anni in stipulatio ne secus: cum sit vnica ex illa competat ius pro futuris tempo ribus. ff. de s. ob. l. si stichū. §. stipulatio de do. cā moz. l. fena tus. §. h. s; legata vidētur conditionalia pro ānuis futuris. ff. de an. le. l. in singulos z sic non possunt peti añ conditionē. ff. de s. fig. l. cedere diē. **C** S; si hanc opi. teneas quid dices de annuo legato ad p'petuū. **L**essat ratio p'dicta ideo v' dicēdū qd vbi q; agi pro p'itatioibus p'teritis possit petef quod re us condēnatur ad p'itandum in futurū in distincte. z hoc z h' **B**y. pro hoc q; tu vides agi posse nedum vbi ius competit in p'senti s; et vbi spes ē cōpetere. ff. vt le. no. ca. l. i. §. bellissime d' iudi. l. in omnibus. **I**tez quia agif pro d'ano futuro. ff. d' aq; plu. ar. l. i. §. i. **P**reterea tales p'stationes equiparantur iu ribus incorporalib'. cū sit quoddā genus s'uitutis. s; in iurib' incorporalibus agitur pro futuro. vt. ff. si sui. v. l. harum. z. l. legi. ergo z sic. **P**reterea hoc videtur exp'ssuz. C. d' fideiul.

l. i. extra de sepul. c. in nostra. z ibi no. p. glo. z inno. de p'roen c. auditis p' inno. z hanc approbat consuetudo. **C** S; quid si nihil d'etur de tēpore p'terito. **C** **V**idetur nō posse agi pro fu turo sicut non poss; agi confessoria pro s'uitute reali nisi appo neretur impedimētum. vt satis d'cū ē. s. e. §. eque. tñ poss; agi z concludi. quod def littera de p'tractu. C. deli. cā. l. sicut datā C. de fideiul. l. instru. vel si dubitet actor ne peat fides pro bo nis faciat examinare testes ad eternā mēoziaz. extra de testi. c. significauit. **C** S; pone agif p' p'terito tēpore petitur reus cō dēnari in futurū qritur vtrum ista petitio quod cōdēnatur ad p'itandum in futurum veniat iure actionis v' officio iudicis. **C** **D**ixi tibi. s. quod v' q; officio iudicis concordando glo. q; vidētur contrarie. z facit bene. §. itē sciēdum. s. **P**reterea. hic videmus in confesso z negatoria: in quibus venit declara tio iure actionis. z cautio de futuro officio iudicis vt dixi. s. e. §. eque quicquid sit d' iure. vsus approbat: z benignitas iuris canonici admittit qd actor non h; nominare actionē nec offi cium. sufficit ergo q; dicat qre peto reum condēnari in p'ita tionibus talium annoz p'teritoz: z ad soluendum anno quo libet de cetero in futurū implorando iudi. officij in his qbus fuerit implorandum zc. **C** S; pone talis libellus admittus est z cōdēnatio facta p'cedente p'cessu post libellum datum z an te sniam fluxerunt duo anni vel plures. nunquid virtute huius processus z sentētie fiet executio de annis qui fluxerunt p'ceden te p'cessu. **N**on v'. quia v'z sentētia non h; iudex enim nō pōt condēnare nisi iuxta formam libelli. forma libelli ē qd con demnet in p'teritis z ad soluendum in futurum si sic condem net clarum est quod condemnatio comprehendit futurū tēpus non p'teritum. sed illi anni sunt iam p'teriti. ergo non condem nat in illis itē cū h' non essent p'teriti tempore dati libelli cla rum est q; non veniūt in condemnatione p'teritorū z propter hoc credo quod ille q; agit caure faciet si dicat in libello peto eū condēnari in p'teritis z in his q; cedent lite pendente z ad prestandum de cetero implorans officij iudi. zc. z forte iu dex posset condemnare in his q; cedunt p'cedente lite ex offi cio q; quis non peteret per dictū. §. itē sciēdū. sed ob. ff. de dā. ifec. l. si q; missum. z ibi nota. in simili. **C** **D**ixit ergo qd de bet agi ad annū act. descendente ex cā q; proponit debent. sed pone nullam cām scio nisi q; ego z p'decessores consueuim' recipe ab antiquo. qrit q; act. agā. **I**n hac qstione glo. iuris ciuilis dixerunt me non posse agere. z ideo consulūt q; aliq; cā vera vel falsa supponat z probat. per p'itatioes frequētes cū temporis lapsu. vt no. in. l. cū de in rem s. ff. de vsuf. C. de pa ctis. l. si certis annis. ff. de seruitu. l. seruitutes. secundū hoc h' qd est expedita q; semper agef illa actione q; descendit ex cā q; supponetur sed tamē hec cautela videt periculosa anime quō enim actor salua conscientia poterit iurare cām quam non cre dit. vel non scit iccirco super hac qstione crederem sic dicen dū. q; aut q; agi ad annū certū vel seruitiū q; dicit debent ra tione certe rei immobilis q; ad hoc affecta est sicut ad canonē vel censuz aut alia. **P**rimo casu aut agif simul de conditio ne persone z de seruitio seu de ānuo. z hoc satis expeditū est i superioribus aut de annuo tantū z tunc credo qd possit agi ex consuetudine. z sufficit proponere qd ita p'itare consueuit ra tione talis rei maxime si ponat temp' de quo nō extat memo ria. immo etiam sufficeret longū temp' de iure canonico z sic telligo. C. de agri. z cen. l. litib'. z. l. domini. C. loca. l. excepto z hoc nota. glo. extra de consue. c. fi. z inno. extra de cā pos. c. cū ecclesia. nec ob. de cen. c. peruenit quia satis est cā consue tudo. itē res pro q; p'itaf. z de hoc vide qd scripsi in. d. l. si cer tis annis. **I**n secundo casu quando non dicit rem affectaz crederem etiam agi posse ex cōsuetudine per predicta nec ob. c. peruenit q; vt dixi sufficiens cā est cōsuetudo. **P**reterea loq; qndo fuit iusta ignorantia z p'bat. nam propter tanti flu xū temporis probatio ignorantie alleganti incūbit. vt. d. l. cū de in rem s. sec' si non essent tot p'estationes. vt. l. cū de inde bito. ff. de p'ba. vel si ius z conscientia non te remordeat sup ponas cām quā p'babis p' frequētes p'itatioes cū cursu tēpo ris. z ages actioe ex illa cā descēdēte. **L**ave tñ q; si dicas q; rō ne certe rei tibi soluerit oī dare ad censuz v' i' emphi. o; te p'ba re p'itatioes z q; rōne illi' rei soluerit. z iō si h' nō possis p'bat

allega solū frequentiaz p̄stationū nec facias mentionez de aliq̄ re rōne cuius p̄tes. Consuevit queri nunqd possit agi possessio p̄ annua p̄statione. Et scis q̄ doc. iur. ciuilibs cōsueuerūt tenere q̄d non q̄d competit petitorū: sed actio p̄sonalis pro illis ergo nec possessoriū. Doc. iur. canonici tenēt s̄. q̄ expresse hoc h̄nt et de elec. querelā. de cā pos. c. cum ecclia. Posset dici q̄ vbi pensio seu prestatio annua debet rōne certe rei q̄ def possessorius q̄ etiā quasi confesso. cōpetit illo casu. vt dixi. s̄. q̄ debetur simpliciter. tunc nō s̄ de vsu curiaruz seruatur opinio canonistarū indistincte. de hoc no. p̄ doc. in. l. si certis annis. z l. c. puenit p̄ o. an. z Inno. de re. iur. c. q̄d latēter. **C** Redeam^o nūc ad aliquā que tangūt mām huius. s̄. hic dicit q̄ he actio nes dicunt̄ s̄ p̄iudiciales q̄ sn̄a in eis lata p̄iudicat oībus nunqd hoc erūt indistincte. Dic q̄ non sed vbi fuit cognitum p̄ncipaliter Si s̄o incidēt tunc distinguit an plene an minus plene. vide ff. de sta. ho. l. pe. in glo. ibi hoc verum vbi cognitum est iter illos quorū p̄ncipaliter interest. Quid si inter alios Verbi gr̄a. erant duo fratres inter quos agebat de successio ne fratris premortui vel forte agebat de alimētis altero z patre egēte diues cōtra quē agebat negabat agentem fratrem suū sententia fertur nunqd facit ius. Et el pone quidam qui venerat d̄ vtra mare dixit se ibidē fuisse genitū z patrem defunctuz petit ab altero de fratrib^o suis portionē suā p̄nūciat filius nunqd facit ius cōtra aliū fratē tertiu. Ja. z Pe. dicūt q̄d nō vnde hec regula q̄d sn̄a lata in p̄iudiciali facit ius obtinet vbi agebat ille cui^o p̄ncipaliter interest veluti pater. secus si alius vt frater vel cognatus. hoc vides in simili sn̄a lata in querela inoffi. test. facit ius. ff. de ioffi. test. l. papi. s̄. si ex cā. hoc verum p̄ncipali berede defendente secus si legatario. ff. de excep. rei iudic. l. i. **C** Item dicit pe. q̄ sn̄a lata in hac act. alijs p̄iudicat non simile ius p̄tendētib^o sed accessorium vt sn̄a lata p̄tra p̄ez p̄iudicat agnatis z cognatis s̄ nō p̄iudicat simile ius p̄tendētib^o vt si quis vendiderit aliquē in filium z p̄nūciat ex^o filius nō p̄iudicat aliū filiu vendicanti. vel si sit questio de libertinitate z pronūciatū vt nō eē libertum non ob. exceptio rei iudic. alijs agētib^o. ff. de iureiur. l. si duo. si in. esse dī. l. i. de col. dete. l. cum non iusto hec p̄cedūt in duobus p̄iudicialibus vsq̄ q̄s queritur an q̄s liber sit vel seruus. item de partu agnoscendo. Quid in tertia vbi agit de ingenuitate z libertinitate. Glo vi detur sentire q̄ sn̄a nō facit ius quo ad alios. q̄ nō est ita fauorabilis. vt no. d. l. i. si inge. esse dī. icem tenet Inno. et qui si. sūt le. c. cām. ii. z hoc per. d. l. i. z l. s̄onū. Sed p̄t dicit contra. nā. l. ingenuū. loquit̄ in sn̄a lata s̄per ingenuitate z non est restringenda. **C** Preterea est eadem rō nam ingenuitas ē valō fauorabilis. vt apparet p̄ totam mām p̄dicta. l. i. z l. p̄sonuz loquuntur in casu quo alius agere p̄tendit se h̄re simile ius vt. s̄. dixi. **C** Sed q̄d in alijs quasi p̄iudicialib^o in q̄bus dicit̄ agi pro alijs st̄itibus vt si agatur de statu religiosi vel agricole vel ascriptiij. nūquid sn̄a in. is data facit ius. Nō videtur q̄ nō reperitur sed satis p̄t dū idē cum denf ad similitudinem p̄iudicialiū. vt. s̄. dixi. z iōy statim dixi in illis itelligētib^o. z facit bene. C. de decu. l. i. **C** Itē h̄ obtinet vbi agit p̄iudiciali Quid si agat rei v̄. vel off. iudicis. vel iterdicte. P̄t dicit idē quōcūq̄ agatur dum tñ nūciat talis. ff. si inge. eē dī. l. i. ff. de mino. l. de etate. **C** Sed q̄d i causa legitimatiōis vel cognationis nūquid sn̄a facit ius Verbi gr̄a. inter patrē z filiū nō erat questio qn esset filius sed negabat legitimus. p̄nūciatū fuit eē legitimū vel forte cū agret de dignitate vel sacris ordinib^o: fu it p̄nūciatū eē legitimū. vel si agatur de hereditate inter cognatos. Inno. videt̄ enere q̄ nō facit ius in. d. c. cām z idem hosti. ibidē. q̄ non reperitur h̄ exp̄ssum. **C** In contrariū facit q̄ ex quo agitur de statu v̄ q̄ p̄iudicat sicut in alijs questionibus status cū sit eadē rō. Itē in cōnexis ob. exceptio rei iudic. si cut lata sn̄a in que la ob. excep. rei iudic. i legatis. z sn̄a facit ius. vt. l. papi. s̄. exā. z. ff. de ioffi. testa. Sed cognatio ē q̄dā ius connexū. iccirō sn̄a lata v̄ ob stare. Posset dici q̄d si patre agēte vel defendte p̄nūciat q̄ sn̄a facit ius q̄ h̄ cā par ē q̄stioni filiatōis. vt. l. de ag. l. i. si neget. sed si iter alios sit questio z p̄nūciat nō facit ius vt dixi i supioribus. S̄ queritur si q̄s p̄nūciatū filius nullo agēte. Verbi gr̄a. mortuo patre meo cui dominus temporalis occupasset bona eius ego i formaui q̄ etā

filius z pronūciatū me filium: z tradidit mihi bona. nūquid h̄ sn̄a facit ius. Nō videtur cum nō fuerit vocati alij ad quos poterat hereditas p̄uere. ff. de collu. dte. l. cū nō iusto. **C** Preterea nō fuit sn̄a lata patre agente vel defendente. z ita nō videtur facere ius quo ad alios s̄m doctrinam. s̄. dataz. z hoc videtur nominare satis Inno. in. d. c. causam. qui dicit q̄ h̄ sn̄a ita demum facit ius si fuit lata iusto contradictore agēte vel defendte. **C** Ibi videt̄ q̄ dominus tēporalis seu eius procura. sit satis legitimus contradictor. z iō credo q̄ aliquo sic admisso ad hereditatē p̄ sn̄am: quod debitorēs z alij teneātur ei respondere ex quadā cōsequētia. C. de pe. be. l. si. s̄ si alijs probasset se legitimum coram ep̄o vel supior suo ad finē quod admitteret ad ordines vel ad dignitates: tūc nō videtur quia nullus fuit cōtradictor legitim^o vt. l. cum non iusto. s̄. alle. z. ff. d̄ inoffi. testa. l. qui repudiādi. s̄. si. **C** S̄ quid in causa nobilitatis. Verbi gr̄a de consuetudie francie succedūt alio modo nobiles q̄ ignobiles. alter duorum fratrum dicebat se nobiles: z petebat annagium tanq̄ nobilis. alter negabat se z ipm fore nobiles lata fuit sn̄a q̄d erāt nobiles nūquid facit ius. Nō videtur cum nō repiatur. Tamen credo q̄ imo q̄ agit de statu. vt. s̄. dixi. **C** Sed vltterius queritur sn̄a lata pro statu facit ius quid si contra statum. nō videtur idē cum cesset cā fauoris libertatis vel ingenuitatis. **C** Preterea vides q̄d sn̄a lata in causa matrimonij pro matrimonio trāsit in rē iudicatā z tñ nō cōtra matrimonium. et d̄ sen. z re iur. c. latoz. Videtur expresse contra. ff. de ag. l. i. iij. i p̄n. de li. cā. l. duob^o. Itē que dixi itelligas si iudicet sup statu v̄z eum eē liberum: secus si pronūciatū nō esse seruū. ff. de lib. cā. l. si seruus quē. Quid ergo si in questione. s̄. tacta iudicet d̄beri annagium: z mihi fuit pronūciatū exp̄sse sup nobilitate. Credo q̄ sufficit. C. de ordi. cog. l. ij. q̄a p̄ dictam consuetudinem annagium non debetur nisi nobili. **C** Nouissime queritur q̄ formis libelloz z glo. satis format conclusiones. vnum tñ aduerte q̄ ego credo q̄ cum he actio nes p̄iudiciales sint reales: debet concludi ad declarandum z q̄ d̄claratio veniat iure actōis. cetera officio iudicis. vt in alijs realibus: z hoc quando agitur d̄ statu p̄ncipaliter iter dum tamen agitur icidēter vt in materia de ordi. cog. appet. z tunc nō ē q̄stio quomodo formatur libellus: q̄ proponitur p̄ modū exceptōis atq̄ questionū nō eēt finis. De omiffis cōfiteoz culpā d̄ male dictis peto veniam. doc. hic pauca dixerunt. z vbi dixerunt non filui eos nominare. iacob^o d̄ ra. materiam feudorum hic cumulat quā nō prosequoz q̄ melius ē i libro feu. z in spec. d̄ feu. quam ip̄e tractet.

Sic itaqz discretis. **C** In hoc. s̄. nō sūt multa dicēda. z p̄t sic poni casus. Domine impator: ego vidi. s̄. aliquas diuisiones actionum z iter ceteras q̄d q̄dam sunt reales quedam p̄sonales. z q̄ p̄ actioes reales possum rē meam petere. **C** S̄ ponamus ego volo p̄ act. p̄sonalem petere q̄d res mea mihi detur nūquid possum. Dicit impator q̄ nō. nec enī q̄ actoris ē z c̄. z prosequere iuxta s̄ba tex. vsqz ad. s̄. vel grossum s̄. z ibi reassume p̄ moduz. alius casus. Domine impator: ego vidi. s̄. q̄ quedam actiones sūt in rē. quedam in p̄sonam. quero a vobis quomodo vocantur actioes in rē. z quomodo act. in p̄sonā. Dicit impator appellamus z c̄. z p̄sequere tex. z no. hoc. s̄. male d̄cratum z longis s̄bis. s̄. s̄. p̄iudiciales. s̄. proxi. fuit melior: z magis succinctis s̄bis dictatus quaz aliquis qui sit in toto hoc titulo. nec forte in corpore iuris z vix videtur processisse ab eodem. **C** In glo. formatur in fi. Hoc nihil est dictu. sed vult dicere si apparet z c̄. i. si agat dare oportere. Supponit ergo hec glo. q̄d hec s̄ba. si c̄ itaqz ponatur illatiue. z tñ non ē verū. q̄a nihil est dictum. s̄. a quo possit inferri. Sic ergo q̄ ponuntur recapitulatiue vt possit poni regulam sup actionibus de quibus dixit: z exceptionem quam hic ponit s̄m doc. **C** In gl. sed opponitur in fi. Et est h̄ gl. regula vera q̄d ex pluribus causis nō p̄t queri dominū q̄d itelligē ex pluribus causis successis s̄ ex pluribus concurrentib^o p̄t vt no. in. s̄. ex plurimis. Quid ergo si q̄s agat z dicat se d̄m ex plurib^o causis concurrentibus. nunqd admittitur talis libellus. Verbi gr̄a. Dico q̄ talis dominus vendidit mihi talem rem. item z eam mihi donauit z ex dictis causis mihi tradidit quare peto z c̄. Et videt̄

¶ sic cum possint concurrere. vt. d. §. nota. **C** Preterea si due actiones ex diuersis causis pcedentes se cōpatiantur et possint ad idē simul intētari: qđ possunt vt in materia cumulationis vī debis. j. e. §. si min^o ergo due cause dominiū acqrēdi. **C** Preterea q agit vendicatione nulla cā exp̄ssa intelligitur oēs causas in iudiciū deducere. vt. ff. de excep. rei iudi. l. 2 an eadē. §. actiones. ex de sentē. et re iu. c. abbate. l. vj. si ergo plures exp̄mantur nullum est vitium. immo nec aliud important quam si non exprimeretur. ff. de cōdi. et de. l. cōditiones que extrinsecus de le. i. l. iij. cum omnes et plures intelligerētur proponitacite. vt dicta. l. si mater. §. i. **C** In contrariū videtur. certum ē qđ actiones psonales et reales in hoc equiparantur qđ qđ iure ī vna obseruatur quādo exp̄ssa causa ab initio agitur: idem in alia. nam sicut nō ob. exceptio rei iu. vbi ī personali ex vna agitur si ex alia agatur sic nec in reali vna causa ab initio adiecta. ff. de excep. rei iudi. l. si mater. §. si quis autē. et l. 2 an eadē. §. actiones a contrario sensu. Sed cōstat qđ ex pluribus causis nō pōt simul agi in actione psonali. vt. d. §. act. d. re iu. l. nemo. §. quotiēs. ergo nec in reali ex pluribus causis et hoc videtur exp̄pressum. C. de contrahē. emp. l. cum res. et videtur hoc notari extra de fide instru. c. inter dilectos. §. ceterum. Ad hoc pōt dici qđ libellus vj admittit p̄mas rationes dū tñ tales sint cause qđ p̄ traditionē acquiratur dominiū. et h̄ patet. qđ vna fuit traditio et vna acq̄sio dominiū. et sic totum vnum reputatur et vna actio ex hoc resultās. **C** Sed quid si plures cause proponantur ex quarum aliquib^o dominiū querit sine traditōe sicut ex causa legati. Verbi gra. Dico qđ talis legauit mihi fundum suum et nihilominus donauit inter viuos. vel pone in alijs casib^o in quib^o dominiū acqr̄t sine traditōe. Tūc nō credo qđ debet admitti qđ ex illa cā que trāffert dicit se dominiū. ergo alias pponēdo est sibi cōtrarius. et ita repellēdus. C. de fur. l. i. C. d. codi. l. si. Non obstat cōtraria qđ in psonalib^o nō idem sicut in realib^o nā in psonalib^o singulas causas singule actiōes sequuntur nō sic in reali quādo fuit vna sola traditio. qđ omnes reputantur p̄ vna. **C** Item nō ob. l. cum res. qđ loq̄tur vbi fuisse. pponunt plures traditiōes quo casu nō admittit talis libellus qđ videt cōtraria proponere s̄ in casu pposito videt admitti debere qđ nulla cōtrarietas est. et hoc vbi p̄tēdit se habere diuersas causas ab eodē. Quid si a diuersis. Tūc nō videt qđ pcedat qđ eēt cōtrarius sibi p̄p̄dicēdo vtrūqđ dominiū simul qđ eēt nō pōt. vt. ff. cōmo. l. si vt certo. §. si duob^o. Quid si dicat eos fuisse dominos successiue et vtrūqđ simul tradidisse. Videt admittēdus per rōnes p̄dictas dñi cause sint compassibiles vt dixi. et maxime quādo vnus habuit causam ab alio. vt dixi. Et hec vera agendo sed an defendēdo admittet. Videt qđ sic indistincte cū cōtraria proponēs audiatur defendēdo vt. l. nemo. ff. de excep. sed videt obstat. d. l. cū res. que videtur loq̄i defensore. vt in §. sane. Sed dicas qđ principiū loq̄tur ī actore sed in §. sane loq̄tur in reo et diuersificat quādo actor: recuperavit rez. et alius vult agere querela. Sed qđ egisti rei ven. vna cā adiecta succubisti. agis iterū ex alia cā. ego tibi dico. amice tu dixisti alias te dñm ex tali prima causa qua egisti tu nunc vis dicere contra cōfessionem tuam debes repelli. querit an bene dicam. Videt expeditū qđ nō. qđ exp̄pressum est qđ qđ egit ex vna causa actione reali et succubuit pōt agere ex alia. vt. d. §. si qui autem. et d. l. cū res. sed ad illas pōt responderi qđ verū ē qđ nō ob. exceptio rei iudi. sed alias exceptiones non intendit ibi excludere sicut de rei ven. vel alia. vnde videt repellēdus quia quādo agit prima cā dicit se dominiū ex illa: igit ex alia non pōt se dicere dominiū qđ semel factus dñs nō pōt fieri dñs per hūc §. et confessio sua quam fecit se dicēdo dominiū ex prima causa sibi p̄iudicat q̄uis forte nō dicat verū. qđ recipit p̄ vera ī ei^o p̄iudiciū. C. de reuo. do. l. cū confitearis. §. de ser. pig. da. ma. l. si creditorib^o. et meli^o eēt de adul. c. significasti. confessio enim p̄iudicat inter easdē psonas etiam in alia cā. vt consuevit dici. ff. de interro. ac. l. si. **C** Preterea constat qđ vbi qđ vult intētare actiones contrarias etiam successiue qđ repellit. C. de furtis. l. i. de codi. l. si seru^o exte. l. i. iste autē qui primo astruxit se dominiū ex vna cā et succubuit: et nunc vult se dicere dominiū ex alia p̄stat qđ dixit cōtraria. qđ si fuit dominus ex illa quā primo astruxit non pōt dicere se dominiū ex ista quā nūc pro-

ponit per hūc. §. et l. cū res. ergo tanquā contraria proponēs est repellēdus. **C** Preterea venit cōtra iuramentum proponēs nam in primo casu iurauit se dominiū ex cā quam proposuit. nūc vult iurare se dominiū ex alia qđ contraria et īpossibilia sūt qđ si verum iurauit primo non iurat verum nūc et cōtra. et sic repellitur quod possit repelli. et pro hoc optime extra de elec. c. vt qđ l. vj. vbi videtur quasi exp̄pressum. et facit extra de fi. instru. c. iter dilectos. §. ceterū. et hec videtur p̄iurire aribus et tñ nō videntur de mente iurum predictorū. vj. §. si quis autē. l. cū res que essent sine effectu. **C** Preterea similes oppositiones possent fieri quādo ille qui primo egit et succubuit vult agere ex noua cā. nam si ex prima succubuit non propter hoc amittit dominiū: et sic ex noua causa nō pōt se dicere dominiū quin dēteraret et qđ esset cōtrarius sibi p̄p̄i et tñ claro claris est qđ supueniēte noua cā pōt agi. vt. l. si mater. §. eadem sed ad illud. §. pōt responderi qđ agi pōt sic qđ nō ob. excep. rei iudi. s̄ non negatur qđ repelli possit alia exceptione. hoc nihil vltimaz ter. dicit qđ ex noua causa pōt agi et obtineri extra de sen. et re iu. c. abbate. §. nō prodesset li. vj. nō aut pōt obtineri si sic esset qđ pōt repelli. Pōt tñ alio modo responderi. qđ per s̄niam perditur dominiū saltē vtile. dicā. j. de offi. iu. §. si. vel pōt sic. §. intelligi quādo dñm superuenit ex p̄cedenti causa quo casu acq̄situs p̄ditur et nouū acquiritur et accedit. ff. ad. l. fal. l. fundo. et ideo ex illo nouo agi pōt et sic non obstat vltia opinio illorum qui tenent qđ pōt repelli. Et per eundem modū pōt responderi ad. l. si. ff. de excep. rei iudi. vbi est contrarietas eadē super quo cogitabis. **C** Sed qđ dices in quasi dominiū: nūquid qđ dñs pōt fieri magis quasi dñs. Verbi gratia dñs me quasi dñm qđ per traditionē accepi a tali quem dñm esse credebat et tali titulo itē et a tali. nūquid talis libellus procedit et ea que dicta sūt supra in dominio obineat ī quasi dominio. Non videt qđ dñm est plenū qđ et nō pōt cōpati sibi plenus s̄ minus plenus cōpatit min^o pleno. vt videt. qđ tutorem haberi nō pōt dari tutore. et tñ pōt dari curatorem. et curatorem haberi curatorem. C. in qui. ca. tu. ha. l. 3. et ibi s̄. Et ideo videtur qđ quasi dominiū possit acq̄ri diuersis titulis et qđ nō obtineat is. §. item per p̄missa vj qđ actor: oēs titulos possit in iudiciū deducere per ratiōes p̄dictas. s̄ in dominio. et ad hoc bene facit dictum. c. abbate qđ nedū loquitur in dominio vero. imo ī quasi dominio et hoc vbi actor: habet illos diuersos titulos ab vno et fuit vna traditio. Quid si a diuersis. Videtur idē quia cessat causa contrarietas quā supra allegauit pleno dominio et pro hoc qđ tacite dedit totum in iudiciū si ergo exp̄sse ponat cur viciat. vt. §. satis allegatum est sed contra faci. l. nemo ex his. §. quotiēs dicit. **C** Itē quia ex quolibet titulo s̄ ne aliqua traditione oriū vna actio et ita sequitur qđ agit pluribus et diuersis actiōib^o qđ non est licitus. vt. d. §. quot. item rei ven. non pōt dici idē qđ non competit nisi vna: nec est nisi vnum dominiū. **C** Sed ad hoc dōt respōderi qđ plures publicane possunt cumulari cum cometant ad idem et ex diuersis causis nec sn̄a lata in vna ob. exceptio rei iudi. in alia pro eo qđ ab initio omnes cause exprimunt. et. §. si quis autē. supra sepi^o allegato. et ideo videtur posse agi ex pluribus causis vt p̄dictatur etiā causatis diuersis titulis et traditiōib^o. Sed an vltis dominus possit fieri magis dñs vtilis. qđ quin possit fieri directus dñs non videtur dubitabile. Et dicit qđ sic per dictā rōnem qđ minus plene et c. Sed pōt dici qđ non t̄nta ratiōe huius. §. ideo que dixi in directo intellige ī vtilis bene tamē verū est qđ vtilis pōt reputari directus diuersis respectibus. vide. §. de loca. §. adeo. et. §. eo. §. omnium. et. §. alie. v̄ie in quolibet. Sed qđ dices in obligatiōe reali. Expeditur est et ex pluribus causis pōt obligari nec est idē sicut in dominio. idē videtur qđ possit ex pluribus causis similib^o agi. ff. de excep. rei iudi. l. ex sextate. §. latus iunge. j. eo. §. si minus. **C** Itē quid ī interditiō. Videtur qđ cum sint psonalia qđ habeant quo ad hoc naturam psonalium. vt dicam. j. de interditiō. §. recuperande. et notat Inno. extra de dona. c. inter dilectos. **C** In gh. sed in quo in fin. hec glo. bona est et vera s̄m omnes. **C** In g. i. Quia apparet ibi et tñ hic dicit qđ sic. hec glo. fortissime arguit nemo ad īpossibile obligatur. nec aliqua actio pōt dari ad īpossibile. s̄ ī possibile est rem meam mihi dari. ergo ī possibile est agi p̄di.

furtiva ad tandū qđ meū est. **C**In eadē glo. cum dicit inten-
dit hec glo. nesciens in luce euadere cōuertit se ad obscura ne
videat. et cōcedit qđ hec actio nō datur ad dādū s; restituēdum
re nec ob. tr. si appareat eos dare oportere et c. qui vī suppone
re qđ agitur ad dādū qđ nō refert ad cōdi. fur. de qđ statū locut^o
ē. s; ad cōditionē proutē genus et prout ponit p omni actione
psonali. q. d. fur. tenetur cōdi. fur. ad restituēdū sicut tenetur
quicūq; dicit alia cōdi. ad dandū si appet eum dare oportere.
Hanc aritū: fuisse intētionē glo. de longe ad ductā. et credo
qđ ille qđ composuit tex. nūquā hoc cogitauit. **C**In eadē gl.
hoc est spāle vt hic dicit glo. vult rīdere ad vnam oppo-
sitionē que posset fieri. Hos cōcludit qđ hac cōdi. agitur ad
restituēdum in quo ergo est spāle in ista. qđ et alie videntur ad
hoc cōpetere. et sic nūl in ea est spāle et tū tex. supponit qđ sit spā-
le. ad hoc intēdit glo. respondere qđ nulla cōdi. competit do-
mino pro restitutione rei sue nisi hec. vnde si alique competant
ad restituēdū dicit qđ verum est nō dñio s; dñio nō. Hec respōsio
nō vī p̄ra. qđ repiunt alie cōdi. competere dñio pro restituēdō
rei sue sicut cōdi. sine cā. ff. rerū amo. l. rerū. §. i. itē cōdi. inde.
ff. d. cōdi. inde. l. si vrbana. et l. indebiti. §. i. §. d. cōdi. ob cāz
l. si procu. itē certi cōdi. gñialis. ff. si cer. pe. l. certi cōdi. §. com-
petit. d. tritica. l. ij. **H**ec credo qđ is tex. nec aliquis dicat qđ sola
conditio furtiva cōpetat dñio cōtra furē imo et oēs alie degene-
rant in odiū furis. vñ quādo h dicit hac actione. l. cōdi. fur. vī
alia et ita etiā intelligit. ff. vī. que admodum ca. l. si. vbi loqf
gñaliter rē suā neminē nisi a fure cōdicere posse. q. d. qđ p̄ra fu-
rem pōt agi quacūq; cōdi. **C**In eadē glo. in si. s; fm hoc nū-
bil spāle eēt in fure. qđ contra quēlib; agitur triticaria pro pos-
sēsiōe. ff. de tritici. l. ij. qđ tū iste text. innuit. **Q**uid gō dicemus
ad cōtrariū qđ ad hoc obstat. **P**otest dici qđ hec conditio fur-
tiva h; spāle in hoc. et ille qui agit alijs conditionib; nō h; dī-
cere se dñm nec concludere p mediū dñij. in ista sic. ff. de cōdi.
fur. l. i. vñ qui agit cōmodati vel depositi nō agit qđ dñs: s; qđ
cōmodauit secus cōdi. fur. et in hoc spāle in ea et cōcluditur
ad dimittēdā vel dandā rē fm iac. **C**el pōt dici qđ conditio
furtiva cōpetit ad dandū si res itēreat. ff. de cōdi. fur. l. si pro
fure. et l. et iō. et sic is tex. d; intelligit qđ hac p̄di. furtiva agit ad
dādū qđ res nō extat. et hoc casu loqf is tex. **I**n fūrate is tex.
loqf qđ res extat. et appet qđ loqf i casu quo res vēdicari pōt
vt ibi qđuis aduersus et c. que vēdicari nō potest nisi extet. s. de
re iudi. §. sit tamē. **P**reterea iste tex. ponit regulam et excep-
tionē. **R**egula ē qđ nemo agit ad dandū rē suā nisi contra fu-
res. exceptio d; eēt de regula. ff. de iur. l. i. hic aut non eēt de re-
gula nisi possit res sua peti dari. ergo sequit qđ possit peti dari
oportere. et hoc non pōt negari qđ nō voluerit calūniare text.
Quid ergo ad regulā. **D**icit qđ quis sit impossibile rē meā
mibi dari nūlomin; hec pettio admittit contra omnē rigoē
iur. et cōtra p̄pā significatiōē vbi dandi odio furis vñ quā-
do res extat hoc vbi dare et p̄p̄i pro reddere. et ideo tex. dicit
hic recipiēdere rei grā. et sumitur hic dare improprie sicut et quā-
doq; reddere pro dare. ff. d. vbo. sig. l. verbum reddēdi. s; quā-
do nō extat proprie. qđ in hac actione venit extimatio. ff. de cō-
di. fur. l. in re. in qua certum ē proprie dari. **S**ed quare indu-
ctum ē qđ agatur ad dandū. **R**ūdeo p̄pā natura cōditionis
est qđ per eas agitur ad dandū. vt. j. §. proxi. et frequēissime
contingit qđ extimatio veni in hac actione. vt. ff. de cōdi. fur.
l. iij. ideo iura indistincte concesserunt agi ad dandū. aduer-
tentes qđ erat possibil; frequēter contingebat. v; fieri con-
dēnationē in intēreē su extimatiōē. et hoc etiam aduertit le-
gillator: cum dicit qđ lēz rē nostram non possum; stipulari pos-
sumus tamē qđ ex causa furtiva debetur. ff. d. vbo. sig. l. scire d;
bemus. §. si. que mutum facit ad intellectū hui; §. **C**In glo.
i. rei ven. ibi cum allegat de tritici. l. i. et ij. hec glo. procedit i ma-
le fidei pos. rei mobus sciēter eā contractate qui cōmittit fur-
tum. C. qđ cū eo. l. s; liberam de fur. l. alienus. **C**In si. eius de;
glo. p̄ma p̄ior. nan p eam non agit dominus ad dandū nisi
contra furem s; a restituēdū vel forte ad possessionē. ff. d. tr i-
ci. l. ij. **H**oc tractant hic materias quasi omnium cōditionum et
facis facilliter transeunt ponēdo et sumēdo aliqua de materijs
earum que melius parēt per spāles titulos cuiuslibet in testib;
et in glo. qđ hic recitare nō eēt nisi denigrare papirū. **Q**uere

mus tamē aliq; circa māz huius p̄ditionis furtive de qđ spāliter
h agitur. **P**rimo cui competat. **E**t certū ē qđ dñio. vt. ff. de con-
di. fur. l. i. vel qđ dñio. vt tutori vt ibi nota. **S**z certe ille nō ē qđ
dñs s; ē loco dñi. **C**Sz quid dices de p̄latis et rectorib; eccliaz
nunquid possunt agere cōdi. fur. **V**idēt qđ sic ad instar tutoris
et curatoris p dictum. §. qđ verum ē si agant nomine ecclie que
ē domina. vt dixi supra. §. omnium. s; suo non viderētur posse
agere qđ non sunt domini. s; forte fructibus separatis possunt
qđ faciunt suos. vt scripsi. C. de sa. sanc. ec. auē. hoc ius. **C**Sz
quid de bo. si. pos. qui posset agere publiciana. **V**idēt qđ con-
petat saltē ei vtilis cōdi. fur. ff. de pig. l. si ab eo. **G**lo. videtur
sentire contra. ff. e. l. et ideo. agat ergo tritita. vt ibi nota. **C**Sz
quid de compositarijs et alijs qui non habēt ius in re. **G**lo. di-
cit qđ subuenitur eis officio iudicis vel p actionē in factus. C. d.
agri. et cē. l. si coloni. illa. l. loquitur in casu suo speciali. tamē ea-
dem equitate videtur succurrēdum alijs lic; ibi non loquat de
talibus qui non possidēt: s; de veris possessoribus. s; C. de pre-
to. pig. videtur loqui de misso in possessionē qui non possidet.
Canoniste hō prouident per cōdi. ex canone reintegrāde.
et p. c. sepe. extra de ressi. spo. dicit vt ibi. et in spe. de peti. et pos.
§. i. §. quid si depositarius. **Q**uid de vtili domino nūquid
pōt agere cōdi. fur. **N**on videtur. qđ colonus non pōt agere.
vt. ff. loca. l. cum in plures. §. messem. s; ibi in colono ad modū
cum tēpus. secus si ad non modicum dicit. s. de re. di. §. is vero.
et §. si tamē. et dicit qđ hec cōdi. cōpetit domino etiaz si deserit
eē dominus dū tū sine facto suo. vt ibi vide. ff. e. l. sine. §. tādū
Queritur cōtra quē competit. **V**idēt. ff. d. cōdi. fur. l. si p fur-
re. §. si. et l. ex cōdi. et l. lex furtiva. **Q**uerit vltra ad quid cō-
petat. **E**t certum ē qđ si res extat ipa cōdicatur. vt. d. §. si tamē.
et ff. de tritici. l. ij. cum omni intēreē. vt. l. iij. ff. e. et nedū res ipa
immo qđ factum est ex ipa. ff. e. l. ex argēto vel qđ superest. e. ti.
l. si seruus. §. bone. **C**Sz querit pone quid si res interierit. nū-
quid petetur ipsa res vel extimatio. **G**lo. dicit qđ petet res ipa
et fiet cōdēnatio in extimatiōe. ff. e. in re furtiva. et pro illa glo.
videtur expressum. e. titulo. l. iij. in si. facit etiam. ff. d. fur. l. si qđ
vxi. §. pe. d. vbo. obli. l. si seruum. §. si. **C**ōtrariū videtur
exp̄ssum in dicta. l. in re furtiva. ff. d. do. causa mor. l. si filio. de
cōdi. inde. l. in summa. §. in frumento. **P**osset dici qđ si cer-
tum ē rem non extare d; peti extimatio. et si repeteret male pete-
ret et ita t; **I**nno. extra de excep. c. sacro. et ita t; cōtra glo. ordi-
nariarum. ciuilijs. **S**pe. vidēt tenere qđ pōt peti res siue extima-
tio. forte vult dicere pōt peti res si extat: vel extimatio si res nō
extat. s; hoc in spe. de li. cōcep. §. ad hui; §. itē nota. de ob. et so-
lu. §. sequitur. §. quid si petij. **Q**uicqđ teneas credo qđ vbi
res non extat et est certum: est facienda mentio de hoc sicut dī-
xi quando quis dolore dñij possidere supra eo. §. omnium. vñ
p tex. supra allegatū qui videtur cōcludere qđ etiā res mortua
condicatur: credere libellum procedere etiam si cōdicat mortu-
am dum tamē eam non exprimat mortuam in libello. si enim h
exprimeret ad impossibile concluderet. et credo qđ si aduersari-
us excipiat qđ res ē mortua qđ debet cōcludere ad p̄quū qđ ma-
le excipit. **T**erē credo qđ si dicat rē mortuam et cōcludat ad ex-
timatiōē qđ bene concludit per. ll. allega. pro hac pte. **T**erē
qđ si probabiliter dubitet an res extet vel non qđ pōt cōcludere
alternatiue. quare peto rē si extet mibi dari si nō extet talē exti-
mationē. ff. qua. le. l. i. §. qđ. et ita nullā de opinionibus p̄dictis
ad lram teneo. **E**x p̄dictis p; forma et conclusio libelli. quare
sup eo nihil elaborandū ē. **I**n summa no. qđ securius ē agere
tritica. ad possessionē quā hac actiōe propter difficilē p̄batio-
nē dñij. vt dixi supra. eo. §. oūm.

Appellamus autem in rē acti.

Quidam faciunt hic. §. quidā nō. **H**oc. iacob; et **P**e. legāt
sub. §. p̄cedēti. casus p; domine ego vidī tractatus d ac. reali-
bus et psonalibus. **Q**uero a vobis an he actiones habeant ali-
quod nomē gñale. imperator; respondet qđ imo appellam; et c.
prosequere tex. cum is. §. nullius ē vtilitatis: vel modice. loqui-
tur enim de vana doctrina nominum que grāmaticis p̄tinaci-
bus relinquuntur. C. d. consti. pe. l. ij. quare hic nūl dico. **I**llud
tamē nota qđ vbum actiōis vtrāq; actionem comp̄hendit. C.
de here. vī. l. si. et ideo si quis legaret vel cederet actiōes: vidēt

q̄ legatarius possit intentare reales & p̄sonales. **C** Sed quid si vni daret vel legaret omnes suas v̄dicationes alij condi. & est bi aliquid debitū pro quo competunt p̄pothe. & p̄sonalis. q̄s itētabit p̄pothe. & quis personalem. videtur q̄ cuz p̄pothe. sit accessoria q̄ comperat illi cui p̄sonalis competit. iste. §. facit ad cōtrarium vide. §. de fideiuf. §. ac nec. **C** In glo. id dicit in fi. hoc nihil est. q̄ ille competunt ad reddēdū seu restituēdū. ff. cōmo. l. iij. §. heres. & l. si vt certo. §. rez tibi. vnde hic loquitur solum de illis personalibus que competunt ad dandum vnde non omnes cōpetunt ad dādum imo vt quis liberetur. ff. d. cōdi. sine cā. l. qui sine. & ad repetēdum qd datum est. vt cōdi. ob tur. causam & indebi. vt patet per ti. de cōdi. ob tur. causam. & indebi. **C** In glo. dicit quidam in fi. Docto. hanc approbant q̄ si oportet denunciare ita oportet denunciare in reali sic in personali nulla tamē pōt probari auctoritate. nisi q̄ is text. sic dicit. Et nota q̄ p̄ hanc glo. videtur determinari questio vbi quis vocatur ad iudiciū debetur de cōsuetudie emēda ab illo qui succumbit. Pone q̄ vocavi te ad iudiciū & peto. x. q̄ mihi debes tu statim confiteris & dicis non debere te emēdam. q̄ si requisivissim solvisses. quare dicis me debere nō re. nunqd bene dicis. Non videtur p̄ hanc glo. tamen posset dici q̄ hoc casu sit necessaria denūciatio cū ego non debeam expen. hoc casu in gl. vere in fine. C. de dēfen. ci. l. defensores. & ff. de origi. iur. l. ij. §. exactis.

Sequens illa diuisio est. **C** Casus istius. §. planus est. Domine imperator ego vidi supra quasdam diuisiōes actionū. ē ne alia diuisio. Imperator dicit q̄ sic. **C** Hā quedaz sunt quedam pene & c. ter. est planus. in glo. iij. diuisio in fine. Prima fuit q̄ quedam reales quedā personales supra. §. omnium. Secūda q̄ quedaz civiles quedā p̄torie. §. sed iste. multe enim sunt diuisiōes vt videbis in glo. p̄ma. e. §. sunt p̄torie rea vide ibi. **C** In glo. Sed nōne i fine. Itē interest cuiuslibet neqd in lo. pu. fiat. ff. ne quid in lo. pu. l. ij. §. i. de op. no. nun. l. nam rei publice fm docto. melius. ff. de popul. ac. l. i. in glo. que sunt. x. in fi. **C** Hec glo. videtur aduersare magne glo. supra. e. §. penales p̄bo. itē aduersus eum. vbi videtur concludere q̄ ibi illa actio dicitur penalis. q̄ in ea iuratur in litez & tamē constat q̄ illud iuramentum venit ibi officio iudicis sicut in q̄libet & idē nota. C. re. amo. l. ij. **C** Sed dic q̄ hec glo. est vera. nam nulla actio est penalis propter hoc q̄ iuratur in litē. vnde illa actio sic dicitur ibi penalis ex alia causa nō q̄ iuratur in litē. vt ibi scripsi. **C** In gl. ad vtrūq̄. i. fi. §. in p̄mo casu. dat certū cōdi. ex mutuo i scōdo certū p̄ditio ex stipulatione vid. ff. si cer. pe. l. certi p̄di. §. qm̄ & q̄ scripsi. §. d. v. ob. i. p̄n. **C** In gl. §. nōne ibi cū al legat. §. e. §. penales. Hoc exēplum non ē bonum. plus q̄ enīz ridiculum est dicere q̄ actio exempto & bo. fi. in quibus iuratur in litē sunt penales. vt dixi. §. super glo. que sūt. x. **C** P̄terea est contra casum huius. §. quoniam ponit eas rei persecutorias. **C** Itē si diceretur he penales q̄ iuratur in litē in eo q̄ excedūt veram extimationē: potius diceretur mixte q̄ mere penales. i. v. plane. Pone ergo exēpluz in act. l. aquilie. quando interfe cisti seruum meum vel animal. vt dixi. §. e. §. penales. **C** Sz videtur q̄ rei v̄e. & alie reales sunt penales quando dantur contra illum q̄ dolo desijt possidere vel nihil adest. vt si possessor occidit rem que v̄dicatur vel forte culpa eius interijt vel forte donauit vel eam p̄didit ad locum. vel als. nam tunc reo nihil adest. ff. ad. l. aq. l. litē mella. §. si plures. Sol. q̄ dolo vt cupa d̄ sūt possidere h̄ p̄ possessore fictiōe iuris & q̄ si tenēs & possidēs conuenitur nō quasi delinquēs iccirco non reputatur ei pena cum fingatur possidere. vt. l. parem. de re. iur. & l. qui dolo. & h̄ q̄ possedit. Sed vbi lex dicit aliquē teneri qui nunquam possedit ex delicto suo sicut in actione. l. aquil. tunc censetur penalis. vt. d. §. si plures. Vel pōt dici q̄ vbi res non extat: nō agit reali. vt. §. de re. di. §. si tamē. **C** In glo. scilz heredis. in fine. **C** Quid in alijs casibus in quibus est eadem ratio. Verbi gratia. subito currentibus hostibus habui rez deponere vel forte superuenerunt mihi noua q̄ latrones erāt in via qui mihi insidiabantur. vel forte peregrinus iufirmitate subita grauat. nō potui eligere mihi hospite vel aliq̄ue de circumstātibz cui sua

cōmēdaret nunquid erit idem nō videtur q̄ hoc est penale: & non extendēdum vt. l. interpretatiōe. ff. de pe. & contra ratiōnem iur. statutum & ipsius actiōis naturam. & ideo nō videtur extendēdum. vt. l. q̄ rōne. ff. de legi. sup hoc ad ea: p̄torie vel augustum pro lege cōdēda. **C** Itē quid si nō causatum multis populozum. sed forte vidit inimicū suū in via. & fore aliqua d̄ deposuit vt ei leuius occurreret non videtur locus h̄nc pene & maxime quādo ipse inuasit. ff. de minor. l. papi. d̄ supec. tu. l. decreto. **C** Quid si depositarius cōrumaciter non compareat vel forte respondere p̄sens nolit. nūquid cōdēnabitur ad duplū. Non videtur q̄ non negat. immo videtur confiteri. C. d̄ calū. l. ij. §. si aut reus. extra d̄ confes. c. ij. li. vj. & ita tenetur in simplum. In contrarium videtur q̄ debeat haberi p̄ negante. ff. de interro. ac. l. de etate. §. qui tacuit & ita tenetur in duplum. **C** Quid ad hoc. Doctores consueuerunt dicere h̄c iura concordando q̄ vbi ē dānuz contumaci haberi pro cōtente: h̄ p̄ p̄tēte. si sit ei dānuz haberi p̄ negate. tunc habetur pro negante. **C** Ex ista dissolutiōe pōt respōderi ad questionē naz si deponēs possit bene probare suum depositum vtilius est ei q̄ depositarius habeatur pro negate quāz pro confitente. q̄ h̄i debet duplum. vt hic. §. in casu quo probare non possit est ei v̄lūius qd habeatur pro confitente. vide qd scripsi in breuiario de iuramēto calū. l. ij. **C** In glo. sed quare in fi. glo. non respōdet propter h̄ contrariū q̄ ibi punitur magis qui dam hic minus & ita semper ob. l. illa. **C** Dymus dicit qd in illicitis omnino: id est que nunq̄ possunt esse licita & illicita magis punitur qui palaz q̄ qui clam. vt hic. Sed in his que p̄tē eē & illicita: magis punitur qui clam q̄ qui palā. vt. l. contraria. Et p̄ hoc q̄ v̄rarius manifestus magis punitur q̄ occultus & d̄putans de fide catholica publice magis q̄ p̄uuarim. extra de vsu. c. q̄. in omnibus. de homici. e. ex l̄ris. de here. c. cum & iniuncto. C. de summa tri. l. nemo & ibi consuevit tangi de hoc per doct. **C** Quis aut sit fur manifestus vel si dic. §. de ob. q̄ ex d̄icto naz. §. p̄mo vide ibi & vi bo. rap. §. si. vide etiam ibi. **C** In glo. l. vsq̄ in fi. Et vide. §. vi bo. rap. in p̄ncipio & in dicta. l. si quis ex domo & in dicto. §. si. supra vi bo. rap. & est expressum. ff. de furtis. l. si vendidero. §. cuz raptor. vnde teneas q̄ omnis fur tenetur vi bo. rap. si haberet animum resistēdi als nō vt no. & scripsi supra vi bo. in p̄nci. **C** Sed pōt queri quare punitur plus fur manifestus quam raptor cum in actione furti manifesti torum sit pena in vi bo. rap. triplum. **C** H̄t dici q̄ p̄tor: plus fures punire voluit. q̄ magis frequētabatur furta quā rapine. ff. de pe. l. aut facta. §. si. Itē pōt queri q̄re est v̄niformis pena i rapina & nō in furto. **C** Itē cur magis punitur manifestus q̄ non manifestus. Potes respondere per ea que dixi ibi supra vi bo. rap. in p̄nci. & §. i. **C** In glo. §. ad. l. aquil. in fi. idē in multis alijs vt i constitutione siqs in tantam. & lege nō ab re. C. vnde vi. fi. re. l. si constituit. & omnibus in quibus aliqd̄ noīe pene imponit vltra interesse cum sit eadē ratio. ff. de iur. pa. l. adigere. §. quis de fun. l. i. fm By. & no. j. gl. fi. **C** In glo. §. heres. in fi. **C** Quid si executores p̄ quoz manus legata olui debēt ex dispositione testātis differant. **C** H̄t dici eos tenei ista pena propter ḡralitatem huius l̄e & maxime q̄ possunt conueniri ex testamēto hoc casu. vt satis plene scripsi. C. de epi. & le. l. nulli. & ibi nota. sed possessorē rei legatē nō credere teneri ac pena. cū non teneat act. ex testamēto sed rei ven. **C** In glo. fraudulēter. ibi cū al legat. l. sciēdum. hoc aut casu presumiur fraus nisi heres probet iustam cām modicum tñ tempus debet ei dari. ff. de colla. bo. l. si quis filius. §. i. **C** In eadē glo. ibi cū allegat. l. p̄tor. §. si seruus. illa facit in hoc qd dicit. non edūm fi. §. ibi in aut. d̄bere. & fal. §. si quis autem non implēs. ibi retraxerit. **C** In ea. glo. ibi. C. de vsu. le. vel fidei cō. l. prima. & c. ibi. ff. de vsu. l. herēnius. **C** In eadē glo. ibi vt. l. quid sit fugitiuus. §. i. Sol. ibi fuit delictū consumatū. ideo sera p̄nia. hic tñ. ff. de fur. l. qui ea mēte dicit. ff. nau. cau. sta. l. idēq̄. §. si. in hoc tñ aduerte q̄ si actor imitatur cōfessōi. & p̄ eā velit probare videtur satis equū qd glo. dicit. si aut cōfessōi nō inuitat tūc aut d̄bitor stentī negatione quousq̄ cōuētus fuit: & tūc certū est q̄ incidit in penā q̄ necdū debetur propter negatiōez immo p̄pter procrastinatiōnem & dilatiōem vt videbis. j. §. sed furti h̄. sed illa. ergo siue debito: negauerit siue confessus fuerit dū tamē protraxerit q̄

iusu magistratus conuētus fuerit pena est cōmissa et in hoc casu nō procederet questio glo. s; pōt pcedere quādo p̄mo negauit et post cōfessus est ante q̄ conueniretur et hoc casu credo q̄ pena sit cōmissa p̄ negationē et hoc ē exp̄sum. j. §. sed illa. vbi videtur concludi q̄ negās statim cōmittit s; cōfētēs sibi deferat quousq; cōueniat. igitur penitere nō pōt ex quo semel negauit et est pena cōmissa. et de hoc nō videt̄ multum dubitandum et idē crederē in act. l. agl. nam sp̄ale est in minore q̄ possit euitare penā quam cōmissit negando si post cōfētēs et sic videtur contrariū ius cōmune. ff. de mino. l. si ex cā. §. nunc vidēdum. C. si ad. delict. l. i. et ij. et de hoc tangit spe. aliquātulū nihil tamē eligit sed remittit ad h. c. glo. in ti. de confes. §. nūc vidēdū. §. qd si egi. **C** In eadē glo. ibi cum allegat. l. illud. hec questio pcedit vbi non distulit tantū q̄ fuerit in iudicio vocatus. q̄ tūc etiam debet ex procrastinatione. j. e. §. sed furti. §. sed si distulerit. et nō eēt questio. sed quando extraiudicialiter cōfessus est et post negauit. et intellige has determinationes procedere vbi nō fuisset istī error. q̄ forte ille excusaret. ff. de interro. act. l. confessionibus et l. qui seruum. **C** In eadē glo. cū allegat. j. §. at ille. Ille. §. parū facit tñ melius. ff. de his qui vt indignis l. post legatum. §. i. l. pe. credo tamē q̄ p̄ma sit vera. q̄ ex sola cōuentione deberetur. vt. d. §. at ille. et ex sola procrastinatione vt hic. sed glo. pōt saluari vt negocium pōt eē dubius. ff. de pe. bere. l. illud. **Q**uid si respondeat dubito. Dic nō incurrere penā si hēat istam causam dubitādi. at̄ sic. ff. de pe. bere. l. si dubito. in feu. si de feu. questio fu. c. vafallus. **C** In eadē glo. cū allegat. C. de fideicō. l. si. hec est vera et non habet dubium s̄m **D**y. **C** In eadem glo. in si. hoc pōt procedere si dolose egerit vt eēt in non soluēdo. ff. que in frau. cre. l. si. §. si. secus si esset simplex mora. ff. man. l. si pcur. §. si ignorā. nec ob. ff. de mio. l. q̄ si minor. §. si seruus. q̄ loquitur in dolo adhibito in cōtractu. hic extra cōtractū. **C** In glo. quid si in iudicio. ibi cū allegat. l. interpretatione. Hec questio non est dubia q̄ est casus j. §. sed furti. nam si negat statim cōmittit penā. si cōfētetur nō nisi se permiserit **C** q̄ ibi patet textualiter. **C** In eadē glo. ibi cū allegat. l. in minorū. Ecclesia enī equiparatur minori imo et pupillo. C. de rei vē. l. si vt proponis nota. Sed nunquid duplatur totum. v; legatum fructus et vsure. Videt̄ q̄ sic. ff. de fur. l. in fur. act. in pn. ff. e. ti. l. inficiēdo. §. i. Sed istex. supponit contrariū. ibi tunc enī et. Sed retenta hac opī. q̄ intervē esse nō duplatur queritur an possit pena peti et interesse. Non videtur dubium q̄ sic cum hec pena legalis. ff. de cōdi. fur. l. in re furtiua. et l. si pro fure. **C** Sed quid si restatur penam appo s̄uit. Videtur q̄ nihilominus sit locus huic pene sed tamē nō pōt exigi vtraq; C. de iure ep̄bi. l. ij. nota in simili. **C** In eadē glo. in si. Dynus approbat has omnes determinationes. ista sufficiāt circa lecturā huius. §. Qui vellet tamē solēnizare: pōt ferat abere materias actionum hic nominatarum qd nō expedit q̄ in suis locis tacte sunt in parte. vtrā nullus lector aliqd attraheret sed suis locis materias reseruet et transiret tangēdo solum necessaria pro intellectu casus quez legit. Quia tamē hoc titulo propriū ē tractare de libellis. videamus quomodo in his acti. formantur libelli. et p̄mo in certi cōdi. ex mutuo de qua p̄mo tractatur in pn. huius. §. in qua sic potes incipere. Dico ego io. contra **M**arti. q̄ licz duduz eidē **M**ar. mutua uerim tale pecunie mee quantitatē: nihilominus idē mar. dictam pecunie quantitatē mibi reddere contradicit idē debite quare peto dictum **M**ar. in dicta tali quantitate mibi reddenda et soluēda p̄ sniam cōdēnari. et ad hoc p̄pono certi cōdi. ex mutuo. et eodē modo potes formare in alijs rebus mutuatōis que consistunt pōdere numero vel mēsurā. vide. §. qui. mo. re cōtracti. ob. §. mutui. **Q**uid si nō dicat pecuniam suā nunquid pcedit libellus. Non videtur q̄ nō est mutuum nisi sit res mutuantis. ff. de fideiuf. l. si q̄s pro eo. §. si numos. C. si cer. pe. l. q̄ uis. ff. si cer. pe. l. ij. §. appellata. Nunquid ergo creditor h; probare dñium rei mutuate. Nō videtur dubium quin sic per p̄dicta iura. at̄ hac ac. agere nō pōt nisi recipiens consumpsisset ff. si cer. pe. l. nam et si fur. vel cum suo misuisset. ff. de solu. l. si alieni. qd est difficile probare. et s̄m hoc vix aut nunq̄ agens ex mutuo obtineret. vñ oēs moderni dicūt q̄ agens ex mutuo habet ponere se dominū sed nō oportet probare. q̄ recipiens

nō pōt ei referri questionē seu cām dominij: cū habeat cām ab illo. C. loca. l. si quis conductiois. C. de pigno. ac. l. nec credito res. Et hāc; hic **P**e. de bel. parti. et all. ff. de po. l. i. §. si p̄do. et facit qd nō. C. dñō nu. pec. l. i. ff. cōmo. ita et si fur. et hoc satis approbat eqtas et cōmunis vsus. Sed pone q̄ format sic libellus. Dico q̄ mutuaui tibi. x. que per stipulationē promisi mibi reddere. quare peto et. queritur nunquid pcedat. respondeo non q̄ dubius est. nec per eum scitur qua actioe agit. Tertium est enim q̄ vbi ex eodē facto plures possunt cōpetere actiones vna est eligēda et nominanda. vt plene nō. ff. de edē. l. i. in si. magne glo. ex facto aut p̄posito possunt cōpetere due actiones. v; certi cōdi. ex mutuo. et certi cōdi. ex stipulatione si stipullatio fuerit ex intervallo apposta. et sic vna d; nominari. **P**reterea d; declarari an stipulatio fuit interposita incōtinēti: vel ex intervallo q̄ si incōtinēti vna nascitur actio. videt̄ ex stipulatioe. si ex intervallo due. ff. dñō noua. l. si ita. §. i. cū. l. se. igitur nō v; procedere nisi declarat: an incōtinēti vel ex intervallo fuit stipulatus. S; si dicat et declarat q̄ incōtinēti tunc bene procedit. q̄ cōstat q̄ ex sola stipulatioe agit. Si hō dicat q̄ ex intervallo non procedit nisi declarat qua actione agit vt. d. glo. nō. ff. de reg. iur. l. nemo. §. quoties cum sint due actioes vt h; in tex. Quid si dicat mutuaui tibi. x. que promisi reddere in scriptis et per litteras tali sigillo sigillatas nunquid procedit. Dico q̄ nō eadē rōne. q̄ obligatio litterarū ē hodie modus vestiēdi cōtractus sicut stipulatio. et ex ea agitur vt dixi supra de littera. obli. igitur q̄ i stipulatione interposita post mutuum dixi et hic debet intelligi. et ideo dic vt supra p̄xi. dixi q̄ parū aduocati aduertūt. **P**one ego agebā certi cōdi. ex mutuo produxi instrumētū seu litteram ad probandā intentionē meā per quam apparet q̄ in datioe et receptione pecunie fui stipulatus et cōcessa littera. nunquid cado. Non dubiū q̄ sic q̄ per illa que produxi luculēter apparet qd male ago certi cōdi. q̄ ibi est stipulatio et scriptura et ita nō cōpetit certi cōdi. ex mutuo p̄ d. l. si ita. §. i. **Q**uid ergo si per instrumētum productus vel litteras apparet q̄ fuit mutuum stipulatio et litterarū obligatio. q̄ cōtinetur qd recepit. x. mutuo que p stipulationē promisi reddere. tenore huius publici instrumēti queritur nunquid debet eligere: et quid. Et videtur q̄ debeat eligere: ex stipulatioe cū sit firmior: et magis firmū p̄fertur minus firmo. ff. de rei ven. l. si id qd. et vidistis supra qui. mo. tol. obli. §. p̄terea de hō. obli. in principio. Hec aut procedunt et libelli supra dicti: vbi soluz petitur res mutuata. Si aut petatur valo: quanti plurimi iuxta. l. vnum. ff. si cer. . peta. est de eo faciēda mentio in libello s; si facta nō fuerit nihilominus pōt processu p̄dente implorari officij vbi p̄ officij venit vt plene nō. i. spe. de ob. et solu. §. sequitur videre de certi cōdi. **P**e. de bel. parti. querit hic an si quis sit obligatus ad certā monetā possit de alia soluere et an si moneta illa tollat sit liberatus. Hoc nō est hic propriū. ideo nō p̄sequor. de hoc tamē satis scripsi. §. qui. mo. tol. ob. i. pn. et. C. d. solu. autē. hoc itaq; vide in breuiario. et de hoc. ff. si cer. pe. l. ij. §. appellata. Quomodo aut formatur libellus vbi agit ex mutuo cōtractu in scriptis vide supra de littera. ob. vbi satis plene scripsi. Nihilominus de cer. cōdi. ex stipulatione in qua p̄ libellus. Dico cōtra marti. q̄ licz talē summā vel quantitatē pecunie eidē mutuaui ipamq; p stipulatioē mibi reddere promisi nihilominus eā reddere cōtradicit quare peto dictū **M**artinū cōdēnari et. et est sciēdum q̄ ex stipulatioe orit̄ certi cōdi. ex stipulatioe vbi certū h̄t̄itur in obligatioe. Sed vbi in certū tunc cōditio i certi. s; doctores moderni cōsueuerūt dicere q̄ cōditio i certi nō est propriū nomē actiois s; satis pōt dici cōtra vt scripsi supra d hō. obli. i. pn. vbi multas. ll. ad hoc alleg. **C** Occasioe p̄missorū **P**e. q̄rit qd si q̄s agar ex stipulatioe nulla cā adiecta. Verbi ḡsa peto. x. que mibi p̄missi. nūquid talis libellus pcedit. ip̄e dicit q̄ sic. q̄ stipulatio est legitim^o cōtractus de iure ciuili in ductus. igitur actionē parit. ff. d̄ pac. l. legitima. et l. cōuentionē. Verū ē q̄ actor excep. repellit. l. ij. §. circa. §. si quis. ff. de do. ex. Vbi autē fuit causa tunc aut p̄terita: aut futura. P̄mo casu aut fuit falsa aut vera. Si falsa: repellitur. nisi sciens falsum promississet. Si vera non repellitur. si ob futuram cōpetit actio. sed nisi impleat repellitur excep. C. d̄ re. p̄mu. l. ex placito. C. d̄ trāfac. l. siue apud acta s̄m eum. Est

ergo sua intentio reprehendere gl. que est in d. l. ij. §. circa. ubi gl. t3 q. talis libellus non procedit. s3 pe. dic q. procedit. S3 ob. exceptio cum distinctioe qua supra feci. ista questio supponit alia v3 an promissio sine causa teneat. Ad cuius evidentiā oportet distinguere. nam interdū promittit sine aliqua causa expressa: vel tacita interdū cā expressa vel saltē intellecta tacite redeamus ad p̄mū ubi rep̄f nuda p̄missio. nec appet aliqua expressa vel tacita ab aliqua partium queritur an valeat. Et scio q. glo t3 in d. l. ij. §. circa qd si valet. Etiam idē v̄f tenere. Pe. nisi q. dicit q. stipulatio valet ip̄o iure. Sed obstat exceptio et ita concordat cū glo. saltē in effectu. Et ita t3 Dy. ex de re. iur. c. q. semel. lib. vj. **P**reterea videtur casus in d. §. circa. ff. de proba. l. cum deinde. §. si. S3 contra hoc videtur q. paria sunt in debitum promittere et solvere. C. ad. l. fal. l. si. ff. de dona. l. si patronus. §. d. illo. s3 solvens sciēter idēbitū sciēti nō repetit cum donare videatur. vt. l. i. ff. de condi. inde. et de oper. l. l. campanus. ergo promittēs videtur q. debeat efficaciter obligari. **P**reterea pro hoc faciunt ff. de noua. l. si quis legauerit. de condi. inde. l. si deico. p. q̄s videtur probari q. promittēs sciēter videt donare sicut solvens. Solutio p̄mā opi. credo verā qd saltē obstat exceptio per dictum. §. circa. **P**reterea traditio et promissio equiparantur vt. s. §. allegatū est. s3 constat q. vbi sit traditio absq. causa dominiū nō trāffertur. vt. ff. de acqui. re. do. l. nūquā nuda traditio. et no. s. d. re. di. §. per traditionē. ergo vbi sit promissio sine causa. videtur q. non obliget efficaciter. et pro hoc facit q. si cōtractus iniūctus et cum causa inter sciētes nō inesse causam veraz non teneret multomin⁹ quādo sciūt nullā. ff. de cōtrabē. emp. l. domū in fi. **A**d contraria patet r̄sio q. omnia loquuntur vbi aliqua cā inter partes supponebat. Nos loquimur i casu quo nulla est causa vnde non est idē nullā causam inesse nec supponi vel aliquā supponi licz non verā vt nota. d. §. p. traditio. nē in simili glo. cā p̄cedēte et c. Quid si talis promissor soluit rē quam sine causa promiserat sciēs. nūquid pōt reperere. Pōt dici q. non quasi sit melior conditio possidētis ar. p̄dicte. l. domū in fi. et illorū que glo. no. in. d. §. circa. Et Dynus i. d. c. qd semel. **S**ed nūquid trāffert dominium rei solute. Credo q. nō p. d. l. nūquā nuda cum nulla causa sit. vnde quādo est cā licz non vera tunc trāffertur sed vbi nulla non vt. d. §. p. traditio. nē no. et sic ille recipiēs non posset rē vendicare si caderet a possessi. eiusdē cum non eēt factus dominus. Sed quid si promittatur ob cām p̄teritam et falsam. q. si ob futuram: questio non h3 dubiū. nam illa determinatur in. l. si repetēdi. C. de condi. ob cām et in. d. §. circa. s3 proinde. Sed vbi ob p̄teritam et p̄tē que creditur inesse. glo. distinguit in. d. §. circa. q. aut ambo credunt cām inesse que non inest. Aut ambo sciūt non inesse aut alter. et tunc aut stipulator aut p̄missor. **R**edeamus per ordinem ad singula. Queritur circa p̄mū. vbi ambo credebant cām inesse. et nō inest. gl. dicit q. nō valet stipulatio. Contra hoc videtur expressum. q. promissio et solutio equiparantur vt. s. satis allegatum ē. S3 constat q. datū ob falsaz cām q. credebatur inesse nō repetitur. vt. l. damus. et. l. i. summa. §. id qd ff. de cōdi. inde. ergo nec promissum impeditur quo minus peti possit. Sed ad hoc respōdet Dynus in dicto. c. quod semel quia facilius denegatur repetitio quam cōcedatur petitio. S3 contra q. certum est q. hodie tātū opatur sola promissio in mā donationis: quātum olim promissio et traditio. vt. l. si quis. C. de dona. sed sola traditio causat donationē p̄sumptam quādo ex causa que creditur inesse fit traditio. vt. d. l. dam⁹. et dicto §. id quod ergo et promissio. Sed ad hoc pōt responderi q. l. si quis argētum loquitur in alijs terminis. videlz vbi cōstabat et agebatur q. eēt donatio. s3 nos loquimur quando vterq. credebatur causam inesse. et ita nō erat animus donandi cum donatio aboret causam. ff. de dona. l. donari. Et hoc videtur expressum. ff. de contraben. empti. l. domum in primo responso. sed illa obstat multum Dy. in eo quod Dynus videtur velle quod non possit repeti. Sed forte Dynus intendit loqui vbi sciēs tradidit. et non erat causa finalis. vt. j. tangetur. **A**ideamus qd iuris. vbi ambo sciēbant causaz non inesse tamen ambo supponebant eam inesse. et hoc constat vel per confessionem vel abs legitime. et sciēs q. glo. que videtur loqui proprie hoc casu t3 q. non valz. q. i. pari causa et c. vt no. dicto. §. circa. si tamē

soluat non pōt repeti. put innuit ibi glo. cum dicit meliorē conditionē occupantis et ita etiam tenet dy. in. c. qd semel. qui ē videtur loqui hoc casu et hoc videtur expressum in. l. domum i ultimo dicto. s. allegato. **S**ed huic obstat. ff. d. verborum obligatione. l. si diuortio. Sed potest dici q. promissio rei que p̄stari pōt v3 sed contractus rei que non est non valet vt. d. l. domum. et sic videtur q. valz promissio hoc casu. Sed in hoc videtur mirabile q. certum est qd ille qui recipit in debitum sciēter cōmittit furtum. ff. de furtis. l. falsus. §. i. et. ff. d. solu. l. cum qd. Si ergo promittat quis et tradat sine causa cū supponeret causam inesse recipiēs tenetur furti. et sic repeti pōt saltē p̄ illam act. Sed pōt respōderi q. illud verum vbi sciēs recipit ab ignorante. secus a sciēte. vt. l. i. ff. de cōdi. Sed quid i tertio casu quādo stipulator sciēt cām non inesse promissor credebatur. Glo. ibi non exprimit hunc casum videtur tamē q. nō valeat stipulatio saltē in effectu p̄ dictum. §. circa. et p̄ allegata supra. S3 quid in quarto quando promissor sciēbat causam non inesse stipulator credebatur quod inesse. Glo. dicit ibi qd videtur donasse pro quari detur expressum. ff. de condi. inde. l. si deico. missum. de noua. l. si quis delegauerit. et faciunt rōnes supra allegate in prima ratione: quando sine omni causa promissum fuit videlz quia dominiū trāffertur quādo est aliqua causa. licz falsa. ergo obligatio contrahitur. **I**n contrarium videtur quia donatio est cōtractus qui p̄ficitur consensu duorū. ff. de pac. l. i. §. i. de dona. l. absentis. C. de dona. l. si quis argētum. Sed constat q. consensus duorum non concurrat in donatione vbi alter credit causā inesse: alter non. ergo sequitur q. non sit donatio. ff. si cer. pe. l. si ego. **P**reterea q. si non donatio apparet. omnis enī donatio abhorret causam. ff. de dona. l. donari. de re. iur. l. donare. cum igitur promissor supponat causam inesse: nō videtur habere animum donandi. **P**reterea hoc videtur expressum in l. si cum tibi aurū. ff. de solu. vbi non videtur donare sciēs cum tibi dicat q. excipere pōt. et sic nō dderat. In hoc aduerte q. si quis ex causa donationis promitteret propter falsaz causaz: tūc distinguitur an eēt causa impulsiva an finalis. et in dubio p̄sumitur impulsiva. de quo. ff. de cōdi. et de. l. cū tale. §. falsaz. ff. d. dona. l. ij. §. si. et hoc non tangit nostrā questionē q. nostra questio querit vbi est simplex promissio nec addijctur causa donationis. quia illa est vera causa scilz donatio quāvis forte donatio fieret ob aliā falsaz cām. Sed questio procedit vbi ob falsaz cām directe promittit. veluti q. scripsi tibi librum. vel q. pro me iurasti romaz. in qua videretur posse dici p̄babiliter q. stipulatio nō teneat: saltē in effectu. p. ll. et rationes. s. allegatas. et d. h. videtur expressum. ff. d. cōtrabē. emp. l. domum s. si aut venditor. **P**reterea certū est q. lex in distincte improbat promissio nē sine causa. vt. d. §. circa. quomodo ergo sciētia partis faciat et valere q. d. se nō valet: et iuris ordinem imutare. cum nec pactum expressum hoc posset. C. d. pac. l. pacta que contra. l. ff. d. fideius. l. vbi lex. Nec obstant in cōtrarium allegata. Et p̄mo l. fideius. quia ibi loquitur in casu quo fideius. factum fuerit de facto. l. non solenne. et ita non erat omnino sine causa nec erat omnino falsa. Secus vbi eēt omnino falsa et nulla et ideo crede rem q. si quis promitteret ex causa ex qua non teneretur. cū tñ eēt vera q. deberet teneri si sciēter promitteret p. l. illā. **I**tem non ob. l. si quis delegauerit p̄ eundem modum. Item ibi erat vera causa ex pte stipulatoris. **I**tem non obstat q. dominium trāffertur ex causa falsa omnino. q. non est p̄ omnia simile. vt satis ex superiorib⁹ pōt p̄cipi. Bene tamē credo q. talis p̄missor: nō posset repetere si solueret. vt. l. si cū tibi aurū. et propter doli sui. vt. d. l. domū in fi. **N**unc videmus d. libello in act. cōmodati et iste planus est. Dico ego Jo. fa. cōtra Phari. q. s3 equū meū eidē Pharti. realiter cōmodauerim ad eundē et redeundū de engolisima vsq. burdegal. idēq. Pharti. p̄dictum vsū expleuerit vel explese potuerit nihilominus dictuz equū mihi restitueret indebite contradicit. quare peto ipm Pharti. cōdēnari ad restituēdū mihi equū vna cū dānis. et declara ca. et signa equū: et pullū: et valore eodē modo potes formare i alijs rebus que non cōsumuntur vsu. quia in illis non consistit cōmodatus nisi cōmodaretur vt spēs. vide. ff. e. l. iij. §. si. cū. l. se. nec refert an cōmodetur res mobiles vsu mobiles vel iura. ff. cōmoda. l. i. §. i. **Q**uid si ponam in libello qd rē meam tibi cō

modum nec declaravi ad quem usum nunquid procedit libellus. Non videtur quod commodatum non est nisi de ad certum usum. ff. de com. l. in com. dato. §. sicut. §. §. precarium ut no. ff. de preca. l. i. §. i. et sic tenet Inno. extra de com. da. c. i. Sed hec differētia non videtur bona. quod precarium datur ad certum usum quandoque ff. de dona. l. lucius. unde ad hoc quod tute possis formare libellum et agere com. dati: oportet scire quando est com. datum et quando est precarium quod licet aliqua similia habeant tamen non concurrunt: quod pro precario non competit actio com. dati. sed interdictum. ff. de preca. l. interdictum. vel prescrip. §. ff. e. ti. l. duo. §. fi. et hinc multe differentie assignentur non tamen per eas cognoscitur an sit precarium vel com. datum. quomodo ergo cognoscetur. Potest dici quod per verba. Si enim dicit com. dato com. datum est. Si enim dicit precario concedo: precarium est: quia a significatione verborum non debemus recedere. ff. de legatis. iij. l. non aliter. de suppel. l. labeo. sed si hoc non appareat. quod dicitur concedo tibi et cetera. tunc si ad certum usum et tempus expressum vel tacitum est com. datum. Verbi gratia. tu volebas ire parisi. Rogasti me quod traderem tibi equum meum. concessi. hic est certus usus: et tempus tacitum quo poteris iusse et redisse. hoc est com. datum. sed si non sit tempus tacitum vel expressum: tunc est precarium. et ideo quando libet revocari. ut concedo tibi habitationem illius domus. Et hec est communis opinio novorum. Et caue quod materia multum facit ad cognoscendum hoc. nam quedam sunt in quibus non bene sedet com. datum: nec contrahitur vltro citroque. sed pro modum beneficii conceditur sicut si concedam quod possis transferre fenestram tuam per terram meam. vel eximere cretam de fundo vel lapides vel talia. in his enim que non sunt habitabilia ad com. datum nec cadunt in restitutione presumo precarium. ff. de dona. l. qui sicut de dolo. l. si cuius mihi. et hoc bene inveniunt. l. interdictum. ff. de preca. et sic debet intelligi. ff. de prescrip. §. l. pmissi. et l. si gratuita. de fur. l. eum qui. §. is qui precario. Quid ergo si repiatur instrumentum in quo caueatur. Talis com. datur. et precario concessit. queritur quis contractus erit. Potest respondere que dicitur in simili loca. §. adeo. quod videtur com. datum si materia alius sit habitabilis. ff. pro socio. l. sed si adiciatur. Quid si precario concedatur ad certum usum et ad certum tempus. nunquid est precarium. Non videtur secundum opinionem. Docet et tamen est contrarium verum. ff. de preca. l. cum precario. intellige ergo opinionem. eorum quibus non expresse agebatur quod est precarium. Et clude ergo ex his quod videtur necessarium poni in libello quod ad certum usum et tempus fuit com. datum tacitum vel expressum. Quidam dicunt contra quod sufficiat dicere com. davi tibi tale rem et cetera. nam dicens com. davi video: includere omnia necessaria ad com. datum vide. §. de fideiuss. §. si. cetera autem sunt excipientis. Prima tamen securior est. et valet expressum. C. com. da. l. ij. ubi actor hoc probat. et sic habet ponere. In act. autem com. dati contraria libellus est etiam planissimus. Jo. fa. dicit contra Phar. quod idem Jo. tales expensas non modicas fecit in talire com. data eidem p. eundem mar. quas idem Phari. eidem Jo. reddere contradicit quare petit et cetera. vide. ff. com. l. in com. dato. §. i. et l. in reb. §. fi. et §. p. sit. In precario non reperitur contraria quo ergo remedio subvenitur precarium recipienti. Forte per actionem de dolo ut. d. l. pmissi in fi. et d. l. si cum mihi. Si vis circa materiam magis dilatare vide supra qui. mo. re. contra. ob. §. item is cui et in spe. de com. dato. et in summa hosti. e. ti. De hoc autem caue in libellis huiusmodi quod ponas realiter com. datum factum cum hec obligatio retrahatur. ut. d. §. itezis cui. Sequitur de act. depositi. et est sciendum quod hec actio quandoque est directa. quibus contra. item quandoque in simplicium quibus in duplici in directa que competit ad simplicium est datus libellus. Dicit Jo. fa. contra Phar. quod idem Joan. deposuerit tale rem penes eundem Phari. idque Phari. depositum recepit nihilominus eandem rem contradicit reddere minus iuste. quare petit eundem Phari. com. denari ad reddendum et cetera. et dico signanter recepit propter id de quo vidi dubitari. Pone quod in tui presentia posuit equum aliquis in domo tua. tu non recipisti custodiam queritur utrum tenearis depositi. Et certum est quod non quod depositum re contrahitur et oportet ne agi. ut. l. eum qui. §. is qui precario. ff. de fur. l. interdictum. ff. de preca. hoc autem casu nullum negocium agitur. bene tamen reperitur casus quo teneretur. ut in nava

caupone. Sed ille casus specialis est et ideo contrarium ius commune. ff. nau. cau. l. i. §. si. cu. l. se. In contrarium acti. depositi patet libellus. Dicit. A. contra. B. quod idem dicitus. B. penes dictum. A. deposuerit talem equum dictusque. A. expens. fecerit nutriendo dictum equum usque ad talem summam: nihilominus dictus B. dicto. A. dicitas expensas restituere denegat minus iuste quare petit dictus. A. dictum. B. com. denari in dicta summa sibi soluedam per vestrā sententiam et cetera. ff. de positi. l. ei apud. In act. autem depositi que competit ad duplicem. ut. j. §. plane. posset esse dubium utrum sint dandi duo libelli an sufficiat unus. Et videtur quod debeant dari duo. quoniam non potest peti pena quousque negaverit cum non sit ante commissa. ff. de iudi. l. non quemadmodum. Preterea videtur quod due sententie sint necessarie. ff. de edi. edic. l. re. dhibitoria. Sed potest dici quod sufficiat unus libellus. Et dicit sic dicit. A. contra. B. quod licet ipse propter periculum ruine: vel talis tumultus deposuerit rem suam talem penes dictum. B. nihilominus dictus. B. restituere non vult dictam rem. quare petit dicit. A. dictum. B. com. denari ad restituendum eidem. A. rem predictam si confiteatur. si neget petit com. denari in certum ultra nomine pene. que certum res predicta valet communi estimatione. Similis modus concedendi libellum approbatur. C. loca. l. conductores in glo. Et per Inno. extra de testa. c. rainaldus. et hos libellos reperies in spe. de deposito. §. nunc libellum. Et caue quod modus periculi et declarandus. et forte dies et locus alius vix possent testes deponere super libello. Sed queritur nunquid interesse peti possit cum hac pena. Et dicit quod sic. quod est pena legalis. ff. de condi. fur. l. si p. fure. et l. in re furtiva. §. i. et iunge. j. e. §. item mixta. et §. §. furti. Nunc tractemus de libellis act. mandati et pro socio. Et est sciendum quod iste actiones quandoque sunt generales quandoque speciales. ut. ff. pro socio. l. pro socio. Sed certe. l. illa videtur velle quod actio mandati sit specialis non generalis. sed exponere ea ut ibi. Specialis est quando agitur pro universitate bonorum. Verbi gratia mandavi tibi negocia mea tractare vel mercari pro me in talibus nundinis. tunc enim videtur agendum actione generali. ff. mand. l. si procuratorem. §. mandavi. et l. si negocia. et l. creditor. §. si. Et potest sic formari libellus. Ego mandavi tibi negocia mea gerere: et tu gesseris: peto quod reddas rationem administrationis tue. sic videtur generalis. ponere in act. nego. gest. ff. de ed. l. i. et eodem modo in act. pro socio generali. Dicit. A. contra. B. quod idem dudum societates omnium bonorum contraxerint idemque. B. plurima de dicta societate administraverit: nihilominus ea in communi ponere et reddere contradicit. Quare agit dicitus. a. contra dictum. b. quod dicitus. b. condēnetur ad reddendum rationem et in communi ponendum et cetera. Si tu vis videre libellos et positiones in his actibus vade ad spe. ti. de iudi. §. generalia. cu. §. se. li. iij. et ibi reperies in actione exceptio pro et vendito locato et conducto in propriis materiis. unde ista sunt rudia quare non denigro papirum nec in his nec sequentibus ac. hic nominatis. presertim cum de earum materia visus fuerit in titulis suis. et inuenies satis in dicto libro. et iunge. j. e. §. actionum.

Quedam actiones mixta. Iste est. nec oportet poni casus sicut tamen potest in capi. Domine imperator: ego audiui statim loqui de quibusdam actionibus mixtis. §. §. proximo. Quero a vobis an sint aliquae alie rationes mixte. Imperator respondit quod quedam actiones et cetera. et persequere usque ad finem. In quibus et ibi potes sic reincipere. ego audiui vos nominare tres actiones pro quas agit ad dandum. Ponamus quod res diuisa non potest. quid faciet iudex: Dicit imperator quod in his tribus iudicis permittit iudici et cetera. littera plana est. accedamus ad glo. In glo. hic addit in fi. vide ibi. quia hic nulla fit diuisio. ut plene ibi dicit. vni bene aduerte quod hic non dicit mixtas: sed mixta causam habere. Sed pro deo. quare fuit hic positus iste. §. Scis tu quare: quia tractauerat de mixtis ut ostenderet alias mixtas subijcit de istis. alia tamen est mixtura: ut patebit inferius. In ea. glo. ibi cum allegat. §. eo. §. sic itaque. recordare quod per actiones reales vendicamus quod nostrum est. pro personales id quod nobis debet. vni ex eo quod per portionem meam petitio mea continet: est actio realis. ex eo quod includit portionem coheredis: est personalis. quia in hoc peto quod meum non est ut. §. sic itaque. Juxta quod sciendum quod actiones reperuntur mixte tribus modis in iure. Uno modo quod sunt rei et pene pfectoae. et de his non agit hic. sed. §. p. §. Alio

modo q: quislibet est actor: et reus. et isto modo possunt he dici mixte. ff. si. re. l. iudiciu. fa. her. l. ij. §. i. familie. de iudi. l. i. trib. et isto modo possunt intelligi aliqua interdita mixta: seu duplicia. j. de interdic. §. pe. et fi. **C** Itē alio modo. quia hnt et prosequuntur prestationes personales et reales vt hic no. fm dy. §. pe. titio hereditatis dicit mixta alia rōne vt videbis in inferioribus. **C** In eadē glo. ibi cum allegat. C. de an. ex. l. i. Sic vides i petitione hereditatis que h sit realis tñ quo ad prescriptionē sequitur naturā psonalitatē. C. de petitione here. l. hereditatis petitiō. et hanc opinionē tenēt omnes doc. Contra quaz videtur q: pactio hic non posset ergo nec prescriptio. Sed glo. respondet. ff. fa. her. l. i. vbi plenius de hoc. Itē videt cōtra q: cōsors impedit ne prescribat p aliū cōtra consortē. ff. que admodum ser. amit. l. v. et. vj. ergo ipse prescribere nō pōt. ff. si serui. ven. l. alius. Sed pōt dici q: hic nō prescribit illud ius quod per eū retinetur quo ad alios. et q: alij p ipm impediunt prescribere. sed qdā aliud ius videt. q: nō compellatur diuidere. **C** Itē opponitur q: rei que non est prescribi nō pōt. C. de vsuf. l. corruptiōne. ius aut non diuidēdū non est corporale nec incorporale. ergo prescribi nō pōt. **C** Itē sine possessione non currit prescriptio. vt. l. sine. ff. de vsucapio. constat autem q: consortis non possidet ius formale incorporale in portione sua. ff. si vsuf. l. pe. l. vti frui. ergo tale ius prescribere non pōt videlicet non diuidēdū. **C** Sed ad hoc potest dici q: tale ius non prescribitur sed actio tollitur. et sine actione nemo experitur qa omnis actio extinguitur tanto tpe. vt. l. sicut. C. de prescrip. xxx. vel. xl. an. **C** Item opponitur q: ius negatiuum nō prescribit in his que de iure cōi competunt: nisi a tempore cōditionis. C. de seruitu. l. alius. ff. de serui. vt. pre. l. q. luminibus. et ibi no. et sic videtur q: cū de rōne et iure cōmuni res cōis diuidi debeat q: nō prescribatur. nisi a tpe ptradictiōis cū ante ius cōtradictiōis nō possideat. Sed ad hoc pōt dici q: illud vbi nō est nata ante actio. que prescribi possit hic aut nata erat statim a tempore cōmunionis. et dī simile in iure offerendū. C. de prescrip. xxx. an. l. cū non sum. **C** Quid ergo remanebit ne ppetuo in cōmunitate. Ego credo q: nō si lites et cōtentiones ex hoc insurgerēt. imo iudex ex officio debet eos cōpellere ad diuidēdū. ff. de vsu frui. l. equissimū. **C** In eadē glo. in fi. effectus istius questionis est declaratio pme. q: si hec actio oriretur a tempore quo alter puocat ad diuisionē non curret ante prescrip. Si vero a tpe quo inciderūt i cōmunionē currit ante qd sequunt oēs doct. et iunge que dicā. j. de materia cōmuni di. in. vij. qōne. **C** In gl. sine societate in fi. hec glo. est vera et tñ videtur notari cōtra dictā. l. quibus. §. de ob. que ex quasi contractu. §. item si inter aliquos. sed dic vt ibi satis dixi. **C** In glo. sed est in fi. immo ē psonalis vt. §. dicit. §. omnium. **C** In glo. quid si domos ibi cū allegat si. re. l. ij. in pnci. Quid si habeamus iura incorporalia cōmunia. vt iurisdictiones spirituales vel temporales nunqd hec actio cōpetit. Non videt cū non competat nisi pro fundo sed satis pōt dici q: competat saltē vtilis. et hoc ad instar fa. her. et cōmuni di. que cōpetunt pro iuribus saltē vtilis vt. ff. cōmuni di. l. arbor. §. aqua quo. et esti. l. lutio. et facit extra de pro. c. sup. eo. **C** In eadē glo. ibi cū allegat. l. sine bo. fi. sed hec est mere realis vt. ff. §. pe. heredi. l. sed si. l. §. petitiō. vide. §. e. §. omnium et tñ mixta dicit nō tñ illa mixtura qua fa. heris. valet q: cōpetit ad id qd non est meuz. sed q: in aliquo sapit naturā psonaliū origie et effectū. origie q: incipit competere ex quasi cōtractu. §. de obli. que ex quasi contractu. §. heres. ff. de ac. et ob. l. ex maleficijs. §. heres. Item effectū quia datur ad debita psonalia ff. de pe. here. l. nec illā als. l. etiam. §. item a debitore. et. l. sed vtrum. et. l. non tantum. et. l. item vidēdum fm Byn. **C** In. e. glo. in fi. sunt tñ in rem scripte. vt no. d. §. est aut fm Bz. **C** In glo. et qd adiudicat in fi. vide ibi. **C** Expediti sumus de glo. §. redeamus ad aliqua vidēda circa naturam harū actionū. Et primo circa actionē fa. her. Querunt doc. qualis est ista actio et in hoc non insisto. q: certū est q: psonalis vt statim dixi. Scōo querunt vnde oritur. Et certū est q: ex quasi contractu. §. de ob. que ex quasi contractu. §. item si inter aliquos. Tertio quādo oritur hec actio. Ad istam est responsum in glo. et vide eam. Sed de vno posset dubitari vltra doc. videt. quādo oritur hec actio. vtrū a morte testantis. vel ab adita hereditate. Et videt

q: a morte testantis. q: hec actio datur ad instar cōmuni di. et certum est q: illa datur pro re singulari a tempore quo res data fuit vel legata. §. de ob. que ex quasi contrac. §. item si inter aliquos. Sed verius est q: a tpe adite hereditatis. q: tunc incipit res eē cōmuni. et vnus alteri iuricē obligari vt. d. §. si idem in ris. et q: tūc incipit competere ex quo coheres est. vt. ff. fa. her. l. i. ante autē non pōt dici pro parte coheres. vt. d. §. idem iuris. **C** Quid ergo si vnus coheredū aditit statim post mortem testatoris alius post. x. vel. xx. ānos. videt q: prescriptio incipiat currere a tpe vltimē aditionis p pmissa. **C** Quarto q: tñ cū competit hec actio. Dicit Pe. q: directa competit heredi. cōtra heredes vtilis bo. fi. possessori vel fideiuf. vide. ff. eodem. l. i. et. ij. et. l. sed ei. §. i. et sic transit. et ita supponit q: non datur nisi inter coheredes. qd videtur expressum in dicta. l. i. **C** Quid ergo si quis alterum de filijs heredē instituit in doctate. alteri donauit in quadrantem p modum donationis inter viuos. q: actio diuidēt: q: non videtur q: hec actio possit competere per predicta. Sed contrarium videtur expressum. C. de inoffi. do. l. ij. Sed glo. ibi alio modo intelligit et tex. calūniat. Doctores dicunt q: competit fa. here. vt ibi expresse dicitur: et ibi scripsi. §. vbi res remāsit in dñio testatoris: quīs fuerit data maxime per modum quote vt q: competat fa. her. **C** Quid si quis instituit vnum ex certare aliū vniuersaliter. Videtur q: possent intendere adinuicē actionē fa. her. p pmissa. Sed cōtra facit. q: institutus i certa re habet loco legatarij. vt. l. quoties. C. de here. l. sti. Sed illud verū quo ad acti. suscipiēdas vel itē dēdas vt ibi notant doc. **C** Hec questio nō est dubia vbi institueret in certa re solida q: tūc nihil eēt qd diuidi deberet. ff. fa. her. l. heredes §. i. **C** Sed vbi instituit vnū immediate vnū castri p diuisione cū ptenen. aliū vniuersaliter tūc videt melius pcedere et forte posset tollerari q: def. fa. her. Sed quid si heres veditit vel alio titulo transfuit portionē suā in extraneum. Videtur cōpetere fa. her. l. heredes. §. si testator: ad instar peti. here. C. de peti. here. l. ēptōi. cōpetit gō h actio coheredi § coheredē. et h si agēs possideat vel coheres confiteatur eū coheredē. vt. d. l. i. ff. eo. **C** Quid si possidēs dedit libellū in iudicio fa. her. in quo dicebat se coheredē qui quidē libellus negatus fuit ex parte rea ad finē pempto. et l. cōtestatio. et sic actor: fuit admissus ad pbandū et in pcessu pbat se coheredē. Quid si neget coheres eē nūquid dī fieri cōdēnatio. Ad vñ q: cōstat ipm male egisse et inepete. et sic dī cadere. ff. si agri. fal. mo. di. l. i. S; hoc eēt duruz: qa certum est q: hec actio ei competebat ipō iure et hitate inspecta ex quo i hitate coheredes erāt. ergo videt q: potuerit intētari sic cōtra non posset intētari nisi eēt coheredes. ff. e. l. cū putarē. **C** Itē hec exceptio. nō est coheres. ponit solū ad finē qd pars nō dī admitti ad agēdū actione qua agit nō ad finē pemptiōis: nec absolutiōis ppetue. ff. e. l. i. igitur ab initio pponit buit et admittat ps si dī admitti ad pponēdū ad finē illuz. ff. de adul. si maritus. §. prescriptiōes. nec obstat q: intētat acti. in pra. et. quia illud obrinet vbi pponit in libello tale factū q: nō pōt se compati cū act. quā intētat. vt si possessor afferēs se possidere: agat rei vñ. Sed hic supponitur q: agēs fa. her. proponat essentialia huius actionis. et inter cetera se eē coheredē. et is libellus fuit admissus: h potuisset repelli ante cōtestationē. vñ non video cur pcessus nō teneat cū tacite sit renūciatū illi exceptiōi. facit. C. de anna. ex. l. fi. et q: no. Inn. eē de iudi. c. examinata. **C** Itē querit ad qd cōpetit hec actio seu qd in ea veniat. Pe. dicit q: venit diuisiō et fructus de hoc videbis. j. §. offi. iudi. §. si familie. vide pleni. ff. fa. her. l. ij. §. fi. cū. l. se. fere p tria folia et nihil aliud dicit. Ego vltra pcedo. certū ē q: noia nō veniūt i act. fa. her. C. fa. her. l. ea q. **C** Querit nūqd redditus veniāt. Et nō vñ quia aut dices q: sint noia. aut sint iura si sint noia certū ē qd nō veniūt et si tota hereditas cōsistat in noib. ff. fa. her. l. heredes. §. i. si sint iura id ipz. ff. fa. her. l. fundus cōis. et sic non pōt cōpetere p redditib. et multomin. p iurisdictione seu iure psonis: seu homagijs vel alijs iurib. cū sint indiuidua. et pz. ff. de iu. pa. l. carmelia. **C** Quid ergo erit nūqd ppetuo erit cōia. Videt q: sic nisi coheredes cōsentirent q: fieret assignatō solidi vni et glibz peret suā portioez reddituū. et sic itellige. ff. fa. her. l. plane. vñ ibi itelligo nō nūq. i. qñ coheredes h psoniāt nulla ē interposita stipulatiōe. et hec optime pcedūt i redditib.

que diuisa sunt p se vt nomina z ideo nō agi hac actione. ff. e. l. heredes. §. i. Secus si usufr. qui est diuiduus. ff. fa. her. l. sed z si. §. i. c. i. l. seq. Sz in iuribus indiuiduis non potest ita dici. Quid ergo fiet in illis. Certe quilibet vtes illo iure vt iurisdic- tione vel iure illo indiuiduo. vt dicta. l. fūdus z dicta. l. carne- lia. ff. eo. l. quedam. z hoc satis est tolerabile vbi nullus gra- uari ex hoc. nam si grauares ex hoc non videres qz quilibet co- heredū posset vti saltē vltra modū quo defunctus vti poterat. Verbi gratia. ritius qz habebat expletum in foresta mea: mortu- us est relictis pluribus liberis. si omnes velint vti: z quilibz tñ- consumi qz defunctus: credo qz nō possint. Sed si om- nes simul velint vti absqz maiori grauamine qz defunctus vti po- terat: credo qz possint p iura. §. allegata. iūcto. ff. de aqua quo. z est. l. i. §. illud. C. de serui. l. non modus. vide ibi extra de cens. c. quanto. Et ppter hoc videt qz si dominus decedat re- lictis pluribus filiis qz vasallus non teneat facere homagiū oī- bus sz qz homagium debeat vni soli adiudicari. ff. fa. her. l. itez z forte hoc casu z in similibz pōt intelligi. l. plane. eo. ti. C. Sed aueniant feuda z censualia in hac actione. Pōt dici qz sic. nō vt diuidant: sz vt adiudicent. ff. cōmuni di. l. cōmuni di. in feū. si de feū. contro. fu. c. omnes filij. bñ tamē sunt aliqz feuda qz non diuiduntur. z pro his non daretur bec actio in feū. §. probi- ta feū. al. p. fe. c. i. §. pterea de h. in spe. de feū. §. xxiij. C. Itēz qz nūqz acqzita ex usuraria prauitate vel male ablata ve- niant in hac actione. expedituz videt qz non. ff. fa. her. l. cetere §. i. qd est verū si sit notoriū: z alter coheredū vult qz restituat. C. Sz si veller reninere sibi nō admitteret. ff. de pe. her. l. z ancil- larū. §. si. cū. l. seq. C. Quinimmo credo qz iudex ex officio de- bet facere restitui. nam si potest corrumpere mala medicamē- ta: multo fortius restituere alienū. z enim debet fungī partibz boni iudicis. vt ibi. z facit in auē. §. man. princ. §. qz si delinquē- tes. C. Querit d forma libelli. Rosfredus format duobus mo- dis. Primo ago contra Phar. qz cum sit meus coheres in he- ditate tñz cui ex testamento successimus vel forte ab intesta- to: si sic in facto eandē hereditatē diuidi nō vult. vel in diuisi- sione nō possum puenire. vñ illā hereditatē peto diuidēdā. z ad hoc ppono acti. fa. her. vel potes concludere fm eū quare peto qz hereditatē diuidamus. isti libelli non vident pcedere. qz aut dices hanc actionē realē. aut psonalem. aut mixtam. Si realē: certū est qz debet concludi ad dēclarationē z restitutionē. vt satis vidistis. §. eo. §. i. si psonalē. oportet concludi ad dan- dū vel faciendū. vt. §. eo. §. si itaqz. Si mixtam: oportet con- cludi ad vtrunqz p dicta. C. Pterea in libellis his nihil cō- cludis contra artē immo nec a iudice aliqd petis quod tamen necesse est. nam in reali petis a iudice qz declarari z restitui faci- ar rē in psonali: qz condēnet ad faciendū vel dandū iccirco nō videt pcedere. De. de bel. pti. dicit qz vbi res est cōmuniā pro indiuiso inter me z te: ego habeo vnam ptezin qz libet pti- cula z tu aliam pro particula que est in mea non possum cōclu- dere qz mibi detur. sed debeo petere qz restituat: particulam qz tua est nō possum petere tanqz meam. illam ergo petas mibi da- ri. C. Dicam ergo sic fm eum. Dico qz habemus hereditatem cōmunē pro eqzibus z p indiuiso quā diuidi volo. qre peto qz hereditatez illam mibi restituas hoc est res diuidatis. z equa- liter facta diuisione assignetis partes. mibi vnam z alij aliam p- tem. vñ qz mea est mibi restitui z qz non mea mibi dari. ista sūt fe- re sba qz sunt in pecia. z est verisimile qz fuerunt male repozita. nec opus est hic impugnare. qz de se apparet inepta cōclu- sio. videlicet qre peto qz hereditatē restituas. bec conclusio ē magis apta pe. her. qz fa. her. z quādo subiungit hoc est diuisi- datis apparet qz nō est bona nec apta expositio. restituas. i. di- uidas talis expositio nō reperit i pasciano. C. Unde potes sic concipere. Dicit. B. eu goliqz nē. contra guilielmū fratrem suū qz licz idem. B. z. G. heredes extiterint tñz p equalibus. dē- qz tñz hereditas cōmuniā sit inter eos z p indiuiso. idē. B. di- ctam hereditatē diuidi desideret. nihilominus dicit. §. g. dictas diuisione fieri contradicit. rerūqz hereditariū fructus z emo- lumēta p maiori portione quā ipm contingat pcipit: qre petit dictus actor: dicit a hereditatē p vos dñe iudex diuidi portōesqz viriles faciendas. vtrilibz adiudicari. z adiudicatas tradi z in pace dimitti factis cessionibus hinc inde de his quibus fuerit

faciēde. petēs fructus z emolumēta p ipz. g. receptos vltra de- bitā sibi portione vsqz ad talē qritatē in qua sibi reddēda z sol- uēda petit ipm. g. condēnari vna cū expēn. z pstationibz quas sustinuit p hereditate p dicta quas specificare offert in pcessu. petit insup qz si sint aliqz qz diuidi nō possent cōmode qz adiudi- cent vni. p pōio iplozās officii in his sup quibz fuerit iplozādū petēs expēsas z c. C. Sz videt qz is libellus nō pcedat in eo qz petit hereditatē diuidi qz hereditas est nomē iuris. vt. ff. §. h. b. sig. l. hereditas d peti. ber. l. hēditas. z sic indiuidua cū sint in corporales z sic ad eā diuidēdā z agi nō pōt qz iura incorpora- lia sunt indiuidua. vt. §. de re. cor. z incor. §. si. C. Ad hoc pōt di- ci qz hoc sba hereditatē sumit in sba libelli. put referē ad res cor- pales z put ipas continet. ipatñ hēditas petit diuidenda. vñ tex. qz dicit qz p hoc iudiciū diuidit hēditas vult dicere: lege res hēditarie in effectu fa. her. l. ij. p. quē tex. optime excusant sba libelli p dicta. C. Quid ergo si actor: petat diuidi res hēdi- tarias z nō hēditatē: Credo qz nō pcedit libellus d rigof. ff. cō- muni di. l. iij. in pnc. C. Itē opponit qz h conclusio nō ē realis qz non agit ad declarandū. nec psonalis qz nō agit contra ad- uersariū vt det vñ aliquid faciat imo cōclusio dirigit ad iudicēz qz ipē faciat. C. Ad hoc respōdeo qz non hz conclusionē p pte actio realis. vt psonalisz p hoc vno respectu dicit mixta. naz nullo iure repit qz debeat ps pelli diuidet alij imo iudex diui- dit. nisi partes cōmuni consensu hoc faciāt vt. ff. e. l. si. vñ nul- la ē p pte conclusio realis vt psonalis nisi in pstationibz. ibi. n. concludit psonaliter ad dandū. Per hoc enī cessat qstio de qz vidi quōz qz vbi sunt duo coheres z alter alterū ad dñsionē p- uocat. Queritur qz tunc diuidet. z qz eliget: p suetudinarij di- cūt qz puocās diuidet: z puocat eliget. z ita scio suari in pluri- bus terris d facto. C. Quid si sint plures puocati: Tūc videtur qz mior eligat. C. d meta. l. ij. d bis qz se de. l. i. §. §. facit. C. qñ z a q. quar. pars. l. ij. d dona. l. sancim. §. sinaur. C. De iu- tate iuris videt qz iudex dbeat facez ptes z singulas singulis adiudicare. iuxta. l. ad offm. C. cōi di. j. d offi. iudi. §. pterea. ff. fa. her. l. in h iudicio. C. Sz qñ nūqz sit faciēda mētio speci- fica in libello d pstationibz qz sint faciēde. Verbi gra. alter cohe- redū expedituz negociū qd nō pōt p pte expediri. z soluit pecu- niā d suo p eo expediedo nūqz d h specificari i libello. Credo qz nō imo sufficit gñ aliter iplozare offm iudicis sup his als op' eēt vno corio bonis si eēt mte expēse p aliū coheredē fecē vt vides in fili in actioibz vniuersalibz vbi nulla sit specificatio. vt in pe. here. imo nec in gñalibz: sz post specificat in pcessu. vt scripsi in breuiario. C. d iudi. l. iij. Quis ergo erit mod' pcedē- di i actioē z qz iudicādi. Videt qz eēt faciēda ptestatio. z p- cōpleto pcessu si appeat eos coheredes qz sit iudicāda diuisio faciēda quo iudicio facto iudex dabit arbitrum qz precipiat res hereditarias exhiberi z oīa iura sibi dclarari. quo facto ea diuidet cōmodi quo poterit. z si sint aliqz qz nō possint pmode diuidi ea vni adiudicabit: vt h. z. C. cōi di. l. ad offm: z adiudi- cabit cuilibz portione suā. z facit fieri cessiones alterutruz. iuxta l. in h iudicio. z l. plane. ff. eo. qz aut sic debeat fieri p. C. qñ z q. qz. ps. l. ij. C. Hoc etiam patz. qz in omnibz actionibus in qz bus non potest alias procedi: sit exhibitio. vt patet. ff. ad exhi. quasi p torum. de publi. l. cum z si. C. Quid ergo fiet si sint ali- que res quas actor: petit diuidi reus dicit nō esse hereditarias z se possidere titulo. Bic ab illarum diuisione supersedenduz esse. ff. eodem. l. heredes. §. idem scribit eo. titu. l. si qz. z est re- currendum ad rei vendi. vel peti. here. vt ibi. C. Quid si in pro- cessu huiusmodi actiois volo probare talem rem eē heredi- tariam. Non videtur qz debeam admitti. nisi probē vel comu- nicam illum ti. debere haberi pro non titulo. Nam tunc vide- retur qz deberet admitti ad instar pe. here. de pe. here. l. qui in- rogatur cum notatur ibi z hoc indubitate vbi coheres me- us solus possidebat. C. Quid si ambo possideamus. Videtur contra. quia questio proprietatis non excludit hanc actionem vbi ambo possident. vt dicta. l. j. ff. fami. her. argu. contra. ff. d excep. l. fundi. de hoc dicam magis in materia cōmuni di. z ita p premissa videtur qz ferantur due sentētie in hac actioē. sz for- te prima non est sententia: sed quedam declaratio pambula diffinitive snie. Et potes dicere quando iudex per pposita z exhibita videt diuisione faciēdam qz nihil pnunciabit ad iudicē.

sed faciet sibi bona exhiberi. iuxta. l. ij. C. quando et a quibus quarta pars. et ea diuidet. et tunc una sola vice pronuntiabit et ad iudicabit partes. et hoc expediētius et securius. **Q**uid si remanēt aliqueres ad diuidēdum. **D**ic amplius nō agi fa. ber. sed cōmuni di. ff. eo. l. si filia. §. familie. Sed q̄ est ratio ibi notatur una. nō tamē ē bona nisi iuuef. vñ pōt eē ratio quia petitiō hereditatis datur cōtra quēcunq; possessore: et pro quilibz re ē minima. ff. de peti. here. l. licz minimam. §. fa. ber. nō datur nisi contra coheredē. et cōtra illum datur uniuersaliter et p̄ rebus ab alio possessis. ff. fa. ber. l. itē labeo. alias incipit si unus §. si. iccirco imputandū ē heredi hac actione agenti si aliq; res remanserint diuidende. **Q**uid ergo si p̄ ignorantia iustā aliq; res remāserit ad diuidēdū. **F**orte coheres qui habet reruz noticiam: iurauit nullas alias res esse post apparet alias esse. **E**redo q̄ competat fa. ber. Nam fa. ber. iudiciū pluries potest intentari causa cognita. ut dicto. §. familie in cause aut cognitione potest interuenire iustus error. ff. fa. ber. l. cum putarem de pac. l. tres fratres. et ē utile magis ager fa. ber. h. casu. q̄ cōmuni di. quia nō fiet nouus processus p̄ re illa: sed q̄dam executio. et agēs accipiet alia media q̄ in principali processu. poterit enī dicere. cum talis hereditas esset communis inter me et tale: et dicta hereditas fuerit diuisa inter nos et partes singulis ad iudicate. et p̄ ignorantiam talis res remanserit ad diuidēdum. quare peto q̄ diuidatur et. et non oportebit hoc casu se p̄bare coheredē seu se possidere. nec multa q̄ uenerunt in primo p̄cessu. nec litis contesta. cuz hoc sit q̄si q̄dā executio prime sine. ut dicitur in peti. hereditatis. ff. de pe. here. l. si quo tempore de pecu. l. q̄situm. et facit bñ quod nō. Anno. extra de offi. ordi. c. p̄querere. **Q**uid si cōmuni consensu sine iudice fuit tota hereditas diuisa excepta vnica re. nunquid p̄ illa sola pōt agi fa. ber. **V**idetur exp̄ssum q̄ sic. C. fa. ber. l. j. **I**te quia actio fa. ber. nō fuit alias intērata et potest saltē semel intērari. **P**ōt dici contra. Nam actio fa. ber. est uniuersalis actu et aptitudine. nec competit pro re singulari. ff. fa. ber. l. fūdus mibi et no. in dicta. l. si filia. §. familie. et in hoc differt a pe. ber. et sic nō cōpetit hoc casu. pro hoc facit eo. tit. l. inter coheredes. in p̄nci. ubi dicit q̄ si actū fuerit communi di. potest agi fa. ber. pro ceteris supponēdo q̄ plures res remanserant ad diuidēdū. nec ob. d. l. j. C. fa. ber. quia debet intelligi q̄ pro nō diuisis potest agi fa. ber. quando plures res remāserunt ad diuidēdū. sec̄ si vna. **S**ed contra hunc intellectū facit q̄ in vna re potest remanere uniuersitas. ff. quod cuiusq; uniuers. l. si cit. §. si. §. illō quādo alie perierunt. secus si extant tunc enī oportet plures esse et duas p̄tes. e. ti. l. nulli. **Q**uid ergo si tota hereditas fuit diuisa mutuo consensu paucis exceptis pluribus tamē videre fidē cum uniuersitas videatur consistere in duabus partibus ut dicta. l. nulli. **S**ed forte non sic in alijs uniuersitatibus sicut in uniuersitatibus hominū. ff. de pac. l. q̄situm. et dixi. §. eodez §. actiones. de pecu. **S**ed qd si sit vna res sola i hereditate nunquid illa petetur diuidi p̄ hac actionē. **N**ō videt cū sit res singularis. et hactio competit p̄ uniuersitate actu et aptitudine ut. §. dixi. **F**orte hoc casu possz dici contra quoniam uniuersitas consistere pōt tota in vna re quando nihil aliud est. immo forte et si nihil essz in uniuersitate: possz dici uniuersitas: ut scripsi. §. de pupil. sub. §. liberis. et. §. e. §. actiones. et idē possz dici in p̄cedētibz q̄stionibus. **S**z contra est. C. communia vtriusq; iu. familie. ff. ad trebel. l. nam q̄. §. pe. et si. cuz. l. se. **S**z cū hactio sit uniuersalis: et debeat p̄ diuisione omnium intentari nunquid actor pōt excipere in libello aliquas res quas vult remanere ad diuidēdū. **P**otest dici q̄ sic. ut no. ff. cōmuni di. l. in iudiciū. **S**z pone quidam format libellū suuz in cōmuni di. et petit diuidi hereditaria q̄ ei et consocio euenerūt ex successione talis p̄ actionē cōmuni di. q̄ritur nunquid bñ agat vel an debeat cadere ab inepta actione. **E**t videtur q̄ debeat cadere q̄ p̄ hereditate diuidēda fuit introducta actio fa. ber. et sic nō videt posse comperere actionē cōmuni di. alias eēt fa. ber. frustratorie inuēta. ex quo cōmuni di. sufficiebat. q̄ nō est dicēdū. **P**reterea singulas obligationes singule cause sequunt. i. singule actiones suas singulares materias ex quibus causant. ff. de excep. rei iudi. l. et an eadē. §. actiones. non ergo pmisceri debēt. **I**n contrariū videt exp̄ssum. ff. fa. ber. l. inter cohe-

redes in p̄nci. **S**up hoc pōt dici q̄ si libellus concludat ad hēditatē diuidēdam uniuersaliter q̄ nō p̄cedit. si autē res certas quāuis eas dicat cōmunes ex hereditaria causa dum tamē dicat se dominum ex illa causa et pōt dici q̄ concludat. et sic intellige. ff. cōmuni di. l. iij. **N**unc videam⁹ aliqua circa actiō cōmuni di. circa quam p̄mo q̄ritur qualis eēt ista actio et quando oritur. **E**t sup hoc certū ē q̄ est p̄sonalis. et oritur a tēpore cōmunionis ut. §. dictū ē in actione fa. ber. **I**te q̄ritur cui competat. **D**icunt doc. q̄ competit illi qui hz re cōmunē p̄ diuiso cum alio vel ei qui putat habere cōmunē. ff. communia. l. si quis putans. et hoc ultimo casu ad sumptus et dāna. nō aut ad diuisionē. ut ibi et sic transeūt. **S**z iuxta hoc pōt q̄ritur habere re cōmunē pōt dici pluribus modis nunquid hactio datur cui libet habēti re cōmunē sicut detētor. ut bo. si. possessor. glo. videt sentis q̄ datur tñ domino. ff. cōmuni di. l. p̄ hoc iudiciū. **S**z exp̄ssum ē q̄ datur bo. si. possessori. qui: immo vtile iuste detinenti. eo. ti. l. cōmuni di. §. qui in re. cum. §. §. **S**z q̄ritur dicitur ē. §. in actione fa. ber. q̄ datur possidēt. et non possidēt. si aduersarius confiteat coheredē. alio non ut. j. ff. fa. ber. **Q**uid in cōmuni di. **C**erte si aduersarius totā q̄ dicitur cōmunis possideat et negat re cōmunē: exp̄ssum ē q̄ agēs cōmuni di. repellitur si excipiat. ff. d. excep. l. fundi. **S**z si possidet vterq; alter tamē dicit re non eē diuidēdam: et ad e solidam p̄tinere: videretur q̄ nō possit excipi. immo in hac actione q̄stio p̄prietatis veniet hoc casu. ut in acti. fa. ber. p̄ dictam l. j. ff. fa. ber. et in hoc casu nō obtinet. l. fūd. **S**z solum quādo alter totum possidebat. et ad p̄tate in casu illo solū loquitur et in illo loquitur etiam glo. ff. fa. ber. l. j. q̄ videtur ita subaudiēda. **S**z queritur nunquid hec actio datur tutori ut curatori: **V**idetur q̄ sic. quia habetur loco dominorum. ff. de fur. l. interduz §. tutor. **E**xp̄ssum videtur contra. C. de p̄dij. mino. l. iter omnes. **E**t credo q̄ possint ager si sit vtilitas pupilli op̄ est tamē decreto si sit res immobilis. ut scripsi in breuiario meo iuxta dictam. l. inter omnes. et no. ff. de auē. tu. l. inter pupillū. **S**ed quid de personis ecclesiasticis. **N**unquid possunt agere hac actione pro rebus quas ecclesia habet communes cum alio. **E**xp̄ssum videtur q̄ sic. C. de sacro san. eccle. l. iubemus. l. ij. opus tamē eēt solēnitate auē. hoc ins p̄rectum. ut scripsi in. d. l. iter omnes. **I**n autē feudatarij seu uasalli vel alij vtilis domini possunt agere inter se. **V**idetur q̄ non ubi dominorū conditio fieret deterior. vide. ff. eo. l. communi di. in p̄nci. in seu. si de seu. contro fue. c. omnes filij. **I**te q̄ritur contra quē datur hec actio. **E**t certum est q̄ contra socium seu consortē: si re possideant. si alius possideat videtur q̄ contra possessore. ff. eo. l. cōmuni di. §. si debitor. et. §. inter eos. et. C. eo. l. ad officium arbitri. ff. de acti. emp. l. iulianus. §. idē cellus. **Q**uid ergo si vnus sit proprietarius alter possidet re. **F**orte creditor vel dominus temporalis qui rem cepit in manu: uel forte consors tradidit partes suam ad firmam ad. x. annos: et tradidit possessionē. queritur contra quē debet agere. **L**ex videtur velle q̄ cum proprietario. ff. eo. l. si quis putas. §. si fundus communis. **S**ed contrariū videtur i dicto. §. si debitor. **F**orte pōt agi contra utrunq;. unde hec actio potest intērari cōtra non possidentē. ff. cōmuni di. l. pe. fa. ber. l. itē labeo. §. si. et contra possidentē quia mixta est. ut dicto. §. si debitor. et uide. C. eo. l. j. **Q**uerit ultra ad quid cōpetit ista actio seu que in ea ueniunt. **E**t certum est ad diuidendum et ad p̄stationes p̄sonales. uide. ff. eo. l. iij. §. si cit. et potest agi pro his p̄stationibus dato q̄ non petat fieri diuisio. ut no. ff. eo. l. et si non omnes. **I**te queritur quāto tempore duret hec actio. **E**t certum est q̄ xxx. annis sicut dictum est. §. in actione fa. ber. in glo. et iuxta eam p. l. j. §. ad hoc. C. de an. ex. et hoc nisi consors solidū possideret cū ti. et bo. si. quia tunc excluderetur. x. uel. xx. annis ut. C. de cōmuni. re. ali. l. j. sic dicit in pe. ber. C. in qui. cau. ces. lon. tēp. p̄scrip. l. hereditatē. et istud idēz pōt dici in actione fa. ber. si quis adquisiisset solidam uniuersitatē. iuxta dictam l. j. C. de cōmuni. re. ali. **Q**uomodo format libellus. **S**up h sunt uarie formē et conclusiones. q̄ interdū agit ad diuisionē. interdū ad diuisionē et p̄stationes. interdū ad p̄stationes. ut dixi in superioribus. **I**n primis duobus casibus potest concludi scā narratiōe sic dixi iuxta libellū fa. ber. et q̄si eedē opposi-

rationes & questiones fieri possunt in primis duobus casibus in actione. quae fuerunt ibi tactae. **C** In tertio casu concluditur ad praestaciones dicendo sic cum talis seu tales res sint communes inter nos. & ego decem expendi: & ex tali causa pro utilitate praedictae rei communis: peto te condempnari in. x. sed nunquid debet addi quod non poterat pro parte expediri sicut in acti. fa. her. expeditum videtur quod sic. ff. communi di. l. si quis putans. §. i. C. de neg. ge. l. si ne pro fratre. **C** Sed potest quod nunquid debeat declarari in libello causa quae est communis. Et non videtur sufficiens enim causa est quod quis vult a comunione recedere. & quod dicatur communem. & hoc si uterque possidet si reus solidum possideat. videtur necessarium. quod quod vendicatio est. nec reus potest bene deliberare an res communis sit nisi causa inferatur. videlicet quod communiter legata. vel alia causa sit. facit tamen contra. ff. communi di. l. ij. **C** Sed quod nunquid sint singulae res specificatae de quas quis dividere potest. Potest dici quod sic. ubi res singularis petitur dividere. quod in omni actione qua agatur pro re singulari res ipsa designanda est. ff. de rei ve. l. si in re. de fur. l. si furti si autem generaliter agatur pro pluribus rebus dividendis. quod est possibile cum concurrat cum acti. pro socio. quod est generalis. ff. pro socio. l. pro socio arbiter non oportet specificari in libello. sed post in processu & veniunt omnia quae communia sunt nisi aliquo nominatim excipiantur. ff. communi di. l. in iudicium. vide quod non. ff. de ed. l. i. C. de iud. l. licet. Et nota quod quo ad alienationes est differentia inter fa. her. & communi di. ut non. ff. fa. her. l. alienationes. **C** Sequitur de actione finium regundorum. circa quam potest quod quod qualis est. Et certum quod pro personalis. ut dixi. §. eo. §. omnium. & pro. ff. eo. l. i. Quicquid ibi notetur. **C** Item queritur unde oritur. Glo. dicit quod est dativa. ut. d. l. i. Alibi dicit quod oritur ex quasi contractu. ut non. §. de ob. quod ex quasi contractu. §. ite si inter aliquos. & hanc sequitur hic. Pe. de bel. pti. & alii moderniores. **C** Sed hoc non videtur verum. nam haec actio oritur ex finium turbatione secundum omnes doctores. ut patebit magis in inferioribus. Turbare est delictum. ff. de interd. l. si. ergo videtur quod oritur ex delicto. & pro hoc facit. C. de acu. l. i. §. eo. l. iij. §. si dicant. & hoc etiam videtur appere quod impator in. d. §. ite si inter. dicit quod fami. her. & communi di. oritur quasi contractu. & tacet de hac actione in novendo quod cum ipsis in hoc non conveniat. unde vides quod quando haec actiones conveniunt legillato: ponit omnes tres simul. ut hoc §. & C. de an. excep. l. i. §. ad hoc. ff. de iudi. l. in tribus. quod non conveniebant in origine impator: scilicet eam subtrahit in. §. p. d. cto. ite si inter. Potest dici quod oritur ex variis figuris causarum hoc est secundum diversa facta diversas habet origines. nam interdum haec actio datur pro eo quod fines alias positi auulsi sunt seu turbati vel occupati. & tunc non dubium quod oritur ex delicto sicut interdictum. unde vi & utriusque. ut non. §. eo. §. i. in glo. ex quasi. **C** Interdum agitur ut res confinens absque alia turbatione. Verbi gratia. habemus praedia vicina quorum fines non bene sciunt. vel aliquis qui habebat largum & amplum fundum vendidit vel alio titulo in me transfudit. iugera de eo fundo pro quibus assignavit mihi unam partem volo agere contra ipsum ut pars illa metiar & fines ponant non dubium quod hic videtur oriri actio ex contractu. Interdum ex quasi contractu. Verbi gratia. restator legavit mihi certam partem fundi sui forte usque ad decem iugera. volo agere contra heredem ut metiar: & fines apponant non dubium quod hic oritur ex quasi contractu sicut in communi di. & fami. her. quod nullum contractum gessi cum herede. sicut nec ille qui incidit in comunione. & hoc casu potest verificari quod non in. d. §. ite si inter aliquos. **C** Item queritur cui competat. Dicitur Pe. illi qui habet fundum vicinum. **C** Sed ego quod ultra nunquid ille qui agit habet se dicere dominum & probare. sicut dixi in materia communi di. & an illa quae dixi obtinent in hac actione. Verbi gratia. ago contra te si. regu. dicens quod fundus meus extendit usque ad lapidem tale. tu negas dicens quod immo tuus extendit usque ad lapidem usque ad tale arborum. Queritur nunquid in hac actione cognoscatur de questione proprietatis. Et non videtur quod haec actio habet multa similia cum actione communi di. & in illa constat quod non venit questio proprietatis. ut. l. fundi. ff. de excep. & satis. §. dixi. **C** In contrarium videtur expressum. C. e. l. si quis. ubi apte dicitur quod huic actioni questio proprietatis coheret & hoc ibi non. pro omnes & sic in hoc discouemunt ab actione communi di. **C** Sed mirum videtur quod tex. in. d. l. si quis videtur velle quod questio possessionis differt a questione finium regundorum & est primo terminanda ut ibi pro. ergo multo fortius questio proprietatis quae est magis iudicialis & maior: ut. d. l. fundi. Praeterea

ratio quae habet locum in communi di. habet locum in hac: ne pro minoribus fiat iudicium maioris. sine dubio maior est questio proprietatis quam finium. & sic videtur differenda. Qui vellet hoc dicere posset hunc intellectum dare dicte. l. si quis. nam ibi dicitur praeus possessio nis questio finiatur: & tunc agrimensor: & c. vult dicere quod praesertim agatur de proprietate pro actione competentem. itaque expones verbum possessionis. i. proprietatis. & hoc non est multum extraneum. quia sic exponitur. ff. de iudi. l. si de vi. ff. de verbo. signi. l. ij. & ita erit idem sicut in actione communi di. quo ad hoc. Nec obstat quod dicitur in dicta. l. si quis. ibi. quod proprietatis cause coheret & c. quia verum est quod coheret. quia questio proprietatis ei obicit non quod in ipsa actione veniat immo ibi in tex. subiicitur quod illa questio debet primo finire. & ita separat ab alia. & sic recte tex. concordat cum. l. fundi. Qui vult sustinere opinionem. Hoc quod in hac actione veniat questio proprietatis intellige sicut iacet quod in hac actione cognoscatur de proprietate: & causa finiatur & post mittet agrimensor: pro mensurando & is intellectus videlicet quod causa proprietatis & finium decidat una instantia & una actioe deprehendit ex illa lege. ibi enim subiicitur quod altera parte absente procedatur ad fines dirimendos ut pro me contestationis quasi sit una instantia. ad quod non procedatur si est diversa instantia. nisi esset lis contest. in ipsa ultima sicut in prima. pro. l. properandum. C. de iudi. Et si bene cogites illa lex videtur fuisse facta pro hoc termino. & vltimus dictum inferit ex primo. & pro hunc intellectum videtur expressum extra de probationibus. c. ex litteris. **C** Biuidamus ergo hanc massam pro minutis quasi unculas. Pone quod ago finium regundorum. petes declarari fines inter tale fundum meum & tuum tu dices quod fundus meus est tuus. & vis me repellere nunquid potes. Non videtur pro praesertim quod in hac actione venit questio proprietatis. **C** Sed hoc non videtur verum. unde in hac actione venit questio proprietatis ipsorum finium: sed non questio proprietatis totius. quid ergo dicemus. Videtur dicendum hic sicut dixi. §. in fa. her. & communi di. quod si ego possideo fundum meum quod non excludar. & in hac actione veniat questio proprietatis totius. Si vero non possideam: quod excludar pro. l. fundi. & hoc satis probabile. Sed pone quod non obicitur questio de proprietate totius: sed ipsorum finium quos provocatus dicit se solum possidere: & ad se pertinere. actor: contrarium dicit nunquid huiusmodi cognitio venit in hac actione. **C** Per praesertim missa apparet responsio quod sic pro dictam. l. si quis. secundum vltimum intellectum qui videtur potior. quia etiam hoc casu veniret in actione communi di. questio proprietatis si actor: assereret se possidere. Quid si reus in primo casu non confitetur nec negat actoris dominum rei quam petit confinari: sed dicit se possessorem ipsi: nunquid potest repellere agentem finium regundorum. Videtur quod non. quia sicut vides in fa. her. reus ita demum repellit actoris: si neget coheredem. videtur ergo hoc casu quod oportet ipsi negare dominium. nec sufficit se dicere possessorem. & hoc videtur indubitate verum. nam actor: ponit in libello se dominum vel rem ad se pertinere. & sic oportet reum respondere ad hoc si velit eum repellere. unde si agam peritorio non esset bona exceptio male agis: quia possideo & prosequens nec in ista actione in qua causa proprietatis inferatur. **C** Sed huic opinioni videtur ob stare. d. l. si quis. ubi videtur quod causa possessionis debet primo terminari. & tunc agrimensor: & c. Sed intellige causam possessionis. i. proprietatis sicut. §. dixi. Itaque in hac actione iudex cognoscet de proprietate finium. i. quod debent fines cuiuslibet extendi. & hoc cognitio ponet fines vel metas vel mittet agrimensorem si materia erigat. & haec sententia videtur satis probabilis. Glo. tamen videtur contra tenere. ff. eo. l. si irruptione. **C** Item queritur an haec actio def. bo. si. pos. tutori pre lato ecclie. **C** Dicitur ut dixi in materia communi di. §. & vide. ff. eo. l. iij. §. finium regundorum. **C** Sed an canonico nomine praebede. Dicitur quod sic contra canonicum. sed non contra extraneum. vide extra de proba. c. ex lris. pro Inno. **C** Sed quod de vasallo & emphiteo. videtur idem quod possunt agere contra vasallum vel emphiteo. sed non contra alium absente domino directo. Sed in vasallo videtur contra. in feu. de contro. inter uas. & alium. c. j. **C** Queritur quanto tempore durat haec actio. Pe. dicit quod xxx. annis a tempore turbationis postea non nisi ut termini primo positi reformentur. pro. l. i. §. ad hec. C. de an. ex. de pti. pe. l. ij. & ita se expedit. Istud idem dicit gl. C. si. re. l. si. **C** Sed non videtur verum. nam si alter vicinorum maiores fines possidet titulo & bo. si. prescribit. x. annis inter presentes. pro. in

fer abites. vt. ff. p. em. l. ij. §. sed si fundus. z. l. q. fundus. §. j. Et
 sup hoc potes pleni^o dicere q^o iterdū agi^o hac actōe p^o eo q^o si
 nes turbant^o tunc obtinet q^o gl. z. De. dicit. vj. q^o durat. xxx.
 annis a tēpore turbationis. **Q**uid ergo si plures turbauit.
 nūquid ex qualibz turbatione oriatur vna actio. Si dicis sic se
 quetur q^o h^o actio ē immortalis. q^o semp p^o vltima turbatōe ager^o z
 habebit. xxx. annos. q^o videt^o contra mētē legislatorū. Si dicas
 q^o solū agat ex p^oima videt^o falsum: q^o sic sequeret^o q^o sequēs fa
 ceret impune sicut dictum fuit in negatoria. s. eo. titu. §. eque.
Sed ad hoc potes rīdēre p^o ea q^o ibi scripsi. s. si bñ cogites il
 la nō bñ aprant in pñti. pposito. Et si aduersari^o nō possidet
 pōt dīci q^o a tēpore turbationis q^o in libello exprimit^o currat p^o
 scriptio: caueat ergo actor q^o pponat z pbet turbatiōez p^o qua
 agit factā a. xxx. annis citra alias caderet si excipiat de p^oscrip
 tione. **I**nterdū agi^o sine turbatione quādo duo incidūt in vi
 cinatē: z nolūt vel eorum alter confinare vt satis exemplifica
 tum ē in scōa qōne. s. ex tunc videt^o q^o currat p^oscriptio. xxx. an
 norū a tēpore quo in vicinātē inciderūt. z hoc si vtebantur cō
 munit^o v^o alter sine titulo v^o mala fi. v^o si tenebat^o ex contractu
 facere vel supplere. s. certū numerū iugerū. vt pōt exēplificari
 in supioribus notatis in. ij. qōne. Si autē alter possedisset titu
 lo z bona fi. tūc videt^o tolli. x. vel. xx. an. vt. d. l. ij. §. s. fi. ff. p
 empto. ad instar pe. here. q^o ē p^optua. C. de pe. here. l. heredit
 tatē. z tamē quando dat^o cōtra sic titulo possidentē. tollit. x. an
 nis. vt. l. hereditatē. C. in qui. cau. ces. lon. tēp. p^oscrip. nam cuz
 i hoc iudicio veniat causa p^orietatis z p^orietas ē p^oscripta: quō
 p^o hoc iudiciū restituere. z vide. d. c. ex lris. **S**ed qd si actor
 petat q^o mētē ponant^o inter illud qd ipse possidet z possedit z il
 lud quod alter se asserit p^oscripsisse. nunqd repellat. **E**redo q^o
 nō: nisi triginta anni essent elapsi a tpe vicinātis. q^o cessat illa
 ratio z sic d^o intelligi quod nō. in. d. §. sed si fundus. ff. eo. l. j. z
 d. §. ad h. z. d. c. ex litteris. z forte isti. xxx. anni currūt a tēpore
 quo alter incepit possidere. q^o ex tūc agere potuit ad diuidēdū
 z sic ex tūc currit. vt. d. §. ad h. **E**l forte p^oscribit^o huic diuisio
 rio a tpe complete p^oscriptiōis p^orietatis. q^o ex tūc incepit eē vi
 cinus verus. **Q**uid si tu possedisti fundū tuū p. xxx. anos vi
 cinū fūdo sempromij. sempromi^o cecidit a possessiōe. z possessio
 ad me puenit. **E**go volo agere contra te. fi. regū. tu vis me re
 pellere exceptione p^oscriptionis sicut poterat repellere sem
 promium nunquid potes. **V**idetur q^o sic. quia exceptio p^oscri
 ptionis est in rem. z sic obstat successorū. ff. cōmuni di. l. in hoc
 iudiciū. §. pe. quod ē verū si habes causam a sempromio. z h^o p
 cedūt tibi agi^o ad diuidēdum. Si h^o ad dānum qd pōt. ff. e. l.
 iij. §. post litē: tūc currit a tpe dāni dati. q^o ex tūc incipit actio
 competere. z sic notat^o doc. C. eo. l. fi. licz nō faciūt qōnes quas
 bicinidēter congesti. **I**n hoc tū aduerte q^o nunq^o h^o actio cō
 petit p^o turbatione: nisi quando termini fuerūt appositi z tur
 bati. z sic nō semp out^o h^o actio quādo termini nō fuerūt appo
 siti a tpe quo fuerūt vicini: z ex illo tēpore currit p^oscriptio vbi
 fuerūt appositi a tpe turbatiōis z h^o pcedūt de iure ciuili. q^o de
 iure canonico limites nō p^oscribunt. xvi. q. iij. c. quicūqz. z. c. in
 ter memoratos. extra de po. c. sup. eo. qd intēlige de limitibus
 puinciarū dioce. uel parochiarū. sec^o de finibus p^octorū de qui
 bus leges loquunt^o. z ita iura canonica z ciuilia concordant. z
 sic intēlige extra de p^oscrip. c. q^o iudicante. **E**t ideo credo q^o
 fines castellaniarum nō possunt p^oscribi si semel fuerint limita
 te. nec ducatuū. nec baroniarū p^o eandē rationē. **I**ntēdic^o q^o h^o
 actio durat. xl. an. in rebus ecclesiasticis. C. de sacro san. eccle.
 auē. quas actiones. z. d. c. q^o iudicante. **Q**uerit^o ultra q^o ueni
 ant in hac actione. **E**t certuz est q^o uenit diuisio fundorū: z q^o
 termini ponant^o. uel si fuerūt positi z auulsi: q^o reponant^o. ff. e.
 l. in finalibus. e. ti. l. si irrupiōe. **I**ntē uenit dāna z sumpt^o.
 uide eo. ti. l. iij. post litis. **S**ed nūquid pōt agi p^o his sumpti
 bus pncipaliter dato q^o nō concludat^o ad terminos ponendos
 uel reponēdos. **V**idetur q^o sic. q^o ita ē in fa. her. z cōmuni di.
 ff. cōmuni diu. l. z si nō oēs. §. uenit. z dixi i supiorib^o. **I**ntē
 dic^o q^o hec actio cōpetit ad p^odā rustica diuidēda non urbana.
 vide. ff. eo. l. ij. z. l. iij. §. hoc iudiciū cū. l. seq. z se. **I**ntē nō cōpe
 tit contra sociū cū quo habeo fundū cōmunē q^ouis habeat fū
 dū p^oprium uicinū. ff. eo. l. iij. §. si cōmunem. secus in negato
 ria. ut. ff. de serui. vrba. p^odi. l. sed si inter me. z potest q^ori de rō

ne diuersitatis. z pōt rīdēri q^o vbi agi^o de seruitute: q^olibet
 minor est pars sufficiens ad defendendū vel agēdū. ff. si serui.
 v^o l. loci corpus. §. si fundus. cū. §. se. nō sic in hac actione
 qua vnus solus nō pōt defendere rē comunē. **I**ntēcirco non pōt
 hac actione contra sociū solum. z hec actio inuis^o in. §. si com
 munē. **S**ed q^oritur nunquid competit p^o iunctis sicut p^o diuisi
 uisione territoriorū in qbus habem^o iurisdictionē. **D**e h^o dixi. s.
 iuxta glo. **S**ed pōt queri. pone q^o habemus iurisdictiones vi
 nas seu imperiū. **E**t vbi gratia. habemus villas p^opinquas q^o
 suis territorijs: in quibus habemus omne impium. volumus
 cōfinare territoria quo ad. l. iusticie seu impij z ponere metas
 in p^odīs in quibus territoria confinant^o. q^oritur vtrum possim^o
 inuis^o dominis quorū sunt fundi. **E**t nō videt^o cū in p^odā
 no nihil possim^o facere inuito dño fundali. imo nec cōmuni.
 ff. cōmuni di. l. fabinus. **S**ed contra. nam constat q^o ille q^oba
 bet impium in territorio: habet ibi ius saltē tale. ff. de h^obo. h^o.
 l. pupillus. §. territorium in fi. cum dicit ius tenēdi z. agi^o rō
 ne iuris quod habet: videt^o q^o possit in qualibz parte facere illa
 q^o ad ius illius p^oinet. ff. de serui. vrba. p^odi. l. quidā yberus. §.
 si. maxime si possit fieri dāno p^oris. eo. ti. l. h^ostul. §. si. **E**t
 ritur de formatione libelli. **E**t ad hoc pōt dīci q^o sint diuerse
 forme z diuerse narrationes s^om diuersitate materiarum ex qui
 bus out^o h^o actio. Si enī agā ad hoc q^o termini z mete imponi
 tur. z sine turbatione: dicam sic. **D**icit^o Jo. contra **A**bar. q^o a
 ipsi habeant fundos vicinos in tali loco: idēqz Jo. optet fines
 p^odictos distingui p^o terminos: ne p^ofundi valeant in futurū. peti
 dictus actor dictos fines iponi i locis debitis. declarari loca. z
 adiudicationes fieri vbi fuerint faciende. z si fuerit facta tur
 batio faciat mentionē de ea. si sustinuerit dāna z expen. faciat
 ēt mētionē de eis: z imploret officiū vbi fuerit imploandū. si
 agat p^o terminis auulsi reponēdis: petat q^o reponant^o z resti
 tuant^o in loco quo erant z specificetur loc^o. z peti dāna si q^o s^o
 stinuerit. Si vero termini fuerint positi z idirecte sic q^o nō pōt
 vnus arare qu aliu impediatur: vel intrat partē alter^o pōt agi vt
 meli^o reponat. ff. eo. l. ij. §. si. z h^o sūt sat^o m^o ara. **E**t nō. q^o p
 finib^o cōpetit q^oritur actiōes siue remedia. **P**rimū fini. regi.
 de q^o satis dictū est. s. **I**ntē p^odi. ex. l. i. §. p^ostiterit. C. fi. re. q^o loquū
 in casu suo quādo sit inuasio lite p^otest. in hac actione si. regu.
Intē est accusatio criminalis z pena in p^osonā p^oillos q^o p^opellūt
 terminos iā positos. ff. de termi. amo. l. j. z. ij. **I**ntē est pena. l.
 agrarie q^o ē quinquaginta aureoz si ad h^o agat. e. ti. l. agraria. z h^o
 magis p^o q^o illd qd nō. in. d. l. agraria. vbi v^o notari q^o hodie nō
 punit^o i p^osona ex^oordinarie. **S**ed meli^o est dicere q^o vna pena
 nō tollat aliam. ff. de pe. l. sanctio legū. C. de sepul. viola. l. iij.

Omnes autem. **H**ec est q^oritur diuisio actio
 nū s^om **A**z. z glo. s. Jo. posu
 it hac p^o g^ota. z mouebat. q^o dicere poterat q^o i. §. p^o iudiciales
 erat vna diuisio de h^o agi^o in sūma az. h^o titulo. **P**rima p^omu
 niter tenet^o z videt^o fuisse h^o diuisio h^o posita occasiōe tētie. dīce
 rat enī q^o q^o daz sūt actiōes rei p^osecutorie: q^o dā pene q^o dā mīxte.
Intē impator vult dicere vsqz ad quā summā pena pōt extē
 di. z h^o in h^o. §. nō possit poni p^o p^orie casus: tū tu potes formare
 sic. **D**omine impator: ego vidi. s. q^o q^o daz actiōes sūt rei p^ose
 cutorie q^o dā pene. q^o dā mīxte. **P**ro deo dīcatis mibi ad qd z
 ad q^o tū cōperat. **D**icit impator q^o omnes actiones competūt
 in simplum aut duplum z c. z p^osequere litteram. vnde impe
 rator in h^o. §. ponit p^o imo dictum. z post ipsuz p^osequit^o p^o exē
 pla vsqz ad. §. actionum. **S**ed anteq^o subintrē glo. nec proce
 dam ad alia ostendam q^o hec diuisio sit superflua. **M**axim effe
 ctu videt^o continere illud quod dictū fuit. s. i. dicto. §. sequēs.
Nam ibi dicit^o q^o q^o dā sūt rei p^osecutorie: quedā pene z c. qd ali
 ud est dicere: nisi q^o quedam competunt ad simplum: vt rei p^o
 secutorie. quedam ad duplum vt penales. z exempla que hic
 ponūt^o. z ibi. z ad hoc potest respōderi q^o hec diuisio est lar
 gior z magis declaratiua. nam hic declarat quas daz esse in du
 plum quasdam in triplum. quasdam in quadruplum. z pōt^o
 debet dīci q^o dā subdiuisio q^o diuisio: z est facta ad clariorē
 intellectū iuuenū. **I**n gl. f. vltra q^odruplū ibi. **E**t vtraqz p^ote.
El dic^o s^om doc. q^o nulla actio competit vltra q^odruplū. p^odi
 cte autē actiones competunt ad interesse q^o tuncunqz. ideo po
 tius competunt ad simplum q^o ad duplum vel quadruplum.

C In ea. glo. ibi. Sed duab⁹. hec venio: quo ad p^mu^m & secundum casum. q^o diverse sunt actiones & plures numero in quolibet casu predicto. **C** In ea. gl. ultra q^odruplū. Preterea sūt diverse actiones numero & neutra ultra quadruplū. **C** In ea. gl. ibi cum dicitur accusatio nō actio. hec nō est vera. q^o nō p^o accusatiōe imo extra ordinē p^o offiū iudicis reuocat in seruitutē C. deli. & eoz. l. l. q^ore tene sequentē q^o in illa pena non habet respect^o ad aliquā rē seu rei valorē. quo casu nō loquit^o is. s. imo quādo habet respect^o ad rē. **C** In ea. glo. ibi vñ respectus ad rē. vult dicere glo. q^o vbi pena se refert ad rē seu rei extimatiōē. q^o forte imponit p^o vba multiplicatiua. vt duplū. triplū. q^odruplū. tūc q^odruplū nō excedit. alio sic si certa sūma p^o pena apponatur vt scripsi in. s. alteri. q^o statim allegabit. Vel dicat aliud q^o ibi non habet respectus ad rē sed ad punitionem delicti. & ita nō. iij. q. iij. c. cū deuotissima. **C** In ea. glo. ibi. Quid in legali. vide plene q^o scripsi in. d. s. alteri q^o potes hic repetere si appetas solēnzare. **C** Circa istū. s. nō sūt plura dicēda. q^o d^o acti. de quibus hic tangit. satis dictū est. s. p^o p^o iuris titulis. & s. e. s. sequēs. excepto de acti. de seruo corrupto. circa quā videam^o hic aliqua generalia. **C** Primo cui competit h^o actio & est certus q^o domino & bo. fid. possessori. vide. ff. eo. l. i. s. i. **C** Sed & fructuario cōpetit vtilis. vide. ff. eo. l. si q^o seruū. s. si in seruo. Sed potest q^ori. actio furti competit oibus quoz^o interest. C. e. l. manifestissimi. ff. de furtis. l. is cuius. q^ore nō ista q^o videt^o sibi cōparari. & sub eadē intitulat rubrica quasi cōpar. C. de fur. & ser. cor. **C** Ad hoc pōt dici q^o talis fuit volūtas introducētis q^o forte moueri potuit. q^o hec actio fuit p^oncipaliter inuēta p^opter plo nam corrupti. iō cū nullius interest ita sicut illius cui^o p^osona ē: illi daf. ter. videt^o reddere aliā rōnē q^o valde videt^o mollis. ff. de ser. cor. l. i. s. i. **C** Itē daf patri p^o filio vel filia corrupta. vid. ff. eo. l. & tantū. s. i. Sed an fratri. Pōt dici q^o nō sicut dixi in actiōne furti. s. de ob. q^o ex de. naf. s. interdū. vide ibi. **C** Quid de vxore corrupta. Satis pōt dici q^o d^our vtilis. & facit q^o scripsi. s. eo. s. p^o iudicialis. **C** Sed q^oris nungd^o competit sibi corrupto. vbi gratia. scolaris beian^o intrauit quandā societate sociardorum corruerunt eū & fecerūt expēdēti malos vsus pecuniā. nunc cogēte penuria rediēs ad seipm vult agere hac actiōe vtili contra eos nungd^o pōt. **C** De. de bel. p^oti. mouet hoc post Ja. & dicit q^o sic. q^o charitas bñ ordiata incipit a se ipō. si ergo pater pōt agere p^o filio: multo fortius q^olibz p^o seipō & hoc mihi placet p^opter auctoritate **C** De. & est bona & equa: q^ouis non sit p^o vtiq^o bene luerēt qui iuuenes ad illecebras alliciūt. **C** Itē dic q^o h^o actio competit heredi. & ē p^opetua. non autē competit contra heredē. vide. ff. eo. l. hec actio. **C** Querit^o p^otra quē p^opetat. Et certū ē q^o contra corrupentē dolo vide. ff. e. l. dolo. cū. l. se. & se. **C** Querit^o q^o veniat in hac actiōe. Et ad hoc videt^o h^o in tex. & in gl. q^o ad duplū totius dāni. ff. e. l. in h^o iudicio. q^o intellige dāni tūc extimari. ff. e. l. doli. s. si. nō q^o post sequit^o. ff. e. neratius. Et iō qui deflorauit virginē nō videt^o teneri de fornicationibus quas cū alijs post p^opetrat. ff. de furtis. l. veruz. h. & iō. theologo nō concordaret in hoc: & hoc vbi seruus corrupit. **C** Sz q^oritur si filius vel filia vel libera p^osona corrupunt. quid erit interesse. **C** Glo. variant. vide plene q^o scripsi. s. de ob. q^o ex delicto naf. s. interdū. **C** Caue tū ne glo. te decipiat hic q^o quod cūq^o interesse quis petat opz ipm extimare: vt videbis. j. eo. s. curare. **C** Itē caue q^o h^o glo. nō bñ dicit s^om **C** De. in eo q^o dicit q^o alterū simplū venit officio iudicis. q^o imo totū iure actiōnis. nō enim est locus purgatiōi sicut in acti. q^o metus cā imo ipa actio ab initio & de natura sua ad duplū cōpetit s^om eū. & h^o satis apparet hic. & j. eo. s. sed furti. Dicit enim eam oīno esse duplū. & tamē si alterū simplū veniret officio iudicis nō eēt nisi simplū. **C** Quomodo format libellus: apparet ex p^omissis. Dicit g. engolifneñ. p^otra titū pictauēses q^o idē T. i. talē seruū dicit. g. induxit ad furandū. ob quā inductionē idē seru^o deterioratus est in. x. & surripuit talē rē dicit. g. q^o valebat cētum solidos. quare petit dicit. g. dictū ti. p^odēnari in. xxx. cum h^o actio ad duplū cōpetat & c. Et caue q^o ego credo q^o viciū quod incurrit p^o suasionem est exprimenduz. Si vero filius vel filia fuerint corrupti: concludere potes s^om diuersas opiniones. vt scripsi in. s. interdum. s. de ob. que ex delicto naf. & repete que norant. & dixi eo. ti. s. ope. faciunt enim ad intellectū bñ^o. s.

Tripli uero cum quidam. **C** Dic^o & tamē tota die allegatur p. s. circa quē pauca intēdo dicere: cū pauce aut nullius vtilitatis sit vt videbis i inferiorib^o. **C** In glo. hic nota ibi cū allegat de mā. p^on. in p^onc. s. sit tibi. meli^o in auē. de exbi. re. s. sanctim^o. & si vis plenissime videre: vidē spe. de li. concep. s. nūc vidēdum. vbi recitat. xxx. casus in q^obus p^ocedit sine libello. & ibi ēt repies multa d^o hac materia & fere q^o quid dici pōt. **C** In glo. ea. ibi cum allegat. l. quotiēs. hoc verū in ciuilibus s^o in criminalibus dabit. ff. de accu. l. libelloz. v^o de plene in. s. sanctim^o. in auē. de exbi. & introdu. re. **C** In ea. glo. ibi s^om consuetudinē q^o ē ēt de iure. C. de epi. & de. auē. sed hodie. **C** Vel dic q^o vtrūq^o d^oz attēdi & longinquitas itineris & q^o tatis cause. quod videtur verius. **C** In ea. glo. ibi cum allegat s. ne aut. hoc intellige: dūramē non sit ita parua quin excedat cētum aureos. alias h^o glo. eēt falsa & contra illum tex. **C** In. e. glo. ibi consecutiue dicit^o est. h^o glo. ē aliquantulus obscura. q^o non videt^o bñ descēdere ex p^ocedētibz quando dicit vel dicas. Sz h^o causa fuit sic loquēdi. s. dictum ē q^o agitur tripli quando quis plus petit q^o sibi debet. & ita supponit q^o quomodocunq^o plus petat datur h^o actio. nūc dicit glo. vel dicas. q^o nō: nisi quādo petit plus vt crescant sportule ex illa causa. & ita ex causa ponitur hic causatiue. non consecutiue. q^o si ex maiori petitione sequeret maior datio sportularū non p^opter hoc ageret^o hac actiōne nisi ex insidijs facta eēt maior petitiō p^opter hoc. & de hoc glo. loquitur magis dare. j. in glo. condē. ex hac. l. **C** In ea. glo. ibi cum allegat. l. eū quē temer. **C** Dec glo. videt^o tenere opi. pla. quā reprobatur in cor. d^o exbi. re. s. sanctimus. Sz forte illa loquitur in sportulis q^o dant iudicibus. bicin illis q^o dant nūcijs. s^o in illis videt^o supponere. l. si. C. de fruc. & li. ex. q^o vterq^o teneat. loquit^o enīz ibi de sportulis q^o dabant rōne conuēctionis. **C** In ea. glo. ibi cū allegat. s. oportet. imo in. s. si tibi. **C** In ea. glo. ibi. Quod hūius est. & p^o hoc q^o expēse seu dāna volūtariē facte nō repetunt vt scripsi i breuiario. C. de iudi. l. sanctim^o. norat doc. extra de do. & contu. c. sine. Ja. t^o p^otra. q^o quo ad aliquos pōt renūciat p^ouilegio quo ad alios rētinere. C. ad velley. l. iube mus. meli^o d^o ex. tu. l. volūtariē. **C** In si. eiuēdē gl. satis pōt s^o stineri q^o ista p^ouēio nō tollat p^o illā. ff. d^o pe. l. seio. C. d^o sepul. vi ola. l. q^o sepulera. **C** Itē p^ouēio illi^o cautōis h^oz locū in si. litis. v^o saltē si actor nō p^oseq^o. ista autē s^o illū q^o maiore petitionē fecit: & statim cu ipaz facit. vñ sūt diuersē & sup diuersis factis. iō vna nō v^o tollere aliā. **C** In gl. p^o di. ibi p^osecutiue d^o. Sz hūius v^o q^o cur is. s. sit penalis & loq^o solū casu quo q^o maiorē q^oritatē exp^ossit ad h^o q^o re^o vxaret^o maiorib^o sportulis: q^o in illo casu solū locuz h^oeat. & h^o v^o glo. inuere. s. in glo. no. duo Jac. t^o q^o li vt ponit p^osecutiue. **C** In glo. ibi. l. q^o dā in si. h^o p^ostitutiō nō ē in codice n^ofo. s^o in antiquo. vñ isteliber fuit fact^o an codice nouū: & post antiquū. iō p^oter q^o se refert ad p^ostitutiōes q^o erāt in illo codice. & q^oiq^o ēt liber autēticoz se ad illō refert in auē. d^o mā. p^on. s. sit tibi. & ibi d^o h^o. **C** Circa hūc. s. possz q^ori. Certū ē hodie q^o d^o cōsuetudinē salaria nūcioz nō crescūt p^opter maiore q^oritatē petitā s^o s^o lōgitudinē itineris vellaborz plus. n. habebit executor p^o eūdo ex villā: q^o si faceret offiū i villa: & ita. is s. nō obtiet d^o cōsuetudinē in illis nec i suis terminis. s^o tota die vides q^o notarij & aduocati maiora salaria recipiūt p^o magna cā q^o p^o parua. Nū quid locus est huic pene si quis maiore q^oritatē complexus est in libello: vt maioribus expēsis & salarijs aduocatorum afficiat aduersarium. **C** Hideretur q^o sic. cū ratio huius. s. duret & habet locū. Sed durum est legem penalē extēdre. ff. de legi. l. q^o h^oo. **C** Sed satis potest dici q^o teneatur actiōe de dolo. vel forte melius recuperabit expēsas ratione temere euocationis. Itē queritur nunquid hodie iudices delegati & pedanei qui nō habent salarium de publico possint recipere & sportulas. Ego nō video cur non: ex quo nō est correctum. **C** Ordinarij nihil recipiunt. vt in auē. vt in. sine quoquo suffra. sed de iure canonico p^o sone ecclesiastice non possunt recipere nisi expensas. & illas ita demum si exeat locum & villam vbi habitant. vide plene extra de rescrip. c. statutum. s. penul. lib. vj. de vi. & bonc. deri. c. cur ab omni. & ideo in illis non pōt habere locum pena huius. s. Sz sit punitio in expē. ex de plus pe. c. j. & ibino. doc. **C** Itē supposito q^o de p^ouetudinē p^ostarentur tales sportule nūcijs:

cum qd. Et ideo si pmisi tibi equum qui consuevit portare frenum: tu debes mihi frenum sicut in venditione. ff. de edili. edic. l. ediles. §. j. cū no. **C**In ea. glo. in fi. et hoc est apparet. nam iudex facit cauere in actione bone fidei: et an diei euentum s; nō in actione stricti iuris s; m vna opi. vide. ff. de iu. l. in omnibus. **C**Itē in actione bo. fi. iuraf in litē nō in acti. stricti iuris. ff. de in li. iu. l. in actionibus. **C**In glo. hanc dicunt in fi. hec videt hō: q; p hoc fauo: semp extēditur. j. glo. pxi. **C**In glo. sed cū in fi. Hanc tenet By. p rōnem glo. que est valde debilis vt ipse confitetur. Hanc ēr Be. alle. ff. de rescin. ven. le. si id qd. facit in eo q; requirit bonā fidē ab vtraq; parte. ff. de arbi. l. si cū dies. melius faceret eodē ti. l. Idē ait. vbi qd dicit de vna pte d; et de alia dicit. et mirabile q; impator de eis nō fecerat mētionē cū fecerit mētionē de locato et cōducto exempto et vendito. sed forte ppter breuitatez omisit. **C**By. qrit qd de actione tutelē. Et videt q; sit bo. fi. cū in ea veniāt vsure. ff. de eo q; p tu. l. in ptutele. Ipse dicit q; est stricti iuris cū hic nō numeret. verum q; quo ad aliqua habet similitudinē cū actione tute. q; est bo. fi. et in vsuris s; m eū. Itē et in puil. de tu. et ra. distrahē. l. si. et idē tenet Jo. in arbore. **C**In glo. q; daf inter eos in fi. Hanc approbāt By. et Be. Sed tū hec rō nō videt multū bona. q; in actione si. regū. vt plurimum non peto adiudicari alienū vt satis vidisti. s; in. §. quedaz. est ergo rō q; fa. her. et cōmuni di. nascunt ex quasi ptractu cōionis q; nature societatis accedit. s; si. regū. nascit ex varijs figuris caruz. q; q; ex delicto. vt ibi dixi. iccirco obtinet q; nō sit bone fi. ex quo impator eā subtrahet. vt dixi satis in materia si. regū. in simili. **C**In glo. vt si tibi i. fi. vide plenius in. d. l. j. de extimato. acti. ibi enī sūt opinioniones inter Jo. et Ho. Doctores tū sequunt hāc glo. **C**In glo. q; nascit ibi. nisi in duob; casib;. Quid si p pactū incōtinēti appositū fiat pmutatio s; bi gfa. Contraxim; societate sup certis mercationib; pacto incōtinēti appposito q; ego dare tibi equū meū p tuo q; forte tu debeas p stare operā et ire ad mercata. et meus equ; erat melior: q; tu;. nūq; d; p scrip. s; hoc casu erit bo. fi. Jac. dicit q; sic. et hoc constat p hūc. §. vel forte ptracta societate statim puenisti equū meū ducere ad fouz; p vēdendo quē tradidisti tibi extimatū p. x. nō video cur in hoc casu hec p scrip. ver. nō sit bo. fi. et si apponere iuxta ptractū stricti iuris iuxta l. lecta. ff. si cer. pe. est ergo itelligēda h; glo. in pactis incōtinēti appositis q; nō sūt pmutatio vel extimatio. **C**S; nūq; d; acti. bo. fi. iformata p pactū nudū aliud a pmutatione et extimatio ne est bo. fi. scis enī q; ex talib; pactis resultāt due actiones v; p ma iformata et p scrip. s; bis. vt. l. j. et. ij. C. de pac. inter emp. glo. mouet hāc qōnem. in. §. qnūmo. et determinat q; nō. q; datur loco p scrip. s; bis que nō est bo. fi. S; salua reuerētia gl. nō daf loco eius: sed cōcurrūt euz; ea vñ cōcursus nō alterat ei; naturā. et h; vides in certi condi. q; est stricti iuris q; uis pcurrat cū actioe bo. fi. vt. j. notabil. et p hac pte facit. ff. de cōtrabē. emp. l. fundi. vbi videt supponere q; actio ex vēdito cōpetit p pacto incōtinēti appposito eadē cū pncipali. et facit. ff. de ac. emp. l. rō. §. j. **C**In ea. glo. ibi quando non est pmutatio. Pro cui; dētia horum recordare q; quattuor sunt species cōtractū in nominatorum. do vt facias. facio ut facias do vt des. facio vt des. extra horum vulgo patēt. et potes videre. ff. de p scrip. s; bis. l. naturalis. p trib; pncipis cōpetit p scrip. s; bis. et est intētio glo. q; hec p scrip. verbis sit stricti iuris. Itertio qū do vt des est pmutatio q; tūc est bone fi. vt in hoc. §. et ita supponit q; do vt des nō semp est pmutatio. **C**Sed quō potest esse do vt des qn sit pmutatio. si enim do tibi rem meā vt des tuaz; est pmutatio. vt. d. l. naturalis. §. j. **C**Ad hoc dicas q; si tibi do rem meā vt des tuā certā: est pmutatio. sed si do tibi rē. certaz; p incerta: nō est pmutatio. Sed do vt des. Verbi gratia. dedi ff. meū vetus. vt tu des mihi vñ cōpetēs inforciatus vel aliqd in genere. nō est pmutatio q; sit de re certa ad certā. C. de re. p. muta. l. j. s; m Ja. et Be. melius in. l. si. et idē dicit Ranfre. in ti. de p scrip. s; bis q; ex pmut. ouf. Et nō. bñ hoc. q; sine hoc nō potes intelligere glo. et ita supponit q; ptractus pmutationis est sub hac specie pctus do ut des. Jac. dicit q; dñs su; dicit q; nō est sub illa spē. imo ē spēs contractus p se. et hoc appet qa ad hoc quod agi possit ex cōtractu do vt des oportet q; res fiat accipiētis. vt. ff. de condi. ob causam. l. si. **C**In cōtractu p

mutationis non sic sufficit enī rē tradi. ff. de re. pmut. l. i. vnde pmutatio videretur melius debere reponi sub contractu facio vt facias q; vterq; d; tradere et tradere est scm. vt supra pxi. dictum est: quā sub do vt des. Itud est subtile. sed tū non videt bñ de mente legū. q; ter. ponit pmutationē sub cōtractu do vt des in. l. naturalis. et si tu respicias bene i materia de re. pmut. semp leges faciunt mētionē de datioe. dicit enī semp. dedit ex cā pmutationis. vt. l. i. et. l. quoniaz. et. l. rebus. C. de re. pmut. Per ista pōt determinari questio de qua vidi sepe queri. De cōsuetudine debent vende seu laudimia ex cōtractu venditionis et pmutationis in aliquibus locis in alijs nō. Quidā dedit do mū suā sempromio p. x. sextarijs frumēti q; pmisit sibi i bonis locis competētibus assignare. vel p. x. qrtarijs prati q; pmisit acq; rere et tradere in tali riparia. qrit vtrū debent vende p pmissa. Videt expeditū q; nō. q; nō est pmutatio s; ptract; do vt des: cū nō sit ibi certa spēs q; ex altera pte daf. Sed qre fuit hec pscriptis s; bis posita p se: cū pmutatio sit ptractus inominatus sicut do vt des: et oria; pscriptis s; bis in vno sicut in alio. Po test dici q; ppter pūlegia q; huic adherēt magis q; alij qd apparet. q; in hoc casu est bo. fi. in alijs nō. et pōt eē ratio: frequētia cōtractus. **C**In ea. glo. ibi cū alle. l. naturalis. §. ar cum facio ista glo. non est vera indistincte. nam in facio vt des daf q; q; p scrip. ver. de p scrip. ver. l. solēt. §. j. Et h; by. d; distingu q; aut ex facto qd feci tibi nihil adest: et tunc daf actio de dolo C. de do. l. cum pponas. Aut adest: et tūc pscriptis verbis. verbi gratia getauit de debito in quo mihi tenebaris ut mihi da res equuz; tibi adest ex scō meo. iō ago pscriptis s; bis vt des. sed si manumisi seruū meū vt dares mihi equū tunc ex manu missioe illa tibi nihil adest. et iō agit de dolo. Et idē tenet Ja. et Be. et ratio s; m Ja. q; vbi facio factū ex quo nihil adest tibi ius ciuile nō reputauit equū q; debet mihi actio cōtra te: q; nō lā vtilitatē habes ex hoc. Sed pto; cōsideras q; ex dolo tuo et ex eo q; pmissionē tuā infringis nihil debes lucrari: dedit actioe de dolo. sed vbi adest aduersario meo ex facto meo aliqd: ius ciuile de equitate voluit dare actionē. Sed cur nō idē in facio vt facias. Verbi gratia. Manumisi seruū meū vt mihi facias domū. tibi nihil adest ex facto meo cur ius ciuile dat actionem. Dicit enim Jac. q; attēta hac rōne si facta sunt inequalia nō daf acti. pscriptis s; bis sed de dolo. Si sunt ineq; lia: datur p scrip. ver. Verbi gfa. Manumisi seruū meuz; et tu conuenisti manumittere tuū. possum agere p scrip. s; bis q; tu seruū tuuz; manumittas. q; neutri aliqd adest. et est scriptum. In quo q; fac simile sic ars deludif arte. Sed vbi sunt inequalia. Verbi gratia. Manumitto seruū meū vt domuz; mihi facias. tunc agit solum de dolo. ista sunt satis subtilia. nō tū vident de mēte legū. vñ eadē ratio posset assignari in do ut des: et idē ut facias. **C**Pone q; ego dedi. x. sempromio vt facias mihi domū et eam p hoc facere pmisiisti. vel de dilib; uz; sempromio ut des mihi equū ex mea datioe nihil tibi adest. et sic p dictā rōne debet agi de dolo quod est valde extraneū et nouū. vnde consu lo q; nō recedas ab opinione dy. Ista valēt p formatione libel lorū. q; alia pclusio et alia narratio ē i acti. pscriptis s; bis q; in actioe de dolo. Itē altera ppetua. altera biennalis. nisi d; eo qd puenit. C. de do. l. si. et multi sūt effect; q; actōib; pperāt. **C**In ea. gl. ibi. cū dicit. et tātū nemo dicit aliquā cōdi. eē bo. fi. Doct. dicit q; act. p scrip. verb. et actio in factuz; sunt eedē. put actio i scm daf vbi p scrip. ver. et h; p baf. ff. de p scrip. ver. l. si tibi aree. et ideo constat q; est bone fi. in casibus in quib; p scrip. s; bis est bo. fi. in alijs non s; m Jac. vñ actio in factū daf vbi p scrip. ver. vbi cūq; est certū aliqd cōtractū factū. nō p. l. intro ductū sed ex conventionib; hominū de cuius nomine dubitatur. ut si trado tibi molendinuz; ad annuz; acto q; tu facies nouas calciatas nouas malas et rotas hoc casu actio in factū et p scrip. ver. sunt eedē s; doct. vel concurrūt s; m glo. Sed vbi nō est certū contractū aliqd factū esse: sed occurrit casus quo est dictū actioez; dari: daf in factuz; s; By. et hec nō pcurrit: nec ē eadem cū p scrip. ve. et potes ponere exēpla. ff. de p scrip. ver. l. q; seruandoz;. §. licz;. et. §. se. et de hac pprie loquit e. ti. l. quotiens. et istā que nascit ex varijs figuris causarū. i. s; m varietatem factorū competit interdū ad dāna. interdū ad ipsa pcia reruz; ut. C. de sacro san. ec. l. sancim;. posset dici q; q; uis gl. dicat h

q̄ sunt quattuor sp̄s actionū in factū: q̄ nō sunt due, videlz ista generalis. Itē illa q̄ datur ex edictis et interdicitis, illa autē que d̄r cōcurrere cū p̄scrip. ver. nō est actio p̄ se. s̄z ē actio p̄ scrip. ver. q̄ interdum nōiatur in factū. Et sc̄is tu q̄re sic nōiatur. Ecce q̄re p̄scriptis verbis nōiatur q̄ scriptis vel narratis verbis cōventionū in ea cōcluditur. et eadē rōne in factū. videlicet q̄ factū recitatur in ea cōcluditur. et sunt idē ubi descendunt ex d̄ctu et quentionibus sed in factū generalis est alia vt satis d̄ri. S̄z quare nō cōpetit alia actio ciuilis ex edictis et interdicitis. R̄sideo. quia sicut p̄tor: nō p̄t facere heredem de iure ciuili: ita nec dare actiones ciuiles sed q̄ edicta et interdica fundant super equitate. et equū est acti. dari: et nullā nomina ram p̄torāā introduci: fuit introductus q̄ daretur actio in factū. iunge. j. de interd. s̄. h. **C**In si. eius d̄ez glo. Hanc ap̄ probant doc. Azo. tamē tenuit p̄tra in. d. s̄. hoc interdicitum. **C**In glo. i. vsq̄ in si. Sed q̄re dubitatur fuit de ista. R̄sideo. q̄ est realis. et de realibus nō reperit q̄ aliqua sit bo. si. nisi de hac in qua fuit ita statutū. q̄ h̄z mixtam naturā et p̄uilegiū p̄sonalitat̄is s̄mpe. hoc verū ubi agit vniuersaliter. **C**Quid si vna res pet̄it p̄ qua p̄petebat actio stricti iuris testatori et pet̄iti. et pet̄it per h̄ditatis petitionē q̄ est possibile. ff. de pet̄. here. l. Itē videndū. s̄. h. cū. l. se. nunqd est bo. si. videt q̄ nō q̄r debet sapere naturā actiōis loco cuius daf. ff. q̄ in frau. cre. l. ait p̄tor. s̄. si p̄ditionalis et. s̄. p̄terea q̄i ac. de pec. ē an. l. cū post. et facit optime. ff. vt le. no. ca. l. i. s̄. bellissime cūz s̄. se. **C**Sed obstat. ff. de pet̄. here. l. Itē veniunt. s̄. cū p̄diximus. Sed in h̄ d̄cas q̄ ibi nō venit actio cū natura sua accidentalit̄ quā nō habet nisi ex euentu. sed cū natura quā h̄z originalit̄er venit. et ita ibi notat post Azo. vñ si actō erat stricti iuris ex natura sua: videt q̄ pe. here. quantū loco eius datur sit stricti iuris. et facit. j. p̄ri. s̄. ubi actio transfusa retinet p̄p̄iam naturā: et dat alij in quā transfundit̄ eandēz. **C**Sed qd de fideicō. seu de bo. pos. here. pe. vñ idēz. q̄ in fideicommissaria veniunt fructus a tpe m̄ore q̄i sit bo. si. ff. ad tre. l. in fideicom. Itē. q̄ videt̄ retinere naturā pe. here. vt no. ff. de fideicō. h̄. pe. l. i. **C**Sed iōā. ponit eas stricti iuris in arbore. habet ens vñ punctū sub figura. e. ista satis sufficerent p̄o lectura hui⁹ s̄. S̄z q̄ hic nedū de theozica immo et de p̄actica agimus videamus aliq̄ ḡnalia circa aliq̄s actiōes h̄ nōiatas ex quib⁹ q̄s luculenter cōprehendere poterit cōclusiones libelloz. Et p̄mo querit̄ ad quid d̄z cōcludi in acti. exemp. q̄ hic nōiatur. **C**Et certū est q̄ sequēdo cōclusiones glosaz debet concludi ad tradendū. et si res nō tradat̄ ad interesse. vt. l. i. de ac. emp. **C**Tu potes dicere q̄ in actione exēpto veniunt diuersa: et h̄z diuersitates rerū diuersae sunt cōclusiones. si res tota v̄datur p̄t̄ agi ad tradendū. et si res non tradat̄: ad interesse. et sup̄ h̄ dicunt doc. q̄ d̄z cōcludi ad tradendū et si res non tradat̄: ad interesse. **C**Et dices sic v̄didisti mihi librum tali p̄cio qd tibi solui vel soluere paratus sum. et offero q̄re peto te condēnari ad tradendū. et si tradere nolis vel nō possis: peto te p̄dēnari ad meū interesse. hūc libellū videt̄ approbare glo. et spec. vt dixi. s̄. de emp. et ven. s̄. p̄ciū. **C**Ja. de ra. dicit q̄ is libellus nō p̄cedit. q̄ sic sequeret̄ q̄ esset snia alternatiua: et quodā mō incerta. et vix fieri posset executio. et eodē modo nō p̄cedit si petat̄ rē tradi vel interesse. vñ. l. cōduc. C. loca. p̄ quas tales li. cōsueuerūt sustineri nil facit ad p̄positūz. nec illa q̄ dixi. s̄. s̄. se. quens. q̄ illa p̄cedunt q̄ nō est in voluntate actoris qd agar s̄z in voluntate rei quid dare velit. **C**Sed h̄ certum est q̄ actor possit eligere qd ager̄ velit an ad tradēduz vel ad interesse p̄ in terpellationē. ideo vñ q̄ debeat petere certū. ff. de s̄b. obli. l. si q̄s stipulatus. et. l. si. in p̄n. melius eo. ti. lege vbi aut. s̄. pe. et iō oportet cōcludi vel ad rē tradendā solū vel ad interesse solū. si ad rē tradēdaz: libellus de se patet. Si ad interesse poterit sic dicere. Dicit̄ t̄i. p̄tra sempromiū q̄ h̄z idē sempromi⁹ talē equū tali p̄cio eidē v̄dididerit. idēq̄ T. i. dicitū p̄ciūz soluerit vel soluere parat⁹ sit. et se solutūz obtulerit: et adhuc offerat. nihilomin⁹ idē sempromiū dicitū equū requisitūz p̄ eundē. T. i. p̄gruo loco et tpe tradere p̄tradit̄ minus iuste. q̄re cūz dicit̄ t̄i. intersit in centū pet̄it idē t̄i. eundē sempromiū p̄dēnari sibi rōne sui interesse in dicta summa soluenda. Et caue q̄ decaus res causas q̄re intersit. q̄ forte res tantū valet. vel fuisse d̄nifi

catus in tantū. q̄ nō habuisti. oportet enīz cām pbabilez allegare p̄o interesse nō vnā. ff. ad exhi. l. si. **C**Crede q̄ h̄i libelli sint magis tuti nihilomin⁹ tamē p̄suetudo nō rejicit libellū. glo. et spe. et iunge qd scripsi in. s̄. p̄ciū. s̄. de p̄trabē. empr. et hoc q̄i actio ex ēpto daf p̄o re v̄dita tradēda: vel p̄ interesse q̄ nō tradit̄. s̄z interdū agitur ad intereē solū. nec p̄t ad aliō agi. q̄ v̄ditor: rē vitiose tradit̄. ff. de ac. emp. l. iul. in p̄n. vel et si d̄ctus nō t̄z. ff. de ac. emp. l. si sterilis. s̄. quāuis. Interdū ad repetendū qd datū ē et rescindēduz d̄ctum. ff. de ac. empr. l. ex empto. s̄. is qui. et. s̄. si q̄s virginē. Interdū vt caueat d̄ edili. edic. l. q̄ si nolit. s̄. q̄ assidua. interdū ad exhibēdū. ff. de act. emp. l. titius. iterdū p̄o d̄ano dato ut venditor: agat vel cedat ff. de ac. emp. l. iul. s̄. penul. et. l. si ea. et. l. v̄ditor: boīs. iterdū ad decipiēdum. vide. ff. de ac. empr. l. iul. s̄. si venditor. et. s̄. p̄ d̄m. interdū p̄o euictiōe. C. de euic. l. nō dubitat̄. interdū ad factū. ff. de ac. emp. l. tenet. s̄. i. de pac. inter emp. l. i. et. ij. et s̄m hos modos ōz diuersificare cōclusiones libelloz. et cōclude re ad illud qd venit in actiōe cū narratione facti. Eodē modo actio ex v̄dito cōpetit ad diuersa. interdū ad p̄ciūz et h̄ est sua p̄ncipalis cōclusio. ff. de ac. emp. le. iul. s̄. ex v̄dito. interdū ad reddēduz. ff. de ac. ēpt. l. si fundi. s̄. si rupta. iterdū ad fcm. ff. de ac. ēpt. l. si is qui. interdū ad restituēdum. ff. de le. cōm̄. l. si fundus et sic cōclusiones variare ōz. **C**Itē sciēduz q̄ actio ex locato p̄petit ad diuersa. q̄i q̄z ad mercedē. q̄i q̄z ad d̄ana. ff. qui. mo. pig. rati. p̄trabi. l. ij. **C**Itē vt colonus debito tpe colat. ff. loca. l. si merces. s̄. p̄ductos. Quandoq̄z vt rē dimittat C. loca. l. edē. et. l. p̄ductores. **C**Itē actio ex cōducto cōpetit ad diuersa. Quandoq̄z ut frui liceat. ff. loca. l. si fundus. Itē ut p̄sione exoneretur. ff. loca. l. h̄ disti. et. l. si vno. Itē domus ut reficiatur. ff. loca. l. ex p̄ducto. Itē ad d̄ana. ut. e. n. l. s̄z addes s̄. si quis volia. Item ad exhibēdū. C. loca. l. ex diu. **C**Item ad interesse. ff. loca. nos videam⁹. et. l. s̄z addes. s̄. i. **C**Itē ad exp̄sas et restōnez meritiū. ff. loca. l. d̄ns. **C**Itē ut liceat inuecta portare. ff. loca. l. s̄z addes. s̄. si inq̄linus. **C**Item ut locator agat vel cedat acti. ff. loca. l. cū in plures. s̄. messes. s̄m iac. de ra. et sic s̄m q̄ diuersa veniunt in his actionib⁹ debent diuersae cōclusiones fieri in libellis. q̄ satis patet factistis. **C**S̄z q̄ritur actione oneris aduersi an sit bo. si. et sciēduz q̄ h̄ actio cōpetit q̄i p̄ductor: recipit rē suo piculo. ff. loca. l. in naue satupheli. e. ti. l. opus qd in aduersione. Et nōnulli dicunt q̄ h̄ actio cessat hodie et illoz opi. vñ glo. ibi sequi. alij q̄ nō cessat quorū opi. sequit̄ iōā. in arbore d̄ado ei p̄p̄riūz circulū et ponit eas stricti iuris ponēdo duplicē punctū sup̄ figura. e. qd signat eā eē stricti iuris. Hoc. p̄sueuerūt sequi opi. gl. et maxie Ramfredus in libellis suis. q̄quid sit nullus negat qn actio ex locato ad hoc extēdatur. q̄ illa nō tollit eā in. d. l. in naue. vñ cū hodie nō nōietur actio in libellis uel de iure vel de cōsuetudine. s̄z facta recitant̄ et cōcludit̄ nō ē uis sup̄ h̄ nisi in eo an eēt bo. si. vel stricti iuris q̄ in hoc eēt magnus effectus iuxta notata i dicto. s̄. vñ securius ē dicere cōpetere acti. ex locato q̄ est bo. si. **C**De alijs actionib⁹ de quib⁹ sit h̄ mētio factū est. s̄. in suis materijs. et. s̄. e. s̄. sequēs. et. s̄. q̄dam. et remissuz ad spe. ti. d̄ iudi. s̄. ḡnalia. qui vellet singulas materias adducere nō suffice ret t̄ps calamus nec papyrus. Videam⁹ t̄i aliq̄ circa p̄scriptis s̄bis. q̄ p̄o extimato ponit̄. et dic q̄ h̄z locum h̄ actio q̄i res extimata tradit̄ vendēda. ut. l. i. de extima. actio. S̄z opponitur et vñ q̄ nunq̄ sit locus huic actiōi. q̄ aut extimatio facit ēptiōnē. aut nō si facit emptionē pet̄it p̄cium p̄ ac. ex v̄dito si non resipsa. ff. loca. l. cū fundus. C. d̄ iu. do. l. quotiēs et. l. iter. ff. cōmo. l. si ut certo. s̄. cōmodatū de iu. do. l. plerūq̄z. s̄. pe. Ad hoc p̄t d̄ci q̄ vbi res tradit̄ extimata ad vtilitatē seu vsuz recipiētis: tunc obtinet̄ s̄ia. S̄z ubi tradit̄ extimata sic q̄ recipiens nihil d̄z h̄re in re: nec quo ad d̄nium: nec quo ad vsuz dicte leges nō obtinet̄: sicut i eo p̄posito. tradidisti mihi rē extimata v̄dēdam. h̄ nō debebat mihi aliqd remanere de ea nec in ea. s̄z misterii debeo p̄stare ad v̄dendum. nō p̄t d̄ci q̄ sit mihi v̄dita: q̄ eā mihi acq̄rere nō agebā. **C**Itē opponitur. q̄ aut recepisti gratis v̄dēdaz. et datur m̄dati. ff. mā. l. i. aut cū certa mercede: et daf locati. ut. l. i. et. ij. ff. loca. aut sub incerta. et daf p̄scriptis s̄bis. q̄ iste actus in quo ope cōsueuerunt optime locari. ff. d̄posi. l. i. et sic non videt̄ hec actio obtinere.

Textus vñ hoc mouere in d. l. i. de extima. ac. z tñ nō bene declarat. vñ dic q̄ hec actio obtinet solū qñ res vēdēda traditur sub incerta mercede z tradit extimata. Si non eēt extimata. p̄peteret p̄scriptis v̄bis. vt in d. i. o. S; hoc casu q; dubitari poterat an eēt vēditio: pp̄ dubium reperta fuit h̄ actio. Req̄runtur ergo tria ad hoc q; hec actio competat. Primo q; res vēdēda tradatur. Secōdo q; extimata certo p̄cio. Tertio q; mercede incerta vt p̄ p̄missa. ff. e. l. ij. **Q**uid ergo si librum meū tradidisti stationario pro vēdēdo p. x. z nihil fuit cōuentuz mercede certa vel incerta. s; de p̄suetudine certū salariū ei debet videlz. xij. dena. pro libra. **Q**uerit qua actione agitur. Et nō vñ q; possit agi hac actione cū nō sit p̄missuz salariū nec recipiēs obligauit se ad reddēdum librū. vel. x. q̄ oīa vidētur necessaria p̄ sup̄radcā. Ad hoc dicas q; istd eēt nimis hāc materiā restringere. nā h̄ actio datur quotiēs de noīe p̄tract⁹ ambigūt. vt. l. i. ff. e. in p̄posito aut satis dubitat cū non sit cōtractus ēptionis nec locationis. z sic ista actio cōpetit. nec obstat. q; in q̄one h̄mōi non p̄misit reddere librū aut. x. q; credo q; nō sit necessariū hoc p̄mittere in hac actione. h̄ enī actio cōpetit qñ cōueniēs est acti. dari. nūquid cōueniēs est q; ex quo tradidit librū meū vēdēdū q; ipsuz mibi reddas vel extimatio nē quāuis nihil aliud cōuenit: certū est q; sic. igif vñ hec actio cōpetere. **S**; quid si nō tradidit libz vēdēdū s; locādū. forte ad faciēdū exēplaria vel pecias zc. appreciaui librū nūquid p̄petit h̄ actio. Ego nō video cur nō: cū eadē sit rō. **S**; q̄ritur cuius est piculū qñ res extimata datur vēdēda. **L**ex vñ dicere q; recipiētis. ff. e. l. i. in fi. scis q; iōā. illud irellexit qñ res traditur extimata certo p̄cio. secus si diceret reddes rē vel extimationē in gñe. h̄ distinctio nō placet Ram. q; nō videt cāz q̄re magis teneat in vno casu q̄ in alio. certe immo pōt cāz affignari. q; qñ dicit reddes rē aut. x. vñ vēditio. q; est p̄cium certum. s; qñ dicit reddes rē vel extimationē. tūc non pōt eē vēditio q; p̄cium est incertū. s. de p̄ben. emp. s. itē p̄cium. S; h̄ non vñ bona q; lex supponit q; i casu h̄mōi nō sit vēditio sicut nec est: z sic nec cā nec oīa vidētur p̄cedere. vñ pōt dici quod aut res nō erat venalis. z tūc p̄tinet piculū ad recipiētē. ut. l. roga. fi. ff. si cer. pe. aut alias erat venalis. z tūc distinguit. vt legit textualiter. ff. de p̄scriptis v̄bis. l. h̄ grauitiā. s. i. z satis pōt dici q; vbi res erat venalis q; nō tenet de casu fortuito. nisi saltē eius culpa p̄cederet sequēdo opi. azo. **Q**uerit de forma libelli. Ramfre. format sic. ago s; p̄bar. cui dedi codicē meum vēdēdum pro. x. vñ peto q; reddat. x. vel codicē in corruptuz. **I**ste libellus pōt eē dubius: q; supponit q; vtrumq; sit in obligatione: z tñ h̄ non vñ verū maxime vbi nulla fuit p̄uentio de x. reddēdis: seu rē s; solū liber fuit traditus vēdendus pro. x. vñ videret potius q; liber sit in obligatione. saltē in casu in quo extat. vnde expediēs videret q; p̄mitteret interrogatio. an liber eēt vēditus vel nō. Si nō deatur vēditus: petat p̄cium. Si nō nō deatur nō est vēditus. petat liber. si nō vult respōdere pp̄ incertū. petat liber vel p̄cium. ff. quo. le. l. i. s. q; aut. z h̄ securius z Ramfre. satis admittit. **Q**uid si dedi tibi libz vēdēdū pro. x. tu vedidisti. p. xv. nūquid debes restituere itēgra xv. nō videt. **N**ā cū piculū ad te p̄tineat. vñ q; z emolumētuz ff. de re. iu. fm Ramfre. S; secus forte in mandato gratuito vñ. vide q; dixi. s. de mā. s. is qui. **I**tē secus vbi nō p̄tineret ad te piculū iuxta distinctionē q̄ feci. s. p̄xime z facit de p̄cu. l. qui p̄p̄rio. s. p̄cu. **N**unc videam⁹ de acti. p̄scrip. ver. q; ex p̄mutatione cōpetit. z h̄c nō p̄sequor nisi solū pro libelloz formatione. **S**up quo scire te volo. q; actiones q; ex p̄mutatione oriuntur reddunt ad diuersa. nā interdū agūt vt res def̄ iterduz ad interesse. iterdū vt res data restituat ut. l. p̄cib⁹. z. l. rebus C. de re. p̄mu. sup quo potes dicere. q; aut interuenit stipulatio. z tūc agūt ex stipulatu. ut. d. l. cū p̄cibus. nec credo q; alia rēc oīat vt dixi in simili. qñ pecunia p̄stituit vel mutatur. s. e. s. in p̄sonā ver. de p̄stituta. si aut nō interuenit tūc cōpleto cōtractu ab vna p̄te. pōt agere p̄scriptis v̄bis. ut impleat qd cōuenit. z cōpelleret reus ad hoc si rē h̄eat vel p̄plere possit. si nō aut ad interesse. uel si actor magis velit pōt agere post mortē ad interesse. z est sp̄ale q; in obligationib⁹ dādū succedat interesse vt. s. dixi in glo. scilz. xvij. Si nō actor velit magis repeterē qd dedit pōt agere p̄di. ob cām. ff. de p̄di. ob cām. l. fi. z eodē

mō: si suā nō interesset rē p̄mutatā h̄re. ff. de p̄scriptis v̄bis. l. si tibi. z hoc impleto s̄ctu ex p̄te agentis. alias nō pōt agere si offerret implere. cū sit locus p̄tinetie. ff. d. p̄di. ob cām. lege si pecuniā. in p̄n. Et ex his appet luculēter. quomō d; cōcludi fm diuersos modos agēdi. **E**t caue: q; qñ agitur ad implēdū s̄ctum p̄cludetur ad dandū nō ad tradēdū rē p. l. h. ff. d. p̄di. ob cām. z in hoc differt a vēditione. ff. de re. p̄mu. l. ij. S; si ageret ad tradēdū nō vñ q; debeat reprobari libellus. q; ad minus agit z certū est: q; ille cui plus debet pōt minus petere z facit. ff. e. l. ij. p̄pe. fi. **I**tē d; agi ad tradēdū qñ conuenit tradere tantū sicut ad aliud factū. qñ aut agūt ad interesse cōclusio est clara. **I**tē caue. q; actor h; ponere in libello q; res dedit. i. accipiētis fecit sicut ēpto: de p̄cio. ut dixi. s. de p̄ben. emp. s. p̄cium. S; an h; p̄bare dominiū suū fuisse z ita fecisse rē accipiētis. **V**idēt q; sic q; alias nō p̄cederet libellus: nisi h̄ poneret z frustra poneret nisi p̄baretur. s; pōt dici q; nō oportet probari. nā cōmodū possessionis est q; releuat ab onere p̄bandi. ff. de rei ven. l. is qui. p̄bato ergo q; actor possidebat qñ tradidit rē z ita fecit aliū possessore: p̄ cōsequēs p̄sumitur q; z dñiū. nec ille qui cām h; ab eo d; referre q̄nem de domino. ut dixi in mutuo. s. s. se quēs. **S**ed fm hoc nō differet p̄mutatio a vēditione: z tñ textus supponit q; imo differt quo ad hoc. ut. d. l. ij. S; ad hoc pōt dici q; imo differt. quia si tradidit iūbire quā vēdidit tu nō potes excipere quo minus soluas p̄cium q̄uis sit res aliena. Si tradidero tibi rez ex cā p̄mutationis z tu excipias q; aliena est: z h; p̄bes: potes excipere cōtra me. p̄batio tñ tibi incūbit. alias non p̄desset possessio mea quā tibi tradidit: z eēt p̄tra regulā q; incūberet onus p̄bandi possidēti. vel illi a quo possidet p̄tra. leg. is qui. s. allegatā iūcra. l. si q; cōdu. ti. C. loca. ista vidētur rōnabilia. z tñ vñ obtineret iudicialiter pp̄ rudes factitas q; vias planas sequūtur. Si vis uidere formas libelloz vade ad spe. ti. de re. p̄mu. l. iij. z ad Ramfre. ti. de p̄scrip. ver. que ex p̄mu. oīat. **I**tē p̄mutatione bñficiōz nō credere cōcludēdū ad dandū. s; q; resignare teneat bñficiū ex cā p̄mutationis p̄ferēdū zc. **S**; q̄ritur hic p̄scrip. ver. dat in casibus loco actionū bo. fi. z eīs similis. nūquid in illis casibus erit bo. fi. azo. t; q; nō vide. ff. de p̄scrip. ver. l. nālis. s. fi. **S**ed quare actiones h̄noiate sunt magis bo. fi. quā alie. **R**espōdeo q; s̄ctus ex quib⁹ descēdunt magis frequētānt iō requiritur magis exuberans bona fides. simile. ff. pro emp. l. ij. in p̄n. de uluca. l. iusto.

Fuerat ātea et rei uxorie ac.

Quidā faciūt hic. s. alij ver. dy. facit s̄luz. doc. citramontani allegant p. s. nō est uis casus p; pōt tñ sic incipi. **Q**uē impator ego uidi. s. quafday actiones q; sunt bo. fi. **Q**uero a vobis an sint alie bo. fi. **R**idet impator q; sic fuerat ātea zc. p̄sequere istam zc. **I**n glo. nomē actiōis in fi. **P**rima ē vera. vñ debes scire q; antiquus due cōpetebant actiones p̄ dote repetēda. videlz rei vxo. ac. quādo stipulatio nō fuerat iterposita. z actio ex stipulatu: quādo fuerat stipulatio iterposita hodie s̄o act. ex stipulatu in vtroq; casu ut h; p; **S**; quare dicit melius rei vxo. ac. q; rei maritalis. cū dos sit mariti. ut. l. dote. C. de rei ven. **R**espō. q; uadit ad repetēdam dotes que p̄prie est p̄rimoniūz mulieris. ff. de mūo. l. iij. s. s; vtrā. vnde in his q; tangūt iura nuptiarū sit denominatio a muliere. ideo dicit m̄rimoniūz non p̄rimoniūz. ut dixi. s. de nup. in p̄n. z hec faciūt ad q̄nem de p̄suetudine curie francie. maritus z vx. agunt z p̄ueniuntur simul pro re dotali. **P**one q; maritus h; se absentare forte vltra mare. z vult quo ad causas dotalis p̄stituire procuratricē vx. nūquid pōt. **V**idēt q; sic ut dixi. s. de nup. in p̄n. q; hec cā cēsetur propria mulieris cū ad ipsam p̄tineat dānum z lucrū. C. de iu. do. l. i rebus iuncta. l. ij. s. in propria. ff. quādo appellan. sit. z ita mulier pōt interesse ff. de p̄cu. l. minor. s. fi. z. l. feminas. z h̄ satis p; q; sicut maritus z vx. simul agunt de cōsuetudine constante matrimonio sic pater z filia ex soluto. ff. solu. ma. l. ij. z tamen certum est q; pater pōt filie cōmittere ut sola agat. C. de colla. autei. quod locus. fm Jac. z **P**e. immo videtur q; marito absente uel alio impedito sola mulier possit agere: ne remaneat indotata. ff. solu. ma. l. ij. s. voluntatē. de iudi. l. si longius. de iur. l. s; fi

vius. §. ait pretor. **C** S3 quid dices. maritus facit homagia
 pro rebus dotalibus dñis a quibus tenent. et si non facit: domi
 ni possunt res tenere ad manū et fructus suos facere de p̄sue
 tudine. **P**onamus q̄ maritus est absens vel p̄ns: non vult vel
 nō p̄t quia forte furiosus facit homagiū. **N**unqd̄ vxor p̄t
 que quāuis sit femina p̄t tenere feudū de p̄suetudine regni.
Pōt dici q̄ sic et p̄t admitti p̄ p̄dictam legē s̄ si vius. §. fi
 lio. Alioqn̄ priuaretur fructibus rei dotalis de q̄bus d̄z ali et
 maxime viro existēte inope. **C**. de iur. do. leg. in rebus. q̄d̄ esset
 iniquū. **C** S3 q̄ritur vtruz ipse p̄tractus m̄rimoniū sit bone fi
 dei. et nō videt. cū dolus dans cām p̄tractui ipsuz nō vitiet. eē
 de cōuer. cōiuga. c. veniēs. qui tamē vitiat p̄tractuz bo. fi. ut. l.
 eleganter. ff. de dolo. s̄ durū est dicere q̄ actio sit bo. fi. et non
 ipse p̄tractus. **C** In glo. q̄ similiter. in fi. et hoc siue dos fuerit
 certa siue incerta: q̄uis alias actio ex stipulatu datur tantum
 ad incerta vt no. **C**. de rei vxor. ac. l. i. **C** S3 iac. et pe. dicunt: q̄
 quādo est certa dos datur certi p̄di. vt. s̄. de h̄b. ob. circa p̄n.
 S3 opi. glo. videt melior. **C** In glo. scilz ex vtraqz in fi. vir tū
 non habet priuilegiū. vt p̄feratur creditorib⁹ anteriorib⁹: cum
 hoc nō repiatur. vt no. **C**. de rei vxor. ac. in p̄n. fm̄ **B**oc. s̄ extra
 neus dans dotē nō h̄z p̄po. quāuis stipulatus sit sibi dotē red
 di nisi p̄uiderit sibi exp̄sse fm̄ **B**y. s̄ an actio ex stipulatu que
 cōpetit marito sit bo. fi. **J**ac. q̄ nō p̄ hanc l̄f̄am cū dicit cur̄ pro
 uidētia et cetera. **C** S3 **P**e. dicit cōtra. q̄ lex tractat simul de
 vtraqz et dicit eā esse bo. fi. vñ intelligi d̄z q̄ de vtraqz loquat̄.
 vt fuerit equalitas. ff. de le. l. i. si h̄us pluriū. §. si. in autē. de
 equa. do. quasi p̄ totū. **C** S3 in ea q̄ datur extraneo danti do
 tē et stipulanti dotē sibi reddi p̄t eē vera opi. iac. **C** In gl. s̄
 nūquid in fi. h̄c sequunt̄ h̄c iac. pe. et d̄y. nec obstat in autē. de
 equa. do. §. bis. **C**. qui po. in pigno. ha. auē. quo iure. **Q**uia
 loquit̄ de creditorib⁹ qui nō sunt aīriores. q̄ si aī mutuaissent
 mulier nō p̄ferretur eis et ita no. in. d. §. bis p̄sequēs. et dicta le
 ge assiduis. et ita r̄ndet **P**e. hic. et hec opi. practicatur vbiqz.
Epi. tū **M**ar. erat magis fauorabilis et videt fuisse de mente
 imp̄atoris. illi ergo qui habet exp̄ssas anteriores p̄ferunt mu
 lieri hoc verū in bonis tūc extrātib⁹. **Q**uid in bonis q̄sitis
 post p̄sōnem dotis. **G**lo. dicit q̄ semp̄ prior p̄fertur. vt no. in
 lege assiduis. **B**oc. p̄sueuerunt dicere. q̄ immo mulier ad in
 star fisci. ff. de iur. fil. l. si is qui. et hoc in bonis viri. **Q**uid in
 bonis foci. glo. dicit idē si ipse recepit dotē. vel filius ei⁹ vo
 luit et ut no. in. d. l. assiduis. in autē. de equa. do. §. illd̄. **C** S3
 quid de bonis h̄f̄dis qui successit viro. nūqd̄ obligant̄. **G**lo.
 dicit q̄ nō. vt no. in. d. l. assiduis. q̄d̄ eē verū nisi eēt nata ex bo
 nis testātis. ff. de pig. l. paulus. §. i. **Q**uid si testator: ea ob
 ligasset exp̄sse. **H**erbi gr̄a obligauit bona sua. ac heredis sui.
 nunqd̄ bona h̄f̄dis erūt obligata ex quo testator: exp̄sse ea ob
 ligat. **H**idē q̄ sic. ff. de ma. tes. l. si quis ita. §. i. de le. ii. l. vnuz
 ex fa. §. si r̄. ar. cōtra. **C**. de testa. ma. l. suo. hoc videt verius.
 q̄ alienam rē nō potuit obligare s̄ potuerit eā legare. s̄. de le.
 §. si res aliena. et sic non obstat. d. l. vnuz ex fa. **A**d. l. si quis ita
 p̄t dici: q̄ testator: p̄t ligare manū h̄f̄dis. sic q̄ manumittere
 nō potest ut ibi et suuz eius afficere. q̄ factū eius videt factum
 h̄f̄dis. cū reputent eadē p̄sona. directā aut̄ libertatē dare nō
 potest. q̄ illa solū nititur ex p̄sona testatoris. hec rō nō est mul
 tum sufficiens. et est forte quare euz testator: nō p̄t dare directā
 libertatē seruo h̄f̄dis: et tamē p̄t prohibere et impedire. tamē
 videt ecōtra p̄pter fauorē libertatis. sed hoc nō est de pre
 senti materia. **C** In glo. vis est faciēda. ibi qui po. in pig. ha.
 l. fi. glo. videt velle. q̄ si mulier habeat filios ex alio matrimo
 nio seu nepotes q̄ cōpetat eis hoc p̄uilegiuz. et idē et clarius
 sentit. ff. so. matrimonio lege etiā in p̄nci. de re iudi. lege et fi
 deiufo. in glo. fi. **C** In ea. glo. ibi cū allegat. l. minor. h̄c ap
 probat̄ oēs. quia p̄sona p̄curatoris reputatur p̄sona domini.
 nec est durior conditio p̄cur. quā domini nisi in satisfādo. ff.
 de p̄cur. l. sed et be. §. defendere fm̄ **B**y. et pater. ff. de re iu
 di. l. si cū procur. de d̄. in fec. l. qui bonafide. §. pe. et hoc non
 h̄z dubiū de simplici p̄curatore. s̄ de p̄curatore in rē suaz pos
 set dubitari. **H**erbi gratia mulier cessit actionē de dote alicui.
 nunqd̄ ille gaudebit p̄uilegio. **E**t videt q̄ nō per hanc l̄fam.
 cū ipsa mulier r̄c. vbi videt exp̄ditū. **P**reterea p̄uilegiuz
 q̄d̄ non est transmissibile ad extraneos h̄f̄des. non est cessibile

ff. de mino. l. q̄ si minor: et ibi no. istud aut̄ nō transmittit ad
 h̄f̄des. vt statim dictū est ergo nec ad cessionariū. pro hoc fa
 cit q̄ p̄uilegiū actionū tutele nō transit ad cessionariū. ff. de
 adm. tu. l. ex pluribus. et l. si minore. **C** S3 cōtra. **C**. de p̄uile.
 fil. l. fi. **C** S3 ibi in alio p̄uilegio q̄d̄ est verius. istud aut̄ modi
 ficatū est ut ipsa mulier h̄cat tantū. **C** In ea. glo. ibi cū all̄t. l.
 fi. hoc verū ut p̄ferat aīriozibus habētibus tacitā p̄pothecā.
C. de iur. do. l. vbi. **C** S3 an vir h̄z tacitā p̄pothecā in bo. mu
 lieris pro reddēda dona. p̄pter nup. que ut scis reddi d̄z so
 lu. ma. ut no. auē. dos data. **C**. d̄ dona. aī nup. **J**ac. dicit q̄ sic
 ut fuerit equalitas in auē. de equali. donū p̄ totū. sed hoc nō
 repitur. l. expressus ideo nō est turū hoc asserere. **C** In eadē
 glo. cū allegat. l. si cōstante glo. hic nō q̄rit q̄ nascitur actio d̄
 dote: sed q̄ mulier p̄t experiri. vñ non est idem. ut videbis.
Queritur ergo q̄ nascitur actio de dote. **H**ec q̄stio est an
 tiqua. **Q**uidā dicunt q̄ orit̄ a tpe cōtracti matrimonij. **A**lii q̄
 demū soluto m̄rimonio. nisi in casibus quibus p̄t agi mari
 monio p̄stante quos dic̄ plene. ff. so. ma. l. ij. in p̄nci. **E**t hanc
 opi. tenet glo. ff. de bo. d̄. l. et si alia in fi. **J**ac. de ra. s̄ hic q̄
 oritur a tpe p̄tracti matrimonij. et alias q̄si pro expresso. ff. de
 pac. l. iur. gē. §. quimo. ibi enī dicit q̄ pactū appositū tpe con
 stitutiōnis dotis informat veterē actionē. ergo erat nata. al̄s
 nō informat hoc p̄bat etiaz per. d. l. et si alias. §. si. dicit tamē
 q̄ est inefficax cōstante matrimonio: nisi in casib⁹ quibus durā
 te matrimonio agi p̄t. **C** **B**y. et **P**e. tenet opi. glo. que fuit
 ar. non p̄ rōnem glo. que nō valet vñā muscaz fm̄ **B**y. **I**nten
 dit enī p̄bare glo. q̄ hec actio orit̄ solu. matrimo. q̄ ex tūc in
 cipit p̄scriptio p̄. l. in rebus. §. oēs. **C**. de iur. do. que rō nō va
 let q̄ dato q̄ eēt aī nata: nō curreret p̄scriptio quousqz possz
 efficaciter it̄erari. ut. l. i. §. fi. **C**. de an. excep. q̄d̄ nō p̄t nisi solu.
 matrimonio. s̄ ipse ostēdit ut dicit incōuincibiliter. **L**ertū est
 q̄ vbi obligatio p̄bitur sub cōditione expressa uel tacita. que
 se h̄z ad esse uel nō eē. non nascit̄ actio nisi in euentum cōditio
 nis. ff. de h̄b. sig. l. cedere diē. s̄ in actione intelligit̄ tacita cō
 ditio si matrimonij nō fuerit dissolutū culpa mulieris. **C**. d̄ re
 pu. l. cōsensu. ff. so. ma. l. iunius. ergo actio nō orit̄ ante. fm̄ cū
 tacita enim cōditio facit actū p̄ditionalē. ff. de pac. l. **I**tey q̄.
 et ibi de hoc **P**e. de bel. p̄ti. facit eadē rōnem. et vltio allegat
 pro exp̄sso. ff. de pac. l. iur. gen. §. sed cū nulla. ille. l. r̄uoluū
 tur ad vtrūqz p̄positū prout ibi no. in glo. s̄ multū bene facit
 p̄ hac opi. **C**. d̄ repu. l. i. ibi: ideoqz ipso iure dotis actio nō cō
 petit. et etiā facit pro et cōtra. ff. de tute. et ra. distrabē. l. si tu
 tor: rei pu. §. fi. et l. nisi. **A**d. l. p̄trarias p̄t respōderi prout
 in q̄libet no. de h̄ no. etiā. ff. de do. prele. l. pater. **C** In eadē
 glo. ibi. et hoc subaudi q̄d̄ dicit̄ in hoc. §. nō referas ad hoc q̄
 dictū est statim in glo. **C** In ea. glo. ibi cū allegat. §. accedit.
 dic̄ ibi et intellige pactus. i. stipulatus: si sit eīneus. ff. so. ma.
 l. quotiēs. **C**. de iur. do. l. auia. de pac. cōuen. l. i. **C** In ea. glo.
 in fi. hec glo. est multū p̄babilis. si filia viuat. s̄ si sit mortua. et
 maxime sine liberia p̄t dubitari. et nō videt q̄ habeat priui
 legiū cū nō reperitur. l. cautū immo is. §. facit ad contrariū.
Hec sufficiūt. iuxta glo. tamē aliqua tangaz vltra q̄ faciunt
 ad intellectū hui⁹. §. et materie et soluz p̄clusiones. **P**rimo
 quero hic dicit̄ q̄ mulier h̄z tacitā p̄po. et priuilegiū pro dote
 sua. **Q**uid si sibi p̄uidit speciali cōuentione de exp̄ssa p̄po. q̄
 ritur nunqd̄ oriat̄ ista tacita. istud cōsueuit tangi iuxta. l. assiduis.
C. qui po. in pig. ha. **E**t doctores cōsueuerūt dicere q̄
 sic. et r̄ndent ad. l. fi. **C**. de pac. con. q̄ in alio casu loquit̄ put
 etiā ibi satis notatur. **H**idē elegantius posse dici q̄ oliz vbi
 stipulatio intercedebat nō erat locus rei vxor. ac. et sic nec ho
 die tacite stipulationi uel p̄po. que eius loco succedit. **D**ic̄ er
 go q̄ ubi stipulatio et p̄po. expr̄munt̄ ille sole nascunt̄ et agit̄
 ex eis. alias ex tacita et hoc dicit. d. l. j. de rei vxor. ac. **S**3 d̄ alio
 p̄t queri. nunqd̄ illa exp̄ssa est p̄uilegiata sicut ista. ut in illa
 p̄feratur mulier habentibus tacitas sicut in hac. **A**d hoc q̄ h̄
 questio procedat. memorare q̄ expressa nō p̄feratur anterio
 ri tacite. per. l. **C**. rem alie. ge. l. i. quamuis glo. videretur dice
 re contra. ff. qui po. in pig. l. si pignus. **R**eprobata ergo il
 la glo. et supposita opi. **D**octo. pro uera queritur et primo. an
 agens ex stipulatione uel p̄po. expressa p̄feratur habentib⁹
 tacitā. **E**t videtur q̄ nō. quia priuilegium quod datur actiōi

de dote non datur si alia actione agatur. ff. de neg. gest. l. diuor-
tio. cum ibi no. et facit. ff. de re iud. l. sed hoc ita. **C** Si potest dici
contra per huc. §. Nam hoc privilegium datur in fauore mulieris.
igitur quacumque actione agatur videtur privilegium huius debere. cum
videatur potius concernere personam quam actionem pro hoc non facit
ff. de pul. cre. l. ij. circa pn. de fideius. l. tutor. de constit. pe. l.
ij. de do. l. qui id quod. et l. diuortio. prout privilegium propter suum
delictum ut ibi notatur. idem diceretur si altera esset expressa. vel stipu-
latio vel pro. soluz. **C** Occasione huius gramus de quadam
quone quas mouet hic. **S** y. videtur an actio de dote sit privilegia-
ta vel ipsa mulier. **S** y. dicit quod quidam magne auctoritatis dixit
quod mulier est privilegiata non actio. quod si actio vel causa esset privilegia-
ta privilegium non extingueretur cum persona. ff. de re iud. l. in omnibus.
de priuile. cre. l. priuile. et tamen de isto est certum quod extinguitur cum
persona. C. de priuile. do. l. vna. Ipse dicit quod immo actio est pri-
uilegiata fauore mulieris per. d. l. vnicam ubi videtur dicere tex.
quod privilegium adheret actioni. **C** Sed quid si mulier non petat
dote: sed petat alimeta. nunquid utitur hoc privilegio. **S** pec. di-
cit quod sic in spec. de do. inter vi. et vxor. §. formatis ver. §. nunquid
bona. **C** Item quid si maritus sit minorennis. nunquid bona eius
obligantur. **S** ic quod sic. C. de legi. tu. l. si. Possent etiam hic ad-
duci rota materia de. l. prima. C. de rei vxor. ac. et de. l. ubi. C. de
iu. do. vade ibi ad glo. et doc. et ad ea que ibi scripsi in breuiario.
C Possent etiam huius tangi an. l. i. C. de iud. et l. i. C. de do. pro-
mis. sint correpte de quo agit satis in eaz singulis et maxime in. l.
f. C. de iud. do. **C** Sed quomodo quid si materia non conueniat stipula-
tioni. Verbi gratia. cum tractaretur de dote vir petebat nemus:
alias offerebat fundum vel precium. et in hoc consenserant. vel for-
te. promittens erat absens. nunquid potest agi ex stipulatu. **N**on
videtur. ff. de vbo. obli. l. i. **C** Ego credo quod diffinitas seu ab-
sentia non vitiant in hoc casu. quod huius stipulatio prodit parte. l. ex
nudo consensu et sine vobis igitur nulla forma est attendenda sed
solus consensus. ubi tamen esset materie defectus in re quod datur.
quod promitteret in dote res que non est in rerum natura: vel impossi-
bilis: tunc nec hec stipulatio ficta daretur nisi in casu quod incertum
promitteretur. nam tunc competere hec actio. ff. de iud. do. l. cum post
§. gener. huius stipulatio expressa in alio casu non valeret. ff. de vbo.
obli. l. triticum. **C** Quid si debentes essent muti vel alter eorum.
Eredo stipulationem fingi. nam inter absum fingitur. ut. l. his ver-
bis. ff. de adop. quauis non possit esse expressa. **C** Quid si non fue-
rit consensus. Verbi gratia. cum pater differret filiam nuptui colloca-
re. filia pertraxit patre ignorante. maritus agit contra patrem ut con-
stituat filie dote iuxta illa que notant. ff. de ac. et ob. l. obliga-
mur. de iud. do. l. cum post. §. nuptijs. **Q**ueritur nunquid competat
hec actio ex stipulatu et an pro. **N**on audeo dicere quod sic cum nul-
lus consensus fuerit. et lex illa de rei vxor. ac. videtur loqui ubi consen-
sus vel promissio interuenit. **C** Si quid potest adinuenisse hanc
fictam stipulationem: cum pactum etiam nudum sufficiat. C. de do. pro-
mis. l. ad exactionem. **C** Rideo propter maiorem firmitatem. sti-
pulatio enim firmior factus est. et ideo dicitur a stipite. ut dixi. §. de
vbo. ob. in pn. **C** Si quero nunquid actio ex stipulatu que ori-
tur ex expressa stipulatione sit boni. **E**redo quod sic. nam. l. i. C.
de rei vxor. ac. loquitur siue scripta fuerit stipulatio siue non scri-
pta. si fuerit scripta: supponit interposita. §. de inutili sti. §. si
scriptum. **U**nde in. d. l. i. satis exprimitur quod si fuerit stipulatio in-
terposita expressa. agit ex ea et semper est boni. **C** Si an actio pro.
est boni. huius casu. **E**redo quod non. nec hoc dicitur in tex. immo contra-
rium verum est. quod competit pro omnibus pro quibus actio ex stipula-
tu. quod est eius accessoria. et ideo dicitur ei data huius in tex. **T**ene er-
go quod ubi stipulatio et pro. expressa interponunt nulle nascuntur
tacite sicut nec olim rei vxor. nascebat. **S** y. ubi non fuerunt inter-
posite vel inutiliter. supplentur a lege. et in omni casu actio ex sti-
pulatu est boni. pro. est stricti iuris. et hoc satis declaratur text.
in. d. l. i. de rei vxor. ac. in pn. et §. illo. et hic. **S**ed quod si mulier
agit ex pro. tacita. creditores offerunt sibi dote nunquid tenentur
recipere. **C**onsuetudine dicitur quod sic si agatur ad dote pecunia. secus si pro
alimeta. videtur. C. q. po. in pig. ha. l. cum tibi. **C** Si nunquid huius pro.
tacita competit pro portione quam quilibet bonorum obligatorum pos-
sident. **S**atis videtur quod sic. ff. de iud. fil. l. mochis. C. de defen-
ci. l. si. comunia dele. l. i. et ideo expedit. magis expressam habe-
re obligationem et ex ea agere. quam hanc tacitam. **Q**ueritur cuius

petit hec actio. **H**ic distinguendum est inter dote perfectam et ad-
uentitiam. pro perfecta reperenda competit hec actio patri et filie.
ut. l. ij. so. ma. nisi pater esset stipulatus in continentem. ff. so. ma. l.
quotiens. C. de iud. do. l. auia. vel nisi esset dos magna. et speraret
esse locum collationi. C. de colla. au. quod locum. tunc sola filia
posset agere. ut ibi per aduentitiam agit filia cum consensu patris. vel
sine consensu. si sit emancipata. de h. no. satis plene. ff. so. ma.
l. ij. in glo. no. C. de colla. au. quod locum. de bo. qz. l. i. §. ne-
cessitate in magna glo. **C** Si iuxta hoc potest dubitari. pater sti-
pulatus est sibi dote reddi. agit hac actione et mortuus est plu-
ribus relictis heredibus. **Q**ueritur ad quem pertinet huius actio. vtrum
transibit ad filiam vel ad omnes heredes. expressum videretur quod ad
solam filiam. C. de rei vxor. ac. §. videamus. et §. accedit. **C** Ja. in
telligit illud esse verum in stipulatione legali. et in actioe que est contra
patrem et filiam. secus in stipulatione expressa per ipsum facta iuxta di-
ctam. l. quotiens. so. ma. **G**lo. videtur contrarium notare in. §. vide-
mus quod videtur verior. per. §. illo. pecul. in. l. vna. de rei vxor. act. et
per. au. sed quauis. unde cum sit pariter officium filiarum dotare: in
dubio presumam eum stipulari ad opus filie saltim post mortem. **S** y.
forte opi. **J**ac. possit procedere ubi stipularet sibi ut extraneo.
Queritur quomodo possit huius actio intentari et certum est quod pro im-
mobilibus saltim soluto matrimonio. pro mobilibus et incorporeis
post annum. C. de rei vxor. ac. l. vna. §. exactio. **D**oc. dicit ibi quod
si mobilia extiterint statim sunt reddenda. per. l. debitorum. ff. de rei iud.
di. melius. ff. so. ma. l. diuortio. §. non solum. **S** y. supposito quod
post annum quid erit de fructibus et fetibus medio tempore perceptis.
Videtur quod sint viri vel eius heredes. ut no. ff. re. amo. l. ob res. e.
ti. l. mulier. §. rerum. **C** Si mulier interim aleat. ut no. in. d. §. ex
actio. et in domo viri si fieri possit sine suspitione. ut no. in spec.
qui si. sunt legitimi. §. nunc dicam cum se. et forte maritus datur
res dare. ff. so. ma. l. si constante. §. quotiens cum no. **C** Quid si
dos sit in nominibus. **E**xpeditur videtur quod datur fieri restitutum post
annum. ut. d. §. exactio. cum dicitur incorporeis. sup hoc potest dicitur
quod si nomina competebant pro mobilibus debent iudicari pro mo-
bilibus. si pro immobilibus tanquam immobilibus. sic potest determina-
ri per ea que notantur in au. de non alie. §. vult enim. ff. de vbo. sig.
l. mouetur. **E**go crederem in hoc multum aduertendum an noia
sint exacta an non sint exacta: et per ea deuentum sit ad corpales
res. ego crederem ea statim restituenda. **C** Quid enim si fundus
fuit insolutum datus pro debito mulieris pecuniario. **E**redo eum
statim restituendum. **C** Contra si actio competebat pro immobili. et pos-
sessor fuit denominatus ad intereum crederem intereum restituendum
post annum quasi mobile. ff. diu. do. l. cum in fundum. §. si fundus.
de pig. ac. l. si conuenit. ij. **Q**uid si nihil fuit exactus. et mulier
agit quod vir ei cedat act. iuxta. l. memia. ff. so. ma. et l. si focer. §.
f. **E**go non video cur sit annus expectandus. maxime ubi uir nul-
las usuras recipere potest hoc pedere. **C** Quid si redditus fuerunt
dati in dote. **E**xpeditur vtrum quod debeant restitui post annum. quod
sunt incorporeales. ut. d. §. exactio. **S** y. contra. ff. so. ma. l. diuor-
tio. §. non solum. et §. in suo. **C** Item quod reputantur loco immobi-
lium. extra de re. ec. no. ali. c. i. in cle. quod videtur equum. intellige er-
go ibi incorporeis. i. nominibus. **Q**uid de usufructu. vel alia sui
tute incorporali. **E**rederem idem. ff. so. ma. l. usufructu. non possunt ne-
gare quin fiat uis lre. §. propter equitatem videtur ita dicitur.
forma libelloz satis apparet. **S** i uir agit potest sic dicere. **B**i-
co quod contra matrimonium cum berta cum qua. t. promissit mihi cetum
in dote que recusat soluere minus iuste. quare peto ipsius con-
denari et. **V**el si mulier vel eius heredes agant contra uirum vel
eius heredes dicitur sic. **D**ico quod dudum pertraxi matrimonium cum tali
cui dedi vel alius pro me cetum in dote. **U**nde cum matrimonium sit
dissolutum et dos sit in causa restitutionis peto et. libelli sunt ita plani
in actioe ex stipulatu et in pro. quod est plusquam ridiculum scriberet. **D**e
uno tamen possit dubitari. nunquid actoribus eligere utrum agatur ex
expressa stipulatione. vel pro. vel ex tacitis uel an possit utraqz
cumulare non astringendo se ad probandum nisi quod sufficiat.
Et ego credo quod datur declarare et se restringere uel ad expressam
tatum uel tacitas tantum. quod ut. §. scripti qui sunt expressa non oriuntur
tacite nec concurrere possunt. **C** Item expressa pro. datur pro solido taci-
ta pro portione. ut. §. dixi. et sic cum sint diuerse. et diuersas code-
nationes habeant et effectus: datur eligere actor. ff. de tribu. l. quod in
heredes. §. eligere. **S** y. quid si agens ex expressis succubuit. nunquid

potest redire ad tacitas. Et idem quod sic si appeat id succubuisse: quod non probatur expressas. sed si absoluatur a toto negotio: non videtur. ff. de excep. rei iudi. l. si mater. §. si quis. l. ex septante in pn. de iure iur. l. duobus. §. exceptio. Sed si agens ex tacita succumberet. non crederet quod posset redire ad expressas. nisi id succubisset quod male egisset intendo tacitas. non sunt plura. Nota calores intesi impediunt intellectum: et calamum. Etiam tunc bocardica ad quia is. §. consuevit allegari non penitus pretere. videlicet an actio subrogata sapiat naturam actionis loco cuius subrogatur. Supra qua Pe. dicit quod interdum subrogat per viam suppletiois et sortitur eius naturam. Exemplum de actione vtili que competit quibus bipes dat danuz qui suppletur ad illas quando quod drupes danum dat. ff. si qui pau. feci. di. l. pe. Interdum per viam subrogatiois. Tunc aut fit per l. et sortitur nam illi per qua subrogat ut si nisi ca. per qua subrogat alio inducat. sicut in actione in factum que subrogat loco act. de do. ne isamet. qui quo ad hunc non sortitur ei namque quo ad aliam ff. de do. l. non de. de excep. do. l. apud cellsum. §. cellsum. Interdum ex punctione partium et tunc sortitur naturam quantum ad principalem debitum. Sed non quo ad accessoria. ut si stipulor re in qua mihi pdenatus es: act. ex stipulatu non sortitur eadem naturam ut ex ea fiat executio. ff. de re iu. l. iij. §. si ex punctione. Interdum per viam cumulationis. et tunc aut cumularur per l. et non sortitur naturam. ff. de pecu. l. iij. §. idem. de noxa. l. quoties. aut per conuentionem tunc aut per modum principalis. et non sortitur naturam. ut si stipulor mihi. x. que debes ex actu bo. si. actio ex stipulatu non est bo. si. ff. pro soci. l. si quis. de pstituta pec. l. Item illa. §. i. fallit ff. de dona. l. quid quod. aut per modum accessoria. et sortitur naturam ff. si quis cau. l. si eu. §. qui iniuriar. ut le. no. ca. l. i. §. sub pditione sim Pe. de bel. pri. Hec est via bocardica in qua non reperit fundus sicut nec in alijs. Item facit is. §. quod ecclesia vnita alteri transferuntur privilegia dixi. §. de fideico. hf. pe. §. sed quia. et iunge. j. e. §. si. h. i. de dote.

In bonafidei autem iudicijs.

¶ Semp prosequitur naturam bo. si. et hinc continuatur. Casus huiusmodi. §. potest sic incipi. ¶ Bomine ego vidi supra quod quedam actiones sunt bo. si. quod dicitur stricti iuris. Bonamus quod tu debebas mihi. x. ex venditione libri mei. et ego debebam tibi quinquaginta ex alio actu ego agebas contra te et petebam. x. tu dicebas excipiendo vos debetis mihi. v. ex tali actu volo quod illa. v. compensentur. nam quod hinc dicitur. Rndet impator promittendo vnum dictum generale quod bo. si. iudicij libera pars est. et id si quid iniuriam. et persequere iuxta tenore iste vsque ad finem. ¶ Supra textu libera pars. nota quod libera pars restringit ad ea que sunt de bono et equo et id si procura tor cui data est libera pars fraudem committeret. non noceret domino ff. ma. l. creditor. §. si. et facit quod si iudex delegatus iniuste pcedat: quod pcessus sit nullus: quod non videtur sibi mandatam quod pcedat iniuste. et hinc tenet Boc. iuris canonici. vid. C. de erro. cal. l. i. vbi scripsi. ¶ In glo. que excep. ibi cum allegat. l. dolo. Boc. approbant hanc rationem. et supra ista dicunt fundatam equitatem compensationis. alia tamen redditur. ff. de copen. l. iij. in tex. et illa vbi melior cum propter auctoritatem tex. tum quod illa regula hinc locum quod idem de restitui. hinc in materia compensationis non idem: sed tantum de. ¶ In eadem glo. in fi. Quidam dicunt quod immo est dicitur. quod exceptio compensationis potest opponi post sententiam. ff. de copen. l. si cuius militi. §. i. C. e. l. si constat. Sed exceptio doli non quod est peremp. et pemp. non potest opponi post sententiam. C. sen. ref. no. pos. l. pemp. Hanc dicitur non approbant Boc. dicunt enim quod cum excep. doli nitatur eadem equitate qua exceptio compensationis: quod potest opponi post sententiam sicut exceptio compensationis. C. de nup. l. si liberta. ¶ Alij dicunt quod erat dicitur quod tutus exceptione compensationis poterat repetere sed non tutus exceptione doli. quod odiosa. ff. de condi. inde. l. qui exceptionem. Sed et hanc est impugnari. quod tutus exceptione odiosa que est contra ius communi non potest repetere. sed tutus exceptione odiosa cui ius communi assistit potest repetere. ut consuevit notari iuxta dictam. l. et pbat. ff. de pdi. ca. da. l. qui se debere. Que ergo erat dicitur. Boc. Jac. et Pe. videtur concludere quod nulla in effectu. sed solum in modo concludendi et proponendi. scilicet quod sicut in actionibus proponendis est quedam formula. ita in exceptionibus ff. de fur. l. si fuus nauem. de flu. l. i. §. labeo. hec autem formula erat diuersa in act. bo. si. et stricti iuris. quod in act. bo. si. oppone

barur directe exceptio compensationis sed in act. stricti iuris non opponeretur. sed dicebatur. tu debes mihi tantum ex tali causa. si solueris tibi ex causa qua petis: oportet te mihi restituere. dolo facis. quod petis quod restitutus es. et sic hinc dicitur erat quo ad verba et modum proponendi et concludendi. sed non quo ad effectum. et idem impator: hinc sustulit in hoc. §. C. Boc non videtur verum. quod tex. supponit aliquam fuisse dicitur in effectu alias inutiliter fuisset facta hinc dicitur feretia. imo nil interesset. ff. de reg. iur. l. nihil interest. ¶ Ideo dicitur quod erat dicitur quod in actione bo. si. compensatio pertinebat ipso iure. in act. stricti iuris non. et hinc dicitur is tex. in ver. sed nostra. et in hoc est magnus effectus. ut p. ff. de pac. l. si vnus. §. pactus. ¶ Item in repetitione. quod solutum poterat repeti in bo. si. sed stricti iuris non. et hinc videtur expressum. ff. de condi. inde. l. qui iniuriam. et ibi no. Hec obstat quod tutus exceptione odiosa cui ius communi assistit: potest repetere. quod verum est vbi competit exceptio qua non proposita ius suum ledere oportet. sed hinc in nullo leditur quod potest agere sicut in primo. et in parte sua erat excipere vel agere. idem non repetit. sed hoc non videtur hinc pcedere. quod quid sit tamen hodie etiam in contractibus stricti iuris potest repetere tanquam in debitum cum ipso iure in utroque minuat. et ita potest repetere. ff. de impen. in re. do. fac. l. quod dicitur. §. pe. iuncta. l. qui iniuriam. §. allega. Item erat effectus. quod in actibus bo. si. non competebat pro parte actionis que poterat compensari cum minueretur ipso iure et equiparetur solutioni. ff. de li. ca. l. vel pmutauit. secus in actibus stricti iuris. quod exceptio doli non tollit actionem. sed elidit. C. de iudi. l. iij. Item potest dici non improbabiler quod exceptio doli non poterat opponi post sententiam. cum nullo iure hinc caueatur expressum. et hinc dicitur de qua is. §. loquitur. videtur fuisse de iure antiquissimo. non de iur. ff. C. In glo. vbi hinc de quantitas debet. hinc verum vbi sunt tales quantitates que in se recipiunt functionem. alias non videtur. cum non posset aliud pro alio solui. ¶ Quid enim si debes mihi centum floren. legerim ponderis et auri. et ego debeo tibi centum libras monete ere cotaminata. non videtur quod admittatur compensatio. vel si debes mihi triticum. ego debeo tibi auenarum siliginem vel ordeum. et idem dicerem si deberes mihi certam quantitatem tritici de certo loco de quo valet plus quam de alio: et ego tibi certam quantitatem tritici de alio territorio in quo valet minus. ff. de vbo. obli. l. triticum. et est ratio. quod compensatio vice solutionis obtinet. ut. l. vel pmutauit. §. allegata. sed in dictis casibus vnus non potest solui per alio. ergo nec compensari. Ideo tene quod quantitas ad quantitates fit compensatio vbi sunt tales que inter se recipiunt functionem. id est quod pro vna potest alia solui. alias non. de quo vide. ff. si cer. pe. l. ij. et scripsi. C. de solu. au. hoc ita. §. qui. mo. tol. ob. circa pn. §. e. §. sequens. ¶ In eadem glo. ibi. si est quantitas ut species quod quando quod contingit. ff. de le. i. l. plane. §. i. et l. si certos. e. ti. ¶ In ea. glo. ibi quod non patet iure apto. imo quod in se non recipiunt functionem. ut. §. dictum est. quod quis enim pateret iure apto: quod est hinc de liquidum non fieret compensatio. ut dixi. §. pri. ¶ In ea. glo. ibi cum allegat. l. si conuenit. l. ij. et ibi cum allegat. l. si creditor. §. i. hinc intellige nisi spes est in extima. deducta. quod quinquaginta fit. ff. de le. iij. no. dubium. de le. i. l. si domus. §. qui confitetur. tunc enim iudicandum est sicut de quantitate per illa que notant. j. pri. in vbi. sed none. ar. dicte. l. si conuenit. de pig. ac. ¶ In ea. glo. ibi cum allegat. l. si restituere ar. ff. de iu. do. l. cum in fundum. §. si fundus et dicta. l. si conuenit de pig. ac. ¶ In ea. glo. ibi. §. si vnus. hec leges potius videtur loqui de retentione quam de compensatione que sunt diuersa. ut. ff. de imp. in re. do. fac. l. quod dicitur. et tamen oes Boc. hoc dicunt esse verum quod debet idem genus. sicut si debemus adinuicem hominem aut asinum in genere. secus si vnus deberet hominem alius asinum vel equum in oes. Sed contra hoc potest sic instari. certum est quod vbi agit de compensatione pcedenda. vel deneganda potest inspicimus quod de venire in pstatione quam quod est in obligatione seu petitione. Sed constat quod in obligatione generis certa spes de cadet in pstatione. ergo iudicandum est sicut de specie. Sed de specie ad spem non fit compensatio. ergo nec de obligatione generis ad genus. prima est manifesta per ea que hinc leguntur et notant. quod si quis teneat ad fundum dandum vel ad aliquam spem. et pueniatur ad extimationem: non inspicitur quod petis vel quod debetur sed quod de pstari. et fit compensatio que si ab initio pecunia deberet que non fieret inspecta obligatione et petitione. ut hinc no. §. dixi. ergo est verum inspicitur solum quod pstantum est. ¶ Secundo patet quod certa spes sit pstanta. ff. de le. i. l. cum

incertus. Preterea constat quod obligatione generis species que soluitur videtur in obligatione fuisse. ff. qui et a qui. l. iij. de accipit. l. i. et l. et p. ius. §. si quis hominem. Sed constat quod in obligatione speciei non admittitur compensatio. ergo nec in obligatione generis. sed cuius species continere videatur inspecto effectu. et hoc videtur velle papia. dicit enim quod si debet homo in genere. non potest mihi solui meus. vel ille qui post promissionem meus fuit. ratio est. quod ille qui sequitur videtur fuisse in obligatione ut dixi. et obligatio de re mea mihi danda non renuit. ff. de verbo. obli. si re meam. concluditur ergo quod obligatio generis refert se ad naturam obligationis speciei. quod sicut in re mea non potuit sustinere obligatio in specie. sic nec in genere. ff. de le. ij. l. meus. §. duobus. Preterea compensatio vicem solutionis obtinet. ut. l. vel permutavit. sepius allegata et tollit ipso iure act. ad instar solutionis. ut satis colligitur. Sed constat quod si mihi deberes hominem in genere. et soluisset certum. ego illum eundem non possis tibi solvere ut. d. l. meus. §. duobus. ergo nec compensare. quod quando ius compensatur est proinde ac si tu solueres mihi et ego tibi eundem. ut. d. §. si quis hominem. quod non est possibile per legem illam. et hoc videtur satis verum de rigore. de equitate tamen videtur contra. ff. de solu. l. si quis duos et l. qui. x. §. Stichum. vbi de dicta equitate potest dici quod in obligatione generis saltem possit obijci exceptio doli ne recedamus omnino ab opinionibus antiquis sed ad veritatem regula dolo facis: hoc locum quando idem dicitur restitui. et sic dixi quod non est hoc verum. Sed quod si debeatur certus de incertis. Verbi gratia. tu teneris mihi ex legato vel ad unum de servis tuis quem elegero. et ego tibi ad unum de meis quem elegeris: quod forte predecessor meus et tuus ita disposuerunt vel ita adiuuicem nobis promissimus. nunquid fiet compensatio. Videtur quod sic eadem ratio qua fit in obligatione generis. Sed in hoc potest dici contra. quia hoc obligatio concernit singulos servos. ut. d. l. iij. ff. qui et a qui. et sic cum singuli ad singulum non admittatur compensatio. nec in hoc casu admittimus. presentim cum hoc casu ad prestationem speciei omnino pueniendum sit. nec homini debita recipiant functionem inter se. possibile est enim et de contingenti quod ego potero eligere meliorem de tuis quam tu poteris de meis. quod forte non habeo tales nec tot. et hec satis patet ad sensum. Sed quid de obligationibus alterutris. Promisi tibi Stichum aut Papulum. et tu promisti meum aut seium. in hoc nullum dubium videtur quod non admittatur compensatio. quod species sunt hinc inde. Sed quid dices quando eadem species videtur hinc inde. Verbi gratia. tu promisti mihi Stichum. testator cuius sum heres legauit tibi. vel ego promisi tibi eundem et suppose quod Stichus non erat meus nec tuus. nunquid si agas possis tibi compensare. Non videtur. quoniam species doc. nostri non admittunt compensationem. ut hoc notatur. Credo quod negari non possit quod per rationem debeat admitti. ista tamen in se recipiunt functiones. id est solutionem alterutris. et quod quid sit non dubium quod obstat exceptio doli. ff. de excep. do. l. dolo. Sed quod quid in obligationibus facti. Verbi gratia. promisti mihi facere insulam certam brachiarum altitudinis et latitudinis in certo loco et ego promisi tibi facere tale eiusdem altitudinis in alio loco. nunquid admittatur compensatio. Credo quod non si agatur ad factum. quod non recipiunt functionem solutionis. si enim debeo tibi facere domum in vno loco: non libero: si faciam in alio. ff. de eo quod cer. lo. l. ij. §. Item iul. et sic non admittitur compensatio. sed si agatur ad interesse. et reus sciam quod sibi fieri debet conuerteret in interesse et illud compensare vellet: credo quod deberet audiri. cum sit debitum pecuniarium hinc inde in quo casu fit compensatio. ut. l. quod dicitur. ff. de imp. in re. do. fac. Quid in redditibus. Verbi gratia. debes mihi. x. lib. reddales. et ego tibi alia. x. tu agis contra me. volo compensare. nunquid possis. Videtur quod sic vel saltem opponere doli exceptionem de equitate sicut dictum est in obligatione generis et hoc nisi loca essent designata in quibus deberet fieri assignatio. tunc enim non crederetur compensatio admitti: quia loca non recipiunt functionem: ut. d. l. quod dicitur. et per illa que. §. dixi. sepe enim confines fundos inter est nostra acquirere. ff. de le. ij. l. si cui fundus de le. i. l. et si equo. sed si quis per manum deberet solvere redditus absque eo quod teneretur assignare: videtur compensatio admittenda si redditus sint in pecunia hinc inde. alias si esset diuersitas: quod forte vnus deberet reddere in blado. alius in pecunia. vel vterque in diuersis bladis. non crederetur admitti. ut dixi. §. in additione vey. et. Sed quero glo. dicit hoc quod speciei ad quantitatem non fit compensatio.

Quid e contra. nunquid quantitatis ad speciem. Aulomius. ne compellatur creditor speciei inuitus vendere. ff. re. amo. l. non enim. C. de ven. emp. l. nec emere. Sed quid si creditor speciei velit speciem extimari ad finem quod compenset cum debito pecuniario quod ab eo petitur. Videtur enim audiendum. quod ad hoc quod species non compensetur est introductum fauore illius cui debet ne vendat eam inuitus cui renunciare potest. Sed hec ratio potest retorqueri ad hunc: quod sic sequeretur quod debitor inuitus emeret qui hoc forte speciem et vult eam dare et pecuniam suam recuperare. et hoc videtur magis rationabile per rationes generales. quia hec inter se non recipiunt functionem. Sed quid e contra. Tu debes mihi. x. et ego tibi debeo Stichum. agis contra me et petis Stichum. ego dico non debeo Stichum nec possis ipsum dare in veritate. volo quod extimes. et quod extimatio compensetur in. x. in quibus actor mihi tenet. residuum soluam tibi nunquid debeo audiri. Certum est quod sic: quod ex quo puenitur ad extimationem et debitum est pecuniarium: compensatio admittitur per nota. hoc et per legem quod dicitur. ff. de imp. in re. do. fac. Et per ista potest dari cautela quod omnis debitor speciei poterit compensare. nam si speciem non habet nec habere possit commode fit condematio ad interesse seu in extimationem. ff. de leg. iij. l. non dubium §. si. et fiet compensatio. si autem eam habeat: et eam dolo vel culpa destituerit. fiet condematio in interesse. ff. de rei vendi. l. qui restituerit. et sic fiet semper compensatio per predicta ut hoc nota. In ea glo. in fi. et hoc est verum nisi quod negatur cito possit fieri liquidum. ut. d. l. si. in pn. Sed quod vocas tu cito. Ratione quod non requirit magnam indaginem. et potest decideri. §. duos menses. ff. de iure fisci. l. aufertur. §. qui compensat. Et sic tenet hic By. Alij ut Jac. et Be. hoc remittunt arbitrio iudicis. ut notat in simili. ff. ut in possessione legati. l. si is cui. in prin. et hanc consequuntur tenere Docto. citramontani in. d. l. si. Sed quod arbitratur iudex. Dicitur ex natura cause. nam si oppones compensationem dicat se testes habere paratos. §. paucos dies vel doceat per instrumenta. et aduersarius neget tantum: nec proponat aliquid quod longam requirit indaginem. admittet compensationem et faciet partem iudicem compensationi opposite. si vero oppones compensationem diceret se habere testes romane. vel forte ex altera partem proponeretur factum quod altior requireret indaginem non crederetur admitti. unde videtur quod indago hoc non debeat tempus excedere quod condematis datur et hoc dicitur. §. qui compensationem. qui dicit de duobus mensibus. quod tempus olim dabatur condematis ut. l. debitoribus. ff. de re iudi. Nunquid ergo dicitur hoc die istud tempus augeri usque ad quadrimestre ut. l. si. C. de usu rei iudi. Credo quod sic. et est optima ratio. lex enim abhorret quod res liquida et notoria differatur propter oppositionem compensationis. et ideo quia alias iudex posset differre ad dictum tempus. arbitrandum est quod exceptio compensationis possit discuti. §. dicendum tempus. quia actoris executio non differtur cuius alias egerit habiturus beneficio iuris dictarum dilationem. Quid ergo si tempore contestationis in causa principali fuit apposta compensatio. Ratione. tunc non diceretur ita aptum tempus dari. presentim si reus non confiteretur debitum quod ab eo petebatur. immo per de processu et probatione cause principalis quantumcumque diu admittere liquidationem cause compensationis. quod cessatio legis predictae finalis. non enim differtur executio liquidum cui non sit liquidum adhuc. Sed quid si compensatio opponatur post sententiam. Iudex credens cito posse fieri liquidum admittit compensationem volente ad docendum de iure suo: et emerunt vel incidunt aliqua que requirunt altam indaginem que primo non apparerant nec possunt dici. §. tempus quadrimestre sine dubio si ab initio apparuissent potuissent repulisse. nunquid nunc poterit. Credo quod sic. non enim de executio retardari propter legas oppositiones. extra de sen. et re iudi. c. cum sup. C. de fal. l. ij. ff. de re iudi. l. a diuo pio. §. si sup. §. si. nec sententiam. Sed quid erit de illo processu facto in casu illo super obiectu compensationis. Bona est nullus. et oppones redibit ad agendum via acti. et ordinaria si velit. et credo quod si iam testes produxisset: quod iterum potuissent eosdem producere quamuis in causa compensationis fuisset publicati extra de testi. c. veniens. ij. sic intellige. ff. de comp. l. etiam. §. si ratione. et iunge quod dicam. §. in fi. huius §. In glo. adeo ibi cum allegat quando di. usufruc. le. ce. l. j. By. tenet hanc opinionem per rationes glo. et vltra allegat. ff. que

sen. sine appel. ref. l. i. §. si. illa nō multuz facit. quia ibi agit de mutuis petitionibus. non de exceptione compensatiōis. Itēz etiam dato q̄ loqueret de compensatiōe. paruz obstat intētiō in mar. Dicit mar. q̄ compensatiō ipso iure tollit. credis tamē tu q̄ Mar. intelligat q̄ non sit necessariū eā proponi. nūq̄ p̄sumo hoc ipsum intellexisse. s̄z vult dicere Mar. q̄ compensatiō tollit ipso iure: nec est op̄ opponere quo ad h̄ q̄ tollat. s̄z bene est opus opponere quo ad hoc q̄ condēnatio q̄ est facti euiterur. vnde mar. nō negaret quin teneret snia si non opponatur compensatiō. Marz teneret etiā si nihil deberetur. quia eēt cōtra ius partis vt. l. iulianus. ff. de condi. inde. Jo. nō z alij cū glo. dicunt q̄ non tollit ipso iure. donec fuerit appositā: s̄z tunc tollit ipso iure. Hō dicunt verū nisi in delictis. ff. e. l. si ambo. z in pignore. C. de distrac. pig. l. i. quo ad debitū vsurarius. ff. e. l. cū alter. z notatur. ff. e. l. si quid. Idē pōt dici in cōmissiōe pene cū vsura dicat pena. ff. de neg. gest. l. qui sine. z hoc dicunt h̄ doc. Jac. z Be. Et pro hoc posset dici q̄ res emphyteoticaria nō cadit in cōmissiōe p̄ cessatiōe solutiōis cēsus si dominus d̄z tantū de emphyteo. z facit q̄ notatur in Spec. de ob. z solu. §. nunc aliqua §. quid si sub. Pro opi. doc. faciunt h̄ tex. faciunt enim mētiōe de oppositiōe compensatiōis. vt h̄ verfi. excepta. C. e. l. si. ij. responso vbi dicit obijci. **Q**uid ergo dices. promisi tibi soluere cētuz lib. j. kal. maias z hoc iurauit ad sancta euāgelia. tu debuisti mihi soluere. j. easdē kal. alia cētum. non solui. nūquid deiero. Videtur expeditum q̄ sic. q̄ compensatiō nō fit: nisi demuz opposita. h̄ non fuerat opposita añ diē z sic ipso iure. erat debitū. ergo suz per iurus. **E**t ea. q̄stio pōt fieri in eo qui promisit pecuniam. j. diē: z si non solueret eēt excoicatus. Eredo tñ q̄ in his z alijs similibus nō sit piurus nec excoicatus. Unde credo q̄ in omni casu. in quo defectus solutionis posset portare iudiciū seu dānum debitori: vel quantū ad penā. vel vsurā vel interesse: vel alias in quocumq̄ effectu more: q̄ quo ad h̄ fiat ipso iure cōpensatiō. z hoc vult dicere iste tex. nec credo q̄ sit spāle in dictis tribus. z h̄ est necesse dicere: q̄ nulla mora ē vbi nulla ē petitiō vel est talis que p̄ excep. remoueri pōt. ff. de re iudi. l. nulla intelligitur si cer. pe. l. cā i si. cū igitur effectus compensatiōis repellat effectū petitiōis. uel ipso iure vel p̄ exceptionē sequitur q̄ z omnē effectū more quocūq̄ modo mora cōtrahi posset. **E**x hoc concluditur q̄ disputatio gl. z mar. est sine effectu q̄ siue tollatur ipso iure actio: siue non: ad minus effectus tollitur quatenus posset eē dānosus opponēti z ipso iure añ oppositiōe vt satis iam dixi. Et si vis sustinere opi. mar. que est amicalfe potes rīdere p̄mo ad. l. veruz. vbi dicitur q̄ male agit. ergo agit. verū est de facto. nā qui de facto agit: agit sed male. **I**tē ad alias. ll. q̄ dicunt q̄ pōt eligere in quā summā z c. cōcedo. s̄z electione facta etiā añq̄ compensatiōe iudicialiter opponat: cōtingit liberatio ipso iure. z videt cōpetisse in summam quā opponit sic. Seruo gñaliter legato. vno electo videt ille fuisse legatus. ff. de leg. j. l. cū incertus. vñ illud non probat quin ipso iure fiat compensatiō añ oppositiōe. melius probaret q̄ non añ electionē. immo p. l. illā probatur violēter q̄ ipso iure fit compensatiō q̄ cōcludit fideiūs. nō teneri in summa q̄ pōt compensari. vñ opi. mar. satis defendi pōt. non tamē nego quin opus sit destinatione vbi sunt plures summe. ff. e. l. qd̄ labeo. z facit bñ. ff. de sta. li. l. si peculiū. §. de illo. Itēz videtur q̄ vbi p̄staret iudici de vtroq̄ debito q̄ possit compensatiōe petere z c. absq̄ requisita partis. ff. fa. hercis. l. meui. §. arbitris z. l. si q̄s putans. §. idē iulianus. **I**n ea. glo. ibi cū allegat. j. e. §. pe. p̄ premissa apparet q̄ magn⁹ ē effectus. immo maximus. euitatur si quidē pene vsure piurius. z oēs effectus more. **I**n sine eiusdē glo. h̄ forte nō est veruz. q̄ si tu debes mihi z ego tibi habeo iustā cāz ignorantie an tu voles compensare vel non vñ non potes obijcere q̄ dolo agā. ut. d. §. z gñaliter. nisi añ inceptum iudiciū voluntatē meā tibi declarassem q̄ tunc videt satis glo. p̄cedere. **I**n glo. q̄ tu in fi. vide plenus ibi. s̄z iuxta illos casus q̄ nūquid admittat p̄tra ecclesiam. Videtur q̄ sic. q̄ cōtra fiscuz admittit. nisi in casibus ut dicto. §. qui compensatiōe qui ē ita p̄uilegiatus sicut ecclia. immo plus in casibus ut pōt videri iuxta materiā de sac. sanc. ecclie. maxime in. l. placet. **P**otesse dici q̄ nō possit opponi

compensatiō in decimis. q̄ sunt vel eē debēt tributa alaruz egērium z sic pōt intelligi. xvij. q. vij. oēs decime. z qd̄ nō. extra d. re. c. ut super. z de re. pmu. c. si. d. deci. c. tua nobis vbi aliquā tulū de h̄ nouella Jo. an. s̄z alijs vt si forte plat⁹ vel rector vēdidisset fructus z pecuniā peteret: nō video cur non possit opponi sicut p̄tra fiscuz. **E**t q̄ro nūquid p̄lato petēti pecuniam debitā ecclesie possit opponi compensatiō de eo qd̄ d̄z vt p̄uata p̄sona. Verbi grā debebā. x. annua ecclesie rōne certi fundi quē ab eo teneo in emphyteo. rector rōe patrimoniū sui: vel alias ut p̄uata p̄sona debebat mihi alia. x. annua. vel. xl. semel soluēdo. cessauit p̄ biēnium soluere. nūquid res quaz teneo ab ecclesia cadit in cōmissiōe. **H**ec q̄stio potest cadere frequēter in facto. Et videt q̄ non. q̄ patrimoniā sunt diuerfa diuisa. z d̄ vno pōt p̄latus testari vēdere vel facere quicquid vult de alio nō z sic non videt admittēda compensatiō de vno ad aliū. ff. e. l. si cū multi. z. l. pe. extra de resti. spo. c. frequens in fi. l. vj. **S**atis pōt dici cōtra in casu p̄dicto supposito pro h̄o q̄ p̄latus vel rector: faciat fructus suos. qd̄ videt expeditū extra de cle. non resti. c. j. li. vj. de quo satis dixi. C. de sac. sanc. ecclie. auē. hoc ius. nā si fructus sui sunt facti: sunt suū p̄uatiōnium p̄uatiū. z sic possunt compensari arg. ff. de pec. l. huic scripture. §. i. s̄z si non essent sui. q̄ forte magister ē domus elemosinarie. z sunt destinati ad vsuz paupum vel ad aliū certuz vsuz p̄ium. tūc non admitterē. in religi. pla. non vñ q̄stio p̄cedere. q̄ illi nihil habēt p̄ op̄iū. **E**t q̄d̄ si sim obligat⁹ alij cui monacho vel alij religioso. agit cōtra me illa obligatione volo compensare illud qd̄ abbas vel aliq̄s de monasterio mihi d̄z. nūquid possuz. Videtur q̄ sic cū nō h̄eat p̄p̄iū z vtraq̄ causa est monasterij facti. ff. e. l. si cū filio. z. l. debitor. ff. de tribu. l. procurator. §. si naut. z. §. j. Solutio satis potest dici q̄ sic in terminis positus. s̄. videt quādo abbas vñ simplices debent h̄erēt officia diuisa z administratiōes. ff. de tribu. l. procurator. §. si plures. C. e. l. i. vbi nō admittit compensatiōe statione ad stationē q̄uis sint eiusdē domini. **E**t qd̄ si ego debeo abbati z conuētus mihi. nūquid possum compensare. Dicit q̄ sic si non sint bona discreta alias non p̄ dictaz. l. i. **E**t nūquid potest opponi compensatiō in debitis aliorū p̄ioruz operum. sicut si imminet refectio muroz vel pontium. vel si petantur alimēta. Eredo q̄ nō cum sit eadem ratio que in stipēdijs z tributis. z facit tex. de. §. debitorū. in fi. de. l. auferi. ff. de iu. fis. ibi ex cā anonaria. In cōtrarium facit gñalitas istius tex. z. l. si. C. e. qui solā causam depositi excipiunt. s̄z expone sola. i. quibusdā alijs spālibus. alias tex. non p̄cederet. **Q**ueritur vltra. tu debebas mihi. x. egi contra te. fuisti asolutus. recipio mutuū a te. agis cōtra me. petis q̄ reddam tibi mutuū. opono compensationē de primis. x. nūquid debeo admitti. Expressuz videtur q̄ sic. q̄ non obstante absolutione remansit obligatus naturaliter. vt. l. iul. ff. de cōdi. inde. z sic pōt tibi compensatiō opponi. ff. de compensa. l. etiā. **E**xpressum vñ cōtra. q̄ qui pōt exceptione repellī non pōt compensare ut. l. q̄ cunq̄. ff. de compensa. s̄z si agerē ad. x. possēz exceptione rei iudi. repellī. ergo nō possum compensare. glo. mouet h̄ in. d. l. que cunq̄: z t̄z q̄ nō. s̄z contrariū videt tenere. ff. rē ra. ha. l. procer. ad. §. i. p̄ que quidaz tenet opi. s̄riam. Jac. tamē z oēs tenent cū glo. q̄ est in. d. l. q̄ cunq̄. z dicunt q̄ in. d. l. procurator. §. i. nō opponit exceptio compensatiōis. s̄z exceptio doli. Et est ratio fm̄ eū quia soluēti falso p̄cur. datur cōdi. inde. loco cuius subrogat stipulatio rē ra. ha. s̄z agēti p̄di. ide. obstat exceptio. ut. l. iul. §. allegata. ergo agēti ex stipulatiōe q̄ est subrogata. s̄. e. §. fuerat. nō autē ex equitate. nec vñ compensatiōis fm̄ Jac. vñ aduerte bñ. q̄ naturale debitū cui nihil obstat nisi q̄ ab initio nō fuit ciuilis. z iō remansit debile z inhabile ad agēdum: potest compensari. s̄z naturale debitū qd̄ ex alia cā pōt exceptione repellī: nō compensatur. ut. l. q̄ cunq̄. **E**t q̄rit Jac. vtrū excoicatus possit compensare. Et dicit q̄ Ber. t̄z q̄ non. q̄ si excoicatus ageret: posset exceptiōe repellī. ergo nō pōt compensare. ut. d. l. q̄ cunq̄. **I**pse dicit p̄tra. z intelligit. l. illā obtinere q̄si exceptio p̄cernit actionē. s̄z hic p̄cernit p̄sonā. Veruz dicit Jac. s̄z nō alleget v̄z q̄ Ber. mouet h̄ac q̄onem z t̄z q̄ nō extra de excep. c. cū inter. qd̄. c. vñ facere pro opi. Jac. q̄ excoi

erato nō denegat defensio. ut ibi. S3 hic ē genus defensionis. ergo nō d3 denegari. S3 facit in cōtrariū. q3 si ei denegat recō uentio. cōpensatio h3 viz recōuentio. ergo nō cōpetit. Super h3 nōnulli canonistaz dixerūt q3 si obiectus cōpensationis requirat indaginē: q3 nō d3 admitti aliōqn si pars p̄fiteat de bitū: admittat. q3 nihil ad iudicēz quomō satisfiat. ff. de pig. ac. l. solutū. Istud videt satis rōnabile qm̄ gratis pars recipit cōpensationē. s3 nos loqm̄r qm̄ nō vult recipe. tūc nō videt admittēda. q3 cui denegat actio z cōpensatio. ff. rē ra. ba. l. ampli us. s3 excōicato denegat actio. vt. c. cū inter. ergo z cōpensatio. **C** S3 nūquid fideiussor: excōicati pōt cōpensare id qd̄ debetur reo. Non v̄. q3 sic p̄uidere excōicato. z per vnā viā p̄cedere qd̄ per aliā denegat. S3 pōt dici p̄tra. q3 delictū rei nō d3 nocere fideiussori. z maxime supueniens. ff. de pac. l. fi. z fideiussor pōt soluere de bonis debitoris etiā ipso iuito. ff. mā. l. si p̄curator. s. si ignorātes. z de h3 no. Jo. an. in nouella in. d. c. cum inter. **C** Itē pōt queri. an exceptio p̄p̄sationis q̄ obstabat cedēti: obstet cessionario. Boc. consueuerūt tenere q3 sic. ut notat By. satis plene. eē de re. iu. c. cū q̄s ius. li. vj. vidē ibi. **C** Pōt etia vterius instari z q̄ri iuxta hāc materiā. dixi. s. q3 debitu3 naturale pōt cōpensari. ego ostēdo q3 si pars velit maliciā q3 nunquā cōpensabitur. imo p̄detur. nā cōpensatio nō fit nisi d̄ liquido ad liquidū. Quid ergo faciet ille cui opponit cōpensatio debiti naturalis. Recipiet vnū falsuz factū z longū qd̄ magnaz requiret indaginē. z dicit q3 h3 aliquos testes rome. z sic nō admittet cōpensatio. **C** Ad hoc p̄sueuerūt dicere. Boc. in l. fi. q3 tūc iudex uō d3 refutare compensationē. imo expectare tantū q3 fiat liquidū. nec h3 locū. d. l. fi. illo casu. ne res pereat ff. de feri. l. j. **C** Itē non h3 locū vbi reus cōfessus fuit debitu3. quia nunc d3 reus expectari quantūcūq3 longā requirat indaginem. sed obtinet vbi negauit ut not. in. d. l. fi. quod est satis notabile.

Preterea quasdam actio. **C** Dic nō est diuisio actionū p̄ncipalis de sex que ponunt l̄ h̄ti. S3 occasioe illoz que. s. dixerit videt q3 in bo. fi. iud. libera p̄as est iudici ex bono z equo zc. ponit de his arbitrariis q̄ ex arbitrio iudicis pendēt. **C** Et no. q3 is. s. durat vsq3 ad. s. figs agens z totus d3 legi simul. S3 ego faciā. s. in. s. curare vt minus onere. In hoc ergo. s. impator facit tria. Primo ponit q̄re actio nes h̄mōi dicant arbitrariē. Secō declarat an sint in rē vel in p̄sonā. Tertio quid sit in ei3 iudicis officiu. p̄ma in p̄n. scōda in ver. s3 iste. tertia in ver. in his. s. no curare est cōis ad oēs actō nes. vt ibi videbis. **C** Casus pōt sic poni. B̄ne impator vos dixistis. s. q3 in actioni. bo. fi. libera p̄as est iudici ex bono et equo extimare quātū restitui oporteat. Quero a vobis nūqd̄ sint alie actiones in qbus iudex debeat ēt extimare. Impator r̄ndet q3 sic. nā sunt q̄daz actiones arbitrariē. i. ex arbitrio iudicis p̄cedentes: quas arbitrarias appellamus. Domine q̄re dicuntur iste arbitrariē. Dicit imperator. q3 in his arbitrio zc. Et p̄sequere iuxta v̄ba littere vsq3 ad h̄. sed iste. z ibi pone sic. Domine q̄ro a vobis vtrū iste arbitrariē actioes sint in rez vel i personā. Respondet impator: q3 iste actioes tā in rē zc. S3 pone in h̄. in his. B̄ne vos dixistis mihi q3 iudex i act. d3 cōdē nare arbitrio suo. Quero a vobis quomō fiet ista p̄dennatio. Dicit impator: q3 in his actionib3 z ceteris s̄libus zc. p̄sequer iuxta v̄ba l̄fe. notabilia potes per te formare. Venio ad glo. **C** In glo. s3 nunqd̄ sunt ibi iure act. i. offō iudicis inherētī actioni alias eēt falsuz qd̄ glo. dicit. ff. de act. emp. l. q3 per collusionē. s. j. **C** In fi. eiusdē glo. idē no. ff. de in lit. iurā. l. in actō nibus. P̄e. recitat q3 doc. p̄sueuerūt tenere q3 non sunt stricti iuris nec bo. fi. imo faciunt tertiā sp̄m p. l. ff. de in lit. iurā. l. in actionibus. vbi ponit arbitrarias ad partē. scilz in rē z ad exhibendū. v̄n̄ ibi ponit inter illas act. z acti. bo. fi. p̄iunctō. z q̄ h3 iungere diuerfa. ipse tamē t3 op̄i. glo. q3 sūt stricti iuris. als nō eēt sufficiens diuisio act. z h̄ est vera sine dubio. q3 nulla act. bo. fi. ē arbitraria. imo distinguunt p̄ oppositū. ff. de eo quod cer. lo. l. in bo. fi. vnde h̄ q̄stio p̄cedit ex nouo intellectu vt videbis. j. in materia. **C** In glo. b̄n̄ dicit: cuz ibi dicit in actione in rē ibi enim non est obligatio. s. e. s. oium. satis est dcm̄. **C** In fi. eiusdē glo. no. bene h̄c glo. q3 magis sentit de intellectu hu

us. s. q̄ alia. vt. j. videbis. **C** In glo. separatim. in fi. s3 nec in illis casibus. vt dixi in. d. s. q̄daz. **C** In glo. abidē etiā in fi. nāz si in loco quo solui d3 petere: nō eēt arbitraria. ff. de eo quod cer. lo. l. qd̄ si ephesi. z ad de act. de p̄stituta pec. ff. de cōsti. pe. cu. l. si duo. s. i. **C** In glo. l. in rē in fi. d̄ his videbis magis statim post glo. **C** In glo. s3 nōne. P̄ro euidētia huius glo. ac materie z intellectu h̄mōi. s. oppone sicut glo. intēdit opponere. **C** Hic dicit act. q3 iō be dicunt arbitrariē. q3 ex arbitrio iudicis pendēt. z q3 in his p̄mittitur iudici extimare ex bono z equo quēadmodū satisfieri oporteat. ego ostēdo tibi scōm hoc q3 oēs actiones bo. fi. sunt arbitrariē. nā ille arbitrariē sūt in qbus iudici ex bono z equo p̄mittitur extimare z quomō satisfieri oporteat. vt h̄. **C** S3 in act. bo. fi. libera p̄as est iudici ex bono z equo extimare q̄rum actori restituat. ut. s. s. p̄i. in p̄n. ergo sunt arbitrariē. s3 h̄ est falsuz. vt. ff. de eo qd̄ cer. lo. l. i bo. fi. ergo z istud qd̄ h̄ dicit. ita voluit glo. arguere. **C** Preterea attēta hac rōne oēs actiones debēt dici arbitrariē. q3 non est actio qn̄ h̄eat iudicis offm̄ annexū. vt in interroga. ff. de in terro. l. i. z in his q̄ ante litis p̄esta. accidit. ff. de edili. edic. l. ediles. s. Itē sciendū. z in restōne fructuū. vt videbis. j. de of. fi. iudi. s. illoz z in multis alijs. z sic frustra h̄ loquit d̄ illis arbitrarijs in sp̄ali. **C** Preterea si arbitrariē dicunt. q3 vel arbitrio iudicis pendēt. ergo qm̄ vberius abundat offm̄. tāto magis debēt arbitrariē noīari p̄ arg. de magis ad magis: z d̄ maxime ad maxime. S3 constat q3 officiu iudicis magis abundat in act. bo. fi. cū sit de natura actiois z ei iheret. vt. s. s. p̄ xi. z. s. de ob. q̄ ex. s. s. fi. ergo act. bo. fi. magis debēt dici arbitrariē. z tū h̄ est falsuz. q3 ille nō dicunt arbitrariē. ergo nec iste. imalo ergo calamo v̄ fallasse penā q3 has arbitrarias potius scripsit q̄ illas. **C** Preterea arbitrariē dicunt in qbus iudex p̄dēnare h3. nisi eius arbitrio satisfiat. vt h̄ p3. ostendo ergo tibi q3 oēs actiones sunt arbitrariē s̄m hoc. q3 oēs tendunt vel ad satisfaciendū. vel restituendū vel noxe vetandū vel exhibendū. v̄bus enī satisfacionis ḡniale est: z q̄si oīa importat. ff. de pig. ac. l. solutū. s. solutam. de v̄bo. sig. l. solutionis. Si ergo iudex iubeat satisfacere: z nō p̄eat. iudex p̄dēnare debet in interesse: z h̄ est promptū videre in actibus innoīatis in quibus venit interesse nisi def vel fiat qd̄ cōuenit. C. de re. per. mu. l. rebus. z dixi. s. s. actionū. z in his in qbus fieri est obligatio. vbi sit p̄dēnatio in interesse nisi fiat qd̄ p̄uenit. ff. de re iudi. l. figs ab alio. s. fi. z etiā in obligationibus dandi quādo id qd̄ debetur nō pōt dari pp̄ morā v̄ culpā p̄missiois. ff. de in lit. iurā. l. in actionib3. s. fi. de v̄bo. obli. l. si seruus. s. fi. igitur v̄ q3 omnis actio possit dici arbitraria s̄m hoc. z tū hoc est falsuz. q3 tex. dicit h̄ preterea quasdam supponēdo q3 non oēs. **C** Quid ad h̄ dicemus. Quomō intelligimus. **C** Hides q3 glo. distinguit h̄ triplex offm̄: quā p̄sequere diligenter z v̄ri des finaliter p̄cludit q3 in actione bo. fi. asringit iudex ad faciendū qd̄ officio incūbit. s3 nō in arbitrarijs. imo in eis ei liberuz est facere vel nō facere. **C** Vult dicere glo. q3 in his arbitris magis abundat. q3 iudex faciet si vult q̄ i bo. fi. in qbus cogit facere. z iō iste dicunt arbitrariē: nō ille q3 illis nō est liber arbitriū. i istis sic. **C** Hoc nō v̄ v̄z q3 iudex i arbitrarijs nō h3 cōdēnare nisi velit q3 sic suaret q3 ac. arbitrariē nihil valeret nec eēt effect3 in casu quo ps eēt p̄tumax nisi iudex veller: quo n̄ absurdus. **C** Preterea tex. iste dicit q3 p̄dēnari debeat i h̄. in qbus i fi. **C** Quod v̄bū ip̄ortat necessitatē. **C** Nam i his q̄ ingerit d̄nū pecuniariū p̄ti: iudex h3 de necessitate facere qd̄ offō incūbit. sicut in cautioe d̄ni infecti in exp̄sis: z fructib3: q̄ veniunt offō iudicis. C. de iudi. l. p̄perādū. s. siue. in au. d̄ iudi. s. oportet. Et in cautio. exigenda. ff. de ma. con. l. i. s. magis stratibus. Et ita debet intelligi. ff. de in lit. iuran. l. in acti. que videtur facere pro glo. **C** Unde. l. non quicquid. ff. de iudi. loquitur in his que tēdunt ad ordinationez iudicij. ut dilatioes z talia. C. quomodo z quando iu. l. i. Et si bene inspicias tex. non ponunt in arbitrio iudicis. an cōdennatio fieri debeat. Sed qualiter. ut hic. z. ff. de eo quod certo loco. l. ij. s. nunc de officio. Et magis laxa potestas datur iudici in acti. bone fide. q̄ in his arbitrarijs. quia in illis datur libera potestas in istis non. ut. s. s. proximo. Et ita dicta ratio non videtur valere. **C** Alia vero quā glo. reddit minus valet. videlicet q3 in his

arbitrariis plerūq; duplex fertur sententia. Certe ita potest dici actio bonae fidei, quae agit ad tradendum sicut in act. ex empto vel reddendum, sicut in act. commo. vel depositi. Unde hinc videtur sapor hinc, nec se extendit ad omnes arbitrarias. **¶** Quid dicem? Doct. nostri citant montanum dicentem quod in actionibus bonae fidei, valde exuberat bona fides. Et ideo necdum in illis venit quod actum est, imo et alia quae prestari equum est sicut usure, rupta, cessa. ff. de usu. l. mora. §. in bonae fidei. §. ac. emp. l. fundi in p. n. §. i. de edil. edic. l. ediles in p. n. Sed in actionibus stricti iuris solum venit illud de quo actum est, et quod in forma conventionis deuenit. Et ideo in nullo alio de natura actionis poterat fieri condonatio. Verbi gratia rei ven. psequitur res de natura actionis, ideo in nullo alio poterat fieri condonatio. **¶** Sed quod contingit quod quibus rebus non potest vel non vult restituere re oportuit necessario quod iura prouiderent et extenderent officium iudicis ad condonandum in alio quam natura actionis psequere. Et ideo rei ven. et alie in quibus fit talis extensio dicuntur arbitrariae. Et de his potest ponere exempla in omnibus realibus. Item in personalibus, promissisti mihi certo loco, natura act. dicitur quod condonaris ad dandum in illo loco. **¶** Donamus quod tu fuisti in mora dandi ibi, conuenio te alibi. Certe iudex ex quo noluit dare ibi nec adhuc das condonabit te in toto interesse prestando in loco, ubi conuenis. Et ita fiet condonatio in alia forma quam fuit conuentum. Et ideo tales actiones vocantur arbitrariae, quia in alio fit condonatio quam forma conventionum beat seu natura act. vel obligationis, et facit. §. de lega. §. cui fundus. **¶** Sed contra hoc potest instari, et videtur falsum. Quia si promissisti mihi Stichum, et sit mortuus, post mortem ego agam ad Stichum et fiet condonatio in extimatione, et ita in alio quam obligatio uel actio continetur. Et sic videtur quod actio ex stipulatu hinc casu sit arbitraria, quod videtur aperte falsum. **¶** Preterea in actione stricti iuris, veniunt aliqua propter formam obligationis sicut fructus post litis contestationem, ff. de usu. l. videamus. §. in actio. et sic videtur quod sunt omnes arbitrariae. **¶** Ad hoc respondet Beatus, et post Jac. dicit ipse interdum mutat condonatio in act. stricti iuris interdum non mutat, sed augetur. Quando mutat tunc aut ex voluntate partis ree, quae non parat sententiam, et illa mutatio facit act. arbitraria, ut si quando mutat pro necessitate, quod res restituere non potest quod forte petiit post mortem, tunc non facit arbitrariam. Ubi non condonatio non mutat, sed augetur, tunc hinc intrinsecus sicut in fructibus non facit ea arbitraria, sed si extrinsecus, facit eas arbitraria, ut in interesse quod magis prestatur, quam alibi petiit, vel minus et illud facit arbitraria, et in hoc residet tractatus de arbitrariis. **¶** Sed Beatus de bel. pti. plus dicit quod ipse non credit quod aliquid actio, sint arbitrariae: nisi quod hic in textu notatur, nisi sola fauiana. Bequa. ff. si quid in frau. pa. l. tenet. §. i. et in hoc finit istud. §. et tamen per hoc non videtur bene responsum ad omnia praedicta quae feci, quod ipse ea non signat, potest tamen colligi, responsio quo ad aliquid. Praeterea quo ad illud quod dicitur quod actiones bonae fidei, deberent melius dici arbitrariae quam bonae, quod in eis magis abundat arbitrium, et possibile est in act. bonae fidei, duas ferri sententias, sicut in his arbitrariis. **¶** Item est possibile quod in act. bonae fidei, debet certo loco, ff. commo. l. si ut certo, et tamen non propter hoc sunt arbitrariae, ut l. in bonae fidei. ff. de eo quod cer. lo. Ratio est quod quicquid venit in bonae fidei act. venit de eorum virtute, et ex officio eis inherenti: et ex eis vires accipiunt. Et ideo cum eorum vis et virtus, et officium ex eis emanat ad omnia extendatur: quod bonum et equum est prestari merito totum eis attribuit: nec eis nomen aliud imponitur. Secus autem in act. stricti iuris, quod ille non possunt extendi nisi ad id quod in conventionione deuenit, et ad accessoria intrinseca: ad que officium inherens extenditur sicut fructus et expensas et illud expiravit per sententiam. Et ideo oportuit prouideri largiori prouisione in casibus et actionibus de quibus hinc agit super quibus nihil statuitur potuit certum: sed oportuit dimitti arbitrio iudicis ideo arbitrariae fuerunt merito notate, vnde rei ven. hinc duplex officium, vnum coherens et seruientis ei, quod ex ipsa pure emanat. Verbi gratia rei vendicatio de propria sua natura et virtute tendit ad declarationem duntaxat. Per officium vero ei adherens et deserviens fit ei restitutio, ut dixi. §. e. §. i. et istud non facit ea arbitraria. **¶** Sed est aliud officium quod res non restituunt: et per arbitrium iudicis extimat, et istud facit ea arbitraria. **¶** Et ita potest exemplificare de alijs et istud satis est coloratum. Et per hoc tria prima argumenta recedunt. **¶** Nec obstat is, §. in hoc, in his ibi, scilicet cuiuscumque rei de qua actum est natura. Ubi videtur vel le quod finem naturae actionis fit condonatio, et ita videtur et virtute eius, et debet

exponere rei, id est negocij non altero modo agendi. Sed restat angustia porta, scilicet contra oppositio quas, §. feci, tu dicit mihi quod iste actiones ideo dicuntur arbitrariae quod sunt stricti iuris: et arbitrio iudicis condonatio variatur cur ergo actus, prescriptus, §. quod descendit ex scriptibus inominatis non est arbitraria cum ibi variatur condonatio a forma obligationis et conventionis, forma conventionis est ut fiat vel detur quod conuentum est. Haec forma variatur quod nisi reus faciat vel detur fit condonatio ad interese, ut dixi. §. eo, §. actionum. Et sic est arbitraria. Similiter ubi fieri est in obligatione nisi reus faciat: fit condonatio in interese. Cur ergo non sunt arbitrariae actiones que ad factum competunt non videtur bona ratio. **¶** Preterea tu dicit quod ubi condonatio variatur de necessitate talis variatio non facit act. arbitraria. Hoc videtur euidenter falsum. Nam si conuentus rei ven. non possit restituere re propter dolum suum iuratur contra eum in lite, et si in finitum iuratum fuerit fit condonatio, et tamen ibi fit variatio propter necessitatem, quod re prestare non poterat, et nemo negare potest quod rei ven. fit arbitraria, ff. de rei ven. l. qui restituere, §. si non non potest. **¶** Preterea per dicit quod si condonatio augetur extrinsecus: est actio arbitraria. Et sic sequitur quod actio ex stipulatu sit semper arbitraria: cum ibi veniat interesse extrinsecum, ff. de hoc, ob. l. liber homo, §. si, et conditio furtiua, ff. de conditio. fur. l. iij. de fur. l. inficiando, §. i. et actio. l. aq. ff. ad. l. aq. l. p. inde. De quibus nunquam hoc auditum vel relatum est. Super his male discere quam docere. Verum ex quo docetis officium recepi quod sentio apud. Praeterea euidentia debes scire quod ubi quis tenet ad aliquam rem certam et extat: planus est quod illa petitur: et fit executio in illa si reus prestare potest et per hoc velit. Si non per actoris magis velit potest petere quod extimat et fiet condonatio in extimatione seu interesse propter contumaciam rei. Si res non extat, tunc si actor ea credat extare: vnde non est certum an extat vnde non: tunc res ipsa petitur et fit condonatio in extimatione. Et intellige quod reus non fuit liberatus iterum spiritus: pro mora doli vel culpa. Et hoc si constat re in processu non posse dari vel restitui, quod forte re de hoc excepit. Si non de hoc non constiterit in processu fit condonatio in ipsa re et si post appuerit ea non extare nec in ea posse executionem fieri: prouenit ad extimationem. Si non constet ab initio re non extare, quod glo. et dy. dicit quod res non petitur et condonatio fieri in extimatione. Ego post Innoc. credo verum quod possit agi et debeat ad extimationem ut de his satis scripsi in breuiario meo. C. de sen. que pro eo quod interest prouentur. Similiter ubi factum est in obligatione credo quod possit agi ad factum. Et si per in processu dicat non posse vnde nolle facere fit condonatio in interese. Si non in processu non fiat mentio de hoc sed cum fit executio dicit se nolle vel non posse facere, prouenit ad interese. Et hoc ubi pars agit ad factum. Si velit agere ad interese potest ab initio, ut scripsi in d. l. de sen. que pro eo, ubi opt. Hoc diuersas recollegi. **¶** Tunc ergo queramus que actioes sunt arbitrariae quasi is tex. factus non est. Et respondeo cum imperatore quod iste in quibus arbitrio iudicis et c. videamus ergo de singulis, dicitur. Satisfaciat vel rem restituat. Quero nunquid omnes acti. in quibus agit ad restituendum sunt arbitrariae. Et ad hoc respondeo per praedicta, et dico quod omnes actiones stricti iuris in quibus fit condonatio ad restituendum sunt arbitrariae. Et ad hoc respondeo per praedicta si reus non restituat re sicut condonatus est: vel quod nolit vel quod non possit propter dolum vel culpam, et hinc nullam actionem excipio nec interdicitur, et in hoc patronum habeo. Alipianum qui hoc plenius dicit quam possit scribere, ff. de rei ven. l. qui restituere §. si, qui incipit. Haec sententia generalis. **¶** Quinimo etiam officium iudicis quod est loco actionis est arbitrium quando per illud debet fieri restitutio rei. Quia forte ille qui petit in integrum restituere ante re possidet debet ut dixi. §. e. §. rursus. Nam si reus ad iussu iudicis restituere in integrum non restituat re condonatur arbitrio iudicis. Et hinc tenetur tex. hic in his enim et filibus volens omnes acti. amplecti in quibus talis fit condonatio. Nam quid ergo omnes act. stricti iuris que ad restitutionem competunt sunt arbitrariae dico quod non actu sed aptitudine nam ita demum sunt arbitrariae si condonatio fieret ad restituendum: et restitutio non fiat ut hoc dicitur. Ubi si reus re habeat: et actor eligat re ei manu militari auferri: non est arbitraria actio ut l. qui restituere. Uel si in processu constet quod res non extat et fiat condonatio in interese tamen cessat arbitrium, et hoc dicit paulus expresse, ff. de do. l. arbitrio, §. non tamen, quod recte glosat hinc tex. Haec moueat te quod glo. ibi notat quod adhuc re manet arbitraria illo et casu. Quia verum est ut interesse peritum

extimetur arbitrati iudicis. Sed non est arbitraria illo arbitrati de quo h' agitur qui solū obtinet: quā cōdēnatus nō restituit ut hic. et ibi p3. Alioquin illa glo. eēt aureliā. ptra textū suū sed credas q' glo. sic intellexit. Videt ergo iste articulus satis expeditus quā h' cōdēnatio ad restituēdū. **C** Sed sequit in textu. vel nō exhibeat. Hūc textū intellige sicut statiz dixi si fiat cōdēnatio q' exhibeat: et nō exhibeat res. ff. de appel. l. creditor. §. iussus. et si agat act. ad exhibēduz. **C** Quid si agat interdicto de tabulis exhi. vel ex edicto quēadmodū tes. ap. quibus pōt agi in suis casib'. ut no. ff. ad exhibē. l. iij. §. si. vel offō iudicis C. de edē. l. i. ff. de tute. et ra. distra. l. i. §. offō vel acti. ex testō. q' quāq' cōpetit ad exhibēdam rē. C. de fideiuf. l. infra. ad. l. fal. l. si prediorū. Rūdeo q' he oēs sunt actiōes arbitrarie. Cum ratio se extētat ad h'. q' reus iussus nō exhibet. **C** Quid ergo si nō fuit iussus q' forte ab initio agit ad interesse post moraz. vel in pcessu cōstat: q' dolo vel culpa nō pōt exhibere quo cāu fit cōdēnatio ad interesse. ff. ad exhibē. l. celsus. §. idē celsus. de tabul. exhiben. l. locū. §. cōdēnatio. Nō credo q' sint arbitrarie hoc casu ut dixi. s. in realibus et in psonalibus q' competunt restōne rei. et p rōnes ibi tactas. sequitur i tex. uel soluat. Dicit gl. cū certo loco est soluēdū. **C** Quid ergo si alias solvere tenere simpliciter et nō solueret. Videt q' nō sit arbitraria per hāc glo. q' hoc supponit expōse. et pro hoc facit q' tex. exemplificauit de eo qd cer. lo. pmissum est. j. ver. in psonā et sic supponit q' alie nō sunt arbitrarie. **C** Quid ergo si pmissi mibi dare stichū ex cōtractu innominato et es dare p dēnatus: et nō das cōuertitur p dēnatio ad interesse nūquid ē arbitraria. Nō videt posse reddi bona rō cur nō sit. Et idē in dēribus innominatis quā p dēnatus dare rē quā d3 in spē non dat. uel si non possit dare. et h' quādo agitur: et fit cōdēnatio ad ipsaz rē. Secus si ab initio ageret ad interesse seu extimationē. Vel si fieret cōdēnatio in prima snia in interesse. Et idē videt dicēduz vbi fieri est obliga. iuxta illa q' dixi. s. in euidentia. Alias videt q' vix possint euitari oppositiones. s. facte. **C** Sed quid si q's promisit dare pecuniā. Rūdeo ibi nō videt q' varietur cōdēnatio. et iō nō videt q' possit eē actio arbitraria pro pecunia. et h' nisi eēt certo loco pmissa. Nam tūc est arbitraria pro pecunia ff. de in lit. iur. l. nūmis de eo qd cerco lo. l. iō. Vel nisi periret ut spēs. q' tūc iudicatur retro idē qd in spē. vt dixi. s. §. pxi. **C** Quid si pmissit dare quantitātē ut pote vinū bladū et cōdēnatus non soluat. Sic idē sicut de pecunia q' p dēnatio nō variatur. semp enim remanet pncipalis forma et agit ad vinū vel bladū: h' petat ultra quātiplurimi fuerūt. ff. si cer. pe. l. vinū de triti. l. in hac. Nā tale augmētuz non facit actionē arbitrariaz. ut dicā. j. prime. **C** Sed nunqd quā certo loco soluendo pmittitur q' vel ex mutuo vel ex testamēto debet sunt semp arbitrarie. Dicit q' nō q' arbitriū cessat ubi petitur in loco. in quo est pmissuz. q' ibi nulla fit variatio a forma obligationis. Unde quāuis p dēnatio augeatur ppter fructus et iter esse: semp remanet pncipalis forma. ut p3. ff. de eo qd cer. lo. l. q' si ephesi. in pn. et ideo tex. notanter dicit h'. si alibi petat. Quia secus si in loco pmissio ut iuxta glo. posui. Et h' quod in hoc. §. dicit h3 locū indubitate. quādo pmissuz certo loco alibi petitur. et reus dicit se velle soluere in loco pmissio iuxta illa que notant in. d. l. qd si ephesi. §. i. q' tunc p dēnatur ad soluēdam ibi et si nō soluat iussu iudicis fit p dēnatio zē. et h' concordat optime ista lra. **C** Sed quid si vna fiat p dēnatio in loco in quo nō fuit pmissuz q' forte nō fuit per reū oppositū q' vellet in loco in quo pmissit soluere. Quo casu supponit dicitus §. interdū. q' fit cōdēnatio in petitū: tūc nō videretur dicte actiones arbitrarie. per ea que. s. dicta sunt ergo cessat ratio que hic redditur. nisi arbitrio iudicis satisfaciatur zē. et h' videt veyper. §. s. sepius allegatū. ff. de dona. l. arbitrio. §. nō tamē. h3 hoc nō videt de mēte illius tī. ff. de eo qd cer. lo. Nam lex vocat illā actionē arbitrariaz post simplicē morā. e. ti. l. h'. **C** Trē ille. §. interdū supponit q' causaliter fit cōdēnatio ad soluēdum in loco pmissio. q' dicit interdū. Et h' sentit hic glo. q' incipit. i. bonitatē. et tunc actio dicitur semp arbitrarie. et sic h' videtur p trarie illis que dixi. s. §. non tamē. Sed hoc debes intelligere ut. s. dixi. q' quando fit vna cōdēnatio et in alio q' forma p mēna obligationis h3: actio pōt dici arbitraria sumē

do large arbitraria sed proprie sumēdo p:out sumitur bicolum arbi. dicitur quā arbitrio iudicis non satisficit. et ideo peruenitur ad aliam condemnationem: q' forma obligationis et petitionis habeat. Unde de illis videtur hic solum loqui. alias non congruerent hec exempla de eo q' certo loco. promittitur dicto principali. quod ponitur in. §. in quibus. **C** Sed potest queri glo. hic. et vbiq' dicit. q' tres acti. resultant arbitrarie quando debetur certo loco. et additur quarta videlicet de constituta iuxta gl. scripsi. **C** Quero nūquid possit addi quinta. videlicet obligatio litterarum: seu actio ex ea resultas. Hic bi gratia. per litteras obligasti te certo loco reddere centum que mutuo recepisti. Pōt dici q' sic. cum sit eadem ratio. sed pro tanto non fuit noiata in. ff. vbi plus agitur de hac materia q' alibi. q' contractus litterarum erat incognitus illo iure. vt dixi satis. s. de obli. litte. vide ibi. **C** Sequit post i tex. Vel ex noxali casu seruu dedit: ista est antiqua grāmatica sōdo dedit. Sed queritur quare et quomodo acti. noxalis sit arbitraria. gl. reddit vna causaz et tex. aliā. glo. dicit q' ideo dicit arbitraria: q' iudex arbitrat an reus liberetur dando pro noxa. vel non. **C** Tex. dicit q' iō q' nisi arbitrio iudicis dedit condēnari debet: he cause non videntur se compati. q' causa que per glo. redditur non cōuenit cū illo tex. Alio ē enim cōdēnare pro eo q' pro noxa non dat q' tex. dicit et aliud pro eo q' ipso sciente et non prohibente cōmissum est delictum. Unde hoc q' glo. dicit non est nisi repobendere tex. de insufficienti causa. **C** Preterea gl. nō defendit text. Nam ist tex. non videtur procedere dicit enim si is cū quo agitur arbitrio iudicis non det pro noxa. debet cōdēnari ergo supponit q' prima cōdēnatio est q' reus det pro noxa. et tamē istud falsum est. q' noxe deditio nō est in cōdēnatione. s3 in solutione. ff. de re iudi. l. miles. §. dotē. et §. is q' vbi recte concludit q' nunq' iubet dare pro noxa. sed soluz est in eius facultate cōtra hunc tex. et hoc appet. j. de noxa. in prin. Ad hoc pōt dici q' is §. pcedit in casu singulari in quo agit et concludit ad noxam sicut quādo dominus conuenit p delicto vicarij. ff. de noxa. l. si ex re. §. si. de fur. l. si seruus nauē. tūc euz si iussus fuerit dare pro noxa. et nō dat condēnat. Sed istud restringeret nimis hunc §. vñ videt q' debeat casus queri et repiri: quo dominus iussus nō vult dare pro noxa iudicis arbitrio. Quia in hoc casu loquitur ist tex. Propter qd videt posse dici q' q' agit noxali. debet agere vt appareat q' pro noxa. agit. ff. de noxa. l. in delictis. §. si de tracta. Et ex hoc possūt diuersi pcessus fieri. Nam si iudex vult pōt an sniam partē reā interrogare an vult dare pro noxa. Si dixerit q' sic et iudex pceperit q' det et nō dat fit cōdēnatio i pecunia. et hoc vult dicere iste tex. et hoc casu hec actio est arbitraria. **C** Si aut iudex pcedat ad cōdēnationē pecuniaz statim absq' alio iussu: nō ē arbitraria illo arbitrio s quo h' tractat v3 q' arbitrio iudicis nō noxe dat. Sed hū verū ē q' cadit arbitriū iudicis in his q' glo. dicit: et in multis alijs q' possūt cadere in pcessu: s3 illa nō faciūt arbitraria illo arbitrati de quo loquitur h' et ita videt posse intelligi is. §. **C** Sed p deo dic mibi. tota ista materia clamat q' in his arbitrariz fit cōdēnatio s3 q' iudici vt ex bono et equo s3 rei naturā nisi arbitrio iudicis satisfiat. Quero nunquid sint due instātie. Et nunqd sit necesse offerre libellū i secūda si cur in pma. et an ferant due snie. Glo vult dicere q' ferant due snie. et p cōsequēs fiāt duo pcessus ad instar acti. pncipalis et acti. iudicati. ff. de re. iu. l. miles. §. si. ista qd nō est noua. Spe. mouet eā de iure iur. s. sed nunqd: et determinat q' nō sit op' nouo libello nec nouo pcessu. **C** Quid ergo actor veniet ad iudicē et dicit dñe vos condēnastis vt pcepi stis tali q' restituat. soluat et exhibeat. vel noxe dedit talē rē. h' facere recusat. Peto et vestrū officii i plozo: q' ex quo non pōt vel nō vult vobis parere. vos docetis eum et faciatis mibi satisfieri de dāno et omni interesse. Et hoc iudex debet facere: et rez extimare: et in eo qd extimauerit condemnare. Et videt duplex snia. Et quicquid sit vltima videretur pncipalior: et de vltima fit executio. **C** Unde tex. vocat hic pma arbitriuz. in scōa dicit condēnari. vt hic in s. in quibus. Supponēdo q' secūda sit vera cōdēnatio et alibi vocet pma iussum. ff. de appella. l. creditor. §. iussus. h3 hoc intellige vbi reus statim cōfessus fuit. et fuit sibi factuz pceptū de restituēdo. soluēdo vel exhibēdo iuxta. l. si debitor. s iudi. tunc enim pma est iussus. **C** Sed si eēt cogni-

tum plene de negocio et prima sententia est lata super peti. partibus auditis plene et per processum: tunc prima est vere definitiva que sine controuersie imponeret et apparet in. l. qui restituere ubi fuit declaratum pro actore. et reus fuit condemnatus ad restituendum. Unde illa est vera definitiva que sine controuersie imponit. ff. de re iudi. l. i. Illud tamen caue quod quandoque fertur una sententia. et res. quando ante sententiam apparet per processum: quod reus rem prestare non vult: ut non potest ut satis in superioribus dixi. et ita potest intelligi quod scripsi de ac. quod metus causa. s. e. s. oes. ver. quadrupli. **¶** Quero ultimo quod sit effectus. an acti. sint arbitrarij vel non. et cur super hoc tantum laborauimus: certe magnus si glo. verum dicant. dicunt enim quod in arbitrarijs iuratur in litem. Iste est maximus effectus. et non. ff. de in lit. iuran. l. in actionibus. et hoc sed hoc non probatur aliqua. l. s. tota die allegat ad hoc. s. et tamen nihil facit immo videtur potius ad contrarium. Dicit enim quod permittitur iudici secundum cuiusque rei naturam extimare et cetera. Et ita supponitur quod non iuratur in litem. quia tunc nil extimaret. sed iuramentum sequeret. Vel si extimaret non sequeret rei naturam: nec verum precium sed singulare interesse. Iuxta illa que leguntur. ff. de in lit. iur. l. videamus. s. si. cu. l. se. et se. **¶** Preterea hoc non est verum indistincte: quod iuratur in litem in arbitrarijs. Quia quando certo loco permittitur est actio arbitraria ut per 3. Et stat autem quod quando certo loco permittitur non iuratur in litem quod si in litem iuraret: veniret singulare interesse. et tamen constat quod non venit nisi commode. ut. ff. de eo quod certo loco. l. ii. s. nunc de officio. Et non. in. s. si. eiusdem. l. non est ergo verum quod in omnibus arbitrarijs iuratur in litem. Ad hoc potest dici. quod in omnibus realibus iuratur in litem et oes sunt arbitrarij. Et hoc quando per contumaciam vel dolum res non restituit. **¶** Et hoc est expressum. ff. de in lit. iur. l. in actionibus. et. d. l. qui restituere. ff. si serui. ven. l. hanc. et. l. egi. ff. de pig. l. si fundum. et idem in actionibus ad exhibendum. ut. d. l. in actionibus ff. ad exhibendum. l. iii. s. ii. et idem credo in veris arbitrarijs de quibus hic loquitur quando per contumaciam iudicis arbitrio non satisficit. ut l. arbitrio. ff. de officio iudicis. l. iii. s. si dicant. et idem forte si per dolum ut non. ff. de in lit. iur. l. minimis. **¶** Sed ob. ff. ne vis fiat ei. qui in possessione missus est. l. i. s. h. vba de aqua plu. ar. l. si terri. s. si. vide. s. de h. ob. s. si. ubi satis scripsi. **¶** Item nec ob. is s. in quo dicit secundum naturam rei extimate. et ita supponit quod non iuratur in litem. ut magis declarauit quod loquitur de illa extimatione. de qua sic loquitur. ff. de in lit. iur. l. videam. s. iurare. que est secundum rei naturam licet non secundum verum precium. ut dixi. Hic posset tractari materia de officio iudicis. de qua vide plenissime et ordinatissime plusquam ego scribere possem in spec. de officio iudicis. ubi reperies ad facietatem. et vide. j. de officio iudicis.

Iurare autem debet iudex.

¶ Iste. s. tangit practica et loquitur generaliter de omnibus actionibus dando instructionem iudici quomodo debeat iudicare. In quo potest sic poni casus. **¶** Bomine impator ego statim audiui quod iudex ex bono et equo debet extimare quemadmodum actori satisfieri debeat. Dicatis mihi nunquid debet extimationem certam exprimere et declarare. Respondet impator: quod iudex curare debet ut omnimodo recte. persequere tex. **¶** Glo. hmoi. s. sunt satis plane quantum effectus patebit per infra scripta. **¶** Op. text. dicit quod quantum est possibile debet certam sententiam. supponitur ergo quod si non sit possibile ferret incertam et quod valebit. Et tamen constat quod sententia non est. ff. de re iudi. l. in sententia. C. de sen. que sine certa quantitate. l. iii. **¶** Item opponitur hoc dicit quod iudex debet curare quod certam ferat sententiam etiam si de incerta quantitate apud eum actum sit. et ita supponit. quod petitio incerta admittit. Cuius contrarium patet ff. de rei ven. l. si in re. de posi. l. i. s. si quis argetur de iure iur. l. pretor. **¶** Ad hoc quod ista videas et per consequens intellectum huius. s. qui ex his pedet postereremus ordinem textus examinando primo an petitio incerta admittat et quando. Et vbi quod petitio incerta debeat admitti. ff. de rei ven. q. de tota. s. si. C. de an. ex. l. si. j. pxi. s. super hoc est aduertendum. quod interdum contrahitur obligatio ad incertum. interdum ad certum ut patet. ff. de h. ob. l. stipulationum quedam cum. l. se. **¶** In primo casu si sit talis incertitudo que non vitiet obligationem: admittit petitio incerta. iuxta naturam obligationis. ut si permisisti hominem in genere vel duo alternativae vel si constituisi mihi aliquam seruatum

et incertum ut vsum in tuo nemore ad oes meas necessitates et in multis alijs exemplis de quibus. ff. de h. ob. l. ubi autem per totam. l. quod nisi age res secundum naturam obligationis actor succumberet ut. j. pxi. s. h. hic autem. **¶** Sed si obligatio continet certum vel res per qua agit est certa. tunc obtinet quod petitio debet esse certa. ut. d. l. si in re. Et tamen verum est quod etiam illo casu incerta petitio admittit ex eo quod certificari non potest. ut. l. que de tota. s. si. de fur. l. in acti. et hoc in singularibus acti. in vniuersalibus et generalibus res non specificatur et hoc inter dicit glo. et plenius. ff. de ede. l. i. Quid ergo si quis petat castrum vel villam cum suis iuribus et pertinentiis. nunquid debet iura illa et pertinentias specificare. Hic dicitur quod sic. quod rei vendicatio est actio singularis. ut. d. l. si in re. Potest dici quod non quia ista petunt tanquam accessoria vni accessoria non habent in libello specificari ex de excep. c. cum ven. de resti. spo. c. ad sedem. **¶** Quid si quis petat fructus vel expensas. nunquid debet declarare quantitatem eorum. Doctores iur. cano. dicunt quod non si petant accessorie. ut non. Anno. de li. obla. c. significan. tibus. **¶** Sed contra hoc vbi expresse. ff. de edil. edic. l. ediles. s. ite sciendum in si. ubi cum dicit nisi fuerint notari iniuncta. et loquitur de accessorijs. Sed dicitur notari iniuncta. i. expresse petita non autem specificata nec de hoc tendit. secundum materiam tamen iudex bene faceret si faceret specificari pro re a se petente si possint specificari per actorem et hoc de fructibus perceptis ante lit. commote. Futuros enim non posset extimare cum non sciat qui erunt nec quantum lis durabit. Sed quod si agit ad interesse. nunquid quantitas debet certificari et declarari. Glo. h. sentit quod non in glo. quia alia actio. idem glo. finalis alibi dicit quod iter esse petit per certi conditioni. ff. si cer. pe. certi conditio. **¶** Et ita supponit quod certa quantitas debet peti. Pro prima opinione vbi quasi expressum. ff. si quis in ius vo. no. ie. l. si. de arbi. l. diem proferre. s. si. de h. ob. l. si pena in si. e. ti. l. liber homo. s. si. in quibus vbi concludi interesse incertum peti. et glo. vbi sic intelligit videlicet quod petit incertum tamen post certificatum in processu. **¶** De. de bel. pti. qui parum aut nihil aliud dicit hic: videlicet tenere quod ubi interesse petit principaliter et preteritum: quod debet extimari et certa quantitas peti. sed ubi petit accessorie vel futurum non. Verbi gratia si permisisti factum et non fecisti potest agi ad interesse. ut. l. si quis ab alio. s. si. ff. de re iur. tale interesse debet principaliter: et debet extimari in libello. ut si dedisti damnum: et ago actione. l. aquil. et multis alijs actionibus: que ad interesse dantur. **¶** Sed accessorie petitur quando agit principaliter ad rem et nihilominus petit interesse propter moram. ut in actione exceptio. incerti conditioni. ex mutuo. tunc sufficit certificari in processu. et maxime quando debet ex mora: cum tunc non possit certificari: cum crescat usque ad sententiam. quinimo usque ad executionem quousque. Hic. ff. de triti. l. in hac. ff. si cer. pe. l. vinum. **¶** Et quod debeat interesse extimari quando principaliter petit idem **¶** De. pbat. quod illud interesse est preteritum et preterita sunt certa. s. de h. ob. s. conditiones. et sic quasi certum petendum **¶** Pro hac opinione. facit. ff. de h. ob. l. stipulationes non dicitur si. primi responsi. ubi iuxta extimationem facti danda est petitio. **¶** Magis tamen non est quod ex ista causa admittat sine certificatione cum iuramento et ubi principaliter petit ut dicitur est. s. et hac opinio. amplectitur consuetudo. **¶** Quid si quis petat subiectionem vel ius talian di vel aliquod ius generaliter super aliqua villa nunquid oportet specificare singula. vbi quod sic. Quia possessoria est actio singularis. et sic non datur per tali vniuersitate vel generalitate. Sed oportet singula specificari. vbi videtur s. vbi credo quod vbi quod agitur vniuerso actu faciendo vel declarando quod illud ius possit peti per actionem singularem vltiter vel generaliter secundum formam obligationis: vel rei naturam. Sed ubi concludit per modum principalis ad dandum vel restituendum rem: vel sumam singularem tunc illa est certificanda et specificanda. Verbi gratia. **¶** Peto declarari quod fillones vel carnifices talis ville in suo nouo ingressu debent mihi talia secundum facultates suas: vel quod sint rusticiabiles mei. talis petitio admittit. quia certum petitur videlicet declaratio talis iuris et hoc clarum et certum. **¶** Incirco nihil aliud habeo declarare illi contra quem ago quod forte me turbat seu impedit vti iure illo. Sed si peterem mihi aliquid dari vel restituere ab illo contra quem ago: tunc debeo declarare: et certum dicere. Verbi gratia **¶** Dico contra vnum de carnificibus alicuius ville quod carnifices noui debent mihi in nouo ingressu talia secundum facultates suas: et quod ipse est carnifex nouus. quare peto talia ab eo mihi dari. Sine dubio ego credo quod debeo dicere quantum peto pro talia ut possit deliberare an talia sit secundum facultates suas. Quia hoc casu talia petitur principaliter. et hoc argumento predictorum.

Quid si nō petitur pncipaliter. s; in psequentijs. Verbi grā. Algo Titii dicēs me hēre tale ius sinitutis sup ipso: quod peto dclari et h dclari peto p offiū ipsuz cogi ad pstdū taliā s; factatē suā nūqd pcedit talis petitō. Videt q; sic p p dclari. Quia ipa talia p moduz accessōij petif. dclariatio nāq; ē pnci pal cōclusio in reali vt satis dictū ē. s. e. s. oium. z. s. eq. z sic residuus venit accessōie p officii iudicis. ut ibi. z facit bñ. C. qui. cau. co. cen. l. i. l. xi. S; huic obstat. q; i rei ven. dclariatio est cōclusio pncipalis: z rei restitutio venit p officium iudicis. vt. l. qui restituere. ff. de rei ven. z tamē in rei ven. res que vēt p modū accessōij d; designari. ut. l. si in rē. e. ti. C; ad hoc pōt rīderi: q; res designatur in rei ven. q; alias nō posset designari dñium pro quo agit q; in re insidet nec ipsa cā pnci palis agendi. Sed hec cā agendi bñ pater absq; designatiōe summe. Unde in hoc aduerte. q; res sup qua pncipalis intentio z cōclusio fundat est designāda: sicut in titulo qōnis nre designat villa seu castrum. Et hoc designato: nō oportet designari id qd venit accessōie. S; si pncipale z accessōiū sint idē vel vni nō pōt designari sine alio: tūc illud designādū est. Sicut si agā pro sinitute itineris debita a tali fundo: o; designari fundū nec ē diuersū in rei ven. z cōf. quo ad h. S; quid si ago cōtra titiū dicēs q; vēdidit: uel donauit. uel legauit mibi q; quid h; in tali villa. vt bona q; obuenerūt sibi a tali. nūqd pcedit libellus. vel an oportet q; dclari z specificē bona illa singulariter. Videt q; nō debeam specificare in libello. Quia forma obligatiōis est talis. z sicu fiat ita petere p ea q; h; notantur z q; s. sunt dicta. Et hoc videt tenere spe. ti. de li. s. iaz nūc z. s. iuxta. de ac. sen. pe. s. i. ver. qd si peto. Pro quo facit. ff. de leg. iij. l. v. rō. s. legauerat. Quia quodāmo videtur certa demōstratio. z ita habet pro designatione. ff. de op. no. nū. l. de pupillo. s. q; nūciat. Et pro hoc facit. ff. de rei vē. l. si in rē. s. fi. ver. admittit petitio sui qui fuit ex tali hēditate. In pñm videt q; libellus certus eē d; vt p euz reus possit istruī. an pcedere vel cedere debeat. Unde cū ex isto nō possit istruī nō est admittēdus. C; solutio satis v; admittēdus ptra illuz qui ptraxit. z est rō q; libellus datur ut re; possit certificari zc. C; nunc reus d; eē certus magis quā ego de his q; sibi obuenerūt vel que h; in tali loco. q; rē zc. C; ptra tertiu; p quem agitur real: nō videt admittēdus. Quia cessat p dclariatio. Unde si admitterē: cū difficultate admitterem. Et in casu rī quo nō posset melius dclariare. z q; qd sit in iuramento oportet q; sit certus. q; alias nō poss; iurare q; reus possideret. nec q; ipse sit dñs que oportet ipsuz iurare. q; illa sūt de fundamēto petitōis. C; s; quid si q; petat obediētā z subiectionē sibi ad iudicari sup hoibus certe velle: z illa q; subiecti facere debent suo dño iustitiano nūqd illa d; dclariare. Videt q; sic. Quia illa nō sunt certa. s; satis pōt dici q; sufficit dclariare in articulis. eē de pscip. c. auditis q; talis obediētā censet vni corpus plures spēs sub se cōtinēs. Unde sufficit totū corpus petere sicut sufficit petere gregē. ff. de rei ven. l. i. s. fi. eo. ti. l. vēdicatio. nō ut gregis z h; si certū sit de p̄suetudine vel d; iure qd s; b; importat. alias si eēt dubiū nō videt cur nō esset opus dclariatiōe. C; s; q; ritur vltra. certuz est q; vniuersitas iuris nō pōt peti p actionē realē. sed an p psonalē. Non videtur. s; singulares res sūt petēde. ff. de hē. ven. l. q; filij. s. i. C. d; here. ven. l. q; tibi. Cōtrariū est expressuz q; hēditas petif per actionē ex testō. C. ad trebel. l. z sine scriptura. ff. de fideicō. hē. re. pe. l. si. cū no. z p act. ex stipulatu. ff. ad trebel. l. facta. s. i. vñ videt verū q; hēditas tota possit peti: z tūc res nō d; signatur. z etiā singulares res z tunc eas designari o; ut no. ff. ad trebel. restituta. C; Querit vltra qd si obligasti oīa bona tua mibi. ago ppo. ut ea mibi dimittas. nūqd possuz sine alia expressione: vel an habeo expmēre singula. Videt q; habēā expmēre. q; ppo. est actio singularis in q; necesse est res expmē vt. s. dixi. C; Preterea ista oīa bona importāt vniuersitatem iur. ff. ad trebel. l. nā qd. s. fi. cū. l. se. z vniuersitas iur. nō pōt peti p act. realē. ut. l. vēdito. s. allegata. C; In pñm videt q; quāuis ppo. sit realis tñ fundat z causat ex nuda p̄tione et obligatiōe ut satis dixi. s. e. s. Itē suiana. Ex quo ergo talis obligatio admittit cur nō talis petitio. Videt q; imo talis petitio admittit incerta vbi obligatio est incerta. ut dixi in supio-

oribus. C; Preterea ppo. competit pro fideicōmissio vniuersali. C. cōia dele. l. i. z. ij. C; Preterea cessio bonoz vniuersalia admittit cur nō dimissio bonoz possessōis q; p ppo. auocat si talē libellū recipere ego recipere eū s; obligatē non contratiū possessōre p ea que dixi. s. in questione s; ad quid ago: de h; scripsi. s. de acq. p arrogā. s. i. C; Nota q; s; petitio incerta nō debeat admitti. si tñ admittā fuerit nō viciat pcessus verū ē q; d; dclariari in quacūq; pte p̄cessus si hoc regratur. C. d; an. ex. l. si. vbi erat incertissima. z tñ pcessus tenet als non operaret interruptionē vt ibi scripsi. z d; fieri pronuntiatio. extra de sen. z re iudi. c. cum bertoldus. de rescrip. cum dilecta de or. cog. cum dilectus. de ca. mo. c. dilectus p doc. z per Inno. extra de sepul. c. certificari. Ex his appet quomodo agit d; incerta quātitate vel re. Restat videre quomodo sentētiandū sit z in h; stat intellectus hui; s. z gl. sup quo sciendum q; aut queritur quomodo sentētiādū sit sup pncipali. aut quomodo sup accessōio. si sup pncipali tunc aut petitio continet certā z designatam quantitatem vel rem. aut incertam. Pñmo casu certum ē q; sententia d; esse certa. vel per designationem rei. vel quantitatis. vel p certam relationē vel demonstrationem vt cōdēno te in petituz. Et sic intellige. C. de sen. que sine certa quātitate l. i. z. iij. ff. de re iudi. l. in sentētijs. z hoc dicit is. s. curare d; zc. z adeo curare. quia non valebit snia nisi sic curauerit z fecerit. C. de sen. que sine certa quanti. l. pe. z fi. C; Quid si condēnet reum in his que ex actis apparebit eum debere. nūquid valet sententia. Videt q; sic. q; hoc apparebit p processum. vt. d. l. in sentētijs. ff. de ma. tes. l. nomiatim z pro hoc videtur extra de excep. c. cum venerabilis z hoc videtur tenere ibi Inno. sed glo. videtur notare contra. C. de sen. que sine cer. quanti. l. pe. pro qua facit q; acta z attestatiōes vt plurimū sūt dubie. ideo oportet sentētiā dclariare. Pōt dici q; nō valet in predictis terminis. Sed si diceret cōdēno te in quantitate contenta in instrumento producto p actorem vel per testes in ea concordātes. credo q; valeret q; refert se ad quid cessum z clarum p dictam. l. in sentētijs. caueat tamē iudex q; sup toto iudicet. vt. j. dicitur. C; Secūdo casu quando petitio cōtinet incertū. Tūc aut de natura obligatiōis seu rei ad quam cōcluditur nulla ē certificatio faciēda z tunc valet sentētia ita incerta sicut est petitio. Verbi grā quando petitur homo promissus in genere vel alternatiue natura obligatiōis z rei que petitur habet vt petatur incertum nec certificandum in processu: immo caderet si certum peteret. j. proxi. s. p. huic autem. ideo iudex nō habet curare q; certam ferat sniam vt hic no. exēplū autem tertius qd glo. ponit videt quando agitur noxali: si placet. Quia ibi pōt ferri certa snia. vt videbis. j. de offi. iudi. s. i. ff. de re. iudi. l. miles. s. i. s; potes ponere alia exēpla si promissus me seruare v; dēnem aduersus rem publicam vel aduersus aliquem cui tene re possem forte ex administratione vel als isto enim casu si ago vt condēneris ad me seruandum in dēnem: valet sententia C. de sententijs que sine cer. quanti. l. ij. quia nihil aliud petebatur. C; Sed si peterem damna vel aliquid aliud quia nō seruabar in dēnem secus eēt. nam illud dberet dclariari in libello z in snia. vt. s. dixi in materia petitionis. C; Itē potes ponere plura exēpla si petam processum factos tali tēpore contra me nullos dclariari pro eo q; iudex ex cōmunicatus erat. vel q; ab sens extra de postu. prela. c. tanta d; do. z contu. c. veritatis. vel si petā ius episcopale. vel iusticiarius iura que iusticiario debentur. vel aliq; esse ita habilem de uolūtate extra de sen. ex. c. cū venissent. d; proci. c. auditis. d; appel. c. bone. z in nullo talium casuum h; locum is. s. C; Item nec vniuersali actione quādo vniuersaliter agitur. ff. si pars hē. pe. l. nō possumus. si aut p certare: tūc eēt illa dclaranda ad restōnē illi; cōcludat. Nā res singularis pōt peti p actionē vniuersalē z tāq; singularis vt. s. dixi. Si tñ pcluderet vtr cōtra illū q; vnā rē t; z diceret eū tenere hēditatē nihil hēret specificare actor nisi in executione z sic nec iudex. z videt d; offi. ordi. c. pquerete nec h; locū noster. s. Quid i actōib; gñalib; sic tutele p socio. Credo q; sic petitio gñalis z incerta admittit q; snia gñalis valeret si. n. petitio p̄tiet at q; p̄pellat fddere rōnē d; admīstratiōe sufficēt d; q; ad hēre; p̄dēnē. s; postea d; dari arbit q; singla dclariat z iudici fferat e corā illo specificabit p articulos. ff. d; p̄di. z d. z. l. si cui. diu. l. vij.

et tunc iudex certam proferet summam et incerta summa condēnabit. Et hoc casu obtinetur. §. q. quāuis de incerta q̄ritate actus ab initio fuerit nihilominus curare dicitur q̄ certam ferat summam ne gōcio ut premititur examinato. et facit. ff. fa. her. l. Itē labeo §. sed si. C. In tertio casu quādo fuit petitio incerta de natura tamē rei vel obligationis eēt certificanda. verū tamē fuit incerta admīssa vel de volūate partū vel alias q̄ certificari nō poterat. quo casu admittit ut. s. dictū est. tūc proprie h̄z locū is. §. q. iudex h̄z curare ut certam ferat summam. quāuis de incerta quāritate. vel re actū fuerit. ut. l. quid tota. et. l. in furti. C. S. quid si nō posset iudex certificare q̄ forte testes nō declarant rē vel quāritatē sicut nec actor. quid faciet. Videtur. q̄ nihilominus p̄nunciare dicitur. q̄ textus dicit quāntum est possibile certam summam proferat et sic supponit. immo exp̄sse dicit q̄ eā proferat saltē qualē poterit. C. Istud nō videt de mēte iurū que volunt summam certam ferri. vñ istud possibile nō sonat q̄ det eaz incertam: sed q̄ eā reddat certam quāntū plus poterit. Verbi gratia. petebas centū libras nō declarabas monetaz. iudex in sua summa dicit eam declarare. vñ petebas legatū saluo eo q̄d est per. l. fal. detrahen. dū. iudex dicit declarare hoc quāntū est sibi possibile. si autē nō sit possibile tunc dicit absoluerē reū. q̄ actor nō probat. Verbi gratia. tu petis vñ cibum quē mibi p̄modasti. vel penes me deposuisti. non dixisti pondus. q̄ nesciebas nec testes declarant. quid fiet. Videt q̄ debes succūbere q̄ quāuis admittat libellus cū iuramento nihilominus oportet p̄bare pondus ante summam. ut notat in. d. l. in furti. ff. de pos. l. i. §. si quis argētum cū igitur nō p̄bes succūbis. et hoc nisi in actionibus et casibus quibus ex dolo iuraf. de quib⁹ dixi. s. §. Preterea. quia tūc cū iuramento fit condemnatio incerta. C. S. quid si vterq̄ p̄bat equaliter nec cōstat quis est actor: nec q̄s est reus. Responso. iudex in dubio nō feret summam. ut consuevit notari C. vñ possi. l. i. extra d. p̄ba. c. l. 3. iste tamē casus vix occurrit q̄ vix est quin sciatur q̄s actor: q̄s reus et q̄d p̄batur vñ non ut ibi scripsi. et in oībus pōt procedi ad q̄ones. extra de pos. c. l. et de h. j. de iter. d. c. §. retinēde. C. Sed q̄d si q̄s petat omne imperiū in aliqua villa vel territorio. facit articulos sup̄ explet. diuersis p̄bat aliquos alios nō. Verbi gratia probat q̄ cognouit de aliquibus causis mixti impij vel iurisdicōis. nō autē probat q̄ aduenterit in aliquē uel multrauerit nūquid iudex ad iudicabit sibi totū impium: et an valebit summa ḡnalis ex quo fuerit articuli specificati. inno. videt velle q̄ iudex p̄nunciabit super articulis p̄batis. super alijs suspēdebit. et ita notat extra d. excep. c. cū venerabilis et idē sequit specu. de sen. §. q̄liter ver. Itē q̄ est incerta. sed hoc nō videt verū. q̄ ex quo petitio fuit vna nō potest p̄nunciari pro parte: et p̄ parte dimitti. ff. fa. her. l. i. hoc iudicio. c. si ad rē. d. iudi. l. i. C. Preterea sicut sufficit vñ parte fundi ad acquirēdas possessiones totius sic et aliquo articulo impij. ff. de acq. pos. l. possideri. igitur p̄batio illa sufficit sibi. et dicit summa ferri in totū pro actore. et hoc nisi reus possideret vel explicasset articulos nō p̄batos ut. l. q̄d meo. §. si. e. ti. vide de his extra d. p̄scrip. c. autē. et scripsi in breuiario. C. de eman. l. i. i. C. Satis ergo locuti sumus de sumis ferēdis super p̄ncipali. quid si super accessorio. Omnes doc. iur. canonici tenēt q̄ valet summa incerta: reseruata taxatione. et hoc sequitur oēs curia. vñ de condēnat in fructib⁹ et expen. reseruata taxatione. et idē videt dicitur in dānis et interesse et quibuscūq̄ casibus vbi accessorie aliqua petunt et ita notant in. d. c. tāta. et est exp̄ssum de dona. c. inter dilectos de p̄cu. ex insinuatione cū multis hoc etiaz videt fundari p. l. C. si quis alij uel sibi. l. cū propria in fi. ubi dicit possessionē cū taxatione fructuū et. S. illa magis videt facere cōtra. supponit enī q̄ taxentur in condēnatione s̄z facit in hoc q̄ loquit de taxatione: supponēdo q̄ condēnatio processerat. quicquid sit securius esset condēnare in certa summa uel quāritate negocio prius examinato. sicut etiā leges ciuiles vidētur uelle in expēsis que primo debēt taxari et post iurari et nouissime adiudicari in auē. de iudicib⁹. §. oportet. et facit. ff. fa. her. l. Itē labeo. §. s. si religio. mibus. in hoc nō insisto. q̄ tantū v̄sitarū est de d̄rio q̄ nō crederetur mibi. in hoc tamen aduerte q̄ quāuis condēnatio v̄z in summa incerta: in accep. tamē condēnationis modus dicit esse certus. Nā si diceret condēno te in expēsis si que debent nō valet

ff. de iur. l. in sententijs. §. qui non forte. Ideo nō valet condēnatio in expēsis de iure si frequēter fit. s̄z de q̄ sententiā loquitur h̄ an de interlocutoria. vel diffinitiuā. non est dubium q̄ de diffinitiuā. Quid de interlocutoria. Videtur q̄ valeat incerta. nā condēnatio fit in expēsis nulla exp̄ssa quāritate interloquendo forte ratione rerarū dati processus: vel alia de causa. extra de p̄cu. c. auditis. C. Itē reuocatur quicquid post appellationes factū est ex de appel. significauit. et. c. cū cā. sup̄ h̄ obbeat aduertimateria in qua fertur interlocutoria sicut. s. dixi in diffinitiuā. Nā si materia exigit certitudinē dicit fieri certa alias pōt valere incerta. Verbi gratia sunt positiones vel articuli ego dico aliquas esse imp̄nētes vel captiosas. et nō eēt respondēdum et super h̄ peto ius. sine dubio iudex dicit declarare specificē quibus positionibus est respondēdum et quibus non alis sententiā sua eēt de risoria. C. Sed interdum valet incerta. Verbi gratia petebam diē ad proponēdas exceptiones ego dicebā te non debere admitti ad aliquas proponēdas vel te nō debere admitti ad aliquos testes producēdos. vel dicebam laicos non debere admitti ad deferēdum testimonium si sup̄ hoc detur generalis interlocutoria non dubium q̄ hec valet et tenet q̄ hoc petebatur sicut dixi. s. vñ de sufficit sententiare sicut petitur quādo materia hoc requirit sicut ē in predictis exemplis et in multis alijs que possunt rep̄ri. dicit ergo is. §. quia curare debet iudex et. Sed que erit forma et materia huius cure. Respondeo debet p̄fecte videre processum et cuncta rimari et si ex processu non appareat q̄ possit certam ferre sententiā dicit vocare partes et interrogari ones facere et etiam testes si videatur q̄ minus clare deposuerint ut magis declarēt extra de proba. c. in p̄ntia. de testi. c. cūdamoz. ff. de interro. ac. l. vbi cūq̄. C. Itē dicit q̄ nedū debet iudex sententiā certam dare in re et quāritate petita: imo i alijs ex quibus posset p̄ sententiā dubiū oriri in futurū concedo tamen q̄ si hoc non faciat non adnihilatur ex hoc sententiā. ff. de fideicō. l. l. si legatario. §. si. de supec. tu. l. hec enī. an autēz incertitudo personarū viciet. dicit extra de offi. ordinarij. c. ij. C. In gl. et in scriptis in fi. dicit multos alios casus ut scripsi i. d. l. si. vide ibi quia hoc nō est propriū hic.

Siquis agēs intentione sua.

C. Iste. §. planissimus est. et glo. magis plana est et est vnus. §. et vnus casus cum suis exēplis et declarationibus vsq̄ ad. §. si minus. Casus pro iuuenibus pōt sic incipi. Dñe imperator. ego multas naturas actionū vidi ex quibus occurrit mibi talis casus dubius. Ego debebā alicui. x. ipse petit a me. xx. querit nūquid debeat puniri. Respondet imperator. q̄ sic q̄ antiquitus si quis agēs et. casus planus est p̄sequere litteram. Circa istuz §. Primo pōt queri vtrū intelligitur generaliter quacūq̄ actione agat. Et videtur q̄ loquatur tm̄ de reali propter h̄bū p̄tineat: q̄ videtur sonare realitatē ut dixi. s. e. §. omnium. S̄z cōtrariū est verum. Nam generaliter loquitur si quis agēs intentione. hoc enim verbum omnem intētionē comprehendit. q̄ largum est et hoc apparet p̄ exēpla. j. h. plus et h. se. vbi loquitur de reali et p̄sonali. C. Itē queritur hic dicit q̄ olim rē admittēbat nūquid hoc antiquitus erat de iure. ff. vñ iure antiquissimo Videt q̄ de iure. ff. p. l. nō solū. §. tale allegatā hic in glo. Cōtrarium videt. ff. de edili. edic. l. bouē. §. sub cōditiōe. de pig. l. grege. §. sub cōditiōe si cer. pe. l. pecuniā et ad. l. aq. l. i. l. aq. l. si delerum. et forte. §. tale. referebat se ad ius antiquū vñ forte de iure. ff. erat aliud in debito cōditionali. aliud in debito in diē hodie idē. j. e. h. tpe. S̄z nūquid is. §. corrigi. l. iustas. ff. d. iur. ff. Glo. vñ h̄ sentire q̄ sic. C. In glo. facit. Sic enī idē erat q. d. q̄ hodie nō eēt. et exp̄sse hoc dicit in. d. l. iustas. s̄z ego non video q̄re fuisset posita in. C. si eēt correctā. vñ nō puto eū delinquere q̄ in dubijs quēstionib⁹ s̄z fiscū respōdet. ff. d. iur. ff. l. nō puto. Itcirco audacter dicas q̄. d. l. stat hodie. et is. §. h̄z locū in puato nō in fisco. q̄ adhuc vult p̄cedere ad bonū exēplum. Et nō mirū si fiscus sit peioris cōditiōis i his q̄ rēdūt ad correctionē mox q̄ puat. q̄ et alibi legit. ff. ad tre. l. si legat. §. si. cū p̄cor. et no. q̄ is. §. nil h̄z cōe cū. l. odiosa. C. d. plus peti. Nā ibi loq̄ vbi plus p̄ dolū sibi p̄curauit cauēri. et ex cautōe agit h̄ vbi solū pl⁹ petit et sine malicia. s̄z crassa vñ min⁹ iusta ignorātia vñ alia p̄ca h̄ alia ibi. Quid ḡ si p̄curatorū fuerat in p̄te satiffa

ctum dño igno:re. dñs totuz petit: vel predecessoris hñs qui cautionē inuenit totuz petit. nūquid punif hac pena. Credo q sic si potuit se certiorare. ff. de re. iu. l. qui in alterius vñ pō dera hic hñbz pstantissimus zc. **C**Sup. tex. re. veluti. is. versi. pcedit sine dubio vbi plus petit vna petitōe z pncipaliter. qd si accessorie. Verbi gra. petit re cū fructibus vel cum interesse z pstat per pcessum reū nō teneri ad fructus vel interesse s3 ad pncipale. satis videt equū cū hoc sit penale q nō debeat extē di ex interpretatione. ff. de pe. z q nō debeat puniri saltē pena tripli apparet cum ex hoc maiores sportulas non soluerit. **C**Sup. tex. tpe. Si quis añ diē apposita. de p̄sensu partiū vel ex natura rei. j. de excep. §. tpales. idē si p. l. ut in exacti. dotis rei mobilis. C. de rei vro. act. §. accedit. vel in p̄stituta pecūia ff. de cōsti. pecu. l. pmissor. S3 quid si nō exegit s3 petijt vel fecit executionē fieri q: forte iudicatum habebat vel lras sigillatas de quib⁹ sit executio i curia laycali: z in curia eccliaistica monitio. nūquid est locus huic. §. credo q sic multo magis z qa maior rō. ff. qd me. c. i. l. si. §. si. Quid si soluit añ diē vocatus z per iudicē iussus nūquid pōt agere ad penā. Credo q non p dictā. l. ff. de eo qd certo loco. l. cētuz capue **C**S3 quid si nō fuit dies certa apposita. Tūc idē cuz is. §. obtineat in debito p̄ditionali. vt statz subijcitur z dies incertus habet pro cōditiōne. ff. de p̄di. z de. l. dies incertus. **C**S3 quid duplicabit z in hoc casu. Videt q p̄ditio vel dies incertus deberēt iterū expectari p hūc. §. s3 pōt dici q duplicabit tantū tps q̄tū fuit a tpe p̄tractus vsqz ad euentū p̄ditionis vel diei incerti. z forte hoc voluerūt dicere glo. ff. si cer. pe. l. pecuniā. de pig. l. grege. §. sub conditione. vide. j. de excep. §. tpalis z. §. tripli. **C**Super textu. qua ratione. iste versi. facit q actio que cōpetit ad dandū sit arbitria: quod nō est verum vsquā vide. §. §. p̄terea. **C**In glo. loco in fine. hec est verior. z bene facit. ff. de ad. tu. l. titū z menū. §. i. z vide plenius de materia huius §. §. e. §. p̄terea. **C**Sup. tex. ibi diuersa sunt p̄cia facit. ff. ad l. fal. l. p̄cia. §. si. de eo q certo loco. l. iō sup. tex. ibi s3 z pecunie nūerate sub. diuersa est vtilitas qz nō in oibus zc. s3 quid ē hodie in terris xp̄anoruz qui nō fenerāt. Rñdeo idē qz debitorz bñ recipiunt sub vsuris. **C**S3 qd si sit notoriū q vtili⁹ ē debitorz soluere in loco ubi petit. q̄ in loco ubi agit. nūquid opus est hmoi cōmemoratione. Credo q sic qz petitio debet narrare formā obligationis. j. ver. huic aut in fi. itē sup. h re⁹ nō h3 facere p̄cessum nec p̄bationes atredere. j. §. p̄terea i fi.

Hūc autem qui loco. **C**In gl. hāc cam in fin. vel forte vtilitatē: qz ex electione descendit. ut. ff. de vsu. in rubrica. sed hm hoc posset dici q plus petit cā. §. §. loco sicut h3 nō ita pprie. **C**In glo. nisi cū iaz in fi. Quidā habet h additiōez que incipit qre zc. z finit. l. stichū circa pn. si nō habeas: scribe eam q: bona est. **C**P̄o euidētia tñ huius glo. z materie scire te uolo qz repitur alternatiua p̄sonaz seu alternatiua inter p̄sonas. ut. l. cū quidā. C. de h̄bo. sig. ff. de leg. ij. l. si titio. de cōsti. pecu. l. s3 si filio. §. i. §. de inutili sti. §. alij. **C**Itē reperit alternatiua rerū. ut in exēplo hic posito. ff. de iu. do. l. plerunqz. de le. i. l. cū res. §. s3 si stichus. **C**Itē alternatiua t̄pis. ff. de h̄bo. ob. l. si stipulatus fuero. x. aut. xv. de leg. ij. l. si ita legatū §. si. **C**Itē reperit alternatiua locorū. ff. de eo qd cer. lo. l. iij. §. qui stichū. **C**Itē locorū z rez. vt. e. §. in fi. **C**His visis que rendū ē an is hñs obtineat in oibus his alternatiuis. Et ad solutionē hmoi est p̄mo qrendū quid sit in obligatiōe in alternatiuis rez. Et videt q vna res solū videt que soluit. ff. qñ di. le. ce. l. cū illud aut illud de leg. ij. l. si illud aut illud arg. ff. de leg. i. l. cū incertus. **C**Ad hñdeo qz vtrūqz. ff. de h̄bo. ob. l. si duo z apparet. qz vtrūqz pōt p̄stitui. ff. de cōsti. pe. l. illud aut illud z sic vtrūqz debitu. e. ti. l. i. §. debitu z h ubi in vtroqz potest p̄sistere obligatio aliogn altez tantū in quo obligatio potest p̄sistere z h rez. in alijs q̄ in alternatiuis q̄titatis uel tēporis. **C**Quid illis. exp̄ssuz vñ q̄ in illis est minor quantitas obligatione. uel longius t̄ps. ff. de h̄bo. ob. l. si ita stipulatus fuero quqz. e. t̄ps. l. si ita stipulatus fuero. x. aut. xv. Glo. sentit § qz nihilominus totū ē in obligatiōe. ff. de leg. ij. l. si ita legatū §. si. ubi vñ p̄cludere qz vtrūqz sit in debito. sed pp p̄sumptionē cēsetur longius t̄ps z minor quantitas. Hoc nō credo. imo

tex. sicut simpliciter loquuntur intelligo. z hoc ē quasi exp̄ssum ff. de h̄bo. obli. l. inter stipulātē. §. si stipulante in fine. Si enim vtraqz summa eēt in obligatiōe z respōderetur de vna pro facto stipulatio nulla eēt p̄ primū respōsum illius. §. z tamē constat qz ibi valet. z hoc vbi est electio debitoris. Sed quid in casu quo est electio creditoris. Videtur ecōtra videlz qz illud qd mai⁹ ē sit in obligatiōe. qz qua ratione minus ē ipso iure in obligatiōe quādo est electio debitoris qz p̄sumitur qz debitor minus eliget. eadē ratione videtur qz sit maius vbi est electio creditoris. qa p̄sumi debet qz plus eligat arguēdo de paritatio ne per contrariuz sicut arguitur supra proxi. §. Itē queritur p̄ solutiōe prime z istius secūde questionis cuius sit electio istis alternatiuis rerum an debitoris vel illius cui debet. De hoc satis dixi. §. de le. §. si gñaliter. vide ibi q̄ diu res debite extat sed vbi nō extant nihil dixi. z sicut vides additio que est hic incipit d h loqui tamē min⁹ perfecte. Unde dic qz si altera extat alia nō dic qz aut res pempta est sine mora z sine facto alterius contra hētū z tunc illa que superest ex obligatiōe vt. l. stichū i pn. ff. de solu. vel p̄cium pempte si ipm malit debitor: p̄stare. ff. de le. i. l. cū res. §. sed si stichus. In casu quo est electio sua. ff. de cōtrabē. emp. l. si in emptione. §. pe. aut perijt post moram vel facto debitoris. z tūc distinguitur cuius erat electio. Nam si erat creditoris pōt petere mortuū p̄ciū si vult z sic intelligitur. d. l. stichum. in secundo dicto ibi cū dicit. Ille solus qui deceffit zc. sub. si creditor elegerit. Si hō eēt debitoris electio. tunc remanet viuus in obligatiōe nec debitor pōt offerre p̄ciū mortuū si sit vtilius vt. d. l. stichum §. enī vero. secus dicerē si alienasset ff. de leg. i. l. si quādo. §. si. si hō alter mortuus sit facto creditoris vel post eius moram debitor liberatus est: nec alter in obligatiōe remanet. ff. de h̄bo. obli. l. si stipulatus fuero dāmaz aut herotē. Ex his apparere pōt in magna parte solutio questionis pncipalis z intellectus huius textus. nunquid iste ver. obtineat in omnibus alternatiuis rerum. Quia aut ambe res sup̄sunt aut nō. Si sup̄sunt. aut q̄ris de alternatiuis quantitatibus seu tēporis aut de alijs: z si de alijs aut erat electio debitoris aut creditoris. Recipiamus ergo p̄ modū questionis hec mēbra. ponamus qz promissisti mibi. x. aut. xv. vel promissisti infra kal. marcias vel augusti ad electionē tuā. nūquid dbeo cōcludere alternatiue in libello. Ego credo qz nō p. d. ll. qz minor summa z largius tēpus sunt in obligatiōe z iō hoc casu non obriet is. §. Nec pōt dici qz petatur plus cā qz nec plus ē i obligatiōe. S3 pone qz ē electio creditoris nūquid dbet p̄cludere alternatiue. Non videt qz recisus tēpus z amplior summa videtur eēt in obligatiōe. vt. §. dictū ē. quāmo nō videt qz possit petere minorē summā. qz nō ē in obligatiōe p̄ sup̄dicta. h aut vera quando ē eadē quātitas in qua nō cadit interesse nisi in eo qz summa maior ē. S3 vbi caderet interestē vñ affectio: tūc credere vtrū qz in obligatiōe z eē locū huic. §. q̄uis sūma altera eēt maior vñ forte eadē. Verbi gratia promissisti mibi cētū in pecunia numerata seu moneta. vt. xc. vel forte cētū in bonis florenis. hoc casu credo vtrūqz eēt in obligatiōe qz vtili⁹ ē z leuius pōt dare vel recipe vnā sūmā q̄ aliā. Et idē dicerē in alternatiua temporis. Bone qz p̄missa fuerūt cētū soluēda i kal. marcij aut maij d moneta que curreret i termino. h pōt cadere magna affectio p̄pter monetas q̄ sepe mutant i regno frācie z frequēter expediētius ē cito soluere q̄ tarde. z ecōtra expediēti⁹ tardi⁹ recipe z hoc dico qz cessat ratio dictarū legū. z p̄ illa que dixi in fili mā compensatiōis. §. e. §. in bone fidei. z in talib⁹ casib⁹ z filib⁹ credere eēt locū huic. §. **C**Veniam⁹ ergo ad aliō mēbrū. qd i alijs q̄ in alternatiuis q̄titatis seu tēporis in casu quo ē electio debitoris. Rñdeo indistincte eēt locū huic. §. seu. §. S3 quid si ē electio creditoris. nūquid d3 concludere alternatiue hm d̄terminatiōē hui⁹. §. Credo qz nō imo d3 cōcludere ad vnū z illud eligere. vt. d. l. stichū circa pn. de h̄bo. obli. l. vbi aut. §. qui illud. S3 quid si vnum petit p̄cise absqz eo qz se eligere vel elegisse dicat. Satis pōt dici qz agēdo z petēdo illud videt eligere. ff. de le. ij. l. si is cui. S3 an teneat saltē facere cōmemorationē d̄ forma obligationis alternatiua. Et d̄bere dici qz sic vt hic z §. q̄ de causa. s3 parum facit qz vt dixi totus iste hñs loquitur quando est electio debitoris s3 quādo est creditoris nō videtur necesse. p. d. l. si is cui. z per dictam. l. stichū. Quid ergo si egisset q̄si

et obligationibus puris et fuit intentio eius negata in processu. p/ bat actor obligationem alternatiuam et electionem sibi dari. nūqd d/ cadere. Videt q/ nō per p̄dicta. **C** Itē q/ rei nihil interest. q/ quid sit securus ē q/ faciat cōmemorationē in libello de forma obligationis iuxta formā huius lfe. q/ alia ē obligatio pura alia alternatiua. ut. l. inter stipulantē. §. si stipulāte. ff. de sb. obli. negatiuā nō pōt q/ rō hōi. §. non hēat locū in his casibus. **C** Hunc autē recipiamus vltimū mēbrū qū res nō super/ sunt s/ tantū altera nūqd sit locus huic. §. Rūdeo s/ m̄ p̄dicta q/ sic in casu quo debitor pōt p̄stare vnu vel p̄ciuz: in casu quo teneret ad solū illū qui sup̄est ille solus petendus ē nec est locus huic. §. s/ bñ credo eē securus q/ fiat cōmemoratio totius facti in narratione libelli: ut dixi. §. p̄ime qū aut d/ p̄stari p̄cium vel ipsa res vidisti in sup̄ioribus sine quib/ vix pōt itel/ ligi. §. **C** S/ nūquid obtinet in alternatiua p̄sonarū. Verbi gr̄a. stipularus sum tibi aut titio. peto pure tibi dari. nūqd possim. Nō videt cū me inuito debitor possit illi soluere. §. de inuili s/ i. §. si q/ alii. Et ita v/ q/ actor nō possit detrabere illā electionē debitor: et qd is. §. obtineat in alternatiua p̄sonarū sicut rerū. S/ hoc nō est vey saltem vbi alter ē adiectus. **M**az iure cauetur q/ si stipulator egerit: et lis cōtesta. fuerit nō pōt amplius solui adiecto vt. ff. de solu. l. si q/ stipularus fuerit. x. in melle. §. si. vbi ē exp̄ssum. nā certum ē q/ ibi agebat pure ad dandū sibi. q/ si egerit ad dandū sibi vel titio semp̄ reus liberatur dādo titio et faciēdo qd petitū ē euz nō possit etiā in alio cōdēnari q/ qd petitū est. j. de ppe. et tēpora. ac. §. si. Et sic nō tenet p̄cludere alternatiue s/ m̄ istius. §. formā. et hoc sine dubio vbi alter ē adiectus. **Q**uid si ambo sunt p̄ncipales: lego titio: aut seyo. vel fratrib/ minorib/ vel p̄dicatōib/ cui hōs voler. vel forte ambo stipulati sunt qlibet alternatiue. v/ seyo. ut p̄mittis tibi aut titio: et titi/ p̄mittis tibi aut seyo. Dicas idē q/ quilibz pōt agere pure nulla facta mētionē de alternatiua. nec ē loc/ huic. §. et exp̄ssus. ff. de leg. ij. l. si titio aut seyo. **Q**uid si sit alternatiua rerū et locorū: p̄mittis dare equū parisiū. vel bouē rome. Determina p̄ p̄cedentia cui/ sit electio et vide. ff. de eo qd cer. lo. l. iij. Et idē si sit alternatiua rerū locorū. et p̄sonarū. Verbi gr̄a. p̄mittis tibi equū dare parisiū. vel titio bouē dare rome. has et filies potes determinare p̄ p̄dicta v/ s/ bñ dicta. l. iij. ff. de eo qd cer. lo. **P**redicta q/ dixi. §. vbi res nō extat satis p̄cedūt de se. S/ pōt qri qd si vtra/ q/ extat. Verūtāme altera exēpta est de obligatione forte per pactū. Verbi gr̄a. p̄misi tibi Stichū aut p̄p̄bilū. feci p̄m̄ qd nō peterē Stichū nūquid remanet obligatio in p̄p̄bilo. **H**ec qd mouetur. ff. de pactis. l. si vnus. §. sed si ḡnāliter. Et ibi r̄azo. q/ nō p̄ quo facit. ff. de liber. le. l. nō solū. §. i. **C** S/ illa magis dicit q/ ibi dicit liberandū acceptillatiōe supponēdo q/ si pacto: aliud eēt. Et hoc v/ vey: quāuis quidā disti/ xerunt cuius eēt electio. Et idē videt si legaret Stichū aut p̄p̄bilū: et post testator iterū adimeret vel vēderet. ff. de le. j. l. si qū. §. si. **P**reterea in glo. facit ad h̄ meli/ ff. de vsu et habi. l. si. et facit q/ nō possit aliud solui p̄ alio qūis sit meli/. de quo no. ff. si cer. pe. l. cū qd. Iuxta hūc ver. pōt qri ad quē p̄tineat electio in obligatione ḡnā. Et pōt dici q/ ad p̄missio/ nem indistincte nisi s/ ba dent actori ut dixi. d. §. ḡnāliter. Et sic t/ bñ d/ nō admittit distinctionē q/ sit in legatis et s/ bñ inter viuos. **C** S/ qritur nūqd is. §. obtineat qū ē electio actoris. Et ego credo q/ nō. p̄ illa q/ dixi de alternatiua. §. ver. huic. **Q**ue p̄nt h/ p̄grue aptari. **C** Item credo q/ is. §. d/ opti/ nere ē si incertus de certis ē legatus: vel p̄missus: in casu quo spectat electio ad debitorē. De quo vide in. d. §. si generaliter. **C** S/ qd si debeat mediocris qd ē qūq/ ut ibi scripsi nūquid si actor petat sibi dari mediocres in ḡnā v/ plus petere. Videt q/ sic. q/ forma obligationis nō ē talis. v/ l/ mediocris sit in solutione. nō tñ in obligatiōe. Et idē videt q/ deat agere simpliciter. Videt q/ necesse sit et expediēs: qd petat medio/ cre sibi dari debere. Quia alias nō possz ad medio/ cre iudex p̄dēnare et facit qd dicit. j. de offi. iud. §. i. **Q**uicqd sit nō credo q/ ex hoc plus petat ut puniat hōi pena. **L**etera que h/ dicēda eēt vide. j. de excep. §. p̄ales vbi ponā practicā hui/ §. **A**num nolo obmittere q/ frequenter cadit in scō. **P**one q/ aliquis p̄misi tibi soluere. x. in vino: uel in blado p̄ foro

quo valet. nō soluit ago cōtra eum et peto. x. solum. **Q**uerit vtrum peto plus. Videtur q/ sic. q/ adimo ei facultatē soluēdi res pro pecunia. ar. huius. §. et. §. p̄ori. **L**ōtrarium ē exp̄ssum ff. de solu. l. si quis stipularus fuerit. x. in melle. vbi fuerunt p̄tita. x. solū. Si enim ibi peteret s/ m̄ formā obligationis vel possz p̄stari vsq/ ad snām. vt dixi. §. si. p̄ri. qd tñ lex illa negat. **A**n bene credo q/ in narratione libelli d/ de hoc facere mētionē. sed nō d/ concludere. nisi ad. x. et forte male ageret. nisi faceret d/ hoc mētionem. **C** Itē credo q/ si expediret sibi plus h/ s/ spēs q/ pecuniam q/ possit concludere s/ m̄ formam obligationis. q/ v/ uis non sint spēs in obligatione. vt. l. si duo in fine. de verborū obli. sine his non intelliges.

Si minus intentione. **C** Materia be/ ne cōtinuat. §. p̄ri. §. locus est quādo plus petitur q/ debet. hic quādo minus. **L**ocus patet d/ se nec oportet poni nec incipi. et lege abos §. sub isto vsq/ ad. §. sunt p̄terea. **C** In glo. licz in libello in fi. hec glo. verum dicit minus tamē sufficiēter loquitur i eo qd dicit. nō p̄sumitur donatio nisi restradaf. **H**oc nō ē verū. Imo p̄ sumitur p̄ simplicē promissionē sciēter factam. **C** ad. l. fal. l. si. ff. de consti. pec. hacten/. §. i. cum no. de op. l. l. campanus. s/ h/ nihil faciunt ad p̄positum q/ hic nihil agit de traditione vel promissione sciēter facta. Sed d/ quāda/ abstruētia. de qua nūq/ auditū: nūq/ relatū est qd opetur donatiōez vel remissi/ onē. et sic sentiūt h/ d/ et p̄. d/ bel. p̄ri. **C** In glo. i. quāctiq/ in fi. debes scire q/ ter. et glo. faciūt mēbra distincta de emēda/ tiōe et mutatiōe. **C** d/ de edē. l. edita. et h/ glo. promiscue his v/ bis vtitur. Et tamē videtur dicēdum q/ sit d/ r̄a inter emēdare et mutare. et hoc supponit tex. in. l. edita. qui ponit inter h/ s/ ba alternatiuā quasi sit diuersitas. Emēdari proprie dicit quādo aliquid corrigitur absq/ mutatiōe substantie materialis. Sed mutari dicitur quādo in ip̄a materia mutat alterādo eam. et h/ satis appet. ff. de re iud. l. actorū s/ ba et. l. iudex. **R**edeam/ ergo ad p̄mū. et qramus vsq/ ad qd tēpus liceat emendare. et scis q/ glo. dicit q/ vsq/ ad litis contestā. post nō. nisi in vnuer/ salibus et ḡnālibus. vt no. in. d. l. edita. et h/ vt tamē melius v/ deas intellige q/ ter. vocat in dicta. l. edita. actionē totūz libel/ lum: prout etiam dixi. §. e. in p̄in. **N**am d/ acti. prout est ius nō pōt intelligi. **M**az illa statim cū nascitur ē talis qualis eē potest nec pōt emēdari. mutari tñ possit. et sic frustra lex locuta fuisset de emendatione. suffecisset enim q/ locuta fuisset d/ mutatione. **C** Veniamus ergo ad quesita ad quorum solutionē distinguē dum esset quid actor vult emendare. q/ aut vult emendare i la/ tinitate falsa vel in incongruitate verborum remanente eadem substantia facti. et tunc videtur q/ possit quando cūq/ ante snāz et hoc dico q/ libellus est de actis iudicialibus. extra de proba. c. qm̄. et constat q/ verba actorum possunt emēdari tenore sententie perseverante. vt. d. l. actorum verba. ff. de re iud. ergo et libellus. **A**ut vult emēdare in alio. et tunc si sit talis emēdatio ex qua non mutatur materia: q/ eadē causa agendī. eadē res et eadem actio: credo q/ possit emendare. Verbi gr̄a. agebat quis rei vēdi. dicens rem ad se iure domini/ p̄tinere. dato libello. vult declarare et ponere in libello causam remotā ex qua est dñs: q/ forte emūt et per traditionem accepit a tali qui erat dñs. Ego credo q/ debet admitti per p̄dictā. l. edita. vel forte dicebat se dñm. q/ emerat a tali domīno: et non dicebat q/ p̄ traditionē accepisset. credo q/ possit hoc emēdare: vel petebat fundū sibi restitui et nō p̄cludebat ad declaratiōez. **H**ost vult addere q/ d/ clares et. et sic itellige. l. edita: que in hoc articulo videt d/ emē datione nō ē cō: recta: imo stat in terminis suis. et large d/ itel/ ligi sicut loquit vt p/ in exēplis p̄dictis: et i alijs que multa p̄nt occurrere vbi nō mutatur cā agēdi nec res petita nec actio. q/ h/ nō d/ proprie mutatio: s/ emēdatio seu d/ claratio que pōt fieri in articulis. vt no. spe. de testi. §. nūc vidēdū h/ h/ ē plene. s/ qū mutat actio seu cā agēdi vel res q/ peti/ tūc ē vera mutatio de vno in aliud **Q**ueramus ergo an sit licitū mutare. Et v/ q/ ad qd tps et hoc nō v/ dubiū. q/ in hoc. §. res mutat augēdo i sequēti. §. oīno in alterā in p̄mo r̄iso. in scōdo r̄iso mutatur actio omnino. et in omni casu dicit esse licitum. et hoc vsq/ ad cōte/ stationē s/ m̄ omnes glo. et docto. nouos et exponunt hunc tex. qui videtur eis obstare cum dicit in eodem iudicio. i. coram

eodē iudice rē. **C** Sed certe hec expositio nō vī boa. Nam fit violētia iſe. nō enim pōt dici idē iudiciū ſi iſtāntia mutetur: ſed ſolūmodo quādū vna agitat. ⁊ hoc reperies plane ⁊ textualiter. ff. de noxa. l. in delictis. §. ſi detracta. ver. donec at. cum ver. ſe. **C** Preterea nō pōt dici idē iudiciū ex quo iſtāntia mutatur. ff. iudi. ſol. l. cū apud. **C** Preterea iudiciū dī nō eſſe idē vbi res vel actio mutat. e. ti. cū q̄rebaſ. cū ergo h. ⁊. j. p. §. dicat eodē iudicio ⁊. oportet q̄ iſta idētitas intelligat de idētitate iſtāntie. q̄ ſi iſtāntia mutaret nō poſſet dici idē iudiciū acti. vel re mutata vel aucta quāuis pſone iudicis ⁊ partiū eēt eedē p dictas. ll. **C** Ad euidentia iſtoꝝ cogitāda ſunt tria iura. Prīmū. ff. Scōm. c. Tertiu autēticoꝝ. **C** Beuere. ff. licebat actori q̄ncunq; interrūpere pceſſum ⁊ iſtāntiam reſumere q̄n volebat inuito reo. vt. ff. de iudi. l. ⁊ poſt edictū §. circūducto. poſt impatoꝝ vidētes q̄ hoc erat deriſoriū ⁊ iniuſtū ordinauerūt q̄ poſt litē pteſtatā reus poſſet petere ſe abſolui a tota cā diffinitue: ſi actor nolit pſequi cām ſuā. añ pteſtationē ab iſtāntia. C. de iudi. l. pperandū. Poſt impatoriuſtāntianus q̄ plus cogitauit in regimine ciuiliū q̄ alij videns q̄ hoc erat iniuū ordinauit q̄ ē añ litē cōteſta. re. poſſit petere ſe abſolui diffinitue actorē nō pſequentē ſm formā ⁊ modū denotatū plene in autētico delitigioſis. §. oēm. que eſt. C. quomō ⁊ q̄n iudex auct. q̄ ſemel p quā dicit doc. oēs et glo. hos. §. correctos. **C** Sicut enī q̄ p illā auct. actor poſt editū libellū nō pōt aliquid mutare qd ē valde durū. Quid ergo dicendū. timere mutare qd ſemp certā iſtāntationē habuit ff. de legi. l. minime. **C** Si fas eēt exaltare calamū: delectare legū correctioēs euitare. C. de inoffi. do. l. i. qua p p videreſ dicendū quāuis ſit valde nouū qd ille leges nō tangunt hos. §. nec hi. §. illas. ll. ille enī. ll. loquūt q̄n actor nō pſequit cām ſuā hi aut. §. ⁊. l. edita actio: cuius hi. §. ſunt gl. ⁊ declaratio. qui loquunt q̄n actor iſtat ⁊ pſequit. verūtamē vult aliquid mutare vel emēdare in ppoſitis ille occurrūt caluminijs ⁊ malignitatib⁹ negligentū ⁊ nō pſequētū. iſti. §. ſubueniūt iſtāntie. ⁊ diligētē pſequentū. luculēter ergo appet q̄ vnū nō tangit materiā alteri⁹ nec quicq; ergo cōe habent ad iudicē. ⁊ q̄ hi. §. non ſunt correcti. nec. d. l. edita q̄ loquunt pſus in exnea materiā q̄n actor diligētē pſequit. vñ. §. iſtū. ſi minus. intelligo ſicut iacet ſaliter nā ſi minus p̄cijs poſſuz eodē iudicio ⁊ iſtāntia petere plus ſi debeat ex eadē cā ⁊ eadē actione ſine nouo libello ſine nouo pceſſu. ⁊ ē bona rō. q̄ hoc caſu nec cā agēdi: nec actio mutat nec p̄ma petitiō deſerit. ⁊ hoc intendit exp̄ſe iſ. §. ſi min⁹. ⁊ hoc dicit etiā. §. ſi detracta. i quo durate iſtāntia auget ⁊ diminuit. q̄ nec cā radicalis agēdi nec actio variat. quāuis p̄dēnatio poſſit eē maior uel minor. ⁊ h. pbatur exp̄ſe. ff. de excep. do. l. apud celūz. §. Itē q̄ritur. C. de appel. l. amplioꝝ. q̄ nō eſt reſtringēda ad vniuerſalē actionē. ff. de le. iij. l. offidiū in fi. q̄s ergo erit modus pcedendī. **C** Ecce planus ē. dicit enī actor in pceſſu q̄ncunq;. **C** ū ergo petere ⁊ tali. x. ex v̄ditione talis equi: ⁊ ad veritatē idē equi fuerit ei. x. v̄ditus peto ipſuz eadē actione ⁊ cā in alijs. x. ⁊ ſic in x. p̄dēnari. nec eſt opus nouo libello. **C** Sz añ noua cōteſtatione. **C** Credo q̄ nō q̄ iaz lis cōteſta. eſt ſup cā agēdi v̄ venditione. ⁊ illa cā nō mutatur nec actio. igif ppter tale augmētuz nō videt neceſſaria pteſtatio ſup cā ut. l. offidiū. ſed bñ ē verum q̄ debeat r̄ideri ad augmētū. ſz ſup cā an venditio facta fuerit uel nō in qua p̄ſiſt factū p̄ncipale. nō oportet fieri noua cōteſta. per hūc. §. ⁊ facit. ff. de iudi. l. raz ex p̄tractibus j. ti. i. §. in rē. ⁊ hec videntur ſatis plana ubi pars petijt plus i pceſſu. **C** Quid ſi nō petijt ſz teſtes uel iſtra maiorē ſummā aſtruunt. nūquid iudex d̄z p̄dēnare in ſumma petita uel an i probata q̄ in petita p̄. ff. de ſbo. ſig. ſbz oportebit. iunge j. ver. qd ſi nō coꝛerit. ſm hoc iſ. §. pcedit. ⁊ fundat in eo. q̄ nō uariatur cā agēdi nec actio nec res q̄ petebat diminuitur ſz augetur. **C** Quid ergo ſi uariaret cā agēdi uel ipſa actio uel res petita ex toto. **C** Nō videt obtinere. **C** Sz p̄trariū eſt exp̄ſum. j. p̄xi. §. In hoc aduerte ut bñ intelligas dico q̄ iſ §. pcedit etiā ſi nullus pponatur uel p̄betur error. ut h notat in p̄ma glo. Sz. §. ſequens ita demum ſi fuerit error. Et hoc tex. ſatis aperit. nā in hoc. §. nulla ſit mētio de errore ibi ſic. et eſt magna rō q̄ in hoc. §. nō ſit tāta mutatio: immo quaſi nul

la quāta ſit in illo. §. ibi enī mutat ex toto res petita uel ipſa actio bic nō. ⁊ certū eſt q̄ error poſſet corrigi vſq; ad ſnāz. ff. de interro. ac. l. de erate. C. de iu. ⁊ fa. igno. l. error. unde non mirum ſi pbato errore poſſit fieri q̄ i. d. §. dicitur. ſtat ergo iſte §. hodie in terminis in quibus loquitur quando auget actor. **C** Quid ſi diminuit. **C** Dico q̄ nō potes diminuerē. Sed i diffinitua ſnā fiet abſolutio de eo qd diminuit. alſ ſnā nō valeret: vt dixi. §. §. primo ⁊ p ea que conſueuerūt dici ⁊ notari. C. ſi aduerſus rem iudi. l. i. **C** Sed quid in caſu p̄xi. §. que ſub iſto legimus. nunqd fiet abſolutio de p̄ma petitione. quia ibi ſe mutatio ſubradicalis petitionis. **C** Videtur q̄ ſic ſaltem iure nouo per dictum. §. oēm in auct. deliti. **C** Pōt dici contra q̄ ille. §. omnē. factus fuit cōtra malignantes qui deſerebant ex malicia cauſas inceptas. iſte. §. eſt factus ad ſubueniēdum errantibus qui forte iuſto errore fuerunt decepti: quib⁹ p̄mittit errorē ſuum corrigere ex quadam equitate ⁊ diſp̄ſatione. ⁊ ppter hoc dicit p̄mittimus: ſupponēdo q̄ aliud de rigore. ſz ex equitate p̄mittit. ⁊ in eodem iudicio ſit condēnatio ⁊ ex eisdē actis cōrecto errore: ⁊ intelligo iuſto q̄ forte ex facto alteri⁹. vide in dicta. l. de erate. §. ſi. p̄ hoc facit. ff. de lega. l. l. b̄mōi. §. qui ſeruum. ibi enī nō pōt dici q̄ fiat abſolutio ab actione ex teſtamento q̄ p illā nō petitur p̄ciū. **C** Credo tñ q̄ in diffinitua fiet mentio ⁊ abſolutio. vt. j. dicam ⁊ maxime ſi fiat mutatio poſt litis cōteſta. **C** Sz quero vltra iſte. §. loquitur quando mutat res vel actio qd ſi vtrūq; mutat. **C** Hoc caſu ſi auerē dicere q̄n op⁹ ſit noua cōteſtatiōe ⁊ nouo libello. ſaltē tali per que appareat q̄ p̄ma petitiō erronea dimittit ⁊ petiſ condēnatio ex alijs cauſa ⁊ re. **C** Quid ergo ſi actor publicatis teſtibus videt cauſam ex qua peti nō eē probatam. ⁊ ſe poſſe aliam probare in eadē iſtāntia. cā tñ mutata vult teſtes ſup alia cauſa pducere nūqd pōt. **C** Nō videtur hodie p auct. d̄ teſti. que eſt. C. de proba. auct. at qui ſemel. **C** In contrariū v̄ q̄ iſte eſt nouus articulus ⁊ ſu per nouis articulis poſſunt produci teſtes extra de teſti. c. teſtibus in de. ſz hoc cōcedere daret manūria falſuz fabricandi. vñ iſ. §. videt debere intelligi q̄n ſit b̄mōi mutatio ante publicationē teſtiū: vel poſt iuſto errore pbato. **C** Verbi grā. actor peti. x. ex cā v̄ditionis facte ab alio a quo cām habet poſt reperto iſtrumēto v̄ditionis qd forte erat ſurreptū vel in manib⁹ inimicōꝝ vult mutare cām petitiōis. forte q̄ nō ille vendidit. ſed alius p̄deceſſor: vel rē petiā ſm formā iſtrumēti vel teſtamēti de nouo repti pōt hoc facere ppter iuſtū errorē nec fiet noua citatio. nec proponetur declinatorie iudicij nec noue dilatorie. niſi ex mutatiōe cauſareſ ſicut p p̄mas deliberatorias ſi po tuit eē plene iſtructus. vt hic notatur. **C** Sz nunqd iſte actor q̄ auget vel mutat cōdēnabitur in expenſis. **C** Videtur q̄ ſic q̄re p ipm vexatus fuit indebite ⁊ temere. ff. de iudi. l. eum quem temere. ⁊ ex hoc retardatus fuit pceſſus ex quo debetur exp̄. C. de fruc. ⁊ li. ex. l. termiato. **C** Sed hoc nō videtur verum in caſu quo actor iuſte errauit. q̄ exp̄ſe non debentur niſi ppter calūniam. vt. §. oportet in auct. de iudi. ⁊ nō calūniatur qui iuſtam cām habuit erroris. vt ibi. ⁊. ff. de bo. li. l. i ſeruitutem. §. i. iuge. j. §. videtur etiā. ⁊. j. de pe. te. li. §. hoc aut. **C** Quid ſi nō coꝛerit errorem. **C** Verbi grā. Agebat ex cā comodati non probat comodatum. ſed probat depositum. nec hoc coꝛerit ſz petiſ ius. durum videt q̄ debeat fieri condēnatio cū nō poſſet fieri ſnām ſm petitionē. nec petitiō fuit in p̄ceſſu cōrecta ⁊ iō iſ tex. notabiliter dicit in eodē iudicio ſuū errorē corrigere ei per mittimus inuēdo q̄ ſi non coꝛerit p̄clitatur. ⁊ hoc ſatis p̄ ff. ſi agrimēſ. fal. mo. di. l. i. extra de iudi. c. examinata. **C** Et hec procedunt vbi fuit petitiō negata: ⁊ actor probauit per teſtes. **C** Quid ſi reus conſeſſus fuit ſitatē. **C** Verbi grā. cū agerē depoſiti. reus negauit depositū. ⁊ conſeſſus eſt comodatū. tūc poſſit dici q̄ debeat ei fieri p̄ceptū q̄ ratio ceſſat p̄cedens. ⁊ in ſnā multe ſunt partes iudicis in cōfeſſum nulle. niſi vnū p̄ceptū ⁊ ita pōt ſificari qd no. ſpec. ti. de ac. ſeu peti. §. ſequit h. hoc quoq;. **C** Sed quid ſi cā ex qua agitur ſit iuſta ⁊ legitima ⁊ bene probata. actio tñ inepta. **C** Verbi grā. dico me tibi comodaffe talem rem ⁊ hoc probō ⁊ peto eam mihi reſtitui p actionē depoſiti. vel dico rē talē quam tu poſſides ad me p̄tinere iure diij: quam peto declarari ad me pertinere ⁊ mihi reſtitui. ⁊ ad hoc propono conſeſſoriam. vel actio. comodati vel aliaz ineptam.

Inno. dicit q̄ debet fieri condēnatio. vt no. in. d. e. examiata. Posti. videt dicere cōtra. et h̄c videt sentire glo. s. e. in prin. in glo. istud vbi etiā dixi. In hoc pōt dici q̄ si actor velit corrigere ante sniam pōt p̄ hunc. s. sed si nō correxerit et ita cōcluserit in causa adhuc credo q̄ iudex hoc possit et obeat supplere cum p̄stet hoc procedere ex errore iuris quē iudex supplere d̄. C. vt que de. aduo. l. j. ff. de assesso. l. j. et caute faciet si faciat corrigi ante sniam. s. bec questio vix pōt cadere i facto hodie cum nomē actiōis non exprimat de iure canonico. vt extra de iudi. c. dilecto. nec de p̄suetudine curie laicalis. Illud ergo q̄ vulgo dicit q̄ actor cadit ab instantia si dat ineptū libellū obet intelligi si p̄suerit et nō corrigat et error nō sit in iure qui possit p̄ iudicē corrigi. Et dicit etiā dicit q̄ si libellus deficiat in forma ex errore iuris q̄ possit corrigi ante litē cōtest. sine expēsis cū error ius. quāuis iniustus nō noceat ante lit. p̄test. vt no. ff. de dona. l. quedā. extra de re. in. c. ignorātia li. vj. p̄ By. et fm hoc actor pōt crescere sūmā vel mutare rem petita vel actionē si cognouerit se errasse. C Sed pone q̄ nō vult mutare. s. aliā actionē addere. Verbigratia cū ageret actione depositi ad libū: dubitans q̄ nō possit p̄bare petijt etiā eundē librum per actionē comodati et vtrāq̄ vult simul p̄sequi: nūquid potest. Ista q̄stio est antiqua videt vtrū plures actiones ad idē ex diuersis causis p̄petentes possint cumulari. Et scis q̄ gl. et By. tenēt q̄ sic nisi essent tales que electione se tollerēt. vel snia lata i vna obstat exceptio rei in. in alia vt hic notat. C Alij doc. tenēt cōtra vt plene scribit By. extra de re. iur. c. nullus pluribus li. vj. et p̄ Ly. l. edicta. ego meli⁹ nō posses scribere q̄ ipsi. vide ibi. C Si tñ tenere velis opi. By. et glosaruz vt bñ verifices regulā et exceptionē dic q̄ cumulatio diuersarū actionū ex diuersis causis ad eandē rem cōpetentiū admittit si tales sint q̄ nō sint cōtrarie ab initio et originaliter: nec electione se tollant nec sint p̄iudiciales adinuicē. vel sentētia lata in vna non obstat nec obstat possit ex modo p̄nunciandi exceptio rei iudicare in alia. Si sc̄sumas: habes cōclusionē By. et solutio nem p̄trarioꝝ que allegat. C Solet et queri si in altera actione veniat plus q̄ i alia an possint cumulari ad hoc q̄ excedit. Itē dy. p̄sequit ibi plene. S. vnus nolo p̄mittere q̄ ibi nō tangit. nam hodie sicut supra dixi nō specificat actio i libello: nūquid ergo plures cause agēdi possint cumulari ad vnā petitionē seu cōclusionē. Verbigratia dico q̄ comodauit tibi librum quē etiā p̄missisti restituere: quare peto ipsum restitui. scio q̄ de cōsuetudine curiarū tales libelli admittunt. p̄ quo facit extra de consuetu. c. dilecto. de fi. instr. c. iter dilectos. de p̄scrip. c. cū olim. De hoc no. Post. et de elec. c. querelā. et Jo. an. de li. obla. c. ij. in nouella. et hoc est idubitable vbi vna de causis nouat aliā. ff. de noua. l. cum enim. nā tūc ex vltima resultat actio. et vide. s. e. s. si citaqz. C Quid si actor petijt minorem sūmaz et ad illam fuit reus condēnatus vel soluit forte sine condēnatiōe: nūquid pōt agere iterum ad residuū. Expe ditum est et videt q̄ sic in. l. apud celsum. s. itē querit. s. alle. C. de excep. l. si ex maiore. de so. l. si inter. et l. interest de fur. l. post decisionē. Quid in transactiōe. vide. C. de transa. l. si de certa. C Illud etiā nota. q̄ in vniuersalib⁹ et generalib⁹ actionib⁹ nō fit mutatio magis q̄ in alijs. nam cā agēdi nō pōt mutari sicut nec in alijs res petita non mutat. nam ille sui natura omnia cōprehendit que sunt de hereditate vel que sūt admistrata vel gesta. et ideo si aliqua supueniant nō cēsetur augmentum in vniuersalib⁹ et generalib⁹. S. est quedā declaratio seu specificatio. et hoc nisi intentarent p̄ re singulari specificata. vide. s. e. s. curare.

Sunt preterea quedam. C Jo. s. planus ē nec eget aliā instructiōe. vñ hic ponit aliam et vltimā diuisionē quā exēplificat vsqz ad finē. C In gl. inuit hic in fi. Pe. dicit q̄ nescit qd ista glo. vult dicere q̄ ponit. xij. diuisiones actionū q̄ sūt. xvj. et plus. nā sunt he. xij. q̄ hic numerant. Itē q̄tuor videt aliē natiue: aliē datiuē: aliē p̄sequoꝝie solidi: aliē nō: aliē ex p̄ctu: aliē ex facto: aliē i factū: aliē arbitrarie: aliē nō. ff. de act. et obl. l. quot. et l. obligamur. s. e. s. preterea. et hic. vñ gl. vñ errare ponēdo solū. xij. s. e. s. Preterea magis errat: q̄ dicit h̄c diuisionē vagantē. et tñ tex. ponit eam principalē vt

hic. vñ is ter. videt p̄tra gl. vel gl. p̄tra euz. Dicit q̄ ter. i hoc titulo ponit sex diuisiones actionū q̄ sunt principales. Prima ē q̄ aliē sūt reales: aliē p̄sonales. s. e. s. j. Secūda q̄ aliē sūt ciuiles: aliē p̄toꝝie. s. s. s. iste. Tertia q̄ q̄dam sūt rei p̄sequoꝝie: quedā penales: q̄daz mixte. s. e. s. sequēs. Quarta q̄ q̄dā in simplū: quedā in duplū: q̄daz in triplū: quedā i quadruplū s. e. s. oēs aut. Quīta q̄ quedā sunt bone fidei: quedā stricti ius. s. e. s. actionū. Sexta q̄ quedā solidi p̄sequoꝝie: quedā nō. vt hoc. s. C Quid ergo volūt dicere gl. et pe. q̄ plures ponant: nūquid p̄sumūt tex. rep̄bēdere Ad hoc dicit q̄ gl. itē dicit hic log de. xij. diuisionib⁹ q̄ sūt in arbore Jo. et ad illas se refert nō ad diuisiones hui⁹ ti. vt dicā tibi in fine hui⁹ ti. vbi dabo tibi notitiā arboris. Itē Pe. nō se refert ad diuisiones hui⁹ ti. nec ad diuisiones q̄ ponunt i arbore: sed ad oēs q̄ largo mō p̄sit dici diuisiones. i. differētie. q̄ p̄ vero nō sunt diuisiones vt di xi de mixtis in rem et in p̄sonā. s. e. s. j. et s. quedā. C Sed dic mihi: cū ista diuisio sit textualis et p̄cipalis cur nō ponit in arbore cū aliē ponant q̄ non sunt ita p̄cipales. Rūdet By. q̄ Jo. intēdit in arbore docere et istruere d̄ actionū naturis. istō aut q̄ actio def ad minus q̄ p̄petat nō est de natura actiōis: s. euenit ex quodā accidētī. ideo Jo. nō curauit hanc diuisionē ponere cum ista ratio satis videt apprens. sed pōt impugnarī q̄ Jo. nedū tractat de diuisionib⁹ et his que actionib⁹ ex natura cōpetūt. imo de his que ex accidenti s. e. s. sequens. ver. sed et legis. et ver. itē mixta. et ver. tripli. et ver. sed furti. C Sed potest dici q̄ illud ibi euenit ex natura actionis concurrēte accidente hic cōtra naturā ex mero p̄uilegio. C In gl. vt. j. ti. j. in fi. vide de actōe de peculio. s. e. s. in p̄sonam. ver. actōes. et caue q̄ hoc non obtinet vbi pater vel domin⁹ sūt in dolo. ff. de pecu. l. in bone fidei.

Item si de dote. C In tex. hic ē secūdū exēplum. Itē sup̄ textu facultates cōcurrant deducto ne egeat aliā iplicaret contrarietate. C Sed querit quis est modus deducēdi. Dic modū attendi in duob⁹. in quāitate rei et tēporis. In quāitate rei sp̄cific facultas et p̄ditio p̄sone. nā si sit miles plus expēdit q̄ rusticus. Itē si habeat artificū vel officiū: d̄ sibi cōputari. ff. de ali. le. l. cū alimēta de ope. li. l. inter dū de ag. li. l. si quis ali. s. si quis ex his. et s. idē rūdit. in quāitate t̄pis d̄ attendi cui⁹ etatis. ff. ad. l. fal. l. hereditatē. et fm illam iudicari fm By. Item dic q̄ is. s. obtinet vbi res data in dotē nō extat. Sed quid si extaret: crederē q̄ deberet solidam restituere. nam hoc ipso dolo facit q̄ rem h̄z et restituere nō vult. ff. de pecu. l. in bone fidei. Itē quid si res data in dotē nō extat: sed extat forte res acquisita de dicta re: nunquid maritus pōt deducere. Et dicit q̄ sic p̄ hūc. s. Sed p̄babil⁹ ē dicere p̄tra p. l. vxor: marito. ff. d̄ do. iter vi. et vx. et so. ma. l. si cū dote. s. fi. Itē is. s. loquit vbi maritus puenit actōe de dote. C Quid si bipote. vel ex p̄missione exp̄sa vel alia act. Et dicit idē. ff. de p̄sti. pe. l. q̄ si marit⁹. dere iudi. l. nō tñ de fideiul. l. tutor. et p̄ illa q̄ dixi et allegavi i simili s. e. s. fuerat. Sed s̄ facit. ff. de neg. gest. l. diuortio. Sup̄ hoc pōt dari solutio ḡialis fm By. q̄ aut puenit marit⁹ ex dicto: et tūc nō gaudet huiusmōi p̄uilegio: q̄ delictū nō d̄ sibi esse cā p̄mij. et sic intelligat. ff. solu. ma. l. et. s. l. de re iudi. l. si reus. aut ex p̄ctu: et tunc aut ex p̄tractu dotis: aut ex alio. si ex p̄ctu dotis. tūc aut act. d̄ dote: aut alia. si act. de dote: claz ē q̄ gaudet vt hic. si alia: aut illa succedit i locū act. de dote et gaudet vt. l. q̄ si marit⁹. Aut nō succedit: s. p̄pter culpā mariti i alijs deuoluit et nō gaudet vt. l. diuortio. Si vero ex alio p̄ctu pueniat: tunc aut puenit p̄stante matrimonio aut dissoluto. P̄mo cā gaudet huiusmōi p̄uilegio. Sc̄o nō ēt si durāte matrimonio p̄traxerit p. d. l. diuortio. et ita no. in. d. l. nō tñ. S. certe salua reuerētia gl. et By. illa lex nihil facit: q̄ ibi cōuenit ex q̄si p̄ctu inuito soluto m̄fimonio vt ibi p̄z. vñ p̄babil⁹ vñ idistice dicit q̄ quacūqz actōe pueniat p̄ dote siue act. d̄ dote siue alia quocūqz mō i ei⁹ locū succedēte q̄ gaudeat huiusmōi d̄ bñficio. et idē si alia act. ex p̄ctu quocūqz descendente inuito durāte m̄fimonio siue post. Sed si pueniat ex p̄ctu inuito post vel ex q̄si p̄ctu: tūc nō gaudet p̄sertiz vbi culpa ei⁹ redarguit. vt. d. l. diuortio. sed qd si marit⁹ nil possit soluere qu egeret. Et ibi vt i nihilo teneat cum lex idistice loquat. et q̄ nihil pōt

minus potest. ff. de tribu. l. illud. §. j. de fideiuf. l. amissa. et hec satis videntur rationabilia ubi mulier habet quo viuatur. Quid si mulier nihil habet nisi illam dotem: et illa est tota necessaria ad alimenta mulieris: dicitur esse illa egere et alium de suo nutrire. ff. de alen. l. i. si quis a li. §. pe. et de charitate que incipit a seipso. C. de serui. l. ples. **C** Sed quod dices maritus habet liberos et familias quia de necessitate nutrire habet: nunquid in ductione ne egeat de herede consideratione familie. Et sic. vt. d. l. si quis a li. §. no. tm. ff. de vsu et habi. l. ij. **C** Sed si vir vexat: quod non habet ratio eris alieni nisi in donatōe. ff. de re iud. l. inter eos. **C** Sed nunquid maritus gaudet hoc privilegio tertium: quod hic dicit muliere egente. Sic de hoc. ff. de re iud. l. nē. fem. ff. de iud. do. l. si extraneus. et hoc privilegium vult socer durante matrimonio. ff. de re iud. l. si hoc ita. **C** Sed nunquid socer pater mulieris aduersus generum vel an ipsa mulier. dicitur sic nisi fuerit in dolo. ff. de iud. do. l. pe. Et caue quod dolus presumitur si quis promiserit quod non habet ut ibi patet. Item dicitur quod hoc privilegium denegatur marito si sit in dolo vel lata culpa vt notatur in. d. l. etiā. §. licet. vel si neget dotem debitam vt. j. dicitur in socio.

Propter retentionem. **C** Super textu. hinc est tertium exemplum.

C In gl. dicitur quod ipse ibi cum dicitur: et hoc est necessarium et in expensis que sunt ad utilitatem rei proprie: secus si ad tempus. ff. de iud. l. iij. **C** In eadem gl. ibi cum dicitur repetunt. sed quoniam aut quomodo gl. non declarat. **C** An dicitur quod aut de mandato mulieris aut sine mandato. Primo casu omnes repetunt. ff. de iud. l. i. Secundo casu subdistinguitur: quod aut mulier erat utroque tempore non soluendo: videlicet tempore expensis. et tempore repetitōis aut utroque soluendo: aut altero soluendo: altero non. Primo casu omnes repetunt. C. de rei vx. ac. l. j. §. sed nec ob ipseas. Secundo casu nullas. vt. d. l. vtilium. sed datur facultas tollendi si potest esse possit quod tollant. ff. de rei v. l. i. fundo. Tertio casu repetunt. vt no. in. d. l. vtilium. **C** In eadem gl. cum dicitur mandato. imo est sine mandato. vt. d. l. §. sed nec ob ipseas. et dicitur. ff. de impen. l. p. voluntariis. et hoc nisi est res puicialis. e. ti. l. qd. si. sed tunc dicitur magis vtilis. **C** In h. eiusdem gl. Item dicitur quod promissa distinctio procedit ubi constat quod non alio donandi fecit expensas. nam si constaret quod alio donandi: tunc expense facte in faciēdo repetunt si mulier sit soluendo et sunt vtilis in reficiendo. vt no. ff. de do. iter vi. et vx. l. si si mors. §. si. e. ti. l. qd. si vir. in casu dubio vult donare modicas non magnas. ff. de impen. l. pe. de do. iter vi. et vx. l. vtrū. et in magnis distingue hoc casu vt. s. Et que sunt magne et que modice relinquunt arbitrio iudicis: inspectis facultatibus et conditionibus personarum. vt satis scripsi i. d. §. sed nec ob ipseas. Et hoc procedit quoniam fecit expensas in rebus dotalibus. **C** Quid si in corpore mulieris. Et de. C. de neg. gest. l. qd. in vxore. **C** Sed quod si fecit expensas litigando pro re doli defendenda vel recuperanda. Spe. vult tenere quod non repetit in spe. de dona. iter vi. et vx. §. format. §. illud que rit. **C** Sed hoc vult per quod dure: saltē ubi noluit donare. nam maritus non tenebat ministrare dictas expensas. vt no. Inn. extra do. na. iter vi. et vx. c. p. tuas. gl. fi. Cur ergo non repetet. Ad video cur non debeat iudicari sicut de alijs expensis. Alia que potest tangeri hanc materiam: vide. C. de rei vx. ac. et s. e. §. fuerat.

Sed et si quis. **C** Hic ponit duo exempla. Luz

parente utriusque sexus in infinitum. vt no. ff. de re iud. l. patronus. **C** Sed quid si pater agat cum filio vel alijs descendens emancipatis. Et dicitur idē cum privilegium debeat esse reciproci. ff. qd. quisque iur. l. j. sicut diximus de marito et muliere. s. versi. itē si de dote. et quod pater tenet filium alere. et sic nil interest si filius deducat cum est per aliam viam habiturus. ff. de vul. sub. l. si filius. **C** Quid in fratre. Et tenet quod in solidum conuenit. ff. p. soc. l. vx. **C** Sed potest dici contra supposito quod frater teneat ipsum alere. quod videtur indubitabile vt scripsi. C. de alen. l. i. j. vnde per dictam rationem videtur debere concludi quod gaudeat hoc beneficio. Sed quid de domino a vasallo. Et dicitur idem cum teneant se adinuicem alere vt scripsi. C. de alen. l. i. j. et videtur quasi expressum in feudo. de notis seu. in principi. **C** Quid in patre vel filio. Et dicitur idem per ea que notantur in dicta. l. j. et in patrono ecclesie cum debeat alere. vt ibi scripsi. **C** Sed quid de plato si subditus eum conueniat. Dicitur de fortiori ratione: quod ille gaudet privilegio armate militie. vt no. ff. de re iud. l. miles. Et dicitur videtur de rectore et curatore si parochianus suus eum conueniat per predicta. Et dicitur in aduocato. vt ibi quod

possit procedere si recipiat salariū de publico. Et dicitur de si non recipiat per illa que scripsi. s. per quas perso. no. acqui. §. j. Et idem de scholare et doctore seu magistro ar. predictorum. et hoc si miles doctus: aduocatus vel platus conueniant ex contractibus tangētib⁹ aduocatorem vel militiam vel scholasticam rem. vt notatur in dicta. l. miles. **C** Item hoc intelligo si tales persone conueniant ex suo contractu vel facto: secus si ex contractu alterius. vt. d. l. verū. §. si pater. Super textu patrono vel cum eorum parentibus vel liberis. ff. de re iud. l. patronus. et idē si patronus cum liberto. ff. de ag. l. i. alimenta. et hec omnia intelligo nisi ille qui vult uti isto beneficio fuerit ingrat⁹. vt. d. l. alimenta. Super textu Item si socius. sextū exemplum. Super textu Iudicio societatis. Quid si alia act. satis videtur idē: dūtamen occasio societatis et ex contractu inuito societate durante agatur vt dixi in simili s. e. §. itē si de dote. **C** Quid si agatur actio reali. Verbigratia: socius vendicat a socio partē quā socius reus possidet: non credo quod sit locus his iuribus vt ibi dixi. Sed an obtinet in socio omnium bonorum tantum. dicitur in dicta. l. vx. in principi. ff. de re iud. l. sunt qui putat. **C** Et argumēto istorum: possit idē dici de pluribus canonicis eiusdem ecclesie: vel de pluribus prioribus vel monachis eiusdem monasterij: vel pluribus scholaribus habitantibus in eadem domo: pro quibus facit generalitas istius text⁹ de notis seu. in principi. ista enim conueniunt moribus: ideo extendenda. vt. ff. so. ma. l. eleganter. §. si. **C** In glo. se. confitente in si. ff. de re iud. l. si hoc ita. §. si. et idē credo in omnibus casibus supradictis ff. qd. cum eo. l. si ex pte. §. j. et dixi. s. v. itē si de dote in si.

Idem est si quis. **C** Exemplum septimum. Ex do

natione sua: secus si alter⁹ ff. de re iud. l. et fideiussor. §. si. et l. se. nisi eent de suis. vt notatur in dicta. l. et fideiuf. §. si. so. ma. l. et in principi. Item hec vera potest et vera donatio. **C** Quid si fiat ob causam. Et dicitur secus: quod illa non est proprie donatio vt dixi. s. de dona. in principi. nec liberalitas: et ideo cessat ratio que reddidit. ff. de re iud. l. ex hereditatu §. si. cu. l. se. ff. de re. iur. l. diuus. Pro hoc facit quod conuenit dicitur quod donatio ob causam non reuocatur propter ingratitudinem. C. de reuo. dona. l. si. In contrarium facit: quod promittens dotem promittit ob causas et tamē vult hoc privilegium. ff. de iud. do. l. pe. et non dicitur speciale in socero: quod idē videtur quocumque. ff. de iud. do. l. si extraneus. Sol. potest dici quod ubi datur ob causas per cernentem fauorem illius cui donatur vel contemplatione cuius datur: tunc sit locus huic. §. sed ubi per cernit fauorem vel utilitatem dantis sicut foret recipiens: tunc dicitur contra. Verbigratia si do tibi in dote: in nullo ego habeo utilitatem: vel si do tibi vt emas caligas vel edifices tibi domum totum est mihi liberalitas. sed si dem tibi fundum vt edifices mihi domum: tunc videtur contrarium: quod tunc magis est negotium quam liberalitas. ff. de dona. l. aristo. et in hoc casu est aduertendum quid est maius: vel id quod donatur vel id quod faciendum est. quod si maius sit notabiliter id quod donatur: potest dici quod sit donatio in eo quod excedit. et quantum ad illud sit locus privilegio. ff. de do. inter vi. et vx. l. si spōsus. §. circa. nisi principaliter intendere contrahere aliud negotium. ff. de contrahen. emp. l. si quis donationis. **C** In gl. j. non potest in si. vide quod ibi no. quod fuerunt nonnulli qui multum voluerunt restringere hanc materiam: quorum opi. reprobat ibi per Jo. et glo. **C** In glo. cōdi. ex. l. ibi. §. si nauit. idē in actio. ex stipulatu vt dixi. s. e. v. itē si de dote. **C** Sed quid si donator: reddidit rem realiter quā nunc reperit possidere: donatari⁹ eam vendicat. Et dicitur per ea que s. dixi quod donator non possit deducere. quod per quā durū videtur. vnde in superioribus videtur quod res dotalis vel pars socij vendicat: non mirum si nil deducat: quod ibi nihil vendicat de bonis illorum contra quos agitur. nec que realiter sua fuerunt. sed hic secus. **C** Sed hic queritur cum est electio de eo quod dicitur deduci. Verbigratia: dicitur mihi plures res quas peto mihi tradit. tu vis deducere ne egeas et vis eligere de illis reb⁹ illas que tibi plus placet. ego uolo tradere alias: queritur quod eliget Et dicitur quod debeat deduci de omnibus. C. ad. l. fal. l. ij. quod potest esse uerū ubi pluribus donauit et plures simul agunt. sec⁹ si un⁹. ff. ad l. fal. l. plauti. et l. plane. §. si. cum. l. se. ad trebel. l. marcellus §. res que. et de donas eligere mediocriter. C. de dona. l. si quis argētū. facit. C. quoniam et q. quar. ps. l. ij. de salga. l. j. et ij. **C** Quid si donatari⁹ uult alere donatorem in domo sua ad sinez ne fiat ista deductio. Et dicitur quod deberet audiri: quod predicta deductio sit

propter alimenta ex quo puidere ei satis uidetur offerre sicut heredes un satis uidetur offerre si offerat se alere mulierē in d. mo ppa iuxta illa q̄ notant. C. de rei ur. ac. l. j. §. simili mō ff. ur. i. pos. le. l. q̄ legator: i spe. q. si. sint le. s. nūc dicam. s. d. u. ē bñficiū legis restringere q̄ dedit donator: deductōes z deducio fit de ipsis reb. ff. ad. l. fal. l. linia. isti. de fideicō. here. §. si q̄s. bñ tñ credo q̄ si res eēt idiuisibilis q̄ iudex deberet cōpellere alterz recipe ius suū i estimatiōe. ff. de le. j. l. nō ampli §. si. C. s. pōt vltra q̄ i nūquid illud q̄ deducit erit pperunz vt transmitat ad eñneos bñdes. cā dubitatis occurrit: q̄ be redes eñnei nō gaudēt huiusmodi p̄uilegio vt satis. s. dictū est. Sed videtur de mēte leguz q̄ illud q̄ deducit remaneat donanti pleno iure. ideo credo q̄ nihil vnq̄ restituit etiam si donans peruenerit ad pinguiorē fortunā de qua posset etiam dubitari. z facit q̄ notat. ff. de offi. p̄si. l. illicitas. §. si. s. huius obstat. j. §. si. sed in alio casu loquit.

Cōpensationes. C. dicit octauum exem-
plum. z vide materiaz hu-
ius. §. s. e. §. in bo. si. dic vt ibi.

Is quoq̄. C. nouū exēplū glo. sunt hic breues z
clare. iō eas non apostillo. C. s. q̄ a is
§. ē cauda isti tituli ppono circa eū aliquātulū iūstere z aliq̄s
q̄ones tāgere q̄ faciūt ad itellectū hui. §. z sue māe. Et p̄mo
q̄ro quare fuit inētū huiusmodi bñficiū cessionis. z ad hoc r̄i-
det tex. ne iudicati detrudant i carcerē. C. e. l. j. C. occasione
hui. p̄sueuit q̄ri nūquid debitor possit p debito ciuili detru-
di i carcerē. Et hoc v̄t expeditū ibi. p hoc. C. de exac. tri. l. nemo
li. x. C. In s̄riū facit: q̄ nemo dubitat q̄n carcer sit magna ser-
uit. C. de pe. l. i. credibile. ff. de li. ho. exbi. l. ij. z iure cautū est
q̄ pp debitū ciuile q̄s non d̄z seruire. C. de ac. z obli. l. ob es.
Sup hoc pōt dici q̄ d̄bitor fiscalis possit poni i carcerē. vt. d.
l. nemo. vbi ē exp̄ssuz. De debitore p̄uati pōt distigui: q̄ aut
dolose facit vel fecit q̄ eēt nō soluēdo: z tūc pōt detru-
di z ex-
traordinarie puniri. ff. q̄ i fra. cre. l. fi. §. si. de ad. tu. l. ob fen.
Si aut̄ alias p̄misit d̄olū i s̄ctu: tūc nō pōt detru-
di. ff. d̄ mino.
l. q̄ si mino. §. si q̄seru. Aut nō dolose: z tunc p̄ notoria z
euidētī p̄tumacie pōt d̄trudi si forte p̄pter p̄tumaciā nō vult
bona sua indicare q̄ forte abscondit q̄ indicare tenet. vt no. C.
e. l. j. nā talis p̄tumacia dolo eq̄parat. ff. de ad. tu. l. si plures.
z iudex realiter citat p̄tumacē. C. q̄o z q̄n iu. l. p̄sentancū. i. gi-
tur cū dolosus nō euadat cedēdo nec ver. p̄tumax: imo cesso
facta z admīssa nō iuuaret eum in casu quo nollet indicare. q̄
cū teneat oīa d̄mittere dolo facit si q̄d celat vel retinet. ff. mā.
l. dolus. alias non video q̄ debeat detru-
di p debito ciuili. z si
detrudat nō d̄z detineri p̄terit si velit cedere. vt. d. l. j. Et hoc
nisi eēt obligat. exp̄sse ad arrestuz. nā tūc videt posse detineri.
Et facit q̄d dicit de obfidib. ff. de testa. l. obfides de iure fil. l.
diuus. z ita v̄t curia regis fr̄cie. C. Quid si sit cleric. q̄ se ob-
ligauit ad arrestū pro debito ciuili. Dic q̄ valet z d̄z tenere ar-
restū in curia ecclesie: s̄z in curia seculari nō. Itē nec d̄z detine-
ri i curia ecclesie in viculis nec in clauso carcere. vt notat doc.
extra de iureiur. c. rescripto. vide ibi in nouella. Nec p̄cedunt
vbi q̄s ē obligat. ad d̄aduz. C. Quid si ad faciendū. Videt q̄
nō liberet cedēdo: q̄ cā quare quis liberat cedēdo est ipoten-
tia soluēdi. vbi ergo tenet ad factū: talis ipotētia nō pōt alle-
gari: q̄ possibile ē sibi facere: igit nō liberat cedēdo. C. Pre-
terea ex quo facere pōt z nō facit p̄stat q̄ est i dolo. vt. d. l. do-
lus. ff. mā. z dolosus nō gaudet huiusmodi bñficio vt satis. s.
dictū est. vñ illud q̄ p̄sueuit dici q̄ ille q̄ est obligat. ad factū
liberat soluēdo i: creffe: obtinet vbi vult z pōt p̄stare itereffe.
s̄z vbi nō pōt nō obtinet. vt. ff. d̄ ver. ob. l. in stipulatōib. §. si.
plusq̄ frustratoriū eīz ē dicere q̄ p̄missor: facti eligēdo itereffe
q̄ nō pōt p̄stare liberet. ff. d̄ solu. l. stichuz in p̄in. ff. de p̄ben.
emp. l. si in emptiōe. §. si. z iō videt indubitate q̄ possit p̄pelli
ad faciendū si sciat z possit facere. nec liberat cedēdo z hoc ap-
paret: q̄ libert. alienus p̄pellit edere opas. ff. de ope. li. l. suo
victu. Bñ tñ credo q̄ stipulatoz d̄z facere exp̄sas vel dare tñ
tēpus q̄ potuerit acq̄rere vñ faciat. vt. d. l. suo victu cū. l. se. z
sic quo ad hoc adhereo additōi que asserit scriptorē p̄cise cō-
pelli scribere q̄s p̄uenit. ff. de ope. no. nun. l. stipulatio. §. sine.
Et credo q̄ possit itru-
di si nō faciat p̄ p̄tumaciā p ea q̄. s. d̄i

z que ibi notant. z hec p̄cedūt vbi p̄missor: scit z pōt facere q̄s
p̄misit. alias cū deberet solū p̄dēnari ad itereffe: liberaret ce-
dēdo bonis cū sit eadē rō q̄ i pecuniario debito. ff. de ver. ob.
l. stipulatōes nō di. §. j. nec hoc casu distiguo an fuit electa in-
dustria p̄sone vel nō: sed an sciat z possit facere vel nō vt dixi.
Nec p̄cedūt vbi q̄s tenet ex s̄ctu. C. Quid si ex d̄icto vel q̄si.
Dic nō idem. sed pena pecuniaria conuertit i corporale. ff. de
pe. l. j. §. ḡualiter. de ius vo. l. pe. et si ex culpa teneat. ff. de in-
cen. l. q̄ edes. C. Et iō credo q̄ si q̄s agat iniuriā: z cōcludat
ad pecuniā. z si reus p̄dēnatus cedat bonis q̄ nō se liberet: s̄z
pena pecuniaria d̄z p̄uertit i corporales p̄ d̄icta. Et vide hoc
eī de solu. c. odoardus. z facit. ff. q̄d cū eo. l. s̄z si. §. q̄ q̄. Dicit
ergo q̄ potes detru-
di p debito fiscali vel q̄n se ad hoc obliga-
uit. C. s. querit nūquid illis casib. pōt se liberare cedēdo. Nō
v̄t: q̄ sic nihil eēt sp̄ale in illis casib. q̄ tñ iura videt suppo-
nere. In s̄riuz videt exp̄ssum. s. de socie. §. itē si q̄s. C. qui bo.
ce. pos. l. iij. recipiēdo rēpublicaz p re fiscali de qua p p̄a p̄d̄i-
cat. ff. de ver. sig. l. eū q̄ vectigal. z l. iter publicū. z p̄bat mani-
festius i ultimo casu. q̄ obligādo se ad arrestū nō v̄t renūciare
huius bñficio cui ēt renūciare nō potest exp̄sse vt. j. videbis. In
quo ergo ē sp̄ale in illis duob. casib. Rūdeo: q̄ illis casibus
statiz debitor detrudat anteq̄ fiat executio de bonis vt. d. l. ne-
mo. i alijs solū si dolose aut p̄tumaciter p̄uertet quomin. sol-
uere possit. z ita illi duo casus magnā h̄nt p̄rogatiuā. C. Itē
circa hoc q̄rit: pone q̄ aliq̄s fecit aliq̄d detru-
di p debito: ul-
le nō h̄z vñ se alar: quis alet eū. Dicat q̄ ille q̄ fecit eū detineri
z si nolit alere: iudex bñ faciet si p̄mittat ipm abire. z v̄t nota-
ti. C. de erro. mili. an. l. fi. li. xij. z facit. ff. d̄ exbi. s̄z si hereditas
nisi possit alimētari de elemosynis. C. de ep̄a. au. l. iudices. ali-
as si iudex expediret eū de carcere sine iusta cā: tenet ad debi-
tū. C. de exac. trib. l. quot. C. Pōt v̄tēri q̄ri nūquid p cessionē
bonoz quis liberet ab obligatōe. Glo. v̄t dicere q̄ sic a ciuili
ff. de fideiul. l. vbi cū q̄s. sed hoc v̄t p̄mentē hui. §. z alioz iu-
riū q̄ dicit q̄ nihilomin. agit s̄ ipm cedētē ēt efficaciter si ido-
neū emolumētū h̄eat: z sic p̄ior remanet obligatio. q̄ si sola
nālis remaneret: ex ea sola nō pōt agi vt dixi. s. de obli. i p̄in.
C. s̄sueuit q̄ri v̄tū possit renūciari huic bñficio. Et scis q̄
docto. p̄sueuerūt tenere q̄ nō post d̄y. q̄ de hoc notauit. ff. so-
lu. ma. l. alia. Et iō credo q̄ p̄stōnes puinciales z synodales
quas p̄lati faciūt q̄ excōicati ēt si cedāt nō tradant ecclesiast
ce sepulture nō tenerūt q̄ s̄ bonos mores p̄ d̄ictā. l. alia. tuz
q̄ hoc ē bñficiū iuris a cāone p̄cessuz. vt. d. c. odoardus. q̄d i-
ferior tollere nō d̄z nec pōt. extra d̄ re. iur. c. idultū li. vj. z vide
q̄ d̄y. ibi notat que ad hoc p̄nt adduci. vñ p̄lati in hoc abutū-
tur in multis locis p̄pter emolumēta. z hac ratiōe videt q̄ nō
possit cōsuetudine introduci q̄ quis non liberet cedēdo cum
cōsuetudo non valet cōtra bonos mores. z hoc bñficiū legis
moribus introducat. vt. l. de quibus. ff. de legi. sed modus ce-
dendi bñ potest cōsuetudine introduci vt q̄ cedat nudus si-
cut fit i multis locis. Dic ergo q̄ ille qui cessit bonis nō potest
p̄dēnari nisi idoneū emolumētū habeat. C. Sed querit quid
dicit idoneū. Textus hoc declarat. ff. de cessi. bo. l. qui bonis
z. l. is qui. vbi exp̄sse dicit q̄ nō potest p̄ueniri nisi inquantū
facere pōt. C. Quid si haberet altā turrin z p̄ciosam que nul-
lum portat emolumētū nec est in loco quo possit p̄mode v̄di.
Dic nō nisi quantū emolumētuz afferret. vt dicta. l. qui bonis
ibi cū dicit nō ex qualitate. C. Sed nūquid is. §. obtinet i cre-
ditoribus qui erant ante cessionē z quos post cedēs sortit. ē.
Videtur q̄ sic cum loquat indistricte: tamē verius videt q̄ nō
obtineat in creditorib. cum quibus post cōtraxit: imo illi cō-
ueniēt illum insolidū. z hoc videt inuere a p̄trario sensu. l. iij.
C. de bo. auc. iud. pos. z facit q̄ filius familias p̄ueniat de his
que cōtraxit cū in potestate eēt inquantū facere pōt. s̄z de his
que p̄traxit post insolidū. ff. q̄d cū eo. l. iij. C. Quid ergo faciet
L. edat iterū illis. Quid si quis se obligauerat sub conditione
z ante cōditionis euentū cessit: deinde venit p̄ditio: nunquid
gaudet bñficio huiusmodi. §. In hoc pōt dici q̄ si erat obli-
gat. ex s̄ctu inter viuos gaudet. si ex legato nō. ff. d̄ ver. ob. l.
si fili. d̄ re iu. l. q̄ legata. z hoc vbi erat obligatio ad vnā sūmā
vel ad vnā quātitatē. C. Quid si ad reddit. vel aliq̄d annuū.
Bicidē. ff. d̄ do. cā moz. l. senat. §. si. de ver. ob. l. stichū. §. j.

z vide. ff. qñ dī. usufr. le. ce. l. j. §. j. vbi pōt notari aliqd in usu fru. spāle. Scōz hoc ergo ē dare casuz i quo posteriores credi tores sūt potiores p̄iorib⁹ p̄tra regulā cōem. C. qui po. i pig. ba. l. 13. z hoc si ille qui cessit excipiat de hoc cōtra p̄mos. s3 si nō excipiat z creditores p̄tēdant inter se: videret q̄ p̄currant in postea questis iuxta illa q̄ scripsi. s. e. §. itē seruiana. nō ciz vī q̄ credito: possit vti exceptiōe ex p̄sona rei ex quo reus non vtit: lōge minus q̄ fideiussor. j. de replica. §. fi. **C** Itē querit dixi. s. q̄ cessio admittit i ciuili debito ne debito: d̄trudat zc. Bone q̄ est p̄suetudo q̄ nunq̄ quis p̄ debito ciuili carceret sicut ē i regno frācie. vbi nō icarcerat q̄ nisi sit ad hoc exp̄sse obligat⁹: nunqd admittit cessio. Et vī q̄ nō: q̄ cā cedēdi ces sat. Et p̄ hoc facit. C. e. l. p̄pter. vbi nō admittit cessio cū per aliud remediū p̄uideat. igif cū p̄ p̄suetudinē p̄uideat ne i car cerē d̄trudat: non est locus cessioni. z facit. C. e. l. fi. **Q**uid dices de illis qui nō p̄ueniunt nisi iquātū facere p̄it de quib⁹ s. vidistis: nunqd cedere p̄it. Credo q̄ nō per dictā rationē: imo ḡnālius credo q̄ nunq̄ cessio debeat admitti: nisi credi tores istarent z peterēt eum d̄trudi. vel forte in foro ecclesia stico excōicari. Et hoc pōt p̄bari per dictā rationē: q̄ hoc be neficiū est miserabile z subsidiariū: nec cōcedit nisi p̄pter ne cessitatē: igif gratis cedēs nō d̄z admitti. z hoc satis idicat tex tus. C. e. l. j. z. l. fi. vbi datur electio creditorib⁹: vel statim ad mittere vel differre. vt ibi legit quicqd docto. ibi notat. **C** Lō suenit queri nunqd vestis sit auferenda cedenti. Glo. videtur velle q̄ nihil debeat ei d̄mitti etiā vnus denari⁹. ff. e. l. pe. pro hoc facit is tex. inhumanū zc. Itē facit q̄ vestimēta tolluntur seruīs mulieris facto diuortio. ff. so. ma. l. in his. §. j. **I**tem q̄ in actiōe de peculio vestimētum estimat. ff. de pe. l. id vesti mentū. Itē facit. ff. de ca. di. l. tutelae. cu3 dicit nudus exulat ff. de bo. dā. l. ij. In hoc p̄sueuerūt docto. dicere q̄ vestis no bilis eis auferit: sed p̄āncularia nō. ff. de bo. dā. l. diu. z ita ēt tenet Bp. z ex generalitate huius lre possz dici: q̄ si quis stipu latus sit bonis p̄pter guerrā vel aliud infortunū qd nō debe at cōueniri insolidū. qd est valde p̄iuz z equū. Itē facit q̄ mo nachus vel religiosus qui nō hz p̄p̄iū nō possit p̄pelli ad ce dendum. Cōtra. C. e. l. cum z filij. sed si in illo qui aliquo casu pōt habere p̄p̄iū. monachus nō huiusmodi tele vix esset si nis qui semp velle eam texere. Ego vero hic telam p̄escindo quātū ad lecturā huius tituli: q̄ tñ qdam habēt hic arborem Joānis: licet pauci citramōtani ipsam arbore habeāt nec for te eius noticiā. placet dare facilē z clarā doctrinā p̄ quā ipsa arbor poterit intelligi a quocūqz.

De iudētiam arboris actionū que ascribit Jo. sci endū q̄ multe sunt diuisiones actionū. vt no. s. e. §. sunt p̄terea. z ibi scripsi. z. j. tibi declarabo arti culatū de oibus diuisionib⁹. Jo. elegit. xij. lras z

p̄ illas pōt cognosci natura quasi oīum actionū z ad docēdū que sit natura cuiuslibet actiōis posuit in singulis circulis sin gulas actiōes. z sup singulis actiōibus lras duodecim: videlz a. b. c. d. e. f. g. h. i. k. l. m. quaz singule designāt singulas di uisiones. P̄ma diuisio est q̄ quedā sunt p̄torie: quedā ciuiles. hanc designat p̄ma lra. a. Scda diuisio q̄ quedā sunt in rem. quedā in p̄sonā: quedā mixte. z hāc designat lra. b. Et sic per p̄sequēs quelibet lra quālibet diuisionē put articulatiz sta tim tibi subijciā z lra sup qualibet diuisione. itē debes scire q̄ su per qualibet lra sunt certi puncti p̄ quos designat: sub qua di uisione est actio. **C** Hī p̄ma diuisio est q̄ actionū quedā p̄ torie: quedā ciuiles. Si sit p̄toria ponit vnus punct⁹ super lit tera. a. designādo q̄ actio est de p̄mo mēbro videlz p̄toria si sit ciuilis: erunt duo p̄cti designādo q̄ est de scdo mēbro. Si vero diuisio sit trimēbris: si actio sit de natura p̄mū mem bri ponit vnus p̄ctus sup. a. si de natura secūdi mēbri sunt duo p̄cti. si de natura tertij sunt tres puncti. si de nā quartū: quattuor vltra nō excedit. per ista facile ē itelligere arbore. z p glo. q̄ super ea facte fuerunt q̄s nō ip̄robo. s3 vide z lege eas p̄ te: q̄ ego p̄sequi nō itēdo cū p̄ ea que. s. dicta z notata fue rūt possit satis inotescere nā z mā actionū. Et scias q̄ h arbor fuit ip̄rope dcā arbor cū nō hz radices trūcū neqz frōdes q̄ sūt de esse z specie arbor pot̄ d̄buisse dici tabula. Sequūf dicte xij. diuisiones cū lris z cū p̄ctis articulatiz oīum actionū.

- a. **C** Alie sunt p̄torie: alie ciuiles.
- b. **C** Alie in rem: alie in personam: alie mixte.
- c. **C** Alie rei p̄sequutorie: alie pene: alie mixte.
- d. **C** Alie in simpluz: alie in du. alie in trip. alie in qua.
- e. **C** Alie bone fidei: alie stricti iuris.
- f. **C** Alie perpetue: alie temporales.
- g. **C** Alie transitorie ad heredes: alie non.
- h. **C** Alie que infamant: alie non.
- i. **C** Alie directe: alie vtilis.
- k. **C** Alie directe: alie contrarie.
- l. **C** Alie vniuersales: alie singulares.
- m. **C** Alie simplices: alie duplices.

C Per has diuisiones p̄ intellect⁹ arboris: q̄ istas diuisiones lit tere z p̄cti p̄dicti designant. z p̄ ipsam dūtrū sit fideliter pun ctuata. xij. nature actionū clare patēt: nec mireris si reperias quāz aliquas figuras nō p̄ctuatatas: q̄ qñ actio est incerta z va ga sic q̄ nō pōt certa regula dari super membro qd littera desi gnat: tunc nil punctuat put glo. dicte arboris satis declarant ad quas te remitto.

C De cū eo q̄ i aliena ptate ē negociū ge. eē dicif.

Via tamen. **C** Dec p̄tinuatio ter tus melior: ē q̄ p̄tinua tio gl. q̄ est. s. i rubrica. Ne verbosa fiat disputa tio nota sanctissimū verbum p̄tra aliquos le ctōres q̄ dilatant verba vt possint hora p̄stiv

ta3 lectōi trāfire: z legūt vnū vel duos libros in anno cū debe rent legere totū volumē z se z scholares d̄struūt. z facit. C. d appel. l. ampliorē. §. i refutatoris. **C** In glo. nam similitū i. per hūc tex. possit dici q̄ possit agi ex p̄tractibus religiosoz cōtra abbates z p̄latos supiores eoz cum sint in eozum pote state vt dixi. s. ti. j. §. actiones de peculio in fi.

Si igitur. **C** In gl. scz volētis. p̄tra hanc gl. videt exp̄sse. ff. e. l. fi. vbi vī exp̄ssum q̄ nō agit q̄ iussu. vbi dñs mandat creditori tradere seruo. **C** P̄terea videt q̄ vbi mādatū dirigit creditori q̄ debeat agi mandati. C. man. l. si tibi. Sol. scis q̄ sup hoc sunt opi. iter Pla. z Jo. vt no. ff. qd iussu. l. j. z. C. e. l. et. dic tñ pleni⁹ q̄ aut ipse dñs cō traxit in p̄p̄ia p̄sona: z cōtractu facto iussit pecuniā tradi ser uo: tūc nō dat qd iussu. vt. d. l. fi. Aut mandauit credi p̄ ser uo tñ: tunc aut mandatum dirigit ad p̄hentē z dat man. z qd iussu. z cōcurrūt aut ad seruū z datur qd iussu tñ. vt no. d. l. ij. **C** Sed mix videt quō datur qd iussu vbi mandatū dirigit ad p̄hentē cū nullus iussus iterecedat. sed pōt dici q̄ imoracit⁹ ex eo q̄ mandatū ei tradit z p̄ hoc pōt dici q̄ si aliqs mandet rez aliquā tradi vel solui alicui q̄ ex hoc videat illū cui tradi man dat p̄stituere p̄curatorē quāuis ad veritatē nullū aliud māda tuz ei fecisset qd ē notabile. z facit. ff. qd iussu. l. j. §. s3 si manda uerit de noua. l. fi. z caue q̄ hec actio nō hz locus nisi cū iubeat seruo p̄prio vel qui debet habere pro p̄prio. vide. ff. qd iussu. l. j. §. si pupillus cum. §. seq. z. l. se. vnde si non esset prop̄ius quāuis potest fieri prop̄ius non haberet. ff. qd iussu. l. ij. §. fi. **C** Quid ergo si abbas iussit religioso suo pecuniāz mutuo recipere: nūqd pōt agi hac acti. Videt q̄ sic: q̄ bz illū i p̄tate vt dixi. s. in prin. z facit. ff. qd iussu. l. pe. s3 si solus cōuen⁹ q̄ hz bona discreta iuberet nō credere posse agi hac actiōe. z sic itel ligo ē de fideiussō. c. pe. z idē credere eadē rōne si p̄rio forā neus vel ruralis iuberet socio suo qui nō sit i obediētia z pote state illi. z idē de p̄iore claustrali nisi fungeret vice abbatis ff. qd iussu. l. j. §. fi. **C** Sed p̄missa videt dictū. c. pe. qd videt regre nedū iussuz abbatis imo z capituli. s3 dic q̄ loquit quo ad hoc vt capitulū teneat: ipse tñ abbas teneret si solus p̄re ce pisset. Loquit ergo bec mā qñ iubeat seruo. **C** Sed qd si libe ro. Verbigratia p̄cepi famulo meo q̄ reciper mutuo pecuniā vel vinū vel aliquid aliud ipse fecit: nūquid possum cōueniri. Dic q̄ sic vtili iustoria: nō tñ hac actiōe. C. d exerc. l. si mutua. **N**ec ob. C. e. l. fi. q̄ loquit in seruīs vt ibi notat. z de his vide bis magis in iferioribus. **C** Sed quid si vir iubeat vxori i par tibus francie z alijs locis qui regunt cōsuetudinē in quib⁹ vxor est in potestate viri. De consuetudine videt q̄ cōpetat bec actio cum eadē equitatis ratio interueniat. j. ver. ideo autem. **C** Quid si pater iussit filio adoptiuo. Distingue aut transiuit

in potestate vel non. C. de adop. l. cum in adoptiuis. §. de adop. l. in filio arrogato non dubium: quia ille transiet in potestate. et ideo videtur de herede loci hec actio in eo idest in potestate. Circa exercitorem sciendum est quod solus datus per negotiationem naualem maritima vel fluuialia ff. eo. l. i. §. nauis. et hinc legem et potestatem magistro datur. ff. e. l. i. §. igitur proposito. Istas tamen propositiones legem exercitorum notari facere. nam alias ex quo vti opus magistri obligat dominum ad omnia ad quod officium se potest extendere. ff. de insti. l. sed si pupillus. §. i. et sic intellige. ff. de exerci. l. i. §. magistrum in ver. quod tamen sicut armata et victualia et necessaria. nam et ad portiones nauigij de quibus satis apparet in tex. d. l. i. et plenius in summa Bzo. e. ti. §. facite autem. De vno tamen potest queri. exercitor obligat ex facto magistrum: et tamen magister ei non acquirit. vt. ff. e. l. i. §. eccontrario. sed secus in institor. ff. de insti. l. i. §. si. cum. l. se. Sed cur diuersus. Rudeo vt textus rudent in. d. §. eccontrario. quod dominus nauis non indigebat remedio pretoris cum sit et alias puerus. et si non sit puerum ipse sibi qui proposuit e. l. §. cuius autem. Sed certe eadem ratio videtur locum habere in instituente. vnde probabiliter potest dici idem vt neutri acquirat regulariter sed vtrique in subsidium iuxta dicta. l. i. de insti. C. Sed per euidetiam horum quero hic dicitur in exercitoria et institoria quod dantur siquis fuerit eius rei gratia cui fuit propositus: querit ad quem pertineat hec potestatio. Hoc est expressum. ff. de exerci. l. si. vide ibi. e. ti. l. i. §. non autem. Et hoc est vbi virtute officij magister vel institor recipit et ex voluntate dominus tacita. Quid si expressa: quod forte sibi mandatum fuit expresse quod posset recipere pecunias mutuo: tunc non credere quod oporteret aliquid creditorem probare nisi dictum mandatum et quod mutuasset: quod eo ipso quod dominus permittit recipere expresse se obligat. et sic intelligit. C. de exerci. l. si mutua. ff. de insti. l. i. cum. et l. si quis mancipius. §. neg. gest. l. liberto in pra. v. l. illa finalis intelligit quod exercitor vel institor ex causa sui officij aliquid contraxerunt non permittente domino expresse: quod tunc dominus non tenet nisi illa procurant que illa. l. et in. Sed si dominus expresse permittit recipere mutuas pecunias vel aliquem contractum certum exercere: non credo quod obtineat. et hoc satis patet in. d. §. de fideius. et ibi notat Inm. et hoc videtur inuere. l. habebat. ff. de insti. hinc ergo locum hec in institoria vbi quis seruum vel liberum alicui negotiationi propositus. Quid ergo dices. quid instituit quendam ad regendum villam suam vel aliquam domum suam vbi habebat familiam et dedit ei potestatem agendi defendendi regendi debita et redditus exigendi et omnia alia faciendi que ad regimen ville vel domus cui propositus erunt necessaria vel opportuna sicut consuevit poni in talibus institutis: iste recepit mutuo pecunias vel blada pro regimine domus: querit nunquid dominum obliget. Et videtur expeditum quod non. C. quod cum eo. l. si. ff. de insti. l. si cum villico. In contrarium videtur: quod si edificatio fuit propositus obligat dominum. e. ti. l. cuiusque in prin. Item quod iste est quasi generalis procurator omnium rerum que tangunt dominum ratione ville vel domus sibi commissa. et sic eius factum nocet domino. ff. de pac. l. rescriptum. §. si. cum. l. se. et se. et maxime in talibus que non sapiunt alienationem dominij. ff. de procur. l. procurator tutorum. Preterea procurator generalis potest instituire institor: cuius factus dominum obligabit: ergo multo fortius ipse ipsum dominum obligat. ff. de insti. l. cuiusque §. si. cum. l. se. vnde ex quo commissa est ei gubernatio et omnia que sequuntur ex ea. ff. de insti. l. cuiusque §. ites si institor cum. §. se. Pro euidetia horum scire te volo quod institor proprie dicitur qui proponitur alicui negotiationi questuarie. vt ille qui proponitur alicui mense numularie vel alicui opatorio in quo currunt mercature vt. d. l. si cum villico: que vulgariter mercatores vocant factores in lingua occitana. et hoc vult dicere hic textus cum dicitur quod quis taberne. ff. e. l. iij. Improprie autem dicitur institor qui instituitur alicui ad vnum negotium in quo non est mercatura: sicut qui proponitur ad recipiendum mutuo pecuniam vel aliquem actum vnicum in quo cadit obligatio sicut ad emendum vnum equum vel aliquid singulare. C. de exerci. l. si mutua. Improprie dicitur qui proponitur alicui negotio per adhibenda diligentia: non vt aliquid agat quod obligationem sapiat: vt si quis proponat operari ad hoc tamen vt videatur quod diligenter et bene operentur. et talis non potest dici institor sed procurator nisi improprie et abusive. De primo non dubium quod obligat dominum contrahendo eius rei gratia ad quod propositus est. ff. e. l. cuiusque §. non tamen. et hic. ff. de insti. l. i. De secundo est certum quod obligat et dominum non directa institoria: cum non sit proprie institor sed vti li. vt. d. l. in eum. ff. de insti. de ac. em. l. iulij. §. si procurator. extra

de fideius. c. pe. ff. de nego. gest. l. liberto. De tertio est dicendum quod dominum non obligat. vt. d. l. si. C. quod cum eo. et. d. c. pe. et sic dicitur intelligi. ff. de insti. l. cuiusque §. sed cum fullo. ibi enim propositus cum vt discipulis imperaret et eos dirigeret in agendis: non vt videret vel emeret vel operatorium gubernaret recipiendo et expediendo opera: tunc enim est institor. e. ti. l. institor. et de tali qui hinc potestatem recipiendi soluendi ac puidendi dicitur intelligi principium dicte. l. cuiusque §. ibi enim propositus fuit edificatio. l. ad ministrandum soluendum et recipiendum necessaria per edificatio. Et ideo in questione proposita videtur quod talis qui hinc administrationem ville seu domus obliget dominum si domus sit talis quod consuetudine fuerit: et oporteat emere et vendere et negociari per sustentationem domus et familie. ff. quod cum eo. l. si. Si autem est in puris redditibus non credere per predicta. vel si est institutus ad faciendum colitantum vel vt operarius presit. et ita modifico dictam. l. si. C. quod cum eo. Sed quid si ille qui non potuit dominum obligare peruertit in eius domini utilitatem. Binc dominum teneri. ff. de insti. l. si quis mancipius. et. d. c. penulti. de fideius. C. quod cum eo. l. ei quod in si. Sed querit nunquid sit differentia inter institorum et procuratorum. Et videtur expressum quod sic. nam textus dicit quod institor obligat dominum: procurator non. vt. d. l. cuiusque §. sed cum fullo. Contra videtur expresse. e. ti. l. in eum de ac. emp. l. iulij. §. si procurator. Preterea textus promiscue vti verbo procuratoris cum alijs verbis que institutionem sapiunt. C. quod cum eo. l. si. Sup hoc videtur dicendum quod vbi procurator instituit ad negotiationem questuariam: non refert vtrum dicat facio eum institorum vel procuratorum cum eadem sit intentio. extra de procura. c. petitio. et idem si ad vnam de se obligatoriam quantum non questuaria. vt. d. §. si procurator. et. d. l. in eum. Quid ergo vult dicere. §. sed et cum fullo. Binc quod ille textus vult facere differentiam quam. §. feci. videlicet an preficiat negotio: an vt imperet et videat quod diligenter agant. In primo casu obligat dominum. in secundo non. quod in secundo non est institor sed quasi procurator. vnde scias quod verbum procuratoris plus comprehendit et est magis largum quam verbum institoris. Nam institor non potest dici nisi qui proponit quis negotio obligatorio nisi sumat verbum improprie. sed procurator potest dici ad quodcumque negotium. et hoc vult dicere ista textus. quod talis non est relictus vt institor sed quasi procurator. Item procurator dicitur ad negocia et ad iudicia: sed institor ad negocia tamen maxime questuaria: vt patet per totam hanc materiam. Sed pone aliquis peregre proficiscens dimisit procuratorem suum generalem omnium bonorum suorum et dedit ei potestatem defendendi negociandi et omnia faciendi etc. nunquid procurator potest eum obligare: non videtur per dicta. l. procurator tutorum. nisi haberet liberam. e. ti. l. procura. cui libera. Sed multum obstat: quod talis procurator potest facere institorum qui obligat vt. §. dixi per. l. cuiusque §. si. Sup hoc potest dici quod si dominus erat talis qui consuevit mercari quod iste procurator obligabit eum in talibus in quibus consuevit dominus se obligare et mercari. ff. quod cum eo. l. si. §. pig. ac. l. vel vniuersorum. et de tali presumendum est loqui. l. cuiusque §. si. et ad tale restringenda. Sin autem non videtur quod obliget. sed mirum quare institor generalis vel specialis ad vnam negotiationem dominum obligat et non procurator. generalis nisi in casu predicto. sed ad hoc potest ridentur quod procuratori in dubio videtur tamen commissa administratio vtilis et necessaria domino. et ideo non potest alienare nisi illa que seruando seruari non possit. ff. de procur. l. procuratorum. C. de procur. l. procuratorum. et persequens nec obligare. sed vbi instituit ad mercandum tunc permittit alienationem illius rei gratia cuius institutus est. et persequens obligatio. Quid si instituit eum procuratorem et institorum. Videtur idem ac si eum constitueret procuratorem tamen. ff. pro socio. l. si ad iudicia tur. Quid si instituit aliquem vicarium vel locum tenentem. Videtur quod talis eum obliget. ff. quod cum eo. l. si. ibi sed quod etc. Et dicitur vt procuratore. Sed cum institor et procurator possit dominum obligare in suis casibus vt. §. vidistis. Querit vtrum possint res eius obligare pignori in casibus illis. Videtur quod non. ff. quod iussu. l. dominum. nisi dominus consueuisset pignori. ff. de pig. ac. l. vel vniuersorum quod cum eo. l. si. et forte hoc casu dicitur intelligi. ff. de insti. l. cuiusque §. ite fideius. Item querit quid si non appareat quod dominus institorum propositus: per bas tamen quod dominus sciente et permittente mercat tanquam institor videtur quod sufficiat. ff. de exerci. l. i. §. magistrum. §. ceterum. de insti. l. cuiusque §. si quis pistor. ar. ff. de pecu. l. quod tuberomis. §. sunt quod de. et. l. non solus. §. tributa. l. i. et ideo videtur quod illi qui permittunt viores suas publice mercari quod teneant de eorum tractibus per predicta. Sed nunquid ipse institor tenet. Videtur quod sic ad instar

magistri nauis. ff. de exerci. l. j. §. est autē. et procur. ff. de pecu. l. pecu. qui pro. i. i. c. d. l. i. §. de iustit. l. si. sed ibi non contractat: sed solū p̄fessus fuit. vñ p̄ illam. l. videt q̄ in iustit. p̄fessus do nō obligat dñm quāuis cōtrahendo obliget. et iō sūme ea uendū est q̄ littere que sunt cū talib⁹ p̄tineant ip̄m cōtractū: nō autē confessionē cōtractustm̄ sicut faciunt cōiter in regno francie. vnde videt q̄ cōfessio talis non deberet nocere dño sicut nectutoris. ff. de cōfess. l. certū. §. s. an ip̄s. imo nec ip̄s iustitior. vt. d. l. si. et hoc nisi i l̄is p̄fessionis p̄tineret vltra p̄missio. sicut fit cōmuniter: q̄ tūc virtute obligatiōis et p̄missionis pōt p̄ueniri. vt. l. quidē. ff. de p̄sti. pe. Sup hoc aut an iustitor tenet est distinguēdū cū p̄tēplatione p̄ctuz est: et in dubio p̄sumitur q̄ p̄tēplatione vtriusq̄. vt no. p. glo. et docto. C. qd̄ cum eo. l. ei qui. man. l. si litteras. Ista placuit hīc tangere: q̄ quotidianā sunt. et iunge que dicā i fra. §. fina.

Introduxit. C. Pro euidētia istī. §. et sue marie. obbes scire q̄ vbi pater vel dñs cōueniunt de peculio habēt tale p̄uilegiū q̄ ante oēs creditores deducunt qd̄ eis debet et qd̄ sup̄ est soluit̄ creditorib⁹. ff. de peculio. l. sed si dānum. §. peculii. et j. §. cū autē. qd̄ p̄tor: mōderat⁹ est detrahēdo casum quo seruus sciēte et patiēte dño mercabatur. tunc eim̄ erat iniquū q̄ ille qui cōtraxit cum eo i illa merce p̄posteraret dño et forte debitū suum p̄deret. vnde iudicium hanc acti. per quā dñs cōtribuit quaten⁹ mers se extendit cum ceteris creditorib⁹ qui in illa merce cōtraxerūt cū seruo pro quātitate debiti cuiuscūq̄ et vocat̄ tributoria: q̄ per ipsam fit p̄tributio debitoris. In hoc tamē est differētia inter dñm et creditores: q̄ cōtributio fit omnīū debitorū dñi vnde cūq̄ et ex quacūq̄ cā ei debeat. S3 nō sic de alijs debitis aliorum creditorū: q̄ de nullis fit cōtributio nisi de illis que cōtracta fuerūt in merce illa vel eius gratia p̄ qua agit. nec pōt agi nisi pro illa in qua est p̄ctū. si sint diuerse merces et i diuersis locis exercēt. C. Et caueat actor: q̄ si egit ista actiōe nō pōt redire ad acti. de peculio quāuis plus sit i peculio q̄ in merce. et ideo iter dū plus expedit agere de peculio q̄ hac actiōe prout hec oīa reperies si vis legere tex. et glo. ff. de tributo. p. totū. j. §. is quoq̄. hoc supposito pone casuz qui facilis est et planus. C. In gl. hanc acti. H3o in sūma videt tenere p̄tra. p. quo facit multū is tex. Boet. tamē p̄sueuerūt app̄obare hāc gl. vbi q̄z et hic app̄obāt. et vñ vera. Nā nō reperit̄ edictū nec mā vñ illud officiū possēt descendere vel causari. Et ad hoc facit. Nā hec actio nō ē propriū nomen actiōis s̄m op̄i. glosay. sicut dixi s̄. e. §. j. Sed cognomē actiōis que orit̄ ex p̄tractu ex quo agit q̄ quādoq̄ cognominat̄ iustitoria: quādoq̄ de peculio: quādoq̄ de in rez verso put̄ diuerso mō p̄cludit̄. et certū est q̄ i acti. de scēdentib⁹ ex p̄tractib⁹ nō reperit̄ officiū tale. C. Sed pro euidētia hui⁹ actiōis pōt queri quid p̄prie vocat̄ mers applicādo ad nostrū p̄dioma et ad factū: q̄ nec. l. mercis de verboruz signi. quāuis sint ibi dñe. ll. que sic vocant̄. nec. l. j. §. ff. de tribu. nō bene declarāt. Unde ego credo q̄ hoc casu mers dicit̄ mercatura: videt̄ quelibet res q̄ est emptā p̄ reuēdendo et lucrādo. et obtinet p̄prie quādo serui tenet̄ operatoriū pluriū mercaturay. sed et vtilis datur et vni⁹ rei. vt no. ff. e. l. j. C. Itē pōt queri cur actio de pec. et hec se tollūt adinuicē et cur nō datur in eo qd̄ plus pōt eē in vna q̄ in alia. De hoc videbis. j. §. is quoq̄. C. Itē querit̄ in quib⁹ creditorib⁹ hec tributoria obtineat. Et ē dicēdū q̄ in circographarijs tm̄: secus si oēs vel alter p̄tēderent pignora vel realē obligatiōe. naz tūc obtineret regula fallentis qui prior est. ff. de tributo. l. pcur. §. si plures i si. Quid si alter p̄tēdebat p̄uilegiū. Videt̄ idē ac si p̄tēderet hypothecā. et sic non fiat distributio iuxta illa q̄ scripsi s̄. ti. p̄mo. §. itē si quis in fraudē. et facit. ff. qd̄ cū eo. l. iij. d̄ in rez verso. l. j. §. Itē si plures. In p̄trariū videt̄. ff. d̄ pecu. l. ex facto. C. Itē querit̄ quare hec actio q̄ datur ex p̄tractu vel quasi nō datur in heredē ex dolo defuncti insoluduz. ff. e. l. illud. §. si. sicut cetera que ex p̄tractib⁹ oriūtur. ff. de ac. et ob. l. ex p̄tractib⁹. et cur speciale in ista. Dicit̄ Jac. de ra. q̄ acti. tributoria participat in aliquo nām p̄sonalitat̄ et in aliquo nām realitat̄. nam nām p̄sonalitat̄ h3o in eo qd̄ datur et causat̄ ex cōtractu serui. sed h3o nām realitat̄ in eo qd̄ datur contra dñz qui nūq̄ fuit obligat⁹ nec cōtraxit. Sed pro eo solo cōuenitur: q̄

habet peculium vel habere desijt sicut in reali: nūc natura realis ē q̄ quādo possessor dolo desijt possidere: heredes nō tenentur nisi de eo qd̄ puenit. et ideo cū tributoria habeat nām realitatis in hoc qd̄ cōcernit dominū: nō miruz si nō detur in heredem nisi in quātum puenit sicut nec realis s̄m cum. Ista ratio videt̄ bona et fundat̄ per. l. cum autē. ff. de rei vendi. et nō ē de hoc multū mirāduz: q̄ bene reperiūtur alie actiones que causantur ex contractib⁹ vel quasi: et non datur nisi in quātuz puenit. ff. pro soc. l. heres de here. tu. l. j. et fi.

Preterea introducta est. C. In gl. caue i si.

Hec glo. videt̄ p̄tra tex. qui dicit actio in singulari. sed de hoc videbis magis. j. C. In gl. hoc punctū ibi q̄ oppositio. hicoz eē que opinio. vel forte voluit dicere que oppositio p̄tra opi. Jo. nam de hoc posset opponi et apper: q̄ Joā. ad hoc ridet vt p̄zin i feriozib⁹. C. In si. eiusdē glo. Jac. de ra. recitat hanc opi. et nō p̄bat nec ip̄probat: et tū videt̄ multū dubia et quasi cōtra mentē istī tex. Pro hac tamē opi. pōt sic argui: videt̄ q̄ sint due acti. vna de peculio. alia de in rez verso. certū est q̄ illa cōsent̄ diuersa q̄ diuersis nominib⁹ nuncupant̄ et diuersos habēt tractat⁹. C. de codi. l. si rem. ff. de verbo. sig. l. carbonū. de pig. act. l. si p̄uenerit. §. pe. Sed cōstat q̄ actiōes de peculio et i rem verso diuersa habēt nomia et diuersos titulos et tractat⁹: ergo nō debēt nec pōt dici vna. maior est p̄bata. minor: p̄zin titulo de peculio et de in rez verso. ff. q̄ sunt diuersi nomie et re. C. Preterea illa nō possūt dici vni⁹ q̄ diuersas habēt causas et nās. sed ita ē in actiōe de peculio de in rez verso. ergo sūt diuersae maior: p̄z de se et p̄ dictā. l. carbonū. minor: p̄z: q̄ vna datur q̄n ē versus. alia si nihil. C. Itē vna datur insoludū. alia quaten⁹ ē in peculio: vt p̄z hoc. §. et in tota mā. C. Preterea si essent vna actio vno cursu finirentur: et vna cā p̄plereñt: et vniforme t̄ps haberēt: et nō possent nisi semel p̄petere. Sed p̄stat q̄ actio de in rez verso p̄petit vbi nō cōpetit de peculio: et p̄ oppositū distinguunt et diuersa habēt tēpora. q̄ vna p̄petua alia tēporalis: ergo sūt due et diuersae. ff. de in rez verso. l. j. §. j. C. de exerci. l. ij. et sic videt̄ p̄ opi. Jo. q̄ sunt due et diuersae. In dñi sūt tres rōnes q̄ hic ponunt̄ in gl. et maxie iste tex. qui dicit vna ē actio in rez verso. et in p̄. hui⁹. §. vbi dicit. Preterea introducta ē actio loquēdo i singulari. nec valēt solutiōes q̄ hic dant̄ q̄ sint vna quo ad effectū: q̄ salua gratia nō est idē effect⁹. quia si ageret simpliciter de peculio dñs duceret qd̄ sibi debet dato q̄ eēt aliquid versus. j. §. cū autē. et hoc et tenet glo. exp̄sse de in rez verso. l. fili⁹ in gl. pe. et sic nō est idē effect⁹. C. Preterea quāuis veniret i acti. de pecu. id qd̄ serui⁹ venit i vtilitatē dñi tanq̄ seruo debitū. hoc veniret tanq̄ peculii serui et ex p̄denatōe facta simpliciter in acti. de peculio et sub estimatōe peculij. et sic frustra diceret iste tex. q̄ due fierēt p̄denatōes et q̄ fieri d3 estimatio peculij ad p̄tez et de eo qd̄ i rem versus ē ad aliā. vñ nō credo q̄ possit dici qn h̄ op̄io et solutiōes sint p̄mentē huius l̄e. C. Preterea exp̄ssum ē nisi tex. calūniē q̄ in instātia de peculio cadit instātia de in rez verso. ff. quā. acti. de peculio ē anna. l. j. §. q̄ sitū. alias est. l. vñ ibi nō pōt dici q̄ ageret de peculio et de in rez verso ex diuersis causis sicut gl. videt̄ velle intelligere i positioe finali: q̄ tex. hoc nō parit̄ qui dicit fuisse actū actione annali: et ita de peculio tm̄. C. Preterea s̄m illā positioem illa l. nihil valeret: nec haberet dubiuz qd̄ nō est dicēdū. C. Quid ergo dicem⁹ negari nō pōt nec vñq̄ is tex. negare voluit quin actio de peculio et de in rez verso sint due: et qn habeāt diuersas nās et vias vt. s̄. satis ostēsum est. et hoc bñ et clare dicit̄ tex. etiā hic. j. §. is quoq̄. s̄. certe vbi dicit̄ certe qui pōt p̄bare in rem dñi versus de in rez verso agere d3 sub. non de pecu. ita eiz itendit i ferre ex p̄cedētib⁹: alias nil diceret. Itē negari nō pōt quin habeat diuersos effect⁹ et maxie vbi dñs aliquid debet. C. Quid eim̄ si dñs noluit esse debitor: serui de eo qd̄ i rez dñi verteret. Cōstat q̄ nō esset debitor: peculij. vt. l. q̄ tubero nis. §. sed id qd̄. et ita eēt diuersus effect⁹ et cessarent oēs solutiōes quas glo. reddit̄ hic. Quid ergo voluit dicere iste tex. l3 eim̄ vna ē actio et c. C. Pro euidētia scias q̄ iter dū dicit̄ vna actio seu vni⁹ iudiciū. q̄ vna ē instātia quāuis diuersae sint actio nes. et hoc videt̄ i simili. lex hoc dicit q̄ de plurib⁹ hereditariib⁹ ex diuersis causis cōib⁹ vni⁹ iudiciū sumi pōt. i. vna instātia:

et tamen sunt plures actioes. ff. fa. herc. l. heredes. §. de plurib.
 et una actio p socio intentat p diuersis societatis. ff. pro soc. l.
 cu duob. §. si plures. Potest igitur hic dici qd una est actio qd ex pe-
 culio et in rem verso intentat. i. una instantia effectus utriusque venit
 hoc intendit is tex. dicere et dicta. l. questu. qm actio de peculio
 est annalis. et d. l. filiuffa. togam. ex quaz me te scias istuz tex.
 fuisse extractu. **Quid ergo dices.** ago de peculio non facta
 mentio q fuerit aliqd in rem verso dñi: demum pbo aliquid
 verso in pcessu: nuquid fiet in eo condēnatio insoludu et in
 residuo peculio tenus: vel quid ecōtra ago de in rem verso nō
 facta mentione de peculio nihil pbo verso: nunquid fiet
 condēnatio in peculio. videtur expedituz q sic p hunc. §. et p
 dicta. l. questu. **Pōt dici ptra:** q sentētia dñi esse cōformis li-
 bello. ut. l. fi. C. de fideicō. liber. quō ergo iudex posset condē-
 nare in eo qd nō fuit petitu. Non videt. vñ is. §. videt itelligi
 debere qm de puerfōe fit mētio i libello. Et dñi dicere sic actor:
 mutuau seruo tuo peculiato. x. de quib. cōuertit quin qz i rem
 tuā peto q condēneris mihi in quin qz versis in utilitatē tuam
 et in alijs quin qz peculiore. talis libellus sufficeret hodie: qz
 de vsu curiaz nō exprimit nomē actōis. **Quid si opz expri-
 mere.** Videt per. l. nō est nouū. ff. de ac. emp. q sufficeret alte-
 ram exprimere facta mētionē de toto facto et fortiori ratōe po-
 test dici hoc casu q in. l. nō est nouū cū hic sit vna actio videt
 certi cōdi. ex mutuo vel alia que descēdit ex ptractu. et ista no-
 mine de peculio vel de in rem verso nō sunt nisi adiectioes seu
 agnomina sicut dictū fuit. s. in pñ. S; huic opi. videt obstarē
 ver. certe. j. in. §. is quoqz. vbi est verbus dñi. qd datur itelligi
 q vbi pōt pbari in rem versuz nō dñi agi de pecu. sed ibi ponit
 dñi pōt ut ibi dicit et continet potius pñiū q pceptū. **S; qd
 actor dñi in libello declarare quātū dicit puerfuz et quātū
 nō.** Videt q sic cū petitio debeat fieri certa. ut scripsi. s. ti. j.
 §. curare. **Sed pōt ptradici.** nam hoc pmittit ex quadā eq-
 tate ppter difficultatē pbarionis quid sit verso et qd non. et
 ideo nō credo q ppellat declarare et maxime vbi iurat q oda-
 rare nō pōt. ut dixi. d. §. curare. et ideo securius est simpliciter
 pcludere in libello q reus condēnet in. x. et in pcessu veniet et
 declarabit modus condēnadi ut hoc. §. debet. **Querit vtrū
 actio tributoria et de in rem verso possint vna instantia intētari
 sicut de in rem verso et de peculio.** Et videt q sic cū videatur
 eadē rō equitatis. s. e. §. j. h. istas. et hoc videt gl. velle in. d. §.
 eligere ppe fi. gl. pñe. Ego credo ptra. et hoc videt plene p
 bari. j. §. certū. et §. is quoqz. et ff. de tribu. l. qd in heredes. §.
 eligere iucto h. §. nam hic cōcludit q actio de pecu. et de in rē
 vers. sunt vna illa vnitāte quā. s. dixi: et q actio de peculio intē-
 tata videt de in rem verso intētari. ut in. d. l. questu. S; pstat
 q actio de peculio et tributoria se nō ppariunt: ergo nec actio
 de in rem verso. **Pterea si actio tributoria se cōpareret cuz
 alijs: frustra diceret q actor pelleret eligere.** j. e. §. h. is quo-
 qz. **Sed querit nuquid actio de peculio et de in rem verso se
 tollat electōe.** Videt q nō cum se cōpariant vt hic. **Pterea
 actioes que se tollunt electōe nō pñt simul intētari etiā vna p
 vna parte rei que petit: alia p alia.** ff. de le. ff. l. cū fili. §. varijs.
 sed pstat q de pecu. et de in rem ver. se cōpariunt et p parte fit
 pdenatio in qualibet: ergo nō videtur se adinuicē tollere. gl.
 mouet hoc in. d. §. eligere. et videt tenere q se tollat p hos. §.
 isti. §. parū dicunt de his duab. actioibus: imo videt ptranū
 in. §. ceter. verum ē q versus certe: supra sepius allegat facit
 q actio de in rem verso debeat eligi. sed vt dixi potius ipostat
 consiliū q pceptū. **Sed querit vtrū institoria et actio de pe-
 culio seu de in rem ver. se tollant electione.** videt q sic p. §. is
 quoqz. et q videtur eadē ratio alioquin qui alterū eligeret nō
 eēt ipse stultissim. sicut tex. dicit in. §. ceter. cum posset ad aliā
 redire. **In contrariū videt q non se tollant electōe.** primo
 q non reperit expressum nisi de tributoria et de peculio. ut. d.
 §. eligere. et si iuriscōsult. voluisset de institoria et de peculio vti-
 qz hoc scripsisset. **Itē actio de pecu. et institoria videtur oriri ex
 diuersis causis. vna ex cōtractu serui: videt de pecu. s. ti. j. §.
 actiones. institoria ex cōtractu dñi. j. e. §. h. ff. si cer. pe. l. si insti-
 torē. et ita non videtur se tollere. **S; ista ratio cessat in actōe
 de in rē verso que videt oriri ex cōtractu dñi.** ff. de in rē ver. l. j.
 in prin. nihilomin. tamē videt q institoria et de in rē verso nō**

se tollant electōe. et hoc videtur exp̄ssuz extra de fideiuf. c. pe.
 vbi dicitur q mutuās act. recuperat qd mandatū est et qd in utili-
 tatē est versus: et sic sequit q se nō tollant electōe: qz alias im-
 possibile eēt q illud obtineret. opz eniz q vnū recuperetur p in-
 stitoria: aliud p actionē de in rē verso vt ibi nō. **S; que ē ra-
 tio quare meius tollit tributoria electione q institoria vel de
 in rē verso.** Rūdeo: tributoria et de in rē verso oriunt ex eadē
 radicali materia: videt ex cōtractu serui et ad idē vadunt: vi-
 delz ad id qd ē in peculio. vnde nō mirum si electio vni. alia
 cōsumit. Alie aut videtur magis cōcernere factum dñi et ita ex
 alia cā cōperere: vt satis dixi in supioribus. **Pterea tribu-
 toria datur ex quadā benignitate cōtra ius cōmune.** Nam de
 iure p̄muni et equitate dñs pōt deducere qd sibi debet qd ius
 tributoria ei tollit. vnde nō mirū si ipsa facilius tollit vel tollit
 aliā. **Itē qui agit tributoria videt cōtētari de merce peculiari:
 et renūciare residuo peculiij merce eligēdo quāuis aut ista vi-
 deantur pbabilia.** videt tamē de mēte horuz. §. et mēte glosa-
 tor. q oēs he p̄orie se tollant electōe. **Itē querit nunquid
 istud qd hic dicit de actio. de pecu. et de in rē verso obtineat i act.
 insti. et de in rē verso.** **Herbigraria: quidā fuit institorius ad re-
 cipiēdu mutuū vsqz ad certā sūmaz. recepit vltra. actor petit
 mutuū actione institoria videt in pcessu cause q nō pōt pbare
 q mandatū habuit insti. de tota sūma recipiēda: in eadē in-
 stantia vult pbare q illud qd insti. recepit vltra sūmam mā-
 datam cōuertit in utilitatē dñi: nunquid dñi admitti. Videt q
 nō: qz non fuit ad hoc actū nec cōclusum: nec lis fuit sup hoc
 cōtestata. Satis videt posse dici q imo. et hoc videt exp̄ssum i
 d. c. pe. de fideiuf. extra vbi videt supponi q p eandē instantia
 repetitur et qd mandatū ē: et qd in utilitatē versus ē. non enim
 pōt dici q p diuersas instantias: qz ex quo actum ē vna istarum
 actionū: nō pōt agi alia nisi probaret iustus error. ff. de insti.
 l. habebat in prin. ff. qd cum eo. l. sed si ex parte. §. si. et facit ad
 hoc qd dixi supra de actio. §. si minus cū. §. se. ff. de noxa. l. i. de
 lictis. §. si dtracta. et idē videt dicendum de actio. qd iussu. et de
 alijs excepta tributoria que tollitur sola electōe et in qua opz
 eligere vt supra dictū ē. **Illud aut cōstare videtur q post q
 actum ē vna istaz actionū. nō pōt agi alia nisi eēt iustus error.**
 vt dicta. l. si ex parte. §. si. et in. l. habebat. et in. l. questu. §. se-
 pius allegatis. hoc tamē pōt intelligi vbi fuit actū simpliciter:
 vel vbi in p̄iore pcessu fuit facta mētio de effectu alterius vt sa-
 tis. s. dictū ē: imo videtur q vna cōsumat aliā ēt in eo q se ex-
 tēdunt. ff. nau. cau. sta. l. l. §. pe. et fi. **Nec ob. ff. de ac. et obl. l.
 qui seruū. p socio. l. rei cōmunis. qz loquūtur vbi altera oritur
 ex delicto. vt notat in. d. l. qui seruuz. **Vel dic q ille leges non
 obtinēt in his p̄oribz vt dicit. j. si quadru. pau. fe. §. si. **Secū-
 dum hoc non videt magnus effectus querere an he actōes tol-
 lant se electioe vel non. qz ex quo semel actor vnaz elegit: in ea
 eum opz p̄sistere. p auē. qui semel. C. quo. et quā. iu. et sic oportet
 q p̄seueretur in ea et cōsumetur in alia: q nullus discordat
 quin si sentētia fuerit lata i vna: nō possit postea agi alia vt sta-
 tim dixi. **Itē cessat effectus. qz quāuis altera sit electa veniet effe-
 ctus alteri in illa p hunc. §. et p ea que. s. dixi excepta actio. tri-
 butoria. **Sed pōt vltra queri. hic dicit q actor cōpellit eli-
 gere saltē in actioe tributoria. **Quero vsqz ad qd tēpus pōt ei
 obijci qd eligat. **Videtur q vsqz ad litis contestatā. qz hec exce-
 ptio videt dilatoria: et sic non pōt opponi post litis contestatā.
 C. de proba. l. exceptioes. **Itē qz post litē contestatā. nihil ē va-
 riandū in libello. C. de eden. l. edita. **In contrariū videt qz vi-
 detur inepte agere. et sic possit vsqz ad sentē. iam repelli. extra
 de iudi. c. examinata. **Sed certe bñ pōt non eligere et apte cō-
 cludere. **Herbigraria: dico q ego mutuau seruo tuo peculiā-
 to. x. que cōuertit in merce tali peculiari: peto te condēnari in
 x. **Iste modus agēdi videt satis aptus et pōt applicari ad tri-
 butoria et act. de peculio. vñ credo q cum ad iudicis officium
 p̄tineat inspicere sup quo et qualez inīam ferat: q quā docū qz
 ante sniaz pōt cogere actorē ad eligēdum sup quo sibi satisfie-
 ri petit: vtrū in merce illa peculiari vel de vniuerso peculio. ut
 in hoc. §. h. itaqz. qz alias non posset bñ sentētiare cum cōdē-
 nationes debeāt fieri diuerse nec adinuicē se cōpariant s; sec.
 dicerē in illis q se p̄pariūt in condēnatione sicut de in rē ver-
 so et de peculio. nā in illis fit condēnatio fm formā pbarionis.**************************

ut dicto. h. itaqz. vñ si mutui seruo tuo. xv. z ago extra te qd condēneris ad. xv. z libellus fuit admittus: z in pcessu pbo qd seruus hēbat mandatū ad recipiēdū. v. Itē qd quinqz puerit in vtilitatē tuā: index te condēnabit isolidū in x. z in. v. peculiotenus p dictū. h. z p ea q. s. dixi. **C**redo tñ qd ab initio iudex potuissz me coegisse ad eligēdū vnā p. l. nemo. s. quoties ff. de rei iud. In illa tñ veni et effectus omnium si hoc dicā in libello vel in pcessu. z hoc dico p hunc. s. z p. l. questū qñ ac. s. pe. est anna. p. l. s. si ex parte. s. si. ff. qd cū eo. de isti. l. hēbat. z hoc pcessum fuit ex benignitate ptois hanc actionē introduce. tis. qd de iure cōi qñ ac. se extēdunt effectus vnus nō venit in alia. imo opz agi alia pro eo qd excedit. ut. l. qui seruu de ac. z obli. cuz cōcoz. que alias obstat. nec obstat. s. ceterz. j. e. qui videt concludere ptra in ver. sed ille erit stultissim⁹. qd oz intelligi ubi agit de peculio vel de in re uerso nō facta mētionē de iussu vel mādato. nam tūc hoc nō obtineret z sequit illa stultitia qd ibi scribit. s. secus si fieret mētio ut satis. s. dixi. **Q**uid si non egit iudicialiter. s. cū faceret querimonia extraiudicialē fuit ppositū qd reus solueret partē penitoz de peculio: nunqd pōt agi de in re uerso vel istoria. **V**idēz attēdēdū an i querimonia faceret mētionē de eo qd versuz erat uel mādātū. vel solū de eo qd erat i peculio ut ppositio seu quietatio vltra se non extēdat qd de quo agebat. **C**. de trasac. l. si de certa. **C**sz i dubio credere de toto trasactū attēto qd vna actioe agebat mandati vel certi p di. cū be sint solū adiectioes: imo ēt si diuersis agerez ex quo idē factū erat quāuis ēt diuersas haberēt cōdēnatioes. ff. de iureiur. l. duob⁹. s. exceptio de excep. rei iudi. l. de eadē. **C**irca textū in re dñi uersum itelligo quicqd necessario zc. **Q**uid si utiliter. **B**icas idē qñ realiter pueruz ē. **S**z si res perierit ante qd puerat distiguit iter necessaria z vtilia ut p. ff. de in re ver. l. si res. z. l. seruo. vide i qualibet. c. ti. l. iij. s. nec non cū. s. se. **I**tē dic vtiliter siue p utilitate pperua siue pro tēporali: dūtamē dño expediat. ut no. **I**nn. extra de h. de iur. c. pe. **I**tē requiritur qd sit tale qd dominus eēt facturuz. ff. de impē. l. vtilium. **N**ec credo qd hoc casu obrineat. l. qd dicif. e. ti. cum loquatur in alio casu.

Cum autez. **B**icā hic qd in actioe de peculio dñs deducit qd ei obef. **S**upponit ergo qd nō i actioe de in re ver. qd ē vep p modū deductiois. **S**z tñ si qd seruus dño oz ipēdit versionē in re. z hanc actionē nasci. ff. e. l. si p parte. s. si dñi. in hoc tñ ē differētia: qd in actione de peculio dñs deducit qd sibi z suis debet. hic istud qd sibi obetur tñ ut ibi no. l. i. l. nō pbetur. **I**tē pōt ultra queri ista actio de in re uerso datur p facto serui vel filij. **Q**ueritur nunquid datur p facto liberi si in re meaz vertit. **H**erbigratia mutuali famulo meo pecuniā qui in re meam vertit: nūquid potes me puenire actioe de in re uerso. **N**ō vñ: qd spūliter vñ statum de duab⁹ ptois d quib⁹ tractat i hoc ti. qd datur ex ptra etu liberi hois supponēdo qd alie nō. ut p. s. in. h. istastamē. z p hoc facit qd actio qd iussu de qua magis videt non cōpetit nisi cū iubetur ppro seruo. ff. qd iussu. l. si tutoris. s. si. **I**tē si diligēter respicias textū in prin. hui⁹ ti. videtur supponere z dicere qd oēs be actioes dantur ex ptractib⁹ seruoꝝ z filioꝝ tñ nec excipit nisi duas ut. s. dictū ē. z hanc partē videtur tenere glo. ff. dñ in re uerso. l. ij. **S**z spe. t. z ptra qd datur utilis d in rem uerso. n. d. solu. z obli. s. pnotādum. h. quid si qz. **E**t idem t. z Rofre. i suis libellis. z **A**zo. i sūma ti. si cer. pe. p qb⁹ facit. **C**. qd cū eo. l. ei q in si. d. pecu. l. si pciū. **D**e acti. mādati z neg. gef. nō ē dubiū habita distinctioe qd no. in. d. l. ei q. ff. d neg. gef. l. si pupilli. **D**e religiois nō vñ dubiū quin ex ptractib⁹ ipsoꝝ possit agi d in re uers. ut. d. c. pe. extra de fideiuf. z idē videt de alijs psonis ecclesiasticis. ut. **C**. d. sa. san. ec. auē. hoc ius potestuz. **C**sz quid si seruo uel filio nō sint peculiari. **I**sti. s. z quasi tota mā videtur inuere qd non hz locuz actio d in rem uerso. supponit enim qd acti. de in re uerso z d pecu. adiuicē sibi famulētur. ut ubi una ppetit z alia z tñ hoc astruere videt multū extraneū: vñ saltē videtur danda utilis sicut si cum libero eēt pcruz. z hoc p. ff. de nego. gef. l. si filius. **I**n glo. no. que ē stultū i h. **U**ñ uersuz. **Q**ui uidet utilit⁹ z sumit deteriora. absit ei radi⁹ lumis absqz mora. uñ gallici psuenerūt dicere qd pcuttore z pcuttore pire il deur ben dire qd ne voit gere.

Que diximus. **I**n glo. quāntum ad actiones ibi cū allegat. **C**. d. iudi. l. seruo. **Q**ualiter fiet executio filio cōdēnato. dic. j. e. ti. l. i. s. h. **I**n eadē glo. in si. **J**ac. de ra. dicit qd monachus nō pōt fideiubere: qd seruus ē. z hoc dicit p hec iura z sic trasit. **S**ine dubio in hibitū ē religiois qd nō fideiubeant. **S**z an si contrariū faciāt teneant. **V**idēz qd sic ad instar filij cui cōparant magis qd seruo. qd appet qd possūt eē in iudicio sicut filiusfamilias: z tñ seruus nō. **C**. de episco. z cle. auē. causa. in auē. de san. epi. s. monachis. z hoc videt in clericis qui phibent fideiubere. si tamē cōtrafaciant tenētur. extra de fideiuf. c. j. z. ij. z hanc partē videtur tenere glo. in auē. de sanc. episco. s. aliū. z fiet executio in pecu. si qd habeāt. extra de posi. c. j. **M**ostri. tñ z **J**o. an. post eum videtur tenere qd nō tenent. extra de fideiuf. c. pe. **C**sz oz intelligi qd nō tenētur efficaciter cū non hēant propriū nisi hēant peculū. z iō forte si peculū non habeāt nō possūt excommunicari. **C**sz pōt queri quare meli⁹ filius patrē obligat de peculio fideiubēdo qd seruo: cū fideiubere sit quodāmodo p dēdere sicut donare. z sicut dñs nō videt pcedere seruo: ita nec pater filio. ff. de dona. l. filius. de pac. l. cōtra iur. ciuili. s. si filio. **V**ñ pōt reddi bona ratio: nisi qd peculū filij ē magis filij qd peculū serui sit serui. z h appet qd p dēnato patrē nō sit executio i peculio filij: z tñ sit in peculio serui. ff. de mino. l. iij. s. s. vtrū. z ideo nō mirū si lex magis laxauit filio fideiubēdo qd seruo. **C**sz quare magis laxauerit hoc casu qd in casu donationis in quo est idem vtrobiqz vt. s. dictū est. **P**ōt dici qd casus fideiussionis nō ē ita paratus ad perdēdū sicut donatiois ff. ad velle. l. si ego in si. **I**tē qd fideiussor: habet regressuz contra principalē per actionē mandati. sed donator: nō cōtra donatariū. **I**tē pōt queri quare fuit magis restricta potestas serui vt fideiubēdo dominū nō obligaret d peculio qd de alijs ptractib⁹. **R**esponsio: qd contract⁹ fideiussionis ē magis habitus z ordinat⁹ ad pdendū qd alij cōtractus vt. p. ff. de solu. l. si cui. s. stantius. vñ legit prouerb. v. fili mi si spopderis p amico tuo si dedisti apud extraneū manū tuam: illaqueat⁹ es verbis oris tui zc. **I**n glo. senatuscōsul. ibi cū alleg. **C**. ad macedo. l. si. z hoc itelligit vsqz ad quāntitatē peculij. ff. e. l. ij. **I**dē dic in quasi castrēsi peculio vt ibi notauit. **I**n eadē glo. ibi. **C**. ad macedoni. l. j. **S**ed nūquid oz credi eius simplici asserzioni. **G**lo. videt ibi dicere qd sic. non tamē videt vera: qd macedonia. cessaret. nā semp filius assereret se patrē vt pecuniā hēre possēt: vnde creditor oz inquirere si non cognoscat eū. si tñ inquiredo non possit certificari: qd forte erat de lōginquo. vel si forte iustam cām habuerit credēdi qd forte erat antiqu⁹: tūc sufficit assertio. z ita potes pcordare glo. que videt ptra rie in. d. l. j. z. ff. ad maced. l. penul. z vide. ff. eo. l. iij. itex. z gl. z qd no. ff. eo. l. s. z iul. s. nō solū. **I**n eadē glo. ibi. s. qd dicit hoc vep si fuerit de voluntate patris in scholis. **H**el distinguit vt no. d. s. qd dicit. **C**. e. l. macedoniani. **E**t idē videbis i monacho si fuerit de voluntate abbatis i scholis. vide eē ne de ri. vel mo. c. ij. li. vj. p archi. **I**n si. eius dē glo. qrit hic **J**aco. vtrū possit renūciare filio huiusmodi exceptioi. **V**idēz qd sic: qd exceptioi vellei. renūciat mulier. **C**. qñ muli. tu. off. fun. pōt. l. si. **C**. ad vellei. l. si. **E**t ipse dicit qd si renunciari possit vñ qd frustra sit ista se. cō. itroducta: qd semp renūciabūt. z ita cito iducef mulier ad renūciandū sicut ad itercedēdū. z sic nil ei pderit vellei. bñficiū nec filio bñficiū mace. **I**pse tñ dicit qd mace. nō pōt renūciari ēt cū iuramēto: qd renūciatio qd de se nō tenet nō pōt iuramēto firmari. **C**. d. legi. l. nō dubiū. l. eim repiaf qd iuramētū tollat ius priuilegiatū nō tñ ius cōe vt psueuit dici. **C**. si aduer. ven. auē. sacramēta. vñ istud ius macedonianū nō ē priuilegiū. sed quodāmo ius cōe lz odiosum. **S**atis pōt dici qd l. i. nō dubiū non obrineat vsquequaqz de iure canonico p c. cū cōtingat eē de iureiur. c. l. j. e. ti. li. vj. tñ hoc casu dici pōt qd nō teneat renūciatio ēt cuz iuramēto: qd cederet in alterius p iudiciū: tum qd moab⁹ hoc itroductū est z ad extirpādū pestez que ex hoc sequebat⁹ z malū exēplum. ff. e. l. j. z hic i h. z cōstat qd iuramētū ex quo turpe vel aliqd ptra bonos mores seq possēt: nō ē obligatoriuū nec tenēdū ēt de iure canonico eē de re. iur. c. nō ē obligatoriuū li. vj. **H**el possēt dici qd talis renūciatio teneat in p iudiciū filij videlicet quando factus fuerit sui

iuris. q: tunc potest feruari sine preiudicio tertij: & sine detrimento salutis. Sz que e ratio quare melius potest mulier renu-
ciare velleiano. Respō. q: ibi ex renūciatōe nō p̄iudicat ter-
tio sicut i macedoniano: & quātū ē d rōe Jac. uidelicet q: ita
mulier iducere ad renūciandū sicut ad itercedēdum ē p̄iudicium
q: oportet q: renūciatio fiat i iudicio ul' ex iteruallo. C. si ma-
ter indē. pronū. l. si. Sz an exceptio macedoniā habeat lo-
cus si religiosus mutuū recipiat. Glidē q: sic cū videat eadē
rō: & religiosi egparant filijs: cū sint in potestate sicut filij. vt
s. satis diti. Sz durum esset hanc exceptionē que odiosa ē ex-
tendere. C. Preterea rō que ē i filio cessat. q: religiosus pp̄ h
nō succederet abbati ul' supiori suo. In textu ibi. q: sepe p̄ h
appet q: bec fuit cā impulsua q: quātū cū q: sit bone vite fili-
nihilominus est locus huic exceptioni. ff. e. l. j. §. h.

Illud in summa. C. In glo. certi p̄di. di-
recta in h. De h dixi quā-
tū tangit actiones de peculio. s. ti. j. §. actiones. Ja. dicit h vt
ibi q: quelibet ē species actionis: & est effectus istius quōis secūduz
ipsuz. q: si sint species actionū: erūt stricti iuris. si hō sint co-
gnomina seu adiectiones erūt bone fidei si ille q: bus adieciū-
tur sunt bo. h. Jo. hō in arbore ponit i rubrica eas ē adiecti-
ones & q: semp sunt bo. h. facit enī duo p̄cta super figura. e.
q: salua ei ḡra si v̄ verū imo credo q: si adieciat actōi stricti
iuris q: sit stricti iuris & regulet scōm nām actōis cui adieciat.
ff. de pe. l. iij. §. idē scribit. & hoc supponit. l. i. bo. h. e. tit. cui
dabitatio fuit an bec actio esset pinguior quādo adieciat hō-
bus bo. h. q: scribit stricti iuris supponēdo q: hōat nām bo.
h. q: illis adieciatur sicut prescrip. h. q: pro extimato propo-
nit. s. e. ti. l. j. §. actionū. & hoc videt q: quātū ad lapsuz rem-
poris assumit nām actōis cui adieciat. vt p̄. ff. quādo act. d. pec.
ē anna. & facit. ff. ad vellei. l. be actōes. de capi. di. l. ij. & iō nō
v̄ effectus i hac questione quo ad hoc. Itē nō v̄ effectus imo-
do agēdi. q: siue sit species actōis siue adiectō. sp̄ idē modus
agēdi. nām op̄ narrare factuz & specificare hōuz: & pōt sic cō-
cludere q: re petit p̄ez dñm vsq: ad dēz summā peculioten-
cōdemnari. & maxime nō ē effectus bodie q: nō op̄ de iure ca-
nonico vel cōsuetudine nominare acti. & si nominare oportet
at potes secure dicere actionē man. de pecu. vel neg. gef. d. pe-
cu. q: supposito q: sit species p̄ se: totū hō ē sp̄s videlz nomen
& cognomen. iō iura dicūt agi mandati vt depositi d. pecu. vt
allegauit. d. §. actio. Et p̄ certo bec actio cognominata ē alia
non cognominata q: vna vocatur directa. alia non. vt h. ff.
cōmo. l. si mibi. §. si filio. & vbi vna cōceditur alia q: q: dene-
gatur. ff. de instito. l. cuicumq: §. si cū fullo. & tāq: diuerse po-
nūtur. e. ti. l. si q: mancipijs i p̄n. si cer. pe. l. si institor. vñ con-
clude q: sunt adiectiones & cognomē aliaz actionū differē-
tes specie a directa. sicut dixi d. utili & directa. s. d. actio. §. om-
niuz. & sic vtranq: opinionem verā p̄nūcio. & si q: grauel ap-
peller: & paruz lucrabit. q: ut. s. dixi nō ē magna qōnia vtili-
tas. C. In gl. scilicet certi condī. i. h. Jac. dicit q: gl. vult dice-
re q: hic loq̄tur de certi condī. ḡnali. q: cōcurrūt cū omnib' alijs
ff. si cer. perat. l. certi condī. supponēdo q: nō daret actio mā-
dati. vel ex vendito vel ex alio hō. tu. & hoc multū approbat.
Sed huic sententie videt obstare. ff. de isti. l. si q: mancipijs i
p̄n. ff. de act. emp. l. iul. §. si uēditō. p̄ soci. l. h. & ad hō fac. q:
q: iussu & mandati cōcurrūt ut nō. ff. q: iussu. l. j. & dixi. s. cir-
ca p̄n. hui' ti. Sz si bec ultima opi. sit vera: ad qd fuit vtile
introducere has actiones cū directo agi posset ex eo hō. tu. Re-
spōsio p̄tor fuit largus & voluit actōes abū dare. s. d. bo. pos.
§. quos autem. C. Itē minor: p̄batio sufficit i istis. q: i directis
oz p̄bare mandatū ul' iussu exp̄ssuz. in his sufficit p̄bare qd
domino ul' p̄e scientibus ita mercabaf ul' exercebat. ut dixi.
s. e. §. j. ff. de exerci. l. j. §. magistruz. de instito. l. cuicumq: §.
idē scribit. C. Quid ergo. pone q: ego ago directe hō te ex mu-
tuo. demū i p̄cessu p̄bo q: mutuauit seruo tuo de tuo iussu vel
institori tuo nūqd sufficēter p̄bo. Al' q: sic per hūc. §. & p. l.
si institor. ff. si cer. pe. p̄ so. l. h. n. & scripsi i simili. s. d. iu. na. §.
lex est quod. ruti' ē tamē q: i libello narret veritas facti vide-
licet q: mutuauit seruo ul' institori tuo & de mandato zc. naz iste
libellus nō pōt deficere. C. Juxta p̄missa q̄ro. Quidā p̄stituit
p̄cur. ad se obligandū corā auditoze: tamen p̄curator se ob-

ligauit. creditor agit directo hō instituentē dicendo eū sibi ob-
ligatū i tali summa rōe mutui sibi facti: nulla facta mēione d
p̄curatore seu obligatione p̄ ipsum hō. ta. lite p̄ negationem
cōtestata producat instrumētū i quo p̄tinet q: p̄cur. se obliga-
uit: & p̄ducat p̄curatorū p̄tinens mandatū obligandi. C. Que-
ritur vtrū creditor sufficēter p̄bet. Glidē q: sic p̄ hūc. §. cum
cōcor. & hoc maxime v̄ i hō. tibus q: cōsensu hō. tū q: p̄t hō. tū p̄
nūcium: v̄ p̄ epistolaz. s. de obli. q: ex p̄sen. ff. d. actio. & ob. l.
cōsensu. C. Preterea i m̄rimonio obligat p̄sona & tū cōstat
q: m̄rimoniū cōtrahit p̄ p̄curatorē extra de p̄cur. c. si lib. vj. &
sp̄s alia. ff. de sponsa. l. sufficit. C. Preterea iuramētuz p̄cu.
obligat aiuz domini. ergo multo fortius obligat p̄sonā. ex d. iu-
re iur. c. si. l. vj. In cōtrariuz videt q: p̄curator nō obliget do-
minum & p̄sequēs non possit agi ex eius obligatione hō do-
minum directo. s. utiliter. ff. de ac. em. l. iulianus. §. si vēditō.
de instit. l. i. euz. & l. habear. C. d. exerci. l. si mutua. ff. d. nego.
gest. l. libero i p̄n. Si q: agat directo succūbit. naz alia ē uti-
lis alia directa. ut. s. de actō. §. oium dixi. & hūidē dicendū
necessario. q: p̄cur. hōa concipit i p̄sona sua. & ideo si acqrit
domino directe. & per consequens nec ipsum obligat directe.
C. Quid ergo respōdebis ad hūc. §. & concor. que vidētur
concludere q: possit agi directo ex facto institoris vel exercito-
ris. Satis facilliter posset respōderi ad p̄mū respōsuz. q: loq̄-
tur i actione qd iussu: que habet locū ubi iubet filio ul' suo q:
possunt directe acqrire: & directo obligare ubi iussus p̄cessit.
ff. q: iussu. l. j. Sz ad secūdū respōsuz qd loq̄tur d. exercitoria
& institoria que obtinet ē iter liberos sup. e. §. iō h. istas. nō ē
ita facilis respōsio. Pōt tū dici q: illd qd hō. tū directo pōt cō-
dici zc. i. directo pōt agi q: si p̄ncipaliter cū ipso negociatū ef-
fer nō facta mentione de his adiectōib' institoria vel exerci-
toria. si tū ē directa actio s. utilit. nec agit ita directo qn opor-
teat narrare uarietate facti. Sz pōt cōcludi directo sine ad-
iectionib' harum actōnuz. & hoc solū vult dicere is. §. alias
obstarēt iura p̄ hō. tū p̄re allegata huic. §. q: dicūt dari vtilit. nō
directaz & ē simile. j. ti. j. §. ex diuerso. iccirco i qōne p̄posita
posset dici de rigore nō ē p̄batū ex quo nō fuit facta mētio i
narratione d. hō. tū facto cū p̄curatore. iuxta illa que scripsi. s.
ti. j. §. oim. & ita itelligo oia iura p̄dca q: dicūt cōpetere utilē
q: alias multū obstarēt huic. §.

De noxalibus actionibus.

Rica.

C. Glo. hū p̄tinuat rubricā. tū alio mō ordinat rubricā. ff. &
alio mō i. C. iste tū modus ē planior. & facit ad p̄tinuationē zc.

De maleficiis.

C. In glo. idē et
i q: si. i. si. ibi sat. no-
tatur. ff. e. l. j. Sed tū nō v̄ p̄cedere qd hō. tū
cit q: ex q: si maleficio serui agat noxaliter. i
mo d. peculio. ut. ff. d. fur. l. si seru' ubi loq̄tur
de q: si maleficio serui. Unde lex quā glo. allegat nū facit. q:
loq̄tur de q: si maleficio dñi. Itē videt q: dominus nō teneat
tur noxali ex q: si maleficio serui nec d. pecu. s. q: seruus alias
castiget. ff. de his q. deie. l. i. §. cū seru'. imo ē ex maleficio d-
bet castigari. ff. de iur. oium iu. l. si q: id qd. §. i. suos. d. mīo.
l. q: si minor. §. i. de iniur. l. s. si un'. §. cū seru'. C. Itē repit
q: dñs tenet de pecu. ex maleficio. ff. de do. l. si oleū. §. pe. q:
mō ergo itelligem' hāc mām. Sup hoc vix pōt dari certa re-
gula. tū pōt dici q: regulariter ex hō. tū vel q: si hō. tū nō agi-
tur noxaliter. ut p̄. ff. de ac. & ob. l. ex hō. tū de neg. gef. l. si si
li'. & d. l. si oleū. §. pe. ff. de mino. l. q: si minor. §. j. & hō. tū p̄
dolo cōmissio i hō. tū. vel ex hō. tū. Sz iterdū agit noxali actio-
ne ex hō. tū p̄ delicto p̄missio ex hō. tū: q: si hō. tū actōis pōt se ad hō
extēder ut p̄. ff. de pig. ac. l. si su': man. l. iter causas. §. s. cū
seru' de fur. l. si seru' cōis. §. i. cū se. p̄ delicto hō p̄ suū p̄mis-
so agit noxaliter. s. seru' alio mō castigat ut dictis legibus: si
id qd. §. i. suos. & l. sed un'. §. cū su'. & hoc pōt dici regulare
q: si agit ad uindictā: & dicitū ē modicū qd pōt experiri hō. tū
b'. nām tūc ē in arbitrio dñi. ut. d. §. cū su'. i q: si dicit: pōt dici
idē q: habeat locū noxalis ul' castigatō. Nec ob. lex idē ait. §.
si su'. q: ibi agebat actionē i factū ex recepto ut notat. d. §. cū
seru' d. his q. deie. l. j. ubi satis plene de hoc notatur. Si qua
iura reperias contrariare p̄missis: dicas ea casus specia-

les continere: vel intellige secundum premissa. et hec procedit de
 licitis puatis. in publicis non videtur agi moraliter. uno seruo ac-
 cusatur quasi liber. ff. de accu. l. hos accusat. §. oib. et h. vey. se-
 cundum Ja. ubi agit ad penam curiales. si si agit civiliter quod per
 ut. ff. de fal. l. q. noie. videtur posse agi moraliter. C. de accu. l. ij.
 forte posset dici quod vbi quod concludit ad pecuniam sit actio noxa.
 ubi ad penam non nulla habita differentia inter publica et puata
 crimina. Si idem rex. videntur facere differentia puata et publica. quod
 ut plurimum in publicis tendit ad penam corporalem. et ita dicitur intelli-
 gi. C. ad. l. iul. de vi. l. si quis. ff. de ed. l. qd sit fugitivus. §.
 quod aut. de hb. si. l. hec stipulatio noxia: et vide diligenter. §. oib.
 b. i. textu et gl. C. s. potest quod nunc dicitur tenentur ex delicto famu-
 li sui liberi. Et quod sic. ff. de his quod deie. v. l. effu. l. si no. §. j. de pu-
 blicia. l. familie. spe. hoc agit in titu. d. iniur. et da. da. §. seq. p.
 pe. finez. et t. q. non vnde. d. l. si no tenentur ex quasi maleficio p. p. i.
 possibile p. baroz. et l. d. §. familie non tenentur nisi moraliter. vt. e. l.
 si no. cu. l. se. et se. et h. vey. idubitate si nesciat vel si sciat et si pos-
 sit prohibere. qd si sciat et sit prohibet. vt quod tenentur. quod tunc delictus
 alteri non obligat ipsuz. imo suu. p. pau. et id tunc non agit moraliter
 ff. e. l. ij. et iij. Et p. hoc facit. C. de comerci. et merca. l. ij. ff. de his
 quod no. l. fa. l. qd ergo. §. j. h. certe. ad. l. ag. l. scientia et h. vey. d.
 delictis il. o. q. b. i. ubere possumus de potestatis. quia in ipis habe-
 mus v. l. r. o. e. i. d. i. d. i. o. i. s. v. l. r. o. e. p. r. i. e. p. t. a. r. i. s. vel etiam dicitur. quod forte
 sunt familiares: imo plus supposito quod non sunt de familia. si tamen
 ad mei videtur delinquat et ego sciam et non prohibeam. credo quod deam
 teneri. et ita potest deprehendi ex his que leguntur et notantur p. gl. et do-
 cto. et d. sen. ex. c. quate. d. homi. c. sicut dignum d. sen. ex. c. dile-
 cto li. vj. et h. e. sanctissimum. et facit tres maleficiosos quod fouet
 versipelles et gaudet qui vindicant p. illos. et p. ista appetit quod ab-
 bates et pores tenentur de maleficio monachorum claustralium nisi
 scientes prohibuerit homo et re. C. in aliis h. o. casibus et p. sonis so-
 la scientia non obligaret ex d. homi. petr. ff. ad. l. cor. de pari. l.
 vtrū. et ibi no. nisi in casibus. vid. C. de epi. et cle. l. raptores. in bre-
 uiario meo. exterminet ergo tales maxime potentes sui iusticia-
 rij quod sustinet gratiosos iustiores gentium quos delauare p. sata-
 gunt. et abbatibus quod sustinet stultos et iniuriatores monachos de se-
 culo eiciant tanquam turbulenti pestiferi p. ditores. si quod de loge
 sceleratiores sunt quam gratiosos quod p. p. i. s. moribus scelera comit-
 tunt iuge supra p. socio. §. fi. C. in gl. supple. ex. neo. i. fi. j. e. §. si
 seruus dno. C. in gl. puta. x. i. fi. qd am dixerunt vsq. ad qd drime-
 stre tempus. et h. ac. h. o. et doctores consueuerunt approbare
 vel vsq. ad executionem si procedat p. vias executionis. Ja. dra.
 dicit hic duo. Primum quod acti. noxa. h. m. f. e. z. obligatōez: vt h.
 notat. Secundo quod in libello non dicitur agi ad noxam de ditionem h. ad
 extimationem dani cum noxam de ditionem non sit obligatōe. ff. de iu.
 l. miles. §. is q. C. s. in hoc potest dici quod si ad iusticia l. libello. non
 valet minus imo plus. et facit. ff. de his quod deie. v. l. effu. l. i. §. j. de le.
 l. l. si h. d. i. s. seruus d. fur. l. si seruus nauet. et l. si seruus cois. §. i. et facit
 quod condonatio potest esse talis infra. de offi. iudi. §. j. et vid. ibi. Iuge
 d. d. acti. §. curare. et §. huic autē. et quod ibi scripti.

Domini moralis. In gl. h. non in fi. hec
 iura faciunt quod si fidelis
 emit mancipium christianum ab infidelibus: quod si mancipium possit se redime-
 re quod compellat recipere pecuniam et suum manumittere. d. hoc p. docto-
 res et d. i. d. i. c. i. s. i. i. u. g. e. C. de epi. et cle. l. fi. et ibi scripti. Et quod
 hic dicitur v. l. posse obtinere vbi quod agit de libertate. An si quis
 haberet homines conditionales vel vasallos. et cederet bonis v. l. quod si
 tales velint redimere libertates suas quod debeant audiri. Et idem
 v. l. si creditores facerent vendi bona in quibus sunt talia iura tunc non est
 ex de iude. c. ij. iuncto. c. j. e. ti.

Sunt autem constitute. C. iste. §.
 clare dicitur
 minatur quod noxa. actio non est actio p. se. si quod ad adiectio non tunc est talis
 adiectio quales sunt de peculio et alie. de quibus. §. ti. j. quod ille alterat
 nomen actionum quibus adiungitur et faciunt eas p. totas vt dixi. §. ti.
 j. Si iste non mutatur. uno reliquit in sui nomen. vt h. nec mirum quod ibi
 potest concludi directo in libello sine adiectioe vt dixi. §. i. p. n. i. illis
 o. z. cu. adiectioe vt potest colligere in his quod de a. sunt dicto titu-
 lo proximo.

Omnis autem moralis. In glo. h. di-
 stinguunt ibi te

netur directo. vt h. imo pleni distinguunt hoc casu. quod aut fecit
 iussa domini. aut no. Primum casu aut dicitur est atrox. aut leue.
 Si atrox. obtinet quod hic dicitur in rex. et i. gl. Si leue non v. l. obtinet
 re. quod iustus dicitur excusat. ff. de re. iu. l. ad ea. ad. l. ag. l. liber bo-
 mo. si vero delinquit de iussu dicitur. obtinet et quod hic dicitur. C. Quid
 si domino scite et non prohibete. Tunc dicitur obliget seruus non ex-
 cusat. et id tenet manumissus. ff. e. l. ij. et l. i. delictis. §. ij. C. in
 fi. eiusdem gl. vide multos alios casus notatos. C. an seruus ex
 suo facto. h. tunc nota quod hypothecaria semper durat vt ibi not.

Si seruus domino. In glo. scilicet noxa.
 actio in fi. Et ibi
 pleni de hoc. S. z. veteres vetustissimi an iura. ff. o. C. in gl.
 scilicet directo in fi. qd ergo fiet si filius sit cotumax. Rideo si
 habeat castrense peculium vel quasi non dubium quod in illo sit missio
 alias potest excommunicari in curia ecclesiastica. si in curia secula-
 ri non videtur remedium. Spe. videtur velle quod potest tenet filium ex de-
 licto defendere et compellit vt no. i. spe. de actore. §. S. q. n. v. l. p.
 p. et hoc dicit p. §. necessitate. C. de bo. q. l. i. fi. C. de admi-
 tu. l. fi. et ita fieret missio in bonis eius. ff. ex q. ca. i. pos. ea. l. ful-
 cimus. §. si q. ar. ille paru faciunt. quod loquuntur in alijs casibus nec
 §. necessitate concludit quod potest compellatur defendere. h. soluz
 dare consensum. C. Preterea est textus qui dicit expresse preter non
 posse ex delicto filij conueniri. ff. de his quod deie. v. l. effu. l. i. §. sed
 si filius. Quomodo ergo procedet. Dic quod citat filium realiter iuxta
 l. consentaneum. C. quo et quan. i. v. l. dicit quod fiet missio in bonis pe-
 culiaribus vocato tamen preter ut no. i. spe. de actore. §. S. ecce. et
 etiam non vocato patre si preter non habet vsumfructum. vt h. se. ibidem. In p.
 sectio est certuz quod debet agi vt p. tota m. z. d. pecu. C. s.
 qd si filius fuit citatus et condonatus quod dicitur i quo fiet executio. Dic
 quod aut h. peculium aut no. Primum casu aut castrense v. l. q. i. et no
 dubium quod fit in illis executio quia illis h. p. p. p. Et idem v. l. in
 aduenticijs quibus preter non habet vsumfructum. et hec potest colligi. C. d.
 bo. q. l. i. fi. §. si no. ecotrario. et §. necessitate euz. §. se. et cu
 ibi notatis. C. Si no. h. aduenticium tantum et tale i quo potest h.
 vsumfructum. tunc non videtur preter debere teneri. quod ex quo vsumfructus
 legitima administratio illi aduenticij data est preter p. lege non videtur
 quod ius ei quasi debet tolli ei ex delicto filij nec p. iudicari. ff. de
 re iu. l. alteri et in propria materia. C. ne filius p. patre. C. Glo.
 tamen sentit contra. ff. e. l. et si condonatus. Ego credo h. casu
 quo actum est contra filium et de consensu patris. quod p. hoc non fiet
 executio contra patrem qui habet vsumfructum. S. agez d. patre actione
 iudicati de pecu. aduenticio. et illo condonato fiet executio in
 aduenticio sicut fit in pfectio. vt p. ff. de pecu. l. iij. §. idē scri-
 bit. et iste est vnus casus in quo actio iudicati est necessaria. v. l. si h.
 iustifamilias potest nocere patri per hunc modum in pfectio multo
 fortius in aduenticio in quo potest minus ius h. et ista obligatio quod
 nocet patri h. iudicio agitato d. filium: et i. sua lata d. ipsum.
 vt. d. §. idē scribit. et p. resp. d. h. o. que plus filius p. iudicat patri
 cu. agit civiliter ex delicto quod quando criminaliter. quo casu pecu-
 liuz etiam castrense vel aduenticiu non consistat. C. d. bo. p. scri.
 l. iij. quia nullo modo ex delicto tenet pater nisi iterum fuerit qui co-
 tractus iudicialis quia in crius criminaliter interatus p. p.
 ni non potest et hec videntur indubitata de iure. ff. et huius volumi-
 nis. de iure iij. C. vt quod i. casu quo loquimur quod potest h. vsumfructum. quod
 potest agi d. preter et d. suscipere oēs actiones. C. d. bo. q. l. i. fi.
 §. vbi autē. C. Ad potest dici quod ibi loquitur tantum de actionibus quod
 bus potest filius esse implicatus ratione hereditatis. quod et de alijs vt ap-
 paret per illud quod ibi subiicitur. Sinaut es alienum. ex defuncti
 psona et. q. d. s. dixerat generaliter preter debere oēs acti. suscipe
 p. d. clarando et restringendo subiicit. p. quod potest v. l. d. e. b. o. a. illa ad-
 uenticia. Sinaut et. Scdm h. v. l. quod erraret et d. beret succuberet
 ageret hoc casu ex contractu filij vt ex delicto cuius d. filium et ita
 vt quod is. §. et lex t. a. ex d. t. b. i. s. i. n. t. correcte in casu p. d. o. quo potest h.
 vsumfructum. Et potest dici vt legum correctio euitet quod dicitur. §. vbi at lo-
 quitur de actioibus hereditarijs tantum. et illud sin autē. quod subiicit non
 ponit diuersariue quasi mutet m. z. h. i. ceptiue et declaratiue. et ita
 ex d. t. v. l. d. i. c. t. o. filij civiliter et illo casu agez d. filium: et ipso d. d. n. a.
 to agez iudicati d. preter sicut dicitur est. §. d. p. p. f. e. t. i. o. nec alie au-
 ra corrigunt. S. n. q. d. ex d. t. u. filij potest agi d. preter d. pecu. et an quod
 filius sit condonatus. Ego si video cur in aduenticio si sic in pfectio.
 An cu. ius statuerit h. peculium. idē dicitur de eo sicut de pfectio

nisi quatenus reperias per ius expresse imutatu sed ex delicto si quousque filius fuerit condempnat^o ut satis dictu^m est nisi filiu^m est h^{is} ostentata. et est mortu^o. ff. de iudi. l. rax ex scrib^o. vel nisi p^{er} effectus factus locupletior. ff. de pecu. l. iij. §. ex ca. et p^{ro} hoc puto q^{uod} p^{ro} p^{ro} non tenetur de aduentitio ex delicto vel delicto filij nisi pecculio tenetur. Et quodammodo videtur iniquu^m q^{uod} filius noceat patri iⁿ v^{er}o. tamen probabile est per illa q^{uod} s. dixi. **C** S^{ed} q^{uod} d^{icitur} iⁿ ultimo casu q^{uod} nullum habet peculiu^m. Quidam dixerunt q^{uod} fiet executio in legitima: uel in alimentis. **C** S^{ed} horum sententia non est s^{er}ua. ut plene notatur in Spe. d. sen. ex. §. sequitur. h. quid si filius vide ibi plene. Quid ergo fiet. **D**ic^{itur} q^{uod} excommunicat^{us} iⁿ curia ecclesiastica. In seculari castiget secundum exigentias delicti si cut dixi iⁿ seruo. §. i. prin. ti. Et ista que dixi de filiis possunt applicari conuenienter ad religiosos. ut dixi. §. ti. j. et de actio. §. actiones. **C** Sed potest queri iste noxales spectat ex delictis suorum. Queritur an competat ex delictis hominum ascriptitiorum et aliorum conditionatorum. **V**idetur q^{uod} sic cum non videatur d^{icitur} iter ipsos seruos. C. de agri. et censu. l. ne diutius. s^{ed} t^u contrariu^m v^{er}o veni^o cum vere sint liberi. ut dixi supra de iu. p^{ro}so. i. p^{ro}nc. **C** S^{ed} b^{onu^m veru^m est q^{uod} agit contra dominu^m de peculio ex scrib^o: et forte ex delicto civili ubi fuerunt condemnati cum mai^orius habeant iⁿ bonis suis q^{uam} fili^o iⁿ p^{ro}fecticio. cuius pater possit tollere filio p^{ro}fecticium et t^u d^{icitur} non tollit illis bona. C. in q. ca. colo. cen. do. ac. pos. l. ij. unde de eorum peculio agit d^{icitur} ut ibi no. et d. l. ne diuti^o. **V**idemus tam^{en} iⁿ multis locis q^{uod} de consuetudine ipsi agunt et conueniunt sine licentia domino^{rum}. et fit executio iⁿ bonis eorum. **C** S^{ed} q^{uod} d^{icitur} si filius h^{ab}et diuersa peculia castrense vel q^{uod}si et aduentitium vel p^{ro}fecticium. Querit in quo primo fit executio: videtur q^{uod} debeat inspicere causa unde descendit obligatio. et in dubio fiat in utroque. ff. de pecu. hinc q^{uod} r^{ati}o. §. pot. et ff. de re. sta. mili. l. si certari^o. Sed illa distractio possit obtinere ubi agitur d^{icitur} s^{ed} ubi ex delicto: videtur q^{uod} esset facienda executio. **P**rimo in castrensi vel quasi. q^{uod} illud est suu^m p^{ro}priu^m et de iure fit executio sup^{er} condempnato ante q^{uam} recurratur ad tertiu^m ff. de re iudi. l. a diuo pio. §. ij.}

C Si quadrupes pauperiem fecisse dicatur. **R**ica.

C In si. gl. rubice. Et nota q^{uod} hic titulu^m meli^o situtus est iⁿ hoc libro q^{uod} in. ff. naz. l. ff. p^{ro}mo tractat de delictis animaliu^m post d^{icitur} delictis hominum ut apparet ex processu noui libri. hic est contra et melius. **P**ar^{te} enim agendum fuit de p^{ro}sonis. et post de animalibus cum p^{ro}sonis sint nobiliores. supra de iure na. §. si. ff. de edili. edic. l. iustissime. **C** S^{ed} iuxta hanc rubricam querit. hic dicitur in gl. q^{uod} agitur ex delicto rei animate. sed nu^mq^{uam} ex delicto inanimate. uerbi gratia domus tua cecidit et diruit meaz nu^mq^{uam} possis agere contra te. dicit Jac. q^{uod} no. ff. ad. l. aq^{uod} l. l. quemadmodu^m. §. si nauis. de dam. infec. l. p^{ro}tor. §. i. ma^o est al^o legat. non est tibi fed^o. §. si. et l. hoc ampli^o. §. nerati^o d^{icitur} incen. l. ratis et c. et l. euenit. ff. de damno ifec.

Animaliu^m que ratione.

C No. d^{icitur} arboris propbiris. Animalium aliud rationabile. aliud irrationabile. **C** In gl. scilicet quadrupedum iⁿ si. ut si gallus p^{er}cutiat homine^m cu^m rostro iⁿ facie v^{el} iⁿ oculo si vero comederit uual vel semia: sunt opi. ut infra videbis. **C** In gl. i. luxuria. i. si. iⁿ mo dic lasciuia. q^{uod} animalia lasciuunt et saltant p^{ro}pter ocium et cibum. unde legitur in crassatus iⁿ pinguatus dilatarus recalci trauit. et Sene. ad rabiem nos perducunt deliciae. dico tibi q^{uod} nihil tam contrarium saluti q^{uam} cupido ocium et deliciae. utinam non regnaret in magnis curijs. **C** In gl. i. amore in si. S^{ed} quo modo h^{ab}et natura eius administrat bestiis conuictionem appetere supra de iu. na. in pn. et sic hoc casu equus non delinq^ut s^{ed} naturam sui generis. et sic non datur hec actio infra. §. p^{ro}ximo. et ita hoc exempli non videtur procedere. **A**d h^{oc} pot^{est} dici q^{uod} appetit^{ur} et feruor ille qui commouet ex p^{ro}stitia femelle pot^{est} dici n^{on}alis. s^{ed} q^{uod} r^{ati}o pat^{et} hostia et domus videtur contra nam et sic intelligitur hic. **E**t no. et in manu scribe. q^{uod} si istud iudicet in animalia contra nam: multo fort^{ius} iⁿ homine. plus q^{uam} ergo bestiales sunt homines qui frangunt hostia mulieruz. et q^{uod}si verri spumantes thauri speculantes fetore hircino aerez ificietes vill^{as} a^{er}ci-

cutit. et ad hoc est notabilis hec gl. p^{ro} qua^m hec bene pbatur. imo dico tibi plus q^{uod} illud q^{uod} esset naturale iⁿ bestiis est iⁿ n^{on}ale iⁿ homine. Et hoc tibi proba. noⁿ dubiu^m q^{uod} homo est rationalis a n^{on} q^{uod} q^{uod} d^{icitur} igif rati^o dissuadet est sibi s^{ed} n^{on}as. cu^m igif n^{on}alis rati^o suadeat fedus coniugij: ceteros amplex^{us} dissuadeat n^{on} dubiu^m q^{uod} homo facit s^{ed} nam ceteros sectando quos rati^o n^{on}alis abhorret. **H**ac conuisione voluit elicere vulpi. si diligenter ipsuz intuearis. ff. de h. signi. l. pbum. **S**is ergo homo noⁿ bestia. non te voluptas vni^o hore seruu^m faciat corporis tui rei vili^o simile. crede mihi si cut cupiditas est radix omnium malorum. sic luxuria venen^o de singulis peccatis sibi cumulat et trahit. **C** In gl. i. consuetudine in si. imo secundu^m Jacobu^m omnis actio denegatur. et p^{ro} consequens vtilis. **E**n^{im} dicit ipse q^{uod} h^{ab}et actio cessat vtilis et directa vbi fera recepta erat iⁿ n^{on}alem libertate. s^{ed} vbi noⁿ oio recepta erat. q^{uod} adhuc habebat consuetudine reuertendi. tuc pot^{est} dici q^{uod} detur vtilis. ff. d^{icitur} postu. l. i. §. bestias. et facit supra d^{icitur} re. di. §. ceruos. cu^m. §. se. **Q**uid ergo si fera damn^o dedit cu^m esset iⁿ n^{on}ali libertate. deinde peruenit iteru^m ad manu^m domini. nu^mq^{uam} d^{icitur} domin^o tenebit. **I**pse dicit q^{uod} noⁿ. imo si ante tenebat et sine culpa sua enasit noⁿ videtur teneri si ad potestate sua redeat. ff. d^{icitur} solu. l. q^{uod} res. §. are^o. de adi. le. l. si seruus legatus. **C** Contra sup^{er} titu. i. §. ex diuerso s^{ed} ibi nata fuit actio. et erat ma^o sup^{er} q^{uod} poterat fundari. **N**oⁿ sic. ergo vides q^{uod} hec actio noⁿ h^{ab}et locu^m nisi ubi animal mansuetuz delinq^ut contra nam sui generis. **Q**uid si canis tu^o comedit carnes meas. nu^mq^{uam} d^{icitur} mihi teneris. **J**acobus dicit q^{uod} **R**ofre. dicit q^{uod} sic salt^o vtili. **C** S^{ed} h^{ab}et videtur s^{ed} mente h^{ab}et iⁿ se que dicit. n^{on} posse agi vbi animal noⁿ delinq^ut s^{ed} nam sui generis. et satis est de n^{on} canis comedet carnes. **E**n^{im} ipse dicit q^{uod} sicut iⁿ actioe. le. aq^{uod} l. considerat culpa hois. ita iⁿ hac actioe consideradu^m est an fuerit animal iⁿ culpa accipiendo culpaz qualis possit cadere iⁿ eo. q^{uod} noⁿ est vera culpa ut eo casu def^{er} h^{ab}et actio. pot^{est} ergo concludi ex h^{ab}et suis q^{uod} si canis reperit carnes iⁿ discrete positas et sine custode iⁿ loco patenti: q^{uod} tuc noⁿ tenet d^{icitur} si canis fregit vas uel cistam vbi erat carnes. v^{el} forte terruit custodez ferociter rodiendo vel forte euertit ollaz bulliere vbi erat carnes et eas comedit sicut quadoq^{ue} vidim^{us} fieri: tuc teneat et facit q^{uod} dixi. §. i. p^{ro}nc. hui^o ti. i. gl. i. amore. **Q**uid ergo si animalia tua sine immissione depasta fuerunt glande meam ul^o p^{ro}rata uel blada mea. Querit an agere possim et q^{uod} actio ne. gl. dicit q^{uod} p^{ro} agi actioe d^{icitur} paupie. ut notatur. ff. de p^{ro}scrip. §. l. q^{uod} seruandar^o. §. si. et id^{em} Spe. ti. de iniur. et da. da. §. sequitur §. q^{uod} d^{icitur} si sine et fuit opinio **A**zo. **S**ed hoc noⁿ v^{er}o uerum scdm Jacobuz. q^{uod} hec actio n^{on} dat nisi quado animal delinq^ut s^{ed} naz sui generis iⁿ opposito aut nihil agit p^{ro}tra suam naturaz. imo s^{ed} m^o et sic non est loc^o huic actioni. **E**redo q^{uod} uer^o dicat. et credo q^{uod} illa glo. sit contra mente illius tex. l. q^{uod} seruandarum. §. si. **Q**uomodo ergo p^{ro}uidebit mihi. **D**icas q^{uod} datur mihi actio iⁿ factu^m saltem quado d^{icitur} factus est locupletior. si eis porci sui fuerunt iⁿ pinguati glande mea ul^o oues et armenta herbis meis equu^m est mihi actionez dari iⁿ quatu^m est fact^o locupletior. id^{em} dat iⁿ factuz ut dicto. §. si. e. ti. l. quoties. **P**ossit dari casus quo daretur de paupie. **Q**uid est si habebat p^{ro}rium clausum: cuius clausula bos tu^o ul^o thaurus rupit lasciuia ul^o ferocitate et herb^{as} uel blad^o depastus est. hoc casu noⁿ est denegada h^{ab}et actio de paupie. ut. §. i. p^{ro}nci. hui^o ti. et ibi satis dixi. v^{el} si d^{icitur} s^{ed} sens est et p^{ro}mitteret a^{er}alia iⁿtrare re me^o et depascer^o ul^o q^{uod} deat teneri est iⁿ solidum quauis noⁿ imiserit. et h^{ab}et p^{ro}pter doli suu^m. p^{ro}ntia eni^m op^{ro}al^o consensum. ff. d^{icitur} fur. l. falsus. §. s^{ed} si is. et facit. ff. de noxa. l. ij. **Q**uid si bubul^o ul^o pastor imisit a^{er}alia tua iⁿ re mea. v^{el} forte passus est maliciose v^{el} negligetia. q^{uod} forte obdormiuit uel erat alibi blada ul^o p^{ro}rata mea depasce. nu^mq^{uam} d^{icitur} tu teneris. **E**t q^{uod} sic etiam. l. aq^{uod} l. p^{ro}pter mala electione. ff. ad. l. aq^{uod} l. si seru^o seru^o. §. si fornicari^o supra de obli. que ex quasi male. §. ite exercitor. ff. loca. l. qui isulam. §. qui mulas. et h^{ab}et videtur verum quando potest imputari culpa male electionis que semper imputatur nisi p^{ro}bet fecisse diligentiam de iniq^urendo cum eum recepit. ex de electio. Inotuit. **C** Sed nu^mq^{uam} d^{icitur} illo casu liberatur dando animalia p^{ro} noxa. **N**oⁿ videtur. ff. loc. l. videamus. in p^{ro}ncipio. Sed pot^{est} dici p^{ro}tra cu^m d^{icitur} s^{ed} obliget ex delicto animalis nisi ad noxa. ut h^{ab}et ti. et ff. e. l. i. i. p^{ro}nc. **P**ro terea q^{uod} hec actio ex maleficio orit^{ur}. et ita habet locu^m noxalis.

vt. ff. nau. cau. l. fi. §. hac aut actōe cuz. §. se. **Querit Jac.** hic qd si iueniā animalia forte pascētia i re mea. nūqd possū ea ppria auctoritate capere. **Dic qd sic si nesciāz cur^o sunt alias nō sic itelligitur.** ff. ad. l. aq. l. qncus. idem Spec. ti. de acti. uer. sed pone inuenio.

Pauperies. **In glo.** mirabilis ibi. legal. Gl. supponit qd legisse nō habent rectas expositiones grāmaticales. quod ē in multis articulis. **In glo.** qñqz i fi. ibi dñ qd cōmittit culpā. sed ibi culpa ponit pro vicio vt ibi notatur.

Hec autem. **Manueta animalia qd nām sui generis deliquit.** sed fere non. **Quid ergo de illis.** Leterū zc. **In gl.** i. i corpore z i fi. z h pena. cc. solidorum diuidit inter fiscum z partem scdm gl. ut no. i. l. qd vulgo de edili. edic. remitto ad notata. i. l. fi. §. pe. de his q deie. vel effu. **Doctores cōsueuerūt dicere qd applicatur totū parti.** p qb^o facit. ff. de hb. sig. l. si cui. Sz p gl. C. de assesso. l. cōsiliarios. opi. doc. videt fauorabilior. **In gl.** hoc est i fi. no. hanc gl. z sunt fere similes. ff. nau. cau. sta. l. idem aq. §. fi. de re. iur. l. nūqz actiones: z ibi aliquātulū plenior. z tamen uulla ē cōpleta vt poterit apparere ex his q sub iungētur: z qñ similes ponit **Inn.** ex de collu. c. fi. **Ja.** vero d ra. facit hic aliquas subdistinctiones p^o dñm suū. z tū dicit nō esse cōpletas. **Domini^o By.** facit vnā magnā distictionē qd magis ppleta. ff. d ope. no. nū. l. i. puiciali. de q plusqz d alijs recipere ppono. nō tū sequi ad lram. z tū scio qd nō erit ppletum qñ sup sint cicarrices z forte vulnera. **Est igitur sic distinguendū cū queritur qliter plures actiones seu accusationes concurrentes se tollant adinuicem distingue aut oēs sūt criales aut qdaz criales z qdaz ciuiles. aut oēs ciuiles.** **Si sūt omnes criales.** dic qd aut sunt plures quo ad punitionem seu executionē aut quo ad psecutionē. **Si quo ad punitionē.** uerbi gratia q sepulturā violat. punit diuersis penis. q violat p nilegia z libertates ecclesie punit diuersis pēis. hoc casu potest dici. q iudex p̄t eligere. z altera electa. alia cōsumit. C. d sepul. vio. l. iij. ff. d accu. l. senatus. de effracto. l. j. in fi. nisi lex ordinaret vtranqz infligi. tunc enī videtur qd vtraqz infligatur ēt p diuersos iudices. C. de sacrosan. ec. l. placet in fi. ex d pe. .c. felicis lib. vi. **Si sūt plures quo ad psecutionē tūc aut omnes descēdūt ex eodē facto aut ex diuersis.** si ex eodē: tūc aut omnes idē crimē z delictū puniūt. qd solum ex eodē facto resultat. z tūc vna vtendū ē. ff. de accu. l. senat^o aut tēdūt ad puniēda diuersa qd ex eodē actu resultat. z subdistinguit. qd aut vnum se hz ad aliud tanqz gen^o ad species vt homicidiū z p riciidiū. z nō p̄t simul itemptari. vt no. i. d. l. senat^o aut se hnt tanqz diuersa z specificē differētia. vt siqs cognouerit cognatam suāz cōiugatā ouūtur crimla duo. incestus z adulteriū. tē possunt pcurrere. z p̄t d quolibet accusari eodē tpe ab eodē a diuersis. C. d accu. l. q de crīe. secūdo dcō. **Si nō descēdūt ex diuersis factis.** p̄t cōcurrere multo magis. de accu. l. libe roruz. §. h si aliud. **In secundo casu qñ sūt qdam crimina les qdā ciuiles:** tūc p̄t eligere quā vult ante litē p̄testa. z tenet p̄se qdā eligit post snām sunt opi. qñ vna ē de re familia ri alia ad vidictā an possit ad aliā redire. vt no. C. quā. ci. ac. cri. p̄ndi. l. j. de quo tibi dixi. §. ad. l. aq. l. §. libez. vid i. d. l. j. hodie nō videtur qd etiam ante litis contesta. tenetur p̄se qui electam per autem. qui semel. C. quomodo z iudex. ueruz est tamen qd ante litis contesta. sit absoluti o ab instantia: post a cā. vt ibi cōsueuit notari. **In tertio casu pncipali qñ oēs sūt ciuiles.** quez casuz solū bec gl. v̄t p̄se qd distingue qd aut oēs sunt penales. aut oēs rei psecutorie. aut qdaz penales. qdā rei psecutorie. qdā mixte. aut qdā penales qdaz mixte. aut omnes mixte. **Primo casu qñ omnes sūt penales gl.** distinguit. qd aut omnes ex vno delicto aut ex diuersis. **Si ex vno.** vna tollit alias: nisi id quod excedit. Sz tu subdistingue i hoc casu qd aut p̄tēt vnum. z ē verū qd gl. dicit. z h cāu p̄tēstelligitur. ff. de ac. z obli. l. plura. aut d diuersos. z tunc subdistinguitur. quia aut descēdūt ex maleficijs. aut ex qñ maleficijs. **Primo casu vn^o alium nō liberat.** z ita oibus vti potest. vt. l. cum ex vno. ff. de ac. z obli. ad. l. aq. l. Trezmela. §.

si plures. **Si ex quasi maleficio vn^o liberat aliū saltem pcepti one.** ff. de his q deie. uel effu. l. perceptione z notat. ff. nau. campo. sta. l. fi. §. pe. §. de obli. ex qñ deli. §. fi. z i h ē supplē dum p̄mū membrū huius gl. z idem videt vbi ab vna parte tantū est penalis. ff. de eo per quem factū est. l. j. §. si plures. **Si ex diuersis delictis competūt.** glo. dicit qd vna tollit alias vt. l. nunquā plura. ff. de pua. delic. z hoc verū nisi essent de licra cōiuncta z eiusdem effectus. vt. ff. ad. l. aq. l. illud in fi. uel talia q non vertūtur i alteri^o iniuriām. C. d mō. mul. l. eos **Itē qñ intentantur ab vno nō debēt distigui.** ff. de iniuri is. l. p̄roz. **Secō casu qñ omnes sunt rei psecutorie.** **Distin gue aut competūt contra vnū aut cōtra diuersos.** si p̄tra vnū tūc aut sūt eiusdez generis. qd omnes ex p̄ctu quasi sint diuer sarū formarū. tūc vna non tollit aliam. verū est qd effect^o vn^o venit i alia. ff. de ac. emp. l. non est nouū. pro socio. l. cū duob^o §. si plures. z hoc nisi prouenirēt ex causis lucratiuis. ff. d ac. z obli. l. omnes. aut sūt diuersorum generū. qd vna ex con tractu alia ex delicto. tunc vna tollit aliam. ff. fur. l. si is cui d re. i. l. siqs cū fi. secūdum **By.** p̄mum tamen mēbrum fallit ff. de tribu. l. qd i heredem. §. eligere. sed forte ē spāle vt dixi . §. qd cum eo. §. itroduxit cuz. §. seq. **Item fallit vbi actio nes nō sūt compassibiles propter contrarietatem v̄t alias.** C. de codicil. l. fi. ff. si seru^o extero. l. j. **Et potest dici qd cū in casu quo rei psecutorie nō se tollūt.** qd possit agi secūda in eo qd excedit z ad hoc qdā allegant. ff. cōmo. l. vnde q̄ritur. **Sed in illa non sunt ambe rei psecutorie.** sed facit. ff. pro socio. l. si actum. de ac. z ob. l. quotiens. §. j. **Si competat contra di uersos.** hoc membrū nō p̄se q̄tur **By.** nec tetigit. tamē potes dicere. qd aut ambe p̄sequūtur corpus rei in propieta te seu possessione. aut interesse. **Primo casu aut vn^o hz cām ab alio.** z tunc vna tollitur per aliam facta solutione. ff. d re. eo. l. illicite. aut non habent causam adinuicem. tunc aut pri mo egit d possessorem. z fuit rez affectu^o. z vna tollit aliam. se cus cō. ff. de sol. l. stichū aut p̄mphilū. §. dolo. de pe. bef. l. nec vllam. §. itē siqs. **Secō casu qñ interesse.** tūc aut agitur rōe vni^o facti z vni^o p̄sone. v̄t qd vna reputat. z tūc vna tollit aliā ff. de vi z vi. ar. l. j. §. quotiens. aut rōe diuersorū. v̄t qd diuer sis habentur. tūc non. ff. d sepul. vio. l. semp. §. si i sepulchro z bec p̄cedūt in realib^o z i rem scriptis possessorijs. nā in me re personalib^o solutione p vnū facta. alij liberantur. ff. d p̄siti. l. j. §. si apd. d p̄sti. pecu. l. itē illa. §. fi. **Tertio casu qñ qdā pe nales qdam rei psecutorie.** est dare regulā qd vna nō tollit aliam. ff. d fur. l. si pignore. §. j. z fallērias. qñ altera competit diure cōmū altera de iure speciali. ff. nau. cau. l. idē ait. §. fi. z forte sub hoc itellectu p̄t colligi. C. d fur. l. manifestissimi. §. de obli. qd ex delicto. §. qd de fullone. z h de penali auctori tate iuris si scō hoīs. qd forte aliqs stipulat^o ē penaz distingui tur iter contractus bo. fi. z stricti iuris. **Itē z in stricti iuris.** ali ud oliz z aliō hodie vide. ff. p socio. l. si qs a socio. d ac. emp. l. p̄dia. d ac. z ob. l. obligationū fere. §. fi. ad. l. fal. l. j. §. itez si ita. C. d trāsa. l. siqs maior. z. l. cū ppōas. ff. d trāfac. le. qd fidē d pac. l. rescriptum. §. si pacto. **Quarto casu.** qñ altera mixta altera rei psecutoria. dicit **By.** cōsiderādum esse an sit diuer forum generū an eiusdem. **Primo casu vna tollit alteraz z i totū.** ff. de ac. z ob. l. q seruū in fi. cōmo. l. vnde q̄rit. qd sic ē in telligenda nā qd ibi dñ v̄t habere rōnez z ad superi^o refertur nō ad p̄ximū. z qd ibi dñ nisi forte qs dixerit sub. z male sic in telligat. ff. de tute. z rō. distra. l. actione. §. h z cōdi. arbo. fur. cesa. l. si colonus. sic d̄z itelligi. ff. loca. l. si merces. §. culpe qd nis gl. alio mō itelligat. **Secō casu qñ sūt eiusdē generis ita qd ambe ex p̄ctu. v̄t ambe ex delicto.** tūc aut descēdūt ex eadē mfe. i. ex eadē obligatōe. tūc se tollūt etiā i eo qd excedit. ff. de tute. z ra. distra. l. j. §. in tutela. iūge. §. de artili. tu. §. fin. **Aut habēt diuersas m̄fes.** tūc actio vna p̄t agi alia iquātuz excedit. vt in condi. furtiua. qd ex furto orif et vi bo. rap. qd ex rapina qd se nō tollit i eo qd excedit. ff. d ac. z ob. l. p̄ra ui bo no. rap. l. j. **Quito cāu qñ qdā penales qdaz mixte.** aut ex di uersis obligationib^o. tūc vna nō tollit alias. ff. d tu. z ra. dif. l. j. §. hūc turozē. tamē si ex eadem tollit. nisi i eo qd excedit. ff. ui bo. rap. l. j. **Sexto cāu.** qñ oēs sūt mixte. distinguit qñ eodē

ad hunc casum
ad hunc casum
ad hunc casum
ad hunc casum

modo quia aut oēs ex diuersis facti. et vna nō tollit aliā. ut. l. nūq̄ de pua. de hic. aut ex eodē. tūc sic. nisi i eo qd̄ excedit. ff. ar. fur. celsa. l. i. ista sufficiat̄ circa hūcti. **C** Et nota. q̄ similes rectus sunt huic. ff. de ac. et ob. l. nūq̄ de re. iur. l. nūq̄. sed h̄ additur plus scilicet presertim penales. **C** Et quare dicit̄ p̄sertim penales potes colligere ex supradictis. Et h̄ pcedunt in actionib⁹ et remedijs ordinarijs. In eō ordinarijs p̄t distingui. q̄ aut oīa sunt eōrdinaria. aut qd̄ ordinaria qd̄az eōrdinaria. **P**rimo casu aut p̄terit ad idē. aut ad diuersa. si ad idē: unū excludit p̄ aliud. p̄t tñ actor eligere. ut i actione l. aq̄. vili. et factum. ff. ad. l. aq̄. l. quē admodus. §. magistratus. C. e. de preconibus. Si ad diuersa. non se impediunt. nec quo ad natiuitatem. nec quo ad concursum. nec quo ad aliud. ff. de dam. infec. l. qui bona fide. §. si quis opus ubi de hoc. **C** In secō casu p̄ncipali ubi vnus ordinariū aliō eōrdinariū: subdistingue. aut cōpetunt cōtra diuersos. aut eundem. Si diuersos. vnū si excludit p̄ aliō. C. si tu. vel cu. l. etiaz. et hoc vbi h̄z originē a necessario actu vt. d. l. etiā. ff. de mino. l. etiam si a patre in princip. et. §. imperator. de admīn. tuto. l. si minoris. **C** Fallit si modica sit lesio. C. de iudi. l. p̄perandū. §. si. de i. inte. resti. l. scio. de h̄b. emp. l. res bona fide. et hoc q̄si ē h̄ius cōe. q̄ remediū iuris cōmunis datur p̄ modico. ff. qd̄ cuz. e. l. j. §. illud. si diceres in iudicij sp̄ale. et quedā glo. dicit̄ est p̄tra. C. quādo puo. nō ē neces. l. si p̄. si aduer. rē iudi. l. si. **E**bi aut̄ habēt originē a voluntario actu vt q̄ nō concurrant ad eundem effectus. ff. de dā. ife. l. dā. ni. §. emptor. de mino. l. cū mandato. si cōtra eū deez aut eōrdinariū ē de iure cōmuni. aut h̄ius cōe. si p̄tra ius cōmune si videtur q̄ concurrant. ff. de mino. lege in cause. Si vtrunq̄ de iure cōmuni. aut eōrdinariū adiuuētū i subditiū et causa supplendū ius ciuile. et excludit p̄ ordinariū. ff. de op. no. nunci. l. i. p̄ncipali. §. j. de dam. ifec. l. q̄ bōa fide. §. de illo. et l. si edib⁹. et l. iter quos alias cōcurrunt. bec sufficiat̄ sup hoc **E**x his resultant multa. sup q̄bus non iūsto. q̄ rōes eoz. que cōstituūtur req̄ere nō oportet. alioq̄ multa ex his que certa sūt subuertunt. q̄uis aurelian. multū i hoc insistant cōtra. l. et ideo. ff. de legi.

De his per quos agere possumus. Rica.

C In si. gl. rubice in. C. et. ff. v̄ meli⁹ p̄tinuari. q̄ p̄mo tractari debuit de p̄sonis q̄ negotijs. ff. de iure codi. l. qd̄az referūt. §. j. s. de iure nā. §. si. cōstat auez q̄ p̄cura. ē d̄ p̄sonis q̄ fundat̄ iudiciū. igit̄ de eo p̄mo fuit agēdū q̄ de actionib⁹. ut dco. §. si. **C** S; ad hoc p̄t dici q̄ h̄ parū tractat̄ d̄ p̄sona p̄curatoris. s; solū de cōstitutione. et is titulus fuit solū h̄ positus gra sequētis. et pot̄ i hoc et illo de negotio agi quā d̄ p̄sonis seu earū habilitate. sup hoc nō est insistendum.

Unc admonendi. Primo

ponit dicitur gñale. Secūdo seq̄ alterū mēbrū et explicat recitando antiquatē. Tertio circa antiquatē correctam duo adijcit. Prima p̄nci.

Secūda in alieno auez. Tertia in. §. p̄curator neqz. **C** In glo. scilicet idoneuz in si. idem videt̄ i adulto minore. xv. an. vt plenius videbis. j. ver. cuiusq̄z i glo. scilicet vbi pleni⁹ agitur d̄ his q̄ hic notat̄ur. **C** Sup̄ tex. ibi alieno veluti. **P**rosequit̄ secūdū mēbrum q̄ de p̄mo nū h̄ cōmētatur est. **C** Sup̄ tex. p̄curatorio. p̄t̄ intelligi ē d̄ p̄curatore i rem suā. iuxta illa q̄ notantur. ff. de p̄cur. l. j. **C** Super̄ textu. et curatorio. hoc ponit gra exēpli. q̄ multi sunt alij q̄ agunt nomine alieno. vt iudic⁹. actor. yconom⁹. vicediūs. vicecomes oꝝphāotroph⁹. gāstaldus. et ypocriphan⁹. **S**yndicus dat̄ ab vniuersitate. et ad cās p̄sentes et futuras. actor ad certas et p̄sentes. yconom⁹ ad cās et negotia ecclesie. oꝝphāotroph⁹ ad hospitāliū regimen. vicediūs q̄ p̄est reb⁹ ep̄alib⁹. vicecomes cui cōmittitur admīstratio seu regimē iurisditiōis. ypocriphan⁹ q̄ q̄ vocatur iudic⁹. q̄ q̄ yconom⁹. gāstaldus q̄ h̄z curas exteriorū. de his omnib⁹ vide ad saturitatē i Spec. de his q̄ alij. no. iū. inter. cū se. rubica. et iuge. j. §. p̄curator neqz. vnū tamen

v̄ suppones. q̄ omnes isti agere p̄t: ex quo oēs i iudicio dicit̄ alieno nomine iteruenire. et hos oēs ponit sub illa rubica. qd̄ satis videtur admittendū. Et iō v̄ q̄ senescali et baylini et q̄cunqz h̄ntes regimen alicui⁹ loci vel rei p̄t agere et defendere negotia cōcernentia rem cuius habent regimē sine alio mandato. et facit̄ eū de p̄cur. qui gñaliter. l. vj. de iudi. c. cū deputati. C. de sa. fan. ec. l. sancimus ibi nec si sacrorū uasorū rē. et scripsi. C. p̄cu. l. j. i. h̄. et i. d. l. sancim⁹. vide ibi et iuge id quod ibi notauit si vis mām dilatare iuge. j. tit. j. §. eodez obseruando. **C** Sup̄ tex. ibi nisi p̄ populo. i. actione populari. ff. de popu. ac. q̄si p̄ totum. **C** In tex. pro tutela. hoc planuz. q̄ tutor agit et conuenit̄ nomine pupilli. ff. de ad. tu. l. j. §. sufficit. **C** In tex. pro libertate h̄ licet necessarijs. ff. de li. causa. l. j. **C** In tex. Tutela essent. Iste casus est valde pius. nec repit̄ correctus nō tamē hic exp̄m̄it̄ an liceret agere sine man. uel cū mandato. verisimile tamen est q̄ sine mandato ex cōtextu p̄iorum casuz q̄ agit sine mandato. et ita p̄t notari h̄ casus specialis. quo extrane⁹ agit p̄ pauata p̄sona sine mādato quod vix alias reperit̄. nisi sit cōiuncta persona de hoc scripsi. C. de p̄cu. l. j. **C** In gl. sed qd̄ i si. bec est. n. cā i p̄sua. vnū tñ videtur. q̄ ubi pars nō posset alias cōparere p̄ p̄curatorē. forte q̄ talis sit p̄suetudo. sicut i omnib⁹ curijs secularib⁹ regni. que regūtur cōsuetudie. i q̄b⁹ ex p̄te actoris ius seruat̄ antiquus q̄ p̄pter legitima i p̄dimit̄ta iudex possit cōtra p̄suetudinem admittere p̄curatorē ex illa clausula gñali. ff. de isti. l. j. s. de acti. §. rursus. scio tamē q̄ i multis curijs seruat̄ h̄rium et oportet recurri ad curiā regis p̄ gratia. **C** An aut̄ i p̄ditus teneat̄ cōstituere p̄curatorē. vide plene in breuiario. C. de in iteg. resti. mill. l. j. vbi scripsi. et p̄ docto. et gl. extra de p̄cur. c. ij. et iuge. j. §. primo. Et no. ex his. §. q̄ cōsuetudo tollit cōsuetudie vide. s. de iur̄ na. §. ex nō scripto.

Procurator. **S**up̄ tex. ibi aduersario sub. de necessitate. ff. e. l. j. §. si. Et not. q̄ p̄ hūc. §. videt̄ q̄ si sit d̄ria iter p̄curatorē iudiciū. actorem et alios. d̄ q̄ dixi. s. e. §. j. et idē v̄ p. c. petitio eū de p̄cu. d̄ h̄ vide satis plene. s. de cura. §. si. q̄ h̄ repere q̄ faciūt ad itelle tū hui⁹. §. **C** In gl. imo i si. Et h̄ nisi p̄cur. eēt litē p̄resta. **I**tē sec⁹ i iudicio patrie plato et alij admīstratorib⁹ vide qd̄ scripsi. C. etiam p̄ p̄cura. in inte. resti. l. j. **I**tē ē aliud i trasfac. C. de trasfac. l. transactionis. ff. de p̄cur. l. mandato. itē i arbitro eū de arbi. c. p̄ tuas. idē i iuramētū delatione. ff. de iure iurā. l. iurandū. §. fin. et in acceptilatōe. ff. de accepti. l. iij. et i rescriptorū i p̄tratōe extra d̄ rescrip. c. nōnulli. idē i m̄imōio eū d̄ p̄cur. c. si. li. vj. Et idē forte i cā m̄imōiali. eū q̄ ma. ac. pos. c. ex l̄is d̄ p̄cur. accedēs. vide ibi et idē i sp̄salib⁹ eū q̄ de. v̄ vo. c. veniens. item aliud eū de uoto. c. ex multa. s. illis. itē ali⁹ eū de h̄. istr. c. si ali⁹ extra. de offi. ole. c. qd̄ traslationē. **C** Alius i obtinēda absolutiōe a snia excoīcatōis. vide eū d̄ sen. ex. c. cuz desideres p̄ Inn. **C** Itē ali⁹ de cō. di. iij. c. q̄ris. Alius xiiij. q. iij. c. si habes. **C** Itē i iuramētū de calūnia eū de iu. ca. c. si. li. vj. **C** Itē alius cāus ē de ele. c. p̄curator. e. li. **C** Itē ali⁹. C. vt omnes tam ciuiles q̄ crimiales. idē puro i oī arduo et p̄deroso negotio: ut mouere guerrā inire treugas. obligare d̄m̄ ad p̄ditionem h̄ditarie rei. uel amissionē b̄nificij. vel magnam penā maxime corporalem et hoc p̄ rōez p̄missorū casuū. q̄ si in illis req̄n̄t̄ mandatum speciale: q̄ sunt magna et p̄derosa. cur nō i alijs q̄ occurrent i q̄b⁹ repit̄ tanta v̄ maior rō. et facit̄ eū d̄ p̄cur. c. q̄uis. li. vj. Et h̄ v̄z sint ardui ul nō relinquo arbitrio iudicis. Et idē credere q̄ sit mādatum sp̄ale necessariū ubicūqz aliqd̄ petis h̄ius cōe. ut disp̄sario. si eim q̄ petis restō i itegz q̄ ē fauorabilis et rōabilis. op⁹ ē sp̄ali mādato multo fort⁹ ul saltē pari rōe i alijs q̄ petūtur h̄ius cōe: ul sūt odiosa. ut si p̄ accusat̄ filiū d̄ i gratitudie ut d̄ns uasallū de felonā. ut si mulier uel uir petit diuortij p̄ adulteriū et iō ur: q̄ si p̄curator p̄ponat crimē falsi ēt ciuilit̄ ul ad finē repellēdi q̄ deat̄ h̄re sp̄ale mādātū ar. p̄dictorū: et maxie per d̄cāz. l. p̄cur. ff. de p̄cura. l. n̄ solū. §. si. d̄ iur̄ijs. l. s; si uni⁹. §. p̄cu. S; forte h̄ nō p̄cedit ubi p̄p̄er̄et ad finē repellēdi nisi p̄ illaz repulsionē puocaret ad iudiciū. ut q̄ vellet repellē electū ad dignitate. ut no. arc. eū d̄ ele. c. j. li. vj. vidē ibi et d̄ acc. sup̄ bis p̄ Inn. **I**a. d̄ ra. q̄ parū aliud t̄ agit i hoc ti. dicit̄ q̄ null⁹

potest facef pcuratorē in casib⁹ q mādatū exigūt speciale: nī
 si sit ipeditus legitimo ipeditō per. l. pōponi. i. pñ. ff. d. p/
 cur. **C** Sed ob. d. l. nō solū. §. si. z qd no. i. d. l. pōn: pōm⁹. z
 facit quā in iuramēti delatione requiritur speciale mādatū vt
 l. iusturā. §. si. ff. de iureiurā. z tñ defensor: p̄sentis iurat z ita
 nō ipedit. ff. de iureiurā. l. si. illa parū facit. qz iurat volūrate
 actoris q ei detulit. z ita iputare sibi debet qui talē eligit. e. ti
 m. l. q. iurasse. **C** Scio q opinio Ja. nō seruat de facto. h au
 rez que dixi pcedūt i pcuratore p̄ticulari. **C** Quid i pcurato
 re gñali oīum bonorū. Videtur q ille deat admitti ēt i casib⁹
 q mādatū exigūt sp̄ale. cū lex tales eqparat. ff. de iniurijs. l. si
 si vni⁹. §. pcuratores. ff. de iureiurā. l. iusturā. §. si. fac. pōt di
 ci q si sit pcurator: gñalis oīum bonorū. cūz libera: q talis de
 beat admitti. ff. d. pcura. l. pcurator: cui. §. si nō sit cūz libera.
 quāuis gñalis oīum bonorū nō i arduis. in modicis sic. ff. d.
 pcura. l. pcurator. ff. ad trebel. l. qui ita. §. j. z sic itellige ex d.
 pcura. c. q gñaliter li. vj. Et idē crederē si eēt pcur. i omnib⁹
 causis z negocijs generalr sicut tota die fit cū sit eadē ratio.
C Itē in hoc aduerte. quāuis enī dixerim. q ille q habet libe
 rāz administrationē admittit in causis requirētib⁹ sp̄ale man
 datū hoc itelligo si casus ille respiciat administrationē rerū
 nā si tangeret psonaz. nō crederē. vt factū matrimōij obliga
 re psonā ad hostagia. vlt ad p̄sionem vlt cōsilia. qa talia non
 vident de administratōe. ff. d. pac. l. cōtra iuris ciuilis. §. si fili
 usimo crederē i administratōe rez. q si dissiparet vel aliqd
 faceret: qd nō est p̄simile dominū cōcessurū q nō ligaret dñz
 ff. de pecul. l. q peculij. q mo. pig. vlt ypo. sol. l. sicut. §. an pa
 cisci. Itē quod dixi. q pcurator: pōt opponerē crīa sine specia
 li mādato ad repellendū itelligo considerato statu p̄sone op
 ponētis z illi⁹ cui opponit. **C** Quid enī si pcurator vilis op
 poneret crimē episcopo. cardin. comiti vel baroni. nō crede
 rē. ff. d. dona. l. filiūssa. ver. nōnūq̄ de iniur. l. si si vnus. §. p/
 cur. §. si tamē. etiaz si haberet liberā. qz nō ē ius ille dominuz
 hoc velle. ar. dicte. l. qui peculij. **C** Itē dicit qdā. q si i pcur.
 sit illa clausula z gratū habiturus zc. q cōmuniter ponit i p/
 curatorijs q iportat speciale mandatū. hoc tñ Bocto. nō ap
 probāt. vt dixi. C. de pcur. l. j. de transac. l. transactōis. z an
 sit necessarium mādatum sp̄ale ad audiēdū sniam. Spe. t3 q
 sic vide in Spe. d. pcur. §. j. h. ex p̄missis cū se. illd autē videtur
 q si dubitetur d speciali mādato q admittit cū cautōe d rato
 ff. de mino. l. q si de sp̄ali. z Spe. hoc idē notat ibidē qd pōt
 eē verū. nisi negociū esset arduuz vlt pcur. vilis. sicut dixi statiz.
 z bñ facit. ff. ad trebel. l. q ita. §. j. Et pōt eē dubiū d sp̄ali mā
 dato si pcurator faceret fidez d eo forte p vnū testē. vlt p i stru
 mētū vel lram signo vel sigillo ignoti signatā vel sigillatam.
 vide q scripsi. C. d. pcur. l. j. z pleni⁹. j. ti. j. §. si naut. **C** In gl.
 scilicet ibi cū allegat. l. si mior. vid. §. q z ex q. cau. §. si. **C** In
 eadē gl. in si. quāuis enī edictū d pcur. sit p̄hibitorū: nihilom
 in⁹ tñ m̄ri repellūt. qñqz rōe p̄sone p̄stitūēt. qñqz rōe p̄sone
 p̄solute. qñqz rōe forme. vid. plene i spe. d. pcur. §. j. z. ij. z qñ
 p totuz titū. seu m̄m.

C De satisfationibus. Rica.

C Bl. bñ cōtinuat hanc Rubricā.

Satisfationum.

Sup textus ibi p vsū am
 plexat. est no. q vsus p p̄suetudie recipit vid
 s. de iur. nā. §. ex n̄ rescripto. **C** In gl. i hoc
 solo i si. hec glo. recte loquitur q supponit q
 oliz cōuentus acti. psonali nō satisfabat. z idem dicit. ff. d. p/
 curatoribus. l. si procurator meus. sed contrarium dixit. ff.
 ind. solui rubrica p q. ff. d. sol. l. cūz qs. §. de peculio. z ibi ēt
 notat. sed h verior: p hūc text. qui aperte hoc dicit. z ff. ex q.
 cau. i pos. ea. l. hoc autē. §. si. z. §. de peculio itelligit vt ibi
 nota. vel forte acti. de peculio h3 nāz realis quo ad aliq supra
 de actioni. §. actōes de peculio. z sic quo ad h h̄re poterat. z
 per hoc videt. q hec antiqtas erat de iure. ff. de quo nota. ff.
 de noxa. l. si pluriū. §. q alienuz nō tñ obrinebat qd h̄ d̄ tu
 torib⁹. ff. de ad. tu. l. vulgo.

Sed hec hodie. Idic nō dz eē. §. semp eniz
 cōtinuat dictuz suū. **C** In
 glo. j. nullam i si. qdam habent hic quāday additionē talem

que tamen de p̄suetudine nō seruetur. z idē dicit Spe. d. p/
 cu. §. i. Et caue qa licet nō p̄statur de p̄suetudie: nihilomin⁹
 si i paria. iure scripti pars rea instaret. forte deberēt prestari. si
 enī lex tollit p nō vsū nisi contradictū fuerit. vel nisi p̄ dñū
 vsūz. iuxta illa q scripsi. s. de iur. na. §. ex non scripto. C. diu
 di. l. rem nō nouaz. **C** Itē caue qz illam cautionē. d q̄ agit in
 autē. generalr actor dz p̄stari aīq̄ cōcedatur ei citatio. z ante
 q̄ libellus offeratur. vt ibi pz. aliā post datū libellū vnde non
 te decipiat hic o: do glo. Spec. tamen v̄ dicere post tan. q
 vtraqz possit simul prestari: facta cautione aīq̄ detur libell⁹
 ut notatur dicto. §. j. **C** Itē hec cautio obtinet in arbitris. vt
 no. in. d. autē. gñaliter. scio q nunq̄ vidi seruari alicubi d cō
 suetudie: q he cautōes p̄starent. z no. q is. §. itelligit de ac
 tore. z signāter qa i illo nil imutatur per hūc. §. **C** In gl. hec
 satisfatio. in si. vide ibi qz hodie corrigi p autē. offeratur.
C Itē hec pcedūt i ciuilib⁹ z criminalib⁹. dic. C. q accu. pos.
 l. q crimen. **C** In glo. q est tēpus diffinitūe. ibi cū alk. in au
 ten. de exhi. re. §. j. Ja. ipugnat hanc glo. dicit. n. q in omni
 causa tenetur vsqz ad diffinitūaz iclusue. vt. l. grece. §. z p/
 litem. ff. de fideiuf. z glo. non itellexisse legem illam. **C** Al
 la. l. loquitur i casu quo actor qui recepit cautionē iudicio si
 si fuit negligens i agendo. tunc enī distinguit. vt hic gl. disti
 guit s3 vbi ē diligēs. dicit idistincte si fideiussorē teneri vsqz ad
 diffinitūam z hoc satis videtur verum z omnes doctores se
 quuntur i. d. l. pe. z videtur notari. ff. de custo. reo. l. si quis re
 um. qui satisfda. co. l. j. z qeqd sit saltez vsqz ad finez instāne
 z dico finez facti vel iur. iuxta. l. p̄perādum. z i hoc videt lar.
 concordare gl. ff. de diuer. z tempo. p̄scrip. l. si seruus. z h
 subiicitur statim sm vnū intellectum gl. ratio autem quā hic
 gl. reddit nō videtur pcedere videt q vsqz ad duos mens.
 zc. qz hoc iure nō erat illud tēpus iductum. z alia rō reproba
 tur in dicta. l. pe. **C** Preterea tantum interest rei q actor si
 stat se post contestationem sicut ante z ita stipulatio debet se
 extendere ad post sicut ante. **C** In eadē gl. ibi cūz allegat
 l. properandum. ista glo. pōt se referre ad si fideiussionē factā i
 cā publica vlt i scriptis vel ad si fideiussionē simplicē: z i vtroqz
 casu est vera vt statim supra notauī. **C** In eadem glo. ibi cū
 allegat. ff. q satisfda. cog. l. ii. §. si. **C** Sz qd ē itereē. Quidam
 dicūt: q valor totū rei que petiēt. ita v̄ notari i. d. l. ii. §. si. sed
 h̄ p̄t eē verū. qñ nunq̄ stetit. si autē stetit z vna die defecit
 set. nō videt teneri nisi ad itereē illius rei. qz nec p̄ncipalis in
 plus tenet iuxta. l. sancim⁹. C. de iudi. z eēt absurdū dicit: q
 fideiussor: i plus tenet q̄ p̄ncipalis sup d fideiuf. §. fideiuf/
 foris. ff. de fideiuf. l. grece. §. illud. vnde i h bene aduerte. q
 fideiussor q p̄misit iudicio sibi tūc dñū tenet ad totale itereē
 quando p̄pter morā s̄stendi actor d̄nificat i toto qz forte re
 us fugit. vlt nō vult cōparere p̄pter qd dies actōis exiit. nec
 tūc cōueniet p̄ itereē p̄ncipali. ff. iudi. solui. l. si. s3 vbi com
 paret nec ab eo p̄sit peti nisi itereē exp̄sarū. nō credo q fide
 iussor p̄ tūc teneat i plus cū nec plus possit a reo p̄ncipali pe
 ti z hoc nota i sili. ff. si quis di. nō ob. l. j. §. si. z iō v̄ q non
 possit agi cōtra fideiussorē hmōi q̄ diu p̄ncipalis ē p̄is z sol
 nendo qz p̄mo deberet fieri missio i possessionē iuxta autē. de
 fideiuf. s3 i casu i quo pars esset absens vlt non haberet bōa.
 tūc fideiussor: tenet i p̄ncipali. z sic potes itelligere d̄c3. l. si
 fideiussor. §. si. ff. q satisf. cog. cūz. l. se. z iō optimū est penā sub
 iscere supra de h. ob. §. pe. z. hoc idē quod gl. dicit hic. v3 q
 iudex nō possit cogere ad penā p̄mittēdaz disputat. ff. d. p̄to.
 sti. l. si. z hec pcedūt i ciuilib⁹. i crīalibus pōt cōstituire penā
 vlt quātitatē designare ut no. in. d. §. si. ff. de custo. reo. l. si
 qs reum. z ē rō. qz ibi nō cadit tale itereē. ff. r̄ra. ha. l. pcur
 rator. §. si. **C** In ea. gl. cū allegat. C. d fideiuf. l. anpe. **C** Sz
 pōt qri nūqd ptumacia rei noceat fideiuf. si fideiuf. nō fuerit
 req̄st⁹. q ipz rep̄ntaret. i hoc disti. Spe. an fideiussor p̄misit
 ipsuz exhibere. an ipsa pars p̄misit se s̄stere. **C** P̄tio casu op⁹
 ē fideiuf. req̄ri. Scōo nō. si sciat reū p̄ncipalē fuisse req̄stū. vlt
 dicit forte ei assignatū alias sic. vt no. i spe. de do. z p̄tu. §. j.
 h. s3 pone p̄misit. v̄ ēt q i illo vltio casu cōtumacia rei noce
 at fideiussori. ff. de h. obli. l. mora. **C** In ea. gl. i si. hāc gl. v̄
 approbare h̄ ia. dicit tamē q illa imobilia debent pl⁹ valef q̄
 res que petitur. sicut pignus plus q̄ d̄bitū. quāuis dñū rep̄iat

quā sit mēlio i possessionē iuxta mēsurā debiti declarati. nā tūc fit i eadez quātitate deñ. p. deñ. i autē. de exbi. re. §. sancim°. hoc tamē dicit arbitrio iudicis remittēduz. qđ etiā ego credo. quia si reus cōdēnetur z oportet illa imobilit ercūti: oportet fieri subbāstātes z alia que habēt sumpt° q debēt solui de bonis debitoris. z iō fideiussor: datur locuplex p rei q̄lita/ re. ff. q. satif. co. l. si pō p cōdēnato. §. j. in ius vo. v. eat. l. j. z h imobilia loco fideiuf. sūt vt dicto titu. l. j. p gl. facit. ff. p em/ pto. l. iij. **Querit idē ia.** nūqd possessiones alibi site p̄sint **Dicit ipse videt expressus q sic.** C. d. p̄. agē. i re. l. fi. verfi. ita videlicet ubi dicit vel i puincijf. ipse tenet triū. ff. q. satif. da. co. l. de die. §. tutor. qđ itelligo verū. si bona illa eēt i alia iurisditiōe. q: si i eadē. videtur q sufficiāt vt. e. titu. l. fideiussor. §. si necessaria. z. l. sciēdū i p̄n. **Sed pōt qri nūqd dō dari si iussor: q possideat imobilia.** videt q sic alias nulla esset p̄sio huius iuris. videt q nulla lege tenet. lex enim nihil exigit. nisi si fideiussorē locupletē. ff. q. sa. co. l. fideiussor: i p̄ncipio. Spe. videtur dicere q talis fideiussor: q nō possidet imobilia si admittat. nisi i casu necessitatis. quo reus nō pōt prestare aliuz. vt i Spe. e. ti. §. dicto. §. qđ si scholaris boni. **In gl. scilicet si possidet.** hec glo. cōcludit q possidens imobilia tenet iura re se sistere. z idēz tenet i. l. sciēdū i p̄n. z tñ nō seruat de p̄sue tudie. **In eadē glo. in fi. itez z qñ nullaz cautionē p̄stare p̄t** C. de episc. z de. autē. gñaliter. z. l. sigs ad declarandaz. §. penul. ff. si cui plusq̄ p. l. fal. l. cū nō facile. **In glo. vt si sit parens ubi secūdū distinc. possideat imobilia vel ne cōcludit ergo hic q reus nō p̄stat cautionē nisi i iudicio sisti.** **Sz nū quid iudicatum solui in casu quo ē peregrin°.** pone q alama nus vel anglic° cōuenitur aurel. v. i. in romana curia ubi māet Spec. tenet q nō. z ita dicit fuisse obrentū. ut no. e. ti. §. dco. ver. §. pōe tit°. **Itez quod hoc. §. dicitur.** fallit ubi res mo bilis petitur. nā tūc si sit suspitio. debet res se q̄strari vel cau tio exponi a reo de ea exhibēda z nō baratanda. ff. de offi. p̄ si. l. fenatus q sa. co. l. fideiuf. §. fi. z sic reus qui suo nomie cō uenit: compellit fideiubere. **Itez z i alio casu.** ff. de iudi. l. ii. §. si dubites. vide ibi: z que ibi notātur recita h. **Itez re suo noie conuentus cauēt etiā i casu.** C. d. p̄scrip. xxx. an. l. sigs emptionis. §. fin. ff. de bo. aucto. iudi. pos. autē. ei q iur rat. i autē. de exbi. z intro. re. §. sancim°. z in tali casu ē actor cauēt eē de do. z contu. c. actor. lib. vj. Sz bi casus sūt spāles de qbus posses oppositiones facere. **Itez q̄ hic dicūt q reus nō tenet dare cautionē nisi i iudicio sisti.** itelligit d cautō ne q vadit ad litis ordinationē. sz qñqz dat alias: quādo ad hoc pncipaliter agit vt cautio de dā. ifec. vt p torū ti. d dam. ifec. z de legatis p̄stādis aduentēte die vel cōditōe ut toto ti. ut le. no. ca. Itez. ff. de iudi. l. i omnibus. qñqz ēt qñ nō pnci/ paliter agit ad hoc cauēt accessorie. vt i mā de op. no. nū. z d remissionib° d q̄b° is. §. nō loqur.

Sinautem. **Sup textu. vel iserf ex pre actoris** q̄des p̄sona. i. si ex pre actoris pcurator: iterueniat. **In gl. i. q̄ domin°.** ibi ff. de solu. l. iij. vide pleni° de hoc. ff. d iure iu rā. l. i ius iur. qđ ex p̄uentione. §. pcurator: i q̄dam additiōe i q̄ pulcherrima r̄peries d hac mā. **Lōmuniter tamē nō habet.** si nō habeas: scribe eaz. **In ea. gl. ibi. sz Jo. opi. v̄ verior.** Ja. de ra. dicit q̄ opi. **Bul. v̄ magis pbabilis.** qz qñ dicit du bio. reus p̄stetur rem dubiam. iccirco nō mirū si admittit cū cautione. sz qñ dicit nō habes mādātū tūc sine dubio r̄iden dum est nec res est dubia. **Iccirco nō mirū si nō admittatur cū cautione de rato.** **P̄o euidētia tamē horū q̄ritur quā do sit dubiū de mādato.** z scis q gl. tenent q p negatōez rei p. l. iij. q. ad li. p̄la. nō li. sz hoc reprobat Ja. nā illud veruz ē q p negatōez efficit res dubia i p̄iudiciū affirmātis. z ad eī cōmoduz. sed nō ad eius cōmodum. h aut ēt eī p̄modū q̄ admitteret. vnde si ego peto ate. c. cā mutui. z tu negas z ego nihil p̄bo. p̄pter negationē non est res dubia. imo certa q tu nō teneris. alias iudex nō iudicaret qui iudicat d certis. z tñ certū ē q h casu iudicat. vt. l. q accusare. C. d eden. z ad h adducit. ff. d car. edic. l. iij. §. cause ubi v̄ p̄cludet rē eē dubiā qñ daf aliqd. p altera p̄tū qđ possit facere rē dubiā. Sz ubi p altera pte nil daf. nō v̄ dubia. z ad h vltimuz facit. §. due in

fi. i eadē. l. z ibi solū dicit pcurator: admitti cū cautione. qñ cōdit aliqd q: forte docet d mādato p vnū testē. vt p istrumē ta sigillis v̄ signis notarioz ignotis sigillata vel signata. als dic nō admitti. z ex h cōcludit q̄ be opi. q̄ h recitant i glo. nō pcedūt v̄z q̄ ei sit electio p̄petet volētis vel rei. qz neutri° ē. nā si pcurator: nō docet plene d mādato: tūc necessario h̄z p̄stare cautionē si velit admitti. quā re° refurat nō pōt. iō fru stra agit uter doctores d elec. b̄mōi. **Hac opio.** Ja. sequūf omnes doc. noui d̄ illa que notātur. i. l. j. C. d. p̄cu. z. l. nō so/ lū. §. q alieno. ff. d p̄cur. vbi pleni° no. q̄ alibi. h̄c ēt opi. Ja. z Spe. ti. de satisf. da. §. viso. §. sz q̄liter pōt dubitari. opi. v̄o glo. seq videt canoniste. vt no. i glo. extra d p̄cur. c. j. **Post. i summa. e. ti. d p̄cur.** **Quid ergo sequimur i taz quotidiano opere.** Scio q iudices cōiter sequūtur opi. gl. cōtra quā faci unt rōnes supra iducte p̄ Ja. **Itez qz si illa opio h̄c ēt. nō eēt d̄fia i effectu iter cōiūctas p̄sonas z alias nō cōiūctas.** qz z cō iūctē p̄sone debēt cauere de rato. ut. l. pomponi°. §. si. ff. d p̄ cur. qđ tñ videt cōtra mētem iuriuz. q̄ videt spāles cōiūctas p̄sonas admittere cū cautione de rato. **Haz sicut cōiūctā p/ sona admittit cū cautione de rato sic etiā q̄cūqz: saluo q̄ ex/ neus simplici p̄bo affirmabit se h̄cē mādātum.** qđ ē ualde facile p̄fertim i terra mādatorū z ubi nō uocati se causis ige runt. **P̄terea cautio hec admittit ubi icertuz ē de mādā to.** vt. l. i. C. d p̄cur. nūc ego p̄bo q p̄pter affirmationē z ne ganonē nō efficiatur icertū z arguo sic. illd qđ d se z ex nā rei vel iur. ē certū nō definit esse certuz: nec dubiū efficit p̄ sim plicem affirmationē z negationē. sed cōstat q de iuris p̄sum ptōe seu nā rei nullus p̄sumit habet mādātū ab alio nisi ostē dat. ergo seq q̄ affirmatio illi° q dicit se h̄cē mādātū z nega tio illi° q dicit ip̄suz nō habere mādātū nō faciunt rem icertā nec dubiā. maior p̄batur per infimā iura. nāz ille q habet no torie p̄ layco: non habet p̄ clerico per affirmatōē z negati onē vel eō nec simpliciter affirmatio nec negatio sup hoc fac rē dubiā. imo nisi detur aliqd habet p̄o tali qualem ius p̄su mit. eē de sen. ex. si iudex. li. vj. si colon° qui ex longa z diuuz na p̄statiōe colon° est negauerit se colonuz nō facit rez dubi am nisi aliud p̄stet. C. de agri. z cē. l. litib°. ingenui status nō efficitur dubi° p̄ affirmatiōez alteri°. nisi d̄ p̄rio doceat. ff. de li. cā. l. liberis. §. si. d acq. pos. l. iij. §. seru°. **Lū igit ex disposi tōe iuris certissima z notoria null° agat p̄ alio. nisi h̄cē mādā tū.** v̄ nisi sit certū an h̄cē z illd qđ ē notoriū z certū nō possit dici dubiū nec icertū p̄ negationē simplici nisi aliqd def ad p̄nū p̄ iura p̄dca. seq q pcurator: affirmādo se h̄cē mādātuz nō facit rē icertā nisi aliqd ostēdat. plusq̄. n. ridiculū eēt dice re: q si apō acta fact° eē pcurator: q̄ compelleref satisf. dare p negationē nisi d̄ reuocatōe vel alias aliqd doceret imo cēset de iure certissimū q non. C. d satisf. l. j. ergo sic eōrio ubi nihil cōstat d mādato plusq̄ ridiculū eēt dicere q̄ admittit cū cau tione nisi aliqd def. cū hoc sit ita iure certū. **Et h̄cē p̄bas. nā vbi aliquis se tales affirmat: z tanq̄ talē petit se admitti aliuz negat euz talē nūsq̄ asserēs ut talis admittat.** nisi de h̄ doce/ ar ul plene ul semiplene. v̄ si aliqs dicat se filiū: z petit se ali. z pater neget. si p̄uidef filio. nisi sit res dubia. z non dicit res dubia: nisi fili° aliqd p̄bet p se. ff. de ag. li. l. sigs ali. §. si ul pa rens. z. §. solent z. l. si neget. C. de p̄ba. l. cū te igitur. **Itez uideo i p̄posito z p̄ h̄ facit b̄n.** ff. d uen. i pos. mittē. l. p̄ma. §. si ea. **P̄terea certū ē q affirmatio singularis p̄sone non facit rez dubiam i p̄iudiciū tertij.** sz i p̄iudiciū affirmātis sic fi cut Ja. s. allegauit. sz si p̄bauit. pōt tñ sic p̄bari. nāz h̄s q se asserit dubitare de uirib° resti ul d cōditōe restoruz: non pōt adire qz dubi° ē. hoc uerū quo ad se z vilitatem suaz. sz nō q̄ ad tertij i p̄dit aditio: nec sit res dubia ut. ff. d acq. he. l. he res cū sua p̄ria. ff. ad treb. l. ille a q̄. §. si de restō. p̄ opi. gl. fa cit dicta. l. iij. C. q. ad li. p̄la. nō li. cū suis cōcoz. **Itez iter d̄m d̄ tabulis exhibēdis daf quādo ē icertū an re° possideat tabulas z ē icertū p̄ simplici negationē.** ff. d tab. exbi. l. j. §. si qs forte. itē cū lex dicat admitti p̄cur. cū cautōe. qñ ē icertū z si exigit aliā p̄bationē. credēdū ē q si voluisset adhiberi alias p̄batōez h̄ utiqz exp̄sisset. sic exp̄mis. C. d m. a. p̄n. l. j. z ad h̄ facit optime is rex. q dicit si nō act°. vel cōfirmauerit z cetera q̄si nihil aliud regratur. **Item incertū est quod de se non**

apparet. vt. l. stipulationum. c. 3. l. se. §. i. ij. iii. z. iiii. Si igitur non apparet de mandato sine dubio constat scertum esse. vnde non mirandum de hoc quod per assertionem vnius efficiuntur res dubia. hoc. n. si requirer reperitur. nam si mulier: quae paritura est suum dicat se pregnantem. facit rem publicam in tantum quod huius adire non potest. ff. de acqui. h. l. i. cum quidam. §. cum dicitur. Aliquod denuntiatio que fit cum ea que non est nisi simplex assertio de reddere in dubio denuntiatio dicitur quod sic. C. de rei. l. si fudum. ff. qui fraudem. l. ait pro. §. si quis particeps. Preterea. pro hoc facit. quod transactio fit de re dubia et cepta. constat autem quod nendum dicitur dubia. si probetur aliquid ab actore. imo et ante omnem etiam probationem quoniam et ante omnem etiam probationem iudiciale etiam per controuersiam extraiudicalem. vt. ff. de transac. l. i. iuncta. l. ij. C. de transac. Concluditur ergo quod nendum quod dicitur scertum si aliquid probetur ex parte asserentis. quoniam et si nil detur. duntaxat controuersia sit. Nam per litis contestata. efficiuntur res dubia. C. de iudi. l. re non noua. §. perimonij. quoniam et litigiosa. et in aliquibus actibus. per solam controuersie motionem vt patet. C. de liti. per totum. z. maxime. l. ij. cum autem. ibi posita. et tamen constat quod ante litis contestata. nil probatur in causa principali. vt. l. exceptione. C. de pba. z. sic sine aliquo probatione efficiuntur res dubia. Quare concludendum videtur per glossam. et pro eius opinione. et per parte glossam. faciunt textus. Vt enim dicitur quod procuratori qui cauet de rato. non potest opponi exceptio procuratoria. i. quod non habet mandatum. ff. man. l. si fideiussores. §. quedam. hoc vult dicere textus. nisi fiat ei calumnia. ff. de da. in fec. l. iter quos. §. alio et per hoc facit et de offic. dele. c. coram. vbi procurator fuit admissus cum cautione nulla alia facta probatione. et ibi videtur quasi expressus. Et ad rationes inductas ad trium potest rudi. Primo ad illam. quod si sequimur illam opinionem. non erit differentia inter conuictas personas et alias. quoniam immo magna. Nam persona conuicta non habet dicere habeo mandatum alius sic. et quoniam opponitur quod quo ad effectum huius videtur idem hoc non est verum. et maxime exacto iuramento. vt. j. dicitur. Item non obstat illud quod de se certum est iuramentum. dispositione non efficiuntur dubium per simplices negationem. quod verum est quo ad hoc: vt quod assequatur aliquid emolumentum super negante. sed si asserens nihil assequatur. solum enim admittit absque damno negantis cui habebit omnem irerere reddere. Item non efficiuntur dubium nisi aliquid probetur vel det ultra. hic autem datur ultra versus cautionem quam legillatores rati sunt sufficere. quo ad hoc quod quod ad agendum admittatur. quod ex hoc non periclitatur causa: et in talibus quae cause non parant periculum iudicium sed ea preparant facilius est transitus. ff. ad exhibi. l. iij. §. sciendum. vnde tamen credo quod si deridendum quod iudex de summatis videre an sit talis persona quae facilius in talibus metur vel non. et quod sit super hoc exiger iuramentum versus an mandatum sit vel non si pars se requirat et si non iuret se habere mandatum de se repellere si iuret se habere mandatum admittet cum cautione. et eim in talibus preparatoris sufficit iuramentum. ff. ad exhibi. l. iij. §. sciendum vbi no. in fili. vide ibi multas concordias. super hoc. vnde in decretali coram sufficiebat per comparentem quod habebat processum cause ex quo presumi poterat mandatum tali quod presumptio ne. Quid enim si aliquis homo fide dignus et frugis quod absens frequenter alium constituit procuratorem. parat pro ipso. nunquid facilius debet admitti cum cautione quam ignorans vagabundus vel baratator quod datur fideius. baratatores. Deo oia debet iudex bono aduertet et calumnias repellit. ff. vt in pos. le. l. si is a quo. §. j. de pe. he. l. postquam. et ad hoc bene facit. ff. vt leg. no. ca. l. postquam. §. si dies. Concluditur ergo quod vbi negatur mandatum: admittitur procurator cum cautione adhibito saltem iuramento. Quid si reus non negat comparentem habere mandatum: sed dicit de mandato: sicur tota die fit in curia. Quid dicitur quod iudex debet eum interrogare et teneretur super hoc rudi. verius credo quod procurator de offerre cautionem. et potest dicere amice ego non possus vel nolo docere de mandato. sed ecce cautionem de rato. in talibus enim que vadunt ad ordinationem litis non fit contestatio vt consuevit dici. C. de liti. pte. l. j. Credo tamen quod si procurator peteret reum interrogari super hoc de facto suo vel scientia sua quod deberet respondere sicut si diceret. tibi constat de mandato. quod te pite mibi mandauit. Et credo quod per iuramentum. quod in quolibet articulo est ante litis contestata. iudex potest interrogare et facere iurare de malitia. et de iudi. c. fin. lib. vi. et posset committi malitia in onerando eum cautione. C. de epi. et cle. l. omnes. §. preterea. Quid si procurator

docet plene de mandato. reus semiplene de reuocatione mandati. Ita. de ra. dicit quod non debet cauere. Petrus dicit per. l. vulgo. ff. de adm. tu. p. quo facit ex de procur. c. ex insinuatione. Quid si sit certum de mandato: opponitur tamen alia exceptio forte de personarum. quia sit religiosus et pfectus vel sacerdos constituitur a layco. vel miles vel aliquid quod longam potest regredi aginam. ipse offert cautionem ne causa sui domini retrahatur. nunquid debet admitti. Ar. quod sic. ff. de sta. li. l. statu lib. rone. C. de test. autem. si testis. Quid si ostendat mandatum per falsas verum per aduersa dicitur falsas falsas super quo magna regredi idagatio. Et dicitur idem. et tamen Specu. hoc casu dicit. §. vt nota. in Spe. de procura. §. ratio autem forme. Item quod non sunt. Sz ego non video cur non admittatur. cum hoc casu mandatum efficiat dubium. vt. ff. de acqui. h. l. cum falsus. Qui velle sustinet aliam opinionem possit dicere quod sit spale in cruce falsi vbi iudex nulla iterocatio debet iurare que sentiat postrema sententia quod sibi licet proditurus. C. de fal. l. vbi. et sic opponitur quod ante finiam super se nihil faciendum sit nec innouandum. Sed potest dici quod sine litis debet admitti cum cautione de rato. vbi. §. dixi quod hoc casu admittatur. nec subibit propter usum examinationem illius falsitatem si velit. ut. l. si falsos. C. de fal. Sed quoniam que littere sufficere ant ad probandum mandatum. Ad hoc rudi sic textus. si mandatum in actis insinuatum sit vel presens dominus personarum procurator. sui confirmauerit et cetera. Sed vt melius intelligas videtur quod in textu idem repetat ponendo hos duos casus et quod sint idem. nam sunt qui sunt in iudicio. et in his differunt ab instrumento quod sit extra. vt no. C. de iudi. l. is apud. Igitur idem est mandatum actus. insinuare vel dominum presens est in iudicio perionam procurator. confirmare quod in actis ponitur. Et respondeat glossa. C. de satisfada. l. i. vbi est quasi similis textus quod ista verba si mandatum actis insinuat et cetera. b. verba voluit dicere quando dominus coram iudice in initio cause constituit suum procuratorem absente parte vel parte. Sz sequentia intelliguntur quando presens et in presentia partis in iudicio confirmat et sic primus casus loquitur quando absente parte. secundus quando presente. Ista expositio videtur bona quantum ad textum illi de satisfada. C. b. tamen non sunt illa verba ad litteras. An potest dicere quod in primus casus loquitur quando probauit mandatum et fuit actus insinuat. i. copia seu probatio in actis inserta domino presente nec in iudicio comparente. hoc enim casu non compellitur satisfacere. imo nec amplius exhibere mandatum extra de testi. c. albericus per Inno. in spe. de procura. §. rone. §. si. nam mandatum potest probari per instrumenta vel per litteras sigillo autentico sigillatas vel sigillo constituentis. vt no. glo. i. d. l. j. C. de satisfada. ff. de procur. l. si procurator. et vis quod scripsi. §. de testa. §. pite. sz secundus casus quando in actis constituit uel confirmat. Sz quod si constitutus habet diuersa sigilla: vnum pro negocijs proprijs aliud ad alios etus vel causas. quod est forte iuridicus. Inno. dicit quod sigillatus ad causas non faceret fidem. vt no. extra de appel. c. significauit. quod intelligo nisi cancellarius vel sigillifer ab eodem constitutus attestaretur in litteris suis quod idem dominus constituitur per procuratorem coram se et supposuisset se illi sigillo vide i. §. pos sunt ubi scripsi quod non sufficeret vbi scriptus est in littera alie no sigillo sigillata. et per hoc non aduersor: illis que ibi scripsi. Quid si procurator. non ostendit litteras sed sigillum dicit. Dicit archidi. quod non sufficit extra de procur. c. quous. li. vi. vide in spe. de procura. §. restat. §. quod si habet. Sed quoniam nunquid mandatum possit per testes probari. Sz. i. summa dicit sic. Ita. dicit b. rone et idem sequitur Be. et noui doc. i. d. l. j. C. de procur. Ver. sequitur opi. Sz. ex de procura. c. j. Spe. vacillat de procurat. §. rone autem forme uer. porro. pro opi. Ita. facit is textus cum dicitur si in mandatum actus. et cetera. supponendo quod per acta et scriptura debet probari mandatum. ut dicta. l. j. C. de satisfada. ff. re. raba. l. nec satisfactio. in contrarium facit. C. de fide instrum. l. in exercendis. et maxime quia si legillator hoc voluisset. hoc dixisset sicut facit in mandato principis. C. de ma. prin. l. j. Eredo quod cum procurator. debeat venire instructus et per eum non debeat causa protellari nec conditio partis deterior fieri. ff. iudi. sol. l. iam tamen. §. si plures. ff. de procur. l. non tamen. quod non debeat admitti ad probandum per testes per hanc litteram et per dictas. l. j. C. de satisfada. de iu. calu. l. ij. §. si autem. Et ad hoc faciunt iura canonica que quasi semper loquuntur de procurator. litteris.

et. de pro. c. i. de elec. c. pcurator. l. xi. **C** Idem Ja. dicit qd si testes eent pariter possit fieri prupta fides qd deberet admitti. p quo facit na hec satisfactio e qm subsidiaria. ideo si icontinenti pbari possit ad ea no recurrat. ff. vt i pos. l. l. si is a quo i pn. de car. edic. l. iij. s. cause z. s. due. Preterea citi no debere testes admitti etiã hoc casu. na iura hic dnt certã formã pstitutiendi pecu. ad cuiã idu on cautiõis. igit alia no e admittenda. Na alias text eẽt diminutõz iufficiẽs. **C** Preterea. remediũ cautiõis e iuctũ pp idemnitatẽ z securitatẽ ptis. Si testes admitterentur pars remaneret sine securitate si dominõ nõ ratificaret na illa pbatio q facta eẽt absente domio nõ preiudicaret ei. q res iter alios acta zc. z no. in simili i spe. de rescrip. pten. s. q si excipit z p doc. C. de pecu. l. l. z ibi scripsi igit iniquum eẽt q testes sup hoc admitterentur sz quãdo exhibetur littere ille retinent z faciũt semp fidẽ cõtra dominũ vel publicanẽ. et si opponat quomõ publicatio litterarũ magis q testium facit fidẽ nõ vocato dno. Responde p ea que Innoc. notat extra de testi. c. albac. Et hac opi. teneo idubitate pferri vbi ille q cõparere vult e homo vilis vite vagabũdus bagosus calũniosus p. l. postquã. s. si dies vt le. no. ca. s. alle. p quã satis cõcludit q talis docere debeat p scripturã. **C** Quid si pcurator mandatũ exhibet quod ipugnat vel i dubiũ reuocat z offert cautõnẽ i casu quo mandatũ nõ eẽt sufficiens vel nullũ forte exhibet sz offert cautionẽ sub cõditione si nõ possit docere de mandato. Hoc p̄uenerũt dicere q dz admitti. ff. de dam. ifec. l. p̄tor. **C** Quid si cõtineat i mandato q dominõ facit eũ pcuratorem saluis exceptiõib⁹ suis. doc. iuris canonici determinãt q dz admitti. extra d dila. c. fi. z nõ poterit omittere exceptiones quas atq̄ possit eẽ. d. offi. dele. c. cũ oli. cũ ibi no. p. Anno. **C** Quid si i pcuratorio p̄tineat q dñs ratificat q p cõstitutũ legitime fiet Doc. dicit q nõ e admittẽdus vt notat host. i dicto. c. z spe. ti. de procur. s. ratõe. s. si. ite excipit. **C** Quid si i principio pcuratorũ p̄tinet q dñs dat potestãtẽ agendi z post i clau. ratũ et gratũ habiturũ q cõiter p̄suevit appõi i pcuratorũ ponũtur hec s̄ba q cũ eo seu p eũ legitime acta fuerit vñ q p̄cedat ex quo a principio fuerit data lata z dedita potestas. nec q illa clau. restringat. ff. de le. iij. l. parer. s. fundũ. extra. d. dona. c. dilect. **C** Heri vñ p̄tra q illa clausula totũ repilogat. ff. d. lega. iij. l. nomen. s. si. de vi. triti. z oleo le. l. si. de acq. pos. l. si is qui. **C** Quid si procurator fuit admissus cũ cautõe d rato vel forte cũ litteris sz nõ hys p̄ale mandatũ iurãdi quãdo venit ad iurãmentũ calũnie. Repellit q nõ hys speciale mandatũ p autẽ p̄ncipale. C. de iu. ca. extra. c. ti. c. fi. li. vi. pcura. dicit se habere sp̄ale mandatũ ad hoc z vult cauere. nõ qd admittet: vñ q sic p ea q scripsi. s. ti. i. s. fi. **C** Quid si puenit vsqz ad s̄tẽtiã i qua audiẽda requir sp̄ale mandatũ secũdũ quosdã. C. d. trãfact. l. trãfactiõis. Et idẽ p eãdẽ rationẽ vide q scripsi i dicta. l. trãfactiõis. z. i. e. s. alia. **C** Quid si vult cauere de rato p illa die solũ qua p̄paret. Dic q audif si dicat se solũ p̄stitutũ ad illã diẽ iur. l. iij. ff. de pecu. Sec⁹ si diceret se p̄stitutũ ad aliã causã idẽ i d̄fensore vide i spe. d. d̄fen. s. qd si d̄fensor: z. j. e. s. si nõ. Sed qd i arbitris an pcurator dbeat cuz cautõe admitti spe. dicit q sic i ti. d. p. s. viso. s. ite q̄rit arbiter tñ bñ p̄t iubere p̄tes ad eẽ ff. de arbi. l. nõ distiguem⁹. s. si dñs. **C** Quid i eẽiudicialibus. Verbi grã aliqz noie alteri appellat iudicialiter vel eẽiudicialiter a grauãtẽ z petit apostolos. ñ docet dñmãdato sz offert cautionẽ nõ qd d̄bet apli ei dari. vel si p alio offerat pecũiã vel aliquod aliõ ne tẽpus ei currat. Et vñ q sic. qz ex quo admittit iudicialiter ad agẽdũ requir p̄sõa magis habilis z maior: solẽnitãtẽ q i eẽiudicialib⁹ vt dixi. s. qz ex q cau. ma. nõ pos. s. eãdẽ extra. d. pecu. c. q ad agẽdũ. li. vi. vñ q i extraiudicialib⁹. d. b. vñ exp̄ssũz. ff. de oper. no. nũ. l. d. pupillo. s. q. pecu. Sz p̄tra. ff. rã. ba. l. nõ solũ i eo quod ibi dixi si vicẽ p̄sentat zc. q̄si di. q nisi p̄sentarẽt nõ admitterẽtur. p b qz quãuis pecũ. admittat ad agẽdũ cũ cautõe nõ tñ sit ei solutio. ff. d. solutiõib⁹. l. nõ pcuratori. z facit. ff. vt le. no. ca. l. ij. **C** Quid i pecũ. i rẽ suam. Responde nõ hys caues sz pbat mandatũ seu cessionẽ i p̄cessu alias cadit vt notat i spe. d. i stru. edit. s. nũc videam⁹. s. sz qd ecce sz hoc ergo admittit pecũ. cũ cautõe d rato. z h veruz si dñs sit absens. **C** Quid si sit p̄sẽs. Et idẽ q nõ admittat nisi dñs p̄sonã ei p̄firmet p hũc textũ. z hoc dicit b. Ja. d. ra. z cẽ

ses p̄sens si sit i ciuitate vel ppe. z h vult dices. l. p̄sens. ff. d. p̄cu. z ibi no. z e bõa ratio. qz hec cautio p̄stat i dubio. z iccirco si ilico possit fieri certũ simile. ff. vt le. no. ca. l. si is a quo. z h satis plene pbat. ff. d. pecu. l. mur⁹. s. is q. z idẽ i d̄fensos ex pte rei vt no. i dicta. l. p̄sens sz i hoc obstat. ff. d. solu. l. solutiõne qz si iuitũ d̄fendit multo forti⁹ p̄sentẽ. Sz dic q iuitũ d̄fedit si ad uersari⁹ hoc velit nõ alias sz Ja. d. ra. z spe. ti. d. d̄fens. s. sz nõ qd. p̄tra tñ vñ notari. i. s. si nõ. sz hoc probabili⁹ z facit. j. e. s. si nõ re⁹ a p̄trario sensu. Et idẽ dicerẽ si diceret se p̄stitutũ corã notario sz diceret q i strumẽtũ nõ erat grossatũ z in omni casu quo breuiter p̄t fieri certũ p dictũ. s. is q. **C** Possit eẽt q̄ri p q s̄ba i terponat b cautio d quo satis scripsi. s. d. inuic. stipula. s. si qz aliũ. ite cũ diẽ hic p̄pellit i textu. intellige causariue si velit admitti. **C** Itẽ dic q pcur. actoris compellit daf cautionẽ d suscipiẽda lite: si aduersari⁹ velit ipsũ recõueni⁹ vis plene. C. d. satisfacta. l. i. z ibi scripsi.

Eadem observando. **C** In gl. vt p̄tres. vide. s. t. i. circa pn. z no. bñ quod hic no. qz iudex agit noie ville quã i git **C** In glo. p pcuratorẽ ibi cũ allegat. ff. d. pecu. l. i. Caue tñ. qz p̄lati ecclesiarũ q agũt noie aliorũ p̄stituũt pecũ. añ litis p̄. vt plene scripsi in dicta. l. neqz z vid. s. d. cur. s. fi. z facis. s. qz ex cutores vltimarũ voluntarũ possunt facere pecũ. in eo q gñalif loq̄ d omni p̄sona q alienarũ rerũ zc. d. quo scripsi dicta. l. neque. **C** In eãdẽ glo. ibi cũ allegat. s. d̄fensionẽ ista gl. miset p̄te tutorẽ z alias p̄sonas: z tñ non e eãdẽ d̄terminatio na tutor z alie p̄sone nõ cauet: si p̄stet d̄ eorũ fũdamẽto vt. l. hic alle. sed pater q e fũdat⁹ auctoritate iur cauet: si nõ doceat d̄ exp̄sso cõ s̄sũ liberorũ vid. C. d. bo. q. li. l. fi. s. vbi at. z ita dz intelligi quod no. ff. q satisfacta. co. l. filiulfa. vel si agat vel pueniat alias q̄ pro aduẽntio vel p̄fectio pecusio vt ibi no. **C** In eãdẽ glo. ibi cũ dicit. nõ sic. Sz qz e effect⁹. Potest dici q magn⁹. qz si cauez d rato stipulatio p̄mitteret siue eẽt s̄us tutor vel nõ pupillo ñ ratificãtẽ. ff. rã. ba. l. si sine. s. cũ aut z. s. marcell⁹. s. sec⁹ vbi cauet q s̄us d̄anũ nõ subibit. ff. d. dam. ifec. l. p̄tor. s. i. z h seq tur By. i dicta. l. vulgo. **C** Sz cur nõ idẽ i alijs administratiõib⁹ sic i tutorib⁹. Quãtũ e d̄ p̄re appareret q e separata ratõ qz patris potestas nõ ruocat i dubiũ sz solũ an habeat cõsẽsũ liberorũ. sz in alijs administratiõib⁹ vñ idẽ q in tutorib⁹. cũ sit eãdẽ ratio. vñ qd caueant p modũ tutoris. **C** Sz qd si potestas patris ruocat in dubiũ. qz forte p̄tẽdit alia dubia emancipatio vel d̄f filii nõ eẽ legitimũ. Ego nõ video cur tñ nõ dbeat eẽ idẽ mod⁹ cauedi p̄re. sic in tutore satis tñ possit dici q. l. vulgo loq̄ d cautõe d rato. z satis apparz. qz ex quo loq̄ d ea in p̄m. nec exp̄sse diuertit ad aliã qz d ea intẽdat in fine ex p̄ter tu s̄borũ. ff. d. testa. l. h̄ des palã. s. sz z si notaz. d. le. i. l. si su⁹ plurũ. s. fi. Et ex his no. q omnes agẽtes noie aliõ d̄bet ostẽ de fũdamẽtũ legitimũ vel cauet d rato. si sit dubiũ z ita vñ d̄ p̄lati z p̄sonis ecclesiasticis. vt scripsi. C. d. procura. l. z ad b bñ facit. C. d. eo q pro tu. gef. l. i. vbi vñ q possit fũdamẽtũ impugnarũ. z ita suppõit q fuit exhibitum. **C** In fi. eiusdẽ glo. ista glo. nõ vñ p̄cedet qz omnes satisfactiõẽ fũdamẽtũ sit dubiũ sic pcur. z nõ sit dubiũ illi⁹ sic nec pcur. vñ vñ idẽ vñ obiqz. sz forte glo. voluit loqui de diuersitate modi cauedi. d. q. s. locuta e **C** Et caue qz si potestas seu fũdamẽtũ talis gubernatorũ in dubiũ reuocet z etiã fũdamẽtũ pcura. oz qz procur. p̄stet duas cautões. vñã q̄lez cõstituẽs p̄staret z aliã d rato pro p̄mo fũdamẽto vide pleni⁹. ff. rez ra. ba. l. actor: idẽz possit astrui qz quãuis pcura. admittat cũ cautõe etiã si nihil exhibeat nibilo min⁹ tales gubernatores d̄bent aliq̄d exhibet z p̄t esse ratio. qz cũ maior solẽnitãtẽ fiunt z ideo verisimilis est q possit insti tutiões suas exhibet poti⁹ q pecũ. cui frequẽter s̄bo m̄dadat.

Si vero aliquis. **C** In glo. i. dz i fi. dic me + li⁹ vt dixi. s. s. sin autem z no. dicta. l. p̄sens. z pater. ff. iu. sol. l. si ad d̄fendẽdũ. **C** In gl. actorũ i fi. Dic notarium d̄bet stipulari p̄te absente z d iussu iudicis. ff. rã pu. sal. fo. l. ij. vide plene. s. d. iutili. stipulationi. s. si qz aliũ. vsus tñ causarũ scipit stipulationẽ notarij simplicif h casu qz qd ibi scribat. **C** Quia is. s. vñ min⁹ sufficĩter glosat p apicẽdo magis ei⁹ intellectũ q̄rem⁹ z opponam⁹. P̄rio opponam⁹. text⁹ dicit q domin⁹ debz p̄mittere z sui pcuratori

fideiussor. existere et de hypo. et de hoc non procedat. quia obligatio fideiussoris seu hypo. sunt accessorie et non possunt esse sine principali. ff. de iur. iud. cum principali. de fideiuss. l. fideiussor obligari. §. fideiussor. et l. si fideiussor. §. si. hinc nulla est principalis obligatio ergo et. Hoc consueverunt dicere quod ista obligatio accedit future obligationi qua procurator obligabitur quasi contrahendo iudicium. Sed hoc non est verum quia procurator qui habet mandatum non obligatur. ff. de iur. iud. l. si se obtulerit. Et dicitur et Ly. post eum quod accedet future obligationi. ff. de fideiuss. l. si stipulatur. §. si. et quod procurator compellatur nuda cautione promittere iudicatum solui. Pro quo facit ff. de usufructu. ea re. quod usufructu. l. tribus hinc dicitur. Sed ibi non promittit principalis sed fideiussor ut ibi notat per unde non video quo iure procurator. quod nullo tenetur de quo constat de mandato debeat compelli promittere. Preterea hoc esset contra mentem huius rextus qui docet modum releuandi procurator. quod non releuaret si haberet promittere et se obligare. Propter quod dicitur quod hinc dicitur fideiussor proprie. i. quasi fideiussor vel loco fideiussionis quam procurator consueverunt dare. ipse tamen verius est expromissor et principalis obligatus cui principali accedit hypothe. et talis expromissor obligatur alio principali ut notat in aut. de fideiuss. circa finem. Et opponitur quod dominus sic promittendo videtur factum alienum promittere. v. quo ad duas clausulas. quod procurator defendet. et dolum non committet et sic non videtur valere. ff. de hypo. l. si stipulatio ista. §. i. Spe. dicit post odofrem. quod dominus promittere iudicatum soluere et ulterius se curaturus et facturus quod dolum absit et quod procurator defendet hoc non videtur de mente iurium qui simpliciter dicit dominus promittere iudicatum solui ut hic. ff. iud. sol. l. si ad defendendum. Unde potes respondere quod in his prioribus tales promissiones admittuntur sed videatur includere factum alienum. ut dixi. de iniuriis. si. §. si quis alium. vide ibi. unde non credo quod teneatur specificare dictas tres clausulas sed solum promittat iudicatum solui. cum hoc verbum omnia importet. ff. iud. sol. l. iudicatum solui. et id exponit hic textus. pro omnibus et promittendo iudicatum soluere in genere. si hypothe. specificent non minus procuratorum. Et opponitur certum est quod cautio superflua non debet interponi nec interposita committi. ff. de le. no. ca. l. hec stipulatio. §. si. de procurator. l. non cogendum. §. si. Sed hec est superflua ut probabo ergo et. Quod sit superflua apparet quod pro eo quod hypothe. sonat nihil operatur. quia ita dominus obligatur ex quo constat de mandato et sit contra eum executio vel agitur iudicatum ac si cauisset. ut d. l. iiii. ff. de re iud. igitur quo ad illam est superflua. Et quo ad clausulam de defensione. quod puerus est satis si non defendat promissionem in possessione. ff. de bo. auto. in. pos. p. totum. et in aut. de exhib. re. p. totum et per sententias excommunicationis in foro spirituali. ex. ut li. non content. c. accedens. Et quo ad clausulam de dolo est puerum quod potest agi contra procuratorem. ff. de do. l. eleganter. §. si procurator. Quid dicemus. Potest dici quod sit superflua immo utilis omnibus clausulis. Primo quod ei accedit hypothe. quo ad omnes clausulas cuius utilitas est patens. ut l. i. C. de rei uxore. ac. coia de l. i. §. Et est utilis de se: quod quibus esset prouisus alias de se. non tamen sunt ita tuta et prompta remedia. unde cum iudicia debeant esse certa non mirum si lex introduxit ad maiorem cautionem has cautellas et prouisiones. Nam alias hinc vides quod sit ex conuentione partium. nam procurator de cuius mandato constat cauet de rato ad maiorem securitatem. ff. de ra. ha. l. interdum cum l. se. et se. unde licet sit alias prouisum. nihilominus cautio est utilis et committitur. ff. de dam. infec. l. dani. §. cum parietem. et hoc patulo apparet quod utilis est tenere dicitur ex clausula doli quod solum procuratoris. Sed quod procuratori actoris sufficit simplex mandatum et procurator rei habet nihilominus cauere vel dominus pro eo. Et quare magis cauet de dolo procuratoris rei quod de dolo procuratoris actoris: cum eque possint dolum committere. Respondet iura habet semper suspectum de fuga et ideo ipsum olim onerauerunt satisfactione iudicatum solui quando in re conueniebatur. ut d. in pn. ti. unde non mirum si maiores cautelas curauerunt adhibere contra fraudes procuratoris. quod contra procuratorem actoris quem verisimile est velle semper insequi sicut et olim adhibebatur quando re suo nomine in re conueniebatur. ut d. §. i. Et queritur utrum is. §. obtineat ubi procurator datur ad unum articulum puta ad litem contestata. vel iuramentum de calumnia: quod potest fieri ut not. doc. ex de procurator. c. petitio. Et potest dici satis probabiliter quod non cum cessat ratio huius. §. sed arguitur contra infra

§. alia. ubi dominus cauet pro certo articulo. Et quod si constituit procuratorem nihil habet in bonis. forte est filius qui potest constituitur procuratorem in casibus in quibus potest esse in iudicio. ff. de iure iud. l. sed si vnus. §. idem iud. vel monachus qui procuratorem constituit in casibus quibus potest in iudicio. ut scripsi. C. de episc. et cle. aut causa que sit vel seruus vel alius pauper. videtur quod hec promissio sit frustratoria cum non habeat bona que hypothecentur nec sua promissio possit. unde hoc casu dicitur procuratorem debere cauere. ff. qui satisfactio. cog. l. quotiens. Quid si constituit non possidet immobilia sed habet mobilia. Crederet satis cautum. dum tamen sint ad valorem rei petite. §. si. §. si hypothe. §. satisfactio. cog. l. si hypothe. pro condonato. §. qui pro rei qualitate. et vide. e. ti. l. sciendum et quod ibi notat in prima glo. Caue tamen quod ego dico quod hoc casu dominus teneat cauere iudicio si sit ultra promissionem quam fecit hic pro releuatione procuratoris sui. quia si ipse prius esset cogere ut dictum est satis. §. in pn. ergo et nunc. nam persona procuratoris non facit deteriori nec meliori conditione domini. ff. qui. ex cau. in pos. ea. l. hoc aut. §. si. ff. de procurator. l. non solum. §. queritur. Sed quod in actoris ciuitatis vel alius gubernatione rerum habet nunquam debet ita releuari. Non videtur nec quod teneatur satisfacere iudicatum solui. quia quasi domini sunt. §. proximo. C. de adm. tu. l. si. §. defensione et no. in spe. eo. §. expedito. ver. actor autem. unde hinc. §. intellige in procuratore rei. sicut loquitur. sed bene credo quod ipsi debent releuare procuratores ab eis constitutos. ut d. §. primo. Sed nunquam tales debent obligare res proprias: an sufficit obligare bona administratoris. Verbi gratia tutor placatus vel quis administrator constituit procuratorem cauet iudicatum solui sub hypothe. rerum administratoris. nunquam sufficit. Scio quod quoniam talia procuratoria recipiunt de rigore tamen videtur quod non sufficeret cum non possint bona ecclesie nec pupilli nec suos successores obligare absque decreto. extra. de re. eccle. p. totum. ff. de re. eo. p. totum. C. de pdi. mino. p. totum. Preterea textus dicit signatim sub hypothe. rerum suarum. et pro hoc videtur quod l. neque. C. de procurator. qui dicit pupillos et minores posse cum auctoritate tutorum vel curatorum procuratorem ad defendendum constitui: debeat intelligi quando tutor vel curator bona propria obligat vel bona pupilli et minoris cuius decreto. quod alias non possunt. ut. C. de pdi. minorum in rubro et in nigro vel forte possunt mobilia quod sufficit. vel dicere quod valeat obligatio hoc casu quod re sua et. §. g. satisfactio. cog. l. de die. §. i. in fi. Et quod si non obligat omnia bona sua sed vnus re que bene valet valorem petitorum vel forte habet plura castra vel maneria. et obligat bona vni manerij tantum. Videtur sufficere ex quo est pro qualitate rei petite ut d. §. qui pro rei. §. e. §. si hypothe. et tamen si satisfactio huic textui qui videtur requirere obligationem generale omnium rerum. Quid si dominus releuauit procuratorem pro modum hic contentum. procurator releuatur lit. contestata dedit alium. nunquam datur ab illo de cauere. Non videtur ex quo semel cautus est. ff. in pos. l. si is a quo. §. si. non enim debet dominus tantum onerari ut l. g. absentem ff. de procurator. In contrarium facit. ff. iud. sol. l. cum apud. Et quod iste datus posset dolum committere et defensionem frustrare. et ideo videtur tutum quod dominus caueat pro procuratore. et pro instituendis ab eo. Et eodem modo si dedit potestatem substituendi quod caueat pro substituendis. et ita habet usus causarum. Quid si dominus non cauit pro instituendis vel substituendis sed procurator qui instituit vel substituit cauet. Videtur dicendum quod si cauet quod extraneus faceret pro defensore simplici quod sit admittendus. Sed si instituendo vel substituendo cauet ut in litteris institutionis vel substitutionis videtur differencia inter institutionem et substitutionem. nam qui instituit pro parte dicitur factus pro litem contestata. videtur locum huic. §. v. quod sufficit quod promittat iudicatum solui sub hypothe. rerum suarum. nam iste habet loco domini et est dominus litem. et ideo quod dicitur hic in principali habet locum in eo. sed quando substituit ante litem contestata. tunc nec dominus est sed loco domini. et ideo non videtur quod sit locus huic. §. et vide ex de procurator. c. li. vj. Sed quod ecce comparet aliquis pro parte rea cum simplici mandato sine releuatione. petit quod fundetur iudicium ex parte iudicis et actoris et quod discernatur copia et dies ad dicendum vel petit libellum actoris. vel eius procuratoris. dicit ipsum non debere admitti nisi caueat de iudicatum soluendo ipse prestatur de cauendo: sed dicit se debere ad hoc admitti. Queritur an bene dicat. Hoc dicitur quod sic. nam cautio de iudicatum solui debet esse pro qualitate rei. §. si hypothe. qualitas rei non potest apparere nisi pro libellum. igitur non est cauendum

quousq; libellus sit editus et iudicium sit firmatum. et sic et Jac. hic et Spe. eo. ti. §. expedito ho. Sed pone pcur. Quid si nullum exhibet mandatum. offert tñ cautionē d rato in pñti et vult ostendere pcuratorē cū relevatione vel cauef d iudi. soluēdo cū libellus erit editus. et iurisditio fundata. nūqd d admitti ad premissa. Hides q sic q si pcurator actoris admittit cū cautione d rato. multo fortius pcurator rei q ē fauorabilior in casu quo sufficeret ei simplex mandatum sicut in pposito ista videtur satis noua factis qui. ob. C. d satisfā. l. j. §. fi. vbi dicit ipso litis limine. ff. rē ra. ha. l. ampli. C. s. facit p. C. d. li. cōtes. auē. offerat. Bie q oblato libello statim tenet satisfāre an q alia allegata audiat. et iō actor caute faciet si ante oēm allegationē offerat libellū. vt. ff. qñ appel. lit. l. fi. C. s. queritur an reuolutus p dñm in cā pncipali videatur reuolutus in cā appel. Bie q nō nisi eēt dat' gñaliter ad oēs cās. vide. C. d pcur. l. ij. et ibi scripsi lōge qd dicit. j. h. alia. C. Itē qñ vtrū is. §. obtineat in causis bñficialib' et spūalib' et mñmonialib' ac statū p sone p cernētib'. Spe. t. q nō l. e. ti. §. expedito ver. in sūma. ibi. n. sufficit cautio d rato: vel simplex mandatum et ibi no. iūge. j. §. fi. ho. C. Quid si puer' noiat actorē suū vel garitorē. Verbi gñ. em pro: noiat veditore. vel vedito: forte gratis recipit d fessionem nūqd empro: d eū reuolut. Spec. vñ dices q sic in. d. §. ver. s. nūqd vedito: et idē gl. ff. d. do. p. l. p. iūge. j. h. fi. ho. C. Sed qñ hic d' q regit stipulatio. nūqd sufficit pactū saltē d ius canonico quo agit ex nudo pacto iur. c. antigonus eēt d pactis. Hides q sic cū sit idē effect' iur. l. si q argētū. C. d. dona. Preterea in casu isto nō videt pactū nudū eēt d ius ciuili. q be litte re cōtinēt mandatum in quo ex pacto agit. et sic vñ q debeat sufficere. ff. d. pcur. l. si dñunc'. C. Ad hoc dicas q pactū nō sufficit nec diure canonico nec d ius ciuili. q hic certa solēnitates stipulationis introducif sicut i obligatiōe fideiussoria vbi regit stipulatio. vt. l. blādū. C. d. fideiuss. et ideo sine illa nū pcederet.

Alia. C. In glo. no. in fi. in hoc tñ caue q vbi pcurator ē admissus vsq; ad litis ptesta. nō pōt opponi de his satisfationib'. nec eas pcurator testat tenet. si ho dat' fuerit pōt litē contestat. et fuerit aliq pcessus habitū cum eo ita q nō possz dici res integra: extūc p stare nō tenet. d hoc scripsi. C. d. pcur. l. licet. et vide. C. d. satisfā. l. i. in fi. et not. q glo. intelligit hūc. §. qñ pcur. pstituit post litis ptest. supponendo q pcurator cōstitut' ante pōt audif sniam: s; nō cōstitut' post. et tñ lra nō videt hoc pati q cōtinuat cū pcedēti. §. q loq' ante et post et facit. C. d. pcur. l. nūq. vide. C. d. transac. l. trāsfactionis placitū et notat in spe. ti. d. pcur. §. i. h. itē ex capif. sed ibi vñ tenere q pstituit' ad totā cām possit audif sniam p quo. C. d. pcur. l. nulla et ideo vñ q dñs in casib' p dictis eēt citādus ad sniaz audif dā alias eēt nulla nō ob. q pcurator sit pñs et habeat mādātū qd ē valde notabile et i paucis locis suat. S; vñ q bec actio sit supflua q: ex quo liq' d cā: pōt pñunciari nō obstante absentia dñi iur. l. pperandū. C. d. iudi. S; ad hoc pōt rñderi q nihilomin' ē supflua imo ē inutilis. Pño q: vñ ē q ipse sit pñs q i eo abñte pferet. q: illo casu possz allegat iustā abñtiā vel iustū ipedimētū ex qb' possit ipugnā sniaz q oia cessabūt qñ ferf i ei' pñtia. itē nō oportebit solēnitates citationū fieri q fiunt cōtra abñtes d qb'. C. qño et qñ iu. l. tres. C. s. qd si in pcuratorio pteat q possit audire sniam. Ad vñ sufficere. q: vltra mādātū oportet q dñs caueat q erit pñstpe snie. et vñ regref per sonā ipsi'. cōtrariū tñ suat d facto. q cqd sit cautū ē q iudex citet dñm ad audif dū sniam nō obstāte q pcurator cōpareat p hūc. §. Et nō. q hic satisfatio ē pñsa d iudicato soluēdo et plenior quā d iudicio sisti. C. s. qñ tex. dicit hic q fideiussor tenet nisi fuerit puocatū qd si fuerit puocatū et appellās succubuit. Bie nō teneri a dño sensu. vt p. ff. iudi. sol. l. cū apō. et l. iij. in pñ. s; s; m hoc vñ q bec cautio sit inutilis. q: semp fideiussor appellabit qd pōt. ff. d. appel. l. a snia. §. j. et sic nullo tpe te ngbit q: si obtineat liberat' erit si succubat eodē mō ad h non vñ facilis rñsio nisi exponas fuerit puocatus p pncipalē. secus si p fideiussorē. q: tūc ipse vñ progare suā obligatiōē ad sniaz iudicis appellatiōis quē sibi eligit et ita forte ē subaudienda. l. cū apud. et ideo vñ dñs teneri ex sua stipulatiōe in casu pcedēti. §. l. appellauerit. et forte p aliū pcuratorē cās appellatiōis duxerit. alias pñsio dicit. §. eēt modici effect'. Credo firmiter

q si is tex. si fuisset glo. nō trāsuisset sine repbēsiōe. C. Itē qñ hic d' q dñs d; p stare fideiussorē et. qro cui p stabit. Et si nō pstat an pcurator q fuerit reuolutus sicut sup pñe debeat repelli. Et vñ ex cōtinuatione littere q debeat pstari parti vel notario et q alias pcurator nō admittat vt sup pñmo. §. cum quo is. h. vel. §. pteat. ista tñ non sunt in vsu.

Si vero reus presto. C. In tex. facit p opi. Ja. et gl. quā notauit. §. s. in aut in fi. videt q nō iterueniat defensor p pñte a dño sensu. nā supponit ex ordie lre q si dñs pñs fuerit d; dare pcuratorē et ipz releuare vt. §. §. pño. C. In gl. no. q sine in fi. mirabile vñ de hac glo. q: ex nulla parte text' pōt elici q bic loq' post litis cōtest. C. Sup textu ibi nulla differētia q rif an in causa legitimitatis admittat dñs. Innoc. t. q sic sicut in cā stat'. ff. rē ra. ha. l. pcur. §. si pcur. d pcur. l. nō olim §. si stat'. C. Itē qñ an in causa mñmoniali. Bie q sic quādo pōt pcedi' absentē. alias nō. C. Itē in cā inqñitiōis vt no. eēt qui filif sint le. c. cām q. et illō idē sequunt oēs Boc. iuris canonici et spe. in. ti. d. defensore h. pe. et fi. C. An aut in his causis caueat iudicātū solui. Hides q non per ea q dixi. §. §. sin vero glo. tñ vñ sentire q imo. vt dicto. §. si stat'. qñis enim cautio iudi. sol. non opaf in eo qd vñ sonat operat tñ quo ad alias duas clausulas et quō ferat snia an in dñs vel defensorē no. in dicto. c. cām q. Ex quo doc. tante auctoritatis p cordat nō audeo mutaf nec ab eis discedef. scio tñ q d bono velle meo nūq' admittet' defensor i talib' q extimatiōē pecuniariā nō recipiūt nisi in casib' in qb' pōt pcedi' absentē d quib' vide extra vt lit. nō conet. c. quātū et p totū. Sup textū ibi. Pro litis extimatiōe expisse dterminat q nō ē legitim' defensor nisi defendat totā cām. vñ de si velit dñs defendere p vna die et p alia cauere: nō sufficit d quo no. i spe. d dñen. h. qd si defensor. et tamē sec' in pcuratore. ff. d. pcur. l. iij. C. In glo. imo nō vñ ea fi. Bie melius q vbi lex iubet sequēdū ē et maxie vbi tollit consuetudinē expisse. si ho simpliciter iubet et nō tollit expisse cōsuetudinē tūc nō seq' iussum s; consuetudinē particulare vbi nil iubet vide plene. §. diu. na. §. ex nō scripto in fi. materie. in dñe. d. conse. di. iij. noffe. C. Redeam' ad huc ad materiā hui'. §. Bie d' q defensor admittat in oī actione psonali et reali. hoc vñ in ciuili qd in criminali. Bie vt. ff. d. pcur. l. suū. §. publice. et non nisi pcederet p viā inqñitiōis. nā tūc admittit' pcurator et dñs in criminalib'. vt. §. dixi post Inno. qd ē vñ nisi in casu quo se queret eadē pena quo ad viā accusatiōis vt no. Post. d. accu. c. inqñitiōis. et ideo cū iudices hodie imponāt tātas penas i viā inqñitiōis sicut p accusatiōē nō vñ q debeat admitti defensor nec pcurator i inqñitiōe sicut i accusat'. cū sit eadem rō. C. Sed pone agebā dñciū satis mihi eqle. aliq potēs vult ipsum dñs defendef. nūqd admittet'. Hides q sic ex gñalitate ist' lre. Ego credo s. q: si nō possit in potētiōe expisse in h substituet' rē vel actionē in eū trāfferēdo quō talis admittet' sine mādato. Ad vñ p rationē in q fundat ixtota illa materia d alie. iudi. mutā. cā fac. C. et. ff. et. C. neli. po. p totū. nō ego crederē admitti hominē q verat' vel grauaf possz actorē. ff. d. ali. iu. mutā. cā fac. l. j. §. fi. cū. l. se. C. Quid si nō sit talis s; ē qdam litigi osus d istis pcuratorib' dñmatorib' paupe: q stant in curijs ecclesiasticis: q tota die se ingerūt in causis nūqd illi admittet' tur. Credo q nō. Ad nō debz fieri conditio dterior actoris p iteruetū dñs. ff. d. pcur. l. nō tamē. nūc certū ē q fieret dterior q: forte p fideli cōparebit barabator. vñ de nō crederē admittēdū. et hoc notat glo. ff. ex qui. cau. in pos. ea. l. ij. in glo. ergo d; p. l. si actor. ff. d. pcur. C. d. pcur. l. fi. C. Quid si clic' se offerat dñsioni laicali nūqd d; admitti in foro seculari. Hides q sic. q: nō ppter h dñnabit for' laicale. ff. d. iudi. l. venditor. C. d. rñriū vñ veri' q: dñs obligat: et certū q clic' nō potest renūciare pñlegio clericali: nec se obligat' vñ submittef foro seculari. vt eēt d iudi. c. ar si clerici et hoc tenet spec. ti. d. pmo dñe. §. restat h. q si dñs. C. Quid si cleric' dat fideiussorē laicū. Ad crederē. qui ex quo pncipalis nō obligat' nec fideiussor. ff. d. fideiuss. l. vbi cū q. et l. fideiussor. §. fideiussor d re iu. l. cū pncipalis. C. Quid in foro ecclesiastico. Ad huc nō admittet' rē ipm nisi p ecclesia vel miserabilib' vel cōiuctis psonis in auct. d sanc. epi. §. aliū. et d postu. c. i. et hoc si intelligo d clerici. qñ.

quod illis iudicandum est sicut dicitur in causis pecuniariis. Sic ut ex
 d. cleri. c. i. l. i. vj. **C**irca premissa intelligo in defensore volunta-
 rio quod se gratis offert. **Q**uid in necessario vel causativo. Ver-
 bi gratia. clericus vendidit rem et d. euctioe tenet. res petit ab emptore
 clericus vult defensionem suscipere forte denunciatus vel laudatus ac-
 tor se offert emptori absque nullo admittit. **V**idetur quod sic p. l.
 venditor. ff. d. iu. **C**Spe. tenet d. in. d. §. restat. ver. **Q**uid si do-
 minus. s. alle. ibi loquitur in his terminis quibus. s. adduxerim ad
 questionem d. defensore cuius non interest quod videtur satis verum in
 personalibus. **Q**uid in realibus. **S**pec. etiam loquitur in illis quod loquitur
 quando clericus vult accipere defensionem vasalli vel emphei sui.
Solutio huius questionis dependet ex solutione illius an clericus teneat
 rindere in actione reali coram iudice seculari in qua fuerunt diuer-
 se opiniones. ut notat plene per Archy. ex d. cleri. coniuga. c. j. et
 scripsi. **C**. de epis. et cleri. au. c. statum. quod sit de iure. scio quod
 cardinales et episcopi respondent in regno francie in foro secu-
 lari in realibus et in talibus casibus defensiones recipiunt quare cum ego
 sum d. regno: leges regni non impugno. **Q**uid si alienigena quod
 non est de foro iudicis nec actoris vult suscipere defensionem alicuius
 vel forte indigena vult dare fideiussorem extraneum nullo d. o.
 admitti. **C**redo quod in omnibus casibus quos excogitare posses per
 quos possit fieri deterior conditio actoris ex persona defensoris
 vel fideiussoris vel ex facilitate conveniendi vel alias: quod non ad-
 mittatur defensor ipso actoris invito. ff. iudi. sol. l. iam tamen. §. si
 tamen d. ius vo. l. j. qui satisfada. cog. l. ij. **S**ed nunquam defensor
 laudatus ad quem res pertinet tenet satisfacere. **N**on videtur quod cau-
 sam propriam defendit. **V**idetur contra per illa quod dixi. s. §. si nuero
 ver. quid si conuentus quod verum est cum alieno nomine esset in iudi-
 cio quibus rem suam agat. et facit bene. ff. quando appel. sit. l. ij. §. i
 propria. §. si defensori. **S**uper hoc videtur dicendum quod si conue-
 tus ipsum substituatur defensor debeat cavere pro eo. ut dixi. s.
 §. si nuero ipso absente talis defensionem suscipiat ipse caveat per
 dictum §. si defensoriuncta generalitate regule quod hic tradit. nemo
 enim etc. de hoc dixi. s. §. si nuero aliquo. **S**ed quare contra
 quem fiet executio hoc casu quando laudatur garror seu nomina-
 tus auctor succumbit. **V**idetur expressum quod contra hunc nomina-
 tum. quod is est procurator in rem suam: cum ad ipsum pertineat pericu-
 culum. et ita in ipsum fiet executio. ff. d. procura. l. plaucium. eo. ti. l. si
 procur. meo d. re iu. l. si se non obtulit circa prin. et ita videtur glo.
 ibi sentire sed contrarium videtur sentire. ff. d. iudi. l. venditor. pro qua
 videtur expressum. ff. d. do. ple. l. pater. **P**otesse dici quod debeat fie-
 ri executio in auctoritate quod defensionem suscepit. sed ipso existen-
 te non solvendo in ipsum principale reus. ut dicta. l. pater. **V**el
 potest dici quod sit in electione actoris. nam certum est quod ipse actor est pro-
 curator in rem suam et huiusmodi mandatum ex quo reus principalis loco
 sui ipsum substituuit. et ita quasi mandare videtur. ff. iudi. sol. l. iam
 tamen. §. in hac et ideo fit executio in eum iuxta. l. s. allegatas.
Circa potest fieri in ipsum defensor qui factus fuit in rem suam: et
 quasi talis recipit defensionem per dictas. l. **C**irca videtur equum
 quod si ageret reali quod fieret executio in ipsa re et ita contra rem principa-
 lem qui tenet rem iuxta. l. qui restituer. nam iniquum est si actor com-
 pellatur rem suam vendere. ff. re. amo. l. non enim et scripsi. s. d. ac-
 tionum. §. omnium. et nisi ita dicas sequeretur multe fraudes. nam
 multi laudaret inopes et illi qui occupassent res alienas lauda-
 ret alios ad finem quod rem possent habere pro pecunia quod eorum iniqui-
 simum. ubi non est simplex defensor sine mandato nec laudatur gar-
 ror. potest quod fit executio in eum ut dictis. l. **S**ed videtur quod tunc oc-
 currat predicta iniquitas in actione reali. quod sic compelleret ven-
 dere. **S**ed ad hoc potest dici quod extimatio premissa per tale defenso-
 rem non liberat possessorem. ff. d. tabu. exhi. l. i. c. §. d. denatio vide-
 ff. d. pe. h. l. nec ullam. §. si. d. solu. l. stichu. §. dolo. **C**irca que-
 ritur nunquam condemnato defensor possit fieri executio contra fi-
 deiussorem qui promisit iudicatum solui vel an oportet venire contra
 eum per viam actus. **S**uper hoc doc. tenent quod immo per viam execu-
 tionis potest contra ipsum procedi. ut consuevit notari. **C**. de
 usu. re iu. l. si. **S**ed contra fideiussorem qui tenetur ex contra-
 ctu per viam actionis. d. hoc notat **D**. ff. d. fideius. l. si testamento.
 vide i. spe. d. se. excom. §. seq. §. si. quod si snia. et id non videtur talibus fide-
 ius. competere exceptio autem. premissa cum sit dilatoria et istos proce-
 dit per viam executionis ut ibi scripsi iuge infra d. replic. §. si. **Q**uia
 materia est quotidiana et parum placuit glosata diuini morari.

De perpetuis et temporalibus actionibus. Rubrica.

Circa glo. bene continuat hanc rubricam. quod non male sedisset post
 ti. d. acti. immediate.

De loco. **C**irca glo. ut condit. ex. l.

ibi cum allegat super ad. l.

acquil. §. ceterum. immo est in. §. hoc tamen.

Circa eadem glo. ibi cum dicitur tam in persona

libus. **J**aco. dicit quod vita omnium cautionum est

hodie. xxx. annorum sicut hominis centum. §.

quandoque est breuior: et hoc per accidens. et propter hoc non vicia-
 tur terminus naturalis. quo autem iure erat hec antiquitas hoc
 videtur. s. d. vsuca. in prin. ubi scripsi. et facit. ff. d. furt. l. si quis in bo-
 stium. §. quadiu. **C**irca eadem glo. ibi cum allegat. l. si non conui-
 cij. **D**pi. **M**ar. fuit contraria quam glo. quadiu sequitur ut. ff.
 quod me. causa. l. si cum exceptione. §. j. d. iniurijs. l. lex cor. et ap-
 pbat communiter per doc. videtur super d. iniurijs. §. §. lex. **C**irca eadem
 glo. in fi. dicit **J**aco. quod hoc non facit quo ad actionem criminalem.
 quod illa nulla sit mentio. §. quo ad actionem civilem est bene fallentia.
Circa glo. hoc dicit ibi cum allegat. l. in honorarijs. videtur supra d.
 acti. §. rursus. **C**irca eadem glo. ibi d. eo per quem factum est. l. j. §.
 pe. illa est penalit ab una parte. et tunc non videtur bene excipi. vide melius
 super d. acti. §. ite aduersus. **C**irca glo. vtiliter ibi cum allegat. l. scien-
 dum. §. pe. et ad modum loquendi nos debemus referre. ff. d. le. j. si
 fuus plurium. §. si. et facit pro opi. illorum qui dicunt quod actio in
 iniuriarum durat anno vtili d. qua not. in. l. si non conuicij fm **J**a.
 videtur in dicto. §. §. lex. **C**irca glo. scilicet pro in fin. vel ibi loquitur
 d. actione in factum ut. **C**. d. do. l. si. cum ibi notatis. et potest esse
 ratio quare actio furti manifesti est perpetua propter frequentiam de-
 licti. vix enim reperit quisquam quin aliquando furtum fecerit fm **J**a.
 ff. d. pe. l. aut facta. §. fin. idem dicit glosa. ff. d. ac. et obli. l. in bo-
 norarijs. **S**ed certe dolus frequentius committitur. videtur supra
 d. re. di. §. gallinarum. et solue per illa quod ibi scripsi. idem **J**aco. indu-
 cit hunc. §. in §. nam et ipsius. quod statuta legati non extendant
 ultra tempus legationis sue seu indulgentie per legatum concessa. ff.
 d. iuri. omnium iudicum. l. eum qui. **C**irca quod arbiter non possit
 die statuer ad solvendum ultra tempus arbitri sui. ff. d. arbi. l. si
 cum dies. §. si intra. hoc videtur expressum eo. ti. l. quid tamen. §.
 solutioni. ite ipse distinguit an iudex vel superior facit cum cause
 cognitione et tunc durat perpetuo. **A**n sine cognitione et tunc non
 ff. d. pe. l. fin. **C**. d. postulan. l. j. et est expressum d. statutis legati extra
 d. offi. le. c. fi. vide ibi. **R**edeamus aliquantulum ad intellectum
 huius textus per quem concluditur quod per totum durat anno vtili quod
 est verum d. penalibus: sed persecutorie sunt perpetue ite et penales sunt
 perpetue d. eo quod peruenit fm glo. quod sunt hic. quod hoc dicitur in
 effectu. obrinet ergo solum is textus in penalibus per totum. §. vi-
 detur quod obrinet etiam in persecutorijs per infinitas leges quod allegat
 tur pro fallentibus in. l. in honorarijs hic allegata. ubi plenior glo.
 quod hic ubi videtur glo. concludit quod regula quod hic in textu tradit
 obrinet in per totum persecutoris rei: in quibus huiusmodi dicitur et ita
 in duabus vix in penalibus et in rei persecutorijs in quibus huiusmodi
 dicitur. **O**ccasione huiusmodi quare hic **J**a. quod d. vtili rei vtili. quod daf con-
 tra illi qui dolo desist possidere. **E**t videtur quod sit analit. quod est per to-
 ria. ff. d. noxa. l. electio. §. j. et in dolo concipitur: et ita ex d. d. d. et
 sic vtili annalis per hanc doctrinam. ff. quod cum falso tu. l. huiusmodi. §. has
 actioes. ipse dicit §. et ponit regulam quod ubi per totum civile extendit. est
 perpetua. quod vix d. dolo percipiat. **V**erbi gratia. petitio hereditatis est civilis per
 totum: ea extendit ut competat bo. pos. et fideicommissi. quibus non compete-
 bat directa d. iur. civili. hec per totum sic extense sunt perpetue. ut hic
 no. idem in rei vtili. quod est civilis et directe competit per totum possessionem per
 totum extendit ea ut competat d. illi quod dolo desist possidere. hec civilis
 l. i. extensa est perpetua fm eum. et sic regula quam glo. tradit si pcedit
 i. talibus. per huiusmodi facit. quod noxales actioes civiles per totum extendit d. illi
 quod dolo desist possidere sic quod d. subseq iuris civilis actionem. ff. de
 noxa. l. plurium instantum quod sunt perpetue. e. ti. l. si ad libertatem. §. si.
 et facit quod actiones quod loco alteri dantur. assumunt idem tempus. ff. ad
 velley. l. hec actio. d. ca. vi. l. ij. i. si. ista snia vtili necessaria i. oib. ac-
 tionibus quod dant d. illi qui dolo desist possidere. nam oes actioes
 sunt perpetue in eo quod peruenit. ut hic not. ubi quod dolo desist

possidere constat qd vñ puenisse: qñuis nunc nihil sibi adest. ff. qd me. causa. l. videam. d. re iu. l. cum ptoz. z sic ppetue. z hoc bñ probat. ff. si ven. no. mulier. l. i. §. fin. nam ibi mulier dolo dñerit tenere: z tenet ppetuo. vt ibi patet z in ti. se. l. i. §. hanc autē ē annalis. qñ illa daf qñuis nihil puenit. z vltra qñ puenit vt. e. l. §. sub p̄textu. z hec videt vera solutio dictarū legū. z d hoc dicit sup̄ d actioni. §. sequēs diuisio. **C** Itē caue qz p̄one q̄ concipiunt in dolo. z in quib⁹ p̄fā dolo q̄ videt delictū nō sunt annales vbi p̄ficiscit ex contractu. qñuis non cōpetat sine dolo. imo sūt ppetue z h̄ p̄z. ff. d̄ tribu. l. illō. §. si. cū. l. se. nā tales actiones sūt transitorie contra h̄des. ff. d̄ act. z obli. l. ex contractib⁹. z sic nō sūt annales be enim due regule se confor mant vt notatur in. d. l. in honorarijs. **P**otes ergo recolligere qz p̄orie penales: itē z rei p̄secutorie q̄ d̄cedūt ex d̄icto sūt annales. rei s̄o p̄secutorie q̄ etiā cōcipiunt in dolo q̄ p̄ficiscit ex contractu. Itē z omnes ciuiles extēse si nō p̄ficiscant ex delicto z maxime ille q̄ competūt contra illū q̄ dolo desijt possidēt Itē z omnes q̄ pueniūt d̄ eo qd puenit sūt ppetue. hec autē regula d̄ rei p̄secutorijs fallit in actōi. q̄ competūt ad rescindēdū qd d̄ ius communi tenet. Itē z prima regula in actione furti. z sic p̄otes intelligēt qd nō. in. d. l. i. honorarijs. **C** Itē dicit qz casualiter ppetue efficiunt annales. ff. d̄ pecu. l. q̄ situm. ff. quan do acti. d̄ pecu. est annalis. l. i. **I**tem dicit qz extense vel que in lo cū alteri succedūt sūt ppetue q̄les erant p̄ncipales. ff. d̄ exerci. l. si tamē. §. si. z ibi nō. d̄ in lito. l. nouissime.

Non autem omnes. **C** In gl. hic p̄dit in si. he sūt d̄ diuisionibus que ponūt in arbor. vt vidisti sup̄ in si. ti. actionum. **C** In gl. scilicet p̄uatis ibi cū allegat supra d̄ obli. q̄ ex q̄si d̄icto. §. fin. S̄z cōtra hoc videt. ff. d̄ dam. in fec. l. iij. §. si. vbi glo. opponit d̄ hoc. §. s̄z non soluit. **Q**uidam sibi dicūt z attri buit Jac. d̄ ra. q̄ ē sp̄ale in actōe q̄ daf d̄ officiales z magistratus vt transeat contra h̄des. **C** S̄z hoc nō vñ vey p. l. iulian. ff. d̄ iudi. **A**lij dicūt qz vbi ē q̄si d̄ictū in cōmittēdo obtinet hec l. vbi in omittēdo illa. z hanc innuit ibi **By.** pro quo facit. ff. d̄ ma. conue. l. non similiter. z. l. qd ad magistrat. q̄ similiter ob stant huic glo. **C** S̄z q̄nif d̄ ratiōe d̄meritatis. **E**t p̄t dicit qz illō qd committit ē p̄t z plus causat d̄ictū q̄ illō qd omittitur. ff. d̄ ac. empti. l. si sterilis. §. cū p̄ v̄ditōrē z ibi notat. ff. d̄ pos. l. si ap̄d in p̄in. nūc constat qz illa q̄ plus concernūt delictū de functi min⁹ sūt transibilia contra h̄dē q̄ alia. vt p̄z p̄ hanc ma teriam. z iccirco non mirū si q̄si maleficia in cōmittēdo non transeat in h̄dē qz plus sonāt ad d̄ictū qz quasi maleficia q̄ in omittēdo sunt. **S**ed hec ratio vñ irrationabilis z etiā tota hec materia vñ irrationabilis. qz d̄ ratiōe quanto d̄icta sūt grauiora tanto graui⁹ debēt puniri. ff. d̄ pe. l. respiciēdū. constat autē qz hec ē pena qz bona auferant h̄dib⁹. z iō in crimine maiesta tis pena confiscationis transeat cōtra h̄des z in crimine h̄sis z i plurib⁹ alijs d̄ qb⁹ hic subijcīt p̄pter inhumanitatē z detesta tionē eoz. z sic seq̄ qz q̄si magis sonat ad d̄ictū magis d̄z trā fire contra h̄des vt maior sit pena. cū cōtrariū p̄cludit hec materia z solutio q̄ supra posui. **E**t hoc videt etiāz probari qz h̄des magistrat⁹ tenent ex quasi maleficio magistrat⁹ dolo vt culpa lata cōmissio z tamē nō ex commissio leui. qz min⁹ delictū vt dicitur. l. non similiter. z. l. qd ad magistrat. igit quod plus trahit ad d̄ictū magis videt transmissibile. **A**d hoc potest re sponderi qz iura in delictis semp̄ tēdūt ad punitionē p̄sone de linquētis principaliter. **E**t ideo qz si tales actiones transeat cō tra h̄dē ip̄e d̄linquēs nō puniret ex hoc. s̄z heres vel res q̄ nō d̄linquerūt. fuit statutū qz tales actiones non transeat in auct. d̄ man. prin. §. oportet aut. vey ē tamē qz ex quodā odio sp̄ali fuit statutū in casib⁹ hic sequētib⁹ non attēta hac ratiōe d̄ qui bus non ē arguēdū contra ratiōē cōmunē cū sint sp̄ales caus z non viciant. ff. d̄ re. iu. l. i. z ideo quanto magis trahit ad de lictū min⁹ ē trāmissibile. qz magis p̄cernit punitionē p̄sone. s̄z vbi q̄si d̄linquit in omittēdo tūc ē modicū d̄ictū z vñ potius accedere ad d̄ictū q̄ ad delictū. z ideo trāsit sicut q̄si d̄cedit ex contractu. **E**t facit qz in tali casu videt agi d̄ pecu. ff. d̄ ma. cō. l. i. §. si. nau. cau. l. idē ait. §. si fili. **C** Item videt ob stare huic glo. eadē. l. §. hec actio. s̄z ibi in actione q̄ competit ex recepto vt ibi notat. z in. l. si. §. penul. z si. eodē titu. **C** In eadē glo. i

si. vide plures casus in. l. ex iudicioz. **C** In glo. hoc in duob⁹ casib⁹. **E**t vt bñ h̄c gl. videas d̄bes scī e qz in publicis iudici is interdū agit criminaliter ad penam corporalē. interdū ad pe nā pecuniariā. vbi agit criminaliter: certū ē qz crimē extinguit si re⁹ moriat ante snām etiā lite contestā. z hoc casu indubitā ter vey ē quod glo. hic notat. **S**ed vbi agitur pecunialiter sūt opi. **P**u. dicit qz p̄litē cōte. transeat causa contra h̄des ad in star p̄uatoz. **L**yprianus dicit contra vt hec legunt z notant ff. d̄ pu. iu. l. d̄functo. **S**i intelligas hanc glo. loqui quādo agi tur ad pecuniā: z videt adherēt opi. **P**u. z h̄c sequunt cōi ter docto. **P**ro opi. tamē **L**y. videt. l. ex iudicioz q̄ videt lo qui quando agit d̄ pecuniā: z facit differētiā inter publica z p̄uata crimina. z si opi. **P**u. eēt vera nulla videt differētiā. **C** Itē facit qz vbi non sunt exp̄sse adempta bona in publicis criminibus extinguit causa etiā quo ad bōa z sic videt p̄ opi. **L**y. z tamē **P**u. inducit pro se. **C** Sup̄ hoc ē aduertēdum qz interdū agitur d̄ ademptione seu confiscatione bonorū inter dū non agit d̄ hoc s̄z pars agit pro interesse suo. vt in. l. cor. de fal. z in. l. iul. d̄ vi publi. vel p̄uata. iuxta illa q̄ legunt z notat in. l. i. C. quando ci. acti. cri. p̄iudi. hi casus sunt valde diuersi. **C** Et ideo ergo d̄ quolibet p̄ questiōes. **P**one qz accusabā titiū criminaliter lege iul. d̄ vi pu. vel cor. d̄ fal. vel. l. iul. repetū darū quaz pene sūt p̄im i p̄sona partiz in pecuniā accusat⁹ mo ritur lite contest. querit nūqd accusatio extinguit p̄ mortem quo ad penaz pecuniariā. **E**t non videt p. l. d̄functo. **E**go cre do contra hoc casu in pu. iu. z is ē casus legis ex iudicioz in p̄n. z probatur. ff. d̄ iu. fil. l. luti. ibi enim fuerat appellatus. z ita ē p̄inde ac si non fuisset pronunciatū. ff. ad turpil. l. i. z fuit extincta accusatio p̄ mortē: etiā quo ad bona. verū ē tamē qz si bona fuerūt scelere questā: auferunt. s̄z non vñ accusationis sed quia turpia lucra zc. ff. ad. l. cor. d̄ fal. l. cū fal. z. d. l. lutiul z hoc casu ē vera opi. **L**y. **E**t hoc verū in p̄in. cri. **C** Quid in p̄uatis. sicut scis ex d̄icto p̄t agi criminaliter z ciuilitē. vt pa tet. ff. d̄ p̄uā. d̄ictis. l. si. **P**one qz accusabam te criminaliter d̄ furto nulla facta conclusionē ad penā ciuile. lite cōtestā. mo rieris nūqd possum agere ciuilitē cōtra heredē tuū. **E**redo qz sic quāuis non fuerit lis contestā. in ciuili. nec ad hoc actus eēt. **E**t sic intellige dictā. l. ex iudicioz. §. ex ceteris. z hec ē dif ferentia inter publica iudicia z p̄uata. **E**t p̄t eēt ratio. qz pu blica plus sapiūt substātiā delicti. vt. s̄. dixi. **C** Sed qd agebā forte. l. iul. d̄ vi vel actione in factū ex. l. cor. d̄ fal. ad pecuniā nil concludēdo ad punitionē corporā sed p̄ interesse. nūqd hec actio transeat contra h̄des. **E**redo qz sic siue publicū eēt d̄ictū siue p̄uatuū z hoc casu intelligo. C. si ex delictis defun. l. i. que hoc casu proprie loquit. z loquit etiā in publicis. z in hoc casu subz intelligi dicta lex defuncto. in secundo dicto. z iunge. j. §. proximo. **C** Itē dicit qz d̄ crimine potest excipi contra heredes etiā lite nō contestā. vide. C. d̄ adul. l. si. **C** In gl. nisi lis in si. z est ratio in primo casu que ibi reddidit qz p̄toz ita moderatus fuit auxiliū suū vt. s̄. dixi d̄ acti. §. rursus. **C** Ad secūdū potest dici qz nihil sit sp̄ale. z qz actio i factū z interdū sūmat p̄ eodē vt videbit infra d̄ interdū. §. si. **C** In glo. nam hec in si. **I**tem p̄t poni exēplū. l. si. C. d̄ reuo. do. §. si. **C** Aliquādo tñ. **S**up̄ textu. ex p̄missis daf intelligi qz actiones ex contractu transeat ex quo aliō d̄ictū ē in maleficijs. aliquando tñ zc. vnde excipit a regula subaudita. **C** In gl. supra d̄ dolo. **I**sta gl. nō p̄cedit fm opi. **D**octo. d̄ qua scripsi supra d̄ actioni. §. actionū. **C** In fin. eiusdē glo. vnde dicit qz vbi dolo constituit extra cōtractū non agitur contra heredē nisi inquantus puenit. z nota. d. l. i. heredē. ff. d̄ dolo. sed vbi in contractu agit actione ex cōtractu z datur in heredē etiā si nihil puenit regulariter z de hoc vide plenius. ff. de pos. l. si ap̄d. §. daf. ff. d̄ re iudi. l. hoc ius. §. fin. eodē ti. l. ad ea. §. si. illō aut videt vbi actio ē datiuā vel compe tit occasione contract⁹ non directe ex contractu qz nō trāseat: si p̄cludat directe p̄ mediū doli z principaliter ad punitionē ff. qd cū fal. tu. l. hui. §. j. d̄ eden. in si. **C** S̄z si p̄ncipaliter fue rit acti. reptā p̄ emēdatione d̄ ani: videt qz transeat ar. ff. d̄ bo. auc. iudi. pos. l. p̄toz. §. he actiones. ff. d̄ do. l. sabin. z sic pos sunt intelligi multa d̄ fallētis: vñ debes hoc exponere ex d̄ctu acti. i. q̄ occasione contract⁹ daf. z d̄ his vide plenius in. d. l. i. iure. §. j. vbi etiā tangit d̄ quasi contractibus.

Penales. In glo. imo vt def in fi. C. d. inoffi. te. l. si quis in suo. et caue qz hec gl. vt falsus concludet qz acti. fiat transitorie p preparatione. vñ i qrela e speciale vt ibi patet. C. Sz an fiet transitorie p simplicem citationes possz magis dubitari. et gl. vt qñqz inuere qz sic. vt notaf i glo. in l. si eu. §. qui iniuriar. ff. si qs cau. et in multis alijs locis. vt scripsi sup d actioni. §. ite aduersus. p quibz vt. ff. d. acti. et obli ga. l. pstitutionibz. Sz glo. vt ibi sentit qd vt illis et isti pna. vñ vt qz exigat litis prestatio qz testes semp faciunt mentione d cõte statione vt hic. et C. si ex delict. dfunc. l. j. ff. d. acti. et obli. l. sciendũ. et l. oes. d. re. iu. l. penalia. nã lz cautũ reperiat qz citatio pperuet qd ad pscitione: nã tñ qz sufficiat ad transitoria acti. ad hfdẽ qd aliud e vt scripsi in. §. item aduersus. et iõ simpliciter dicit glo. nõ eẽ veras. et min^{us} istã. Nec ob. l. pstitutionibus. qz nõ intrẽdit loqz d simplici citatione ex qd nihil aliud secutus e. sz loqz qñ citatio fuit facta: et re^o cõtumax et post^o i dfectu: tũc enim satis põt fieri transitoria. qz talis psumacia habet p qñ litis cõte sta. in aut. vt oes obe. iudi. puin. §. sicut ille. et ideo text^o no tãter ibi dicit. qñ lite contesta. cũ mortuo. et intelligas qñ fuit verus cõtumax. si eniz cãz haberet nõ veniẽdi: eẽt sec^o. ff. ex qui. cau. ma. l. ait ptoz. l. si. et habet simile vbi habet p psumace. C. qñ li. pn. da. l. i. In gl. nisi in duobz casibz in fi. Hi casus nil faciunt ad regulã qd hic tradit q loqz in actionibz penaliibz q de scendũt ex maleficio et pz q actio. q cõpetũt in illis casibz non sunt hmõi. et iõ frustra fuerũt hic fallẽtie posite. C. Redeam^o ad materiã hui^o. §. qredo vltra glo. aliq q faciunt ad intellectũ. §. Text^o dicit hic penales zc. Quid si nõ sint penales: descen dũt tñ ex maleficio. Et def supponet q ille trãseãt a pna sen su. et p hoc qz p dicitio furtiua dscẽdit ex delicto. ff. d. cõpensa. l. si ambo. §. quotiẽs q daf d hfdes. qz rei psecutione pnet. ff. d. cõdi. fur. l. si p fure. §. p dicitio. d. d. oblig. q ex malef. §. si. et h videt expõsũ. §. ad. l. agl. §. his p bñs. Hoc etiã pbat. qz actio rez amotax descẽdit ex delicto et tñ qz rei psecutione cõtinet: daf in hfdẽ. ff. re. amo. l. j. §. si post diuortiu iũcta. l. si mulier. §. hec actio eodẽ ti. p hoc facit qz text^o qñ vbiqz qñ loquuntur d hac materiã loquunt d penaliibz sicut hic. et sup. §. nõ aut. ff. d. acti. et obli ga. l. oes. d. re. iu. l. penalia supponẽdo q aliud esset si nõ eẽt penales C. In pna facit lex vna. C. si ex dlic. defũc. vbi in distinctione loqz d acti. dscẽdẽtibz ex maleficio nec fit mẽtio d pena. C. Itẽ qz actio in factũ q descẽdit ex interd. unde vi aut clam eẽt rei psecutoria. et tñ nõ trãsit d hfdes nisi in qrtum puenit. ff. d. vi et vi ar. l. i. §. si. cũ. l. se. et se. in pn. et. §. i. qd vi aut claz. l. semp. §. h interditiũ. C. Ad hoc põt dici q ois actio de scẽdẽs ex maleficio d penalis largo sumpto vocabulo. et hoc apparet qz actio rez amotax d psecutoria. vt. d. l. si mlter. §. hec actio. et alibi d penalis. qz descẽdit ex maleficio. C. eo. l. ij. hoc etiã pz. §. d. acti. §. sequẽs. §. ex maleficio. vbi d qz ex maleficio descẽdũt penales pure et mixte rei et pene psecutorie: nec fit mentio d puris rei psecutorijs qñ non fit hm verã et antiqũ litterã. in quibusdã tñ libris fit mẽtio d eis. sed scias q tñ in antiqs. imo notabiliter tex. illa duo mẽbra posuit et de rei psecutorijs tantũ scienter substituit et bñ apparet: quia non põt exemplum nisi de illis duobus membris nec plus debet eẽ in textu. igit istõ hbum penales. qd e hic positũ nõ e põderandũ. imo plane intelligẽdũ. videlz qz descẽdẽtes ex delicto non transeũt d heredẽ nisi in qrtũ puenit. Nec ob. qd d d p di. fur. qz p negari qz descẽdat ex delicto vt notaf i. d. l. si p fuf. §. cõ dicitio. Nec facit ad pna. l. si ambo. §. quotiẽs. ff. d. cõpen. imo vt pcludere q nõ descẽdat ex delicto: cũ ibi sit posita regula d bis q descẽdũt ex delicto postea iferaf. idẽ e et si cõdicat ex cã zc. qñ diceret qz cond. fur. non erat cõpensa sub illa regula. vel si dicas qz p dicitio fur. descẽdat ex delicto. dicas qz denegat ab alijs descẽdẽtibz ex delicto sicut et in alijs multis hz sua spe cialia. C. Ad. §. bis p bñs rñ de vt ibi scripsi. Ad illõ nota. qz op ponit d ac. re. amo. nõ obstat. imo facit pntibi nota. et C. e. l. si. C. Seqz in textu. Si ab ipis principalibz. Quid si p pcuratorẽ. Nõ vt idẽ cũ hic dicat d pncipalibz. et pcura. nõ est pncipalis. C. d iuf. ca. aut. pncipalis. C. Sed dicas idẽ. et hic vocat pncipales illos qz causarẽt in pna psonis obligatiões ad differẽtiã heredũ: nõ ad differẽtiã pcuratorz. vt satis patet d se. C. Itẽ sequit in textu contestate. Quid si delinques iussit fo

re emẽdari sicut tota die faciunt testãtes. nõ qd teneant hfdes. Nõ videt p hos text^o qz regrũt ptestatione. C. Dicit dẽ d se pul. c. si. d rap. c. in litteris. et idẽ si nil dixit. si tñ cõfessus fuerit sacerdoti. psumitur enim qz voluerit sua fore facta emãdari. ex quo apparẽt signa pnie. vt ibi notat Inno. et hoc casu certũ est de hoc facere mẽtionẽ in libello seu petitione. Nã si age res simpliciter acti. descẽdente ex delicto. et recipes qz nõ trãsit d heredẽ. forte non audiretur si p viam replicationis pponeret ordinatione seu penitentiam testãtis. quia dispositio testatoris non potest facere actione transitoria q de iure non trãsit ff. d. le. j. l. nemo. e. ti. l. si creditori. p quam videt qz debeat igi ex dispositione que e valida de equitate canonica. Quid si an disponit vel non apparẽt signa penitẽtie. Et def qz actio sit ex tincta p hanc. l. nec iura canonica in hoc immutẽt. ratio eniz e iuriũ illoz vt a peccato defunct^o valeat liberari. vt pz in. c. i. litteris. in fi. si nõ apparuit penitentia: non liberatur. igitur cum ratio cesset illius iuris videtur qz ipsuz ius. extra de sen. ex. c. a nobis vbi concludit qz etiam p tali non e orandũ. Quid dicit dum. Ista lex est dura equitas canonica dulcis et rationalis. C. Unde credo qz heredes teneant d iure canonico etiã si si qua penitẽtie nõ appareãt. Nã lz ecclia nõ psumit pro peccatore: nisi signa penitẽtie appareãt: nihilominus nescit pro certo an sit absolutus apd deuz qui d intrinsecis iudicat. vt. d. c. a nobis. ideo in tanto dubio iudicare in tutiore parte qz fore facta emẽdare vt a peccato valeat liberari. iuxta dictas decretales. C. Sed quid si in fine talis delinques inbibuit beredibz q nõ facerẽt emẽdam. Et quid si iudeus vel saracen^o dedit damnum: et moritur ante contestatione litis. Et idetur contra cũ cessent omnes rationes p dicit. Ego non viedo cur heredes illoz sint melioris conditionis alioz. vñ credes qz d iure canonico hfdes teneant emẽdare damna et excessus p decessorũ indistincte de bonis eoz qz tuz se extẽdunt: et hoc volũt dicte decretales. Nec credo qz teneant vltra etiã si non fecerint inuentariũ. et sic intelligo dictuz. c. in litteris. qz qd glo. ibi notet. et hec e summa equitas. nec obstat qz heres q nõ fecit inuentariũ teneat infolidũ iuxca aut. d. bere. et fal. qz illud vey in acti. d natura sua transitorijs. sed in alijs q nõ trãseũt d iure sufficit qz ius canonicũ tantũ illis iuribz detrahat ex eqtate. videlicet qz teneant hfdes qrtum supponũt facultates defuncti et in hoc ius canonicũ modificet rigore iuris ciuiliũ. Sic ergo qz actiones ex delicto descẽdentes non transeũt in hfdes. nisi lis fuerit contestata. vt hic. vel pro conte. habita vt scripsi. d. i. pn. §. vel nisi qrtum puenit. subaudi ex delicto vel occasiõe ipsius. C. si ex delict. dfunc. l. j. fm rigore iuris ciuiliũ vel ex bonis defuncti fm equitate iuris canonici q est seruanda etiã in curia laicali. et hoc vidi parlanẽtuz parisius obfuarẽ. et plerũ dico suandũ in curia laicali. qz tangit aiam et liberatione ciuiliã in cuius foro lex succũbit canonũ: vt in aut. vt de. apd ppa os epõs. §. penul. et d ecclie. ti. §. i. et dato qz nõ eẽt fact^o canonõzita dici p ratione supposita fide catholica. nam heres p uaf hfditate si neglexerit redimere testantẽ captiuũ. vt in aut. Si captiuũ. C. d. epõs. et de. et multo forti^o si nõ redimat aiaz captiuã q e pnciosior. vt. l. scimus. in fi. C. d. sac. san. ec. et hmaxie afferẽdũ videt d liberis et ppingz q tenerẽt alere parentes si vterent. et multo forti^o aiaz redimere defũctorũ. C. Sz retenta opi. legistax. qñ qd si nõ fuerit lis presta. sz defunct^o in vita sua pmissit emẽdare pfitendo excessuz. nõ qd põt agi d hfdes nõ videt. qz si pncipalis actio nõ sit transitoria nec actio ex stipulatu. ff. si qs cau. l. si eu. §. q iniuriar. vt le. no. ca. l. j. §. si qs sub p ditione. C. In pna videt qz confessio et secũda pmissio ppetuat. C. d. pscip. xxx. an. l. cuz notissimi. §. sed et si qs. Et vt qz faciãt transitoria actiones. qz hec sunt psecutiua. ff. d. actio. et obligatio. l. in honorarijs. p hoc facit. ff. d. cõstituta pecunia l. itezilla. §. p inde. et rota pars illi^o brocardi actio subrogata si fortis naturã alieri^o. ff. p soci. l. si qs. Sup hoc vt dicenduz qz transeat. et hoc videt teneat spe. in ti. d. interro. i. iudi. fa. §. nõc interroga. §. si. qd si is. et de accu. §. i. §. si. quid si latro. nec ob. §. qui iniuriar. et §. si qs sub conditione. qz loquunt quando stipulatio fuit adhibita per modum accessorij. hic autem per moduz pncipalis que sunt valde diuersa. vt scripsi. d. d. acti. §. fuerat. Sz hoc vt expõsum eẽ de heredi. c. accusa. §. si ho. li. vi.

et exceptio et sunt eiusdem vite et temporis. C. de no. nume. pecu. l. cum ultra. et l. in contractibus. **C** Sed contra hoc videtur quod exceptio doli est perpetua. ut l. pure. §. si. et tamen datur illi qui habet actionem temporalem. ff. de pac. l. si cum emptore. §. si. **C** Preterea si testator mihi quod debebas legauerit: datur mihi actio et exceptio. ff. de libera. lega. l. quod mihi. §. de legatis. §. sed si debitori. et tamen nemo diceret quin exceptio ista perpetuo duret cum ista sit liberatio perpetua. **C** Preterea si cautio fuit penes creditorem inutilis: vel quod dissolute quantitatis vel sine causa constat quod petit actio. C. de p. di. sine ca. l. dissolute et exceptio doli. ff. de do. excep. l. ij. §. circa. vel solutiōis si solutum fuerit. et tamen nemo diceret hanc exceptionem temporalem cum per solutiōem obligatio fuerit dissoluta et in utroque casu actio tollatur. xxx. annis per omnes. C. de prescrip. xxx. anno. **C** Quid dicimus? Inno. dicit quod ubi ille qui habet actionem et exceptionem est in mora: tunc exceptio est temporalis: alias perpetua. ut notatur ex de appella. c. sepe. **C** Sed pro deo quomodo potest esse in mora ille qui habet exceptionem et a quo peti non potest. ff. si cer. peti. l. lecta. §. si. de re. iud. l. nulla vis. video quid voluit dicere Inno. sed forte voluit hoc dicere quod exceptio est perpetua ubi actor nihil petit. sed ubi petit et reus cum posset non excipit. et forte actor non est causa profectus vel que ad finem vel forte perijt instantia: quod est quod possit reo ad negligentiam imputari: tunc non videtur perpetua. Sed hoc non placet. quid enim potest reo imputari qui habet tempus liberum ad excipiendum usque ad sententiam. ut l. pempto. C. sen. rescin. non pos. unde cum in illis terminis sententia non fuerit lata: reus non fuit in mora excipiendi qui erat adhuc infra tempus sibi a iure concessum ad excipiendum. ff. quod me. causa. l. si cum exceptione. §. quod si homo. **C** Item Inno. dicit quod ubi actio et exceptio simul et ex eadem causa oriuntur et ad idem tendunt: simul et eodem tempore finiuntur alias non. Sed adhuc obstat quod dicitur de liberatiōe legata et quedam de opinionibus supradictis. **C** Potest dici quod ubi actio et exceptio competunt ex gratia vel beneficio iuris ad tollendum vel rescindendum id quod de iure communi tenet obtinetur et alia obtinetur regula. unde beneficium integrum restitutiōis querela ioffi. exceptio non nume. pecu. fuerunt reperte ex quadam gratia contra ius commune ut satis patet in materijs singulorum casuum predictorum: circa non mirum si restringatur. et per hoc credo quod si quis appellauerit a sententia nulla possit nihilominus perpetuo excipere de nullitate quauis haberet actionem vel quod per actionem haberetur per instantiam appellatiōis. **C** De hoc notabat Inno. in dicto. c. sepe. vide hodie ex de sen. excō. c. l. li. vi. et hoc sufficit de vera exceptiōis peremptio. **C** Quid de replicatiōe. Clarus est quod durat quantum durat actio. ut notatur in l. pure. §. si. et probatur. ff. de pec. l. quesitum. §. in dolo. C. de transac. l. sub pretextu. **C** Circa secundum videtur circa effectum non est standum: quia peremptio proprie dicitur que perpetuo perimit ut hic legitur: alias non est peremptio. **C** Tertium glo. hic prosequitur. et tamen de hoc non agit in tex. prosequamur eam apostillando. **C** In eadem glo. ibi cum allegat. l. minor. xxv. an. is casus non debet esse iter exceptos: quod hoc fit beneficium in integrum restitutiōis: quo casu rescinditur sententia. et si non rescindatur: perinde audit ac si sententia lata non esset. ut d. l. minor. xxv. an. **C** In eadem glo. cum allegat. l. nefenius. idem in marito et alijs qui deducunt de quibus. §. de acti. §. sed si quis. ff. solu. matri. l. ex diverso. §. et no. C. de iur. et fac. igno. l. j. **C** In eadem glo. ibi cum allegat de iuris et facti igno. l. j. idem videtur in milite celestis militie et in isto. ut ibi notatur per glo. et docto. **C** In eadem glo. cum allegat. l. licet. non sic in alia exceptiōe falsi que non potest opponi nisi habita restitutiōe. ff. de re iudi. l. diuus de exceptio. l. qui agnitis. nisi pars argueret falsum commississe. ff. de iudi. l. si pto. vide que scripsi. C. de aduoc. di. iudi. l. j. vel nisi diceret nulla propter falsitatem litterarum delegatiōis vel potestatis iudicis: tunc enim videtur idem ut in falso procuratore cum sit eadem ratio. sed secundum hoc poterit via aperiri malicijs. semper enim condemnatus dicit sententiam nullam et semper ultimam. et veniet de nullitate ad nullitatem: sed ad hoc iudex debet occurrere. unde non credendum ipsum admittendum tertio sicut nec admittitur appellatio. C. neli. tertio puo. Item nec sepius integrum restitui postulatio. C. si sepius in te. resti. postu. Item nec sepius testes reprobare volens ex de testi. c. l. talibus enim per iudicem occurrunt de ex. c. pastoralis. Item quod hic dicitur de iudice in-

competenti: intellige quod post sententiam tale quid opponit per quod apparet ipsum non habuisse iurisdictionem: alioquin si opponeret incompetentiam propter personam: distinguere an esset si capax propter vicium nature sicut femina vel incompetens metis: an propter vicium iustum. in primo casu potest opponi post sententiam. secundo non: imo nec post contestationem ut si dicatur infamis. et hoc notant doctores iuris canonici ex de rescrip. c. seiscitat. de offi. dele. c. cum sup. et in specu. de excep. §. ij. vers. sed quero. et hoc nisi esset vitium notorium et publicatum. ex de sententia. et re iud. c. ad probandum. **C** In eadem glo. ibi. ff. de ferijs. l. j. idem est ubi quod iudex compelleret aliquem ad respondendum coram se qui alias non teneret. ff. de iudi. l. ij. circa principi. et est speciale quod compulsiō reddat iudicium nullum ubi notatur. **C** Item intellige quod hic dicitur quod exceptio peremptio non opponitur post sententiam quando agit actione iudicati vel in factum. secus si ageret prima acti. C. de iudi. l. j. cum ibi notatur. **C** Item intellige hoc de exceptiōe nata ante sententiam: secus si post. ff. de transac. l. et post re iudicatam. **C** Item hic dicitur de pemptio. per quam venit contra sententiam: alias secus. ff. de excep. rei iudi. l. duobus cum notatur. **C** In eadem glo. cum allegat. l. siquidem. in hoc distinetur plenius: quod quedam sunt declinatorie fori: quedam dilatorie petitiōis. De declinatorijs fori dicitur quod debent opponi ab initio ut. C. e. l. si. **C** Sed ego quero quid est hoc initium. Hic fuerunt diuerse sententie presertim inter canonistas. Quidam dicunt quod in initio debet opponi ante quod aliquid aliud proponatur vel contra citationem vel contra commissionem seu rescriptum vel fundamentum partis. per decretale iter monasterium ex de sententia. et re iud. Alij dicunt quod usque ad. xx. dies. per autem offeratur. C. de lit. cōtest. Alij quod usque ad litem prestatam. p. l. nemo. C. de iur. om. iudi. et hanc tenet Specu. titu. de dila. §. nunc videamus vers. sed nunc quid post. xx. Jo. an. dicit i. c. iter monaste. quod omnis exceptio per quam negatur quis esse iudex debet primo proponi et post recusari. ad quid enim recusare si non sit iudex. **C** Quid dicendum super his. Potest dici quod declaratorie sunt diuerse. quedam enim sunt contra personam iudicis: quedam contra fundamentum eius sicut contra rescriptum vel commissionem. vel quod commissio pertinet ad alium qui forte preuenit vel coram quo causa pendet. quedam decidunt de loco ubi causa est ventilanda. et super his videtur diuersimode respondendum. Loquamur de primis que concernunt personam iudicis: et in illis videtur similiter distinguenda declinatoria recusatiōis ab alijs. **C** Queramus ergo de recusatiōe super qua sunt opinio. ut. §. scripsi. Credo tamen quod quandoquod ante propositionem aliarum dilatorias possit iudex recusari nisi pars eius subierit iudicium. et hoc satis probatur: quod nec petitio libelli: nec induciarum: nec satisfactio de iudicio sibi: nec datio sportularum impediunt quominus possint recusari. ut in autem offerantur. et l. non videtur. ff. de iudi. talia enim sunt preparatoria et ingressus cause ante omnia facienda. nec alias pars audiret. quid ergo si pars subijcit iudicium: forte aliqua iterlocutoriā. Videtur pro: quod hoc petendo videtur consentire. ff. quando appel. fit. l. si. et ibi de hoc. et videtur expressum in. c. iter monaste. §. allegato. Super hoc quidam distingerunt an ille qui petit ius velit recusare et non potest: an ille pro quem petit et ille potest. **C** Sed hec distinctio non videtur bona: quia consentire tacite qui recepit cum posset dissentire sicut qui petit. et hoc videtur in querela. nam recipiens legatum perdit querelam sicut qui petit. ff. de ioffi. testa. l. pe. et si. et facit. d. l. si. ff. qui appel. fit de separa. l. j. §. illud. C. de re iudi. l. ad solutiōes. Et super hoc videtur dicendum quod si pars recipit iudicium seu iterlocutoriā super preparatorijs predictis que parant initium cause quod ex hoc non recusat a recusatiōe Verbi gratia reus petit libellum. actor dixit se non teneri dari quod causa vilis. vel forte de consuetudine non dabit. vel petit cauere iudicio sibi. actor dixit hoc non debere fieri: quod possidet imobilia vel proponit questionem vel aliquod aliud ad finem illud. vel dicit se privilegiatum super sportulis non dandis. Credo quod si ferat sententiam super istis quod nihilominus sit locus recusatiōis: quod alias leges supra allegatas imponerent verbis et non rebus: que dicunt post premissa iudicem recusari. non facile esset cuilibet premissa fingere et obijcere et facere super hoc iterlocutoria: et sic repellere parte a recusando. **C** Quid ergo si pars appareat per procuratorem et obijcit contra procuratorem. et pronuntiatur. Credere procuratorem non debere propter hoc excludi a recusando: quod alias procura. recusare non potest nisi sit fundatus. vel alias pars non tenet recusare nisi habeat partem fundatam cum qua eligat arbitros. et idem credere si impugnetur po-

testas iudicio. ut. s. i. opinione Joan. naz frustra recusare si
 nō sit iudex. et frustra iudicetur ad arbitros. ut ipse Joan. dicit
 et idem videtur in citatione q̄e p̄paratoria et in iudicio. q̄ si
 ne citatione quis nō tenet p̄cedere infra t̄i. u. s. fi. et hoc fat̄
 inuif in decretali. quoniam cōtra falsas. e. de p̄ba. vbi ponit
 ordo: et ponit citatio an̄ recusatōem. ut ibi p̄. sed si p̄cederet
 ad alias dilatorias p̄ponēdas dicerē aliud. **¶** Quid si decli-
 net d̄ loco. q̄ forte dicit locus nō insignem. v̄se nō posse con-
 ueniri extra diocesis. vel vltra dietas. ut e. locū reformi sui ad
 huc crederes idem. q̄ si p̄mo haberet recusare q̄ de hoc exci-
 pere haberet ibi eligere arbitros et ibi sup̄ cā suspitiōis litiga-
 re. et sic cōpelleret cōtra ius litigare i loco verito. Sup̄ his t̄i
 est faciēda et p̄mittēda p̄testatio q̄ nō itendit i iudicēz cō-
 sentire et c. et sic tota die faciūt aduocati et hec credo h̄a et rōa
 b̄lia. i. dubio t̄i t̄i est an̄ omne iudiciū seu iterlocutorias iu-
 dicem recusare ut omnium opinioni satisfiat. **¶** Quid de alijs
 declinatorijs cōcernentib̄ potestatem iudicis. In illis potest
 dici q̄ debeant proponi etiam in initio post p̄dicta p̄para-
 toria. idem de quibus alijs declinatorijs fori. ut p̄. d. l. i.
 fi. C. e. ibi cū vult ostendere d̄iam inter ipsas et alias dilato-
 rias dicendo p̄scriptiōes fori i initio opponi debere. q. d. ante
 alias dilatorias. et hec p̄cedūt nisi contēdas iurisdictionē non
 cōpetere ipso iure. q̄ tunc potest opponi quādo cūq̄. ut dixi
 s. in secūda additōe vel nisi de nouo venerit ad noticiam. ut
 notatur i. d. l. fi. et idē Inno. et Host. e. c. pastoralis. **¶** S. 3
 Ber. t̄i ibi cōtra et spe. e. tit. s. nūc videndū. p̄ quo. ff. d. excu-
 tu. l. ii. s. fi. i. autē. ut cū de app. cog. s. illud. Et ad decretalē
 pastoralis potest r̄ideri q̄ loquitur i termino p̄fixo ab homine
 secus si a lege. et hoc idēz notat archi. i. exceptione spoliatiōis
 e. de resti. spo. c. frequēs. in exceptione excōmunicatiōis sūt
 multa specialia. vide e. de except. c. pia. l. vi. **¶** Itē q̄ dixi in-
 tellige nisi cā cōcedendū sp̄ duret. ut forte de loco nō tuto vel
 de iudice inimico. ut notat i. spec. de citatiōe. s. j. ver. qd si re-
 us et per archi. d. offi. dele. c. statum. l. vi. et ideo v̄ q̄ possit
 excipi de ferijs lite et contesta. contra tamen notat i. spe. e. ti.
 s. dicto. ver. qd de exceptione feriarum. **¶** Itē dic̄ q̄ exceptiō
 dilatoria proponit ante litis contesta. ut h̄ notat et post an̄q̄
 diuertat ad alios act̄. ut notat Inno. i. c. pastoralis. **¶** Itē di-
 cit q̄ exceptio dilatoria pot̄ opponi quādo cūq̄ si resulret ex
 processu e. de offi. dele. c. cū olim cum ibi no. **¶** In. e. gl. ibi
 cū allegat. s. super ceteris. **¶** Hec gl. nō p̄cedit. q̄ p̄emp. dicūt
 ab effectu quādo negociū de quo agit perimit nō a tpe vite
 ut. s. dixi vnde cū hec exceptio oīo p̄imat p̄ q̄ e. p̄emp. q̄uis
 perpetuo non possit opponi secūdu Inno. et idem dicit de excep-
 tione nō nu. dotis. de qua sequitur. S. spe. videtur tenere
 cum hac gl. in specu. e. ti. s. dicto. s. qd de exceptione nō nu.
¶ In. e. gl. in fi. de hoc d̄m̄ est supra circa p̄ncipi. gl. et idem
 pot̄ dici de b̄nficio cedēdarū actionū. ff. man. l. pap. de fidei-
 ius. l. cuz is. et l. si fideius. s. idēz r̄idit. et idē d̄ b̄nficio diuidē-
 darum acti. ut p̄ per epistolam diui adriani. vide. C. de fidei-
 ius. l. fideiussoz. et scripsi. s. d̄ fideiussoz. s. si plures de excep-
 tione cōpensationis nō videt̄ dubiū qn̄ possit opponi p̄ sen-
 tentiā. ff. d̄ cōpen. l. si cōmiliti. s. j. C. d̄ p̄p̄. l. si ex cā. **¶** De exce-
 ptione q̄ dat̄ pignoris possessori v̄ fideiussozi q̄ reus p̄mo cō-
 ueniat̄ sūt op̄. qn̄ debeat p̄poni nā qdam dicūt q̄ ante lit.
 cōtest. alij post. ut dixi i. s. si plures. et notat plene i. spe. e. tit.
 s. dicto. ver. qd de exceptione quā proponūt. in bist̄i omni-
 bus de quib̄ dubitatur an sit dilatoria v̄ p̄emp. t̄i e. q̄ op-
 ponāt̄ an̄ lit. cōtes. put̄ docto. ibi notant. illa autē exceptio
 volo petis qd̄ restitutus es. v̄ p̄emp. cū perimat negociūz.
 Credo autem posse tradī pro regula q̄ omnis exceptio q̄ cō-
 mode nō potuit opponi ante sn̄iam forte p̄pter dubium facti
 cui sentētia dat certitudinēz. et p̄ quā directo non d̄dic̄ iudi-
 cato. et p̄ quam nō negat̄ causa ex q̄ agebat̄ h̄a possit opponi
 post sn̄iaz. **¶** Verbi gr̄a. agebas d̄ me q̄ traderē tibi equūz quē
 dicebas me tibi v̄didisse ut qd̄ aliud. ego lit. cōre. negauī p̄
 dixisti testes. iudex p̄nūciauit p̄ te. volo excipe q̄ si teneat̄ rē
 tradere nisi offeras p̄ciū. credo q̄ possū. q̄ an̄ nō potui cōmo-
 de excipere quousq̄ certū eēt v̄ditionē fuisse factā. **¶** Vel pot̄
 petis a me rez quāz dicit̄ tuā. Ego negauī. lata sn̄ia p̄ te volo
 excipe d̄ exp̄. q̄s b̄da fide feci i te. credo q̄ possūz. q̄ ante si
 potui cōmode excipe. et idē i cōsimilibus excēplis. et ad b̄ faci-

unt. ff. de resc̄. v̄. l. fundus. de iureiur. l. si duo. s. si quis iurave-
 rit cū. s. se. et iō cōdēnat̄ i acti. p̄po. offert debitū. et i actōe no-
 xali dat p̄ nota. et p̄dēnat̄ p̄pensat. Item cōdēnat̄ p̄petit
 cessionē. **¶** Itē h̄s cōdēnat̄ ad soluedum legatū excipit d̄
 b̄nficio inuētarij. vid. s. de h̄. q̄ i. et d̄ffe. s. e. x̄ne et hoc idubi-
 tate vbi cōdēnatus habuit iustas cām litigādī. q̄ forte ex scō
 p̄decessoris p̄ueniebat̄ uel alias habuit iustā cām. qd̄ t̄i v̄ et
 si nō haberet p̄ rōnē quā dixi. in casu t̄i quo mala fides ipsuz
 nō excluderet ab excipiēdo q̄ excludit qn̄q̄. ut qn̄ fecit exp̄.
 mala fide in alieno. **¶** Credo t̄i q̄ ubi ante sn̄iam tales ex-
 ceptiones possent opponi. q̄ forte nō negabat̄ cōtractus vel
 causa ex qua agebatur q̄ debuerit oppōi ante. Et i omni ca-
 su est tutius opponere ante sn̄iam saltem p̄ditionalr̄ sic. dico
 q̄ nō habes ius. et si ius haberes cōp̄so vel habeo retētiōnē
 et facit. s. de actio. s. i. bo. fi. vbi cōp̄satio fuit appōita an̄ sen-
 tētiā. **¶** S. 3 cōtra hoc ut̄ facef. ff. fa. her. l. ex p̄te i p̄n. vbi sup̄
 ponit q̄ nō excipit post sn̄iam. s. 3 agit p̄ exp̄sis: s. 3 intellige q̄
 agit pot̄ vbi rez reustradidit. q̄ si nō tradidisset daret̄ exceptiō
 multo fortius q̄ actio. q̄ cui dam̄ et c. ut regula iuris iuitus.
 s. j. illud aut̄ cōstat. q̄ exceptiones p̄iudiciales qn̄q̄ propo-
 nūt̄ si reddant iudiciū nullū ut si opponat̄ q̄ est seruus vel
 monachus vel anteli. p̄test. C. de ordi. iudi. l. i. et ii. et excepti-
 ones ordinis ante lit. contesta. ff. de adul. l. si marit̄. s. p̄scri-
 ptiones. an̄ aut̄ p̄missa obtineant i causis c̄ialibus vid̄ ibi.
¶ Sed qd̄ si excipiat̄ q̄ debitū qd̄ pure petitur e cōditiona-
 le. **¶** Videt̄ q̄ sit dilatoria. q̄ nō p̄mit sed d̄ffert i euentum con-
 ditōis. spe. t̄i. q̄ cū sit dubiū an̄ perimere possit. d̄ i dubio
 p̄emp. iudicari. nam pot̄ eē p̄emp. si p̄ditio nō ipleat̄. ar. ff. d̄
 condi. inde. l. sufficit. sicut notatur i. spe. e. ti. s. j. h̄. e. quoq̄z. et
 alia p̄babilis. **¶** Et potest d̄st̄igui an̄ eēt potestatiua v̄ casualis
 In dubio t̄i cōsulerem eā proponi ante lit. p̄te. Itē no. q̄ In-
 no. dic̄ q̄ p̄emp. pot̄ opponi ante lit. cōtesta. et p̄bari si re-
 velit ut notat i. d. c. pastoralis. pro quo facit. C. sen. resc̄. nō
 pos. p̄emptorias ibi cum dicit̄ in initio. sed obstat. c. exceptiōis
 e. de lit. p̄te. l. vi. **¶** Itēz q̄ vbi e exceptio p̄emp. et d̄clina-
 toria opponit̄ p̄ lit. p̄te. extra de fo. compe. c. ex p̄te. et notat
 Inno. i. d. c. pastoralis. si tamē opposita semel fuit ad vnum
 finēz: et repulsa nō potest opponi secūdo ad aliū. vid̄ p̄ ino. e. d̄
 diur. ca. c. cū dilectus. s. itē si p̄pōit et h̄ si fuit repulsa. q̄ nō
 p̄bata. alias sec̄. ff. d̄ compen. l. qd̄ i diem. s. j.

Temporales. **¶** Is. s. fuit lectus p̄ maiori p̄te.
 s. de ac. s. si q̄s agēs. S. 3 q̄ ibi
 remisit: hic q̄ram̄ aliq̄. pone egi d̄ te. repellis me exceptiōe tē-
 porali q̄ritur v̄trū fiet nihilomin̄ ex nūc p̄dēnatio ut soluas
 p̄ die et p̄ duplicatas iducias. Inno. et doc. iur. cano. dicūt q̄
 sic e. d̄ plus peti. c. j. p. l. i. lege aqlia si deletum. ff. ad leg. aql.
 d̄ iudi. l. d̄ q̄ re. fa. her. l. et p̄. S. 3 huic op̄i. refragat̄ littera ma-
 nifeste i duob̄ locis. ibi nec eo iudicio et c. et ibi. et p̄ eas fini-
 tas et c. vbi supponit̄ manifeste q̄ p̄ finitas iducias agit̄ p̄ ac-
 tione. nec ob. l. i. lege nec lex qd̄a. q̄ agit̄ acti. iā cōpetēte et p̄
 d̄ano iā dato. v̄ nō mirū si ex nūc sit p̄dēnatio. quib̄ erat ob-
 ligatio d̄ p̄nti. h̄ non. et tamē vbi peteret plus loco vel re dice-
 re d̄riū. q̄ tūc fieret p̄dēnatio i eo de quo p̄staret. et maxē i q̄-
 titatib̄. ff. d̄ eo qd̄ cer. lo. l. quod si ep̄hesi. s. j. ad velley. l. i. uir
 vx. s. fi. vide de p̄di. fur. l. si seruus. s. b̄oe. s. i. eo qui petit plus
 cā non videt̄ idem. immo videt̄ reum absoluēdum ab istan-
 tia. q̄ alio petit. s. d̄ ac. s. huic aurē. ff. d̄ h̄. ob. l. iter stipulan-
 tez. s. si stipulante. et hoc satis inuif e. d̄ plus pe. c. j. **¶** Itē
 queritur quid si exceptio nō fuit opposita testes tamen pro-
 ducti super debito deponūt d̄ eo. ut forte i littera contractus
 continetur dies. nunqd̄ fiet condemnatio de presenti. Inno-
 cen. et Host. tangunt hoc e. c. pastoralis. et tenēt q̄ sic qd̄
 satis videtur p̄cedere quādo probatur per instrumentum
 sed quando per testes possent hesitari. quia testes deponunt
 super eo super quo non fuerunt producti. et ita eorum depo-
 sitio nulla quo ad hoc. sed ipsi respōdēt q̄ hoc contingit p̄-
 cipale negocium. et valet eorum depositio. **¶** Item q̄ritur q̄
 tempus duplicat̄. utrum illud quod restabat de dilatione uel
 tota dilatio que fuit ab initio data. **¶** Videtur q̄ illud quod
 superat t̄atum. ff. de pe. l. damnus. s. quisquis. sed is textus
 facit ad contrarium nisi ipsuz intelligas q̄ ab initio dilatio-

nis petierit. qd̄ ē diuinare. vnde p̄t dici q̄ tora dilatio dupli-
ces. et ita continget q̄ hec duplicatio valebit triplicatiōe si i
sine dilationis actor petat. **C** Sed qd̄ i dilatione data a lege
q̄ hic loquitur de dilatiōe data ab homine vln̄ rei. Docto. iur-
ris canonici dicit idem in. d. c. j. de plus peti. **C** Itē q̄rit nun-
quid iudex debeat triplicare temp̄ probata dilatiōe et con-
demnare in expen̄. **C** Idē Boc. dicit q̄ sic. S3 qd̄ si n̄ cōdē
nauerit nec duplicauerit. Credo q̄ cū hoc sit b̄ficiū iuris. q̄
cōpetit: et p̄t excipi dato q̄ iudex nō fecerit mentionem de h̄
C. de iudi. sancim̄ e3 de do. et cōtu. c. actor. li. vi. tenz tale tē
pus datur a lege. ff. de re iud. l. iij. §. si q̄s p̄demnat̄ sine h̄is et
sine illis que scripsi. §. de ac. §. si q̄s agens. non itelliges h̄ic.
§. coniunge totum.

Preterea. **C** Sup̄ textu. q̄les sūt p̄curatorie exce-
ptōes. tales sūt tu si potes eē p̄curator
ex tali causa vel q̄ si docet de mandato. ff. d̄ dam. l. fec. l. inter
quos. §. pe. ff. m̄. l. si fideiussoz. §. quedaz. S3 si dicat tu si es
nec fuisti p̄cur. illa nō ē proprie p̄curatoriā de qua hic loquitur
imo illa quā docūqz opponit. vt. §. d̄m̄ est. vide e3 d̄ procu.
c. i. nostra in fi. p̄ Inn. **C** In gl. que p̄ alio i. fi. v̄l pro liberis si
sint maiores et agere nō possūt. si sint minores nō s3 petat eis
tutores v̄l curatores. et hoc nisi ipsa eēt tutrix. vel nisi p̄sequer-
et causam appellatiōis v̄l libertatis parentū v̄l p̄p̄inquozum
vide. C. d̄ procur. l. alienauit. et dicta. l. feminis. ff. de li. cā. l. i. i
fi. cum. l. se. **C** In gl. i. hic sic i. fi. an autes hec obtinet i militi-
bus nostri temporis. Spe. dicit q̄ nō ti. de p̄cu. §. ratiōe au-
tem sui. §. item qd̄ est miles. Sed p̄t dici §. saltē si sint in p̄cin-
ctu. vide. §. de testa. mili. l. rubrica. et idē i militib̄ celestis mili-
tie. vt notat. C. d̄ p̄cur. l. militem. et p̄ in autē. de san. ep̄is. §.
alium. §. de iure cano. v̄l q̄ clericus simplex n̄ possit eē p̄cura-
tor generalis laicorū sed ad vnam causam sit p̄rompt̄ nō n̄
si in causis spiritalib̄ vel nisi p̄ miserabilib̄ vel cōmunitis vel
p̄ ecclesia. et sic intellige quod Inn. no. de obli. ad rōti. c. j. d̄
postu. c. i. in Spe. de p̄cu. §. ratiōe autes sui. §. itē qd̄ ē ep̄isco-
pus. i. summa. Host. §. si q̄s possit dari. religiosi nō possunt eē
p̄cur. de iure ciuili. sed de iure canonico sic p̄ suis mōasterijs
cū licentia abbat̄is si sit vtilitas mōasterij. vide extra de sen. et
re iudi. c. cū. j. et de p̄cu. c. pe. i. de. **C** In gl. §. cōtra in fi. Hec
videf̄ vitas. et est rō. quia infamia nō debet releuare ab onerē
C. de infami. l. j. p̄curatiōis autes officij ē vile et onerosum
C. de accu. l. si q̄s p̄curatorē. sed aduocati offm̄ est laudabi-
le. C. de aduo. di. iud. l. laudabile. et hanc opin. videf̄ tenere
Jo. glosator decretorū in qōne. vij. c. j. i p̄ma solutione qd̄ di-
recte obstat huic. §. Ber. dicit id̄istincte q̄ p̄curator infamis n̄
debet admitti extra de iudi. c. cum deputati. Spe. distinguit
de infamia vtrū sit magna vel parua. ut in ti. de p̄cur. §. rōne
autē sui §. item qd̄ ē infamis. Tu potes facere d̄ toto vnū bro-
diū. qz aut cōstituit a p̄sona ecclesiastica. et tunc non admitti-
tur p̄sona infamis. qz ep̄iscopi et sacerdotes debent h̄re bo-
mines bone fame et bone opinionis. v. q. iij. qz ep̄iscopus. aut
a laicis secularib̄. et tunc aut est notorie vilis et infamis et maio-
ri infamia. et tunc crederem etiam nō admitti. qz cessat rō hu-
ius. §. nedum de h̄is et c. cum i notorijs nō sit opus cognitiōe
si nō sit notoriū tene h̄ic. §. qdam consueuerūt dicere q̄ om-
nis procur. est infamis et vilis p̄ dictaz. l. si q̄s procuratorem.
et sic dicit ibi And. Alij dicit illud eē verum i p̄cur. v̄l i p̄so-
narum. sed magnorū nō. et sic apparet i curia francie i qua p̄-
cu. regius ē un̄ magnus magister et ita restringunt d̄c̄z. l. si q̄s
p̄cura. Et ego dico tibi q̄ se nō intelligūt vel eam destruūt.
qz i. d. l. p̄cu. fuit cōstitut̄ ab existēte i dignitate. qd̄ appet. qz
cōstituens p̄uaf̄ dignitate ergo eā habebat. quare dic q̄ re-
cipe p̄curatiōis offm̄ infamia est et vile homini existi i digni-
tate sicut curiali. S3 alij pauperi nō. et ideo Doctores et licen-
tiati vident infames q̄ onus p̄curatiōis recipiunt.

De replicationibus.**Rubrica.**

C In alijs voluminib̄ nō repit̄ h̄ rubrica p̄ se. s3 hic sit p̄pter
iuuenes vt frequēter dixi hoc volumie. §. de
le. §. s3 n̄ vsqz et c.

Atterdum. **C** Tex. suppōit q̄ pos-
sit duplicari triplicari et

q̄ duplicari in infinitū. et sic maliciosi aduocati poterūt face-
re causam immortalem. sed ad hoc est remediandū per iudi-
cem vt dixi in simili. §. ti. i. quando opponit nullitas senten-
tie in curia francie non excedūt duplicatiōem et bene. i sum-
mano. q̄ replicatio d̄ esse talis nature q̄ excludat exceptio-
nē et directe cōcludat ad eam repellēdaz. alias nō est admit-
tenda. Si enim agam cōtra te. et tu repellas me. exceptiōe pa-
cti vel solutionis et ego dicaz q̄ tu es piurus. talis replicatio
nō admittitur. e3. e. c. delicti. **C** Itē caue q̄ ubi intentio ac-
toris est de se insufficientis nō p̄t fortificari per replicatiōem.
Verbi gratia peto a te. x. ex cā mutui tibi facti a sempronio. tu
dicis q̄ nō possuz agere cū ad me nō pertineat. volo replica-
re q̄ imo pertinet. quia suz heres sempronij credo q̄ nō pos-
suz. qz intentio mea deficiebat et sup̄ ea ē mihi ius faciēdū. ve-
rū est q̄ i mea petitione possuz emendare. s3 nō i via replicati-
onis vide. §. de ac. §. si min̄. qz in replicatiōe nihil p̄t caderē
nisi repulsiō exceptionis ex iure sibi cōpetētē et q̄ sito an̄ p̄po-
sitione exceptionis vt hic p̄z. vnde actio q̄ nō cōpetit nō v̄ni-
ficatur per replicatiōem vide. C. de pac. l. cum pponas. d̄ trā
actioni. l. actione. ff. de pac. l. si vnus. §. si pactus. **C** Itē dic
q̄ replicatio dat̄ ubi equus est dari replicatiōes q̄ sustinere
exceptionem alias si nō eēt equū nō dat̄. v̄n aduersus excepti-
onē doli non dat̄ doli replicatio. ut dicto. c. dilecti vide ibi i
glo. ff. de except. do. l. ap̄d cellsum. §. marcellus. Hec p̄tereo
q̄ sicut actio d̄z apte pponi: ita exceptiō et replicatio. s3 forte
nō ē necessaria conclusio. sed ad minus d̄z dici q̄ agit male. s3
nō oportet necessario cōcludi ad absolutiōem qz illud p̄tinet
ad offm̄ iudicis. ff. ne qd̄ i flu. pu. l. j. §. sūt q̄ putant de flumi.
l. j. §. labeo iuncto. §. d̄ p̄petu. et tēpo. §. h̄.

Exceptiones. **C** In glo. appellatione ibi q̄ p̄
alio fidei astrinxit vide i autē. §.
fideius. §. j. et c. de fideius. i rubrica. **C** In eadē gl. ibi cū alle-
gat. l. exceptiones in fi. illa est directe cōtra. S3 dic vt. C. d̄ fi-
deius. mino. l. i. an actori def regressus cōtra aliū v̄l nō. v̄s
ff. de p̄cu. l. minor. **C** In eadē gl. ibi. ff. solu. matri. l. alia. no-
ta hanc gl. que est verissima et notabilis nō tamen obtinet nisi
quando reus cōuenitur als nō p̄t fideiussoz: et defensionē
recipe qd̄ ergo ecōtra si p̄ncipalis debitor: qui h̄z exceptōes
personales recipiat defensionē fideiussoz conuēti. Nūq̄d ex
p̄sona sua poterit eum defendere virtute sui p̄sonalis p̄uile-
gij. Dicas q̄ sic si sua interfit: vide supra de iure na. §. q̄d̄cun-
qz. v̄n marit̄ et donatoz: possunt fideius. defendere. qz si fideius-
soz solueret. haberet regressum cōtra eos. et idēz de socio. nā
fideiussoz agit actione mandati cōtra quez nō sunt p̄uilegiati
nec cōtra ipsuz fideiussoz. secus in reo p̄ncipali qui cessit bo-
nis. qz potest excipere cōtra fideiussoz suū sicut cōtra alios
cū sit creditor. et ideo nil videf̄ sua itereē. vnde quāuis glo. cu-
mulet omnes qui possunt deducere quātuz facere possūt: n̄ tñ
est idem iudiciū de omnib̄ quo ad hoc. et ē vnuz mirabile q̄
reus p̄ncipalis defendendo fideius. possit vti ex p̄sona sui exce-
ptione que nō competit fideiussoz. Et videf̄ p̄tra. l. v̄d̄itor.
ff. de iudi. et cōtra regulam cōmunez. qz ex persona defensoris
non fieret d̄terior p̄ditio acto. s3 tñ certuz ē hoc cāu sic esse. ff.
mā. l. idēqz. §. gūalif. p̄sonalē tñ exceptionē p̄petētē fideius.
nō potest reus p̄ncipalis opponere. vide. e. ti. l. si fideius. §. q̄
daz vnde possit dici q̄ dicta. l. v̄d̄itor. loquitur quo ad d̄clina-
toriaz fori. et forte sec̄ in alijs exceptiōib̄ dilatorijs vel p̄emp-
p̄petētib̄ sibi ex p̄sona sua p̄ d̄cā. **C** In. e. gl. i. fi. de hac mā
vide. C. d̄ nō nu. pe. l. tam mādator. **C** Itē dic q̄ exceptio p̄-
sonalis extendit̄ ad fideiussoz i obligatiōibus faciendis.
directe. ut scripsi i. d. §. q̄d̄cunqz. et h̄ dicit Ja. de ra. q̄ ē dicit
q̄ q̄ dicta sunt p̄cedūt i exceptiōib̄ q̄ p̄petierūt p̄ fideiussoz
que ante n̄ competūt fideiussoz nisi erronee promississet. ff. de
fideius. l. si q̄s postea.

De interdictis.**Rica.**

C In fi. gl. rubrice. p̄ h̄ videf̄ q̄ melī fuit is i titul̄ situat̄ an̄
ti. d̄ exceptionib̄. et sic situatur i. ff. et c. s3 nō
sit tibi vis i ordie.

Equitur. Et b̄n sequitur. **C** In gl. i.
dicere. ibi cū allegat. §. d̄

his. h non e' s' a secunduz Jaco. de ra. q' repiuntur interdicia q' formantur in p'sona vniuz. vt vtrubi. z ne quid fiat in. lo. pu. ff. vtrubi. l. i. scdm eum. Credo q' dicat satis vey. nā interdicitum q'q'z format' z daf g'naliter. sicut actio. ff. ne vis si. ei qui in pos. mis. l. i. C In eadē glo. ibi p' totum libru. vult dicere gl. q' oia interdicia sunt vniiformiter p'ozia s'z nō oēs actiōes. alij as male concluderet. q' multe sunt actiōes q' formantur a p'ozibus. vt vidisti in tit. de acti. s'z h non pōt dici recte differentia p'fertim realis. vñ scdm Jaco. nulla fuit differentia realis s'z modus loquēdi fuit alius in interdicitis: z alius in actiōib'. **De** liuz vñ q' p'ozes nullam actionē viderunt qñ introduxerūt in terdicta. z voluerūt dicta in terdicta obtrine locuz actiōis dū tñ solēnter impetrarētur z certo ordine. S'z post iurifconsulti introduxerunt dari acti. z agi sine solēntate. vt. j. §. fi. ex quo p' longa differentia. C In eadē glo. in fi. immo e' valde aliud: z proposito vno non proponit aliud z hodie pōt agi in terdicto vel acti. in factū ad electionē actoris. ff. ne vis fiat ei qui in pos. missus est. l. si quis missus. §. cū p'oz. vti pos. l. i. §. restituēde. z notatur de vi z vi. ar. l. i. §. fi. glo. tamē notauit idē q' hic. ff. e. in rubrica in scda gl. B'z. tamē eam rep' hēdit ibidē. C In gl. h'io dicit ibi cum allegat. §. q'dam. z in quo contineat cām p'ozietatis dicit ibi. q' quo ad p'ozietatē z effectuz victorie vt ibi notat. an autē snia lata sup' p'ozietate obstat in possessione. vide ibi p' B'z. z plen'. C. e. l. incerti in breuiario extra de causa pos. c. cū dilectus p' doctores. C In glo. vt cum contēditur in fi. Itē dantur et alia. vt. ff. vñ vi. l. iij. §. vñ vi. z no. ff. vti pos. l. i. de hoc videbis magis in inferioribus. Jaco. dicit hic q' nullum possessiōnū daf p'oz p'ozietatibus seu redditibus. q' sūt iura p'sonalia q' imp'ozissimē dñr possideri. vt notat. ff. de pe. here. l. regulariter. hoc pōt eē vey de iure civili. s'z de iure canonico e' contrarium. vid' extra d' elec. c. q'relam qñq'z dixi q' p' red ditibus qui p'stant ratione certe rei imobilis possit agi possessiō. p' alijs non vt scripsi. s. d' actioni. §. p'udiciales. consuetudo oium curiaz spūaliū z tpaliū t'z. c. q'relā indistincte.

Summa C In glo. h'gs missus in fi. istud exēplū non e' de possidēte s'z de misso i possessionē nē qui non possidet. ff. d' acqui. pos. l. h'gs an. vey e' tñ in se. q' nedum possidēte p'oz tuetur imo e' missum vt dco titu. ne vis fiat ei secundū Jaco. de ra. Et caue ne textus te decipiat cū dicit sine vitio. supponit. n. q' si vitiose possideret q' non daret interdicitū z tamē e' p'ozietatē. ff. vti possi. l. iusta. de vi z vi ar. l. iij. §. cū igif. s'z pro tanto loquit' q' possidēti sine vitio vim fieri p'hibet indistincte si vitiose sunt plures distinctiones. an incōtinēti vel ex interuallo in vñ vi z in vti possidetis: an possideat vi clam vel p'cario: z an ab aduersario vel ab alio vt infra videbis. C In glo. non rerum in fi. h' e' s' a. nam s'z s' a possessio nō transferat ad heredē. singif tñ transferri. p'fertim decreta bo. pos. z hoc attēto dicitur restitutor. attēta tñ s'itate e' adipiscēde. z p' hoc pōt excusari stulus curie francie vbi heredes se dicunt seuitos z turbati in possessione. z concludunt in casu no uitaris. q'uis nō fuerint adepti reali possessionē. C In glo. p' interdicitū in fi. Jaco. dicit q' immo directū. ff. de vi z vi ar. l. i. §. de iacif q' pōt eē vey si intētel p're in q' e' vsuf. s'z h' p' iur' vsuf. vñ gl. s' a. ff. de s'uitu. l. quētiēs. z infra videbis.

Sequens diuisio C Dec e' subdiuisio. h' n. solum distinguit iter dicta q' ad rē familiarē p'tinēt. ff. e. l. i. §. h' aut iterdicta. C In glo. inuitur h' in fi. z p'z. ff. de fur. l. hoc amplius o'z tñ q' sit heres z in dicta quota uel tali modo q' non hēatur p'oz legatiōe C. de here. insti. l. quōtiēs. C In glo. hec oratio ibi p' totū. im mo ibi quando q'z p'oz falso qñq'z est iustus error. ff. de usuca. l. celsus. z. l. non solum. §. q' vulgo. s'z tunc hētur p'oz s' a. nūqd ergo interdicitū uel petitiō hereditatis daret cōtra talē. Glo. uidetur sentire q' sic. C. in qui. cau. ce. lon. rēp. p'scrip. l. here ditate. s'z mino' tpe tollit. z idē sentit h' Jaco. qui imponit illi glo. q' dicebat contrariū. C In glo. unde in fi. z quales debeant fieri interrogationes an q' agatur hoc interdicitū uel peti. here. dicit ibi. C. de peti. here. l. cogi. C In glo. s'z ager. in fi. vel interdicitū unde ui. uel alijs remedijs q' dantur expulsis infra. e. §. recuperande. z hoc si positionē fuit nactus pacificā. ali as si condēnatam uel alias minus legitime ita q' potuit expel

li: uidetur secus. ff. de acqui. pos. l. non uidet. C Sed pōt que ri. nunqd electus in dignitate possit intētare hoc interdicitum saltim utile. Spe. uidetur tenere q' sic in ti. de causa pos. z p'oz p'rie in p'ain. unde potes dicere cū tale b'nficiū fuerit collatum mihi canonicē: uel cū ego fuerim in tali dignitate electus z cōfirmatus. z tu absq' titulo legitimo ipsum uel eaz detineas occupatam. peto me admitti ad possessionē eiusdē. z admittendum te mihi condēnari. Et nota q' hoc interdicitū uidet' continere cām p'ozietatis. q' o'z q' ille qui agit hoc interdicitū p'bet se heredē sicut si ager peti. here. z forte de hoc uult loqui §. q'dam. ff. e. l. ij. cum dicit. z non sit in i'z zē. z ex hoc inferitur q' snia lata in h' interdicitū obstat exceptio rei iudi. in peti. here. z q' nō possint simul cumulari. nec ob. C. e. l. fi. imo fac' p'.

Interdicitum C Is. §. s'uit lect' supra. de acti. §. itē buiana. uide ibi. s'z d' uno m'roz quo impator trāsuit h' q' nō faceret mentionē de interdicitū quorum legatorum q' est adipiscēde. Forte ne iuuenes oneraret.

Retinende C In gl. ob h' in fi. ff. vti pos. l. iij. §. fi. de ui z ui ar. l. interdicitū. h' materia est tota practica maxime in curia francie. ubi q' si oēs cause sunt in casu nouitatis q' e' fere vti possidetis. p' q' o' missio ordi ne gl. p'z aliq' p' euidētia materie in h. §. t'agef. Et p'zo cui p'petit h' interdicitū. Secō d' quē. Tertio ad q'd. Quarto d' mō agendi. Quinto de mō p' b'adi. Sexto de mō p' nūciadi. Septio d' effectu. Et breuiter trāseo ponēdo p'clusiōes de singulis ne onerē iuuenes electores z auditores. C Ad p'mū. v'z cui def' p'm p'tū e' r'ndere q' possidēti. ff. vti pos. l. i. §. iterd' cū. z h' sine possideat ciuilit' tātū sine nāliter tātū. ut p'z. C. e. l. i. z i' exēplis q' ibi ponunt. ff. e. l. si duo i' p'n. i' iterd' cō vñ ui. i' quo sufficit altera possessio. ff. de ui z ui ar. l. i. §. de iacif. C Quid si nō possid' s'z detinet. Et idē q' nō def. ut. d. §. de iacif. i' fi. ibi nō tñ si colon' zē. z. ff. e. ti. l. si duo. §. creditores. s'z gl. vñ tenere s' i' iterd' cō vñ ui. ff. d' ui z ui ar. l. fulcini' q' nō datur nisi illi q' possidebat tpe quo fuit deiecc'. ut. e. l. i. §. iterd' cū. sic nec istō nisi possidēti de p'senti. j. h. hodie igif sic illō daf detinēti. vñ q' z h' cuz utruq'z possessionē regrat suo tpe. z fac. ff. d' ui z ui ar. l. i. §. q' aut aut. Itē facit e' de do. z p'ru. c. p'igit. ubi inno. vñ h' tener. Pro quo fac' q' iura plus dēt subuenire detinēti litie q' uiolēto. ff. q' d' ui aut clā. l. h' u'. s'z uiolento daf h' interdicitū s' illos a q' bus nō possidet ui. ff. e. l. i. §. fi. ergo z detinēti. z p' h. q' interdicitū de l'itimi. atq'z p' uato h'z s'ilitudinē cū isto. z e' retinēde. ut h' notat. z p'z in mā sua. s'z p' stat q' illō daf detinēti uel possidēti noie alteri'. ergo z istō. ff. de iti. ac. q'z pua. l. i. §. si tibi. cū. §. se. C Itēz p' h. C. de p'ro. pig. l. fi. Sup' h' vñ dicendū q' nō detur detinenti. z h' gl. no. in. d. l. i. §. quotiens. ff. de iti. ac. q'z p'ua. C In gl. q' d' ita vey est z p' b'af p. d. §. de iacif. z. §. creditores. z de tali detinente p' itelligi q' d' no. inno. e' de p' scrip. c. veniēs. i' fi. magne gl. vbi dicit q' q' corpale possessionē h'z h' p' agere s' iuste possidentē: nec s' aliū. C S'z q'd si fuerit possessio seq' strata. Et idē q' neuter ager possit cuz neuter possideat. Sed dicit' ut scripsi. C. de p'bi. se. l. i. z iuge q' d' d' cā i'ra i' vltio membro v'z d' effectu snie. q' p' seq' strē vñ possidere. Et dicit q' nō possit agere h' iterd' cō sicut nec ille q' p'cario vtrāq'z trāsulit. ut h' notat. Nec obstat. q' d' ar. q' loq' de mobilib' q' accessorie p' ueniūt i' q' b' nō refert q' d' o'cuq'z h'ntur. dū tñ res p' q' agif p'ncipaliter sit imobilis z possideat. C Itē nec ob. c. cū p'rigat cuz ibi notatis q'z tex. nil facit. S' opi. h' inno. nō audeo rep' hēdere. s'z dico p'cedet eā de eq'tate casū. ut ibi no. host. C Itē non obstat q' iterd' cū daf uiolento. g' multo forti' detinenti litie q' ita eē dēret p' rōnē p'na facie. alia tñ rō v'z d'fect' p'ncipalis materie. v'z possessiōis repugnat quā p'oz nō p' tueri p' h' iterd' cū q' nō e'. z p' h' credo q' exequutores testōz nō pñt h' iterd' cū in rēptare q' nō possidēt p' suo q'uis testator tradidisset eis possessionē. C Quo ergo remedio p'uidebit talib' detinentib' q' turbant. Rñsio illi qui missus est i' possessionēz cause custodie p'uidebit p' edictū ne vis fiat zē. vt notat i. §. creditores. C In alijs uidet' q' debeat se rueri s' illū a quo h'nt cām actione ciuili. s' alios ac. ti. cessa. ut. ff. de sup' h' l. i. §. i. uel p' actio. iniuriar' ff. de ac. emp. l. q' pendentes. uel p' offi. iudi. iuxta notata. ff. de cōdi. fur. l. z iō in fi. Et ideo non uidetur q' detur layco possi

riueri pro glo. et Dy. qz magis iura prosequuntur violentu p̄do-
ne q̄ turbantē. iō p̄do a p̄done restituit. s̄z turbanti non inbi-
bet. nec d̄ iur̄ daf̄ p̄doni remediū contra turbantē. Et ad hoc
bñ faciunt q̄ consueuerunt notari iuxta. l. si q̄s in tantā. vbi cō-
sueuit dici q̄ lex illa nō obtinet contra turbantē. vt ibi. et p̄ hoc
v̄ q̄ exceptio spoliationis d̄eat admitti contra agētē hoc iter
dicto cuius contrarium dicit Spe. ti. d̄ peti. et pos. §. i. s̄. Sed
nunquid int̄tari. S̄z illud v̄z si d̄ aliare opponat. s̄z exceptio
adiurationis nō p̄t opponi. vt not. extra d̄ resti. spo. c. cū venis-
sent. in glo. Et si bñ videas Innocē. satis admittit exceptionē
spoliationis in v̄z dilatozie. S̄z q̄ritur nunquid in terminis p̄di-
ctis reus possit exire. et nihilominus concludet q̄ actor faciat
sibi restitutionē. Dy. dicit q̄ sic idē p̄. l. ff. d̄ contra ta. l. si p̄re-
ritus. d̄ in off. test. l. papi. §. si fili. S̄z docto. iur̄. cano. uident̄
dices contra in. c. venies quod v̄ h̄ius extra d̄ ordi. cog. c. cū
dilectus. et maxime vbi turbās nullā possessionē retinuerat. qz
alias se q̄retur q̄ nō possessor tenet q̄ supra negauimus. s̄z si
retinuit s̄z ciuile possit satis sustineri opi. Dy. Multū tamē ob-
stat. c. cum dilectus. s̄z ibi nullo modo excipiēs possidebat. hic
sic. vt in legibus quas Dy. alleg. Et q̄ritur. pone q̄ tu nō
possides a me vi. vt clam vt p̄cario s̄z auctor tunc a quo causaz
hēs vi vt clam vt p̄cario a me possidebat. qz forte me abire vel
p̄hibete vel p̄cario intrauerat possessionē meam quas tibi tra-
didit bona fide recipiēt. ago cōtra te. nunquid d̄s obtinet sal-
tē illa naturali. Videtur q̄ sic. qz nō possides a me vi nec dā
nec p̄cario. et ita quo ad naturalē succumbo. et vt exp̄ssus. ff. e.
l. si duo. §. non videoz. Glo. et docto. tenet contra in dicta. l. si
duo in prin. in glo. meo. et dictis. §. non videoz. loquit in iter-
dicto v̄z vi secū dū Docto. s̄z hoc non ē h̄isimile cum sit in ma-
teria d̄ vti pos. Et si p̄t dici q̄ in terminis p̄dictis glo. sit p̄a. et
maxie si sit successor vniuersalis vt singularis ex causa lucrati-
ua et idē econtra si successus actor violento. qz vtitur accessione
auctoris. ff. d̄ acq̄rē. pos. l. pomp. §. cū q̄s. d̄ diuer. et tēpora. p̄-
scrip. l. an vitiū. et l. cū h̄is. C. d̄ acq̄rē. pos. l. vitiū. S̄z si cēt suc-
cessor singularis ex causa lucratiua et in nullo vteretur accessio-
ne auctoris. s̄z diceret ego intraui fundū vbi neminē repi. sine
vi possideo. saltē naturalr in hac possessione d̄o suari tunc vi-
deretur q̄ actor d̄eat suari in sua ciuili. et reus in naturali. quō
ergo succurret actori inferius videbis. Et qd si reus nō pos-
sidet vi vt p̄cario. fuit tamē vis vt p̄carius. Verbi gratia. tu ro-
gasti me q̄ ego p̄mitterē habitaf̄ sempromium i domo mea vel
tenere fundū meum. vt tu armis veniebas contra me: metu
p̄teritus fugi. sempromius intrauit. q̄ritur nūquid teneat hoc
interdicto. Et ē dicēdum q̄ non nisi d̄ mandato sempromij vel
eius nomine rogasti. ff. d̄ vsuca. l. sequit. §. si tu via me. et l. nō
solū. §. si d̄is d̄ vi et vi ar. l. iij. §. si nauit. quod vi aut clam. l. i. §.
si. v̄ nisi quis sempromij iuri subiectus rogasti. ff. d̄ p̄ca. l. in re-
bus. §. i. Expediti sumus d̄ secūdo veniamus ad tertiu v̄z
ad quid def̄ seu q̄ veniant in hoc interdicto. Et ē certū q̄ in h̄
interdicto venit q̄ cesset a turbatione seu impedimēto. seu q̄
non erit v̄z turbatiua seu ingeratiua. ff. e. l. i. et si cessat nolit. vt
cōpellef̄ manu militari. ff. ne vis fiat. l. si quis iustus. vt condē-
nabitur ad interesse. ff. eo. si duo. §. si. Et veniunt d̄ana seu
interesse vt ibi secū dū vnā positionē. Et t̄z fructus. S̄z a
quo tēpore. Videtur q̄ li. contest. ff. d̄ interdic. l. interdi. ff. de
vi et vi ar. l. i. §. ex die. s̄z iniquū erit si turbator eos lucref̄ quos
an̄ p̄cipit mala fide. et tamē vt ita tenēdum ēt vbi peto qd meū
ē. ff. d̄ p̄ca. l. q̄situm. §. ex hoc. et contrariū ē in actione ciuili. ff.
d̄ vsu. l. videamus. §. si actionē. Et t̄z quādoqz venit ip̄a pos-
sessio quā re. Verbi gr̄a. si vterqz possidebat vn̄ naturalr ali-
ciuitr. si reus h̄z illam naturalē ab aduersario vi vt clam vt p̄ca-
rio cōpellef̄ a turbatiōe ciuili. et p̄ q̄s inbihet ne vraf̄ illa natu-
rali vis. ff. d̄ acq̄rē. pos. l. clam possidet. §. q̄ ad nun d̄inas. vti
pos. l. si duo. in prin. Et t̄z quādo q̄libz se contēdit posside-
re in solidū adiudicat̄ solida possessio illi q̄ portio iura h̄z. vt
in h̄. §. et. d. l. §. si duo in principio. cū notatis in. l. i. §. hoc inter-
dictū. et hoc vbi agit d̄ possessione rerū immobilium nā pro pos-
sessione mobilium non daf̄. vt hic p̄z. Et q̄ritur nunquid de-
tur pro quasi possessione iuriū. Scis q̄ glo. t̄z q̄ sic. ff. e. l. i. §. i.
in principio. et Specu. in ti. d̄ cā pos. §. et scias. et hoc tenet oēs
Doc. cōiter qd̄ idubitatū ē v̄z q̄ iura illa adherēt reimo-

bili. vt dixi. §. circa pn. ti. Curia t̄z fr̄acie dat p̄ oī iur̄ et q̄si oēs
cause s̄z d̄ talib. vt. §. dixi. Et sup̄ q̄rto. v̄z mō agēdi et forma
libelli dicēdū ē q̄ ōz variat̄ narrationē sc̄m diuersitates sc̄oz
et turbationū q̄ inferunt. nā modus turbādi ē d̄clarādius. nec
sufficeret dices q̄ ḡnat̄ q̄ turbat vt notat̄ Inno. extra d̄ p̄ba. c.
l̄z. Quatt̄ sit turbatio i possessione reꝝ copaliū d̄clarat̄ satis. ff.
d̄ vi et vi ar. l. vim facit. et ē pro regula quocūqz mō aliq̄s posses-
sorē ip̄edit̄ quominus libet̄ vraf̄ possessione sua. vt ibi p̄z. S̄z d̄
in copozalib. nō ē ita clarū. p̄t t̄z dari multa exēpla. vt si h̄eo
pedagiū. et turbat leuatores meos quomin. leuēt. vt cogit mu-
liones trāsire alibi. vt p̄ vim facit eos trāsire p̄ pedagiaria sine
rectigali. vel si impedit quominus rustici portēt mibi deueria
d̄bita vel soluāt. vel si n̄rat̄ iura mea p̄cipe uel uelit vti iurisdic-
tione in villa mea in qua iurisdicōne h̄eo. et d̄ hoc agit in spe.
de resti. spo. §. sc̄o. §. s̄z quō. Et quid si q̄s h̄eo inbihet d̄bi-
toz redituū ne soluāt vel ne subiecti obediant. nunquid ē ta-
lis turbatio ex qua d̄f̄ interdictū. Inno. dicit q̄ non extra de
elec. c. q̄relā. de offi. d̄le. c. sane. ij. pro quo facit. qz hoc interdi-
ctū v̄z vim regref̄. et p̄ q̄s facti atrocitatē q̄ h̄bis nō cōmitti-
tur. ff. d̄ ui et ui ar. l. i. §. interdictū. et qz p̄ talē prohibitionē nō
impedioz uti iur̄ meo. ego in h̄ attēderē differētiā p̄sonaz.
Si. n. potēs et terribilis hominibus meis inbiheat ne soluāt. iu-
dicare vim. ff. qd̄ me. cau. l. non ē h̄isimile. §. i. d̄ dona. cā mor.
l. iij. et idē dicerē si p̄hibet p̄ eo q̄ diceret ad se p̄tinere. et sic vt
no. Spe. d̄. §. s̄z quō. et facit. ff. si sui. uē. l. et si forte. §. i. et. §. s̄z
et aristo. in si. qd̄ vi aut claz. l. vim facit. ff. e. l. si duo. §. itē vide-
mus. i. si. S̄z si alia p̄sona simplex hoc faceret stare cūz Inno.
Et quid si q̄s facit inbihet p̄ iudicē sine cause cognitiōe ne
deuenim cōsuetū mibi soluatur. uel facit poni ad manū iusti-
cie iura mea d̄ q̄bus possessionē h̄ebaz. sicut tota die maliciosi
faciūt fatuis iudicib. et suētibus in multis partibus regni fr̄a-
cie. R̄n̄o non vt uis. immo possessio q̄ traditur p̄ iudicē uide-
tur multa. ff. d̄ acq̄rē. pos. l. iuste. ff. d̄ re. iur. l. q̄ auctoz. Verius
vt cōtra. et q̄ talis tenet vti iur̄ et si p̄ iudicē fecit cōpelli. vel uti
possidetis si turbat. ut notat̄ Inno. in. c. q̄relam. et iunge qd̄
notat̄ d̄ offi. d̄le. c. pasto. immo ipse iudex tenetur. ut notat̄ in
c. q̄relam. et facit. ff. quod me. cā. l. si. §. penul. narra ergo in li-
bello factū tuū sapiēter. et sup̄ oīa caue q̄ non narres tale sc̄m
p̄ qd̄ videaris cōpulsus uel expulsus d̄f̄isse possedisse. qz teip̄z
excluderes. ff. de ui et ui ar. l. si metu reꝝ. aduocati curie fr̄acie
non multū h̄ attēdunt q̄ semp̄ d̄cludunt in turbatiua q̄cūqz
sit uis. Et t̄z p̄ q̄ri an cessatio soluēdi reddit̄ uel deueria an-
nua causet turbatiua uel expulsiuam. Scis q̄ stilus canonista
rū h̄z q̄ cessatio cāt turbatiua d̄dictio expulsiuā. et hoc dicit p̄
illa q̄ notat̄ Inno. in. d. c. q̄relam. Et ibi Post. idē post eum.
S̄z uidet̄ q̄ simplex cessatio nō causet iterdictū uti pos. Nam
hoc interdictū requirit uim. ut. ff. e. l. i. in prin. ibi cū dicit uis h̄e-
ri ueto: Tunc arguit̄. hoc interdictū nō cōpetit nisi fiat uis. s̄z
uis non fit sine cōtradictiōe facti uel h̄bi. ut p̄babo. ergo seq̄t̄
q̄ h̄ iterdictū nō cōpetat p̄ simplicē cessationē in qua nō inter-
uenit cōtradictio seu sc̄m. Ad̄ior p̄z p̄ dictā. l. i. Ad̄ior p̄ba-
tur. qz interdictū qd̄ ui aut clam requirit uim sicut istud. ff. qd̄ ui
aut clam. l. i. in prin. s̄z constat q̄ illud non competit nisi fue-
rit d̄dictio seu sc̄m importās uim. ut. e. l. §. si. ergo nec istud. et
q̄ h̄ iterdictū uti possidetis requirit p̄hibitionē seu d̄ditionē
fac̄ bñ. ff. si sui. uē. l. si cūti. §. aristo. i. si. e. ti. l. si forte. §. i. Pre-
terea istō iterdictū d̄scēdit ex d̄dicto. et iō ē noxale. ff. d̄ interdic.
l. si. S̄z p̄stat q̄ actiōes q̄ ex d̄dicto d̄scēdunt et factum requirunt
nō p̄petūt ex eo qd̄ si fit qd̄ fieri debuit ut. ff. d̄ usuf. l. si cui. §.
deniqz. ergo istō nō p̄petit ex eo q̄ si soluit seu cessat nisi fuerit
d̄dictio uel aliqd̄ sc̄m. Preterea h̄ iterdictū nō p̄t dari effi-
caciter nisi d̄turbantē. vñ si d̄ nō turbantē agat̄ absoluit̄ q̄uis
possideat. dū t̄z parietia p̄stet. ff. de interdic. l. si. qd̄ ui aut claz
l. cū petit. §. si. S̄z cōstat q̄ ille q̄ cessat soluet. et alias nō cōtra-
dicit. p̄stat satis parietia. relinquit ergo q̄ non teneat hoc in-
terdicto. Preterea cū cessatio simplex non cāt morā nisi sit in-
terpellatio uel aliqd̄ qd̄ p̄terpellatiōe habeat ergo multo m̄-
nus v̄z q̄ magis sc̄m requirit. ff. de usu. l. mora. et maxie qz possi-
bile est q̄ ille. q̄ cessat h̄eat iustā cāz cessandi uel forte cessat p̄-
inopia. et sic p̄mittit uis. ff. d̄ iti. ac. qz p̄ua. l. ueteres cū. l. se. et p̄
hoc. C. de li. cā. l. solo i seu. si d̄ seu. cōtro. fu. c. l̄z uasallus. et c.

si vasallus. **C** Item vim facere dicitur qui non sinit et cetera. ff. de vi et vi ar. l. vim facit. nūquid satis sinit qui nil dicit nec facit contrarium. Quid ergo dicendum. si veritate dicā non mihi creditur. tamen dico quod non video quod simplex cessatio possit care hoc interdictū. nec etiā video quomodo procedat opinio Inno. q. dicit quod cessatio cum intentione de cetero non soluendo operat vim. nam non video quomodo constare possit de illa intentione nisi hoc dicat. et si dicat erit dictio iurium. et semper agere unde vi. quia eo ipso quod contradicit repellit nec animo retinetur cum non possit talem vim repellere. licet sit secus in corporalibus. ut ibi notat. et melius de cen. c. significauit. Videtur ergo concludendum quod non possit agi contra debitorem redditū vel deueniorū uti possit. pro conditione nec propter cessationem sed unde vitium. sed si tertius contradiceret dicens ad se pertinere et niteret percipere iura mea. si video quin illud possim agere uti possit. cum me turbet et per iuribus datur uti possit. ut supra dictū est. **C** Item et occasio iurium seu redditū potest agi uti possit. etiā contra ipsius debitorem. si. n. cōsueti gagiare quando debitor cessat vel re pro quod prestat ad manum meam ponere. et in hoc me impediatur. non dubium quod agere possum ex eo quod turbor in tali quasi possessione gagiandi vel etiā ad manum meā tenēdi. et de hoc scripsi in simili. C. unde vi. l. i. ergo multum cauendum est in narratione libelli. Conclusio autem est manifesta in hoc libello. videlicet ut reus condēnetur ne turbet vel quod cesset vel compescatur ab impedimento. et forte quod imponat silentiū quātū ad possessionē. vide tamen de hoc in ultimo membro infra. fructus autem et dāna de quibus superioribus dixi veniunt officio iudicis. ut dixi in libellis quos formaui in titulo de actio. et videbis infra. e. ti. ii. **C** Circa quintū videlicet probatōem querit quid actor habet probare. Et certū est quod habet probare possessionem videlicet quod possidet tempore edicti interdicti seu licet. cōtesta. ut patet hoc. §. Nā hoc interdictū non cōpetit nisi possidēti. ut satis supra est allega. **C** Quid ergo si quis probet se possidēti se ante edictū interdictū. nullus tamen testis deponit de tempore presenti. Nō videtur sufficere probasse ut non. extra de res. spo. c. cum ad sedē. **C** Sed post. ibi contra cuius opinio videtur probabilior. ut dixi supra de fidei cō. here. §. restituta. **C** Sed de opinio. post. videtur quasi verū sit quod possideat ante. non erit differentia inter interdictū de itinere actuque pūa. et hoc interdictū quo ad formā probatiōis. quia sicut in interdicto de itinere. sufficit probare vsum tempore precedentis ita etiā in isto secundū illā opinionem et tamē textus videtur facere differentiam. ff. de iti. ac. q. pūa. l. i. §. hoc interdicto et ibi no. **C** Preterea textus huius. §. hic conuincit euidenter. dicit. n. quod antiquitus fuit differentia inter uti possit. et utrobi. quia in interdicto uti possit. requirebat presens possessio. in utrobi non oportebat hoc probare. sed quod maiore parte eius anni et cetera. si igitur in interdicto uti possit. sufficeret probare possessionem precedentem et ex ea presumere possit. pūa ut dicit post. differentia illa fuisset nulla in effectu. et per nihil redigerentur hic ad vnum uti possit. et utrobi vñ illa differentia necessario fuit assignata penes modū probandi non penes modū agēdi. nā cum vtrunq; tueatur possessorē. oportebat quod in vtroque actor se diceret possessorē. sed in vno oportebat probare presentem possessionem in alio non. et eodem modo inducitur. ff. utrobi. l. i. §. i. Pro opinio. post. videtur ratio vna per omnibus. Nā civilis retinetur animo ut clamant omnia iura. igitur si probet me ante possidēti. et dicā me adhuc possidere animo. probatio illa sufficit. Nā presumitur animus nisi probet depositio animi iuxta illa que scripsi supra de vsuca. §. quod autem. et sic semper sum possessor. si. n. dicas me perdidisse possessionem altero de modis perdidit tibi incūbit onus probandi. nā ei qui dicit et cetera. ff. de proba. l. ei qui dicit. Quid dicemus videtur necesse stare opinio. post. quando agit pro re corporali immobilis per rationem iam dictā. Sed si pro re mobili. et ita utrobi agatur. constat quod oportet probare actorem se habere possessionem corporalem tempore turbationis. quia rei mobilis non retinetur possessio animo. ff. de acquiren. possess. l. iii. §. nerua. et l. rem mobilē. et l. si re. **C** Item in re corporali videretur aduertendum utrum diceret se possessorē civiliter tantū vel civiliter et naturaliter. an naturaliter tantū. Primo casu sufficit probare civilem et se turbatum clam uel uel ab alio per ingressum naturalis. ut dixi supra per. §. qui ad mundinas. Si vero dicat se possessorē civiliter et naturaliter vel simpliciter possessorē quia

tunc omnem possessionem videtur complecti. ff. pro here. l. i. §. quod vulgo. videtur quod habeat hoc probare ex quo hic ponit idem si dicat se tantū naturalē possessionē habere seu corporales. et his casibus potest intelligi is. §. quod oportet probare actorem presentem possessionem facti tempore interdicti redditū. sed si diceret se retinuisse naturalem animo quod potest quando solam naturalem habebat ut notatur. ff. de acquiren. possess. l. i. in principi. tunc crederem idem quod dixi in mera civili animo retenta. et ideo caute aduocatus ambulet in modo proponendi et articulandi. bene declarando possessionem quā habet actor et quā contendit retinere. **C** Crederem ego tamen quod si ab initio actor diceret se possessorē simpliciter. et in processu declararet qualitatem et modum quod sufficeret et quod deberet sententia fieri in eo quod declararet et probaret. quia iudex habet tueri possessionem modo quo eum reperit possidere. et tollere impedimentū quod illa reperit possessione appositū. et hō sonat vbi uti possit. et cetera. Et quando in processu declaratus est pūa ac si ab initio fuisset ita petitum. ff. de excep. rei iu. l. et an eadem. §. actiones cum ibi notatis. fateor tamen quod nisi propositū fuerit quod animo retinuerat possessionem. actor non probat plene nisi probet possessionem corporalem tempore redditū interdicti. et hoc voluit dicere iste textus. **C** Et ideo cōsulerem omni agenti hoc interdicto quod diceret se possessorē civilem tantū nisi habeat possessionem corporalem quando incipiet causam aliam non videretur sufficere actorem probare se habere corporalem possessionem ante incipiam causam per predicta. **C** Quid in possessione iurium. Videtur quod non retineatur animo per iura predicta de iti. ac. q. pūa. q. si retineretur animo frustra oneraretur actor de probando quod illo anno vsus sit. xxx. diebus. quia semper possessionem animo retineret quamuis pluribus annis vsus non esset quousque deposuisset animus si cut dictum est de possessione rei corporalis supra de vsuca. §. quod autem. igitur quamuis non probaret vsum illius anni semper possit agere. et tamē hoc non est verum. ut dicta. l. i. §. ij. de iti. ac. q. pūa. et. e. l. §. preterea. et idem de aqua co. est. vbi oportet probare se fuisse vsum illo anno. **C** Preterea potest sic probari seruitutes non prescribuntur quod non habent causam continuam. ut satis dixi supra de actio. §. eque. et patet. ff. de seruitu. l. seruitutes. et ibi subiicit ratio. quia non continue possidentur. cōcluditur ergo quod eorum possessio non retinetur animo. quia si retinere possideret continue et rō quod ibi reddidit esset falsa et pūa de modū faciunt. ff. de vsuca. l. sequitur. §. si via. et l. si alia. §. hoc iure. unde si ius seruitutis possideret animo non prescriberet libertas lōgo tempore. saltem quousque possidēs deposuisset animus. ut dixi in dicto. §. quod autem. supra de vsuca. et hoc dicit plane dictus. §. si via ibi quia nec possideri intelligitur ius incorpale sub. civiliter animo solo quod non habet cōtinuā. quod possit si alio retinere. **C** In dñi vñ quod pstatōes annue vel mēstrue non habent causam continuā. et tñ possidentur et lōgo tempore prescribuntur. C. de agri. et cē. l. i. libus illa nihil facit. nā ibi possidebat dñs colonus cum terra et pstatōes inducitur ad hoc probandum vñ non mirū si prescribuntur cum terra. ut dicta. l. si alia. §. hoc iure. de diuer. et tēpora. p̄scri. l. lōge. quod ergo dicitur. In ra canōica et p̄metatores ip̄oz non faciunt dubiū de hoc quod retineat possessio animo iuribus. et. n. dāt actionem pro possessione p̄sonū seu redditū subtrahat ut i. c. q̄relā. et vñ vi. ut i. c. p̄fais de re. spo. de cā pos. et p̄pe. c. cum ecclia sutria et multominus facit dubiū curia secularis regni francie. et tñ de veritate iuris videtur dñi in his quod habent causam discontinuā per predicta. nisi possideret tanquam accessoria rei immobilis ut dicto. §. hoc iure. Et scōz hoc vñ quod sit p̄iculosus agere uti possit. per annuis p̄statōib⁹ et alijs iuribus quod non hñt p̄tinuas causas. quod vix poterit probari p̄ns possessio. oportet. n. probare quod tpe redditū interdicti actor vteret et aduersari⁹ ip̄z impediret quod esset difficile et iō fuit p̄uisū quod in illis interdictis d̄tinere et d̄aq̄ co. p̄batō antedētis limitati et certitpis sufficeret. et quod valeret tñ ac si actor probaret se possidēti tpe lit. p̄te. q̄ p̄uisio non reperit nisi per iuribus illis d̄cis tñ. specificatis. et per interdictis quod per eis p̄petit nec vñ ex tēdi ad interdictū uti possit. in quo requiritur possessio d̄ p̄nti. possit tamē dici quod de equitate filis p̄uisio deat extēdi ad uti possit. vñ quod p̄ alijs iuribus p̄petit. Item p̄t dicitur si sint talia iura quod lōgissimū hēant iternallū ad hō quod quis vñ possit ut recipere certū d̄ueriū quod reprobato. vñ ali⁹ d̄ns moris vñ de nouo creat quod fiat p̄petitō vsus quod t̄ vice fieri potuit. et quod sufficiat probat se vsū illa ult. vice ex quod d̄a d̄

sp̄atione eq̄tatis quam non credo procedere de iuris ciuilibus
 rigore facit tamē pro ea. C. de serui. l. si. ff. quē ad. serui. amit. l. si
 sic. et q̄d no. in. d. ti. de iti. ac. q̄s p̄ua. l. i. §. hoc interdictū i. gl.
 si. de iur. cano. v̄ sufficē. tamē Inno. v̄ velle q̄ ius eligēdi et
 a'ia iura q̄ cedē possunt casu mortis. et q̄ de sui natura non ha
 bēt certū interuallum. reputant habē causam continuam ad
 instar fillicidij. et sic n̄ faceret contra extra d̄ causa pos. ca. cū
 ecclia. vide extra de p̄script. c. de quarta. de iurisdictione nō vi
 det dubiū quin hēat causam continuā. et maxime quando sūt
 signa p̄ambularia eleuata p. l. fo. amē. ff. de seruitu. rusti. p̄ di.
C Itē q̄rit h̄ dicit q̄ in hoc interdicto d̄z proponi et p̄bati pos
 sessio p̄is. nūquid deat proponi et probari turbatio p̄sens. v̄z
 q̄ reus turbat in p̄senti. Non videt. ff. q̄d vi aut clam. l. iij. §. il
 lud. tutū est tamē proponere s̄ non oportet p̄bati. immo secū
 dū Spec. eo ipso q̄ reus se opponit turbat. v̄ in Spec. de ac
 ti. seu peti. §. sup. h̄. i. **C** Sed q̄ritur nunq̄ agēs h̄ interdicto
 habz probare q̄ non vi non claz seu precario possidet. Et de
 retur q̄ sic. et hoc v̄ tora h̄ materia clamare. ff. eo. l. i. §. perpe
 tuo. h̄ et videtur sentire Docto. et maxie iuris canonici. extra
 de postula. bone. ij. et q̄si in omnibus locis in quibz agit h̄ hac
 materia. hoc etiam dicitur in confessionia in qua talia requirun
 tur. et fuit datus modus probandi supra d̄ act. §. eq̄. hoc etiam
 r̄z glo. in interdicto d̄ iti. ac. q̄s. q̄d conuincinatur isti. ff. d̄ iti. ac.
 q̄s p̄ua. l. i. §. hoc interdicto. in glo. iur̄ fuitutis et cetera. p. l.
 si q̄s diuturno. ff. si sui. ven. **D** y. et **J**aco. videtur velle in. d. §.
 hoc interdicto q̄ non teneatur p̄bare hoc. et q̄ probata posses
 sione videant h̄ probata. quia possessio d̄z releuare ab oner̄ p̄
 bandi. v̄ hoc. §. iur̄ quia h̄ s̄ba sunt negatiua. et negatis. et ce
 tera. C. d̄ probati. l. actor. **D** y. dicit q̄ p̄bato vsu p̄sumitur bo
 na fides. et p̄ consequēs q̄ nō vi. et cetera. C. d̄ probatio. l. actor
 v̄ scripti supra d̄ acti. §. eque in materia confessionie et videt
 iustū et rationabile et q̄ h̄ d̄eret pars rei p̄poner̄ et p̄bare. et hoc
 b̄n̄ probat. ff. e. l. si duo in p̄nci. vbi actor dicebat se possider̄
 non exp̄so iuste vel iniuste. reus dicebat se iuste possidere. et ac
 torē vi vel clam. et ita supponit q̄ ex parte rei opponit et vincit
 q̄ meli⁹ probat alias nullus. expedit t̄n̄ actori q̄ concurrat i p̄
 batione sup hoc. q̄ q̄ meli⁹ probat obtinet. et si actor probet ti
 tulū vel iustam causam possidēdi. satis releuat a p̄batiōe isto
 rū. v̄ scripti in. d. §. eq̄. **C** Itē videt q̄ possidēs ciuilit̄ t̄n̄ d̄
 at h̄ de necessitate p̄bare alias obtineret solū in ciuili q̄ parū si
 bi p̄deset. v̄ tene q̄ h̄ actor vult gauder̄ pacifica possessione
 ōz q̄ h̄ p̄bet si alter cor̄p̄str possideat. als teneret reus in illa.
 v̄ l. si duo. **Q**uid ergo pone q̄ iur̄ extra p̄fiaz in mei absentia
 tu occupasti fundū quē tūc pleno iur̄ possidebā. reuersus ago
 contra te v̄ti pos. Ego p̄bo q̄ ego possidebā tēpore quo recef
 si. et pono q̄ aio retinui ciuilit̄. tu p̄bas q̄ a biēnio citra tu pos
 sedisti palā et publice. **Q**uerit q̄s potior. **C** **P**er p̄missa appa
 ret q̄ ego sum potior. nā semp retinebam ciuilit̄ quando tu in
 trasti clam a me et me absente. igit v̄ q̄ obtineam. de h̄i Spe
 cu. de peti. et pos. h̄. quid si peto fundū. **L**uria francie q̄ ille
 ē potior q̄ possidet d̄ facto vltimo anno. quod ēt p̄t procede
 re d̄ iur̄ in casu quo possessio anno p̄ditur. vide q̄ scripti supra
 d̄ vsuca. §. q̄d aut. **C** De illo q̄ri non oportet an si vnus testis
 d̄ponat d̄ vno actu possessionis alius d̄ alio v̄ d̄ alia die qua vi
 dit actorē v̄ti an faciat fidē. quia sc̄m oēs Docto. dicēdum ē
 q̄ sic. v̄ notatur. ff. d̄ testi. l. ob carnē. §. si. extra d̄ testi. c. licz d̄
 accu. c. quali. ij. p̄ Innocē. in Specu. d̄ testi. §. nunc vidēdus.
In rubrica forma interrogatorij. h̄. itē d̄ tēpore. sc̄m hoc ergo
 v̄ difficilis probatio in hoc interdicto. Et iō si actor non incū
 bat possessioni cor̄porali ē expeditius venire ad locum cuius te
 stibus. si nō admittatur v̄ repellat v̄ suspicetur se posse repe
 li agat interdicto. v̄ vi. in quo longe facili⁹ ē probatio si fiat
 sicut dixi. et maxime in quasi possessione iurium vbi non ōz pro
 bari spoliatiōē. extra d̄ sen. et re iur. c. suborta p̄ Innocē. Scio
 q̄ aduocari curie francie semp formant in turbatiua pro eo q̄
 res contētiōsa ponitur ad manū de consuetudine illius curie.
C Expediri d̄ his veniamus ad sniaz. quomodo d̄z fieri. et sc̄is
 q̄ h̄o tractauit d̄ hoc in summa et glo. C. e. l. i. glo. iur̄. cano.
 extra d̄ proba. c. licz. sup quo aduertēdū ē quomodo agit. nā
 si actor dicat se possider̄ naturā tantum et turbetur in illa et p̄
 bet: inhibetur reo q̄ non turbet eū in illa nisi reus probasset q̄

clam vi vel p̄cario possideret ab eo. Si h̄o dicat se tantūz pos
 sidere ciuilit̄ tunc obtinebit ne i illa turbetur et p̄ illam conse
 quetur naturalē si reus illam hēbat vi clam v̄ p̄cario ab eo. ali
 as nō. immo reus teneretur in naturali si eas hēret. si h̄o dicat
 se possidere ciuilit̄ et naturā v̄ simplr possessor: tunc obtine
 bit ne turbetur quo minus plene et pacifice possideat. nisi ad
 uerfarius prop̄deret se possessorē et probaret. **I**n quo casu q̄n
 do vterq̄z probat et se dicit insolidum possessorē est aduertē
 dū. quia si alter probet alium vi aut clam a se possider̄. ille ob
 tinebit qui non vi non clam non p̄cario. si vero neuter probet
 aliquid super illo articulo vel vterq̄z equaliter probet: tunc
 iudex d̄z aduertere numerum et p̄sonas testium et quis frequē
 tius et magis publice vsus ē. et rationes quibus testes mouētur. et
 qui h̄isimilioza. et alia d̄ quibus. ff. d̄ testi. l. ob carnem. §. si. v̄
 semp pro potiori iudicet. **C** **Q**uid si alter probet titulū v̄ p̄
 p̄rietatē propositam ad confirmationē sui possessorij. alter nō
 videtur q̄ non probet equat̄. quia ille qui possedit cuz titulo
 eo ipso quod probat titulū probat bonaz fidē. et sic non vi nō
 clam non p̄cario. et in hoc excedit alium. v̄ p̄ extra de proba.
 c. l̄z. **C** Itē habz p̄sumptionē pro se q̄ semp possederit. quia
 animo retinuit si prius possedit. et sic videtur potior. et hoc vi
 detur equū s̄ forte hoc non ē verum p. le. si duo in p̄ncipi. ff.
 e. v̄n̄ ille qui habz titulum potuit occupat vi v̄ dolo ab alio q̄
 rē tūc possidebat. **N**am si ego emi fundū a titio quod semp
 nius possidebat. non dubiū q̄ semp nius ē potior: me in pos
 sessione. v̄. d. l. si duo. **E**t dic q̄ ibi loquitur quando proba
 tiones erāt pares alias multū obfaret. c. l̄z. **S**i h̄o omnia ista
 cessent quid faciet iudex. **E**redo vltra aduertēdum an sit tale
 ius quod p̄t a quolibet insolidum possideri. et tunc ē p̄ vtro
 q̄z iudicandus. **E**t vbi gratia. ep̄s et archidia. habēt in multis
 locis iurisdictionē. et quilibet insolidum. et ē melior cōditio oc
 cupantis. v̄ duo barones in eadē villa. vterq̄z probat. cur nō
 pronunciat̄ur pro vtroq̄z. **N**on video. v̄n̄ hoc casu duo non
 possidēt proprie insolidum idē ius. s̄z quilibz suum. et erit for
 te melior cōditio occupantis. ff. d̄ offi. consu. l. i. et hoc nisi eēt
 articularum q̄ vnus solus et insolidum possideat. v̄. d. c. licet
 extra d̄ p̄batio. si h̄o non sit tale ius vel forte erat ex vtraq̄z par
 te articularum q̄ quilibet solus et insolidum possidebat quo
 casu cessant p̄missa et probationes sunt omnino pares forte
 puenietur ad opinionē illoz qui dixerunt q̄ fortes dirima
 tur quā **B**er. v̄ secur⁹ fuisse i. c. l̄z. s̄z **B** reprobat cōiter p̄ oēs et
 p̄suevit dici q̄ iudex p̄t rē p̄tētiōsam ad manū suā ponere et tā
 diu d̄tinere quousq̄z fuerit discussum. v̄ p̄t alter cogē ad agē
 dū d̄ p̄prietate et alij sine processu trader̄ possessionē. **H**oia po
 tes collige ex his q̄ norant in specu. d̄ seq̄l. h̄. s̄z nūqd. d̄ peti.
 et pos. h̄. in summa d̄ libel. con. §. nūc dicēdum h̄. xxi. et p̄ ho
 stie. extra d̄ relig. do. c. i. facit extra d̄ d̄ci. c. quoniam. et sup h̄ vi
 de dictū. c. licz in tex. et in glo. si b̄n̄ cogites vix p̄t contingere
 is casus quin appareat per circumstantias quis sit potior. **E**t
 oibz cessantibz videt posse dici q̄d cū quibz duo p̄ponat v̄z se
 insolidū et solū possider̄: q̄d cessante p̄batiōe soliditatis rema
 neat p̄batio q̄d vterq̄z insolidū. et ita neuter vincit. et fert sen
 tētia q̄ vnus non impediāt aliū. s̄z quibz v̄tas. et hoc vult dicit
 l. si duo. in h̄. **E**t rē ē tamē q̄ si eēt piculū d̄ scandalo iudex p̄t
 ponere manum. et in hoc casu videt obtiner̄ opinio. **B**oc. ali
 as videt durū q̄d iudex v̄trūq̄z spoliaret iniuste et contra iu
 ra q̄ p̄hibēt seq̄strationes. C. d̄ probi. se. **E**t multa exēpla pos
 sunt occurre in quibus iudex d̄z iudicat pro qualibz partium
Ponamus quod ego hēo vsum et expletum in vno nemo. tu
 me turbas. et ego te. agimus hoc interdicto ad inuicē quilibet
 probat possessionē equat̄ non dubiū quod p̄t p̄nunciari p̄
 vtroq̄z et ihiberi ne alter alteri impediāt. et si p̄curamus: iudex
 ex offiō d̄z iteruenit et ordiat quō vramur. ff. d̄ leg. i. l. h̄mōi. §.
 si. q. mo. vsuf. amit. l. ij. §. si. d̄ vsuf. l. quoties. **E**t p̄ d̄e q̄ agit d̄
 q̄si pos. iusticie. vn⁹ p̄bat expleta alte: ali⁹ basse. v̄ q̄ quibz ob
 t̄at i cāu suo ex d̄ p̄scrip. c. auditis. et idē in oī cāu quo plures
 h̄nt fuitutē i eodē loco. ff. d̄ fuitu. rustico. p̄ d. l. iij. §. aque dir
 ct⁹. d̄ aq̄ plu. ar. l. i. p̄cedēdo. **N**ec obstat his p̄dictū. c. l̄z q̄ lo
 quit i cāu q̄ p̄batiōes n̄ erāt pares: et alter dicebat se solū et in
 solidū possider̄ v̄t ibi p̄z. **N**ūc q̄rēdū d̄ effectu snie. et certū ē q̄d
 effect⁹ ē q̄ aduersari⁹ succubuit cōpellatur cessat ab impedi

mētis. S3 qd si pponat nouā cām. Videtur qd d3 admitti. ff. de except. rei iudi. l. si mater. §. ij. iij. z. iij. res. n. iudicata non extēditur ad cām nouam. vt ibi. Sed noua turbatio videt noua cā. ergo vñ qd snia i h' interdicto lata nō profit. nā possibile ē qd victor tpe snie possidebat: z tunc qñ turbat nō possidz z sic p̄tor: ipsum in possessione tueri nō pōt quā nō h3 naz possibile est qd turbans nunc h3 cām iustam licz non tunc. nā si ille q obtinuit cecidit post sentētiā a possessione quā ego q victus fui sine vi occupauit dēo in ea teneri: z ipsum possum impune p̄hibere. igit videt qd snia non afficiat nisi turbationē iam factam tēpore suo. z facit bñ ad hoc quod Inno. not. in. c. cū dilect^o de causa pos. z proprie. S3 ad hoc pōt dici qd snia refert se ad futuram turbationē. nam p̄hibet fieri vim z tuel^o possessorem. male autē tuel^o si p̄mitteret fieri vim z hoc patet in. d. c. licet in fi. ibi p̄petuū silentiū vnde dicendū est qd ille q succubuit in hoc interdicto quamdiu viuet compesceat. nec audiet excipiendo se et ex noua causa possidere. ff. de excep. rei iud. l. si quis rē. z. l. si a te. §. si quis fundum secundū verū intellectū. vnde vix reperies qd reus proponēdo nouū ius possit impedire executionem rei iudicate. s3 agat si vult pro iure nouo. alias rei possent illudere oīa iudicia semp allegando nouū ius sibi questum. Sed an heres victi virtute talis snie compesceat a turbādo. videtur qd non. ff. de h̄borū obligatōe. l. ex ea pte d ser. ruffi. p̄cedi. l. z attilicinus. §. cū fundo. S3 potest dici qd sic. z successor singularis si vtrā accessione auctoris sui quia res iudicata rei coheret vt. ff. de excep. l. exceptiones. §. rei. z dicta. l. si a te. §. si. bñ tamen credo quod contra heredē non procedet p viam executionis s3 acti. iudicati qd ē necessaria h' casu. vt scripsi. C. d' exceptione rei iudi. l. si. z hoc plus placet quā illd qd scripsi supra de actio. §. eque. S3 qd econtra nūqd heres illius q vinct reportabit cōmodū. vt p hanc sniam tueatur in possessionē. Nō videt. qd non habz illam possessionē quā habebat p̄decesor s3 nouam. vt. l. cum heredes. ff. de acq. pos. igit possessio p̄decessoris tueri non pōt. qd non est de noua iudicatū. z fac. ff. de oper. no. nū. l. nō solū. §. morte. Videt contrariū p allegata in precedentiē q̄stione. vt. ff. de aqua plu. ar. l. si titi. §. celus. qd vi aut clam. l. q aliter. §. h' h̄ba. z h' verū maxime si talis vis concernat res. Verbi grā. si actor dicat se hēre possessionē alicuius rei rōne talis castri. rē idēz rationē alterius castri. tūc enim videt extendi ad quemlibet successorem. ff. de oper. no. nun. l. si. C. Item querit circa hui^o effectū vtrū sententia lata i h' interdicto obstat exceptio rei iudicate in interdicto vnde vi. Verbi gratia. egi interdicto vti possidetis contra te. opposuisti qd ego te vi expuli. nihilomin^o obtinui. vis agere contra me interdicto vnde vi. q̄rit vtrū possis. Non videt ex quo fuit de violentia in priori iudicio q̄sitū. ff. de compen. l. qd in diez. §. i. Inno. t3 contra. extra de cā pos. c. cū ecclesia. imo videt dicere qd si alter agat vti pos. alter potest agere vnde vi. z concurrēt z si de vtroq3 simul liqat. non sententiabit in vti possi. vel si sententiabit non ponet sententiā executioni. vt no. extra de p̄scrip. c. venies. C. Item no. qd agens vti pos. d3 succubere si agat cōtra illū q est fundat^o de iure cōmuni nisi p̄bet titulū. z ideo videt qd si abbas dicat se hēre possessionē iurū episcopaliū: z agat h' interdicto succubit nisi p̄bet titulū. qd si spoliatus h' casu succubit multo fort^o ille q dicit se turbatū. extra d' resti. spo. c. ad decimas li. vi. Et idem si aliquis dicit se hēre iurisditio nē infra fines territorij alicui^o comitis baronis vt episcopi. Et est magna ratio. Q: quando aliquis est fundat^o de iur^o cōi: cōstat de proprietate. iccirco non d3 fieri executio in posses. extra de cā pos. c. cū dilect^o. z idē si non eēt fundat^o de iure cōmuni sed alias constaret de iure proprietatis notorie vel manifeste. vt patet extra de sen. ex. c. si iudex laic^o li. vi. C. de agri. z cen. l. litibus. de fili. p̄sby. c. constitut^o de diuor. c. porro. cū ibi no. z idem si constaret qd actor hūisset rē titulo alio q̄ pro suo. z nūc dicit suam ex alia cā. in feu. de feu. gar. c. i. in his. n. casib^o z si milib^o non crederem talem tuēdū in possessione nisi probaret titulū vel iustū initiū possessionis. Et p h' videt qd si rē vel iur^o continēt probat se dominū qd deat audiri. z ita notat Dy. ex trade re. iud. c. q ad agendū li. vi. Glo. tamē videt notare contra. ff. de acqren. pos. l. si de eo. §. si. P̄ro glo. facit extra d' iur^o fitu. c. cū venissent. s3 ibi non offerebat prompta fides. vnde

multū facit pro Dy. l. litib^o. C. de agri. z cē. ff. de iniurijs. l. in iuriarū in fi. S3 contra ista videt. qd si actū esset p̄torio z possessorio v3 ab una parte petitorio ab alia possessorio. z cognitū sup vtroq3. nihilomin^o ferret sententia in possessorio pro probante quāuis non fieret executio. vt. c. cū ecclesia. z. c. se. z. c. cū dilect^o extra de cā pos. ergo multo fort^o ferenda est snia vbi actum est possessorio solo z reus probat dominū. si ergo snia cōdēnatoria ferret: z nulla restat snia ferēda sup petitorio. quia nec illo actū est. constat qd de probatione dominij facta in primo processu nihil potest opponi post sniam sup possessorio cū obstat res iudicata. vt satis dictū ē supra ti. ij. §. appellans. ergo exceptio dominij non pōt retardare iudicati executionem nec impedire ex quo de virib^o ei^o fuit in primo iudicio q̄sitū. z ea non obstante condēnatū. z sic vñ qd oēs conclusiones p̄dicte sint falsę. Sup h' aduerte. qd p̄ma facie illa. c. z maxie. c. cū ecclesia vident^o directe obstat. c. ad decimas. qd in. c. cum ecclesia erat. c. eccle. sutrina fundatū de iure cōmuni. z nihilomin^o clerici ibi restituunt ad possessionem q non p̄babāt titulū nec allegabant contra. c. ad decimas. Ad hoc potest dici qd interdum proprietates in iudiciū deducit ad repellendū possessionē z p modū exceptionis. interdū p modū actiois. vbi p modū exceptionis proponit: tūc non ē admittēda aliquo modo sed fm glo. admittit si offerat prompta fides fm Dy. vt si proponēs hēat ius cōmune pro se. vt si ius suum sit notorium vt manifestum. vel constet reum non habuisse titulū. pro suo ab initio vt supra dixi. s3 si admittā fuerit z probata p confessionē vñ alias tunc fertur snia in possessorio. z rē absoluit. nec habet locū illa capitula cum ecclesia z. c. cū dilectus q loquunt^o quādo sententiā fertur in possessorio pro actore. s3 h' soluitur reus. z h' vico p rationē. c. ad decimas. z. c. si iudex. quia ex quo constat de proprietate possessorij ē sine effectu p rationē dictorum capitulorum. Hic autē constat quare zc. Fatuus tamē ē aduocat^o qui talē exceptionē admittit nisi in causibus p̄dictis in quib^o ē admittēda propter hoc fuit factum dictum. c. ad decimas p h' d' claratur quod talis exceptio admittit^o z admittā repellit. nec restringas illud. c. ad casum excogitatu in quo vñ itellexit archi. v3 quando agens possessorio hoc confitetur in suo libello. quia hoc eēt nimis restringere dictū. c. immo fere destruet. S3 vult dicere qd si talis exceptio pponatur a pte rea z d' ea cōstat p confessionē vt alias manifeste admittitur. agens possessorio repellitur. z in hoc fundat. c. si iudex laicus in prin. z. l. lib^o. §. allega. C. Quid ergo si p̄missa nō sint manifesta vel probatio non sit prompta. Credo qd nō differetur snia possessorij. s3 agat reus quando voluerit petitorio z h' sonant iura illa q loquunt^o quando ē manifestum seu notorium innuēdo qd alias eēt secus. z fac. ff. ad exhib. l. iij. §. ibidē. s3 vbi p̄prietates d' ducit in iudiciū p modum actionis z concurrunt cum possessorio z de vtroq3 liqat tunc habet locum p̄dicta capitula cū ecclesia. z. c. cū dilectus. v3 qd pronunciat^o sup possessorio. sed non sit executio si liqat d' vtroq3 alias sic z facit ad hoc q notat Inno. in. c. bone in magna glo. in h'. z tunc cum se. In omni dubio credo qd in talib^o iurib^o incorporalibus expedit reo qui conuenitur vti pos. qd reconueniat actorē sup proprietate si h3 promptas probationes sup ea vel ius cōmune pro se. Ad euitādas opinionones pōt dici qd si ab vna parte ageretur pos. z ab alia petitorio si nihilomin^o eēt contra possessorium de proprietate z liqret manifeste p alterum de dictis modis quod nō fieret cōdēnatio etiam h'balis in possessorio non hērent locum capitula p̄dicta p rationē capituli decimas. Curia francie nō seruat has subtilitates in casu nouitatis. s3 tuel^o in possessione illū quez reperit possessore indistincte q̄tū cumq3 p processum appareat d' proprietate. z nota qd iudex pōt in snia imponere silentium victo quantū ad possessorij vt p3 in. d. c. h3 de p̄batō. immo secū dum Jaco. de ra. pōt ipm cōpellere ad cauēdū ne ipediatur in futurū. C. e. l. i. quā ita intelligit ibi s3 ibi non loquitur de cautio ne tali. immo de satisfatione hā q p̄stat pro cōtumacia. vt ibi p3 iō itellige vt gl. ibi itelligit extra de seqstra. c. i. nam si cōpelleretur reus cauere in modico differret hoc interdictum a cōfessoria. vt dixi. in. §. eq supra de act. Nec pcedunt vbi partes ambe psequunt^o. Quid si reus ē cōtumax z non vult comparere. C. Quidam dicūt qd p̄figitur sibi terminus infra quem

compareat alioquin imponit sibi silentiū. **C** Alij dicūt vt **A**zo in summa et p̄nunciat p̄ actore et sic seruat curia francie. s̄ hoc est piculosum de iure. q̄ ante lit. contest. nō fert diffinitiuā. vt l. p̄peranduz. C. de iudi. **E**rederē q̄ actor: debeat tueri in pos. quousq̄ reus veniat et caueat. ff. de oper. no. nūci. l. si p̄ausq̄. vide de hoc in specu. de p̄mo decreto. §. restat. s̄. s̄ pone ago contra te coram. **C** Nūc veniamus ad q̄daz litteralia et ad gl. additionandaz. **D**icidit naturalis et civilis ratio et c. supponēdo q̄ q̄s nō pōt agere simul petitorio et possessorio cuius contrariū p̄. ff. de vi et vi ar. l. cū fundus. §. si. et in. c. cū ecclia sepi⁹ allega. scis q̄ glo. et doc. sup hoc diuersa locuti fuerūt. C. d̄ rei v̄di. l. ordinarij. de iter dic. l. incerti. ff. de iudi. l. si de vi. **O**missis t̄n opinionibus dicas q̄ interdicta adipiscēde et recuperande possunt simul intētari cū petitorio vt dictis cōtrarijs. s̄ interdū retinēde nō vt h̄c. et hoc verū cōtra illū q̄ asserit possidere. sed contra illū q̄ diceret detentor: sic. vel si actor: possideret civiliter reus naturaliter. vt scripsi in. d. l. ordinarij. et de hoc dic extra d̄ reg. iuris. c. q̄ ad agēduz li. vi. et hoc intelligas de corporalib⁹. q̄ in corporalib⁹ agit et possessio: et q̄stio p̄prietatis p̄currit cūz oī possessorio. s̄. de acti. §. eque. **C** In glo. ob hoc in fi. ff. vti pos. l. ij. in fi. de vi et vi ar. l. in interdicto. **C** In gl. magna ibi in his enim idē in alijs p̄ quib⁹ pōt agi interdicto vti po. vt no. ff. eo. l. j. in p̄n. et satis fuit. s̄. dictus. **C** In gl. h̄c dicit in fi. **S**imile q̄ in vna oratione vnū s̄bz recipit p̄prie et p̄prie. ff. de acq. pos. l. j. in fi. p̄me glo. **C** In glo. i. tpe in fi. i. quo lis contestat. j. in fi. §. **C** In glo. cū multa ibi cū dicit gr̄a violētariū. d̄ q̄bus dixi plene. C. q̄ me. cā. l. j. **C** In ea. glo. ibi tū dicit in q̄tina vel turbatiua. Est t̄n d̄tia vt dixi. s̄. in materia **C** In. e. gl. ibi cū allegat. ff. si serui. v̄. l. ij. §. j. **C** Laue q̄ in negatoria nō at tēdit q̄s possidet cū def possidēt et nō possidēt. s̄. de acti. §. eq̄. in vti pos. b̄n attēdit vt dixi in materia. **C** In ea glo. ibi cū allegat. l. si duo. §. si vicin⁹. **C** Laue q̄: h̄ gl. nō b̄n sentit q̄ p̄ h̄c gl. p̄cluderet q̄ emp̄bi. vasallus et similes q̄ b̄n solā naturales nō possiderēt si extrē. p̄ dicēdū ē q̄ possidētes naturaliter t̄n q̄ b̄n ius in re retinēt illā et extra. vt plene no. ff. de acq. pos. l. j. i. p̄n. et h̄ b̄n p̄bas in vsuf. ff. d̄ vi et vi ar. l. iij. §. v̄i vi. **C** In ea. glo. in fi. istā glo. babes fere in. d. l. et h̄. §. cū q̄. et q̄d in dubo vide ibi q̄: solū videt naturalis trāslata. vt ibi no. et iuge quēd scripsi. s̄. in p̄n. materie.

Possidere. **C** In gl. caute in fi. hec est veritas quas oēs approbāt. et vide. C. cōia de vsuc. l. j. ff. d̄ vi et vi ar. l. j. §. q̄ seru⁹. et h̄ d̄ colono ad modicū tpe. si ad nō modicū sec⁹. ff. de sup̄. l. j. §. q̄d ait. q̄ silis est emp̄bi vt no. C. d̄ col. p̄e. cā. l. fi. **C** In gl. i. villa in fi. dic. s̄. d̄ acti. §. it̄ s̄ uiana et q̄ si seruiana. **C** In gl. l. j. in fi. q̄ vellet h̄ solēnzare poss̄ tractare totā materiā possessionū. Et p̄mo diffiniat et quō dicit daf. de quo plene dic. ff. de acq. pos. l. j. et sequere Jo. quem se quunt cōiter doc. **C** Itē quō regrat dic plene. ff. d̄ acq. pos. l. iij. et dicit q̄ q̄rit aīmo et corpore. i. aliquo actu corporali. v̄n in oibus fallēns q̄ sunt ibi in glo. est aliquis act⁹ corporalis vel vsus vel receptionis clauū. vt ibi no. **D**y. et p̄bas animus p̄trin⁹. seca i seruitutib⁹. vt dixi. s̄. de actio. §. eque. i. corporalib⁹ p̄sumit eo ip̄o q̄ t̄p suo. vt no. **I**nno. extra de puil. cū olim. **Q**uomodo autē acquiratur possessio dignitatis vel p̄bende vide extra de resti. spo. c. in lateris. **Q**uomodo iurisditiōis de ca. mona. c. dilectus in Spe. de iuridi. om. iudi. s̄. illud. et scripsi in breuiario. C. de eman. li. l. j. **Q**uomodo autē perdat dic q̄ solo animo vt h̄c qui p̄sumitur si suspicaf se posse repelli vel se nō admitti. **S**ecus si p̄pter metū p̄sone nō audef venire. et depositio animi p̄cipit p̄ coniecturas si forte sit potēsille qui tenet. vel ex trāscursu temporis. de quibus vide in dicta. l. j. de acq. pos. s̄. de vsuca. §. quod autem. et dicta. l. licz. **A**n autē q̄ possessio iurium habentium causam discontinuam retineatur animo vel rerum mobiliū dic. s̄. proximo. §. et iunge quod scripsi in breuiario in dicta. l. licz. C. de acq. pos. illud autem nota q̄ possessio q̄ p̄ aliū retinetur amittitur quandoq̄ sine animo. ut. ff. de vi et vi ar. l. j. §. quod seruus. et l. peregre. §. quibus explicatis. vide pleni⁹. C. de acq. pos. l. fi. **C** Item ille q̄ t̄z cā custodie p̄sumit facili⁹ deponere animū. ff. de dāno in fec. l. si finita. §. si quis metu. ex his poteris facere magnā talez si solēnzare vis et sine his nō bene tex. hunc intelligis.

Recuperande. **C** In glo. aliter in fi. **Q**uidā h̄nt hic. §. qui aut. et debēt allegare. §. q̄d aut. et melius in. d. §. illud. **C** In glo. l. deiect⁹ in fi. v̄n non sunt actus extranei si vocet amicos. vel si vadat ad iudicē p̄ negociādo securi⁹. ff. de adul. l. q̄d ait. §. si. vide q̄d scripsi C. v̄n vi. l. i. s̄. de iure natu. §. ius aut gētū. **I**uxta h̄c materiā eēt multa vidēda. et p̄mo quot remedia competūt s̄ violentū **E**t dic q̄ octo que vide extra in ti. de resti. spoli. §. i. s̄. p̄dicti aut. **C** Laue t̄n q̄ aliqua competunt de iur. casū. que non competūt de iure civili. item q̄ omnia nō concurrunt. vt p̄z ex natura cuiuslibet. **C** Item snia lata in vno obstat exceptio rei iudicate in alio vide eo. §. h̄. quid si is. s̄. q̄ ibi nō determinat. dic q̄ i hoc aduertēdum eēt sup quo pronūciatur. **N**am si pronūciatum sit v̄m nō eēt factum obstat. nam eadez causa videtur in iudicium deducta. si aut reus non obtinuit. q̄ creditor nō cōpetebat v̄n vi. s̄. constitutio diuī marci. vel q̄ vnde vi non cōpetebat contra tertium qui non spoliauerat pōt recurri ad constitutionē. c. sepe nec obstat exceptio rei iudi. et hoc potes dicere p̄ l. duobus. §. exceptio. ff. de iureiuran. **C** Itē de iure cano. ē aliud remediū appellationis et post iter arreptū: et in quo plus p̄sit vide extra de appella. bone memorie. **C** Et nota q̄ agēs hoc interdicto d̄z declarare modum suum possidēdi aut naturaliter t̄n: an civiliter an vtroq̄ modo possideret: et modū spoliationis. et si sic declarauerit. et succubuerit i illo declarato: pōt recurrere ad aliū modū. nec obstat exceptio rei iudi. vt nor. **I**nno. extra de dona. inter dilectos i p̄n. **C** Itē eēt vidēdū cui competeat hoc interdictū. et est dicēdū q̄ illi qui possidebat tpe deiectionis de quo dic vt satis dixi. s̄. p̄xi. §. nam inducta et allegata ibi potius loquunt in hoc interdicto q̄ i alio. et ibi fuerunt inducta p̄ simile. **C** Itē eēt vidēdū cōtra quē. et est certuz q̄ p̄tra deiectionē vel eius herede inquātū puenit. ff. e. l. i. §. h̄. et l. se. **C** Itē contra illū cuius nomine quis deiectus est ip̄o mandante seu ratū h̄nt. **C** Itē contra d̄m cuius familia deiecit vide plene. ff. e. l. i. §. air p̄to: cum. §. se. **C** Contra tertium possessore nō cōpetit q̄uis haberet cām a deiectione. ff. e. cū a te. s̄. de iure canonico competit beneficiū. c. sepe. si sciēter recipit. si ignorāter b̄nficiū. c. reintegrāda vide in. d. c. sepe et in specu. de resti. spo. §. i. s̄. alleg. et videtur mirabile. q̄ cum interdicta sint in re scripta cur non dant contra quēlibet possessore sicut q̄d metus cā. **S**ed ad hoc p̄z responsio q̄ h̄ nō ē in re scriptam. et iō glo. dicit nō oīa. ff. e. l. i. §. pe. et quare non istud sicut iterdictū q̄d vi aut clam potes querere. **A**zo dixit in summa oīa in re scripta cui obstat. d. l. cū a te que v̄t irrōnabilis. iō ius canonicū ip̄am suppleuit in. c. sepe. et forte ē ratio illius legis. q̄ interdictuz v̄n vi magis concipit in delictū q̄ q̄ vi aut clā: et q̄ alia interdicta que dantur contra tertium possessore. iō minus extēduntur cōtra alium q̄ cōtra delinquentē. vt dixi. s̄. de p̄e. et tēpo. acti. §. non autē. **C** Nā inter violētos p̄do est p̄ior. **S**ed an interdictū vti possidetis daretur contra tertium possessorem expedituz: vide tur q̄ nō sicut nec iterdictū v̄n vi. nam ex turbatione quā vnus facit non d̄z alius cōueniri. l. si duo. §. nō videor. s̄. alle. **Q**uid ergo si dicerē me eēt possessore iurisditiōis alicuius ville vel territorij in qua me turbando edificasti furchas vel aliq̄d signum iusticie ratione castri q̄d babes propinquū: et statim castrum cū pertiū. alienasti. **N**ūquid possum agere cōtra possessorem vti pos. **N**on videt p̄ p̄dicta. **S**ed satis pōt dici q̄ immo ex turbatione ip̄ius successoris. eo enim ip̄o te turbat q̄ se oppōit quo minus furche dirruantur. et sup hoc vide q̄ scripsi. s̄. proximo §. **C** Itē nota q̄ hoc interdictum v̄t requirere volū. ff. e. l. i. §. ad solam. et iō non videt dari nisi contra dolosum. dolustū p̄sumitur si violēter eiecit. vel etiam si sine violentia intrauit sine titulo. C. vnde vi. l. cū querebatur. **Q**uid si q̄s tradat mibi possessionē rei quā tu animo possidebas: vel iussit me eam nancisci. ego bona fide et titulo adeptus fui. tu venis. te nō admitto. agis interdicto v̄n vi contra me. ego nego te possessore credēs me habere bonum ius: et te nō habere. et sic sum bone fidei semp. tu probas possessionē tuam nunquid debeo condēnari **N**on videtur cum nō sim in dolo. et hoc interdictū dolum desiderat. vt est dictuz. ff. de peri. heredi. l. illud si cer. pe. l. q̄d te. si mul. ven. no. l. i. §. itereffe. et idē pōt dici si petas ab aliquo no uo possessore restituī ad possessionē redditū quos possidebas

rōne rei p ipm posse quibus te spoliavit cessando z cōtradi-
cēdo soluere. Nam si nouus possessio: habeat iustaz cām igno-
rantie: nō videtur teneri hoc interdico cum non sit in dolo. z
videtur exp̄ssum. ff. eo. l. colonus. §. si. quo ergo remedio con-
suletur hoc casu. Potest dici q hoc casu recurrat ad condi. si
ne causa vel ad triticariam. ff. de tritica. l. ij. vel ad bñfici. c. rein-
tegr. ad. vel potest dari bñficiū. l. cum q̄rebat. S3 talis vta-
tur accessione auctoris z vix est qui vtaf vt dixi. §. primo. sub
§. contra quē. C. Itē esset prosequēdum ad quid datur seu qd
in eo veniat. Et est certum q restitutio possessionis. z si non re-
stituatur omne interesse. ff. eo. l. interdico. z fructus. ff. eo. l. j. §.
ex die. z p consequēs veniunt dāna quia interesse nihil aliud ē
q̄ dāna q̄ pbantur p iuramentum. vt no. in. d. l. interdico. quā
extēde ad casum quo possessio restituitur: licz glo. intelligat q̄n
p cotumaciam nō restituit z vide eo. ti. l. j. §. qui vi deiecit est.
z §. quod autē. s3 interdū nō fit restitutio possessionis nec con-
dēnatio ad restituēdūz cū fit condēnatio ad dāna. vt si ego ex-
cessi in recuperanda statim possessioe mea qua me spoliaueras
nō restituo rē sed dāna. vt scripsi. C. vnde vi. l. j. C. Itē interdū
venit ipa pprietas seu eius extimatio vt videbis statim p gl. se.
sup modo pbandi possessionē z deiectionē vide que scripsi. §.
pxi. §. Ex bis pz forma libelli z snie. z si vis videre libellos va-
de ad spe. d. ti. de resti. spo. §. j. C. In glo. f. pprietas si fi. nec
glo. supponit q in interdico vnde vi. venit extimatio pprieta-
tis. z idē tenet. ff. eo. l. in interdico. z tamē nō videt verū quia
alia est estimatio possessionis alia pprietas vt. l. si duo. §. si. q̄
hic allegatur fm By. qui hoc notat in. d. l. in hoc interdico. s3
tu potes latius dicere q interdū agit interdico vñ vi. cōcludē
do solū ad restitutionē possessionis z dānozū: z tūc verū est q
By. dicit. Interduz concludit ad restitutionē possessionis: z ni-
hilomin⁹ q ratione violentie pprietas ad iudicē vel extimatio
iuxta. l. si quis in tantā. z tunc fit extimatio pprietas z hoc ca-
su intēdit loqui hic glo. z forte oportet pbare pprietas quan-
do ad eam concluditur. z ideo sapiētius agit qui ad eam non
concludit restituta sibi possessione poterit excipere q p violen-
tiam cōmissam est ei dominū applicatū si quod habebat pre-
do z nō onerabit aliqua pbatione. Hic posset tractari materia
de. l. si quis in tantā. sed scripturarum nō esset finis q vellet om-
nia tangere.

Qui autem. C. In glo. facit ibi cuz allegat. ff. de
vi z vi ar. l. iij. in pn. imo in. §. ij. q̄ in-
cipit armis delictū. C. In ea. glo. si. vide. §. de iu. na. gē. z ci. §.
ius autē gētium. C. vñ vi. l. j. p hūc. §. videt expedituz q scola-
res vel religiosi qui tenent in cameris fustes vel lapides sint ex
cōmunicati s̄tute statuti q̄d excōdicat arma tenētes. vt potes di-
cere contra si teneant ad defēdendū nō offēdendū. nam cum
defensio sit de iure naturali non potest ligari statuto. §. de iure
na. §. sed z naturalia z statutū recipit interpretationē rōnis natu-
ralis. ff. de mune. z ho. l. vt gradatim. §. z si lege. ratio natura-
lis dicitat defensionē z p cōsequēs necessaria. vel habilia ad eā
z hoc verū maxime si tales haberēt causam sibi retinendā. z fa-
cit. ff. ad. l. iul. de vi. l. ij.

Tertia diuisio. Hec ē tertia diuisio quo ad
tractatū hui⁹ ti. i. q̄ fuit. §. in
pn. ti. ij. §. e. §. sequēs. tertia hic. z ē quita i. ff. vide. ff. e. l. j. z ij.
C. Sup. tex. phibitorum. semp prosequit distinctionē suā nec
facit nouā. sed redit ad alterū membrū diuisionis p̄me de quo
§. e. §. j. C. Sup. tex. sed vnusquisqz in fi. tex. Sed tñ actor par-
tes sustinet q primus ad iudiciū puocauit vt. l. in tribus. ff.
de iudi. z si nō constet dirimif forte. vt ibi. ff. e. l. j. in pn. z not.
q vix est qui possit constare nisi in casu quo iudex ex officio se-
gereret ne partes venirēt ad arma ut scripsi. §. eo. §. retinēde z
illo casu crederē q iudex posset eos facerē simul iurare z ppone-
re facta sua: z concurrere in pbatione immo q plus est idē cre-
do vbi costaret q pmo ad iudiciū puocauit. in illo tñ casu puo-
cans iuraret p̄mus z alius incōtinēti post cōcurreret in possessi-
one z pbatione factorū z vnus faciet tale iuramentū quale ali-
us. ff. fa. her. l. inter quos heredes. §. q familie z hoc satis ē cla-
rum quo ad ordinationez iudicij. Sed quid quo ad substan-
tialia. Verbi gratia. lex dicit q actore non pbate reus absoluit
ut. §. §. comodū. C. Quid in his iudicijs videt idē si neuter

probat. z sic tenet curia francie. uel forte hoc casu censetur res
vacans z tenebitur in manu iudicis quousqz alter agat sicut vi-
xi in casu cōuerso quando vterqz plene pbat. §. §. retinēde in
forma sententie.

De ordine. C. Itē. §. vñ facere differentiā iter in
terdicta z acti. in factū z q̄ hodie nō
possit agi interdico de quo uide. §. eo. in pn. z q̄ ibi dixi essent
hic repetēda. C. In glo. i. acti. in fi. de hac acti. in factuz multi-
mū diū ct. vt no. Ly. C. de re. pmu. l. ex placito. pbabiliter
tñ posset dici q nō sit nisi una actio in factū que uocat in factū
q̄ reo citato equū est actionē dari z datur sine nomine pp̄o z
dicit i factū q̄ ex narrato cōcludit z descēdit: z ista dicit descē-
dere ex uarijs figuris causarum q̄ ex uarijs factis z uarijs me-
dijs causaf nō ex eodē. vñ actiones nominate descēdūt ex uno
medio. ut pote actio ex uēdico q̄ fuit uēdituz. actio ex locato.
q̄ fuit locatū. sed h nunc ex uno facto nūc ex alio. z iō nomina-
ri nō potuit certo nomine s3 dicit in factuz q̄ ex facto recitato
descēdit uel ex edicto uel interdico ex qbus nō p̄petit alia actio
nominata sicut z p̄scriptis s̄bis seu narratis que etiaz uident
eodē. ff. de p̄scrip. s̄bis. l. si tibi aree. z ad hoc bñ facit. ff. d. do-
lo. l. nō debetibi s̄bis tēperatis z c. q̄ in narratione nō fit mē-
tio de dolo sed solū factū narrat absqz exp̄ssione seu cōclusiōe
doli. vñ dicit actio in factū z exceptio. ff. de excep. doli. l. apud
celluz. §. aduersus. iuge. §. §. acti. §. actionū i addi. doc. dicit.

De pena temere ligantiū.

Rubrica.

C. In fi. gl. rubrice. vel dic quod. §. dixit de iudicialibus tam
ex parte acozis q̄ ex parte rei sequitur de pena z c. cōtinuatio
glo. posse reprehēdi cū nedum supra tractatū fuerit de acti.
in o de excep. z neduz hic puniant actores imo z rei.

Unc admonendi.

C. In gl. scilicet ma-
gistratus in fi. Potest queri nūquid iudex pos-
sit aliam penaz imponere calumniā q̄ hic po-
natur p ius uel hanc miorare. Et uidetur q sic
am ad magistratus pertineat officiu. ut hic patet z magistra-
tus possint statuere. ut dixi. §. de iu. na. gen. z ci. §. p̄to:um. z
facit. C. ex quib⁹ cau. infra. irro. l. z si seuerior. ff. de le. iij. l. si qz
ia p̄inci. §. miles. Contra. ff. ad municip. l. ordine. de fur. l. nō
potest de iniur. l. diuus. Potest dici q possit. ff. de termi. mo.
l. auxilium. §. in delictis. de penis. l. iij. z l. absente. §. si. z hoc
ia bis que non tangunt partē. naz si tangerēt ut exp̄se damna
cederem cōtra ut scripsi in dicta. l. z si seuerior. uide ibi. C. s3
quid si de consuetudine ponatur alia pena nūquid potest im-
poni pena legis. Videtur q sic si sit maior. C. de sepul. iio. l.
qui sepulcra. z no. in spe. eo. ti. in fi. secundi libri. Sed curie se-
culares regni francie habēt certas emēdas contra calumiantes
nec paterēt alias imponi. C. In glo. j. calumnie. in fi. melius
eo. ti. l. j. S3 ē mirādū cū calūniās deierauerit in iudiciū p̄is
cur nō punif de p̄urio. ff. de cri. stel. l. de p̄urio. Bicas q̄ imo
punif diuersis penis ut. j. sequitur p totū hunc titulu. usqz ad
§. fi. z ll. q̄ hic allegantur loquuntur in alio iuramēto quod p̄-
ti p̄o litis decisioe defertur. ut dicta. l. j. C. In glo. non dicit in
fi. Sed mirum est quomodo hic agit. p̄mo de iuramento rei
q̄ actoris. Sed potest dici q imperator magis recordabat de
calumnia rei q̄ actoris. nam rei consueuerunt plus calumniari
z fugere. z ideo imperator p̄ius uoluit occurrere. z de hoc no-
ta. magis in. l. ij. C. eo. uel dic q reus quandoqz p̄mo iurat
quādo opponit exceptiones declinatorias z dilatorias. ut no.
in dicta. l. ij. Sed hoc improbat Spec. dices q nunquā hoc iu-
ramētū prestatur ante lit. contest. sed iuramentum de malicia
sic si hoc uideatur iudici ut no. in spe. de iura. ca. §. j. z hoc uir-
detur approbatum extra de iura. calum. c. ij. §. fi. lib. vj. C. In
glo. nota diligenter in fi. quartum additur. C. eo. l. ij. videlicet
dilationem non petat causa lit. differēde. z ibi hoc nota. Sed
spec. non consulit q hoc addiciatur quia raro esset aliquis qui
non deieraret. ut no. in spec. de iura. ca. §. nunc dicamus satis
circa p̄in. sed nec ob hoc solēntas iuris est ommittēda. C. s3
queritur nūquid sufficit iurare de calumnia generaliter an sint
isti articuli specificandi. Et uidetur q sufficiat cum hoc iura-

mentum uideatur omnia hec capitula continere sicut si delicta
 tis in feu. de nora. si for. c. i. et iudicatum solui. ff. iudi. sol. l. i. u/
 dicatus. **C** Sed contra si uidetur quod diuersa sunt iura ista iuramenta
 inducentia et diuersis temporibus et legibus introducta. vñ si
 iuramentum calunie quod prestabatur de iure. C. omnia comp
 bendisset frustra fuissent addita illa que addiuntur per iura au
 tenticorum. et idem videtur dicendum quod omnes hi articuli sunt specificandi
 et hoc bene probatur in. s. si. in au. de his qui ingre. ad ap
 pel. ubi expresse dicitur quod quis iuratum sit de calumnia. nihil
 minus iuratur quod non dilationis causa etc. quod iuramentum
 non prestaretur si contingeretur sub iuramento de calumnia quod
 iuramentum non est super eodem repetendum ut ibi in fi. subiicitur.
C Preterea uerba iuramenti de calumnia non important om
 nia capitula. qui enim iurat se iuste mouere litem et defende
 re non iurat omnia alia que exprimentur ut apparet ex sensu verbo
 rum et ideo si sunt iuranda et exprimentur specificate. Quid si fue
 runt omnia. Respondo deo si tacite non est dubium hodie quod non
 uitiatur. quod nec iuramentum calumnie ommissum uitiatur ex ra. eo.
 c. si. li. vi. si tamen eest petendum et non iuratum annullaretur proces
 sus per dictum. c. ut ibi no. p. doc. **C** Quid si in processu contine
 atur quod fuit iuratum de ea sicut tota die sit nec plus exprimentur.
Potest dici quod non uitiatur processus per dictum. c. nisi e contrario
 proponeretur et probaretur per dictum iuramentum. et super dictis
 articulis fuit petendum et non factum. **E**t dicitur quod nec tunc uitiatur
 cum non sit de substantia sed imputet sibi qui non appellauit per
 dictum. c. j. quod uidetur sigillare omnes opes que dicebat uitari. processum
 non prestat iuramento ut. s. ite actoris.

At aduersus. **C** In glo. ut. s. in fi. de materia hu
 ius. s. dicitur ibi. **C** In glo. ite ali
 bi ubi cum dicitur ite et alibi ut punitur non tamen pena huius. s. v. seq. i. glo.

Item actoris. **C** Sup. tex. ubi litem mouisse si
 milia verba sunt. C. e. l. i. s. ff. fa.
 ber. l. inter heredes. s. qui fami. sic loquitur in pñti. et in au. de
 bis qui ingre. ad appel. s. si. videtur se referre ad futurum saltem in
 persona. unde cautum quod ponant omnia verba preteriti temporis et
 presentis vñ non mouisse litem. nec eam intendere seu inferre etc. **E**t
 eodem modo ex parte rei iuste puenisse et intendere sue defensio
 ni etc. et sic hoc iuramentum retrahetur. et iuge. s. j. et ti. pñ. s.
 phibito. **C** In glo. l. quod iustum in fi. Spe. tenet quod non pot
 consuetudine tolli. de aduo. s. j. ite ex cap. quod quid sit et fa
 cto tollit. verum est quod in curia francie iuratur quolibet anno fideliter
 patrocinare et certa capitula satis rationabilia et eodem modo in cu
 rias inferioribus secularibus.

Hec autem. **C** In glo. actio ubi cum allegat. s. ad
 excludendas. de his portulis vide. s.
 de actio. s. tripli. **C** In fi. e. glo. s. nunquid presumit calumnia ex
 quo succubuit. Glo. tenet quod non imo presumit contra ex eo quod iu
 ratur. nam non presumitur in memoriam sue salutis. ut no. in. d. s. opz.
 et idem videtur sentire Inno. et Do. extra de do. et otu. c. fine. et idem
 tenet Jo. glossator decre. ij. q. j. i. pñtis per quibus facit. ff. iudi. sol.
 l. iam tamen. s. in hac. sed Do. et oēs qui post eum venerunt tenent
 contra in. d. c. et spe. ti. de expē. s. nunc de expen. circa pñ. quod vi
 detur verum quod oēs tex. dicunt quod victor condēnat in expen. et de hoc
 faciunt regulam. et si verum esset quod pñtis dicunt esse regulam ad contrari
 um et ius commune quod non fieret condēnatio ratione victoriae nisi eui
 des calumnia probaretur. facit tamen per eis quod simplex victoria non facit vi
 ctum calumiosum nisi hoc per iuriam declaretur. C. de calū. l. iij. sed il
 lud verum quo ad hoc ut puniatur calumiosus. sed non est verum quo
 ad expen. que debetur etiam ratione temere litigationis quod quis non
 fuerit calumnia. ff. de iudi. eum quem temere. est igitur tenendum et
 sic seruatur de facto quod victus condēnat in expensis nisi per coniectu
 ras similes appareat quod iustam causam habuit litigandi quod forte
 successit in locum alterius quem credebat habere ius et hoc ex par
 te rei non forte sic ex parte actoris qui ante debet rem diligenter
 explorare. ut. l. qui in alterius. ff. de re. iur. que hic dicitur allegari i. glo.
 quod quis quidam aliam allegationem habeant. si tamen fecit dilige
 ntiam et nihilominus habuit iustam ignorantiam releuat ut si forte
 reperitur instrumentum obligationis in archa patris et cum in
 terpellaret debitorem extraiudicialiter debitor maliciose noluit
 ostendere litteras satisfactionis. igitur iudex se dicit informare et si
 reperit quod victus habuit iustam causam litigandi releuat eum ab ex

pensio et hoc dicitur exprimeri in iura sin autē condēnabit. ff. de pe.
 ber. l. postquam. ut le. no. ca. l. is a quo. s. j. et ideo cautus esset quod
 pars in processu articuletur super hoc ad finem quod non condēnaretur
 in expensis in casu quo succumberet. et hoc nusquam vidi fieri. et tamen
 est tutum facere. verum est quod hoc quandoque per processum appet.
C Sed quid si contēdit de pñtis iur. **C** **C**ommuter omnes tenent
 quod non debentur expen. et ita seruatur de facto quod per iudices stat quod
 debet nosse iura per quibus facit quod nec in talibus iuratur de calū
 nia. C. de iur. ca. l. j. Ego credo contra quod tales temere ligat qui
 friuola allegat. vñ culpa iudicis non releuat partem a culpa. ff. ad
 tertul. l. ij. s. quod ergo. **C** Preterea ut plurimum non est culpa iu
 dicis sed partis. nam ut plurimum tales rationes tradunt et eis
 rñdetur duplicat et quadruplicat i scriptis nec iudex scit quid
 proponit quousque tradit sibi ad iudicandum. et sic cessat dicta ratio.
C Redere tamen quod si esset punctus iur. dubius et nouus: quod tunc
 neuter teneretur cum eest iusta causa litigandi. **C** Itē credo quod in
 terduz victus non tenet ad oēs expensas sed in parte vñ ex quo in
 cepit non habere iustam causam litigandi. **C** Verbi gratia. si agebat
 de facto quod verisimiliter poterat ignorare et visis litteris seu p
 bationibus partis nihilominus litigat et friuola obijcit credo quod
 ex tunc dicitur condēnari. ar. C. de pñtis. lon. tēp. au. quod si quibusdam
 Itē no. casus speciales in quibus victor soluit expen. i. au. de de
 fen. ci. s. et iudicare. et in. c. fine litem. s. alleg. et i. l. pperandum.
 s. et quidam. C. de iudi. Non nulli consueuerunt querere vtrum victor
 teneat ad dāna. Et non videtur quod aliud est dānum et aliud expen
 se extra de iniur. c. in nostra. et hoc videtur sentire glo. et doc. i. c.
 fine litem de do. et otu. sed hic videtur expressum contra et extra de re
 scrip. c. j. in de. vñ potest dici quod teneat ad dāna certa. non autem
 ad dāna que facta contingunt put dicuntur doc. iur. canoni. dicitur tamen
 de ducillud quod expenderet in domo sua. ut no. ff. de iudi. l. eum quem
 temere. **E**t in his veniunt expen. necessarie et viles sicut qualita
 te cause et psonarum et consuetudine fori. vñ si pars oneraret se
 multis aduocatis et hos adduceret cum expen. non fieret condē
 natio in talibus. vide plene per glo. et doc. in. d. c. fine. vide pleni
 us in spe. ti. de expen. vbi plene respicit non tamen oia que. s. tetigi
 et de his scripsi i breuiario. s. de iudi. l. scimus. et iuge hic. c. si
 nem. et de pe. c. calumiam. quod conxor. huic. s.

Ex quibusdam. **C** Prosequitur quod calumnia
 osi puniunt infamia de quo
 s. in pñ. ti. dixerat. **C** In glo. l. suo nomine in fi. s. cum hodie iura
 arbitri sit iura. C. de arbi. l. cum antea. et no. ff. de re iudi. l. ait pre
 tor. in pñ. nunquid infamat. **E**t videtur quod sic. quod cessat ratio. Sed contra
 rium videtur huius ne pene exaggerent. et huius facit. quod sit iura quo
 ad hoc ut deus in factum ex re iudicata: non tamen quo ad alia quod non
 appellat ab ea sicut nec olim. C. de arbi. l. j. et ibi no. sed ordina
 tiones a bitrozum videntur infamare quia sunt quedam transac
 tiones seu amicales compositiones. et ita videtur operari pactum.
 et sic infamia. ut hoc. s. Sed nec adhuc extenderem ad hunc ca
 sum infamiam presertim si arbitrator: cum pena fuit electus et no.
 dānati. **C** In tex. quod non sufficeret si confessi. ut no. in dicto. s. ex
 compromisso. sed contrarium est verius. C. de interdicit. ma. l. pe.
 et pñtis quod pactus inter infames habet. quia habetur per confessio ta
 cite. ff. qui. mo. infra. l. quoniam. et sic expressa confessio dicitur plus
 nocere. hoc no. extra de pe. c. felicitis. li. vj. Sed forte hoc verum
 si confiteatur iudicialiter. secus si extraiudicialiter vel coram ar
 bitro. et ita loquitur in dicto. s. ex compromisso. de iure canonico
 sufficit quod possit conuincit. extra de resti. c. super. ite dicit dāna
 ti per viam acti. vel transactionis. secus si ex officio vide. C. de suspe
 tu. l. suspectus. **C** In glo. et ob id ibi cum allegat. s. mandati.
 sed cur magis illa quam alia. Quidam dicunt quod omnis contraria
 infamat vbi pñtis per eam conuincit. Secus vbi agitur de cal
 culo. ut dicto. s. mandati in fi. et hac opi. videtur approbare glo.
 ff. de pig. ac. l. si pig. s. pe. Sed hec opi. non est vera quod sic non est
 set differentia inter directam et contrariam quam tamen tex. euidenter
 astruunt. vñ non omnis actio que pñtis seu dolum arguit infam
 mat ut vnde vi. ff. vñ vi. l. neqz. quod tamen dolum requirit. e. ti. l. j.
 s. ad solam. **C** Itē nec conditio furtiua. ff. de actio. et obliga
 cessat. verum est tamen quod infamat de facto. C. ex q. cau. ifa. irro. l. fi. et
 de tali dicitur intelligi. d. glo. de. l. si pignore. s. pe. et ideo frustra queri
 tur de acti. quod me. ca. ut no. ff. quod me. ca. l. extat. s. pe. **C** In. e.
 glo. in fi. vult dicere glo. quod multa sunt alia maleficia que infamant

sz de his ponit gratia exēpli. vñ scire debes q̄ publica ifamāt. sed priuata nō nisi actio ciuiliſ descendēs ex eodē facto ifamaret. vide. ff. de pu. iudi. l. infamē. sz d iure canonico omnia crimina sūt publica z ifamāt ifamia iuf. siue in te. vid. ij. q. iij. §. hic colligif. iij. q. iij. consanguineoz. z p archi. extra de consue. c. nō est. li. vj. C In glo. vt. ff. e. in fi. z in quo interfit vide. e. ti. l. in actionibus.

Omniū autem actionū.

C Id est causarum. nam hic nomē actionis ponit p istantia siue p causa. z sic facit p̄o Pla. in eo qd̄ no. s. de acti. in pn. sed hic large sumit nomē actionis. vt ibi scripsi. C In gl. vel q̄ si ibi cum allegat. §. in eum. vide ibi. C Potest et loqui in filio i potestate constituto in casibus quibus agere potest cum patre de quibus. ff. de iudi. l. lis nulla. C Itē in omni filio quādo vocat parētes ex linea materna vel naturales tm̄. vide. ff. d̄ in ius vo. l. iij. §. i. cū se. C. e. l. qui in potestate. z iuge. s. d̄ acti. §. in eum. C In fi. eiusdē glo. vide. s. d̄ atili. tu. §. nos autē. hic eēt multa tractanda de citatione verū q̄ h materia tangit p multos z maxime p Spe. in ti. d̄ cita. z p columbrū glosatorē feudozum qui in hac mā gloriā se habere iuris prudētia vt in feu. d̄ mili. val. qui contu. c. i. in fi. magne glo. omnia non psequor nec cumulo q̄ dici possent aliqua tamē q̄ faciunt ad intellectus huius §. p̄mittere non possum: nō tangunt forte alibi vel si nō ita in primis scire volo q̄ reperit citatio. monitio. deūnciatio. edictum. conuētio. in ius vocatio. requisitio. de citatione reperies C. de iudi. l. sancimus. z in quibusdā alijs locis iuris ciuiliſ iura tamē canonica magis vtunt illo vocabulo. vt potes videre i multis locis extra d̄ offi. dele. c. gratū de pba. quoniam z i cle. vt lit. pen. c. ij. de sen. z re iudi. c. pastoralis. d̄ hbo. signi. c. sepe d̄ monitiōe satis habes i legib⁹. C. de epif. z cle. autē. cuz clericis §. ij. quo. z quā. in. l. consentaneū. ibi admonēfacto. qui accu. possunt. l. iij. in autē. de here. z fal. §. si quis autē nō implēs de testi. §. pe. de q̄sto. §. si hō alicui. d̄ hoc hō ius canoni. est totuz plenū d̄ hoc extra. d̄ sentē. excom. c. romana. §. caueāt. z. c. constitutionē. li. vj. de accu. c. qualiter. ij. de iudi. c. dispendiosam. in cle. de d̄nunciatione habes. C. quomodo z quādo in. l. tres d̄nunciationes d̄ rei v̄di. l. si fudū d̄ dā. infec. l. iij. §. p̄toz. in autē. vt nulli iudi. §. necessariū. d̄ edicto habes in infinitis locis ff. de iudi. l. ad pemp. cuz. l. se. q̄ sen. si appel. rescī. l. j. §. itē q̄ ex edicto. d̄ conuētionē sūt oēs libri pleni. C. de p̄scrip. xxx. an. l. si cui. ff. d̄ iudi. l. si quis postea q̄. d̄ vocatione in ius ad huc plus vt h̄ z i totis titulis d̄ in ius vo. C. z. ff. d̄ requisitione habes. C. d̄ iudi. l. p̄perandū z. l. scimus in fi. C Circa h̄ primo p̄t q̄ri an hec oia nomina idē significēt. Ad quod potest r̄deri q̄ sic in larga significatiōe q̄ apparet in materia q̄ debeant idē significare. Nam si iudex mandat aliquem vocari coram se: nō refert vtrū mandet citari moneri conueniri vel f̄quiri v̄ d̄nunciare v̄ edictū pponi q̄ reus compareat totū enī opatur assignationē dici in effectu p iura allegata in curia seculari d̄ cōsuetudine nō sufficeret immo oporteret adornari ex̄p̄sse. sz d̄ p̄pria significatiōe est magna differētia inter dicra vocabula. nam citatio p̄prie figurat assignationē diei. monitio non nisi exprimat z hoc bñ dep̄bēditur in. d. c. dispēdiosam. vbi dicitur q̄ i cā criminali p̄cedi p differētiam monitionis supponēdo aliqd̄ sp̄ale in eas z inferēdo q̄ in alijs nō p̄cedit p vias monitiōis certe null⁹. vñ si iudex moneat te q̄ soluas. x. q̄ debes i initio. v̄ dea vel facias aliqd̄ in quo asseritur te teneri monitio in nullo te artat. z hoc nisi ius constitueret aliqd̄ post monitionē v̄ requestam quia tunc monitio haberet effectū quo ad illud z hoz patēt exēpla z p̄batio extra d̄ cleri. nō refi. c. ex parte. i. de vi. z ho. cleri. c. j. in cle. eo. ti. c. j. li. vj. in autē. de here. z fal. §. si qui autē non implēs z iō iudices nō possunt nec debēt p̄cedere p viam monitionis nisi in notozis v̄ q̄ tangūt forū anime extra de fo. compe. c. fi. li. vj. Sz debēt solum partē citare. z hoc vult dicere vulp. ff. d̄ offi. p̄co. l. nec quicquā. §. vbi decretū illa enim q̄ cause cognitionē desi derāt non possunt p libellū expediri. i. p monitionē in libello complexā seu p mandatū in scriptis missū. ff. de re. iu. l. omnia. z p hoc videt q̄ mandata q̄ emanāt a curia francie v̄ a iudicibus p q̄ mādatur soluere nisi se opponāt sūt iniusta. dz enim p̄cedi per viam citationis. z petitio edī in scri-

ptis vel sine scriptis sz morē curie. hoc supponit. d. c. dispēdio sam. vt. s. dictū ē. iustificatur tamē q̄ in casu oppositionis habēt vñ simplicis citationis. nihilomin⁹ tamē credo q̄ nō p̄cedant de iure z q̄ sint iniusta. Nam tollunt parti d̄ liberatiōe. z habet respōdere coram excozore z multa alia a iure concessa q̄ tolli nō possunt vt regula in dultū extra d̄ re. iu. li. vj. z h̄ vult dicere is. §. qui nō obtineret nisi talia mādata possint fieri ga nō inciperet ab in ius vocādo. C Sed q̄ritur vltra circa intellectu huius. §. nunquid citatio debeat fieri d̄ mādato iudicis. Videtur ex̄p̄sum q̄ sic. vt. d. §. si quis hō nō implēs d̄ here. z fal. z i. d. autē. d̄ q̄sto. C. d̄ exbi. re. l. fi. ff. ne qs eum qui i ius vo. est vi. l. j. §. j. in hoc eēt attendēda valde consuetudo. C Item potestas excozorum. q̄ vt plurimū dat eis potestas generaliter citādi d̄ iuris tamē rigos videretur q̄ nō valeret citatio nisi d̄ p̄cepto iudicis. z maxime quādo sit coram iudice delegato q̄ dz mittet copiam f̄scripti. seu cōmissionis sue cum citatione. vide in spe. d̄ cita. §. sequit. h̄. vtrum autē extra d̄ offi. dele. c. cū in iur. v̄ si fiat coram ordinario formalis vt sup tali processu. z h̄ maxime p̄cedit fm̄ opi. illoz q̄ dicit q̄ libellus est iserēdus in citatiōe d̄ quo p̄suevit dici in autē. offerat. C. d̄ li. p̄est. C Quid ergo si nō appeat d̄ p̄cepto iudicis. Videt p̄cessus nullus. ga citatio ē d̄ substātib⁹ vt extra d̄ pba. c. quoniam d̄ accu. l. iij. z p̄ncipiū z fundamētuz vt h̄. §. z sic ip̄o vitiatu totū ruit. z ideo cautū ē q̄ p̄ceptū z relatio suiētis seu excozoris redigantur in actis in p̄ncipio p̄cessus. z h̄ notāt doc. in. d. c. qm̄. Tel p̄t d̄ ci q̄ q̄uis h̄ nō sit factū si tñ repiat p̄cessus rite z legitie als factus z in p̄ntia partiū nō vitiatū quimo credo q̄ nō vitiet z si nihil appareat d̄ citatiōe. dū tñ partes v̄ eoz legitimi p̄curatores fuerit p̄ntes in oibus articulis p̄cessus. z h̄ dico q̄ b̄mōi citatiōes z vocatiōes nō fuerit inuēte nisi ad finē q̄ ptis h̄retur p̄ntia vt negocioz merita p̄dant si p̄ntes sit z vult p̄cedere ad qd̄ vocabit si video: z q̄ h̄ facit q̄ testes vocari d̄nt i testamētis z rogari. z tñ si p̄ntes sūt sufficit eos certiorare. ff. d̄ testa. l. h̄ des palā. §. pe. Itē legatarij sūt vocādi in inuētario z tñ si p̄ntes sint nō oz eos euocaf: sz sufficit h̄ d̄i d̄s suā intētiōe exponer in autē. d̄ h̄. z fal. §. hinc nobis h̄. nisi forte. z h̄ inuit lex q̄ v̄ eq̄pai creditores eē p̄ntes v̄ vocatos inuēdo q̄ p̄ntes si sūt vocādi. ff. d̄ mino. l. et. §. si. facit et. ff. d̄ dā. infec. l. iij. §. abesse. vbi supponit q̄ ē d̄nūciandū illi q̄ iure p̄ntes ē h̄ abnti. Et ad h̄ p̄t iduci rō iuriū dicētuz q̄ cert⁹ certiorari nō dz. ff. d̄ ac. ep. l. j. in fi. Videt ergo seludēduz q̄ p̄cessus nō possit vitari dato q̄ nō appareat d̄ citatiōe dū tñ fuerit p̄cessum in p̄ntia partis. C Nam sicut d̄clinatiōe z dilatoriē p̄nt omitti p̄cedēdo ad litis cōtest. sic v̄ d̄ citatiōe p̄cedēdo ei renūciat. vt dixi. s. d̄ excep. §. appellāt ex d̄ re. iu. c. iter mon. nec obstat iura q̄ videt velle q̄ citatio sit d̄ substātia p̄cessus. vt. c. qm̄. z h̄ verū vbi p̄cedit d̄ absentē. ff. q̄ sen. sine appel. l. j. §. itē. cū ex edicto z. d. l. si accu satorib⁹. sz vbi contra p̄ntem z nō excipiēt d̄ diei assignatione credo q̄ v̄ p̄cessus. C Sz quid si pars sit p̄ntes opponat q̄ non tenet p̄cedet quia non est citata p̄ p̄missa videtur q̄ non possit exciper. Et ita tenet Spe. d̄ li. concep. §. sequitur h̄ si. item quidam dicunt. Sed huic opinioni obstat is. §. z scio q̄ vbiq̄ ser uatur contrarium de facto nisi in officialibus qui f̄spondēt si ne dubio d̄ tangētibus officium suum d̄ consuetudine si reperi antur in iudicio. C Itē q̄ritur vtrum is textus obtineat generaliter vt in omni causa sit opus citatione z videtur q̄ sic omnium autē actionū z c. q̄ est signum vniuersale. sz dic omniū acti onum in quibus directe concluditur contra partes in quibus cognitio ē necessaria sicut aliquando in notozis v̄ si res dilatiōne nō recepit nec tēpus patitur euocationem propter piculum vel imminens scandaluz iudex providere potest vt dixi supra. in p̄ntio hui⁹ libelli in mā notozis. Et eodē mō si tal sit casus i quo p̄tradictio ptis nō admittet. vt si aliqs sit excoicat⁹ p cōtumacia p̄t absolui et parte non vocata. vt notat archi. extra d̄ ap. romana. sup h̄bo fuocant. Et ideo videtur q̄ si iudex fastuit v̄ manum apposit in aliqua re sine cause cognitio ne q̄ possit eam remouere etiam non vocata parte ad cuius instantiam posita est immo et si possessionē alij tradidit sine cog nitione iudex p̄t eam recipere z retradere illi cui amouit ip̄o si vocato. z hoc no. extra de electi. c. querelam. p̄ Inno. i gl. dicitur autē circa mediū in spe. d̄ p̄mo d̄ cre. §. iam de effectu. c̄ de

accu. c. qualiter. et pbat. ff. si muli. v. no. l. i. §. necessario. con-
 fuerat diarij tamē nō approbat hoc imo vocat partē siue iuste si
 ue iniuste man^o fuerit appositā ad req̄stā partis. **C** S3 q̄rif hic
 dicit omnū actionū. Quid si non cōcludit contra partē. q̄ in
 actione vocat solū pars contra quam concludit et nullus alius
 q̄ ius p̄cipaliter interfit alteri. vt veditoris vel patroni iuxta
 l. sepe. ff. de re. iu. **C** S3 in talibus vocant oēs quorū interest.
 C. si ut se ab here. absti. auē. si omnes. ff. de mino. l. et. §. si. vj.
 de plene extra de maio. et obe. c. si. p. Innocē. **C** Quid ergo si
 aliq̄ fuerit vocati alij nō vel oēs nō exaudirēt vocē p̄conis. In
 no. dicit q̄ actus valet quo ad illos qui fuerit vocati et in eorū
 p̄iudicium quo ad alios non: vt ibi no. qd̄ intellige si ignoret.
 secus si scienter q̄ forte condēnet. extra de electi. c. venerabilē
 §. obiectioni. et iuge. §. de adop. §. licz. vbi scripsi de hac mate-
 ria. **C** Quid ergo fiet si res tangat multos. Verbi gratia dux
 comes vel episcopus veditam sibi aliquod ius forte subiecti-
 onē vel aliud ius sup̄ aliqua terra vel aliquo ordine forte cister-
 cii. nunquid singuli debent vocari. Videt q̄ sic. quia q̄ om-
 nes tangit et. Satis videt contrariū q̄ sufficeret vocari pla-
 atos et administratores extra de maio. et obe. c. si. **P**ōt dici q̄
 si habent corpus vel vniuersitatē sufficiat vocari consules seu
 administratores vniuersitatis si nō habeant sufficiat vocari p̄-
 atos in personis ecclesiasticis vel barones seu habētes iurisdi-
 ctionē terrarū et villarū. q̄ illi habēt administrationē reipublice
 p. d. c. si. et ad hoc facit. ff. de ac. et ob. l. in bonorarijs. §. si. C. d.
 re. mili. l. i. collatores. §. vt autē. §. in his. li. vj. et facit qd̄ not.
 §. de sacrisda. §. eodē. Et pōt dici q̄ si sint plures p̄sules sufficiat
 at vocare vnū vel duos. vt. d. §. et idē in tuto ab. C. si vnus ex
 plu. tu. l. i. §. si nō sufficeret vocari iudicū. vt. d. §. et facit. ff. ad
 mi. tu. l. i. §. i. extra de rescrip. c. edoceri. et qd̄ no. Innoc. extra
 de oper. no. nūc. c. cū ex iniuncto. **C** Scio q̄ curia francie ser-
 uat contrariū vocat enim habitantes et pat̄ eis licētiā facien-
 di pcuratorē in causa illa. **C** S3 quando vult facere collectas
 seruat bñ que dicit. Nam nō vocat nisi platos barones et villas
 nobiles. De pupillis an possint citari: bñ. ff. dī ius vo. l. neqz
 ff. de ad. tu. l. i. §. sufficit. ex qui. cau. in pos. ea. l. apud iul. §. si.
 cum. l. se. et se. p. quas videt q̄ nō possit citari. §. si nemo sit qui
 ipm defendat veniet actor ad iudicē et dicit. ego habeo talem
 petitionē contra pupillū talē. vocaui amicos. nō habet turozē.
 nemo ipsum defendit. ponatis me in possessionē et. **C** S3 nū-
 quid sufficit citare pcuratorē. dicit q̄ sic si sit constitutus ad cau-
 sas generaliter vel specialiter ad illam cām. alio non. Mā nō suf-
 ficeret citari pcuratorē ad negocia nisi in casu quo dñs esset ab-
 sens. vide. C. vñ vi. l. meminerit. vbi scripsi in breuiario. In cu-
 ria francie nō sufficeret nisi in causa quā duxit et in assignatione
 quam litigauit. nam elapsa assignatione illa nō sufficeret et sic
 nota q̄ p̄ncipalis p̄sona debet citari si repiat. **C** Quid si nō
 repiatur. Dicit q̄ pcurator debet citari. et si nō sit pcurator pōt
 fieri citatio domi ita q̄ fiat ita publice q̄ familia sciat si sit. sin-
 aut vicini et cognati et talis citatio valet vt fiat missio. nō autē vt
 possit pcedi ad diffinitiā vel excommunicationē vel vditionē
 bonorū nisi ante absentia esset p̄uentus p̄sonaliter. vel nisi esset
 talis causa q̄ posset pcedi lite contest. vel nisi eēt talis q̄ tenere
 tur facere residētiā vt beneficiatus in bñficio. vel vir cum vxo
 re. et hoc plene notat Innoc. extra de eo qui mit. in poss. c. si. et
 hoc. post eum. et hoc sequunt doc. ibidē et de hoc spe. non tñ
 ita plene in spe. e. §. sequit §. sed nunquid in cā criminali vide
 tur idē quo ad anotationē bonorū plus tamē requirit. q̄ si scit
 vbi est denunciaf ei. vide in spe. de accusa. §. i. §. sed nunquid. d.
 hocno. in glo. ff. qñ appel. sit. l. i. §. si. Dy. p̄o alio modo disti-
 guit. dicit enim q̄ absis ante lit. con. est. nō p̄ rest citari domi.
 sed post sic. et ita no. ff. de d. i. i. i. §. toties. **C** Sed pōt
 dici q̄ Dy. intellet q̄ absis nō pōt citari domi ante lit. cōtest.
 vt pcedat ad diffinitiā. §. bñ potest citari vt pcedat qñ §. con-
 tumacē ad missionē et vditionē vel excommunicationē si ante fu-
 erat p̄uentus p̄sonaliter et sic potest concordare cū doc. iuris
 canonici. **C** Itē hec pcedit in casu quo nō latitat. q̄ si de hoc
 constat citatus domi patit vditionē. ff. ex qui. cau. in pos. ea. l.
 fulcinius. §. i. et p̄sumit latitare si tenet facere residētiā et sit
 absis sine iusta causa. vt. §. in opi. Anno. vel restringe opi. illā
 ad casum quo mulier vel ecclesia p̄quirunt de absentia. Sec^o si alij

vt. d. l. fulcini. §. qui si aduersus. et nota q̄ talis citatio pen^o
 dicit denunciaf q̄ citatio vt. d. §. quonies. ff. q̄ vi aut clam. l.
 aut qui aliter. §. i. de li. ag. l. i. §. i. et dictio. c. cāz. et c. si aduer-
 rarius. **C** In cāu tñ videt q̄ nō sufficiat citatio facta domi. i. auē.
 de testi. §. pe. vide qd̄ scripsi. C. de testi. auē. si qs. Curia laica
 regni francie indistincte admittit citationē factam domi dū
 tamē intimet alicui de familiaribus in denūciatione et trauidū
 ciali dicit idē sicut in ista. Nam d3 p̄mo fieri domino et. sicut p
 dictas leges. **C** Juxta hanc materiam possunt multa q̄ri. P̄i-
 mo quot et qui sūt modi citandi. Seco qui citare possūt et quo-
 modo. Tertio qui debent citari et in quib^o causis. Quarto per
 quos et an citantib^o sit credendū. de oibus his reperies ad sa-
 cietatē in spe. de cita. quib^o iuge q̄. §. scripsi. et de h. agat i. auē. q̄
 semel. C. quo. et quā. iu. et ibi scripsi aliqua. bodie p̄o est vnus
 modus citandi nouus extra de iudi. c. i. in de. cui iuge. c. pasto-
 ralis in de. de sen. et re iu. p. quam apparet q̄ nō potest fieri ci-
 tatio et verbalis in alieno territorio. cuius contrariū consuevit
 determinari p. l. frequenti. C. de sacro san. ecclē. et has decreta
 les nō vidit spe. ideo hic eas allego.

De officio iudicis. Rubrica.

C Glo. nō cōtinuat rubricam hic s3 statiz sup̄ tex. tu potes alio
 modo continuare. nam supra dictū est de actionibus. v. q̄
 offi. iū iudicis loco actionis habet. ff. de actio. et obli. l. actiois
 et dictū fuit. §. de acti. in p̄n. sequit videre d̄ offiō iudicis. **C** Et
 nota q̄ duplex est officiū iudicis. quoddā p̄ncipale qd̄ locum
 actiois obtinet. quoddā qd̄ adheret actioni qd̄ doc. mercena-
 riū appellat. et est nomē magistrale ex eo dictū q̄ sicut famulus
 vel ancilla q̄ mercede seruiūt deseruiūt dñis vel dñabus: sic et
 hoc officiū actioni. et de isto agit hoc titulo. et si de officio iudi-
 cis vis videre et vsqz ad tediū. vide i spe. e. ti. in p̄ma parte spe-
 culi vbi fuerunt et non cumulanda cumulata et.

Uperest. **C** In glo. i. p̄suetudine in

si. vide de h. §. de iu. na. §.
 et nō scripto ppe finē. **C** Circa h̄ p̄ncipiū q̄rif
 qd̄ si iudex iudicet contra legē vel contra con-
 structionē. Scio q̄ glo. dicunt q̄ v3 inia nisi et
 roz exp̄mas in inia. C. quā. nō est ne. l. i. et ibi de h. doc. dicit q̄
 nō v3 et si error sit exp̄sus: dūtū appeat p̄ p̄cessus vt afs liq̄ de.
 P̄io qd̄ dicit exp̄sus et de sen. et re iu. c. pastoralis. in de. se-
 cus si op^o p̄bationib^o et de sen. ex. venerabilib^o. §. pe. l. vj. C. d.
 adul. l. si q. et h̄ in ordinario q̄ inia delegati erronea vel iniq̄ ē
 nulla ip̄o iure. vt scripsi de his omnibus. C. d. erro. ca. l. i. **C** S3
 qd̄ si iudicet cōtra cōsuetudinē. Per hūc tex. vt q̄ sicut inia
 lata contra ius nō t3 sic nec cōtra p̄suetudinē cū h̄ ad paria iu-
 dicent. et facit q̄ sicut p̄uaricatores legis ita p̄uaricatores p̄su-
 etudinū cohercēdi sūt. xi. d. c. i. bis. In cōtrariū vt. C. q̄ sit lō.
 p̄sue. l. i. in eo q̄ dicit reuocabit. §. ibi nō loq̄t̄ d̄ reuocatiōe finē
 melius est. ff. de appel. l. impator. §. si. **C** Pōt dici q̄ si sit con-
 suetudo notoria et iudicata et iudicet et q̄ nō tenet sicut nec
 cōtra ius scriptū p̄ iura p̄cedētia. C. d. testa. l. testa. in fi. sicut
 nō sit notoria vt q̄ valeat inia q̄ fert̄ d̄ ius litigatoris. cōsuetu-
 do. n. est p̄bada nisi sit notoria et ita si p̄nuciet non vt facere d̄
 ius p̄tis. iō. t3. ff. de re iudi. l. cū planis. si tñ hoc casu exp̄meret
 errorē qd̄ diceret: nō obstāte tali p̄suetudine et. non vale: et nisi
 cām exp̄meret q̄re nō admitteret p̄suetudines. q̄ forte diceret
 irrōnabile. tūc. n. tāgeret ius p̄tis nisi notorie erraret p̄ dicta.
 Habes ergo h̄ q̄ iudex d3 iudicare fm̄ leges et p̄stitutes hoc
 ē bodie correctū p̄ auē. iusur. qd̄ p̄sta. ab his. q̄ est. C. d. iudi. et
 incipit bodie. glo. tñ t3 d. et no. in. d. auē. et p̄zin auē. de iudi.
 §. ois aut. **C** S3 nūqd̄ pōt disp̄sare de egrate i casu sp̄ali. gl.
 et Anno. videt sentire q̄ nō et de p̄sti. c. j. S3 pōt dici d̄ in his
 q̄ nō tangūt partē. **C** Itē et in his q̄ tangūt partē pōt disp̄sare
 p̄ticulariter si euides eqtas suadeat. ff. d. pe. hēf. l. si. d. sen. et re
 iudi. c. abbate. lib. vj. et scripsi. C. de iudi. l. placuit multum. tñ
 o3 q̄ eqtas sit vrgēs et euides et ita notat doc. in. d. c. si. d. p̄stit.
C S3 nunquid qd̄ hic dicitur obtinet in arbitrio. Hoc tenent
 q̄ non in dicto. c. si. de constit. p. l. qualem. ff. de arbi. S3 po-
 tius videtur contra et videtur notari extra de elec. c. causamqz.
 et in spe. ti. de arbi. §. excipit §. itē q̄ tale. et no. Jo. an. extra de

restitutio eēt faciēda p hāc rōnē iuxta dictā. l. celsus. §. item celsus. heret extimatio. ut ibi satis colligit.

Si familie. C. Dic. §. cum duobus sequētib⁹ fuerint lecti satis solēniter supra de acti. §. quedā et ideo bic nū scribitur.

Cōtumacie. C. In glo. l. in fi. hec est opi. Azo. ut no. ff. si. re. l. iij. §. sed si quis. nā q̄uis h̄ actio sit psonalis p̄cipat ī aliquo nām realitatis. ut dī n. i. d. §. quedā. Et iō iuraf ī ea in litē sicut in realib⁹. ff. de in li. iij. l. i. actōnib⁹ vel potes dicere q̄ h̄ casu qm̄ non obedif iudici iuref semp ī litē ut scripsit. s. d. h̄. ob. §. si. de act. §. p̄terea.

Quod autem. C. In glo. nota ex snia ibi s̄ qd h̄ glo. v̄ reuocare ī dubiū q̄ statim determinate dixerat. S̄ forte glo. intellexerat in p̄nci. loq̄ in acti. si. re. hic in rei vendi. C. In fi. eiusdē glo. de hoc repies diuersas glo. nā. ff. de iusti. et iur. l. ex hoc iure tenet q̄ h̄ d̄ et idē tenet. ff. de publi. l. iij. §. si. h̄. v̄ tenere. ff. de excep. rei iudi. l. exceptio. p̄ p̄ima p̄re facit rō glo. que hic allegat. C. Itē v̄ tra glo. v̄ exp̄sum. ff. de exceptioe rei iudi. si mater. §. eādē h̄. et si forte. ibi enī erat actor dñs et succubuit et post supueniente dñs ex alia cā agit. et sic supponit q̄ ex p̄ima cā desierat eē dominus p̄ sniam q̄ as non potuisset accessisse aliud dñum cum duo dñi nō p̄t simul concurrere in eisdē re et p̄sona ut dixi. s. de acti. §. sic itaq̄. i. ē hoc v̄ ē expressum. ff. de re. eo. l. iij. §. itē queritur de sta. li. l. statuliberis a ceteris. §. i. pro hoc facit. ff. de excep. rei iud. l. i. vbi actor cōdicat rē quā p̄imū petierat p̄ rei ven. et ita supponit q̄ desierat eē dñs p̄ sniam. as̄ esset tanq̄ p̄ r̄ius repellendus. ut dixi. s. de acti. §. sic itaq̄. In contrarium v̄ exp̄sse in. d. l. excep. item faciunt rōnes que ibi allegant ī gl. C. Itē q̄ snia est actus iuris ciuiliis qui non videt tollere dominiū qd̄ de iur. gen. cōpetit ut. l. ex hoc iure. ff. de iusti. et iur. ff. de vul. l. ex facto. §. iulianus. itē q̄ res iudi. et iustur. egparant ff. de iure iur. l. i. sed iure iur. delato non transfertur dñum. s. d̄ ecce. §. eque. ergo nec res iud. C. Sup hoc dicūt quidā q̄ si p̄nunciatur pro reo nil trāffertur si pro actore et reus tradat sic. et hoc satis videtur gl. Soluere h̄ nō procedat q̄ titulus habilis ad transferendū dñum cū traditiōe trāffert sine traditione re apud alium constituta. s. de re. di. §. interdum. Si ergo sententia est habilis ad transferendum cum traditione. ergo et re apud alium constituta. P̄ d̄ dicit q̄ si pronūciat actorē non p̄basse q̄ nil transferatur. ut. l. si inter de excep. rei iud. hic allegata. Sed si pronūciat rem ad alterū p̄tinere p̄t cōcedi q̄ licz dñum verū nō transferatur tñ transfertur v̄ile z est perinde ac si verum eēt translaturum et p̄pter hoc dicit. C. de iudi. l. i. et probatur. C. de arbi. l. iij. §. si. q̄ victori competit rei ven. v̄ilis que non cōpeteret si eēt translaturum dñum. imo directa. et sic dicit ī p̄scrip. x. vel. xj. anno. in auē. nisi de bo. ma. C. et sic p̄t̄ inrelligi oīa iura hinc inde allegata. et est speciale q̄ etiam errans transferat dominiū cōtra. l. iij. §. subnilius. ff. de condi. causa data propter auē. rei iudi. ut frequēter alias dixi. et no. d. l. ff. de publi. l. iij. §. si. et in multis locis. Sed super hoc posset hesitari vtrum transferatur absq̄ traditione et credo q̄ glo. dicit hic q̄ non et illud idē dicit in. d. l. iij. de arbi. et quasi vbiq̄. pro q̄bus d. l. iij. §. si. de publi. ff. de iur. si. l. eius qui. de rescin. ven. l. fundus. Sed cōtrarium v̄ tenere. s. de acti. §. actiones. h̄. item si quis de publi. l. eū qui. §. si petenti. p̄o quo videtur expressum h̄. sed hec. l. magis facit ad cōtrariū q̄ hic dicitur speciale et sic contra ius cōmune et est ratio specialitatis q̄ agit de quadā vniuersitate in qua non p̄t fieri cōmode traditio. ff. pro socio l. ij. et scripsit. s. de re. di. §. per traditionem. secus forte in snia singulari et facit. ff. de pig. ac. l. nō est mirū de hoc notant cass. sed non eligunt extra de concef. p̄ben. c. proposuit.

C. De publicis iudicijs. Rubrica.

C. Tenentū ponit in cauda per qd̄ homies morant. Et bene vltimo ponitur. q̄ impositio penarū capitaliū d̄z eē vltimū remediū iudicis d̄z enī deuotus ad viā reuocare nunc terrēdo minaciter. nūc verberando. nūc incarcerādo. et alijs leuiorib⁹ remedijs. nec ad mortē p̄perare d̄z nisi cū aliaremedia sint consumpta ut scripsit. C. de sum. tri. l. i. sup h̄bo demētie. debet enī subiectis paternā exhibere puidētiā in auē. de m̄. p̄an. §. se. h̄. i. abis h̄. talez. et dolere et quasi inuitus trahi ad penas. xij.

q. v. quasi p̄ totū. et maxime in. c. miles. et c. cū minister. nam si gloriatur in morte hominis sicut nōnulli faciunt homicida est. ut ibi p̄. as̄ minister dei. e. q. c. qui malos.

Publica. Nota q̄ criminū quedam sunt p̄uata. quedā publica. s.

p̄ p̄uatis agit. ff. de p̄uata. delic. per totum lib. v̄. de publicis. ff. de pu. iudi. per totū et dicitur iō p̄uata q̄ p̄uati ea p̄sequunt. nāz nulli admittunt ad ea exercēda nisi illi quoz̄ interest. ut no. ff. de p̄uata. delic. l. si. et hoc p̄ viā accusatiōis. q̄ ex officio p̄t iudex ea punire. ff. de offi. p̄resi. l. cōgruit. publica h̄o dicitur q̄ q̄libz de populo admittit. j. §. j. s̄ de iure cano. oīa sunt publica. ut scripsit. s. de pe. re. l. iij. §. ex q̄bus d̄. C. In glo. hoc h̄bū ibi cū allegat. C. de fal. l. vbi. s̄ et re⁹ q̄nq̄z probat in ciuilibus. ff. de proba. l. circa. C. In glo. sed qualiter ī fi. h̄c approbant Docto. v̄ v̄t plenius videas de hac materia scire debes q̄ fm̄ iura canonica trib⁹ modis agit de crimine. per accusatiōe p̄ denūciatiōe. p̄ inq̄sitiōe. Et hec tria ponunt in rubrica extra de accu. ad d̄r doc. alios duos modos per viā exceptiōis et extraordinarie. quoz̄ p̄mus p̄bat eē de accu. c. sup bis de ordi. cog. c. ij. Secūdus p̄bat ī. l. ea qd̄. C. de accusa. s̄ quolibet dicit tibi aliq̄s p̄ncipales cōclusiōes. De p̄mo certū ē q̄ d̄z p̄cedi p̄t glo. dicit hic. nā re⁹ vocabit et offeret ei libellus quo oblato dabunt inducie. post quas cū reus redierit accusator inscribet se et satis dabit. deinde p̄cedet ad lit. cōtes. et ad iuramētū de calūnia. ut plene no. ī Spe. s̄ accu. et in sūma host. e. ti. Et dicit q̄ in scriptio nō est necessaria nisi petat vide in. d. c. sup bis ī nouella. et scripsit. C. qui accu. p̄t̄ vel non. l. q̄ crimen. et ibi posuit fallentias. et de accu. l. si. in breuiario. De secūdo vbi p̄sequitur p̄ viā denūciatiōis dicit q̄ de iure canonico q̄libz admittit ad denūciandū q̄ admittit ad accusandū. nō tñ opus est se inscribere. s̄z tñ succūbēs punif eē ordi. eē de calūnia. c. h̄. opus est tñ trina monitiōe si ad penā agat. vide eē. e. c. q̄liter. et c. super bis. et c. cū dilectus. et c. l. j. De iure ciuili nō v̄t q̄ aliq̄s admittat ad denūciandū nisi soli officiales ī crib⁹ notarijs seu manifestis iur. l. ea qd̄. C. de accu. de ofen. ci. l. ofen. ciuitatū oblatos. de custo. reo. l. in q̄cūq̄. P̄ars h̄o nō admittit s̄z accuset si vult. et hoc nisi eēt miserabilis p̄sona q̄ suū factū p̄sequat ut ff. de ali. le. l. seruos. de officio p̄si. l. illicitas. et l. cōgruit. ī auē. de m̄. p̄n. §. si tibi. Et dicit q̄ iudex p̄t̄ admittere quēcūq̄z as̄ habilem si infamia p̄cedat notoria. et sic p̄t̄ intelligi. ff. ad turpil. l. ab accusatiōe. §. nūciatiōes. et sic cōcordabūt iura canonica et ciuilia. nā docto. iur. cano. dicit q̄ neūciatiōe d̄z p̄cedere infamia sicut inq̄sitiōe ut scripsit in. l. ea qd̄. Sup tertio videt̄ de inq̄sitiōe v̄t q̄ de iure ciuili nō possit p̄cedi p̄ viā inq̄sitiōis q̄ nemo sine accusatore punif nisi in casib⁹ q̄ hic notant. et ff. de adul. l. ij. §. si publico. et sic vbiq̄z videt̄ gl. sentire. de iure h̄o cano. p̄t̄ dū tñ infamia p̄cedat. imo fm̄ hosti. et spe. sine infamia vide plene eē de cōsue. c. nō est li. vj. p̄ archi. Satis p̄t̄ dicit q̄ de iure cano. et ciuili possit iudex ex offiō p̄cedere infamia p̄cedere in auē. de colla. §. iubemus de man. p̄nci. §. q̄ si delinquentes. et §. si tibi. ff. de questio. l. si. de offi. p̄si. cōgruit. Et ad. §. si q̄s accusatorē qd̄ dicit q̄ nemo punif et c. r̄i de verū est pena ordinaria. s̄z exordi. sic ut. d. ll. Et p̄t̄ dicit q̄ nemo sine accusatore et c. verū est vel sine infamia q̄ loco accusatoris est. ut. c. qualiter. eē. et. ti. et ita v̄t idē v̄troq̄z iure et sic feruat de facto. et hec infamia d̄z p̄bari p̄ hoies honestos non odiosos. et d̄z eē tanta q̄ faciat negociū q̄si manifestū. vide eē. e. c. cū oporteat. et de hac est faciēda informatio secreta quā iudex nō tenet ostēdere p̄t̄ nisi velit ī spe. e. ti. §. nūc tractem⁹ h̄. h̄ aut scias. sed sinō fiat nec pars excipiat nō valet min⁹ processus. extra. e. c. i. li. vj. Et si non sit promotor vel denūciator iudex p̄t̄ p̄cedere sūmarie. sinaut feruabit ordinē iur. extra de do. et cōtu. c. veritas. si tñ promotor vel denūciator velint desistere vel sint cōtumaces iudex p̄t̄ p̄ se p̄cedere. imo p̄cessus factus ip̄is nō legitime uocatis ualere. eē. e. olim per Anno. se cus in accusatore in spe. s̄ aboli. §. i. h̄. qd̄ si accusatus. Securus est tamen q̄ uocent in casu tñ quo non est p̄motor vel denūciator iudex p̄t̄ pot⁹ volūtate suā de pena facere q̄ si sint q̄ tunc non p̄t̄ penam remittere nec quietare. uide in summa hosti. de inq̄. §. si. h̄. si. et ideo iudex tenetur declarare an

habeat denunciatores vel pmozoem. et dicitur nomen scribi in articulis qui debent dari reo ab initio. vide in spe. e. ti. §. nunc circa §. qd si inquisitor. Item videtur qd si iudex incepit per viam inquisitionis pcedere: qd debeat cessare si supueniat accusator. vide p dy. ex de re iu. c. factu legitime li. vi. et maxime qd sua vel suorum iniuriam prosequatur. sed pmozoem non potest redire ad viam accusationis vide in spe. de inq. §. nunc videtur. §. vlti. Item videtur qd si accusator ante iuriam desistat vel moriat qd possit fieri transitus ad viam inquisitionis. ex d. simo. c. l. p. doc. et si iuria est lata et in viam inquisitionis non admittit accusator: nisi ignoret et suam vel suorum prosequatur iniuriam. vel nisi doceret de preuaricatione vel nisi paulo appareret iniusticia iure. vt scripsi. C. e. l. si quis homicidij. De quarto vbi crimine opponit in via exceptionis est certus qd premissa non seruant: necesse opus inscriptione nisi in casibus in quibus punitur ille contra quem excipitur de quibus in. d. l. ij. §. si publico. vide. C. qui accusa. n. pnt. l. qui crimine. vbi scripsi. De quinto non oportet loqui qd bec via est vna cum viadenunciatiomis vel inquisitionis. nec video quare canonice fecerunt membrum per se bec oia recitare curauit p paupibus instituarijs. Si tamen vis videre plenius. vide que scripsi in meo breuiario. C. qd accusa. pnt. l. qui crimen de accus. l. ea quidem. et l. si quis ho. et l. si. Et si super his velis plenius instrui. vide tex. glo. et doc. extra eode. c. sup. his et c. cu oporteat. et c. inquisitione. et c. qualiter de simo. l. heby. de offi. ordi. c. i. et in specu. de accusatore et accusato in prima parte spe. et de accusa. in tertia parte spe. cu ti. se. et in summa hosti. de accusa. cu rubricis sequentibus. ex eode. c. i. li. vi. de consu. c. non est eo. li. et in decre. iij. q. v. et xiiij. q. i. c. iij. iij. et vj. Item. vj. q. i. et ij. Item. viij. q. v. et xvij. q. i. c. deus. De vno dubitavi nunquid sit peccatum aliquod accusare de crimine et se inscribere ad penam talionis maxime quando accusator non prosequitur suam vel suorum iniuriam. Et videtur qd non cum hoc fiat iuris premissio et ita licite. ut patet p oia iura supradicta. In contrarium videtur. qd iura reputant inimicos tales. vt. §. de excutu. §. propter lites. si sit inimicitia sequit rancor. si rancor ergo peccatum. Preterea ois actio vadit ad vindictam. et dominus sibi vindictam reseruauit. vt ibi: mihi vindictam et ego retribuam. Solutio non peccat si accuset zelo iusticie et propter bonum publicum. sed si irato animo seu volens se vlcisci accusaret. peccaret. iij. q. v. accusatores. et sic potes intelligere leges que dicunt hoc esse laudabile. C. de epis et cle. l. nulli in fi. et l. si quis in hoc. loca. l. si. d. malefi. l. si. ad. l. iul. repe. iubemus. in au. de non ali. §. etiam i vltima col. Item credo qd etiam cum vlciscendi possit accusare si suam vel suorum iniurias prosequatur per illa que dixi. §. de iniurijs. §. si. ff. de iu. fi. l. ij. de bo. li. l. qui cum maior. §. si libertus. C. de adul. l. ita pudor. et l. gracchus.

Publica aut. Super tex. executio. i. profectione scias qd nulla dicunt publica nisi de quibus. l. cautus est. ff. de publi. iudi. l. i. In glo. h. ro in fi. dic vt in spe. ti. de accusatore in prima parte spe. et ti. de accusa. §. iij. in tertia parte et in summa hosti. de accusa. §. qd possit.

Publicorum. In glo. qd morte i. h. Quid dicitur membrum mutilatione. Ad vlt. capitula qd persona non moritur naturaliter nec civiliter. nec computat iter capitalia. ff. de pe. l. capitalium. h. tui lex vlt. equiparare exilio. C. de seruis fugi. l. si fugi. in au. vt nulli iu. §. pe. de man. pn. §. coges. sed dic qd non equiparat s. narrat. Et de capitalibus non potest dici nisi adimat vitam ciuitatem vel libertatem. ff. de pe. l. ij. et l. si quis forte. §. si. Et p hoc vlt. qd possit constitui pcur. in ca que requirit membrum mutilatione cum non sit capitalis. h. hoc non credo cum habeat locum ratio legis que requirit prentiam persone in capitalibus v. qd facienda est executio in corpore. et facit in seu. de no. fi. for. c. i. et qualiter d. iu. va. c. i. extra ne de. vel mo. c. clericis. in quibus equiparat vitam et membrum et ad hoc prent adducit illa que doc. psueuerunt notare. ff. de iu. om. iu. l. impiu. C. de transac. l. transigere. et qd not. C. de eo qd vi. al. ge. in glo. ordiaria. Que autem pene sunt capitalia vel non et que succedat in locum capitalium de iur. cano. Et de p. Inno. ex de accusa. c. qd iter. in spe. de accusa. §. d. illud aut. Nota qd in toto iure. ff. non reperit pena abscissionis membrum qd ego recordor. Item nota qd is. §. non obtinet in casu quo lex exprimit de sanguine quatuor solus compreheditur vltimum supplicium ad istam vt. d. l. transigere. et ibi no. et ff. de bo. eo. qd mor. sibi psci. l. i. S.

forte in illis contineret membrum abscissio propter rationem que ibi redditur de sanguine et de hoc consuevit ibi notari p doc. In glo. et ista in fi. qd si de statuto ciuitatis vel de consuetudine irogauit d. in pecuniarium et penam capitalem alternatiue. Verbi gratia. statutum dicit qd qui facit tale qd soluat mille libras vel luat in capite. nunquid reputat capitale. Et dicit qd sic. ff. de pen. l. i. §. item si ita.

Publica autem. In glo. i. aiati. i. h. et hoc legit in psal. nec dabitur tibi iudicabit illi. Alii fatui credunt qd condonati ad mortem sunt d. nati in aia qd plus fatui est dicere ex de pe. c. qd in te. e. ti. c. i. in de. In glo. i. dicere in fi. et bec frequenter dicitur non bene intelligitur. vbi de veritate iur. vlt. qd hoc crimen non transeat ad heredes nisi in casu quo qd se constituit hostem populi romani vel principis. Ad si alias moliret vel quid faceret eos non extendere. et h. satis apparet na si quasi in oib. casibus committes hoc crimine committit contra imperatorem vel eius statum vel honorem directe vel indirecte. et tamen in nullo alio extendit vt. d. l. se. et l. si. ff. ad. l. iul. maista. hodie ho h. magis elargat in. l. pe. et fi. C. ad. l. iul. maista. et iunge que scripsi. §. in pn. penij huius libri.

Item lex iulia. Pro euidetia huius. l. scire d. bes qd reperit adulterium stuprum incestus. adulterium i nupta stuprum in virginem vel viduam. incestus in cognata. Alii istus. Fomicor in viduam in virginem perpetro stuprum. Alterius thorum violando dico: adulter. Incestum facit consanguineas violando. In hoc tamen caue qd quibus istus p dicitos videat. concludi qd in vidua non committat nisi simplex fornicatio tamen p hunc tex. apparet qd et stuprum si sit honesta. In glo. fa. cnlegos in fi. h. etiam verum de iure. C. sed de iure. ff. non vt qd est capitale nec reperit vt hic glo. notat. ff. de re mili. l. qui cum duo §. adulterio. de his qui no. infami. l. ij. §. miles de questio. l. si quis viduam de testi. l. scio. Nota ergo qd quatuor iura. primo ius diuini quo adulter et adultera occidunt. vt d. utero. xxi. xxiij. q. v. h. imago. cu. §. se. Item ius. ff. quo non erat certa pena statuta ut statim dixi. Item ius. C. quo fuit statuta pena capitalis. ut b. et d. l. quibus tam in viro qd in muliere ut h. no. l. tex. non appertat de muliere in au. vt nulli iudi. §. si quando. qd est. C. de adul. et incest. au. h. hodie i viro committente adulterium non mutat. ut ibi no. p oes. h. in marito accusante est questio. vt ibi scripsi. S. d. vno est mirandum quomodo pena. l. diuina statuta potuit mutari vel tolli p constitutione hominum. Potest dici qd non tollit nec mutat s. alia addit que non tollit aliam. ff. de pe. l. factio legum. C. de sepul. viol. l. qd sepultura. Et ideo videtur qd iudex etiam hodie possit adulteros punire ad mortem: quibus de iure vel consuetudine alia pena sit et multo fortius si non alleget aliam pena statuto consuetudine vel l. statuta. sed dissuetudine. vt scripsi. §. de iu. na. gen. et ci. §. ex non scripto ppe finez materie. De iure ho canonico clericus deponit laicus excoicat. lxxi. di. si quis clericus. et reputat de minoribus criminibus. ex de iudi. c. ar si clerici. hodie ho d. factio reputat industria. puerbi. non est sanitas a strice vsqz ad placta. cedri liliu cofornat. yfopo. qd eius nobiles scribunt in hospitio parietibus iuxta armorum insignia quin hoc sapiat. In glo. qd si vi. in fi. vide ibi in gl. ad iustias. ibi nisi sint meretrices. S. quod hgo vel vidua honesta prent dici meretrices. Sine dubio h. excep. non bene sedet. h. si ageret de adulterio vel de raptu melius sederet. C. de adul. l. qd adulterium. de rap. vir. l. i. et videbis. j. §. si aut. Quid ergo si ad h. gine qua deflorauit. vel cum vidua an honesta frequenter redit: nunquid committit stuprum pro qualibet vice. Ad vlt. p h. ic glo. qd non est honesta. Potest dici contra. ff. de acqren. pos. l. cla possidere. Item obstat. ff. de nup. l. stuprum. h. illa intellige vt ibi nota. In. e. glo. in fi. sed cu cubinatus non sit s. m. h. d. christian a licitus ex de bere. c. ad nostram in de. vlt. qd hodie non excusaret. In glo. h. distinctio ibi cu allegat d. muli. que ser. p. p. se imi. idem vlt. in quocumqz qd seruare per eadem rationem et ideo videtur qd si custos carceris cognoscit mulierem captam et sibi committat acriter de consuetudine regni suspenderetur. vt dicunt consuetudinarij. Item alia pena etiam imponitur vasallo in casu. in seu. qd sit pma cau. bene. amit. §. rursus. Item etiam maior pena imponit qui stupratur puella nudum viri potes. ff. de pe. l. si quis aliquid. §. qui nondum. consuetudinarij tale suspenderetur. In eadem glo. in fi. h. n. b. agitur et

pena incestus nec de pena lenocinij. sed dicas q̄ e: de pene pro illis imponit. ff. de adul. si adulterij cū incestu. de mino. l. au. rili. et vide. C. de incest. nup. l. qui incestas. et hec pcedunt qm̄ sit sine vi. et hic p̄ si p̄ vim videbis. j. §. si naut.

Item lex cornelia de sic. C. In gl. i. psequit in fi. hec est vitas. nā. l. cor. de sicca. multa habet capita. vt. d. l. i. ff. e. et in alijs est de portatio. oīum bonorū publicatio in homicidio pena capitis vt ibi p̄. C. In glo. l. non occidit. Hoc verū in casu quo loquitur qm̄ constat q̄ aīo occidendi. q̄ forte hic dicit coram aliquibus cōfiteretur. et si sit dubiū recurrat ad cōfiteras si forte erat inimicus et insidiabatur et erat vite dānata alijs vt sanis scripsi. C. e. l. i. et vide qd̄ Dy. notat in. c. in obscuris extra de re. iu. C. Quidam autem dicunt q̄ hec lex fuit nimis rigorosa: et q̄ nō obtinet d̄ p̄suetudine. vt nota. in spe. tr. de accusa. ver. qd̄ si primo actū fuerit in fin. si bene aduertat in quo casu loq̄t̄ ē sancta et iusta. Nā loq̄t̄ qm̄ q̄s portabat telū causa hoīez occidendi: et ei insidiando et hoc constat. q̄a de oī iur. et ratione d̄ p̄iuri. Nā insidie delictū sūt de se. C. de accusa. l. pp̄ insidias l. seu q̄ sit p̄ia cā bene. amit. c. i. §. porro. d̄ capi. q̄ cur. v̄. c. iij. ff. ad. l. pompeii. l. i. ff. C. quā. li. se sine iudi. vin. l. si. et talis pp̄ atrocitatem facinorū nō gaudet libertate ecclie. extra d̄ immu. ecclie. c. inter alia. sed si q̄s cū telo insequer̄ hoīez in rixa vel extra. potest concedi q̄ hoc nō debeat obtinere. et sic p̄t̄ intelligi. §. diui. ff. e. l. i. C. In glo. facit. s. in fi. Quid de ense vel gladio q̄ non p̄iudicatur manu. Nō videt̄ obtinere. et hoc multū faceret pro opi. quā. s. scripsi. Nam si intelligatur solum de his que a longe p̄iudicantur apparet q̄ intēdit loqui de insidijs. q̄ talia p̄ius p̄curant q̄ videant. et magis sunt insidiosa. Sed obstat q̄ hic dicit lignū et ferrū. Sed intellige apta ad p̄iudiciū vt plūbare d̄ ferro. lance et sudas. C. In glo. etiam sine dolo in fi. Nā glo. intellige recte ibi cū dicit secus i cornelia sub. que punit homicidas requirit dolo. sed in cornelia que punit alia crimina nō. sed sufficeret lata culpa. sed nec adhuc v̄ h̄ glo. p̄cedere q̄ i nulla p̄iudicatio. cor. p̄o. lata culpa equat̄ dolo vt no. ff. de in li. iur. l. in actionib⁹ v̄i cū in oib⁹ cap. l. cor. agatur d̄ pena corporali vt q̄ requiritur dolo. sed si ageret ad dānū vt. l. aq̄l. p̄pter seruū occisus tūc est verū q̄ hac glo. d̄. ff. sig. ref. l. i. e. ius. fu. l. i. §. non aut. et sic d̄z suppleri et intelligi qd̄ no. ff. de h̄b. sig. l. magna. C. Itē nō decipiet te hec glo. in pn. que dicit i. sine dolo iunūdo q̄ nō tenet hac. l. si dolo. q̄ imo magis. v̄i sine dolo siue sine dolo homo occisus fuerit teneret talis. l. cor. ne. vt h̄. ff. e. l. iij. sed et senatus. v̄i vbi glo. ponit debuit etiam dicere et sine dubio hec glo. est male posita vitio scriptoris vel aī. C. Et no. bicōnū mirabile q̄ hō possit mori p̄ h̄ba seu incā rationes. s̄ forte intelligit qm̄ p̄cedit ad aliqd̄ factum sicut ad fractionē imaginū. C. de malef. l. multi. et de hac materia rep̄es. xvj. c. iij. c. fi. et quasi p̄ totū. C. Sup̄ tex. medicamenta publice scire debes q̄ quedā sūt venena que nil valēt nisi ad nocēdū. quedā sunt bona mixta cū alijs et p̄ se mala. ff. de contrabē. emp. l. qd̄ sepe. §. veneni. de h̄. sig. l. qui venenum. P̄mū nō p̄t̄ v̄di. s̄m sic vt ibi p̄. et sic d̄z intelligi hic text. Ego credo q̄ nullū p̄t̄ vendi publice. et hoc dicit h̄ l̄ra. Et intellige publice i. cuiusq̄ volēt̄ emere. Nam p̄sonis notis et fidelibus d̄ quib⁹ verisimile ē q̄ indigēt pro bono vt forte medicis et marescallis p̄t̄ v̄di sine pena et sic d̄z intelligi hic text. et. ff. e. l. iij. §. i. et. §. alio qcquid ibi glo. dicat. Et nota q̄ non punitur qui tenet s̄z qui vendit publice vt hic p̄. io. de runcinis.

Alia deinde. C. In glo. s̄z qd̄ ibi et p̄ximiores eis forte vsq̄ ad quartū gradū cū bo. die ecclia nō p̄hibeat matrimo. vltra illū gradū ex de cō. et af. c. nō d̄z et facit. C. de aduo. di. iij. l. petitionē. Sed nunqd̄ hec lex obtinet inter nāles et legitimos: vel extēdit ad nāles tm̄. Et videt̄ q̄ sit extēdēda ad nāles tm̄. vt. ff. de ri. nup. l. l. iulia. C. d̄ adul. l. iij. sed ille. ll. loquunt̄ in suis casib⁹. v̄i v̄ exp̄ssum d̄. ff. de accu. l. hos accusare. §. fi. et idē v̄ in legitio tm̄ et patrino et si liolo et vasallo et d̄no. vt scripsi in fili. s̄. de acti. §. et in eum. Et idē in ep̄o et subiecto capitulo et parochiano cum extendat ad patronū. ff. e. l. i. C. In glo. forte in fi. imo dic q̄ opi. Pla. est h̄a. et h̄ est exp̄ssum h̄ nā ip̄a preparatio est delictū dānatū propter atrocitatē facinoris. vt dixi in insidiatorib⁹ et de vendēte

venenum. s̄. p̄xi. §. et facit. C. ad. l. cor. de sicca. l. fi. C. In glo. no. exneū p̄ hūc tex. cum glo. p̄nt̄ multa determinari. Certū ē q̄ nō subditus molit̄s contra p̄ncipē alicuius terre nō cōmittit crimen maiestatis. qd̄ si iuuauit subditū. In h̄ v̄ q̄ cōmittit. Itē seruitor et familiaris suspēdit̄ p̄ primo furto et exneus si. Quid si exneus iuuat familiarē. Videt̄ q̄ ambo d̄beāt suspēdit̄ p̄ hūc §. et. p. l. v̄trū. C. In glo. s̄z nōne. in fi. et vna nō tollit aliā. vt. l. q̄ sepulchra. C. de sepul. vio. et sic d̄z intelligi. C. ad. l. cor. de sicca. nam occidere v̄o. ē maius crimē q̄ p̄ricidiū. xxxi. q. ij. c. admonere. et tenet hac. l. ff. e. l. i. et tū ibi dicit q̄ tenetur. l. cor. de sicca. Jo. de runcinis.

Item lex cornelia. C. In gl. et ita i. h̄. No. h̄ q̄si exp̄ssum d̄ multos q̄ scribūt falsas l̄ras et nō signāt. et cum arguunt̄ de falso dicunt se non teneri s̄z ille q̄ signauit. Nā p̄ hanc l̄ram scribēs v̄t̄ teneri pena falsi si scribēs falsum sciebat. et hoc nisi eēt talis q̄ teneret obedire subscribēt̄. ff. e. l. j. §. inter filij. C. Sup̄ tex. signauerit. signo suo p̄p̄io tanq̄ verū. et hoc siue sit publica p̄sona siue puata cū loq̄tur indistincte. si tm̄ talis sit scriptura que debeat facere fidē. q̄ forte trino teste notata. als nō videt̄. ff. eo. l. si quis le. et. l. impuberē. Sed de tabellione est magna questio si signauit instrumētū falsum qd̄ de se nō facit fidē p̄pter defectum solēnitatis als an teneat̄ pena falsi. Dy. t̄z q̄ sic. ff. e. l. qui testamētū p̄ quo. C. de sepul. vio. l. i. ff. ad filla. l. si quis i graui §. si q̄ eo. de adul. l. si v̄. d̄ bis q̄ no. infra. l. qd̄ ergo. §. cū aut. C. In d̄riū faciūt iura. s̄. allegata. ff. de pe. l. si quis alicui. §. testā. hec qd̄ fuit disputata bononiē et rep̄ies disputationē ex de re. iu. c. nō est sine. li. vj. in nouella. Jo. an. qcqd̄ sit nō p̄t̄ agi de falso ciuilit̄ nisi def̄ ad itere et h̄ casu nil itere. ff. de fi. in stru. l. repetita. C. Sup̄ tex. recitauerit et v̄z si eēt apud eū depositū p̄ custodia. Et no. d̄ multos q̄ furtiue dant copias aduersarijs. ff. e. l. i. §. is qui de pe. l. aliquid. §. testū. C. In gl. i. sigillū in fi. imo p̄p̄ie loq̄t̄ de signo tabellionis seu notarij. C. de assesso. l. nemo. et vide multos alios modos p̄mittēdi falsuz ff. e. l. i. et q̄si p̄ totū. C. In glo. et oīum ibi publicatio. ff. e. l. i. §. fi. C. In. e. glo. in fi. dicit̄ ibi aut. vt. sine quoquo supra. §. sicut. C. s̄z h̄ q̄. §. p̄t̄ op. de. l. maiorē. C. e. et. ff. e. l. q̄ duob⁹ et. l. diuus. et. l. pe. quira ciuilia et canonica vident̄ varia i hoc articulo. Si querat̄ que sit pena cōmittētis falsuz distinguo. q̄ aut cōmittit̄ falsuz circa rescripta seu l̄ras p̄ncipū: aut aliorum: aut circa d̄ctos. Primo casu aut est rescriptuz ad gr̄as aut ad causas. si ad gr̄as. aut fabricauit vel p̄curauit fabricari falsum aut surreptitiū et p̄hibitū. p̄mo casu punit̄ vltimo supplicio si sit laicus. vt. d. l. maiorē. si sit clericus degradat̄ et curie seculari reddid̄ ex de cri. fal. c. ad falsarioz. Secōdo casu q̄si obreptitiū et forte p̄ fraudē leu⁹ punit̄. vt i aut. de nō ali. §. idē cū ibi no. In tertio casu q̄si ad causas v̄i ip̄onēda h̄ pena cū nō sit tm̄ p̄ iudiciū ex. e. accedēs. In q̄rto casu q̄si alia l̄ra falsaf̄ v̄ alterius q̄ p̄ncipis p̄t̄ dici q̄ obtineat̄ h̄ pena ex. eo. c. ad audiēt̄. et h̄ in laicis. clerici accusati deponūt̄ et in monasteriū detrudūt̄. s̄z si p̄ modū inquisitionis p̄cedat̄ suspēdit̄ ab off̄o ex de testi. c. tā ex l̄ris. et. l. di. si ep̄s. C. In q̄nto casu q̄si v̄t̄ falsis mēsuris q̄si q̄s mitior pena imponit̄. vt. d. l. pe. ff. e. q̄si q̄ illa que d̄. ff. d̄ exoz. cri. l. annō. in fi. Nā p̄t̄ dici ḡnāliter q̄ hec pena sit arbitraria et ip̄onaf̄ maior q̄si maius delictū et minor q̄si min⁹. ff. e. l. diuus. et. l. q̄ falsam. §. fi. C. e. l. vbi i fi. C. Itē v̄ q̄ v̄t̄s tm̄ nō debeat tm̄ puniri sicut fabricas vel fabricari p̄curans. et ita posset̄ intelligi qd̄ no. d. §. b̄idē penis. C. e. l. si falsos. Nec ob. d. l. maiorē. q̄ intelligi d̄z q̄si v̄t̄s fabricauit vel p̄curauit fabricari. Et nota q̄ si q̄s dicat̄ instrumētū quo v̄teris falsum q̄ n̄bilo minus potes eo secure v̄ti et sine pena si nō credas falsuz quo usq̄ apparuerit de cōtrario. caurum est ramem protestari q̄ si apperet falsuz nō intēdis v̄t̄ i spe. de instr. edi. §. videndum h̄. si rectis.

Itē. l. iulia de vi. C. In glo. nota ex maiori rate in fi. q̄ licet vocetur vis puata tm̄ est publicū crimē. Et certū est q̄ oia publica isamāt̄ ff. de pu. iu. l. infamē. C. Sup̄ tex. deportatio. et p̄ p̄ns bonoz publicatio. C. de bo. p̄scrip. l. i. et. ij. Et no. C. e. l. ij. C. Item sup̄ tex. publicatio ponitur et relegatio. et vide multas alias penas. ff. ad. l. iulia. de vi. pu. l. ij. in glo.

Si aut per vim. C. Ad p. bládímēta z sedu-
ctorie. z sic dō intelligi z re-
stringi. C. de rap. vir. z no. dy. ex de re. iu. c. sciētī. C. Sup. text.
vel alteri sub. honeste viuetis. vt. d. l. i. d. rap. vir. s. e. s. s. eadē
z iō si p vim nūc cognoscit illā quā abs volētē frequēter cogno-
uerat nō vñ locus illi. l. ar. ff. d. acq. pos. l. clam in pñ. s. hoc non
eēt rōnabile i casu quo honeste vellet cetero viuere. C. d. nup.
l. imperialis. cetera vide i. d. l. i. d. rap. vir. vbi satis scripsi.

Itē. l. iul. peculatus C. In gl. l. ciuitatis
in fi. glo. d. allegare
l. iiii. s. fi. q. vñ s. s. d. intelligi sūm q. hic. z ibi no. C. Et not. iux
hūc. s. q. repif. l. iul. peculatus. Itē de residuis. Itē z de sacri-
legijs. z de his tribus simul. ff. e. in rubro z nigro. Unde pecula-
tus est pecunie fisci vel rei publice romanorū vel eis debite dētra-
tio seu interceptio. ff. e. l. i. z. l. sacrilegij. s. e. capite z idē si rem
in honore dei in publico posita interceptiat. ff. e. l. i. iulia. i. pñ. z ē
pena q. h. cōtinef. ff. e. l. i. peculatus. C. e. l. i. Sacrilegiū pprie est
vbi res sacra z de sacro loco auferf. ff. e. l. diuus. z ē pena capi-
talis. qñq. minor. ff. e. l. i. z. l. sacrilegij pena vide ibi. z iō vñ ex
ordinaria. e. ti. l. j. s. de iure can. magis late. q. sacrilegiū dicit
siue sacru de sacro vel de non sacro vel sacrum de nō sacro tol-
latur vñ si violētia fiat in psona vel re ecclesiastica. vide. xvij. q. iij.
c. sacrilegiū. z. c. q. s. q. s. z q. sit pena sacrilegij diure can. vide i. d.
c. sacrilegiū. Lex hō iulia de residuis punit illū q. pecuniam pu-
blicā ad certos vsus destinātā retinet sibi in toto vel in pre. z ē
pena. ff. e. l. lege. s. l. iulia. z vide bis. j. s. pe. C. Sup. hoc tñ dic-
pleni q. aut iudex vel administrator interceptat pecuniā fisci vel
rei publice aīo sibi appropriādi: z tūc punit capitaliter z p sen-
tiētes. vt. d. l. i. C. e. v. deportatione vt ibi no. aut nō aīo appo-
priādi. s. exinde negociādi: z tūc si ad vtilitatem fisci vel rei pu-
blice punit in q. druplū. si ad sui maiorē pena. C. de his q. ex pu-
ra. l. i. z. ij. z de his q. ex pu. colla. l. fi. in penis aliarum ciuitatū
vel dñorū nō repitur pena nisi q. reddit lucrū. ff. de vsu. l. gaius
z. l. si bene. C. d. debi. ci. l. ij. nisi eēt destinate ad certū vsum in
auct. de colla. s. iubemus d. ca. fru. vrbis pstan. l. i. Et hec pec-
dūt nisi pecuniā eēt piculo interceptiētis. ff. e. l. sacrilegij. s. i. z. s.
is aut. Quid ergo dices de receptorib⁹ regis nūq. d. mittūt
peculatū si vtant pecuniā ei⁹. Ad vñ cū sit eorū piculo. S. ego
intelligo q. sit eorū piculo tradita expisse: z ipi in se receperunt pi-
culū expisse. atq. nō haberēt vñq. locū iura supius allata q. punit
unt admīstratores q. nō ē dicēdū. Credo tñ q. si talis receptor
reddito cōputo remanet debitor: q. ex h. nō obeat puniri dū tñ
psteat dbitū. z soluat. j. anū. ff. e. l. cū eo at. Ad. n. ex h. ē qui-
ctus interceptisse. q. forte adhuc sibi dbeat. si tñ apper hāc pecu-
niā receptorē hūisse z i vsus suos pueruisse: credo q. hēret locū
pene. s. tacte q. ll. pprie loquūf i illo cāu z idē crederē si hēret
pecuniā z nollet reddere. q. dolus ē. ff. mā. l. dolo. h. n. cāu te-
neret saltē. l. iul. de residuis. j. s. fi. vñ. l. p. dca cū eo loq. i cāu
q. q. s. abfutur⁹ erat. z h. p. dixit sic q. n. p. ei dol⁹ iputari vt ibi p. s.
Itē no. q. q. dā sūt q. h. s. legunt q. pcedūt qñ agit criat. nā
si ciuitr ē pena q. drupli i cor. poratis fisco. ff. e. l. pe. z. l. sacrilegij
penā. s. fi. de iu. fil. l. auferf. s. i. C. d. iu. fil. l. d. sensiois factas.

Est et inter. C. In glo. iō sic. ibi talē plagā. i. vul-
nus seu dānū. ff. ad. l. aq. l. fi. ex pla-
gis. alio mō fcipt. ff. d. le. iij. l. vxorē. s. agri plagā. C. In fi. eius
dē gl. z vide plures cāus. ff. e. z. C. i. ter. z gl. C. In gl. maiorē i
fi. vide. e. ti. l. i. fuga. z vide pleni⁹ i. d. l. fi. ff. e. C. Illō hō no. q.
q. abstrahit p vim hoīez libez ab vrbe d. z pūiri pena capitis. C.
e. l. qm. z ita fuit d. fco i illis q. p. s. enserāt i capiēdo quēdā lūbar
dū z ex hēdo de romana curia tpe pape bñ dicti sexti.

Sunt preterea. C. In glo. que h. z. ibi cū alle-
gat. ff. ad. l. iulia. de ambi. l.
i. z hoc verū quo ad pncipē q. est solutus legib⁹ non tñ quo ad
alios q. pecunias dāt vel recipiūt. vt. d. l. autem. vt iu. sine quo
quo suffra. C. In. e. gl. ibi cū allegat. l. barbarius. imo nō vñ li-
citu dare pecuniā p honore habēdo. z maxime p iudicatura.
vt i auct. vt iudī. sine quo quo suffra. s. fi. ff. de mune. z ho. l. ex-
timationē. C. ad. l. iul. repe. l. fi. de excu. mu. l. illud. l. iij. de re
mili. l. s. rēpublicā de pfectis. digni. l. i. l. iij. imo nec p alio of-
ficio. ff. de tute. l. in eos. z. l. nū faciūt. q. in. l. barbarius nō dicit
tur q. fuerit pecuniā data. Item. l. si q. s. loq. tur qñ dabat pecu-

nia p faciēdo ope in honore p. sone non vt haberet admīstra-
tionē vel officiū. vt ibi p. s. z eodē mō intellige. ff. de dona. l. hoc
iure. C. In. e. glo. ibi cū dicit cā criminali sub. iudice vel ianno-
re iuito. ff. de iniur. l. q. domū. C. In fi. eius dē gl. vel ibi in casu
quo alij reperimf idonei. ff. de mu. z ho. l. honoz. s. fi. C. de af-
so. l. liceat de mu. z ho. l. inter patrē z filiū. in auct. de defen. d.
s. fi. Et no. q. hec lex iul. ambitus differt a crīe simonie. q. illa
vbi spūale vel spūali annexū vendit h. vbi d. t. palis admīstrā-
tio. z videf ex de simo. c. cōsulere. C. In gl. q. h. z. ibi cū allegat
ff. e. l. i. ij. z. iij. z. vj. z in multis alijs casibus vt ibi p. s. C. Itē in
eadē glo. cū allegat auct. scriptū exēplar iunge q. d. s. scripti de
actio. s. tripli. C. In eadē glo. ibi in quadrupli. cui⁹ medietas
fisco medietas pti dicit. C. eo. l. i. C. In glo. hec lex. in fi. itellige
q. hec lex nō cogit locupletes vēdere nec eos punit: s. eos qui
emerūt vt carius vēdāt. vt no. ff. de exor. crimi. l. annonā. in gl.
vt plus. z hoc nisi necessitas vel fames cogeret. ff. de mu. z ho.
l. fi. s. itē ipfi. C. de epa. audi. l. ij. Et itellige sane. q. hec lex ob-
tinet in his q. emerūt vt cari⁹ vēdāt. tales enī peccant et in foro
cōsciētie nō sic si pūisionē faciant p sua necessitate vel etiā p re-
uēdēdo tpe caristie ppter bonū cōe nō itēratione cupiditatis lu-
cri vt notāt oēs doc. ex ne cleri. vel mo. c. i. C. Itē q. h. dicit de
annonā itellige de alijs frugib⁹. ff. de p. fi. l. frugē. C. In glo. z
hoc in fi. de hac fuit dcm. s. in. s. Itē lex iul. pecu. C. In glo. l.
legū in fi. ista vñ p. a. de pma nō intēdit hīc loq. Sed s. publicis
C. In gl. i. p. aliū digitū i fi. vide rudia exēpla. vñ vult dicere h.
breuiter exposuit de publicis iudicijs nō dicēdo cōplete. s. quo
dāmodo demonstrādo qd itēdit. vñ sicut p indicē demonstrādo
qd intēdimus sic p hūtractatū demonstratur de quo intēdit
circa publica crimina i. C. z. ff.

C. Famofissimi vtriusq. iuriscōsulti Joānis rucini dicti fabi
Gallici sup. libris institutionum cōmētaria multis lucubratiō-
bus castigata ad laudē oīpotentis dei ac gloriose semp. vī-
ginis marie feliciter finiunt.

C. Rubice omnes p. alphabetum posite: z ad loca sua per or-
dinez remisse.

A doptionibus	char.	11
A triliano tutore.	char.	14
A uctōitate tutorū	char.	15
A demptione legatorum	char.	51
A d legem fal.	char.	51
A ssignatione libertorum	char.	57
A cquisitione per arrogationem	char.	59
A ctionibus	char.	84
B onorum possessione	char.	57
A pitis diminutiōe	char.	14
C uratoribus	char.	16
C odicillis.	char.	53
D onationibus	char.	23
D uobus reis stipulādi	char.	63
D iuisione stipulationum	char.	64
A xculacione tutorū vel curatorū.	char.	18
E xheredatione liberorū	char.	35
E o cui libertatis cā bona adiūciuntur.	char.	59
E mptione z venditione	char.	75
E xceptionibus	char.	132
F iduciaria tutela	char.	14
F ideicommissarijs hereditatibus	char.	52
F ideiusoribus	char.	79
G radibus cognationū	char.	56
H is qui sunt sui vel alieni iuris	char.	10
H eredibus instituendis	char.	36
H eredum qualitate z differentia	char.	43
H ereditatibus que ab intestato deferuntur.	char.	55
H is per quos agere possumus	char.	127
I usticia z iure	char.	4
I ure naturalium gentium z ciuili	char.	5
I ure personarum	char.	8

Ingeniis	char.	2
Inofficioso testamento	char.	42
Inuilibus stipulationibus	char.	64
Interdictis	char.	133
Iniurijs	char.	83
L ibertinis	char.	8
L ege suffia canina tollenda	char.	9
L egitima agnatorum tutela	char.	14
L egitima patronorum tutela	char.	14
L egitima parentum tutela	char.	14
L egatis	char.	44
L egitima agnatorum successione	char.	14
L itterarum obligatione	char.	72
L ocatione et conductione	char.	76
L ege aquilia	char.	82
M ilitari testamento	char.	34
M andato	char.	78
N eprijs	char.	10
N aturalibus actionibus	char.	125
O bligacionibus	char.	60
O bligacione ex consensu	char.	74
O bligacionibus que ex quasi actu nascuntur	char.	80
O bligacionibus que ex delicto nascuntur	char.	81
O bligacionibus que ex quasi delicto nascuntur	char.	84
P atria potestate	char.	10
P er quas personas ius nobis acquiritur	char.	30
P upillari substitutione	char.	38
P er quas personas nobis obligatio acquiritur	char.	81
P erpetuis et temporalibus actionibus.	char.	130
P ena temere litigantium	char.	138
P ublicis iudicijs	char.	140
Q ui et ex quibus causis maumittere non possunt	char.	18
Q uibus modis ius patrie potestatis soluitur	char.	12
Q ui testamento tutores dari possunt	char.	15
Q uibus modis tutela finitur	char.	16
Q uibus alienare licet vel non	char.	29
Q uibus non est permittum facere testamentum	char.	39
Q uibus modis testameta infirmantur	char.	41
Q uibus modis re contrahitur obligatio	char.	61
Q uibus modis tollitur obligatio	char.	81
Q uod cum eo qui in aliena potestate est negocium gestum esse dicitur	char.	112
R erum diuisione	char.	20
R ebus corporalibus et incorporeis	char.	25
R eplicationibus	char.	133
S atisfacione tutorum vel curatorum	char.	17
S uspectis tutoribus vel curatoribus	char.	19
S eruitutibus rusticorum prediorum	char.	28
S ingulis rebus per fideicommissum relictis	char.	33
S enatusconsulto tertuliano	char.	35
S enatusconsulto orficiano	char.	35
S uccessione cognatorum	char.	35
S erui cognatione	char.	36
S uccessione libertorum	char.	37
S uccessionibus sublatiis	char.	60
S tipulatione seruorum	char.	63
S ocietate	char.	78
S i quadrupes pauperie fecisse dicatur	char.	126
S atisfacionibus	char.	127
T estamentis ordinandis	char.	13
T estamentis ordinandis	char.	31
U susfructu	char.	25
U sus et habitatione	char.	26
U sucapionibus et longi temporis prescriptioibus	char.	26
U ulgari substitutioe	char.	38
U rborum obligatione	char.	62
U rborum raptorum	char.	82

Registrum.

P rima alba. opus excellentis impius superbare cum non	S at elemosinam defectus probationis ponit quod non ca in vna re	N Locatio ut no. propter quod competit dicit ubi inia lata
L obum pro quo de his qui sui optimum non solum	E t excludunt tabu. l. equissimus bodie saltez pter delictum	A llega solus furtiu ad vada iussu magistratus modau nec
I tem muti men apparet. amit. c. i. leue an oblatam	S tipulatio ista p di. fur. l. si stipulor equum pendet ex facto	Q uod sunt quatuor vnus. s. ait potest redire sen. siue appella
S ufficit nuda aut ipsum ius presentes. quia aliquando	I pse conscripsit tex. C. e. l. si respicias ibi quia non agitur	I nno. dicit quod propter alimenta in patrem et tamen
R e ut testamentum quinque testes instru. l. cum si filius moriatur	D ominium et tunc l. imperator quod diurnus si coi seruo	E t de pro. quousque libellus possidere potest
T er. ob. l. quidam ad illud non fit vel non agat facta. s. si.	C orporalibus non possessionis in glo. scz ipsa probata	S uper hoc
		C ompareat mentum videat accu. c. q. liter.

Finis.

Venerabilis per Baptistam de
Loris. M. cccc. xxxvij.
die. xj. Augusti.

